

MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

(Yüksek Lisans Tezi)

Sinan ŞAHAN

Kütahya - 2022

T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

MENÂKİB-I AKŞEMSEDDİN
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

Danışman:
Prof. Dr. Mustafa GÜNEŞ

Hazırlayan:
Sinan ŞAHAN

Kütahya – 2022

Kabul ve Onay

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Prof. Dr. Mustafa GÜNEŞ (Danışman)		
Prof. Dr. Ersen ERSOY		
Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz TOP		

Onay

Doç. Dr. Arif KOLAY

Enstitü Müdürü

Bilimsel Etik Bildirimi

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “ *Menâkıb-ı Akşemseddîn [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]*” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

...../...../2022

Sinan ŞAHAN

Öz Geçmiş

Sinan ŞAHAN, ilk, orta ve lise öğrenimini Gediz’de tamamlamış, ardından 2004 yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne yerleşmiştir. 2009 yılında Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği, Tezsiz Yüksek Lisans Programından mezun olmuştur. 2019 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı A.B.D. programına kaydolmuş olup halen eğitimine devam etmektedir. 2010 yılından beri Millî Eğitim Bakanlığında Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yapmakta olan Sinan ŞAHAN evli ve iki çocuk babasıdır.

ÖZET

MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN [BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

ŞAHAN, Sinan

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa GÜNEŞ

Haziran, 2022, 509 sayfa

Bilge şahsiyetlerin başından geçen harikulade olayları anlatan menkıbeler, tarihimizin ve edebiyatımızın önemli kaynakları arasında yer almaktadır. Bu tür eserler, ilgili tasavvufi topluluğun eğitim ve tanıtımını sağlamak gayesiyle oluşturuldukları için halkın anlayacağı sade bir Türkçe ile kaleme alınmışlardır.

XV. yüzyıl Türk kültür ve edebiyat tarihinin önemli şahsiyetlerinden olan Akşemseddîn'in adı, kaynaklarda Şemseddin Muhammed b. Hamza olarak geçmektedir. Göynüklü Emir Hüseyin Enîsî'nin yazdığı *Menâkıb-ı Akşemseddîn*; bilgin, mutasavvıf, doktor ve şair olan Akşemseddîn'in hayatını anlatır. Bunun yanı sıra eser, Akşemseddîn'in Hz. Ebubekir'e kadar uzanan şeceresi, tasavvuf silsilesi, kerâmetleri, halîfeleri, ailesi ve yakın çevresindeki insanlar hakkında da bilgiler içermektedir. Bu özellikleri açısından tarih çalışmalarında kaynak olma özelliği taşıyan *Menâkıb-ı Akşemseddîn*, edebiyatımız açısından da değerli görüldüğü için bu çalışmada eserin söz varlığının ortaya çıkartılması amaçlandı. Bu amaç doğrultusunda eserin bağlamli dizin ve işlevsel sözlüğünün oluşturulmasına karar verildi. Eserin söz varlığı oluşturulurken TEBDİZ sistemine *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'in çeviri yazılı metni yüklendi. Akabinde metindeki kelime ve kelime gruplarının bağlamdan hareketle anlamları sisteme tek tek işlendi. Bu çalışmada *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'in anlam dünyası ve kelime hazinesi ortaya çıkartılarak dönem sözlüğünün oluşturulmasına katkı verilmesi amaçlandı.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde menkıbe türü ve menâkıbnâme edebiyatımız hakkında genel bilgiler verildi. Birinci bölümde *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'in yazarı, konusu, telif sebebi, nüshaları ve eser hakkında yapılan çalışmalar ile Akşemseddîn'in hayatı ve eserleri hakkındaki bilgilere yer verildi. İkinci bölümde *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de yer alan şahsiyetler, tasavvufi terimler, kerâmetler, eser adları, şiirler ve çeşitli kelime grupları tespit edilerek bunlar hakkında gerekli açıklamalar yapıldı. Böylece eser hakkında ayrıntılı bir inceleme yapılması amaçlandı. Çalışmanın ekler bölümünde ise *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'in TEBDİZ projesi kapsamında bağlamsal dizini oluşturulup işlevsel sözlüğü meydana getirilmiştir. Çalışma dijital ortama da aktararak araştırmacıların istifadesine sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akşemseddîn, Menâkıb-ı Akşemseddîn, Menâkıbnâme, XVI. yüzyıl, Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük, TEBDİZ.

ABSTRACT

THE MENAKIB-I AKŞEMSEDDÎN [CONCORDANCE AND FUNCTIONAL DICTIONARY]

ŞAHAN, Sinan

M.A. Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Prof. Dr. Mustafa GÜNEŞ

June, 2022, 509 pages

Legends which tell the wonderful events of the wise personalities, are among the important source of our history and literature. Since, such works were created by the aim of providing education and introduction of the related sufi community, were written with simple Turkish that the public could understand

The name of Akşemseddîn who is important figures of the 15th century Turkish culture and literature history, is mentioned in the sources as Şemseddin Muhammed bin Hamza. *Menâkıb-i Akşemseddîn*, written by Emir Huseyin Enisi from Göynük; tells the life of Akşemseddin who was a scholar, sufi, doctor and poet. In addition, the work contains information about Akşemseddîn's genealogy dating back to Hz. Ebu Bekir, his sufism line, miracles, Calips, family and people around him. In terms of these features, *Menâkıb-i Akşemseddîn* which has the feature of being an important source in history research, is also seen valuable in terms of our Sufi literature, so it is aimed to reveal the vocabulary of the work in this study. For this purpose, it was decided to create a contextual index and functional dictionary of work. While creating the vocabulary of the word, the translated text of *Menâkıb-i Akşemseddîn* was uploaded to the TEBDİZ system. Then, the meanings of the words and word groups in the text were processed into the system one by one, based on context. In this study, it is aimed to contribute to the creation of the term dictionary by revealing the semantic world and vocabulary of *Menâkıb-i Akşemseddîn*.

The study consists of three parts. In the introductions, general information about the type of legend and our literature of menâkıbname was given. In the first part, the author of *Menâkıb-i Akşemseddîn*, its subject, the reason for copyright, its copies and studies about the word and information about Akşemseddîn's life and works are given. In the second part, the personalities, sufi terms, miracles, poems and metaphorical expressions in *Menâkıb-i Akşemseddîn* were determined and information about them was given. In this way, it's aimed to make a detailed examination about work. In the appendix of the study, the contextual index was created in the scope of TEBDİZ project of *Menâkıb-i Akşemseddîn* and functional dictionary was created. The study was transferred to the dijital environment and presented to researchers.

Keywords: Akşemseddîn, Menâkıb-i Akşemseddîn, Menâkıbname, 16th century, Concordance and Functional Dictionary, TEBDİZ.

ÖN SÖZ

Bu Yüksek Lisans tez çalışmamda XVI. yüzyılda Göynüklü Emir Hüseyin Enîsî tarafından sade nesirle yazılan *Menâkıb-ı Akşemseddîn* eseri, TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü) projesi kapsamında incelenmiştir. Çalışma sürecinde birçok eserden ve dijital ortamdaki kaynaklardan istifade edilmiştir. Ayrıca TEBDİZ Proje koordinatörü öğretim üyelerinden ve projede görev alan kıymetli hocalardan yardım alınmıştır.

Proje çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, projenin bilimsel temellere oturmasında destek olan Prof. Dr. Mustafa GÜNEŞ'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmamın başından sonuna kadar maddi ve mânevî yardımını hiçbir zaman eksik etmeyen değerli eşim Gaye ŞAHAN'a da teşekkür eder, yanımdan eksik olmamasını temenni ederim.

Sinan ŞAHAN

2022, Kütahya

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
ÖN SÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR.....	xii
TRANSKRİPSİYON HARFLERİ	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM MENÂKIB-I AKŞEMSEDDİN HAKKINDA BİLGİLER

1.1. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDİN'İN YAZARI, YAZILIŞ SEBEBİ, TELİF TARİHİ VE KONUSU	10
1.2. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDİN HAKKINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR... 12	12
1.3. AKŞEMSEDDİN'İN HAYATI VE ESERLERİ	14
1.3.1. Akşemseddîn'in Hayatı (H.792/1390- H.863/1459).....	14
1.3.2. Akşemseddîn'in Soyu	17
1.3.3. Akşemseddîn'in Tasavvuf Silsilesi	18

İKİNCİ BÖLÜM MENÂKIB-I AKŞEMSEDDİN'İN İNCELENMESİ

2.1. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDİN'DEKİ ŞAHSİYETLER	22
2.1.1. Dini Şahsiyetler.....	22
2.1.1.1. Hz. Muhammed (sav)	22
2.1.1.2. Hz. Yusuf	22
2.1.1.3. Hz. Ebubekir	23
2.1.1.4. Hz. Ömer	24
2.1.1.5. Hz. Osman	24
2.1.1.6. Hz. Ali.....	24
2.1.1.7. Ebû Ümâme	25
2.1.1.8. Ebû Eyyûb el-Ensârî.....	25
2.1.1.9. Hz. Fâtıma	26
2.1.1.10. Ashâb-ı Kehf.....	26
2.1.1.11. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî.....	26
2.1.1.12. Abdurrahman Şakik-i Belhi	27
2.1.1.13. Muâviye	27
2.1.1.14. Yezîd	28
2.1.1.15. Akşemseddîn.....	28
2.1.1.16. Muhammed Sadullah.....	29
2.1.1.17. Abdulkadir Çelebi.....	29
2.1.1.18. Sadi Çelebi.....	29

2.1.1.19. Muhammed Fazlullah	30
2.1.1.20. Muhammed Nurullâh.....	30
2.1.1.21. Muhammed Emrullâh	30
2.1.1.22. Ömer	31
2.1.1.23. Şemseddin.....	31
2.1.1.24. Muhammed Nasrullah	31
2.1.1.25. Muhammed Nurulhüda.....	32
2.1.1.26. Muhammed Zeynüddin Çelebi	32
2.1.1.27. Mevlâna Sarı Yakub.....	32
2.1.1.28. Hamzatü's- Şâmî	33
2.1.1.29. Mısırlıoğlu Abdürrahim Karahisârî	33
2.1.1.30. Şeyh İbrahim-i Tennurî.....	33
2.1.1.31. Hoca Ahmed Dede.....	34
2.1.1.32. Somuncu Baba.....	34
2.1.1.33. Hacı Bayrâm-ı Velî	34
2.1.1.34. İnce Bedreddin.....	35
2.1.1.35. Kızılca Bedreddin	35
2.1.1.36. Baba Nahhas-ı Ankaravî.....	35
2.1.1.37. Selahaddin Bolevî.....	36
2.1.1.38. Muslihiddin Halîfe.....	36
2.1.1.39. Akbıyık el-Meczub	36
2.1.1.40. Ömer Dede Sikkînî	36
2.1.1.41. Hammâl-ı Mevsilî.....	37
2.1.1.42. Bâyezîd-i Bistâmî	37
2.1.1.43. Fakîh Ahmed	37
2.1.1.44. Şücâeddîn Karamânî.....	38
2.1.1.45. Muzaffer Lârendevî	38
2.1.1.46. Alâeddin Erdebîlî.....	38
2.1.1.47. Molla Fenârî	39
2.1.1.48. Abdurrahman Câmî	39
2.1.1.49. Sinân Halîfe	40
2.1.1.50. Hayâlî	40
2.1.1.51. Şeyh Bedreddîn	41
2.1.1.52. Ebû Saîd-i Ebü'l-Hayr	41
2.1.1.53. Sadri Horâsânî	41
2.1.1.54. Zeynüddin El-Hâfî.....	42
2.1.1.55. Şehâbeddin Sühreverdî	42
2.1.1.56. Hz. Hızır	42
2.1.1.57. Mehdi.....	43
2.1.1.58. Mevlâna Seferşah	43
2.1.2. Tarihi Şahsiyetler	44
2.1.2.1. Fâtih Sultan Mehmed	44
2.1.2.2. II. Murad.....	44
2.1.2.3. Süleyman Çelebi.....	45
2.1.2.4. Hamdullah Hamdi	45
2.1.2.5. Gevherhan Sultan	46
2.1.2.6. Şeyhî	46
2.1.2.7. Ahmed Paşa	47
2.1.2.8. Mahmud Paşa	47
2.1.2.9. Ebu Bekir-i Merzendi	47

2.1.2.10. Bayezid I.....	47
2.1.2.11. Yeniçeri	48
2.1.2.12. Sultan Selim Han.....	48
2.1.2.13. I. Süleyman.....	49
2.1.2.14. Hüseyin Baykara.....	49
2.1.2.15. Kazasker Kadiri Efendi	49
2.1.3. Diğer Şahsiyetler.....	50
2.1.3.1. Akşemseddîn'in Tüccar Komşusu ve Çocukları	50
2.1.3.2. Pîr Ahmed Çelebi	51
2.1.3.3. Cinler	51
2.1.3.4. Alacaklı Kişi	51
2.1.3.5. Akşemseddîn'in Dostu Evhad ve Oğlu.....	52
2.1.3.6. Şeyh Muhammed Kadı	52
2.1.3.7. Kattaroğlu	52
2.2. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN'DEKİ TASAVVUF TERİMLERİ	52
2.3. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN'DEKİ KERÂMET MOTİFLERİ.....	62
2.3.1. İnsan Dışındaki Varlıklar ile Konuşma	65
2.3.2. Gönülden Geçenlerin Gerçekleşmesi.....	65
2.3.3. Melekler ve Cinler ile Konuşma	66
2.3.4. Mezarda Cesedinin Bulunmaması	67
2.3.5. Kendi Vefatını Tayin Etmesi	68
2.3.6. Gelecekte Olacakları Haber Verme.....	68
2.3.7. Hızır ile Görüşme.....	71
2.3.8. Ebu Eyyûb el-Ensârî Hâlid bin Zeyd'in Kabrinin Keşfi.....	72
2.3.9. Kabir Ahvaline Vakıf Olma	73
2.3.10. Bereket Getirme	73
2.3.11. Vücut Arızalarını Giderme.....	74
2.3.12. Akıldan Geçenleri Bilme	75
2.3.13. Rüya Neticesinde Varlığını Gösterme.....	75
2.4. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN'DE ADI GEÇEN ESERLER	76
2.4.1. Risâletü'n- Nûriyye.....	76
2.4.2. Def'u Metaini's-Sûfiyye	76
2.4.3. Risale-i Zikrullâh	76
2.4.4. Risale-i Şerhi Akval-i Hacı Bayram-ı Velî	76
2.4.5. Telhîsu Def'i Metâin.....	77
2.4.6. Makâmât-ı Evliyâ	77
2.4.7. Kıssa-i Yûsuf (Yûsuf u Züleyhâ).....	77
2.4.8. Tuhfetü'l-Uşşâk	77
2.4.9. Kıyâfetnâme.....	77
2.4.10. Ahmediyye	78
2.4.11. Leylâ vü Mecnûn	78
2.4.12. Mecâlisü't-tefâsîr	78
2.4.13. Gülzâr-ı Ma'nevî.....	78
2.4.14. Ziyâfetü'l-İhvân bi-Metâ'imi'l İrfân	78
2.4.15. Vahdetnâme.....	79

2.4.16. Şerh-i Mevâkîf	79
2.4.17. Tefsîr-i Kebîr	79
2.4.18. el-Kâfî	79
2.4.19. Fetâvâ Kâdîhân	79
2.5. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN'DEKİ ŞİİRLER	79
2.6. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN'DEKİ KALIP İFADELER VE MECAZ	
ANLAM TAŞIYAN SÖZCÜK GRUPLARI	83
2.6.1. Atasözleri	83
2.6.2. Deyimler	83
2.6.3. Ayet	88
2.6.4. Hadis	88
2.6.5. Dua İfadesi	89
2.6.6. Mecaz Anlam Taşıyan Kelime Grupları	91
SONUÇ	94
EKLER	96
KAYNAKÇA	502
DİZİN	507

KISALTMALAR

BKZ.	Bakınız
b.	Bin/Oğlu
C.	Cilt
DİA	Diyanet İslam Ansiklopedisi
KURAMER	Kur'an Araştırma Merkezi
NU.	Numara
Ö.	Ölüm Tarihi
s.	Sayfa
ss.	Sayfa sayısı
TEBDİZ	Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü
vd.	Ve diğeri
yy.	Yüzyıl
H.	Hicrî
M.	Miladî

TRANSKRİPSİYON HARFLERİ

ا	Āā
ث	Şş
ح	Hh
خ	Hh
ذ	Zz
ص	Şş
ض	Ḍḍ/ Ṣṣ
ط	Tt
ظ	Zz
ع	‘
غ	Ġġ
ق	Kk
گ	Ńň
و	Ūū
ی	İ Ī

TEZ METNİ

GİRİŞ

Menkıbenin Anlamı

Menkıbe sözlükte; yiğit veya ermiş insanların tabiatüstü özellikler taşıyan hikâyeleri (Doğan, 1996, s. 757); tanınmış insanların ahvallerine ait yaşam öyküsü, kıssa (Yeğin, 1995, s. 607); çoğu bilinen veya tarihe mâl olmuş insanların hallerine dair kıssalar, öyküler (Devellioğlu, 1997, s. 735); bir kişinin fazilet ve özelliklerine işaret eden fıkra ile özelliklerinden bahseden makale ve risale-i methiye (Şemseddin, 1901, s. 1420) şeklinde tanımlanır. Edebî terim olarak ise, din büyükleri ve değişik alanlarda ün kazanmış insanların yaşamına, olağanüstü özelliklerine ilişkin hikâyeye menkabe, bu hikâyelerin toplandığı eserlere de menâkıb kitapları denmiştir (TDE Ans. 1977, s. 253).

Arapça “nekabe” bahsetmek, haber vermek, isabet etmek kökünden türeyen “menkabe” sözlükte; “övünülecek iyi davranış, iş, hareket” anlamlarına gelmektedir. Çoğulu menâkıbdır (Ocak, 1983, s. 27).

Ayrıca bu kelimeyi hadis bilginleri Buhârî ve Tirmizî, Hz. Muhammed (sav)’in ahlâkî ve fiziki vasıflarını anlatan eser anlamına gelen “şemâil” anlamında kullanmışlardır. Hadis kitaplarında “menâkıb” başlığı altında Hz. Muhammed (sav)’in şemâiline ait belgelerin toplandığı anlaşılmaktadır (Yardım, 1999, s. 1).

Türkçede galat-ı meşhur olarak “menkıbe” şeklinde söylenen menkabenin çoğul hâli Arapça “menâkıb” ile Farsça “nâme” kelimesinin birleşmesiyle oluşan “menâkıb-nâme”, edebiyatta “menkabelerden bahseden eserler” hakkında kullanılan bir isimlendirmedir (Aça vd., 2011, s. 365).

Bu anlamlandırmalardan da anlaşıldığı üzere menkabe kelimesine eserlerde çeşitli anlamlar verilmiştir.

Menâkıb kavramı tasavvuf hareketleri ile birlikte yeni anlamlar kazanmıştır. Tasavvuf tarihine baktığımızda “kerâmetleri nakleden küçük hikâyeler” için menkabe kavramı IX. yüzyılda kullanılmaya başlanmıştır. Hatta bazı kaynaklarda menkabe yerine kerâmetin çoğulu olan kerâmet kelimesi kullanılmıştır. Öyle ki kerâmetler menkıbelerin esasını oluşturmaktadır (Ocak, 1983, s. 27). Kerâmet, Allah dostlarının gösterdikleri harikulade olay veya durumlara denir.

Menâkıbnâme Edebiyatı

İslam coğrafyasında tasavvuf anlayışı kuvvetlenince tarikatların hususi edebiyatları da oluştu. Kendilerine özgü ibadet, ayin, zikir, dua ve kıyafetleri bulunan tarikatların edebiyatlarında, tarikatın kurucularına ve pirlerine ait kerâmetler ve bu kerâmetleri muhteva eden menkıbe eserleri büyük bir önem kazandı (Köprülü, 1943, s. 421).

Tarikatlarda kerâmetlere verilen önem ve değer sayesinde menâkıbnâme önemli bir kültür mirası olarak edebiyat tarihimizdeki yerini aldı.

Menâkıbnâmelerin Yazılış Sebepleri

Menâkıbnâmeler din alanında üne kavuşmuş şahısların yaşamlarını, kerâmetlerini, özelliklerini öğrenme ve öğretme isteği ile manzum veya mensur şeklinde kaleme alınırlar. Fakat bu eserlerin yazılmasındaki temel amaç; tarikata mensup müritlerin eğitimini sağlamak, onları yetiştirmek ve tarikatın birliğini sağlamaktır. Ayrıca menâkıbı yazılan velinin ve tarikatın propagandasını yaparak daha geniş kitlelere ulaşmak olduğu söylenebilir. Bu şekilde müritlerin tarikata bağlılıkları artar ve tarikat daha fazla insan tarafından bilinir hâle gelir (Ocak, 1983, s. 34).

Ayrıca tarikatlarla şeyhlerine önyargıyla bakan ve resmî din görünüşünü simgeleyen ulema gözünde, tarikatı ve şeyhini kabul ettirmek menâkıbnâmelerin yazılış sebeplerindendir. Bu yönü de diğer sebepler kadar önemli bir yer teşkil eder. Çünkü, bu durumun gerçekleşmesi durumunda tarikatın daha kolay şartlarda yayılacağı şüphesizdir. Ulemanın desteğini alan tarikatlarla şeyhlerin daha başarılı olduğu, insanlarla daha sağlam ve hızlı şekilde irtibat kurup kendine bağladığı İslam tarihinde görülmektedir. Osmanlı'da da kuruluşun XVI. yüzyıla değin bu iki kesim dikkat çekici bir iş birliği sergilemiştir. Bunun tipik örneği İstanbul'un fethi sırasında görülmüş, her iki zümre halk efkârını fethe başarılı bir şekilde hazırlamıştır (Ocak, 1983, s. 34).

Menâkıbnâmelerin Özellikleri

Menkıbe edebî tür olarak masal, efsane ve destan gibi olağanüstü olayları konu edinen türler arasında kabul edilir. Başlangıçta bir kişi tarafından ortaya konan anlatımlar zamanla anlatıcısının unutulmasıyla birlikte topluma mal olur. Menkıbelerde adı geçen kişilerin gerçek bireyler olması ve bu kişilerin yaşadıkları mekân ve zamanın bilinir

olması hasebiyle menkıbeler masal ve efsaneden ayrılırlar. Ayrıca menkıbeler yarı mukaddes kabul edilir.

Şekilsel olarak menkıbeler diğer türlerden kısa olup dinî ve mistik konular üzerinde cereyan ederler. Menkıbelerde didaktik bir amaç güdüldüğü için üslup ve ifade zenginliğine pek rastlanmaz. Genel itibariyle sade nesir şeklinde kaleme alınırlar. Bu hususlar dikkate alındığında evliya menkıbelerinin özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

1. Kahramanları gerçek ve kutsal bireylerdir.
2. Olaylar belirli bir zamanda ve yerde geçer.
3. Uydurma değil, gerçek olduğuna inanılır.
4. Yarı kutsaldırlar ve dogma gibi kabul edilir.
5. Esere konu olan kişinin yaşamı esnasında da kişi ölümünden sonra da meydana gelebilirler.
6. Oldukça kısa ve sade bir anlatıma sahiptirler.

Bu özellikler, aynı zamanda evliya menkıbelerinin sosyal yönlerini de ortaya koymaktadır. Şöyle ki, bunların meydana gelmesi sadece kendilerine inanan bir kesimin varlığı ile mümkün olmaktadır. Dolaylı olarak, kendilerine inanan bireylerin dinî örgütlenmesini ve bu toplumun, tarikatın açıklamasını da yapıyor demektir.

Ayrıca menkıbeler insanın gizli isteklerinin ve kabul ettiği birtakım değer yargılarının zafere ulaştığı kusursuz, ideal dünyanın tasvirini yansıtmaları hasebiyle de toplumun ruhsal görünüşünün de ifadesi sayılabilir. Bu özellikleri nazara alarak bir değerlendirme yapılacak olursa, menkıbeleri yalnızca harikulade birtakım olayları anlatan olağanüstü hikâyeler olarak görmek yanlış olacaktır. Menâkıbnâmelerin, edebiyat ve din tarihi ile tarih bilimi için kayda değer bir kaynak olduğunu söyleyebiliriz (Ocak, 1983, s. 33-34).

Menkıbelerin Kaynakları

Menâkıbnâme yazarının, konu edindiği veli ile aynı dönemde ve çevrede yaşaması veya veliden sonra yaşaması gibi değişen durumlarda kullandıkları kaynaklar da değişiklik göstermektedir.

Yazar, eserini atfettiği velinin çağdaşı ve çevresindense kendinin ve kendi gibi olanların şahit olduklarını ve bilgilerini kaynak olarak kullanacaktır. Bu yazarların

kaleme aldığı hikâyeler genel olarak yaşanmış olayları yansıtır. Fakat bu hikâyeler de bazı menkıbe öğeleriyle süslenmiştir.

Eğer ki yazar veliden sonra yaşamış ise; sözlü gelenek, yazılı kaynaklar ve tarihî kalıntılardan velinin türbesi, kitabesi, eşyaları, eserleri menkıbeye kaynak oluşturur (Ocak, 1983, s. 37-38).

İslam Dünyasında Menâkıbnâme

Dünyadaki hiçbir dinde insanlar, kendilerine ulaşan dinin temel çerçevesi ile yetinmemiş, sürekli olarak olağanüstü güçlere ve olaylara inanma eğilimini korumuşlar ve sonuç olarak dinin resmî çerçevesine beğenilerine uygun başka bir çerçeve eklemişlerdir. İşte bu eğilim, Kur'an-ı Kerim'de anılan peygamberler ile Hz. Muhammed'in mucizeleri sebebiyle kerâmet telakkisinin halk içinde kolay ve çabuk yayılmasını sağlamıştır. Hatta sonraki dönemlerde tasavvufun resmî anlayışından ayrılarak farklı bir kimlik kazanmıştır. Olağanüstü olayları anlatanlara halk arasında kussas (kıssa anlatıcıları) denilmekte ve Hz. Osman zamanında ortaya çıktıkları, Emevîler döneminde ise sayılarının arttığı bilinmektedir. Bu anlatılar, tasavvufun yayıldığı halk tabakasında IX. yüzyıldan itibaren evliya menkıbeleri şekline dönmüştür. Bu durum, din ilkelerine uygun olarak tasavvuf kaynaklarında anlatılan veli kerâmetlerine, benzeri halk bilimi kaynaklarından beslenmek suretiyle yeni kerâmetlerin eklenmesi sonucunu doğurmuştur.

Bu şekilde oluşan menkıbeler, İslam âleminde artarak zenginleşmeye başladı. Toplumun muhayyilesinde izler bırakan veliler çevresinde oluşan bu menkıbeler, taşın suya düştüğünde oluşturduğu halkalar gibi zamanla genişledi ve büyüdü. Velilerin hayatları ve gerçek kimlikleri menkıbelerin oluşturduğu kılıflara büründü. Sufî biyografıları da eserlerine bunları olduğu gibi koydular (Ocak, 1983, s. 30-31).

Menâkıbnâmeler, İslam yazınında hadis kitaplarıyla birlikte IX. yüzyılda görülmeye başlamıştır. Hadis kitaplarındaki Kitâbü'l-Menâkıb bölümlerinde, Hz. Muhammed'in ve ashabının faziletleri hadislerle gösterilmektedir (Canım, 2013, s. 141).

Ayrıca tasavvufun yaygınlaşmasıyla birlikte IX. yüzyıldan itibaren oluşan evliya menkabeleri; tarih kitapları ve kişilerin biyografilerini barındıran tabakat türündeki eserlerde yer almıştır (Aça vd., 2011, s. 365-366).

Arap edebiyatında menâkıbnâmeler müstakil eserler olarak XI. yüzyıldan itibaren görülmeye başlanmıştır. İranlı şair Feridüddin Attar tarafından kaleme alınan *Tezkiretü'l-evliyâ* adlı eser, menâkıbnâme türünün ilk ve önemli örneklerinden biri olarak kabul edilir. *Tezkiretü'l-evliyâ*'da 72 (eklemelerle 97) menkıbe bulunmaktadır (Güneş, 2011, s. 167).

Türk Dünyasında Menâkıbnâme

İslam coğrafyasında IX-XI. yüzyıllar arasındaki tasavvuf sahasındaki gelişmeler Horasan, Mâverâünnehir ve Harezmi bölgelerindeki Müslüman Türkleri de etkilemiştir.

İslamiyet'i kabul eden ilk Türk devleti olan Karahanlılar evliya menâkıbnâmelerinin günümüzde bilinen ilk örneğini vermiştir. Edebiyatımızda bilinen ilk menâkıbnâme Karahanlı hükümdarı Satuk Buğra Han'ın yaşamını ve İslamiyet'i kabul edişini anlatan *Tezkire-i Satuk Buğra Han*'dır. Her ne kadar eserin menâkıbnâme adını almaması ve Satuk Buğra Han'ın bir veli olmamasına karşın hükümdara kutsallık atfedilmesi ve hayatının kerâmetlerle sunulması esere menâkıbnâme türünün ilk örneği olarak bakmamıza neden olur (Aça vd., 2011, s. 366).

Anadolu dışındaki menâkıbnâmelere verilebilecek başka bir örnek ise Hazinî'nin yazdığı ve Hoca Ahmet Yesevî'nin menkıbelerini içeren *Cevâhiru'l-Ebrar min Emvâci'l-Bihar* adlı eseridir. Türkçe yazılmakla birlikte içerisinde Farsça kısımların da bulunduğu eser, hacimli ve kısmen manzumdur. Aynı zamanda eser, Yesevîlik tarikatının adap ve erkânları hakkında bilgi vermesi açısından da değerli ve önemli bir kaynak özelliği göstermektedir (Ocak, 1983, s. 45).

Menâkıbnâme edebiyatımızın ikinci evresi Anadolu coğrafyasıdır. 1071 Malazgirt zaferinden sonra, Türklerin Anadolu'ya yerleşmesi, Anadolu Selçuklu Devleti'nin kurulup istikrar kazanması ile sosyal, siyasî, iktisadî ve kültürel hayatın oluşması XIII. yüzyıla tekabül etmektedir. Anadolu'daki menkıbe edebiyatımızın da bu yüzyılda başladığını söylemek yanlış olmaz.

XIII. yüzyıl Anadolu'sunda siyasî ve sosyal birliğin de sağlanmasıyla ilim ve kültür hayatı için oldukça elverişli bir ortam sağlandı. Özellikle farklı kökenlere mensup fikir ve ilim insanların Anadolu'ya gelmesi kültür hayatına da bir hareketlilik getirmiştir. Böylelikle Anadolu Türk edebiyatına ait ilk örnekler de verilmeye başlanmıştır (Ocak, 1983, s. 45).

Bu dönem edebiyatının kendisini daha çok tasavvuf alanında gösterdiği bir gerçektir. Özellikle Moğol istilasından kaçarak Anadolu'ya yerleşen çeşitli tarikat üyeleri, Anadolu'da kısa zaman diliminde renkli bir dinî ortam meydana getirdiler (Ocak, 1983, s. 46).

Anadolu'daki tasavvufî hayatın teşekkülünde Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Sadreddin Konevî gibi tasavvufçular ile Kalenderîlik, Kâdirîlik, Rifâîlik gibi tarikatlar da etkili olmuştur. Bu ortam sayesinde Anadolu'daki tasavvuf edebiyatı iyice gelişmiştir.

XIII. yüzyılda yaşayan ve Anadolu'nun tanınmış mutasavvıfları arasında yer alan Seyyid Hârûn ve Sadreddin Konevî'nin yaşamları etrafında şekillenen *Menâkıb-ı Seyyid Harun Velî* ve *Menâkıb-ı Sadruddîn-i Konevî*, Anadolu'da bilinen ilk menâkıbnâmelerdir (Aça vd., 2011, s. 366). Ayrıca Anadolu Selçukluları dönemindeki Anadolu'da, menâkıbnâme edebiyatında birçok eser verilmiştir. Bunlar dinî destanî nitelikteki eserler ile (Köprülü, 1943, s. 27) yalnızca bir velinin menkıbelerini barındıran eserlerdir. Anadolu ve Rumeli'nin işgalini anlatan *Battalnâme*, *Saltuknâme*, *Danışmendnâme* gibi eserlerin kahramanlarının aynı zamanda birer veli kimliği taşıdığı alp-eren tipine ait dinî-destanî nitelikteki eserler, bu dönemde yazılmıştır. Bu eserlerden başka, Anadolu Selçuklu döneminde *Seyyid Ahmed-i Kuçek-i Rifâî*, *Menâkıb-ı Seyyid Mahmut Hayrânî*, *Menâkıb-ı Lokman Perende*, *Risâle-i Sipehnâlar der Menâkıb-ı Hazreti Hudâvendigâr*, *Menâkıb-ı Hâce Ahmed Yesevî*, *Menâkıb-ı Ahî Evran*, *Menâkıbu'l-Arifîn*, *Kerâmât-ı Ahî Evran* gibi menâkıbnâmelerden de bahsedebiliriz (Yardım, 1999, s. 6).

Anadolu Selçuklular ile Moğollar arasında yapılan Köseadağ Savaşı'ndan sonra Anadolu siyasi birliği bozulmuş ve Anadolu'da Beylikler Dönemi başlamıştır. Anadolu coğrafyasındaki menâkıbnâme edebiyatının ikinci dönemi ise bu Beylikler Dönemi'dir. Bu dönemde karışık bir siyasî ve içtimai hayat olmasına rağmen menâkıbnâme yazma geleneği devam etmiştir. Bu dönemde Elvan Çelebi'nin *Menâkıbü'l-Kudsiyye fî Menâsıbu'l-Ünsiyye*'si ile Hatîb-i Fârisî'nin *Cemâleddin-i Sâvî* adlı eserleri kaleme alınmıştır (Canım, 2013, s. 146).

Osmanlı Dönemi, menâkıbnâme edebiyatının Anadolu'daki üçüncü dönemi olarak kabul edilmektedir. Osmanlı, uzunca bir süre âlemşümul bir devlet olarak geniş bir coğrafyada hüküm sürdüğü için bünyesinde menâkıbnâme edebiyatı ile ilgili birçok farklılığı da barındırmaktadır. Bu sebeple XV. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar her dönemi ayrı bir şekilde değerlendirmek gerekmektedir. Osmanlı, henüz beylik zamanından beri

tarikatlara, velilere ve cemaatlere oldukça fazla değer ve önem vermiştir. Çünkü Osmanlı, onların toplumsal yapıdaki yerini iyi saptamış ve aklî bir din politikası ortaya koymuştur. Bilhassa Anadolu ve Rumeli’de yürütülen iskân ve imar çalışmalarında tekkelerin ve evliyaların oldukça önemli bir rol oynadığı bilimsel bir gerçektir (Barkan, 1942, s. 279). Tarikatlara ve velilere verilen değer ve önem sayesinde, ilk Osmanlı vekâyinâmelerinde menkıbeleri yer alan Geyikli Baba, Abdal Mûsâ, Şeyh Edebâli gibi şeyhler, beyliğin desteğini sağlayarak geniş çevreler edinmişlerdir.

İstanbul’un 1453 yılında fethiyle Osmanlı Devleti imparatorluk mahiyeti kazanmış ve yeni tarikatlar kurulmuştur. Böylece menâkıbnâme edebiyatı da edebî ve medenî gelişmenin genel seyri içinde oldukça büyük bir inkişaf göstermiş. Arap ve Fars dillerinden çevrilen evliya menkıbelerinin haricinde millî kaynakların önemli şahsiyetleri için de menâkıbnâmeler yazılmıştır (Köprülü, 1943, s. 5).

XV. yüzyılda tarikatlar konusundaki en önemli olay Kalenderîlik’ten ayrılan Bektaşîlik’in, teşekkülünü tamamlamasıdır. Bu yüzdendir ki Bektaşî tarikatına mensup evliyaların menâkıbnâmeleri oldukça fazladır. Bektaşî menâkıplarına, menâkıbnâme edebiyatında “vilâyetnâme” denilmektedir. Bektaşî vilâyetnâmelerinin başlıcaları şunlardır: *Vilâyetnâme-i Abdal Musa*, *Menâkıb-ı Hacı Bektaş Velî*, *Vilâyetnâme-i Seyyid Ali Sultan*, *Vilâyetnâme-i Hacım Sultan*, *Vilâyetnâme-i Otman Baba*, *Vilâyetnâme-i Sultan Şucâuddîn*.

Ayrıca XV. yüzyılda Şeyh Bedruddîn Mahmud adına *Menâkıb-ı Şeyh Bedruddîn* ve *Menâkıb-ı Şeyh Bedruddîn İbn Kadî İsrâîl* adlı menâkıbnâmeler yazılmıştır (Gölpınarlı, 1967).

Saltuknâme de dönemin mühim menâkıbnâmeleri arasında sayılabilir. Oluşumu her ne kadar geçmiş asırlara dayansa da Cem Sultan’ın emriyle 1480 yılında Ebu’l Hayr-ı Rûmî tarafından yazıya geçirilmiştir (Köprülü, 1943, s. 432).

XV. yüzyılda kaleme alınan diğer iki menâkıbnâme ise Âşık Ahmed’in *Menâkıb-ı Kemal Ümmî* ve Yahya bin Bahşi’nin *Menâkıb-ı Cevâhir* adlı eserleridir.

XVI. yüzyıl Osmanlı Devleti için tarikatların sayısının arttığı ve yoğun şekilde faaliyetlerini gösterdikleri dönemdir. Dolayısıyla menâkıbnâme edebiyatı en fazla eseri bu dönemde vermiştir. Bu dönemde bazı Farsça ve Arapça menâkıbnâmeler Türkçeye çevrilmiş ayrıca önceki asırlarda yaşamış velilere ait menâkıbnâmeler yazılmıştır. Bu yüzyılda yazılan menâkıbnâmeler şöyle sıralanabilir: Hacı Kâsım’ın *Menâkıb-ı Emir*

Sultan, Muhyî-i Gülşenî'nin *Menâkıb-ı İbrahim Gülşenî*, Hoca İbrahim'in *Menâkıb-ı Pîrî Baba*, Vâhidî'nin *Menâkıb-ı Hâce-i Cihan ve Netice-i Can* ile; yazarlarını bilmediğimiz *Menâkıb-ı Şeyh Sâfiyyuddîn-i Erdebilî*, *Menâkıb-ı Hacı Bayrâm-ı Velî*, *Menâkıb-ı Kaygusuz Baba*, *Vilâyetnâme-i Abdal Mûsa* adlı eserlerdir.

Ayrıca bu dönemde Bayramîlik tarîkatı içinde meydana getirilmiş olan ve tarafımızca incelemesi yapılarak bağlamsal sözlüğü oluşturulan tez çalışması *Menâkıb-ı Akşemseddîn*, bu dönemde kayda değer menâkıbnâmeler arasında yer almaktadır. Hacı Bayrâm'ın hem en ileri gelen halîfesi hem de damadı, Fâtih devrinin tanınmış şeyhi, Bayramîlik tarîkatı Şemsiyye kolunun kurucusu olan Akşemseddîn ve oğullarının menkıbelerini toplayan eser, Emir Hüseyin Enîsî tarafından kaleme alınmıştır.

XVII ve XVIII. yüzyıllarda menâkıbnâme türündeki eserlerin şaşırtıcı şekilde arttığı görülür. Bunun sebebi ise, bu dönemde Osmanlı'nın içtimai, siyasi ve iktisadi problemler içinde olmasıdır. Devletlerin böyle sıkıntılı olduğu dönemlerde halk, bu dönemleri daha az zararla atlatabilmek için mistik yaşama ilgi duyar. Bundan dolayı halk tasavvufa daha fazla ilgi duymuş ve kalabalık kitleler halinde tarikatların çevresinde toplanmıştır. Böylelikle tarikatlar artarak yayılırken menâkıbnâmeler de sayısı tespit edilemeyecek kadar artmıştır.

Bu dönemlerde yazılarak tanınan ve dikkate değer olanlar şunlardır: Bursalı Husâmuddîn'in *Menâkıb-ı Şeyh Üftâde*, Ömer Fuâdî Efendi'nin *Menâkıb-ı Şeyh Şâban-ı Velî*, Nev'îzâde Atâyî'nin *Menâkıb-ı Şeyh Mahmud el- Üsküdârî*, Lutfî'nin *Tuhfetü'l-Asrî fî Menâkıb-ı'l-Mısrî*, Abdullah Veliyyüddîn *Menâkıb-ı Eşrefzâde*, Abdürrezzak Efendi'nin *Menâkıb-ı Şeyh Vefâ*, Mehmet Mekki'nin *Menâkıb-ı Şeyh Mahmud Murad Buhârî* (Ocak, 1983, s. 55).

Bu dönemlere ait diğer önemli husus ise tek tarikat içinde bulunan büyük şeyhlerin menkıbelerini barındıran menâkıbnâme çeşidinin ortaya çıkmasıdır. Örneğin *Sefîne-i Nefîse-i Mevlevîyan*, *Menâkıb-ı Melâmiyye-i Bayrâmiyye*, *Meşâyih-i Tarikat-ı Aliyye-i Halvetiyye*, *Menâkıb-ı Şerîf* ve *Tarikatnâme-i Pîran* bu şekilde teşekkül eden eserlerdendir (Yardım, 1999, s. 7).

Türk edebiyatında XIII ve XVII. yüzyıllar arasındaki menâkıbnâme türü, genel hatlarıyla bahsettiğimiz şekilde gelişimini sürdürmüştür. XIX. yüzyılda da menâkıbnâmeler yazılmaya devam etmiş ancak kayda değer bir eser verilmemiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM
MENÂKİB-I AKŞEMSEDDÎN HAKKINDA BİLGİLER

1.1. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN'İN YAZARI, YAZILIŞ SEBEBİ, TELİF TARİHİ VE KONUSU

Menâkıb-ı Akşemseddîn'in müellifi, Göynüklü Emir Hüseyin Enîsî'dir. Akşemseddîn hakkında, hemen hemen, en büyük ve doğru menâkıbı yazan Hüseyin Enîsî'nin hayatını, eski hâl tercümesi kitaplarında yeterince görememekteyiz. Enîsî'nin Göynüklü olduğunu ve orada kadılık yaptığını bilmekteyiz. *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'den öğrendiğimize göre dedesi Pîr Ahmed Çelebi'nin annesi, Akşemseddîn Hazretleri'nden dua almış; bu duanın bereketiyle torunu Kadı Emir Hüseyin Enîsî, büyük sufilere muhabbet beslemiş, ahde vefa duygusuyla Şeyh Hazretleri'nin menkıbesini, hicrî 900/1500'lü yılların sonlarına doğru, Hamdullah Hamdi Çelebi'nin oğlu Rükneddin'den ve Göynüklü insanların bilgilerinden istifade ederek, ilk olarak kaleme almıştır. Enîsî, dedesinin annesine Akşemseddîn'in himmet etmesi olayını eserde şu şekilde dile getirmiştir.

Dahı ol zıkr olunan tâcir ki Akşemseddîn'e üç oğlın ve bir kızın du'â ve himmet istemeğe iletmişdi ki üç oğlunuñ ahvâli zıkr olundu eyle olsa hazret-i şeyh ol kızcağaza evlâd-ıla himmet eyledi 'âkıbet Allâh sübhânehû ve te'âlâ aña dört oğul rûzî kıldı kimi toksan ve kimi yüz yaşında vefât eyledi ortancı oğluna Pîr Ahmed Çelebi diyü ad konulmuşdur bu fakîr câmi 'ü hâzihi'l-menâkıb Emir Hüseyin Enîsî'nüñ vâlidesinüñ babasıdur (Aktan ve Güneş, 2011, s. 55).

Şüphesiz ki, Enîsî daha önceki tabakât ve tarih kitaplarından faydalanmıştır. En azından o dönemin kitaplarını gözden geçirmiştir. Nitekim Akşeyh hakkında bilgiler veren Lâmiî Çelebi, Taşköprülüzâde ve Mecdî Mehmed Efendi ile yer yer aynı menkıbeleri ele almıştır. Onun anlattığı menkıbelerle, kendinden önce yaşamış insanlar tarafından kaleme alınan bu menkıbelerin örtüşmesi, onun menâkıbının değerini bir o kadar daha artırmıştır (Çelik, 2011, s. 19).

Enîsî, *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'i kaleme alış sebebini eserin başlarında dile getirmektedir. Yazar, “Ammâ ba'de zıkr-i menâkıb-ı evliyâ'ullâh sebab-i nüzûl-i rahmete âlet olduğu için¹” ifadesiyle eseri yazma sebebini açıklamaktadır. Aynı zamanda eserin telif sebebi olarak Peygamber Efendimiz'in “Kemâ kıle'n-nebiyyü şallâllâhu 'aleyhi ve sellem 'inde'z-zıkrî's-şulehâ'i tenzilü'r-rahmetü mine's-semâ'i²” hadîs-i şerîfini göstermektedir. Ayrıca yukarıda belirttiğimiz gibi Enîsî'nin dedesinin annesinin bizzat

¹ “Velilerin yaşamlarından bahsetmek ve insanlara yaymak Allah'ın rahmetine vesile olur”

² “Allah dostlarının adı anıldığı zaman gökten bereket iner.”

Akşemseddîn'den himmet alması hasebiyle içinde bulunduğu ahde vefa duygusunun da eseri yazmasındaki temel unsur olduğu söylenebilir (Aktan ve Güneş, 2011, s. 35).

Menâkıb-ı Akşemseddîn'in telif tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak eldeki bilgiler ışığında XVI. yüzyılda, sade nesir ile yazıldığı anlaşılmaktadır. Üzerinde çalıştığımız eser ise Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Bölümü, nu. 4666 demirbaşına kayıtlı nüshadır. Üzerinde çalıştığımız nüshanın istinsah tarihi ise eserde şöyle geçer:

“Tahrîren fî evâhir-i şehri rebî'ü'l-evvel
Sene îsneyn ve seb'în ve elf
mine'l-hicreti'n-nebeviyyeti
'aleyhi efzalu't-tehiyyeti
ve't-teslîmi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 75)

Buna göre çalışma yaptığımız nüsha adını bilmediğimiz bir müstensih tarafından 1072/1661'de Rebiyülevvel ayının sonunda yazılmıştır. Eserin yüksek ihtimalle önceden yazılmış nüshadan istinsah edildiğini söyleyebiliriz.

Eser, Fâtih Sultan Mehmed'in hocası, İstanbul'un mânevî mimarlarından Akşemseddîn'in soyunu, menkıbelerini, tasavvufî görüşlerini ve çocuklarını anlatır. Eserde ilk önce Akşemseddîn'in ilk halife Hz. Ebubekir'e kadar uzandığı kabul edilen şeceresi ve kerâmet sahibi bir şahsiyet olan babası Kurtboğan İmam hakkında bilgi verilir. Daha sonra hayatı, eserleri, eğitimi, Hacı Bayrâm-ı Velî'ye intisabı, hilafet verilmesi ile menkıbe ve kerâmetleri anlatılır. Sonlara doğru ise Fâtih Sultan Mehmed ile olan münasebetleri, İstanbul'un fethine katılığı, tasavvuf silsilesi, müritleri ve 7 oğlu hakkında bilgiler verilmiştir.

Menâkıb-ı Akşemseddîn'in tespit edilen bazı yazma ve basma nüshaları şunlardır:

Yazma Nüshalar:

Süleymaniye Kütüphanesi:

Hacı Mahmud Efendi Bölümü, nu. 4666, *Menâkıb-ı Akşemseddîn*, Emir Hüseyin Enîsî, 29 varak

Yazma Başılar Bölümü, nu. 4332/7, *Menâkıb-ı Akşemseddîn*, Emir Hüseyin Enîsî, 24 varak

Hekimoğlu Bölümü, nu. 808, (*Menâkıb-ı Akşemseddîn*)

Demirbaş nu. 4628, (*Câmiü'l Menâkıb*)

Ankara Millî Kütüphane:

Yz. A 6498/2 numarada kayıtlı olup müntensihi Göynükî Muhammed Kâmil'dir (*Menâkıb-ı Akşemseddîn*). İstinsah tarihi: 1282/1865

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi:

Menâkıb-ı Akşemseddîn, Emir Hüseyin Enîsî, (M. Ozak 1) nu. 957, 338; (İ. Saib I) nu. 1040

Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi: Yazmalar Bölümü, nu. 23047, *Menâkıb-ı Akşemseddîn*, Mustafa Rahmi Paşazâde tarafından 1301 yılında istinsah edilmiş olan bu nüsha, "Ma'ârif nezâret-i celîlesinin 459 numaralı ruhsatnâmesiyle Cerîde-i Askeriye Matba'asında tab' olunmuştur." kaydı ile İstanbul'da 1302 yılında neşredilmiştir.

1.2. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN HAKKINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Enîsî'nin *Menâkıb-ı Akşemseddîn* eseri, Akşemseddîn'in yaşamını kaleme alan araştırmacıların vazgeçilmez başvuru kaynağı olmuştur.

1972 yılında Ali İhsan Yurd'un kaleme aldığı Mustafa Kaçalın'ın yayıma hazırladığı *Fatih'in Hocası Akşemseddîn Hayatı ve Eserleri* adlı kitap bu alanda yapılmış ilk çalışmalardan biri olarak kabul edilir ve sonraki yıllarda yapılacak çalışmalara kaynaklık ederek çalışmaların önünü açmıştır. Eserde Akşemseddîn'in hayatı, tarîkatı, halîfeleri, soyu, hayatını yazanlar ile eserlerinin ve *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'in çeviri yazılı metni dipnotlarla açıklamalı şekilde verilmiştir. (Yurd, A. İ., 1972. *Fatih'in Hocası Akşemseddin Hayatı ve Eserleri*, Düzenleyen: Kaçalın, M. İstanbul: M.A.İ.F. Vakfı Yay.)

Abdülbaki Keskin tarafından *A Critical Edition of Enîsî's Menakib-i Akşemseddin with an Account of Akşemseddin's Political and Religious Influence As Revealed in This Work*, A thesis for degree of doctor, Victoria: University of Manchester künyesiyle 1977 yılında bir Doktora Tezi yayımlanmıştır. Abdülbaki Keskin, menâkıbın elde var olan 7 yazma nüshasını içerik ve usul olarak karşılaştırmış ayrıca

Akşemseddîn'in dönemine etki ettiği politik ve dinî yansımaları da incelemeye çalışmıştır. Eserde çeviri yazılı metin ve menakıptan hareketle Akşemseddîn'in dinî ve siyasî etkileri verilmiştir. (Keskin, A., 1977, *A critical edition of Enîsî's 'Menâkıb-ı Akşemseddin' with an account of Akşemseddin's political and religious influence as revealed in this work*, A thesis for degree of doctor, London.)

2011 senesinde Bilal Aktan ve Mustafa Güneş tarafından *Menâkıb-ı Akşemseddîn* adıyla çeviri yazılı metin oluşturulmuş ve günümüz Türkçesine aktarılmıştır. Bu eserde daha önceki çalışmalardan farklı olarak muhteva ve hacim yönünden güvenilir iki nüshanın karşılaştırılmasına dayanan bir çalışma ortaya konmuştur. Eserde ayrıca Akşemseddîn Hazretleri'nin hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi Bölümü, nu. 4666, *Menâkıb-ı Akşemseddîn*, Emir Hüseyin Enîsî (29 varak) nüshası çeviride esas alınmış. Eser H Yayınları arasında yayımlanmıştır. (Aktan, B., Güneş, M., 2011. *Menâkıb-ı Akşemseddîn*. İstanbul: H Yayınları.)

Metin Çelik de eseri 2011 yılında *Akşemseddin Hazretleri ve Yakın Çevresi* adıyla Latin harflerine aktarmıştır. Orijinal metinde olmayan başlıklar koyarak eseri bölümlere ayırmış, ihtiyaç duyulan yerlerde dipnotlar ile açıklamalar yapmıştır. Eserin sonuna doğru ise dizin, sözlük ve kitabiyat bölümüyle birlikte eserin tıpkıbasımını da verilmiştir. (Çelik, M. 2011. *Akşemseddin Hazretleri ve Yakın Çevresi*, İstanbul: Özgü Yay.)

Son olarak *Menâkıb-ı Akşemseddîn Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü*, yüksek lisans tezi olarak tarafımızdan çalışıldı. Aynı zamanda tarihî kaynak olma niteliği barındıran eserin anlam dünyasının da ortaya çıkarılması amaçlandı. Sözlüğün haricinde çalışmaya menâkıbname ve menâkıbname edebiyatı hakkında bilgiler verilerek giriş yapıldı. Akabinde ise Akşemseddîn ve *Menâkıb-ı Akşemseddîn* hususunda bilgiler verilerek menakıpta geçen şahıslar, tasavvuf terimleri, kerâmet motifleri, şiirler ve mecaz anlam taşıyan kelime grupları belirlenerek metin oldukça kapsamlı ve detaylı bir şekilde incelendi.

Bu çalışmada Aktan ve Güneş tarafından yapılan çalışmadaki (Aktan, B., Güneş, M., 2011. *Menâkıb-ı Akşemseddîn*. İstanbul: H Yayınları.) yer alan çeviri yazılı metin esas alınarak sözlük hazırlanmıştır. Aktan ve Güneş eseri transkribe ederken temayüle uygun şekilde metindeki Arapça bölümleri Arap harfleriyle vermişlerdir. Sisteme Arap

harfleriyle veri girişi bulunmadığı için bu bölümler de Latin harflerine transkribe edilip giriş yapıldıktan sonra anlamlandırma işlemi tarafımızdan yapılmıştır.

1.3. AKŞEMSEDDİN'İN HAYATI VE ESERLERİ

1.3.1. Akşemseddîn'in Hayatı (H.792/1390- H.863/1459)

Asıl adı Şemseddin Muhammed bin Hamza olan Akşemseddîn hicrî 792/1390 yılında Şam'da doğmuştur (Fırat, 1985, s. 226). Babası Kurtboğan lakabıyla tanınan Şeyh Hamza olan Akşemseddîn'in soyu, şeyh Şehâbeddin Sühreverdî'ye ve İslamiyet'in ilk halîfesi Hz. Ebû Bekir'e dayanmaktadır (Köprülü ve Uzun, 1989, s. 300). Akşemseddîn hicrî 799/1396-97'de yedi yaşındayken ailesiyle birlikte Şam'dan Anadolu'ya gelerek Amasya'nın Kavak (günümüzde Samsun iline bağlı) nahiyesine yerleşmiştir (Köprülü ve Uzun, 1989, s. 301).

Yedi yaşındayken Kur'an-ı Kerim'i ezberleyen Akşemseddîn; devrinin belâgat, fıkıh usulü, sarf, beyan, nahiv, mantık, akaid gibi geçerli derslerinden ilim tahsili yapmış ve Çorum'un Osmancık Medresesinde müderrislik görevi üstlenmiştir (Yurd, 1994, s. 17). Akşemseddîn'in tıp eğitimini oldukça iyi şekilde aldığı anlaşılmaktadır. Tıp eğitimini nerede aldığı hakkında elimizde kesin bilgi olmamakla birlikte ilk tıp eğitimini Amasya'daki öğrenimi sırasında Ilduz Hatun Darü's-Şifâsı'nda almış olması muhtemeldir (Cumbur, 1993, s. 79).

Akşemseddîn, Enîsî'nin menâkıbına göre “ilm-i bâtın lezzeti dimağından gitmediği için” kendisine bir mürşit aramış. Bu amaçla Fars ve Maverâünnehir'e yolculuk yapmış, fakat dileğini gerçekleştiremeden geri dönmüştür. Halep'e Zeynüddin el-Hafî'ye intisap etmek için giderken rüyasında, boynundaki zinciri Hacı Bayrâm'ın elinde görünce Hacı Bayrâm-ı Velî'ye intisap etmek için Ankara'ya gitmiştir. Akşemseddîn, Hacı Bayrâm'ı talebeleriyle burçak tarlasında çalışırken bulmuş fakat onlardan iltifat görmemiştir. Yemek zamanı da kendisine taam verilmediği için köpeklere verilen yemeğe yanaşmış. Bunun üzerine Hacı Bayrâm “Hay köse, beni yaktın!” diyerek sofrasına davet etmiştir. Daha sonradan Hacı Bayrâm, “Zincirle gelen konuk böyle ağırlanır!” diyerek Akşemseddîn'in rüyasını hatırlatmış ve bu şekilde davranılmasının hikmetini açıklamıştır (Aktan ve Güneş, 2011, s. 38-39). Akşemseddîn; Germiyânî Şeyhî, Ömer-i Emîr-i Sikkînî, Eşrefoğlu Abdullâh, Yazıcıoğlu Ahmed ve Mehmed, Muk'ad Hızır Dede,

Balıkesirli Lutfullâh, Molla Zeyrek, Akbıyık, Göynüklü Uzun Selâhaddîn gibi dervişler gibi Hacı Bayrâm-ı Velî'nin müridi olmuştur.

Akşemseddîn'in fazlaca riyazet yapması, yüzü, saç, sakalı beyaz olması ve beyaz kıyafetler giymesinden dolayı Hacı Bayrâm-ı Velî tarafından kendisine *Akşemseddîn* ve *Akşeyh* dendiği rivayet edilir (Aktan ve Güneş, 2011, s. 47).

Akşemseddîn kısa bir zaman zarfı içerisinde tasavvuf eğitimini Hacı Bayrâm-ı Velî'nin dergâhında tamamlar. Kendisine halîfelik verildikten sonra Hacı Bayrâm'ın dergâhından ayrılarak önce Beypazarı'na sonra İskilip Evlek köyüne oradan da Göynük köyüne yerleşir. Akşemseddîn gittiği her yerde değirmen ve mescit inşa ettirmiştir. Göynük'te bulunduğu süre zarfında hac vazifesini yerine getirmiş, hocası Hacı Bayrâm-ı Velî'nin vefatı ve vasiyeti üzerine onu gasledip namazını kıldırmıştır (Aktan ve Güneş, 2011, s. 60). Akşemseddîn, Hacı Bayrâm-ı Velî'nin ölümünün akabinde hicri 833/1429-30 senesinde şeyhinin yerine irşat makamına geçmiştir (Uzun, 1995, s. 8).

Akşemseddîn, 1453'te İstanbul muhasarasında Akbıyık Sultan, devrin tanınmış şeyhleri ve yüzlerce müridi ile birlikte Fâtih Sultan Mehmed'in yanında bulunmuştur (Aktan ve Güneş, 2011, s. 48). Akşemseddîn, kuşatma esnasında padişahın ve askerlerin mânevî gücünün yüksek tutulmasında yardımcı olmuştur. Araştırmacılar, Akşemseddîn'in Fâtih'e gönderdiği mektuplarla muhasaranın sıkıntılı zamanlarında sabredip gayret gösterilmesi gerektiğini ve zaferin yakın olduğunu müjdeleyen beyanlarının, fethin gerçekleşmesinde etkili olduğunu belirtmektedirler (İnalçık, 1954, s. 131).

Fetihten sonra camiye çevrilen Ayasofya'daki ilk cuma namazındaki hutbeyi de Akşemseddîn okumuştur. Fâtih'in isteği üzerine, önceki İstanbul kuşatmalarından birinde şehit olan sahabe Hz. Eyyûb el-Ensârî'nin kabrini de keşfetmiştir. İstanbul'da kaldığı zaman zarfında ise kiliseden çevrilen Zeyrek Cami'nde dersler vermiştir (Ayverdi, 1989, s. 30-31).

Fetihten sonra Fâtih'in mânevî dünyasında tasavvufa meyil ve Akşemseddîn'e mürit olma düşüncesi peyda olmuştur. Akşemseddîn, kendisine mürit olmak isteyen Fâtih Sultan Mehmed'e devlet yönetiminin önemli bir görev olduğunu söylemiş ve onu bu düşüncesinden vazgeçirmeye çalışmıştır. Akşemseddîn, Fâtih'in düşüncesine mâni olamayacağını anlayınca Gelibolu üzerinden Anadolu'ya geçerek Göynük'e gelmiştir (Uzun, 1995, s. 10).

Akşemseddîn Göynük'te hayatının sonuna kadar talebe yetiştirme hizmetinde bulunmuştur. Enîsî'nin menâkıbına göre Akşemseddîn kendi mevtini de bilmektedir. Menâkıba göre Akşemseddîn, “Küçük oğlum Muhammed Hamdî'nin (Hamdullah Hamdi) yetim, zayıf ve zelil kalmayacağını bilsem bu mihneti bol olan dünyadan ahirete göç ederdim.” şeklinde söylemde bulunurmuş. Bunun üzerine hanımı Akşemseddîn'in sözlerine üzülererek, “Göçerim dersin, göçmezsın.” diyerek onu incitmiştir. Akşemseddîn de “Hemen şimdi göçeyim.” diyerek mescide gitmiştir. Yakınlarını ve çocuklarını çağırıp helalleştikten sonra vasiyetname yazdırıp, Yâsin suresinin okunmasını istemiş ve sünnete uygun şekilde yatarak hicri 863/1459 yılında 69 yaşındayken ruhunu teslim etmiştir (Aktan ve Güneş, 2011, s. 45).

Akşemseddîn Hazretleri'nin kabri Göynük'tedir ve Fâtih Sultan Mehmed tarafından hicrî 868/1464 yılında yaptırılan türbesi ziyarete açıktır.

Akşemseddîn'in vefat tarihi Göynük'teki türbesinin kapısında şu şekilde yazılmıştır: “...Tuvuffiye eş-Şeyh efdalu'l-mudakkıkîn Muhammed bin Hamza eş-Şehîrbi-Akşemseddîn kuddise sirruh ve evâhire'r-Rebîati evvelî fî seneti selâsin ve sittîne semânemine”³ Türbe Akşemseddîn'in vefatından beş yıl sonra yaptırılmıştır (Yardım, 2016, s. 136).

Hiz. Peygamber (sav) gibi Akşemseddîn de ölümünden sonra geriye çok az şey bırakmıştır. Amâme (sarık), gömlek, hırka, kaftan ve taç onun mirasıydı. Kendisi mirası hakkında: “Çıplak geldik, çıplak gidiyoruz. Bir yerden diğer yere gidiyoruz, ikisi arasında ele geçen nedir ki?” demiştir (Cebecioğlu, 1995, s. 401).

Akşemseddîn'in bir rivayete göre yedi başka bir rivayete göre de on iki çocuğu vardır. Kız çocukları, eski zamanlarda sahip olunan evlat sayısı içerisinde sayılmadığından olsa gerek ki kaynakların çoğu sadece yedi oğlu olduğundan bahsetmektedir. Ancak Akşemseddîn'in türbesinde eşine ve kızlarına ait mezarlar da bulunmaktadır. Mezarlarının kitabelerinden anlaşıldığı üzere üç kızı da kendisinden önce vefat etmişlerdir. Türbedeki kitabelerden tespit edilen üç kızının isimleri ve ölüm tarihleri şu şekildedir: Mahbûbe (ö.852/1448), Fahrunnisâ (ö.852/1448) ve Zeynep (ö.852/1448) (Çelik, 2011, s. 94). Akşemseddîn'in; Sadullah, Fazlullah, Nurullah, Emrullah, Nasrullah, Nuru-l'Hüda ve Hamdullah Hamdi adlarında yedi oğlu vardır. Ayrıca Akşemseddîn'in

³ Müdakkıkının en faziletlisi, muhakkıkının en faziletlisi Akşemseddîn diye meşhur şeyh Mehmet Bin Hamza, 863 yılı Rebiulahirında vefat etti. 792'de doğdu. Kubbe 868'de yapıldı.

biri oğlu Muhammed Fazlullah olmak üzere tespit ettiğimiz beş halîfesi vardır. Bunlar: Hamzatü's-Şamî, Karahisârlı Mısırlıoğlu Abdurrahim, İskilipli Attâroğlu Muslihu'd-din ve Şeyh İbrahim-i Tennurî'dir (Aktan ve Güneş, 2011, s. 64).

Akşemseddîn'in tespit edilen ve hakkında malumat bulunan eserleri ise şunlardır: *Eş'âr* (şiiirler), *Risâletü'n-Nûriyye*, *Def'ü Matâ'inü's-Sûfiyye* (*Hâll-i Müşkilât*), *Makâmât-ı Evliyâ*, *Mektûbât* (Mektuplar), *Telhîs ü Def'i Matâ'inü's-Sûfiyye*, *Risâle fi'd-Deverânü's-Sûfiyye* ve *Raksihim*, *Risâletü'd-Du'â*, *Risâle-i Kimyâ-yı Sa'âdat*, *Risâle-i Şerh-i Akvâl-i Hâcî Bayram-ı Velî*, *Risâle-i Zikrullâh*, *Maddetü'l-Hayât* (Yurd, 1994).

1.3.2. Akşemseddîn'in Soyu

Akşemseddîn'in şeceresi İslamiyet'in ilk halîfesi Hz. Ebu Bekir (ra)'a dayanmaktadır. Bu konudaki kaynakların sunduğu bilgileri (Yıldız, 2008, s. 32) doğrulayan bir tarîkat icazetnamesi de bulunmaktadır (Kaçalın, 1994, s. 17). Akşemseddîn'in babası Kurtboğan lakaplı Şeyh Hamza'dan bazı kaynaklar bahsetmesine karşın, dedesi Şeyh Hacı Ali, onun babası Şeyh Hediye, onun da babası Şeyh Şihabüddin Sühreverdi gibi bazı şahsiyetler hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanılamamıştır (Kaçalın, 1994, s. 17). Burada Akşemseddîn'in Hz. Ebu Bekir'e uzanan şeceresini şema olarak göstermek istiyoruz. Bu şeceredeki kişilerin bazıları hakkında yapılan araştırma ve incelemeler sonucunda malumat bulunamamıştır. Hakkında malumat bulunan kişilere dinî ve tarihî şahsiyetler içerisinde yer verilip gerekli açıklama ve bilgilendirmeler yapılmıştır.

1. Akşemseddîn
2. Şeyh Hamza (Kurtboğan)
3. Şeyh Hacı Ali
4. Şeyh Hediyyetullah
5. Şeyh Musa
6. Şeyh Muhammed
7. Şeyh Ömer el Mulakkab bin Muhammed Şihabeddin es-Sühreverdi
8. Muhammed
9. Abdullah

10. Mesud
11. Hasan
12. Asım
13. Nasr
14. Kasım
15. Muhammed
16. Hz. Ebubekir bin Kuhafe (r.a)

Muhammed bin Ebu Bekir'in üç erkek kardeşi daha vardır. Bunlar: Cafer b. Ebubekir, Abdurrahman b. Ebubekir ve Nasrullah b. Ebu Bekir'dir. Enîsî'ye göre Nasrullah, Mevlâna Celaleddin Rumî ve Abdurrahman Şakîk-i Belhî hazretlerinin atalarındandır. Yine menâkıba göre Ebu Bekir'in oğlu Cafer kafirler tarafından şehit edilmiş ve evladı kalmamıştır (Aktan ve Güneş, 2011, s. 36).

Akşemseddîn'nin soyu eserde şu şekilde geçmektedir.

Bu tertîb ile eş-şeyh Muhammed Akşemseddîn ibni eş-şeyh Hamza ibni eş-şeyh el-Hâc 'Ali ibni eş-şeyh Hediyye ibni eş-şeyh Mûsâ ibni eş-şeyh Muhammed ibni eş-şeyh Ebû Hafz Ömerü'l-mulakkab Şihâbüddîn es-Sühreverdî ibni Muhammed bin 'Abdullâh bin Mes'ud bin El-Hasan bin 'Asım bin Naşr bin Kâsım bin Muhammed bin Ebî Bekri'sşiddîk razıyallahü 'anhu (Aktan ve Güneş, 2011, s. 37).

1.3.3. Akşemseddîn'in Tasavvuf Silsilesi

Akşemseddîn, Hacı Bayrâm-ı Veli'nin müridi ve onun ardası konumundadır. Bayrâmiyye tarîkatı Hacı Bayrâm'dan sonra Şemsiyye, Melâmiyye ve Celvetiyye olmak üzere üç koldan varlığını devam ettirmiştir. Şeyhinin ölümü üzerine onun yerine ilmi ve kıdemi sebebiyle Akşemseddîn geçmiş ve tüm müritleri onun çevresinde toplanmıştır. Tarîkatı Şemsiyye kolu ile devam ettirmiş ve irşad vazifesini yerine getirmiştir (Cebecioğlu, 1989, s. 190). İslamî bir tarikat olan Bayramîliği, kaynaklar Halvetîlik ile Nakşibendîliğin karışımı olarak ortaya çıktığını göstermektedir. Enîsî de Akşemseddîn'in tasavvuf silsilesini Nakşibendîliğe dayandırmıştır. Akşemseddîn'in Hacı Bayrâm'dan Hz. Ali ve Hz. Peygamber'e kadar ulaşan ve yirmi iki halkadan ibaret tasavvuf silsilesi eserde şu şekilde verilmiştir:

1. Akşemseddîn
2. Hacı Bayrâm-ı Veli
3. Hamîdüddin Aksarâyî
4. Sâzî Çelebi
5. İbrahim el-Basrî
6. Şeyh Süleyman el-İskenderânî
7. El-Hüseyin el-Üstürvâbî
8. Şeyh Mahmûd
9. Şeyh Osman er-Rûmî
10. Şeyh Muhammed el-Kûfî
11. Şeyh Sadeddîn el-Bağdâdî
12. Şeyh Şemseddün el-Irakî
13. Şeyh İshak el-Harezmî
14. Şeyh Ebu'l Hasan el-Harkânî
15. Şeyh Mûsâ el-Bestamî
16. Şeyh İbrahim el-Hindistanî
17. Şeyh Ebû-Yezid el-Bestamî
18. Şeyh İmam Cafer es-Sâdık
19. İmam Muhammed Bakır
20. İmam Zeynel Âbidîn
21. İmam el-Hüseyin eş-Şehîd
22. Ali ibn-i Ebî Tâlib
23. Resullûllah (sav)

Enîsî Akşemseddîn'in tasavvuf silsilesini menâkıbda şu şekilde vermiştir.

Akşemseddîn'ün silsile-i tarîkleri bu vech iledür ehâze eş-şeyh Akşemseddîn el-hırkâta ve '-t-tarîkâta mine 'l-hâcî Bayram ve hüve mineş-şeyh Hamîd el-Kayserî ve hüve mine 'ş-şeyh Şâzî Çelebi ve hüve mine 'ş-şeyh İbrâhîm el-Başrî ve hüve mine 'ş-şeyh Süleymân el-

İskenderānî ve hüve mine's-şeyh el-Hüseyn el-Ustürvâbî ve hüve mine's-şeyh Maḥmūd ve hüve mine's-şeyh 'Oṣmān er-Rūmî ve hüve mine's-şeyh Muḥammedi el-Kūfî ve hüve mine's-şeyh Sa'duddîn el-Baġdādî ve hüve mine's-şeyh Şemsüddîn el-'Irāqî ve hüve mine's-şeyh İshāq el-Harezmi ve hüve mine's-şeyh Ebi'l-Ḥasan el-Ḥarḳānî ve hüve mine's-şeyh Mūsā el-Bestāmî ve hüve mine's-şeyh İbrāhîmi el-Hindüstānî ve hüve mine's-şeyh Ebi Yezîdi el-Bestāmî ve hüve mine's-şeyh İmām Ca'feri's-Şādîk ve hüve min ebîhi 'l-İmām Muḥammed el-Bāḳır ve hüve min ebîhi 'l-İmām Zeyne'l-ābidîn ve hüve min ebîhi 'l-İmām el-Hüseyn eş-şehîd ve hüve min ebîhi 'l-İmām 'Alî ibn-i Ebî Ṭālib kerremallāhu vechehü ve hüve aḥaze min Resūlillāhi ṣallallāhu 'aleyhi ve sellem ve 'alā ālîhi ve aṣḥābîhi ve ecma'in (Aktan ve Güneş, 2011, s. 59-60).

İKİNCİ BÖLÜM
MENÂKİB-I AKŞEMSEDDÎN'İN İNCELENMESİ

2.1. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN'DEKİ ŞAHSİYETLER

2.1.1. Dini Şahsiyetler

2.1.1.1. Hz. Muhammed (sav)

Hz. Muhammed Mustafa, Arapların Adnanî kabilesinden Hz. İsmâil ve Hz. İbrâhîm'in neslinden gelmektedir (Hatipoğlu, 2008, s. 54). Babası Abdullah daha Hz. Peygamber doğmadan 6 ay önce vefât etmiştir. Annesi Amine'yi ise 6 yaşında kaybeden Peygamberimiz, önce dedesi Abdulmuttalip daha sonra da amcası Ebû Tâlib'in himâyesinde yetişmiştir. İslâm dininin peygamberi olarak Allah tarafından gönderilmiştir ve son peygamberdir. 571'de Mekke'de doğmuş ve doğduğu gün dünyada farklı yerlerde büyük olaylar zuhur etmiştir. 610 yılında, 40 yaşındayken Mekke yakınlarındaki Nur Dağı'nın Hira Mağarasında ilk vahiy gelmiş ve peygamberlik hayatı başlamıştır. Hz. Muhammed'in doğumuyla Hz. Âdem'den bu yana süregelen peygamberlik Hz. Muhammed ile 632 yılında son bulmuştur (Pala, 2011, s. 359-361).

Hz. Peygamber *Menâkib-ı Akşemseddîn*'de kendi ismiyle değil genellikle nebi veya Peygamber Aleyhisselâm ibaresiyle geçmektedir. “Kemâ kâle'n-**nebiyyü** şallâllâhu 'aleyhi ve sellem 'İnde zikri's-şüleḥâ'i tenzilü'r-rahmetü mine's-semâ'i” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 35) şeklinde hadisi ile geçer. Bundan başka: “... ruhban **Peygamber** 'aleyhi's-selâmı düşinde gördi **Peygamber** 'aleyhi's-selâm ol ruhbâna Müselmân olmak emr eyledi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 51) şeklinde Eyyûb el-Ensârî'nin kabir yerinin belli edilmesi ve bir ruhbanın Müslüman olması sebebiyle geçer.

2.1.1.2. Hz. Yusuf

Hz. Ya'küb'un oğlu, İsrâiloğulları'na gönderilen bir peygamberdir. Ayrıca Kur'an'da adı geçen 25 peygamberden birisidir ve Yûsuf Sûresi'nde kıssası vardır. Hz. Yakup, Yûsuf'a farklı bir muhabbet ve sevgi göstermektedir. Bu durum kardeşleri arasında huzursuzluk meydana getirmiştir. Yûsuf Aleyhisselâm, kendisine peygamberlik geleceğine ve kendisinin önemli bir yönetici olacağına işaret eden bir rüya görür. Bu rüyadan haberdar olan kardeşleri Yûsuf'a tuzak kurup onu kuyuya atarlar. Babalarına da gömleğini kana bulayıp götürürler ve “Yûsuf'u kurt yedi.” diyerek onu kandırırlar. Yakup peygamberin gözlerine, üzüntüsünden ve ağlamaktan perde iner. Yûsuf Aleyhisselâm ise bir kervan tarafından kuyudan çıkarılır ve onu Züleyha'ya köle olarak satar. Züleyha,

Yûsuf’a âşık olur. Yûsuf Aleyhisselâm Züleyha’nın tekliflerini reddeder. Bir gün Züleyha’dan kurtulmaya çalışan Yûsuf, kaçarken Yûsuf’un gömleği Züleyha tarafından yırtılır ve bu durum Mısır Azizi’nce müşahade edilir. Züleyha’nın iftirası sonucu Yûsuf Aleyhisselâmın zindana atılır. Zindanda Mısır padişahının rüyasını doğru bir şekilde yorumlar ve zindandan çıkıp yönetici olur. Yûsuf’un kardeşleri kıtlık zamanında Mısır’dan yardım talep etmeye gelir. Kardeşlerini tanıyan Yûsuf Aleyhisselâm da kendisini onlara tanıtır. Yûsuf Aleyhisselâmın gömleğini Yakûb Aleyhisselâma gönderir. Gömleğini yüzüne süren Yakûb Aleyhisselâmın gözleri açılır ve tüm aile Mısır’a gelir (Pala, 1989, s. 527-528).

Menâkıb-ı Akşemseddîn’de Hz. Yûsuf, Hamdullah Hamdi’nin şiirinde yer almıştır. Hamdullah Hamdi, Yûsuf Aleyhisselâm gibi kardeşleri tarafından horlanıp zulme uğradığını dile getirmiştir.

“Âh kim bu yetim-i **Yûsuf**-vâr

Kalısardur cefâ-yı ihveti zâr” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 46).

2.1.1.3. Hz. Ebubekir

Hz. Ebû Bekir, ilk Müslümanlardan ve İslam’ın dört büyük halîfesi olan “Hulefâ-yi Râşidîn”in birincisidir. Asıl adı Abdullah, lâkabı Sıddık ve Atik, künyesi Ebû Bekir’dir. İslamiyet’i ilk kabul edenlerin dördüncüsüdür. Hz. Ebû Bekir’in vasıtasıyla birçok insan “sahabelik” gibi bir makama erişmiştir. Her şart ve koşulda Peygamberimizle olmuştur. Tüm malını, mülkünü yalnız Allah rızası için harcamıştır (Demircan, 2016, s. 19-21).

Hz. Ebubekir *Menâkıb-ı Akşemseddîn*’de; “Aḥvâl-i ekmelü’l-müdaḳḳıḳîn kutbi’l-‘ârifîn meslekü’s-sâlikîn eş-Şeyḥ Muḥammed Akşemseddîn ḥazretlerinüñ neseb-i ‘âlîleri **Ḥazret-i Ebû Bekri’ş-Şıddîk**’a erişür” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 36) şeklinde Akşemseddîn’in soyu, Hz. Ebubekir’e dayandırılması suretiyle geçer. Bundan başka

Ebû Bekr raḫıyallāhu ‘anh ḫilāfeti zemānında bi-maḥzari’l-aşḫāb rıẓvānullāhi ‘aleyhim ecma’in uḫtū’l-mü’minin Fāḫımatü’z-Zehrā raḫıyallāhü te ‘ālā ‘anhā **Ebû Bekr** meclisine ḫāzır oldı Resül Ḥazretinüñ Mescid-i Kuba katındaḡı bağçesinüñ ve Ḥayber’deki iki bağçesinüñ ve sāyir metrukātınun yüşükümullāh āyet-i ‘umūmiyle nısfu mā terek mırāsı da’vāsın eyledi **Ebû Bekr** raḫıyallāhu anh ‘inde’l-aşḫāb cevāb virdi ki kimse

peygamberden miras yemez (Aktan ve Güneş, 2011, s. 58) Hz. Fatıma'nın Peygamber'den kalan mirası talep etmesi sebebiyle geçer.

2.1.1.4. Hz. Ömer

Hz. Ömer, İslam'ın ikinci halifesi olup cennetle müjdelenen on sahabedendir. Adalet ve şecaatiyle meşhur bir zattır. Hak ile bâtılı ayırmada usta olduğundan Peygamber efendimiz, “Ömer’ül Fâruk” ismini vermiştir. İslamiyet’e büyük fedakârlıkları olmuştur. Hz. Ömer, adaletli iş görmesiyle meşhur olması hasebiyle eserlerde işlenmiştir (Demircan, 2016, s. 47- 48).

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Hz. Ömer; “Hâzret-i Resûlullâh şallallâhü ‘aleyhi ve sellem intikâl eyledükden sonra Ebû Bekr ve ‘Ömer ve ‘Osmân rażiyallâhü ‘anhüm hilâfet eylediler” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 50) şeklinde Peygamber Efendimiz'in vefatından sonra halîfelik makamına gelmesi hasebiyle geçmektedir.

2.1.1.5. Hz. Osman

Hz. Osman, İslamiyet'in üçüncü halifesidir. Müslümanlığa Hz. Ebu Bekir'in davetiyle geçmiştir. Aşere-i Mübaşşere'dendir.⁴ Hz. Muhammed (sav)'in iki kızıyla evlendiğinden “Zinnureyn” (İki nur sahibi) denilmiştir. Hayâ ve hilm sahibi bir kişidir (Demircan, 2016, s. 81- 86).

Hz. Osman *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; “Hâzret-i Resûlullâh şallallâhü ‘aleyhi ve sellem intikâl eyledükden sonra Ebû Bekr ve ‘Ömer ve ‘Osmân rażiyallâhü ‘anhüm hilâfet eylediler tarih-i hicretten hamse ve şelâşine senesinde Hâzret-i ‘Osmân rażiyallâhü te‘âlâ ‘anhü şehid oldu Mu‘âviye ictihâd eyledi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 50) şeklinde diğer halifeler ile birlikte geçmektedir.

2.1.1.6. Hz. Ali

Asıl adı Ebü'l-Hasen Alî b. Ebî Tâlib el-Hâşimî'dir ve ilk Müslümanlardandır. Hicretten yirmi iki yıl önce (m. 600) Mekke'de doğduğu rivayet edilmektedir. Yiğitliği ve kahramanlıkları ile bilindiği için “Esedullah: Allah'ın aslanı” lakabı verilmiştir. Hz.

⁴ Hz. Peygamber'in kendilerine cennetlik olduklarını müjdelediği sahabelerdir. Bunlar: Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali. Hz. Abdurrahman bin Avf, Hz. Ubeyde bin Cerrah, Hz. Said, Hz. Sa'd bin Ebi Vakkas, Hz. Talha, Hz. Zübeyr İbn-ül Avvam.

Peygamber'in damadı ve Hulefâ-yi Râşidîn'in dördüncüsüdür. 661 yılında vefât etmiş ve Kufe'ye (bugünkü Necef) defnedilmiştir (Demircan, 2016, s. 104- 106).

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Hz. Ali; “Mu‘âviye ictihād eyledi hilâfete kendüyi ‘Ali’den eḥakk zann eyledi hilâfet da‘vâsın eyledi Aşḥâbdan ol zemânda ḥayâtta olanlar daḥı ictihād eylediler uluları ve ekşeri ‘Ali’ye bî‘at eylediler ve ba‘zıları daḥı Mu‘âviye’ye bî‘at eylediler” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 50) şeklinde Muaviye'nin halîfelik iddiasında bulunması ve Hz. Ali ile uyuşmazlık çıkması suretiyle geçer.

2.1.1.7. Ebû Ümâme

Asıl adı Ebû Ümâme Sudey b. Aclân b. Vehb el-Bâhilî'dir. 250 hadis rivayet ettiği ve Hz. Peygamber'in, “Sen bendensin, ben de senden.” diyerek iltifat ettiği söylenen sahabedir. Hicrî 86/705 yılında 106 yaşında iken Humus'ta vefat etmiştir.

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Ebû Ümâme, Hz. Muhammed'den hadis nakletmesi hasebiyle geçmektedir.

“ve fî ḥadîş'in **Ebî Ümâme** seyekûnû beynekûm ve beyne'r-rûmi erba'u hedni'r-er'râbi'atû 'alâ yedi racûlin min âli Heraḳle tedûmü seb'a sinîne” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 47).

2.1.1.8. Ebû Eyyûb el-Ensârî

Adı Hâlid olup künyesi: Ebû Eyyûb Halid bin Zeyd el- Ensârî'dir. Hz. Peygamber hicret ettiğinde Medine'de misafir olduğu evin sahibidir. Peygamber Efendimiz, evinde yedi ay misafir kaldığından dolayı “Mihmandar-ı Nebvî” olarak bilinmektedir. 150'ye yakın hadis nakleden ve Ensar içerisinde İslam'ı ilk kabul edenlerdendir. İslam dini için Peygamberimiz ve dört halîfe zamanında gazalara katılmıştır. Emevî halîfesi Muâviye'nin düzenlediği İstanbul seferine katılmıştır. Ebu Eyyûb'un 80 veya 90 yaşlarında vefat ettiği tahmin edilir (Algül, 1994, s. 123-125).

Ebû Eyyûb el- Ensârî *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; “**Ebû Eyyûb-ı Enşârî** daḥı ol 'asker-ile küffâra gâzâ için Koştantınıyye üzerine geldi anda vefât eyledi Koştantınıyye kurbında defn eylediler **Ebû Eyyûb'uñ** Yezîd ile küffara gâzâya geldügi ba'îd degüldür” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 51) şeklinde Muaviye ile İstanbul fethine gelmesi ve orada vefat etmesi şeklinde geçer. Ayrıca Fatih Sultan Mehmed'in isteği ile Akşemseddîn tarafından Ebû Eyyûb el- Ensârî'nin mezarının bulunması hadisesinde geçer: “Sultân

Muhammed Akşemseddin'den **Ebū Eyyūb**'uñ kabir-i şerifin ta'yin eylemek iltimās eyledi Şeyh dağı ol kabir-i şerifi orman arasında bulup 'aşāsın rast **Ebū Eyyūb**'uñ göbegi beraberinde dikdi ta'yin eyledi" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 51).

2.1.1.9. Hz. Fâtıma

Tam adı Ümmü'l-Haseneyn Fâtıma bint Muhammed ez-Zehrâ'dır. Hz. Ali'nin eşi ve Hz. Muhammed'in soyunu devam ettiren kızıdır. Bi'setten yaklaşık olarak bir sene önce (m. 609), dünyaya geldiği tahmin edilmektedir. Lakabı "beyaz, parlak ve aydınlık yüzlü kadın" anlamında Zehrâ olmakla beraber "iffetli ve namuslu kadın" anlamındaki "Betül" lakabıyla anıldığı da görülmektedir. Hz. Fâtıma, Resûlullah'ın ölümünden beş buçuk ay sonra 3 Ramazan 11 (22 Kasım 632) tarihinde vefat etti (Kandemir, 1994, s. 185-186).

Fatimatü'z-Zehra *Menâkıb-ı Akşemseddin*'de; "Fâtımatü'z-Zehrâ razıyallâhü te'âlâ 'anhâ Ebū Bekr meclisine hâzır oldu Resûl Hâzretinüñ Mescid-i Kuba katındağı bağçesinüñ ve Hayber'deki iki bağçesinüñ ve sâwir metrukâtınüñ yüşükümullâh âyet-i 'umûmiyle nışfu mâ terek mîrâşî da'vâsın eyledi" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 58) şeklinde Hz. Ebū Bekir'e gelerek Resûlullah'ın mirasından hissesini istemesi olayı ile geçer.

2.1.1.10. Ashâb-ı Kehf

Bir mağarada yıllarca uyuduktan sonra tekrar uyandıkları Kur'ân-ı Kerîm'de haber verilen arkadaş grubu.

Ashâb-ı Kehf *Menâkıb-ı Akşemseddin*'de; "Emîr Hüseyin Enîşî bendeñi bî-rütbe-i eşhâb-ı kehf gibi zümre-i evliyâñdan maħcûb ve maħcûr ve cümle-i ehıbbâñdan maħrûm ve mehcûr eyleme" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 36) şeklinde menâkıbın yazarı Emir Hüseyin Enîsî'nin duası içinde yer almaktadır.

2.1.1.11. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî

Mevlâna Celâleddin Muhammed Rumî, Mevleviyye tarîkatının kurucusu, mutasavvıf, âlim ve şair. "Mevlâna" adı; "efendimiz", "başkanımız" anlamlarına gelir ve kendisine duyulan sevgiyi ifade eder. "Rûmî" adı ise, Konya'da, yani o zamanlar Diyar-ı Rum (Rum memleketi) denilen Anadolu'da yaşamış olması nedeniyle. 6 Rebûlevvel

604'te (30 Eylül 1207) Horasan'ın Belh şehrinde dünyaya gelmiş, 5 Cemâziyelâhir 672 (17 Aralık 1273) tarihinde vefat etmiştir.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; Akşemseddîn'in Hz. Ebubekir'e kadar uzanan soyunda geçmektedir.

“Hâzret-i Ebû Bekri'sh-Şiddîk'un dört oğlu vardı Naşrullâh 'Abdu'r-raḥmân ve Ca'fer ve Muḥammed rażiyal-lâhü 'anhüm Nasrullâh **Mevlânâ Celâlû'd-dîn-i Rûmî** ḥâzretlerinûñ cedd-i a'lâsıdur” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 36-37).

2.1.1.12. Abdurrahman Şakik-i Belhi

Evliyânın büyüklerinden, Tebe-i tabiîndendir. Babasının ismi İbrâhîm olup Künyesi Ebû Ali'dir, İbrahîm Edhem (ra)'ın müridi ve öğrencisi, Hâtim-i Esâm (ra)'ın hocasıdır. Dünyaya gönül vermeyip, haramlardan ve şüphelilerden şiddetle kaçardı. Şüpheli korkusuyla mübahların da çoğuna yaklaşmadı. Ticaretle uğraşır. Hicrî 174/790 senesinde vefât etti.⁵

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Abdurrahman Şakik-i Belhi; Akşemseddîn'in Hz. Ebubekir'e kadar uzanan soyunda geçmektedir.

“Mevlânâ Celâlû'd-dîn-i Rûmî ḥâzretlerinûñ cedd-i a'lâsıdur ve '**Abdu'r-raḥmân Şakîk-i Belhî** ḥâzretlerinûñ cedd-i a'lâsıdur Ca'fer küffâr elinde şehîd olup evladı kalmadı” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 36).

2.1.1.13. Muâviye

Eshâb-ı kiramın büyüklerinden. Hz. Ali'den sonraki İslam halîfesi ve Emevî Hanedanı'nın kurucusudur. Hicretten 19 yıl evvel (M. 604) yılında Mekke'de doğdu. Cebrâil Aleyhisselâmın bildirmesi ile Peygamber'in vahiy kâtipliğini yapmıştır. Hicrî 60/680 senesinin Receb ayında Şam'da vefat etti.

Muâviye *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de halîfeliğin Hz. Ali'nin değil de kendi hakkı olduğunu savunması sebebiyle geçer.

Mu'âviye ictihād eyledi ḥilâfete kendüyi 'Ali'den eḥakk ḡann eyledi ḥilâfet da'vâsın eyledi Aşḥâbdan ol zemânda ḥayâtda olanlar daḥı ictihād eylediler uluları ve ekşeri 'Ali'ye bî'at eylediler ve ba'zıları daḥı Mu'âviye'ye bî'at eylediler mâbeynide ihtilâf oldu

⁵ <http://www.ehlisunnetbuyukleri.com/Islam-Alimleri-Ansiklopedisi/Detay/SAKIK-I-BELHI/1085> (e.t. 18.06.2021)

aşhâb-ı resul arasında olan ihtilâf ve muhâşamât ictihād ile olmuştur hubb-ı dünyâyıla ve riyâset için degüldür lâkin Yezîd'in Mu'âviye'nün ef'âli ictihâdıyla degüldür (Aktan ve Güneş, 2011, s. 50).

Ayrıca Muâviye, İstanbul seferi düzenlediği için *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de geçmiştir.

“**Mu'âviye** aşhâbdan ve gayrıdan ‘asker cem’ eyledi oğlu Yezîd'i bile koşdı Kostañtınıyye üzerine gazâyâ gönderdi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 50).

2.1.1.14. Yezîd

Emevî Devleti'nin ikinci halîfesi, Eshâb-ı kiramdan hazret-i Muâviye'nin oğlu. Hicrî 26/646 senesinde Şam'da doğdu. 683 (H. 64)'te Şam'da, otuz iki yaşında iken vefat etti. Üç sene sekiz ay on dört gün halîfelik yaptı. Emevî ordusunun İstanbul kuşatmasında orduya komutanlık yapmıştır.⁶

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Yezîd; “**Yezîd**'i bile koşdı Kostañtınıyye üzerine gazâyâ gönderdi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 50) şeklinde İstanbul seferine katılmasıyla geçer.

2.1.1.15. Akşemseddîn

Hacı Bayrâm-ı Velî'nin müridi, Fâtih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan Akşemseddîn, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/1390 Şam (Dımeşk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed b. Hamza'dır. Beyaz elbiseler giymesi ve sakalı ile saçının ak olması hasebiyle “Akşemseddîn” ya da “Akşeyh” adlarıyla meşhur olmuştur. Önemli bir Türk bilim insanı ve XV. yüzyılın önemli sûfilerindendir. İstanbul'un mânevî fâtihisi olarak da anılır. Hicri 863/1458'te vefatının ardından Fâtih Sultan Mehmed tarafından 1464 yılında yaptırılmış olan türbesi Bolu ilinin, Göynük ilçesindedir (Köprülü vd., 1989, s. 299-302).

⁶ <http://www.ehlisunnetbuyukleri.com/Islam-Tarihi-Ansiklopedisi/Detay/YEZID/710> (e.t. 18.06.2021)

2.1.1.16. Muhammed Sadullah

Akşemseddin Hazretleri'nin en büyük oğludur ve soyu Sadullah Çelebi'den devam etmiştir. Akşemseddin gibi devrinin önemli ilimlerini okumuş ve önemli bir âlim olmuştur. Usul, fûru gibi çeşitli bilimlerdeki maharetlerinden dolayı babası tarafından, "Sadullah, zamanın İmâm-ı Âzam'ıdır." lütfuna mazhar olmuştur. Babası Akşemseddin'in ısrarlı isteklerine rağmen tasavvuf yoluna girmemiştir. Uzun süre Edirne'de kalmış ve Behaveleddinzâde'nin talebesi olmuştur. Hicrî 897/1484 tarihinde vefat etmiştir (Yurd, 1972, s. XCII).

Muhammed Sadullah *Menâkıb-ı Akşemseddin*'de; "Akşeyh'ün büyük oğlu Sa'dullâh Çelebi'dür şeyh aña eydürdi 'ulûm-ı zâhiri okuduñ bildüñ ben âhirete gitmedin 'ilm-i bâtını dañı taşşıl eyle dirdi Sa'dullâh tûrmaz 'ilm-i zâhire çalışurdi bir gece nişfu'l-leylde Edirne'de şeyhüñ deryâ-yı himmeti taşdı Sa'dullâh'ıñ mütâlâ'a hânesine vardı" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 66) babasının onun rüyasına girip onu tasavvuf yoluna çağırması şeklinde ve babası ile olan ilişkileri hasebiyle daha pek çok yerde geçmektedir.

2.1.1.17. Abdulkadir Çelebi

Akşemseddin'in en büyük oğlu Muhammed Sadullah'dan olan torunudur. Dünyanın gereksiz işleriyle uğraşmayarak dünyayı üç talak ile boşamış, Şeyh Bedreddin'in talebesi olmuş ve beş yıl boyunca ondan ders almıştır (Aktan ve Güneş, 2011, s. 67). Göynük'te ikamet etmiş, Akşemseddin'in uyarısına uyarak resmî görev kabul etmemiştir. Hicrî 945/1538 tarihinde vefat etmiştir (Yurd, 1972, s. 188).

Abdulkadir Çelebi *Menâkıb-ı Akşemseddin*'de, Akşemseddin'in torunu olması, Şeyh Bedreddin'in talebesi ve ilim, fazilet sahibi bir kişi olması hasebiyle geçer.

"Sa'dullâh'ıñ oğlu 'Abdülkâdir rahmetullâhi 'aleyhimâ 'ilmine gâyet ve fazlına nihâyet yok idi ne kadar ta'rîf ve tavşîf olursa andan artıktır Evâ'ilde Şeyh Bedreddin'den tamam beş yıl ders okudu bir ders fevt eylemedi" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 67).

2.1.1.18. Sadi Çelebi

Menâkıb-ı Akşemseddin'den öğrendiğimiz bilgilere göre Akşemseddin'in torunu Abdulkadir Çelebi'nin oğludur. *Menâkıb-ı Akşemseddin*'de, babası Abdulkadir

Çelebi'nin izin vermediği hâlde amcasının yanına gitmek için yola çıkması ve çeşitli olumsuzluklar karşısında geri dönmesi olayı ile geçmektedir.

hikâyet olunur ki merhûm 'Abdükâdir Efendi'nün Sa'dî adlu bir oğlu vardı Rûm iline 'ammisi Şeyh Muhammed Kâzî yanına gitmek istedi merhûm izn virmedi eslemeyüp Sa'dî gitdi pes şeyh üç kerre yâ Rab yol virme didi Sa'dî Çelebi evden çıkıdı zulumât peydâ oldı (Aktan ve Güneş, 2011, s. 69).

2.1.1.19. Muhammed Fazlullah

Akşemseddîn'in müridi ve tarîkatını devam ettiren oğludur. Enîsî'ye göre vasıfları, kerâmetleri ve hikâyeleri müstakil bir kitap oluşturacak kadar fazladır. Fazlullah'ın devam ettirdiği tarîkatın hâlen Çorum, Kastamonu sınırında dinî vazifelerini sürdürdüğü söylenmektedir (Yıldız, 2008, s. 42).

Menâkıb'da, "Akşemseddîn'ün bir oğlu dağı **Fazlullâh**'dur babasınıñ yerine oturup halkı tarîk-ı Hakk'a da'vet ve irşâd iden budur Bunuñ ahlâkı ve evşâfı ve kerâmâtı ve hikâyâtı ayru kitâb olmağa muhtâcdur" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 70) şeklinde vasıflarının ve hikâyelerinin anlatılması için müstakil bir kitap yazılması gerektiği belirtilmiştir.

2.1.1.20. Muhammed Nurullâh

Hakkında fazlaca bilgi yoktur *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'den öğrendiğimize göre Bursa'da öğrenim gördüğü sırada kaza sonucu kendisine kalemtırâş batırarak vefat etmiştir. Cenazesi ise Göynük'e getirilerek babasının yanına gömülmüştür.

"Akşemseddîn'ün bir oğlu dağı **Nurullâh**'dur 'âlim ve fâzıl idi Bursa'da okurdu dânişmend idi hâtâ'en kendüye kalemtırâş baturdı andan vefât eyledi meyyitin Bursa'dan Göynük'e getürdiler mezâr-ı şerîf içinde defn olundu" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 70).

2.1.1.21. Muhammed Emrullâh

Bursa ve Göynük'te vakıf mütevellisi olarak görev yapmış ve Bursa Sultan Murad Han imaretinde idarecilik yapmıştır. Molla Hayalî'nin talebesi olmuştur. Bursa'da hicrî 919/1506 tarihinde vefat etmiştir. Bursa'nın Kırk Çeşme Mahallesi'nde kabri olduğu söylenmektedir (Yıldız, 2008, s. 43).

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de babasıyla yaşadıkları bir olay ile geçmektedir.

*Akşeyh'e Sultân Muhammed bir miqdâr hedîyye filori gönderdi şeyh oğulların ihzâr eyledi işbu altını size hibe kıldum didi Mezbûr **Emru'llāh** zikr olunan altını takşım iderken bir miqdârın dizi altına gizledi niyeti şeyhüñ velâyetini tecrübe itmek idi şeyh eyitdi yâ **Emru'llāh** kötürüm olduğın zemānda ol altını gerek mi ola dırsın didi 'âkıbet mezbûr **Emru'llāh** kötürüm oldı ol hâl-ile vefât eyledi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 70).*

2.1.1.22. Ömer

Akşemseddîn'in oğlu Emrullah'dan olan torunudur. Hayalî Efendi'nin müridi olmuştur. Karamânî Mehmed Paşa'nın lütfuna mazhar olup Bursa Emir Sultan külliyesinde mütevellilik yapmış ve bu görevi sırasında gut hastalığına yakalanmıştır. Hicrî 919/1513'te Bursa'da vefat etmiş, babasının Bursa'daki Kırk Çeşme Mahallesi'nde bulunan kabrinin yanına defnedilmiştir (Yurd, 1972, s. 191).

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Ömer, Emrullah'ın oğlu olması hasebiyle geçer.

“Emru'llāh'ın oğlu **Ömer**'dür **Ömer**'ün oğlu Şemsüddîn Efendi'dür” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 70).

2.1.1.23. Şemseddin

Menâkıbdan öğrendiğimize göre Akşemseddîn'in oğlu Emrullah'dan olan torunudur. Ömer'in oğludur. *Tabakât-ı Hanefiyye* ve *Durub-ı Emsâl* adlı eserleri olduğu söylenir. Hacca giderken hicrî 959/1551 vefat etmiştir (Yurd, 1972, s. 192). II. Selim şehzadeyken II. Selim'in hocalığını yapmıştır.

Şemseddin *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de: “Emru'llāh'ın oğlu Ömer'dür Ömer'ün oğlu **Şemsüddîn Efendi**'dür” şeklinde geçer (Aktan ve Güneş, 2011, s. 70).

2.1.1.24. Muhammed Nasrullah

Menâkıb-ı Akşemseddîn'den öğrendiğimize göre Akşemseddîn'in oğludur. Hakkında kaynaklarda malumat bulunmamaktadır. Menâkıbdan ilim öğrenmek için İran'a gidip orada vefat ettiğini ve kabrinin yerinin bilinmediğini öğreniyoruz.

“Akşemseddîn'ün bir oğlu da **Naşrullāh**'dur Tahşil-i 'ilm için diyâr-ı Fâris'e gitdi anda vefât eyledi kabri nâ-ma'lûmdur” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 70)

2.1.1.25. Muhammed Nurulhüda

Akşemseddîn'in meczup oğludur. Kaynaklarda hakkında bilgi bulunmamaktadır. Menâkıbdan öğrendiğimize göre Nurulhüda'nın, kerâmet sahibi olduğu, paraya ve dünya malına değer vermediği bilgisine ulaşıyoruz. Kabri İskilip'e bağlı Evlik köyündedir ve hâlen ziyarete açıktır.

Muhammed Nurulhüda *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de çeşitli kerâmetleri ile geçmektedir.

“Akşemseddîn'ün bir oğlu dağı **Nuru'l-hüdâ**'dur Meczub idi mescide giren halkuñ paşmağların ve pabuçların görüp şunuñ şâhibi cennetlik şunuñ şâhibi cehennemlik dirdi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 71) “Kabr-i şerifleri Evlûk karyesinde” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 72).

2.1.1.26. Muhammed Zeynüddin Çelebi

Akşemseddîn'in şair oğlu Hamdullah Hamdi'den olan torunudur. Hicrî 896/1490 senesinde doğmuş, 977/1570'te vefat etmiştir. Menâkıbdan öğrendiğimize göre hattat ve âlim bir kişiliğe sahiptir. *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de doğum tarihi, ilim öğrenmesi ve hattat olması gibi özellikleri ile geçmektedir.

“Hamdî Çelebi'nün oğlu **Muhammed Zeynü'd-dîn Çelebi** sekiz yüz toksan altı târihinde toğdı ol 'ilim ki anlar ihâta eylemişdi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 72).

2.1.1.27. Mevlâna Sarı Yakub

Konya'da doğmuştur. Çelebi Sultan Mehmed döneminde yaşayan Sarı Yakup zamanın büyük âlimi olan ve Osmanlı Devleti'nin ilk şeyhülislamlarından olan Molla Fenârî'den dersler almıştır. Müderrislik yapmıştır. Akşemseddîn'in halifelerinden olan Mevlâna Sarı Yakub; fıkıh, kelam ve hadis ilminde dönemin büyük âlimlerinden biri olmuştur. 1429 yılında Konya'da vefat etmiştir.

Mevlâna Sarı Yakûb *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; “Şeyh İbrâhîm bin Şarrâf Hüseyin rahmehullâh Sivas'da toğmışdur tahşîl-i 'ilmi Konya'da **Mevlânâ Şaru Ya'kûb** yanında eyledi Kayseriyye'de Honadî Hatun Medresesinde **Mevlânâ Şaru Ya'kûb** vefât eyledükden sonra müderris oldu” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 50) şeklinde İbrâhîm Tennûrî'nin ders aldığı hocası olarak geçmektedir.

2.1.1.28. Hamzatü's- Şâmî

Hakkında kendisine ait bir vakfiyenin olduğu ve vakfiye aracılığıyla camî, mescid ve dergâh yaptırdığı bilgilerine ulaşabiliyoruz. Kullanılmayan arazileri değerlendirip birçok çocuğa sahip çıkmıştır. Akşemseddîn'in halîfelerinden olan Hamzatü's- Şâmî'nin kabrinin Keskin'de olduğu bilinmektedir (Yıldız, 2008, s. 40).

Şeyh Şâmî, *Menâkıb-ı Akşemseddîn'de* İbrâhîm Tennûrî'nin halvetteki arkadaşları arasında şöyle zikredilir:

“Şeyh Şâmî ki adı **Hamza**'dur Rûm'a tâbi' Keskin nâm kıyede yatur” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 64).

2.1.1.29. Mısırlıoğlu Abdürrahim Karahisârî

Mısırlıoğlu Alaaddin'in oğludur. Zâhirî ilimleri öğrendikten sonra bâtinî ilimleri tahsil etmek için Akşemseddîn'e intisap etmiştir. Akşemseddîn'den hilafet aldıktan sonra Afyonkarahisar'a dönmüş ve irşat görevini yerine getirmiştir (Yıldız, 2008, s. 40).

Mısırlıoğlu Abdürrahim Karahisârî *Menâkıb-ı Akşemseddîn'de*; Akşemseddîn'in Çandarlıoğlu Süleyman Çelebi'yi tedavi etmesi esnasında şeyhinin yanında olması hasebiyle ve Akşemseddîn'in vefatından sonra geçmektedir.

Akşemseddîn'ün vefâtından bir sâ'at soñra halîfesi Şeyh 'Abdurrahîm geldi bir sâ'at tamam olmadın yetişmiş olaydum rûh-ı şerîfleri falân makâma varmamış olaydı yine dilek idüp döndürürdüm didi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 46) *Şeyh 'Abdurrahîm eydür Şeyhüñ bu cür'etinden mütehayyir oldum Zîrâ emrâzuñ ahvâline temâm vâkıf olmadı şandum* (Aktan ve Güneş, 2011, s. 42).

2.1.1.30. Şeyh İbrahim-i Tennûrî

Asıl adı Şeyh İbrâhîm bin Sarraf Hüsayin-i Tennûrî'dir. Bayramiyye-Şemsiyye tarikatının Tennûriyye kolunun kurucusu, mutasavvıf ve şair. Medreselerde zahirî ilimleri öğrenip müderrisliğe kadar yükselmiştir. Kaynaklarda Sivas'ta veya Amasya'da dünyaya geldiği hakkında bilgiler vardır. Doğum tarihi bilinmemekle birlikte hicrî 887/1482 senesinde Kayseri'de vefat etmiştir (Uzun, 2000, s. 356).

İbrâhîm Tennûrî *Menâkıb-ı Akşemseddîn'de* Akşemseddîn'in halîfesi ve Akşemseddîn'in en küçük oğlu Hamdullah Hamdi'nin dostu ve hocası olması nedeniyle birçok yerde zikredilmektedir.

Akşemseddin 'ün Şeyh İbrâhîm 'e te 'lif eylesün diyü buyurduğı kitâb dahı hâkîkî ve mecâzî iki vech ile yazılsun dimişdi Mevlânâ Sefer-şâh gönîlinden eyitdi eger Şeyh İbrâhîm şâhib-i velâyet ise şeyhün buyurduğı kitâbı bu kaftân işâretinden bilür didi Kayseriyye 'ye vardı meger Şeyh İbrâhîm 'e bu hâl ma 'lûm olmışdı (Aktan ve Güneş, 2011, s. 55).

2.1.1.31. Hoca Ahmed Dede

Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Menâkıb-ı Akşemseddîn'den öğrendiğimiz bilgilere göre İbrâhim Tennûrî'nin müridi ve halîfesidir.

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de adı İbrâhim Tennûrî'nin hastalığının iyileşmesinde yardımcı olması hasebiyle geçer.

“Şeyh İbrâhîm hemân ol menzilde hâdimleri **Hâce Ahmed Dede**'ye bir tennûr kazdurup içine od yaqdılar” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 65).

2.1.1.32. Somuncu Baba

Şeyh Hamîdüddin Aksarâyî adıyla da bilinir. Safevî şeyhi, Hacı Bayrâm-ı Velî'nin mürşidi ve âlim bir kişidir. Aksaray'da vefat etmiş ve kabri de orada yer almaktadır (Erünsal, 2003, s. 202).

Somuncu Baba *Menâkıb-ı Akşemseddîn'de* Hacı Bayrâm-ı Velî'nin mürşidi olması hasebiyle geçer.

“Şeyh **Hâmîd bin Mûsâ el-Kayşerî** kaddesallâlu sırrahû Kayşeriyye şehrindendür ve kabri Aksaray'dadır” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 62).

2.1.1.33. Hacı Bayrâm-ı Velî

Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Anadolu'da doğup büyüyen bir Türk mutasavvıf tarafından kurulan ilk tarîkat olma özelliğine sahip Bayramiyye tarîkatının kurucusudur. Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Ankara'da doğdu. Mutasavvıf ve şâirdir. Doğum tarihi, ailesi ve hayatının bazı safhaları ile ilgili elimizde bilgi yoktur. Ankara Hacı Bayrâm Câmîi'nin bitişiğinde türbesi bulunmaktadır. Somuncu Baba olarak bilinen Hamîdüddin-i Velî'ye mürid olmuştur. Hocası Hamîdüddin-i Velî, ona “Bayrâm” lakabını vermiştir. “Hacı Bayrâm” olması ise şeyhi ile hacca gidince gerçekleşmiştir. Halk tarafından ermiş nazarıyla bakıldığından da “Hacı Bayrâm-ı Velî” adıyla anılmaya başlandı. Hacı Bayrâm-ı Velî, hocası Hamîdüddin-i Velî'nin 1412 yılında Aksaray'da

ölümünün akabinde Ankara'ya gelip tebliğ ve irşat faaliyetlerine başlar. 1412 yılı ise Anadolu'daki ilk Türk tarîkatı Bayramiyye tarîkatının kuruluşu sayılır. Hacı Bayrâm-ı Velî hicrî 833/1430 tarihinde vefat etmiştir (Azamat, 1996, s. 442-447).

Hacı Bayrâm-ı Velî *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Akşemseddîn'in mürşidi olması dolayısıyla birçok yerde geçmektedir.

“**Hacı Bayrâm** -kaddesallâhu sırrahu'l- 'azîz-ḥazretleri seccâde-i irşâdda otururdu iştiḥâr bulmuşdı ve tarîḳ-i Bayrâm'da olan ba'zı 'ârif dervişler Akşemseddîn ṭab'ın **Hacı Bayrâm** Ḥazretleri ṭab'ına evfak görüp Akşemseddîn'e **Hacı Bayrâm**'ı terḡîb iderlerdi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 38).

2.1.1.34. İnce Bedreddin

“Ed-Dakîk” (İnce) lakabıyla tanınır. Hacı Bayrâm-ı Velî'nin sohbetinde bulunmuş ve bu sohbetler sâyesinde yüce makâmlara erişerek büyük kerâmetlere nâil olmuştur (Efendi, 1852, s. 95).

İnce Bedreddin *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Hacı Bayrâm-ı Velî'nin halîfeleri sayılırken anılmaktadır.⁷

2.1.1.35. Kızılca Bedreddin

Kızılca (Ahmer) Bedreddin, Hacı Bayrâm-ı Velî'nin halîfelerindendir. Bayramîlik'in İstanbul'daki ilk temsilcileri arasında yer almaktadır (Işın, c. II, s. 104-105). Kızılca Bedreddin *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Hacı Bayrâm-ı Velî'nin halîfeleri arasında geçmektedir.

2.1.1.36. Baba Nahhas-ı Ankaravî

Kaynaklarda hakkında detaylı bilgi bulunmamaktadır. *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'den edindiğimiz bilgilere göre Hacı Bayrâm-ı Velî'nin halîfelerinden ve Bayramiyye tarîkatına mensup olduğu anlaşılmaktadır.

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Hacı Bayrâm-ı Velî'nin halîfeleri sayılırken geçer.

⁷ Menakıbdan geçen Hacı Bayrâm-ı Velî'nin halifeleri (İnce Bedreddin, Kızılca Bedreddin, Baba Nahhas-ı Ankaravî, Selahaddin Boluevi, Muslihiddin Halife, Akbıyık el-Meczub, Ömer Dede Sikkînî) aynı paragrafta geçtiği için toplu olarak son halifesinden sonra verilmiştir.

2.1.1.37. Selahaddin Bolevi

Selahaddin-i Bolevi *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'den öğrendiğimiz bilgiye göre Hacı Bayrâm-ı Velî'nin halîfelerindendir ve *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Hacı Bayrâm-ı Velî'nin halîfelerinden olması yönüyle geçer.

2.1.1.38. Muslihiddin Halîfe

"Attaroğlu" lakabıyla meşhur olan Şeyh Muslihiddin, Bayramiyye tarîkatının Şemsiyye kolunu kuran Akşemseddîn'in İskilip'teki halîfesidir. Yine İskilip'te vefat etmiş ve oraya gömülmüştür. Vassaf ise Edirne'de ikamet ettiğini, Şeyh Şüca' zaviyesinde postnişinlik yaptığını ve yüz yaşına kadar yaşadığını söylemektedir (Yıldız, 2008, s. 51). *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Hacı Bayrâm-ı Velî'nin halîfelerinden olması cihetiyle geçer.

2.1.1.39. Akbıyık el-Meczub

Akbıyık Sultan (ö. 860/1456), Hacı Bayrâm-ı Velî'nin halîfelerinden, II. Murad ve Fâtih devri şeyhlerindendir. Asıl adının Ahmed Şemseddin veya Abdullah olduğu rivayet edilir. Bayramiyye'nin Celvetiyye kolu silsilesinde yer almaktadır (Yılmaz, 1989, s. 225). Akbıyık el-Meczub *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Hacı Bayrâm-ı Velî'nin halîfeleri sayılırken geçmektedir.

2.1.1.40. Ömer Dede Sikkînî

Ömer Dede Sikkînî (ö. 880/1475), Bayramî Melâmîliği'nin pîri ve Hacı Bayrâm-ı Velî'nin halîfelerindendir. Göynük'te doğduğu *Mir 'âtü'l-ışk'ta* ifade edilirken (Erünsal, 2003, s. 201) Ketâ'ib'le birlikte diğer kaynaklarda Bursalı olarak kaydedilmektedir. "Sikkînî" (bıçakçı) unvanını bıçakçılık mesleğini benimsemesinden aldığı kaydedilmektedir.

Ömer Dede Sikkînî *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Hacı Bayrâm-ı Velî'nin halîfelerinin kimler olduğu belirtilirken geçmektedir.

Şeyh Hâmid'ün şeref-i şöhbetiyle tahşîl-i tarîkat ve tekmil-i hakikat eyledi şöhbeti gâyetde mü'eşşir idi anlardan çok kimse zirve-i velâyete yetişdi İnce Bedreddîn ve Kızılca Bedreddîn ve Baba Nahhâs-ı Ankaravî ve Selâhaddîn-i Boluvî ve Muslihiddîn halîfe ve Akbıyık el-Meczûb ve Emîr Dede el-Göynükî (Aktan ve Güneş, 2011, s. 63).

2.1.1.41. Hammāl-ı Mevsilî

Kaynaklarda bu kişiye ait herhangi bir bilgi bulunamadı. *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'den öğrendiğimiz bilgilere göre Mûsılî (Mevsili), Hâce-i Enbiyâ olan Resulullah (sav)'ın ravzasının yanında ve onun hizasında, bir mezarlık yer bulmak için malını, itibarını bırakıp canını dişine takmış ve kan ter içinde olanca gücüyle çaba sarf etmiştir. Sonra mezar taşına: "Ve kelbuhum bâsitun zirâ 'ayhi bi'l-vaşîd" (Köpekleri de toprak üzerinde ön ayaklarını eşiğe uzatmıştı.) mealindeki Kehf suresi 18. ayetin yazılması için vasiyette bulunmuş.

Hammāl-ı Mevsilî *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Mescid-i Nebvî'nin yakınında kendisine kabir yeri bakması ve vasiyeti ile geçer.

“rivâyet olunur ki **Hammāl-ı Mevsilî** rahmetu'llâhi 'aleyhi cidd ü cehd ile bezl-i māl ü cāh idüp Resûlullāh şallallāhü 'aleyhi ve sellem hazretlerinin ravza-i mübareklerinin civârında bir kabir yeri bulup” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 36).

2.1.1.42. Bâyezîd-i Bistâmî

Asıl adı Ebû Yezîd Tayfûr b. İsâ b. Sürûşân'dır. Bâyezîd-i Bistâmî'nin hicrî 234/848 tarihinde vefat ettiği söylenir. İlk büyük mutasavvıflardandır. İran'ın Horasan eyaletine bağlı Bestâm kentinde doğmuştur. “Sultânu'l-Ârifîn” lakabıyla meşhur olmuştur. Tasavvuf ekolünde önemli pek çok mürit ve halîfeler yetiştirmiştir (Uludağ, 1992, 5, s. 238-241).

Bâyezîd-i Bistâmî *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Şeyh Hamîdüddin Aksarâyî'nin gerçek anlamdaki tasavvuf terbiyesini aldığı kişi olması hasebiyle geçmektedir.

“Şeyh Hâmid zâhirde tarikatı Şeyh Hâce 'Aliy-yi Erdebilî'den almışdır ammâ dimişlerdür ki eşah oldur ki Sultânü'l-Ârifîn **Bâyezîd-i Bestâmî**'nün rûhından terbiyet bulmuşdır” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 62).

2.1.1.43. Fakîh Ahmed

Fakih Ahmed'den kasıt Akşemseddîn hazretlerinin kendisidir. Hakkında devrin kutbu olduğu düşüncesi vardır. Akşemseddîn'in torunlarından Şemseddin Şemsi Çelebi'nin oğlu Ahmed'in “*al-Cavharu'l-Munzam fî Fazâili Mâi Zamzam*” adlı basılı

eserinin 92-94. sayfalarında Ahmed, büyük dedesinin -kimsenin kendini tanımayacağı şekilde- hac ibadetini yerine getirdiğini bildirmektedir.

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Fakîh Ahmed;

Şeyh ayıtdı Yâ Fakîh Ahmed sen himmet eyle diyüp tazarru' eyle didi Pâdişâh dahı eyle didi kal'a feth olunduğdan soñra Sultân Muhammed şeyhe sü'âl eyledi ki Fakîh Ahmed kimdür aña tazarru' eyledüm Allâhu te'âlâ'ya yalvarsam evlâ degül miydi didi şeyh cevâb virdi ki ol zemânda Fakîh Ahmed kûtb-ı Allâhü te'âlâ taşarrufı aña virmiş idi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 50-51).

Şeklinde Fâtih Sultan Mehmed'in hocası Akşemseddîn'den kendisine dua öğretmesini istemesi ve Akşemseddîn'in de Fakîh Ahmed'den yardım istemesi şeklinde dua öğretmesi hasebiyle geçer.

2.1.1.44. Şücâeddîn Karamânî

Anadolu velilerindendir. Aslen Aksaraylı olup “Karamânî” adıyla bilinmektedir. Doğum ve ölüm tarihleri hakkında bilgi sahibi olunmamasına rağmen, II. Murâd Han ve Çelebi Sultan Mehmed Han devirlerinde yaşadığı tahmin edilmektedir. Edirne'de vefat etmiş ve bu şehirde Debbağlar Mahallesindeki mescidi ve dergâhının bulunduğu yere defnedilmiştir (Efendi, 1852, s.94).

Şücâeddîn Karamânî *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Şeyh Hamîdüddin Aksarâyî'den sonra gelerek onu saygıyla anması yönüyle geçer.

“Şeyh Şücâ'ddîn-i Karamanî ve Muzaffer Lârendevî ve Hâcî Bayrâm Ankaravî gibi ve dimişlerdür ki” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 62).

2.1.1.45. Muzaffer Lârendevî

Menâkıb-ı Akşemseddîn'den edindiğimiz bilgiye göre Hacı Bayrâm-ı Velî gibi Şeyh Hamîdüddin-i Velî'nin öğrencisidir.

Muzaffer Lârendevî'nin *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de zikredildiği yer bir önceki alıntıda gösterilmiştir.

2.1.1.46. Alâeddin Erdebîlî

Alâeddin Erdebîlî'nin künyesi kaynaklarda, Ebü'l-Hasen Alâüddîn Hâce Alî b. Sadriddîn Mûsâ Erdebîlî (ö. 832/1429) olarak geçmektedir. Safeviyye tarîkatı

şeyhlerinden olan Erdebîlî Safeviyye tarîkatının kurucusu Şeyh Safiyyüddîn-i Erdebîlî'nin torunu ve Şeyh Sadreddîn-i Erdebîlî'nin oğludur. Daha fazla Hâce Ali unvanıyla bilinen Alâeddin Erdebîlî pederinin ölümünün ardından tarîkat merkezi Erdebil Tekkesi'nde irşad makamına geçmiştir. Anadolu'da doğup yetişen bir sûfinin kurduğu ilk Türk tarîkatı olan Bayramiyye'nin pîri Hacı Bayrâm-ı Velî'nin mürşidi Hamîdüddin Aksarâyî, Erdebîlî'nin halîfesidir (Azamat, 1995, 11, s. 279).

Alâeddin Erdebîlî *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Hoca Ali Erdebîllî olarak Hacı Bayrâm-ı Velî'nin tasavvuf eğitimini tamamlamak için intisap ettiği hocası olarak geçer.

“Şeyh Hâmid zâhirde tarîkatı **Şeyh Hâce 'Aliy-yi Erdebîlî'**den almışdır” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 62).

2.1.1.47. Molla Fenârî

Osmanlı Devleti'nin ilk şeyhülislâmı ve zamanının müceddidi olan büyük İslâm âlimidir. İsmi, Muhammed bin Hamza bin Muhammed bin Muhammed er-Rûmî el-Fenârî'dir. Lakabı Şemsüddîn'dir. Hicrî 751/1315 senesi Safer ayında, Fenâr köyünde dünyaya gelmiştir. Bu köyde doğduğu veya babasının fenercilik sanatıyla meşguliyetinden dolayı “Fenârî” nisbetiyle meşhur olduğu düşünülmektedir. Hamîdüddin Aksarâyî'den Bursa'da kaldığı sürede ders almıştır.⁸

Molla Fenârî *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; “Bursa'da çok tırmışdur arkasıyla ekmek getirüp şatup şomun şomun mü'minler dirmiş halk teberrüken kapuşurlarımı ve **Mevlânâ Şemsüddîn Muhammed el-Fenârî** anlara irâdet getürmüşdi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 62) şeklinde Hamîdüddin Aksarâyî'den ders alması suretiyle geçmektedir.

2.1.1.48. Abdurrahman Câmî

Hirat'da yetişen âlim ve evliyânın en büyüklerindendir. İsmi, Abdürrahmân bin Nizâmeddîn Ahmed olup, lakabı Nûreddîn'dir. Câmî ve Mevlânâ adlarıyla bilinmektedir. Anadolu'da ise Molla Câmî diye meşhur olmuştur. Hicrî 817/1414'te İran'ın Câm kentinde dünyaya gelmiştir, İmâm-ı Muhammed Şeybânî Hazretleri'nin soyundandır. Muhammed Pârisâ hazretlerinin huzûruna beş yaşındayken götürülüp, teveccühüne mazhar olmuş. Mevlânâ Sa'düddîn-i Kaşgâri'den feyz alarak kemâle gelip ve irşada

⁸ <http://www.ehlisunnetbuyukleri.com/Islam-Alimleri-Ansiklopedisi/Detay/MOLLA-FENARI-Mevlana-Semseddin-Fenari/3093> (e.t. 15.09.2021).

mezun olmuştur. Fâtih Sultan Mehmed, onu İstanbul'a davet etmiştir. Konya'ya geldiğinde Fâtih'in vefâtını haber alınca geri dönmüştür. Hirat'da Şeyh-ül-İslâmlık yapmıştır. Hicrî 898/1492 senesi Muharrem ayının on sekizinci günü, Cuma ezanı okunurken Hirat'da vefât etmiştir (Okumuş, 1993, 7, s. 94-99).

Abdurrahman CÂMÎ *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Akşemseddîn'in küçük oğlu Hamdullah Hamdi'yi Bursa'da ziyaret etmesi hasebiyle geçmektedir.

“Karındaşum **Mevlânâ ‘Abdu’r-raḥmân Câmî**’dür Diyâr-ı Rûm’a gelmedin birbirimize mektûbumuz varur gelirdi Diyâr-ı Rûm’u görmek murâd idinmiş tebdîl-i şûret idüp dervîş-i seyyâḥ şeklinde geldi beni Bursa’da buldı” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 72).

2.1.1.49. Sinân Halîfe

Menâkıb-ı Akşemseddîn'den öğrendiğimiz bilgilere göre Sinân Halîfe, Hamdullah Hamdi'nin hizmetinde bulunan ve takkecilik yapan bir dervîştir.

Sinân Halîfe, *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; “Göynük’de **Sinan Halife** dirler bir pîr vardı takyâcı idi ehl-i Qur’ân ve şâhib-i tecvîd kimesne idi Hamdî Çelebi’nün nice yıllar hizmetinde olmuş idi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 72) şeklinde Akşemseddîn'in küçük oğlu Hamdullah Hamdi'nin hizmetinde bulunması ve takkecilik yapması hasebiyle geçer.

2.1.1.50. Hayâlî

Fâtih Sultan Mehmed Han zamanında yetişen âlim ve velilerdendir. Asıl adı Şemseddin Ahmed, babasının adı Hoca Mûsâ Efendi'dir. İznikli olup hicrî 852/1448 senesinde doğduğu tahmin edilmektedir. "Molla Hayâlî" mahlası ile meşhurdur. Hicrî 886/1481 senesinde vefat etmiştir ve kabri Bursa'dadır (Hayali, 1998, 17, s. 3-5).

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Hayâlî, Akşemseddîn'in küçük oğlu Hamdullah Hamdi'nin hizmet ve yardım ettiği kişi olarak geçmektedir.

“Bursa’da Murâd Ḥan ibn-i Yıldırım Ḥan Medresesinde **Mevlânâ Ḥayâlî** mu’îd idi ve Hamdî Çelebi dānişmend idi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 73).

2.1.1.51. Şeyh Bedreddîn

İsfendi-yaroğulları soyundan olan Şeyh Bahâüddîn'in (ö.?), Bayramîye şeyhlerindendir ve Edirne'de gömülüdür. Şeyhülislâm Ebüssuûd Efendi'nin babası Şeyh Yavsî'nin öğrencisi olmuş, el almış ve ardası olmuştur (Yurd, 1972, s.188).

Şeyh Bedreddîn, *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Akşemseddîn'in büyük oğlu Sadullah Çelebî'nin oğlu Abdülkadir'in beş yıl boyunca ders aldığı hocası olarak geçmektedir.

“Sa‘dullâh’uñ oğlu ‘Abdülkâdir rahmetullâhi ‘aleyhimâ ‘ilmine gâyet ve fazlına nihâyet yok idi ne kadar ta‘rif ve tavşif olunsa andan artıktır Evâ’ilde **Şeyh Bedreddîn**’den tamam beş yıl ders okudu bir ders fevt eylemedi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 67).

2.1.1.52. Ebû Saîd-i Ebü'l-Hayr

Ebû Saîd Fazlullâh b. Ebi'l-Hayr Ahmed b. Muhammed el-Meyhenî (ö. 440/1049) tekke âdâbını tesbit eden ve düzenlediği semâ meclislerinde okuduğu âşıkane rubâîlerle tanınan Horasanlı mutasavvıftır (Yazıcı, 1994, 10, s. 220-222).

Ebû Saîd-i Ebü'l-Hayr, *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de Hadis bildirmesi hasebiyle geçer.

“**Şeyh Ebû Sa‘id Ebü'l-Hayr** demiş ki ‘Naħnu mea‘şera'l-enbiyâ' lā nūrîşu’”⁹ (Aktan ve Güneş, 2011, s. 59).

2.1.1.53. Sadri Horâsânî

Menâkıb-ı Akşemseddîn'den öğrendiğimiz bilgilere göre Sadri Horâsânî, Horasanlı sûfî, müfessir ve muhaddistir. Döneminin önemli mutasavvıfları arasında geçer.

Sadri Horâsânî, *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; “diyar-ı ‘Arab’da **Muhammed bin el-Hüseyn el-mülaqqab bi-Şadri'l Horasanî**’nün ve Şeyh Zeynüddîn el-Hafî’nün iştihârî ‘âleme tolmışdı” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 38-39) tasavvuf alanındaki ünü nedeniyle Akşemseddîn'in, adını duyması şeklinde geçer.

⁹ “Biz peygamberler topluluğu, miras bırakmayız.”

2.1.1.54. Zeynüddin El-Hâfî

Ebû Bekr Zeynüddîn Muhammed b. Muhammed b. Muhammed el-Hâfî (ö. 838/1435) Sühreverdiyye tarîkatının Zeyniyye kolunun kurucusudur. Hicrî 757/1356 tarihinde Horasan'ın Hâf şehrinde doğmuş ve Herât'ta vefât etmiştir (Öngören, 2013, 44, s. 375-377).

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Zeynüddin El-Hâfî, ünlü bir tasavvuf büyüğü olması nedeniyle Akşemseddîn'in onun müridi olmak için yola çıkması şeklinde geçer.

“Şeyh Zeynüddin el-Hafî'nün iştihârı 'âleme tölmişdi Akşemseddîn diyâr-ı 'Arab'a müteveccih oldı” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 39).

2.1.1.55. Şehâbeddin Sühreverdi

Sühreverdiyye tarîkatının kurucusu, müfessir ve muhaddistir. Hicrî 539/1145 tarihinde İran'ın Irâk-ı Acem bölgesinin Cibâl eyaletinde Zencan'a bağlı Sühreverd'de doğdu. Hz. Ebû Bekir'in soyundan geldiği için Bekrî, Teymî ve Kureşî nispetleriyle bilinir.

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Şehâbeddin Sühreverdi, Akşemseddîn'in atalarından olması sebebiyle geçer.

“Muhammed Şihâbeddin-i Sühreverdi'nün cedd-i a'lâsıdır Akşemseddîn Şeyh Şihâbüddîn ebnâsındandır” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 37)

2.1.1.56. Hz. Hızır

Âb-ı Hayât'ı içerek ölümsüzlüğe kavuştuğuna inanılan şahsiyettir. Peygamber veya velî olduğu konusunda söylentiler vardır. İnsanların inanç dünyalarında büyük bir yer edinen Hazreti Hızır, Musa Peygamber ile olan macerası hasebiyle Kur'ân-ı Kerîm'de de geçmektedir (Pala, 2012, s. 204). Ayrıca Hazreti Hızır'ın zor duruma düşenlerin yardımına koştuğu da rivayet edilir. Bu konu hakkında halk arasında “Kul sıkışmayınca Hızır yetişmezmiş.” şeklinde bir söz de söylenmektedir. Hızır'ın aynı anda birçok yerde bulunabilme özelliği de vardır (Çelebi, 1998, s. 406-409).

Hz. Hızır *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; “karındaşum **Hızır** ile 'ilm-i ledünnide Koştantınıyye'nün fethini istihrâc eylemişdük kal'a feth olunduğı gün karındaşum **Hızır** 'abâ-püş velîler ile 'askerüñ öñince hışâra girdiler kal'a feth olundukdan şoñra **Hızır**

karındaşımı gördüm kal'a dıvârı üzerinde oturmuş ayakların salmışdı" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 49) şeklinde İstanbul'un fethine katılması suretiyle geçer.

2.1.1.57. Mehdi

Kıyamete yakın zamanlarda dünyaya gelip adalet ve hak olan inançla dünyaya hükmedeceğine inanılan kurtarıcı olarak tanımlanmaktadır (Sarıkçıoğlu, 2003, s. 369). Fakat bu manada kullanılmadan önce İslam toplumunun günlük dildeki anlamıyla "Doğru yolu takip eden ve kendilerine yol gösteren halîfeler" tarzında kullanılarak Hulefa-i Raşidin'e atfedildiği belirtilmektedir (Fığlalı, 1982, s. 197).

Mehdi *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; "feth-i Kostañtınıyye **Mehdî**'nündür didiler Pâdişâhı ğazâdan men' eylediler Akşemseddîn bunların ma'nâsını istedi cevâb virdi ki evvelâ Kostañtınıyye'yi Sultân Muḥammed Ḥan feth eyler soñra beni-aşfar alur Beniaşfar elinden **Mehdî** yine feth eyler" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 49) şeklinde İstanbul'un Mehdi tarafından fethedileceğinin bildirilmesi hasebiyle geçer.

2.1.1.58. Mevlâna Seferşah

Akşemseddîn'den çocukları için mânevî yardım isteyen tacir komşusunun en küçük oğludur. Menâkıbdan öğrendiklerimize göre; zamanın en büyük bilginlerinden olmasına rağmen İstanbul'da bulunduğu sırada halk arasında "Aşere-i Muḥabbese" (on necis adam) diye bilinen bir grupta bulundu. Sonraları hak yoluna girerek Kayseri'de Şeyh İbrâhim'in yanında tasavvuf mertebelerini tamamladı ve kemâle erdi. Kadı ve müderris oldu. Antalya Elmalı'da vefât etmiştir.

*küçük oğluna **Mevlânâ Seferşâh** dirleridi cemî' 'ulûm-ı zâhireyi tekmiş eyledi 'ilm-i kelâma felsefiyyâta tevağğul eyledi ve kendiye akrân tokuz kişiyle hem-dem oldu niçe zemân i'tikâdiyyât ve felsefiyyâta muvâzabet eylediler tahrîrat-ı keşîre ve takrîrat-ı hazîreleri vardır ol kimesnenüñ her biri ferîd-i 'aşr ve vahîd-i dehr iken bi-iznillâh zalâlete düşdiler 'aşare-i muḥabbese diyü halk anlara lakab kodılar* (Aktan ve Güneş, 2011, s. 53-54).

2.1.2. Tarihî Şahsiyetler

2.1.2.1. Fâtih Sultan Mehmed

30 Mart 1432’de Edirne’de II. Murad’ın dördüncü oğlu olarak dünyaya gelmiştir ve Osmanlı Devleti’nin 7. padişahıdır. İlk olarak 1444-1446 yılları arasında, daha sonra 1451’den 1481 yılında ölümüne kadar 30 yıl boyunca hüküm sürmüştür. 1453 yılında henüz 21 yaşındayken İstanbul’u fethederek “Fatih” unvanını almıştır. (İnalcık, 2003, s. 395)

Menâkıb-ı Akşemseddîn’de Fâtih Sultan Mehmed, Akşemseddîn’in öğrencisi olması, fetih için hocasının engin bilgilerinden ve mânevî gücünden yararlanması, İstanbul’u fethetmesi, kızının Akşemseddîn tarafından iyileştirilmesi ve Akşemseddîn’e büyük saygı ve hürmet göstermesi nedeniyle birçok yerde geçer. Menkıbeye göre Fâtih Sultan Mehmed, Akşemseddîn’nin mânevî ikliminden çok etkilenir ve saltanatı bırakıp onun müridi olmak ister. Akşeyh, Sultan’ın bu isteğine: “Müminlerin işleri yapılmaz, ümmet-i Muhammed (sav) sıkıntıya düşer. Adaletle hükmetmek sana yeter. Sultanlıkta da pek çok hikmet ve sırlar vardır. Sultanlık, sorumluluk gerektiren ve yapılması gereken önemli bir iştir. Adaletle hükmedildiği zaman büyük bir fazilet elde edilmiş olur. Bin değirmen taşını bir kişi nasıl götürür?” diyerek, Akşemseddîn bu tavsiyeleriyle devlet idaresinin çok ağır bir yük olduğunu ve onun göreve devam etmesi gerektiğini belirtmiştir.

*Akşemseddîn murâkabeye vardı mübârek yüzi derledi başın kaldırup bu senenüñ rebjü ’l-evvel ayınüñ yigirminci gün seher vaktinde şıdık ve himmetle fülân cânibden yürüyüş eylesünler ol gün feth ola Koştantıniyye içi şadâ-yı ezânla dola didi pes ol gün ol sâ’at oldu ’asker-i İslâma yürüyüş buyruldu ’asker hışâra hücum eyledi **Sulţân Muhammed şeyhi da’vet eyledi** (Aktan ve Güneş, 2011, s. 49).*

2.1.2.2. II. Murad

II. Murat veya Koca Murad (1404-1451) altıncı Osmanlı padişahı, I. Mehmed’in oğlu, Fatih Sultan Mehmed’in babasıdır. Divan edebiyatındaki mahlası Muradî’dir. (İnalcık, 2020, s. 164)

Menâkıb-ı Akşemseddîn’de II. Murad, kazasker Süleyman Çelebi’nin Akşemseddîn tarafından hastalığının iyileştirilmesi olayında geçer.

“Merhūm **Ġāzī Murād Han**’uñ kādī-‘askeri Süleymān Çelebi hasta olmuş Akşeyh’uñ Edirne’ye varduğın işitmişler da‘vet eylediler” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 42).

2.1.2.3. Süleyman Çelebi

Süleyman Çelebi, II. Murad devri veziriazamlarından İbrâhim Paşa’nın oğlu Maktul Halil Paşa’nın en büyük oğludur. Medrese tahsiline devam edip ilmiye sınıfına girmiş ve babası hayattayken XV. yüzyılda kazaskerliğe kadar yükselmiştir. Fakat babasının katli üzerine vazifesinden azledilerek, bir müddet açıkta kalmış ve 1455 yılında vefat etmiştir. İznik’te babasının türbesinde medfundur (Çandarlı, 1993, s. 209-211).

Menâkıb-ı Akşemseddîn’de Süleyman Çelebi; II. Murad’ın kazaskeri olması ve sultanın hekimlerinin iyileştiremediği hastalığının Akşemseddîn tarafından iyileştirilmesi esnasında geçer.

“Merhūm **Ġāzī Murād Han**’uñ kādī-‘askeri **Süleymān Çelebi** hasta olmuş Akşeyh’uñ Edirne’ye varduğın işitmişler da‘vet eylediler” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 42).

2.1.2.4. Hamdullah Hamdi

Akşemseddîn’in en küçük oğludur. Hicrî 853/1449’da Göynük’te doğmuş, 909/1503 yılında Göynük’te vefat etmiştir. Edebiyatımızda mesnevileriyle tanınan önemli mutasavvıf şairlerdendir. Hamdullah Hamdi henüz annesinin karnındayken Akşemseddîn tarafından “Benim kâmil oğlum, şair oğlum.” diye sevildiği rivayet edilmektedir. Devrinin önemli ilimlerini öğrenmiş ve Bursa Yıldırım Bâyezıd b. Sultan Muhammed Han Medresesi’nde müderrislik yapmıştır (Gökçe, 1987). Babası vefat ettiğinde 12 yaşında olan Hamdullah Çelebi *Yusufu Züleyha* mesnevisinin “Sebeb-i Telif” bölümünde ağabeylerinden himaye görmediğini, çok sıkıntılar çektiğini ve bu yüzden de Hz. Yusuf’un sıkıntılarını anladığını söyler ve kendini de ona benzetir (Bilgin, 1999, s. 689-690). *Menâkıb*’dan öğrendiğimize göre Kayseri’ye gidip Şeyh İbrâhim Tennûrî’ye intisap etmiş ve dini eğitimini orada tamamlamıştır.

Menâkıb-ı Akşemseddîn’de Hamdullah Hamdi’nin ismi Akşemseddîn’in oğlu ve önemli bir şairimiz olması hasebiyle birçok yerde geçer.

“Akşemseddîn’uñ bir oğlı dahı **Hamdullāh**’dur **Hamdī Çelebi** demekle ma‘rūfdur sekiz yüz elli üç târihinde toğdı toköz yüz toközda vefāt eyledi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 72).

2.1.2.5. Gevherhan Sultan

Fâtih Sultan Mehmed'in Gülbahar Hatun'dan olan ve adı bilinen iki kızından biridir. Gevherhan Sultan, Uzun Hasan'ın oğlu Uğurlu Mehmed Bey ile evlendirilmiştir. Akkoyunlu tahtına geçen Göde Ahmed, Fâtih'in kızından torunudur (Bahadıroğlu, 2007).

Gevherhan Sultan *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; hastalanması ancak saray hekimlerinin tedavi edememesi sonucu Akşemseddîn'e müracaat edilip sağlığına kavuşması hasebiyle geçer. Eserde Gevherhan Sultan'ın adı geçmemektedir ancak Türkiye Gazetesi Evliyalara Ans. c. 2 s. 415'teki Akşemseddîn maddesi içerisinde bu bilgiye rastlanılmıştır.

“**Sultân Muhammed Han'ın bir kızı** marziye oldu tabibler 'ilâcından 'âciz oldu 'ilâcdan ferâğat eylediler 'âkıbet şeyhe mürâca'at eylediler Şeyh ilâc eyledi bi-iznillâh az zemânda şihhat buldı” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 42).

2.1.2.6. Şeyhî

Kütahya'da doğup büyüyen önemli kişilerdendir. Hacı Bayrâm-ı Velî'nin talebelerindendir. İsmi, Sinân bin Mecdüddîn bin Ahmed bin Seyyidî'dir. Doktor eğitimi aldığı için, önceleri Hekim Sinân olarak anılmıştır. Şeyhî mahlasını kullandığı için de "Şeyhî" diye ün kazanmıştır. Türkmen asıllı bilinen bir aileden Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Hicrî 834/1431 senesinde Kütahya'da vefat etmiş. Kütahya'ya 7 km uzaklıkta Çiftepınar köyü yakınlarında kabri bulunmaktadır.¹⁰

Şeyhî *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de, Akşemseddîn'in halvet esnasında meleklerin Şeyhî'nin bir şiirini okumalarına şahit olması hasebiyle geçer.

“İy kemâl-i kudretün nefhinde 'âlem bir nefes

V'ey celâl-i 'izzetün baırında dünyâ keff ü hes

Bu beyti niçün okursız didüm eyitdiler Germiyan ilinde **Şeyhî** adlı bir şâ'ir vardır bu beyti ol söyledi Allâhu te'âlâ'ya hoş geldi bize buyurdu bu beyti tesbîh eyledük” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 42).

¹⁰ <http://www.ehlisunnetbuyukleri.com/Evliyalara-Ansiklopedisi/Detay/Turkiye-Kutahya-SEYHI/516> (e.t. 20.09.2021)

2.1.2.7. Ahmed Paşa

II. Murad'ın kazaskerlerinden Veliyyüddin Efendi'nin oğludur. Ahmed Paşa, XV. yüzyılda Sultan II. Mehmed ve Sultan II. Beyazıd dönemlerinde kazaskerlik, vezirlik, sancak beyliği ve kadılık gibi yüksek görevleri yüklenmiş bir ulema sınıfı mensubu ve divan edebiyatı şairidir (Kut, 1989, s. 111-112).

Ahmed Paşa *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; İstanbul'un fethi esnasında Fâtih Sultan Mehmed tarafından Akşeyh'e fetih ve zafer ümidinin varlığı konusunu sormak için gönderilmesi sebebiyle geçer.

“Sultân Muḥammed Ḥan vezîri **Veliyyüddin oğlu Ahmed Paşa**'yı şeyḫe gönderdi kal'a feth olmak ve 'adûya zafer bulmak var mıdır didi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 48).

2.1.2.8. Mahmud Paşa

Fâtih Sultan Mehmed'in veziriazamıdır (ö. 878/1474). Mahmud Paşa divan edebiyatı sanatçılarından ve Adnî mahlasını kullanmıştır. (Tekindağ, 2003, s. 376)

Mahmud Paşa *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; Fâtih'in veziriazamı olması hasebiyle sıklıkla geçer.

*Pâdişâhla **Maḥmūd Paşa** oturdılar bir eski kürklü şūfî ba'zı ḥizmete o yaña bu yaña geçdükçe kürkünün yeñi Sulṭân Muḥammed Ḥan'a toḳunurmuş Sulṭân Muḥammed tahtına gelicek **Maḥmūd Paşa**'ya eydür şeyḫ bize ḥaḳâret eyledi bârî şol köhne kürklü şūfînün boynın urayın **Maḥmūd Paşa** daḫı dürlü te'vîl eyledi* (Aktan ve Güneş, 2011, s. 56).

2.1.2.9. Ebu Bekir-i Merzendi

Menâkıb-ı Akşemseddîn'den öğrendiğimiz bilgilere göre Fâtih'in, hocası Akşemseddîn'in ikamet ettiği Göynük'e cami ve tekke yapmaları için gönderdiği mimarların başıdır.

“bennâlara re'îs olan **Ebū Bekr-i Merzenî** bârî çeşme yapalum didi şeyḫ rāzî oldı” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 52-53).

2.1.2.10. Bayezid I

Yıldırım lakabıyla tanınan dördüncü Osmanlı padişahı. Hicrî 755/1354'te doğdu. I. Murad'ın büyük oğlu olup annesi Gülçiçek Hatun'dur. Timur ile yapılan Ankara

Savaşı'ndan sonra esir düşerek hicrî 805/1403 yılında vefat etmiştir. (İnalcık, 1992, s. 231)

Yıldırım Bayezid *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; Fâtih'in Akşeyh'in ikamet ettiği Göynük'e cami ve tekke yapmak için gönderdiği ustaların çeşme yapması ve Akşeyh'in de bu çeşmenin sevabını Yıldırım Bayezid'a bağışlaması hasebiyle geçer.

“şeyh rāzî oldı çeşme yapuñ kabûl eyledüm ve bu çeşmenüñ şevâbını Sultân Muhammed Han'ıñ ‘ammisi Şehzâde Hatun binti Sultân Muhammed bin **Yıldırım Bâyezîd Han**'a bağışladum” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 52-53).

2.1.2.11. Yeniçeri

Osmanlı askerî teşkilâtında özel konumlu, maaşlı, daimî yaya ordusudur. Orhan Bey zamanında kurulmuş, II. Mahmud tarafından 1826'da kaldırılmıştır. (Beydilli, 2013, s. 450)

Yeniçeriler *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; Mevlâna Şeferşah ve arkadaşları ile meyhanede olan münasebetleri esnasında geçmektedir.

“meyhânedeki iş iderlerdi bir bölük **yeñiçeri** gelüp yanlarında hamr içmeğe başladılar ser-hoş olıcağ bunlara bir kilindir şarâb gönderdiler” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 54).

2.1.2.12. Sultan Selim Han

On birinci Osmanlı padişahı ve 90. İslâm halîfesidir. Kânûnî Sultan Süleyman ve Hürrem Sultan'ın oğludur. Hicrî 930/1524 yılında İstanbul'da doğmuş, hicrî 982/1574 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. (Emecen, 2009, s. 414)

Selim Han *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; Akşemseddîn'in en büyük oğlu Emrullah'ın torunu Şemseddin'in hoca olduğu zamanda şehzade olması cihetiyle geçer.

“Mezbûr Emru'llâh'ıñ oğlı Ömer'dür Ömer'üñ oğlı Şemsüddîn Efendi'dür ‘âlim ve fâzıl kimesne idi **Sultân Selim Han** ibn-i Süleymân Han'a şehzâde iken hoca oldu” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 70).

2.1.2.13. I. Süleyman

Osmanlı devletinin onuncu padişahı ve İslam'ın 89. halîfesidir. Doğu'da "Kanuni Sultan Süleyman", Batı'da ise "Muhteşem Süleyman" olarak tanınır. Hicrî 900'de (6 Kasım 1494) Trabzon'da doğmuş, 974'te (7 Eylül 1566) Zigetvar Seferi esnasında vefat etmiştir. Kanuni 1520'den 1566'daki ölümüne kadar 46 yıl tahtta kalmış, 13 sefere çıkmış ve saltanatının 10 yıl 1 ayını seferde geçirmiştir. Bu yönüyle en uzun hükümdarlık yapan, en fazla sefere çıkan ve en uzun süre seferde kalan padişah olmuştur (Emecen, 2010, s. 74-75).

I. Süleyman menâkıbda Selim Han'ın babası olması hasebiyle geçer.

"Mezbûr Emrû'llâh'ın oğlu Ömer'dür Ömer'ün oğlu Şemsüddîn Efendi'dür 'âlim ve fâzıl kimesne idi Sultân Selîm Han ibn-i **Süleymân Han**'a şehzâde iken hoca oldu" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 70).

2.1.2.14. Hüseyin Baykara

Timur soyundan Mirza Mansur'un oğludur. Kendisi de âlim ve âdil bir hükümdar olan Baykara, âlimlerin dostu ve destekçisi olmuştur. Zamanında ilim ve sanat hayli ilerlemiş, Herat âlimlerin ve sanatkârların merkezi konumuna gelmiştir. Sanatçı özelliğiyle de bilinmektedir. (Algar ve Alparslan, 1998, s. 530)

Hüseyin Baykara *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; Horasan padişahı ve sanata değer veren kadir, kıymet bilen kişi olarak geçmektedir.

"Horasan pâdişâhı **Hüseyin Baykara** hazretlerin terk eylemediler gelmediler zirâ Sultân **Hüseyin Baykara** gâyetde kâdir-şinâs ve ehl-i ma'rifet kimesne idi **Hüseyin Baykara** hazretlerinin bir şâhibcemâl oğlu vardı" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 73).

2.1.2.15. Kazasker Kadiri Efendi

Hakkında malumat bulunmayan Kazasker Kadiri Efendi, *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'den öğrendiğimize göre, Hamdullah Hamdi'nin oğlu Muhammed Zeynüddin Çelebi'ye "*Kitab-ı Kadihan*" isimli kitabı yazdırmıştır ve bu cihetle eserde geçmektedir.

"merhûm **Kâdirî Efendi** kâzî-asker iken merhûma Kitâb-ı Kâzî-han yazdurdı" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 74).

2.1.3. Diğer Şahsiyetler

2.1.3.1. Akşemseddîn'in Tüccar Komşusu ve Çocukları

Menâkıb'da bu kişinin adı geçmemekle birlikte Göynük'te oturduğu bilgisi bulunmaktadır. 3 oğlu ve 1 kızı vardır. Çocuklarına mânevî yardım istemek maksadıyla Akşemseddîn'in yanına gitmiş ve şeyh de çocuklarına himmet etmiştir. Menâkıbdan öğrendiğimiz bilgilere göre bu kişi menâkıb yazarı Enîsî'nin dedesinin annesinin babasıdır.

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Akşemseddîn'den çocuklarına mânevî yardım istemesi hasebiyle geçmektedir; "Göynük'de Akşemseddîn'ün bir **tacir komşısı** varıdı ol **bâzîrgānuñ** üç oğlu ve bir kızı var-ıdı **ol kimse** gözetdi bir gün şeyh hoş-hâtır olduğı vaqt oğlancukları du'ā ve himmet istemege şeyhe getürdi" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 53).

Akşemseddîn'in tacir komşusunun büyük oğlunun adı kaynaklarda bulunmamakla birlikte, Akşemseddîn'in yönlendirmesi üzerine ticaretle uğraşmış ve zengin olmuştur. Ticaret yaparken Hindistan'da vefat etmiştir.

"**Büyügin** ticārete iki küçügin okumaga işāret eyledi **ol ticārete ta'yîn olunan** maldār oldu Hindüstān'a ticārete gitti anda vefāt eyledi" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 53).

Akşemseddîn'in tüccar komşusunun kızı ise menâkıbdan öğrendiğimize göre Akşemseddîn'in himmetini almış, dört oğlu olmuş ve uzun bir ömür yaşamıştır. Menâkıb yazarı Enîsî'nin dedesinin annesidir.

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Akşemseddîn'den himmet alması ve Menâkıb yazarı Enîsî'nin anne tarafından dedesinin annesi olması cihetiyle geçer.

hâzret-i şeyh ol **kızcağaza** evlād-ıla himmet eyledi 'âkıbet Allāh sübhānehū ve te'ālā aña dört oğul rûzî kıldı kimi toksan ve kimi yüz yaşında vefāt eyledi ortancı oğlına Pîr Aḥmed Çelebi diyü ad konulmuşdur bu fakîr cāmi'ü hāzihi'l-menâkıb Emir Hüseyn Enîsî'nün vālidesinün babasıdır (Aktan ve Güneş, 2011, s. 53-54).

Akşemseddîn'in tacir komşusunun himmet ettiği üç oğlundan biri de Mevlâna Muharrem Halîfe'dir. Menâkıbdan öğrendiğimize göre âlim ve bilgili bir kişi olmuş, Bursa Orhâniyye Cāmi'sinde kırk yıl imamlık yapmış, muhtelif yerlerde bulunduktan sonra geldiği Göynük'te vefat etmiştir.

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de; "Ol okumağa ta'yîn olunanuñ birisi 'âlim ve kâmil ve zâhid ve fâzıl oldı Göynük'den göçdi Bursa'da Orhan Câmî'-i şerîfinde imâm oldı kırk yıl imâmet eyledi **Mevlânâ Muḥarrem Ḥalîfe** dirleridi" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 53) şeklinde geçmektedir.

Akşemseddîn'in tüccar komşununun diğeri oğlu Mevlâna Seferşah dinî şahsiyetler arasında verilip açıklanmıştır.

2.1.3.2. Pîr Ahmed Çelebi

Menâkıb-ı Akşemseddîn yazarı Emir Hüseyin Enîsî'nin anne tarafından dedesidir. Pir Ahmed Çelebi'nin annesine Akşemseddîn tarafından himmet edilmiş ve Pir Ahmed Çelebi de uzun bir hayat yaşamıştır.

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de menâkıb yazarı Emir Hüseyin Enîsî'nin dedesi olması sebebiyle geçer.

"Ortancı oğluna **Pîr Aḥmed Çelebi** diyü ad konulmuşdur bu fakîr câmî'ü hâzihi'l-menâkıb Emir Hüseyin Enîsî'nüñ vâlidesinüñ babasıdur" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 55).

2.1.3.3. Cinler

İnsanlar gibi bilince, iradeye sahip, ilâhî yasak ve emirlere uymak zorunda olan, Müslüman ve kâfir topluluklarından oluşan ve duyularla algılanamayan varlık türüdür.

Cinler *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; "ḥikâyet olunur ki Akşeyḥ'e bir cinnî ıarısı geldi şeyḥ ile ıarındaş oldı ekşer evḳâtda gelürdi ol cinnî 'avratuñ oğlancuḳları vardı" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 56-57) şeklinde kadın bir cinin çocuklarıyla birlikte Akşemseddîn'i ziyarette gelmesi hasebiyle ve "ḥikâyet olunur ki bir cinnî şeyḥe muḥabbet eyledi şeyḥ bî-ḥaber iken cinnî kedi şekline girdi dâyimâ şeyḥüñ evinden gitmedi" (Aktan ve Güneş, 2011, s. 57) bir cinin kedi kılığına girip Akşemseddîn'in yanında kalması şeklinde geçer.

2.1.3.4. Alacaklı Kişi

Menâkıbda ismi geçmemekle birlikte Hacı Bayrâm-ı Velî'nin vefatından sonra Akşemseddîn'in üzerine aldığı borcu isteyen kişi olarak karşımıza çıkmaktadır. *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de; "**şâḥibi** geldi şeyḥe taḳâzâ eyledi şeyḥ daḥı birkaç gün egledi virmedi

ol kişi bir gün ikdām ile istedi şeyh **ol kimesneyi** içerü da‘vet eyledi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 60) şeklinde borcunu istemesi ve mucizeyle karşılaşp pişman olması hasebiyle geçer.

2.1.3.5. Akşemseddîn’in Dostu Evhad ve Oğlu

Menâkıbdan öğrendiğimize göre Akşemseddîn’in komşusu ve çiftçilikle uğraşan bir kişidir. Evhad ve oğlu, menâkıbda çocuğun ansızın ölmesi hasebiyle geçmektedir.

“Yâ **Evhad** ‘inād eyleme didi **Evhad** evine geldi yedi sekiz yaşında bir **oğlancuğı** vardı gördi **oğlancuğ** şād ve hurrem oynar pes **Evhad** kalkdı tarlaya çift sürmege gitti bir sâ‘at geçmedin **oğlancuğ** füc’eten vefāt eyledi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 68).

2.1.3.6. Şeyh Muhammed Kadı

Menâkıbdan öğrendiğimize göre Akşemseddîn’in en büyük oğlu Muhammed Sadullah’dan olan torunu ve Abdulkadir Efendi’nin kardeşidir. *Menâkıb-ı Akşemseddîn*’de Abdulkadir Efendi’nin oğlu Sadi Çelebi’nin, amcası olan Şeyh Muhammed Kadı’nın yanına gitmek istemesi hasebiyle geçer. “hikāyet olunur ki merhūm ‘Abdūkādîr Efendi’nün Sa‘dî adlu bir oğlu vardı Rūm iline ‘ammisi **Şeyh Muhammed Kāzî** yanına gitmek istedi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 69).

2.1.3.7. Kattaroğlu

Menâkıbdan öğrendiğimize göre Akşemseddîn’in oğlu Nurulhüda’nın yüzüne tükürerek sakal çıkarmasına vesile olduğu kişidir. “rivāyet olunur ki **Kattāroğlı** demekle ma‘rūf bir beg vardı köse aslā şakalı yoğ-ıdı bir gün Nūru’l-hüdā’ya geldi yalvardı himmet eyle şakalum gelsün didi pes Nūru’l-hüdā **Kattāroğlı**’nuñ yüzine tükürdi **Kattāroğlı** ol tükürügi şakal bitecek yire sürdi irtesi şabāh kalkdı gördi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 71).

2.2. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN’DEKİ TASAVVUF TERİMLERİ

Menâkıb-ı Akşemseddîn, tarikat şeyhi olan Akşemseddîn’in menkıbelerini anlatan bir eser olması hasebiyle içerisinde fazlaca tasavvufî terimin bulunması oldukça

doğaldır. Tasavvuf terimleri bağlamdan hareketle tespit edilip çalışmamızda ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.¹¹

Ahlâk-ı hamîde: Güzel ahlâk. Şükür, cömertlik, ihlas, tevazu gibi iyi huyları barındıran ahlak anlamındadır. (39/21)

Ahkâm-ı tarîkat: Bir mürşide bağlanıp ahlâkını güzelleştirmeyi, kötülüklerden arınmayı, tevhîdin hakîkatine varmayı ve Allah’a ulaşmayı amaç edinen tasavvuf yolundaki kurallar ve hükümler. (52/19)

Ahlak-ı zemîme: Kötü ahlâk. Dinin ve aklın beğenmediği nankörlük, cimrilik, riya ve kibir gibi kötü huylar için kullanılır. (39/21)

Alem: Şeyhliğin sembollerinden olan bu kelime Arapça, sancak ve bayrak anlamlarına gelmektedir. Bu sancaklar, tarîkatın önemli makamlarında bulunan kişi tarafından irşâd görevi verilen kişilere verilmektedir. Tarîkatın veya tarîkatın şubelerinin sembollerini barındırırdı (Uçman vd., 1976, s. 41). (61/12)

Âlem-i sülûk: Mürşidin gözetimindeki müridin yaptığı mânevî seyahat âlemidir. (44/6)

Ârif: Anlayan, hakkıyla bilen demektir. Âriflik, sûfilerde “irfan” kelimesiyle anlatılır. Âlim, okuyarak bilmekle olunur; ancak irfan, Allah vergisidir. Bu nedenle de tasavvuf felsefesinde irfan, ilimden daha yücedir (Gölpınarlı, 1977, s. 25). (35/2)

Asâ: Baston, değnek anlamında Arapça bir kelimedir. Tasavvufta maddî ve mânevî kudret timsâli olan şeyhlerin ellerinde taşıdıkları değneğe verilen addır. Şeyhlerin mânevî terbiye verme haklarını temsil eder. (51/13)

Ayne’l yakîn: Gözlem yoluyla edinilen ve doğruluğu tamamen belli olan bilgi anlamında bir terimdir. Sûfiler ayne’l-yakîn terimini, keşf ve ilhamla meydana gelen tasavvufî yahut sübjektif bilgi ve vahiy yoluyla elde edilen bilgi anlamında kullanmışlardır. (54/24)

Bast âlemi: Hak yolundaki kulun, Allah’ın lütfunu kalbinde hissetmekten duyduğu ferahlıktır. Allah’ın lütfuna mazhar olamamaktan ileri gelen gerilme, sıkılma,

¹¹ Tasavvuf terimleri alfabetik sıraya göre sıralanıp açıklanmıştır. Ayrıca terimin metinde hangi sayfa ve satırda geçtiği parantez içerisinde gösterilmiştir. Örnek olarak 39/21 ibaresi, eserin 39. sayfası 21. satırını ifade etmektedir.

korku anlamındaki kabz durumundan sonra Allah'ın lütfunu gönlünde hissetmekten doğan ferahlık, neşe hâline denir. (65/29)

Bekâ-billâh: Tasavvufta müridin nefsini yenerek fenâdan sonra eriştiği en son merteye, Allah'ın bekâsı ile bâkî olma, Allah'ın benliğinde sonsuz hayata ulaşma hâlidir. (40/2)

Cübbe: Kıyafet üzerine giyilen, yenleri geniş, bedeni uzun ve bol, düğmesiz giysi. (65/22)

Dâire-i hayret: Dervişin Allah'ın tecellileri karşısında kendinde meydana gelen şaşkınlık, ne yapacağını bilememe ve hareketsizlik makamı. (54/20)

Derûn: Farsça iç, bâtın demektir. Ruhanî âlem, gönül âlemi anlamlarına gelir. (64/8)

Derviş: Tarîkata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslâh eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarîkat müntesibi anlamlarına gelir. (66/2)

Dördüncü kat gök: Tasavvufa göre göğün 7 katmanı bulunmaktadır. Bu katmanların dördüncüsü beyaz gümüştedir ve adı "Zahire"dir. Güneş bu katta bulunmaktadır. (44/7)

Düş görme: Tasavvuf eğitiminde düş, dervişin bulunduğu makamı gösterir. Örneğin dervişin rüyasında dağları görmesi, onun artık kalp mertebesine ulaştığını ve sonraki eğitime geçmesi gerektiğini gösterir. Bu rüyalar neticesinde şeyh, müride Allah'ın hangi isimlerini zikretmesinin icap ettiğini bildirir (Cebecioğlu, 2014, s. 89). (39/3)

Ehâdiyet: Birlik, teklik anlamlarında Arapça bir kelimedir. İlâhî sıfattan bir makam olan ehadiyyet, akıl ve anlatmakla vasfa gelmeyen bir makamdır (Cebecioğlu, 2014, s. 94). (35/2)

Fakr u Faka: Fakirlik, yoksulluk manalarına gelen Arapça bir kelimedir. Tasavvufta kişinin kendinde varlık görmeyerek her açıdan Allah'a muhtaç olduğunu bilme, mevhum varlığından kurtulup ef'al, sıfat ve zâtını Allah'ın sıfat ve zâtında fânî kılma, fenâfillâha erişme hâli, mânevî yokluk anlamlarına gelmektedir. (50/13)

Fenâ-fillah: Allah'ta fâni olmak anlamında Arapça bir kelimedir. Allah'ın zât ve sıfatında kişinin zât ve sıfatının fâni olmasıdır. Dünyaya olan ilgiyi tamamen ortadan kaldırarak, Allah'a yönelmek demektir. Böylece kendinden geçip dünyayı unutma hâli meydana gelir. Bu makama ulaşmak isteyen sufi, her şeyi terk eder (Cebecioğlu, 2014, s. 108). (40/2)

Evc-i ruhâniyyet: Mânevî ve ruhani zevklerin en yüksek mertebesi anlamında kullanılmaktadır. (62/25)

Gayr: Mâsivâ ve sivâ kelimeleriyle eşanlamlı olan kelime tasavvufta Allah'tan başka varlıklar ve Allah'ın zâtı dışında kalan ve insanı Allah'tan uzaklaştıran her şey manalarında kullanılır. (43/16)

Gayret-i hak: Yapılan hatalı bir davranışın Allah'ın hoşuna gitmeyip gücüne gitmesidir. (69/11)

Hâkka'l yakîn: Kesinlik açısından en ileri derecede bulunan doğru bilgi anlamında kullanılan bir terimdir. Sûfilere göre hakka'l-yakîn, kulun Allah'ta fâni olması ve onunla yalnız ilmen değil hem ilim hem müşâhede hem de hâl itibariyle bekâ bulmasıdır (Yavuz, 1997, s. 203). (54/24)

Halîfe: Arapça vekil olan, birinin yerine geçen kişi manalarında kullanılır. Bir şeyhin, müritleri içinden derviş yetiştirmeye ve mürşit olmaya ehliyet kazanmış olduğu için belirli kurallar çerçevesinde irşâda tayin ettiği mürididir.¹² (42/7)

Halvet: Tenha bir köşeye çekilerek yalnız kalmak anlamında Arapça bir kelimedir. Tasavvufta ise zihinsel derinleşme ve birtakım özel ibadetleri gerçekleştirmek amacıyla şeyhin; dervişini dış dünyadan soyutlanmış bir mekâna belirli bir süre koymasıştır. (39/19)

Haziz-i nefsâniyye: Tasavvufta istenmeyen nefsin en alçak, en kötü istekleri anlamındadır. (62/24)

Hırka: Arapça bez parçası demektir. Tekkelerde müridlerin giydikleri elbiseye de hırka adı verilmiştir. Yakasız, önü açık, uzun ve geniş kolludur. Genellikle yamalı olur. Hırka; saflığın, dervişliğin, kusurları örtücülüğün, tevazunun ve aşkın alâmetidir (Tatçı, 1990, s. 391-392). (59/15)

¹² <http://www.lugatim.com/s/halife> (e.t. 01.12.2021)

Hikmet: Ledün ilmi de denilen hikmet; insanla âlem, Allah ile kâinat arasındaki bağları, âlemle ilgili hakikatleri kavrama ilmi demektir. (41/19)

Hilâfet vermek: Bir mürşidin, şeyhlik görevini ifa etmesi için himayesindeki bir müridini görevlendirmesine denir. (40/16)

Himmet istemek: İnsanların, mânevî açıdan yüce kişiler ve ermişlerden mânevî yardım istemesidir. (53/17)

Himmet: Mânevî açıdan yüce insanların, ermişlerin isteklerini yerine getiren mânevî yardımı, mânevî gücü, lütfudur. ¹³ (66/15)

Hulefâ-i râşidin: İslâm'ın dört büyük halîfesi: Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali kastedilir. (47/12)

İhyâ: Canlandırma, diriltme anlamlarına gelen Arapça bir kelimedir. Ölü kalpleri aşk, îman, irfan ile diriltmeye denir. (64/15)

İlme'l yakîn: Doğru bilginin kesinliği açısından ilk basamakta bulunan bir tabirdir. Tasavvufa göre aklî ve naklî ilimleri ispatlarıyla bilen âlimlerin bulunduğu bilgi derecesini ifade eder (Yavuz, 2000, s. 137-138). (54/23)

İlm-i bâtın: Ledün ilmi olarak da bilinen ilm-i bâtın, Allah'ın keremi ile kalbe ilham edilen, İlâhî sırlara ait bilgilerdir. Ancak Allah tarafından bilinen ve sâdece dilediği kişilere öğrettiği ilâhî sırlara ait ilimdir. Okuyarak anlamak ile değil de doğru özlü olma ve Allah'a şartsız teslim olma sonucunda gönle doğan bilgidir. Bâtın ilmi; müderrisi, medresesi olmayan bir ilim olduğu için gizli bir bilgidir. (38/12)

İlm-i ledünnî: İlm-i bâtın ile aynı anlama gelmektedir. (40/2)

İlm-i kelâm: Kelimenin çoğulu olan ve kelm kökünden türeyen kelâm lugatta yaralamak, etkilemek, bir fikri tam olarak anlatan söz anlamlarına gelmektedir. Tasavvufta kelâm Allah'ın sıfatlarından, zâtından, peygamberlik konularından, kâinatın hâllerinden İslâm kuralları üzere bahseden ilimdir (Bilmen, 2015, s. 5). (53/26)

İmâme: Fes, arakiye veya taç üzerine sarılan sarığa denir. (59/16)

İrâdet getirmek: Kişinin bir şeyhe kendi arzu ve iradesi ile intisap etmesi. (65/11)

¹³ <http://www.lugatim.com/s/himmet> (e.t. 02.12.2021)

İrşâd: Rehberlik etme, doğru yolu gösterme anlamlarında Arapça bir kelimedir. Tasavvuftaysa hak ve doğru yolu gösterme, gafletten uyandırma, mânevî aydınlatma anlamlarına gelmektedir. (62/23)

İrşâd eylemek: İnsanlara hak yolunu gösterme, gafletten uyandırma ve uyarma işinin yapılması anlamındadır. (52/20)

İstigfâr eylemek: Sözlükte örtbas etme, örtme manalarına gelmektedir. Tasavvufta ise günahların ve hataların Allah tarafından af edilmesini dilemek; kişinin yaptığı iyi amelleri yetersiz bulup artırmaya çalışması, günahları fazla bularak bunları azaltmaya çalışması anlamlarına gelir. (43/9)

Kâdiyü'l-hâcat: Allah için kullanılan ve ihtiyaçları gideren anlamında Arapça terkiptir. Çünkü o, herkesin ihtiyacını karşılayan ulu bir varlıktır (Cebecioğlu, 2014, s. 185). (41/9)

Kerâmet: Peygamberlik iddiasında bulunmadan bir insanda olağanüstü bir durumun meydana gelmesi. Kerâmet Allah'ın kuluna bir lütfu ve ikramıdır. (37/13)

Kesret: Allah'ın tecellîsiyle meydana gelen çokluk, yaratılanların çokluğu manasına gelen Arapça bir kelimedir. (41/3)

Kesr-i nefis: Nefsi kırmak; insanın kötü, hoş olmayan, çirkin, bayağı ve hayvanî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ ve heves gibi zaaflarının merkezini yok etmek anlamına gelir. (38/23)

Kutub: Mânevî derecelerin en tepesinde bulunan kişi; görünen ve görünmeyen âlemlerinin yöneticisi, âlemin kalbi, âlemde Allah'ın halîfesi görevindeki insân-ı kâmil. Her dönemde bir adet olduğuna inanılır. (36/17)

Kutb-ı sahib-i tasarruf: Allah'ın bütün varlıkları ve eşyayı veli kullarının emrine vermiş olması hasebiyle velilerin eşya ve olayları idare etmeleri sıfatında en üst mertebeye ulaşan kişi anlamındadır. (45/11)

Ma'rifet-i Hakkani: Sufilerin varlıkların hakikatini ve ilâhî sırları tefekkür, keşif ve ilham yoluyla kavrama, gerçeği bilme yoluyla Hakk'a dair elde ettikleri bilgi. (40/3)

Muhabbetullah: Allah'ın cemâl ve kemâlini idrak ve takdir oranında kalpte oluşan ilâhî nurdur. İnsan ruhu bu muhabbet ile hüznlerden ve kederlerden kurtulur.

Huzur ve neşeye kavuşur. Allah sevgisi, insan ruhunu erdeme ulaştıran sebeplerin en sağlamıdır (Başar, 2006). (38/14)

Murâkabe: Bir dervişin Allah'ın huzurunda kendini denetlemesi ve dış dünya ile irtibatını keserek iç dünyasına dalıp özünde hissettiği Allah'a yönelmesi için kullanılır.¹⁴ (44/1)

Mücahede: Harp etmek, dövüşmek, vuruşmak manalarında Arapça bir kelimedir. Tasavvufta kişinin bencillik ve benlikten kurtularak nefsi yenmek için uğraşması, mücadele etmesi anlamlarına gelir. (39/19)

Mükâşefe: Meydana çıkarma, âşikâr etme, görünür duruma getirme manalarına gelen sözcük tasavvufta duygular ve akıl yoluyla erişilemeyen maddî ve mânevî bilgileri kalp yoluyla bilme ve keşfetmedir. (40/1)

Münacat: Fısıldaşmak, gizlice söyleşmek anlamına gelen kelime tasavvufî anlamda, kulun Allah'a yalvarması, yakarması, isteklerini ona arz etmesi, onu övmesi ve ona bağlılığını bildirmesi anlamına gelir. (41/9)

Mürîd: İsteyen anlamında Arapça kelimedir. Allah'a kavuşmayı isteyen, başka bir deyişle, Allah'ın ahlakıyla donanmak isteyen ve bu eğitimi verecek bir şeyhe intisap eden kişiye mürîd denir. (55/11)

Mürşid-i Kâmil: Hz. Muhammed'in hakîkatine mânevî açıdan vâris olma seviyesine ulaşan olgun insan. (38/15)

Müşâhede: Hakk'ı halkta, yaratanı yaratılmışta görme, Cenâbıhakk'ın varlığına her zerrede şahit olma hâlidir. (44/1)

Ref'ül hicâb: Sufinin Allah'a ulaşmadaki engellerin kalkması manasına gelmektedir. (62/8)

Riyâzat: Arapça, terbiye ve ıslah etme, eğitme vs. gibi anlamları olan bir kelime. Az yiyip içme, az uyuma, çok ibadet etme, nefsin arzuladığı şeylerin aksini yapma, dünya lezzetlerinden sakınmak sûretiyle nefsi terbiye etme, ahlâkı güzelleştirmeye denir. (39/19)

Sahib-i velayet: Kulun Allah'a yakınlığı ve Allah'ın kulu, kulun Allah'ı dost edinmesi, veli olma, ermişlik sahibi olma durumu. (55/6)

¹⁴ <http://www.lugatim.com/s/MURÂKABE> (e.t. 01.12.2021)

Sâlik: Arapça, giren demektir. Bir tarîkata girmiş, bir mürşide bağlanarak mânevî yolculuğa çıkmış olan kişiye denir. (52/19)

Savmaa: İbadethane anlamında kullanılan Arapça bir kelime. İslâmın erken dönemlerinde, zaviyelere, savma'a denirdi. Hristiyan mistikleri de uzlete çekildikleri yerlere savma'a adı verirlerdi. Hristiyanların savma'asına, manastır adı da verilir. Bu gibi yerler, tefekküre engel teşkil edecek, toplumsal hareketliliğin canlı olduğu yerlerden uzaklarda, dağ başlarında, ıssız yerlerde kurulurdu (Cebecioğlu, 2014, s. 292). (57/19)

Seccade-i irşâd: Tarîkatlardaki şeyhler için kullanılan bir tabirdir. Mânevî olarak aydınlatma, hak olan doğru yolu gösterme, gaflet uykusundan uyandırma görevlerini yapan anlamlarına gelmektedir (38/19)

Sohbet: Allah'a gönül veren insanların bir araya gelip her an onunla beraber olduklarını bilmenin edebi ve huzuru içinde, şeyhlerinin veya aralarından ehil birinin yönlendirmesiyle yaptıkları ârifâne söyleşme ve hâlleşme. (63/13)

Sûfi: Tasavvufa gönül veren, hayat görüşü olarak tasavvufu benimseyerek Allah'ın rızasını kazanmaya çalışan insanlara denir. (43/23)

Süleha: Güzel amel sahibi ve dinin kurallarına uygun davranan kimseler, sâlihler. (35/7)

Sülûk: Yol almak, yola girmek anlamlarında Arapça bir kelimedir. Tarîkata intisap etme ve tarîkatın şartlarını yerine getirerek belirli bir yöntemle mânevî olarak yapılan seyahat için kullanılır. (44/1)

Şeyh: Önder, yaşlı adam manalarına gelen Arapça bir kelimedir. Tasavvuf önderlerine de şeyh denir. Şeyhler; kulu Allah'a, Allah'ı kula sevdirmek isteyen kişidir. Görevi açısından, dervişleri hâl ile terbiye etmesi bir tarafa bırakılırsa, tüm yönleriyle bir öğretmen kimliğindedir. Şeyhlerin övülen ahlaka yani ahlâk-ı hamideye sahip, fenâ mertebesine ulaşmış ve gerekli şerîat bilgilerine haiz olması gerekir. Kendisi kâmil olduğu için insanları da kemâle erdirir (Cebecioğlu, 2014, s. 462-463). (41/12)

Tâc: Serpuş, külah; asalet ve saltanat simgesi olarak başa giyilen süslü ve değerli başlık. Tasavvufta ise şeyhlerin, mânevî saltanat ve mânevî devlet simgesi olarak giydikleri başlık. Her tarîkat şeyhinin, ayrı ve farklı bir tâcı vardır (Uludağ, 1991, s. 464). (49/6)

Tahsil-i tarîkat: Bir şeyhin gözetimindeki dervişin tasavvuf terbiyesini ve eğitimini alması demektir. (52/25)

Takvâ: Allah korkusu ile Allah'ın yasakladığı şeylerden, önce şirkten, sonra da gûnahtan, günah ve haram olması ihtimâli bulunan şüpheli durumlardan, gereksiz şeylerden korunma, sakınma hâline verilen addır.¹⁵ (67/5)

Tâlib: İsteyen, talep eden anlamlarında Arapça bir kelimedir. Tâlib, tasavvufa girme durumundakilere denir. Hedefe ulaşmak için tasavvufta dört mertebe vardır. Bunlar: Tâlib, mürid, sâlik ve vâsıldır. İlk derece “tâlib”dir. Tasavvuf okuluna tâlib hemen alınmaz, önce, bir müddet durumu tetkik edilirdi. Bazı durumlarda tâlibi denemek amacıyla, hazırlık dersi yaptırılır ve başarı gösterenlere, asıl ders verilirdi (Cebecioğlu, 2014, s. 472). (40/17)

Tâlib-i Hak olmak: Gerçeği arayarak doğruya tâlib olan manasındaki kelime kişinin tasavvufa girerek Hakk'ı arzulayan olması anlamındadır. (66/22)

Tarîkat: Yol anlamına gelen Arapça bir kelimedir. Bir açıdan da usûl, metot anlamına gelir. Tasavvufta, Allah'a ulaşmak için girilen ve âyinleriyle kuralları olan yol demektir. Tarîkata giren bir müridin, şeyhinin gözetiminde Allah'a ulaşma, yani sürekli Allah tefekkür ve bilincini, ihsanını kazanma konusunda takip ettiği usule veya metoda, tarîkat adı verilir. Tarîkat bunu gerçekleştirmek amacıyla, farz ve vâcib ibadetlerin ötesinde bazı nâfilelere özellikle sünnetlere ağırlık verir. (35/11)

Tarik-i Bayram: Bayramîyye Tarîkatı, Hacı Bayrâm-ı Velî (ö. 833/1429-30) tarafından Ankara ve çevresinde kurulan bir Türk tarîkatı. (38/20)

Tarik-i Hak: Her şeyi hakkıyla yaratan, mevcudiyeti hak olan ve her hakkın sahibi olan Allah'ın yolu. (70/4)

Tasavvuf: Arapça yün giymek anlamında olan tasavvufun çok farklı tanımları vardır. Bunlardan bazıları: İnsanın, Allah'ın birliğinin zevkini bütün benliğinde hissederek kendi iç âleminin derinliklerine ve dış âlemin sırlarına ermek için tâkip ettiği düşünce ve amel sistemi; yaratılış, bu âlem ve ölümden sonrası üzerindeki düşünüş ve inanış yolu; İslâm'ı ve îmânı kulluğun gerektirdiği şekilde ahlâkı, özü ve ruhu ile yaşama disiplini olarak manalar verilmiştir. (40/7)

¹⁵ <http://www.lugatim.com/s/TAKVÂ> (e.t. 03.12.2021)

Tasfiye-i batın: Tertemiz bir şekilde melekût âleminde bu âleme geldikten sonra dünya kirlerine bulaşmış olan ruhun bu kirlere temizlenmesi demektir. (40/1)

Tazarru eylemek: Kendi eksiklerini, kusurlarını bilerek kibirden vazgeçip tevazu ile yalvarmak, ağlayıp, sızlamak anlamına gelmektedir. (50/3)

Tecelli: Ortaya çıkmak, belirtmek, görünmek; görüntü, belirti manasındaki kelime tasavvufta sâlikin kalbinde gayp âlemine âit nurun belirmesi, ilâhî feyzin müminin kalbinde zuhuru demektir. (40/2)

Tefekkür: Düşünmek anlamında Arapça bir kelimedir. Tasavvufî olarak ise Allah'ın zatını değil kudret ile nimetlerini düşünerek gönlün faaliyette bulunması ve hikmet kuşunu yakalamaya yarayan bir ağ olarak tanımlanmıştır. (61/21)

Tezkiye-i nefis: Nefsi kirlüten küfür, cehalet, şirk, kötü ahlak, yanlış itikatlar gibi duygulardan, nefsin temizlenip günahlardan arındırılması, saf, pak ve olgun hâle yükseltilmesine verilen addır. (40/1)

Tekmil-i tarik eylemek: Müridin bir şeyhin himaye ve gözetiminde tasavvuf eğitimini tamamlaması demektir. (62/31)

Tekmil-i hakikat: Hakk'a erişme yolundaki dört makamdan (şeriat, tarikat, hakikat, mârifet) üçüncüsü olan hakikat makamını tamamlamak demektir. Bu makamda kul; hakîkî fâil olan ve tecellî yoluyla âlemlerde zuhur eden Cenâbıhakk'ın sıfatlarını, kâinattaki tasarruf ve irâdesini, gizlediği ve açıkladığı şeyleri, kazâ ve kaderi müşâhede eder. (63/13)

Tekye: Güvenme, dayanma ve itimat etme manalarında Arapça bir kelimedir. Tasavvufta tarikat mensuplarının toplanarak şeyh veya halîfesinin idaresiyle ayin, zikir ve ibadet ettikleri, nefis eğitimi aldıkları, seyr ve sülûk ile meşgul bulundukları, ahlâken ve ruhen eğitilip olgun insanlar hâline geldikleri mekandır. Tekke. (52/10)

Zirve-i velâyete yetişmek: Kulun Allah'a yakınlığı ve Allah'ın kulu, kulun Allah'ı dost edinmesi, velî olma, ermişlik hâlinin en yüksek seviyesine ulaşma. (63/14)

Zühd: Kendini ibadete vererek dünyayı istememe, ibadet yolunu seçip nefsin her türlü zevkten alıkoyma, takvâ ve perhizkârlık anlamlarına gelir. (67/4)

2.3. MENÂKİB-I AKŞEMSEDDÎN'DEKİ KERÂMET MOTİFLERİ

Tarih boyunca olağanüstülükler insanoğlu için ilgi çekici olmuştur. Her toplumun inanç sistemlerinde de doğaüstü olaylar yer almış ve toplumların anlatılarına yansımıştır. Efsane, masal, destan gibi türler içerisinde olağanüstülükler devamlı yer aldı. Türk toplumu da İslamiyet öncesi ve sonrasında olağanüstülüklerle büyük ilgi göstermiştir. İslam'dan önce önem verilen kişilerde, yöneticilerde ve şamanlarda görülen olağanüstü olaylar, İslamiyet'in kabulüyle ermiş ve veli olarak kabul edilen kişilerde görülmüştür. İslamiyet'le birlikte mucize ve kerâmet kavramlarına merak artmış, insanlar bu kavramlara anlam vermeye çalışmışlardır. Peygamberler tarafından gerçekleştirilen olağanüstü durum ve olaylara mucize, velilerin gerçekleştirdiklerine ise kerâmet denilmiştir. Kerâmet; Allah'ın, nefislerinden sıyrılarak sadece kendisine kulluk etmeye çalışan kullarına ihsan ettiği bir lütfudur.

Arapçadaki “kerm” kökünden gelen “kerâmet” sözcüğü, Kur'an-ı Kerim'de geçmemekle birlikte, aynı kökten gelen “kerîm” sözcüğü Allah'ın sıfatları arasında kullanılmış, cömert ve övülen özellikleri olan, yüksek ahlak sahibi insanlar ile kıymete değer ve şerefli şeyler için de bu sözcük sıfat olarak kullanılmıştır (Yavuz, 2017, s. 41).

Kerâmet kelimesi sözlükte: velîlerin lüzumu anında gösterdikleri fevkalade hâl (Devellioğlu, 2002, s. 508); kerem, lütuf, ihsan, ikram, hürmet ve evliyâullahta sadır olan harikulade hâl (Sami, 1998, s. 1154); ermiş kimselerin gösterdiklerine inanılan, doğaüstü, şaşkınlık uyandırıcı davranış veya durum (TDK Türkçe Sözlük, 2011, s. 1392); velîlerin gerçekleştirdiğine inanılan olağanüstü olay ve davranış, bunu sağlayan güç (Ana Britanica: 1988, s. 202); Allah'ın bir kimseye cömertliğini, lütfünü, himayesini, yardımını göndermesi (Macdonald: 1993 c. 6, s. 577) şeklinde tanımlanır.

Terim olarak kerâmet sözcüğü, peygamberlik iddiasında bulunmaksızın Müslüman ve sâlih kimselerde meydana gelen olağanüstü eylem ve hâller şeklinde tanımlanır. Özellikle tasavvûfî eserlerde kerâmet ile olağanüstü olaylar arasında doğrudan bir bağ kurulmakta ve kerâmetin bu özelliğinin vurgulandığı görülmektedir. Örneğin; Kuşeyrî (ö.465/1072), kerâmet kelimesini tanımlarken onun genel-geçer doğa kurallarının haricinde meydana gelen bir durum olması, ermişlik ile vasıflanmış olan bir kişide meydana gelmesi ve hâlini tasdik edici özellikte bulunması gerektiğini belirtir. O, mucizenin gereksinimlerinin bütününün veya büyük bir kısmının kerâmette de olacağını ve kimde meydana gelirse o bireye bir vasıf ve üstünlük kazandıracağını da söyler (Bulut,

2001, s. 332). Mucize ile kerâmet meydana gelmesi açısından aynı olmakla beraber mucize, nebiler tarafından ortaya koyulup içerisinde bir meydan okuma varken kerâmet ise nebilere tâbi olan bir veliden teşekkül eden ve içerisinde meydan okuma olmayan harikulade bir zuhurat olmaktadır (Aydın, 2015, s. 114).

Kerâmet, Allah'ın sâlih ve mümin kullarında meydana gelen harikulade olaylardır. Müminin arzusuna bağlı olarak gerçekleşmeyen kerâmetler, bütünüyle Allah'ın izin verdiği yönde ve Allah'ın keremiyle meydana gelir. Dünyaya ait zevk ve menfaatleri terk ederek Allah'a ulaşma yolunda gayret, çaba ve başarı gösteren kullara Allah tarafından ihsan edilen ilahî bir güçtür. Kulun, veliliğinin ispatı gereken durumlarda kerâmet ortaya çıkar. Şöyle ki kerâmetin müşkül durumlarda zuhur etmesi ve gizliliği esastır.

Mehmet Demirci “Tarihî-Tasavvufî Menkıbeler ve Yorumları” adlı eserinde kerâmetin ölçülerini şu şekilde vermiştir:

1. Kerâmetin gizlenmesi esas teşkil etmelidir. Çünkü kerâmet perde olabilir. Kerâmete takılanlar, onu kendilerinden bilerek asıl sorumluluklarını unutabilirler. Kerâmet göstermek amaç değildir.

2. Esas olan kerâmet değil istikamettir. Su üstünde yürürsen saman çöpü olursun. Havada uçarsan sinek olursun. Bir gönül ele al ki adam olasın.

3. Kötü huyları yok edebilmek asıl kerâmettir.

4. Kemal sahipleri kerâmet göstermekten kaçarlar. Bunu tasavvuf yolunun bir gereği, hatta o yolda bir tuzak olarak addederler (Demirci, 2011, s. 14-15).

Kaynaklar, Allah'ın velî kullarına bir armağanı olarak kabul edilen kerâmetin maddî ve mânevî olmak üzere iki türünden bahseder. Maddî kerâmetlere: Gayb hakkında birtakım olayları bilmek, insanların aklından geçirdiklerini bilmek, hastaları iyileştirmek, ölüleri diriltmek, kısa bir zaman zarfında uzak mesafeleri kat etmek, su yüzeyinde yürümek, farklı mekân ve zamanda aynı anda bulunmak, Hızır ile görüşmek, hayvanlarla veya cansız varlıklarla iletişim kurmak gibi olaylar örnek gösterilebilir. Mânevî kerâmetler ise günah ve haramlardan kaçınıp Allah'ın emirlerine itaatte başarılı olmak, sebepsiz ilim verilmesi, hızlı bir şekilde duaların kabul edilmesi yani istikâmet ve ihlâs üzere olmak gibi hususlardır.

Evliyâ menkıbelerinde fazlaca yer edinen kerâmet konusu, bir tarîkat şeyhi veya velî için övünç sebebi olmasa da tarîkatların, cemaatlerin ve tasavvufun yaygın hâle geldiği zamanlarda müritler, bağlı bulundukları tarîkat şeyhinin mânevî açıdan üstünlüğünü kanıtlamak, tarîkata bağlı müritlerin sayısını artırmak ve tarîkatın gelişip güçlenmesi amacıyla bu kerâmetleri eserlerinde çokça işlemişlerdir. Ayrıca müritler, tarîkatın tanınırlığının artması ve tarîkat haricindekilere yönelik bir propaganda aracı olarak kerâmetleri kullanmayı amaçlamışlardır.

Menâkıbnâmelerdeki kerâmetler halk üzerinde son derece etkili olmuş, hem tarîkat üyelerinin bağlılıklarını arttırarak birliğini sağlamış hem de halkın ilgisini çekmiştir. Oluşumu zaman alan kerâmet kültürü, çeşitli tarîkatları da etkilemiş ve tarîkatlar tarafından benzer şekillerde kullanılmıştır (Aça vd., 2011, s. 369).

Kerâmetler halkın dikkatini çekerek onları etkilemiş ve dilden dile hızlı bir şekilde yayılmaya başlamış, toplumun hayal dünyasının da karışmasıyla kerâmetlerde gerçeğin dışına çıkıldığı da olmuştur. Özellikle halkın sevip saydığı velî şahısların kerâmetlerine halk, çeşitli olağanüstülükler eklemiş ve menkıbelerdeki kerâmetleri süslemiştir.

Motif, evliyâ menkıbelerinde meydana gelen olağanüstü olaylarda sürekli olarak tekrar eden ve bu olaylara belli bir özellik veren çeşitli unsurlara denir. Gerek diğer İslam ülkelerinde gerekse Anadolu’da yazılmış evliyâ menâkıbnâmelerinde mevcut motifler dikkatle gözden geçirilse, yüzlerce yıldan beri kaydedilen yüzlerce ve binlerce menkabe olmasına rağmen, kullanılan motiflerin belli bir sınırı aşmadığı, çoğu menkıbede aynı motiflerin tekrarlandığı gözden kaçmaz. Bu itibarla tek bir motifin pek çok menkıbede kullanıldığına rastlandığı gibi, bazen de bir menkıbede birkaç motif birlikte bulunabilir (Ocak, 1983, s. 83).

Menâkıb-ı Akşemseddîn’de bir hayli kerâmet motifi tespit edildi. Menâkıbnamede, dini şahsiyetlerin ve bu şahsiyetlere bağlı kerâmetlerin fazlalığı hasebiyle sadece Akşemseddîn’e ait kerâmetler ele alınmıştır. Akşemseddîn’e ait tespit edilen kerâmetlerle ilgili motifler şöyledir:¹⁶

¹⁶ Bu motifler tespit edilirken A. Yaşar Ocak’ın *Türk Halk İnançlarında ve Edebiyatında Evliyâ Menkabeleri* adlı eserinden yararlanılmıştır.

2.3.1. İnsan Dışındaki Varlıklar ile Konuşma

Menkıbeye göre Akşemseddîn ruh, kalp ve gönülle ilgili olan kusur ve hastalıkları tedavi eden bir gönül mimarı olduğu kadar aynı zamanda bedensel hastalıklar konusunda da oldukça iyi bir hekimdi. Akşemseddîn'in gezdiği yerlerde ağaç, taş, hayvan ve diğer varlıklarla konuştuğu rivayet edilir. *Menâkıb-ı Akşemseddîn* yazarı Emir Hüseyin Enîsî, sözüne güvenilir bir kimsenin küçük yapraklı bir otun, zehirlenen bir kimse için Akşemseddîn'e "Bende şifa vardır." dediğini rivayet eder.

Akşemseddîn tabîbu'l-kulüb 'anemrâzi'l-'uyûb olduğu gibi tıbb-ı zâhiri dahı hâzık idi. Dirler ki gezdügi yirlerde ağaçlar ve taşlar ve otlar sâ'ir eşya ve hayvanât aña söylerti. Kaşaba-i Göynük'de bir mu'temeddün 'aleyh bir kimse, cāmi'ü'l-menâkıb, Emîr Hüseyin'e Göynük etrâfında bir uvacık yapraklı ot gösterdi. İşbu ot şeyhe söyleyüp zehîr marazına bende şifâ vardur dimiş, didi (Güneş, 201: 41-42).

2.3.2. Gönülden Geçenlerin Gerçekleşmesi

Akşemseddîn, Bolu'nun Göynük kasabasına yerleşmeden önceleri çeşitli yerlere seyahat eder ve akşam nerede olursa orada gecelermiş. Yine bir gün Göynük yakınlarında Gölözü denilen bir mezrada akşam olmuş. Akarsu kenarında bir bahçe bulup gece boyunca ibadet etmiş. Allah'a dua ve niyaz edip onu tespih ederken gönlü o mekâna ısınmış. Otuz yıl sonra Göynük kasabasına yerleşince tımar sahibi, atlı bir asker gelerek Şeyh'e bir miktar arsa hibe etmiş. O yere gidip baktıklarında Şeyh'in otuz yıl önceki seyahati sırasında kalbinin meyledip ısındığı yer olduğunu müşahade etmiştir.

Akşemseddîn eva'ilde âlemi seyâhat idüp gezerken her kanda ki ahşâm ola, anda yaturdı. Göynük'e gelüp mütemekkin olmazdan otuz yıl muqaddem Göynük'e uğramışlar. "Gölözi" nām mevzi'de ahşâm yetişdi. Bir akarşu kenârında bir çemenzâr bulup şabâha dek 'ibâdet iderler. Kâziyü'l-hâcâta münâcât eyledükleri zemânda ol mekâna kalb-i şeriflerinüñ meylin 'arz eylemişlerdi, lâkin hââtırından gitmişdi. Otuz yıldan soñra Göynük kasabasında mütemekkin olıcak bir gün bir sipâhî geldi, şeyhe bir miqdâr yir bağışladı. Pes şeyh ol yirüñ üzerine vardı, göricek tebessüm eyledi. Niçün tebessüm idersiz? didiler. Cevâb virüp, otuz yıldan evvel seyâhatda gezerken kalbimüñ meyli vaķi' olan yir ancak, didi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 41).

Başka bir menkıbe ise; Akşemseddîn bir yolculuk esnasında, yolda yürürken bir kimseye rastlamış ve o kimse güzel bir atla seyahat ediyormuş. Şeyh ansızın o güzel ata sahip olmak istemiş. Ancak bu isteğinden, daha sonra pişmanlık duyup af dilemiş. At sahibinin gönül dünyasında ise atını hemen şeyhe verme isteği belirmiş ve bu istek

gittikçe artmış. İçinden geçen bu isteğe hâkim olamayıp atını Şeyh'e bağışlamak istemiş. Şeyh tarafından atın kabul edilmesi için en içten ve samimi duygularla istekte bulunmuş. Bu olaya şahit olan Akşemseddîn'in büyük oğlu Sadullah Çelebi ise "Bu ne hikmettir?" diye sorar, Akşemseddîn ise "Allah, kendisine gerçek kul olan kimseye dünyayı hizmetkâr eder. Bir olan Allah'a ibadet ederiz, başkasına meylimiz yoktur. Bundan dolayı dünya bize hizmet eder." diye cevap verir.

Şeyh sefer üzerinde yolda giderken bir kimesneyle şataşdı, bir güzel ata biner. Nâgâh şeyhüñ ol ata meyli oldu. Lâkin ol meyilden rücû' ve istiğfâr eyledi. Pes at şâhibinüñ göñlünde bir iktizâ zâhir oldu ki bu atı şeyhe vire. Gitdükçe bu iktizâ ziyâde oldu. Bî-ihtiyâr döndi, atı şeyhe getürdi, tazarru' eyleyüp bağışladı. Şeyhüñ büyük oğlu Sa'dullâh Çelebi bu ne hikmetdür? diyü sü'âl eyledi. Şeyh cevâb virüb:

İnnî e'budullâhe fe-tehdumunî'd-dünyâ¹⁷

ya 'nî bir Allâh'a ibâdet iderin, gayre meylim yok. Pes dünyâ bâña hizmet eyler, didi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 43).

2.3.3. Melekler ve Cinler ile Konuşma

Menkıbeye göre Akşemseddîn sufileri ile birlikte halvet ile meşgul oluyordu. Akşemseddîn halvet esnasında bir ara "Aferin Germiyan Türk'ü!" demiş. O sıra onunla birlikte olan dervişlerinden biri bu sözün manasını sormuş. Akşemseddîn ise bu sözün manasını şu şekilde ifade etmiş: "Halvet ile mânevî yolculuk sırasında, meleklerin, Şeyhî'nin bir şiirini okuduklarını gördüm. Melekler Kütahyalı Şeyhî'nin bir şiirini okumaları için Allah tarafından kendilerine emir verildiğini ve o sebepten bu şiiri okuduklarını söylediler." Göğün dördüncü katında, melekler tarafından okunan ve Şeyhî dîvanında yer alan, tevhit türüyle yazılmış kasidenin ilk beyti şöyledir:

İy kemâl-i kudretün nefhinde 'âlem bir nefes

V'ey celâl-i 'izzetün bahrinde dünya keff ü hes

Şeyh birkaç şüfîleriyle halvetde sülûk idüp murâkebe ve müşâhedeye şugl idüp otururken nâ-gâh şeyh âferin Germiyân Türki! didi ve yine sükût eyledi. Halvetden çıkduktan sonra şeyh hazretleri hoş-hâtır olduğu zemânda halvetde olanlardan biri şeyhüñ, âferin Germiyân Türki! didüğinden sü'âl eyledi. Şeyh cevâb virüp 'âlem-i sülûkda merâtib-i anasırda merâtib-i eflâke 'urûc eyledüm, dördüncü kat göge çıkıdum. Anda olan melâ'ikeye emr olunmuş, bu beyti okurlar:

¹⁷ "Ben Allah'a kulluk ediyorum; dünya da bana hizmet ediyor."

İy kemāl-i kudretüñ nefhinde 'ālem bir nefes

V'ey celāl-i 'izzetüñ bahrında dünyā keff'ü hes

Bu beyti niçün okursız? Didüm. Eyitdiler: Germiyān ilinde Şeyhî adlu bir şâ'ir vardur.

Bu beyti ol söyledi. Allāhu te'ālā'ya hoş geldi. Bize buyurdi, bu beyti tesbîh eyledük

(Aktan ve Güneş, 2011, s. 43-44).

Başka bir menkıbeye göre Akşeyh yanına gelen bir cin hanım ile arkadaş olmuş. Çocukları da olan o cin Akşemseddîn'in yanına devamlı gelirmiş ve çocukları Şeyh namaz kılarken ona sarılıp “Dayıcığım!” diyerek rahatsız edermiş. Bunun üzerine Şeyh, cin kadına “Sürekli gelme, ara sıra gel.” demiş.

“Akşeyh’e bir cinnî karısı geldi, şeyh ile karındaş oldu. Ekşer evkâtta gelürdi. Ol cinnî ‘avratañ oğlancukları vardı. Şeyh nemāza turıcağ şeyhe şarmaşup tayıcuğum diyü şeyhi incidürlerdi. Şeyh ol cinnî ‘avrata, dāyim gelme ahyānen gel, didi” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 56-57).

Başka bir menkıbede ise Akşemseddîn’e aşırı sevgisi olan bir cin, kedi kılığına girip Şeyh’in evinde kalmış. Bir gece o kedinin başka bir cin ile konuşmasına şahit olan Şeyh ona, “İnsanın cin ile daima bir yerde bulunması iyi olmaz; şimdi git ara sıra gel.” demiş. Kedi şekline giren o cin de zaman zaman gelip şeyhi ziyaret edermiş.

Bir cinnî şeyhe muhabbet eyledi. Şeyh bî-haber iken cinnî kedi şekline girdi. Dāyimā şeyhüñ evinden gitmedi. (...) Şabāh oldu, şeyh nemāzdan fāriğ olıcağ gice işitdüğü ad ile ol kediye çağırdı. Kedi segirdüp geldi. Şeyh eyitdi: İnsān cinn-ile dāim bir yerde olmak güçdür; var git, ahyānen gel, didi, cinnî dahı gitdi. Ahyānen gelür, şeyhi ziyāret kılurdi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 56-57).

2.3.4. Mezarda Cesedinin Bulunmaması

Menkıbede Hacı Bayrâm Hazretleri Akşemseddîn’e “Ya Kösec! Neden bu kadar çok riyazet yaparsın? Sen bu riyazetle nurdan ibaret bir insan haline geleceksin. Vefatından sonra seni kimse göremez.” der. Ölümünden sonra birkaç defa çocukları ve soyundan gelenler, mübarek türbeleri açıldığında cesedini görmek istemişler. Fakat onun cesedini kabrinde bulamamışlar.

Hâcî Bayram hazretleri şeyhe dimiş ki: Yā Kösec, niçe bir riyāzet kılursın? Sen bu riyāzatla nūr-ı maḥẓ olursın, vefātuñdan soñra seni kimse görmez? Bu sebebdendür ki birkaç kere türbe-i şerifeleri açılmağ lâzım geldükde ebnā-i kirāmdan ba'zı cesed-i şerifin görmek murād itdüklerinde 'ızām ve şerā'itinden nişān ve eşer bulamayup cesed-i

mübârekleri vaz' olunan silinmiş süpürülmüş, pāk yir ke'ennehū ol mevzi'e hiç meyyit defn olunmamış bulunduğu nakl-i şahih ile tevâtür bulmuşdur (Aktan ve Güneş, 2011, s. 45).

2.3.5. Kendi Vefatını Tayin Etmesi

Akşemseddîn sık sık “Küçük oğlum, Muhammed Hamdi'nin yetim, zayıf ve zelil kalmayacağını bilsem bu mihneti çok dünyadan göç ederdim.” demektedir. Bunu işiten Hamdi Çelebi'nin annesi, Şeyh'in sözlerine çok üzüldü ve Akşemseddîn'e: “Göçerim dersin, yine göçmezsin.” diye onu hafife almış ve şeyhi gücendirmişti. Hanımının bu sözlerine Akşemseddîn: “Hemen şimdi göçeyim” deyip Göynük'te yaptırdığı mescide gitmiş, sevenleri ve çocuklarını da yanına çağırarak, vasiyetini yapmış ve oradakilerle helalleştikten sonra da orada bulunanlara bana Yâsin suresini okuyun diyerek, sünnet üzere sağ tarafına yatıp ruhunu Allah'a teslim etmiştir.

Akşemseddîn Hazretleri kuṭb-ı şāhib-i taṣarruf olmuştu. Dāimā dirdi ki: İş bu tıfl-ı şāgîr oğlum Muhammed Hamdî yetim, zā'îf ve zelîl kalur, yoḥsa bu mihneti çok dünyâdan göçerdüm. Bir gün mezkûr Hamdî Çelebi'nün anası şeyhe incinüp, göçerin dîrsin, yine göçmezsin, didi; ta'n eyledi. Şeyh hemân göçeyim imdi, diyüp kaşaba-i Göynük'de kendülerine eylediği mescide girdi. Eḥibbâsın cem' idüp ebnâsın vesâ'ir evlâdın getirüp vaṣiyyet eyledi ve vasiyet-nâme yazdurdı. Helâlleşüp veda' idüp sûre-i Yâsin başladup sünnet üzre yatup teslim-i cân-ı pāk eyledi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 45).

2.3.6. Gelecekte Olacakları Haber Verme

Fâtih Sultan Mehmed İstanbul'un fethi için Edirne'de bilgin ve devlet adamlarıyla toplantı yapıp İstanbul'un fethini değerlendirmiş. Bilginlerden bir tanesi fethi razı olmayıp, Hz. Peygamber (sav)'in sahabeleri, dört halîfe ve tâbi'inden birçok kişinin İstanbul'u almak için savaştıkları halde başarılı olamadıklarını belirtip konuyla ilgili hadisleri değerlendirdi. İstanbul'un fethinin Mehdî'ye nasip olacağını belirterek savaşa engel olmak istedi. Sultan ilgili hadislerin Akşemseddîn tarafından da yorumlanmasını istedi. Akşemseddîn: “İstanbul'u önce Fâtih Sultan Mehmed Han fetheder, daha sonra Benî-asfer (Batılılar) alır. Onların elinden Mehdî geri alır.” diye değerlendirdi.

Sultan durumu değerlendirip Şeyh'in sözüne itibar ederek İstanbul üzerine sefer düzenler. Bizans ile yapılan savaş elli dört gün sürer ancak bu süre zarfında fetih gerçekleşmez. Üstelik İstanbul'a Batı ülkelerinden büyük gemiler, asker ve erzak

gelmiştir. Kafirler şenlik yapıp eğlenmiş. Bunun üzerine Osmanlı Devleti'nin ileri gelenleri Fâtih Sultan Mehmed'in huzuruna çıkarak "Bir sufinin sözüyle bu kadar asker kaybedildi ve hazine telef oldu. Batı dünyasından kâfirlere yardım geldi, fetih ümidi kalmadı." demişler. Sultan, veziri Velîyüddinoğlu Ahmed Paşa'yı fetih tayininde bulunması için Şeyh'e gönderir. Akşemseddîn murakabeye varıp gönül dünyasında yaptığı yolculuk sonrasında, "Bu yılın Rabiülevvel ayının yirminci günü, seher vaktinde, en içten duygularla ve mana âleminin yardımlarını da hissederek filan taraftan yürüyüşe başlasınlar. O gün fetih gerçekleşecek, İstanbul ezan sesleriyle dolacaktır." buyurdu. Şeyh'in belirttiği gün ve saatte harekete geçen Osmanlı ordusu Allah'ın izniyle kaleyi fethetmiştir.

Merhûm Sulţân Muḥammed Ḥan yigirmi bir yaşında pâdişâh oldu. Bir yıldan sonra Edirne'de 'ulemâ ve ümerâyı cem' eyledi. Koştanţınıyye fethin müşâvere eyledi. Birisi mübâşerete râzî olmadı. Ashâb-ı Resûlullâh'dan şallallâhü 'aleyhi ve sellem ve hulefâ'-i râşîdinden ve tâbi'inden niçe ulular gelüp Koştanţınıyye üzerine konup harb idüp müyesser olmadığın beyân ve hadîş-i şerîf nakl idüp

Eyle olsa feth-i Koştanţınıyye Mehdî'nüñdür didiler. Pâdişâhı gazâdan men' eylediler. Akşemseddîn bunların ma'nâsını istedi. Cevâb viridi ki, evvelâ Koştanţınıyye'yi Sulţân Muḥammed Ḥan feth eyler, sonra benî-aşfar alur. Beniasfar elinden Mehdî yine feth eyler, didi. Mevâlî ile çok mübâhaşe eyledi. 'Akıbet Sulţân Muḥammed, şeyhüñ sözine i'tibâr ve i'tikâd eyleyüp yarak gördi. Koştanţınıyye üzerine vardı, elli dört gün ceng eyledi. Âhîr Frengistân'dan İstanbul'a büyük gemiler geldi, çok 'asker ve azuk geldi, kâfirler şenlik eylediler. Pes 'ulemâ ve 'ümerâ cem' oldu. Pâdişâha geldiler. Bir şüfînüñ söziyle bu kadar 'asker helâk itdürdüñ ve bu deñlü hazîne telef eyledüñ, hâlâ Firengistân'dan kâfire yardım geldi, feth olmak ümidi kalmadı, didiler. Sulţân Muḥammed Ḥan vezîri Velîyyüddin oğlu Ahmed Paşa'yı şeyhe gönderdi: Kal'a feth olmak ve 'adüya zafer bulmak var mıdur? didi. Şeyh cevâbı virüp, ümmet-i Muḥammed'den bu kadar müselmânlar ve gâzîler bir kâfir kal'asına müteveccih olalar, inşâ'allah feth olur, didi. Pâdişâh bu kadar işârete kanâ'at eylemedi vezîr-i mezbûrî yine gönderdi: Ta'yîn-i vâkt eylesün, didi. Akşemseddîn murâkabeye vardı. Mübârek yüzi derledi. Başın kaldurup, bu senenüñ rebîü'l-evvel ayınıñ yigirminci gün seher vaktinde şıdk ve himmetle fülân cânibden yürüyüş eylesünler, ol gün feth ola, Koştanţınıyye içi şadâ-yı ezânla dola, didi. Pes ol gün ol sâ'at oldu, 'asker-i İslâma yürüyüş buyruldu. 'Asker hışâra hücum eyledi, Sulţân Muḥammed şeyhi da'vet eyledi. Meger şeyh şüfîlere ısmarlamışdı ki benüm üzerime hiç kimse koymayasız. Pâdişâh şeyhe gelmeyecek gazâb eyledi. Kalkdı şeyhüñ çadırına geldi. Çadır berkinmiş, hançerin çıkarup çadırı bir miqdâr şakķ eyledi, içerü bakdı. Gördi, çadırıñ içine döşenmiş yok, şâfî toprak. Ol toprak üzere şeyh nemâza durup secdeye varmış, tâcî mübârek başından yuvalanmış, başınıñ ak saçı nûr gibi şa'sa'a virmiş,

mübârek saçın, şakalın ve toprağa bulamış. Gözinden yaş akar, sofraya kadar yir yaş olmuş, münâcât eyler. Şeyhün bu hâlini ve bu nâlişini görüp dehşetnâk oldu, döndü, makâmına geldi. Kâl'aya nazar eyledi, gördü, 'asker-i islâmün önünce ak 'abâlar geymiş bir tâ'ife hışâra koyuldılar. Hemân ol sâ'at kâl'a feth oldu (Aktan ve Güneş, 2011, s. 47-48-49).

Başka bir menkıbeye göre Akşemseddîn'in önüne yemek için pilav getirilmiş ancak Şeyh pilava elini uzatmamış. Etraftakiler, "Buyurun, yiyelim!" dediklerinde ise Şeyh: "Bu pilav buradakilere nasip değildir." diye karşılık vermiş. Sofradakilerden biri Şeyh'in söylediklerine inanmayıp besmele çekip elini pilava uzatacakken kapıdan dilencinin biri: "Şey'en lillah."¹⁸ diye seslenir. Şeyh de: "Pilavı sahibine verin." der.

Bir gün hâzret-i şeyhün önüne yemek için şahan pilāv getürdiler, pilāva şunmadı. Şunuñ, buyuruñ, yeyelüm didiler. Şeyh eyitdi: Bu pilav, bu oturanlaruñ naşibi degül. Oturanlardan birisi, niçün naşib olmaya? Bismillāh! diyüp hemân elin uzatduğı gibi kapudan bir kimesne, şey'en 'lillāhi diyü çağurdu. Şeyh pilavı şāhibine viriün didi, virdiler (Aktan ve Güneş, 2011, s. 53).

Menkıbeye göre Akşemseddîn'in üç oğlu ve bir kızı olan tacir bir komşusu varmış. Tacir çocuklarını dua ve himmet etmesi için Şeyh'in huzuruna getirir. Şeyh çocuklara bakarak: "Büyük olan ticaret yapsın, iki küçükler de okusun." diye bildirmiş. Akşemseddîn'in bildirdiği gibi büyük oğlu ticaret yaparak zengin oldu, diğer çocuklar da okuyup âlim olmuş.

Göynük'de Akşemseddîn'ün bir tâcir koñşısı vardı. Ol bâzîrgānuñ üç oğlu ve bir kızı vardı. Ol kimse gözetdi. Bir gün şeyh hoş-hâtır olduğı vakt oğlancuqları du 'ā ve himmet istemege şeyhe getürdi. Bu oğlancuqlara şeyh nazar kıldı, mürākabeye vardı, başın kaldırdı. Büyügin ticarete, iki küçügin okumağa işāret eyledi. Ol ticārete ta'yîn olunan maldār oldu, Hindüstān'a ticārete gitti. Anda vefāt eyledi. Ve ol okumağa ta'yîn olunanuñ birisi 'âlim ve kāmîl ve zāhid ve fāzıl oldu. ... Ve küççük oğlına Mevlānā Seferşāh dirleridi. Cemî 'ulūm-ı zāhireyi tekmiş eyledi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 53).

Başka bir menkıbeye göre Fâtih Sultan Mehmed Akşemseddîn'e hediye olarak bir miktar para göndermiş ve Şeyh oğullarına, "Bu altını size hibe ettim." demiş. Altınların taksimi yapılırken Şeyh'in oğlu Emrullah babasının veliliğini ölçmek için bir miktar altını dizinin altına saklamış. Bunun üzerine Akşemseddîn: "Ya Emrullah!

¹⁸ "Allah için bir şey."

Kötürüm olduğun zaman o altın sana lazım mı olur?” demiş. Adı geçen Emrullah, kötürüm bir vaziyette vefat etmiş.

Akşeyh'e Sulţān Muḥammed bir miqdār hediye filori gönderdi. Şeyh oğulların ıh   r eyledi, işbu altunı size hibe kıldum, didi. Mezb  r Emru'll  h zikr olunan altunı ta    m iderken bir miqd  rın dizi altına gizledi. Niyeti şey    n vel  yetini tecr  be itmek idi. Şeyh eyitdi: Y   Emru'll  h! Kötürüm olduğın zem  nda ol altunı gerek mi ola dirsın? Didi. '  kıbet mezb  r Emru'll  h kötürüm oldu, ol h  l-ile vef  t eyledi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 70).

Yine başka bir menkıbeye göre Ak   emsedd  n'in en küçük oğlu Hamdi   elebi annesinin karnındayken, Ak   emsedd  n elini üzerine koyup: “Benim   air oğlum!” diyerek severmiş. Daha sonraları ise Hamdi Çelebi Anadolu sahasındaki ilk hamse sahibi olma özelliği gösteren önemli bir şair oldu.

“Hamdi   elebi anası karnında iken Şey  . Ak   emsedd  n m  b  rek elin üzerine koyup benüm     ir oğlum diyü o   ardı” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 70).

2.3.7. Hızır ile Görüşme

Menkıbede Ak   emsedd  n hazretlerine fethin vaktini açıkça nasıl bildiğini sorarlar. Şeyh: “Kardeşim Hızır ile yaptığım gönül sohbeti sırasında, İstanbul'un fethine birlikte şahit olduk. Kale alındığı gün, kardeşim Hızır kıyafetindeki bazı veliler, askerinin önünde Hisar'a girdiler. Kale fethedildikten sonra Hızır kardeşimi kale duvarı üzerinde oturarak ayaklarını aşağıya salmış vaziyette gördüm.” cevabını vermiş.

      n ta'y  n-i va  t eyledüğinden s  '  l eylediler. Cev  b virüp karnında  um Hızır ile 'ilm-i led  nn  de K    ant  n  yye'n   n fethini isti  hr  c eylemişdük. K  l'a feth olunduğı gün karnında  um Hızır 'ab  -p     veliler ile 'asker   n     nce h    ra girdiler. K  l'a feth olunduğdan     nra Hızır karnında  umı gördüm. K  l'a d  v  r   üzerinde oturmuş, ayakların salmışdı (Aktan ve Güneş, 2011, s. 47-48-49).

Menkıbeye göre Ak   emsedd  n derv    lerine ebegümeci adı verilen otun tohumundan bir miktar toplatm     ve İstanbul fethedilince o tohumu dökmüş. Bunun sırrını soranlara ise Hızır ile konuşmasını anlatır. Bu konuşmanın: “Kıyamete yakın büyük bir savaş olur; o savaştan bir iki yıl önce yağmur ya  mayıp kıtlık olur; o yıllarda buğday ve arpa yetişmediği için un da olmaz. Ebegümeci otu kurakta yetişir. İstanbul'un fethinde, kardeşim Hızır'a bu konuyu sordum. Kardeşim Hızır, ‘O kıtlığa siz eri  mezsiniz.’ dediği için o tohumu döktüm.” şeklinde oldu    n   ifade eder.

Akşemseddîn ebeğümece didükleri otuñ tuğmın şūfîlere bir niçe kile devşürdmişdi. İstanbul feth olıcağ ol tuğmı dökdi. Pes bu sırrı sü'âl eylediler. Cevâb virdi ki kıyâmate yakın melhame-i kübrâ vardır, ol melhameden bir iki yıl evvel yağmur yağmayup kaht olsa gerek, ol senelerde un ve buğday ve arpa bitmese gerek. Ebeğümece otı kurağda biter. Kostañtınıye fethinde karındaşum Hızır'a şordum. Cevâb virdi ki ol kıtlığa siz irişmezsiniz, didi. Anuñ içün ol tuğmı döküdüm, didi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 56).

2.3.8. Ebu Eyyûb el-Ensârî Hâlid bin Zeyd'in Kabrinin Keşfi

Ebu Eyyûb el-Ensârî Hâlid bin Zeyd, Emevi Halîfelerinden Muaviye'nin İstanbul üzerine gönderdiği orduya katılarak İstanbul önlerine kadar gelir. Hicrî 51/700 tarihinde İstanbul surlarının önlerinde vefat etmiştir. Peygamberimizi Medine'de evinde misafir eden ve onun bayraktarlığını yapan bu mübarek sahabe Resulullah'ın vefatından sonra çeşitli savaflara katıldıktan sonra Muaviye'nin oğlu Yezid komutasındaki İslam ordusuyla İstanbul önlerine gelmişti. Ebu Eyyûb el-Ensârî, şâyet vefat ederse kendisini vefat ettiği yere defnetmelerini vasiyet etmiş ve yapılan savaşta da şehit olmuştur. İstanbul'un fethinden sonra mübarek sahabenin kabrinin nerede olduğu bilinmiyordu. Fâtih Sultan Mehmed, Hocası Akşemseddîn'e Ebu Eyyûb el-Ensârî Hâlid bin Zeyd'in kabrinin bulunması konusunda görüşlerine başvurdu. Şeyh de mânevî kuvveti vasıtasıyla el-Ensârî'nin kabrini ormanın içinde bularak asâsını mübarek kabrin üzerine dikmiştir. Bazı kimseler değneği kaldırıp gizli bir işaret koyarak, Akşemseddîn'den kabri tekrar bulmalarını istemişler ve Şeyh gece vakti gelerek tekrar aynı şekilde kabrin yerini tespit etmiş.

Sultân Muhammed, Akşemseddîn'den Ebû Eyyûb'uñ kabr-i şerifin ta'yin eylemek iltimâs eyledi. Şeyh dahı ol kabr-i şerifi orman arasında bulup 'aşâsın râst Ebû Eyyûb'uñ göbegi berâberinde dikdi, ta'yin eyledi. Ba'zı kimesneler 'aşâyı giderüp 'aşânuñ yirine bir nişân idüp ve ol nişânı örtüp hazret-i şeyhe varup, ol nişân belürsiz oldı, bir dahı ta'yin eylen, didiler. Şeyh, yine geldi, 'aşâsın yine dikdi. Pes kazdılar, ol gizledükleri nişânuñ râst üzerine dikmiş (Aktan ve Güneş, 2011, s. 51).

Akşemseddîn'in, Ebu Eyyûb el-Ensârî Hâlid bin Zeyd'in kabrini tespit etmesinden sonra Fâtih Sultan Mehmed kabrin yanına camii ve çeşme yaptırmış, mezarını da türbe hâline getirmiştir. Günümüzde farklı ülke ve memleketlerden gelen Müslümanlar bu türbe ve camiye ziyaret etmekte oranın mânevî atmosferinden yararlanmaktadırlar.

2.3.9. Kabir Ahvaline Vakıf Olma

Menkıbeye göre Akşemseddîn, dervişleriyle birlikte Göynük yakınlarında Sarrac Makberesi denilen bir yerde yol üstüne oturup duaya başlamış. Bir süre sonra Şeyh yatarak üzerine kilim örtülmesini istemiş. Dervişler, Şeyh kalktığında havanın sıcak olmasına rağmen sakalının buzlanmış olduğuna şahit olmuşlar. Şeyh eve dönünce dervişlerine; oradaki bir kabir ehli bahçesini genişletmek için yolu ileriye alıp, bahçesine katarak, bahçesini genişlettiğini bunun için de kabir azabı çektiğini söylemiş. Allah’a dua ederek bağışlanmasını istediğini ve duasının kabul olduğunu, kişiyi soğuk cehennemden kurtardığını söylemiş.

Bir gün şeyh şavmasından çıktı, şüfîlere bir kilim getürüñ, gidelüm, didi. Göynük’üñ cānib-i şarkisinde Sarrāc makberesi dimekle ma’rūf ve meşhūr bir yire vardı. Ulu yoluñ üzerinde şeyh oturdu, münācāta başladı. Bir zemāndan sonra şeyh yatdı. Üzerüme kilimi örtüñ didi, örttiler. Bir sā’atdan sonra kalkdı. Meger havā gāyetde issi idi. Şüfîler gördi, şeyhüñ şakalında buz toñmuş. Şeyh ol maħalden kalkdı, eve geldi. Bir şüfî ol mācerādan şordı. Şeyh cevāb virdi ki ulu yol evvel ol kabir şāhibinüñ bağçesi yanına uğrarmış. Ol kimesne ol yolu yukaru cānibe çıkarup yolu bağçesine ilħaķ eylemiş. Ol sebeb-ile kabir ‘azābına giriftār oldı. ‘Afv olunmak taleb eyledüm, zārîlık kıldum. Hāķ Te ‘ālā du ‘āmı kabül eyledi. Var cehennemden çıkar, diyü buyruldu. Soğuk cehennemde buldum, elħamdülillāh ‘afv olundu, didi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 57-58).

Başka bir menkıbeye göre Akşemseddîn hacca giderken büyük oğlu Sadullah’ı da yanında götürmüş. Sadullah Çelebi, babası Akşemseddîn’in yolda gördükleri bazı kabir sahiplerinin adı, doğum yeri, işi ve kabirdeki durumları hakkında kendilerine bilgi verdiğini söylemiş.

Akşemseddin hacca gitdi. Sa’dullāh’ı bile alup gitdi. Mezbūr Sa’dullah Çelebi rivāyet kıtur. Yolda giderken gāhı ba’zı kabir görüp inerdı, biz giderdük, sonra arduımızdan gelüp yeterdi. Ol kabir şāhibinüñ adı filanmış, filān yirde toğmuş, hayātda iken filān işde imiş hālā rahmetde yā ‘azābda, diyü haber virürdi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 65).

2.3.10. Bereket Getirme

Menkıbeye göre Hacı Bayrām vefat ettiğinde otuz bin akçelik borcunu Akşemseddîn üzerine almış ve yirmi dokuz binini alacaklı kişiye ödemiş. Alacaklı, borcun derhal ödenmesini isteyince Akşemseddîn kişiyi bahçesine götürüp “Bahçeye gir, akçeni topla ama hakkından fazlasını alma.” demiş. Alacaklı bahçede yassı yapraklı olan otun her yaprağının üstünde bir akçe olduğunu, bahçenin akçeyle dolu olduğunu görmüş

ve parasını toplamış. Bahçeden çıkınca topladığı parayı Şeyh'in geri almasını istemiş ancak şeyh bunu kabul etmemiş.

Akşemseddin nā-gāh çıka geldi. Hācī Bayram 'uñ borcından sü'āl eyledi. Toksan biñ akçe borcu çıkdı. Akşemseddin ol borcuñ otuz biñini boynına aldı, bakışın Hācī Bayram'uñ sāyir ehibbāsı boyunlarına aldılar. Akşemseddin yigirmi tokuz biñini ödedi. Biñ akçe kalmışdı. Şāhibi geldi, şeyhe takāzā eyledi. Şeyh dahı birkaç gün egledi, virmedi. Ol kişi bir gün ikdām ile istedi. Şeyh ol kimesneyi içerü da 'vet eyledi. Şeyhüñ evi öninde bāğçe vardı. Ol kimesneye eyitdi: Bāğçeye gir, akçeñi deñşür, ammā haqquñdan ziyāde alma, didi. Ol kimesne içerü girdi, gördi. Bāğçe içinde bir yaşşı yapraklı ot bitmiş. Her yaprağıñ üstinde bir akçe var, hisābın Allāh bile. Ol kimesne eydür: Biñ akçe deñşürdüm, bir akçe eksilmedi, ol bāğçenüñ içi tolu akçe idi. Pes ol kimesne bu hāli gördi, hayrete düşdi, taşra çıkdı. Ol akçeyi şeyhüñ önüne kodı, yine aluñ, diyü zārilik eyledi, 'ögr diletti. Şeyh kabül eylemedi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 61).

2.3.11. Vücut Arızalarını Giderme

Menkıbeye göre henüz reşit olmamış bir kızı, cinler geceleyin keçiye bindirip uzak bir yere götürmüşler. İmsak vaktinde horozun ötmesiyle cinler dağılmış ve kız iki gözü görmez bir şekilde sarp bir dağda kalmış. Yaşadıklarını anlatan kıza gözleri için her türlü deva denenmiş ancak çare olmamış. Akşemseddin dervişleriyle birlikte kızın önünden geçerken Şeyh'in ruhani bereketiyle kızın gözleri açılmış. Kız ailesine: “Şeyh'in alemini gördüm, gözüm açıldı.” diyerek seslenmiş.

Göynük 'de bir nā-bālğa kızcağaz geç vakit evden taşra çıkdı. Cinnilerüñ dirneği vardı. Ol kızcağazı aldılar, bir keçiye bindürdiler. Göynük üstinde Hışār tağında oynayup gezerken horus ötdi, cinniler tağıldı. Ol kızcağaz bir şarb yirde kaldı. Şabahı oldı, kıza babası anda buldı. Vākı 'ayı kız hikāyet eyledi. Lākin kızcağazuñ iki gözleri görmez olmuş. Her devā ki eylediler, dermān olmadı. Meger bir gün ol kızcağaz pencerede otururdu. Akşemseddin şüfîler ile öninde 'alem ile ol araya uğradı. Şeyhüñ ruhāniyyeti berekātıyla kızuñ gözüne nūr geldi. Babasına anasına çağırdu. Gözüm gördi, şeyhüñ 'ālemin ve şeyhi gördüm, didi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 60-61).

Menkıbeye göre Akşemseddin hazretleri halvetteyken irşat görevini yerine getiren Şeyh İbrahim kabız hastalığına yakalanmış ve tüm tedavilere rağmen şifa bulamamış. Rüyasında, Akşemseddin bir tandırın üzerine oturmuş ve müritlerine kabız hastalığı için: “Siz de bu şekilde yapın.” diyerek tedavi şeklini öğretiyormuş. Şeyh İbrahim de aynısını yaparak hastalıktan kurtulmuş.

Bu menzillerde ittifāk vākı 'aları olur. Görürler ki Akşeyh gelür. Arkasında, öñi dikilmiş bir cübbe geyer ve başında tācı altında bir maḳreme örtünmiş, tennūr eylemiş. Tennūra girmek üzerinde oturur ve bunlara daḥı def' -i ḳabz için sen daḥı böyle eyle, diyü ta 'līm eyler. Pes şeyh İbrāhīm hemān ol menzilde ḥādimleri Ḥāce Ahmed Dede'ye bir tennūr ḳazdurup içine od yakdılar. Ol vech ile kim işāret olmuşdı, oturdı, der dökdi hemān ol sā 'at ol ḳabz def' oldu. Yine baş 'ālemleri feth oldu. Ba 'de ḥuzūr -ı şeyhe vardı, ol vākı 'ayı ḥaber viridi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 65-66).

2.3.12. Akıldan Geçenleri Bilme

Menkıbeye göre Akşemseddîn'in Şeyh İbrahim adındaki dervişi: “Bir tabak etli pilav olsa da yesem!” diye düşünmüş. O akşam Şeyh o dervişi yanına çağırıp, etli pilav vererek “İsteğin geçer mi?” demiş.

ḥātıra oldu ki bir şahan çerb pilāv olsa yesem. Bu ḥātırayı her ne ḳadar def' eylemek istedüm, müyesser olmadı. Aḥşāmdan şöñra şeyhden bir ādem, geldi seni şeyh ister, dedi. Şeyh ḥuzūrına vardum, beni yanına da 'vet eyledi ve elüme bir şahan çerb pilāv viridi. Murād geçe mi, didi. Ben daḥı yedüm (Aktan ve Güneş, 2011, s. 65).

2.3.13. Rüya Neticesinde Varlığını Gösterme

Menkıbeye göre Akşemseddîn vefatından sonra en küçük oğlu Şair Hamdullah Hamdi'nin rüyasına girerek: “Ey Hamdi! Bundan sonra ahiret hazırlığı yap, sülûk ehli olan sufilerin mürşidi Şeyh İbrahim'e kendi iradenle teslim ol.” demiş. Hamdullah Hamdi uyandığında Kayseri'de bulunan Şeyh İbrahim'e gitme hazırlığında bulunduğu sırada Şeyh İbrahim onun yanına gelip: “Seni bana gönderen, beni de sana gönderdi.” demiş. Hamdullah Hamdi, Kayseri'ye gidip Şeyh İbrahim'in müridi olmuştur.

Ḥamdī Çelebi 'ilm-i zāhiri taḥşil eyledükden şöñra bir gice babası Akşemseddin'i düşinde gördi. İy Hamdi! Şimdiden girü āhiret yaraḡın eyle, mürşidü's-sālikin Şeyh İbrāhīm'e teslim ve irādet getir, didi. Ḥamdī uyandı, yüregini yanar buldı. Ḳayseriyye'ye Şeyh İbrāhīm'e gitmek tedārükünde iken nā-gāh şeyh İbrāhīm Bursa'ya geldi. Ḥamdī'ye eyitdi: Seni baña gönderen beni daḥı saña gönderdi, didi. İmdi sen benden evvel Ḳayseriyye'ye var. İnşaallāh ben daḥı varayın, didi. Pes şeyh daḥı vardı. Ḥamdī mürīd olup murāda irdi (Aktan ve Güneş, 2011, s. 73-74).

2.4. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN'DE ADI GEÇEN ESERLER

Menâkib-ı Akşemseddîn'de; Akşemseddîn'e, oğlu Hamdullah Hamdi'ye ve önemli din ile tasavvuf büyüklerine ait 19 eser tespit edilmiştir. Tespit edilen eserlerin yazarları ve içerikleri hakkında açıklamalar yapılarak eserler hakkında bilgi verilmiştir.

2.4.1. Risâletü'n- Nûriyye

Sadece *Nûriyye* olarak da bilinen bu eser Akşemseddîn'in kaleme aldığı ilk eserdir. Eser, ünü dolayısıyla hakkında çeşitli dedikodular ve bühtanlar çıkan Hacı Bayrâm-ı Velî ve müritlerini savunmak amacıyla yazılmıştır. Akşemseddîn tarafından da *Taife-i Nûriye* adı verilen eser, tarîkatın dervişlerini savunarak onların vasıfları ile tasavvufun adap ve ahlakını anlatmaktadır. Arapça olarak kaleme alınan eserin H. 838/1435 – H. 841/1438 tarihleri arasında yazıldığı düşünülmektedir (Uzun, Tarihsiz, s.13).

2.4.2. Def'u Metaini's-Sûfiyye

Çeşitli kaynaklarda *Hâll-i Müşkilât* olarak da geçen bu eser *Menâkib-ı Akşemseddîn*'de geçtiği gibi kısaca *Def'ü Metâin* adıyla da bilinmektedir. Arapça yazılan eser, İstanbul'un fethinden bir yıl önce H. 856/1452 yılında kaleme alınmıştır. Eser Muhyiddin İbnü'l Arabî gibi tasavvuf büyüklerinin küfür ve ilhadla itham edilmelerine yine Gazalî, Cüneyd-i Bağdadî, Kuşeyrî gibi velilerin sözleriyle onların sözleri arasında fark olmadığını, eserlerinden alıntılar yaparak ortaya koymaktadır (Yıldız, 2008, s. 47).

2.4.3. Risale-i Zikrullâh

Eser bazı tasavvufi ıstılahlar olan gınâ, ârif, ma'rifet gibi kavramlar ile Allah'ı zikretmenin fazilet ve adabı hakkında Akşemseddîn tarafından yazılmıştır. Arapça yazılan eser zikirle kulun ulaştığı mertebeleri de anlatmaktadır (Yücel, 1994, s. 64).

2.4.4. Risale-i Şerhi Akval-i Hacı Bayram-ı Velî

Akşemseddîn'in hocası Hacı Bayram-ı Velî'nin tasavvuf konulu sözlerinin açıklandığı Arapça bir risaledir. Akşemseddîn'in kaleme aldığı bu eser, Hacı Bayram-ı Velî'nin birtakım söylemlerine yapılan ithamlara cevap olarak yazılmıştır (Yıldız, 2008, s. 49).

2.4.5. Telhîsu Def'i Metâin

Akşemseddîn tarafından yazılan eser *Def'u Metâinis-Sûfiyye* eserinin özeti olarak kabul edilmekle birlikte, şeyhlik iddiasında bulunan Fahu'd-din'in oğlunun söylemlerine karşılık kaleme alınmıştır (Yurd, 1994, s. 44).

2.4.6. Makâmât-ı Evliyâ

Evliyâların makamlarını anlatan eser Akşemseddîn'in Türkçe kaleme aldığı tek eseridir. Ayrıca; Mürşid kimdir?, Makâm-ı velâyet nedir? gibi tasavvufî konuları da işlemiştir (Cebecioğlu, 2001, 88).

2.4.7. Kıssa-i Yûsuf (Yûsuf u Züleyhâ)

Akşemseddîn'in oğlu Hamdullah Hamdi tarafından H. 897/1492 tarihinde yazılan eser edebiyatımızdaki ilk aşk mesnevisidir. Yazar eserini Câmî'nin aynı eserine nazire yazdığını ve bazı bölümlerde tercüme ettiğini söyler. Ancak Hamdullah Hamdi'nin eseri Hz. İbrâhim'den başlayıp Hz. Ya'kûb'a ve oğullarına kadar konuyu daha geniş bir çerçevede ele alması bakımından Câmî'nin eserinden farklılıklar gösterir (Öztürk, 1993).

2.4.8. Tuhfetü'l-Uşşâk

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de Enisî tarafından *Mûnisü'l-Uşşâk* şeklinde kaydedilen eser Hamdullah Hamdi tarafından yazılmış ve Müslüman bir tüccarın oğlu ile Hristiyan bir kızın aşkını anlatmaktadır. Tacirin oğlu Hristiyan kızla evlenebilmek için dinini terk eder ve eserin sonuna doğru ailesi ve çocuklarıyla birlikte tekrar İslâm'a döner. Telif tarihi hakkında bilgi sahibi olmadığımız eser Hamdi'nin en orijinal eseri olarak kabul görür (Öztürk, 1997, s. 452-454).

2.4.9. Kıyâfetnâme

Hamdullah Hamdi tarafından kaleme alınan eserin telif tarihi bilinmemekle birlikte 158 beyitten oluşmaktadır. Türk edebiyatında bilinen ilk kıyâfetname olması hasebiyle de ayrı bir öneme sahiptir. Eser, insan vücudundaki organların görünüşlerine göre hangi ahlaki özellikleri ifade ettiğini anlatmaktadır (Taştan, 2009, s. 45).

2.4.10. Ahmediyye

Hamdullah Hamdi'nin H. 900/1494-95 tarihinde yazdığı eser kaynaklarda *Mevlid*, *Muhammediyye*, *Mevlid-i Cismânî* ve *Mevlid-i Rûhânî* olarak da geçmektedir. Hamdi eserinde Hz. Peygamber'in doğumu, Fil Vak'ası, Hicret ve Mi'rac gibi olayları anlatmıştır. Eser 1337 beyitten oluşmaktadır (Taştan, 2009, s. 45).

2.4.11. Leylâ vü Mecnûn

Hamdullah Hamdi'nin H. 905/1499-1500 tarihinde Molla Câmî'nin aynı konudaki eserinin etkisiyle yazdığı mesnevisidir. Eser edebiyatımızdaki ilk *Leylâ vü Mecnûn* mesnevilerinden olması bakımından önemlidir (Öztürk, 1997, s. 452-454).

2.4.12. Mecâlisü't-tefâsîr

Hamdullah Hamdi'nin Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde bulunan satır arası Kur'an tercümesidir. İki ciltten oluşan eserin I. cildinin başında eserin Hamdullah Hamdi'ye ait ve müellif hattı olduğu yazılıdır. Satır arası Türkçe meâller kısmen harekeli nesihle âyetler ise harekeli iri nesih ile yazılmıştır (Öztürk, 1997, s. 452-454).

2.4.13. Gülzâr-ı Ma'nevî

İbrâhim Tennûrî'nin 5140 beyitten oluşan ve ahlakî, dinî, tasavvufî konularda yazılan mesnevisidir. Eserde namaz, abdest, oruç, zekât gibi ibadetlerin dinî ve tasavvufî anlamları açıklanmış, bunlarla ilgili âyet ve hadisler nakledilerek yorumları yapılmıştır (Uzun, 2000, s. 356).

2.4.14. Ziyâfetü'l-İhvân bi-Metâ'imi'l İrfân

“Anlayış sofralarında arkadaş ziyafetleri” anlamına gelen eser İbrâhim Tennûrî'nin müridlerinden Mevlânâ Sefer-şâh isimli dervişe aittir. Tasavvufî ve didaktik tarzda yazılan eserin telif tarihi hakkında herhangi bir bilgi olmamakla birlikte, kaynaklarda da eserin sadece ismi ile yazarının, hayatın acı ve tatlı yollarını bizzat yaşadığı, sonucunda da gerçeğe ulaşarak bu eseri yazdığı bilgisi mevcuttur (Yurd, 1994, s. 171).

2.4.15. Vahdetnâme

Abdürrahim Karahisârî'nin kaleme aldığı tasavvufî-ahlâkî mesnevidir. Vezîriâzam Mahmud Paşa'ya ithaf edilen eser, H. 865/1461 tarihinde Arapça olarak kaleme alınmıştır ve nasihatnâme özelliği göstermektedir (Erünsal, 1971, s. 435-439).

2.4.16. Şerh-i Mevâkıf

Seyyid Şerif Cürcanî'nin, Adudiddîn el-Îcî'nin *el-Mevâkıf* adlı eserine yazmış olduğu şerhtir. İstanbul'da H. 1292/1875 tarihinde kaleme alınan eser felsefî kelimeler konusunda yazılmıştır.

2.4.17. Tefsîr-i Kebîr

Fahreddin er-Râzî tarafından kaleme alınan ve asıl adı *Mefâtiḥ'ul Gayb* olan büyük Kur'an tefsiridir. Telif tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 32 cilt hâlinde yayımlanan eser ilim çevrelerince de *Tefsîrü'r-Râzî* olarak da bilinmektedir (Cebeci, 2003, s. 348).

2.4.18. el-Kâfî

Hâkim eş-Şehîd'in, İmam Muhammed b. Hasan eş-Şeybânî'ye ait *Zâhirü'r-Rivâye* olarak bilinen kitaplarını birleştirerek tekrarları çıkarıp konuları fıkıh bablarına göre düzenlediği eseridir. *El-Muḥtaşarü'l-Kâfî* olarak da bilinen eser yazarın en önemli eseridir ve Hanefî mezhebindeki görüşlerin tespiti konusunda temel kaynaklardan sayılır (Gözübenli, 1997, s. 195-196).

2.4.19. Fetâvâ Kādîhân

Hanefî hukukçusu Kādîhân'ın, *el-Fetâva'l-Hâniye* veya *el-Hâniyye* diye de anılan Hanefî mezhebindeki en yaygın ve itibar gören fetva kitaplarından biridir. Kâtib Çelebi eserin H. 578/1182 tarihinde yazılmaya başlandığını belirtmektedir (Özel, 2001, s. 121).

2.5. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN'DEKİ ŞİİRLER

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de yedi adet şiir veya şiir parçası tespit edilmiştir. Menâkıbname yazarı Emir Hüseyin Enîsî eserine şiirlerin tamamını değil de genel olarak

bir bölümünü alma yoluna gitmiştir. Tespit edilen şiirler veya şiir parçaları ile ilgili gerekli bilgiler şu şekildedir:

Menâkıb-ı Akşemseddîn'deki ilk şiir parçası eserin yazarı Emir Hüseyin Enîsî'ye ait olduğunu düşündüğümüz bir beyittir. Beyit aruz ölçüsü ile Farsça kaleme alınmıştır.

Emir Hüseyin Enîsî henüz eserin başlarında Allah'a dua ve yakarıшта bulunurken, kendisinin Ashab-ı Kehf ve veliler zümresinden ayrı tutulmamasını istediği sırada bu beyti yazmıştır.

(Mefâ'ilün/Fe'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün)

“Rehî nemî berem u çäre nemîyânem

Be-cüz muhabbet-i merdân-ı müstakîm”¹⁹ (Aktan ve Güneş, 2011, s. 36)

Menkıbedeki diğer şiir parçasında Emir Hüseyin Enîsî, Akşemseddîn'in yedi yaşında Kur'ân'ı ezberleyerek hafız olduğu, zahir ve batın ilimlere vakıf olduğu gibi özelliklerini anlatırken Akşemseddîn tarafından yazılan bir beyti de vermiştir. Beyit Arapça olarak aruz ölçüsü ile yazılmıştır.

“Ve lev irtebe'ta iblîsü fî meclisihî le-tābe

Lev kara'a'-şahra bi-şav'ti tahzîrihî le-zābe”²⁰ (Aktan ve Güneş, 2011, s. 40)

Eserdeki diğer şiir parçası Kütahyalı Şeyhî'ye aittir. Menkıbeye göre Akşemseddîn, dervişleri ile birlikte halvetteyken mânevî yolculuk esnasında göğün dördüncü katına yükselmiş. Buradaki meleklerle Allah tarafından Şeyhi'nin bir şiirini okumaları için emir verildiğini bildirmiştir. Şeyhî'nin dîvanında yer alan ve tevhit türüyle kaleme alınmış meşhur kasidenin ilk beyti şöyledir.

(Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün /Fâ'ilün)

“İy kemāl-i kudretüñ nefhinde 'ālem bir nefes

V'ey celāl-i 'izzetüñ baħrında dünyā keff ü hes” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 44)

¹⁹ “Çareyi ve yolu sadece doğru yolda olanların sevgisinde buluyorum; bundan başka bir yol, bir çare bulamıyorum.”

²⁰ “Kaya eriyecēği uyarısında bulunan bir sesle çınlasa / İblis, tövbe etmesini hatırlatan bir mecliste bulunsa.”

Menkıbedeki dördüncü şiir parçası Akşemseddin'in oğlu ve edebiyatımızdaki ilk hamse sahibi şairi Hamdullah Hamdi'ye aittir. Şiir Hamdullah Hamdi'nin Kıssa-i Yûsuf mesnevisinin Sebeb-i Telif bölümünden alınmıştır. Parçada Hamdullah Hamdi, babasının ölüm vaktini kendisinin tayin ettiğini, onun devrinin kutbu olduğunu, ölümünden duyduğu üzüntüyü ve kardeşleri tarafından horlanıp zulme uğradığını anlatmaktadır.

(Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün /Fe'ilün)

“Âdem oldur ki mevte kâdir olur

Ancılayın kimesne nâdir olur

Didi şanursın anı ölmüşdür

Cânına cismi merkad olmuşdur

Cesed ü cism ü rûh u vuşlat-ı beyn

Olur ehl-i bekâya şûret-i 'ayn

Hamdî ehl-i bekâ'ı yâd eyle

Haţıruñ yâdı ile şâd eyle

Bülbül-i bostân fakr u fenâ

Şâh-bâz-ı şikârgâh-ı bekâ

A'nî nûr-ı beyâz maşrıķ-ı dîn

Kutb-ı irşâd Şeyh Şemsüddîn

Tıfl-ı ferzend idüm aña bu fakır

Olmuş idi za'îf hażret-i pîr

Baňa eylerdi şefkatiyle nazâr

Dir idi olmasa bu oğlum eger

Gider idüm bu dâr-ı miñnetden

Derd-i ğamdan belâ-yı ğurbetden

Âh kim bu yetim-i Yūsuf-vār

Qalısardur cefâ-yı ihveti zâr” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 45-46)

Aşağıda verilen beşinci şiir parçası Mevlânâ Muharrem Halîfe ve ‘aşare-i muhabbese adı verilen arkadaşlarından biri tarafından söylenmiştir. Beyti yeniçeriler tarafından kendilerine verilen şarap karşılığında söyledikleri rivayet edilmiştir.

(Mefâ’ilün/Mefâ’ilün/Mefâ’ilün/Mefâ’ilün)

“‘Aceb mest eyledi bizi şu kırkafdan gelen kırkaf

Tagıldı ‘asker-i gussa hücumından anuñ şaf şaf” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 54)

Aşağıda verilen altıncı şiir parçası Akşemseddîn’in Kayseri’deki halîfesi İbrahim Tennurî tarafından kaleme alınmıştır. İbrahim Tennurî’nin “*Gülzâr*” adını verdiği kitabının başında bulunan beyit, Mevlâna Seferşah’ın kendisine Akşemseddîn tarafından irşat için gönderildiğine işaret eder.

(Mefâ’ilün/Mefâ’ilün/Fe’ülün)

“Dimiş ol bir ‘azîze burun aña var

Saña ‘ilm-i ledünni kıla tekrar” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 55)

Menâkıb-ı Akşemseddîn’de geçen aşağıdaki son şiir ise eserin yazarı Emir Hüseyin Enîsî tarafından yazılmıştır. Enîsî bu şiiri Hamdullah Hamdi’nin oğlu Muhammed Zeyneddin Çelebi’nin ölümü üzerine kıta nazım şekliyle tarih düşerek yazmıştır.

(Fâ’ilâtün/Fâ’ilâtün/Fâ’ilün)

“Hâzret-i Zeynî Efendinüñ Hudâ

Meskenin cennet enîsin hod ide

Bu du‘â târih düşdi mevte

Qabrini Allâh anuñ pür-nür ide” (Aktan ve Güneş, 2011, s. 75)

2.6. MENÂKIB-I AKŞEMSEDDÎN'DEKİ KALIP İFADELER VE MECAZ ANLAM TAŞIYAN SÖZCÜK GRUPLARI

Bu bölümde *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de bulunan atasözleri, deyimler, ayet, hadis, dua ve mecaz anlam taşıyan sözcük gruplarının bulunduğu ifadelere yer verilmiştir.²¹

2.6.1. Atasözleri

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de bir tane atasözü geçmektedir.

“Hırka ve kaftan ve gönlek ve tãc ve ‘imāme oğlum Pîr Muhammed’e bahşış itdüm li-zarûretin geyerin **geldük ‘uryân gitdük ‘uryân**” (59/17)

2.6.2. Deyimler

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de geçen deyimler şunlardır:

“Ammā ba‘de zıkr-i menâkıb-ı evliyā‘ullāh sebeb-i nüzûl-i rahmete **âlet olduğu içün**” (35/6)

“Hammāl-ı Mevşilî (...) bir kabir yiri bulup ihvânına **vaşiiyet eyledi** ki” (36/6)

“Akşemseddîn (...) Şām diyârında kerāmât-ı keşîresi **zuhûr eylemişdür**” (37/14)

“Hâk celle ve ‘alâ emriyle ol diyardan diyâr-ı Rûm’a **rıhlet itdi** geldi Amâsiyye sancağında Kavağ kazâsında **mütevattın oldu**” (37/16)

“Şeyh Hamza mübârek elin tâbûtdan çıkardı ol kurdı kavradı boğazından tutdı **helâk eyledi**” (37/20)

“‘Âkıbet muhabbetu’llāh **galebe eyledi** müderrislikden **ferâgat kıldı**” (38/15)

“Hacı Bayram ‘azîz-hâzretleri seccâde-i irşâdda otururdu **iştihâr bulmuşdı**” (38/20)

“Akşemseddîn tab‘ın Hacı Bayram Hâzretleri tab‘ına **evfâk görüp**” (38/22)

“Ahlâk-ı zemîmeden pāk olup ahlâk-ı hamîde **taḥşîl eyleyüp**” (39/22)

²¹ Kalıp ifadeler ve mecaz anlam ifade eden kelime gruplarının eserdeki yerleri, sayfa sayısı ve satır sırası, alıntının sonunda parantez içerisinde gösterilmiştir. Örneğin (59/17) ifadesi, eserin 59. sayfası 17. satırı anlamına gelmektedir.

“Akşemseddin evā’ilde âlemi seyâhat idüp gezerken **her kanda ki ahşâm ola anda yaturdı**” (41/6)

“Hâcî Bâyrâm’a şorarlâr ki ba‘zı dervişler kırk yıldur saña **hizmet iderler**” (41/18)

“Akşeyh’ün Edirne’ye varduğın işitmişler **da‘vet eylediler**” (42/10)

“Şeyh’ün bu cür’etinden **mütehâyyir oldum** zîrâ emrâzuñ ahvâline temâm vâkıf olmadı şandum” (42/19)

“Sultân Muhammed Han’uñ bir kıızı marziye oldı tabibler ‘ilâcından **‘âciz oldı** ‘ilâcdan **ferâğat eylediler** ‘âkıbet şeyhe **mürâca‘at eylediler**” (42/25)

“Allâhu te‘âlâ’ya hoş geldi bize buyurdı bu beyti **tesbîh eyledük**” (44/13)

“Bayram gün olıcak halk ‘işse **meşgûl olduklarında** Şeyh karanulı halvet köşesinde otururdu zâr zâr ağlardı” (44/14)

“‘ulemâsından biri sü‘âl ider ki yılda beş gün vardur anda **oruç tutmak** harâmdur” (44/17)

“Şeyh cevâp virüp oruçda niyet şartdur biz ol gün şavma niyet eylemezüz ‘umûm gaflet havfından **hayrete düşüp** yemek yemezüz” (44/20)

“Muhammed Hamdî yetim zâ‘îf ve zelîl kalur yohsa bu miñneti çok **dünyâdan göçerdüm**” (45/14)

“Hamdî Çelebi’nün anası şeyhe incinüp göçerin dirsın yine göçmezsın didi **ta‘n eyledi**” (45/16)

“**Helâlleşüp** vedâ‘ idüp sûre-i Yâsin başladup sünnet üzre yatup **teslîm-i cân-ı pāk eyledi**” (45/21)

“Kostantiniyye fethin müşâvere eyledi birisi mübâşerete **râzi olmadı**” (47/10)

“Kostantiniyye **üzerine vardı** elli dört gün ceng eyledi” (48/7)

“Bir şüfînüñ söziyle bu kadar ‘asker **helâk itdürdüñ** ve bu deñlü hazine **telef eyledüñ**” (48/11)

“‘asker-i İslâma yürüyüş buyrıldı ‘asker hışâra **hücüm eyledi** Sultân Muhammed şeyhi **da‘vet eyledi**” (48/26)

“Çadırıñ içine döşenmiş yok şāfı toprak ol toprak üzere şeyh **nemāza durup** secdeye varmış tācı mübārek başından yuvalanmış” (49/5)

“Eyler Şeyhüñ bu hālını ve bu nālışını görüp **dehşetnāk oldu** döndi maķāmına geldi kal‘aya **naẓar eyledi** gördi” (49/10)

“Ol zemāndan berü ol maķalleye Akşeyh Maķallesi diyü **ad ķodılar**” (49/23)

“Hāzret-i Resūlullāh şallallāhü ‘aleyhi ve sellem **intikāl eyledükden** soñra Ebü Bekr ve ‘Ömer ve ‘Osmān razıyallāhü ‘anhüm hılāfet eylediler” (50/15)

“Hāzret-i ‘Osmān razıyallāhü te‘ālā ‘anhü **şehid oldu**” (50/18)

“Mābeynide **ihtilāf oldu**” (50/22)

“Sultān Muḥammed Akşemseddin‘den Ebü Eyyüb‘uñ kabır-i şerifin ta‘yın eylemek **iltimās eyledi**” (51/12)

“Ebü Eyyüb-ı Ensārı‘nün mezār-ı şerifi ķazılup şeyhüñ didügi ‘alāmetler **zāhir olduğı** zemānda bir çoban geldi” (52/14)

“Pādişāh **müteselli olmadı** elbetde tahşil-i tarikat iderin didi” (52/25)

“Şeyh **rāzi oldu** çeşme yapuñ ķabül eyledüm” (53/1)

“Bir gün şeyh **hoş-hātır olduğı** vakt oğlancukları du‘ā ve himmet istemege şeyhe getürdi bu oğlancuklara şeyh **naẓar ķıldı** mürāķabeye vardı” (53/18)

“Ol kimesnenün her biri ferid-i ‘aşr ve vahid-i dehr iken bi-iznillāh **zālālete düşdiler**” (54/2)

“Bunlar dağı ol şarābı **hoş görüp** içdiler” (54/11)

“Kayseriyye‘ye vardı meger Şeyh İbrāhım‘e bu hāl **ma‘lūm olmuşdı**” (55/9)

“Şeyh İbrāhım ol kitāba Gülzār diyü **ad virdi**” (55/12)

“Ortancı oğlına Pır Aḥmed Çelebi diyü **ad ķonulmuşdur**” (55/27)

“Eger ķalkup bize **ta‘zīm iderse** biz i‘tikād eyledüğümüz gibi degüldür eger ķalkmazsa muḥakķak velidür didi ķalkdılar şeyhüñ çadırına vardılar **selām virdiler**” (56/4)

“Şeyh bize **ḥakāret eyledi** bāri şol köhne kürklü şūfınün **boynın urayın**” (56/10)

“Pādişāhum siz daḥı şeyḥi **da‘vet eyleñ** geldügi zemānda kaçmañ” (56/14)

“Sāyir şeyḥler gelüp benümle muşāfaha eyledüklerinde anlaruñ **eli ditrer**” (56/20)

“Cinnî daḥı gitdi aḥyānen gelür şeyḥi **ziyāret kılurdi**” (57/18)

“Ol sebeb-ile kabir ‘azābına **giriftār oldı**” (58/1)

“Ḥayber’deki iki bağçesinüñ ve sāyir metrūkātınüñ yūşıkümullāh āyet-i ‘umūmiyle nışfu mā terek mırāşı **da‘vāsın eyledi**” (58/15)

“Ḥikāyet olunur ki Ḥacı Bayrām maraž-ı mevtinde benüm **nemāzımı Akşemseddin kılusun**” (60/17)

“Ḥacı Bayram’uñ şūfîleri ser-gerdān oldılar **yol gözedüp** muntazırlar idi” (60/19)

“Akşemseddin ol borcuñ otuz biñini **boynına aldı** bākışın Ḥacı Bayram’uñ sāyir eḥibbāsı **boyunlarına aldılar**” (60/23)

“Şeyḥ ol kimesneyi içerü **da‘vet eyledi** şeyḥüñ evi öñinde bāğçe vardı” (60/27)

“Bāğçe içinde bir yaşı yapraklı ot bitmiş her yaprağın üstinde bir akçe var **ḥisābın Allāh bile**” (60/31)

“Ol kimesne bu ḥālî gördi **ḥayrete düşdi** taşra çıkdı ol akçeyi şeyḥüñ öñine koda yine aluñ diyü zārîlik eyledi **özr diledi**” (61/2-3)

“Her devā ki eylediler **dermān olmadı**” (61/10)

“Şeyḥüñ ruḥāniyyeti berekātıyla kızuñ **gözine nūr geldi** babasına anasına çağırdı gözüm gördi” (61/13)

“Ḥalk kızuñ **üstine üşdiler** gözleri görmüş buldılar” (61/15)

“Arkasıyla ekmek getürüp şatup şomun şomun mü’minler dirmiş ḥalk teberraiken **kapuşurlarımı**” (62/13)

“Sultānū’l-‘ārifin Bāyezid-i Bestāmî’nüñ rûḥından **terbiyet bulmuşdır**” (62/17)

“Şeyḥ Ḥāmîd ḥazretlerinden anda olmağı **iltimās eyledi** şeyḥ daḥı anda birkaç def‘a **va‘z eyledi**” (62/20)

“Şeyḥ tarlaya **nażar eyleyicek** melül oldı” (63/6)

“Pes buni gördi medreseden **ferāğat eyledi** şulh üzere oldu ‘akıbet muḥabbetullāh aña şol kadar **ğalebe eyledi**” (63/25)

“İstimā‘-i Kūr’ān kılsa ya bir şavt-ı ḥasen işitse **derūnından bir ateş peydā olurdi**” (63/28)

“Bir nesne çatlar gibi içerüsinden bir şadā gelüp **kendüden giderdi**” (63/29)

“Kāyşeriyye’de müderris idüm derūnumda bir derd **peydā oldu** dermān uma geldüm” (64/8)

“Ben dahı yedüm ba‘de ḥalvetden **ferāğat eyle** diyü baña **destūr virdi**” (65/10)

“İllā meger ki bir gice dülbendi yandı bir dülbend dahı bulunca bir ders **fevt oldu**” (67/21)

“Dāima ḥalkdan ‘uzlet belki **firār idüp** şāmit ve sākıt ve sākın ve ‘ālem-i ferāğatda mütemekkin idi” (67/23)

“Beni ādem yanında tınmazdı ammā tenhā yirlerde ve ḥālī tağlarda **zār zār ağılardı**” (67/27)

“Evḥad geldi ta‘ām yendi yatsu **nemāzı kılındı** şeyḥ içerü gitdi bir miqdār zemāndan soñra içerüden **haber geldi** ol ḥuşuşdan **ferāğat olundu**” (68/17-18)

“Evḥad kalkdı tarlaya **çift sürmege** gitti” (68/23)

“Ben beddu‘ā eylemedüm ammā ğayret-i Ḥaḳ anı **helāk eyledi**” (69/11)

“Ol gice bir köyde **konuḳ oldu** şabāḥ kalkdı” (69/18)

“Merḥūmuñ menākıbı çokdur lākin biz **iḥtişār eyledük**” (69/24)

“Nūru’l-hüdā kapu önine çıkdı başın açdı babasından şekvā ve **şikāyet kıldı**” (71/9)

“Ḥamdī’nüñ evi bu mıdur didi budur didük varuñ **haber eyleñ didi haber kılduk**” (72/21)

“Ḥamdī uyandı **yüregini yanar** buldı” (73/25)

“Şeyḥ dahı vardı Ḥamdī mürīd olup **murāda irdi**” (74/4)

2.6.3. Ayet

Menâkıb-ı Akşemseddîn’de geçen ayetler şu şekildedir:

“kabrüm üzerine bu âyet-i kerîmeyi yazasız ve kelbuhum bâsitun zirâ ‘ayhi bi’l-vaşid”²² (36/8)

“ve enne’l-fazle bi-yedillâhi yû’ tîhi men yeşâ’u va’llâhü zu’l-fazli’l ‘azîm”²³ (40/4)

“Resûl Hâzretinüñ Mescid-i Kuba katındağı bağçesinüñ ve Hayber’deki iki bağçesinüñ ve sayir metrukâtınüñ yüşükümullâh²⁴ âyet-i ‘umûmiyle nişfu mâ terek²⁵ mîrâşî da’vâsın eyledi” (58/14)

“kimse peygamberden miras yemez zirâ şol vakit ki **Ve ezvâcühü ummehâtuhum** âyeti gelicek”²⁶ (59/1)

“hemân kalkdı bir yire dahı oturdı ya’nî **Felâ tağ’ud ba’de’z-zikrâ me’a’l-kavmi’z-zâlimin**”²⁷ (68/13)

2.6.4. Hadis

Menâkıb-ı Akşemseddîn’de geçen hadisler şu şekildedir:

“Kemâ kâle’n-nebiyyü şallâllâhu ‘aleyhi ve sellem **‘inde’z-zikri’ş-şulehâ’i tenzilü’r-raḥmetü mine’s-semâ’i**”²⁸ (35/7)

“Kemâ kâle’n-nebiyyü şallâllâhu ‘aleyhi ve sellem **ütütü cevâmi’a’l-kelim ve uḥtuşira liye’l-kelâmu ihtîşâran**”²⁹ (36/2)

“İnnî ümâmetü **se-yekûnu beyneküm ve beyne’r-rûmi erbe’u hednin er’râbi’atü ‘alâ yedi racûlin min âli Heraḳle tedûmu seb’a sinjine**³⁰ feḳîle yâ

²² “Köpekleri, dirseklerini eşiğe uzatmıştı.” Kehf suresi 18. ayete atıfta bulunmaktadır. Ayet: “Mağara ehli uykuda iken sen onları uyanık sanırdın. Biz onları sağa ve sola döndürdük. Köpekleri, dirseklerini eşiğe uzatmıştı. Onları görsen için korkuyla dolar, geri dönüp kaçardın.” (Kehf, 18)

²³ “Üstünlük Allah’ındır ve onu dilediğine verir. Allah, fazilet sahibidir ve şanı çok yüce olandır.” (Hadid, 29)

²⁴ “Allah size tavsiye eder.” (Nisa, 11)

²⁵ “Mirasın yarısı.” (Nisa, 11)

²⁶ “Ve onun (Hz. Peygamber) eşleri onların (müminlerin) anneleridir.” (Ahzab, 6)

²⁷ “Benim zikredilmemden sonra zalimler topluluğuyla oturma.” (En’am, 68)

²⁸ “İyi insanların (velilerin) özelliklerinden bahsedilirken gökten rahmet iner.”

²⁹ “Ben, az sözle çok şey anlatan olarak gönderildim, bana sözü kısa söyle.”

³⁰ “Yakında sizinle ve Rumlar arasında dört barış antlaşması olacak. Bunlardan dördüncüsü Âl-i Herakles’ten bir adamla gerçekleşir ve yedi yıl sürer.”

resûlallâhi men imâmu'n-nâsi yevme'izin kâle **min veledi ibnü erbe'ine seneten kâne vechuke kevkebe dūrriyyin fî haddihi'l-eymeni hālun esvede 'abā'etāni kuṭṭvaneyāni yemlikü 'işrine seneten bi-fethi medā'ini's-şirki**³¹ ve 'an 'Avk İbn-i Mâlik lā tezhebü'd-dünyā hattā teküne rābiṭaten beyne'l-müslimîne bi-mevzi'in yeḳālu lehū Bolan hattā yukātilüne beyne Aşfara ilā kavlihi hattā yeftehillāhu 'aleyhim **Koştanṭiniyyete ve rümiyyeten bi't-tesbihi ve't-tehlilli**"³² (47/15)

"Peygamber 'aleyhi's-selām **Naḥnu mea'sera'l-enbiyā' lā nūrişu**"³³ didi" (59/3)

"Kâle'n-nebiyyü 'aleyhi's-selām **izā taḥayyertüm fi'l-umūr festa'inü min ehl'il-ḳubūr**"³⁴ (67/3)

2.6.5. Dua İfadesi

Menâkıb-ı Akşemseddîn'de geçen dua ifadeleri şu şekildedir:

"**El-ḥamdü lillāhillezi nevvera ḳulûbe'l-ârifîne bi-nûri âḥâdiyyetihî ve 'itra ervâhi'l-müşṭâḳîne bi-nesîmi meḥabbetihî ve beyyene li'l-mürselîne ve'l-enbiyā'i ve'l-evliyā'i menâhice 'ubûdiyyetihî ve be'aşe ekramehüm ve efzalehüm Muhammeden rahmeten ilā kāffeti beriyyetihî şallāllāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem ve'ālā 'ālihi ve aşḫābihî ve 'itratihî**"³⁵ (35/2-3-4)

"Hudāvendā kerimā Eger bu fakîr ve zelil ve ḥakîr ve 'alîl Emîr Hüseyn Enişî bendeñi bî-rütbe-i eşḫâb-ı kehf gibi zümre-i evliyāñdan maḥcûb ve maḥcûr ve cümle-i eḥıbbāñdan maḥrûm ve mehcûr eyleme" (36/10-11)

"**İnneke veliyyü'l-icâbeti ve ileyke't-tevbetü ve'l-inâbetü**"³⁶ (36/13)

³¹ "Benim evlatlarımdan kırk yaşında, yüzü parlak bir yıldız gibi olan, sağ yanında siyah bir beni bulunan ve üzerinde iki kutvanî abası olan biridir. O, yirmi sene boyunca, şirkin hüküm sürdüğü şehirleri fetheder."

³² "Müslümanlar 'Bolan' denen yerde bir araya gelmedikçe ve Benî Asfar ile savaşmadıkça dünya yok olmaz. Sonrasında Allah onlara (Müslümanlar'a) Konstantiniye ve Rum'un fethini kolaylıkla ihsan edecektir."

³³ "Biz peygamberler topluluğu, miras bırakmayız."

³⁴ "Eğer işlerinizde aklınız karışır (kararsız kalırsanız) kabir ehlinde yardım isteyin."

³⁵ "Ariflerin kalplerini birlik (vahdet) nuruyla aydınlatan, aşıkların ruhlarına muhabbetinin esintisiyle hoş kokular veren; peygamberlere, nebilere ve evliyaya kulluk yollarını gösterip hepsinin en üstünü olan Hz. Muhammed'i (Allah ona, ailesine, ashabına ve soyuna salat ve selam eylesin) tüm insanlığa rahmet olarak gönderen Allah'a şükürler olsun."

³⁶ "Sen cevap sahibisin, tövbe ve dönüş sanadır."

“Akşemseddin’ün Mısırluoğlu Şeyh ‘Abdurrahim **rahîmehûmullâh** halîfesidür” (42/7)

“Şeyh ilâc eyledi **bi-iznillâh** az zemânda şihhat buldı” (42/26)

“Helâlleşüp veda‘ idüp sûre-i Yâsin başladıp sünnet üzre yatup teslim-i cân-ı pāk eyledi **rahmetu’llâhi ‘aleyhi rahmeten vâşi’ten**” (45/22)

“Aşhâb-ı Resûlullâh’dan **şallallâhü ‘aleyhi ve sellem** ve hulefâ’-i râşidinden ve tâbi’inden niçe ulular gelüp” (47/11)

“Şeyh ayıtdı **Yâ Fakîh Ahmed sen himmet eyle** diyüp tazarru‘ eyle didi” (49/25)

“Yezîd Hazret-i Hüseyin’ün **raziyallâhü ‘anhü** katline mübâşeret eyledi” (51/9)

“Peygamber ‘**aleyhi’s-selâmı** düşünde gördi Peygamber ‘**aleyhi’s-selâm** ol ruhbâna Müselmân olmak emr eyledi” (51/22)

“Ebû Eyyüb-ı Enşârî falân yirde defn olundu diyâr-ı gurbetde anı bî-nişân eyleme didi ol ruhbân uyandı kalbi nûr-ı îmân-ıla tıldı **Eşhedü en lâ-ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden ‘abduhü ve resûlühü** didi îmân lezzetin tatdı” (51/26)

“Allâh **sübhânehü ve te’âlâ** aña dört oğul rûzî kıldı” (55/25)

“Şeyh ‘**aleyküm es-selâm** didi lâkin kalkmadı ta’zîm eylemedi” (56/5)

“Hazret-i Resûlullâh **şallallâhü ‘aleyhi ve sellem** vefâtından sonra Ebû Bekr razıyallâhu ‘anh hilâfeti zemânında bi-mahzârî’l-aşhâb **rızvânullâhi ‘aleyhim ecma’in**” (58/8-10)

“Alî ibn-i Ebî Tâlib **kerremallâhu vechehü** ve hüve aḥaze min Resûlillâhi **şallallâhu ‘aleyhi ve sellem ve ‘alâ âlihî ve aşhâbihî ve ecma’in**” (60/14-15)

“Akşemseddin bir kitâb arkasına kendü hatt-ı şerîfleriyle yazmışlar tarîk-i irşâd-ı Hâcî Bayram **ḳaddesallâhü sırrahu’l-‘azîz**” (61/18)

“**Allâhumme yâ nûra külli şey’in ve hüdâhu entellezî haleḳa’z-zulumâti ve nevveraḳu yâ ḳuddusu’t-ṭâhiru min külli su’âlihî’l-ḥaḳḳu lâ ilâhe illâ ente sübhâneke’l-lezî lâ yenâmu ve lâ yemûtu lâ ilâhe illallâhu’l-‘azîmu’l-ḥalîm**”³⁷ (61/23)

³⁷ “Ey her şeyin nuru ve doğru yolu gösterici olan Allah! Sen karanlıkları ve aydınlığı yaratansın! Ey Kuddüs! Ey Tahir! Ey her sorduğu hak ve subhan olan! Senden başka ilah yoktur. Uyumaz ve ölmezsin. Azim ve Halim olan Allah’tan başka ilah yoktur.”

“Şeyh Hāmīd bin Mūsā el-Ḳayşerī **ḳaddesallāhu sırrahū** Ḳayşeriyye şehrindendir” (62/9)

“Şeyh Hāmīd **raḥmetullāhi ‘alehi** müte’ahḥirīn meşāyihūn kibarından” (62/27)

“Şeyh Hācī Bayram **raḥmetullāhi ‘alehi** ism-i şerīfleri Hācī Paşa’dur” (63/9)

“Emīr Dede el-Göynükī gibi **raḥimehūmullāhi te‘ālā** Şeyh İbrāhīm bin Şarrāf Hüseyn **raḥmehullāh** Sivas’da toğmuşdur” (63/17)

“Mezbūr Sa’dullāh’uñ oğlī ‘Abdülḳādir **raḥmetullāhi ‘alehimā** ‘ilmine ğāyet ve fazlına nihāyet yok idi” (67/16)

“Gice ve gündüz **ḥasbiyallāh veni‘mel-vekīl**³⁸ dimege müdāvet iderdi” (68/9)

“Merḥūm ‘Abdülḳādir Çelebi (...) vefāt eyledi **raḥmetu’llāhi ‘alehi** **raḥmetün vasi‘atün** kabr-i şerīfleri Akşemseddīn mezārınuñ taşrasında kıble cānibindedür” (70/1)

“Akşeyḥ’uñ yedi oğlī bir arada şeyḥ ile ta‘ām yerlerdi şeyḥ **elḥamdülillāh** didi” (71/22)

“Cāmī **ḳaddesa’llāhu sırrahū’l-‘azīz** ḥazretlerinden okurdi” (73/10)

“**Türāb-ı aḳdām-ı aḥbāb-ı evliyā e’nī**³⁹ za‘īf ve naḥīf seyyid ki Hüseyn Enişī gedā merḥūmuñ mevtine bu kıt‘a-ı tārīḥi söyledi” (75/2)

“Ḥazret-i Zeynī Efendinüñ Hudā / **Meskenin cennet enişin ḥod ide**” (75/5-6)

“Bu du‘ā tārīḥ düşdi mevte / **Ḳabrini Allāh anuñ pür-nūr ide**” (75/7-8)

2.6.6. Mecaz Anlam Taşıyan Kelime Grupları

Menâkıb-ı Akşemseddîn’de, temel anlamlarının dışında kullanılmış bazı kelime grupları tespit edilmiştir. Tespit edilen mecaz anlamlı kelime grupları aşağıda verilmiştir:

“**Fā’ikū’l-aḳrān olmak**” (Akranları arasında seçkin durumu gelmek) Akşemseddîn için söylenmiştir. (38/11)

³⁸ Allah bize yeter, o ne güzel vekildir.

³⁹ Allah dostlarının ayağının kiri, tozu olayım.

“Ve’l-baḥrū’z-zāhirū’l-muḥakḳık” (Marifet ve keşif yoluyla varlıkların, meselelerin hakikatini bilme seviyesine deryalar kadar erişen kimse) Hacı Bayrâm-ı Velî için söylenmiştir. (38/18)

“Keşrete düşmek” (Çokluk içinde kalmak.) Akşemseddîn, Beypazarı’na yerleştiğinde halkın kendisine fazlaca ilgisinden söylemiştir. (40/18)

“Ṭabîbu’l-kulûb” (Kalplerin hekimi) Akşemseddîn’in hekimliği hakkında söylenmiştir. (41/22)

“İy kemâl-i ḳudretüñ nefḥinde ‘âlem bir nefes \ V’ey celâl-i ‘izzetüñ baḥrında dünyâ keff ü ḥes” (Yüce Allah’ım, nihayetsiz azametinin soluğunda, karşılığında, bütün âlemler bir nefestir. Umman gibi sınırsız gücünün karşısında dünya çerçöp misâlidir.) Şeyhi’nin şiiri. (44/9-10)

“Nûr-ı maḥz olmak” (Halis, saf nur olmak.) Hacı Bayrâm, Akşemseddîn’in fazlaca riyazet yapmasından dolayı Akşemseddîn’e söylemiştir. (45/4)

“Nice biñ degirmen taşını bir kimesne ḳanda götüre” (Tüm zorlu işleri bir kişi tek başına yapamaz.) Akşemseddîn, tasavvuf yoluna girmek isteyen Fâtih Sultan Mehmed’e padişahlık ve tasavvufun bir arada yapılamayacağını bildirmek için söylemiştir. (52/24)

“Kim yağmalandıysa yağmalandı ol yağmalandı” (Herkes, halkın malını, haksız yere gasp etti o haksız kazanca razı olmadı.) Hacı Bayrâm-ı Velî’nin mürşidi Somuncu Baba olarak da bilinen Şeyh Hamîdüddin Aksarâyî için söylenmiştir. (62/28)

“Zirve-i velâyeteye yetişdi” (Velilik makamının zirve noktalarına ulaşma.) İnce Bedrüddin, Baba Nahnâs Ankaravî, Salâhu’d-din-i Bolevî, Muslihi’ddîn-i Halîfe, Akbıyıkı’l-Meczûb ve Emîr Dede Göynükî için Hacı Bayrâm-ı Velî’nin sohbetlerinde bulunup mânevî olarak yüksek makamlara ulaştıkları hasebiyle söylenmiştir. (63/14)

“Gönlüm ağrır dir kimse yokdur” Akşemseddîn kendisine mürid olmaya gelen İbrahim Tennurî’ye söylemiştir. (64/6)

“Deryâ-yı himmeti taşdı” (Himmet deryasının dalgalanıp taşması) Akşemseddîn için söylenmiştir. (66/15)

“Gözler görmedük ve kulaqlar işitmedük ‘acāyib yazmışdur” (Daha önce görülmemiş ve duyulmamış bir şekilde sanatlı eser yazma.) Hamdullah Hamdi’nin Kıssai Yûsuf adlı eseri için söylenmiştir. (74/10)

SONUÇ

Dil insanlar arasındaki iletişimi sağlayan en doğal araçlardan biridir; dil kendi kuralları çevresinde yaşayan ve gelişim sağlayan canlı bir varlıktır. Çünkü dil, zaman içerisinde gelişir, kendisini yeniler ve değişir. Dil, insanlarla birlikte kuşaktan kuşağa aktarılır. Böylece yok olmaz. İnsan nesli devam ettikçe dil de var olacaktır. Zaman içerisinde dilde yaşanan değişim ve gelişim eski metinleri anlamlandırmada bazı güçlükler yaşanmasına neden olmaktadır. Bu güçlüklerin aşılmasına fayda sağlamak amacıyla yapılan bu çalışmada tahminen XVI. yüzyılın sonlarına doğru kaleme alınmış olan *Menâkıb-ı Akşemseddîn* eserinin söz varlığı ortaya çıkarılarak XVI. yüzyıl sözlüğü oluşturulmasına katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Bağlamli dizin ve işlevsel sözlüğü oluşturulan *Menâkıb-ı Akşemseddîn*, Osmanlı tarihi ve dinî-tasavvûfî Türk edebiyatının XV. yüzyıldaki önemli simalarından biri olan Akşemseddîn'in hayatı, menkıbeleri, tasavvuf anlayışı, silsilesi, Fâtih Sultan Mehmed ile olan ilişkisi ve çocukları hakkında ilk elden bilgi veren önemli bir kaynaktır. Eser ayrıca dönemin sosyal, siyasî, dinî hayatı bakımından da bilgi vermesi açısından araştırmacıların başvuracakları önemli bir eser hüviyetindedir.

Menâkıb-ı Akşemseddîn'in sözvarlığını ve mana alemini meydana getirmek amacıyla yapılan bu çalışma, Türk Edebiyatı ve Tarihi Metinlerinin Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlüğü (TEBDİZ) projesi kapsamında oluşturulmuştur. Çalışma, Giriş başlığı dışında iki ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde “menâkıb” sözcüğünün açıklaması yapıp menâkıbnâme türünün ortaya çıkmasıyla ilgili bilgiler verildikten sonra türün ilk örnekleri açıklandı. Özellikle türün edebiyatımızdaki tarihî gelişimi yüzyıllara göre örnekleriyle birlikte gösterildi.

Çalışmanın birinci bölümünde; Akşemseddîn'in hayatı, çocukları, müridleri ve eserleri hakkında bilgiler verilerek *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'in yazarı, yazılış sebebi, telif tarihi, konusu açıklandı, ayrıca bu bölümde eserin nüshaları ve eser hakkında yapılan çalışmalara yer verildi.

İkinci bölümde ise eserin bağlamından hareketle *Menâkıb-ı Akşemseddîn* incelenmiştir. Bu bağlamda *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de geçen kişi isimleri, tasavvuf kavramları, kerâmet motifleri, şiirler ve mecaz anlam ifade eden kelime ve kelime grupları tespit edilerek açıklanmıştır. Buna göre *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'de elli sekizi dinî şahsiyet, on beşi tarihî şahsiyet ve yedi tane de diğer şahsiyet olmak üzere toplam

seksen adet şahıs ismine rastlandı ve bu kişilerle ilgili bilgilendirmeler yapıp eserde hangi bağlamda geçtiklerine dair açıklamalarda bulunuldu. Bağlamdan hareketle seksen yedi adet de tasavvuf terimi tespit edilip bu terimler alfabetik sıraya göre verildi ve tek tek açıklandı. Yine on üç farklı kerâmet motifi tespit edilip bu motifler eserden örnekler verilerek gösterildi. Eserde yedi adet şiir veya şiir parçası da tespit edildi. Tespit edilen bu şiirler verilip gerekli bilgilendirmeler de yapıldı. Ayrıca eserde adı geçen on dokuz eser tespit edildi. Bu eserlerin yazarları ve içerikleri hakkında açıklamalar yapılarak eserler hakkında bilgi verilmiştir. Son olarak eser içinde doksan yedi adet farklı deyim, bir adet atasözü, beş adet hadis, altı adet ayet, otuz iki dua ifadesi ve on dört adet mecaz anlam taşıyan kelime grubu kullanıldığı tespit edildi ve bütün bu kelime grupları verilip açıklamaya gerek duyulanlar açıklandı.

Ekler kısmındaysa *Menâkıb-ı Akşemseddîn*'in söz varlığı tanıklarıyla ortaya konulmaya çalışıldı.

Çalışmamız *Menâkıb-ı Akşemseddîn* üzerine yapılan ilk inceleme olmasa da sözlük bağlamında ve daha ayrıntılı inceleme olanağı sunması bakımından yapılan ilk çalışmadır. Bu nedenle hazırlanmış olan çalışmanın önemli olduğu ve bu çalışma akabinde tasavvufî özellikler gösteren bir eserin arka planında yatan görüşün daha da belirginleşeceği kanaatindeyiz.

EKLER

Menâkıb-ı Akşemseddîn'in Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü

A/Â

a:

1. aña:-ñ, -a

Diğer 45

Mısra: 2

"O" işaret zamiri.

yemek yemezüz didi rivâyet olunur ki şeyh bulamaç sorbasın severdi aña meylinden sü'âl olundu bulamaç nûr sorbasıdır

2. anuñ:-nuñ

Diğer 56

Mısra: 29

"O" işaret zamiri.

Hızıra şordum cevâb virdi ki ol kıtlığa siz irişmezsiz didi anuñ için ol tuhmı dökdüm didi hikâyet olunur ki Akşeyhe bir

3. anda:-n, -da

Diğer 61

Mısra: 9

"O" işaret zamiri.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde kaldı şabağ oldu kız babası anda buldı vâkı'ay kız hikâyet eyledi lakin kızcağazuñ iki gözleri

4. anda:-n, -da

Diğer 62

Mısra: 20

"O" işaret zamiri.

Bâyezîd Han Bursada Câmî'-i Kebîreyi binâ idüp Şeyh Hâmîd hazretlerinden anda olmağı iltimâs eyledi şeyh dağı anda

5. anuñ:-n, -uñ

Diğer 63

Mısra: 1

"O" işaret zamiri.

anuñ 'alâmetidür ba'de Hâce 'Alî Erdebîliye varmışdır

6. andan:-n, -dan

Diğer 67

Mısra: 18

"O" işaret zamiri.

kaçar ta'rîf ve tavşîf olunsa andan artukdur Evâ'ilde Şeyh

Bedreddinden tamam beş yıl ders okudu bir ders fevt eylemedi

7. andan:-n, -dan

Diğer 70

Mısra: 9

"O" işaret zamiri.

oğlı dağı Nurullâhdur 'âlim ve fâzıl idi Bursada okurdu dânişmend idi hâtâ'en kendüye kalemtırâş baturdı andan vefât

8. aña:-ñ, -a

Diğer 71

Mısra: 23

"O" işaret zamiri.

yirde ta'âm yerler aña hâmd idersiz şeyh tınmadı Nûru'l-hüdâ eyitdi aña

9. aña:-ñ, -a

Diğer 71

Mısra: 24

"O" işaret zamiri.

yirde ta'âm yerler aña hâmd idersiz şeyh tınmadı Nûru'l-hüdâ eyitdi aña

10. andan:-n, -dan

Diğer 72

Mısra: 28

"O" işaret zamiri.

dervîş-i seyyâh şeklinde geldi beni Bursada buldı andan İstanbula gitdi ben Göynüke gitdüm İstanbuldan Göynüke

11. anda:-n, -da

Diğer 44

Mısra: 17

"O" işaret zamiri.

sü'âl ider ki yılda beş gün vardur anda oruç tutmağ haramdur biri bayramdur niçün bayram gün şâyim olursız didi

12. anda:-n, -da

Diğer 51

Mısra: 4

"O" işaret zamiri.

Eyyüb-ı Enşârî dağı ol 'askerile küffâra gazâ için

Kostantınıyye üzerine geldi anda vefât eyledi Kostantınıyye

13. anda:-n, -da

Diğer 53

Mısra: 21

"O" işaret zamiri.

küçüğün okumaga işaret eyledi ol ticârete ta'yîn olunan maldâr oldu Hindüstâna ticârete gitti anda vefât eyledi ve ol

14. anuñla:-nuñ, -la

Diğer 57

Mısra: 13

"O" işaret zamiri.

ta'âm dağı yokdur meger şeyh köfte kebâbı bişürdi kebâb demürin kapu yaruğundan şokayın anuñla ta'âmlan didi eyle

15. andadur:-n, -da, -dur

Diğer 37

Mısra: 16

"O" işaret zamiri.

kazâsında mütevaftın oldu kabr-i şerîfleri andadur Rivâyet olunur ki şeyh Hamza vefât idüp defn olunduğı gice şırtlan

16. anı:-n, -ı

Diğer 45

Mısra: 26

"O" kişi zamiri.

Ancılayın kimesne nâdir olur Didi şanursın anı ölmüşdür

17. aña:-ñ, -a

Diğer 50

Mısra: 3

"O" kişi zamiri.

Sultân Muḥammed şeyhe sü'âl eyledi ki Faḳîh Aḥmed kimdür aña tazarru' eyledüm Allâhu te'âlâya yalvarsam evlâ degül

18. aña:-ñ, -a

Diğer 50

Mısra: 5

"O" kişi zamiri.

miydi didi şeyh cevâb virdi ki ol zemânda Faḳîh Aḥmed kuṭb-ıd Allâhu te'âlâ taşarrufı aña virmiş idi ol

19. **anlara:-n, -lar, -a**

Diğer 62

Mısra: 14

"Onlar" kişi zamiri.

kapuşurlarımış ve Mevlânâ
Şemsüddîn Muḥammed el-
Fenârî

anlara irâdet getürmişdi ve Şeyḥ
Hâmid zâhirde tîrîkatı Şeyḥ

20. **anlaruñ:-n, -lar, -uñ**

Diğer 56

Mısra: 20

"Onlar" kişi zamiri.

anlaruñ eli ditrer Akşemseddîn-
ile muşâfâha eyleyicek benüm
elüm ditrer didi Hikâyet olunur
ki Akşemseddîn ebegümece

21. **aña:-ñ, -a**

Diğer 54

Mısra: 27

"O" kişi zamiri.

'ayne'l-yakînisi belki ḥaḳḳa'l-
yakîn olmak istedi şeyḥüñ âḥir
'ömri idi ḡâyetde pîr-i za'îf
olmuşdi şeyḥ aña eyitdi

22. **aña:-ñ, -a**

Diğer 55

Mısra: 15

"O" kişi zamiri.

Dimiş ol bir 'azîze burun aña
var
Saña 'ilm-i ledünni kıla tekrâr

23. **aña:-ñ, -a**

Diğer 55

Mısra: 25

"O" kişi zamiri.

eyledi 'âkıbet Allâh sübhânehû
ve te'âlâ aña dört oğul
rûzî kıldı kimi toḳsan ve kimi
yüz yaşında vefât eyledi

24. **aña:-ñ, -a**

Diğer 65

Mısra: 13

"O" kişi zamiri.

getüren dervişleri muḳaddemâ
gündüz kullanur gice iḫyâ
itdürürdi aña dek ki feth
müyesser ola ba'de ḥalvete

25. **anda:-n, -da**

Diğer 62

Mısra: 22

"O" işaret zamiri.

birkaç def'a va'z eyledi
ḥalâyıkuñ kendüye ziyâde
iḳbâlin
görüḫ Bursadan gitti Akşaraya
geldi anda fuḳârâ' -i tâlibîn

26. **anuñ:-nuñ**

Diğer 54

Mısra: 16

"O" kişi zamiri.

Ṭaḡıldı 'asker-i ḡussa
hücûmından anuñ şaf şaf
bu beytde ḳurḳafdan murâd
yeñiçeridür ve ḳarḳafdan murâd

27. **anlara:-n, -lar, -a**

Diğer 54

Mısra: 3

"O" kişi zamiri.

ḥalk anlara laḳab ḳodılar cum'a
gün olup ḥalk câmi'e giricek
anlar meyhâneye cem' olurlardı
ḥamr içerlerdi ser-ḥoş olurlardı

28. **anlar:-n, -lar**

Diğer 54

Mısra: 4

"O" kişi zamiri.

ḥalk anlara laḳab ḳodılar cum'a
gün olup ḥalk câmi'e giricek
anlar meyhâneye cem' olurlardı
ḥamr içerlerdi ser-ḥoş olurlardı

29. **anı:-nı**

Diğer 51

Mısra: 25

"O" kişi zamiri.

ḡurbetde anı bî-nişân eyleme
didi ol ruḥbân uyandı ḳalbi
nûr-ı îmân-ıla taldı Eşhedü en
lâ-ilâhe illallâh ve eşhedü enne

30. **anda:-n, -da**

Diğer 62

Mısra: 20

"O" işaret zamiri.

Bâyezîd Ḥan Bursada Câmi'-i
Kebîreyi binâ idüp Şeyḥ Hâmid
ḥazretlerinden anda olmaḡı
iltimâs eyledi şeyḥ daḥı anda

31. **aña:-ñ, -a**

Diğer 46

Mısra: 9

"O" kişi zamiri.

Kutb-ı irşâd Şeyḥ Şemsüddîn

Ṭıfl-ı ferzend idüm aña bu faḳîr

32. **anı:-n, -ı**

Diğer 75

Mısra: 1

"O" kişi zamiri.

ve Ḥazret-i Ebû Bekr-i Şiddîk
anı kim

33. **anuñ:-n, -uñ**

Diğer 75

Mısra: 8

"O" kişi zamiri.

Bu du'a târîḡ düşdi mevte
Ḳabrini Allâh anuñ pür-nûr ide

34. **anlar:-n, -lar**

Diğer 69

Mısra: 12

"O" kişi zamiri.

anlar varınca çoban vefât eyledi
ḥikâyet olunur ki
merḥûm 'Abdülḳâdir Efendinüñ
Sa'dî adlu bir oğlu vardı Rûm

35. **anlar:-n, -lar**

Diğer 74

Mısra: 18

"O" kişi zamiri.

anlar ihâta eylemişdi kesble ve
cehdle taḥşil olunmak ḳâbil
degüldi anlara meḥûlât bi't-
ṭab' münkeşif olmuşdi
'Arabiyetde

36. **aña:-ñ, -a**

Diğer 42

Mısra: 2

"O" kişi zamiri.

ḥayvanât aña söyledirdi ḳaşaba-i
Göynükde bir mu'temeddün
'aleyḥ bir kimse câmi'ü'l-
menâḳıḫ Emîr Ḥüseyyine
Göynük

37. **aña:-ñ, -a**

Diğer 63

Mısra: 26

"O" kişi zamiri.

oldı 'âkıbet muḥabbetullâh aña
şol kadar ḡalebe eyledi ki
istimâ'-i Ḳur'ân kılsa ya bir
şavt-ı ḥasen işitse derûnından
bir

38. **aña:-ñ, -a**

Diğer 66

Mısra: 12

"O" kişi zamiri.

Nürulhüdâ Muhammed
Hamdullâh Akşeyhün büyük
oğlu
Sa'dullâh Çelebidür şeyh aña
eydüdü 'ulüm-ı zâhiri

39. **anı:-n, -ı**

Diğer 69

Mısra: 11

"O" kişi zamiri.

eyitdi ol çoban beni urdı egerçi
ben beddu'â eylemedüm
ammâ gayret-i Hağ anı helâk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

'abâ-püş velîler:

1. **'abâ-püş velîler:-ler**

Diğer 49

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Aba giyen, derviş, kalender
veli.*

fethini istihrâc eylemişdük kal'a
feth olunduğı
gün karındaşum Hızır 'abâ-püş
velîler ile 'askerüñ

'abdülkâdir:

1. **'abdülkâdir:**

Diğer 67

Mısra: 16

*Şeyh Abdülkadir Çelebi (21
Ağustos 1464-7 Aralık 1538)
Akşemseddin'in en büyük oğlu
Muhammed Sadullah'ın çocuğı.
Akşemseddin'in torunu.*

ve mezbûr Sa'dullâhuñ oğlu
'Abdülkâdir rahmetullâhi
'aleyhimâ 'ilmine gâyet ve
fazlına nihâyet yok idi ne

2. **'abdülkâdir:**

Diğer 67

Mısra: 21

*Şeyh Abdülkadir Çelebi (21
Ağustos 1464-7 Aralık 1538)
Akşemseddin'in en büyük oğlu
Muhammed Sadullah'ın çocuğı.
Akşemseddin'in torunu.*

illâ meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend dağı bulunca
bir ders fevt oldu Mezbûr

'Abdülkâdir 'acüz dünyâya üç
talâk

'abdülkâdir celebi:

1. **'abdülkâdir celebi:**

Diğer 69

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

*Şeyh Abdülkadir Çelebi (21
Ağustos 1464-7 Aralık 1538)
Akşemseddin'in en büyük oğlu
Muhammed Sadullah'ın çocuğı.
Akşemseddin'in torunu.*

geldi merhûmuñ menâkıbı
çokdur lâkin biz ihtisâr eyledük
Merhûm 'Abdülkâdir Çelebi
sekiz yüz altmış sekiz senesinüñ

'abdülkâdir efendinüñ:

1. **'abdülkâdir efendinüñ:-n, -
üñ**

Diğer 69

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Şeyh Abdülkadir Çelebi (21
Ağustos 1464-7 Aralık 1538)
Akşemseddin'in en büyük oğlu
Muhammed Sadullah'ın çocuğı.
Akşemseddin'in torunu.*

anlar varınca çoban vefât eyledi
hikâyet olunur ki
merhûm 'Abdülkâdir Efendinüñ
Sa'di adlu bir oğlu vardı Rûm

'abdülkâdir efendiye:

1. **'abdülkâdir efendiye:-y, -e**

Diğer 68

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

*Şeyh Abdülkadir Çelebi (21
Ağustos 1464-7 Aralık 1538)
Akşemseddin'in en büyük oğlu
Muhammed Sadullah'ın çocuğı.
Akşemseddin'in torunu.*

Efendiye vardı ta'âm yendi
nemâz kılındı içerü gider olıcak

2. **'abdülkâdir efendiye:-y, -e**

Diğer 69

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

*Şeyh Abdülkadir Çelebi (21
Ağustos 1464-7 Aralık 1538)
Akşemseddin'in en büyük oğlu
Muhammed Sadullah'ın çocuğı.
Akşemseddin'in torunu.*

geldi hikâyet olunur ki bir a'mâ
karıcuk 'Abdülkâdir Efendiye

vardı 'ilâc şordı merhûm eyitdi
bu gice bize konuk ol

'abdullâh:

1. **'abdullâh:**

Diğer 37

Mısra: 9

*Akşemseddin'in Hz.
Ebubekir'e kadar uzanan
soyağacında yer alması dışında
hakkında kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

Şihâbüddin es-Sühreverdî ibni
Muhammed bin 'Abdullâh bin
Mes'ud bin El-Hasan bin 'Aşım
bin Naşr bin Kâsım bin

'abdurrahîm:

1. **'abdurrahîm:**

Diğer 42

Mısra: 8

*Abdurrahim Karahisâri (ö.
888/1483'ten sonra), Türk
mutasavvıf ve şairi.*

'Abdurrahîm rahimehumullâh
halifesidür 'Abdurrahîm
Merhûm Gâzi Murâd Hanuñ
kâdi-'askeri Süleymân Çelebi

'abdu'r-rahmân:

1. **'abdu'r-rahmân:**

Diğer 36

Mısra: 21

*Ebû Muhammed
Abdurrahmân b. Ebî Bekr es-
Siddik (ö. 53/673) Hz. Ebû
Bekir'in oğlu ve Hz. Âişe'nin
ana baba bir kardeşi.*

ki Hâzret-i Ebû Bekri's-
Şiddikun dört oğlu vardı
Naşrullâh 'Abdu'r-rahmân ve
Ca'fer ve Muhammed rażiyal-
lâhü

2. **'abdu'r-rahmân:**

Diğer 37

Mısra: 2

*Ebû Muhammed
Abdurrahmân b. Ebî Bekr es-
Siddik (ö. 53/673) Hz. Ebû
Bekir'in oğlu ve Hz. Âişe'nin
ana baba bir kardeşi.*

Mevlânâ Celâlü'd-din-i Rûmî
hâzretlerinüñ cedd-i

a'lāsıdur ve 'Abdu'r-raḥmān
Şaḳīk-i Belhī ḥazretlerinin

'abūsü'l-vech:

1. 'abūsü'l-vech:

Diğer 68

Mısra: 1

Asık yüzü, somurkan.

ammā tenhāsında kılurdı ve
'abūsü'l-vech degüldi tebessüm
iderdi amma gülmeḳ şadāsı
ağzından iştirilmedi evā'ilde

ac:

1. açuk:-uk

Diğer 72

Mısra: 9

*Açık, aşikar, kapalı
olmayan.*

olunur ki Nūru'l-hüdā āhirete
gider olıcak vaşıyyet eyledi kim
ḳabrümün üzerini örtmeyeler
diyü ḳabri açuk ḳomaḳ meşrū'

2. açdı:-dı

Diğer 37

Mısra: 18

*(Bir şeyi) Kapalı, örtülü
durumdan çıkarmak, görünür
hâle getirmek.*

didükleri ḳurd geldi Ḳabr-i
şeriflerin açdı cism-i
mübârekin yemek istedi Şeyḫ
Ḥamza mübârek elin tâbütan

3. açıldı:-ıl, -dı

Diğer 72

Mısra: 10

*(Bir şeyi) Kapalı, örtülü
durumdan çıkarmak, görünür
hâle getirmek.*

degül diyü örttiler yine açıldı
pes artuk örtmediler ḥalk
yağmura muhtâc olıcak ol ḳabr-i
şerife bir miḳdâr su seperler

4. açılmaḳ:-ıl, -maḳ

Diğer 45

Mısra: 6

*(Bir şeyi) Kapalı, örtülü
durumdan çıkarmak, görünür
hâle getirmek.*

olursın vefātuḁndan soḁra seni
kimse görmez bu sebebdendür
ki birḳaç kere türbe-i şerifeleri
açılmaḳ lâzım geldükde ebnâ-i

5. aç:

Diğer 57

Mısra: 10

*(Bir şeyi) Kapalı, örtülü
durumdan çıkarmak, görünür
hâle getirmek.*

ziyâde açıkḁum ta'am vir
yiyeyin ve ḳapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyḫ ḳapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

6. açılmaz:-ıl, -maz

Diğer 57

Mısra: 11

*(Bir şeyi) Kapalı, örtülü
durumdan çıkarmak, görünür
hâle getirmek.*

ziyâde açıkḁum ta'am vir
yiyeyin ve ḳapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyḫ ḳapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

'acâyib:

1. 'acâyib:

Diğer 74

Mısra: 11

İlginç, şaşırtıcı.

bir risâle cem' eylemişdür ki
gözler görmedük ve ḳulaḳlar
iştirmedük 'acâyib yazmışdır ve
'ilm-i fıkıḁda daḫı bir kitâb

'aceb:

1. 'acebdür:-dür

Diğer 64

Mısra: 6

*(Acaba) Şüphe, tereddüt,
hayret ve şaşkınlık ifade eden
soru zarfı.*

İbrâḫīm eydür çünki ḥalk tağıldı
Akşemseddin eyitdi
'acebdür hiç bir gönlüm aḡrır
dir kimse yokdur pes döndi

2. 'aceb:

Diğer 57

Mısra: 8

Acaip, tuhaf, şaşılasi.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
ḡarib âvâzla çağırıldılar kedi
hemân ḳalkdı ḳapuya vardı
cevâb virdi ol taşradagı eyitdi

3. 'aceb:

Diğer 54

Mısra: 13

*(Acaba) Şüphe, tereddüt,
hayret ve şaşkınlık ifade eden
soru zarfı.*

olıcak aralarından birisi bu
mısra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu ḳurḳafdan gelen
ḳarkaf
birisi daḫı eyitdi

4. 'aceb:

Diğer 63

Mısra: 8

*(Acaba) Şüphe, tereddüt,
hayret ve şaşkınlık ifade eden
soru zarfı.*

buyurdı kim hiç dünyâmuz
olduḡı yok idi 'Aceb ḳaḡı
günâhumuzdan oldu Şeyḫ Ḥacı
Bayram rahmetullâhi 'aleyhi

acık:

1. acıkḁum:-du, -m

Diğer 57

Mısra: 10

*Açlık duymak, yemek yeme
ihtiyâcı hissetmek.*

ziyâde açıkḁum ta'am vir
yiyeyin ve ḳapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyḫ ḳapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

'âciz oldu:

1. 'âciz oldu:-dı

Diğer 42

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Aciz kalmak.

bir kızı marziye oldu taḫîbler
'ilâcından 'âciz oldu 'ilâcdan
ferâḡat eylediler 'âḳibet şeyḫe
mürâcâ'at eylediler Şeyḫ

'acüz dünyâva:

1. 'acüz dünyâyâ:-y, -a

Diğer 67

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

*Kötü huylu yaşlı, vefasız
dünya.*

illâ meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend daḫı bulunca
bir ders fevt oldu Mezbûr
'Abdülḳâdir 'acüz dünyâyâ üç
talâḳ

ad:1. **adlu:-lu****Diğer 44**

Mısra: 12

Ad, isim.

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyan ilinde
Şeyhî adlu bir şâ'ir vardur bu
beyti ol söyledi Allāhu

2. **adlu:-lu****Diğer 55**

Mısra: 18

Ad, isim.

pes Mevlānā Sefer-şāh taşavvufi
tekmil eyledi 'İlm-i
taşavvufda Ziyāfetü'l-İhvān bi-
Matā'imî'l-'İrfān adlu kitāb

3. **ad:****Diğer 57**

Mısra: 8

Ad, isim.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
ğarīb āvāzla çağırdılar kedi
hemān kalkdı kapuya vardı
cevāb virdi ol taşradagi eyitdi

4. **ad:****Diğer 57**

Mısra: 15

Ad, isim.

eylediler şeyh bu hālî görđi
tınmadı yatdı uyudı şabāh
oldı şeyh nemāzdan fāriğ olıcak
gice işitdügi ad ile ol kediye

5. **ad:-ı****Diğer 64**

Mısra: 21

Ad, isim.

yedinci gice leyle-i berātdı Şeyh
Şāmî ki adı Hamzadur
Rūma tābi' Keskin nām kıyede
yatur Mısrıluoğlu

6. **ad:-ı****Diğer 67**

Mısra: 11

Ad, isim.

ğāhî ba'zı kabir görüp inerdi biz
giderdük şöña ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şāhibinüñ
adı filānmış filān yirde

7. **adlu:-lu****Diğer 69**

Mısra: 13

Ad, isim.

anlar varınca çoban vefāt eyledi
hikāyet olunur ki
merhūm 'Abdülkādîr Efendinüñ
Sa'dî adlu bir oğlu vardı Rüm

8. **adlu:-lu****Diğer 68**

Mısra: 14

Ad, isim.

Felā tak'ud ba'de'z-zikrā
me'a'l-kavmi'z-zālimin
rivāyet olunur ki merhūm
Akşemseddinüñ Evhad adlu bir
dostı

9. **adlu:-lu****Diğer 74**

Mısra: 7

Ad, isim.

dimekle müte'ārefdür içinde çok
tahrirleri ve tedkikleri
vardur ve Ahmediye adlu kitāb
nazm eylemişdür ve

10. **adlu:-lu****Diğer 74**

Mısra: 13

Ad, isim.

cem' eylemişdür Mesāi'l-i
Mühimmeyi yazmışdur ve
manzūm
Münisü'l-'Uşşak adlu kitābı ve
Kıyāfet-nāmesi

ad kodılar:1. **ad kodılar:-dı, -lar****Diğer 49**

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

Ad koymak, ad vermek,
adlandırmak.

Mağallesi diyü ad kodılar
hikāyet olunur ki kal'a feth
olunmadın
pādisāh şeyhe baña bir du'ā
öğret ki okuyayın didi

ad konulmuşdur:1. **ad konulmuşdur:-ul, -mıs, -dur****Diğer 55**

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Deyim**

Adlandırılmak.

ortancı oğluna Pîr Ahmed Çelebi
diyü ad konulmuşdur bu
fakîr cāmî'ü hāzihi'l-menākıb
Emir Hüseyin Enîsinüñ

ad virdi:1. **ad virdi:-di****Diğer 55**

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

Adlandırmak.

virdi şeyhün bu kerāmetin
göricek Sefer-şāh şıdk ile mürîd
oldı ve Şeyh İbrāhîm ol kitāba
Gülzār diyü ad virdi Mevlānā

ad virmişlerdür:1. **ad virmişlerdür:****Diğer 40**

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

Adlandırmak.

Telhîşü Def'u'l-Metā'in ve
bunlardan mā'adā bir Türkî
risāleleri
dahı vardur Makāmāt-ı Evliyā
diyü ad virmişlerdür Hikāyet

'adālet:1. **'adālete:-e****Diğer 52**

Mısra: 22

Hak ve hukuku gözetme.

meşālîh-i mü'minin görölmez
ümme-i Muhammed
'aleyhi'sşalātü
ve's-selām mükedderü'l ahvāl
olurlar 'adālete cehd

âdem:1. **âdem:****Diğer 45**

Mısra: 24

Biri, kişi, insan.

te'lif-i Kıssa-i Yūsuf 'aleyhi's-
selāmda dimişdür Şi'r
Âdem oldur ki mevte kâdir olur

2. **âdem:****Diğer 69**

Mısra: 9
Biri, kişi, insan.

aşşam eve güçle vardı bugün
şeyhün bir âdemin urdum
irişün şeyhe şefâ'at eyleñ didi
şeyhe âdem vardı merhûm

3. âdem:

Diğer 72

Mısra: 4

Biri, kişi, insan.

helâk oldı filân tağda yatur didi
ol arada hâzır olanlar âdem
gönderdiler şağaluñ ölüsin
getürdiler Hürus yeyen

âdet:

1. 'âdeti:-i

Diğer 66

Mısra: 1

Âdet edinmek, olağan ve
alışılmış bir huy hâline
getirmek.

vâkı' ayı haber virdi Akşeyh
buyurdu kim bu 'âdeti terk
eyleme
dervişlere dahı itdür Şeyh
İbrâhimün vefâtı hicretün

adû:

1. 'adûya:-y, -a

Diğer 48

Mısra: 15

Savaşta karşı taraf,
düşman, hasım.

şeyhe gönderdi kal'a fetih olmak
ve 'adûya zafer bulmak
var midur didi Şeyh cevâbı
virüp ümmet-i Muhammedden

âferin:

1. âferin:

Diğer 44

Mısra: 2

Aferin, takdir ve övgü sözü.

sülûk idüp murâkabe ve
müşâhedeye şügl idüp otururken
nâ-gâh şeyh âferin Germiyan
Türki didi ve yine sükût

2. âferin:

Diğer 44

Mısra: 4

Aferin, takdir ve övgü sözü.

eyledi halvetden çıkduktan
şoñra şeyh hazretleri hoş-hâtır
olduğı zemânda halvetde
olanlardan biri şeyhün âferin

'afv olundu:

1. 'afv olundu:-un, -dı

Diğer 58

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Affedilmek, bağışlanmak.

çıkar diyü buyruldu soğuk
cehennemde buldum
elhamdülillâh
'afv olundu didi Akşemseddin
kendü hâtt-ı şerifiyle vakf-nâme

'afv olunmak:

1. 'afv olunmak:-un, -mak

Diğer 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Affetmek, bağışlamak.

'azâbına giriftâr oldı 'afv
olunmak taleb eyledüm zârîlık
kıldum Hâk Te'âlâ du'âmı kabûl
eyledi var cehennemden

âğac:

1. âğaçlar:-lar

Diğer 42

Mısra: 1

Ağaç.

gezdüğü yirlerde âğaçlar ve
taşlar ve otlar sâ'ir eşya ve

âğar:

1. âğarup:-up

Diğer 47

Mısra: 2

Beyazlaşmak II Rengi

solmak.

riyâzatdan zâ'if ve nañif olup
dâ'imâ mübârek yüzi âğarup
mübârek şakalı ve başınuñ saçı
ak olup ve ekşer zemânda ak

âğız:

1. âğzından:-ı, -n, -dan

Diğer 68

Mısra: 2

İnsan ve hayvanlarda

yemeye, seslenmeye mahsus
uzuv.

ammâ tenhâsında kılurdı ve
'abüsü'l-vech degüldi tebessüm
iderdi amma gülmek şadâsı
âğzından işitilmedi evâ'ilde

ağla:

1. ağlaşdılar:-ş, -dı, -lar

Diğer 72

Mısra: 22

Üzüntü, acı, sevinç,

pişmanlık ve benzeri etkisiyle
gözyaşı dökmek.

kılduk merhûm Hamdî Çelebi
geldi bu derviş gördi ağlaşdılar
muşâfağa kıldılar üç gün üç gice
muşâhabet kıldılar

2. ağladı:-dı

Diğer 68

Mısra: 26

Üzüntü, acı, sevinç,

pişmanlık ve benzeri etkisiyle
gözyaşı dökmek.

zemânı oldı ilde alma kalmadı
Mezbûr Evhaduñ bir oğlancuğı
alma isteyüp ağladı ittifağ ol
esnâda Evhad 'Abdülkâdir

ağniyâ:

1. ağniyâyı:-y, -ı

Diğer 74

Mısra: 28

Zenginler.

eylemişler ağniyâyı begenmez
ve kâzıları sevmezdi fuğâra
ile enîsi vardı bir kimesnenün
babası Hamdî ola ve ecdâdı

ağrı:

1. ağrır:-r

Diğer 64

Mısra: 6

Ağrımak, acılamak.

İbrâhim eydür çünkü halk tağıldı
Akşemseddin eyitdi
'acebdür hiç bir gönüm ağrır
dir kimse yokdur pes döndi

âğzından çıkmazdı:

1. âğzından çıkmazdı:-dı

Diğer 67

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Deyim**

Âğzından çıkmaz. II Kötü

söz söylememek.

yazmışlar dirdi kelām-ı lağv
ağzından çıkmazdı benî âdem
yanında tınmazdı ammā tenhā
yirlerde ve hālî tağlarda zār zār

āh:

1. āh:

Diğer 46

Mısra: 15

"Ah!" üzüntü bildiren

ünlem.

Derd-i gâmdan belâ-yı
ğurbetden

Âh kim bu yetim-i Yûsuf-vâr

2. āh:

Diğer 67

Mısra: 28

"Ah!" üzüntü bildiren

ünlem.

ağlardı āh Allāh diyü inlerdi
farz nemāza ezān okurdu
imāmet iderdi nāfile nemāz
kılduğın kimesneye göstermezdi

āhir:

1. āhir:

Diğer 48

Mısra: 8

"En son, sonunda,

nihayetinde" anlamında zarf.

i'tibār ve i'tikād eyleyüp yarak
gördi Koştantıniye üzerine
vardı elli dört gün ceng eyledi
āhir Firengistāndan İstanbula

2. āhir:

Diğer 69

Mısra: 6

"En son, sonunda,

nihayetinde" anlamında zarf.

çıkardı çoban yine koydu āhir ol
çoban merhūmı bilmeyüp
çevgânla urdu merhūm tınmadı
hemân döndi pes çoban

3. āhirine:-i, -n, -e

Diğer 74

Mısra: 25

"En son, sonunda,

nihayetinde" anlamında zarf.

āhirihi yazmışlar ve merhūm
Kādirî Efendi kâzî-asker iken
merhūma
Kitāb-ı Kāzî-han yazdurdu
evvelinden āhirine dek

āhir 'ömri idi:

1. āhir 'ömri idi:-i, -di

Diğer 54

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Ömrün sonu.

'ayne'l-yaķınisi belki haķķa'l-
yaķın olmak istedi şeyhūñ āhir
'ömri idi gāyetde pîr-i za'if
olmuşdı şeyh aña eyitdi

āhiret:

1. āhiret:-e

Diğer 72

Mısra: 8

Ölümden sonra gidilecek
olan âlem, öbür dünya, beka
âlemi.

olunur ki Nûru'l-hüdā āhirete
gider olıcaķ vaşiyet eyledi kim
kabrümūñ üzerini örtmeyeler
diyü kabri açuķ çomaķ meşrū'

2. āhiret:

Diğer 73

Mısra: 24

Ölümden sonra gidilecek
olan âlem, öbür dünya, beka
âlemi.

babası Akşemseddini düşünde
gördi iy Hamdı şimdiden girü
āhiret yarağın eyle mürşidü's-
sâlikin Şeyh İbrāhime

āhirete gitmedin:

1. āhirete gitmedin:-me, -din

Diğer 66

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ölmek.

okuduñ bildüñ ben āhirete
gitmedin 'ilm-i bātını dağı taşşıl
eyle dirdi Sa'dullāh tırmaz
'ilm-i zāhire çalışurdu bir gece

āhiruhā:

1. āhiruhā:

Diğer 54

Mısra: 8

Son, sonuncu.

Evveluhā Karabāli ve āhiruhā
Masmas ve humā medūdāni
'indallāhi ve'n-nāsi

āhirü'l-emr:

1. āhirü'l-emr:

Diğer 52

Mısra: 27

(Ar.) İşin sonunda. Akibet,

en son.

geçdi Göynüke geldi āhirü'l-
emr Sultān Muhammed
Göynüke niçe yük akçe ve
bennā gönderdi Göynükde
cāmi'

ahkām-ı tarikat:

1. ahkām-ı tarikat:

Diğer 52

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Tarikat hükümleri.

soñra tarik-i taşavvufa sâlik oldu
hazret-i şeyhe ahkām-ı tarikat
her ne ise baña gösterüp irşād
eyle didi Şeyh cevāp virdi ki

ahlāk:

1. ahlāk:-ı

Diğer 70

Mısra: 5

Bir kimsenin iyi
niteliklerini veya kişiliğini ifade
eden tutum ve davranışlar
bütünü, mizaç, tabiat.

Oturup halkı tarik-ı Haķķa
da'vet ve irşād iden budur
Bunuñ
ahlākı ve evşāfı ve kerāmâtı ve
hikāyâtı ayru kitāb olmağa

ahlāk-ı hamide:

1. ahlāk-ı hamide:

Diğer 39

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Övgüye layık, eksiksiz,
kusursuz ahlak.

hamide taşşıl eyleyüp

ahlāk-ı zemîmeden:

1. ahlāk-ı zemîmeden:-den

Diğer 39

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

*Kötü ahlâk. Dinin ve aklın
beğenmediği huylar.*

itdirdi hattâ yidi günde bir
kaşuk sirkeden gayrı nesne ekl
ve
şûrb eylemez oldu Ahlâk-ı
zemîmeden pâk olup ahlâk-ı

ahmed:

1. **ahmede:-e**
Diğer 47
Mısra: 5
Kişi adı.

libâslar geydüğü ecelden
Akşemseddin didiler ism-i
şerifleri
Muhammeddür 'Arab Ahmede
Şemsüddin didüğü gibi

ahmedive:

1. **ahmedive:**
Diğer 74
Mısra: 7
*Hamdullah Hamdi
tarafından 1494-95 yılında
kaleme alınan, Fil Vak'ası,
Peygamber'in doğumu, Miraç
ve Hicret gibi olayların
anlatıldığı manzum eser.*

dimekle müte'ârefdür içinde çok
tahrirleri ve tedkikleri
vardur ve Ahmedive adlu kitâb
nazm eylemişdür ve

ahsâm:

1. **ahsâm:**
Diğer 41
Mısra: 6
*Güneşin batmasına yakın
zamandan gecenin başlamasına
kadar olan vakit, akşam vakti.*

Akşemseddin eva'ilde âlemi
seyâhat idüp gezerken her kanda
ki ahsâm ola anda yaturdı
Göynüke gelüp mütemekkin
olmazdan

2. **ahsâmdan:-dan**
Diğer 65
Mısra: 7
*Güneşin batmasına yakın
zamandan gecenin başlamasına
kadar olan vakit, akşam vakti.*

bu hâtırayı her ne kadar def
eylemek istedüm müyesser

olmadı
ahsâmdan şofra şeyhden bir
âdem geldi seni şeyh ister

3. **ahşâm:**
Diğer 68
Mısra: 15
*Güneşin batmasına yakın
zamandan gecenin başlamasına
kadar olan vakit, akşam vakti.*

vardı bir gün eyitdi ya Evhad
filan gün ahşâm gel gice seni
Beğbâzârına göndereyin didi
Evhad geldi ta'âm yendi

4. **ahşâm:**
Diğer 69
Mısra: 8
*Güneşin batmasına yakın
zamandan gecenin başlamasına
kadar olan vakit, akşam vakti.*

ahşâm eve güçle vardı bugün
şeyhün bir âdemin urdum
irişün şeyhe şefâ'at eyleñ didi
şeyhe âdem vardı merhûm

ahsâm yetisdi:

1. **ahsâm yetişdi:-di**
Diğer 41
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
*Akşam olmak, akşam
vaktinin gelmesi.*

otuz yıl muqaddem Göynüke
uğramışlar Gölözi
nâm mevzide ahşâm yetişdi bir
açarşu kenârında bir çemenzâr

ahvâl:

1. **ahvâline:-i, -n, -e**
Diğer 42
Mısra: 21
*"Hâl, durum, vaziyet"
kelimelerini karşılayan çokluk
bildiren kelime.*

ahvâline temâm vâkıf olmadı
şandum pes şeyh buyurdı divât
ve kalem getürdiler yazdı edviye
getürdiler 'ilâc eyledi

2. **ahvâli:-i**
Diğer 54
Mısra: 18
*"Hâl, durum, vaziyet"
kelimelerini karşılayan çokluk
bildiren kelime.*

hamrdur pes bunların ahvâli
beyne'n-nâs münteşir oldu

Sultân
Muhammed Handan havf idüp
her biri bir tarafa kaçdı Sultân

3. **ahvâli:-i**
Diğer 55
Mısra: 23
*"Hâl, durum, vaziyet"
kelimelerini karşılayan çokluk
bildiren kelime.*

ve himmet istemeğe iletmişdi ki
üç oğlunun ahvâli
zıkr olundu eyle olsa hâzret-i
şeyh ol kızcağaza evlâd-ıla
himmet

4. **ahvâlleri:-ler, -i**
Diğer 35
Mısra: 13
*"Hâl, durum, vaziyet"
kelimelerini karşılayan çokluk
bildiren kelime.*

hâzretlerinin bavakzı menâkıb
ve ahvâlleri tahrîr ve ba'zı
kelimât

5. **ahvâlümden:-üm, -den**
Diğer 64
Mısra: 7
*"Hâl, durum, vaziyet"
kelimelerini karşılayan çokluk
bildiren kelime.*

benüm ahvâlümden şordı
eyitdüm Kayseriyyede müderris
idüm
derünümde bir derd peydâ oldu
dermân uma geldüm didüm

ahvâl-i ekmelü'l-müdaqqikîn:

1. **ahvâl-i ekmelü'l-
müdaqqikîn:**
Diğer 36
Mısra: 17
Kelime Tipi: -
*En iyi araştıran, inceden
inceye tetkik edenlerin hâlleri.*

Be-cüz muhabbet-i merdân-ı
müstakîm
Ahvâl-i ekmelü'l-müdaqqikîn
kutbi'l-'ârifin meslekü's-sâlikîn

ahyânen:

1. **ahyânen:**
Diğer 57
Mısra: 4
*Arada sırada, zaman
zaman.*

'avrata dāyim gelme ahyānen
gel didi hīkāyet olunur ki bir
cinnī şeyḥe muḥabbet eyledi
şeyḥ bī-ḥaber iken cinnī kedi

2. ahyānen:

Diğer 57

Mısra: 17

*Arada sırada, zaman
zaman.*

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyḥ
eyitdi insān cinn-ile dāim bir
yerde olmak güçdür var git
ahyānen gel didi cinnī daḥı

3. ahyānen:

Diğer 57

Mısra: 18

*Arada sırada, zaman
zaman.*

gitdi ahyānen gelür şeyḥi ziyāret
kılurdi rivāyet olunur ki
bir gün şeyḥ şavmasından çıktı
şüfilere bir kilim getürün

ak 'abālar:

1. ak 'abālar:-lar

Diğer 49

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Ak, beyaz aba, hırka,
cübbe.*

'asker-i islāmuñ öñince ak
'abālar geymiş bir tã'ife hışāra
koyuldlılar hemān ol sã'at kãl'a
fetḥ oldu hīkāyet olunur ki

ak libāslar:

1. ak libāslar:-lar

Diğer 47

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Beyaz elbise.

libāslar geydügi ecelden
Akşemseddin didiler ism-i
şerifleri
Muḥammeddür 'Arab Aḥmede
Şemsüddin didügi gibi

ak olup:

1. ak olup:-up

Diğer 47

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Beyaz, ak olmak.

riyāzatdan zã'if ve naḥif olup
dã'imā mübārek yüzi aḡarup
mübārek şakalı ve başınuñ şacı
ak olup ve ekşer zemānda ak

ak saçı:

1. ak saçı:-ı

Diğer 49

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Beyaz saç.

saçı nür gibi şa'ş'a virmiş
mübārek saçın şakalın ve
toprağa
bulamış gözinden yaş aḡar sofrā
kadar yir yaş olmuş münācāt

akarsu:

1. akarsu:

Diğer 41

Mısra: 8

*Nehir, dere, çay, ırmak gibi
devamlı akıp giden su.*

otuz yıl muḡaddem Göynüke
uḡramışlar Gölözi
nām mevzide aḡşām yetişdi bir
akarsu kenārında bir çemenzār

akbıyık el-meczüb:

1. akbıyık el-meczüb:

Diğer 63

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Hacı Bayram Velī'nin
halifelerinden. Akbıyık Sultan
(ö. 860/1456), II. Murad ve
Fâtih devri şeyhlerinden.*

ve Selāhaddīn-i Boluvī ve
Muşlihiddin ḡalīfe ve Akbıyık
el-Meczüb
ve Emīr Dede el-Göynükī gibi
raḡimeḡumullāhi te'ālā

akçe:

1. akçe:

Diğer 60

Mısra: 21

*Eskiden para ölçüsü olarak
kullanılan küçük gümüş sikke.*

gözedüp muntazırlar idi
Akşemseddin nā-gāḡ çıka geldi
Hācı
Bayramuñ borcından sü'āl
eyledi toḡsan biñ akçe borcı
çıkdı

2. akçe:

Diğer 60

Mısra: 30

*Eskiden para ölçüsü olarak
kullanılan küçük gümüş sikke.*

yaşşı yapraklı ot bitmiş her
yapraḡuñ üstinde bir akçe var
ḡisābın Allāḡ bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

3. akçe:

Diğer 60

Mısra: 31

*Eskiden para ölçüsü olarak
kullanılan küçük gümüş sikke.*

yaşşı yapraklı ot bitmiş her
yapraḡuñ üstinde bir akçe var
ḡisābın Allāḡ bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

4. akçe:

Diğer 61

Mısra: 1

*Eskiden para ölçüsü olarak
kullanılan küçük gümüş sikke.*

akçe eksilmedi ol bağçenuñ içi
tolu akçe idi pes ol kimesne

5. akçe:

Diğer 61

Mısra: 1

*Eskiden para ölçüsü olarak
kullanılan küçük gümüş sikke.*

akçe eksilmedi ol bağçenuñ içi
tolu akçe idi pes ol kimesne

6. akçeyi:-y, -i

Diğer 61

Mısra: 2

*Eskiden para ölçüsü olarak
kullanılan küçük gümüş sikke.*

bu ḡālī gördi ḡayrete düşdi taşra
çıkdı ol akçeyi
şeyḡuñ öñine ḡodı yine aluñ
diyü zārilik eyledi 'öḡr

7. akçe:

Diğer 52

Mısra: 28

*Eskiden para ölçüsü olarak
kullanılan küçük gümüş sikke.*

geçdi Göynüke geldi āḡirü'l-
emr Sultān Muḡammed
Göynüke niçe yük akçe ve
bennā gönderdi Göynükde
cāmi'

8. akçe:

Diğer 60

Mısra: 24

*Eskiden para ölçüsü olarak
kullanılan küçük gümüş sikke.*

Akşemseddin yigirmi tokuz
bini ödedi bin akçe kalmışdı
şahibi geldi şeyhe takāzā eyledi
şeyh dağı birkaç gün egledi

9. **akçeñi:-ñ, -i**

Diğer 60

Mısra: 28

*Eskiden para ölçüsü olarak
kullanılan küçük gümüş sikke.*

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür
ammā haqqūndan ziyāde
alma didi ol kimesne içertü girdi
gördi bağçe içinde bir

10. **akçe:**

Diğer 73

Mısra: 5

*Eskiden para ölçüsü olarak
kullanılan küçük gümüş sikke.*

bin akçe vireyin Rūma gelsün
didi anlar dağı Hırasan
pādīşāhı Hüseyin Baykara
hazretlerin terk eylemediler
gelmediler

‘akıbet:

1. **‘akıbet:**

Diğer 42

Mısra: 18

*İşin sonu, neticede,
sonuçta.*

marazdur Şeyh eyitdi buña
sersem ‘ilāci gerekdür tabibler
eyitdiler bunun marazı ol
degüldür ‘akıbet tabibler
incinüp gittiler

2. **‘akıbet:**

Diğer 42

Mısra: 26

*İşin sonu, neticede,
sonuçta.*

bir kıızı marziye oldu tabibler
‘ilācından ‘aciz oldu ‘ilācdan
ferāgat eylediler ‘akıbet şeyhe
müracā‘at eylediler Şeyh

3. **‘akıbet:**

Diğer 38

Mısra: 13

*İşin sonu, neticede,
sonuçta.*

Eğerci zāhirā ‘ilm-i zāhire
müştāgil idi ammā ‘ilm-i bātin
arzūsi
kalbinden gitmezdi günden güne
artardı ‘Akıbet

4. **‘akıbet:**

Diğer 48

Mısra: 6

*İşin sonu, neticede,
sonuçta.*

elinden Mehdī yine feth eyler
didi Mevālī ile çok
mübāhase eyledi ‘Akıbet Sultān
Muhammed şeyhūñ sözine

5. **‘akıbet:**

Diğer 54

Mısra: 24

*İşin sonu, neticede,
sonuçta.*

‘akıbet mezkūr Sefer-şāh diyār-ı
‘Arabdan diyār-ı Rūma
geldi Akşemseddin hazretlerine
geldi imān-ı ‘ilme’l-yakīn

6. **‘akıbet:**

Diğer 55

Mısra: 25

*İşin sonu, neticede,
sonuçta.*

eyledi ‘akıbet Allāh sübhānehū
ve te‘ālā aña dört oğul
rūzī kıldı kimi tokşan ve kimi
yüz yaşında vefāt eyledi

7. **‘akıbet:**

Diğer 63

Mısra: 26

*İşin sonu, neticede,
sonuçta.*

oldı ‘akıbet muhabbetullāh aña
şol kadar galebe eyledi ki
istimā‘-i Qur‘ān kılsa ya bir
şavt-ı hasen işitse derūnından
bir

8. **‘akıbet:**

Diğer 68

Mısra: 20

*İşin sonu, neticede,
sonuçta.*

evine gitsün didi Evhad ‘inād
eyledi elbetde giderin didi
‘akıbet kendüler çıkdı yā Evhad
‘inād eyleme didi Evhad

9. **‘akıbet:**

Diğer 70

Mısra: 20

*İşin sonu, neticede,
sonuçta.*

olduğın zemānda ol altunı gerek
mi ola dırsın didi ‘akıbet
mezbūr Emru‘llāh kötürüm oldı
ol hāl ile vefāt eyledi

akran:

1. **akrān:**

Diğer 53

Mısra: 27

Denk, benzer, eş.

dirleridi cemī‘ ‘ulūm-ı zāhireyi
tekmil eyledi ‘ilm-i
kelāma felsefiyyāta tevağğul
eyledi ve kendüye akrān tokuz
kişiyle

aksaray:

1. **aksaraya:-a**

Diğer 62

Mısra: 22

Aksaray şehri.

birkaç def‘a va‘z eyledi
halāyikuñ kendüye ziyāde
ikbālın
görüp Bursadan gitti Aksaraya
geldi anda fukārā‘-i t̄alibin

2. **aksaraydadur:-da, -dur**

Diğer 62

Mısra: 10

Aksaray şehri.

ḡaddesallāhu sırrahū Kayşeriyye
şehrendendür ve ḡabri
Aksaraydadur ‘ilm-i zāhiri ve
bātinı cāmī‘ idi ve kerāmeti bi-
haddür

akşemseddin:

1. **akşemseddin:**

Diğer 37

Mısra: 5

*Hacı Bayram-ı Veli’nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed’in hocası, mutasavvıf,
ālim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir’in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğın lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi’nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımaşk)’da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddin’in adı,*

kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

Akşemseddin Şeyh Şihâbüddin ebnâsındandır Bu tertib ile Muhammed ibni eş-şeyh Ebû Hafz Ömerü'l-mulakkaab

2. akşemseddin:

Diğer 37

Mısra: 12

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

Akşemseddin yidi yüz toksan iki târihinde diyâr-ı Şâmda toğdı Babası Şeyh Hamzanuñ Şâm diyârında kerâmât-ı keşîresi

3. akşemseddin:

Diğer 38

Mısra: 7

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

diyârda Kırdboğan mezârı dimekle meşhûrdur rivâyet olunur

ki Akşemseddin yidi yaşındaydı temâm hatm-ı kelâmullâhı

4. akşemseddin:

Diğer 38

Mısra: 9

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

ezberlemişdi babası Şeyh Hamza ile Rûma bile geldi Şeyh Hamza vefât eyledi Akşemseddin tâlib-i 'ilm oldu 'Ulûm-ı

5. akşemseddin:

Diğer 38

Mısra: 21

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

-kaddesallâhu sırrahu'l- 'azîz- hâzretleri seccâde-i irşâdda dervişler Akşemseddin tab'ın Hâcî Bayram Hâzretleri tab'ına

6. akşemseddin:

Diğer 38

Mısra: 25

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf,

âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

şer'iyeye için ba'zı dervişlere dervâh ve cerr itdürürdi ol sebebdan Akşemseddin ibâ idüp Hâcî Bayrama varmazdı

7. akşemseddine:-e

Diğer 38

Mısra: 22

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

evfak görüp Akşemseddine Hâcî Bayramı terğib iderlerdi lâkin Hâcî Bayram Hâzretleri kes-i nefis için ba'zı mühimmât-ı

8. akşemseddin:

Diğer 39

Mısra: 2

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan

Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

tolmuşdu Akşemseddin diyâr-ı 'Araba müteveccih oldu Halebe vardı Haleb etrâfında bir düş gördi ki boynına bir zencir

9. akşemseddin:

Diğer 39

Mısra: 9

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

Bayramuñ burçak imcesi var imiş şüfiler tarlada burçak yolarlar imiş Akşemseddin ol eşnâda geldi Hacı Bayram iltifât

10. akşemseddin:

Diğer 39

Mısra: 10

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

eylemedi Akşemseddin hizmete başladı ta'âm vakti geldi

tekneler ile yoğurd ve buğday şorbası getürdiler bölük bölük

11. akşemseddin:

Diğer 39

Mısra: 13

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

üleştürdiler ve ol cemâ'atun kelbceğizlerine dağı aş ve etmek virdiler Akşemseddine iltifât eylemediler Akşemseddin vardı

12. akşemseddine:-e

Diğer 39

Mısra: 13

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

üleştürdiler ve ol cemâ'atun kelbceğizlerine dağı aş ve etmek virdiler Akşemseddine iltifât eylemediler Akşemseddin vardı

13. akşemseddine:-e

Diğer 39

Mısra: 18

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin

en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

şadika hâşıl oldu pes Hacı Bayram Akşemseddine enva'-ı 'ibâdât-ı şakka ve riyâzât ve halvet ve mücâhede

14. akşemseddin:

Diğer 40

Mısra: 5

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

ve enne'l-fazle bi-yedillâhi yû'tihi men yeşâ'u va'llâhü zu'l-fazlî'l 'azîm rivâyet olunur ki Akşemseddin yidi yaşında iken Kur'an-ı

15. akşemseddin:

Diğer 41

Mısra: 5

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı,

kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

Akşemseddin eva'ilde âlemi seyâhat idüp gezerken her kıanda ki ahşâm ola anda yaturdı Göynüke gelüp mütemekkin olmazdan

16. akşemseddin:

Diğer 41

Mısra: 22

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişik)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

semi'ü

Rivâyet olunur ki Akşemseddin tabibu'l-kulüb 'anemrâzi'l-'uyüb

17. akşemseddin:

Diğer 42

Mısra: 9

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişik)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

etrâfında bir uvacık yapraklu ot gösterdi işbu ot şeyhe eydür İstanbul fethinden evvel

Akşemseddin ile Edirneye varduğ

18. akşemseddinuñ:-üñ

Diğer 42

Mısra: 7

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişik)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

söyleyüp zehîr marâzına bende şifâ vardır dimiş didi hikâyet olunur ki Akşemseddinuñ Mısrıluoğlı Şeyh

19. akşemseddinuñ:-üñ

Diğer 46

Mısra: 17

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişik)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

Kalısardur cefâ-yı ihvetî zâr Rivâyet olunur ki Akşemseddinuñ vefâtından bir sâ'at sonra

20. akşemseddinuñ:-üñ

Diğer 46

Mısra: 22

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf,

âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişik)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

Akşemseddinuñ dünyâdan intikâli sekiz yüz altmış üç rebî'ül-âhîrinuñ evâhîrinde vâkî' oldı vefâtlarından beş yıl sonra üzerlerine

21. akşemseddin:

Diğer 47

Mısra: 4

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişik)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

libâşlar geydügi ecelden Akşemseddin didiler ism-i şerîfleri Muhammeddür 'Arab Ahmede Şemsüddin didügi gibi

22. akşemseddin:

Diğer 48

Mısra: 2

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam

(Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

eyle olsa feth-i Kostañtınıyye
Mehdînüddür didiler
Pâdişâhî gazâdan men' eylediler
Akşemseddin bunlaruñ

23. akşemseddin:

Diğer 48

Mısra: 20

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

kanâ'at eylemedi vezîr-i
mezburi yine gönderdi ta'yin-i
vaqt
eylesün didi Akşemseddin
murâkabeye vardı mübarek

24. akşemseddin:

Diğer 49

Mısra: 20

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

salmışdı hikâyet olunur ki
Kostañtınıyye feth olundukdan
şoñra Akşemseddin nâ-bedîd
oldı Sulţân Muhammed Han
aradı

25. akşemseddin:

Diğer 50

Mısra: 11

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

Bu ferah ki bende görürsüz bu
kal'anuñ fethine
sevinür şanmañ Akşemseddin
benüm zemânımda olduğına

26. akşemseddin:

Diğer 51

Mısra: 19

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

pes Akşemseddin buyurdi kabri-
şerifi budur
'alâmet-i zâhiriye oldur ki Ebü
Eyyüb defin olundu 'Arab

27. akşemseddinden:-den

Diğer 51

Mısra: 11

Hacı Bayram-ı Veli'nin

öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

pes Kostañtınıyye feth oldı
Sulţân Muhammed
Akşemseddinden

Ebü Eyyübuñ kabri-şerifin
ta'yin eylemek iltimas eyledi

28. akşemseddinün:-ün

Diğer 53

Mısra: 15

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

çağurdi şeyh pilavı şâhibine
virün didi virdiler hikâyet
olunur
ki Göynükde Akşemseddinün
bir tacir koñşısı varıdı ol

29. akşemseddin:

Diğer 54

Mısra: 25

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak

H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddin'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhîr H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.

'akıbet mezkûr Sefer-şâh diyâr-ı
'Arabdan diyâr-ı Rûma
geldi Akşemseddin hâzretlerine
geldi imân-ı 'ilme'l-yakîn

30. akşemseddine:-e

Diğer 55

Mısra: 13

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddin'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhîr H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.

Sefer-şâhı Akşemseddine irşâd
içün gönderdiğine ol
kitâbuñ evvelinde işâret eder ve
buyurur ki beyt

31. akşemseddine:-e

Diğer 55

Mısra: 21

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddin'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhîr H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.

kazâsındadır ve dağı ol zıkr
olunan tâcir ki Akşemseddine
üç oğlın ve bir kızın du 'â

32. akşemseddinün:-üñ

Diğer 55

Mısra: 4

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddin'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhîr H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.

kuñni idi ber-vech ile dikkürdi ki
iki yüzi dağı yoz idi
Akşemseddinün Şeyh İbrâhime
te'lif eylesün diyü buyurduğı

33. akşemseddin:

Diğer 56

Mısra: 21

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddin'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhîr H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.

anlaruñ eli ditrer Akşemseddin-
ile muşâfaha eyleyicek benüm
elüm ditrer didi Hikâyet olunur
ki Akşemseddin ebeğümeci

34. akşemseddin-ile:-ile

Diğer 56

Mısra: 20

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,

âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddin'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhîr H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.

anlaruñ eli ditrer Akşemseddin-
ile muşâfaha eyleyicek benüm
elüm ditrer didi Hikâyet olunur
ki Akşemseddin ebeğümeci

35. akşemseddinün:-üñ

Diğer 56

Mısra: 1

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddin'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhîr H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.

Muhammed vezîri Maḥmūd

Paşaya dimiş ki Akşemseddinün

36. akşemseddin:

Diğer 58

Mısra: 4

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımişk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddin'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da

geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

çıkartıyı buyruldu soğuk
cehennemde buldum
elhamdülillâh
'afv olundu didi Akşemseddîn
kendü hatt-ı şerîfiyle vakf-nâme

37. akşemseddînün:-üñ

Diğer 59

Mısra: 20

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.

Harrârahü Akşemseddîn fi-
evâ'ili şa'bân senet-i şemâne ve
hamsine ve gemâni mi'etin
ve dahı Akşemseddînün silsile-i
tarikleri bu vech ileddür

38. akşemseddîn:

Diğer 60

Mısra: 17

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.

hikâyet olunur ki Hâcî Bayram
maraż-ı mevtinde
benüm nemâzumı Akşemseddîn
kılsun ve beni ol yusun diyü

39. akşemseddîn:

Diğer 60

Mısra: 18

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.

vaşiyyet eyledi pes Hâcî
Bayram vefât eyledi

Akşemseddîn

hâzır degüldi Hâcî Bayramuñ
şüfileri ser-gerdân oldılar yol

40. akşemseddîn:

Diğer 60

Mısra: 20

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.

gözedüp muntazırlar idi
Akşemseddîn nâ-gâh çıka geldi
Hâcî
Bayramuñ borcından sü'âl
eyledi tokşan biñ akçe borcı
çıkdı

41. akşemseddîn:

Diğer 60

Mısra: 22

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,

âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.

Akşemseddîn ol borcuñ otuz
biñini boynına aldı bakışın
Hâcî Bayramuñ sayir ehlibâsı
boyunlarına aldılar

42. akşemseddîn:

Diğer 60

Mısra: 24

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.

Akşemseddîn yigirmi tokuz
biñini ödedi biñ akçe kalmışdı
şâhibi geldi şeyhe takâzâ eyledi
şeyh dahı birkaç gün egledi

43. akşemseddîn:

Diğer 61

Mısra: 12

Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin

Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

Akşemseddin şüfiler ile öninde 'alem ile ol araya uğradı şeyhün ruhâniyyeti berekâtıyla kızuñ gözine nûr geldi babasına

44. akşemseddin:

Diğer 61

Mısra: 16

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dınişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

ol kızuñ hâlâ Göynükde evlâdı vardır Akşemseddin bir kitâb arkasına kendü hatt-ı şerifleriyle yazmışlar tarîk-i

45. akşemseddin:

Diğer 64

Mısra: 3

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dınişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

Göynüğe gitmişdi gelince şabr eyledi Akşemseddin geldi halk etrâfıdan gelüp emrâz-ı bedeniyyeden şorarlardı Şeyh

46. akşemseddin:

Diğer 64

Mısra: 5

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dınişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

İbrâhim eydür çünkü halk tağıldı Akşemseddin eyitdi 'acebdür hiç bir gönülüm ağırır dir kimse yokdur pes döndi

47. akşemseddine:-e

Diğer 64

Mısra: 2

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dınişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

eşnâda Akşemseddinün evşâfın işitdi Şeyh İbrâhim bir merkebe bindi Begbâzârında Akşemseddine gitdi meger Akşeyh

48. akşemseddinün:-üñ

Diğer 64

Mısra: 1

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan

geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dınişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

eşnâda Akşemseddinün evşâfın işitdi Şeyh İbrâhim bir merkebe bindi Begbâzârında Akşemseddine gitdi meger Akşeyh

49. akşemseddine:-e

Diğer 66

Mısra: 5

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dınişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

te'âlâ Akşemseddine şeref-i haseb ve neseb ve envâ'ı 'ulüm-ı zâhire ve

50. akşemseddin:

Diğer 67

Mısra: 8

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dınişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H.

863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

dirlerdi Akşemseddin hacca gitdi Sa'dullâhı bile alup gitdi Mezbûr Sa'dullah Çelebi rivâyet kılur yolda giderken

51. akşemseddînün:-üñ

Diğer 68

Mısra: 14

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

Felâ tak'ud ba'de'z-zikrâ me'a'l-kavmi'z-zâlimin rivâyet olunur ki merhûm Akşemseddinün Evhad adlı bir dostı

52. akşemseddîn:

Diğer 70

Mısra: 1

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

rahmetu'llâhi 'aleyhi rahmetün vasi'atün kabri' şerifleri Akşemseddin

53. akşemseddînün:-üñ

Diğer 70

Mısra: 3

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

mezârinün taşrasında kıble cānibindedir merhûm Akşemseddinün bir oğlu dağı Fazlullâhdur babasının yerine

54. akşemseddînün:-üñ

Diğer 70

Mısra: 7

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

muhtâcdur merhûmuñ vefâtı tokuz yüz altı târîhinde vâk'ı oldu rahmetu'llâhi 'aleyhi rahmeten vâşi'aten Akşemseddinün bir

55. akşemseddînün:-üñ

Diğer 70

Mısra: 12

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak

H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

Akşemseddinün bir oğlu dağı Emru'llâhdur Bursada mütemekkin oldu Sultân Murâd Han 'imâretine mütevellî oldu

56. akşemseddînün:-üñ

Diğer 70

Mısra: 25

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

Süleymân Hana şehzâde iken hoca oldu Ka'betullah seferinde vefât eyledi Akşemseddinün bir oğlu dağı Naşrullâhdur

57. akşemseddînün:-üñ

Diğer 70

Mısra: 27

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M.1458 Göynük'te vefat etmiştir.

Tahşil-i 'ilm için diyâr-ı Fârise
gitti anda vefât eyledi kabri
nâ-ma'lumdur Akşemseddînün
bir oğlu da Hı Nuru'l-hüdâdur

58. akşemseddîn:

Diğer 71

Mısra: 3

*Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımeşk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.*

dirdi Akşemseddîn bâzâr ta'âmı
getürüp yedürdü ol
mükâşefeden
men' için hikâyet olunur ki
Evlük diyârında bir bînar

59. akşemseddîn:

Diğer 71

Mısra: 6

*Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımeşk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.*

vardur El'ân Nûru'l-hüdâ bînarı
dirler ol bînarı 'aşâsıyla
çıkdı dirler nakl olunur ki bir
gün Akşemseddîn köye gider

60. akşemseddînün:-ün

Diğer 72

Mısra: 13

Hacı Bayram-ı Veli'nin

*öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımeşk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.*

bi-iznillâh hemân yağmur zâhir
olur ve kabri-i şerifleri Evlûk
karyesinde Akşemseddînün
bir oğlu da Hı Hamdullâhdur

61. akşemseddîn:

Diğer 73

Mısra: 15

*Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımeşk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.*

üzerine koyup benüm şâ'ir
oğlum diyü oğşardı
Akşemseddîn
vefât eyledüğü zemân Hamdî
Çelebi on yaşında kaldı envâ'-ı

62. akşemseddîni:-i

Diğer 73

Mısra: 23

*Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam*

*(Dımeşk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.*

babası Akşemseddîni düşünde
gördi iy Hamdî şimdiden girü
âhiret yarağın eyle mürşidü's-
sâlikin Şeyh İbrâhime

63. akşemseddîn:

Diğer 74

Mısra: 30

*Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımeşk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.*

Akşemseddîn ve Şeyh Şihâbü'd-
dîn Sühreverdi

akşemseddîn hazretleri:

1. akşemseddîn hazretleri:-ler,-i

Diğer 45

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımeşk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddîn'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M.1458 Göynük'te vefat
etmiştir.*

bulmuşdur hikâyet olunur ki Akşemseddin Hazretleri kutb-ı şâhib-i taşarruf olmuşdı dâimâ dirdi ki iş bu tıfl-ı şâgîr oğlum

2. akşemseddin hazretleri:-ler, -i

Diğer 65

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Hacı Bayram-ı Veli'nin

öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M. 1458 Göynük'te vefat etmiştir.

kıoyardı tenevvür ile mücâhedeyi Şeyh İbrâhîm ihdâş eyledi rivâyet olunur ki Şeyh İbrâhîm Akşemseddin Hazretleri halvetde

akşemseddin hazretlerine:

1. akşemseddin hazretlerine:-ler, -i, -n, -e

Diğer 39

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Hacı Bayram-ı Veli'nin

öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M. 1458 Göynük'te vefat etmiştir.

şofrasına da 'vet eyleyüp zencîr ile cebren gelen konuğu bu vech ile konuklarlar didi Akşemseddin Hazretlerine irâdet-i

akşemseddin hazretlerinin:

1. akşemseddin

hazretlerinin:-n, -üñ

Diğer 40

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hacı Bayram-ı Veli'nin

öğrencisi, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şairdir. Devrinin en önemli şahsiyetlerinden olan, Hz. Ebubekir'in soyundan geldiği rivayet edilen, Kurtboğan lakabıyla tanınan, Hamza Efendi'nin oğlu olarak H. 792/ M. 1389 Şam (Dimişk)'da doğmuştur. Asıl adı Şemseddin Muhammed olan Akşemseddin'in adı, kaynaklarda Muhammed bin Hamza ve Akşeyh olarak da geçmektedir. Cemâziyülâhir H. 863/ M. 1458 Göynük'te vefat etmiştir.

'azîmi evvelinden âhîrine dek temâm hıfz eyledi ve 'ilm-i zâhirde Akşemseddin Hazretlerinin bî-nazîr idüğü 'ilm-i taşavvufda

akşeyh:

1. akşeyh:

Diğer 64

Mısra: 2

Fatih Sultan Mehmed'in

hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şair Akşemseddin.

esnâda Akşemseddinün evşâfın işitdi Şeyh İbrâhîm bir merkebe bindi Begbâzârında Akşemseddine gitdi meger Akşeyh

2. akşeyh:

Diğer 64

Mısra: 9

Fatih Sultan Mehmed'in

hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şair Akşemseddin.

Akşeyh eyitdi bize ne armağan getürdün Şeyh İbrâhîm

eydür ben de kemâl-i fakr olmağın utandum mütehayyir

3. akşeyh:

Diğer 65

Mısra: 18

Fatih Sultan Mehmed'in

hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şair Akşemseddin.

olmadı pes Akşeyhi ziyârete koşdı ol vakit Akşeyh Evlûk nâm köyde sâkin idi ki İskilip kurbındadır ol

4. akşeyh:

Diğer 65

Mısra: 22

Fatih Sultan Mehmed'in

hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şair Akşemseddin.

Akşeyh gelür arkasında öñi dikilmiş bir cübbe geyer ve başında tâcî altında bir makreme örtünmüş tennûr eylemiş

5. akşeyh:

Diğer 66

Mısra: 1

Fatih Sultan Mehmed'in

hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şair Akşemseddin.

vâkı 'ayî haber virdi Akşeyh buyurdı kim bu 'âdeti terk eyleme dervîşlere dahî itdür Şeyh İbrâhîmün vefâtı hicretün

6. akşeyh:

Diğer 66

Mısra: 22

Fatih Sultan Mehmed'in

hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şair Akşemseddin.

vakitte Tebrîz vilâyetinde filân şeyhe varasın didi pes Akşeyh vefât eyledi Sa'dullâh Çelebi uyandı tâlib-i Hakk oldu

7. akşeyh:

Diğer 71

Mısra: 26

Fatih Sultan Mehmed'in

hocası, mutasavvıf, âlim, tabip ve şair Akşemseddin.

hamd eylemezsiz belki yedi oğlundan birisin sevme-yüp Allâhı sevdüğüne hamd idersiz didi Akşeyh şadakte

8. **akşeyhe:-e****Diğer 41**

Mısra: 18

*Fatih Sultan Mehmed'in
hocası, mutasavvıf, âlim, tabip
ve şair Akşemseddin.*

şorarlur ki ba'zı dervişler kırk
yıldur saña
hizmet iderler hilâfet virmedün
az müddette Akşeyhe

9. **akşeyhün:-ün****Diğer 42**

Mısra: 11

*Fatih Sultan Mehmed'in
hocası, mutasavvıf, âlim, tabip
ve şair Akşemseddin.*

hasta olmuş Akşeyhün Edirneye
varduğın işitmişler da'vet
eylediler Şeyh ile bile vardum ol
hinde varduğ ki pâdişâhuñ

10. **akşeyhe:-e****Diğer 56**

Mısra: 29

*Fatih Sultan Mehmed'in
hocası, mutasavvıf, âlim, tabip
ve şair Akşemseddin.*

Hızıra şordum cevâb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiz didi
anuñ içün ol tuğmı dökdüm didi
hikâyet olunur ki Akşeyhe bir

11. **akşeyhi:-i****Diğer 65**

Mısra: 18

*Fatih Sultan Mehmed'in
hocası, mutasavvıf, âlim, tabip
ve şair Akşemseddin.*

olmadı pes Akşeyhi ziyârete
koşdı ol vakit Akşeyh Evlûk
nâm köyde sâkin idi ki İskilip
kurbındadır ol

12. **akşeyhün:-ün****Diğer 67**

Mısra: 1

*Fatih Sultan Mehmed'in
hocası, mutasavvıf, âlim, tabip
ve şair Akşemseddin.*

yazı yazardı babası Akşeyhün
kabriniñ şandığı üzerine bu

13. **akşeyhe:-e****Diğer 70**

Mısra: 14

*Fatih Sultan Mehmed'in
hocası, mutasavvıf, âlim, tabip
ve şair Akşemseddin.*

hikâyet olunur ki Akşeyhe
Sultân Muhammed bir miqdâr
hediye
filori gönderdi şeyh oğulların
ihzâr eyledi işbu altunı

14. **akşeyhün:-ün****Diğer 71**

Mısra: 21

*Fatih Sultan Mehmed'in
hocası, mutasavvıf, âlim, tabip
ve şair Akşemseddin.*

bir gün Akşeyhün yedi oğlu bir
arada şeyh ile ta'âm yerlerdi
şeyh
elhamdülillâh didi şeyhün
büyük oğlu eyitdi yedi oğul bir

akşeyh mahallesi:1. **akşeyh mahallesi:****Diğer 49**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

*İstanbul'un Fatih semtinde
bulunan Akşemseddin Mahallesi.*

Mahallesi diyü ad kodılar
hikâyet olunur ki kal'a feth
olunmadın
pâdişâh şeyhe baña bir du'a
öğret ki okuyayın didi

akşeyhün büyük oğlu:1. **akşeyhün büyük oğlu:****Diğer 66**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Akşemseddin'in büyük
oğlu. II Sadullah Çelebi.*

Nürulhüdâ Muhammed
Hamdullâh Akşeyhün büyük
oğlu
Sa'dullâh Çelebidür şeyh aña
eydüdü 'ulûm-ı zâhiri

al:1. **alma:-ma****Diğer 60**

Mısra: 29

*(Herhangi bir şeyi) Tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.*

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür
ammâ hakkuñdan ziyâde
alma didi ol kimesne içertü girdi
gördi bağçe içinde bir

2. **alur:-ur****Diğer 48**

Mısra: 4

*Almak, ele geçirmek,
fethetmek.*

ma'nasını istedi cevâb virdi ki
evvelâ Kostantiniyyeyi
Sultân Muhammed Han feth
eyler sonra benî-aşfar alur Benî-
aşfar

3. **aldılar:-dı, -lar****Diğer 61**

Mısra: 6

Almak, birlikte götürmek.

dirneği vardı ol kızcağazı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışâr tağında oynayup
gezerken horus ötdi cinniler

4. **aldı:-dı****Diğer 56**

Mısra: 15

Söyleme / zikretme.

şeyhi da'vet eyledi şeyh sükün
ile vardı diline ism-i
a'zam aldı Sultân Muhammed
Han şeyhi gördüğünleyn kalkdı

5. **aluñ:-uñ****Diğer 69**

Mısra: 11

*Almak, edinmek, elde
etmek.*

eyitdi ol çoban benî urdı eğerçi
ben beddu'a eylemedüm
ammâ gayret-i Hak anı helâk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

6. **almışdur:-muş, -dur****Diğer 62**

Mısra: 15

Tahsil etmek / öğrenmek.

Hâce 'Aliy-yi Erdebiliden
almışdur ammâ dimişlerdür ki
eşah
oldur ki Sultânü'l-'ârifin
Bâyezîd-i Bestâmîniñ rûhından

7. **aldı:-dı****Diğer 43**

Mısra: 3

*Almak, edinmek, elde
etmek.*

mezra'aları virmişdi ol kerîme
dahı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh dahı bir miqdâr yir
aldı El'an ol mezra'alar

8. **alayazdı:-ayaz, -dı**
Diğer 71
 Mısra: 11
Almak, götürmek.

alayazdı gücile kırtuldu döndü
 geldi Nûru'l-hüda bile alup
 gitti rivâyet olunur ki Kaṭṭâroğlı
 dimekle ma'rûf bir beg vardı

9. **aldı:-dı**
Diğer 72
 Mısra: 1
Tutmak, yakalamak.

bir ḥorusı var idi bir gice ol
 ḥorusı şağal aldı qarındaşları

**'alâ tarîkî'l-ihtisâr bel 'alâ
 nehc'ül-iktisâr:**

1. **'alâ tarîkî'l-ihtisâr bel 'alâ
 nehc'ül-iktisâr:**
Diğer 35
 Mısra: 15
 Kelime Tipi: **Hadis**
*Daha kısa bir yola gerek
 yok, mevcut yol ile yetinmek
 gerekir.*

kemâ kâle's şeyhü'l-Maḥfûz
 raḥmetullâhi 'aleyhi lâ tezini'l-
 ḥalka bi-mizânike vezin nefseke
 bi-mizâni'l-mürâkibine
 'alâ tarîkî'l-ihtisâr bel 'alâ
 nehc'ül-iktisâr

'alâmet:

1. **'alâmeti:-i**
Diğer 42
 Mısra: 23
İşaret, belirti, iz.

hemân eglenmedi şıḥḥat
 'alâmeti belürdi az zemânda
 ifâkat
 buldı ḥikâyet olunur ki merḥûm
 Sulṭân Muḥammed Ḥanuñ

2. **'alâmetler:-ler**
Diğer 52
 Mısra: 13
İşaret, belirti, iz.

Ensârınûñ mezâr-ı şerîfi qazılup
 şeyhûñ didügi 'alâmetler
 zâhir olduğı zemânda bir çoban
 geldi ol kabr-i şerif budur

3. **'alâmetidür:-i, -dür**
Diğer 63

Mısra: 1
İşaret, belirti, iz.

anuñ 'alâmetidür ba'de Ḥâce
 'Alî Erdebîliye varmışdur

'alâmet-i zâhiri:

1. **'alâmet-i zâhiri:-s, -i**
Diğer 51
 Mısra: 20
 Kelime Tipi: -
Gözle görülen belirti. II
Açık belirti.

pes Akşemseddîn buyurdı kabr-i
 şerîfi budur
 'alâmet-i zâhiri oldur ki Ebû
 Eyyüb defin olundu 'Arab

'ala't-tafsil:

1. **'ala't-tafsil:**
Diğer 64
 Mısra: 18
*Uzun uzadıya; ayrıntılı
 olarak.*

vâkı' alarumuñ evâ'iline işâret
 eyledüm yazdum cümlesini
 ḥâtırumda 'ala't-tafsil buldum
 bundan evvel gâyetde nisyân

'ale nehc'ül-iktisâr:

1. **'ale nehc'ül-iktisâr:**
Diğer 35
 Mısra: 15
 Kelime Tipi: **Deyim**
Sözü kısa ve öz yazma yolu.

'ale tarîk'î el-ihṭisâri:

1. **'ale tarîk'î el-ihṭisâri:**
Diğer 35
 Mısra: 15
 Kelime Tipi: -
Daha kısa yol.

âlem:

1. **âlemi:-i**
Diğer 41
 Mısra: 5
Dünya II Her yer.

Akşemseddîn eva'ilde âlemi
 seyâhat idüp gezerken her kanda
 ki aḥşâm ola anda yaturdı

Göynüke gelüp mütemekkin
 olmazdan

'âlem:

1. **'âlem:**
Diğer 44
 Mısra: 9
*Âlem, dünya, cihan, kainat,
 evren.*

İy kemâl-i kudretüñ nefḥinde
 'âlem bir nefes
 V'ey celâl-i 'izzetüñ baḥrında
 dünyâ keff ü ḥes

2. **'âlem:**
Diğer 61
 Mısra: 12
Bayrak, sancak.

Akşemseddîn şüfîler ile öninde
 'âlem ile ol araya uğradı
 şeyhûñ ruḥâniyyeti berekâtıyla
 kızuñ gözine nûr geldi babasına

3. **'âlemin:-in**
Diğer 61
 Mısra: 14
Bayrak, sancak.

anasına çağırdı gözüm gördü
 şeyhûñ 'âlemin ve şeyhi gördüm
 didi ḥalk kızuñ üstine üşdiler
 gözleri görmüş buldılar

'âleme tolmışdı:

1. **'âleme tolmışdı:-mış, -dı**
Diğer 39
 Mısra: 2
 Kelime Tipi: -
Dünyaya dolmak II
 kaplamak.

tolmışdı Akşemseddîn diyâr-ı
 'Araba müteveccih oldı Halebe
 vardı Haleb etrâfında bir düş
 gördü ki boynına bir zencir

'âlem-i ferâğatda:

1. **'âlem-i ferâğatda:-da**
Diğer 67
 Mısra: 24
 Kelime Tipi: -
*Dünyadan vazgeçmek,
 dünyayı bırakmak.*

sâkit ve sâkin ve 'âlem-i
 ferâğatda mütemekkin idi
 söylemeyece
 söylemezdi bir mes'ele-i

şer'iyye şorana cevâb virüp
şöyle

'âlem-i sülûkda:

1. **'âlem-i sülûkda:-da**

Diğer 44

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mânevî yolculuk âlemi.

Germiyân Türki didüğinden
sü'âl eyledi Şeyh cevâb virüp
'âlem-i sülûkda merâtib-i
anaşırdan merâtib-i eflâke 'urûc

âlet olduğu:

1. **âlet olduğu:-duğ, -ı**

Diğer 35

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Vasıta olmak, aracılık etmek.

rahmete âlet olduğu için
Kemâ kâle'n-nebiyyü şallâllâhu
'aleyhi ve sellem 'inde'z-
zikri's-şulehâ 'i tenzilü'r-
rahmetü mine's-semâ'i

'aleyhi efzâlu't-tehiyyeti ve't-teslîmi:

1. **'aleyhi efzâlu't-tehiyyeti ve't-teslîmi:**

Diğer 75

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Selam ve duaların en güzeli
Hz. Peygamber'in üstüne olsun.*

mine'l-hicreti'n-nebeviyyeti
'aleyhi efzâlu't-tehiyyeti

'aleyhi'sşalâtü ve's-selâm:

1. **'aleyhi'sşalâtü ve's-selâm:**

Diğer 52

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*"Salat ve selam onun
üzerine olsun." anlamına gelen
dua.*

meşâlih-i mü'min'in görülmez
ümmet-i Muhammed
'aleyhi'sşalâtü
ve's-selâm mükedderü'l ahyâl
olurlar 'adâlete cehd

'aleyhi's-selâm:

1. **'aleyhi's-selâm:**

Diğer 51

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Allâh'ın selâmı onun üzeri-
ne olsun.*

'askeri gitdi ol gice bir ehl-i
riyâzet ruhbân
Peygamber 'aleyhi's-selâmı
düşinde gördi Peygamber
'aleyhi's-selâm

2. **'aleyhi's-selâmı:-ı**

Diğer 51

Mısra: 22

*Allâh'ın selâmı onun üzeri-
ne olsun.*

'askeri gitdi ol gice bir ehl-i
riyâzet ruhbân
Peygamber 'aleyhi's-selâmı
düşinde gördi Peygamber
'aleyhi's-selâm

3. **'aleyhi's-selâm:**

Diğer 59

Mısra: 2

*Allâh'ın selâmı onun üzeri-
ne olsun.*

Ve ezvâcühü ummehâtuhum
âyeti gelecek Peygamber
'aleyhi's-selâm

'aleyküm es-selâm:

1. **'aleyküm es-selâm:**

Diğer 56

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*"Selâmüaleyküm"
sözünün karşılığı olarak
söylenen, "Selam senin de
üzerine olsun" manasına gelen
söz.*

didi kalkdılar şeyhün çadırına
vardılar selâm virdiler Şeyh
'aleyküm es-selâm didi lâkin
kalkmadı ta'zîm eylemedi

'ali:

1. **'aliden:-den**

Diğer 50

Mısra: 19

Hz. Ali. II Hz.

*Peygamber'in damadı, Hulefâ-
yi Râşidîn'in dördüncüsü.*

hilâfete kendüyi 'Aliden ehakk
zann eyledi hilâfet da'vâsın
eyledi Aşhâbdan ol zemânda

hayâtda olanlar dañı ictihâd
eylediler

2. **'aliye:-y, -e**

Diğer 50

Mısra: 21

Hz. Ali. II Hz.

*Peygamber'in damadı, Hulefâ-
yi Râşidîn'in dördüncüsü.*

uluları ve ekşeri 'Aliye bi'at
eylediler ve ba'zıları dañı
Mu'aviyeye bi'at eylediler
mâbeynide ihtilâf oldu aşhâb-ı

'ali ibn-i ebî tâlib:

1. **'ali ibn-i ebî tâlib:**

Diğer 60

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ebû Tâlib'in oğlu Hz. Ali.

ebîhi'l-İmâm Zeyne'l-âbidîn ve
hüve min ebîhi'l-İmâm el-
Hüseyn
eş-şehîd ve hüve min ebîhi'l-
İmâm 'Ali ibn-i Ebî

'âl-i 'osmândan:

1. **'âl-i 'osmândan:-dan**

Diğer 62

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Yüce Osmanlı soyu.

terbiyet bulmuşdır Hâzret-i
Hızır
muşâhabet eylemişdür 'Âl-i
'Osmândan Yıldırım

'alîl:

1. **'alîl:**

Diğer 36

Mısra: 9

Hasta, hastalıklı.

ve kelbuhum bâsîtun zirâ'ayhi
bi'l-vaşîd
Hudâvendâ kerîmâ Eger bu fakîr
ve zelil ve hâkîr ve 'alîl Emîr

'âlim:

1. **'âlim:**

Diğer 53

Mısra: 22

*Bilgili, çok şey bilen, ilim
sahibi, bilge.*

okumağa ta'yîn olunanuñ birisi
'âlim ve kâmil ve zâhid ve
fâzıl oldı Göynükden göçdi
Bursada Orhan

'âlim ve fâzıl:

1. 'âlim ve fâzıl:

Diğer 70

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Bilgin ve fazilet sahibi
(kimse).*

oğlu dağı Nurullâhdur 'âlim ve
fâzıl idi Bursada okurdu
dânişmend idi hâfâ'en kendüye
kalemtrâş baturdı andan vefât

2. 'âlim ve fâzıl:

Diğer 70

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

*Bilgin ve fazilet sahibi
(kimse).*

Mezbûr Emru'llâhuñ oğlu
Ömerdür Ömerüñ oğlu
Şemsüddîn
Efendidür 'âlim ve fâzıl
kimesne idi Sultân Selim Han
ibn-i

'âlim-i tahrîr:

1. 'âlim-i tahrîr:

Diğer 66

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Yazı yazan âlim.

Sa'dullâh Çelebi 'âlim-i tahrîr
şâhib-i tahrîr idi tefâsîre
müte'allık çok tahrîrâtı vardır
ve Şerh-i Mevâkıfa hâşiye

allâh:

1. allâha:-a

Diğer 43

Mısra: 16

*Her şeyin yaratıcısı olan
tek ve mutlak varlık.*

cevâb virüb

ya'nî bir Allâha ibâdet iderin
gayre meylim yok pes dünyâ

2. allâhî:-ı

Diğer 71

Mısra: 26

*Her şeyin yaratıcısı olan
tek ve mutlak varlık.*

hâmd eylemezsiz belki yedi
oğlundan birisin sevmeyüp
Allâhı sevdüğüne hâmd idersiz
didi Akşeyh şadağte

3. allâh:

Diğer 60

Mısra: 31

*Allah, Her şeyin yaratıcısı
olan tek ve mutlak varlık.*

yaşşı yapraklı ot bitmiş her
yaprağı üstünde bir akçe var
hîsâbın Allâh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

4. allâh:

Diğer 67

Mısra: 28

*Allah, her şeyin yaratıcısı
olan tek ve mutlak varlık.*

ağlardı âh Allâh diyü inlerdi
farz nemâza ezân okurdu
imâmet iderdi nâfile nemâz
kılduğın kimesneye göstermezdi

5. allâh:

Diğer 75

Mısra: 8

*Allah, her şeyin yaratıcısı
olan tek ve mutlak varlık.*

Bu du'â târîh düşdi mevte
Kabrini Allâh anuñ pür-nür ide

allâh sübhânehü ve te'âlâ:

1. allâh sübhânehü ve te'âlâ:

Diğer 55

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

*Her türlü noksanlıktan
uzak ve yüce olan Allah.*

eyledi 'âkıbet Allâh sübhânehü
ve te'âlâ aña dört oğul
rûzî kıldı kimi toğsan ve kimi
yüz yaşında vefât eyledi

allâhü te'âlâ:

1. allâhü te'âlâ:

Diğer 50

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yüce Allah.

miydi didi şeyh cevâb virdi ki ol
zemânda Fakîh Ahmed
kuṭb-ı Allâhü te'âlâ taşarrufı
aña virmiş idi ol

2. allâhu te'âlâ:

Diğer 66

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yüce Allah.

te'âlâ Akşemseddine
şeref-i haseb ve neseb ve envâ'ı
'ulüm-ı zâhire ve

allâhu te'âlâya:

1. allâhu te'âlâya:-y, -a

Diğer 44

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yüce Allah.

te'âlâya hoş geldi bize buyurdu
bu beyti tesbîh eyledük
hikâyet olunur ki bayram gün
olıcak halk 'îyşe meşğûl
olduklarında

2. allâhu te'âlâya:-y, -a

Diğer 50

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüce Allah.

Sultân Muhammed şeyhe sü'al
eyledi ki Fakîh Ahmed kimdür
aña tazarru' eyledüm Allâhu
te'âlâya yalvarsam evlâ degül

allâhumme vâ nûra külli sey'in ve hüdâhu:

1. allâhumme yâ nûra külli

sey'in ve hüdâhu:

Diğer 61

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Ey her şeyin nuru ve doğru
yolu göstericisi olan Allah!.*

Allâhumme yâ nûra külli şey'in
ve hüdâhu entellezî haleka'z-
zulumâti ve nevveraḥu yâ
ḡuddusu't-tâhîru min külli

allâhümme vâ nûri külli şey'in ve hedâhu:

1. allâhümme yâ nûri külli

sey'in ve hedâhu:

Diğer 61

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Ey her şeyin nuru ve doğru
yolu göstericisi olan Allah!.*

alma:

1. **alma:**

Diğer 68
Mısra: 25
Elma.

zemânı oldu ilde alma kalmadı
Mezbûr Evhâduñ bir oğlancuğı
alma isteyüp ağladı ittifağ ol
eşnâda Evhâd 'Abdülkâdir

2. **alma:**

Diğer 68
Mısra: 26
Elma.

zemânı oldu ilde alma kalmadı
Mezbûr Evhâduñ bir oğlancuğı
alma isteyüp ağladı ittifağ ol
eşnâda Evhâd 'Abdülkâdir

3. **alma:**

Diğer 69
Mısra: 1
Elma.

yâ Evhâd dest-mâluñı vir
oğlancuğa alma vireyin

alt:1. **altında:-ı, -n, -da**

Diğer 65
Mısra: 23
Alt, alt kısım.

Akşeyh gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tâcı altında bir makreme
örtünmüş tennür eylemiş

2. **altına:-ı, -n, -a**

Diğer 70
Mısra: 17
Alt, alt taraf.

size hibe kıldum didi Mezbûr
Emru'llâh zikr olunan
altını takşim iderken bir
mikdârın dizi altına gizledi
niyeti

altun:1. **altunı:-ı**

Diğer 70
Mısra: 15
Altın para.

hikâyet olunur ki Akşeyhe
Sultân Muhammed bir mikdâr
hediyeye
filori gönderdi şeyh oğulların
ihzâr eyledi işbu altunı

2. **altunı:-ı**

Diğer 70
Mısra: 17
Altın para.

size hibe kıldum didi Mezbûr
Emru'llâh zikr olunan
altını takşim iderken bir
mikdârın dizi altına gizledi
niyeti

3. **altunı:-ı**

Diğer 70
Mısra: 20
Altın para.

olduğın zemânda ol altunı gerek
mi ola dırsın didi 'akıbet
mezbûr Emru'llâh kötürüm oldu
ol hâl ile vefât eyledi

altunlu:1. **altunlu:**

Diğer 71
Mısra: 18
Altın işlemeli, altın renkli.

yirlerûñ şakalı bitmiş birkaç
günden sonra temâm kara
şakallu kimesne oldu bir altunlu
kaftân getürdi Nûru'l-hüdânuñ

alup gitdi:1. **alup gitdi:-di**

Diğer 67
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Alıp beraberinde götürmek.

dirlerdi Akşemseddîn hacca
gitdi Sa'dullâhı bile alup
gitdi Mezbûr Sa'dullah Çelebi
rivâyet kılar yolda giderken

2. **alup gitdi:-di**

Diğer 71
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Alıp beraberinde götürmek.

alayazdı gücile kırtuldu döndi
geldi Nûru'l-hüda bile alup
gitdi rivâyet olunur ki Kaṭṭâroğlı
dimekle ma'rûf bir beg vardı

alup gitmedi:1. **alup gitmedi:-me, -di**

Diğer 71
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Alıp beraberinde götürmek.

oldı Nûru'l-hüdâ bile giderin
didi şeyh alup gitmedi
Nûru'l-hüdâ kapı öñine çıkdı
başın açdı babasından

alup gitti:1. **alup gitti:-ti**

Diğer 64
Mısra: 30
Kelime Tipi: -
Alıp beraberinde götürmek.

bunuñla sülûk mı olur şeyhüñ
hizmetkârı ta'âm
getüricek kabûl eylemedüm alup
gitti ol gün ziyâde muṭtarib

a'mâ:1. **a'mâ:**

Diğer 69
Mısra: 20
Gözleri görmeyen, görme
engelli.

geldi hikâyet olunur ki bir a'mâ
karıcuk 'Abdülkâdir Efendiye
vardı 'ilâc şordı merhûm eyitdi
bu gece bize konuk ol

amasiyye:1. **amâsiyye:**

Diğer 37
Mısra: 15
Karadeniz Bölgesinde yer
alan şehzadeler kenti olarak ün
kazanmış Osmanlı sancağı.

zuhûr eylemişdür Hâk celle ve
'alâ emriyle ol diyardan
diyâr-ı Rûma rihlet itdi geldi
Amâsiyye sancağında Kavağ

'amel eyledün:1. **'amel eyledün:-dû, -ñ**

Diğer 65
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Bir iş yapmak, bir şeyle
meşgul olmak.

eyledün senûñ ṭabibûñ seni
gözler ve senûñ ṭabî'atun bilür
senûñ meşrebûñ muktezâsı
budur anlarun oldur pes

ammâ:1. **ammâ:**

Diğer 38
Mısra: 12

"Ama, fakat, lakin, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.

Eğerçi zāhirā 'ilm-i zāhire
müştağil idi ammā 'ilm-i bātin
arzūsi
kalbinden gitmezdi günden güne
artardı 'Ākıbet

2. **ammā:**
Diğer 60
Mısra: 28
"Ama, fakat, lakin, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.

eyitdi bağçeye gir akçe'ni deñşür
ammā haqqūndan ziyāde
alma didi ol kimesne içerü girdi
gördi bağçe içinde bir

3. **ammā:**
Diğer 62
Mısra: 15
"Ama, fakat, lakin, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.

Hāce 'Aliy-yi Erdebiliden
almışdur ammā dimişlerdür ki
eşah
oldur ki Sulṭānū'l-'ārifin
Bāyezid-i Bestāmīnūn rūhından

4. **ammā:**
Diğer 64
Mısra: 26
"Ama, fakat, lakin, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.

İskilibe yatur cümle hālvette
idiler bunlar riyāzetle me'mūrlar
idi ammā baña her gün kuşluk
vaktinde bir çanak bulamaç ve

5. **ammā:**
Diğer 67
Mısra: 27
"Ama, fakat, lakin, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.

yazmışlar dirdi kelām-ı lağv
ağızından çıkmazdı benī ādem
yanında tınmazdı ammā tenhā
yirlerde ve hālī tağlarda zār zār

6. **ammā:**
Diğer 68
Mısra: 1
"Ama, fakat, lakin, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.

ammā tenhāsında kılurdi ve
'abūsü'l-vech degüldi tebessüm
iderdi amma gülmek şadāsı
ağızından işitilmedi evā'ilde

7. **ammā:**
Diğer 68
Mısra: 2
"Ama, fakat, lakin, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.

ammā tenhāsında kılurdi ve
'abūsü'l-vech degüldi tebessüm
iderdi ammā gülmek şadāsı
ağızından işitilmedi evā'ilde

8. **ammā:**
Diğer 68
Mısra: 6
"Ama, fakat, lakin, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.

eyledi bu iki kitāb yanından
gitmezdi ve dağı iç
edük geymezdi ammā iç edüğe
mesh idüp namāz kılana uyardı

9. **ammā:**
Diğer 69
Mısra: 11
"Ama, fakat, lakin, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.

eyitdi ol çoban benī urdı eğerçi
ben beddu ā eylemedüm
ammā gayret-i Haq anı helāk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

ammā ba'de:

1. **ammā ba'de:**
Diğer 35
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Bundan sonra, geelim
maksadımıza.

rahmeten ilā kāffeti beriyyetihi
şallāllāhu te'ālā 'aleyhi ve
sellem ve'alā 'ālihi ve aşhābihi
ve 'itratihi
Ammā ba'de zikr-i menākıb-ı
evliyā'ullāh sebeb-i nüzül-i

'amme:

1. **'amme:**
Diğer 61
Mısra: 21
Amme suresi. Kur'an-ı
Kerim'in 78. suresidir.

Ha-Mim ve İnnā fetahna ve İzā
vaqa't ve Tebareke ve
'Amme zikr-i lā ilāhe illallāh
tefekkerü fī 'acāyibi'l-kudreti

'ammi:

1. **'ammisi:-si**
Diğer 53
Mısra: 4
Amca.

Muhammed Hanuñ 'ammisi
Şehzāde Hatun binti Sulṭān
Muhammed bin Yıldırım
Bāyezid Hana bağışladum zirā
ğāyetde

2. **'ammisi:-si**
Diğer 69
Mısra: 14
Amca.

iline 'ammisi Şeyh Muhammed
Kāzī yanına gitmek istedi
merhūm
izn virmedi eslemeyüp Sa'di
gitti pes şeyh üç kerre yā

an:

1. **anda:-da**
Diğer 70
Mısra: 26
"O" işaret zamiri.

Tahsil-i 'ilm için diyār-ı Fārise
gitti anda vefāt eyledi kabri
nā-ma'lūmdur Akşemseddinūñ
bir oğlu dağı Nuru'l-hüdādur

'an 'avf ibn-i mālīk:

1. **'an 'avf ibn-i mālīk:**
Diğer 47
Mısra: 18
Kelime Tipi: -
Avf bin Malik'ten.

vechehu kevkebun dürriyyün fī
haddihi'l-eymeni hālun esvede
'aleyhi 'abā'etāni kutvaneyātani
yemlikü 'işrine seneten bi-fethi
medā'ini's-şirki ve 'an 'Avf
İbn-i Mālīk lā tezhebū'd-dünyā
hattā teküne rābiṭatun beyne'l-
müslimīne

ana:

1. **anası:-s, -ı**
Diğer 45
Mısra: 15
Anne.

anası şeyhe incinüp göçerin
dirsın yine göçmezsın
didi ta'n eyledi Şeyh hemān
göçeyim imdi diyüp

2. **anasına**:-s, -i, -n, -a**Diğer 61**

Mısra: 14

Anne.

anasına çağırıldı gözüm gördi
şeyhün 'alemin ve şeyhi gördüm
didi halk kızın üstüne üşdiler
gözleri görmüş buldılar

anadolu:1. **anadoluya**:-y, -a**Diğer 52**

Mısra: 26

Özel isim.Türkiye'nin Asya
kıtasında bulunan toprağı.

götüre didi padişah müteselli
olmadı elbetde tahşil-i tarikat
iderin didi ikdam eyleyicek şeyh
kaçdı Geliboludan Anadoluya

anası karnında:1. **anası karnında**:-n, -da**Diğer 73**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Anne karnı.

Cami hazretlerinin kemalin
bilürler Hikayet olunur ki
Hamdi
Çelebi anası karnında iken Şeyh
Akşemseddin mübarek elin

anacak:1. **anacak:****Diğer 41**

Mısra: 16

Ama, fakat anlamlarında
bağlaç.

cevab virüp otuz yıldan evvel
seyahatda gezerken kalbimün
meyli vaki' olan yir ancak didi
rivayet olunur ki Hacı Bayrama

ancılavın:1. **ancılavın:****Diğer 45**

Mısra: 25

Onun gibi.

Ancılavın kimesne nâdir olur
Didi şanursın anı ölmüşdür

anda:1. **anda:****Diğer 41**

Mısra: 2

"Orada" işaret zamiri.

ırak tağın üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirler El'an şeyhün anda ebnası
ve evladı vardır ba'de ol

2. **anda:****Diğer 41**

Mısra: 6

"Orada" işaret zamiri.

Akşemseddin eva'ilde âlemi
seyahat idüp gezerken her kıanda
ki ahşam ola anda yaturdı
Göynüke gelüp mütemekkin
olmazdan

3. **anda:****Diğer 44**

Mısra: 7

"Orada" işaret zamiri.

eyledüm dördüncü kat göge
çıkdum Anda olan melâ'ikeye
emr
olunmuş bu beyti okurlar

andan:1. **andan:****Diğer 41**

Mısra: 3

"Oradan" işaret zamiri.

köyde dahı halk üşüp keşret
hâşıl oldu andan dahı gitdi
Göynüke
mescid yapıdı degirmen yapıdı
hikayet olunur ki

'anemrâzi'l-'uyüb:1. **'anemrâzi'l-'uyüb:****Diğer 41**

Mısra: 22

Kusur ve hastalıkları
tedavi eden.

semi'ü

Rivâyet olunur ki Akşemseddin

tabibu'l-kulüb 'anemrâzi'l-

'uyüb

a'nî:1. **a'nî:****Diğer 46**

Mısra: 7

Yani, demek istiyorum ki.

Şah-bâz-ı şikârgâh-ı bekâ
A'nî nûr-ı beyâz maşrık-ı dîn

ankara:1. **ankaraya**:-y, -a**Diğer 39**

Mısra: 7

Türkiye'nin İç Anadolu
Bölgesi'nde yer alan illerinden
biri, Türkiye'nin başkenti.

görür hemân bu vâkı' aı ki gördi
hâli tebdil oldu döndi Ankaraya
geldi ittifâk Hacı

ankara şehrinde:1. **ankara şehrinde**:-in, -de**Diğer 39**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ankara şehri.

tağarlar cebren Ankara şehrinde
Hacı Bayram işigine birağurlar
nazar eyler zencirün ucın Hacı
Bayram kaddese elinde

ankara şehrine:1. **ankara şehrine**:-n, -e**Diğer 55**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ankara şehri.

Sefer-şah Ankara şehrine uğradı
şeyhe hediye bir kaftân
dikdürdi bir yüzi şuf ve bir yüzi

2. **ankara şehrine**:-n, -e**Diğer 63**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ankara şehri.

ism-i şerifleri Hacı Paşadur
Ankara şehrine karib Çubuk
şuyunuñ üzerinde dere içinde
Şolfağl nâm kıaryedendür
evâ'ilde

anlar:1. **anlardan**:-dan**Diğer 63**

Mısra: 14

"Onlar" üçüncü çokluk
şahıs zamiri.

mü'essir idi anlardan çok kimse
zirve-i velâyete yetişdi İnce

Bedreddin ve Kızılca Bedreddin
ve Baba Nahhās-ı Ankaravî

2. **anlara:-a**

Diğer 74

Mısra: 19

"Onlar" üçüncü çoğul
şahıs zamiri.

anlar ihāta eylemişti kesble ve
cehdle tahşil olunmak kâbil
degüldi anlara mechülāt bi't-
ṭab' münkeşif olmuşdu
'Arabiyetde

3. **anlaruñ:-uñ**

Diğer 65

Mısra: 3

"Onlar" üçüncü çoğul
şahıs zamir.

eyledüñ senüñ ṭabībüñ seni
gözler ve senüñ ṭabī'atüñ bilür
senüñ meşrebüñ muktezāsı
budur anlaruñ oldur pes

4. **anlar:**

Diğer 72

Mısra: 20

"Onlar" üçüncü çoğul
şahıs zamiri.

anlar hikāyet ider bir gün bir
nemed-püş derviş geldi
Ḥamdinüñ
evi bu midur didi budur didük
varuñ haber eyleñ didi haber

5. **anlar:**

Diğer 73

Mısra: 5

"Onlar" üçüncü çoğul
şahıs zamiri.

biñ akçe vireyin Rūma gelsün
didi anlar daḥı Ḥorasan
pādişāhı Ḥüseyn Baykara
ḥazretlerin terk eylemediler
gelmediler

6. **anlaruñdur:-uñ, -dur**

Diğer 70

Mısra: 11

"Onlar" üçüncü çoğul
şahıs zamiri.

eyledi meyyitin Bursadan
Göynüke getürdiler mezār-ı
şerif
içinde defin olundu ortadağı
mezār anlaruñdur

ara:

1. **arasında:-sı, -n, -da**

Diğer 51

Mısra: 13

-da/-de, içinde.

Şeyḥ daḥı ol kabır-i şerifi orman
arasında bulup 'aşāsın rast
Ebū Eyyūbuñ göbegi
berāberinde dikdi ta'yin eyledi
ba'zı

2. **aralarından:-lar, -ın, -dan**

Diğer 54

Mısra: 13

Ara, iç II Aralarından,
içlerinden.

olıcak aralarından birisi bu
mısra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu kırkafdan gelen
kırkaf
birisi daḥı eyitdi

3. **arasında:-sı, -n, -da**

Diğer 50

Mısra: 23

Ara, iç II Aralarında,
içlerinde.

resül arasında olan ihtilāf ve
muḥāşamāt ictihād ile olmuşdur
ḥubb-ı dünyāyla ve riyāset için
degüldür lākin Yezidin

ara-:

1. **aradı:-dı**

Diğer 49

Mısra: 20

Aramak, bir şeyi bulmaya
çalışmak, araştırmak.

salmışdı hikāyet olunur ki
Koştantınıyye feth olunduktan
sonra Akşemseddin nā-bedid
oldı Sultān Muḥammed Ḥan
aradı

2. **aradı:-dı**

Diğer 54

Mısra: 20

Aramak, bir şeyi bulmaya
çalışmak, araştırmak.

Muḥammed aradı bulmadı
Mezkūr Mevlānā Sefer-şāh
diyār-ı
'Araba çıkdı arāzī-i
mukaddese gezdi enbiyā ve
evliyā mezār-ı şeriflerinde sākin
olup dergāh-ı Ḥakkā tazarru'
eyledi

3. **arayup:-y, -up**

Diğer 38

Mısra: 16

Aramak, bir şeyi bulmaya
çalışmak, araştırmak.

arayup Farisī 'iklīmini ve
Māverāü'n-nehr vilāyetini
seyāhat
eyledi yine Rūma geldi ol
zemānda eş-şeyḥü't-taḥrīrū'l-
müdekkik

'arab:

1. **'arab:**

Diğer 47

Mısra: 5

Arap halkı.

libāşlar geydügi ecelden
Akşemseddin didiler ism-i
şerifleri
Muḥammedür 'Arab Aḥmede
Şemsüddin didügi gibi

'arab 'askeri:

1. **'arab 'askeri:-i**

Diğer 51

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Arap askeri. II Emevî
ordusu.

'askeri gitdi ol gice bir ehl-i
riyāzet ruhbān
Peygamber 'aleyhi's-selāmı
düşinde gördi Peygamber
'aleyhi's-selām

'arabî risāle:

1. **'arabî risāle:**

Diğer 40

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Arapça risale.

lev kara'a's-şāḥra bi-şavṭi
taḥzīrihi le-zābe
'ilm-i taşavvufda pes 'Arabî
risāle te'lif eylemişdür birisi

'arabiyet:

1. **'arabiyetde:-de**

Diğer 74

Mısra: 19

Arap dili ve edebiyâtıyla
ilgili bilgiler.

anlar ihâta eylemişdi kesble ve
cehdle tahşil olunmak kâbil
degüldi anlara mechûlât bi't-
tab' münkeşif olmuşdı
'Arabiyetde

arâzi-i mukaddesede:

1. arâzi-i mukaddesede:-de

Diğer 54

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Kutsal topraklar.

Muhammed aradı bulımadı
Mezkûr Mevlânâ Sefer-şâh
diyâr-ı
'Araba çıkıdı arâzi-i
mukaddesede gezdi enbiyâ ve
evliyâ mezâr-ı şeriflerinde sâkin
olup dergâh-ı Hâkka tazarru'
eyledi

ard:

1. ardumuzdan:-u, -muz, -dan

Diğer 67

Mısra: 10

Arka taraf, arka, geri II

Peş.

ğâhî ba'zı kabir görüp inerdi biz
giderdik soñra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şâhibinüñ
adı filânmış filân yirde

'arif:

1. 'arif:

Diğer 38

Mısra: 20

Âlim, bilgin, irfan sahibi,

seçkin kul.

ve'l-bahrü'z-zâhirü'l-muḥakkık
Hacı Bayram
otururdu iştihâr bulmuşdı ve
tarîk-i Bayramda olan ba'zı 'arif

arka:

1. arkasına:-sı, -n, -a

Diğer 61

Mısra: 17

Sirt, arka.

ol kızuñ hâlâ Göynükde evlâdı
vardur Akşemseddin bir
kitâb arkasına kendü ḥatt-ı
şerifleriyle yazmışlar tarîk-i

2. arkasıyla:-sı, -y, -la

Diğer 62

Mısra: 11

Sirt, arka.

ve Bursada çok ṭurmuşdur
arkasıyla ekmek getürüp
şatup şomun şomun mü'minler
dirmiş ḥalk teberrüken

3. arkasında:-sı, -n, -da

Diğer 65

Mısra: 22

Sirt, arka.

Akşeyḥ gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tâci altında bir makreme
örtünmüş tennür eylemiş

4. arkasına:-sı, -n, -a

Diğer 71

Mısra: 19

Sirt, arka.

arkasına geydürdi nâ-gehân bir
kelb geldi Nûru'l-hüdâ kalkdı
ol kaftânı ol kelbün arkasına
kodu rivâyet olunur ki

5. arkasına:-sı, -n, -a

Diğer 71

Mısra: 20

Sirt, arka.

arkasına geydürdi nâ-gehân bir
kelb geldi Nûru'l-hüdâ kalkdı
ol kaftânı ol kelbün arkasına
kodu rivâyet olunur ki

armağan:

1. armağan:

Diğer 64

Mısra: 9

Hediye.

Akşeyḥ eyitdi bize ne armağan
getürdüñ Şeyḥ İbrâhîm
eydür ben de kemâl-i fakr
olmağın utandum müteḥayyir

2. armağanı:-ı

Diğer 64

Mısra: 11

Hediye.

oldum şeyḥ eyitdi ey derviş biz
senden dünyâ armağanı
istemezüz

arpa:

1. arpa:

Diğer 56

Mısra: 26

*Buğdaygillerden bir bitki,
arpa.*

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurağda biter Kostañtınıyye
fethinde qarındaşum

art-:

1. artardı:-ar, -dı

Diğer 38

Mısra: 13

Fazlalaşmak, çoğalmak.

Eğerçi zâhirâ 'ilm-i zâhire
müştâğil idi ammâ 'ilm-i bâtın
arzûsı
kalbinden gitmezdi günden güne
artardı 'Aķıbet

2. artardı:-ar, -dı

Diğer 43

Mısra: 19

Fazlalaşmak, çoğalmak.

şeyḥ pîr-i za'îf olduḡça gözünün
nûrı artardı gözlüge
muḥtâc olmadı sebebinden sü'âl
eylediler cevâb virüp sofrâ

artuk:

1. artukdur:-dur

Diğer 67

Mısra: 18

Daha çok, daha fazla.

kadar ta'rîf ve tavşîf olunsâ
andan artukdur Evâ'ilde Şeyḥ
Bedreddinden tamam beş yıl
ders okudı bir ders fevt
eylemedi

2. artuk:

Diğer 72

Mısra: 10

Artık, bundan sonra.

degül diyü örttiler yine açıldı
pes artuk örtmediler ḥalk
yağmura muḥtâc olıcaḡ ol kabir-i
şerîfe bir miḡdâr su seperler

'arz eylemişlerdi:

1. 'arz eylemişlerdi:-miş, -ler, -di

Diğer 41

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Sunmak, göstermek.

eylemişlerdi lakin hâtırından
gitmişti otuz yıldan sonra
Göynük
kaşabasında mütemekkin olıcağ
bir gün bir sipahî geldi şeyhe

ârzü:

1. **arzûsı:-s, -ı**

Diğer 38

Mısra: 12

Ar. İstek, gönül meyli.

Eğerçi zâhirâ 'ilm-i zâhire
müştâğil idi ammâ 'ilm-i bâtın
arzûsı
kalbinden gitmezdi günden güne
artardı 'Âkıbet

as:

1. **aş:**

Diğer 39

Mısra: 12

Aş, yemek.

üleştürdiler ve ol cemâ'atun
kelbecizlerine dağı aş ve etmek
virdiler Akşemseddine iltifât
eylemediler Akşemseddin vardı

'asâ:

1. **'aşânun:-n, -un**

Diğer 51

Mısra: 15

Dervişlerin ellerinde

tuttukları değnek.

kimesneler 'aşâyı giderüp
'aşânun yirine bir nişân idüp ve
ol
nişânı örtüp hazret-i şeyhe varup
ol nişân belürsiz oldu bir

2. **'aşâsın:-sı, -n**

Diğer 51

Mısra: 13

Dervişlerin ellerinde

tuttukları değnek.

Şeyh dağı ol kabir-i şerifi orman
arasında bulup 'aşâsın rast
Ebû Eyyübün göbeği
berâberinde dikdi ta'yin eyledi
ba'zı

3. **'aşâsın:-s, -ın**

Diğer 51

Mısra: 17

Dervişlerin ellerinde

tuttukları değnek.

dağı ta'yin eyledi didiler şeyh
yine geldi 'aşâsın yine dikdi
pes kazdılar ol gizledükleri
nişânun râst üzerine dikmiş

4. **'aşâyı:-y, -ı**

Diğer 51

Mısra: 15

*Dervişlerin ellerinde
tuttukları değnek.*

kimesneler 'aşâyı giderüp
'aşânun yirine bir nişân idüp ve
ol
nişânı örtüp hazret-i şeyhe varup
ol nişân belürsiz oldu bir

5. **'aşâsıyla:-sı, -y, -la**

Diğer 71

Mısra: 5

*Dervişlerin ellerinde
tuttukları değnek.*

vardur El'ân Nûru'l-hüdâ bînarı
dirler ol bînarı 'aşâsıyla
çıkarı dirler nakl olunur ki bir
gün Akşemseddin köye gider

'aşare-i muhabbese:

1. **'aşare-i muhabbese:**

Diğer 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Habis, soysuz, alçak, pis on
kişi II Sefer-şâh ve
arkadaşlarına halk tarafından
takılan isim.*

vardur ol kimesnenün her biri
ferid-i 'aşr ve vahid-i dehr iken
bi-iznillâh zalâlete düşdiler
'aşare-i muhabbese diyü

a'sâr-ı mâziye:

1. **a'sâr-ı mâziye:-y, -e**

Diğer 73

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Geçmiş asırlarda, geçmiş
zamanda.*

oğlu vardı ol 'aşrda belki a'sâr-ı
mâziye ve âtiyenün
ekşerinde nazîri belki şebîhi
gelmiş idi Câmî kâddesa'llâhu

ashab:

1. **aşhâbdan:-dan**

Diğer 50

Mısra: 20

*Peygamberimizi görmek ve
sohbetine ermek şerefine sahip
kimseler.*

hilâfete kendüi 'Aliden ehağk
zann eyledi hilâfet da'vâsın
eyledi Aşhâbdan ol zemânda
hayâtda olanlar dağı ictihâd
eylediler

2. **aşhâbdan:-dan**

Diğer 50

Mısra: 27

*Peygamberimizi görmek ve
sohbetine ermek şerefine sahip
kimseler.*

târîhinde Mu'âviye aşhâbdan ve
gayıdan 'asker cem'
eyledi oğlu

3. **aşhâbumdan:-um, -dan**

Diğer 51

Mısra: 24

*Peygamberimizi görmek ve
sohbetine ermek şerefine sahip
kimseler.*

ol ruhâna Müselmân olmak
emr eyledi ve benüm
aşhâbumdan Ebû Eyyüb-ı
Enşârî falân yirde defin olundu
diyâr-ı

'ashâb:

1. **'aşhâbdan:-dan**

Diğer 59

Mısra: 8

*Peygamberimizi görmek ve
sohbetine ermek şerefine sahip
kimseler.*

degin harc gerekmez mi inkizâ'-
ı 'iddetleri vefâtıdır didi
bu cevâba 'aşhâbdan kimse
inkâr eylemedi ve meşâyıhdan

ashâb-ı resûl:

1. **aşhâb-ı resûl:**

Diğer 50

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

H. Muhammed'in ashabi.

resûl arasında olan ihtilâf ve
muhaşamat ictihâd ile olmuşdur
hubb-ı dünyâyıla ve riyâset için
degüldür lakin Yezîdin

ashâb-ı resûlullahdan:

1. **aşhâb-ı resûlullâhdan:-dan**
Diğer 47
 Mısra: 11
 Kelime Tipi: -
 Hz. Muhammed (sav)'in
 sahabeleri.

Koştantıniyye fethin müşâvere
 eyledi birisi mübâşerete râzî
 olmadı Aşhâb-ı Resûlullâhdan
 şallallâhü 'aleyhi ve sellem ve

âşık:

1. **'âşıkıydı:-ı, -y, -dı**
Diğer 66
 Mısra: 19
 Bir kimseye veya bir şeye
 karşı aşırı sevgi ve bağlılık
 duyan, vurgun, tutkun kimse.

zâhirüñ 'âşıkıydı ferâgat
 eylemez didi fırsat fevt
 oldu ertesi şeyh eyitdi yâ Sa'dî
 isteyüp bulmadıduñ

âşım:

1. **'âşım:**
Diğer 37
 Mısra: 10
 Akşemseddin'in Hz.
 Ebubekir'e kadar uzanan
 soyağacında yer alması dışında
 hakkında kaynaklarda bilgi
 bulunamamıştır.

Şihâbüddin es-Sühreverdi ibni
 Muhammed bin 'Abdullâh bin
 Mes'ud bin El-Hasan bin 'Âşım
 bin Naşr bin Kâşım bin

asker:

1. **'asker:**
Diğer 48
 Mısra: 9
 Ordunun her kademesinde
 görevli subay, as subay, çavuş,
 onbaşı ve erlere verilen isim,
 leşker.

büyük gemiler geldi çok 'asker
 ve azuk geldi
 kâfirler şenlik eylediler pes
 'ulemâ ve 'ümerâ cem' oldu

2. **'asker:**
Diğer 48
 Mısra: 11
 Ordunun her kademesinde
 görevli subay, as subay, çavuş,
 onbaşı ve erlere verilen isim,
 leşker.

Pâdişâha geldiler bir şüfinüñ
 söziyle bu kadar 'asker helâk
 itdürdüñ ve bu deñlü hâzine
 telef eyledüñ hâlâ
 Firengistândan

3. **'asker:**
Diğer 48
 Mısra: 25
 Ordunun her kademesinde
 görevli subay, as subay, çavuş,
 onbaşı ve erlere verilen isim,
 leşker.

'asker-i İslâma yürüyüş buyruldu
 'asker hışâra
 hücum eyledi Sultân
 Muhammed şeyhi da'vet eyledi
 meger

4. **'askerüñ:-üñ**
Diğer 49
 Mısra: 16
 Ordunun her kademesinde
 görevli subay, as subay, çavuş,
 onbaşı ve erlere verilen isim,
 leşker.

fethini istihrac eylemişdük kal'a
 feth olunduğı
 gün karındaşum Hızır 'abâ-püş
 veliler ile 'askerüñ

5. **'asker:**
Diğer 50
 Mısra: 27
 Ordunun her kademesinde
 görevli subay, as subay, çavuş,
 onbaşı ve erlere verilen isim,
 leşker.

târihinde Mu'âviye aşhâbdan ve
 gayrıdan 'asker cem'
 eyledi oğlu

6. **'askerile:-ile**
Diğer 51
 Mısra: 3
 Ordunun her kademesinde
 görevli subay, as subay, çavuş,
 onbaşı ve erlere verilen isim,
 leşker.

Eyyüb-ı Enşâri dahı ol 'askerile
 küffâra gazâ için
 Koştantıniyye üzerine geldi
 anda vefât eyledi Koştantıniyye

'asker-i gussa:

1. **'asker-i gussa:**
Diğer 54
 Mısra: 15
 Kelime Tipi: -

Gam askeri II Gam askeri
 olan üzüntü ve keder.

Tagıldı 'asker-i gussa
 hücumından anuñ şaf şaf
 bu beytde kırkafdan murâd
 yeñiceridür ve kırkafdan murâd

'asker-i islâma:

1. **'asker-i islâma:-a**
Diğer 48
 Mısra: 25
 Kelime Tipi: -
 İslam askeri. II Osmanlı
 Ordusu.

'asker-i İslâma yürüyüş buyruldu
 'asker hışâra
 hücum eyledi Sultân
 Muhammed şeyhi da'vet eyledi
 meger

'asker-i islâmuñ:

1. **'asker-i islâmuñ:-uñ**
Diğer 49
 Mısra: 11
 Kelime Tipi: -
 İslam askeri. II Osmanlı
 Ordusu.

'asker-i islâmuñ önince ak
 'abâlar geymiş bir tâ'ife hışâra
 koyuldılar hemân ol sâ'at kal'a
 feth oldu hikâyet olunur ki

aslâ:

1. **aslâ:**
Diğer 71
 Mısra: 13
 "Hiçbir şekilde" anlamında
 kullanılan durum zarfı.

köse aslâ şakalı yoğ-ıdı bir gün
 Nûru'l-hüdâya geldi
 yalvardı himmet eyle şakalum
 gelsün didi pes Nûru'l-hüdâ

asr:

1. **'aşrda:-da**
Diğer 73
 Mısra: 9
 Zaman, devir, çağ.

oğlu vardı ol 'aşrda belki a'sâr-ı
 mâziye ve âtiyenüñ
 ekşerinde nazîri belki şebihî
 gelmiş idi Câmî kâddesa'llâhu

at:

1. at:

Diğer 43
Mısra: 10

*Binme, yük çekme, taşıma
gibi hizmetlerde kullanılan bir
hayvan.*

eyledi pes at şāhibinüñ gönlünde
bir iktizā zāhir oldu ki bu atı
şeyhe vire gıtdükçe bu iktizā
ziyāde oldu bî-ihtiyār döndi atı

2. ata:-a

Diğer 43
Mısra: 8

*Binme, yük çekme, taşıma
gibi hizmetlerde kullanılan bir
hayvan.*

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nāgāh şeyhüñ ol ata meyli oldu
lākin ol meyilden rücu' ve
istiğfār

3. ata:-a

Diğer 43
Mısra: 9

*Binme, yük çekme, taşıma
gibi hizmetlerde kullanılan bir
hayvan.*

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nāgāh şeyhüñ ol ata meyli oldu
lākin ol meyilden rücu' ve
istiğfār

4. atı:-ı

Diğer 43
Mısra: 10

*Binme, yük çekme, taşıma
gibi hizmetlerde kullanılan bir
hayvan.*

eyledi pes at şāhibinüñ gönlünde
bir iktizā zāhir oldu ki bu atı
şeyhe vire gıtdükçe bu iktizā
ziyāde oldu bî-ihtiyār döndi atı

5. atı:-ı

Diğer 43
Mısra: 11

*Binme, yük çekme, taşıma
gibi hizmetlerde kullanılan bir
hayvan.*

eyledi pes at şāhibinüñ gönlünde
bir iktizā zāhir oldu ki bu atı
şeyhe vire gıtdükçe bu iktizā
ziyāde oldu bî-ihtiyār döndi atı

6. atınuñ:-ı, -n, -uñ

Diğer 69
Mısra: 19

*Binme, yük çekme, taşıma
gibi hizmetlerde kullanılan bir
hayvan.*

yol azdı hilāf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldu
şabāh kalkdı gördi atınuñ ayağı
şişmiş yürimez döndi eve

'atā:

1. 'atālar:-lar

Diğer 50
Mısra: 13

*Bağış, ihsan II Hediye,
armağan.*

dürlü 'atālar eyledi kabül
kılmadı fakr u fāka üslubunu
tebdil

'ātes:

1. ātes:

Diğer 63
Mısra: 28

*Yanıcı maddelerin
tutuşmasıyla ortaya çıkan ısı ve
ışık II Beşeri ve İlahi aşk, yoğun
sevgi.*

ātes peydā olurdu bir nesne
çatlar gibi içerüsinden bir şadā
gelüp
kendüden giderdi Erdebile
gitmege niyet eylemişdi bu

'ātive:

1. ātiyenüñ:-n, -üñ

Diğer 73
Mısra: 9

Gelici, gelen, gelecek.

oğlı vardı ol 'aşrda belki a'şār-ı
māziye ve ātiyenüñ
ekşerinde nazīri belki şebīhi
gelmiş idi Cāmī kıddesa'llāhu

attāroğlu:

1. attāroğlu:

Diğer 64
Mısra: 24

*Bayrarniyye tarikatının
Şernsiyye kolunu kuran
Akşemseddin'in İskilip'teki
halifesi Şeyh Muslihiddin.*

'Abdurrahīm ki şāhibin-i
Karaşışarda yatur Vahdet-nāme
sāhibidür Şeyh Muşlihüddin ki
Attāroğlu dimekle ma'rūfdu

a'vān tā'ifesinden:

1. a'vān tā'ifesinden:-n, -den

Diğer 68

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Yardımcılar topluluğu. II
Yaramaz, kötü işlerde insanlara
yardım eden topluluk.*

a'vān tā'ifesinden bir kimesne
yanına oturdu hemān kalkdı bir
yire dağı oturdu ya'nī

'āvāz:

1. 'āvāzla:-la

Diğer 57

Mısra: 8

Ses.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
garīb 'āvāzla çağırdılar kedi
hemān kalkdı kapuya vardı
cevāb virdi ol taşradagı eyitdi

avak:

1. ayakların:-lar, -in

Diğer 49

Mısra: 18

Ayak.

öñince hışāra girdiler kal'a feth
olundukdan soñra Hızır
karındaşımı gördüm kal'a
dīvāri üzerinde oturmuş
ayağların

2. ayağı:-ı

Diğer 69

Mısra: 19

Ayak.

yol azdı hilāf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldu
şabāh kalkdı gördi atınuñ ayağı
şişmiş yürimez döndi eve

3. ayağı:-ı

Diğer 72

Mısra: 7

Ayak.

şagal bu olduğı neden ma'lūm
olur didiler Nūru'l-hüdā eyitdi
karnını yaruñ yardılar Hırusuñ
bütün ayağı çıkdı hikāyet

ayazma:

1. ayazma:

Diğer 52

Mısra: 6
Rumlarca kutsal sayılan,
suyunun şifâlı olduğuna inanılıp
ziyâret edilen çeşme veya pınar.
II Şifalı olduğuna inanılan tatlı
bir su kaynağı.

mezâr binâ eyledi ve kazup
yaparken kabır-i şerîfün
kurbında bir
ayazma çıkıdı eyle olsa Sultân
Muhammed Han ve sâyir

2. ayazma:
Diğer 52
Mısra: 8

Rumlarca kutsal sayılan,
suyunun şifâlı olduğuna inanılıp
ziyâret edilen çeşme veya pınar.
II Şifalı olduğuna inanılan tatlı
bir su kaynağı.

erkân-ı devlet kabır-i şerîfün
üzerine geldiler kazdılar Şeyhün
didügi yapu ve taş ile yapılmış
kabır-i şerîf ve ayazma zâhir

âyet:

1. âyeti:-i
Diğer 59
Mısra: 2

Kur'ân-ı Kerim'deki
sûreleri meydana getiren kelime
veya cümlelerden her biri, âyet.

Ve ezvâcühü ummehâtuhum
âyeti gelicek Peyğamber
'aleyhi's-selâm

2. âyetinün:-i, -n, -ün
Diğer 59
Mısra: 5

Kur'ân-ı Kerim'deki
sûreleri meydana getiren kelime
veya cümlelerden her biri, âyet.

âyetinün 'umûmın giderdi pes
Peyğamberden ezvâcinuñ
nafakalarına
ve kisvelerine ve sâyir
havâyiçlerine inkızâ'-i
'iddetlerine

âyet-i kerîmeyi:

1. âyet-i kerîmeyi:-y, -i

Diğer 36
Mısra: 7
Kelime Tipi: -

Âyet [Kur'ân-ı Kerim'e
duyulan saygı sebebiyle âyet
kelimesi "büyük, ulu" anlamına

gelen bu kelimelerle birlikte
söylenir].

kabir yiri bulup ihvânına
vaşiyet eyledi ki kabrüm
üzerine bu
âyet-i kerîmeyi yazasız

âyet-i 'umûmiyle:

1. âyet-i 'umûmiyle:-y, -le
Diğer 58
Mısra: 14
Kelime Tipi: -
Ayetin tamamı.

katındağı bağçesinün ve
Hayberdeki iki bağçesinün ve
sâyir
metrükâtınun yüşikünullâh
âyet-i 'umûmiyle nişfu mâ terek

avıt:

1. avıtdı:-dı
Diğer 49
Mısra: 25
Söylemek, demek.

Şeyh avıtdı Yâ Fakîh Ahmed
sen himmet eyle diyüp tazarru'

'ayne'l-vakîn:

1. 'ayne'l-yakînisi:-i, -s, -i
Diğer 54
Mısra: 26

Bir şeyi bilmenin ikinci
basamağı, bir şeyin bilgisini
gözlem yoluyla elde etmek.
Tasavvufî açıdan müşahede
makamına karşılık gelir.

'ayne'l-yakînisi belki hâkka'l-
yakîn olmak istedi şeyhün âhir
'ömri idi gâyetde pîr-i za'îf
olmuşdı şeyh aña eyitdi

ayru:

1. ayru:
Diğer 70
Mısra: 5
Ayrı, başka, farklı.

Oturup halkı tarîk-ı Hâkka
da'vet ve irşâd iden budur
Bunuñ
ahlâkı ve evşâfî ve kerâmâtı ve
hikâyâtı ayrı kitâb olmağa

az:

1. az:

Diğer 42
Mısra: 23

Az, az miktarda olan.

hemân eglenmedi şîhhat
'alâmeti belürdi az zemânda
ifâkat
buldı hikâyet olunur ki merhûm
Sultân Muhammed Hanuñ

2. az:

Diğer 42
Mısra: 27
Az, az miktarda olan.

ilâc eyledi bi-iznillâh az
zemânda şîhhat buldı Sultân

az müddette:

1. az müddette:-de
Diğer 38
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Kısa zamanda.

'Arabiyye ve fûnûn-ı edebiyye
iştiğâl idüp az müddette
fâ'ikü'l-akrân oldı Osmancık
Medresesinde müderris oldı

az müddette:

1. az müddette:-te
Diğer 41
Mısra: 18
Kelime Tipi: -
Kısa zamanda.

şorarlardı ki ba'zı dervîşler kırk
yıldur saña
hizmet iderler hilâfet virmedün
az müddette Akşeyhçe

'azab:

1. 'azâbına:-ı, -n, -a
Diğer 58
Mısra: 1
Eziyet, işkence, keder.

'azâbına giriftâr oldı 'afv
olunmak taleb eyledüm zârılık
kıldum Hâk Te'âlâ du'âmı kabûl
eyledi var cehennemden

2. 'azâbda:-da
Diğer 67
Mısra: 12

Dünyada işlenen suç ve
kabahate karşılık olarak
ahirette çekilecek ceza, eziyet,
sıkıntı.

toğmış hayâtda iken filân işde
imîş hâlâ rahmetde yâ 'azâbda
diyü haber virtürdi Mezbûr
Sa'dullâh sekiz yüz toğsan
târîhinde

'azîm:

1. **'azîm:**

Diğer 65

Mısra: 16

(Tesir bakımından) Çok
şiddetli.

iken izn-i şerîfleriyle irşâda
meşgûl iken bir 'azîm kabza
düşmüşler her ne kadar ki rif'ata
mücâhede eyledi müyesser

2. **'azîm:**

Diğer 51

Mısra: 2

Büyük, kalabalık.

Yezîdi bile koşdı Kışantınıyye
üzerine gazâyâ
gönderdi ol 'azîm gazâyı işiden
ulular cem' oldılar Ebû

'azîz:

1. **'azîze:-e**

Diğer 55

Mısra: 15

Saygın, değerli, muhterem
kişi.

Dimiş ol bir 'azîze burun aña
var
Saña 'ilm-i ledünni kıla tekrâr

2. **'azîzlerinden:-ler, -i, -n, -den**

Diğer 62

Mısra: 30

Saygın, değerli, muhterem
kişi.

naql olunır ki Şeyh Hâmid niçe
yıl Dımışkda hânkâh-ı
Bâyezidiyyede ol tarîkuñ
'azîzlerinden birinüñ

'azîz-hazret:

1. **'azîz-hazretleri:-ler, -i**

Diğer 38

Mısra: 19

İsim ve unvanların sonuna
saygı sözü olarak getirilir.

-kaddesallâhu sırrahu'l- 'azîz-
hazretleri seccâde-i irşâdda
dervîşler Akşemseddîn tab'ın
Hâcî Bayram Hazretleri tab'ına

azuk:

1. **azuk:**

Diğer 48

Mısra: 9

Azık, nevale, gıda.

büyük gemiler geldi çok 'asker
ve azuk geldi
kâfirler şenlik eylediler pes
'ulemâ ve 'ümerâ cem' oldu

B

baba:

1. **babası:-s, -ı**

Diğer 37

Mısra: 13

Bir çocuğun dünyâyâ
gelmesine sebep olan erkek,
çocuk sâhibi adam, peder.

Akşemseddîn yidi yüz toğsan iki
târîhinde diyâr-ı Şâmda
toğdı Babası Şeyh Hamzanuñ
Şâm diyârında kerâmât-ı
keşîresi

2. **babası:-s, -ı**

Diğer 38

Mısra: 8

Bir çocuğun dünyâyâ
gelmesine sebep olan erkek,
çocuk sâhibi adam, peder.

ezberlemişdi babası Şeyh
Hamza ile Rûma bile geldi Şeyh
Hamza vefât eyledi
Akşemseddîn tâlib-i 'ilm oldu
'Ulûm-ı

3. **babası:-s, -ı**

Diğer 61

Mısra: 8

Bir çocuğun dünyâyâ
gelmesine sebep olan erkek,
çocuk sâhibi adam, peder.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabağ oldu kıızı babası
anda buldı vâkı'ayı kız hikâyet
eyledi lâkin kızcağazuñ iki
gözleri

4. **babasınuñ:-sı, -nuñ**

Diğer 66

Mısra: 23

Bir çocuğun dünyâyâ
gelmesine sebep olan erkek,
çocuk sâhibi adam, peder.

babasınuñ diyâr-ı 'Acemde
işâret eyledüğü şeyhe gitdi
bu varınca ol dağı fevt olmuş
buldı merhûm

5. **babası:-s, -ı**

Diğer 67

Mısra: 1

Bir çocuğun dünyâyâ
gelmesine sebep olan erkek,
çocuk sâhibi adam, peder.

yazı yazardı babası Akşeyhüñ
kabrinüñ şandığı üzerine bu

6. **babasınuñ:-sı, -nuñ**

Diğer 70

Mısra: 3

Bir çocuğun dünyâyâ
gelmesine sebep olan erkek,
çocuk sâhibi adam, peder.

mezârınuñ taşrasında kıble
cânibindedür merhûm
Akşemseddînüñ bir oğlu dağı
Fazlullâhdur babasınuñ yerine

7. **babası:-s, -ı**

Diğer 73

Mısra: 23

Bir çocuğun dünyâyâ
gelmesine sebep olan erkek,
çocuk sâhibi adam, peder.

babası Akşemseddîni düşünde
gördi iy Hamdî şimdiden girü
âhîret yarağın eyle mürşidü's-
sâlikin Şeyh İbrâhime

8. **babası:-s, -ı**

Diğer 74

Mısra: 29

Bir çocuğun dünyâyâ
gelmesine sebep olan erkek,
çocuk sâhibi adam, peder.

eylemişler ağıniyâyı begenmez
ve kâzıları sevmezdi fuķâra
ile enîsi vardı bir kimesnenüñ
babası Hamdî ola ve ecdâdı

9. **babasından:-sı, -n, -dan**

Diğer 71

Mısra: 8

Bir çocuğun dünyâyâ
gelmesine sebep olan erkek,
çocuk sâhibi adam, peder.

oldı Nûru'l-hüdâ bile giderin
didi şeyh alup gitmedi
Nûru'l-hüdâ kapu önüne çıktı
başın açdı babasından

10. **babasıdur**:-sı, -dur

Diğer 55

Mısra: 29

*Bir çocuğun dünyaya
gelmesine sebep olan erkek,
çocuk sâhibi adam, peder.*

vâlidesinün babasıdur rivâyet
olunur ki bir gün Sulţân

11. **babasına**:-s, -ı, -n, -a

Diğer 61

Mısra: 13

*Bir çocuğun dünyaya
gelmesine sebep olan erkek,
çocuk sâhibi adam, peder.*

Akşemseddîn şüfiler ile öninde
'alem ile ol araya uğradı
şeyhün ruhâniyyeti berekâtıyla
kızuñ gözüne nûr geldi babasına

baba nahhâs-ı ankaravî:

1. **baba nahhâs-ı ankaravî:**

Diğer 63

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Hacı Bayram Velî'nin
halîfelerinden. Bayramiyye
tarikâtına mensuptur.*

mü'essir idi anlardan çok kimse
zirve-i velâyete yetişdi İnce
Bedreddîn ve Kızılca Bedreddîn
ve Baba Nahhâs-ı Ankaravî

ba'de:

1. **ba'de:**

Diğer 65

Mısra: 29

Sonra.

olmuşdı oturdu der dökdi hemân
ol sâ'at ol kabz def' oldı
yine baş 'âlemleri feth oldı
ba'de huzûr-ı şeyhe vardı ol

2. **ba'de:**

Diğer 65

Mısra: 13

Sonra.

getüren dervişleri muqaddemâ
gündüz kullanur gice ihyâ
itdürürdi aña dek ki feth
müyesser ola ba'de hâlveti

3. **ba'de:**

Diğer 63

Mısra: 1

Sonra.

anuñ 'alâmetidür ba'de Hâce

'Alî Erdebîliye varmışdur

4. **ba'de:**

Diğer 41

Mısra: 2

Sonra.

ırak tağun üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirlir El'an şeyhün anda ebnâsı
ve evlâdı vardır ba'de ol

5. **ba'de:**

Diğer 65

Mısra: 10

Sonra.

yedüm ba'de hâlvetden ferâgat
eyle diyü baña destûr virdi
soñra vakti gelecek hilâfet virdi
Şeyh İbrâhîm kendüye irâdet

bağçe:

1. **bağçe:**

Diğer 60

Mısra: 27

Bağ, bahçe.

virmedi ol kişi bir gün ikdâm ile
istedi şeyh ol kimesneyi
içerü da'vet eyledi şeyhün evi
öninde bağçe vardı ol
kimesneye

2. **bağçe:**

Diğer 60

Mısra: 29

Bağ, bahçe.

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür
ammâ hâkkuñdan ziyâde
alma didi ol kimesne içerü girdi
gördi bağçe içinde bir

3. **bağçesi**:-s, -i

Diğer 57

Mısra: 28

Bağ, bahçe.

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yukarı cânib
çıkarup yolu bağçesine ilhâk
eylemiş ol sebeb-ile kabir

4. **bağçesine**:-s, -i, -n, -e

Diğer 57

Mısra: 29

Bağ, bahçe.

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yukarı cânib
çıkarup yolu bağçesine ilhâk
eylemiş ol sebeb-ile kabir

5. **bağçesinün**:-s, -i, -n, -ün

Diğer 58

Mısra: 13

Bağ, bahçe.

katındağı bağçesinün ve
Hayberdeki iki bağçesinün ve
sâyir
metrûkâtınun yüşikûmullâh
âyet-i 'umûmiyle nışfu mâ terek

6. **bağçesinün**:-s, -i, -n, -ün

Diğer 58

Mısra: 13

Bağ, bahçe.

katındağı bağçesinün ve
Hayberdeki iki bağçesinün ve
sâyir
metrûkâtınun yüşikûmullâh
âyet-i 'umûmiyle nışfu mâ terek

7. **bağçeye**:-y, -e

Diğer 60

Mısra: 28

Bağ, bahçe.

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür
ammâ hâkkuñdan ziyâde
alma didi ol kimesne içerü girdi
gördi bağçe içinde bir

8. **bağçenün**:-n, -ün

Diğer 61

Mısra: 1

Bağ, bahçe.

akçe eksilmedi ol bağçenün içi
tolu akçe idi pes ol kimesne

bağıs:

1. **bağışladı**:-la, -dı

Diğer 41

Mısra: 13

*Bir şeyi yarar gözetmeden
karşılıksız olarak vermek, hibe
etmek.*

bir mikdâr yir bağışladı pes şeyh
ol yirün üzerine vardı
göricek tebeşşüm eyledi Niçün
tebeşşüm idersiz didiler

2. **bağışladı**:-la, -dı

Diğer 43

Mısra: 12

*Bir şeyi yarar gözetmeden
karşılıksız olarak vermek, hibe
etmek.*

şeyhe getürdi tazarru ' eyleyüp
bağışladı şeyhün büyük oğlu
Sa'dullāh Çelebi bu ne
hikmetdür diyü sü'al eyledi
Şeyh

3. bağışladum:-la, -du, -m

Diğer 53

Mısra: 5

*Bir şeyi yarar gözetmeden
karşılıksız olarak vermek, hibe
etmek.*

Muhammed Hanuñ 'ammisi
Şehzāde Hatun binti Sultān
Muhammed bin Yıldırım
Bāyezid Hana bağışladum zīrā
ğāyetde

bahşış itdüm:

1. bahşış itdüm:-dū, -m

Diğer 59

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bahşış olarak vermek,
bağışlamak.*

bahşış itdüm li-zarūretin geyerin
geldük 'uryān gitdük 'uryān
mine'l-eyn ile'l-eyn ve mā'l-
hāşıl fi'l-beyn

ba'id degüldür:

1. ba'id degüldür:-dür

Diğer 51

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*İhtimal dahilinde, olması
mümkün. II Şaşırmmamak
gerekir.*

kurbında defn eylediler Ebū
Eyyubuñ Yezid ile küffāra
ğazāya geldüğü ba'id degüldür
zīrā Yezidün ziyāde tuğyānı ve

bā'is-i takrīr:

1. bā'is-i takrīr:

Diğer 58

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Beyan etme, anlatış sebebi.
II Kabul etme sebebi.*

yazmışlar ol mübārek hatt-ı
şerīfün şüreti nakl olundu
ki bu vech ile yazılmışdur
sebeb-i tahrīr ve bā'is-i takrīr
oldur

bak:

1. bakdı:-dı

Diğer 49

Mısra: 4

Bakmak, nazar etmek.

şeyhün çadırına geldi çadır
berkinmiş hançerin çıkarup
çadırı
bir mīkdār şakk eyledi içerü
bakdı gördi çadırıñ içine
döşenmiş

2. bakmazdı:-maz, -dı

Diğer 68

Mısra: 8

Bakmak, nazar etmek.

ve kaftānı kışa geyerdi ve
dülbendi başında şarardı ve
bir yaña dañı döndürmezdi
çıkarp bakmazdı gice ve
gündüz

bakı:

1. bakışın:-si, -n

Diğer 60

Mısra: 22

Kalan (geriye kalan).

Akşemseddin ol borcuñ otuz
biñini boynına aldı bakışın
Hacı Bayramuñ säyir ehibbāsı
boyunlarına aldılar

baña:

1. baña:

Diğer 46

Mısra: 11

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamirinin yönelme eki almış
hâli. || Hamdullah Hamdi.*

Olmuş idi za'if hāzret-i pīr
Baña eylerdi şefkatiyle nazar

2. baña:

Diğer 49

Mısra: 24

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamirinin yönelme eki almış
hâli. II Fatih Sultan Mehmet.*

Maħallesi diyü ad kodılar
hikāyet olunur ki kal'a feth
olunmadın
pādişāh şeyhe baña bir du'a
öğret ki okuyaym didi

3. baña:

Diğer 52

Mısra: 20

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamirinin yönelme eki almış
hâli. II Fatih Sultan Mehmet.*

şoñra tarīk-i taşavvufa sālīk oldı
hāzret-i şeyhe aħkām-ı tarīkat
her ne ise baña gösterüp irşād
eyle didi Şeyh cevāp virdi ki

4. baña:

Diğer 64

Mısra: 26

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamirinin yönelme eki almış
hâli. || İbrāhim Tennūri.*

İskilibde yatur cümle hālvette
idiler bunlar riyāzetle me'mūrlar
idi ammā baña her gün kuşluk
vaktinde bir çanak bulamaç ve

5. baña:

Diğer 65

Mısra: 10

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamirinin yönelme eki almış
hâli. || İbrāhim Tennūri.*

yedüm ba'de hālvetten ferāğat
eyle diyü baña destūr virdi
şoñra vakti gelicek hīlāfet virdi
Şeyh İbrāhīm kendüye irādet

6. baña:

Diğer 74

Mısra: 1

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamirinin yönelme eki almış
hâli. || İbrāhim Tennūri.*

şeyh İbrāhīm Bursaya geldi
Hamdiye eyitdi seni baña
gönderen
beni dañı saña gönderdi didi
imdi sen benden evvel
Kayseriyyeye

7. baña:

Diğer 43

Mısra: 17

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamirinin yönelme eki almış
hâli. || Akşemseddin.*

baña hizmet eyler didi rivāyet
olunur ki şeyh yidi def'a hācc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücāvir oldı hikāyet olunur ki

bārī:

1. **bārī:****Diğer 53**

Mısra: 1

"Hiç olmazsa, en azından"
anlamlarında bir zarf.

Ebū Bekr-i Merzenī bārī çeşme
yapalum didi şeyh rāzī oldı

2. **bārī:****Diğer 56**

Mısra: 10

"Hiç olmazsa, en azından"
anlamlarında bir zarf.

eyledi bārī şol köhne kürklü
şüfinün boynın urayın Maḥmūd
Paşa daḥı dürlü te'vil eyledi
güç-ile men' eyledi pādīşāhum
süz

bārū:1. **bārū:****Diğer 69**

Mısra: 2

Set, duvar (ÖTS).

didi hikāyet olunur ki
merḥūmuñ köyde evi kurbında
bārū
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merḥūm meger

baş:1. **başında:-ı, -n, -da****Diğer 65**

Mısra: 22

Baş, kafa.

Akşeyh gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tācı altında bir makreme
örtünmüş tennūr eylemiş

2. **başında:-ı, -n, -da****Diğer 68**

Mısra: 7

Baş, kafa.

ve kaftānı kısa geyerdi ve
dülbendi başında şarardı ve
bir yaña daḥı döndürmezdi
çıkarup bakmazdı gice ve
gündüz

3. **başın:-ı, -n****Diğer 48**

Mısra: 21

Baş, kafa.

yüzi derledi başın kaldurup bu
senenün rebü'l-evvel ayımuñ
yigirminci gün seher vaktinde
şıdık ve himmetle fülān cānibden

4. **başın:-ı, -n****Diğer 53**

Mısra: 19

Baş, kafa.

istemege şeyhe getürdi bu
oğlancıklara şeyh nazar kıldı
mürākabeye vardı başın
kaldurdu büyügin ticārete iki

5. **başınıñ:-ı, -n, -uñ****Diğer 47**

Mısra: 3

Baş, kafa.

riyāzatdan zā'if ve naḥif olup
dā'imā mübārek yüzi aḡarup
mübārek şakalı ve başınıñ şacı
ak olup ve ekşer zemānda ak

6. **başınıñ:-ı, -n, -uñ****Diğer 49**

Mısra: 6

Baş, kafa.

yok şāfī toprak ol toprak üzere
şeyh nemāza durup
secdeye varmış tācı mübārek
başından yuvalanmış başınıñ ak

başın açdı:1. **başın açdı:-dı****Diğer 71**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Başını açmak, başındaki
örtüyü çıkarmak.

oldı Nūru'l-hüdā bile giderin
didi şeyh alup gitmedi
Nūru'l-hüdā kapu öñine çıkdı
başın açdı babasından

başla:1. **başladı:-dı****Diğer 39**

Mısra: 14

Başlamak, bir işi yapmak
üzere harekete geçmek.

ol kelbcegilzere virilen ta'āmuñ
yanına oturdu yemege başladı
Hācı Bayram bī-iḥtiyār yā kösec
beni yakduñ didi kendü

2. **başladı:-dı****Diğer 39**

Mısra: 10

Başlamak, bir işi yapmak
üzere harekete geçmek.

eylemedi Akşemseddin hizmete
başladı ta'ām vakti geldi
tekneler ile yağurd ve buğday
şorbası getürdiler bölük bölük

3. **başladup:-dup****Diğer 45**

Mısra: 20

Başlamak, bir işi yapmak
üzere harekete geçmek.

eyledi ve vasiyet-nāme yazdurdı
helālleşüp veda' idüp süre-i
Yāsīn başladup sünnet

4. **başladılar:-dı, -lar****Diğer 54**

Mısra: 11

Başlamak, bir işi yapmak
üzere harekete geçmek.

içmege başladılar ser-hoş olıcak
bunlara bir kilindir şarāb
gönderdiler bunlar daḥı ol şarābı
hoş görüp içdiler mest

bast 'ālemleri:1. **bast 'ālemleri:-ler, -i****Diğer 65**

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

İnsanın Hak yolunda
Allah'ın lutfunu gönlinde
hissetmekten duyduğu ferahlık
ālemi.

olmuşdı oturdu der dökdi hemān
ol sā'at ol kabz def' oldı
yine bast 'ālemleri feth oldı
ba'de ḥuzūr-ı şeyhe vardı ol

bat:-1. **batırdı:-ur, -dı****Diğer 70**

Mısra: 9

(Sivri bir şey) Bir yere
saplanmak, girmek.

oğlı daḥı Nurullāhdur 'ālim ve
fāzıl idi Bursada okurdu
dānişmend idi ḥātā'en kendüye
kalemtrāş batırdı andan vefāt

bātın:1. **bātını:-ı****Diğer 62**

Mısra: 10

Gizli hakikatleri konu alan ve bu yolla insanı mânevî kurtuluşa ulaştırdığına inanılan ilim.

ḳaddesallāhu sırrahū Ḳayseriyye şehrindendür ve ḳabri Aksaraydadur 'ilm-i zāhiri ve bâtını câmi' idi ve kerâmeti bi-haddür

2. bâtına:-a
Diğer 66
Mısra: 7

Görülmeven, gizli olan. II Naslardaki gizli mânaları, ibadetlerin mânevî ve ahlâkî özünü, varlık ve olayların arkasındaki sırları açıklığa kavuşturan ilim.

bâtına ihsân eyledüğinden mâ'adâ ebnâ'-i kirâm daḳı virmişdür oğullarınuñ esâmisi bunlardur Muḫammed

bavakzı:

1. bavakzı:
Diğer 35
Mısra: 13
"Bazı, kimi, bir kısım"
anlamlarında belgisiz sıfat.

ḫazretlerinüñ bavakzı menâkıb ve aḫvâlleri taḫrîr ve ba'zı kelimât

bavram:

1. bayramdur:-dur
Diğer 44
Mısra: 18
Mübarek ve muazzez addedilen dinî gün.

sü'âl ider ki yılda beş gün vardır anda oruç tutmak ḫarâmdur biri bayramdur niçün bayram gün şâyim olursız didi

bayram cem'iyetine:

1. bayram cem'iyetine:-n, -e
Diğer 68
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Bayram toplantısı.

ḫasbiyallāh veni'mel-vekîl dimege müdâvemmet iderdi ḫikâyet olunur ki bir gün ḳoñşılıyla bayram cem'iyetine vardı

bayram gün:

1. bayram gün:
Diğer 44
Mısra: 14
Kelime Tipi: -
Bayram günü, bayram zamanı.

te'âlâya hoş geldi bize buyurdi bu beyti tesbîḫ eyledük ḫikâyet olunur ki bayram gün olıcak ḫalk 'iye meşgûl olduklarında

2. bayram gün:
Diğer 44
Mısra: 18
Kelime Tipi: -
Bayram günü, bayram zamanı.

sü'âl ider ki yılda beş gün vardır anda oruç tutmak ḫarâmdur biri bayramdur niçün bayram gün şâyim olursız didi

bâzâr:

1. bâzâr:
Diğer 71
Mısra: 3
Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı.

dirdi Aḳşemseddîn bâzâr ta'âmı getürüp yedürürdi ol mükâşefeden men' içün ḫikâyet olunur ki Evlûk diyârında bir bînar

ba'zı:

1. ba'zı:
Diğer 35
Mısra: 13
"Kimi, bir kısım"
anlamında belgisiz sıfat.

ḫazretlerinüñ bavakzı menâkıb ve aḫvâlleri taḫrîr ve ba'zı kelimât

2. ba'zı:
Diğer 38
Mısra: 20
"Kimi, bir kısım"
anlamında belgisiz sıfat.

ve'l-baḫrû'z-zâhirü'l-muḫaḳḳıḳ Ḫacı Bayram otururdi iştihâr bulmuşdı ve ṭarîḳ-i Bayramda olan ba'zı 'ârif

3. ba'zı:
Diğer 38
Mısra: 23
"Kimi, bir kısım"
anlamında belgisiz sıfat.

evfâḳ görüp Aḳşemseddîne Ḫacı Bayramı terḡib iderlerdi lâkin Ḫacı Bayram Ḫazretleri kes-i nefis için ba'zı mühimmât-ı

4. ba'zı:
Diğer 38
Mısra: 24
"Kimi, bir kısım"
anlamında belgisiz sıfat.

şer'iyeye için ba'zı dervişlere dervâḫ ve cerr itdürürdi ol sebebdan Aḳşemseddîn ibâ idüp Ḫacı Bayrama varmazdı

5. ba'zı:
Diğer 41
Mısra: 17
"Kimi, bir kısım"
anlamında belgisiz sıfat.

şoralar ki ba'zı dervişler kırk yıldur saña ḫizmet iderler ḫilâfet virmedün az müddette Aḳşeyḫe

6. ba'zı:
Diğer 45
Mısra: 7
"Kimi, bir kısım"
anlamında belgisiz sıfat.

kirâmdan ba'zı cesed-i şerifin görmek murâd itdüklerinde 'ızâm ve şerâ'itinden nişân ve eşer bulamayup cesed-i mübârekleri vaz'

7. ba'zı:
Diğer 51
Mısra: 14
"Kimi, bir kısım"
anlamında belgisiz sıfat.

Şeyḫ daḳı ol ḳabr-i şerifi orman arasında bulup 'aşâsın rast Ebû Eyyûbuñ göbeḡi berâberinde dikdi ta'yîn eyledi ba'zı

8. ba'zı:
Diğer 56
Mısra: 6

"Kimi, bir kısım"
anlamında belgisiz sıfat.

Pâdişâhla Maḥmūd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şüfî
ba'zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükkçe kürkünün yeñi Sultân

9. ba'zı:

Diğer 67

Mısra: 10

"Kimi, bir kısım"
anlamında belgisiz sıfat.

ğāhī ba'zı kabir görüp inderdi biz
giderdük soñra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şāhibinüñ
adı filānmış filān yirde

10. ba'zıları:-lar, -ı

Diğer 50

Mısra: 21

Bazı kimseler anlamında
belgisiz zamir.

uluları ve ekşeri 'Aliye bī'at
eylediler ve ba'zıları daḥı
Mu'āviyeye bī'at eylediler
mābeynide ihtilāf oldu aşhāb-ı

bāzırgān:

1. bāzırgānuñ:-uñ

Diğer 53

Mısra: 16

Tüccar, esnaf.

bāzırgānuñ üç oğlu ve bir kızı
vardı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-ḥātır olduğu vaqt
oğlancukları du'ā ve himmet

be-cüz:

1. be-cüz:

Diğer 36

Mısra: 16

-den başka, -nın dışında.

Be-cüz muhabbet-i merdān-ı
müstakīm
Aḥvāl-i ekmelü'l-müdaḥḥikīñ
ḳutbi'l-'ārifin meslekü's-sālīkīñ

beddu'ā eylemedüm:

**1. beddu'ā eylemedüm:-me, -
dü, -m**

Diğer 69

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir kimsenin kötülüğü için

aleyhinde dua etmek, ilenmek,
intizar etmek.

eyitdi ol çoban beni urdı egerçi
ben beddu'ā eylemedüm
ammā ḡayret-i Ḥaḳ anı helāk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

beg:

1. beg:

Diğer 71

Mısra: 12

Bey, efendi.

alayazdı gücile kurtuldu döndi
geldi Nūru'l-hüda bile alup
gitti rivāyet olunur ki Kaṭṭāroğlu
dimekle ma'rūf bir beg vardı

begbāzārı:

1. begbāzārı:

Diğer 43

Mısra: 1

Beypazarı şehri.

Muḥammed Ḥan ol kızına
Begbāzārı ḳazāsında piriñ

2. begbāzārında:-n, -da

Diğer 40

Mısra: 16

Beypazarı şehri.

olunur ki şeyhe ḥilāfet virilicek
geldi Begbāzārında mütemekkin
olup mescid ve degirmen yaptı
Şeyhe tālibler gelüp

3. begbāzārında:-n, -da

Diğer 64

Mısra: 2

Beypazarı şehri.

eşnāda Akşemseddīnün evşāfin
işitdi Şeyh İbrāhīm bir merkebe
bindi Begbāzārında
Akşemseddine gitdi meger
Akşeyh

4. begbāzārından:-n, -dan

Diğer 40

Mısra: 18

Beypazarı şehri.

çoğaldılar pes şeyh keşrete
düşdük diyü Begbāzārından
göçüp
İskilib ḳazāsında Küstağı
dimekle ma'rūf ḳaşabātdan

5. begbāzārına:-n, -a

Diğer 68

Mısra: **16**
Beypazarı şehri.

vardı bir gün eyitdi ya Evḫad
filan gün aḥşam gel gice seni
Beḡbāzārına göndereyin didi
Evḫad geldi ta'ām yendi

begen:

1. begenmez:-mez

Diğer 74

Mısra: 28

Beḡenmek, hoşuna gitmek.

eylemişler aḡniyāyı begenmez
ve ḳāzıları sevmezdi fuḳāra
ile enisi vardı bir kimesnenüñ
babası Ḥamdī ola ve ecdādı

bekā-billāh:

1. bekā-billāh:

Diğer 40

Mısra: 2

Tarikatlarda dervişin
nefsini yok ederek fenādan
sonra eriştiği son mertebe,
ebedi ve ezeli olan Allah'ın
bekāsi ile bākī olma hāli.

müşāhade ve tecellī ve fenā-
fillāh ve bekā-billāh ve 'ilm-i
ledünnī

ve ma'rifet-i Ḥaḳḳanī müyesser
oldı

belā-vı ḡurbetden:

1. belā-vı ḡurbetden:-den

Diğer 46

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gurbet belası.

Derd-i ḡamdan belā-yı
ḡurbetden
Āh kim bu yetim-i Yūsuf-vār

beldetün tayyibetün:

1. beldetün tayyibetün:

Diğer 50

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzel şehir. II İstanbul'un
fethi için düşünülen tarihlerden
birdir. Ebced değeri,
İstanbul'un fetih yılına denk
gelen hicri 857'yi verir. Aynı
zamanda Sebe süresinin 15.
āyetidir.

feth-i Hâkânî beldetün
tayyibetün hürufi işâreti
muktezâsınca
sekiz yüz elli yedi târihinde
vâki' oldı ol hinde Sulţân

belki:

1. **belki:**
Diğer 54
Mısra: 26
"Bir ihtimal" anlamında
zarf.

'ayne'l-yakînisi belki haqq'a'l-
yakîn olmak istedi şeyhün âhir
'ömri idi gâyetde pîr-i za'if
olmuşdı şeyh aña eyitdi

2. **belki:**
Diğer 67
Mısra: 23
"Bir ihtimal" anlamında
zarf.

virmiş erlerden idi fuzulât-ı
dünyâyı târik ve habl-ı şerî'atı
mütemessik idi dâima halkdan
'uzlet belki firâr idüp şâmit ve

3. **belki:**
Diğer 71
Mısra: 25
"Bir ihtimal" anlamında
zarf.

hâmd eylemezsis belki yedi
oğlundan birisin sevmeyüp
Allâhı sevdiğüne hâmd idersiz
didi Akşemseddîni şadâkte

4. **belki:**
Diğer 73
Mısra: 9
"Bir ihtimal" anlamında
zarf.

oğlı vardı ol 'aşrda belki a'sâr-ı
mâziye ve âtiyenün
ekşerinde nazîri belki şebîhi
gelmiş idi Câmî kıddesa'llâhu

5. **belki:**
Diğer 73
Mısra: 10
"Bir ihtimal" anlamında
zarf.

oğlı vardı ol 'aşrda belki a'sâr-ı
mâziye ve âtiyenün
ekşerinde nazîri belki şebîhi
gelmiş idi Câmî kıddesa'llâhu

belür:

1. **belürdi:-di**
Diğer 42
Mısra: 23
"Belirmek II ortaya çıkmak.

hemân eglenmedi şihhat
'alâmeti belürdi az zemânda
ifâkat
buldı hikâyet olunur ki merhûm
Sulţân Muhammed Hanuñ

belürsiz oldı:

1. **belürsiz oldı:-dı**
Diğer 51
Mısra: 16
Kelime Tipi: -
Görünmez olmak,
kaybolmak.

kimesneler 'aşâyı giderüp
'aşânıñ yerine bir nişân idüp ve
ol
nişânı örtüp hâzret-i şeyhe varup
ol nişân belürsiz oldı bir

ben:

1. **bende:-de**
Diğer 42
Mısra: 6
"Ben" birinci teklik şahıs
zamiri.

söyleyüp zehîr marâzına bende
şifâ vardur dimiş didi
hikâyet olunur ki
Akşemseddîni Mısrıluoğlı
Şeyh

2. **bende:-de**
Diğer 50
Mısra: 10
"Ben" birinci teklik şahıs
zamiri.

Bu ferağ ki bende görürsüz bu
kal'anuñ fethine
sevinür şanmañ Akşemseddîn
benüm zemânümde olduğına

3. **benden:-den**
Diğer 74
Mısra: 2
"Ben" birinci teklik şahıs
zamiri.

şeyh İbrâhîm Bursaya geldi
Hamdiye eyitdi seni baña
gönderen
beni dağı saña gönderdi didi

imdi sen benden evvel
Kayseriyyeye

4. **ben:**
Diğer 66
Mısra: 13
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Akşemseddîn).

okuduñ bildüñ ben âhirete
gîtmedin 'ilm-i bâtını dağı taşşıl
eyle dirdi Sa'dullâh tırmaz
'ilm-i zâhire çalışırdı bir gece

5. **benüm:-üm**
Diğer 51
Mısra: 23
"Ben, birinci tekil şahıs
zamiri. II Hz. Muhammed.

ol ruhâna Müselmân olmak
emr eyledi ve benüm
aşâbumdan Ebû Eyyüb-ı
Enşârî falân yirde defn olundu
diyâr-ı

6. **benüm:-üm**
Diğer 50
Mısra: 11
"Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.(Fatih Sultan Mehmet).

Bu ferağ ki bende görürsüz bu
kal'anuñ fethine
sevinür şanmañ Akşemseddîn
benüm zemânümde olduğına

7. **benüm:-üm**
Diğer 56
Mısra: 20
"Ben, birinci tekil şahıs
zamiri.(Fatih Sultan Mehmet).

anlaruñ eli ditrer Akşemseddîn-
ile muşâfağa eyleyicek benüm
elüm ditrer didi Hikâyet olunur
ki Akşemseddîn ebegümeci

8. **ben:**
Diğer 52
Mısra: 15
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

zîrâ ben hayvanât güderdüm bu
araya geldüğümde koyun bu
mezâr-ı şerîfuñ üzerine
uğramazdı ol araya varıcak iki
bölünürdi

9. **ben:**
Diğer 65
Mısra: 9

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

dedi şeyh huzûrına vardum beni
yanına da'vet eyledi ve
elûme bir şahan çerb pilâv virdi
murâd geçe mi didi ben dağı

10. ben:
Diğer 69
Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

eyitdi ol çoban beni urdı egerçi
ben beddu'â eylemedüm
ammâ gayret-i Hâk anı helâk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

11. beni:-i
Diğer 39
Mısra: 15
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

ol kelbcegilzire virilen ta'âmuñ
yanına oturdu yemege başladı
Hâcî Bayram bî-ihtiyâr yâ kösec
beni yakduñ didi kendü

12. beni:-i
Diğer 65
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

dedi şeyh huzûrına vardum beni
yanına da'vet eyledi ve
elûme bir şahan çerb pilâv virdi
murâd geçe mi didi ben dağı

13. beni:-i
Diğer 69
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

eyitdi ol çoban beni urdı egerçi
ben beddu'â eylemedüm
ammâ gayret-i Hâk anı helâk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

14. beni:-i
Diğer 74
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri.

şeyh İbrâhîm Bursaya geldi
Hamdiye eyitdi seni baña
gönderen
beni dağı saña gönderdi didi
imdi sen benden evvel
Kayseriyyeye

15. benüm:-üm
Diğer 49
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri. II Akşemseddîn.

şeyh şüfilere ısmarlamışdı ki
benüm üzerüme hiç kimse
koymayasız Pâdişâh şeyhe
gelmevicek gâzâb eyledi kalkdı

16. benüm:-üm
Diğer 59
Mısra: 14
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri. II Akşemseddîn.

el-mülakğab Akşemseddîn el-
hakîr cem'-i meşâhifni ve
mecnû'-ı kütübini ve sayir
emlakını vakfa binâ eyledi
benüm

17. benüm:-üm
Diğer 73
Mısra: 15
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri. II Akşemseddîn.

üzerine koyup benüm şâ'ir
oğlum diyü oğşardı
Akşemseddîn
vefât eyledüğü zemân Hamdî
Çelebi on yaşında kaldı envâ'-ı

18. ben:
Diğer 56
Mısra: 18
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri II Fatih Sultan Mehmet.

Muhammed cevâb virdi ki ben
şeyhe ta'zîm eylemekde bi-
ihtiyârın
Sayir şeyhler gelüp benümle
muşâfâha eyledüklerinde

19. benümle:-üm, -le
Diğer 56
Mısra: 19
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri II Fatih Sultan Mehmet.

Muhammed cevâb virdi ki ben
şeyhe ta'zîm eylemekde bi-
ihtiyârın
Sayir şeyhler gelüp benümle
muşâfâha eyledüklerinde

20. benüm:-üm
Diğer 60
Mısra: 17
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri. II Hacı Bayrâm-ı Velî.

hikâyet olunur ki Hâcî Bayram
maraż-ı mevtinde
benüm nemâzumı Akşemseddîn
kılşun ve beni ol yusun diyü

21. beni:-i
Diğer 60
Mısra: 17
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri. II Hacı Bayrâm-ı Velî.

hikâyet olunur ki Hâcî Bayram
maraż-ı mevtinde
benüm nemâzumı Akşemseddîn
kılşun ve beni ol yusun diyü

22. benüm:-üm
Diğer 64
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri. II İbrâhîm Tennûrî.

benüm ahvâlümünden şordı
eyitdüm Kayseriyyede müderris
idüm
derünümde bir derd peydâ oldu
dermân uma geldüm didüm

23. ben:
Diğer 64
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil kişi
zamiri. II İbrâhîm Tennûrî.

Akşeyh eyitdi bize ne armağan
getürdüñ Şeyh İbrâhîm
eydür ben de kemâl-i fakr
olmağın utandum mütehayyir

24. ben:
Diğer 64
Mısra: 13
"Ben" birinci tekil kişi
zamiri. II İbrâhîm Tennûrî.

vâkı'adan ve sayir ahvâldan neñ
var didi ben
eyitdüm Sulţânım bir yüzi kara
kimesneyem hiç nesnem

25. ben:
Diğer 74
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil kişi
zamiri. II İbrâhîm Tennûrî.

var inşaallâh ben dağı varayın
didi pes şeyh dağı

26. beni:-i
Diğer 72
Mısra: 28
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri II Hamdullah Hamdî.

dervîş-i seyyâh şeklinde geldi
beni Bursada buldı andan
İstanbula gitdi ben Göynüke
gittüm İstanbuldan Göynüke

27. **ben:**

Diğer 22

Mısra: 29

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri II Hamdullah Hamdi.

dervîş-i seyyâh şeklinde geldi
beni Bursada buldı andan
İstanbula gitdi ben Göynüke
gittüm İstanbuldan Göynüke

bende:

1. **bendeñi:-ñ, -i**

Diğer 36

Mısra: 10

Kul, köle.

Hüseyin Enîsî bendeñi bî-rütbe-i
eşhâb-ı kehf gibi zümre-i
evliyâñdan mañcûb ve mañcûr
ve cümle-i chıbbâñdan mañrûm
ve

benî âdem:

1. **benî âdem:**

Diğer 67

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Ademoğulları, insanlar.

yazmışlar dirdi kelâm-ı lağv
ağzından çıkmazdı benî âdem
yanında tınmazdı ammâ tenhâ
yirlerde ve hâlî tağlarda zâr zâr

benî-aşfar:

1. **benî-aşfar:**

Diğer 48

Mısra: 4

*İshak aleyhisselam oğlu
Yasu oğluRum oğlu Safr'ın
çocukları olan Rum meliklerine
verilen ad.*

ma'nāsını istedi cevâb virdi ki
evvelâ Kostañtınıyyeyi
Sultân Muhammed Han feth
eyler sonra benî-aşfar alur Beni-
aşfar

2. **beni-aşfar:**

Diğer 48

Mısra: 4

İshak aleyhisselam oğlu

*Yasu oğluRum oğlu Safr'ın
çocukları olan Rum meliklerine
verilen ad.*

ma'nāsını istedi cevâb virdi ki
evvelâ Kostañtınıyyeyi
Sultân Muhammed Han feth
eyler sonra benî-aşfar alur Beni-
aşfar

bennâ:

1. **bennâ:**

Diğer 52

Mısra: 28

*Binâ yapan kimse, mîmar,
usta.*

geçdi Göynüke geldi ahîrû'l-
emr Sultân Muhammed
Göynüke niçe yük akçe ve
bennâ gönderdi Göynükde
câmi'

2. **bennâlara:-lar, -a**

Diğer 52

Mısra: 29

*Binâ yapan kimse, mîmar,
usta.*

ve tekye yapılmış için şeyh
râzı olmadı bennâlara re'is olan

beñze:

1. **beñzer:-r**

Diğer 54

Mısra: 9

Benzer, gibi, onun gibi.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimât iderdi bir gün yine
meyhânede
'İyş iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında hamr

berâber:

1. **berâberinde:-i, -n, -de**

Diğer 51

Mısra: 14

Hizasında.

Şeyh dañı ol kabr-i şerifi orman
arasında bulup 'aşâsın rast
Ebü Eyyûbuñ göbegi
berâberinde dikdi ta'yîn eyledi
ba'zı

berekât:

1. **berekâtındandır:-ı, -n, -
dan, -dur**

Diğer 64

Mısra: 20
Bereketler, bolluk.

gâlibdi bildüm ki bu hıfz u
huzûr cümle şeyhûñ
berekâtındandır pes halvete ve
ihyâya müdâvemet eyledüm
seksen

berk:

1. **berkinmiş:-in, -miş**

Diğer 49

Mısra: 3

*Kapatmak,
sağlamlaştırmak, tahkim etmek.*

şeyhûñ çadırına geldi çadır
berkinmiş hançerin çıkarup
çadırı
bir mikdâr şakk eyledi içeri
bağdı gördi çadırıñ içine
döşenmiş

2. **berkitti:-it, -ti**

Diğer 57

Mısra: 11

*Kapatmak,
sağlamlaştırmak, tahkim etmek.*

ziyâde acıkdum ta'am vir
yiyeyin ve kapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyh kapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

berü:

1. **berü:**

Diğer 49

Mısra: 22

"...den beri"; bu yana.

bulımadı üç günden sonra
Edirnekapısı kurbında bir
vîrânede
'ibâdet ider buldılar ol
zemândan berü ol mañhalleye
Akşeyh

ber-vech:

1. **ber-vech:**

Diğer 55

Mısra: 3

Olduğu gibi, aynen.

kuññı idi ber-vech ile dikkürdi ki
iki yüzi dañı yoz idi
Akşemseddinüñ Şeyh İbrâhîme
te'lif eylesün diyü buyurduğı

beş gün:

1. beş gün:

Diğer 44

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Beş gün II Müslümanlara ait bayramların gün sayısı.

sü'âl ider ki yılda beş gün
vardur anda oruç tutmak
haramdır biri bayramdır niçün
bayram gün şayim olursız didi

beş yıl:

1. beş yıl:

Diğer 46

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Beş yıl.

Akşemseddinün dünyadan
intiķali sekiz yüz altmış üç
rebî'ül-âhîrinün
evâhîrinde vâķi' oldu
vefâtılarından beş yıl sonra
üzerlerine

2. beş yıl:

Diğer 67

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Beş yıl.

ķadar ta'rif ve tavşif olunsu
andan artuķdur Evâ'ilde Şeyh
Bedreddinden tamam beş yıl
ders okudu bir ders fevt
eylemedi

beşinci:

1. beşinci:

Diğer 40

Mısra: 13

Beş sayısının sıra sayı sıfatı.

Nûriyye ikincisi Def'-i Metâ'in
üçüncüsü Risâle-i Zikrullâh
dördüncü Şerh-i Aķvâl-i Hâcî
Başu ya'nî Hâcî Bayram beşinci

bevân:

1. beyân:

Diğer 47

Mısra: 14

Açıklama, anlatma, söyleme.

beyân ve hadîs-i şerîf nakl idüp
seb'a sinîne feķile yâ resûlallâhi
men imâmu'n-nâsi yevme'izin

ķâle min veledi ibnû erba'îne
seneten keenne

bevân olunmaķa:

1. beyân olunmaķa:-un, -mağ, -a

Diğer 74

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Açıklanmak, ifade edilmek.

vesâ'ir 'ulûmda bî-nażir idi
Huşûşâ 'ilm-i lûğatda mişli
yoğıdı ve zebân-ı Fâriside olan
mahâretleri beyân olunmaķa

beyân olunsu:

1. beyân olunsu:-un, -sa

Diğer 43

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Açıklanmak, ifade edilmek.

fethinde virdüķi mâlı ve mülki
kabûl kılmadı beyân olunsu
gerek inşallâhü te'âlâ rivâyet
olunur ki şeyh sefer üzerinde

bevine'n-nâs:

1. beyne'n-nâs:

Diğer 54

Mısra: 18

İnsanlar arası.

hamrdur pes bunların aķvâli
beyne'n-nâs münteşir oldu
Sultân
Muhammed Hândan havf idüp
her biri bir tarafa kaçdı Sultân

beyt:

1. beyti:-i

Diğer 44

Mısra: 8

Beyit, iki dizeden oluşan nazım birimi.

eyledüm dördüncü kat göge
çıķdum Anda olan melâ'ikeye
emr
olunmuş bu beyti okurlar

2. beyti:-i

Diğer 44

Mısra: 11

Beyit, iki dizeden oluşan nazım birimi.

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyân ilinde

Şeyhî adlu bir şâ'ir vardur bu
beyti ol söyledi Allâhu

3. beyti:-i

Diğer 44

Mısra: 12

Beyit, iki dizeden oluşan nazım birimi.

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyân ilinde
Şeyhî adlu bir şâ'ir vardur bu
beyti ol söyledi Allâhu

4. beyti:-i

Diğer 44

Mısra: 13

Beyit, iki dizeden oluşan nazım birimi.

te'âlâya hoş geldi bize buyurdı
bu beyti tesbîh eyledük
hikâyet olunur ki bayram gün
olıcak halk 'iye meşğûl
olduķlarında

5. beytde:-de

Diğer 54

Mısra: 17

Beyit, iki dizeden oluşan nazım birimi.

Tağıldı asker-i ğussa
hücûmından anuñ şaf şaf
bu beytde kırķafdan murâd
yeñiçeridür ve kırķafdan murâd

6. beyt:

Diğer 55

Mısra: 14

Beyit, iki dizeden oluşan nazım birimi.

Sefer-şâhı Akşemseddine irşâd
içün gönderdüķine ol
kitâbuñ evvelinde işâret eder ve
buyurur ki beyt

beyvine li'l-mürselîne ve'l-enbiyâ'i ve'l-evliyâ'i menâhice**'ubûdiyyetihî ve be'ase****ekrameküm ve efzalehüm****muhammeden rahmeten ilâ****kâffeti berivvetihî sallâllâhu****te'âlâ 'aleyhi ve sellem ve'alâ****'âlihi ve ashâbihî ve 'itratihî:**

1. beyyine li'l-mürselîne ve'l-enbiyâ'i ve'l-evliyâ'i menâhice
'ubûdiyyetihî ve be'ase
ekrameküm ve efzalehüm
muhammeden rahmeten ilâ

kāffeti beriyetihī ṣallāllāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellem ve ‘alā ‘ālihi ve aṣḥābihī ve ‘itratihī:

Diğer 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Peygamberlere, nebilere ve evliyaya kulluk yollarını gösterip hepsinin en üstünü olan Hz. Muhammed'i -Allah ona, ailesine, aṣḥābına ve soyuna salat ve selam eylesin- tüm insanlığa rahmet olarak gönderen (Allah'a şükürler olsun).

El-ḥamdü lillāhillezī nevrera ḳulūbe'l-‘arīfine bi-nūri āḥādiyyetihī ve ‘itra ervāhi'l-müşṭākine bi-nesīmi meḥabbetihī ve beyyine li'l-mürseline ve'l-enbiyā'i ve'l-evliyā'i menāhice 'ubūdiyyetihī ve be'aşe ekrameküm ve efzalehüm Muḥammeden

bezl-i māl ü cāh idüp:

1. **bezl-i māl ü cāh idüp:-üip**

Diğer 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mal, mülk ve makamı terk etme.

ü cehd ile bezl-i māl ü cāh idüp resūlullāh ṣallāllāhü ‘aleyhi ve sellem ḥazretlerinin ravza-i mübārekelerinin civarında bir

bī‘at eylediler:

1. **bī‘at eylediler:-di, -ler**

Diğer 50

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Büyük bir kimsenin hâkimiyetini, hüküm ve yetki sâhibi olduğunu tasdik edip ona tâbi olmayı kabul etme.

uluları ve ekşeri ‘Aliye bī‘at eylediler ve ba‘zıları daḥı Mu‘āviyeye bī‘at eylediler mabeynide ihtilâf oldu aṣḥāb-ı

2. **bī‘at eylediler:-di, -ler**

Diğer 50

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Büyük bir kimsenin

hâkimiyetini, hüküm ve yetki sâhibi olduğunu tasdik edip ona tâbi olmayı kabul etme.

uluları ve ekşeri ‘Aliye bī‘at eylediler ve ba‘zıları daḥı Mu‘āviyeye bī‘at eylediler mabeynide ihtilâf oldu aṣḥāb-ı

bī-haber:

1. **bī-haber:**

Diğer 57

Mısra: 5

Habersiz, bir durumla ilgili malumatı olmayan.

‘avrata dāyim gelme aḥyānen gel didi ḥikāyet olunur ki bir cinnī şeyḥe muḥabbet eyledi şeyḥ bī-haber iken cinnī kedi

bī-had:

1. **bī-haddür:-dür**

Diğer 62

Mısra: 10

Sayısız, sınırsız, hesapsız, pek çok.

ḳaddesallāhu sırrahū Ḳayseriyye şehrindendür ve ḳabri Aksaraydadur ‘ilm-i zāhiri ve bâtını cāmī‘ idi ve kerāmeti bī-haddür

bī-hadd tālibler:

1. **bī-hadd tālibler:-ler**

Diğer 62

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Sayısız, çok sayıda istekli, tasavvuf meraklısı.

ile muṣāḥabet eyledi ve irşād üzerine oldu ve şeref-i muṣāḥabetleriyle bī-hadd tālibler ḥazīz-i nefsāniyyeden evc-i

bī-ihitiyār:

1. **bī-ihitiyār:**

Diğer 39

Mısra: 15

Elinde olmayarak, istemsiz bir biçimde.

ol kelbcegilere virilen ta‘āmuñ yanına oturdu yemeğe başladı

Hacı Bayram bī-ihitiyār yā kösec beni yaḳduñ didi kendü

2. **bī-ihitiyār:**

Diğer 43

Mısra: 11

Elinde olmayarak, istemsiz bir biçimde.

eyledi pes at sâhibinüñ gönlünde bir iḳtiżā zāhir oldu ki bu atı şeyḥe vire gitdükçe bu iḳtiżā ziyāde oldu bī-ihitiyār döndü atı

3. **bī-ihitiyārın:-ın**

Diğer 56

Mısra: 18

Elinde olmayarak, istemsiz bir biçimde.

Muḥammed cevāb virdi ki ben şeyḥe ta‘zīm eylemekde bī-ihitiyārın Sāyir şeyḥler gelüp benümle muṣāfaḥa eyledüklerinde

bi-iznillāh:

1. **bi-iznillāh:**

Diğer 42

Mısra: 27

Allah'ın izniyle, yardımıyla.

ilāc eyledi bi-iznillāh az zemānda şıḫḫat buldı Sulṭān

2. **bi-iznillāh:**

Diğer 54

Mısra: 2

Allah'ın izniyle, yardımıyla.

vardur ol kimesnenüñ her biri ferīd-i ‘aṣr ve vahīd-i dehr iken bi-iznillāh zālālete düşdiler ‘aṣare-i muḥabbeşe diyü

3. **bi-iznillāh:**

Diğer 72

Mısra: 12

Allah'ın izniyle, yardımıyla.

bi-iznillāh hemān yağmur zāhir olur ve ḳabr-i şerīfleri Evlūk ḳaryesindeḍür Akşemseddinüñ bir oḒlı daḥı Ḥamdullāhdur

bil:

1. **bilmeyüp:-me, -y, -üp**

Diğer 69

Mısra: 6

Bilmek II tanımak.

çıkardı çoban yine koydı āhir ol
çoban merhūmı bilmeyüp
çevgānla urdı merhūm tınmadı
hemān döndi pes çoban

2. **bilen:-en**

Diğer 73

Mısra: 12

*Bir şey hakkında bilgisi
olmak, o şeyi öğrenmiş
bulunmak.*

sırrahu'l- 'aziz hāzretlerinden
oğurdı Cāmī hāzretlerinin
taşnifātın ve eş'ārın ve havālin
okuyup bilen kāmiller

3. **bildüm:-dü, -m**

Diğer 64

Mısra: 19

*Anlamak, farkına varmak,
kavramak.*

ğālibdi bildüm ki bu hıfz u
huzūr cümle şeyhūn
berekātındandır pes hālvete ve
ihyāya müdāvemeyt eyledüm
seksen

4. **bilür:-ür**

Diğer 65

Mısra: 2

*Bilgi sahibi olmak,
farkında olmak.*

eyledün senün tabībūn seni
gözler ve senün tābī'atun bilür
senün meşrebūn muktezāsı
budur anlarun oldur pes

5. **bilür:-ür**

Diğer 55

Mısra: 7

*Anlamak, bilmek, farkında
olmak.*

velāyet ise şeyhūn buyurduğı
kitābı bu kaftān işāretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyh İbrāhime bu hāl

6. **bilürler:-ür, -ler**

Diğer 73

Mısra: 13

*Anlamak, farkına varmak,
bilmek.*

Cāmī hāzretlerinin kemālin
bilürler Hikāyet olunur ki
Hamdī
Çelebi anası karnında iken Şeyh
Akşemseddin mübārek elin

7. **bile:-e**

Diğer 60

Mısra: 31

*Anlamak, bilmek, farkında
olmak.*

yaşşı yapraklu ot bitmiş her
yaprağın üstinde bir akçe var
hisābın Allāh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

8. **bildün:-dü, -ñ**

Diğer 66

Mısra: 13

*Anlamak, bilmek, farkında
olmak.*

okuduñ bildün ben āhirete
gitmedin 'ilm-i bātını dağı tahşil
eyle dirdi Sa'dullāh tırmaz
'ilm-i zāhire çalışırdı bir gece

9. **bilürdi:-ür, -di**

Diğer 73

Mısra: 18

*Bir işin ehli olmak, bir şeyi
yapmaya yeteneği olmak.*

'ulümü ve eşnāf-ı ma'ārifī tahşil
ve tekmiñ eyledi hātā 'ilm-i
mūşikīyi dağı kemāl-ile bilürdi
Bursada Murād Han ibn-i

bildür:-

1. **bildürmedi:-me, -di**

Diğer 73

Mısra: 2

Söylemek, haber vermek.

uğrasa gerek idi ol va'de üzere
geldi yine Hırasan
diyārına gitdi geldüğün ve
gitedüğün kimseye bildürmedi
zirā

bile:

1. **bile:**

Diğer 38

Mısra: 8

*"-da/-de, dahi" anlamında
bir bağlaç.*

ezberlemişdi babası Şeyh
Hamza ile Rūma bile geldi Şeyh
Hamza vefāt eyledi
Akşemseddin tālib-i 'ilm oldı
'Ulūm-ı

2. **bile:**

Diğer 42

Mısra: 12

*"-da/-de, dahi" anlamında
bir bağlaç.*

hasta olmuş Akşeyhūn Edirneye
varduğın işitmişler da 'vet
eylediler Şeyh ile bile vardum ol
hinde varduğ ki pādīshāhuñ

3. **bile:**

Diğer 51

Mısra: 1

*"-da/-de, dahi" anlamında
bir bağlaç.*

Yezidi bile koşdı Kōstanīniyye
üzerine gāzāya
gönderdi ol 'azim gāzāyı işiden
ulular cem' oldılar Ebū

4. **bile:**

Diğer 67

Mısra: 8

*"-da/-de, dahi" anlamında
bir bağlaç.*

dirlerdi Akşemseddin hacca
gitdi Sa'dullāhı bile alup
gitdi Mezbūr Sa'dullah Çelebi
rivāyet kılar yolda giderken

5. **bile:**

Diğer 71

Mısra: 7

*"-da/-de, dahi" anlamında
bir bağlaç.*

oldı Nūru'l-hūdā bile giderin
didi şeyh alup gitmedi
Nūru'l-hūdā kapu önine çıkıdı
başın açdı babasından

6. **bile:**

Diğer 71

Mısra: 11

*"-da/-de, dahi" anlamında
bir bağlaç.*

alayazdı gücile kurtuldı döndi
geldi Nūru'l-hūda bile alup
gitdi rivāyet olunur ki Kaṭṭāroğlı
dimekle ma'rūf bir beg vardı

bi-luṭfihī te'ālā ve keremihī:

1. **bi-luṭfihī te'ālā ve keremihī:**

Diğer 54

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Allah'ın cc. lūtfu ve keremi.

dāire-i zālāletden dāire-i hayrete
ve dāire-i hayretten bi-luṭfihī

Te'ālā ve keremihī dāire-i
hidāyet ve sa'ādetde düşdi

bimā yesme'u:

1. bimā yesme'u:

Diğer 41

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Duyduğu şeye.

hılāfet virdūn hikmeti nedür
didiler Hācı Bayram cevāb virdi
ki
Hāzā kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimā yesme'u ve yerā
şümme ye'rifuhū ve hüm
yes'elüne min hikmetihī mā ra'ā
ev

bi-mahzari'l-ashāb:

1. bi-mahzari'l-ashāb:

Diğer 58

Mısra: 9

Ashabın hazır bulunması.

Ebū Bekr rażiyallāhu 'anh
hılāfeti zemānında bi-mahzari'l-
aşhāb
rızvānullāhi 'aleyhim ecma'in
uhtü'l-mü'min'in

bime yü'minü:

1. bime yü'minü:

Diğer 41

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

İman eder.

hılāfet virdūn hikmeti nedür
didiler Hācı Bayram cevāb virdi
ki
Hāzā kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimā yesme'u ve yerā
şümme ye'rifuhū ve hüm
yes'elüne min hikmetihī mā ra'ā
ev

bi-mizānike:

1. bi-mizānike:

Diğer 35

Mısra: 9

Tartma. Olumsuz anlamda.

kemā kāle's şeyhü'l-Mahfūz
rahmetullāhi 'aleyhi lā tezini'l-
halka bi-mizānike vezin nefseke
bi-mizāni'l-mürākibine

'alā tarīki'l-ihtişār bel 'alā
nehc'il-ihtişār

bi-mizāni'l-mürākibine:

1. bi-mizāni'l-mürākibine:

Diğer 35

Mısra: 9

Gözetelerin terazisi.

kemā kāle's şeyhü'l-Mahfūz
rahmetullāhi 'aleyhi lā tezini'l-
halka bi-mizānike vezin nefseke
bi-mizāni'l-mürākibine
'alā tarīki'l-ihtişār bel 'alā
nehc'il-ihtişār

bin:

1. bin:

Diğer 52

Mısra: 24

*Binlerce, pek çok, çok
sayıda.*

eylemek saña kifāyet ider didi
ve dağı pādīşahlıkda nice bin
perdeler vardır nice bin
degirmen taşını bir kimesne
kanda

2. bin:

Diğer 60

Mısra: 24

"Bin" sayı sıfatı.

Akşemseddin yigirmi tokuz
binini ödedi bin akçe kalmışdı
şāhibi geldi şeyhe takāzā eyledi
şeyh dağı birkaç gün egledi

3. bin:

Diğer 60

Mısra: 31

"Bin" sayı sıfatı.

yaşşı yapraklı ot bitmiş her
yaprağı üstünde bir akçe var
hisābın Allāh bile ol kimesne
eydür bin akçe deñşürdüm bir

4. bin:

Diğer 62

Mısra: 1

"Bin" sayı sıfatı.

evvel gice hālvette vazīfe bin
şalāvat ve bin lā ilāhe
illallāh iki rek'at nemāz-ı hācet
şefā'at-ı nebī ikinci gice

5. bin:

Diğer 62

Mısra: 1

"Bin" sayı sıfatı.

evvel gice hālvette vazīfe bin
şalāvat ve bin lā ilāhe
illallāh iki rek'at nemāz-ı hācet
şefā'at-ı nebī ikinci gice

6. bin:

Diğer 62

Mısra: 3

"Bin" sayı sıfatı.

vazīfe bin kıl hevallāhu eḥad ve
bin lā-ilāhe illallah ve iki rek'at
nemāz-ı hācet dīdār üçüncü gice
vazīfe bin kıl e'üzü bi-rabbi'l

7. bin:

Diğer 62

Mısra: 3

"Bin" sayı sıfatı.

vazīfe bin kıl hevallāhu eḥad ve
bin lā-ilāhe illallah ve iki rek'at
nemāz-ı hācet dīdār üçüncü gice
vazīfe bin kıl e'üzü bi-rabbi'l

8. bin:

Diğer 62

Mısra: 4

"Bin" sayı sıfatı.

vazīfe bin kıl hevallāhu eḥad ve
bin lā-ilāhe illallah ve iki rek'at
nemāz-ı hācet dīdār üçüncü gice
vazīfe bin kıl e'üzü bi-rabbi'l

9. bin:

Diğer 62

Mısra: 5

"Bin" sayı sıfatı.

felaḥ ve bin lā-ilāhe illallah ve
iki rek'at nemāz-ı hācet
ref'u'l hicābdur dördüncü gice
vazīfe bin kıl e'üzü bi-
rabbın'nās

10. bin:

Diğer 62

Mısra: 6

"Bin" sayı sıfatı.

felaḥ ve bin lā-ilāhe illallah ve
iki rek'at nemāz-ı hācet
ref'u'l hicābdur dördüncü gice
vazīfe bin kıl e'üzü bi-
rabbın'nās

11. bin:

Diğer 62

Mısra: 7
"Bin" sayı sıfatı.

ve biñ lā ilāhe illallāh ve iki
rek'at nemāz-ı hācet
ref'ü'l-hicāb Şeyh Hāmīd bin
Mūsā el-Ḳayserī

12. **biñ:**
Diğer 37
Mısra: 5
"Bin" sayı sıfatı.

biñ akçe vireyin Rūma gelsün
didi anlar daḥı Ḥorasan
pādişāhı Hüseyn Baykara
ḥazretlerin terk eylemediler
gelmediler

13. **bin:**
Diğer 37
Mısra: 9
"İbn" kelimesinin
kısaltılmış şekli olup Arap dili
kuralına göre yapılan isimlerde,
bir kimsenin kimin oğlu
olduğunu göstermek üzere,
soyadı yerine geçen baba adıyla
oğul adı arasına getirilir.

Şihābüddīn es-Sühreverdī ibni
Muḥammed bin 'Abdullāh bin
Mes'ud bin El-Ḥasan bin 'Aşım
bin Naşr bin Ḳāsım bin

14. **bin:**
Diğer 37
Mısra: 9
"İbn" kelimesinin
kısaltılmış şekli olup Arap dili
kuralına göre yapılan isimlerde,
bir kimsenin kimin oğlu
olduğunu göstermek üzere,
soyadı yerine geçen baba adıyla
oğul adı arasına getirilir.

Şihābüddīn es-Sühreverdī ibni
Muḥammed bin 'Abdullāh bin
Mes'ud bin El-Ḥasan bin 'Aşım
bin Naşr bin Ḳāsım bin

15. **bin:**
Diğer 37
Mısra: 10
"İbn" kelimesinin
kısaltılmış şekli olup Arap dili
kuralına göre yapılan isimlerde,
bir kimsenin kimin oğlu
olduğunu göstermek üzere,
soyadı yerine geçen baba adıyla
oğul adı arasına getirilir.

Şihābüddīn es-Sühreverdī ibni
Muḥammed bin 'Abdullāh bin

Mes'ud bin El-Ḥasan bin 'Aşım
bin Naşr bin Ḳāsım bin

16. **bin:**
Diğer 37
Mısra: 10
"İbn" kelimesinin
kısaltılmış şekli olup Arap dili
kuralına göre yapılan isimlerde,
bir kimsenin kimin oğlu
olduğunu göstermek üzere,
soyadı yerine geçen baba adıyla
oğul adı arasına getirilir.

Şihābüddīn es-Sühreverdī ibni
Muḥammed bin 'Abdullāh bin
Mes'ud bin El-Ḥasan bin 'Aşım
bin Naşr bin Ḳāsım bin

17. **bin:**
Diğer 37
Mısra: 10
"İbn" kelimesinin
kısaltılmış şekli olup Arap dili
kuralına göre yapılan isimlerde,
bir kimsenin kimin oğlu
olduğunu göstermek üzere,
soyadı yerine geçen baba adıyla
oğul adı arasına getirilir.

Şihābüddīn es-Sühreverdī ibni
Muḥammed bin 'Abdullāh bin
Mes'ud bin El-Ḥasan bin 'Aşım
bin Naşr bin Ḳāsım bin

18. **bin:**
Diğer 37
Mısra: 10
"İbn" kelimesinin
kısaltılmış şekli olup Arap dili
kuralına göre yapılan isimlerde,
bir kimsenin kimin oğlu
olduğunu göstermek üzere,
soyadı yerine geçen baba adıyla
oğul adı arasına getirilir.

Şihābüddīn es-Sühreverdī ibni
Muḥammed bin 'Abdullāh bin
Mes'ud bin El-Ḥasan bin 'Aşım
bin Naşr bin Ḳāsım bin

19. **bin:**
Diğer 37
Mısra: 10
"İbn" kelimesinin
kısaltılmış şekli olup Arap dili
kuralına göre yapılan isimlerde,
bir kimsenin kimin oğlu
olduğunu göstermek üzere,
soyadı yerine geçen baba adıyla
oğul adı arasına getirilir.

Şihābüddīn es-Sühreverdī ibni
Muḥammed bin 'Abdullāh bin

Mes'ud bin El-Ḥasan bin 'Aşım
bin Naşr bin Ḳāsım bin

20. **bin:**
Diğer 37
Mısra: 11
"İbn" kelimesinin
kısaltılmış şekli olup Arap dili
kuralına göre yapılan isimlerde,
bir kimsenin kimin oğlu
olduğunu göstermek üzere,
soyadı yerine geçen baba adıyla
oğul adı arasına getirilir.

el-Ḥāc 'Alī ibni eş-şeyh
Hediyye ibni eş-şeyh Mūsā ibni
eş-şeyh
Muḥammed bin Ebī Bekri's-
Şiddīk rażıyallahü 'anhu

21. **biñ:**
Diğer 52
Mısra: 23
Binlerce, pek çok, çok
sayıda.

eylemek saña kifāyet ider didi
ve daḥı pādişāhlıkda nice biñ
perdeler vardır nice biñ
degirmen taşını bir kimesne
kanda

bin-:

1. **biner:-er**
Diğer 43
Mısra: 8
(Bir şeyin veya bir
hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları
sarkıtarak oturmak.

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nāgāh şeyhūñ ol ata meyli oldı
lākin ol meyilden rücu' ve
istiğfār

2. **bindürdiler:-dür, -di, -ler**
Diğer 61
Mısra: 6
(Bir şeyin veya bir
hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları
sarkıtarak oturmak.

dirneği vardı ol kızcağazı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışār tağında oynayup
gezerken ḥorus ötdi cinniler

3. **bindi:-di**
Diğer 64
Mısra: 2
(Bir şeyin veya bir
hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları
sarkıtarak oturmak.

egnâda Akşemseddîniñ evşâfın
işitdi Şeyh İbrâhîm bir merkebe
bindi Begbâzârında
Akşemseddine gitdi meger
Akşeyh

binâ eyledi:

1. **binâ eyledi:-di**
Diğer 52
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
İnşa etmek, yapmak.

mezâr binâ eyledi ve kazup
yaparken kabr-i şerîfün
kurbında bir
ayazma çıkıdı eyle olsa Sultân
Muhammed Han ve sâyir

binâ idüp:

1. **binâ idüp:-üp**
Diğer 62
Mısra: 19
Kelime Tipi: -
İnşa etmek, yapmak.

Bâyezîd Han Bursada Câmî'-i
Kebîreyi binâ idüp Şeyh Hâmîd
hâzretlerinden anda olmağı
iltimâs eyledi şeyh dağı anda

bînar:

1. **bînar:**
Diğer 71
Mısra: 4
Pınar, çeşme, kaynak.

dirdi Akşemseddîn bâzâr ta'âmı
getürüp yedürdü ol
mükâşefeden
men' için hikâyet olunur ki
Evlük diyârında bir bînar

2. **bînarı:-ı**
Diğer 71
Mısra: 5
Pınar, çeşme, kaynak.

vardur El'ân Nûru'l-hüdâ bînarı
dirler ol bînarı 'aşâsıyla
çıkarıdı dirler nakl olunur ki bir
gün Akşemseddîn köye gider

3. **bînarı:-ı**
Diğer 71
Mısra: 5
Pınar, çeşme, kaynak.

vardur El'ân Nûru'l-hüdâ bînarı
dirler ol bînarı 'aşâsıyla

çıkarıdı dirler nakl olunur ki bir
gün Akşemseddîn köye gider

bî-nazîr:

1. **bî-nazîr:**
Diğer 40
Mısra: 7
*Eşi benzeri olmayan,
benzersiz.*

'azîmi evvelinden âhîrine dek
temâm hıfz eyledi ve 'ilm-i
zâhirde
Akşemseddîn Hâzretlerinün bî-
nazîr idüğü 'ilm-i taşavvufda

2. **bî-nazîr:**
Diğer 74
Mısra: 20
*Eşi benzeri olmayan,
benzersiz.*

vesâ'ir 'ulûmda bî-nazîr idi
Huşûşâ 'ilm-i lûğatda mişli
yoğıdı ve zebân-ı Fâriside olan
mahâretleri beyân olunmağa

bî-nişân eyleme:

1. **bî-nişân eyleme:-me**
Diğer 51
Mısra: 25
Kelime Tipi: -
*Nişansız bırakmak, iz,
belirti bırakmamak. II
Görünmez hâle getirmek.*

ğurbetde anı bî-nişân eyleme
didi ol ruhân uyandı kalbi
nûr-ı îmân-ıla taldı Eşhedü en
lâ-ilâhe illallah ve eşhedü enne

bir:

1. **bir:**
Diğer 45
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

didi hikâyet olunur ki Hâcî
Bayram hâzretleri şeyhe dimiş
ki
ya Kösec niçe bir riyâzet
kılursın sen bu riyâzatla nûr-ı
mahz

2. **bir:**
Diğer 36
Mısra: 5
"Bir" belgisiz sıfat.

ü cehd ile bezl-i māl ü câh idüp
resûlullâh şallallahü 'aleyhi ve
sellem hâzretlerinün ravza-i
mübârekelerinin civârında bir

3. **bir:**
Diğer 38
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

kerâmeti görüp kurdı götürüp
mübârek elini tâbüt içine
koydılar yine çıkıdı bir ehl-i
ferâset kimse kurdı yapışmağ
ile

4. **bir:**
Diğer 39
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

tolmışdı Akşemseddîn diyâr-ı
'Araba müteveccih oldı Halebe
vardı Haleb etrâfında bir düş
gördi ki boynına bir zencîr

5. **bir:**
Diğer 39
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

tolmışdı Akşemseddîn diyâr-ı
'Araba müteveccih oldı Halebe
vardı Haleb etrâfında bir düş
gördi ki boynına bir zencîr

6. **bir:**
Diğer 40
Mısra: 14
"Bir" belgisiz sıfat.

Telhîşü Def'u'l-Metâ'ın ve
bunlardan mâ'adâ bir Türkî
risâleleri
dağı vardur Mağâmât-ı Evliyâ
diyü ad virmişlerdür Hikâyet

7. **bir:**
Diğer 41
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.

otuz yıl muqaddem Göynüke
uğramışlar Gölözi
nâm mevzide ahsâm yetişdi bir
ağarşu kenârında bir çemenzâr

8. **bir:**
Diğer 41
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.

otuz yıl muqaddem Göynüke
uğramışlar Gölözi

nām mevzide aḥşām yetişdi bir
aķarşu kenārında bir çemenzār

9. bir:

Diğer 41

Mısra: 12

"Bir" belgisiz sıfat.

eylemişlerdi lākin hātırından
gitmişdi otuz yıldan soñra
Göynük
kaşabasında mütemekkin olıcak
bir gün bir sipāhī geldi şeyḥe

10. bir:

Diğer 42

Mısra: 2

"Bir" belgisiz sıfat.

ḥayvanāt aña söylerdi kaşaba-i
Göynükde bir mu 'temeddün
'aleyh bir kimse cāmī 'ü'l-
menākıb Emīr Hüseýine
Göynük

11. bir:

Diğer 42

Mısra: 3

"Bir" belgisiz sıfat.

ḥayvanāt aña söylerdi kaşaba-i
Göynükde bir mu 'temeddün
'aleyh bir kimse cāmī 'ü'l-
menākıb Emīr Hüseýine
Göynük

12. bir:

Diğer 42

Mısra: 4

"Bir" belgisiz sıfat.

etrāfında bir uvacık yapraklu ot
gösterdi işbu ot şeyḥe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddin ile Edirneye
varduk

13. bir:

Diğer 42

Mısra: 25

"Bir" belgisiz sıfat.

bir kız marziye oldu tabibler
'ilācından 'āciz oldu 'ilācdan
ferāgat eylediler 'ākibet şeyḥe
mürācā 'at eylediler Şeyḥ

14. bir:

Diğer 43

Mısra: 8

"Bir" belgisiz sıfat.

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner

nāgāh şeyḥün ol ata meyli oldu
lākin ol meyilden rücū ' ve
istiğfār

15. bir:

Diğer 43

Mısra: 10

"Bir" belgisiz sıfat.

eyledi pes at şāhibinün gönlünde
bir iktizā zāhir oldu ki bu atı
şeyḥe vire gitdükçe bu iktizā
ziyāde oldu bi-ihtiyār döndi atı

16. bir:

Diğer 44

Mısra: 9

"Bir" belgisiz sıfat.

İy kemāl-i kudretün nefhinde
'ālem bir nefes
V'ey celāl-i 'izzetün baħrında
dünyā keff ü ḥes

17. bir:

Diğer 44

Mısra: 12

"Bir" belgisiz sıfat.

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyān ilinde
Şeyḥī adlı bir şā'ir vardır bu
beyti ol söyledi Allāhu

18. bir:

Diğer 45

Mısra: 14

"Bir" belgisiz sıfat.

Muḥammed Hamdī yetim zā'if
ve zelil kalur yoḥsa bu
miḥneti çok dünyādan
göçerdüm bir gün mezkūr
Hamdī Çelebinün

19. bir:

Diğer 48

Mısra: 11

"Bir" belgisiz sıfat.

Pādişāha geldiler bir şūfinün
söziyle bu kadar 'asker helāk
itdördün ve bu deñlü ḥazīne
telef eyledün ḥālā
Firengistāndan

20. bir:

Diğer 48

Mısra: 17

"Bir" belgisiz sıfat.

bu kadar müselmānlar ve gāziler
bir kāfir ḳal'asına müteveccih

olalar inşāallah feth olur didi
Pādişāh bu kadar işarete

21. bir:

Diğer 49

Mısra: 11

"Bir" belgisiz sıfat.

'asker-i islāmuñ öñince aķ
'abālar geymiş bir tā'ife ḥıṣāra
koyuldılar hemān ol sā'at ḳal'a
feth oldu ḥikāyet olunur ki

22. bir:

Diğer 49

Mısra: 21

"Bir" belgisiz sıfat.

bulmadı üç günden soñra
Edirnekapısı kurbında bir
vīrānede
'ibādet ider buldılar ol
zemāndan berü ol maħalleye
Akşeyḥ

23. bir:

Diğer 49

Mısra: 24

"Bir" belgisiz sıfat.

Maħallesi diyü ad ḳodılar
ḥikāyet olunur ki ḳal'a feth
olunmadın
pādişāh şeyḥe baña bir du'ā
öğret ki okuyayın didi

24. bir:

Diğer 51

Mısra: 15

"Bir" belgisiz sıfat.

kimesneler 'aşayı giderüp
'aşānuñ yirine bir nişān idüp ve
ol
nişānı örtüp ḥazret-i şeyḥe varup
ol nişān belürsiz oldu bir

25. bir:

Diğer 51

Mısra: 21

"Bir" belgisiz sıfat.

'askeri gitdi ol gice bir ehl-i
riyāzet ruḥbān
Peygamber 'aleyhi's-selāmı
düşinde gördi Peygamber
'aleyhi's-selām

26. bir:

Diğer 52

Mısra: 5

"Bir" belgisiz sıfat.

mezār binā eyledi ve ḳazup
yaparken ḳabr-i şerīfün

kurbında bir
ayazma çıktı eyle olsa Sultân
Muhammed Han ve sâyir

27. bir:

Diğer 52

Mısra: 14

"Bir" belgisiz sıfat.

Ensârınun mezâr-ı şerîfi kazılup
şeyhün didüğü 'alâmetler
zâhir olduğu zemânda bir çoban
geldi ol kabir-i şerif budur

28. bir:

Diğer 52

Mısra: 24

"Bir" belgisiz sıfat.

eylemek saña kifâyet ider didi
ve dahı pâdişâhlıkda nice biñ
perdeler vardur nice biñ
degirmen taşını bir kimesne
kanda

29. bir:

Diğer 53

Mısra: 8

"Bir" belgisiz sıfat.

harâba müteveccih olmuşdur
hikâyet olunur ki bir gün hâzret-
i
şeyhün öñine yemek içün şahân
pilâv getürdiler pilâva

30. bir:

Diğer 53

Mısra: 13

"Bir" belgisiz sıfat.

niçün naşib olmaya Bismillâh
diyüp hemân elin uzatduğı gibi
kapudan bir kimesne şey'en
'lillâhi diyü

31. bir:

Diğer 53

Mısra: 15

"Bir" belgisiz sıfat.

çağurdı şeyh pilavı sâhibine
virün didi virdiler hikâyet
olunur
ki Göynükde Akşemseddînün
bir tacir koñşısı varıdı ol

32. bir:

Diğer 53

Mısra: 16

"Bir" belgisiz sıfat.

bâzîrgânun üç oğlı ve bir kızı
varıdı ol kimse gözetdi bir

gün şeyh hoş-hâtır olduğu vaqt
oğlancukları du'â ve himmet

33. bir:

Diğer 54

Mısra: 9

"Bir" belgisiz sıfat.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimât iderdi bir gün yine
meyhânede
'İyş iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında hamr

34. bir:

Diğer 54

Mısra: 10

"Bir" belgisiz sıfat.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimât iderdi bir gün yine
meyhânede
'İyş iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında hamr

35. bir:

Diğer 54

Mısra: 11

"Bir" belgisiz sıfat.

içmege başladılar ser-hoş olıcak
bunlara bir kilindir şarâb
gönderdiler bunlar dahı ol şarâbı
hoş görüp içdiler mest

36. bir:

Diğer 54

Mısra: 19

"Bir" belgisiz sıfat.

hamrdur pes bunların ahvâli
beyne'n-nâs münteşir oldu
Sultân
Muhammed Handan havf idüp
her biri bir tarafa kaçdı Sultân

37. bir:

Diğer 54

Mısra: 29

"Bir" belgisiz sıfat.

Kayseriyyede halîfemüz Şeyh
İbrâhîm seni irşâd eylesün
didi ve şu makûle bir kitâb te'lîf
eylesün didi pes Mevlânâ Sefer-
şâh

38. bir:

Diğer 55

Mısra: 1

"Bir" belgisiz sıfat.

Sefer-şâh Ankarâ şehrine uğradı
şeyhe hediye bir kaftân
dikdürdi bir yüzi şûf ve bir yüzi

39. bir:

Diğer 55

Mısra: 2

"Bir" belgisiz sıfat.

Sefer-şâh Ankarâ şehrine uğradı
şeyhe hediye bir kaftân
dikdürdi bir yüzi şûf ve bir yüzi

40. bir:

Diğer 55

Mısra: 2

"Bir" belgisiz sıfat.

Sefer-şâh Ankarâ şehrine uğradı
şeyhe hediye bir kaftân
dikdürdi bir yüzi şûf ve bir yüzi

41. bir:

Diğer 55

Mısra: 15

"Bir" belgisiz sıfat.

Dimiş ol bir 'azîze burun aña
var
Saña 'ilm-i ledünni kıla tekrâr

42. bir:

Diğer 55

Mısra: 29

"Bir" belgisiz sıfat.

vâlidesinün babasıdur rivâyet
olunur ki bir gün Sultân

43. bir:

Diğer 56

Mısra: 6

"Bir" belgisiz sıfat.

Pâdişâhla Mahmûd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şûfi
ba'zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükçe kürkünün yeñi Sultân

44. bir:

Diğer 56

Mısra: 22

"Bir" belgisiz sıfat.

didükleri otun tuhmın şüfilere
bir niçe kile devşürmüşdi
İstanbul
feth olıcak ol tuhmı dökdi pes
bu sırrı sü'âl eylediler

45. bir:

Diğer 56

Mısra: 29

"Bir" belgisiz sıfat.

Hızıra şordum cevāb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiniz didi
anun için ol tuhumı dökdüm didi
hikāyet olunur ki Akşeyh bir

46. bir:

Diğer 57

Mısra: 4

"Bir" belgisiz sıfat.

'avrata dāyim gelme ahyānen
gel didi hikāyet olunur ki bir
cinnī şeyhe muhabbet eyledi
şeyh bī-haber iken cinnī kedi

47. bir:

Diğer 57

Mısra: 6

"Bir" belgisiz sıfat.

şekline girdi dāyimā şeyhün
evinden gitmedi bir gice şeyh
yatdı
kedi ocağ başında otururdu şeyh
uyumamışdı kapunun

48. bir:

Diğer 57

Mısra: 8

"Bir" belgisiz sıfat.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
garīb āvāzla çağırıldılar kedi
hemān kalkdı kapuya vardı
cevāb virdi ol taşradagı eyitdi

49. bir:

Diğer 57

Mısra: 8

"Bir" belgisiz sıfat.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
garīb āvāzla çağırıldılar kedi
hemān kalkdı kapuya vardı
cevāb virdi ol taşradagı eyitdi

50. bir:

Diğer 57

Mısra: 16

"Bir" belgisiz sıfat.

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyh
eyitdi insān cinn-ile dāim bir
yerde olmak güçdür var git
ahyānen gel didi cinnī dahı

51. bir:

Diğer 57

Mısra: 19

"Bir" belgisiz sıfat.

gitti ahyānen gelür şeyhi ziyāret
kılurdi rivāyet olunur ki

bir gün şeyh şavmasından çıkdı
şüfilere bir kilim getürün

52. bir:

Diğer 57

Mısra: 22

"Bir" belgisiz sıfat.

meşhūr bir yire vardı ulu yoluñ
üzerinde şeyh oturdı
münācāt başladı bir zemāndan
şoñra şeyh yatdı üzerüme

53. bir:

Diğer 57

Mısra: 23

"Bir" belgisiz sıfat.

meşhūr bir yire vardı ulu yoluñ
üzerinde şeyh oturdı
münācāt başladı bir zemāndan
şoñra şeyh yatdı üzerüme

54. bir:

Diğer 57

Mısra: 26

"Bir" belgisiz sıfat.

toñmuş şeyh ol maħalden kalkdı
eve geldi bir şüfi ol mācerādan
şordı şeyh cevāb virdi ki ulu yol
evvel ol kabir sāhibinüñ

55. bir:

Diğer 60

Mısra: 29

"Bir" belgisiz sıfat.

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür
ammā hākkūñdan ziyāde
alma didi ol kimesne içerü girdi
gördi bağçe içinde bir

56. bir:

Diğer 61

Mısra: 4

"Bir" belgisiz sıfat.

diledi şeyh kabūl eylemedi
hikāyet olunur ki Göynükde bir
nā-bālīga kızcağaz geç vakit
evden taşra çıkdı cinnilerün

57. bir:

Diğer 61

Mısra: 6

"Bir" belgisiz sıfat.

dirneği vardı ol kızcağazı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışar taşında oynayup
gezerken horus ötdi cinniler

58. bir:

Diğer 61

Mısra: 8

"Bir" belgisiz sıfat.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabağ oldı kız babası
anda buldı vākı 'ayı kız hikāyet
eyledi lākin kızcağazuñ iki
gözleri

59. bir:

Diğer 61

Mısra: 16

"Bir" belgisiz sıfat.

ol kızuñ hālā Göynükde evladı
vardur Akşemseddin bir
kitāb arkasına kendü hatt-ı
şerifleriyle yazmışlar tarih-i

60. bir:

Diğer 63

Mısra: 27

"Bir" belgisiz sıfat.

oldı 'akıbet muhabbetullāh aña
şol kadar galebe eyledi ki
istimā '-i Kur'an kılsa ya bir
şavt-ı hasen işitse derününden
bir

61. bir:

Diğer 63

Mısra: 27

"Bir" belgisiz sıfat.

oldı 'akıbet muhabbetullāh aña
şol kadar galebe eyledi ki
istimā '-i Kur'an kılsa ya bir
şavt-ı hasen işitse derününden
bir

62. bir:

Diğer 63

Mısra: 28

"Bir" belgisiz sıfat.

āteş peydā olurdu bir nesne
çatlar gibi içerüsinden bir şadā
gelüp
kendüden giderdi Erdebile
gitmege niyet eylemişdi bu

63. bir:

Diğer 64

Mısra: 1

"Bir" belgisiz sıfat.

eşnāda Akşemseddinün evşāfin
işitdi Şeyh İbrāhīm bir merkebe
bindi Begbāzārında
Akşemseddine gitti meger
Akşeyh

64. **bir:**

Diğer 64

Mısra: 14

"Bir" belgisiz sıfat.

vākı'adan ve sāyir ahvāldan neñ
var didi ben
eyitdüm Sultānum bir yüzi kara
kimesneyem hiç nesnem

65. **bir:**

Diğer 65

Mısra: 5

"Bir" belgisiz sıfat.

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu hātıra oldı ki bir
şahan çerb pilāv olsa yesem

66. **bir:**

Diğer 65

Mısra: 9

"Bir" belgisiz sıfat.

dedi şeyh huzūrına vardum beni
yanına da'vet eyledi ve
elüme bir şahan çerb pilāv virdi
murād geçe mi didi ben dağı

67. **bir:**

Diğer 65

Mısra: 16

"Bir" belgisiz sıfat.

iken ızın-i şerifleriyle irşāda
meşğül iken bir 'azīm kabza
düşmişler her ne kadar ki rif'ata
mücāhede eyledi müyesser

68. **bir:**

Diğer 65

Mısra: 22

"Bir" belgisiz sıfat.

Akşeyh gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tāci altında bir maḳreme
örtünmüş tennūr eylemiş

69. **bir:**

Diğer 65

Mısra: 23

"Bir" belgisiz sıfat.

Akşeyh gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tāci altında bir maḳreme
örtünmüş tennūr eylemiş

70. **bir:**

Diğer 65

Mısra: 26

"Bir" belgisiz sıfat.

İbrāhīm hemān ol menzilde
hādimleri Hāce Ahmed Dedeye
bir
tennūr ḳazdurup içine od
yaḳdılar ol vech ile kim işāret

71. **bir:**

Diğer 67

Mısra: 19

"Bir" belgisiz sıfat.

ḳadar ta'rif ve tavşif olunsa
andan artıḳdur Evā'ilde Şeyh
Bedreddinden tamam beş yıl
ders okudu bir ders fevt
eylemedi

72. **bir:**

Diğer 67

Mısra: 20

"Bir" belgisiz sıfat.

illā meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend dağı bulunca
bir ders fevt oldı Mezbūr
'Abdülḳādir 'acüz dünyāya üç
talāk

73. **bir:**

Diğer 67

Mısra: 21

"Bir" belgisiz sıfat.

illā meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend dağı bulunca
bir ders fevt oldı Mezbūr
'Abdülḳādir 'acüz dünyāya üç
talāk

74. **bir:**

Diğer 67

Mısra: 25

"Bir" belgisiz sıfat.

sākit ve sākin ve 'ālem-i
ferāḡatda mütemekkin idi
söylemeye
söylemezdi bir mes'ele-i
şer'iyye şorana cevāb virüp
şöyle

75. **bir:**

Diğer 68

Mısra: 8

"Bir" belgisiz sıfat.

ve ḳaftānı ḳışa geyerdi ve
dülbendi başında şarardı ve
bir yaña dağı döndürmezdi

çıkarup bakmazdı gice ve
gündüz

76. **bir:**

Diğer 68

Mısra: 14

"Bir" belgisiz sıfat.

Felā taḳ'ud ba'de'z-zikrā
me'a'l-ḳavmi'z-zālimin
rivāyet olunur ki merḥūm
Akşemseddinün Evḫad adlı bir
dostı

77. **bir:**

Diğer 68

Mısra: 25

"Bir" belgisiz sıfat.

zemānı oldı ilde alma ḳalmadı
Mezbūr Evḫadun bir oḡlancuḡı
alma isteyüp ağladı ittifaḳ ol
eşnāda Evḫad 'Abdülḳādir

78. **bir:**

Diğer 69

Mısra: 3

"Bir" belgisiz sıfat.

didi ḳikāyet olunur ki
merḥūmun köyde evi ḳurbında
bārū
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
ḳoyun saldı merḥūm meger

79. **bir:**

Diğer 69

Mısra: 18

"Bir" belgisiz sıfat.

yol azdı hilāf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde ḳonuk oldı
şabāḥ ḳalkdı gördi atınuñ ayaḡı
şişmiş yürimez döndi eve

80. **bir:**

Diğer 69

Mısra: 20

"Bir" belgisiz sıfat.

geldi ḳikāyet olunur ki bir a'mā
ḳarıcuḡ 'Abdülḳādir Efendiye
vardı 'ilāc şordı merḥūm eyitdi
bu gice bize ḳonuk ol

81. **bir:**

Diğer 71

Mısra: 4

"Bir" belgisiz sıfat.

dirdi Akşemseddin bāzār ta'āmı
getürüp yedürürdi ol
mükāşefeden
men' için ḳikāyet olunur ki
Evlük diyārında bir bınār

82. **bir:**

Diğer 71

Mısra: 10

"Bir" belgisiz sıfat.

şekvâ ve şikâyet kıldı pes şeyh
yolda giderken
ra'd ve berķ ve zulumât oldu
şeyh bir dere de kaldı şeyhi seyl

83. **bir:**

Diğer 71

Mısra: 12

"Bir" belgisiz sıfat.

alayazdı gücile kurtuldu döndü
geldi Nûru'l-hüda bile alup
gitti rivâyet olunur ki Kaṭṭâröğlî
dimekle ma'rûf bir beg vardı

84. **bir:**

Diğer 71

Mısra: 18

"Bir" belgisiz sıfat.

yirlerûn şakalı bitmiş birkaç
günden sonra temâm kara
şakallu kimesne oldu bir altunlu
kaftân getürdi Nûru'l-hüdânûn

85. **bir:**

Diğer 71

Mısra: 19

"Bir" belgisiz sıfat.

arkasına geydürdi nâ-gehân bir
kelb geldi Nûru'l-hüdâ kalkdı
ol kaftânı ol kelbûn arkasına
kodı rivâyet olunur ki

86. **bir:**

Diğer 72

Mısra: 1

"Bir" belgisiz sıfat.

bir ħorusı var idi bir gice ol
ħorusı şağâl aldı qarındaşları

87. **bir:**

Diğer 72

Mısra: 18

"Bir" belgisiz sıfat.

dirler bir pîr vardı taqyâcı idi
ehl-i Kır'ân ve sâhib-i tecvîd
kimesne idi Hamdî Çelebinûn
nice yıllar hizmetinde olmuş idi

88. **bir:**

Diğer 72

Mısra: 20

"Bir" belgisiz sıfat.

anlar hikâyet ider bir gün bir
nemed-püş derviş geldi
Hamdînûn
evi bu mîdur didi budur didük
varûn ħaber eyleñ didi ħaber

89. **bir:**

Diğer 73

Mısra: 8

"Bir" belgisiz sıfat.

zirâ Sultân Hüseyin Baykara
ğâyetde kâdir-şinâs ve ehl-i
ma'rîfet kimesne idi Hüseyin
Baykara ħazretlerinin bir
şâhibcemâl

90. **bir:**

Diğer 74

Mısra: 29

"Bir" belgisiz sıfat.

eylemişler aġniyâyı begenmez
ve kâzıları sevmeydi fuķâra
ile enîsi vardı bir kimesnenûn
babası Hamdî ola ve ecdâdı

91. **bir:**

Diğer 39

Mısra: 20

"Bir" sayı sıfatı.

itdürdi ħattâ yidi günde bir
kaşuk sirkeden ġayı nesne ekl
ve
şûrb eylemez oldu Ahlâķ-ı
zemîmeden pâk olup ahlâķ-ı

92. **bir:**

Diğer 46

Mısra: 17

"Bir" sayı sıfatı.

Kalısardur cefâ-yı ihvetî zâr
Rivâyet olunur ki
Akşemseddînûn vefâtından bir
sâ'at sonra

93. **bir:**

Diğer 46

Mısra: 18

"Bir" sayı sıfatı.

ĥalîfesi Şeyh 'Abdurrahîm geldi
bir sâ'at temâm
olmadın yetişmiş olaydum rûh-ı
şerîfleri falân maķâma
varmamış

94. **bir:**

Diğer 47

Mısra: 8

"Bir" sayı sıfatı.

Muĥammed Ĥan yigirmi bir
yaşında pâdişâh oldu bir yıldan
sonra Edirne'de 'ulemâ ve
ümerâyı cem' eyledi

95. **bir:**

Diğer 53

Mısra: 16

"Bir" sayı sıfatı.

bâzırgânûn üç oġlı ve bir kızını
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-ĥâṭır olduġı vakt
oġlancukları du'â ve himmet

96. **bir:**

Diğer 55

Mısra: 22

"Bir" sayı sıfatı.

każâsındadır ve daġlı ol zikr
olunan tâcir ki Akşemseddine
üç oġlın ve bir kızın du'â

97. **bir:**

Diğer 60

Mısra: 30

"Bir" sayı sıfatı.

yaşlı yapraklı ot bitmiş her
yapraġın üstünde bir akçe var
ĥisâbın Allâh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

98. **bir:**

Diğer 60

Mısra: 31

"Bir" sayı sıfatı.

yaşlı yapraklı ot bitmiş her
yapraġın üstünde bir akçe var
ĥisâbın Allâh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

99. **bir:**

Diğer 63

Mısra: 3

"Bir" sayı sıfatı.

naķl olunur ki Şeyh Ĥamidûn
dervîşlerinden biri zirâ'at ehli
idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

100. **bir:**

Diğer 64

Mısra: 26

"Bir" sayı sıfatı.

İskilibde yatur cümle ĥalvetde
idiler bunlar riyâzetle me'mûrlar
idi ammâ baña her gün kuşluk
vaktinde bir çanak bulamaç ve

101. **bir:**

Diğer 64

Mısra: 27

"Bir" sayı sıfatı.

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
temâm yerdüm içerdüm
bir gün gönlüme bu geldi ki
senüñ tarikatüñ hemân
hayvâniyetdür

102. **bir:**

Diğer 64

Mısra: 27

"Bir" sayı sıfatı.

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
temâm yerdüm içerdüm
bir gün gönlüme bu geldi ki
senüñ tarikatüñ hemân
hayvâniyetdür

103. **bir:**

Diğer 65

Mısra: 4

"Bir" sayı sıfatı.

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu hâtıra oldı ki bir
şahan çerb pilāv olsa yesem

104. **bir:**

Diğer 68

Mısra: 21

"Bir" sayı sıfatı.

evine geldi yedi sekiz yaşında
bir oğlançuğı vardı gördi
oğlançuğ şād ve hürrem oynar
pes

105. **bir:**

Diğer 69

Mısra: 13

"Bir" sayı sıfatı.

anlar varınca çoban vefāt eyledi
hikāyet olunur ki
merhûm 'Abdülkâdir Efendinüñ
Sa'dî adlu bir oğlu vardı Rûm

106. **bir:**

Diğer 74

Mısra: 10

"Bir" sayı sıfatı.

bir risâle cem' eylemişdür ki
gözler görmedük ve kulaklar
işitmedük 'acâyib yazmışdur ve
'ilm-i fıkıhda dağı bir kitâb

107. **bir:**

Diğer 74

Mısra: 11

"Bir" sayı sıfatı.

bir risâle cem' eylemişdür ki
gözler görmedük ve kulaklar
işitmedük 'acâyib yazmışdur ve
'ilm-i fıkıhda dağı bir kitâb

108. **bir:**

Diğer 43

Mısra: 16

"Yalnız, sâdece"

anlamlarında edat.

cevâb virüb
ya'nî bir Allâha ibâdet iderin
ğayre meylim yok pes dünyâ

109. **bir:**

Diğer 63

Mısra: 3

"Bir" sayı sıfatı.

naql olunur ki Şeyh Hâmidüñ
dervişlerinden biri zîrâ'at ehli
idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

bir âdem:

1. **bir âdem:**

Diğer 65

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bir kişi, insan.

bu hâtırayı her ne kadar def
eylemek istedüm müyesser
olmadı
ağşamdan soñra şeyhden bir
âdem geldi seni şeyh ister

bir âdemin:

1. **bir âdemin:-in**

Diğer 69

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bir kişi, insan.

ağşam eve güçle vardı bugün
şeyhüñ bir âdemin urdum
irişüñ şeyhe şefâ'at eyleñ didi
şeyhe âdem vardı merhûm

bir arada:

1. **bir arada:**

Diğer 71

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Beraber, birlikte.

bir gün Akşeyhüñ yedi oğlu bir
arada şeyh ile ta'âm yerlerdi
şeyh
elhamdülillâh didi şeyhüñ
büyük oğlu eyitdi yedi oğul bir

bir cānibin:

1. **bir cānibin:-in**

Diğer 69

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bir tarafa. II Bir kısmı.

ol hıynde çayırdı idi kalkdı
koyunuñ bir cānibin çayırdan
çıkarıdı çoban koyunuñ bir
cānibin yine koydı ol cānibin
yine

2. **bir cānibin:-in**

Diğer 69

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bir tarafa. II Bir kısmı.

ol hıynde çayırdı idi kalkdı
koyunuñ bir cānibin çayırdan
çıkarıdı çoban koyunuñ bir
cānibin yine koydı ol cānibin
yine

bir dahı:

1. **bir dahı:**

Diğer 51

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Bir daha, yeniden, tekrar.

dağı ta'yin eyleñ didiler şeyh
yine geldi 'aşāsın yine dıkdı
pes kazdılar ol gizledükleri
nişānuñ rāst üzerine dikmiş

bir derd:

1. **bir derd:**

Diğer 64

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bir sıkıntı, üzüntü, ıstırab.

benüm ahvālümden şordı
eyitdüm Kayşeriyyede müderris
idüm
derünümde bir derd peydā oldı
dermān uma geldüm didüm

bir gece:

1. **bir gece:**

Diğer 66

Mısra: 14

Kelime Tipi: -
Bir gece.

okuduñ bildüñ ben âhirete
gitmedin 'ilm-i bâtını dañı tañşıl
eyle dirdi Sa' dullâh tırmaz
'ilm-i zâhire çalışurdu bir gece

bir gice:

1. bir gice:

Diğer 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Herhangi bir gece.

bir ħorusı var idi bir gice ol
ħorusı şağâl aldı ħarındaşları

2. bir gice:

Diğer 73

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Herhangi bir gece.

dānişmend idi çok mübāhāse ve
mücādeleleri oldı
Ħamdî Çelebi 'ilm-i zāhiri tañşıl
eyledükden soñra bir gice

3. bir gice:

Diğer 67

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Herhangi bir gece.

illā meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend dañı bulunca
bir ders fevt oldı Mezbûr
'Abdülkâdir 'acüz dünyāya üç
talāk

bir gün:

1. bir gün:

Diğer 41

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

eylemişlerdi lâkin ħâtırından
gitmişdi otuz yıldan soñra
Göynük
ķasabasında mütemekkin olıcak
bir gün bir sipāhî geldi şeyħe

2. bir gün:

Diğer 57

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

gitdi ahyānen gelür şeyħi ziyāret
ķılurdu rivāyet olunur ki

bir gün şeyħ şavmasından çıķdı
şūfilere bir kilim getürün

3. bir gün:

Diğer 60

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

virmedi ol ħişi bir gün iķdām ile
istedi şeyħ ol kimesneyi
içerü da' vet eyledi şeyħün evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

4. bir gün:

Diğer 61

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

görmez olmuş her devā ki
eylediler dermān olmadı
meger bir gün ol kızcağaz
pencerede otururdu

5. bir gün:

Diğer 63

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

ekdügi tarla oñmadı şeyħ bir
gün taşra çıķdı ol dervīşe bizüm
tarlamuz ķangıdur diyü şordı ol
dervīş utandı

6. bir gün:

Diğer 64

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
temām yerdüm içerdüm
bir gün göñlüme bu geldi ki
senün ħarīķatun hemān
ħayvāniyetdür

7. bir gün:

Diğer 68

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

ħasbiyallāh veni' mel-vekīl
dimege müdāvemet iderdi
ħikāyet
olunur ki bir gün ķoñşılıyla
bayram cem' iyyetine vardı

8. bir gün:

Diğer 68

Mısra: 15

Kelime Tipi: -
Bir gün, bir zaman.

vardı bir gün eyitdi ya Evħad
filan gün aħşam gel gice seni
Beğbāzārına göndereyin didi
Evħad geldi ta'ām yendi

9. bir gün:

Diğer 71

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

vardur El'ān Nūru'l-hüdā bñarı
dirler ol bñarı 'aşāsıyla
çıķardı dirler naķl olunur ki bir
gün Aķşemseddin köye gider

10. bir gün:

Diğer 71

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

köse aslā şakalı yoğ-ıdı bir gün
Nūru'l-hüdāya geldi
yalvardı himmet eyle şakalum
gelsün didi pes Nūru'l-hüdā

11. bir gün:

Diğer 71

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

bir gün Aķşeyħün yedi oğlı bir
arada şeyħ ile ta'ām yerlerdi
şeyħ
elħamdülillāh didi şeyħün
büyük oğlı eyitdi yedi oğul bir

12. bir gün:

Diğer 72

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

anlar ħikāyet ider bir gün bir
nemed-püş dervīş geldi
Ħamdünün
evi bu mıdır didi budur didük
varun ħaber eyleñ didi ħaber

bir iki:

1. bir iki:

Diğer 56

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Birkaç.

cevāb virdi ki ķıyāmate yakın
melħame-i kübrā vardur ol

melhameden bir iki yıl evvel
yağmur yağmayup kaht olsa

bir kimesne:

1. bir kimesne:

Diğer 68

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Herhangi bir kimse.

a'vân tã'ifesinden bir kimesne
yanına oturdu hemân kalkdı bir
yire dağı oturdu ya'nî

bir kimesneyle:

1. bir kimesneyle:-y, -le

Diğer 43

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Herhangi bir kimse.

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nâgâh şeyhü'n ol ata meyli oldu
lâkin ol meyilden rücû' ve
istiğfâr

bir mîkdâr:

1. bir mîkdâr:

Diğer 41

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Bir miktar, biraz.

bir mîkdâr yir bağışladı pes şeyh
ol yirü'n üzerine vardı
göricek tebessüm eyledi Niçün
tebessüm idersiz didiler

2. bir mîkdar:

Diğer 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir miktar, biraz.

mezra'aları virmişdi ol kerime
dağı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh dağı bir mîkdar yir
aldı El'ân ol mezra'alar

3. bir mîkdâr:

Diğer 49

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bir miktar, biraz.

şeyhü'n çadırına geldi çadır
berkinmiş hançerin çıkarup
çadırı
bir mîkdâr şakç eyledi içerü

bağdı gördi çadırı'n içine
döşenmiş

4. bir mîkdâr:

Diğer 68

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Bir miktar, biraz.

yatsu nemâzı kılındı şeyh içerü
gitdi bir mîkdâr zemândan
soñra içerüden haber geldi ol
huşûşdan ferâgat olundu Evhad

5. bir mîkdâr:

Diğer 70

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Bir miktar, biraz.

hikâyet olunur ki Akşeyhe
Sultân Muhammed bir mîkdâr
hediye
filori gönderdi şeyh oğulların
ihzâr eyledi işbu altunı

6. bir mîkdâr:

Diğer 72

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bir miktar, biraz.

degül diyü ördiler yine açıldı
pes artuk örtmediler halk
yağmura muhtâc olıcağ ol kabr-i
şerife bir mîkdâr su seperler

bir mîkdârın:

1. bir mîkdârın:-ın

Diğer 70

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Bir miktar, biraz.

size hibe kıldum didi Mezbûr
Emru'llâh zıkr olunan
altunı takşim iderken bir
mîkdârın dizi altına gizledi
niyeti

bir oğlu:

1. bir oğlu:

Diğer 70

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir oğlu.

mezârınun taşrasında kıble
cânibindedür merhûm
Akşemseddînün bir oğlu dağı
Fazlullâhdur babasınun yerine

2. bir oğlu:

Diğer 70

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bir oğlu.

oğlu dağı Nurullâhdur 'âlim ve
fazıl idi Bursada okurdu
dânişmend idi hâtâ'en kendüye
kalemtrâş baturdı andan vefât

3. bir oğlu:

Diğer 70

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bir oğlu.

Akşemseddînün bir oğlu dağı
Emru'llâhdur Bursada
mütemekkin
oldı Sultân Murâd Han
'imâretine mütevellî oldı

4. bir oğlu:

Diğer 70

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Bir oğlu.

Süleymân Hana şehzâde iken
hoca oldı Ka' betullah seferinde
vefât eyledi Akşemseddînün bir
oğlu dağı Naşrullâhdur

5. bir oğlu:

Diğer 70

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Bir oğlu.

Tahşil-i 'ilm için diyâr-ı Fârise
gitdi anda vefât eyledi kabri
nâ-ma'lümdur Akşemseddînün
bir oğlu dağı Nuru'l-hüdâdur

6. bir oğlu:

Diğer 72

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Bir oğlu.

bi-iznillâh hemân yağmur zâhir
olur ve kabr-i şerifleri Evlûk
karyesindedür Akşemseddînün
bir oğlu dağı Hamdullâhdur

bir sâ'at:

1. bir sâ'at:

Diğer 68

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Bir saat.

Evḥad kalkdı tarlaya çift
sürmege gitti bir sâ'at
geçmedin oğlancuk füc'eten
vefât eyledi hikâyet olunur ki
yaz

bir sâ'atdan:

1. **bir sâ'atdan:-dan**
Diğer 57
Mısra: 24
Kelime Tipi: -
Bir saat.

kilimi örtün didi ördiler bir
sâ'atdan soñra kalkdı meger
havâ gâyetde issi idi şüfiler
gördi şeyhün şağalında buz

bir şadâ gelüp:

1. **bir şadâ gelüp:-üp**
Diğer 63
Mısra: 28
Kelime Tipi: -
Bir ses duymak.

âteş peydâ olurdu bir nesne
çatlar gibi içerüsinden bir şadâ
gelüp
kendüden giderdi Erdebile
gitmege niyet eylemişdi bu

bir sahan:

1. **bir sahan:**
Diğer 65
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Bir tabak. (yemek).

bir yirde:

1. **bir yirde:-de**
Diğer 71
Mısra: 23
Kelime Tipi: -
*Bir yerde, bir arada,
beraber.*

yirde ta'âm yerler aña ḥamd
idersiz şeyh tınmadı Nûru'l-
hüdâ
eyitdi aña

bir yire:

1. **bir yire:**
Diğer 68
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Bir yere.

a'vân tâ'ifesinden bir kimesne
yanına oturdu hemân kalkdı bir
yire daḥı oturdu ya'nî

ırağ:

1. **ırağurlar:-ur, -lar**
Diğer 39
Mısra: 4
Bırakmak.

taḥarlar cebren Anḳara şehrinde
Ḥacı Bayram işigine ırağurlar
nazar eyler zencirün ucın Ḥacı
Bayram ḳaddese elinde

birbirimüz:

1. **birbirimüz:-e**
Diğer 72
Mısra: 26
Birbirimiz.

Diyâr-ı Rûma gelmedin
birbirimüz mektûbumuz varur
gelirdi
Diyâr-ı Rûmu görmek murâd
idinmiş tebdîl-i şûret idüp

biri:

1. **birisi:-s, -i**
Diğer 54
Mısra: 5
*Bir kimse, herhangi bir
şahıs (belirsizlik zamiri).*

birisi pişḥân tahtası üstine
çıkardı istihzâ'en ḥaṭibe
taḳlîd iderdi ve kendüleri
tonadurdu

2. **biri:**
Diğer 63
Mısra: 2
*Bir kimse, herhangi bir
şahıs (belirsizlik zamiri).*

naḳl olunur ki Şeyḥ Ḥâmidün
dervîşlerinden biri zirâ'at ehli
idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

3. **biri:**
Diğer 44
Mısra: 4
*Bir kimse, herhangi bir
şahıs (belirsizlik zamiri).*

eyledi ḥalvetden çıkduḳdan
soñra şeyh hazretleri ḥoş-ḥâtır
olduḡı zemânda ḥalvetde
olanlardan biri şeyhün âferîn

4. **biri:**
Diğer 44
Mısra: 16
*Bir kimse, herhangi bir
şahıs (belirsizlik zamiri).*

Şeyḥ ḳarañulı ḥalvet köşesinde
otururdu Zâr zâr
aḡlardı yemezdi içmezdi ol
zemân 'ulemâsından biri

5. **biri:**
Diğer 44
Mısra: 18
*Bir kimse, herhangi bir
şahıs (belirsizlik zamiri).*

sü'âl ider ki yılda beş gün
vardur anda oruç tutmak
ḥarâmdur biri bayramdur niçün
bayram gün şâyim olursız didi

6. **birisi:-s, -i**
Diğer 53
Mısra: 11
*Bir kimse, herhangi bir
şahıs (belirsizlik zamiri).*

şunmadı şunuñ buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanlaruñ naşibi
degül oturanlardan birisi

7. **birisi:-s, -i**
Diğer 54
Mısra: 13
*Bir kimse, herhangi bir
şahıs (belirsizlik zamiri).*

olıcak aralarından birisi bu
mışra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu ḳurḳafdan gelen
ḳarḳaf
birisi daḥı eyitdi

8. **birisi:-s, -i**
Diğer 54
Mısra: 15
*Bir kimse, herhangi bir
şahıs (belirsizlik zamiri).*

olıcak aralarından birisi bu
mışra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu ḳurḳafdan gelen
ḳarḳaf
birisi daḥı eyitdi

9. **birinün:-n, -ün**
Diğer 62
Mısra: 30
*Bir kimse, herhangi bir
şahıs (belirsizlik zamiri).*

naql olunır ki Şeyh Hâmid niçe
yıl Dımışkda hânkâh-ı
Bâyezîdiyyede ol tarîkuñ
'azîzlerinden birinüñ

10. **birisi:-s, -i**

Diğer 47

Mısra: 10

*Bir kimse, herhangi bir
şahıs (belirsizlik zamiri).*

Koştantiniyye fethin müşâvere
eyledi birisi mübâşerete râzî
olmadı Aşhâb-ı Resûlullâhdan
şallallâhü 'aleyhi ve sellem ve

11. **birisi:-s, -i**

Diğer 40

Mısra: 11

*Bir kimse, herhangi bir
şahıs (belirsizlik zamiri).*

lev kara 'a's-şahra bi-şavtı
tahzîrihi le-zâbe
'ilm-i taşavvufda pes 'Arabî
risâle te'lif eylemişdür birisi

12. **birisi:-s, -i**

Diğer 53

Mısra: 22

*Bir kimse, herhangi bir
şahıs (belirsizlik zamiri).*

okumağa ta'yîn olunanuñ birisi
'âlim ve kâmil ve zâhid ve
fâzıl oldı Göynükden göçdi
Bursada Orhan

13. **birisin:-s, -in**

Diğer 71

Mısra: 25

*Bir kimse, herhangi bir
şahıs (belirsizlik zamiri).*

hamd eylemezsiz belki yedi
oğluñdan birisin sevmeyüp
Allâhı sevdüğüne hamd idersiz
didi Akşeyh şadağte

birkac:

1. **birkaç:**

Diğer 43

Mısra: 23

"Birkaç" Belgisiz sıfat.

şeyh birkaç şüfîleriyle hâlvette
İnnî e'budullâhe fe-
tehdumunî'd-dünyâ

2. **birkaç:**

Diğer 45

Mısra: 6

"Birkaç" Belgisiz sıfat.

olursın vefâtından sonra seni
kimse görmez bu sebebdendür
ki birkaç kere türbe-i şerifeleri
açılmak lâzım geldükde ebnâ-i

3. **birkaç:**

Diğer 55

Mısra: 10

"Birkaç" Belgisiz sıfat.

ma'lûm olmuşdı Sefer-şâh
varınca şeyhüñ buyurduğı üzere
kitâbuñ
birkaç cüzden te'lif eylemişdi
Sefer-şâh varınca ol cüzleri

birkaç def'a:

1. **birkaç def'a:**

Diğer 62

Mısra: 21

Kelime Tipi: -
Birkaç kez.

birkaç def'a va'z eyledi
hâlâyıkuñ kendüye ziyâde
ikbâlin
görüp Bursadan gitti Akсарaya
geldi anda fukârâ' -i tâlibîn

birkaç gün:

1. **birkaç gün:**

Diğer 60

Mısra: 25

Kelime Tipi: -
Birkaç gün.

Akşemseddin yigirmi tokuz
biñini ödedi biñ akçe kalmışdı
şâhibi geldi şeyhe takâzâ eyledi
şeyh dağı birkaç gün egledi

birkaç günden:

1. **birkaç günden:-den**

Diğer 71

Mısra: 17

Kelime Tipi: -
Birkaç gün.

yirlerüñ şakalı bitmiş birkaç
günden sonra temâm kara
şakallu kimesne oldı bir altunlu
kaftân getürdi Nûr'l-hüdânuñ

bî-rütbe-i eşhâb-ı kehf:

1. **bî-rütbe-i eşhâb-ı kehf:**

Diğer 36

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Rütbesiz Ashab-ı Kefh.

Hüseyin Enisi bendeñi bî-rütbe-i
eşhâb-ı kehf gibi zümre-i
evliyâñdan mahcûb ve mahcûr
ve cümle-i ehıbbâñdan mahrûm
ve

biş:

1. **bişürdi:-ür, -di**

Diğer 57

Mısra: 12

Pişirmek.

ta'am dağı yokdur meger şeyh
köfte kebâbi bişürdi kebâb
demürin kapu yaruğundan
şokayın anuñla ta'amlan didi
eyle

bi-şavtı:

1. **bi-şavtı:**

Diğer 40

Mısra: 10

Kırbacı ile.

lev kara 'a's-şahra bi-şavtı
tahzîrihi le-zâbe
'ilm-i taşavvufda pes 'Arabî
risâle te'lif eylemişdür birisi

bismillâh:

1. **bismillâh:**

Diğer 53

Mısra: 12

"Allah'ın adıyla"

manasında

"Bismillâhirrahmânirrahim"
sözünün kısaltılmış şekli.

niçün naşib olmaya Bismillâh
diyüp hemân elin uzatduğı gibi
kapudan bir kimesne şey'en
'lillâhi diyü

2. **bismillâh:**

Diğer 57

Mısra: 11

"Allah'ın adıyla"

manasında

"Bismillâhirrahmânirrahim"
sözünün kısaltılmış şekli.

ziyâde acıkdum ta'am vir
yiyeyin ve kapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyh kapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm:**1. bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm:****Diğer 35**

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Esirgeyen ve bağışlayan**Allah'ın adı ile.*

Bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

bit:**1. biter:-er****Diğer 56**

Mısra: 27

*(Tohum için) Filizlenip**topraktan dışarıya çıkmak,*
yeşermek, yetişmek, büyümek.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurağda biter Kostañınıyye
fethinde qarındaşum

2. bitmiş:-miş**Diğer 60**

Mısra: 30

*(Tohum için) Filizlenip**topraktan dışarıya çıkmak,*
yeşermek, yetişmek, büyümek.

yaşşı yapraklı ot bitmiş her
yaprağı üstinde bir akçe var
hısabın Allāh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

bit:-**1. bitmese:-me, -se****Diğer 56**

Mısra: 26

Büyümek, yetişmek, ortaya
çıkma.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurağda biter Kostañınıyye
fethinde qarındaşum

2. bitecek:-ecek**Diğer 71**

Mısra: 15

Bitki, tıy, saç vb. şeyler
çıkıp yetişmek.

Kaṭṭāroğlınuñ yüzine tükürdi
Kaṭṭāroğlı ol tükürügi şaḳal
bitecek

yire sürdi irtesi şabāḥ kalkdı
gördi ol tükruk degen

3. bitmiş:-miş**Diğer 71**

Mısra: 17

Bitki, tıy, saç vb. şeylerin
çıkması.

yirlerüñ şaḳalı bitmiş birkaç
günden soñra temām kara
şaḳallu kimesne oldı bir altunlu
kaftān getürdi Nūru'l-hüdānuñ

bi't-tab':**1. bi't-tab':****Diğer 74**

Mısra: 19

Doğal olarak, tabiatıyla.

anlar ihāta eylemişdi kesble ve
cehdle taḥşıl olunmak kābil
degüldi anlara mechülāt bi't-
tab' münkeşif olmışdı
'Arabiyetde

biz:**1. biz:****Diğer 44**

Mısra: 19

"Biz" birinci çokluk şahıs
zamiri.

Şeyḥ cevāp virüp oruçda niyet
şartdur biz ol gün
şavma niyet eylemezüz 'umūm
gafllet ḥavfından ḥayrete düşüp

2. bizi:-i**Diğer 54**

Mısra: 13

"Biz" birinci çokluk şahıs
zamiri.

olıcak aralarından birisi bu
mışra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu kurağdan gelen
karkaf
birisi daḥı eyitdi

3. biz:**Diğer 56**

Mısra: 2

"Biz" birinci çokluk şahıs
zamiri.

çadırına varalum eger kalkup
bize ta'zīm iderse biz i'tikād
eyledüğümüz gibi degüldür eger
kalkmazsa muḥaḳḳaḳ velidür

4. bizüm:-üm**Diğer 63**

Mısra: 4

"Biz" birinci çokluk şahıs
zamiri.

ekdügi tarla oñmadı şeyḥ bir
gün taşra çıkdı ol dervişe bizüm
tarlamuz kağıdır diyü şordı ol
derviş utandı

5. biz:**Diğer 64**

Mısra: 11

"Biz" birinci çokluk şahıs
zamiri.

oldum şeyḥ eyitdi ey derviş biz
senden dünyā armağanı
istemezüz

6. biz:**Diğer 67**

Mısra: 10

"Biz" birinci çokluk şahıs
zamiri.

ğāhī ba'zı kabir görüp inerdı biz
giderdük soñra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şāḥibinüñ
adı filānmış filān yirde

7. biz:**Diğer 69**

Mısra: 24

"Biz" birinci çoğul şahıs
zamir.

geldi merḥūmuñ menākabı
çokdur lākin biz ihtisār eyledük
Merḥūm 'Abdülkādır Çelebi
sekiz yüz altmış sekiz senesinüñ

8. bize:-e**Diğer 64**

Mısra: 9

"Biz" birinci çoğul şahıs
zamiri.

Akşeyḥ eyitdi bize ne armağan
getürdüñ Şeyḥ İbrāḥīm
eydür ben de kemāl-i faḳr
olmağın utandum müteḥayyir

9. bize:-e**Diğer 69**

Mısra: 21

"Biz" birinci çoğul şahıs
zamiri.

geldi ḥikāyet olunur ki bir a'mā
karıcuk 'Abdülkādır Efendiye
vardı 'ilāc şordı merḥūm eyitdi
bu gice bize konuḳ ol

10. bize:-e

Diğer 56

Mısra: 2

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

çadırına varalum eger kalkup
bize ta'zīm iderse biz i'tikād
eyledüğümüz gibi degüldür eger
kalkmazsa muhaqqak velidür

11. bize:-e

Diğer 56

Mısra: 9

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Muhammed Hana tokunurmuş
Sultān Muhammed
tahtına gelicek Maḥmūd Paşaya
eydür şeyh bize ḥakāret

12. bize:-e

Diğer 44

Mısra: 13

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

te'ālāya hoş geldi bize buyurdu
bu beyti tesbīḥ eyledük
ḥikāyet olunur ki bayram gün
olıcaḳ ḥalk 'iṣṣe meşgūl
olduklarında

boğaz:

1. boğazından:-ın, -dan

Diğer 37

Mısra: 20

Ağız boşluğundan sonra
yiyeceklerin geçtiği, ağızla
gırtlak arasındaki dar kısım.

çıkarıdı ol kurdı kavradı
boğazından tıtdı helāk eyledi

böl:

1. bölünürdi:-ün, -ür, -di

Diğer 52

Mısra: 16

Bölünmek, ayrılmak.

zīrā ben ḥayvanāt güderdüm bu
araya geldüğümde koyun bu
mezār-ı şerīfūn üzerine
uğramazdı ol araya varıcaḳ iki
bölünürdi

bölük:

1. bölük:

Diğer 54

Mısra: 10

Bölük, kısım.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimāt iderdi bir gün yine
meyhānede
'İṣṣ iderlerdi bir bölük yeniçeri
gelüp yanlarında ḥamr

bölük bölük:

1. bölük bölük:

Diğer 39

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sıra sıra, guruh guruh.

eylemedi Akşemseddin hizmete
başladı ta'ām vakti geldi
tekneler ile yogurd ve buğday
şorbasi getürdiler bölük bölük

borc:

1. borc:-ı

Diğer 60

Mısra: 21

Geri verilmek üzere alınan
veya ödenmesi kabul ve taahhüt
edilen para yâhut şey.

gözedüp muntazırlar idi
Akşemseddin nā-gāḥ çıka geldi
Hācı
Bayramuñ borcından sü'āl
eyledi toḳsan biñ akçe borcı
çıkdı

2. borcından:-ı, -n, -dan

Diğer 60

Mısra: 21

Geri verilmek üzere alınan
veya ödenmesi kabul ve taahhüt
edilen para yâhut şey.

gözedüp muntazırlar idi
Akşemseddin nā-gāḥ çıka geldi
Hācı
Bayramuñ borcından sü'āl
eyledi toḳsan biñ akçe borcı
çıkdı

3. borcuñ:-uñ

Diğer 60

Mısra: 22

Geri verilmek üzere alınan
veya ödenmesi kabul ve taahhüt
edilen para yâhut şey.

Akşemseddin ol borcuñ otuz

biñini boynına aldı baķışin

Hācı Bayramuñ sāyir çhibbāsı
boyunlarına aldılar

borem:

1. borem:

Diğer 36

Mısra: 15

F. Bulamıyorum.

Şi'r

Rehī nemī borem u çāre nemī
yānem

böyle:

1. böyle:

Diğer 50

Mısra: 8

"Böyle, bu şekilde"
anlamına gelen bir zarf.

Muhammed gāyetde şād oldu
hiçbir zemān daḥı böyle
sevinmemiş
idi pes Pādīşāḥ eyitdi

2. böyle:

Diğer 65

Mısra: 25

"Böyle, bu şekilde"
anlamına gelen bir zarf.

tennūra girmek üzerinde oturur
ve bunlara daḥı def -i kabẓ
içün sen daḥı böyle eyle diyü
ta'lim eyler pes şeyḥ

böyle eyle:

1. böyle eyle:

Diğer 65

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Böyle/bu şekilde yap.

boyn:

1. boynına:-ı, -n, -a

Diğer 39

Mısra: 3

Başı bedene bağlayan
bölge.

tolmuşdı Akşemseddin diyār-ı
'Araba müteveccih oldu Halebe
vardı Haleb etrāfında bir düş
gördi ki boynına bir zencir

boynın urayın:

1. boynın urayın:-a, -y, -ın

Diğer 56

Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Boynunu vurmak ||
Öldürmek.

eyledi bārī şol köhne kürklü
şüfînün boynın urayın Maḥmūd
Paşa daḥı dürlü te'vil eyledi
güç-ile men' eyledi pādīşāhum
siz

boynına aldı:

1. **boynına aldı:-dı**
Diğer 60
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Deyim**
Boynuna almak. Omzunda
taşımak II bir şeyi borç veya
ödev olarak üzerine almak.

Akşemseddin ol borcuñ otuz
biñini boynına aldı baķısın
Hācī Bayramuñ sāyir eḥibbāsı
boyunlarına aldılar

boyunlarına aldılar:

1. **boyunlarına aldılar:-dı, -lar**
Diğer 60
Mısra: 23
Kelime Tipi: **Deyim**
Boynuna almak. Omzunda
taşımak II Bir şeyi borç veya
ödev olarak üzerine almak.

Akşemseddin ol borcuñ otuz
biñini boynına aldı baķısın
Hācī Bayramuñ sāyir eḥibbāsı
boyunlarına aldılar

bu:

1. **buña:-ñ, -a**
Diğer 54
Mısra: 9
"Bu" işaret zamiri.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimāt iderdi bir gün yine
meyhānede
'İyş iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında ḥamr

2. **bu:**
Diğer 49
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

eyler Şeyḥün bu ḥālini ve bu
nālišini görüp dehşetnāk
oldı döndi maķāmına geldi
ķal'aya nazar eyledi gördi

3. **bu:**
Diğer 68
Mısra: 5
"Bu" işaret sıfatı.

eyledi bu iki kitāb yanından
gıtmezdi ve daḥı iç
edük geymezdi amma iç edüğe
mesh idüp namāz kıłana uyardı

4. **bunı:-n, -ı**
Diğer 63
Mısra: 25
"Bu" işaret zamiri.

olunmuş ki müderris ve
müste'iddin cümle Ḥanīfiyyü'l-
mezheb
olalar pes bunı gördi
medreseden ferāğat eyledi şulḥ
üzere

5. **budur:-dur**
Diğer 52
Mısra: 14
"Bu" işaret zamiri.

Ensārınun mezār-ı şerīfī kazılup
şeyḥün didügi 'alāmetler
zāhir olduğı zemānda bir çoban
geldi ol kabır-i şerif budur

6. **budur:-dur**
Diğer 70
Mısra: 4
"Bu" işaret zamiri.

Oturup ḥalkı tarīķ-ı Ḥaķķa
da'vet ve irşād iden budur
Bunuñ
aḥlākı ve evşāfı ve kerāmātı ve
ḥikāyātı ayrı kitāb olmağa

7. **budur:-dur**
Diğer 72
Mısra: 21
"Bu" işaret zamiri.

anlar ḥikāyet ider bir gün bir
nemed-püş derviş geldi
Ḥamdünün
evi bu mıdur didi budur didük
varuñ ḥaber eyleñ didi ḥaber

8. **bunuñ:-n, -uñ**
Diğer 42
Mısra: 16
"Bu" işaret zamiri.

eylemişler Şerbetler ma'cünlar
turmıyup düzilür Şeyḥ
tabiblerden şordı ki bunuñ

marazı ne marazdur eyitdiler
falān

9. **bunuñ:-n, -uñ**
Diğer 42
Mısra: 18
"Bu" işaret zamiri.

marazdur Şeyḥ eyitdi buña
sersem 'ilācı gerekdür tabibler
eyitdiler bunuñ marazı ol
degüldür 'ākibet tabibler
incinüp gittiler

10. **bunuñ:-n, -uñ**
Diğer 70
Mısra: 4
"Bu" işaret zamiri.

Oturup ḥalkı tarīķ-ı Ḥaķķa
da'vet ve irşād iden budur
Bunuñ
aḥlākı ve evşāfı ve kerāmātı ve
ḥikāyātı ayrı kitāb olmağa

11. **bu:**
Diğer 36
Mısra: 6
"Bu" işaret sıfatı.

ķabir yiri bulup ihvānna
vaşıyyet eyledi ki kabrüm
üzere bu
āyet-i kerīmeyi yazasız

12. **bu:**
Diğer 36
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

ve kelbuhum bāsītun zirā'ayhi
bi'l-vaşid
Hudāvendā kerīmā Eger bu faķır
ve zelil ve ḥaķır ve 'alil Emir

13. **bu:**
Diğer 37
Mısra: 5
"Bu" işaret sıfatı.

Akşemseddin Şeyḥ Şihābüddin
ebnāsındandır Bu tertib ile
Muḥammed ibni eş-şeyḥ Ebū
Ḥafz Ömerü'l-mulaķķab

14. **bu:**
Diğer 38
Mısra: 1
"Bu" işaret sıfatı.

İrtesi şabāḥ ḥalk ziyārete gelicek
ol vech ile buldılar bu

15. bu:

Diğer 39

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

görür hemân bu vâkı' aı ki gördi
hâli tebdil oldu döndi Ankaraya
geldi ittifâk Hâcı

16. bu:

Diğer 39

Mısra: 16

"Bu" işaret sıfatı.

şofrasına da 'vet eyleyüp zencir
ile cebren gelen konuğu bu
vech ile konuklarlar didi
Akşemseddin Hâzretlerine
irâdet-i

17. bu:

Diğer 42

Mısra: 20

"Bu" işaret sıfatı.

imdi siz 'ilâcın buyuruñ didiler
Şeyh 'Abdurrahîm eydür
Şeyhün bu cür'etinden
mütehayyir oldum Zîrâ emrâzuñ

18. bu:

Diğer 43

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

şeyhün ebnâsınun elindedür bu
mezra' ayı
kabul eyledi Sultân Muhammed
Hanun İslâmbol

19. bu:

Diğer 43

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

eyledi pes at şahibinün gönlünde
bir iktizâ zâhir oldu ki bu atı
şeyhe vire girdükçe bu iktizâ
ziyâde oldu bi-ihtiyâr döndi atı

20. bu:

Diğer 43

Mısra: 11

"Bu" işaret sıfatı.

eyledi pes at şahibinün gönlünde
bir iktizâ zâhir oldu ki bu atı
şeyhe vire girdükçe bu iktizâ
ziyâde oldu bi-ihtiyâr döndi atı

21. bu:

Diğer 43

Mısra: 13

"Bu" işaret sıfatı.

şeyhe getürdi tazarru' eyleyüp
bağışladı şeyhün büyük oğlu
Sa'dullâh Çelebi bu ne
hikmetdür diyü sü'âl eyledi
Şeyh

22. bu:

Diğer 44

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

eyledüm dördüncü kat göge
çıkdum Anda olan melâ'ikeye
emr
olunmuş bu beyti okurlar

23. bu:

Diğer 44

Mısra: 11

"Bu" işaret sıfatı.

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyân ilinde
Şeyhî adlu bir şâ'ir vardır bu
beyti ol söyledi Allâhu

24. bu:

Diğer 44

Mısra: 12

"Bu" işaret sıfatı.

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyân ilinde
Şeyhî adlu bir şâ'ir vardır bu
beyti ol söyledi Allâhu

25. bu:

Diğer 44

Mısra: 13

"Bu" işaret sıfatı.

te'alâya hoş geldi bize buyurdu
bu beyti tesbîh eyledük
hikâyet olunur ki bayram gün
olıcak halk 'İyşe meşgûl
olduklarında

26. bu:

Diğer 45

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

didi hikâyet olunur ki Hâcı
Bayram hâzretleri şeyhe dimiş
ki
ya Kösec niçe bir riyâzet
kılursın sen bu riyâzatla nûr-ı
mahz

27. bu:

Diğer 45

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

olursın vefâtunñdan soñra seni
kimse görmez bu sebebdendür
ki birkaç kere türbe-i şerifeleri
açılmak lâzım geldükde ebnâ-i

28. bu:

Diğer 45

Mısra: 13

"Bu" işaret sıfatı.

Muhammed Hamdî yetim zâ'if
ve zelil kalur yoñsa bu
miñneti çok dünyâdan
göçerdüm bir gün mezkûr
Hamdî Çelebinün

29. bu:

Diğer 46

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Kutb-ı irşâd Şeyh Şemsüddin
Tıfl-ı ferzend idüm aña bu faķır

30. bu:

Diğer 46

Mısra: 12

"Bu" işaret sıfatı.

Dir idi olmasa bu oğlum eger
Gider idüm bu dâr-ı miñnetden

31. bu:

Diğer 46

Mısra: 13

"Bu" işaret sıfatı.

Dir idi olmasa bu oğlum eger
Gider idüm bu dâr-ı miñnetden

32. bu:

Diğer 46

Mısra: 15

"Bu" işaret sıfatı.

Derd-i gamdan belâ-yı
gurbetden

Âh kim bu yetim-i Yûsuf-vâr

33. bu:

Diğer 48

Mısra: 11

"Bu" işaret sıfatı.

Pâdişâha geldiler bir şûfinün
söziyle bu kadar 'asker helâk
itdirdün ve bu deñlü hâzine
telef eyledün hâlâ
Firengistândan

34. bu:

Diğer 48

Mısra: 12

"Bu" işaret sıfatı.

Pâdişâha geldiler bir şüfinün
söziyle bu kadar 'asker helâk
itdördün ve bu deñlü hâzîne
telef eyledün hâlâ
Firengistândan

35. bu:

Diğer 48

Mısra: 21

"Bu" işaret sıfatı.

yüzi derledi başın kaldurup bu
senenün rebûi'l-evvel ayımuñ
yigirminci gün seher vaktinde
şıdık ve himmetle fülân cânibden

36. bu:

Diğer 49

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

eyler Şeyhün bu hâlini ve bu
nâlišini görüp dehşetnâk
oldı döndi makâmına geldi
kal'aya nazar eyledi gördi

37. bu:

Diğer 50

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

Bu ferah ki bende görürsüz bu
kal'anuñ fethine
sevinür şanmañ Aşkemseddin
benüm zemânumda olduğına

38. bu:

Diğer 50

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

Bu ferah ki bende görürsüz bu
kal'anuñ fethine
sevinür şanmañ Aşkemseddin
benüm zemânumda olduğına

39. bu:

Diğer 52

Mısra: 15

"Bu" işaret sıfatı.

zirâ ben hayvanât güderdüm bu
araya geldüğümde koyun bu
mezâr-ı şerifün üzerine
uğramazdı ol araya varacak iki
bölünürdi

40. bu:

Diğer 53

Mısra: 3

"Bu" işaret sıfatı.

çeşme yapuñ kabûl
eyledüm ve bu çeşmenün
sevâbını Sultân

41. bu:

Diğer 53

Mısra: 11

"Bu" işaret sıfatı.

şunmadı şunuñ buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanlaruñ naşibi
degül oturanlardan birisi

42. bu:

Diğer 53

Mısra: 11

"Bu" işaret sıfatı.

şunmadı şunuñ buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanlaruñ naşibi
degül oturanlardan birisi

43. bu:

Diğer 53

Mısra: 18

"Bu" işaret sıfatı.

istemege şeyhe getürdi bu
oğlancuklara şeyh nazar kıldı
mürâkabeye vardı başın
kaldurdu büyügin ticârete iki

44. bu:

Diğer 54

Mısra: 13

"Bu" işaret sıfatı.

olıcak aralarından birisi bu
mısra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu kırkafdan gelen
karkaf
birisi dağı eyitdi

45. bu:

Diğer 54

Mısra: 17

"Bu" işaret sıfatı.

Tağıldı 'asker-i gussa
hücümından anuñ şaf şaf
bu beytde kırkafdan murâd
yeñiçeridür ve kırkafdan murâd

46. bu:

Diğer 55

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

velâyet ise şeyhün buyurduğı
kitabı bu kaftân işaretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyh İbrâhime bu hâl

47. bu:

Diğer 55

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

velâyet ise şeyhün buyurduğı
kitabı bu kaftân işaretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyh İbrâhime bu hâl

48. bu:

Diğer 55

Mısra: 11

"Bu" işaret sıfatı.

virdi şeyhün bu kerâmetin
göricek Sefer-şâh şıdık ile mürîd
oldı ve Şeyh İbrâhim ol kitâba
Gülzâr diyü ad virdi Mevlânâ

49. bu:

Diğer 55

Mısra: 27

"Bu" işaret sıfatı.

ortancı oğlına Pîr Ahmed Çelebi
diyü ad konulmuşdur bu
fağır câmi'ü hâzihi'l-menâkıb
Emir Hüseyin Enîsinün

50. bu:

Diğer 56

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

Pâdişâhla Maḥmūd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şüfi
ba'zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükçe kürkünün yeñi Sultân

51. bu:

Diğer 56

Mısra: 23

"Bu" işaret sıfatı.

didükleri otuñ tuḥmın şüfilere
bir niçe kile devşürmüşdi
İstanbul
feth olıcak ol tuḥmı dökdi pes
bu sırrı sü'âl eylediler

52. bu:

Diğer 57

Mısra: 14

"Bu" işaret sıfatı.

eylediler şeyh bu hâli gördi
tınmadı yatdı uyudu şabâh
oldı şeyh nemâzdan fâriğ olıcak
gice işitdüğü ad ile ol kediye

53. bu:

Diğer 59

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Naḥnu mea 'şera'l-enbiyâ' lâ
nûrişu
didi bu ḥadîs meşhûrdur ḥadîs-i
meşhur Yûşikûmullâh

54. bu:

Diğer 59

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

degin ḥarc gerekmez mi inkıẓâ'-
i 'iddetleri vefâtıdır didi
bu cevâba 'aşḥâbdan kimse
inkâr eylemedi ve meşâyıḥdan

55. bu:

Diğer 59

Mısra: 12

"Bu" işaret sıfatı.

Naḥnu mea 'şera'l-enbiyâ' lâ
nûrişu
bu zâ'if ve naḥîf ḥādîmü'l-
fuḳarâ Muḥammed bin Ḥamza
el-fakîr

56. bu:

Diğer 59

Mısra: 20

"Bu" işaret sıfatı.

Ḥarrârahû Akşemseddin fi-
evâ'ili şa'bân senet-i şemâne ve
ḥamsine ve şemâni mi'etin
ve daḥı Akşemseddînün silsile-i
tarîkleri bu vech iledür

57. bu:

Diğer 63

Mısra: 23

"Bu" işaret sıfatı.

oldı Şâfi'yyü'l-mezheb idi
medreseden ferâğatlarına
sebeb bu oldu ki medresenün
vakfiyyesinde şart

58. bu:

Diğer 63

Mısra: 29

"Bu" işaret sıfatı.

âteş peydâ olurdu bir nesne
çatlar gibi içërusinden bir şadâ
gelüp
kendüden giderdi Erdebile
gitmege niyet eylemişdi bu

59. bu:

Diğer 64

Mısra: 19

"Bu" işaret sıfatı.

ğâlibdi bildüm ki bu ḥıfz u
ḥuzûr cümle şeyḥün
berekâtındandır pes ḥalvete ve
ihyâya müdâvemet eyledüm
seksen

60. bu:

Diğer 65

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu ḥâtıra oldu ki bir
şahan çerb pilâv olsa yesem

61. bu:

Diğer 65

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

bu ḥâtırayı her ne kadar def
eylemek istedüm müyesser
olmadı
aḥşâmdan soñra şeyḥden bir
âdem geldi seni şeyḥ ister

62. bu:

Diğer 65

Mısra: 21

"Bu" işaret sıfatı.

zemânda Karamanoğlu ğavgâsı
vardı Şeyḥ İbrâhîm Tokatdan
tolaşdı bu menzillerde ittifaḳ
vâkı'aları olur görürler ki

63. bu:

Diğer 66

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

vâkı'ayı haber virdi Akşeyḥ
buyurdu kim bu 'âdeti terk
eyleme
dervişlere daḥı itdür Şeyḥ
İbrâhîmün vefâtı hicretün

64. bu:

Diğer 67

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

yazı yazardı babası Akşeyḥün
ḳabrinün şandüğü üzerine bu

65. bu:

Diğer 72

Mısra: 22

"Bu" işaret sıfatı.

ḳılduk merḥûm Ḥamdî Çelebi
geldi bu dervîşi gördi ağlaşdılar
muşâfaha ḳıldılar üç gün üç gice
muşâhabet ḳıldılar

66. bu:

Diğer 72

Mısra: 24

"Bu" işaret sıfatı.

dervîş gitdükden soñra bu dervîş
kimdür diyü
şorduk ḳarındaşum Mevlânâ
'Abdu'r-raḥmân Câmîdür

67. bu:

Diğer 74

Mısra: 22

"Bu" işaret sıfatı.

ḳâbil degüldi ve ceyyidü'l-ḥâttı-
ıdı ve bu cevdet-i ḥatt ile
temâm ḥatm-ı kelâmu'llâhı on
dört günde min evvelihî ilâ

68. bu:

Diğer 75

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

zâ'if ve naḥîf seyyid ki Ḥüseyn
Enîsî gedâ merḥûmuñ mevtine
bu kıt'a-ı tarîḫi söyleydi

69. bu:

Diğer 75

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

Bu du'â tarîḫ düşdi mevte
Ḳabrini Allâh anuñ pür-nür ide

70. buña:-ñ, -a

Diğer 42

Mısra: 17

"Bu" işaret zamiri.

marâzdur Şeyḥ eyitdi buña
sersem 'ilâci gerekdür taḳibler
eyitdiler bunuñ marâzı ol
degüldür 'âkıbet taḳibler
incinüp gittiler

71. bunuñla:-n, -uñ, -la

Diğer 64

Mısra: 29

"Bu" işaret zamiri.

bunuñla sülük mı olur şeyhün
hizmetkârı ta'âm
getüricek kabûl eylemedüm alup
gitti ol gün ziyâde muhtarib

72. bu:

Diğer 64

Mısra: 28

"Bu" işaret zamiri.

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
temâm yerdüm içerdüm
bir gün gönlüme bu geldi ki
senün tarikatun hemân
hayvâniyetdür

73. bu:

Diğer 72

Mısra: 6

"Bu" işaret zamiri.

şâgal bu olduğı neden ma'lûm
olur didiler Nûru'l-hüdâ eyitdi
karnını yaruñ yardılar Hırusun
bütün ayağı çıkdı hikâyet

74. bu:

Diğer 72

Mısra: 21

"Bu" işaret zamiri.

anlar hikâyet ider bir gün bir
nemed-püş derviş geldi
Hamdünün
evi bu midur didi budur didük
varuñ haber eyleñ didi haber

75. bu:

Diğer 66

Mısra: 24

"Bu" işaret zamiri.

babasınun diyâr-ı 'Acemde
işâret eyledüğü şeyhe gitdi
bu varınca ol dağı fevt olmuş
buldı merhûm

76. budur:-durdur

Diğer 51

Mısra: 19

"Bu" işaret zamiri.

pes Akşemseddîn buyurdi kabr-i
şerifi budur
'alâmet-i zâhiriyesi oldur ki Ebû
Eyyüb defin olundu 'Arab

77. budur:-dur

Diğer 65

Mısra: 3

"Bu" işaret zamiri.

eyledün senün tabîbün seni
gözler ve senün tâbî'atun bilür
senün meşrebün muktezâsı
budur anlarun oldur pes

78. bu:

Diğer 63

Mısra: 6

"Bu" işaret zamiri.

kendü tarlasın şeyhe bu sizündür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleyicek melûl oldı ol derviş
eyitdi niçün melûl olursız

bu araya:

1. bu araya:-y, -a

Diğer 52

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Buraya.

zîrâ ben hayvanât güderdüm bu
araya geldüğümde koyun bu
mezâr-ı şerîfün üzerine
uğramazdı ol araya varıcak iki
bölünürdi

bu gice:

1. bu gice:

Diğer 69

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Bu gece.

geldi hikâyet olunur ki bir a'mâ
karıcuğ 'Abdülkâdir Efendiye
vardı 'ilâç şordı merhûm eyitdi
bu gice bize konuğ ol

bu hâli:

1. bu hâli:

Diğer 61

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bu hâli, bu durumu.

bu hâli gördi hayrete düşdi taşra
çıkdı ol akçeyi
şeyhün önine kodı yine aluñ
diyü zârilik eyledi 'özü

bu kadar:

1. bu kadar:

Diğer 48

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Bu kadar.

bu kadar müselmânlar ve gâziler
bir kâfir kal'asına müteveccih
olalar inşaallah feth olur didi
Pâdişâh bu kadar işarete

2. bu kadar:

Diğer 48

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Bu kadar.

bu kadar müselmânlar ve gâziler
bir kâfir kal'asına müteveccih
olalar inşaallah feth olur didi
Pâdişâh bu kadar işarete

bu vech ile:

1. bu vech ile:

Diğer 58

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bunun gibi, böyle, bu
yüzden.

yazmışlar ol mübârek hatt-ı
şerîfün şüreti nakl olundu
ki bu vech ile yazılmışdur
sebeb-i tahrîr ve bâ'is-i takrîr
oldur

buğday:

1. buğday:

Diğer 56

Mısra: 26

Tâneleri un ve ekmek
yapımında kullanılan bir
hububat.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurağda biter Kostañtınıyye
fethinde karındaşum

buğday sorbası:

1. buğday sorbası:-s, -ı

Diğer 39

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Buğday çorbası.

eylemedi Akşemseddîn hizmete
başladı ta'âm vakti geldi
tekneler ile yoğurd ve buğday
sorbası getürdiler bölük bölük

bugün:

1. bugün:

Diğer 69

Mısra: 8

*Bugün, içinde
bulunduğumuz gün.*

aşşam eve güçle vardı bugün
şeyhün bir âdemin urdum
irişün şeyhe şefâ'at eyleñ didi
şeyhe âdem vardı merhûm

bul:

1. **bulmaduğun:** -ı, -ma, -duğ, -uñ

Diğer 66

Mısra: 20

Elde etmek, ulaşmak.

zâhirün 'aşkıydı ferâğat
eylemez didi fırsat fevt
oldı ertesi şeyh eyitdi yâ Sa'dî
isteyüp bulmaduğun

2. **buldı:-dı**

Diğer 61

Mısra: 9

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabağ oldı kızı babası
anda buldı vâkı'ay kız hikâyet
eyledi lâkin kızcağazuñ iki
gözleri

3. **buldı:-dı**

Diğer 66

Mısra: 24

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

babasınun diyâr-ı 'Acemde
işâret eylediği şeyhe gitdi
bu varınca ol dahı fevt olmuş
buldı merhûm

4. **buldı:-dı**

Diğer 72

Mısra: 28

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

dervîş-i seyyâh şeklinde geldi
beni Bursada buldı andan
İstanbula gitdi ben Göynüke
girdüm İstanbula Göynüke

5. **buldı:-dı**

Diğer 73

Mısra: 25

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

teslîm ve irâdet getir didi
Hamdî uyandı yüregini yanar
buldı
Kayseriyyeye Şeyh İbrâhîme
gitmek tedârükünde iken nâ-gâh

6. **bulup:-up**

Diğer 36

Mısra: 6

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

kabir yiri bulup ihvânına
vaşıyyet eyledi ki kabrüm
üzerine bu
âyet-i kerîmeyi yazasız

7. **bulup:-up**

Diğer 41

Mısra: 9

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

bulup şabâha dek 'ibâdet iderler
Kâziyü'l-hâcâta münâcât
eyledükleri zemânda ol mekâna
kalb-i şerîflerinun meylin 'arz

8. **bulup:-up**

Diğer 51

Mısra: 13

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

Şeyh dahı ol kabir-i şerîfi orman
arasında bulup 'aşâsın rast
Ebü Eyyübün göbegi
berâberinde dikdi ta'yîn eyledi
ba'zı

9. **buldum:-du, -m**

Diğer 58

Mısra: 3

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

çıkar diyü buyruldı soğuk
cehennemde buldum
elhamdülillâh
'afv olundu didi Akşemseddîn
kendü hâtt-ı şerîfiyle vakf-nâme

10. **buldılar:-dı, -lar**

Diğer 38

Mısra: 1

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

İrtesi şabâh halk ziyârete gelecek
ol vech ile buldılar bu

11. **buldılar:-dı, -lar**

Diğer 49

Mısra: 22

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

bulmadı üç günden şofıra
Edirnekapısı kırbında bir
vîrânede
'ibâdet ider buldılar ol
zemândan berü ol mahalleye
Akşeyh

12. **buldılar:-dı, -lar**

Diğer 61

Mısra: 15

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

anasına çağırdı gözüm gördi
şeyhün 'alemin ve şeyhi gördüm
didi halk kızuñ üstine üsdiler
gözleri görmüş buldılar

13. **bulunca:-unca**

Diğer 67

Mısra: 20

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

illâ meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend dahı bulunca
bir ders fevt oldı Mezbûr
'Abdülkâdir 'acüz dünyâya üç
talâk

14. **bulunduğ:-un, -duğ, -ı**

Diğer 45

Mısra: 10

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

olunan silinmiş süpürilmiş pāk
yir ke'ennehū ol mev'zî'e hiç
meyyit defn olunmamış
bulunduğı nakl-i şahîh ile
tevâtür

15. **bulamayup:-a, -ma, -y, -up**

Diğer 45

Mısra: 8

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

kirâmdan ba'zı cesed-i şerîfin
görmek murâd itdüklerinde
'izâm ve

şerā'itinden nişān ve eğer
bulamayup cesed-i mübârekleri
vaz'

16. **bulmadı:-ı, -ma, -dı**
Diğer 49
Mısra: 21
(Arayarak veya rastgele)
*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

bulmadı üç günden sonra
Edirnekapısı kırbında bir
virānede
'ibādet ider buldılar ol
zemāndan berü ol maḥalleye
Akşeyḥ

17. **bulmadı:-ı, -ma, -dı**
Diğer 54
Mısra: 20
(Arayarak veya rastgele)
*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

Muḥammed aradı bulmadı
Mezkūr Mevlānā Sefer-şāh
diyār-ı
'Araba çıktı arāzī-i
muḥaddesede gezdi enbiyā ve
evliyā mezar-ı şerīflerinde sākin
olup dergāh-ı Hākka tazarru'
eyledi

bul-:

1. **buldı:-dı**
Diğer 52
Mısra: 4
(Arayarak veya rastgele)
*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

olunan semte nazar kıldı kabr-i
şerīfün üzerinde nūr gördi
şabāḥ olıcaḥ vardı kabr-i şerīfi
buldı yüzün sürdi üzerine

2. **buldum:-du, -m**
Diğer 64
Mısra: 18
(Arayarak veya rastgele)
*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak.*

vākı'alarumuñ evā'iline işāret
eyledüm yazdum cümlesini
ḥāṭırumda 'ala't-tafşıl buldum
bundan evvel ḡāyetde nisyān

bulamaç:

1. **bulamaç:**
Diğer 45

Mısra: 2
Bulamaç, un çorbası.

yemek yemezüz didi rivāyet
olunur ki şeyḥ bulamaç şorbasın
severdi aña meylinden sü'āl
olundı bulamaç nūr şorbasıdır

2. **bulamaç:**
Diğer 64
Mısra: 26
Bulamaç, un çorbası.

İskilibde yatur cümle ḥalvetde
idiler bunlar riyāzetle me'mūrlar
idi ammā baña her gün kuşluk
vaktinde bir çanak bulamaç ve

3. **bulamaç:**
Diğer 65
Mısra: 4
Bulamaç, un çorbası.

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu ḥāṭıra oldı ki bir
şahan çerb pilāv olsa yesem

bulamaç şorbasın:

1. **bulamaç şorbasın:-s, -m**
Diğer 45
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Bulamaç, un çorbası.

yemek yemezüz didi rivāyet
olunur ki şeyḥ bulamaç şorbasın
severdi aña meylinden sü'āl
olundı bulamaç nūr şorbasıdır

bundan evvel:

1. **bundan evvel:**
Diğer 64
Mısra: 18
Kelime Tipi: -
Bundan önce.

vākı'alarumuñ evā'iline işāret
eyledüm yazdum cümlesini
ḥāṭırumda 'ala't-tafşıl buldum
bundan evvel ḡāyetde nisyān

bunlar:

1. **bunlardan:-dan**
Diğer 40
Mısra: 14
*Bu işaret zamirinin çokluk
biçimi.*

Telḥişü Def'u'l-Meṭā'in ve
bunlardan mā'adā bir Türkī
risāleleri
daḥı vardır Maḳāmāt-ı Evliyā
diyü ad virmişlerdür Hikāyet

2. **bunlara:-a**
Diğer 54
Mısra: 11
*Bu işaret zamirinin çokluk
biçimi.*

içmege başladılar ser-ḥoş olıcaḥ
bunlara bir kilindir şarāb
gönderdiler bunlar daḥı ol şarābı
ḥoş görüp içdiler mest

3. **bunlara:-a**
Diğer 65
Mısra: 24
*Bu işaret zamirinin çokluk
biçimi.*

tennūra girmek üzerinde oturur
ve bunlara daḥı def'-i kabz
içün sen daḥı böyle eyle diyü
ta'lim eyler pes şeyḥ

4. **bunlar:**
Diğer 64
Mısra: 25
*Bu işaret zamirinin çokluk
biçimi.*

İskilibde yatur cümle ḥalvetde
idiler bunlar riyāzetle me'mūrlar
idi ammā baña her gün kuşluk
vaktinde bir çanak bulamaç ve

5. **bunlardur:-dur**
Diğer 66
Mısra: 8
*Bu işaret zamirinin çokluk
biçimi.*

bāṭına iḥsān eyledüğinden
mā'adā ebnā'-i kirām daḥı
virmişdür oğullarınun esāmisi
bunlardur Muḥammed

6. **bunlaruñ:-uñ**
Diğer 48
Mısra: 2
*Bu işaret zamirinin çokluk
biçimi.*

eyle olsa feth-i Koştantıniyye
Mehdīnūndür didiler
Pādişāhı ḡazādan men' eylediler
Akşemseddin bunlaruñ

7. **bunlaruñ:-uñ**
Diğer 54
Mısra: 18

Bu işaret zamirinin çokluk biçimi.

hamrdur pes bunların ahlâli
beyne'n-nâs münteşir oldu
Sultân
Muhammed Handan havf idüp
her biri bir tarafa kaçdı Sultân

8. bunlar:

Diğer 54

Mısra: 12

Bu işaret zamirinin çokluk biçimi.

içmeğe başladılar ser-hoş olıcak
bunlara bir kilindir şarâb
gönderdiler bunlar dağı ol şarâbı
hoş görüp içdiler mest

bünyâd olundu:

1. bünyâd olundu:-un, -dı

Diğer 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bina edilmek, inşa edilmek.

kubbe-i 'âliye bünyâd olundu
rivâyet olunur ki keşret-i

burc:

1. burcına:-i, -n, -a

Diğer 52

Mısra: 2

*Kale duvarlarından daha
yüksek, yuvarlak, dört köşe veya
çok köşeli kale çıkıntısı.*

Muhammeden 'Abdühü ve
resûlühü didi imân lezzetin tatdı
şevk ve sefasından şabâh
olmadın kal'a burcına çıkdı ol
işâret

burçak:

1. burçak:

Diğer 39

Mısra: 8

*Baklagillerden, yuvarlak ve
mercimeğe benzeyen, taneleri
hayvan yemi olarak kullanılan
bir bitki.*

Bayramuñ burçak imecesi var
imiş şüfiler tarlada burçak
yolarlar imiş Akşemseddin ol
eşnâda geldi Hacı Bayram iltifât

2. burçak:

Diğer 39

Mısra: 8

*Baklagillerden, yuvarlak ve
mercimeğe benzeyen, taneleri
hayvan yemi olarak kullanılan
bir bitki.*

Bayramuñ burçak imecesi var
imiş şüfiler tarlada burçak
yolarlar imiş Akşemseddin ol
eşnâda geldi Hacı Bayram iltifât

bursa:

1. bursa:-da

Diğer 53

Mısra: 23

Bursa şehri.

okumağa ta'yin olunanuñ birisi
'âlim ve kâmil ve zâhid ve
fâzıl oldu Göynükden göçdi
Bursada Orhan

2. bursa:-da

Diğer 62

Mısra: 11

Bursa şehri.

ve Bursada çok tırımışdur
arkasıyla ekmek getirüp
satup şomun şomun mü'minler
dirmiş halk teberriken

3. bursa:-da

Diğer 62

Mısra: 19

Bursa şehri.

Bâyezîd Han Bursada Câmî'-i
Kebîreyi binâ idüp Şeyh Hâmîd
hazretlerinden anda olmağı
iltimâs eyledi şeyh dağı anda

4. bursa:-da

Diğer 70

Mısra: 8

Bursa şehri.

oğlı dağı Nurullâhdur 'âlim ve
fâzıl idi Bursada okurdu
dânişmend idi hâtâ'en kendüye
kalemîrâş baturdı andan vefât

5. bursa:-da

Diğer 70

Mısra: 12

Bursa şehri.

Akşemseddinüñ bir oğlı dağı
Emru'llâhdur Bursada
mütemekkin
oldı Sultân Murâd Han
'imâretine mütevellî oldu

6. bursa:-da

Diğer 72

Mısra: 28

Bursa şehri.

dervîş-i seyyâh şeklinde geldi
beni Bursada buldı andan
İstanbula gitdi ben Göynüke
girdüm İstanbuldan Göynüke

7. bursa:-da

Diğer 73

Mısra: 18

Bursa şehri.

'ulümü ve eşnâf-ı ma'ârifî taḥşîl
ve tekmil eyledi hattâ 'ilm-i
müşîkiyi dağı kemâl-ile bilürdi
Bursada Murâd Han ibn-i

8. bursadan:-dan

Diğer 62

Mısra: 22

Bursa şehri.

birkaç def'a va'z eyledi
ḥalâyıkuñ kendüye ziyâde
iḳbâlin
görüp Bursadan gitti Akşaraya
geldi anda fuḳârâ' -i tâlibîn

9. bursadan:-dan

Diğer 70

Mısra: 10

Bursa şehri.

eyledi meyyitin Bursadan
Göynüke getürdiler mezâr-ı
şerîf
içinde defn olundu ortadağı
mezâr anlarındur

10. bursaya:-y, -a

Diğer 74

Mısra: 1

Bursa şehri.

şeyh İbrâhîm Bursaya geldi
Hamdiye eyitdi seni baña
gönderen
beni dağı saña gönderdi didi
imdi sen benden evvel
Kayseriyyeye

burun:

1. burun:

Diğer 55

Mısra: 15

Sahip olmak.

Dimiş ol bir 'azîze burun aña
var
Saña 'ilm-i ledünni kıla tekrâr

bütün:

1. bütün:

Diğer 72

Mısra: 7

Bütün, belgisiz sıfat.

şagal bu olduğu neden ma'lûm
olur didiler Nûrî'l-hüdâ eyitdi
karnını yaruñ yardılar Horusuñ
bütün ayağı çıkıdı hikâyet

buvr:

1. buyruldı:-ul, -dı

Diğer 58

Mısra: 3

Buyrulmak, emredilmek.

çıkar diyü buyruldı şoğuk
cehennemde buldum
elhamdülillâh
'afv olundu didi Akşemseddîn
kendü hañ-ı şerîfiyle vakf-nâme

büyüg:

1. büyügin:-in

Diğer 53

Mısra: 19

Büyük.

istemege şeyhe getürdi bu
oğlancuklara şeyh nazar kıldı
mürâkabeye vardı başın
kaldurdı büyügin ticârete iki

büyük:

1. büyük:

Diğer 48

Mısra: 9

*Boyutları, benzerlerinden
daha fazla olan (somut nesne).*

büyük gemiler geldi çok 'asker
ve azuk geldi
kâfirler şenlik eylediler pes
'ulemâ ve 'ümerâ cem' oldu

büyük oğlu:

1. büyük oğlu:

Diğer 43

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Büyük oğlu. II

*Akşemseddîn'in en büyük oğlu
Muhammed Sadullah.*

şeyhe getürdi tazarru' eyleyüp
bağışladı şeyhüñ büyük oğlu
Sa'dullâh Çelebi bu ne
hikmetdür diyü sü'al eyledi
Şeyh

2. büyük oğlu:

Diğer 71

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Büyük oğlu. II

*Akşemseddîn'in en büyük oğlu
Muhammed Sadullah.*

bir gün Akşeyhüñ yedi oğlu bir
arada şeyh ile ta'âm yerlerdi
şeyh
elhamdülillâh didi şeyhüñ
büyük oğlu eyitdi yedi oğul bir

buyur:-

1. buyurur:-ur

Diğer 55

Mısra: 14

*Bir şeyin yapılmasını kesin
olarak bildirmek, emretmek.*

Sefer-şâhı Akşemseddîne irşâd
içün gönderdüğüne ol
kitabuñ evvelinde işâret eder ve
buyurur ki beyt

buyur:

1. buyurdi:-dı

Diğer 42

Mısra: 21

*Bir şeyin yapılmasını kesin
olarak bildirmek, emretmek.*

añvâline temâm vâkıf olmadı
şandım pes şeyh buyurdi divât
ve kalem getürdiler yazdı edviye
getürdiler 'ilâc eyledi

2. buyuruñ:-uñ

Diğer 42

Mısra: 19

*Bir şeyin yapılmasını kesin
olarak bildirmek, emretmek.*

imdi siz 'ilâcın buyuruñ didiler
Şeyh 'Abdurrahîm eydür
Şeyhüñ bu cür'etinden
mütehayyir oldum Zîrâ emrâzuñ

3. buyurdi:-dı

Diğer 44

Mısra: 13

*Bir şeyin yapılmasını kesin
olarak bildirmek, emretmek.*

te'âlâya hoş geldi bize buyurdi
bu beyti tesbîh eyledük
hikâyet olunur ki bayram gün
olıcak halk 'iye meşğûl
olduklarında

4. buyurduğı:-duğ, -ı

Diğer 55

Mısra: 4

*Bir şeyin yapılmasını kesin
olarak bildirmek, emretmek.*

kuñnı idi ber-vech ile dıkdürdi ki
iki yüzi dañı yoz idi
Akşemseddîñ Şeyh İbrâhîme
te'lif eylesün diyü buyurduğı

5. buyurduğı:-duğ, -ı

Diğer 55

Mısra: 7

*Bir şeyin yapılmasını kesin
olarak bildirmek, emretmek.*

velâyet ise şeyhüñ buyurduğı
kitâbı bu kañtan işâretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyh İbrâhîme bu hâl

6. buyurduğı:-duğ, -ı

Diğer 55

Mısra: 9

*Bir şeyin yapılmasını kesin
olarak bildirmek, emretmek.*

ma'lûm olmışdı Sefer-şâh
varınca şeyhüñ buyurduğı üzere
kitabuñ
birkaç cüzden te'lif eylemişdi
Sefer-şâh varıcak ol cüzleri

7. buyurdi:-dı

Diğer 64

Mısra: 15

*Bir şeyin yapılmasını kesin
olarak bildirmek, emretmek.*

yokdur pes halvet emr eyledi ve
ihyâ buyurdi ol gicede dört
yüz vâkı'a gördüm çün şabâh
nemâzına şalâ didiler

8. buyurdi:-dı

Diğer 51

Mısra: 19

Söylemek, beyan etmek.

pes Akşemseddîn buyurdi kabır-i
şerîfi budur
'alâmet-i zâhiresi oldur ki Ebû
Eyyûb defn olundu 'Arab

9. buyurdi:-dı

Diğer 63

Mısra: 8
Söylemek, beyan etmek.

buyurdu kim hiç dünyâmuz
olduğu yok idi 'Aceb kağı
günâhumuzdan oldı Şeyh Hâcî
Bayram rahmetullâhi 'aleyhi

10. buyuruñ:-uñ

Diğer 53

Mısra: 10

Buyur etmek, bir şey
yemesini teklif etmek, içeri
girmeye veya yemeye dâvet
etmek.

şunmadı şunuñ buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanlaruñ naşibi
degül oturanlardan birisi

buyurdu kim:

1. buyurdu kim:

Diğer 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Buyurdu ki.

vâkı' ayı haber virdi Akşeyh
buyurdu kim bu 'âdeti terk
eyleme
dervişlere dahı itdür Şeyh
İbrâhîmüñ vefâtı hicretüñ

buz:

1. buz:

Diğer 57

Mısra: 25

Donarak katı duruma
gelmiş su.

kilimi örtüñ didi ördiler bir
sâ'atdan soñra kalkdı meger
havâ gâyetde issi idi şüfîler
gördi şeyhüñ şakalında buz

C

ca'fer:

1. ca'fer:

Diğer 36

Mısra: 21

Hiz. Ebu Bekir'in 4
oğlundan biri. Küffar elinde
şehit olmuş ve evladı
kalmamıştır.

ki Hâzret-i Ebû Bekri's-
Şiddîkûn dört oğlu vardı
Naşrullâh 'Abdu'r-rahmân ve
Ca'fer ve Muhammed razîyal-
lâhü

2. ca'fer:

Diğer 37

Mısra: 3

Hiz. Ebu Bekir'in 4

oğlundan biri. Küffar elinde
şehit olmuş ve evladı
kalmamıştır.

cedd-i a'lâsıdur Ca'fer küffâr
elinde şehîd olup evladı kalmadı
ve Muhammed Şihâbeddîn-i
Sühreverdîñ cedd-i a'lâsıdur

câmi':

1. câmi':

Diğer 62

Mısra: 10

Cemedan, derleyen,
toplayan.

kaddesallâhu sırrahû Kayşeriyye
şehrindendür ve kabri
Aksaraydadur 'ilm-i zâhiri ve
bâtını câmi' idi ve kerâmeti bi-
haddür

2. câmi':

Diğer 52

Mısra: 28

Cami, mescit.

geçdi Göynüke geldi ahîrî'l-
emr Sultân Muhammed
Göynüke niçe yük akçe ve
bennâ gönderdi Göynükde
câmi'

3. câmi'e:-e

Diğer 54

Mısra: 3

Cami, mescit.

halk anlara lakab kodılar cum'a
gün olup halk câmi'e giricek
anlar meyhaneye cem' olurlardı
hamr içerdiler ser-hoş olurlardı

câmi:

1. câmi:

Diğer 73

Mısra: 10

Molla Câmi veya tam
adıyla Nureddin Abdurrahman
Câmi (ö.1492), Nakşibendî
tarikatına mensup İranlı âlim ve

şair. 15. yüzyılın en iyi Fars
şairlerindendir.

oğlu vardı ol 'aşrda belki a'sâr-ı
mâziye ve âtiyenüñ
ekşerinde nazîri belki şebîhi
gelmiş idi Câmi kaddesa'llâhu

2. câmi:

Diğer 73

Mısra: 11

Molla Câmi veya tam
adıyla Nureddin Abdurrahman
Câmi (ö.1492), Nakşibendî
tarikatına mensup İranlı âlim ve
şair. 15. yüzyılın en iyi Fars
şairlerindendir.

sırrahu'l-'azîz hâzretlerinden
okurdu Câmi hâzretlerinüñ
taşnîfâtın ve eş'ârın ve havâlin
okuyup bilen kâmiller

3. câmi:

Diğer 73

Mısra: 13

Molla Câmi veya tam
adıyla Nureddin Abdurrahman
Câmi (ö.1492), Nakşibendî
tarikatına mensup İranlı âlim ve
şair. 15. yüzyılın en iyi Fars
şairlerindendir.

Câmi hâzretlerinüñ kemâlin
bilürler Hikâyet olunur ki
Hamdi

Çelebi anası karnında iken Şeyh
Akşemseddîn mübârek elin

4. câmiye:-y, -e

Diğer 73

Mısra: 3

Molla Câmi veya tam
adıyla Nureddin Abdurrahman
Câmi (ö.1492), Nakşibendî
tarikatına mensup İranlı âlim ve
şair. 15. yüzyılın en iyi Fars
şairlerindendir.

Sultân Bâyezîd Muhammed Han
Câmiye nice def'a
mektûb gönderüp envâ-ı ri'âyet
ideyin ve her konağına

câmi'-i kebîreyi:

1. câmi'-i kebîreyi:-y, -i

Diğer 62

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Ulu cami. II Bursa Ulu Cami.

Bāyezīd Hān Bursada Cāmi‘-i Kebīreyi binā idüp Şeyh Hāmīd hāzretlerinden anda olmağı iltimās eyledi şeyh dağı anda

cāmi‘ü hāzihi‘l-menākıb:

1. cāmi‘ü hāzihi‘l-menākıb:

Diğer 55

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Menkıbeleri bir araya toplayan.

ortancı oğluna Pīr Aḥmed Çelebi diyü ad konulmuşdur bu fakīr cāmi‘ü hāzihi‘l-menākıb Emir Hüseyn Enīsinün

cāmi‘ü‘l-menākıb:

1. cāmi‘ü‘l-menākıb:

Diğer 42

Mısra: 3

Menkıbeleri bir araya toplayan.

ḥayvanāt aña söylerdi kaşaba-i Göynükde bir mu‘temeddün ‘aleyh bir kimse cāmi‘ü‘l-menākıb Emir Hüseynine Göynük

cān:

1. cānna:-ı, -n, -a

Diğer 45

Mısra: 27

Beden, ruh, insanın maddi ve mânevî varlığı.

Cānına cismi merkad olmuşdur

cānib:

1. cānibden:-den

Diğer 48

Mısra: 22

Taraf, cihet, yan.

yüzi derledi başın kaldurup bu senenün rebîü‘l-evvel ayınun yigirminci gün seher vaktinde şıdk ve himmetle fülān cānibden

2. cānib:

Diğer 57

Mısra: 28

Taraf, cihet, yan.

bağçesi yanına uğrarmış ol kimesne ol yolu yukarı cānib çıkarup yolu bağçesine ilhak eylemiş ol sebeb-ile kabir

3. cānibin:-in

Diğer 69

Mısra: 5

Taraf, cihet, yan.

ol ḥiyynde çayırda idi kalkdı koyunun bir cānibin çayırda çıkardı çoban koyunun bir cānibin yine koydı ol cānibin yine

cānib-i şarkisinde:

1. cānib-i şarkisinde:-s, -i, -n, -de

Diğer 57

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Doğu yönü, tarafı.

gidelüm didi Göynükün cānib-i şarkisinde Sarrāc maḳberesi dimekle ma‘rūf ve

cebren:

1. cebren:

Diğer 39

Mısra: 4

Zorla.

taḳarlar cebren Anḳara şehrinde Hācı Bayram işigine birağurlar nazar eyler zencirün ucın Hācı Bayram ḳaddese elinde

2. cebren:

Diğer 39

Mısra: 16

Zorla.

şofrasına da‘vet eyleyüp zencir ile cebren gelen konuğı bu vech ile konuklarlar didi Akşemseddin Hāzretlerine irādet-i

cedd-i a‘lāsıdur:

1. cedd-i a‘lāsıdur:-sı, -dur

Diğer 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

En büyük ata, dede.

Mevlānā Celālū‘d-din-i Rūmī hāzretlerinin cedd-i a‘lāsıdur ve ‘Abdu‘r-raḥmān Şāḳıḳ-i Belhī hāzretlerinin

2. cedd-i a‘lāsıdur:-sı, -dur

Diğer 37

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

En büyük ata, dede.

cedd-i a‘lāsıdur Ca‘fer küffār elinde şehid olup evladı kalmadı ve Muḥammed Şihābeddin-i Sühreverdinin cedd-i a‘lāsıdur

3. cedd-i a‘lāsıdur:-s, -ı, -dur

Diğer 37

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

En büyük ata, dede.

cedd-i a‘lāsıdur Ca‘fer küffār elinde şehid olup evladı kalmadı ve Muḥammed Şihābeddin-i Sühreverdinin cedd-i a‘lāsıdur

cefa-yı ihveti:

1. cefa-yı ihveti:-i

Diğer 46

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Kardeşlerin eziyeti.

Ḳalısardur cefa-yı ihveti zār Rivāyet olunur ki Akşemseddinün vefātından bir sâ‘at soñra

cehd:

1. cehdle:-le

Diğer 74

Mısra: 18

Çok çalışmak.

anlar ihāta eylemişdi kesble ve cehdle taḥşil olunmak ḳābil degüldi anlara meḥülāt bi‘ṭ-ṭab‘ münkeşif olmuşdı ‘Arabiyetde

cehd eylemek:

1. cehd eylemek:-mek

Diğer 52

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Çalışıp çabalamak, azmetmek, uğraşmak.

eylemek saña kifâyet ider didi
ve dahı pâdişâhlıkda nice biñ
perdeler vardır nice biñ
degirmen taşını bir kimesne
kanda

cehennem:

1. cehennemden:-den

Diğer 58

Mısra: 2

*Ahirette günahkârların
azap görecekları yer.*

‘azâbına giriftâr oldu ‘afv
olunmak taleb eyledüm zârılık
kıldum Hâk Te‘âlâ du‘âmı kabûl
eyledi var cehennemden

2. cehennemde:-de

Diğer 58

Mısra: 3

*Ahirette günahkârların
azap görecekları yer.*

çıkar diyü buyruldu soğuk
cehennemde buldum
elhamdülillâh
‘afv olundu didi Akşemseddin
kendü hatt-ı şerîfiyle vakf-nâme

cehennemlik:

1. cehennemlik:

Diğer 71

Mısra: 2

*Cehennemde yanmaya
müstahak (kimse).*

Meczub idi mescide giren
halkuñ paşmağların ve
pabuçların
görüñ şunuñ şâhibi cennetlik
şunuñ şâhibi cehennemlik

celâl-i ‘izzetüñ bahrında:

1. celâl-i ‘izzetüñ bahrında:-i, -n, -da

Diğer 44

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gücünün sonsuz denizinde.

İy kemâl-i kudretüñ nefhinde
‘âlem bir nefes
V‘ey celâl-i ‘izzetüñ bahrında
dünyâ keff ü hes

cem‘ eyledi:

1. cem‘ eyledi:-di

Diğer 47

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
*Bir araya getirmek,
toplamak.*

Muhammed Han yigirmi bir
yaşında pâdişâh oldu bir yıldan
soñra Edirne’de ‘ulemâ ve
ümerâyı cem‘ eyledi

2. cem‘ eyledi:-di

Diğer 50

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

*Bir araya getirmek,
toplamak.*

târîhinde Mu‘âviye aşhâbdan ve
ğayrıdan ‘asker cem‘
eyledi oğlı

3. cem‘ eyledi:-di

Diğer 74

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Bir araya getirmek,
toplamak.*

vardı Hamdî mürid olup murâda
irdi Hamdî Çelebi tefâsîre
müte‘allık iki cild kitâb cem‘
eyledi Mecâlisü’t-Tefâsîr

cem‘ evlemişdür:

1. cem‘ evlemişdür:-miş, -dür

Diğer 74

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Bir araya getirmek,
toplamak.*

bir risâle cem‘ evlemişdür ki
gözler görmedük ve kulaqlar
işitmedük ‘acâyib yazmışdur ve
‘ilm-i fıkıhda dahı bir kitâb

2. cem‘ evlemişdür:-miş, -dür

Diğer 74

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Bir araya getirmek,
toplamak.*

cem‘ evlemişdür Mesâi’l-i
Mühimmeyi yazmışdur ve
manzûm
Münisü’l-‘Uşşâk adlı kitâbı ve
Kıyâfet-nâmesi

cem‘ idüp:

1. cem‘ idüp:-üp

Diğer 45

Mısra: 18

Kelime Tipi: -
*Bir araya getirmek,
toplamak.*

kaşaba-i Göynükde kendülerine
eyledüğü mescide girdi
Ehîbbâsın cem‘ idüp ebnâsın
vesâ’ir evlâdın getürüp vaşıyyet

cem‘ oldı:

1. cem‘ oldı:-dı

Diğer 48

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir araya getirmek,
toplamak.*

büyük gemiler geldi çok ‘asker
ve azuk geldi
kâfirler şenlik eylediler pes
‘ulemâ ve ‘ümerâ cem‘ oldı

cem‘ oldılar:

1. cem‘ oldılar:-dı, -lar

Diğer 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir araya getirmek,
toplamak.*

Yezîdi bile koşdı Kostañtınıyye
üzerine gâzâya
gönderdi ol ‘azîm gâzâyı işiden
ulular cem‘ oldılar Ebû

cem‘ olurdu:

1. cem‘ olurdu:-ur, -dı

Diğer 52

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir araya getirmek,
toplamak.*

yine cem‘ olurdu didi rivâyet
olunur ki merhûm
Sultân Muhammed Han gâzî
Kostañtınıyye feth olunduğdan

cem‘ olurlardı:

1. cem‘ olurlardı:-ur, -lar, -dı

Diğer 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir araya getirmek,
toplamak.*

halk anlara lakab kodılar cum‘a
gün olup halk câmi‘e giricek
anlar meyhâneye cem‘ olurlardı
hamr içerdiler ser-hoş olurlardı

cemā'at:**1. cemā'atun:-iñ****Diğer 39****Mısra: 12***Cemaat, topluluk.*

üleşdurdiler ve ol cemā'atun kelbceğizlerine dağı aş ve etmek virdiler Akşemseddine iltifāt eylemediler Akşemseddin vardı

cemī':**1. cemī':****Diğer 53****Mısra: 26***Bütün, tüm, cümle.*

dirleridi cemī' 'ulūm-ı zāhireyi tekml eyledi 'ilm-i kelāma felsefiyyāta tevağğul eyledi ve kendüye akrān tokuz kişiyle

cem'-i meşāhifni:**1. cem'-i meşāhifni:-n, -i****Diğer 59****Mısra: 13****Kelime Tipi: -***Bütün Kur'an-ı Kerim'ler, mushaflar.*

el-mülakḳab Akşemseddin el-ḥaḳir cem'-i meşāhifni ve mecmū'-ı kütübini ve sāyir emlakını vakfa binā eyledi benüm

cem'-i mesāyilini:**1. cem'-i mesāyilini:-i, -n, -i-ini****Diğer 74****Mısra: 26****Kelime Tipi: -***Bütün meseleler.*

yazup giderken cem'-i mesāyilini istihrāc iderlermiş istihrāc eylemedükleri mes'eleyi yazmışlar tā istihrāc edince tevaḳḳuf

ceng eyledi:**1. ceng eyledi:-di****Diğer 48****Mısra: 8****Kelime Tipi: -***Savaşmak.*

i'tibār ve i'tikād eyleyüp yaraḳ gördi Koştanṭiniyye üzerine vardı elli dört gün ceng eyledi āhir Firengistāndan İstanbula

cennet:**1. cennet:****Diğer 75****Mısra: 6**

İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra Allah tarafından mükāfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Hāzret-i Zeynī Efendinün Hūdā Meskenin cennet enisin ḥod ide

cennetlik:**1. cennetlik:****Diğer 71****Mısra: 2**

Ölünce cennete girecek nitelikte olduğu kabul edilen, cennete girmeye lâyık.

Meczub idi mescide giren ḥalkuñ paşmaḳların ve pabuḳların görüp şunuñ şāhibi cennetlik şunuñ şāhibi cehennemlik

cerr itdürürdi:**1. cerr itdürürdi:-dür, -ür, -di****Diğer 38****Mısra: 24****Kelime Tipi: -**

Medrese talebelerinin üç aylarda (recep, şāban, ramazan) köylerde imamlık ve vāizlik yaparak bir yıllık geçimlerini sağlayacak para ve erzākı toplamaları işi.

şer'iyye içün ba'zı dervişlere dervāh ve cerr itdürürdi ol sebebden Akşemseddin ibā idüp Hācı Bayrama varmazdı

cesed:**1. cesed:****Diğer 46****Mısra: 1***Cansız, ölü vücut, naaş.*

Cesed ü cism ü rüh u vuşlat-ı beyın

cesed-i mübārekleri:**1. cesed-i mübārekleri:-ler, -i****Diğer 45****Mısra: 8****Kelime Tipi: -***Mübarek ceset.*

kirāmdan ba'zı cesed-i şerifin görmek murād itdüklerinde 'ızām ve şerā'itinden nişān ve eğer bulamayup cesed-i mübārekleri važ'

cesed-i şerifin:**1. cesed-i şerifin:-in****Diğer 45****Mısra: 7****Kelime Tipi: -***Mübarek naaş.*

kirāmdan ba'zı cesed-i şerifin görmek murād itdüklerinde 'ızām ve şerā'itinden nişān ve eğer bulamayup cesed-i mübārekleri važ'

cevāb:**1. cevāb:-a****Diğer 59****Mısra: 8**

Bir soruya, bir isteğe, bir söz, bir davranış veya yazıya verilen karşılık, yanıt.

degin ḥarc gerekmez mi inkıżā'-i 'iddetleri vefātıdır didi bu cevāba 'aşḥābdan kimse inkār eylemedi ve meşāyḥdan

cevāb virdi:**1. cevāb virdi:-di****Diğer 57****Mısra: 9****Kelime Tipi: -**

Karşılık vermek, icabet etmek.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir ḡarīb āvāzla çağırıldılar kedi hemān ḳalkdı ḳapuya vardı cevāb virdi ol taşradagı eyitdi

2. cevāb virdi:-di**Diğer 41****Mısra: 19****Kelime Tipi: -**

Cevap vermek, açıklama yapmak.

hılâfet virdün hikmeti nedür
didiler Hâcî Bayram cevâb virdi
ki
Hâzâ kevsecun keyyusun bime
yü' minü bimâ yesme'u ve yerâ
şümme ye'rifuhü ve hüm
yes'elüne min hikmetihî mâ ra'â
ev

3. cevâb virdi:-di

Diğer 48

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

ma'nâsını istedi cevâb virdi ki
evvelâ Kostañnıyyeyi
Sultân Muhammed Han feth
eyler soñra benî-aşfar alur Beni-
aşfar

4. cevâb virdi:-di

Diğer 50

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

miydi didi şeyh cevâb virdi ki ol
zemânda Fakîh Ahmed
kutb-ıdî Allâhü te'âlâ taşarrufi
aña virmiş idi ol

5. cevâb virdi:-di

Diğer 56

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

Muhammed cevâb virdi ki ben
şeyhe ta'zîm eylemekde bi-
ihtiyârın
Sâyir şeyhler gelüp benümle
muşâfâha eyledüklerinde

6. cevâb virdi:-di

Diğer 56

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

cevâb virdi ki kıyâmate yakın
melhame-i kübrâ vardır ol
melhameden bir iki yıl evvel
yağmur yağmayup kaht olsa

7. cevâb virdi:-di

Diğer 56

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

Hızıra şordum cevâb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiz didi
anuñ içün ol tuhım dökdüm didi
hikâyet olunur ki Akşeyhe bir

8. cevâb virdi:-di

Diğer 57

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

toñmış şeyh ol mağalden kalkdı
eve geldi bir şüfî ol mâcerâdan
şordı şeyh cevâb virdi ki ulu yol
evvel ol kabir şâhibinüñ

9. cevâb virdi:-di

Diğer 58

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

mîrâşı da'vâsın eyledi Ebû Bekr
raziyallâhu anı 'inde'l-aşhâb
cevâb virdi ki kimse
peygamberden miras yemez zîrâ

cevâb virüb:

1. cevâb virüb:-üb

Diğer 43

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

cevâb virüb
ya'nî bir Allâha ibâdet iderin
ğayre meylim yok pes dünyâ

cevâb virüp:

1. cevâb virüp:-üp

Diğer 41

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

cevâb virüp otuz yıldan evvel
seyâhatda gezerken kalbimüñ
meyli vaqî' olan yir ancak didi
rivayet olunur ki Hâcî Bayrama

2. cevâb virüp:-üp

Diğer 43

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

şeyh pîr-i za'îf oldukça gözünñ
nûrı artardı gözlüğe
muhtâc olmadı sebebinden sü'âl
eylediler cevâb virüp sofra

3. cevâb virüp:-üp

Diğer 44

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

Germiyân Türki didüğinden
sü'âl eyledi Şeyh cevâb virüp
'âlem-i sülûkda merâtib-i
anaşırdan merâtib-i eflâke 'urüc

4. cevâb virüp:-üp

Diğer 49

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

şeyhün ta'yîn-i vaqt
eyledüğinden sü'âl eylediler
cevâb virüp
karındaşım Hızır ile 'ilm-i
ledünnide Kostañnıyyenüñ

5. cevâb virüp:-üp

Diğer 67

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

sâkit ve sâkin ve 'âlem-i
ferâğatda mütemekkin idi
söylemeye
söylemezdi bir mes'ele-i
şer'iyye şorana cevâb virüp
şöyle

cevâbı virüp:

1. cevâbı virüp:-üp

Diğer 48

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Cevap vermek, açıklama
yapmak.*

şeyhe gönderdi kal'a feth olmak
ve 'adüya zafer bulmak
var mıdır didi Şeyh cevâbı
virüp ümmet-i Muhammedden

cevâp virdi:

1. cevâp virdi:-di

Diğer 52

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Cevap vermek, açıklama yapmak.

şöña tarîk-i taşavvufa sâlik oldu
hâzret-i şeyhe aḥkâm-ı tarîkat
her ne ise baña gösterüp irşâd
eyledi Şeyh cevâp virdi ki

cevâp virüp:

1. cevâp virüp:-ü

Diğer 44

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Cevap vermek, açıklama yapmak.

Şeyh cevâp virüp oruçda niyet
şartdur biz ol gün
şavma niyet eylemezüz 'umûm
ğaflet ḥavfindan ḥayrete düşüp

cevdet-i hatt:

1. cevdet-i hatt:

Diğer 74

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Güzel ve kusursuz yazı.

kâbil degüldi ve ceyyidü'l-ḥatt-
ıdı ve bu cevdet-i hatt ile
temâm ḥatm-ı kelâmu'llâhı on
dört günde min evvelihî ilâ

ceyyidü'l-ḥatt:

1. ceyyidü'l-ḥatt-ıdı:-ı, -dı

Diğer 74

Mısra: 22

İyi hattat.

kâbil degüldi ve ceyyidü'l-ḥatt-
ıdı ve bu cevdet-i hatt ile
temâm ḥatm-ı kelâmu'llâhı on
dört günde min evvelihî ilâ

cidd ü cehd ile:

1. cidd ü cehd ile:

Diğer 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Büyük bir gayret ve ciddiyetle.

ü cehd ile bezl-i māl ü cāh idüp
resûlullâh şallallâhü 'aleyhi ve
sellem ḥazretlerinin ravza-i
mübârekelerinin civârında bir

cild:

1. cild:

Diğer 74

Mısra: 5

*Bir eserin, birbirinin
devamı olarak birkaç kitap
hâlinde basılan kısımlarından
her biri.*

vardı Ḥamdî mürid olup murâda
irdi Ḥamdî Çelebi tefâsîre
müte'allık iki cild kitâb cem'
eyledi Mecâlisü't-Tefâsîr

cinn:

1. cinnî:-n, -î

Diğer 56

Mısra: 30

*İnsanlar tarafından
görülmeyp çeşitli biçimlere
girerek ancak kendileriyle ilgi
kuranlara veya istedikleri
kimsele göründüklerine ve
olağanüstü sayılan bâzı işleri
yapacak güce sâhip
bulunduklarına inanılan gizli
yaratıklara verilen isim.*

cinnî karısı geldi şeyh ile
karındaş oldu ekşer evkâtda

2. cinnî:-n, -î

Diğer 57

Mısra: 5

*İnsanlar tarafından
görülmeyp çeşitli biçimlere
girerek ancak kendileriyle ilgi
kuranlara veya istedikleri
kimsele göründüklerine ve
olağanüstü sayılan bâzı işleri
yapacak güce sâhip
bulunduklarına inanılan gizli
yaratıklara verilen isim.*

'avrata dâyim gelme ahyânen
gel didi hikâyet olunur ki bir
cinnî şeyhe muḥabbet eyledi
şeyh bî-ḥaber iken cinnî kedi

3. cinnîler:-nî, -ler

Diğer 61

Mısra: 7

*İnsanlar tarafından
görülmeyp çeşitli biçimlere
girerek ancak kendileriyle ilgi
kuranlara veya istedikleri
kimsele göründüklerine ve
olağanüstü sayılan bâzı işleri
yapacak güce sâhip
bulunduklarına inanılan gizli
yaratıklara verilen isim.*

dirneği vardı ol kızcağazı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışâr tağında oynayup
gezerken ḥorus ötdi cinnîler

4. cinnîlerüñ:-n, -î, -ler, -üñ

Diğer 61

Mısra: 5

*İnsanlar tarafından
görülmeyp çeşitli biçimlere
girerek ancak kendileriyle ilgi
kuranlara veya istedikleri
kimsele göründüklerine ve
olağanüstü sayılan bâzı işleri
yapacak güce sâhip
bulunduklarına inanılan gizli
yaratıklara verilen isim.*

diledi şeyh kabûl eylemedi
hikâyet olunur ki Göynükde bir
nâ-bâlîğa kızcağaz geç vakîit
evden taşra çıkdı cinnîlerüñ

cinn:

1. cinn-ile:-ile

Diğer 57

Mısra: 16

*İnsanlar tarafından
görülmeyp çeşitli biçimlere
girerek ancak kendileriyle ilgi
kuranlara veya istedikleri
kimsele göründüklerine ve
olağanüstü sayılan bâzı işleri
yapacak güce sâhip
bulunduklarına inanılan gizli
yaratıklara verilen isim, ecinni.*

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyh
eyitdi insân cinn-ile dâim bir
yerde olmak güçdür var gît
ahyânen gel didi cinnî daḥı

cinnî:

1. cinnî:

Diğer 57

Mısra: 17

Cin taifesinden olan.

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyh
eyitdi insân cinn-ile dâim bir
yerde olmak güçdür var gît
ahyânen gel didi cinnî daḥı

cinnî 'avrata:

1. cinnî 'avrata:-a

Diğer 57

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cin kadın.

'avrata dāyım gelme ahyānen
gel didi hikāyet olunur ki bir
cinnī şeyhe muḥabbet eyledi
şeyh bī-ḥaber iken cinnī kedi

cinnī 'avratuñ:

1. cinnī 'avratuñ:-uñ

Diğer 57

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cin kadın.

gelürdi ol cinnī 'avratuñ
oğlancukları vardı şeyh

cinnī kedi:

1. cinnī kedi:

Diğer 57

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kedi kılığına girmiş cin.

'avrata dāyım gelme ahyānen
gel didi hikāyet olunur ki bir
cinnī şeyhe muḥabbet eyledi
şeyh bī-ḥaber iken cinnī kedi

cism:

1. cismi:-i

Diğer 45

Mısra: 27

Beden / vücut.

Cânına cismi merkad olmuşdur

2. cism:

Diğer 46

Mısra: 1

Cisim, gövde.

Cesed ü cism ü rûh u vuşlat-ı
beyn

cism-i mübarekin:

1. cism-i mübarekin:-in

Diğer 37

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Muhterem, mübarek cisim

II İnsan vücudu.

didükleri kurd geldi Kabr-i
şeriflerin açdı cism-i
mübarekin yemek istedi Şeyh
Hamza mübarek elin tabütan

civār:

1. civārında:-ı, -n, -da

Diğer 36

Mısra: 5

Yakın yer, etraf.

ü cehd ile bezl-i māl ü cāh idüp
resülullāh şallallāhü 'aleyhi ve
sellem ḥazretlerinin ravza-i
mübarekelerinin civārında bir

cübbe:

1. cübbe:

Diğer 65

Mısra: 22

*Uzun ve geniş elbise,
cüppe. II Kıyafet.*

Akşeyh gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tācı altında bir makreme
örtünmüş tennür eylemiş

cum'a:

1. cum'a:

Diğer 54

Mısra: 3

Cuma günü.

halk anlara laḳab kodılar cum'a
gün olup halk cāmi'e giricek
anlar meyhāneye cem' olurlardı
ḥamr içerlerdi ser-ḥoş olurlardı

cümle:

1. cümlesini:-si, -n, -i

Diğer 64

Mısra: 17

Hepsi, tamamı.

vākı' alarumuñ evā'iline işāret
eyledüm yazdum cümlesini
ḥātırumda 'ala't-tafşıl buldum
bundan evvel ḡāyetde nisyān

2. cümle:

Diğer 63

Mısra: 24

Hepsi, tamamı.

olunmuş ki müderris ve
müste'iddin cümle Ḥanīfiyyü'l-
mezheb
olalar pes bunı gördi
medreseden ferāḡat eyledi şulḥ
üzere

3. cümle:

Diğer 64

Mısra: 25

Hepsi, tamamı.

İskilibde yatur cümle ḥalvetde
idiler bunlar riyāzetle me'mûrlar
idi amma baña her gün kuşluk
vaḳtinde bir çanak bulamaç ve

4. cümle:

Diğer 64

Mısra: 19

Hepsi, tamamı.

ḡālibdi bildüm ki bu ḥıfz u
ḥuzûr cümle şeyḫüñ
berekātındandır pes ḥalvete ve
ihyāya müdāvetmet eyledüm
seksen

cümle-i ehıbbāndan:

1. cümle-i ehıbbāndan:-dan

Diğer 36

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bütün dostlar.

Hüseyn Enisi bendeñi bī-rütbe-i
eşḫāb-ı kehf gibi zümre-i
evliyāñdan maḥcûb ve maḥcûr
ve cümle-i ehıbbāndan maḥrûm
ve

cür'et:

1. cür'etinden:-in, -den

Diğer 42

Mısra: 20

Yüreklilik, ataklık, cesaret.

imdi siz 'ilācın buyuruñ didiler
Şeyh 'Abdurrahīm eydür
Şeyḫüñ bu cür'etinden
müteḥayyir oldum Zirā emrāzuñ

cüz:

1. cüzden:-den

Diğer 55

Mısra: 10

Parça, kısım, bölüm.

ma'lûm olmuşdı Sefer-şāh
varınca şeyḫüñ buyurduğı üzere
kitābuñ

birkaç cüzden te'lif eylemişdi
Sefer-şāh varınca ol cüzleri

2. cüzleri:-ler, -i

Diğer 55

Mısra: 10

Parça, kısım, bölüm.

ma'lûm olmuşdı Sefer-şāh
varınca şeyḫüñ buyurduğı üzere
kitābuñ

birkaç cüzden te'lif eylemişdi
Sefer-şâh varıcağ ol cüzleri

Ç

çadır:

1. çadır:

Diğer 49

Mısra: 3

*Barınmak maksadıyla yere
çakılmış kazıklara keçe, kalın
bez, kıl dokuma veya deri
gerilmek suretiyle açık havada
kurulan, kolayca sökülüp
taşınabilir barınak.*

şeyhün çadırına geldi çadır
berkinmiş hançerin çıkarup
çadırı
bir mikdâr şakç eyledi içerü
bakdı gördi çadırın içine
döşenmiş

2. çadırı:-ı

Diğer 49

Mısra: 3

*Barınmak maksadıyla yere
çakılmış kazıklara keçe, kalın
bez, kıl dokuma veya deri
gerilmek suretiyle açık havada
kurulan, kolayca sökülüp
taşınabilir barınak.*

şeyhün çadırına geldi çadır
berkinmiş hançerin çıkarup
çadırı
bir mikdâr şakç eyledi içerü
bakdı gördi çadırın içine
döşenmiş

3. çadırına:-ı, -n, -a

Diğer 49

Mısra: 3

*Barınmak maksadıyla yere
çakılmış kazıklara keçe, kalın
bez, kıl dokuma veya deri
gerilmek suretiyle açık havada
kurulan, kolayca sökülüp
taşınabilir barınak.*

şeyhün çadırına geldi çadır
berkinmiş hançerin çıkarup
çadırı
bir mikdâr şakç eyledi içerü
bakdı gördi çadırın içine
döşenmiş

4. çadırın:-uñ

Diğer 49

Mısra: 4

*Barınmak maksadıyla yere
çakılmış kazıklara keçe, kalın*

*bez, kıl dokuma veya deri
gerilmek suretiyle açık havada
kurulan, kolayca sökülüp
taşınabilir barınak.*

şeyhün çadırına geldi çadır
berkinmiş hançerin çıkarup
çadırı
bir mikdâr şakç eyledi içerü
bakdı gördi çadırın içine
döşenmiş

5. çadırına:-ı, -n, -a

Diğer 56

Mısra: 2

*Barınmak maksadıyla yere
çakılmış kazıklara keçe, kalın
bez, kıl dokuma veya deri
gerilmek suretiyle açık havada
kurulan, kolayca sökülüp
taşınabilir barınak.*

çadırına varalum eger kalkup
bize ta'zîm iderse biz i'tikâd
eyledüğümüz gibi degüldür eger
kalkmazsa muhaqqak velîdür

6. çadırına:-ı, -n, -a

Diğer 56

Mısra: 4

*Barınmak maksadıyla yere
çakılmış kazıklara keçe, kalın
bez, kıl dokuma veya deri
gerilmek suretiyle açık havada
kurulan, kolayca sökülüp
taşınabilir barınak.*

didi kalkdılar şeyhün çadırına
vardılar selâm virdiler Şeyh
'aleyküm es-selâm didi lâkin
kalkmadı ta'zîm eylemedi

çağır:

1. çağırır:-dı

Diğer 57

Mısra: 16

Çağırarak, seslenmek.

çağırır kedi segirdüp geldi şeyh
eyitdi insân cinn-ile dâim bir
yerde olmak güçdür var git
ahyânen gel didi cinnî dahı

2. çağırır:-dı

Diğer 61

Mısra: 14

Çağırarak, seslenmek.

anasına çağırır gözüm gördi
şeyhün 'alemin ve şeyhi gördüm
didi halk kızuñ üstine üşdiler
gözleri görmüş buldılar

3. çağırır:-dı

Diğer 66

Mısra: 16

Çağırarak, seslenmek.

nışfu'l-leyle Edirmede şeyhün
deryâ-yı himmeti taşdı
Sa'dullâhuñ mütâlâ'a hânesine
vardı kapudan çağırır yâ

4. çağırır:-dı, -la

Diğer 57

Mısra: 8

Çağırarak, seslenmek.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
garîb âvâzla çağırır kedi
hemân kalkdı kapuya vardı
cevâb virdi ol taşradagı eyitdi

çağur:

1. çağırır:-dı

Diğer 53

Mısra: 14

Çağırarak, seslenmek.

çağırır şeyh pilavı şâhibine
virün didi virdiler hikâyet
olunur
ki Göynükde Akşemseddinün
bir tacir koñşısı varıdı ol

çalıs:

1. çalısurır:-ur, -dı

Diğer 66

Mısra: 14

*Emek harcamak, gayret
etmek.*

okuduñ bildün ben âhirete
gitmedin 'ilm-i bâtını dahı tañşıl
eyle dirdi Sa'dullâh tûrmaz
'ilm-i zâhire çalısurır bir gece

çanak:

1. çanak:

Diğer 64

Mısra: 26

*Toprak kap, topraktan
yemek kabı, çanak.*

İskilibde yatur cümle halvetde
idiler bunlar riyâzetle me'mûrlar
idi ammâ baña her gün kuşluk
vaktinde bir çanak bulamaç ve

2. çanak:

Diğer 65

Mısra: 4

*Toprak kap, topraktan
yemek kabı, çanak.*

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu hâtıra oldu ki bir
şahan çerb pilāv olsa yesem

cāre:

1. çāre:

Diğer 36

Mısra: 15

*Bir sonuca varmak,
ortadaki engelleri kaldırmak
için tutulması gereken yol, çıkar
yol, çözüm yolu.*

Şi'r

Rehî nemî bore m u çāre nemî
yānem

çatla:

1. çatlar:-r

Diğer 63

Mısra: 28

*Parçaları ayrılıp
dağılmayacak biçimde yarılmak.*

āteş peydā olurdu bir nesne
çatlar gibi içerüsinden bir şadā
gelüp
kendüden giderdi Erdebile
gitmege niyet eylemişdi bu

cavır:

1. çayırda:-da

Diğer 69

Mısra: 4

*Ot biten yer, otluk, hayvan
otlatmaya mahsus yer.*

ol hîynde çayırda idi kalkdı
koyunuñ bir cānibin çayırdan
çıkdı çoban koyunuñ bir
cānibin yine koydı ol cānibin
yine

2. çayırdan:-dan

Diğer 69

Mısra: 4

*Ot biten yer, otluk, hayvan
otlatmaya mahsus yer.*

ol hîynde çayırda idi kalkdı
koyunuñ bir cānibin çayırdan
çıkdı çoban koyunuñ bir
cānibin yine koydı ol cānibin
yine

3. çayırına:-ı, -n, -a

Diğer 69

Mısra: 3

*Ot biten yer, otluk, hayvan
otlatmaya mahsus yer.*

didi hikāyet olunur ki
merhūmuñ köyde evi kırbında
bārū
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhūm meger

çekil:

1. çekilmiş:-miş

Diğer 69

Mısra: 3

(duvar) örölmek.

didi hikāyet olunur ki
merhūmuñ köyde evi kırbında
bārū
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhūm meger

çemenzār:

1. çemenzār:

Diğer 41

Mısra: 8

Çimenlik, bahçe.

otuz yıl muqaddem Göynüke
uğramışlar Gölözi
nām mevzide aḥşām yetişdi bir
aḳarşu kenārında bir çemenzār

çerb pilāv:

1. çerb pilāv:

Diğer 65

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yağlı ve etli pilav.

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu hâtıra oldu ki bir
şahan çerb pilāv olsa yesem

2. çerb pilāv:

Diğer 65

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yağlı ve etli pilav.

dedi şeyh hūzūrına vardum beni
yanına da 'vet eyledi ve
elūme bir şahan çerb pilāv virdi
murād geçe mi didi ben daḥı

çeşme:

1. çeşme:

Diğer 53

Mısra: 1

Çeşme; pınar; su kaynağı.

Ebū Bekr-i Merzenī bārī çeşme
yapalum didi şeyh rāzī oldu

2. çeşme:

Diğer 53

Mısra: 2

Çeşme; pınar; su kaynağı.

çeşme yapuñ kabūl
eyledüm ve bu çeşmenüñ
sevābını Sultān

3. çeşme:

Diğer 53

Mısra: 7

Çeşme; pınar; su kaynağı.

ihtiyācı var didi pes vech-i
meşrūh üzere tārīh yazdılar
mermere
kızdılar el'an ol çeşme ol tārīhle
mevcūddur lākin

4. çeşmenüñ:-n, -üñ

Diğer 53

Mısra: 3

Çeşme; pınar; su kaynağı.

çeşme yapuñ kabūl
eyledüm ve bu çeşmenüñ
sevābını Sultān

çevgān:

1. çevgānla:-la

Diğer 69

Mısra: 7

*Değnek, ucu eğri sopa. II
Anadolu'da koyun ve keçi
çobanlarının koyunları çevirmek
ve gerekirse ayağından ve
boynundan çekerek tutmak için
kullandıkları ucu "v"
biçimindeki çoban sopası.*

çıkdı çoban yine koydı āḥir ol
çoban merhūmı bilmeyüp
çevgānla urdı merhūm tınmadı
hemān döndi pes çoban

çift sürmege:

1. çift sürmege:-meg, -e

Diğer 68

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

*Toprağı işleyip ekilebilir
duruma getirmek.*

Evḥad kalkdı tarlaya çift
sürmege gitti bir sâ'at
geçmedin oğlancuk füc'eten
vefāt eyledi hikāyet olunur ki
yaz

çık:**1. çıkdı:-dı****Diğer 54**

Mısra: 21

Gitmek.

Muhammed aradı bulımadı
Mezkür Mevlânâ Sefer-şâh
diyâr-ı
‘Araba çıkdı arâzî-i
muqaddesede gezdi enbiyâ ve
evliyâ mezâr-ı şeriflerinde sâkin
olup dergâh-ı Hakk’a tazarru’
eyledi

2. çıkdı:-du, -dan**Diğer 44**

Mısra: 3

Çık; terk et.

eyledi hâlvetten çıkdıktan
şoñra şeyh hazretleri hoş-hâtır
olduğı zemânda hâlvette
olanlardan biri şeyhün âferîn

3. çıkdı:-dı**Diğer 52**

Mısra: 6

Ortaya çıkmak, belirtmek.

mezâr binâ eyledi ve kızap
yaparken kabır-i şerifün
kırbında bir
ayazma çıkdı eyle olsa Sultân
Muhammed Han ve sâyir

4. çıkdı:-dı**Diğer 72**

Mısra: 7

Bulunduğı yerden çıkmak.

şâğal bu olduğı neden ma’lûm
olur didiler Nûru’l-hüdâ eyitdi
kırnını yaruñ yardılar Hırusuñ
bütün ayağı çıkdı hikâyet

5. çıkdı:-du, -m**Diğer 44**

Mısra: 7

Yükselmek, erişmek.

eyledüm dördüncü kıt göge
çıkdım Anda olan melâ’ikeye
emr
olunmuş bu beyti okurlar

6. çıkarup:-ar, -up**Diğer 57**

Mısra: 29

Almak, kaldırmak, kapmak.

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yukarı cânib
çıkarup yolu bağçesine ilhak
eylemiş ol sebeb-ile kabir

7. çıkdı:-dı**Diğer 60**

Mısra: 21

*(Özellik ve nitelik için)**Anlaşılmak, ortaya çıkmak.*

gözedüp muntazırlar idi
Akşemseddin nâ-gâh kıça geldi
Hâcî
Bayramuñ borcından sü’âl
eyledi toksan biñ akçe borcî
çıkdı

8. çıkarup:-ar, -up**Diğer 49**

Mısra: 3

Açığa çıkmak.

şeyhün çadırına geldi çadır
berkinmiş hançerin çıkarup
çadırı
bir mikdâr şakķ eyledi içertü
bakdı gördü çadırıñ içine
döşenmiş

9. çıkardı:-ar, -dı**Diğer 54**

Mısra: 5

Çıkmak; bir şeyin üzerinde olmak.

birisi pişhân tahtası üstine
çıkdı istihzâ’en hâṭibe
taklîd iderdi ve kendüleri
tonadurdi

10. çıkardı:-ar, -dı**Diğer 37**

Mısra: 20

Bulunduğı yerden çıkmak.

çıkdı ol kırdı kavradı
boğazından tıtdı helâk eyledi

11. çıkardı:-ar, -dı**Diğer 69**

Mısra: 5

Bulunduğı yerden çıkmak.

ol hıynde çayırda idi kâlkdı
kıyunuñ bir cânibin çayırda
çıkdı çoban kıyunuñ bir
cânibin yine kıydı ol cânibin
yine

12. çıkardı:-ar, -dı**Diğer 69**

Mısra: 6

Bulunduğı yerden çıkmak.

çıkdı çoban yine kıydı âḫir ol
çoban merhûmı bilmeyüp
çevgânla urdı merhûm tınmadı
hemân döndü pes çoban

13. çıkdı:-dı**Diğer 57**

Mısra: 19

Bulunduğı yerden çıkmak.

gıtdi ahyânen gelür şeyhi ziyâret
kılırdı rivâyet olunur kı
bir gün şeyh şavmasından kıkdı
şûfîlere bir kılim getürün

14. çıkdı:-dı**Diğer 71**

Mısra: 8

Bulunduğı yerden çıkmak.

oldı Nûru’l-hüdâ bile giderin
didi şeyh alup gitmedi
Nûru’l-hüdâ kıpu öñine kıkdı
başın açdı babasından

15. çıkdı:-dı**Diğer 38**

Mısra: 3

Bulunduğı yerden çıkmak.

kerâmeti görüp kırdı götürüp
mübârek elini tâbüt içine
kıydılar yine kıkdı bir ehl-i
ferâset kimse kırdı yapışmağ
ile

16. çıkdı:-dı**Diğer 68**

Mısra: 20

Bulunduğı yerden çıkmak.

evine gitsün didi Evḫad ‘inâd
eyledi elbetde giderin didi
‘âkıbet kendüler kıkdı yâ Evḫad
‘inâd eyleme didi Evḫad

17. çıkdı:-dı**Diğer 69**

Mısra: 16

Bulunduğı yerden çıkmak.

Rab yol virme didi Sa’dî Çelebi
evden kıkdı zulûmât peydâ
oldı ra’d ve berķ yil ve yağmur
oldı Sa’dî kızmetkârlarıyla

18. çıkar:-ar**Diğer 58**

Mısra: 3

Bulunduğı yerden çıkmak.

çıkar kıyü kıyruıldı şoğuk
cehennemde buldum
elḫamdülillâh

'afv olundu didi Akşemseddin
kendü hatt-ı şerifiyle vakf-nâme

19. **çıkdı:-dı**
Diğer 52

Mısra: 2
*Bir yere, bir şeyin üzerine
çıkmaq.*

Muhammeden 'Abduhü ve
resulühü didi imân lezzetin tatdı
şevk ve sefasından şabâh
olmadın kal'a burcına çıkdı ol
işâret

20. **çıkdı:-ar, -dı**
Diğer 71
Mısra: 6
*(Bulunduğu yerden) Dışarı
çıkmasını sağlamak.*

vardur El'an Nûru'l-hüdâ bınarı
dirler ol bınarı 'aşâsıyla
çıkdı dirler nakl olunur ki bir
gün Akşemseddin köye gider

çık geldi:

1. **çık geldi:-dı**
Diğer 60
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Deyim**
*Beklenmedik bir zamanda
gelmek.*

gözedüp muntazırlar idi
Akşemseddin nâ-gâh çık geldi
Hâcî
Bayramın borcından sü'âl
eyledi toksan bin akçe borcu
çıkdı

çık ar:

1. **çık arup:-up**
Diğer 68
Mısra: 8
*(Giyilen veya takılan
şeyleri) Vücuttan ayırmak.*

ve kaftânı kısa geyerdi ve
dülbendi başında şarardı ve
bir yaña dağı döndürmezdi
çık arup bakmazdı gice ve
gündüz

coban:

1. **coban:**
Diğer 52
Mısra: 14
*Hayvanları gezdirip
otlatan kişi.*

Ensârınun mezâr-ı şerîfi kazılup
şeyhün didüğü 'âlâmetler
zâhir olduğı zemânda bir çoban
geldi ol kabr-i şerîf budur

2. **coban:**
Diğer 69
Mısra: 3
*Hayvanları gezdirip
otlatan kişi.*

didi hikâyet olunur ki
merhûmun köyde evi kurbında
bârü
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhûm meger

3. **coban:**
Diğer 69
Mısra: 5
*Hayvanları gezdirip
otlatan kişi.*

ol hîynde çayırda idi kalkdı
koyunun bir cânibin çayırdan
çıkdı çoban koyunun bir
cânibin yine koydı ol cânibin
yine

4. **coban:**
Diğer 69
Mısra: 6
*Hayvanları gezdirip
otlatan kişi.*

çıkdı çoban yine koydı âhir ol
çoban merhûmı bilmeyüp
çevgânla urdı merhûm tınmadı
hemân döndi pes çoban

5. **coban:**
Diğer 69
Mısra: 6
*Hayvanları gezdirip
otlatan kişi.*

çıkdı çoban yine koydı âhir ol
çoban merhûmı bilmeyüp
çevgânla urdı merhûm tınmadı
hemân döndi pes çoban

6. **coban:**
Diğer 69
Mısra: 7
*Hayvanları gezdirip
otlatan kişi.*

çıkdı çoban yine koydı âhir ol
çoban merhûmı bilmeyüp
çevgânla urdı merhûm tınmadı
hemân döndi pes çoban

7. **coban:**
Diğer 69

Mısra: 10
*Hayvanları gezdirip
otlatan kişi.*

eyitdi ol çoban beni urdı egerçi
ben beddu 'â eylemedüm
ammâ gayret-i Hâk anı helâk
eyledi varun kefenin alun didi

8. **coban:**
Diğer 69
Mısra: 12
*Hayvanları gezdirip
otlatan kişi.*

anlar varınca çoban vefât eyledi
hikâyet olunur ki
merhûm 'Abdülkâdir Efendinin
Sa'di adlu bir oğlu vardı Rûm

çoğal:-

1. **çoğaldılar:-dı, -lar**
Diğer 40
Mısra: 18
*Çoğalmak, artmak,
fazlalaşmak.*

çoğaldılar pes şeyh keşrete
düşdük diyü Begbâzârından
göçüp
İskilib kazâsında Küstağı
dimekle ma'rûf kaşabâtdan

cok:

1. **cok:**
Diğer 45
Mısra: 14
*"Aşırı bir biçimde"
anlamında zarf.*

Muhammed Hamdi yetim zâ'if
ve zelil kalur yoğsa bu
miñneti çok dünyâdan
göçerdüm bir gün mezkûr
Hamdi Çelebinün

2. **cok:**
Diğer 48
Mısra: 5
*"Aşırı bir biçimde"
anlamında zarf.*

elinden Mehdî yine fetî eyler
didi Mevâli ile çok
mübâhase eyledi 'Akıbet Sultân
Muhammed şeyhün sözine

3. **cok:**
Diğer 48
Mısra: 9
*"Aşırı bir biçimde"
anlamında zarf.*

büyük gemiler geldi çok 'asker
ve azuk geldi
kâfirler şenlik eylediler pes
'ulemā ve 'ümerā cem' oldu

4. çok:

Diğer 54

Mısra: 9

"Aşırı bir biçimde"
anlamında zarf.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimāt iderdi bir gün yine
meyhānede

'İyş iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında hamr

5. çok:

Diğer 62

Mısra: 11

"Aşırı bir biçimde"
anlamında zarf.

ve Bursada çok tırmuşdur
arkasıyla ekmek getirüp
şatup şomun şomun mü'minler
dirmiş halk teberrüken

6. çok:

Diğer 66

Mısra: 26

"Aşırı bir biçimde"
anlamında zarf.

Sa'dullāh Çelebi 'ālim-i taḥrīr
şāḥib-i taḥrīr idi tefāsire
müte'allık çok taḥrīrātı vardur
ve Şerḥ-i Mevākıfā ḥāşiye

7. çok:

Diğer 73

Mısra: 21

"Aşırı bir biçimde"
anlamında zarf.

dānişmend idi çok mübāḥāse ve
mücādeleleri oldu
Ḥamdī Çelebi 'ilm-i zāhiri taḥşil
eyledükden soñra bir gice

8. çok:

Diğer 74

Mısra: 6

"Aşırı bir biçimde"
anlamında zarf.

dimekle müte'ārefdür içinde çok
taḥrīrleri ve tedkikleri
vardur ve Aḥmediye adlu kitāb
nazm eylemişdür ve

9. çokdur:-dur

Diğer 69

Mısra: 24

"Aşırı bir biçimde"
anlamında zarf.

geldi merḥūmuñ menākıbı
çokdur lākin biz iḥtişār eyledük
Merḥūm 'Abdülkādīr Çelebi
sekiz yüz altmış sekiz senesinüñ

10. çokdur:-dur

Diğer 74

Mısra: 15

"Aşırı bir biçimde"
anlamında zarf.

vardur ve ḳasā'idi ve eş'arı
ḥurūf üzere müdevvendür
merḥūmuñ
menākıbı ve kerāmātı çokdur
müstaḳil kitāb olmağa

çok kimse:

1. çok kimse:

Diğer 63

Mısra: 14

Kelime Tipi: -
Pek çok kişi.

mü'essir idi anlardan çok kimse
zirve-i velāyete yetişdi İnce
Bedreddīn ve Kızılca Bedreddīn
ve Baba Nahḥās-ı Anḳaravī

çubuk suyunuñ:

1. çubuk şuyunuñ:-n, -uñ

Diğer 63

Mısra: 11

Kelime Tipi: -
Ankara'da bulunan Çubuk
Çayı.

ism-i şerifleri Ḥacı Paşadur
Ankara şehrine karīb Çubuk
şuyunuñ üzerinde dere içinde
Şolfazl nām ḳaryedendür
evā'ilde

çün:

1. çün:

Diğer 64

Mısra: 16

"-diğında", "-dığı zaman".

yokdur pes ḥalvet emr eyledi ve
ihyā buyurdi ol gicede dört
yüz vākı'a gördüm çün şabāḥ
nemāzına şalā didiler

cünki:

1. cünki:

Diğer 64

Mısra: 5

"Bundan dolayı, bu
yüzden" anlamında kullanılan
bağlaç.

İbrāhīm eydür çünkü halk tağıldı

Aḳşemseddīn eyitdi
'acebdür hiç bir gönüm ağırr
dir kimse yokdur pes döndi

D

dahı:

1. dahı:

Diğer 39

Mısra: 12

"De, da" bağlacı.

üleştürdiler ve ol cemā'atun
kelbecgizlerine dahı aş ve etmek
virdiler Aḳşemseddīne iltifāt
eylemediler Aḳşemseddīn vardı

2. dahı:

Diğer 40

Mısra: 15

"De, da" bağlacı.

Telḥişü Def'u'l-Metā'in ve
bunlardan mā'adā bir Türkī
risāleleri
dahı vardur Maḳāmāt-ı Evliyā
diyü ad virmişlerdür Ḥikāyet

3. dahı:

Diğer 41

Mısra: 3

"De, da" bağlacı.

köyde dahı halk üşüp keşret
ḥāşıl oldu andan dahı gitdi
Göynüke
mescid yapıdı degirmen yapıdı
ḥikāyet olunur ki

4. dahı:

Diğer 41

Mısra: 3

"De, da" bağlacı.

köyde dahı halk üşüp keşret
ḥāşıl oldu andan dahı gitdi
Göynüke
mescid yapıdı degirmen yapıdı
ḥikāyet olunur ki

5. dahı:

Diğer 41

Mısra: 23

"De, da" bağlacı.

olduğu gibi tıbb-ı zāhiri dağı
hāzık idi dirler ki

6. dağı:

Diğer 43

Mısra: 2

"De, da" bağlacı.

mezra'aları virmişdi ol kerime
dağı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh dağı bir mişdar yir
aldı El'an ol mezra'alar

7. dağı:

Diğer 43

Mısra: 3

"De, da" bağlacı.

mezra'aları virmişdi ol kerime
dağı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh dağı bir mişdar yir
aldı El'an ol mezra'alar

8. dağı:

Diğer 50

Mısra: 1

"De, da" bağlacı.

eyle didi Pādīshāh dağı eyle didi
kal'a feth olundukdan sonra

9. dağı:

Diğer 50

Mısra: 8

"De, da" bağlacı.

Muhammed gāyetde şād oldu
hiçbir zemān dağı böyle
sevinmemiş
idi pes Pādīshāh eyitdi

10. dağı:

Diğer 50

Mısra: 20

"De, da" bağlacı.

hilāfete kendüyi 'Aliden çakık
zann eyledi hilāfet da'vāsın
eyledi Aşhābdan ol zemānda
hayātda olanlar dağı icthād
eylediler

11. dağı:

Diğer 50

Mısra: 21

"De, da" bağlacı.

uluları ve ekşeri 'Aliye bī'at
eylediler ve ba'zıları dağı
Mu'āviyeye bī'at eylediler
mābeynide ihtilāf oldu aşhāb-ı

12. dağı:

Diğer 51

Mısra: 3

"De, da" bağlacı.

Eyyüb-ı Enşārī dağı ol 'askerile
küffāra gazā içün
Kostantınıyye üzerine geldi
anda vefāt eyledi Kostantınıyye

13. dağı:

Diğer 51

Mısra: 13

"De, da" bağlacı.

Şeyh dağı ol kabır-i şerifi orman
arasında bulup 'aşāsın rast
Ebü Eyyübün göbeği
berāberinde dikdi ta'yın eyledi
ba'zı

14. dağı:

Diğer 52

Mısra: 23

"De, da" bağlacı.

eylemek saña kifāyet ider didi
ve dağı pādīshāhlıkda nice biñ
perdeler vardır nice biñ
degirmen taşını bir kimesne
kanda

15. dağı:

Diğer 54

Mısra: 12

"De, da" bağlacı.

içmege başladılar ser-hoş olıcak
bunlara bir kilindir şarāb
gönderdiler bunlar dağı ol şarābı
hoş görüp içdiler mest

16. dağı:

Diğer 54

Mısra: 15

"De, da" bağlacı.

olıcak aralarından birisi bu
mışra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu kurkafdan gelen
karkaf
birisi dağı eyitdi

17. dağı:

Diğer 55

Mısra: 3

"De, da" bağlacı.

kuṭnī idi ber-vech ile dikdirdi ki
iki yüzi dağı yoz idi
Akşemseddinün Şeyh İbrāhime
te'lif eylesün diyü buyurduğı

18. dağı:

Diğer 55

Mısra: 5

"De, da" bağlacı.

kitāb dağı hāqıķī ve mecāzī iki
vech ile yazılsun dimişdi
Mevlānā Sefer-şāh gönlinden
eyitdi eger Şeyh İbrāhīm şāhib-i

19. dağı:

Diğer 55

Mısra: 21

"De, da" bağlacı.

kazāsındadır ve dağı ol zıkr
olunan tācir ki Akşemseddine
üç oğlın ve bir kızın du'a

20. dağı:

Diğer 56

Mısra: 11

"De, da" bağlacı.

eyledi bārī şol köhne kürklü
şūfīnün boynın urayın Maḥmūd
Paşa dağı dürlü te'vil eyledi
güç-ile men' eyledi pādīshāhum
siz

21. dağı:

Diğer 56

Mısra: 12

"De, da" bağlacı.

dağı şeyhi da'vet eyleñ geldüğü
zemānda kalkmañ didi pes
Sultān Muhammed Ḥan

22. dağı:

Diğer 57

Mısra: 12

"De, da" bağlacı.

ta'am dağı yokdur meger şeyh
köfte kebābı bişürdi kebāb
demürin kapu yaruğundan
şokayın anuñla ta'āmlan didi
eyle

23. dağı:

Diğer 57

Mısra: 17

"De, da" bağlacı.

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyh
eyitdi insān cinn-ile dāim bir
yerde olmak gücdür var güt
ahyānen gel didi cinnī dağı

24. dağı:

Diğer 59

Mısra: 20

"De, da" bağlacı.

Harrārahū Akşemseddin fi-
evā'ili şa'bān senet-i şemāne ve
hamsine ve şemāni mi'tin
ve dahı Akşemseddinūn silsile-i
tarikleri bu vech iledür

25. **dahı:**

Diğer 60

Mısra: 25

"De, da" bağlacı.

Akşemseddin yigirmi tokuz
biñini ödedi biñ akçe kalmışdı
şāhibi geldi şeyhe takāzā eyledi
şeyh dahı birkaç gün egledi

26. **dahı:**

Diğer 62

Mısra: 20

"De, da" bağlacı.

Bāyezid Han Bursada Cāmi'-i
Kebireyi binā idüp Şeyh Hāmīd
hazretlerinden anda olmağı
iltimās eyledi şeyh dahı anda

27. **dahı:**

Diğer 65

Mısra: 9

"De, da" bağlacı.

dedi şeyh huzūrına vardum beni
yanına da'vet eyledi ve
elūme bir şahan çerb pilāv virdi
murād geçce mi didi ben dahı

28. **dahı:**

Diğer 65

Mısra: 24

"De, da" bağlacı.

tennūra girmek üzerinde oturur
ve bunlara dahı def'-i kabz
içün sen dahı böyle eyle diyü
ta'lim eyler pes şeyh

29. **dahı:**

Diğer 65

Mısra: 25

"De, da" bağlacı.

tennūra girmek üzerinde oturur
ve bunlara dahı def'-i kabz
içün sen dahı böyle eyle diyü
ta'lim eyler pes şeyh

30. **dahı:**

Diğer 66

Mısra: 2

"De, da" bağlacı.

vākı'ayı haber virdi Akşeyh
buyurdi kim bu 'ādeti terk

eyleme
dervişlere dahı itdür Şeyh
İbrāhīmūn vefatı hicretūn

31. **dahı:**

Diğer 66

Mısra: 7

"De, da" bağlacı.

bātına ihsān eyledüğinden
mā'adā ebnā'-i kirām dahı
virmişdür oğullarınūn esāmisi
bunlardur Muḥammed

32. **dahı:**

Diğer 66

Mısra: 13

"De, da" bağlacı.

okuduñ bildüñ ben āhirete
gitmedin 'ilm-i bātını dahı taḥşil
eyle dirdi Sa'dullāh tırmaz
'ilm-i zāhire çalışırdı bir gece

33. **dahı:**

Diğer 66

Mısra: 24

"De, da" bağlacı.

babasınūn diyār-ı 'Acemde
işāret eylediği şeyhe gitdi
bu varınca ol dahı fevt olmuş
buldı merḥūm

34. **dahı:**

Diğer 67

Mısra: 20

"De, da" bağlacı.

illā meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend dahı bulunca
bir ders fevt oldu Mezbūr
'Abdülkādīr 'acüz dünyāya üç
talāk

35. **dahı:**

Diğer 68

Mısra: 5

"De, da" bağlacı.

eyledi bu iki kitāb yanından
gitmezdi ve dahı iç
edük geymezdi amma iç edüğe
meşh idüp namāz kılana uyardı

36. **dahı:**

Diğer 68

Mısra: 8

"De, da" bağlacı.

ve kaftānı kışa geyerdi ve
dülbendi başında şarardı ve
bir yaña dahı döndürmezdi

çıkarup bakmazdı gice ve
gündüz

37. **dahı:**

Diğer 68

Mısra: 12

"De, da" bağlacı.

a'vān tā'ifesinden bir kimesne
yanına oturdi hemān ḳalkdı bir
yire dahı oturdi ya'nı

38. **dahı:**

Diğer 70

Mısra: 3

"De, da" bağlacı.

mezārınūn taşrasında kıble
cānibindedür merḥūm
Akşemseddinūn bir oğlu dahı
Fazlullāhdur babasınūn yerine

39. **dahı:**

Diğer 70

Mısra: 8

"De, da" bağlacı.

oğlu dahı Nurullāhdur 'ālim ve
fāzıl idi Bursada okurdu
dānişmend idi ḥātā'en kendüye
ḳalemtrāş baturdı andan vefāt

40. **dahı:**

Diğer 70

Mısra: 12

"De, da" bağlacı.

Akşemseddinūn bir oğlu dahı
Emru'llāhdur Bursada
mütemekkin
oldı Sultān Murād Han
'imāretine mütevellī oldı

41. **dahı:**

Diğer 70

Mısra: 25

"De, da" bağlacı.

Süleymān Hana şehzāde iken
ḥoca oldı Ka'betullah seferinde
vefāt eyledi Akşemseddinūn bir
oğlu dahı Naşrullāhdur

42. **dahı:**

Diğer 70

Mısra: 27

"De, da" bağlacı.

Taḥşil-i 'ilm içün diyār-ı Fārise
gitdi anda vefāt eyledi ḳabri
nā-ma'lūmdur Akşemseddinūn
bir oğlu dahı Nuru'l-hüdādur

43. **dağı:****Diğer 72**

Mısra: 13

"De, da" bağlacı.

bi-iznillāh hemān yağmur zāhir
olur ve kabır-i şerīfleri Evlūk
karyesinde dūr Akşemseddīnūn
bir oğlu dağı Hāmdullāhdur

44. **dağı:****Diğer 73**

Mısra: 5

"De, da" bağlacı.

biñ akçe vireyin Rūma gelsün
didi anlar dağı Hōrasan
pādişāhı Hüseyn Baykara
hāzretlerin terk eylemediler
gelmediler

45. **dağı:****Diğer 73**

Mısra: 18

"De, da" bağlacı.

‘ulūmı ve eṣnāf-ı ma‘ārifi taḥṣīl
ve tekmil eyledi ḥattā ‘ilm-i
mūşikīyi dağı kemāl-ile bilürdi
Bursada Murād Hān ibn-i

46. **dağı:****Diğer 74**

Mısra: 2

"De, da" bağlacı.

şeyḫ İbrāhīm Bursaya geldi
Hāmdiye eyitdi seni baña
gönderen
beni dağı saña gönderdi didi
imdi sen benden evvel
Kaysəriyyeye

47. **dağı:****Diğer 74**

Mısra: 3

"De, da" bağlacı.

var inşaallāh ben dağı varayın
didi pes şeyḫ dağı

48. **dağı:****Diğer 74**

Mısra: 3

"De, da" bağlacı.

var inşaallāh ben dağı varayın
didi pes şeyḫ dağı

49. **dağı:****Diğer 74**

Mısra: 11

"De, da" bağlacı.

bir risāle cem‘ eylemişdür ki
gözler görmedük ve kulaqlar
işitmedük ‘acāyib yazmışdur ve
‘ilm-i fıkıhda dağı bir kitāb

50. **dağı:****Diğer 47**

Mısra: 6

*"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.*

Muḥammede dağı Şemsüddin
dir Feth-i Koştantıniyye sene
ḥamse ve ḥamsine ve şemāne
mi‘e tārīhinde merḥūm Sultān

daim:1. **daim:****Diğer 57**

Mısra: 16

Daim, sürekli, her vakit.

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyḫ
eyitdi insān cinn-ile dāim bir
yerde olmak güçdür var git
ahyānen gel didi cinnī dağı

dāimā:1. **dāimā:****Diğer 45**

Mısra: 12

Devamlı, sürekli.

bulmuşdur ḥikāyet olunur ki
Akşemseddin Hāzretleri kūtḥ-ı
şāhib-i taşarruf olmuşdı dāimā
dirdi ki iş bu tıfl-ı şağır oğlum

2. **dāimā:****Diğer 67**

Mısra: 23

Devamlı, sürekli.

virmiş erlerden idi fuṣūlāt-ı
dünyāyı tārık ve ḥabl-ı şerī‘atı
mütemessik idi dāima ḥalkdan
‘uzlet belki firār idüp şāmit ve

dā’imā:1. **dā’imā:****Diğer 47**

Mısra: 2

Devamlı, sürekli.

riyāzatdan zā‘if ve naḥīf olup
dā’imā mübārek yüzi aḡarup
mübārek şakalı ve başınuñ şacı
ak olup ve ekşer zemānda ak

dāire-i hayretiden:1. **dāire-i hayretiden:-den****Diğer 54**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Hayret, şaşırma dairesi. II

*Hayret makamı: Dervişin
Allah'ın tecellileri karşısında
kendinde meydana gelen
şaşkınlık ve hareketsizlik
durumu.*

dāire-i zālāletden dāire-i hayrete
ve dāire-i hayretiden bi-luṭfihī
Te‘ālā ve keremihī dāire-i
hidāyet ve sa‘ādeti düşdi

dāire-i hayrete:1. **dāire-i hayrete:-e****Diğer 54**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Hayret, şaşırma dairesi. II

*Hayret makamı: Dervişin
Allah'ın tecellileri karşısında
kendinde meydana gelen
şaşkınlık ve hareketsizlik
durumu.*

dāire-i zālāletden dāire-i hayrete
ve dāire-i hayretiden bi-luṭfihī
Te‘ālā ve keremihī dāire-i
hidāyet ve sa‘ādeti düşdi

dāire-i hidāyet:1. **dāire-i hidāyet:****Diğer 54**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Doğru yol; Hak yolu.

dāire-i zālāletden dāire-i hayrete
ve dāire-i hayretiden bi-luṭfihī
Te‘ālā ve keremihī dāire-i
hidāyet ve sa‘ādeti düşdi

dāire-i zālāletden:1. **dāire-i zālāletden:-den****Diğer 54**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

*Doğru yoldan ayrılma,
sapıklık dairesi.*

dāire-i zālāletden dāire-i hayrete
ve dāire-i hayretiden bi-luṭfihī
Te‘ālā ve keremihī dāire-i
hidāyet ve sa‘ādeti düşdi

dāne:

1. **dāneciklerin:-cik, -ler, -in**
Diğer 43
 Mısra: 22
 Tane.

kalıcıcağ yire dökülen etmek
 pāreciklerin ve pirinç
 dāneciklerin gözedüp deñşürüp
 yerin didi hikāyet olunur ki

dānişmend:

1. **dānişmend:**
Diğer 70
 Mısra: 9
Bilgin, âlim, ilim sahibi
II Medresede stajyer olarak
görev yapan kimse.

oğlu dağı Nurullāhdur ‘ālim ve
 fāzıl idi Bursada okurdu
 dānişmend idi hātā ‘en kendüye
 kalemtrās baturdı andan vefāt

2. **dānişmend:**
Diğer 73
 Mısra: 21
Bilgin, âlim, ilim sahibi
II Medresede stajyer olarak
görev yapan kimse.

dānişmend idi çok mübāhāse ve
 mücādeleleri oldı
 Hāmdī Çelebi ‘ilm-i zāhiri taḥşil
 eyledükden soñra bir gice

dār-ı mihnetden:

1. **dār-ı mihnetden:-den**
Diğer 46
 Mısra: 13
 Kelime Tipi: -
Sıkıntı, mihnet yeri II
dünya, fani âlem.

Dir idi olmasa bu oğlum eger
 Gider idüm bu dār-ı mihnetden

da‘vā:

1. **da‘vāsın:-sı, -n**
Diğer 50
 Mısra: 19
 Dava, mesele; iddia.

hilāfete kendüyi ‘Aliden ḥaḳḳ
 zann eyledi hilāfet da‘vāsın
 eyledi Aşhābdan ol zemānda
 ḥayātda olanlar dağı ictihād
 eylediler

da‘vāsın eyledi:

1. **da‘vāsın eyledi:-le, -di**
Diğer 58

- Mısra: 15
 Kelime Tipi: **Deyim**
Hakkı olanı elde etmek için
 istemek.

mīrāsı da‘vāsın eyledi Ebū Bekr
 raḫiyallāhu anḥ ‘inde’l-aşhāb
 cevāb virdi ki kimse
 peygamberden miras yemez zirā

da‘vet:

1. **da‘vet:**
Diğer 70
 Mısra: 4
Davet etme, çağırma.

Oturup halkı tarīk-ı Hāḳḳa
 da‘vet ve irşād iden budur
 Bunuñ
 ahlāḳı ve evşāfı ve kerāmātı ve
 hikāyatı ayru kitāb olmağa

da‘vet eyledi:

1. **da‘vet eyledi:-di**
Diğer 56
 Mısra: 14
 Kelime Tipi: **Deyim**
Davet etmek, çağırma.

şeyḫi da‘vet eyledi şeyḫ sūkūn
 ile vardı diline ism-i
 a‘zam aldı Sulṭān Muḥammed
 Ḥan şeyḫi gördüğünleyn ḳalḳdı

2. **da‘vet eyledi:-di**
Diğer 60
 Mısra: 27
 Kelime Tipi: **Deyim**
Davet etmek, çağırma.

virmedi ol kişi bir gün iḳdām ile
 istedi şeyḫ ol kimesneyi
 içerü da‘vet eyledi şeyḫūñ evi
 öñinde bāḡce vardı ol
 kimesneye

3. **da‘vet eyledi:-di**
Diğer 65
 Mısra: 8
 Kelime Tipi: **Deyim**
Davet etmek, çağırma.

dedi şeyḫ ḫuzūrına vardum beni
 yanına da‘vet eyledi ve
 elüme bir şaḥan çerb pilāv virdi
 murād geçe mi didi ben dağı

4. **da‘vet eyledi:-di**
Diğer 48
 Mısra: 26
 Kelime Tipi: **Deyim**
Davet etmek, çağırma.

‘asker-i İslāma yürüyüş buyruldı
 ‘asker ḫışāra
 ḫücūm eyledi Sulṭān
 Muḥammed şeyḫi da‘vet eyledi
 meger

da‘vet eylediler:

1. **da‘vet eylediler:-di, -ler**
Diğer 42
 Mısra: 12
 Kelime Tipi: **Deyim**
Davet etmek, çağırma.

ḫasta olmuş Akşeyḫūñ Edirneye
 varduğın işitmişler da‘vet
 eylediler Şeyḫ ile bile vardum ol
 ḫinde varduḳ ki pādīşāhuñ

da‘vet eyleñ:

1. **da‘vet eyleñ:-ñ**
Diğer 56
 Mısra: 12
 Kelime Tipi: **Deyim**
Çağırma, davet etmek.

dağı şeyḫi da‘vet eyleñ geldügi
 zemānda ḳalḳmañ didi pes
 Sulṭān Muḥammed Ḥan

da‘vet evleyüp:

1. **da‘vet evleyüp:-y, -üp**
Diğer 39
 Mısra: 16
 Kelime Tipi: **Deyim**
Çağırma, davet etmek.

şofrasına da‘vet evleyüp zencir
 ile cebren gelen konuğı bu
 vech ile konuḳlarlar didi
 Akşemseddin Ḥazretlerine
 irādet-i

dāyim:

1. **dāyim:**
Diğer 57
 Mısra: 4
 Daima, sürekli.

‘avrata dāyim gelme aḫyānen
 gel didi hikāyet olunur ki bir
 cinnī şeyḫe muḥabbet eyledi
 şeyḫ bī-ḫaber iken cinnī kedi

dāyimā:

1. **dāyimā:**
Diğer 57
 Mısra: 6
 Devamlı olarak, her
 zaman, sürekli.

şekline girdi dāyimā şeyhün
evinden gitmedi bir gice şeyh
yatdı
kedi ocağ başında otururdu şeyh
uyumamışdı kâpunuñ

de:

1. de:

Diğer 64

Mısra: 10

"De, da" bağlacı.

Akşeyh eyitdi bize ne armağan
getürdüñ Şeyh İbrāhīm
eydür ben de kemāl-i fakr
olmağın utandum mütehayyir

de-:

1. dedi:-di

Diğer 65

Mısra: 8

Demek, söylemek.

dedi şeyh huzūrına vardum beni
yanına da'vet eyledi ve
elüme bir şahan çerb pilāv virdi
murād geçe mi didi ben dañı

def' eylemek:

1. def' eylemek:-mek

Diğer 65

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Savmak, uzaklaştırmak,

kovmak || Düşünceden
kurtulmak.

bu hâtırıyı her ne kadar def'
eylemek istedüm müyesser
olmadı
ahşâmdan sonra şeyhden bir
âdem geldi seni şeyh ister

def' oldu:

1. def' oldu:-dı

Diğer 65

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Deyim**

Giderilmek, ortadan

kalkmak.

olmuşdı oturdu der dökdi hemân
ol sâ'at ol kabz def' oldu
yine baş 'âlemleri feth oldu
ba'de huzūr-ı şeyhe vardı ol

def'a:

1. def'a:

Diğer 43

Mısra: 17

Kez, kere.

baña hizmet eyler didi rivâyet
olunur ki şeyh yidi def'a hacc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücâvir oldu hikâyet olunur ki

2. def'ada:-da

Diğer 43

Mısra: 18

Kez, kere.

baña hizmet eyler didi rivâyet
olunur ki şeyh yidi def'a hacc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücâvir oldu hikâyet olunur ki

def'-i kabz:

1. def'-i kabz:

Diğer 65

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Kabız hastalığından
kurtulmak.

tennūra girmek üzerinde oturur
ve bunlara dañı def'-i kabz
içün sen dañı böyle eyle diyü
ta'lim eyler pes şeyh

def'-i me'tâ'in:

1. def'-i me'tâ'in:

Diğer 40

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

Def'u me'tâ'ini 'ş-şüfiyye.

Akşemseddin'in; Muhyiddin
İbnü'l-Arabî ve benzeri bazı
büyük mutasavvıfların küfür ve
ilhadla itham edilmelerine karşı
onların sözleriyle Kuşeyrî,
Gazzâlî, Cüneyd-i Bağdâdî,
Necmeddin-i Kübrâ gibi
tanınmış ulemâ ve meşâyihin
sözleri arasında bir fark
olmadığını anlatan Arapça eser.

Nüriyye ikincisi Def'-i Me'tâ'in
üçüncüsü Risâle-i Zikrullâh
dördüncü Şerh-i Akvâl-i Hâcî
Başa ya'nî Hâcî Bayram beşinci

defn eylediler:

1. defn eylediler:-di, -ler

Diğer 51

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Defnetmek, gömmek.

kurbında defn eylediler Ebū
Eyyūbuñ Yezîd ile küffâra
ğazāya geldüğü ba'îd degüldür
zirâ Yezîdüñ ziyâde tuğyânı ve

defn olundu:

1. defn olundu:-un, -dı

Diğer 51

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Gömülmek.

pes Akşemseddin buyurdu kabr-i
şerîfi budur
'alâmet-i zâhiriyesi oldur ki Ebū
Eyyūb defn olundu 'Arab

2. defn olundu:-un, -dı

Diğer 51

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Gömülmek.

ol ruhbâna Müselmân olmak
emr eyledi ve benüm
aşhâbumdan Ebū Eyyūb-ı
Enşârî falân yirde defn olundu
diyâr-ı

3. defn olundu:-un, -dı

Diğer 70

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gömülmek.

eyledi meyyitin Bursadan
Göynüke getürdiler mezâr-ı
şerîf
içinde defn olundu ortadağı
mezâr anlarıñdur

defn olunduğı:

1. defn olunduğı:-un, -duğı, -ı

Diğer 37

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Gömülmek.

kazâsında mütevatfın oldu kabr-i
şerîfleri andadır Rivâyet olunur
ki şeyh Hamza vefât idüp defn
olunduğı gice şırtlan

defn olunmamış:

1. defn olunmamış:-un, -ma, - mış

Diğer 45

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gömülmek.

olunan silinmiş süpürülmüş pāk
yir ke'ennehū ol mevzi'e hiç
meyyit defn olunmamış
bulunduğu naql-i şahih ile
tevātür

deg-:

1. degen:-en

Diğer 71

Mısra: 16

Değmek, dokunmak.

Kaṭṭāroğlının yüzine tükürdi
Kaṭṭāroğlı ol tükürüğü şakal
bitecek
yire sürdi irtesi şabāh kalkdı
gördi ol tükürük degen

değirmen:

1. değirmen:

Diğer 40

Mısra: 17

*İçinde öğütme işi yapılan
böyle bir düzeneğin bulunduğu
yer.*

olunur ki şeyhe hilāfet virilicek
geldi Begbāzārında mütemekkin
olup mescid ve değirmen yaptı
Şeyhe tālibler gelüp

2. değirmen:

Diğer 41

Mısra: 4

*İçinde öğütme işi yapılan
böyle bir düzeneğin bulunduğu
yer.*

köyde daḥı halk üşüp keşret
hāşıl oldu andan daḥı gitdi
Göynüke
mescid yaptı değirmen yaptı
hikāyet olunur ki

değirmen taşını:

1. değirmen taşını:-n, -ı

Diğer 52

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

*Değirmende, dönerek
taneleri ezen yuvarlak taş.*

eylemek saña kifāyet ider didi
ve daḥı pādīşāhlıkda nice biñ
perdeler vardır nice biñ
değirmen taşını bir kimesne
kanda

degül:

1. degül:

Diğer 53

Mısra: 11

"Değil" olumsuzluk edatı.

şunmadı şunun buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanların naşibi
degül oturanlardan birisi

2. degüldür:-dür

Diğer 42

Mısra: 18

"Değil" olumsuzluk edatı.

marazdur Şeyh eyitdi buña
sersem 'ilacı gerekdür tabibler
eyitdiler bunun marazı ol
degüldür 'ākibet tabibler
incinüp gittiler

3. degüldür:-dür

Diğer 50

Mısra: 24

"Değil" olumsuzluk edatı.

resül arasında olan ihtilāf ve
muḥāşamāt ictihād ile olmuştur
hubb-ı dünyāyla ve riyāset için
degüldür lākin Yezidin

4. degüldür:-dür

Diğer 50

Mısra: 25

"Değil" olumsuzluk edatı.

Mu'āviyenün ef'ālī ictihādıyla
degüldür hubb-ı dünyā ve
riyāset sebebiyle tuğyān ve
'iştān eyledi sene ihdā ve
hamsin

5. degüldür:-dür

Diğer 56

Mısra: 3

"Değil" olumsuzluk edatı.

çadırına varalum eger kalkup
bize ta'zīm iderse biz i'tikād
eyledüğümüz gibi degüldür eger
kalkmazsa muḥakkak velidür

6. degüldi:-di

Diğer 68

Mısra: 1

"Değil" olumsuzluk edatı.

ammā tenhāsında kılurdi ve
'abūsü'l-vech degüldi tebessüm
iderdi amma gülmeke şadāsı
ağzından iştirilmedi evā'ilde

degül miydi:

1. degül miydi:-y, -di

Diğer 50

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Değil mi.

miydi didi şeyh cevāb virdi ki ol
zemānda Faḳīh Aḥmed
kuṭb-ıdı Allāhü te'ālā taşarrufı
aña virmiş idi ol

dehşetnāk oldu:

1. dehşetnāk oldu:-dı

Diğer 49

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Korkarak dehşete düşme.

eyler Şeyhün bu hālını ve bu
nālišini görüp dehşetnāk
oldı döndi maḳāmına geldi
kal'aya naẓar eyledi gördi

dek:

1. dek:

Diğer 65

Mısra: 13

"-e kadar, -e değin"

anlamına gelen edat.

getüren dervişleri muḳaddemā
gündüz kullanur gice ihyā
itdürürdi aña dek ki feth
müyesser ola ba'de ḥalvete

2. dek:

Diğer 74

Mısra: 25

"-e kadar, -e değin"

anlamına gelen edat.

āḫirihī yazmışlar ve merḥūm
Kādirī Efendi kāzī-asker iken
merḥūma
Kitāb-ı Kāzī-ḥan yazdırdı
evvelinden āḫirine dek

deñiş:

1. deñşür:-ür

Diğer 60

Mısra: 28

Toplamak.

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür
ammā ḥaḳḳuñdan ziyāde
alma didi ol kimesne içeri girdi
gördi bağçe içinde bir

2. deñşürdüm:-ür, -dü, -m

Diğer 60

Mısra: 31
Toplamak.

yaşşı yapraklı ot bitmiş her
yaprağın üstünde bir akçe var
hisâbın Allâh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

deñlü:

1. **deñlü:**
Diğer 48
Mısra: 12
"kadar" anlamında
üstünlük derecesini belirten bir
söz.

Pâdişâha geldiler bir şüfinün
söziyle bu kadar 'asker helâk
itdurdun ve bu deñlü hâzîne
telef eyledün hâlâ
Firengistândan

deñş:

1. **deñşürüp:-ür, -üp**
Diğer 43
Mısra: 22
Toplamak.

kalkıcak yire dökülen etmek
pâreciklerin ve pirinç
dânegicilerin gözedüp deñşürüp
yerin didi hikâyet olunur ki

depe:

1. **depesindeki:-s, -in, -de, -ki**
Diğer 62
Mısra: 31
Tepe.

hizmetinde tekmiñ-i tarîk eyledi
ve tâclarınuñ depesindeki pul

der:

1. **derledi:-le, -di**
Diğer 48
Mısra: 21
Terlemek.

yüzi derledi başın kaldurup bu
senenün rebüü'l-evvel ayınıñ
yigirminci gün seher vaktinde
şıdk ve himmetle fülân cânibden

der dökdi:

1. **der dökdi:-di**
Diğer 65
Mısra: 28
Kelime Tipi: -
Terlemek, ter dökmek.

olmışdı oturdı der dökdi hemân
ol sâ'at ol kabz def' oldı
yine bast 'âlemleri feth' oldı
ba'de huzûr-ı şeyhe vardı ol

derd-i gâmdan:

1. **derd-i gâmdan:-dan**
Diğer 46
Mısra: 14
Kelime Tipi: -
Gam derdi, dert acısı.

Derd-i gâmdan belâ-yı
ğurbetden
Âh kim bu yetim-i Yûsuf-vâr

dere:

1. **dere:**
Diğer 63
Mısra: 11
Dere, ırmak, nehir.

ism-i şerîfleri Hâcî Paşadur
Ankara şehrine karîb Çubuk
şuyınıñ üzerinde dere içinde
Şolfañl nâm kıyaredendür
evâ'ilde

2. **derede:-de**
Diğer 71
Mısra: 10
Dere, ırmak, nehir.

şekvâ ve şikâyet kıldı pes şeyh
yolda giderken
ra'd ve berğ ve zulumât oldı
şeyh bir dere de kaldı şeyhi seyl

dergâh-ı hakka:

1. **dergâh-ı hakka:-a**
Diğer 54
Mısra: 21
Kelime Tipi: -
Allah'ın dergâhı ll Allah'ın
huzuru.

Muhammed aradı bulımadı
Mezkûr Mevlânâ Sefer-şâh
diyâr-ı
'Araba çıkdı arâzi-i
muğaddesede gezdi enbiyâ ve
evliyâ mezâr-ı şerîflerinde sâkin
olup dergâh-ı Hâkka tazarru'
eyledi

dermân olmadı:

1. **dermân olmadı:-ma, -dı**
Diğer 61
Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**
Şifa vermek, iyileştirmek.

görmez olmuş her devâ ki
eylediler dermân olmadı
meger bir gün ol kızcağaz
pencerede otururdi

dermân uma:

1. **dermân uma:**
Diğer 64
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Derman, çare ümit etmek,
beklemek.

benüm ahvâlümünden şordı
eyitdüm Kayseriyyede müderris
idüm
derünümde bir derd peydâ oldı
dermân uma geldüm didüm

ders:

1. **ders:**
Diğer 67
Mısra: 19
Bir öğreticinin belli bir
konuda öğrencilere verdiği
bilgi.

kadar ta'rîf ve tavşîf olunsa
andan artuğdur Evâ'ilde Şeyh
Bedreddinden tamam beş yıl
ders okudı bir ders fevt
eylemedi

2. **ders:**
Diğer 67
Mısra: 21
Bir öğreticinin belli bir
konuda öğrencilere verdiği
bilgi.

illâ meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend dahı bulunca
bir ders fevt oldı Mezbûr
'Abdülkâdir 'acüz dünyâya üç
talâk

ders okudı:

1. **ders okudı:-dı**
Diğer 67
Mısra: 19
Kelime Tipi: -
Bilgilenmek, ders almak.

kadar ta'rîf ve tavşîf olunsa
andan artuğdur Evâ'ilde Şeyh
Bedreddinden tamam beş yıl
ders okudı bir ders fevt
eylemedi

derün:**1. derünından:-ın, -dan****Diğer 63**

Mısra: 27

Gönül, insanın iç âlemi.

oldı 'aķıbet muħabbetullāh aña
şol kadar ğalebe eyledi ki
istimā'-i Qur'ān kılssa ya bir
şavt-ı ħaşen işitse derünından
bir

2. derünümde:-um, -da**Diğer 64**

Mısra: 8

Gönül, insanın iç âlemi.

benüm aħvālümnden şordı
eyitdüm Kayşeriyede müderris
idüm
derünümde bir derd peydā oldu
dermān uma geldüm didüm

dervāh:**1. dervāh:****Diğer 38**

Mısra: 24

Ayıp, utanma.

şer'iyye için ba'zı dervişlere
dervāh ve cerr itdürürdi
ol sebebden Akşemseddin ibā
idüp Hācı Bayrama varmazdı

derviş:**1. dervişlere:-ler, -e****Diğer 38**

Mısra: 24

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fıkārâlığı
kabul eden veya bir tarikata
bağlı bulunan kimse.*

şer'iyye için ba'zı dervişlere
dervāh ve cerr itdürürdi
ol sebebden Akşemseddin ibā
idüp Hācı Bayrama varmazdı

2. derviş:**Diğer 63**

Mısra: 5

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fıkārâlığı
kabul eden veya bir tarikata
bağlı bulunan kimse.*

ekdügi tarla oñmadı şeyh bir
gün taşra çıkdı ol dervişe bizüm

tarlamuz kängidur diyü şordı ol
derviş utandı

3. dervişe:-e**Diğer 63**

Mısra: 4

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fıkārâlığı
kabul eden veya bir tarikata
bağlı bulunan kimse.*

ekdügi tarla oñmadı şeyh bir
gün taşra çıkdı ol dervişe bizüm
tarlamuz kängidur diyü şordı ol
derviş utandı

4. dervişlerinden:-ler, -i, -n, -den**Diğer 63**

Mısra: 2

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fıkārâlığı
kabul eden veya bir tarikata
bağlı bulunan kimse.*

naķl olunur ki Şeyh Hāmidüñ
dervişlerinden biri zīrā'at ehli
idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

5. dervişlere:-ler, -e**Diğer 66**

Mısra: 2

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fıkārâlığı
kabul eden veya bir tarikata
bağlı bulunan kimse.*

vāķı'ayı ħaber virdi Akşeyh
buyurdi kim bu 'ādeti terk
eyleme
dervişlere daķı itdür Şeyh
İbrāhīmüñ vefatı hicretüñ

6. derviş:**Diğer 72**

Mısra: 20

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fıkārâlığı
kabul eden veya bir tarikata
bağlı bulunan kimse.*

anlar ħikāyet ider bir gün bir
nemed-püş derviş geldi
Ĥamdinüñ
evi bu mıdır didi budur didük
varuñ ħaber eyleñ didi ħaber

7. derviş:-i**Diğer 72**

Mısra: 22

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fıkārâlığı
kabul eden veya bir tarikata
bağlı bulunan kimse.*

ķılduk merħüm Ĥamdī Ćelebi
geldi bu derviş gördi ağlaşdılar
muşāfaķa ķıldılar üç gün üç gice
muşāķabet ķıldılar

8. derviş:**Diğer 63**

Mısra: 7

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fıkārâlığı
kabul eden veya bir tarikata
bağlı bulunan kimse.*

kendü tarlasın şeyhe bu sizüñdür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleyicek melül oldu ol derviş
eyitdi niķün melül olursız

9. derviş:**Diğer 72**

Mısra: 24

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fıkārâlığı
kabul eden veya bir tarikata
bağlı bulunan kimse.*

derviş gıtdükden şoñra bu derviş
kimdür diyü
şorduk ķarındaşum Mevlānā
'Abdu'r-raħmān Cāmīdür

10. derviş:**Diğer 72**

Mısra: 24

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fıkārâlığı
kabul eden veya bir tarikata
bağlı bulunan kimse.*

derviş gıtdükden şoñra bu derviş
kimdür diyü
şorduk ķarındaşum Mevlānā
'Abdu'r-raħmān Cāmīdür

11. dervişler:-ler**Diğer 38**

Mısra: 21

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fıkārâlığı
kabul eden veya bir tarikata
bağlı bulunan kimse.*

-ķaddesallāhu sırrahu'l- 'aziz-
ķāzretleri seccāde-i irşādda
dervişler Akşemseddin tab'ın
Hācı Bayram Ĥāzretleri tab'ına

12. **dervişler:-ler****Diğer 41**

Mısra: 17

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fukarâlığı
kabul eden veya bir tarıkata
bağlı bulunan kimse.*

şoralar ki ba'zı dervişler kırk
yıldur saña
hizmet iderler hilâfet virmedün
az müddette Akşeyh

13. **derviş:****Diğer 64**

Mısra: 11

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fukarâlığı
kabul eden veya bir tarıkata
bağlı bulunan kimse.*

oldum şeyh eyitdi ey derviş biz
senden dünyâ armağanı
istemezüz

14. **dervişleri:-ler, -i****Diğer 65**

Mısra: 12

Allah için

*alçakgönüllülüğü ve fukarâlığı
kabul eden veya bir tarıkata
bağlı bulunan kimse.*

getüren dervişleri muqaddemâ
gündüz kullanur gice ihyâ
itdürürdi aña dek ki feth
müyesser ola ba'de halvete

dervîş-i seyyâh:1. **dervîş-i seyyâh:****Diğer 72**

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Gezgin dervîş.

dervîş-i seyyâh şeklinde geldi
beni Bursada buldı andan
İstanbula gitdi ben Göynüke
gittüm İstanbuldan Göynüke

dervâ-yı himmeti:1. **deryâ-yı himmeti:-i****Diğer 66**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Lütuf, ihsan denizi.

nişfu'l-leylde Edirmede şeyhün
deryâ-yı himmeti taşdı
Sa'dullâhuñ mütâlâ'a hânesine
vardı kapudan çağırdı yâ

desti:1. **desti:****Diğer 64**

Mısra: 27

*Gövdesi geniş, boğazı dar,
kulplu, emzikli veya emziksiz,
topraktan yapılp fırında
pişirilmiş su kabı.*

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
temâm yerdüm içerdüm
bir gün gönlüme bu geldi ki
senün tarikatun hemân
hayvâniyetdür

dest-mâluñi:1. **dest-mâluñi:****Diğer 69**

Mısra: 1

*El ve yüz silmeye yarayan
mendil, peşkir, yağlık vb. şeyler.*

yâ Evhâd dest-mâluñi vir
oğlancuğa alma vireyin

destür virdi:1. **destür virdi:-di****Diğer 65**

Mısra: 10

Kelime Tipi: Deyim

Müsaade etmek, izin

vermek.

yedüm ba'de halvetden ferâgat
eyle diyü baña destür virdi
soñra vakti gelicek hilâfet virdi
Şeyh İbrâhîm kendüye irâdet

devşürd:1. **devşürdmişdi:-miş, -di****Diğer 56**

Mısra: 22

*Toplamak, derlemek, bir
araya getirmek.*

didükleri otun tuğmın şüfilere
bir niçe kile devşürdmişdi
İstanbul
feth olıcak ol tuğmı dökdi pes
bu sırrı sü'âl eylediler

di:-1. **didi:-di****Diğer 65**

Mısra: 9

Demek, söylemek.

dedi şeyh huzûrına vardum beni
yanına da'vet eyledi ve
elüme bir şahân çerb pilâv virdi
murâd geçe mi didi ben dağı

2. **didük:-dü, -k****Diğer 72**

Mısra: 21

Demek, söylemek.

anlar hikâyet ider bir gün bir
nemed-püş dervîş geldi
Hamdünün
evi bu midur didi budur didük
varun haber eyleñ didi haber

di:1. **didi:-di****Diğer 42**

Mısra: 6

Demek, söylemek.

söyleyüp zehîr marâzına bende
şifâ vardur dimiş didi
hikâyet olunur ki
Akşemseddinun Mısrıluoğlu
Şeyh

2. **dimiş:-miş****Diğer 42**

Mısra: 6

Demek, söylemek.

söyleyüp zehîr marâzına bende
şifâ vardur dimiş didi
hikâyet olunur ki
Akşemseddinun Mısrıluoğlu
Şeyh

3. **didi:-di****Diğer 43**

Mısra: 17

Demek, söylemek.

baña hizmet eyler didi rivâyet
olunur ki şeyh yidi def'a hacc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücâvir oldı hikâyet olunur ki

4. **didi:-di****Diğer 43**

Mısra: 22

Demek, söylemek.

kalıkcağ yire dökülen etmek
pâreciklerin ve piring
dâneçiklerin gözedüp deñşürüp
yerin didi hikâyet olunur ki

5. **didi:-di****Diğer 44**

Mısra: 2

Demek, söylemek.

sülük idüp murākabe ve
müşāhedeye şuğl idüp otururken
nā-gāh şeyh āferin Germiyān
Türki didi ve yine sükūt

6. **didi:-di**

Diğer 44

Mısra: 18

Demek, söylemek.

sü'āl ider ki yılda beş gün
vardur anda oruç tutmak
harāmdu bir bayramdur niçün
bayram gün şāyim olursız didi

7. **didüğinden:-dū, -gi, -n, -den**

Diğer 44

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Germiyān Türki didüğinden
sü'āl eyledi Şeyh cevāb virüp
'ālem-i sülükda merātib-i
anaşırdan merātib-i eflāke 'urūc

8. **didüm:-dū, -m**

Diğer 44

Mısra: 11

Demek, söylemek.

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyān ilinde
Şeyhī adlu bir şā'ir vardur bu
beyti ol söyledi Allāhu

9. **didi:-di**

Diğer 45

Mısra: 1

Demek, söylemek.

yemek yemezüz didi rivāyet
olunur ki şeyh bulamaç şorbasın
severdi aña meylinden sü'āl
olundu bulamaç nūr şorbasıdır

10. **didi:-di**

Diğer 45

Mısra: 3

Demek, söylemek.

didi hikāyet olunur ki Hācı
Bayram hāzretleri şeyhe dimiş
ki
ya Kösec niçe bir riyāzet
kılursın sen bu riyāzatla nūr-ı
maḥz

11. **didi:-di**

Diğer 45

Mısra: 16

Demek, söylemek.

anası şeyhe incinüp göçerin
dirsın yine göçmezsın

didi ta'n eyledi Şeyh hemān
göçeyim imdi diyüp

12. **didi:-di**

Diğer 45

Mısra: 26

Demek, söylemek.

Ancılayın kimesne nādir olur
Didi şanursın anı ölmişdür

13. **dimişdür:-miş, -dür**

Diğer 45

Mısra: 23

Demek, söylemek.

te'lif-i Kıssa-i Yūsuf 'aleyhi's-
selāmda dimişdür Şi'r
Ādem oldur ki mevte kadir olur

14. **dirsın:-r, -sın**

Diğer 45

Mısra: 15

Demek, söylemek.

anası şeyhe incinüp göçerin
dirsın yine göçmezsın
didi ta'n eyledi Şeyh hemān
göçeyim imdi diyüp

15. **diyüp:-y, -üp**

Diğer 45

Mısra: 16

Demek, söylemek.

anası şeyhe incinüp göçerin
dirsın yine göçmezsın
didi ta'n eyledi Şeyh hemān
göçeyim imdi diyüp

16. **didi:-di**

Diğer 46

Mısra: 21

Demek, söylemek.

olaydı yine dilek idüp
döndürdüm didi -el-uḥdetü
'alā'r-rāvi Merhūm

17. **didiler:-di, -ler**

Diğer 47

Mısra: 4

Demek, söylemek.

libāşlar geydügi ecelden
Akşemseddin didiler ism-i
şerifleri
Muhammeddür 'Arab Aḥmede
Şemsüddin didügi gibi

18. **didügi:-düg, -i**

Diğer 47

Mısra: 5

Demek, söylemek.

libāşlar geydügi ecelden
Akşemseddin didiler ism-i
şerifleri
Muhammeddür 'Arab Aḥmede
Şemsüddin didügi gibi

19. **dir:-r**

Diğer 47

Mısra: 6

Demek, söylemek.

Muhammede dahı Şemsüddin
dir Feth-i Koştantiniyye sene
hamse ve hamsine ve şemāne
mi'e tārīhinde merhūm Sulṭān

20. **didi:-di**

Diğer 48

Mısra: 5

Demek, söylemek.

elinden Mehdī yine feth eyler
didi Mevālī ile çok
mübāḥase eyledi 'Akıbet Sulṭān
Muhammed şeyhūn sözine

21. **didi:-di**

Diğer 48

Mısra: 16

Demek, söylemek.

şeyhe gönderdi kal'a feth olmak
ve 'adūya zafer bulmak
var mıdır didi Şeyh cevābı
virüp ümmet-i Muhammedden

22. **didi:-di**

Diğer 48

Mısra: 18

Demek, söylemek.

bu kadar müselmānlar ve gāziler
bir kāfir kal'asına müteveccih
olalar inşaallah feth olur didi
Pādişāh bu kadar işarete

23. **didi:-di**

Diğer 48

Mısra: 20

Demek, söylemek.

kanā'at eylemedi vezir-i
mezburi yine gönderdi ta'yin-i
vaḫt
eylesün didi Akşemseddin
murākabeye vardı mübarek

24. **didi:-di**

Diğer 48

Mısra: 24

Demek, söylemek.

yürüyüş eylesünler ol gün feth
ola Kostañtınıyye içi
şadâ-yı ezânla dola didi pes ol
gün ol sa'at oldu

25. **didiler:-di, -ler**

Diğer 48

Mısra: 1

Demek, söylemek.

eyle olsa feth-i Kostañtınıyye
Mehdînühdür didiler
Pâdişâhı gazâdan men' eylediler
Akşemseddin bunlaruñ

26. **didiler:-di, -ler**

Diğer 48

Mısra: 13

Demek, söylemek.

kâfire yardım geldi feth olmak
ümîdi kalmadı didiler Sultân
Muhammed Han veziri
Velîyyüddin oğlu Ahmed Paşayı

27. **didi:-di**

Diğer 49

Mısra: 24

Demek, söylemek.

Mağallesi diyü ad kodılar
hikâyet olunur ki kal'a feth
olunmadın
pâdişâh şeyhe baña bir du'a
öğret ki okuyayın didi

28. **diyüp:-y, -üp**

Diğer 49

Mısra: 25

Demek, söylemek.

Şeyh ayıtdı Yâ Fakîh Ahmed
sen himmet eyle diyüp tazarru'

29. **didi:-di**

Diğer 50

Mısra: 1

Demek, söylemek.

eyle didi Pâdişâh dañı eyle didi
kal'a feth olunduğdan sonra

30. **didi:-di**

Diğer 50

Mısra: 1

Demek, söylemek.

eyle didi Pâdişâh dañı eyle didi
kal'a feth olunduğdan sonra

31. **didi:-di**

Diğer 50

Mısra: 4

Demek, söylemek.

miydi didi şeyh cevâb virdi ki ol
zemânda Fakîh Ahmed
kuṭb-ıd Allâhü te'âlâ taşarrufı
aña virmiş idi ol

32. **didi:-di**

Diğer 50

Mısra: 12

Demek, söylemek.

sevinürin didi hikâyet olunur ki
Sultân Muhammed şeyhe
eylemedi kütüb-i tevâriḥde
meşûrdur ki Hazret-i
Resûlullâh

33. **didi:-di**

Diğer 51

Mısra: 25

Demek, söylemek.

gurbetde anı bî-nişân eyleme
didi ol ruhbân uyandı kalbi
nûr-ı imân-ıla taldı Eşhedü en
lâ-ilâhe illallâh ve eşhedü enne

34. **didiler:-di, -ler**

Diğer 51

Mısra: 17

Demek, söylemek.

dañı ta'yîn eyleñ didiler şeyh
yine geldi 'aşâsın yine dikdi
pes kazdılar ol gizledükleri
nişânun râst üzerine dikmiş

35. **didi:-di**

Diğer 52

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Muhammeden 'Abduhü ve
resûlühü didi imân lezzetin tatdı
şevk ve sefâsından şabâh
olmadın kal'a burcına çıkdı ol
işâret

36. **didi:-di**

Diğer 52

Mısra: 17

Demek, söylemek.

yine cem' olurdu didi rivâyet
olunur ki merhûm
Sultân Muhammed Han gâzî
Kostañtınıyye feth olunduğdan

37. **didi:-di**

Diğer 52

Mısra: 20

Demek, söylemek.

sonra tarîk-i taşavvufa sâlik oldu
hazret-i şeyhe aḥkâm-ı tarîkat
her ne ise baña gösterüp irşâd
eyle didi Şeyh cevâb virdi ki

38. **didi:-di**

Diğer 52

Mısra: 23

Demek, söylemek.

eylemek saña kifâyet ider didi
ve dañı pâdişâhlıkda nice biñ
perdeler vardır nice biñ
degirmen taşını bir kimesne
kanda

39. **didi:-di**

Diğer 52

Mısra: 25

Demek, söylemek.

götüre didi pâdişâh mütesellî
olmadı elbetde taḥşil-i tarîkat
iderin didi ikdâm eyleyicek şeyh
kaçdı Geliboludan Anadoluya

40. **didi:-di**

Diğer 52

Mısra: 26

Demek, söylemek.

götüre didi pâdişâh mütesellî
olmadı elbetde taḥşil-i tarîkat
iderin didi ikdâm eyleyicek şeyh
kaçdı Geliboludan Anadoluya

41. **didügi:-düg, -i**

Diğer 52

Mısra: 8

Demek, söylemek.

erkân-ı devlet kabr-i şerîfün
üzerine geldiler kazdılar Şeyhün
didügi yapu ve taş ile yapılmış
kabr-i şerîf ve ayazma zâhir

42. **didi:-di**

Diğer 53

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Ebû Bekr-i Merzenî bârî çeşme
yapalum didi şeyh râzî oldu

43. **didi:-di**

Diğer 53

Mısra: 6

Demek, söylemek.

ihtiyâcı var didi pes vech-i
meşrûh üzere târiḥ yazdılar
mermere

každılar el'an ol çeşme ol târîhle
mevcüddur lâkin

44. **didi:-di**

Diğer 53

Mısra: 14

Demek, söylemek.

çağurdu şeyh pilavı şāhibine
virün didi virdiler hikāyet
olunur
ki Göynükde Akşemseddinün
bir tacir koñşısı varıdı ol

45. **didiler:-di, -ler**

Diğer 53

Mısra: 10

Demek, söylemek.

şunmadı şunuñ buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanaruñ naşibi
degül oturanlardan birisi

46. **dirleridi:-r, -ler, -idi**

Diğer 53

Mısra: 25

Demek, söylemek.

Cāmi'-i şerifinde imām oldı kırk
yıl imāmet eyledi Mevlānā
Muharrem Hālife dirleridi ve
küççük oğlına Mevlānā Seferşāh

47. **dirleridi:-r, -ler, -idi**

Diğer 53

Mısra: 26

Demek, söylemek.

dirleridi cemī' 'ulūm-ı zāhireyi
tekmil eyledi 'ilm-i
kelāma felsefiyyāta tevağğul
eyledi ve kendüye akrān tokuz
kişiyile

48. **didi:-di**

Diğer 54

Mısra: 29

Demek, söylemek.

Kayseriyyede hālifemüz Şeyh
İbrāhīm seni irşād eylesün
didi ve şu maķūle bir kitāb te'lif
eylesün didi pes Mevlānā Sefer-
şāh

49. **didi:-di**

Diğer 54

Mısra: 29

Demek, söylemek.

Kayseriyyede hālifemüz Şeyh
İbrāhīm seni irşād eylesün
didi ve şu maķūle bir kitāb te'lif
eylesün didi pes Mevlānā Sefer-
şāh

50. **dirdi:-r, -di**

Diğer 54

Mısra: 9

Demek, söylemek.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimāt iderdi bir gün yine
meyhānede
'İyş iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında hamr

51. **didi:-di**

Diğer 55

Mısra: 8

Demek, söylemek.

velāyet ise şeyhün buyurduğı
kitābı bu kaftān işāretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyh İbrāhime bu hāl

52. **dimiş:-miş**

Diğer 55

Mısra: 15

Demek, söylemek.

Dimiş ol bir 'azize burun aña
var
Saña 'ilm-i ledünni kıla tekrār

53. **didi:-di**

Diğer 56

Mısra: 4

Demek, söylemek.

didi kalkdılar şeyhün çadırına
vardılar selām virdiler Şeyh
'aleyküm es-selām didi lâkin
kalkmadı ta'zīm eylemedi

54. **didi:-di**

Diğer 56

Mısra: 5

Demek, söylemek.

didi kalkdılar şeyhün çadırına
vardılar selām virdiler Şeyh
'aleyküm es-selām didi lâkin
kalkmadı ta'zīm eylemedi

55. **didi:-di**

Diğer 56

Mısra: 12

Demek, söylemek.

dağı şeyhi da'vet eyleñ geldüğü
zemānda kalkmañ didi pes
Sulţān Muḥammed Hān

56. **didi:-di**

Diğer 56

Mısra: 17

Demek, söylemek.

karşu vardı ta'zīm eyledi şeyh
gitdükden şoñra Maḥmūd Paşa
Sulţān Muḥammede niçün
kalkduñuz didi Sulţān

57. **didi:-di**

Diğer 56

Mısra: 21

Demek, söylemek.

anlaruñ eli ditrer Akşemseddin-
ile muşāfāha eyleyicek benüm
elüm ditrer didi Hikāyet olunur
ki Akşemseddin ebegümeci

58. **didi:-di**

Diğer 56

Mısra: 28

Demek, söylemek.

Hızıra şordum cevāb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiz didi
anuñ içün ol tuḥmı dökdüm didi
hikāyet olunur ki Akşeyhe bir

59. **didi:-di**

Diğer 56

Mısra: 29

Demek, söylemek.

Hızıra şordum cevāb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiz didi
anuñ içün ol tuḥmı dökdüm didi
hikāyet olunur ki Akşeyhe bir

60. **dimiş:-miş**

Diğer 56

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Muḥammed veziri Maḥmūd
Paşaya dimiş ki Akşemseddinün

61. **didi:-di**

Diğer 57

Mısra: 4

Demek, söylemek.

'avrata dāyim gelme ahyānen
gel didi hikāyet olunur ki bir
cinnī şeyhe muḥabbet eyledi
şeyh bī-ḥaber iken cinnī kedi

62. **didi:-di**

Diğer 57

Mısra: 13

Demek, söylemek.

ta'âm dahı yokdur meger şeyh
köfte kebâbı bişürdi kebâb
demürin kapu yaruğından
şokayın anuñla ta'âmlan didi
eyle

63. **didi:-di**

Diğer 57

Mısra: 17

Demek, söylemek.

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyh
eyitdi insân cinn-ile dâim bir
yerde olmak güçdür var git
ahyânen gel didi cinnî dahı

64. **didi:-di**

Diğer 57

Mısra: 20

Demek, söylemek.

gidelüm didi Göynükün cânib-i
şarkisinde
Sarrâc makberesi dimekle
ma'rûf ve

65. **didi:-di**

Diğer 57

Mısra: 24

Demek, söylemek.

kilimi örtün didi örttiler bir
sâ'atdan soñra kalkdı meger
havâ gâyetde issi idi şüfiler
gördi şeyhün şakalında buz

66. **diyü:-y, -ü**

Diğer 57

Mısra: 3

Demek, söylemek.

nemâza turıcaq şeyhe şarmaşup
tayıcuğum diyü şeyhi
incidürlerdi şeyh ol cinnî

67. **didi:-di**

Diğer 58

Mısra: 4

Demek, söylemek.

çıkar diyü buyruldı soğuk
cehennemde buldum
elhamdülillâh
'afv olundu didi Akşemseddin
kendü hañt-ı şerîfiyle vakf-nâme

68. **didi:-di**

Diğer 59

Mısra: 4

Demek, söylemek.

Nañnu mea'şera'l-enbiyâ' lâ
nurişu
didi bu hadîş meşhûrdur hadîş-i
meşhur Yüşükümullâh

69. **didi:-di**

Diğer 59

Mısra: 7

Demek, söylemek.

degin harc gerekmez mi inkızâ'-
i 'iddetleri vefâtıdır didi
bu cevâba 'aşhâbdan kimse
inkâr eylemedi ve meşâyıñdan

70. **didi:-di**

Diğer 60

Mısra: 29

Demek, söylemek.

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür
ammâ hañkuñdan ziyâde
alma didi ol kimesne içeri girdi
gördi bağçe içinde bir

71. **didi:-di**

Diğer 61

Mısra: 15

Demek, söylemek.

anasına çağırdı gözüm gördi
şeyhün 'alemin ve şeyhi gördüm
didi halk kızuñ üstine üşdiler
gözleri görmiş buldılar

72. **dimişlerdür:-miş, -ler, -dür**

Diğer 62

Mısra: 15

Demek, söylemek.

Hâce 'Aliy-yi Erdebiliden
almışdur ammâ dimişlerdür ki
eşah
oldur ki Sultânü'l-'ârifin
Bâyezîd-i Bestâminün rûhından

73. **dimişlerdür:-miş, -ler, -dür**

Diğer 62

Mısra: 26

Demek, söylemek.

ruhâniyyete erdiler Şeyh
Şücâ'ddin-i Karamanî ve
Muzaffer
Lârendevî ve Hacı Bayram
Ankaravî gibi ve dimişlerdür ki

74. **dirmiş:-r, -miş**

Diğer 62

Mısra: 12

Demek, söylemek.

ve Bursada çok tırmışdur
arkasıyla ekmek getürüp
şatup şomun şomun mü'minler
dirmiş halk teberrüken

75. **didi:-di**

Diğer 63

Mısra: 6

Demek, söylemek.

kendü tarlasın şeyhe bu sizündür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleyicek melûl oldı ol derviş
eyitdi niçün melûl olursız

76. **didi:-di**

Diğer 64

Mısra: 13

Demek, söylemek.

vâkı'adan ve säyir ahvâldan neñ
var didi ben
eyitdüm Sultânüm bir yüzi qara
kimesneyem hiç nesnem

77. **didüm:-dü, -m**

Diğer 64

Mısra: 8

Demek, söylemek.

benüm ahvâlümden şordı
eyitdüm Kayseriyyede müderris
idüm
derünümde bir derd peydâ oldı
dermân uma geldüm didüm

78. **dir:-r**

Diğer 64

Mısra: 6

Demek, söylemek.

İbrâhîm eydür çünki halk tağıldı
Akşemseddin eyitdi
'acebdür hiç bir gönüm ağırır
dir kimse yokdur pes döndi

79. **didi:-di**

Diğer 66

Mısra: 18

Demek, söylemek.

Sa'dî gel fırsatı fevt eyleme
'ilm-i bâtinuñ üç günde tañşılı
mümkün olduğı vakit düşdi didi
Sa'dullâh Çelebi 'ilm-i

80. **didi:-di**

Diğer 66

Mısra: 19

Demek, söylemek.

zāhirūn 'āşıkıydı ferāgat
eylemez didi fırsat fevt
oldı ertesi şeyh eyitdi yā Sa'dī
isteyüp bulmaduğuñ

81. **didi:-di**

Diğer 66

Mısra: 21

Demek, söylemek.

vakitte Tebriz vilāyetinde filān
şeyhe varasın didi pes
Akşeyh vefāt eyledi Sa'dullāh
Çelebi uyandı tālīb-i Hakk oldu

82. **dirdi:-r, -di**

Diğer 66

Mısra: 14

Demek, söylemek.

okuduñ bildüñ ben āhirete
gitmedin 'ilm-i bātını dañ tahşil
eyle dirdi Sa'dullāh tırmaz
'ilm-i zāhire çalışırdı bir gece

83. **dirdi:-r, -di**

Diğer 67

Mısra: 26

Demek, söylemek.

yazmışlar dirdi kelām-ı lağv
ağzından çıkmazdı benī ādem
yanında tınmazdı ammā tenhā
yirlerde ve hālī tağlarda zār zār

84. **didi:-di**

Diğer 68

Mısra: 16

Demek, söylemek.

vardı bir gün eyitdi ya Evhad
filan gün aḥşam gel gice seni
Beğbāzārına göndereyin didi
Evhad geldi ta'ām yendi

85. **didi:-di**

Diğer 68

Mısra: 19

Demek, söylemek.

evine gitsün didi Evhad 'inād
eyledi elbetde giderin didi
'ākıbet kendüler çıkdı yā Evhad
'inād eyleme didi Evhad

86. **didi:-di**

Diğer 68

Mısra: 19

Demek, söylemek.

evine gitsün didi Evhad 'inād
eyledi elbetde giderin didi
'ākıbet kendüler çıkdı yā Evhad
'inād eyleme didi Evhad

87. **didi:-di**

Diğer 68

Mısra: 20

Demek, söylemek.

evine gitsün didi Evhad 'inād
eyledi elbetde giderin didi
'ākıbet kendüler çıkdı yā Evhad
'inād eyleme didi Evhad

88. **dimege:-meg, -e**

Diğer 68

Mısra: 9

Demek, söylemek.

ḥasbiyallāh veni'mel-vekīl
dimege müdāvemet iderdi
hikāyet
olunur ki bir gün koñşılıyla
bayram cem'iyyetine vardı

89. **didi:-di**

Diğer 69

Mısra: 2

Demek, söylemek.

didi hikāyet olunur ki
merhūmuñ köyde evi kurbında
bārū
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhūm meger

90. **didi:-di**

Diğer 69

Mısra: 9

Demek, söylemek.

aḥşam eve güçle vardı bugün
şeyhūñ bir ādemin urdum
irişūñ şeyhe şefā'at eyleñ didi
şeyhe ādem vardı merhūm

91. **didi:-di**

Diğer 69

Mısra: 11

Demek, söylemek.

eyitdi ol çoban beni urdı egerçi
ben beddu'ā eylemedüm
ammā gayret-i Hakk anı helāk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

92. **didi:-di**

Diğer 69

Mısra: 16

Demek, söylemek.

Rab yol virme didi Sa'dī Çelebi
evden çıkdı zulumāt peydā
oldı ra'd ve berķ yıl ve yağmur
oldı Sa'dī hizmetkārlarıyla

93. **didi:-di**

Diğer 70

Mısra: 16

Demek, söylemek.

size hibe kıldum didi Mezbūr
Emru'llāh zıkr olunan
altunı takşim iderken bir
mikdārın dizi altına gizledi
niyeti

94. **didi:-di**

Diğer 70

Mısra: 20

Demek, söylemek.

olduğın zemānda ol altunı gerek
mi ola dırsın didi 'ākıbet
mezbūr Emru'llāh kötürüm oldu
ol hāl ile vefāt eyledi

95. **dırsın:-r, -sin**

Diğer 70

Mısra: 20

Demek, söylemek.

olduğın zemānda ol altunı gerek
mi ola dırsın didi 'ākıbet
mezbūr Emru'llāh kötürüm oldu
ol hāl ile vefāt eyledi

96. **didi:-di**

Diğer 71

Mısra: 7

Demek, söylemek.

oldı Nūru'l-hüdā bile giderin
didi şeyh alup gitmedi
Nūru'l-hüdā kapu önüne çıkdı
başın açdı babasından

97. **didi:-di**

Diğer 71

Mısra: 14

Demek, söylemek.

köse aslā şakalı yoğ-ı bir gün
Nūru'l-hüdāya geldi
yalvardı himmet eyle şakalum
gelsün didi pes Nūru'l-hüdā

98. **didi:-di**

Diğer 71

Mısra: 22

Demek, söylemek.

bir gün Akşeyhūñ yedi oğlı bir
arada şeyh ile ta'ām yerlerdi
şeyh
elḥamdülillāh didi şeyhūñ
büyük oğlı eyitdi yedi oğul bir

99. **didi:-di**

Diğer 71

Mısra: 26

Demek, söylemek.

hamd eylemezsiz belki yedi
oğlundan birisin sevmeyüp
Allāhı sevdüğüne hamd idersiz
didi Akşeyh şadağte

100. **didî:-di**
Diğer 71
Mısra: 27
Demek, söylemek.

yâ veledî söz senüñdür didi
rivâyet olunur ki Nûru'l-
hüdânuñ

101. **dirdi:-r, -di**
Diğer 71
Mısra: 3
Demek, söylemek.

dirdi Akşemseddîn bâzâr ta'âmı
getürüp yedürdü ol
mükâşefeden
men' için hikâyet olunur ki
Evlük diyârında bir bînar

102. **dirler:-r, -ler**
Diğer 71
Mısra: 5
Demek, söylemek.

vardur El'ân Nûru'l-hüdâ bînarı
dirler ol bînarı 'aşâsıyla
çıkdı dirler nakl olunur ki bir
gün Akşemseddîn köye gider

103. **dirler:-r, -ler**
Diğer 71
Mısra: 6
Demek, söylemek.

vardur El'ân Nûru'l-hüdâ bînarı
dirler ol bînarı 'aşâsıyla
çıkdı dirler nakl olunur ki bir
gün Akşemseddîn köye gider

104. **didî:-di**
Diğer 72
Mısra: 4
Demek, söylemek.

helâk oldu filân tağda yatur didi
ol arada hâzır olanlar âdem
gönderdiler şağaluñ ölüsin
getürdiler Hürus yeyen

105. **didî:-di**
Diğer 72
Mısra: 21
Demek, söylemek.

anlar hikâyet ider bir gün bir
nemed-püş dervîş geldi
Hamdînüñ

evi bu mîdur didi budur didük
varuñ haber eyleñ didi haber

106. **didî:-di**
Diğer 72
Mısra: 21
Demek, söylemek.

anlar hikâyet ider bir gün bir
nemed-püş dervîş geldi
Hamdînüñ
evi bu mîdur didi budur didük
varuñ haber eyleñ didi haber

107. **didiler:-di, -ler**
Diğer 72
Mısra: 3
Demek, söylemek.

eyitdi Hâzret-i Allâhuñ nâzlısı
geçinürsin Hürusuñ
yeyen şağal selâmetde gezer
didiler Nûru'l-hüdâ ol şağal

108. **didiler:-di, -ler**
Diğer 72
Mısra: 6
Demek, söylemek.

şağal bu olduğı neden ma'lûm
olur didiler Nûru'l-hüdâ eyitdi
karnını yaruñ yardılar Hürusuñ
bütün ayağı çıkdı hikâyet

109. **dirler:-r, -ler**
Diğer 72
Mısra: 18
Demek, söylemek.

dirler bir pîr vardı takyâcı idi
ehl-i Qur'ân ve şâhib-i tecvîd
kimesne idi Hamdî Çelebinüñ
nice yıllar hizmetinde olmuş idi

110. **didî:-di**
Diğer 73
Mısra: 5
Demek, söylemek.

bîñ akçe vireyin Rûma gelsün
didi anlar dağı Hürasan
pâdişâhı Hüseyin Baykara
hâzretlerin terk eylemediler
gelmediler

111. **didî:-di**
Diğer 73
Mısra: 25
Demek, söylemek.

teslîm ve irâdet getür didi
Hamdî uyandı yüregini yanar
buldı

Kayseriyyeye Şeyh İbrâhîme
girmek tedârükünde iken nâ-gâh

112. **didî:-di**
Diğer 74
Mısra: 2
Demek, söylemek.

şeyh İbrâhîm Bursaya geldi
Hamdiye eyitdi seni baña
gönderen
beni dağı saña gönderdi didi
imdi sen benden evvel
Kayseriyyeye

113. **didî:-di**
Diğer 74
Mısra: 3
Demek, söylemek.

var inşaallâh ben dağı varayın
didi pes şeyh dağı

114. **didî:-di**
Diğer 39
Mısra: 15
Demek, söylemek.

ol kelbcegilere virilen ta'âmıñ
yanına oturdu yemeğe başladı
Hâcî Bayram bî-ihtiyâr yâ kösec
beni yakduñ didi kendü

115. **didî:-di**
Diğer 41
Mısra: 16
Demek, söylemek.

cevâb virüp otuz yıldan evvel
seyâhatda gezerken kalbimüñ
meyli vaqî' olan yir ancak didi
rivayet olunur ki Hâcî Bayrama

116. **didiler:-di, -ler**
Diğer 41
Mısra: 14
Demek, söylemek.

bir mîkdâr yir bağışladı pes şeyh
ol yirüñ üzerine vardı
göricek tebeşşüm eyledi Niçün
tebeşşüm idersiz didiler

117. **didiler:-di, -ler**
Diğer 41
Mısra: 19
Demek, söylemek.

hilâfet virdüñ hikmeti nedür
didiler Hâcî Bayram cevâb virdi
ki
Hâzâ kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimâ yesme'u ve yerâ
şümme ye'rifuhü ve hüm

yes' elüne min hikmetihî mā ra'ā
ev

118. **didiler:-di, -ler**

Diğer 42

Mısra: 19

Demek, söylemek.

imdi siz 'ilâcın buyuruñ didiler
Şeyh 'Abdurrahîm eydür
Şeyhün bu cür'etinden
mütehayyir oldum Zîrâ emrâzuñ

119. **diyüp:-(y)üp**

Diğer 53

Mısra: 12

Demek, söylemek.

niçün naşib olmaya Bismillâh
diyüp hemân elin uzatduğı gibi
kapudan bir kimesne şey'en
'lillâhi diyü

120. **didiler:-di, -ler**

Diğer 38

Mısra: 5

Demek, söylemek.

yunmak lâzım geldi diyüp
yudılar tâbüt içine koydılar ol
zemândan sonra Şeyh Hamzaya
Kurdboğan didiler Hâlâ ol

121. **dimişdi:-miş, -di**

Diğer 55

Mısra: 5

Demek, söylemek.

kitâb dahı hâkîkî ve mecâzî iki
vech ile yazılsun dimişdi
Mevlânâ Sefer-şâh gönünden
eyitdi eger Şeyh İbrâhîm şâhib-i

122. **diridi:-r, -di**

Diğer 45

Mısra: 12

Demek, söylemek.

bulmuşdur hikâyet olunur ki
Akşemseddîn Hazretleri kutb-ı
şâhib-i taşarruf olmuşdı dâimâ
dirdi ki iş bu tıfl-ı şâgîr oğlum

123. **didükleri:-dük, -ler, -i**

Diğer 37

Mısra: 18

... diye adlandırmak, ...

diye vasiyflandırmak.

didükleri kurd geldi Kabr-i
şeriflerin açdı cism-i
mübârekin yemek istedi Şeyh
Hamza mübârek elin tâbütan

124. **dimekle:-mek, -le**

Diğer 38

Mısra: 6

... diye adlandırmak, ...

diye vasiyflandırmak.

diyârda Kurdboğan mezârı
dimekle meşhûrdur rivâyet
olunur
ki Akşemseddîn yidi yaşındaydı
temâm hatm-ı kelâmullâhı

125. **dimekle:-mek, -le**

Diğer 40

Mısra: 19

... diye adlandırmak, ...

diye vasiyflandırmak.

çoğaldılar pes şeyh keşrete
düşdük diyü Begbâzârından
göçüp
İskilib kazâsında Küstağı
dimekle ma'rûf kaşabâtan

126. **didükleri:-dük, -ler, -i**

Diğer 56

Mısra: 22

... diye adlandırmak, ...

diye vasiyflandırmak.

didükleri otuñ tuhmın şüfilere
bir niçe kile devşürdmişdi
İstanbul
feth olıcak ol tuhmı dökdi pes
bu sırrı sü'al eylediler

127. **dimekle:-mek, -le**

Diğer 71

Mısra: 12

... diye adlandırmak, ...

diye vasiyflandırmak.

alayazdı gücile kurtuldu döndi
geldi Nûru'l-hüda bile alup
gitti rivâyet olunur ki Kaţţaroğlı
dimekle ma'rûf bir beg vardı

128. **dimekle:-mek, -le**

Diğer 72

Mısra: 14

... diye adlandırmak, ...

diye vasiyflandırmak.

Hamdî Çelebi dimekle
ma'rûfdur
sekiz yüz elli üç târîhinde toğdı
toğuz yüz toğuzda

129. **dimekle:-mek, -le**

Diğer 74

Mısra: 6

... diye adlandırmak, ...

diye vasiyflandırmak.

dimekle müte'ârefdür içinde çok
tahrîrleri ve tedkîkleri
vardur ve Ahmediye adlı kitâb
nazm eylemişdür ve

130. **didüğü:-düg, -i**

Diğer 52

Mısra: 13

Demek, söylemek.

Ensârınüñ mezâr-ı şerîfi kazılıp
şeyhün didüğü 'âlâmetler
zâhir olduğı zemânda bir çoban
geldi ol kabr-i şerîf budur

131. **dirler:-r, -ler**

Diğer 41

Mısra: 2

... diye adlandırmak, ...

diye vasiyflandırmak.

ırak tağıñ üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirler El'an şeyhün anda ebnâsı
ve evlâdı vardur ba'de ol

132. **dirlerdi:-r, -ler, -di**

Diğer 67

Mısra: 8

Demek, söylemek.

dirlerdi Akşemseddîn hacca
gitti Sa'dullâhı bile alup
gitti Mezbûr Sa'dullah Çelebi
rivâyet kılar yolda giderken

133. **dididi:-di**

Diğer 39

Mısra: 17

Dedi, demek, söylemek.

sofrasına da'vet eyleyüp zencîr
ile cebren gelen konuğı bu
vech ile konuklarlar didi
Akşemseddîn Hazretlerine
irâdet-i

134. **diyüp:-y, -üp**

Diğer 38

Mısra: 4

Demek, söylemek.

yunmak lâzım geldi diyüp
yudılar tâbüt içine koydılar ol
zemândan sonra Şeyh Hamzaya
Kurdboğan didiler Hâlâ ol

dîdâr:

1. **dîdâr:**

Diğer 62

Mısra: 4

Cenabıhakk'ın müminlere vadettiği görünüşü, tecellisi.

vazîfe biñ kul hevallâhu ehad ve biñ lâ-ilâhe illallah ve iki rek'at nemâz-ı hâcet didâr üçünci gice vazîfe biñ kul e'üzü bi-rabbi'l

dik:

1. **dikdi:-di**

Diğer 51

Mısra: 14

(Bir şeyi) Dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek.

Şeyh dahı ol kabır-i şerifi orman arasında bulup 'aşâsın rast Ebû Eyyübün göbegi berâberinde dikdi ta'yîn eyledi ba'zı

2. **dikdi:-di**

Diğer 51

Mısra: 17

(Bir şeyi) Dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek.

dahı ta'yîn eyleñ didiler şeyh yine geldi 'aşâsın yine dikdi pes kazdılar ol gizledükleri nişânun râst üzerine dikmiş

3. **dikmiş:-miş**

Diğer 51

Mısra: 18

(Bir şeyi) Dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek.

dahı ta'yîn eyleñ didiler şeyh yine geldi 'aşâsın yine dikdi pes kazdılar ol gizledükleri nişânun râst üzerine dikmiş

4. **dikdürdi:-dür, -di**

Diğer 55

Mısra: 2

Bir kumaşı giyecek hâline getirmek.

Sefer-şâh Ankara şehrine uğradı şeyhe hediyeye bir kaftân dikdürdi bir yüzi şûf ve bir yüzi

5. **dikdürdi:-dür, -di**

Diğer 55

Mısra: 3

Bir kumaşı giyecek hâline getirmek.

kuñni idi ber-vech ile dikdürdi ki iki yüzi dahı yoz idi

Akşemseddinün Şeyh İbrâhime te'lif eylesün diyü buyurduğı

6. **dikilmiş:-il, -miş**

Diğer 65

Mısra: 22

Bir kumaşı giyecek hâline getirmek.

Akşeyh gelür arkasında öñi dikilmiş bir cübbe geyer ve başında tâcı altında bir makreme örtünmüş tennür eylemiş

dikkat:

1. **dikkatin:-i, -n**

Diğer 67

Mısra: 6

Herhangi bir eylemi gerektiği gibi gerçekleştirmek.

dikkatin görüp meşreb-i 'âlilerin İmâm-ı A'zam Ebû Hânîfe meşrebine teşbîh iderlerdi Sa'dullâh zemânının İmâm-ı A'zamıdır

dil:

1. **diline:-i, -n, -e**

Diğer 56

Mısra: 14

Dil, lisan II Gönül, yürek.

şeyhi da'vet eyledi şeyh sükûn ile vardı diline ism-i a'zam aldı Sultân Muḥammed Ḥan şeyhi gördüğünleyn kalkdı

dilek idüp:

1. **dilek idüp:-üp**

Diğer 46

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Dilemek. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

olaydı yine dilek idüp döndürdüm didi -el-uḥdetü 'alâ'r-râvî Merḥûm

dimekle ma'rûf:

1. **dimekle ma'rûf:**

Diğer 57

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

Adıyla bilinmek.

gidelüm didi Göynükün cânib-i şarkisinde Sarrâc makberesi dimekle ma'rûf ve

dimekle ma'rûfdur:

1. **dimekle ma'rûfdur:-dur**

Diğer 64

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Deyim**

Adıyla bilinmek.

'Abdurrahîm ki şâhibin-i Ḳaraḥîşârda yatur Vahdet-nâme şâhibidür Şeyh Muşlihüddin ki Attâroğlu dimekle ma'rûfdur

dimiş ki:

1. **dimiş ki:**

Diğer 45

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dimiş ki.

didi ḥikâyet olunur ki Hâcî Bayram ḥazretleri şeyhe dimiş ki ya Kösec niçe bir riyâzet kılırsın sen bu riyâzatla nûr-ı maḥz

2. **dimiş ki:**

Diğer 59

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dimiş ki.

ḳaddesa'llâhü esrârehüm Şeyh Ebû Sa'id Ebû'l-Ḥayr dimiş ki

dımışk:

1. **dımışkda:-da**

Diğer 62

Mısra: 29

Şam.

naḳl olunır ki Şeyh Hâmid niçe yıl Dımışkda ḥanḳâh-ı Bâyezîdiyyede ol ṭarîḳuñ 'azizlerinden birinüñ

dir idi:

1. **dir idi:-, -**

Diğer 46

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Demek, söylemek.

Dir idi olmasa bu oğlum eger
Gider idüm bu dār-ı mihnetden

dirler ki:

1. dirler ki:

Diğer 41

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Derler ki, söylerler ki.

olduğı gibi tıbb-ı zāhiri dağı
hāzık idi dirler ki

dirneğ:

1. dirneği:-i

Diğer 61

Mısra: 6

Dernek. Toplantı.

dirneği vardı ol kızcağızı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışār tağında oynayup
gezerken horus ötdi cinniler

divāt:

1. divāt:

Diğer 42

Mısra: 21

Divit.

ahvālīne temām vākıf olmadı
şandum pes şeyh buyurdu divāt
ve kalem getürdiler yazdı edviye
getürdiler ilāc eyledi

divār:

1. diyārında:-ı, -n, -da

Diğer 55

Mısra: 20

Memleket, ülke, belde.

te'lif eylemişdi Mevlānā Sefer-
şāh o ilde kâzī ve müderris
olmuşdu ve kabri-i şerifleri
Karaman diyārında Elmalu

2. diyardan:-dan

Diğer 37

Mısra: 14

Memleket, ülke, yer.

zuhūr eylemişdür Hāk celle ve
'alā emriyle ol diyardan
diyār-ı Rūma rihlet itdi geldi
Amāsiyye sancağında Kavağ

3. diyārda:-da

Diğer 38

Mısra: 6

Memleket, ülke, yer.

diyārda Kırdboğan mezārı
dimekle meşhūrdur rivāyet
olunur

ki Akşemseddin yidi yaşındaydı
temām hatm-ı kelāmullāhi

4. diyārında:-ı, -n, -da

Diğer 71

Mısra: 4

Memleket, şehir, belde,.

dirdi Akşemseddin bāzār ta'āmı
getürüp yedürdü ol
mükāşefeden
men' için hikāyet olunur ki
Evlük diyārında bir bınar

diyār-ı 'acemde:

1. diyār-ı 'acemde:-de

Diğer 66

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Acem diyarı.

babasının diyār-ı 'Acemde
işāret eylediği şeyhe gitdi
bu varınca ol dağı fevt olmuş
buldı merhūm

diyār-ı 'araba:

1. diyār-ı 'araba:-a

Diğer 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Arap ülkesi.

tolmuşdu Akşemseddin diyār-ı
'Araba müteveccih oldu Halebe
vardı Haleb etrafında bir düş
gördi ki boynına bir zencir

2. diyār-ı 'araba:-a

Diğer 54

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Arap ülkesi.

Muhammed aradı bulımadı
Mezkūr Mevlānā Sefer-şāh
diyār-ı

'Araba çıktı arāzī-i
mukaddesede gezdi enbiyā ve
evliyā mezār-ı şeriflerinde sakin
olup dergāh-ı Hākka tazarru'
eyledi

diyār-ı 'arabda:

1. diyār-ı 'arabda:-da

Diğer 38

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Arap ülkesi.

sene tis'a ve erba'ine ve gemāne
mi'e tārīhinde ve diyār-ı
'Arabda Muhammed bin el-
Hüseyn el-mulakḳab bi-Şadri'l

diyār-ı 'arabdan:

1. diyār-ı 'arabdan:-dan

Diğer 54

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Arap ülkesi.

'akıbet mezkūr Sefer-şāh diyār-ı
'Arabdan diyār-ı Rūma
geldi Akşemseddin hāzretlerine
geldi imān-ı 'ilme'l-yakīn

diyār-ı fārise:

1. diyār-ı fārise:-e

Diğer 70

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Fars diyarı, İran.

Tahsil-i 'ilm için diyār-ı Fārise
gitdi anda vefāt eyledi kabri
nā-ma'lūmdur Akşemseddinün
bir oğlu dağı Nuru'l-hüdādur

diyār-ı ğurbetde:

1. diyār-ı ğurbetde:-de

Diğer 51

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

*Gurbet diyarı. Yabancı
memleket.*

ğurbetde anı bī-nişān eyleme
didi ol ruhbān uyandı kalbi
nūr-ı imān-ıla taldı Eşhedü en
lā-ilāhe illallāh ve eşhedü enne

diyār-ı rūma:

1. diyār-ı rūma:-a

Diğer 37

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Anadolu.

zuhūr eylemişdür Hāk celle ve
'alā emriyle ol diyardan
diyār-ı Rūma rihlet itdi geldi
Amāsiyye sancağında Kavağ

2. diyār-ı rūma:-a

Diğer 54

Mısra: 24
Kelime Tipi: -
Anadolu.

‘akıbet mezkûr Sefer-şâh diyâr-ı
‘Arabdan diyâr-ı Rûma
geldi Akşemseddîn hazretlerine
geldi imân-ı ‘ilme’l-yakîn

3. **diyâr-ı rûma:-a**
Diğer 72
Mısra: 26
Kelime Tipi: -
Anadolu.

Diyâr-ı Rûma gelmedin
birbirimize mektûbumuz varur
gelirdi
Diyâr-ı Rûmu görmek murâd
idinmiş tebdil-i şüret idüp

diyâr-ı rûmu:

1. **diyâr-ı rûmu:-u**
Diğer 72
Mısra: 27
Kelime Tipi: -
Anadolu.

Diyâr-ı Rûma gelmedin
birbirimize mektûbumuz varur
gelirdi
Diyâr-ı Rûmu görmek murâd
idinmiş tebdil-i şüret idüp

diyâr-ı şâmda:

1. **diyâr-ı şâmda:-da**
Diğer 37
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Şam diyarı.

Akşemseddîn yidi yüz toksan iki
târîhinde diyâr-ı Şâmda
toğdı Babası Şeyh Hamzanuñ
Şâm diyârında kerâmât-ı
keşîresi

diyü:

1. **diyü:**
Diğer 40
Mısra: 15
"Diye, diyerek" anlamında
zarf.

Telhîşü Def‘u’l-Metâ‘ın ve
bunlardan mâ‘adâ bir Türkî
risâleleri
dahı vardır Maķâmât-ı Evliyâ
diyü ad virmişlerdür Hikâyet

2. **diyü:**
Diğer 40
Mısra: 18
"Diye, diyerek" anlamında
zarf.

çoğaldılar pes şeyh keşrete
düşdük diyü Begbâzârından
göçüp
İskilib kazâsında Küstağı
dimekle ma‘rûf kaşabâtan

3. **diyü:**
Diğer 43
Mısra: 13
"Diye, diyerek" anlamında
zarf.

şeyhe getürdi tazarru‘ eyleyüp
bağışladı şeyhüñ büyük oğlu
Sa‘dullâh Çelebi bu ne
hikmetdür diyü sü‘âl eyledi
Şeyh

4. **diyü:**
Diğer 49
Mısra: 23
"Diye, diyerek" anlamında
zarf.

Maħallesi diyü ad kodılar
hikâyet olunur ki kal‘a feth
olunmadın
pâdişâh şeyhe baña bir du‘â
öğret ki okuyayın didi

5. **diyü:**
Diğer 53
Mısra: 13
"Diye, diyerek" anlamında
zarf.

niçün naşib olmaya Bismillâh
diyüp hemân elin uzatduğı gibi
kapudan bir kimesne şey‘en
‘illâhi diyü

6. **diyü:**
Diğer 54
Mısra: 2
"Diye, diyerek" anlamında
zarf.

vardur ol kimesnenüñ her biri
ferîd-i ‘aşr ve vahîd-i dehr iken
bi-iznillâh zalâlete düşdiler
‘aşare-i muħabbeşe diyü

7. **diyü:**
Diğer 55
Mısra: 4
"Diye, diyerek" anlamında
zarf.

kuṭnî idi ber-vech ile dikkürdi ki
iki yûzi dahı yoz idi
Akşemseddînüñ Şeyh İbrâhîme
te‘lif eylesün diyü buyurduğı

8. **diyü:**
Diğer 55
Mısra: 12
"Diye, diyerek" anlamında
zarf.

virdi şeyhüñ bu kerâmetin
göricek Sefer-şâh sıdķ ile mürîd
oldı ve Şeyh İbrâhîm ol kitâba
Gülzâr diyü ad virdi Mevlânâ

9. **diyü:**
Diğer 55
Mısra: 27
"Diye, diyerek" anlamında
zarf.

ortancı oğluna Pîr Ahmed Çelebi
diyü ad konulmuşdur bu
faķir câmi‘ü hâzîhi’l-menâķib
Emir Hüseyn Enîsinüñ

10. **diyü:**
Diğer 58
Mısra: 3
"Diye, diyerek" anlamında
zarf.

çıkar diyü buyruldı soğuk
cehennemde buldum
elḥamdülillâh
‘afv olundu didi Akşemseddîn
kendü ḥaṭṭ-ı şerîfiyle vakf-nâme

11. **diyü:**
Diğer 60
Mısra: 17
"Diye, diyerek" anlamında
zarf.

hikâyet olunur ki Hâcî Bayram
maraż-ı mevtinde
benüm nemâzumı Akşemseddîn
ķılsun ve beni ol yusun diyü

12. **diyü:**
Diğer 61
Mısra: 3
"Diye, diyerek" anlamında
zarf.

bu hâli gördi ḥayrete düşdi taşra
çıkdı ol akçeyi
şeyhüñ önüne kodı yine aluñ
diyü zârîlik eyledi ‘özr

13. diyü:

Diğer 63

Mısra: 5

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

ekdügi tarla oñmadı şeyh bir
gün taşra çıkdı ol dervişe bizüm
tarlamuz kangıdur diyü şordı ol
derviş utandı

14. diyü:

Diğer 65

Mısra: 10

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

yedüm ba'de halvetden ferâgat
eyle diyü baña destür virdi
şoñra vakti gelicek hilâfet virdi
Şeyh İbrâhim kendüye irâdet

15. diyü:

Diğer 65

Mısra: 25

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

tennûra girmek üzerinde oturur
ve bunlara dahı def-i kabz
içün sen dahı böyle eyle diyü
ta'lim eyler pes şeyh

16. diyü:

Diğer 67

Mısra: 13

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

toğmış hayâtda iken filân işde
imış hâlâ rahmetde yâ 'azâbda
diyü haber virürdi Mezbûr
Sa'dullâh sekiz yüz tokşan
târihinde

17. diyü:

Diğer 67

Mısra: 28

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

ağlardı âh Allâh diyü inlerdi
farz nemâza ezân okurdu
imâmet iderdi nâfile nemâz
kılduğın kimesneye göstermezdi

18. diyü:

Diğer 72

Mısra: 9

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

olunur ki Nûru'l-hüdâ âhirete
gider olıcak vaşiiyet eyledi kim

ķabrümüñ üzerini örtmeyeler
diyü ķabri açuk ķomak meşrû'

19. diyü:

Diğer 72

Mısra: 10

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

degül diyü örttiler yine açıldı
pes artuk örtmediler halk
yağmura muhtâc olıcak ol ķabr-i
şerife bir miķdâr su seperler

20. diyü:

Diğer 72

Mısra: 24

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

derviş gitdükden şoñra bu derviş
kimdür diyü
şorduk ķarındaşum Mevlânâ
'Abdu'r-raḥmân Câmîdür

21. diyü:

Diğer 73

Mısra: 15

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

üzerine koyup benüm şâ'ir
oğlum diyü oñşardı
Akşemseddin
vefât eyledüğü zemân Ḥamdî
Çelebi on yaşında ķaldı envâ'-ı

diz:

1. dizi:-i

Diğer 70

Mısra: 17

Bacakta uylukla baldırın
birleştigi oynak kısım.

size hibe kıldum didi Mezbûr
Emru'llâh zikr olunan
altını takşim iderken bir
miķdârın dizi altına gizledi
niyeti

dök-:

1. dökdi:-di

Diğer 56

Mısra: 23

Dökmek, saçmak.

didükleri otuñ tuḥmın şûfilere
bir niçe kile devşürmüşdi
İstanbul
feth olıcak ol tuḥmı dökdi pes
bu sırrı sü'al eylediler

dök:

1. dökülen:-ül, -en

Diğer 43

Mısra: 21

Dökmek, saçmak.

ķalkıcaķ yire dökülen etmek
pāreciklerin ve pirinç
dāneciklerin gözedüp deñşürüp
yerin didi ḥikāyet olunur ki

2. döküm:-dü, -m

Diğer 56

Mısra: 29

Dökmek, saçmak.

Hızıra şordum cevâb virdi ki ol
ķıtlığa siz irişmezsiz didi
anuñ içün ol tuḥmı döküm didi
ḥikāyet olunur ki Akşeyḥe bir

dol:

1. dola:-a

Diğer 48

Mısra: 24

Bir yere iyice yayılmak,
kaplamak.

yürüyüş eylesünler ol gün feth
ola Ḳoştantıniyye içi
şadâ-yı ezânla dola didi pes ol
gün ol sâ'at oldu

dön-:

1. döndi:-di

Diğer 43

Mısra: 11

Karşındaki kişiye hitap
etmeden evvel bedenini ve
yüzünü bir noktaya çevirmek.

eyledi pes at şāhibinüñ gönlünde
bir iktizâ zāhir oldu ki bu atı
şeyḥe vire gitdükçe bu iktizâ
ziyâde oldu bî-iḥtiyâr döndi atı

dön:

1. döndürürdüm:-dür, -ür, -dü, -m

Diğer 46

Mısra: 21

Geri gelmek, geri dönmek.

olaydı yine dilek idüp
döndürürdüm didi -el-uḥdetü
'alâ'r-râvî Merḥûm

2. döndi:-di

Diğer 49

Mısra: 10
Geri gelmek, geri dönmek.

eyler Şeyhün bu hâlini ve bu
nâlišini görüp dehşetnâk
oldı döndi maķāmına geldi
ķal'aya nâzar eyledi gördi

3. döndi:-di
Diğer 64
Mısra: 6
Geri gelmek, geri dönmek.

İbrâhîm eydür çünki hâlık tağıldı
Akşemseddîn eyitdi
'acebdür hiç bir gönölüm ağırır
dir kimse yokdur pes döndi

4. döndi:-di
Diğer 39
Mısra: 7
Geri gelmek, geri dönmek.

görüür hemân bu vâķı'ayı ki gördi
hâli tebdîl oldu döndi Anķaraya
geldi ittîfâķ Hâcî

5. döndi:-di
Diğer 69
Mısra: 7
Geri gelmek, geri dönmek.

çıkardı çoban yine koydı âķir ol
çoban merhûmı bilmeyüp
çevgânla urdı merhûm tınmadı
hemân döndi pes çoban

6. döndi:-di
Diğer 69
Mısra: 19
Geri gelmek, geri dönmek.

yol azdı hîlâf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldu
şabâh kâlkıdı gördi atınun ayağı
şışmış yürimez döndi eve

7. döndi:-di
Diğer 71
Mısra: 11
Geri gelmek, geri dönmek.

alayazdı gücile kurtuldu döndi
geldi Nûru'l-hüda bile alup
gitdi rivâyet olunur ki Kaķķârıođlı
dimekle ma'rûf bir beg vardı

dörd:

1. dördünci:-ünci
Diğer 40
Mısra: 13
Dört sayısının sıra sayı
sıfatı.

Nûriyye ikincisi Def'-i Meķâ'in
üçüncüsü Risâle-i Żikrullâh
dördüncü Şerh-i Akvâl-i Hâcî
Başa ya'ni Hâcî Bayram beşinci

2. dördünci:-inci
Diğer 62
Mısra: 6
Dört sayısının sıra sayı
sıfatı.

felaķ ve biñ lâ-ilahe illallâh ve
iki rek'at nemâz-ı hâcet
ref'u'l'hicâbdur dördüncü gice
vâzife biñ ķul e'ûzu bi-
rabbîn'nâs

dördüncü kat göge:

1. dördüncü kat göge:-e
Diğer 44
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Tasavvufa göre göğün 7
katmanından dördüncüsü. Beyaz
gümüştendir ve adı "Zahire"
dır. Güneş bu katta
bulunmaktadır.

eyledüm dördüncü kat göge
çıkdım Anda olan melâ'ikeye
emr
olunmuş bu beyti okurlar

dört:

1. dört:
Diğer 36
Mısra: 20
"Dört" sayı sıfatı.

ki Hâzret-i Ebû Bekri's-
Şiddîkun dört oğlı vardı
Naşrullâh 'Abdu'r-rahmân ve
Ca'fer ve Muḥammed rażiyal-
lâhü

2. dört:
Diğer 55
Mısra: 25
"Dört" sayı sıfatı.

eyledi 'âķibet Allâh sübhânehü
ve te'âlâ aña dört oğul
rûzî kıldı kimi toķsan ve kimi
yüz yaşında vefât eyledi

dört yıl:

1. dört yıl:
Diğer 43
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Deyim**
Dört yıl.

baña hîzmet eyler didi rivâyet
olunur ki şeyḫ yidi def'a hâcc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücâvir oldu ḫikâyet olunur ki

dört yüz:

1. dört yüz:
Diğer 64
Mısra: 16
Kelime Tipi: -
"Dört yüz" sayı sıfatı.

yokdur pes ḫalvet emr eyledi ve
ihyâ buyurdi ol gicede dört
yüz vâķı'a gördüm çün şabâh
nemâzına şalâ didiler

döşenmiş vok:

1. döşenmiş yok:
Diğer 49
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Döşenmiş, serilmiş bir
nesnenin olmaması.

yok şâfî toprak ol toprak üzere
şeyḫ nemâza durup
secdeye varmış tâcî mübârek
başından yuvalanmış başınun âķ

döst:

1. dost:-ı
Diğer 68
Mısra: 14
Dost, arkadaş.

Felâ tak'ud ba'de'z-zikrâ
me'a'l-ķavmi'z-zâlimîn
rivâyet olunur ki merhûm
Akşemseddînuñ Evḫad adlı bir
dostı

du'a:

1. du'a:
Diğer 49
Mısra: 24
Allah'a yalvarma, dua.

Maḫallesi diyü ad kodılar
ḫikâyet olunur ki ķal'a feth
olunmadın
pâdişâh şeyḫe baña bir du'a
öğret ki okuyayın didi

2. du'a:
Diğer 53
Mısra: 17
Allah'a yalvarma, dua.

bāzırġānuñ üç oġlı ve bir kıızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-hâtır olduġı vakt
oġlancuġları du‘ā ve himmet

3. du‘ā:

Diġer 55

Mısra: 22

Allah'a yalvarma, dua.

ķazāsındadır ve daġı ol zıkr
olunan tācir ki Akşemseddine
üç oġlın ve bir kıızın du‘ā

4. du‘āmı:-m, -ı

Diġer 58

Mısra: 2

Allah'a yalvarma, dua.

‘azābına giriftār oldu ‘afv
olunmak tāleb eyledüm zārılık
kıldum Hāk Te‘ālā du‘āmı ķabūl
eyledi var cehennemden

5. du‘ā:

Diġer 75

Mısra: 7

Allah'a yalvarma, dua.

Bu du‘ā tāriġ düşdi mevte
ķabrini Allāh anuñ pūr-nūr ide

duġān:

1. duġān:

Diġer 61

Mısra: 19

*Duġan suresi. Kuran-ı
Kerim'in 44. suresi.*

irşād-ı Hācı Bayram
ķaddesallāhü sırrahu‘l-‘aziz
teheccüd
on rek‘at nemāz vird-i Elif-Lam
Mim Secde ve Yāsın ve Duġān

dülbend:

1. dülbend:

Diġer 67

Mısra: 20

*İnce ve seyrek dokunmuş
bez. II Sarık.*

illā meġer ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend daġı bulunca
bir ders fevt oldu Mezbūr
‘Abdülkādir ‘acüz dünyāya üç
talāk

2. dülbendi:-i

Diġer 67

Mısra: 20

*İnce ve seyrek dokunmuş
bez. II Sarık.*

illā meġer ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend daġı bulunca
bir ders fevt oldu Mezbūr
‘Abdülkādir ‘acüz dünyāya üç
talāk

3. dülbendi:-i

Diġer 68

Mısra: 7

*İnce ve seyrek dokunmuş
bez. II Sarık.*

ve ķaftānı kışa geyerdi ve
dülbendi başında şarardı ve
bir yaña daġı döndürmezdi
çıkarup bakmazdı gice ve
gündüz

dünyā:

1. dünyāmuz:-muz

Diġer 63

Mısra: 8

Mal, mülk, servet, para.

buyurdı kim hiç dünyāmuz
olduġı yok idi ‘Aceb ķanġı
günāhumuzdan oldu Şeyh Hācı
Bayram rahmetullāhi ‘aleyhi

2. dünyādan:-dan

Diġer 45

Mısra: 14

(fani, geçici olan) dünya.

Muġammed Hamdi yetim zā‘if
ve zelil kalur yoġsa bu
miġneti çok dünyādan
göçerdüm bir gün mezkūr
Hamdi Ćelebinün

3. dünyādan:-dan

Diġer 46

Mısra: 22

(fani, geçici olan) dünya.

Akşemseddinün dünyādan
intikālî sekiz yüz altmış üç
rebī‘ül-āġirinün
evāġirinde vāķī‘ oldu
vefātlarından beş yıl soġra
üzerlerine

4. dünyā:

Diġer 43

Mısra: 16

(Fani, geçici olan) dünya.

cevāb virüb
ya‘nī bir Allāha ibādet iderin
ġayre meylim yok pes dünyā

5. dünyā:

Diġer 44

Mısra: 10

(Fani, geçici olan) dünya.

İy kemāl-i kudretün nefhinde
‘ālem bir nefes
V‘ey celāl-i ‘izzetün baġrında
dünyā keff ü ħes

6. dünyā:

Diġer 64

Mısra: 11

(Fani, geçici olan) dünya.

oldum şeyh eyitdi ey derviş biz
senden dünyā armaġanı
istememiz

dürlü:

1. dürlü:

Diġer 50

Mısra: 13

Çeşitli, muhtelif.

dürlü ‘atālar eyledi ķabūl
ķılmadı faķr u faķa üslubunu
tebdil

2. dürlü:

Diġer 56

Mısra: 11

Çeşitli, muhtelif.

eyledi bārī şol köhne kürklü
şüfinün boynın urayın Maġmūd
Paşa daġı dürlü te‘vil eyledi
güç-ile men ‘eyledi pādīşāhum
siz

düş:

1. düşinde:-i, -n, -de

Diġer 51

Mısra: 22

Rüya, düş.

‘askeri gitdi ol gice bir ehl-i
riyāzet ruġbān
Peyġamber ‘aleyhi’s-selāmı
düşinde gördi Peyġamber
‘aleyhi’s-selām

2. düşinde:-i, -n, -de

Diġer 73

Mısra: 23

Rüya, düş.

babası Akşemseddini düşünce
gördi iy Hamdi şimdiden giri
âhîret yarağın eyle mürşidü's-
sâlikin Şeyh İbrâhîme

3. düşdiler:-di, -ler

Diğer 54

Mısra: 2

(Durumunda) bulunmak,
kalmak.

vardur ol kimesnenün her biri
ferîd-i 'aşr ve vahîd-i dehr iken
bi-iznillâh zalâlete düşdiler
'aşare-i muhabbeşe diyü

4. düşdi:-di

Diğer 69

Mısra: 18

(Kötü bir durum yüzünden)

İstenmeyecek bir yerde
bulunmaya mecbur olmak.

yol azdı hilâf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldu
şabâh kalkdı gördi atının ayağı
şışmış yürimez döndi eve

düş gördi:

1. düş gördi:-di

Diğer 39

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rüya görmek.

tolmışdı Akşemseddin diyâr-ı
'Araba müteveccih oldu Halebe
vardı Haleb etrafında bir düş
gördi ki boynına bir zencir

düzil:

1. düzilür:-ür

Diğer 42

Mısra: 15

Yapılmak, hazırlanıp
meydana getirilmek.

eylemişler Şerbetler ma'cünlar
turmayup düzilür Şeyh
tabîblerden şordı ki bunun
marazı ne marâzdu eyitdiler
falân

E

ebegümeci:

1. ebegümeci:

Diğer 56

Mısra: 21

Ebegümecilerden, mor
renkli, çiçekleri ilaç, yaprakları
sebze olarak kullanılan
kendiliğinden yetişen çok yıllık
bir bitki. (Malva sylvestris).

anların eli ditrer Akşemseddin-
ile muşâfağa eyleyicek benüm
elüm ditrer didi Hikâyet olunur
ki Akşemseddin ebegümeci

2. ebegümeci:

Diğer 56

Mısra: 26

Ebegümecilerden, mor
renkli, çiçekleri ilaç, yaprakları
sebze olarak kullanılan
kendiliğinden yetişen çok yıllık
bir bitki. (Malva sylvestris).

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurakda biter Kostantınıyye
fethinde karındaşum

ebî bekri's-sıddîk:

1. ebî bekri's-sıddîk:

Diğer 37

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Doğru sözlü Ebu Bekir.

el-Hâc 'Ali ibni eş-şeyh
Hediye ibni eş-şeyh Mūsā ibni
eş-şeyh
Muhammed bin Ebî Bekri's-
Şiddîk ra'ıyallahü 'anhu

ebî yezîdi el-bestâmî:

1. ebî yezîdi el-bestâmî:

Diğer 60

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ebü Yezîd Tayfûr b. İsâ b.
Sürûşân (Bâyezîd-İ Bistâmî) (ö.
234/848 [?]) İlk büyük
mutasavvıflardan. İran'ın
Horasan eyaletine bağlı Bestâm
kasabasında dünyaya gelmiştir.
"Sultânü'l-Ârifîn" lakabıyla
meşhurdur.

ve hüve mine's-şeyh Mūsā el-
Bestâmî ve hüve mine's-şeyh
İbrâhîmi el-Hindüstânî ve hüve
mine's-şeyh Ebî

ebi'l-hasan el-harkânî:

1. ebi'l-hasan el-harkânî:

Diğer 60

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ebu'l-Hasan el-Harkânî.
Akşemseddin'in, Hacı Bayram-ı
Veli'den Hz. Ali'ye kadar
uzanan tarikat silsilesinde yer
almaktadır. Hakkında
kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.

ve hüve mine's-şeyh Şemsüddin
el-'Irâkî ve hüve
mine's-şeyh İshâk el-Harezmî
ve hüve mine's-şeyh Ebî'l-
Hasan el-Harkânî

ebnâ:

1. ebnâsındandır:-s, -i, -n, -
dan, -dur

Diğer 37

Mısra: 5

Oğullar, çocuklar, evlatlar.

Akşemseddin Şeyh Şihâbüddin
ebnâsındandır Bu tertib ile
Muhammed ibni eş-şeyh Ebü
Hafz Ömerü'l-mulakkağ

2. ebnâsı:-s, -i

Diğer 41

Mısra: 2

Oğullar, çocuklar, evlatlar.

ırak tağun üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirler El'an şeyhün anda ebnâsı
ve evlâdı vardur ba'de ol

3. ebnâsımuñ:-s, -i, -n, -uñ

Diğer 43

Mısra: 4

Oğullar, çocuklar, evlatlar.

şeyhün ebnâsımuñ elindedür bu
mezra'ayı
kabül eyledi Sultân Muhammed
Hanun İslâmbol

4. ebnâsın:-s, -in

Diğer 45

Mısra: 18

Oğullar, çocuklar, evlatlar.

kaşaba-i Göynükde kendülerine
eyledügi mescide girdi
Ehîbbâsın cem' idüp ebnâsın
vesâ'ir evlâdın getürüp vaşiiyet

ebnâ'-i kirâm:

1. **ebnā'-i kirām:****Diğer 66**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Temiz soylu çocuklar ve soy II Akşemseddin'in çocukları ve soyu.

bâtına ihsân eyledüğinden mâ'adâ ebnâ'-i kirâm dağı virmişdür oğullarınıñ esâmisi bunlardan Muhammed

ebnâ-i kirâmdan:1. **ebnâ-i kirâmdan:****Diğer 45**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Temiz soylu çocuklar ve soy II Akşemseddin'in çocukları ve soyu.

2. **ebnâ-i kirâmdan:-dan****Diğer 45**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Temiz soylu çocuklar ve soy II Akşemseddin'in çocukları ve soyu.

kirâmdan ba'zı cesed-i şerîfin görmek murâd itdüklerinde 'izâm ve şerâ'itinden nişân ve eser bulamayup cesed-i mübarekleri vaz'

ebû bekr:1. **ebû bekr:****Diğer 50**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Hiz. Ebûbekir, ilk halife.

şallallâhü 'aleyhi ve sellem intikâl eyledükden sonra Ebû Bekr ve 'Ömer ve 'Osmân razıyallâhü 'anhüm hilâfet eylediler

2. **ebû bekr:****Diğer 58**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hiz. Ebûbekir, ilk halife.

Ebû Bekr razıyallâhü 'anh hilâfeti zemanında bi-mahzari'l-aşhâb

rızvânullâhi 'aleyhim ecma'in uhütü'l-mü'minin

3. **ebû bekr:****Diğer 58**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Hiz. Ebûbekir, ilk halife.

Fâtumatü'z-Zehrâ razıyallâhü te'âlâ 'anhâ Ebû Bekr meclisine hazır oldu Resûl Hâzretinüñ Mescid-i Kuba

4. **ebû bekr:****Diğer 58**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Hiz. Ebûbekir, ilk halife.

mîrâşı da'vâsın eyledi Ebû Bekr razıyallâhü anh 'inde'l-aşhâb cevâb virdi ki kimse peygamberden miras yemez zirâ

ebû bekr-i merzenî:1. **ebû bekr-i merzenî:****Diğer 53**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmed tarafından Göynük'te yaşayan Akşemseddin'e, cami ve medrese yapılması için gönderdiği usta ve mimarların başı olan kişi.

Ebû Bekr-i Merzenî bârî çeşme yapalum didi şeyh râzî oldu

ebû eyyûb:1. **ebû eyyûb:****Diğer 51**

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Hicret sırasında Hiz.

Peygamber'i Medine'de evine misafir eden ve Türkiye'de "Eyüp Sultan" unvanıyla anılan sahâbî..Ebu Eyyûb El-Ensari Halid bin Zeyd.

pes Akşemseddin buyurdi kabir-i şerifi budur 'alâmet-i zâhiriyesi oldur ki Ebû Eyyûb defin olundu 'Arab

ebû eyyûb-ı enşârî:1. **ebû eyyûb-ı enşârî:****Diğer 51**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hicret sırasında Hiz.

Peygamber'i Medine'de evine misafir eden ve Türkiye'de "Eyüp Sultan" unvanıyla anılan sahâbî. Tam adı Ebu Eyyûb El-Ensari Halid bin Zeyd.

Eyyûb-ı Enşârî dağı ol 'askerile küffâra gazâ için Kostañtınıyye üzerine geldi anda vefât eyledi Kostañtınıyye

2. **ebû eyyûb-ı enşârî:****Diğer 51**

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Hicret sırasında Hiz.

Peygamber'i Medine'de evine misafir eden ve Türkiye'de "Eyüp Sultan" unvanıyla anılan sahâbî. Ebu Eyyûb El-Ensari Halid bin Zeyd.

ol ruhâna Müselmân olmak emr eyledi ve benüm aşhâbumdan Ebû Eyyûb-ı Enşârî falân yirde defin olundu diyâr-ı

ebû eyyûb-ı ensârînin:1. **ebû eyyûb-ı ensârînin:-n, -uñ****Diğer 52**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hicret sırasında Hiz.

Peygamber'i Medine'de evine misafir eden ve Türkiye'de "Eyüp Sultan" unvanıyla anılan sahâbî. Tam adı Ebu Eyyûb El-Ensari Halid bin Zeyd.

soñradan medrese oldu hikâyet olunur ki Ebû Eyyûb-ı

ebû eyyûbuñ:1. **ebû eyyûbuñ:-uñ****Diğer 51**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hicret sırasında Hiz.

Peygamber'i Medine'de evine misafir eden ve Türkiye'de "Eyüp Sultan" unvanıyla anılan sahâbî. Tam adı: Ebu Eyyûb El-Ensari Halid bin Zeyd.

kurbında defin eylediler Ebû Eyyûbuñ Yezid ile küffâra

ğazāya geldiği ba'îd degüldür
zirā Yezîdün ziyāde tuğyānı ve

2. **ebū eyyūbuñ:-uñ**

Diğer 51

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Hicret sırasında Hz.

*Peygamber'i Medine'de evine
misafir eden ve Türkiye'de
"Eyüp Sultan" unvanıyla anılan
sahâbî. Tam adı: Ebu Eyyûb El-
Ensari Halid bin Zeyd.*

pes Kostantınıyye feth oldu
Sultân Muḥammed
Akşemseddinden
Ebū Eyyūbuñ kabır-i şerifin
ta'yin eylemek iltimās eyledi

3. **ebū eyyūbuñ:-uñ**

Diğer 51

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Hicret sırasında Hz.

*Peygamber'i Medine'de evine
misafir eden ve Türkiye'de
"Eyüp Sultan" unvanıyla anılan
sahâbî. Tam adı: Ebu Eyyûb El-
Ensari Halid bin Zeyd.*

Şeyḥ daḥı ol kabır-i şerifi orman
arasında bulup 'aşāsın rast
Ebū Eyyūbuñ göbegi
berâberinde dikdi ta'yin eyledi
ba'zı

**ebū hafz ömerü'l-mulakkab
şihâbüddin es-sühreverdî:**

1. **ebū hafz ömerü'l-mulakkab
şihâbüddin es-sühreverdî:**

Diğer 37

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Şehâbeddin Sühreverdî (ö.
632/1234) Sühreverdiyye
tarikatının kurucusu, müfessir
ve muhaddis.*

Akşemseddin Şeyḥ Şihâbüddin
ebnâsındandır Bu tertib ile
Muḥammed ibni eş-şeyḥ Ebū
Ḥafz Ömerü'l-mulakkab

ecdād:

1. **ecdād:-ı**

Diğer 74

Mısra: 29

Atalar, dedeler, cedler.

eylemişler aḡniyâyı begenmez
ve kâzıları sevmezdi fukâra
ile enîsi vardı bir kimesnenün
babası Ḥamdî ola ve ecdādı

ecel:

1. **ecelden:-den**

Diğer 47

Mısra: 4

Çok eskiden, kadimden.

libâşlar geydüğü ecelden
Akşemseddin didiler ism-i
şerifleri
Muḥammeddür 'Arab Ahmede
Şemsüddin didüğü gibi

edirne:

1. **edirne:-de**

Diğer 47

Mısra: 9

*Trakya'da bulunan ve
Osmanlıya başkentlik yapmış
olan il.*

Muḥammed Ḥan yigirmi bir
yaşında pâdişâh oldu bir yıldan
sonra Edirne'de 'ulemâ ve
ümerâyı cem' eyledi

2. **edirne:-de**

Diğer 66

Mısra: 15

*Trakya'da bulunan ve
Osmanlıya başkentlik yapmış
olan il.*

nişfu'l-leylde Edirne'de şeyḥün
deryâ-yı himmeti taşdı
Sa'dullâhuñ mütālâ'a hânesine
vardı kapudan çağırıldı yâ

3. **edirne:-y, -e**

Diğer 42

Mısra: 9

*Trakya'da bulunan ve
Osmanlıya başkentlik yapmış
olan il.*

etrâfında bir uvacık yapraklı ot
gösterdi işbu ot şeyḥe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddin ile Edirneye
varduk

4. **edirne:-y, -e**

Diğer 42

Mısra: 11

*Trakya'da bulunan ve
Osmanlıya başkentlik yapmış
olan il.*

ḥasta olmuş Akşeyḥün Edirneye
varduğun işitmişler da'vet
eylediler Şeyḥ ile bile vardum ol
hinde varduk ki pâdişâhuñ

edirnekapu:

1. **edirnekapu:-s, -ı**

Diğer 49

Mısra: 21

*İstanbul'un Eyüpsultan ve
Fatih İlçeleri sınırları
içerisindedir. İstanbul'un sur
kapılarından birini oluşturur.*

bulımadı üç günden sonra
Edirnekapu'sı kurbında bir
vîrânede
'ibâdet ider buldılar ol
zemândan berü ol maḥalleye
Akşeyḥ

edviye:

1. **edviye:**

Diğer 42

Mısra: 22

İlaçlar.

aḥvâline temâm vâkıf olmadı
şandum pes şeyḥ buyurdu divât
ve kalem getürdiler yazdı edviye
getürdiler 'ilâc eyledi

ef'âl:

1. **ef'âli:-i**

Diğer 50

Mısra: 25

Fuiller, işler.

Mu'aviyenün ef'âli ictihâdıyla
degüldür ḥubb-ı dünyâ ve
riyâset sebebiyle tuğyân ve
'işyân eyledi sene ihdâ ve
hamsin

eger:

1. **eger:**

Diğer 36

Mısra: 9

*"Eğer" şayet, koşul anlamı
veren edat.*

ve kelbuhum bâsitun zirâ'ayhi
bi'l-vaşid

Hudâvendâ kerimâ Eger bu fakîr
ve zelil ve ḥakîr ve 'alîl Emîr

2. **eger:**

Diğer 46

Mısra: 12

"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.

Dir idi olmasa bu oğlum eğer
Gider idüm bu dār-ı miñnetden

3. eğer:

Diğer 55

Mısra: 6

"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.

kitāb daḥı ḥaḳīkī ve mecāzī iki
vech ile yazılsun dimişdi
Mevlānā Sefer-şāh gönünden
eyitdi eğer Şeyḫ İbrāhīm şāhib-i

4. eğer:

Diğer 56

Mısra: 2

"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.

çadırına varalum eğer kılçup
bize ta'zīm iderse biz i'tikād
eyledüğümüz gibi degüldür eğer
kılçmazsa muḥaḳḳaḳ velidür

5. eğer:

Diğer 56

Mısra: 3

"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.

çadırına varalum eğer kılçup
bize ta'zīm iderse biz i'tikād
eyledüğümüz gibi degüldür eğer
kılçmazsa muḥaḳḳaḳ velidür

egerci:

1. eğerci:

Diğer 38

Mısra: 12

Gerçi, doğrusu.

Eğerci zāhirā 'ilm-i zāhire
müştāgil idi ammā 'ilm-i bātin
arzūsi
kalbinden gitmezdi günden güne
artardı 'Aḳıbet

2. eğerci:

Diğer 69

Mısra: 10

Gerçi, doğrusu.

eyitdi ol çoban beni urdı eğerci
ben beddu'ā eylemedüm
ammā ğayret-i Ḥaḳ anı helāk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

egle:

1. eglenmedi:-n, -me, -di

Diğer 42

Mısra: 23

Oyalamak, geciktirmek.

hemān eglenmedi şihhat
'alāmeti belürdi az zemānda
ifākat
buldı ḥikāyet olunur ki merḥūm
Sultān Muḥammed Ḥanuñ

2. egledi:-di

Diğer 60

Mısra: 25

Oyalamak, geciktirmek.

Aḳşemseddin yigirmi tokuz
biñini ödedi biñ aḳçe kalmışdı
şāhibi geldi şeyḫe taḳāzā eyledi
şeyḫ daḥı birkaç gün egledi

ehādīs-i şihāhda:

1. ehādīs-i şihāhda:-da

Diğer 58

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gerçek, doğru hadisler.

ki ehādīs-i şihāhda ve kütüb-i
neffaḥda şöyle görüldi ki
Ḥazret-i Resūlullāh şallallāhü
'aleyhi ve sellem vefātından
soñra

ehakk:

1. ehakk:

Diğer 50

Mısra: 19

Çok (daha, en, pek) lāyık,
yakışır, müstahak.

ḫilāfete kendüyi 'Aliden ehakk
zann eyledi ḫilāfet da'vāsın
eyledi Aşḫābdan ol zemānda
ḫayātda olanlar daḥı icthād
eylediler

ehaze:

1. ehaze:

Diğer 59

Mısra: 21

Almak, edinmek.

ehaze eş-şeyḫ Aḳşemseddin el-
ḫırkātā ve'-t-ḫarīkātā

ehibbā:

1. ehıbbāsın:-s, -ın

Diğer 45

Mısra: 18

Tanıdıklar, bildikler,
dostlar.

kaşaba-i Göynükde kendülerine
eyledüğü mescide girdi
Eḫıbbāsın cem' idüp ebnāsın
vesā'ır evlādın getürüp vaşıyyet

ehli:

1. ehli:

Diğer 63

Mısra: 2

Bir işi yapan, erhap.

naḳl olunur ki Şeyḫ Ḥāmidüñ
dervişlerinden biri zirā'at ehli
idi bir tarla şeyḫ içün ve bir tarla
kendü için ekdi şeyḫ için

ehl-i bekā'ı:

1. ehl-i bekā'ı:-ı

Diğer 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sonsuzluk nuruna mazhar
olanlar.

Olur ehl-i bekāya şüret-i 'ayn
Ḥamdı ehl-i bekā'ı yād eyle

ehl-i bekāya:

1. ehl-i bekāya:-y, -a

Diğer 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sonsuzluk nuruna mazhar
olanlar.

Olur ehl-i bekāya şüret-i 'ayn
Ḥamdı ehl-i bekā'ı yād eyle

ehl-i ferāset:

1. ehl-i ferāset:

Diğer 38

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çabuk sezme ve anlama
kabiliyeti olanlar.

kerāmeti görüp kurdı götürüp
mübārek elini tābūt içine
koydılar yine çıkdı bir ehl-i
ferāset kimse kurdı yapışmağ
ile

ehl-i kur'an:

1. ehl-i kur'an:

Diğer 72

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Kur'an'a inanan,
okumasını bilen Müslüman.*

dirler bir pîr vardı takyâcî idi
ehl-i Qur'ân ve şâhib-i tecvîd
kimesne idi Hamdî Çelebinüñ
nice yıllar hizmetinde olmuş idi

ehl-i ma'rifet:

1. ehl-i ma'rifet:

Diğer 73

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Marifet sahibi.

zirâ Sultân Hüseyin Baykara
gâyetde kâdir-şinâs ve ehl-i
ma'rifet kimesne idi Hüseyin
Baykara hazretlerinin bir
şâhibcemâl

ehl-i rivâzet:

1. ehl-i ri'yâzet:

Diğer 51

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

*Az yiyen az uyuyan ve
ibadetle meşgul olan, kanaat
içinde yaşayan.*

'askeri gitdi ol gice bir ehl-i
riyâzet ruhbân
Peygamber 'aleyhi's-selâmı
düşinde gördi Peygamber
'aleyhi's-selâm

ek-:

1. ekdi:-di

Diğer 63

Mısra: 3

*Toprağa tohum atmak veya
gömmek.*

naql olunur ki Şeyh Hâmidüñ
dervişlerinden biri zîrâ'at ehli
idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

2. ekdügi:-düg, -i

Diğer 63

Mısra: 4

*Toprağa tohum atmak veya
gömmek.*

ekdügi tarla oñmadı şeyh bir
gün taşra çıkdı ol dervişe bizüm
tarlamuz kangıdır diyü şordı ol
derviş utandı

ekl:

1. ekl:

Diğer 39

Mısra: 20

Yiyecek, gıda, besin.

itdürdi hattâ yidi günde bir
kaşuk sirkeden gayrı nesne ekl
ve
şürb eylemez oldu Ahlâk-ı
zemîmeden pâk olup ahlâk-ı

ekmek:

1. ekmek:

Diğer 62

Mısra: 11

*Buğday, çavdar, mısır gibi
hububatlardan yapılan temel
gıda.*

ve Bursada çok tırmışdur
arkasıyla ekmek getürüp
şatup şomun şomun mü'minler
dirmiş halk teberükten

2. ekmek:

Diğer 64

Mısra: 27

*Buğday, çavdar, mısır gibi
hububatlardan yapılan temel
gıda.*

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
temâm yerdüm içerdüm
bir gün gönlüme bu geldi ki
senüñ tarikatun hemân
hayvâniyetdür

3. ekmekle:-le

Diğer 65

Mısra: 4

*Buğday, çavdar, mısır gibi
hububatlardan yapılan temel
gıda.*

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu hâtıra oldu ki bir
şahan çerb pilâv olsa yesem

ekser:

1. ekser:

Diğer 47

Mısra: 3

Çoğu zaman, genellikle.

riyâzattan zâ'if ve nañif olup
dâ'imâ mübârek yüzi ağarup

mübârek şakalı ve başınıñ saçı
ağ olup ve ekser zemânda ağ

2. ekser:

Diğer 56

Mısra: 30

Çoğu zaman, genellikle.

cinnî karısı geldi şeyh ile
karındaş oldu ekser evkâtda

ekseri:

1. ekseri:

Diğer 50

Mısra: 21

Büyük bir kısmı, çoğu.

uluları ve ekseri 'Aliye bî'at
eylediler ve ba'zıları dañı
Mu'âviyeye bî'at eylediler
mâbeynide ihtilâf oldu aşhâb-ı

2. ekserinde:-n, -de

Diğer 73

Mısra: 10

Büyük bir kısmı, çoğu.

oğlı vardı ol 'aşrda belki a'şâr-ı
mâziye ve âtiyenüñ
ekserinde nazîri belki şebîhi
gelmiş idi Câmî kıddesa'llâhu

eksil:

1. eksilmedi:-me, -di

Diğer 61

Mısra: 1

Eksilmek, azalmak.

ağçe eksilmedi ol bağçenüñ içi
tolu ağçe idi pes ol kimesne

el:

1. elin:-i, -n

Diğer 37

Mısra: 19

Bedenin bir uzvu, el.

didükleri kurd geldi Kabr-i
şeriflerin açdı cism-i
mübârekin yemek istedi Şeyh
Hamza mübârek elin tâbütünden

2. elini:-i, -n, -i

Diğer 38

Mısra: 2

Bedenin bir uzvu, el.

kerâmeti görüp kurdı götürüp
mübârek elini tâbüt içine
koydılar yine çıkdı bir ehl-i

ferâset kimse kûrda yapışmağ
ile

3. **elinde:-i, -n, -de**

Diğer 39

Mısra: 5

Bedenin bir uzvu, el.

tağarlar cebren Anka şehrinde
Hâcî Bayram işigine birağurlar
nazar eyler zencirüñ ucın Hâcî
Bayram kâddese elinde

4. **elin:-i, -n**

Diğer 53

Mısra: 12

Bedenin bir uzvu, el.

niçün naşîb olmaya Bismillâh
diyüp hemân elin uzatduğı gibi
kapudan bir kimesne şey'en
'lillâhi diyü

5. **elin:-i, -n**

Diğer 73

Mısra: 14

Bedenin bir uzvu, el.

Câmî hazretlerinin kemâlin
bilürler Hikâyet olunur ki
Hamdî
Çelebi anası karnında iken Şeyh
Akşemseddîn mübârek elin

6. **elüme:-üm, -e**

Diğer 65

Mısra: 9

Bedenin bir uzvu, el.

dedi şeyh huzûrına vardum beni
yanına da'vet eyledi ve
elüme bir şahan çerb pilâv virdi
murâd geçe mi didi ben dağı

7. **elinden:-i, -n, -den**

Diğer 48

Mısra: 5

*El. II Güç, iktidar, irâde,
hakimiyet.*

elinden Mehdî yine feth eyler
didi Mevâlî ile çok
mübâhase eyledi 'Akıbet Sultân
Muhammed şeyhüñ sözine

8. **elinde:-in, -de**

Diğer 37

Mısra: 3

Bedenin bir uzvu, el.

cedd-i a'lâsıdur Ca'fer küffâr
elinde şehîd olup evladı kalmadı

ve Muhammed Şihâbeddîn-i
Sühreverdîñ cedd-i a'lâsıdur

el'an:

1. **el'an:**

Diğer 41

Mısra: 2

Hala, şu anda.

ırak tağun üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirler El'an şeyhüñ anda ebnâsı
ve evlâdı vardır ba'de ol

2. **el'an:**

Diğer 43

Mısra: 3

Hala, şu anda.

mezra'aları virmişdi ol kerîme
dağı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh dağı bir miğdar yir
aldı El'an ol mezra'alar

3. **el'an:**

Diğer 53

Mısra: 7

Hala, şu anda.

ihtiyacı var didi pes vech-i
meşrûh üzere târîh yazdılar
mermere
kâzdılar el'an ol çeşme ol târîhle
mevcüddur lâkin

4. **el'an:**

Diğer 71

Mısra: 5

Hâlâ, şu anda.

vardur El'an Nûr'l-hüdâ bîñarı
dirler ol bîñarı 'aşâsıyla
çıkardı dirler nakl olunur ki bir
gün Akşemseddîn köye gider

elbet:

1. **elbetde:-de**

Diğer 52

Mısra: 25

Elbet, mutlaka.

götüre didi pâdişâh mütesellî
olmadı elbetde taşşîl-i tarikat
iderin didi ikdâm eyleyicek şeyh
kaçdı Geliboludan Anadoluya

2. **elbetde:-de**

Diğer 68

Mısra: 19

Elbet, mutlaka.

evine gitsün didi Evhâd 'inâd
eyledi elbetde giderin didi
'âkıbet kendüler çıkdı yâ Evhâd
'inâd eyleme didi Evhâd

el-hâc 'ali:

1. **el-hâc 'ali:**

Diğer 37

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Akşemseddîn'in babası
Kurtboğan Hamza Efendi'nin
babasıdır.*

el-Hâc 'Ali ibni eş-şeyh
Hediyye ibni eş-şeyh Mûsâ ibni
eş-şeyh
Muhammed bin Ebî Bekri's-
Şiddîk ra'zıyallahü 'anhu

el-hakîr:

1. **el-hakîr:**

Diğer 59

Mısra: 13

Değersiz, itibarsız, küçük.

el-mülakka Akşemseddîn el-
hakîr cem'-i meşâhifni ve
mecnû'-ı kütübini ve sayır
emlakını vakfa binâ eyledi
benüm

el-hamdü lillâhillezî:

1. **el-hamdü lillâhillezî:**

Diğer 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah'a şükürler, hamdlar

olsun.

El-hamdü lillâhillezî nevvera
kulûbe'l-'ârifine bi-nûri
âhâdiyyetihî ve 'itra ervâhi'l-
müştâkine bi-nesîmi
meħabbetihî
ve beyyine li'l-mürseline ve'l-
enbiyâ'i ve'l-evliyâ'i menâhice
'ubüdiyyetihî ve be'aşe
ekrameküm ve efzalehüm
Muhammeden

elhamdü lillâh:

1. **elhamdü lillâh:**

Diğer 58

Mısra: 3

Allah'a hamd olsun.

çıkâr diyü buyruldı şoğuk
cehennemde buldum
elhamdü'lillâh
'afv olundu didi Akşemseddîn
kendü haft-ı şerîfiyle vakf-nâme

2. elhamdü'lillâh:

Diğer 71

Mısra: 22

Allah'a hamd olsun.

bir gün Akşeyhün yedi oğlu bir
arada şeyh ile ta'âm yerlerdi
şeyh
elhamdü'lillâh didi şeyhün
büyük oğlu eyitdi yedi oğul bir

el-hasan:

1. el-hasan:

Diğer 37

Mısra: 10

Akşemseddîn'in Hz.

Ebubekir'e kadar uzanan
soyağacında yer alması dışında
hakkında kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.

Şihâbüddin es-Sühreverdi ibni
Muhammed bin 'Abdullâh bin
Mes'ud bin El-Hasan bin 'Âsım
bin Naşr bin Kâsım bin

el-hırkata ve'-t-tarîkata:

1. el-hırkata ve'-t-tarîkata:

Diğer 59

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Hırkasını ve tarikatını.

eğaze eş-şeyh Akşemseddîn el-
hırkata ve'-t-tarîkata

el-hüseyn el-ustürvâbî:

1. el-hüseyn el-ustürvâbî:

Diğer 60

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

El-Hüseyn el-Üstürvâbî.

Akşemseddîn'in Hacı Bayram-ı
Veli'den Hz. Ali'ye kadar
uzanan tarikat silsilesinde yer
almaktadır. Hakkında
kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.

ve hüve mine's-şeyh Süleymân
el-İskenderânî ve hüve mine's-
şeyh

el-Hüseyn el-Ustürvâbî ve hüve
mine's-şeyh Maḥmūd ve

el-hüseyn eş-şehîd:

1. el-hüseyn eş-şehîd:

Diğer 60

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şehid olan Hz. Hüseyin. II
Hz. Peygamber'in torunu, Hz.
Fâtıma ile Hz. Ali'nin küçük
oğlu, Kerbelâ şehidi. Bir
rivayete göre başı Necef'te
babasının yanına gömülmüştür.

ebîhi'l-İmâm Zeyne'l-âbidîn ve
hüve min ebîhi'l-İmâm el-
Hüseyn
eş-şehîd ve hüve min ebîhi'l-
İmâm 'Ali ibn-i Ebî

eli ditrer:

1. eli ditrer:-r

Diğer 56

Mısra: 20

Kelime Tipi: Deyim

I. Eli titremek II

Heyecanlanmak.

anlaruñ eli ditrer Akşemseddîn-
ile muşâfaḥa eyleyicek benüm
elüm ditrer didi Hikâyet olunur
ki Akşemseddîn ebegümeci

elinde:

1. elindedür:-dür

Diğer 43

Mısra: 4

Bir durum veya olayın
birisinin idaresi veya iradesi
altında olması.

şeyhün ebnâsınuñ elindedür bu
mezra'ayı
kabûl eyledi Sulṭân Muhammed
Ḥanuñ İslâmbol

elli dört:

1. elli dört:

Diğer 48

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ellî dört.

i'tibâr ve i'tikâd eyleyüp yaraḥ
gördi Koştantıniyye üzerine
vardı elli dört gün ceng eyledi
âḫır Firengistândan İstanbula

elmalu:

1. elmalu:

Diğer 55

Mısra: 20

Antalya iline bağlı Elmalı
ilçesi.

te'lif eylemişdi Mevlânâ Sefer-
şâh o ilde kâzî ve müderris
olmuşdı ve kabır-i şerîfleri
Karaman diyârında Elmalu

-el-uhdetü 'alâ'r-râvî:

1. -el-uhdetü 'alâ'r-râvî:

Diğer 46

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Bu sözün sorumluluğu
rivayet edene aittir.

olaydı yine dilek idüp
döndürürdüm didi -el-uhdetü
'alâ'r-râvî Merhûm

elüm ditrer:

1. elüm ditrer:-r

Diğer 56

Mısra: 21

Kelime Tipi: Deyim

Eli titremek II

Heyecanlanmak.

anlaruñ eli ditrer Akşemseddîn-
ile muşâfaḥa eyleyicek benüm
elüm ditrer didi Hikâyet olunur
ki Akşemseddîn ebegümeci

emîr dede el-gövnükî:

1. emîr dede el-gövnükî:

Diğer 63

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Ömer Dede Sikkîni (ö.
880/1475), Bayramî
Melâmîliği'nin pîri. Hacı
Bayram Veli'nin halîfelerinden.

ve Selâhaddîn-i Boluvî ve
Muşlihiddîn ḥalîfe ve Akbıyık
el-Meczûb
ve Emîr Dede el-Gövnükî gibi
rahîmehümlâhi te'âlâ

emîr hüseyin enîsî:

1. emîr hüseyin enîsî:

Diğer 36

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Göynüklüdür. Menâkıb-ı

Akşemseddin adlı eserin yazarı.

Hüseyin Enîsî bendeñi bî-rütbe-i eşhâb-ı kehf gibi zümre-i evliyân'dan ma'cûb ve ma'cûr ve cümle-i chıbbân'dan ma'hrûm ve

emir hüseyin enîsînün:

1. emir hüseyin enîsînün:-

'nün-n, -ün

Diğer 55

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Göynüklüdür. Menâkıb-ı

Akşemseddin adlı eserin yazarı.

ortancı oğluna Pîr Ahmed Çelebi diyü ad konulmuşdur bu fakîr câmi'ü hâzîhi'l-menâkıb Emir Hüseyin Enîsînün

emîr hüseyine:

1. emîr hüseyine:-e

Diğer 42

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Göynüklüdür. Menâkıb-ı

Akşemseddin adlı eserin yazarı.

hayvanât aña söylerdi kaşaba-i Göynükde bir mu'temeddün 'aleyh bir kimse câmi'ü'l-menâkıb Emir Hüseyine Göynük

emlâk:

1. emlâkını:-ı, -n, -ı

Diğer 59

Mısra: 14

Mallar, mülkler.

el-mülâkka Akşemseddin el-hakîr cem'-i meşâhîfni ve mecmû'-ı kütübini ve sāyir emlâkını vakfa binâ eyledi benüm

emr:

1. emriyle:-i, -(y)le

Diğer 37

Mısra: 14

(Allah'ın) emri.

zuhûr eylemişdür Hâk celle ve 'alâ emriyle ol diyardan diyâr-ı Rûma rihlet itdi geldi Amâsiyye sancağında Kavağ

emr eyledi:

1. emr eyledi:-di

Diğer 51

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Emretmek, buyurmak.

ol ruhbâna Müselmân olmak emr eyledi ve benüm aşhâbundan Ebü Eyyüb-ı Enşârî falân yirde defn olundu diyâr-ı

2. emr eyledi:-di

Diğer 64

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Emretmek, buyurmak.

yokdur pes halvet emr eyledi ve ihyâ buyurdı ol gicede dört yüz vâkı'a gördüm çün şabâh nemâzına şalâ didiler

emr olunmuş:

1. emr olunmuş:-un, -muş

Diğer 44

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Emredilmek.

eyledüm dördüncü kat göge çıkdum Anda olan melâ'ikeye emr olunmuş bu beyti okurlar

emrâz:

1. emrâzuñ:-uñ

Diğer 42

Mısra: 20

Hastalıklar, illetler,

marazlar,

imdi siz 'ilâcın buyuruñ didiler Şeyh 'Abdurrahîm eydür Şeyhün bu cür'etinden mütehayyir oldum Zîrâ emrâzuñ

emrâz-ı bedenivveden:

1. emrâz-ı bedeniyyeden:-den

Diğer 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Beden hastalıkları.

Göynüke gitmişdi gelince şabr eyledi Akşemseddin geldi halk etrâfdan gelüp emrâz-ı bedeniyyeden şorarlardı Şeyh

emru'llâh:

1. emru'llâh:

Diğer 70

Mısra: 16

Akşemseddin'in dördüncü oğlu. Bursa ve Göynük'te vakıf mütevellisi ve Sultan Murat'ın imaretinde idareci olarak görev yapmıştır. Fâtih Sultan Mehmed devri âlimlerinden Molla Hayalî'nin öğrencisidir.

size hibe kıldum didi Mezbûr Emru'llâh zıkr olunan altını takşim iderken bir miqdârın dizi altına gizledi niyeti

2. emru'llâh:

Diğer 70

Mısra: 19

Akşemseddin'in dördüncü oğlu. Bursa ve Göynük'te vakıf mütevellisi ve Sultan Murat'ın imaretinde idareci olarak görev yapmıştır. Fâtih Sultan Mehmed devri âlimlerinden Molla Hayalî'nin öğrencisidir.

şeyhün velâyetini tecrübe itmek idi şeyh eyitdi yâ Emru'llâh kötürüm

3. emru'llâh:

Diğer 70

Mısra: 21

Akşemseddin'in dördüncü oğlu. Bursa ve Göynük'te vakıf mütevellisi ve Sultan Murat'ın imaretinde idareci olarak görev yapmıştır. Fâtih Sultan Mehmed devri âlimlerinden Molla Hayalî'nin öğrencisidir.

olduğın zemânda ol altını gerek mi ola dırsın didi 'âkıbet mezbûr Emru'llâh kötürüm oldu ol hâl ile vefât eyledi

4. emru'llâhuñ:-uñ

Diğer 70

Mısra: 22

Akşemseddin'in dördüncü oğlu. Bursa ve Göynük'te vakıf mütevellisi ve Sultan Murat'ın imaretinde idareci olarak görev

yapmıştır. Fâtih Sultan Mehmed devri âlimlerinden Molla Hayalî'nin öğrencisidir.

Mezbûr Emru'llâhu'n oğlu
Ömerdür Ömerü'n oğlu
Şemsüddîn
Efendîdür 'âlim ve fâzıl
kimesne idi Sultân Selîm Hân
ibn-i

5. **emru'llâhdur:-dur**

Diğer 70

Mısra: 12

Akşemseddîn'in dördüncü oğlu. Bursa ve Göynük'te vakıf mütevellisi ve Sultan Murat'ın imaretinde idareci olarak görev yapmıştır. Fâtih Sultan Mehmed devri âlimlerinden Molla Hayalî'nin öğrencisidir.

Akşemseddîn'ün bir oğlu dağı
Emru'llâhdur Bursada
mütemekkin
oldı Sultân Murâd Hân
'imâretine mütevellî oldı

enbiyâ:

1. **enbiyâ:**

Diğer 54

Mısra: 21

Nebi'ler, peygamberler.

Muhammed aradı bulımadı
Mezkûr Mevlânâ Sefer-şâh
diyâr-ı
'Araba çıkdı arâzî-i
muğaddesede gezdi enbiyâ ve
evliyâ mezâr-ı şeriflerinde sâkin
olup dergâh-ı Hâkka tazarru'
eyledi

e'nî:

1. **e'nî:**

Diğer 35

Mısra: 11

Demek istiyorum. II
Kastediyorum.

tarikat reh-nümây-ı râh-ı hâkikat
nur-i meşriq-i dîn e'nî
Şeyh Muhammed Akşemseddîn
kaddesa'llâhü sırrahü'l-'azîz

2. **e'nî:**

Diğer 75

Mısra: 2

Demek istiyorum. II
Kastediyorum.

ta'rîf eylemege kâdir ola türâb-ı
akdâm-ı ahbâb-ı evliyâ e'nî

enîs:

1. **enîs:-i**

Diğer 74

Mısra: 29

Dost, arkadaş, yâr.

eylemişler ağıniyâyı begenmez
ve kâzîları sevmezdi fuğara
ile enîsı vardı bir kimesnenü'n
babası Hamdî ola ve ecdâdî

enîsin hod ide:

1. **enîsin hod ide:-e**

Diğer 75

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dostun kendisi olsun. II
Dostun Allah olsun.

Hâzret-i Zeynî Efendinü'n Hudâ
Meskenin cennet enîsin hod ide

**ente ellezi halaka'z-zulümâti
nurühü:**

1. **ente ellezi halaka'z-zulümâti
nurühü:**

Diğer 61

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Sen karanlıkları ve
aydınlığı yaratansın.

ente lâ ilâhe illâ:

1. **ente lâ ilâhe illâ:**

Diğer 61

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Senden başka ilah yoktur.

**entellezî haleka'z-zulümâti ve
nevverahu:**

1. **entellezî haleka'z-zulümâti
ve nevverahu:**

Diğer 61

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Sen karanlıkları ve
aydınlığı yaratansın.

Allâhumme yâ nûra küllî şey'in
ve hüdâhu entellezî haleka'z-

zulümâti ve nevverahu yâ
kuddusu't-tâhiru min küllî

enva'-ı 'ibâdât-ı şakka:

1. **enva'-ı 'ibâdât-ı şakka:-ka**

Diğer 39

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Çeşitli zor ibadetler.

şadıka hâşıl oldı pes Hâcî
Bayram Akşemseddine enva'-ı
'ibâdât-ı şakka ve riyazât ve
halvet ve mücâhede

envâ-ı ri'âvet ideyin:

1. **envâ-ı ri'âvet ideyin:-e, -yin**

Diğer 73

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Türlü türlü saygı
göstermek, saymak.

Sultân Bâyezîd Muhammed Hân
Câmîye nice def'a
mektûb gönderüp envâ-ı ri'âyet
ideyin ve her konağına

envâ-ı 'ulümâ:

1. **envâ-ı 'ulümâ:-â**

Diğer 68

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çeşitli ilimler.

envâ-ı 'ulümâ mütâla'a kılınırdı
şoñra Tefsir-i Kebiri ve
fürû'dan Kâfiyi ihtiyâr

envâ-ı 'ulümü:

1. **envâ-ı 'ulümü:-ı**

Diğer 73

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Çeşitli ilimler.

'ulümü ve eşnâf-ı ma'ârifî taşşîl
ve tekmi'l eyledi hattâ 'ilm-i
müşikîyi dağı kemâl-ile bilürdi
Bursada Murâd Hân ibn-i

envâ-ı 'ulüm-ı zâhire:

1. **envâ-ı 'ulüm-ı zâhire:**

Diğer 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bâtın ilmi olarak kabul

edilen tasavvuf dışındaki çeşitli din ve dünya ilimleri.

te'ālā Akşemseddine
şeref-i haseb ve neseb ve envā'ı
'ulūm-ı zāhire ve

er:

1. erlerden:-ler, -den

Diğer 67

Mısra: 22

Yiğit, kahraman.

virmiş erlerden idi füzülât-ı
dünyâyı târik ve hâbl-ı şerî'atı
mütemessik idi dâima halkdan
'uzlet belki firâr idüp şâmit ve

2. erdiler:-di, -ler

Diğer 62

Mısra: 25

Erişmek, ulaşmak.

ruhâniyyete erdiler Şeyh
Şücâ'ddîn-i Karamanî ve
Muzaffer
Lârendevî ve Hâcî Bayram
Ankaravî gibi ve dimişlerdür ki

3. erişür:-iş, -ür

Diğer 36

Mısra: 19

Erişmek, ulaşmak.

eş-Şeyh Muhammed
Akşemseddin hazretlerinin
neseb-i
'âlîleri Hazret-i Ebû Bekri's-
Şiddîka erişür raziyal-lâhü
'anhü ve menkûldür

erdebil:

1. erdebile:-e

Diğer 63

Mısra: 29

*Erdebil; Kuzey İran'da bir
Azeri şehri.*

âteş peydâ olurdu bir nesne
çatlar gibi içerüsinden bir şadâ
gelüp
kendüden giderdi Erdebile
gitmege niyet eylemişdi bu

erkân-ı devlet:

1. erkân-ı devlet:

Diğer 52

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Devletin ileri gelenleri.

erkân-ı devlet kabir-i şerîfün
üzerine geldiler kazdılar Şeyhün
didügi yapu ve taş ile yapılmış
kabir-i şerîf ve ayazma zâhir

ertesi:

1. ertesi:

Diğer 66

Mısra: 20

*Bir günün, haftanın, ayın,
mevsimin, yılın ardından gelen,
ferdası.*

zâhirün 'âşıkıydı ferâğat
eylemezin didi fırsat fevt
oldı ertesi şeyh eyitdi yâ Sa'dî
isteyüp bulmadıguñ

esah oldur:

1. esah oldur:-dur

Diğer 62

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Asıl olan, gerçek anlamda.

Hâce 'Aliy-yi Erdebiliden
almışdur ammâ dimişlerdür ki
esah
oldur ki Sultânü'l-'ârifin
Bâyezid-i Bestâmî'nün rûhından

esâmî:

1. esâmîsi:-s, -i

Diğer 66

Mısra: 8

İsimler, adlar.

bâtına ihsân eyledüğinden
mâ'adâ ebnâ'-i kirâm dahı
virmişdür oğullarınun esâmîsi
bunlardur Muhammed

eş'âr:

1. eş'âr:-ı

Diğer 74

Mısra: 14

Şiirler.

vardur ve kâsâ'idi ve eş'ârı
hurûf üzere müdevvendür
merhûmuñ
menâkıbı ve kerâmâtı çokdur
müstakîl kitâb olmağa

2. eş'ârın:-ın

Diğer 73

Mısra: 12

Şiirler.

sırrahu'l-'azîz hazretlerinden
okurdu Câmî hazretlerinin
taşnifâtın ve eş'ârın ve havâlin
okuyup bilen kâmiller

eşhedü en lâ-ilâhe illallâh ve eşhedü enne:

1. eşhedü en lâ-ilâhe illallâh ve eşhedü enne:

Diğer 51

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Deyim**

"Sahitlik ederim ki

*Allah'tan başka ilâh yoktur ve
yine sahitlik ederim ki
Muhammed O'nun kulu ve
rasûlüdür".*

ğurbetde anı bî-nişân eyleme
didi ol ruhbân uyandı kalbi
nûr-ı imân-ıla taldı Eşhedü en
lâ-ilâhe illallâh ve eşhedü enne

eski:

1. eski:

Diğer 56

Mısra: 6

*Çok kullanmaktan
yıpranmış, harap olmuş şey.*

Pâdişâhla Maḥmūd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şüfî
ba'zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükçe kürkünün yeñi Sultân

esle:

1. eslemeyüp:-me, -y, -iip

Diğer 69

Mısra: 15

*Dinlememek, aldırış
etmemek, kulak asmamak.*

iline 'ammisi Şeyh Muhammed
Kâzî yanına gitmek istedi
merhûm
izn virmede eslemeyüp Sa'dî
gitdi pes şeyh üç kerre yâ

esnâ:

1. esnâda:-da

Diğer 64

Mısra: 1

Vakit, zaman.

eşnâda Akşemseddinün evşâfın
işitdi Şeyh İbrâhîm bir merkebe
bindi Begbâzârında
Akşemseddine gitdi meger
Akşeyh

2. **eşnâda:-da**
Diğer 68
Mısra: 26
Vakit, zaman.

zemânı oldı ilde alma kalmadı
Mezbûr Evhaduñ bir oğlancuğı
alma isteyüp ağladı ittifâk ol
eşnâda Evhad ‘ Abdülkâdir

3. **eşnâda:-da**
Diğer 39
Mısra: 9
Vakit, zaman.

Bayramuñ burçak imecesi var
imiş şüfiler tarlada burçak
yolarlar imiş Akşemseddin ol
eşnâda geldi Hâcî Bayram iltifât

esnâf-ı ma‘ârifî:

1. **eşnâf-ı ma‘ârifî:-i**
Diğer 73
Mısra: 17
Kelime Tipi: -
Türlü, çeşitli ilimler.

‘ulûmı ve eşnâf-ı ma‘ârifî taḥşîl
ve tekmiñ eyledi ḥattâ ‘ilm-i
müşiḳîyi daḥı kemâl-ile bilürdi
Bursada Murâd Hân ibn-i

es-sevh:

1. **eş-şeyh:**
Diğer 37
Mısra: 6
*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse.*

eş-şeyh Muhammed
Akşemseddin ibni eş-şeyh
Hamza ibni eş-şeyh

2. **eş-şeyh:**
Diğer 37
Mısra: 6
*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse.*

eş-şeyh Muhammed
Akşemseddin ibni eş-şeyh
Hamza ibni eş-şeyh

3. **eş-şeyh:**
Diğer 37
Mısra: 6
*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse.*

eş-şeyh Muhammed
Akşemseddin ibni eş-şeyh
Hamza ibni eş-şeyh

4. **eş-şeyh:**
Diğer 37
Mısra: 7
*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse.*

el-Hâc ‘Ali ibni eş-şeyh
Hediyye ibni eş-şeyh Mūsā ibni
eş-şeyh
Muḥammed bin Ebî Bekri’s-
Şiddik raḫıyallahü ‘anhu

5. **eş-şeyh:**
Diğer 37
Mısra: 7
*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse.*

el-Hâc ‘Ali ibni eş-şeyh
Hediyye ibni eş-şeyh Mūsā ibni
eş-şeyh
Muḥammed bin Ebî Bekri’s-
Şiddik raḫıyallahü ‘anhu

6. **eş-şeyh:**
Diğer 37
Mısra: 7
*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse.*

el-Hâc ‘Ali ibni eş-şeyh
Hediyye ibni eş-şeyh Mūsā ibni
eş-şeyh
Muḥammed bin Ebî Bekri’s-
Şiddik raḫıyallahü ‘anhu

7. **eş-şeyh:**
Diğer 37
Mısra: 8
*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse.*

Akşemseddin Şeyh Şihâbüddin
ebnâsındandır Bu tertib ile
Muḥammed ibni eş-şeyh Ebû
Ḥafz Ömerü’l-mulakkab

eş-sevh akşemseddin:

1. **eş-şeyh akşemseddin:**
Diğer 59
Mısra: 21
Kelime Tipi: -
Şeyh Akşemseddin.

ehaze eş-şeyh Akşemseddin el-
ḫırkâta ve’-t-tarıkâta

eş-sevh muhammed akşemseddin:

1. **eş-şeyh muhammed
akşemseddin:**
Diğer 36
Mısra: 18
Kelime Tipi: -
Şeyh Muhammed
Akşemseddin.

eş-Şeyh Muhammed
Akşemseddin ḥazretlerinin
neseb-i
‘âlileri Ḥazret-i Ebû Bekri’s-
Şiddik erişür raḫıyal-lâhü
‘anhü ve menküldür

eş-sevhü’t-tahrîrü’l- müdekkik:

1. **eş-şeyhü’t-tahrîrü’l-
müdekkik:**
Diğer 38
Mısra: 17
*Bir eser kaleme alırken
dikkatle inceleyip araştıran
şeyh.*

arayup Farisî ‘iklîmini ve
Mâverâü’n-nehr vilâyetini
seyâhat
eyledi yine Rûma geldi ol
zemânda eş-şeyhü’t-tahrîrü’l-
müdekkik

esvâ:

1. **eşya:**
Diğer 42
Mısra: 1
*Eşya, mevcudat, yaratılmış
olan her şey.*

gezdüğü yirlerde ağaçlar ve
taşlar ve otlar sâ’ir eşya ve

etmek:

1. **etmek:**
Diğer 39
Mısra: 12
Ekme, besin.

üleşdürdiler ve ol cemā'atun
kelbecizlerine da'ı aş ve etmek
virdiler Akşemseddine iltifāt
eylemediler Akşemseddin vardı

2. etmek:

Diğer 43

Mısra: 21

Ekmek, besin.

kalıkacak yire dökülen etmek
pāreciklerin ve pirinç
dāneciklerin gözedüp deñşürüp
yerin didi hikāyet olunur ki

etrāf:

1. etrāfında:-in, -da

Diğer 39

Mısra: 3

Etraf, çevre, civar.

tolmışdı Akşemseddin diyār-ı
'Araba müteveccih oldı Halebe
vardı Haleb etrāfında bir düş
gördi ki boynına bir zencir

2. etrāfında:-in, -da

Diğer 42

Mısra: 4

Etraf, çevre, civar.

etrāfında bir uvacık yapraklu ot
gösterdi işbu ot şeyhe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddin ile Edirneye
varduk

3. etrāfında:-in, -da

Diğer 42

Mısra: 14

Etraf, çevre, civar.

tabibleri Süleymān
Çelebinün etrāfında oturmuşlar
'ilāca mübaşeret

4. etrāfdan:-dan

Diğer 64

Mısra: 4

Etraf, çevre, civar.

Göynüke gitmişdi gelince şabr
eyledi Akşemseddin geldi
halk etrāfdan gelüp emrāz-ı
bedeniyyeden şorarlardı Şeyh

ev:

1. evine:-i, -n, -e

Diğer 68

Mısra: 19

*Bir kimsenin veya ailenin
içinde yaşadığı yer, konut, hane.*

evine gitsün didi Evhad 'inād
eyledi elbetde giderin didi
'ākıbet kendüler çıkıdı yā Evhad
'inād eyleme didi Evhad

2. evine:-i, -n, -e

Diğer 68

Mısra: 21

*Bir kimsenin veya ailenin
içinde yaşadığı yer, konut, hane.*

evine geldi yedi sekiz yaşında
bir oğlanuğı vardı gördi
oğlanucuk şād ve hürrem oynar
pes

3. evinden:-in, -den

Diğer 57

Mısra: 6

*Bir kimsenin veya ailenin
içinde yaşadığı yer, konut, hane.*

şekline girdi dāyimā şeyhün
evinden gitmedi bir gice şeyh
yatdı
kedi ocağ başında otururdu şeyh
uyumamışdı kapunuñ

4. eve:-e

Diğer 57

Mısra: 26

*Bir kimsenin veya ailenin
içinde yaşadığı yer, konut, hane.*

toñmış şeyh ol mağalden kalkdı
eve geldi bir şüfi ol mācerādan
şordı şeyh cevāb virdi ki ulu yol
evvel ol kabir şāhibinün

5. eve:-e

Diğer 69

Mısra: 8

*Bir kimsenin veya ailenin
içinde yaşadığı yer, konut, hane.*

ağşam eve güçle vardı bugün
şeyhün bir ādemin urdum
irişün şeyhe şefā'at eyleñ didi
şeyhe ādem vardı merhūm

6. eve:-e

Diğer 69

Mısra: 19

*Bir kimsenin veya ailenin
içinde yaşadığı yer, konut, hane.*

yol azdı hilāf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldı
şabāh kalkdı gördi atınun ayağı
şişmiş yürimez döndi eve

7. evi:-i

Diğer 60

Mısra: 27

*Bir kimsenin veya ailenin
içinde yaşadığı yer, konut, hane.*

virmedi ol kişi bir gün ikdām ile
istedi şeyh ol kimesneyi
içerü da'vet eyledi şeyhün evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

8. evi:-i

Diğer 69

Mısra: 2

*Bir kimsenin veya ailenin
içinde yaşadığı yer, konut, hane.*

didi hikāyet olunur ki
merhūmun köyde evi kırbında
bārū
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhūm meger

9. evi:-i

Diğer 72

Mısra: 21

*Bir kimsenin veya ailenin
içinde yaşadığı yer, konut, hane.*

anlar hikāyet ider bir gün bir
nemed-püş derviş geldi
Hamdünün
evi bu midur didi budur didük
varun haber eyleñ didi haber

10. evden:-den

Diğer 61

Mısra: 5

*Bir kimsenin veya ailenin
içinde yaşadığı yer, konut, hane.*

diledi şeyh kabül eylemedi
hikāyet olunur ki Göynükde bir
nā-bālīga kızcağaz geç vakit
evden taşra çıkıdı cinnilerün

11. evden:-den

Diğer 69

Mısra: 16

*Bir kimsenin veya ailenin
içinde yaşadığı yer, konut, hane.*

Rab yol virme didi Sa'di Çelebi
evden çıkıdı zulūmāt peydā
oldı ra'd ve berķ yıl ve yağmur
oldı Sa'di hizmetkārlarıyla

evā'il:

1. evā'ilde:-de

Diğer 41

Mısra: 5

İlk zamanlar, başlangıçlar.

Akşemseddin evā'ilde âlemi
seyâhat idüp gezerken her kında
ki ahşâm ola anda yaturdı
Göynüke gelüp mütemekkin
olmazdan

2. evā'ilde:-de

Diğer 63

Mısra: 11

İlk zamanlar, başlangıçlar.

ism-i şerîfleri Hâcî Paşadur
Ankara şehrine karîb Çubuk
şuyınuñ üzerinde dere içinde
Şolfazl nâm karyedendür
evā'ilde

3. evā'iline:-i, -n, -e

Diğer 64

Mısra: 17

İlk zamanlar, başlangıçlar.

vâkı' alarumuñ evā'iline işâret
eyledüm yazdum cümlesini
hâtırumda 'ala't-tafşıl buldum
bundan evvel gâyetde nisyân

4. evā'ilde:-de

Diğer 67

Mısra: 18

İlk zamanlar, başlangıçlar.

kadar ta'rif ve tavşif olunsa
andan artıkdur Evā'ilde Şeyh
Bedreddinden tamam beş yıl
ders okudı bir ders fevt
eylemedi

5. evā'ilde:-de

Diğer 68

Mısra: 2

İlk zamanlar, başlangıçlar.

ammā tenhâsında kılurdı ve
'abüsü'l-vech degüldi tebessüm
iderdi amma gülme şadâsı
ağızından işitilmedi evā'ilde

evc-i ruhâniyyete:

1. evc-i ruhâniyyete:-e

Diğer 62

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

*Ruhani zevklerin en yüksek
mertebesi.*

ruhâniyyete erdiler Şeyh
Şücâ'ddîn-i Karamanî ve
Muzaffer
Lârendevî ve Hâcî Bayram
Ankaravî gibi ve dimişlerdür ki

evfak:

1. evfak:

Diğer 38

Mısra: 22

*Daha uygun,
dahamünasip; en uygun en
münasip.*

evfak görüp Akşemseddine Hâcî
Bayramı tergîb iderlerdi
lâkin Hâcî Bayram Hazretleri
kes-i nefis için ba'zı mühimmât-
ı

evhad:

1. evhad:

Diğer 68

Mısra: 14

Özel isim. II

Akşemseddin'in Göynüklü dostu.

Felâ tak'ud ba'de'z-zıkrâ
me'a'l-kavmi'z-zâlimîn
rivâyet olunur ki merhûm
Akşemseddinün Evhad adlu bir
dostı

2. evhad:

Diğer 68

Mısra: 15

Özel isim. II

Akşemseddin'in Göynüklü dostu.

vardı bir gün eyitdi ya Evhad
filan gün ahşam gel gice seni
Beğbâzârına göndereyin didi
Evhad geldi ta'âm yendi

3. evhad:

Diğer 68

Mısra: 16

Özel isim. II

Akşemseddin'in Göynüklü dostu.

vardı bir gün eyitdi ya Evhad
filan gün ahşam gel gice seni
Beğbâzârına göndereyin didi
Evhad geldi ta'âm yendi

4. evhad:

Diğer 68

Mısra: 18

Özel isim. II

Akşemseddin'in Göynüklü dostu.

yatsu nemâzı kılındı şeyh içeri
gitdi bir miqdâr zemândan
soñra içeri den haber geldi ol
huşuşdan ferâgat olundı Evhad

5. evhad:

Diğer 68

Mısra: 19

Özel isim. II

Akşemseddin'in Göynüklü dostu.

evine gitsün didi Evhad 'inâd
eyledi elbetde giderin didi
'âkıbet kendüler çıkdı yâ Evhad
'inâd eyleme didi Evhad

6. evhad:

Diğer 68

Mısra: 20

Özel isim. II

Akşemseddin'in Göynüklü dostu.

evine gitsün didi Evhad 'inâd
eyledi elbetde giderin didi
'âkıbet kendüler çıkdı yâ Evhad
'inâd eyleme didi Evhad

7. evhad:

Diğer 68

Mısra: 20

Özel isim. II

Akşemseddin'in Göynüklü dostu.

evine gitsün didi Evhad 'inâd
eyledi elbetde giderin didi
'âkıbet kendüler çıkdı yâ Evhad
'inâd eyleme didi Evhad

8. evhad:

Diğer 68

Mısra: 23

Özel isim. II

Akşemseddin'in Göynüklü dostu.

Evhad kalkdı tarlaya çift
sürmege gitti bir sâ'at
geçmedin oğlancuk füc'eten
vefât eyledi hikâyet olunur ki
yaz

9. evhad:

Diğer 68

Mısra: 26

Özel isim. II

Akşemseddin'in Göynüklü dostu.

zemânı oldı ilde alma kalmadı
Mezbûr Evhaduñ bir oğlancuğı
alma isteyüp ağladı ittifağ ol
esnâda Evhad 'Abdülkâdir

10. evhaduñ:-uñ

Diğer 68

Mısra: 25

Özel isim. II

Akşemseddin'in Göynüklü dostu.

zemânı oldı ilde alma kalmadı
Mezbûr Evhaduñ bir oğlancuğı

alma isteyüp ağladı ittifaq ol
eşnâda Evhâd ' Abdülkâdir

11. evhâd:

Diğer 69

Mısra: 1

Özel isim. II

Akşemseddin'in Göynüklü dostu.

yâ Evhâd dest-mâluñı vir
oğlancuğa alma vireyin

evkât:

1. evkâtta:-da

Diğer 56

Mısra: 30

Vakitler, zamanlar.

cinnî karısı geldi şeyh ile
karındaş oldu ekşer evkâtta

evlâ:

1. evlâ:

Diğer 50

Mısra: 3

Daha uygun, daha iyi,
daha lâyük.

Sultân Muhammed şeyhe sü'âl
eyledi ki Fakîh Ahmed kimdür
aña tazarru' eyledüm Allâhu
te'âlâya yalvarsam evlâ degül

evlâd:

1. evlâd:-ı

Diğer 37

Mısra: 3

Çocuklar; kişinin soyundan
gelenler.

cedd-i a'lâsıdır Ca'fer küffâr
elinde şehîd olup evlâdı kalmadı
ve Muhammed Şihâbeddîn-i
Sühreverdîniñ cedd-i a'lâsıdır

2. evlâd:-ı

Diğer 41

Mısra: 2

Çocuklar; kişinin soyundan
gelenler.

ırak tağun üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirler El'an şeyhün anda ebnâsı
ve evlâdı vardır ba'de ol

3. evlâdın:-ın

Diğer 45

Mısra: 18

Çocuklar; kişinin soyundan
gelenler.

kaşaba-i Göynükde kendülerine
eyledüğü mescide girdi
Ehîbbâsın cem' idüp ebnâsın
vesâ'ir evlâdın getürüp vaşiiyet

4. evlâd-ıla:-ıla

Diğer 55

Mısra: 24

Çocuklar; kişinin soyundan
gelenler.

ve himmet istemeğe iletmişdi ki
üç oğlunuñ ahvâli
zîkr olundu eyle olsa hâzret-i
şeyh ol kızcağaza evlâd-ıla
himmet

5. evlâd:-ı

Diğer 61

Mısra: 16

Çocuklar; kişinin soyundan
gelenler.

ol kızuñ hâlâ Göynükde evlâdı
vardur Akşemseddîn bir
kitâb arkasına kendü hatt-ı
şerîfleriyle yazmışlar tarîk-i

evlivâ:

1. evlivâ:

Diğer 54

Mısra: 21

Allah dostları, veliler,
erenler.

Muhammed aradı bulımadı
Mezkûr Mevlânâ Sefer-şâh
diyâr-ı
'Araba çıktı arâzi-i
mukaddesede gezdi enbiyâ ve
evliyâ mezâr-ı şerîflerinde sâkin
olup dergâh-ı Hakk'a tazarru'
eyledi

evlûk:

1. evlûk:

Diğer 41

Mısra: 1

Çorum ilinin İskilip
ilçesine bağlı Evlik köyü.

ırak tağun üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirler El'an şeyhün anda ebnâsı
ve evlâdı vardır ba'de ol

2. evlûk:

Diğer 65

Mısra: 18

Çorum ilinin İskilip
ilçesine bağlı Evlik köyü.

olmadı pes Akşeyhî ziyârete
koşdı ol vakit Akşeyh Evlûk
nâm köyde sâkin idi ki İskilip
kurbındadır ol

3. evlûk:

Diğer 71

Mısra: 4

Çorum ilinin İskilip
ilçesine bağlı Evlik köyü.

dirdi Akşemseddîn bâzâr ta'âmı
getürüp yedürürdi ol
mükâşefeden
men' için hikâyet olunur ki
Evlûk diyârında bir bînar

4. evlûk:

Diğer 72

Mısra: 12

Çorum ilinin İskilip
ilçesine bağlı Evlik köyü.

bi-iznillâh hemân yağmur zâhir
olur ve kabr-i şerîfleri Evlûk
karyesinde Akşemseddînün
bir oğlu dağı Hamdullâhdur

evsâf:

1. evsâfın:-ın

Diğer 64

Mısra: 1

Vasıflar, nitelikler,
özellikler.

eşnâda Akşemseddînün evsâfın
işitdi Şeyh İbrâhîm bir merkebe
bindi Begbâzârında
Akşemseddîne gitti meger
Akşeyh

2. evsâfı:-ı

Diğer 70

Mısra: 5

Vasıflar, nitelikler,
özellikler.

Oturup halkı tarîk-ı Hakk'a
da'vet ve irşâd iden budur
Bunuñ
ahlâkı ve evsâfı ve kerâmâtı ve
hikâyâtı ayru kitâb olmağa

evvel:

1. evvel:

Diğer 41

Mısra: 15

Önce.

cevâb virüp otuz yıldan evvel
seyâhatda gezerken kalbimün

meyli va'ki' olan yir ancak didi
rivayet olunur ki Hâcî Bayrama

2. evvel:

Diğer 22
Mısra: 9
Önce.

etrâfında bir uvacık yapraklu ot
gösterdi işbu ot şeyhe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddîn ile Edirneye
varduk

3. evvel:

Diğer 56
Mısra: 25
Önce.

cevâb virdi ki kıyâmate yakın
melhame-i kübrâ vardur ol
melhameden bir iki yıl evvel
yağmur yağmayup kaht olsa

4. evvel:

Diğer 57
Mısra: 27
Önce.

toñmuş şeyh ol mağalden kalkdı
eve geldi bir şüfî ol mâcerâdan
şordı şeyh cevâb virdi ki ulu yol
evvel ol kabir şâhibinüñ

5. evvel:

Diğer 62
Mısra: 1
Önce.

evvel gice halvetde vazîfe biñ
şalâvat ve biñ lâ ilâhe
illallah iki rek'at nemâz-ı hâcet
şefâ'at-ı nebî ikinci gice

6. evvel:

Diğer 74
Mısra: 2
Önce.

şeyh İbrâhîm Bursaya geldi
Hamdiye eyitdi seni baña
gönderen
beni dañı saña gönderdi didi
imdi sen benden evvel
Kayseriyyeye

7. evvelinden:-in, -den

Diğer 74
Mısra: 25
Başlangıç, birinci, ilk.

âhîrihî yazmışlar ve merhûm
Kâdiri Efendi kâzî-'asker iken

merhûma
Kitâb-ı Kâzî-han yazdurdı
evvelinden âhîrine dek

8. evvelinde:-in, -de

Diğer 55
Mısra: 14
Başlangıç, birinci, ilk.

Sefer-şâhı Akşemseddîne irşâd
içün gönderdüğüne ol
kitâbuñ evvelinde işâret eder ve
buyurur ki beyt

evvela:

1. evvelâ:

Diğer 48
Mısra: 3
"İlk önce, ilk olarak"
anlamlarında zarf.

ma'nâsını istedi cevâb virdi ki
evvelâ Kostantiniyyeyi
Sultân Muhammed Han feth
eyler soñra benî-aşfar alur Beni-
aşfar

evvelinden âhîrine dek:

1. evvelinden âhîrine dek:

Diğer 40
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
(Kuran'ı) Başından sonuna
kadar.

'azîmi evvelinden âhîrine dek
temâm hıfz eyledi ve 'ilm-i
zâhirde
Akşemseddîn Hazretlerinüñ bî-
nazîr idüğü 'ilm-i taşavvufda

evveluhâ:

1. evveluhâ:

Diğer 54
Mısra: 8
İlki, başlangıç.

Evveluhâ Karabâlî ve âhîruhâ
Masmas ve humâ medûdânî
'indallâhî ve'n-nâsî

ev:

1. ey:

Diğer 64
Mısra: 11
Seslenme ünlemi.

oldum şeyh eyitdi ey dervîş biz
senden dünyâ armağani
istemezüz

eyd:

1. eydür:-ür

Diğer 56
Mısra: 9
Demek, söylemek.

Muhammed Hana tokunurmuş
Sultân Muhammed
tahtına gelicek Maḥmūd Paşaya
eydür şeyh bize hâkâret

2. eydür:-ür

Diğer 60
Mısra: 31
Demek, söylemek.

yaşşı yapraklu ot bitmiş her
yaprağın üstünde bir akçe var
hisâbın Allâh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

evit:

1. eydür:-ür

Diğer 42
Mısra: 9
Demek, söylemek.

etrâfında bir uvacık yapraklu ot
gösterdi işbu ot şeyhe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddîn ile Edirneye
varduk

2. eydür:-ür

Diğer 42
Mısra: 19
Demek, söylemek.

imdi siz 'ilâcın buyuruñ didiler
Şeyh 'Abdurrahîm eydür
Şeyhün bu cür'etinden
mütehayyir oldum Zîrâ emrâzuñ

3. eyitdi:-di

Diğer 42
Mısra: 17
Demek, söylemek.

marâzdur Şeyh eyitdi buña
sersem 'ilâcî gerekdür tabîbler
eyitdiler bunuñ marâzı ol
degüldür 'âkıbet tabîbler
incinüp gittiler

4. eyitdiler:-di, -ler

Diğer 42
Mısra: 16
Demek, söylemek.

eylemişler Şerbetler ma'cunlar
turmuyup düzilür Şeyh
tabiblerden şordı ki bunuñ
marañı ne marazdur eyitdiler
falân

5. **eyitdiler:-di, -ler**
Diğer 42
Mısra: 18
Demek, söylemek.

marazdur Şeyh eyitdi buña
sersem 'ilâcı gerekdür tabibler
eyitdiler bunuñ marağı ol
degüldür 'âkıbet tabibler
incinüp gittiler

6. **eyitdiler:-di, -ler**
Diğer 44
Mısra: 11
Demek, söylemek.

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyan ilinde
Şeyhî adlu bir şa'ir vardır bu
beyti ol söyledi Allâhu

7. **eyitdi:-di**
Diğer 53
Mısra: 10
Demek, söylemek.

şunmadı şunuñ buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanların naşibi
degül oturanlardan birisi

8. **eyitdi:-di**
Diğer 54
Mısra: 27
Demek, söylemek.

'ayne'l-yakînişi belki hâkka'l-
yakîn olmak istedi şeyhün âhir
'ömri idi gâyetde pîr-i za'îf
olmuşdı şeyh aña eyitdi

9. **eyitdi:-di**
Diğer 60
Mısra: 28
Demek, söylemek.

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür
ammâ hâkkuñdan ziyâde
alma didi ol kimesne içertü girdi
gördi bağçe içinde bir

10. **eydür:-ür**
Diğer 64
Mısra: 5
Demek, söylemek.

İbrâhîm eydür çünki halk tağıldı
Akşemseddîn eyitdi
'acebdür hiç bir gönüm ağrır
dir kimse yokdur pes döndi

11. **eydür:-ür**
Diğer 64
Mısra: 10
Demek, söylemek.

Akşeyh eyitdi bize ne armağan
getürdün Şeyh İbrâhîm
eydür ben de kemâl-i fakr
olmağın utandum mütehayyir

12. **eyitdi:-di**
Diğer 64
Mısra: 11
Demek, söylemek.

oldum şeyh eyitdi ey derviş biz
senden dünyâ armağanı
istemezüz

13. **eyitdi:-di**
Diğer 64
Mısra: 31
Demek, söylemek.

oldum yarındaşı vâkı' aya kâdir
olmadum şeyh eyitdi

14. **eyitdüm:-dü, -m**
Diğer 64
Mısra: 7
Demek, söylemek.

benüm ahvâlümünden şordı
eyitdüm Kayseriyede müderris
idüm
derünümde bir derd peydâ oldu
dermân uma geldüm didüm

15. **eyitdüm:-dü, -m**
Diğer 64
Mısra: 14
Demek, söylemek.

vâkı'adan ve säyir ahvâldan neñ
var didi ben
eyitdüm Sultânüm bir yüzi kara
kimesneyem hiç nesnem

16. **eydürdi:-ür, -dı**
Diğer 66
Mısra: 12
Demek, söylemek.

Nürulhüdâ Muhammed
Hamdullâh Akşeyhün büyük
oğlu
Sa'dullâh Çelebidür şeyh aña
eydürdü 'ulüm-ı zâhiri

17. **eyitdi:-di**
Diğer 71
Mısra: 22
Demek, söylemek.

bir gün Akşeyhün yedi oğlu bir
arada şeyh ile ta'âm yerlerdi
şeyh
elhamdülillâh didi şeyhün
büyük oğlu eyitdi yedi oğul bir

18. **eyitdi:-di**
Diğer 72
Mısra: 2
Demek, söylemek.

eyitdi Hâzret-i Allâhuñ nâzlısı
geçinürsin Horusuñ
yeyen şağal selâmetde gezer
didiler Nûru'l-hüdâ ol şağal

19. **eyitdi:-di**
Diğer 72
Mısra: 6
Demek, söylemek.

şağal bu olduğı neden ma'lûm
olur didiler Nûru'l-hüdâ eyitdi
karnını yaruñ yardılar Horusuñ
bütün ayağı çıkdı hikâyet

20. **eyitdi:-di**
Diğer 50
Mısra: 9
Demek, söylemek.

Muhammed gâyetde şâd oldu
hiçbir zemân dağı böyle
sevinmemiş
idi pes Pâdişâh eyitdi

21. **eyitdi:-di**
Diğer 54
Mısra: 15
Demek, söylemek.

olıcak aralarından birisi bu
mısra'ı söyledi 'Acab mest
eyledi bizi şu kurkâfdan gelen
karkaf
birisi dağı eyitdi

22. **eyitdi:-di**
Diğer 55
Mısra: 6
Demek, söylemek.

kitâb dağı hâkikî ve mecâzî iki
vech ile yazılsun dimişdi
Mevlânâ Sefer-şâh gönünden
eyitdi eger Şeyh İbrâhîm şâhib-i

23. **eyitdi:-di**
Diğer 57

Mısra: 9
Demek, söylemek.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
ğarib āvāzla çağırıldılar kedi
hemān kalkdı kapuya vardı
cevāb virdi ol taşradagı eyitdi

24. **eyitdi:-di**
Diğer 57
Mısra: 11
Demek, söylemek.

ziyāde acıkdum ta'am vir
yiyeysin ve kapuyı aç gireysin
kedi
eyitdi şeyh kapuyı bismillāh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

25. **eyitdi:-di**
Diğer 57
Mısra: 16
Demek, söylemek.

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyh
eyitdi insān cinn-ile dāim bir
yerde olmak güçdür var git
ahyānen gel didi cinnī dahı

26. **eyitdi:-di**
Diğer 63
Mısra: 7
Demek, söylemek.

kendü tarlasın şeyhe bu sizündür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleyecek melül oldu ol derviş
eyitdi niçün melül olursız

27. **eyitdi:-di**
Diğer 64
Mısra: 5
Demek, söylemek.

İbrāhīm eydür çünkü halk tağıldı
Akşemseddīn eyitdi
'acebdür hiç bir gönülüm ağrır
dir kimse yokdur pes döndi

28. **eyitdi:-di**
Diğer 64
Mısra: 9
Demek, söylemek.

Akşeyh eyitdi bize ne armağan
getürdün Şeyh İbrāhīm
eydür ben de kemāl-i fakr
olmağın utandım mütehayyir

29. **eyitdi:-di**
Diğer 66
Mısra: 20
Demek, söylemek.

zāhirūn 'āşıkıydı ferāğat
eylemezin didi fırsat fevt
oldı ertesi şeyh eyitdi yā Sa'di
isteyüp bulmadıguñ

30. **eyitdi:-di**
Diğer 68
Mısra: 15
Demek, söylemek.

vardı bir gün eyitdi ya Evhad
filan gün ahşam gel gice seni
Beğbāzārına göndereyin didi
Evhad geldi ta'am yendi

31. **eyitdi:-di**
Diğer 69
Mısra: 10
Demek, söylemek.

eyitdi ol çoban beni urdı egerçi
ben beddu'ā eylemedüm
ammā gayret-i Hāk anı helāk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

32. **eyitdi:-di**
Diğer 69
Mısra: 21
Demek, söylemek.

geldi hikāyet olunur ki bir a'mā
karıcuğ 'Abdülkādīr Efendiye
vardı 'ilāc şordı merhūm eyitdi
bu gice bize konuk ol

33. **eyitdi:-di**
Diğer 70
Mısra: 19
Demek, söylemek.

şeyhūn velāyetini
tecrūbe itmek idi şeyh eyitdi yā
Emru'llāh kötürüm

34. **eyitdi:-di**
Diğer 71
Mısra: 24
Demek, söylemek.

yirde ta'am yerler aña hāmd
idersiz şeyh tınmadı Nūru'l-
hüdā
eyitdi aña

35. **eyitdi:-di**
Diğer 74
Mısra: 1
Demek, söylemek.

şeyh İbrāhīm Bursaya geldi
Hāmdıye eyitdi seni baña
gönderen
beni dahı saña gönderdi didi
imdi sen benden evvel
Kayseriyyeye

eyle:-

1. **eyle:**
Diğer 50
Mısra: 1
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

eyle didi Pādişāh dahı eyle didi
kal'a fetḥ olunduğdan soñra

eyle:

1. **eylediler:-di, -ler**
Diğer 57
Mısra: 14
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

eylediler şeyh bu hālī gördi
tınmadı yatdı uyudu şabāh
oldı şeyh nemāzdan fāriğ olıcak
gice işitdüğü ad ile ol kediye

2. **eylediler:-di, -ler**
Diğer 61
Mısra: 10
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

görmez olmuş her devā ki
eylediler dermān olmadı
meger bir gün ol kızcağaz
pencerde otururdu

3. **eylemiş:-miş**
Diğer 65
Mısra: 23
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Akşeyh gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tāci altında bir makreme
örtünmüş tennūr eylemiş

4. **eyle:**
Diğer 57
Mısra: 13
Böyle, bu şekilde.

ta'am dahı yokdur meger şeyh
köfte kebābı bişürdi kebāb
demürin kapu yaruğundan
şokayın anuñla ta'am lan didi
eyle

5. **eyle:**
Diğer 50
Mısra: 1
Böyle, bu şekilde.

eyle didi Pâdişâh dağı eyle didi
kal'a feth olunduğdan sonra

6. eyle:

Diğer 48

Mısra: 1

Öyle, o şekilde.

eyle olsa feth-i Kostantiniyye
Mehdînüddür didiler
Pâdişâhı gazâdan men' eylediler
Akşemseddin bunlaruñ

7. eyle:

Diğer 46

Mısra: 4

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı fiil.

Hatıruñ yadı ile şad eyle
Bülbül-i bostân fakr u fenâ

8. eyle:

Diğer 65

Mısra: 25

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı fiil.

tennûra girmek üzerinde oturur
ve bunlara dağı def'-i kabz
içün sen dağı böyle eyle diyü
ta'lim eyler pes şeyh

9. eyle:

Diğer 66

Mısra: 14

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı fiil.

okuduñ bildüñ ben âhirete
gitmedin 'ilm-i bâtını dağı tahşil
eyle dirdi Sa'dullâh tırmaz
'ilm-i zâhire çalışırdı bir gece

10. eyledi:-di

Diğer 50

Mısra: 13

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı fiil.

dürlü 'atâlar eyledi kabûl
kılmadı fakr u fâka üslûbunu
tebdil

11. eyledi:-di

Diğer 50

Mısra: 20

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı fiil.

hilâfete kendüi 'Aliden ehaqq
zann eyledi hilâfet da'vâsın
eyledi Aşhâbdan ol zemânda

hayâtıda olanlar dağı ictihâd
eylediler

12. eyledi:-di

Diğer 53

Mısra: 24

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı fiil.

Câmi'-i şerifinde imâm oldu kırk
yıl imâmet eyledi Mevlânâ
Muhammed Halife dirleridi ve
küççük oğluna Mevlânâ Seferşâh

13. eyledi:-di

Diğer 63

Mısra: 20

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı fiil.

Ya'kub yanında eyledi
Kayseriyede Honadi Hatun
Medresesinde
Mevlânâ Şaru Ya'kub vefât
eyledükden sonra müderris

14. eylemez:-mez

Diğer 39

Mısra: 21

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı fiil.

itdürdi hattâ yidi günde bir
kaşuk sirkeden gayrı nesne ekl
ve
şürb eylemez oldu Ahlâk-ı
zemîmeden pâk olup ahlâk-ı

15. eyledügi:-düg, -i

Diğer 45

Mısra: 17

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı fiil.

kaşaba-i Göynükde kendülerine
eyledügi mescide girdi
Ehibbâsın cem' idüp ebna'sın
vesâ'ir evlâdın getürüp vaşiiyet

eyle olsa:

1. eyle olsa:-sa

Diğer 52

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Öyle, o şekilde olmak.

mezâr binâ eyledi ve kazup
yaparken kabr-i şerifüñ
kurbında bir
ayazma çıktı eyle olsa Sultân
Muhammed Han ve sāyir

2. eyle olsa:-sa

Diğer 52

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Öyle, o şekilde olmak.

oldı pes Sultân Muhammed Han
mezâr-ı şerifi yaptı ve şeyh içün
hân-kâh ve tekye yaptı eyle olsa
ol tekyeyi şeyh kabûl eylemedi

3. eyle olsa:-sa

Diğer 55

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Öyle, o şekilde olmak.

ve himmet istemeğe ilettişdi ki
üç oğlunuñ ahvâli
zıkr olundu eyle olsa hâzret-i
şeyh ol kızcağaza evlâd-ıla
himmet

evü:

1. eyü:

Diğer 66

Mısra: 27

Beğenilen, iyi, hoş giden.

yazmışlardur tedkik ve tahkik
mâlik kimesne idi gayetde eyü

ezân okurdi:

1. ezân okurdi:-r, -dı

Diğer 67

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

*Müslümanları namaza
davet ve namaz vaktini
duyurmak için müezzin
tarafından minarede veya
yüksekçe bir yerde tekbirin
okunması.*

ağlardı âh Allâh diyü inlerdi
farz nemâza ezân okurdi
imâmet iderdi nâfile nemâz
kılduğın kimesneye göstermezdi

ezber:

1. ezberlemişdi:-le, -miş, -di

Diğer 38

Mısra: 8

*Bir sözü, bir metni kitaba
bakmadan aynen tekrar
edebilecek şekilde zihinde
tutma, hıfzetme.*

ezberlemişdi babası Şeyh
Hamza ile Rûma bile geldi Şeyh
Hamza vefât eyledi

Akşemseddin t̄alib-i 'ilm oldu
'Ulūm-ı

ezvāc:

1. **ezvācınūn:** -ı, -n, -uñ

Diğer 59

Mısra: 5

Hız. Muhammed'in

hanımları.

āyetinūn 'umūmın giderdi pes
Peygamberden ezvācınūn
nafağalarına
ve kisvelerine ve sāyır
hāvāyicilerine inkizā'-i
'iddetlerine

F

fā'ikū'l-akrān oldu:

1. **fā'ikū'l-akrān oldu:-dı**

Diğer 38

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Akranları, yaşlıları

*arasında seçkin, üstün konuma
gelmek.*

'Arabiyye ve fūnūn-ı edebiyye
iştiğāl idüp az müddetde
fā'ikū'l-akrān oldu Osmancık
Medresesinde müderris oldu

fakih ahmed:

1. **fakih ahmed:**

Diğer 49

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Fakih Ahmed'den kasıt

*Akşemseddin hazretlerinin
kendisidir. Hakkında devrin
kutbu olduğu düşüncesi vardır.
Bkz: İmamzâde Mehmed Es'ad
Efendi, Feth-i Kostantiniyye, s.
74.*

Şeyh ayıttı Yâ Fakih Ahmed
sen himmet eyle diyüp tazarru'

2. **fakih ahmed:**

Diğer 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Fakih Ahmed'den kasıt

*Akşemseddin hazretlerinin
kendisidir. Hakkında devrin
kutbu olduğu düşüncesi vardır.
Bkz: İmamzâde Mehmed Es'ad*

*Efendi, Feth-i Kostantiniyye, s.
74.*

Sultân Muhammed şeyhe sü'âl
eyledi ki Fakih Ahmed kimdür
aña tazarru' eyledüm Allāhu
te'ālāya yalvarsam evlā degül

3. **fakih ahmed:**

Diğer 50

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Fakih Ahmed'den kasıt

*Akşemseddin hazretlerinin
kendisidir. Hakkında devrin
kutbu olduğu düşüncesi vardır.
Bkz: İmamzâde Mehmed Es'ad
Efendi, Feth-i Kostantiniyye, s.
74.*

miydi didi şeyh cevāb virdi ki ol
zemānda Fakih Ahmed
kūtb-ıdı Allāhu te'ālā taşarrufı
aña virmiş idi ol

fakir:

1. **fakir:**

Diğer 36

Mısra: 9

Aciz, çaresiz.

ve kelbuhum bāsiṭun zirā' ayhı
bi'l-vaşid
Hudāvendā kerimā Eger bu fakir
ve zelil ve ḥakir ve 'alil Emir

2. **fakir:**

Diğer 46

Mısra: 9

Aciz, çaresiz.

Kutb-ı irşād Şeyh Şemsüddin
Ṭıfı-ı ferzend idüm aña bu fakir

3. **fakir:**

Diğer 55

Mısra: 28

Aciz, çaresiz.

ortancı oğluna Pır Ahmed Çelebi
diyü ad konulmuşdur bu
fakir cāmi'ü hāzihi'l-menākıb
Emir Hüseyin Enisünün

fakr u faka:

1. **fakr u faka:**

Diğer 50

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Fakirlik ve yoksulluk. II
Sade ve gösterişten uzak.*

dürlü 'aṭālar eyledi ḳabül
ḳılmadı fakr u faka üslubını
tebdil

fakr u fenā bülbül-i bostān:

1. **fakr u fenā bülbül-i bostān:**

Diğer 46

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Fakirlik ve yokluk
bostanının/bahçesinin bülbülü.*

Ḥatıruñ yādı ile şād eyle
Bülbül-i bostān fakr u fenā

falan:

1. **falan:**

Diğer 42

Mısra: 16

Falan.

eylemişler Şerbetler ma'cūnlar
turmıyup düzilir Şeyh
ṭabīblerden şordı ki bunuñ
marazı ne marazdur eyitdiler
falān

2. **falan:**

Diğer 46

Mısra: 19

Falan.

ḫalīfesi Şeyh 'Abdurrahim geldi
bir sā'at tamam
olmadın yetmişmiş olaydım rūh-ı
şerifleri falān maḳāma
varmamış

3. **falan:**

Diğer 51

Mısra: 24

Falan.

ol ruhbāna Müselmān olmaḳ
emr eyledi ve benüm
aṣḫābundan Ebū Eyyüb-ı
Enşārī falān yirde defn olundu
diyār-ı

fariğ olcak:

1. **fariğ olcak:-ıcaḳ**

Diğer 57

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

Bitirmek, tamamlamak.

eylediler şeyh bu ḫālī gördi
tınmadı yatdı uyudu şabāḫ

oldı şeyh nemâzdan fâriğ olıcak
gice işitdiği ad ile ol kediye

farisî 'iklîmini:

1. farisî 'iklîmini:-i, -n, -i

Diğer 38

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Fars dilinin kuvvetle hâkim
olduğu ortam.*

arayup Farisî 'iklîmini ve
Mâverâü'n-nehr vilâyetini
seyâhat
eyledi yine Rûma geldi ol
zemânda eş-şeyhü't-tahrîrû'l-
müdekkik

farz nemâza:

1. farz nemâza:-a

Diğer 67

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Farz olan namaz.

ağlardı âh Allâh diyü inlerdi
farz nemâza ezân okurdu
imâmet iderdi nâfile nemâz
kılduğun kimesneye göstermezdi

fâzıl oldu:

1. fâzıl oldu:-dı

Diğer 53

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Faziletli olmak.

okumağa ta'yîn olunanun birisi
'âlim ve kâmil ve zâhid ve
fâzıl oldu Göynükden göçdi
Bursada Orhan

fâzil:

1. fâzilna:-ı, -n, -a

Diğer 67

Mısra: 17

*Âlicenaplık ve cömertlik,
iyilik, lutuf, kerem.*

ve mezbûr Sa'dullâhu'n oğlu
'Abdülkâdir rahmetullâhi
'aleyhimâ 'ilmine gâyet ve
fazlına nihâyet yok idi ne

fazlehüm:

1. fazlehüm:

Diğer 35

Mısra: 10

Onların üstünlüğü.

ve hikâyât-ı evliyâ merâyâ-yı
ezkiyâ olduğu içün
li-tea'lleme fazlehüm ve
iflâseke hemdem-i nesim-i vişâl
mahrem-i harîm-i cemâl keşşâf-ı
müşkilât-ı

fazlullah:

1. fazlullahdur:-dur

Diğer 70

Mısra: 3

*Akşemseddîn'in yedi
oğlundan ikincisi.
Akşemseddîn'in kurduğu
Bayramiyye'nin Şemsiyye
kolunu kendisinden sonra
Göynük'te devam ettirmiştir.*

mezârinuñ taşrasında kıble
cânibindedür merhûm
Akşemseddînün bir oğlu dahı
Fazlullahdur babasınun yerine

fekele:

1. fekele:

Diğer 47

Mısra: 16

Bunun üzerine.

beyân ve hadîs-i şerîf nakl idüp
seb'a sinine fekele yâ resûlallâhi
men imâmu'n-nâsi yevme' izin
kâle min veledi ibnû erba'ine
seneten keenne

felâ tak'ud ba'de'z-zikrâ

me'a'l-kavmi'z-zâlimîn:

1. felâ tak'ud ba'de'z-zikrâ me'a'l-kavmi'z-zâlimîn:

Diğer 68

Mısra: 13

Kelime Tipi: Ayet

*"Benim zikredilmenden
sonra zalimler topluluğuyla
oturma."*

Felâ tak'ud ba'de'z-zikrâ
me'a'l-kavmi'z-zâlimîn
rivâyet olunur ki merhûm
Akşemseddînün Evhad adlı bir
dostı

felsefiyyât:

1. felsefiyyâta:-a

Diğer 53

Mısra: 27

Felsefe.

dirleridi cemî' 'ulûm-ı zâhireyi
tekmil eyledi 'ilm-i
kelâma felsefiyyâta tevağğul
eyledi ve kendüye akrân tokuz
kişiyle

2. felsefiyyâta:-a

Diğer 53

Mısra: 28

Felsefe.

hem-dem oldu niçe zemân
i'tikâdiyyât ve felsefiyyâta
muvâzaet eylediler tahrîrat-ı
keşîre ve takrîrat-ı hâzîreleri

fenâ-fillâh:

1. fenâ-fillâh:

Diğer 40

Mısra: 2

*Kulun benliğinin Allah'ın
varlığında yok olması durumu.*

müşâhade ve tecellî ve fenâ-
fillâh ve bekâ-billâh ve 'ilm-i
ledünnî

ve ma'rifet-i Hâkkanî müyesser
oldı

ferâgat:

1. ferâgatlarına:-lar, -ı, -n, -a

Diğer 63

Mısra: 22

*El çekme, vazgeçme. II
Görevden ayrılmak.*

oldı Şâfi'yyü'l-mezheb idi
medreseden ferâgatlarına
sebeb bu oldu ki medresenün
vakfiyyesinde şart

ferâgat evle:

1. ferâgat eyle:

Diğer 65

Mısra: 10

Kelime Tipi: Deyim

Dinlenmek, Ara vermek.

yedüm ba'de hâlvetten ferâgat
eyle diyü baña destûr virdi
sonra vakti gelicek hilâfet virdi
Şeyh İbrâhîm kendüye irâdet

ferâgat eyledi:

1. ferâgat eyledi:-dı

Diğer 63

Mısra: 25

Kelime Tipi: Deyim

Vazgeçmek, el çekmek. II
Görevden ayrılmak.

olunmuş ki müderris ve
müste'iddin cümle Hanîfiyyü'l-
mezheb
olalar pes bunı gördi
medreseden ferâgat eyledi şulh
üzere

ferâgat eylediler:

1. **ferâgat eylediler:-di, -ler**
Diğer 42
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Deyim**
Hakkından vazgeçmek, el çekmek.

bir kıızı marziye oldu tabibler
'ilâcından 'âciz oldu 'ilâcdan
ferâgat eylediler 'âkıbet şeyhe
mürâcâ'at eylediler Şeyh

ferâgat eylemezin:

1. **ferâgat eylemezin:-mez, -in**
Diğer 66
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Deyim**
Hakkından vazgeçmek, el çekmek.

zâhirün 'âşıkıydı ferâgat
eylemezin didi fırsat fevt
oldı ertesi şeyh eyitdi yâ Sa'dî
isteyüp bulmadıguñ

ferâgat kıldı:

1. **ferâgat kıldı:-dı**
Diğer 38
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Deyim**
Hakkından vazgeçmek, el çekmek.

muhabbetu'llâh galebe
eyledi müderrislikden ferâgat
kıldı mürşid-i kâmil

ferâgat olundu:

1. **ferâgat olundu:-un, -dı**
Diğer 68
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Deyim**
Vazgeçme, el çekme.

yatsu nemâzı kılındı şeyh içerü
gitdi bir miqdâr zemândan
şoñra içerüden haber geldi ol
huşuşdan ferâgat olundu Evhad

ferah:

1. **ferah:**
Diğer 50
Mısra: 10
Gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

Bu ferah ki bende görürsüz bu
kal'anun fethine
sevinür şanmañ Akşemseddin
benüm zemânımda olduğına

ferîd-i 'aşr:

1. **ferîd-i 'aşr:**
Diğer 54
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Zamanın, devrin eşsizi.

vardur ol kimesnenün her biri
ferîd-i 'aşr ve vahîd-i dehr iken
bi-iznillâh zalâlete düşdiler
'aşare-i muhabbeşe diyü

feth:

1. **fethinden:-in, -den**
Diğer 42
Mısra: 9
Fetih, ele geçirme.

etrafında bir uvacık yapraklı ot
gösterdi işbu ot şeyhe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddin ile Edirneye
varduk

2. **fethinde:-in, -de**
Diğer 43
Mısra: 6
Fetih, ele geçirme.

fethinde virdüğü malı ve mülki
kabûl kılmağı beyân olunsâ
gerek inşallâhü te'âlâ rivâyet
olunur ki şeyh sefer üzerinde

3. **fethini:-i, -n, -i**
Diğer 49
Mısra: 15
Fetih, ele geçirme.

fethini istihrac eylemişdük kal'a
feth olunduğı
gün qarındaşum Hızır 'abâ-püş
veliler ile 'askerün

4. **fethine:-i, -n, -e**
Diğer 50

Mısra: 10
Fetih, ele geçirme.

Bu ferah ki bende görürsüz bu
kal'anun fethine
sevinür şanmañ Akşemseddin
benüm zemânımda olduğına

5. **fethinde:-in, -de**
Diğer 56
Mısra: 27
Fetih, ele geçirme.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurağda biter Kostañınıyye
fethinde qarındaşum

6. **feth:**
Diğer 65
Mısra: 13
*Açmak, açılış. II Sâliki
menzile yaklaştıran mânevî
haller.*

getüren dervişleri muqaddemâ
gündüz kullandır gice ihyâ
itdürürdi aña dek ki feth
müyesser ola ba'de hâlvete

feth eyler:

1. **feth eyler:-r**
Diğer 48
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Fethetmek, ele geçirmek.

ma'nâsını istedi cevâb virdi ki
evvelâ Kostañınıyyeyi
Sultân Muhammed Han feth
eyler şoñra benî-aşfar alur Beni-
aşfar

2. **feth eyler:-r**
Diğer 48
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Fethetmek, ele geçirmek.

elinden Mehdî yine feth eyler
didi Mevâlî ile çok
mübâhase eyledi 'Akıbet Sultân
Muhammed şeyhün sözine

feth ola:

1. **feth ola:-a**
Diğer 48
Mısra: 23
Kelime Tipi: -
Fethetmek, ele geçirmek.

yürüyüş eylesünler ol gün feth
ola Koştantıniyye içi
şadâ-yı ezânla dola didi pes ol
gün ol sâ'at oldu

feth oldu:

1. feth oldu:-dı

Diğer 65

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Açılmak, açığa çıkma.

olmuşdı oturdu der dökdi hemân
ol sâ'at ol kabz def' oldu
yine baş' âlemleri feth oldu
ba'de huzûr-ı şeyhe vardı ol

2. feth oldu:-dı

Diğer 49

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Fethetmek, ele geçirmek.

'asker-i islâmuñ önince ak
'abâlar geymiş bir tâ'ife hışâra
koyuldılar hemân ol sâ'at kal'a
feth oldu hikâyet olunur ki

3. feth oldu:-dı

Diğer 51

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Fethetmek, ele geçirmek.

pes Koştantıniyye feth oldu
Sultân Muhammed
Akşemseddinden
Ebû Eyyûbuñ kabır-i şerîfin
ta'yin eylemek iltimâs eyledi

feth olcak:

1. feth olcak:-ıcağ

Diğer 56

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Ele geçirilmek,

zaptedilmek.

didükleri otuñ tuğmın şüfilere
bir niçe kile devşürdmişdi
İstanbul
feth olıcak ol tuğmı dökdi pes
bu sırrı sü'âl eylediler

feth olmak:

1. feth olmak:-mak

Diğer 48

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Ele geçirilmek,

zaptedilmek.

şeyhe gönderdi kal'a feth olmak
ve 'adüya zafer bulmak
var mıdır didi Şeyh cevâbı
virüp ümmet-i Muhammedden

2. feth olmak:-mak

Diğer 48

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ele geçirilmek,

zaptedilmek.

kâfire yardım geldi feth olmak
ümidî kalmadı didiler Sultân
Muhammed Han vezîri
Veliyyüddin oğlu Ahmed Paşayı

feth olunduğu:

1. feth olunduğu:-un, -duğ, -ı

Diğer 49

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Ele geçirilmek,

zaptedilmek.

fethini istihrâc eylemişdük kal'a
feth olunduğu
gün karındaşum Hızır 'abâ-püş
velîler ile 'askerüñ

feth olunduğdan:

1. feth olunduğdan:-un, -duğ, -dan

Diğer 49

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Ele geçirilmek,

zaptedilmek.

önince hışâra girdiler kal'a feth
olunduğdan sonra Hızır
karındaşımı gördüm kal'a
dîvârı üzerinde oturmuş
ayakların

2. feth olunduğdan:-un, -duğ, -dan

Diğer 49

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Ele geçirilmek,

zaptedilmek.

salmışdı hikâyet olunur ki
Koştantıniyye feth olunduğdan
sonra Akşemseddin nâ-bedîd
oldı Sultân Muhammed Han
aradı

3. feth olunduğdan:-un, -duğ, -dan

Diğer 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ele geçirilmek,

zaptedilmek.

eyle didi Pâdişâh dahı eyle didi
kal'a feth olunduğdan sonra

4. feth olunduğdan:-un, -duğ, -dan

Diğer 52

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ele geçirilmek,

zaptedilmek.

yine cem' olurdu didi rivâyet
olunur ki merhûm
Sultân Muhammed Han gâzî
Koştantıniyye feth olunduğdan

feth olunmadın:

1. feth olunmadın:-un, -ma, -dın

Diğer 49

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Ele geçirilmek,

zaptedilmek.

Maħallesi diyü ad kodılar
hikâyet olunur ki kal'a feth
olunmadın
pâdişâh şeyhe baña bir du'â
öğret ki okuyayın didi

feth olur:

1. feth olur:-ur

Diğer 48

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ele geçirilmek,

zaptedilmek.

bu kadar müselmânlar ve gâzîler
bir kâfir kal'asına müteveccih
olalar inşaallah feth olur didi
Pâdişâh bu kadar işarete

feth-i hâkânî:

1. feth-i hâkânî:

Diğer 50

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hakanın fethi II Büyük

(İstanbul) fetih.

feth-i Hâkânî beldetün
tayyibetün hurûfî işareti
muktezâsınca

sekiz yüz elli yedi tārîhinde
vākî' oldu ol hinde Sultân

feth-i kostantıniyye:

1. feth-i koştantıniyye:

Diğer 47

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İstanbul'un fethi.

Muhammede dağı Şemsüddin
dir Feth-i Koştantıniyye sene
hamse ve hamsine ve şemâne
mi'e tārîhinde merhûm Sultân

2. feth-i koştantıniyye:

Diğer 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İstanbul'un fethi.

eyle olsa feth-i Koştantıniyye
Mehdînüddür didiler
Pâdişâhî gâzâdan men' eylediler
Akşemseddin bunların

fevt eyleme:

1. fevt eyleme:-me

Diğer 66

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

Elden kaçırmak, fırsatı

kaybetmek.

Sa'dî gel fırsatı fevt eyleme
'ilm-i bâtının üç günde tahşili
mümkün olduğu vakit düşdi didi
Sa'dullâh Çelebi 'ilm-i

fevt eylemedi:

1. fevt eylemedi:-me, -di

Diğer 67

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

Kaçırmak. II Ders

kaçırmak.

ķadar ta'rîf ve tavşif olunsa
andan artıkdur Evâ'ilde Şeyh
Bedreddinden tamam beş yıl
ders okudu bir ders fevt
eylemedi

fevt oldu:

1. fevt oldu:-dı

Diğer 66

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

*Elden kaçırmak, fırsatı
kaybetmek.*

zâhirûn 'aşkıydı ferâgat
eylemezin didi fırsat fevt
oldı ertesi şeyh eyitdi yâ Sa'dî
isteyüp bulmadıyûn

2. fevt oldu:-dı

Diğer 67

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

Elden kaçırmak, fırsatı

kaybetmek.

illâ meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend dağı bulunca
bir ders fevt oldu Mezbûr
'Abdülkâdir 'acüz dünyâya üç
talâk

3. fevt oldu:

Diğer 67

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

Kaçırmak. II Ders

kaçırmak.

fevt olması:

1. fevt olması:-mış

Diğer 66

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, dünya hayatı sona

ermek.

babasının diyâr-ı 'Acemde
işâret eyledüğü şeyhe gitdi
bu varınca ol dağı fevt olmuş
buldı merhûm

fî:

1. fî:

Diğer 40

Mısra: 9

*"da, de" anlamında Arapça
ön ek.*

te'lif eyledüğü risâlelerden
ma'lûmdur
velev irtebe'ta iblisü fî meclisihi
lenâbe

fî evâhir-i şehri-i rebî'ü'l-evvel:

1. fî evâhir-i şehri-i rebî'ü'l-evvel:

Diğer 75

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
*Rebiülevvel ayının
sonunda.*

fî evâhir-i şehri-i rebî'ü'l-evvel

sene iseyn ve seb'in ve elf mine'l-hicreti'n-nebeviyyeti:

1. fî evâhir-i şehri-i rebî'ü'l-evvel sene iseyn ve seb'in ve elf mine'l-hicreti'n-nebeviyyeti:

Diğer 75

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Peygamberin hicretinin

*1072. senesi rebiülevvel ayının
sonunda.*

Tahrîren fî evâhir-i şehri-i
rebî'ü'l-evvel
Sene iseyn ve seb'in ve elf

filân:

1. filân:

Diğer 66

Mısra: 21

Belirtilmesi gerekli

*görülmeven isimlerin önüne
getirilerek onları belirsiz şekilde
niteler.*

vakitte Tebrîz vilâyetinde filân
şeyhe varasın didi pes
Akşeyh vefât eyledi Sa'dullâh
Çelebi uyandı tâlîb-i Hakk oldu

2. filân:

Diğer 67

Mısra: 11

Belirtilmesi gerekli

*görülmeven isimlerin önüne
getirilerek onları belirsiz şekilde
niteler.*

gâhî ba'zî kabir görüp inerdî biz
giderdük şofra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şâhibinin
adı filânmış filân yirde

3. filân:

Diğer 67

Mısra: 12

Belirtilmesi gerekli

*görülmeven isimlerin önüne
getirilerek onları belirsiz şekilde
niteler.*

toğmış hayâtda iken filân işde
imîş hâlâ rahmetde yâ 'azâbda
diyü haber virürdi Mezbûr

Sa‘dullāh sekiz yüz toksan
tārīhinde

4. **filānmış:-mış**

Diğer 67

Mısra: 11

Belirtilmesi gerekli

*görülmeven isimlerin önüne
getirilerek onları belirsiz şekilde
niteler.*

gāhī ba‘zı kabir görüp inerci biz
giderdik şoñra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şāhibinüñ
adı filānmış filān yirde

5. **filan:**

Diğer 68

Mısra: 15

Belirtilmesi gerekli

*görülmeven isimlerin önüne
getirilerek onları belirsiz şekilde
niteler.*

vardı bir gün eyitdi ya Evḥad
filan gün aḥşam gel gice seni
Beḡbāzārına göndereyin didi
Evḥad geldi ta‘ām yendi

6. **filan:**

Diğer 72

Mısra: 4

Belirtilmesi gerekli

*görülmeven isimlerin önüne
getirilerek onları belirsiz şekilde
niteler.*

helāk oldu filān taḡda yatur didi
ol arada ḥāzır olanlar ādem
gönderdiler şaḡaluñ ölüsin
getürdiler Ḥorus yeyen

filori:

1. **filori:**

Diğer 70

Mısra: 15

Üzerinde zambak deseni

*bulunan, ilk olarak Floransa‘da
basılan, ardından Avrupa‘da ve
Osmanlı ülkesinde kullanılmaya
başlanan altın para.*

ḥikāyet olunur ki Akşeyḥe
Sultān Muḥammed bir miḡdār
hediyye
filori gönderdi şeyḥ oğulların
ihzār eyledi işbu altını

firār idüp:

1. **firār idüp:-iüp**

Diğer 67

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

Kaçmak, uzaklaşmak.

virmiş erlerden idi fuḡlāt-ı
dünyāyı tārık ve ḥabl-ı şerī‘atı
mütemessik idi dāima ḥalkdan
‘uzlet belki firār idüp şāmit ve

firengistān:

1. **firengistāndan:-dan**

Diğer 48

Mısra: 8

Frenk ülkesi, Avrupa.

i‘tibār ve i‘tikād eyleyüp yaraḡ
gördi Koşantıniyye üzerine
vardı elli dört gün ceng eyledi
āḥir Firengistāndan İstanbula

2. **firengistāndan:-dan**

Diğer 48

Mısra: 12

Frenk ülkesi, Avrupa.

Pādişāha geldiler bir şūfinūñ
söziyle bu kadar ‘asker helāk
itdördün ve bu deñlü ḥazīne
telef eyledün ḥālā
Firengistāndan

füc‘eten:

1. **füc‘eten:**

Diğer 68

Mısra: 24

Birdenbire, ansızın

(ölmek).

Evḥad kalkdı tarlaya çift
sürmege gitti bir sā‘at
geçmedin oḡlancuḡ füc‘eten
vefāt eyledi ḥikāyet olunur ki
yaz

fukāra:

1. **fukāra:**

Diğer 74

Mısra: 28

Fakirler, yoksullar.

eylemişler aḡniyāyı begenmez
ve kazīları sevmezdi fuḡāra
ile enīsi vardı bir kimesnenün
babası Ḥamdī ola ve ecdādı

fukārā’-i tālibin:

1. **fukārā’-i tālibin:**

Diğer 62

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

*Taleb eden, isteyen
yoksullar. II Tasavvufa meyilli,
iyi kalpli ve mütevazı insanlar.*

birkaç def‘a va‘z eyledi
ḥalāyikuñ kendüye ziyāde
iḡbālın
görüp Bursadan gitti Akсарaya
geldi anda fuḡārā’-i tālibin

fülān:

1. **fülān:**

Diğer 48

Mısra: 22

Filan (filan yer).

yüzi derledi başın kaldurup bu
senenün rebū‘l-evvel ayınun
yigirminci gün seher vaktinde
şidḡ ve himmetle fülān cānibden

fünün-ı edebivve:

1. **fünün-ı edebivve:**

Diğer 38

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Edebiyat ilimleri.

‘Arabiyye ve fūnūn-ı edebivve
iştiḡāl idüp az müddetde
fā‘ikū‘l-akrān oldu Oḡmancık
Medresesinde müderris oldu

fursat:

1. **fursat:**

Diğer 66

Mısra: 19

*Bir şeyin yapılması için
uygun düşen, elden
kaçırılmayacak durum ve
zaman, vesīle.*

zāhirün ‘āşıkıydı ferāḡat
eylemezin didi fursat fevt
oldı ertesi şeyḥ eyitdi yā Sa‘dī
isteyüp bulmadıḡuñ

2. **fursatı:-ı**

Diğer 66

Mısra: 17

*Bir şeyin yapılması için
uygun düşen, elden
kaçırılmayacak durum ve
zaman, vesīle.*

Sa‘dī gel fursatı fevt eyleme
‘ilm-i bātınun üç günde taḡşili
mümkün olduḡı vakit düşdi didi
Sa‘dullāh Çelebi ‘ilm-i

fürū’:

1. **fürü'dan:-dan**
Diğer 68
 Mısra: 4
*İkinci derecede olan
 önemsiz meseleler.*

envā'ı 'ulūmā mütālā'a kılmışdı
 şöñra Tefsir-i Kebîri ve
 fürü'dan Kâfiyi ihtiyâr

fuzûlât-ı dünyâvî:

1. **fuzûlât-ı dünyâyı:-y, -ı**
Diğer 67
 Mısra: 22
 Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyanın gereksiz işleri.

virmiş erlerden idi fuzûlât-ı
 dünyâyı târik ve hâbl-ı şerî'atı
 mütemessik idi dâima halkdan
 'uzlet belki firâr idüp şâmit ve

fuzûlluk:

1. **fuzûlluk:**
Diğer 65
 Mısra: 1
*Haddini bilmezlik, kibirlilik
 taslama durumu.*

senûñ fuzûlluk neñe gerek
 'igvâ-yı şeytânla 'amel

G

gâflet:

1. **gâflet:**
Diğer 44
 Mısra: 20
*Gafillik, bîhaberlik,
 dalgınlık, sehv.*

Şeyh cevâp virüp oruçda niyet
 şartdur biz ol gün
 şavma niyet eylemezüz 'umûm
 gâflet havfından hayrete düşüp

gâhî:

1. **gâhî:**
Diğer 67
 Mısra: 10
Ara sıra, bazen, bazı defa.

gâhî ba'zı kabir görüp inerdî biz
 giderdük şöñra ardumuzdan
 gelüp yeterdi ol kabir şâhibinüñ
 adı filânmış filân yirde

galebe eyledi:

1. **galebe eyledi:-di**
Diğer 38
 Mısra: 15
 Kelime Tipi: **Deyim**
*Üstün gelmek, daha iyi
 olmak.*

muhabbetu'llâh galebe
 eyledi müderrislikden ferâğat
 kıldı mürşid-i kâmil

2. **galebe eyledi:-di**
Diğer 63
 Mısra: 26
 Kelime Tipi: -
*Üstün gelmek, daha iyi
 olmak.*

oldı 'akîbet muhabbetullâh aña
 şol kadar galebe eyledi ki
 istimâ'-i Kur'an kılsa ya bir
 şavt-ı hasen işitse derûnından
 bir

gâlib:

1. **gâlibdi:-di**
Diğer 64
 Mısra: 19
Üstün gelen, baskın.

gâlibdi bildüm ki bu hıfz u
 huzûr cümle şeyhün
 berekâtındandır pes hâlvete ve
 ihyâyâya müdâvemet eyledüm
 seksen

gârib:

1. **gârib:**
Diğer 57
 Mısra: 8
Acayip, garip.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
 gârib âvâzla çağırdılar kedi
 hemân kalkdı kapuya vardı
 cevâb virdi ol taşradagı eyitdi

gavgâ:

1. **gavgâsı:-sı**
Diğer 65
 Mısra: 20
*Kavga, dövüş II herhangi
 bir amaca erişmek, bir şeyi elde
 etmek veya bir şeye karşı
 koyabilmek için harcanan çaba,
 verilen mücadele.*

zemânda Karamanoğlu gavgâsı
 vardı Şeyh İbrâhîm Tokatdan
 tolaşdı bu menzillerde ittifâk
 vâkı'aları olur görürler ki

gâyet:

1. **gâyet:**
Diğer 67
 Mısra: 17
Çok fazla, son derece.

ve mezbûr Sa'dullâhuñ oğlu
 'Abdülkâdir rahmetullâhi
 'aleyhimâ 'ilmine gâyet ve
 fazlına nihâyet yok idi ne

2. **gâyetde:-de**
Diğer 50
 Mısra: 8
Çok fazla, son derece.

Muhammed gâyetde şâd oldı
 hiçbir zemân dahı böyle
 sevinmemiş
 idi pes Pâdişâh eyitdi

3. **gâyetde:-de**
Diğer 53
 Mısra: 5
Çok fazla, son derece.

Muhammed Hanuñ 'ammisi
 Şehzâde Hatun binti Sultân
 Muhammed bin Yıldırım
 Bâyezîd Hana bağışladum zîrâ
 gâyetde

4. **gâyetde:-de**
Diğer 54
 Mısra: 27
Çok fazla, son derece.

'ayne'l-yakînisi belki hâkka'l-
 yakîn olmak istedi şeyhün âhir
 'ömri idi gâyetde pîr-i za'if
 olmuşdı şeyh aña eyitdi

5. **gâyetde:-de**
Diğer 57
 Mısra: 25
Çok fazla, son derece.

kilimi örtün didi örttiler bir
 sâ'atdan şöñra kalkdı meger
 havâ gâyetde issi idi şüfîler
 gördi şeyhün şağalında buz

6. **gâyetde:-de**
Diğer 63
 Mısra: 13
Çok fazla, son derece.

müderrislik itmışdür şöñra Şeyh
 Hâmidün şeref-i şöbhetiyle
 tahşil-i tîrîkat ve tekmil-i
 hâkikat eyledi şöbheti gâyetde

7. **ğāyetde:-de****Diğer 64**

Mısra: 18

Çok fazla, son derece.

vākı' alarumuñ evā'iline işāret
eyledüm yazdum cümlesini
hâtırında 'ala't-tafşil buldum
bundan evvel ğāyetde nisyān

8. **ğāyetde:-de****Diğer 66**

Mısra: 27

Çok fazla, son derece.

yazmışlardur tedkik ve tahkike
mālik kimesne idi ğāyetde eyü

9. **ğāyetde:-de****Diğer 73**

Mısra: 7

Çok fazla, son derece.

zirā Sultān Hüseyn Baykara
ğāyetde kâdir-şinās ve ehl-i
ma'rifet kimesne idi Hüseyn
Baykara hâzretlerinüñ bir
şāhibcemāl

ğavr:1. **ğayre:-e****Diğer 43**

Mısra: 16

*Allah'tan başka her şey,
masiva.*

cevāb virüb

ya'ni bir Allāha ibādet iderin
ğayre meylim yok pes dünyā

ğayret-i hak:1. **ğayret-i hak:****Diğer 69**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Allah'ın himmeti, iradesi.

eyitdi ol çoban beni urdı egerçi
ben beddu'ā eylemedüm
ammā ğayret-i Hāk anı helāk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

ğayrı:1. **ğayrı:****Diğer 39**

Mısra: 20

-dan başka.

itdürdi hattā yidi günde bir
kaşuk sirkeden ğayrı nesne ekl

ve

şürb eylemez oldı Ahlāk-ı
zemîmeden pāk olup ahlāk-ı

2. **ğayrıdan:-dan****Diğer 50**

Mısra: 27

*Başkası, başka kimse. II
Sahabe dışındakiler.*

tārîhinde Mu'āviye aşhābdan ve
ğayrıdan 'asker cem'
eyledi oğlu

ğazā:1. **ğazādan:-dan****Diğer 48**

Mısra: 2

Din uğruna yapılan savaş.

eyle olsa feth-i Kōstantınıyye
Mehdînüñdür didiler
Pādişāhı ğazādan men' eylediler
Akşemseddin bunlaruñ

2. **ğazā:****Diğer 51**

Mısra: 3

Din uğruna yapılan savaş.

Eyyüb-ı Enşārî dahı ol 'askerile
küffāra ğazā içün
Kōstantınıyye üzerine geldi
anda vefāt eyledi Kōstantınıyye

3. **ğazāyı:-yı, -ı****Diğer 51**

Mısra: 2

Din uğruna yapılan savaş.

Yezîdi bile koşdı Kōstantınıyye
üzerine ğazāya
gönderdi ol 'azîm ğazāyı işiden
ulular cem' oldılar Ebū

ğazāb eyledi:1. **ğazāb eyledi:-di****Diğer 49**

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

*Öfkelenmek, hiddetlenmek,
kızmak.*

şeyh şüfilere işmarlamışdı ki
benüm üzerüme hiç kimse
koymayasız Pādişāh şeyhe
gelmeyecek ğazāb eyledi kalkdı

ğazāya geldiği:1. **ğazāya geldiği:-düg, -i****Diğer 51**

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

*Savaşa gelmek, gitmek II
Hareket etmek, savaşmak.*

ķurbında defn eylediler Ebū
Eyyübüñ Yezîd ile küffāra
ğazāya geldiği ba'id degüldür
zirā Yezîdüñ ziyāde tuğyanı ve

ğazāya gönderdi:1. **ğazāya gönderdi:-der, -di****Diğer 51**

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

*Sefere çıkmak, savaşa
gitmek.*

Yezîdi bile koşdı Kōstantınıyye
üzerine ğazāya
gönderdi ol 'azîm ğazāyı işiden
ulular cem' oldılar Ebū

ğāzî:1. **ğāzîler:-ler****Diğer 48**

Mısra: 17

*Din uğruna harbeden,
cihadda yaralanmış veya
harbetmiş olan kimse.*

bu kadar müselmānlar ve ğāzîler
bir kāfir kal'asına müteveccih
olalar inşaallah feth olur didi
Pādişāh bu kadar işārete

ğāzî murād hanuñ:1. **ğāzî murād hanuñ:-uñ****Diğer 42**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*II. Murad. Fatih Sultan
Mehmed'in babası.*

'Abdurrahîm rahîmehümullāh
halîfesidür 'Abdurrahîm
Merhûm Ġāzî Murād Hanuñ
kādî-askeri Süleymān Çelebi

geç:1. **geç:****Diğer 61**

Mısra: 5

Vaktin ilerlemesi.

diledi şeyh kabûl eylemedi
hikâyet olunur ki Göynükde bir
nâ-bâliğa kızcağaz geç vakit
evden taşra çıktı cinnîlerün

2. **geçmedin:-me, -din**
Diğer 68
Mısra: 24
Vaktin ilerlemesi.

Evhad kalkdı tarlaya çift
sürmege gitti bir sâ'at
geçmedin oğlançuk füc'eten
vefât eyledi hikâyet olunur ki
yaz

3. **geçdi:-di**
Diğer 52
Mısra: 27
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

geçdi Göynüke geldi âhirü'l-
emr Sultân Muhammed
Göynüke niçe yük akçe ve
bennâ gönderdi Göynükde
câmi'

4. **geçdükke:-dükçe**
Diğer 56
Mısra: 7
İlerleme, gezinme.

Pâdişâhla Maḥmūd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şüfi
ba'zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükke kürkünün yeñi Sultân

5. **geçe:-e**
Diğer 65
Mısra: 9
Bitmek, sona ermek.

dedi şeyh huzûrına vardum beni
yanına da'vet eyledi ve
elüme bir şahan çerb pilâv virdi
murâd geçe mi didi ben dahı

geçin:

1. **geçinürsin:-ür, -sin**
Diğer 72
Mısra: 2
Kendini ... gibi görmek, kendini ... gibi saymak.

eyitdi Hâzret-i Allâhuñ nâzlısı
geçinürsin Horusuñı
yeyen şağal selâmetde gezer
didiler Nûru'l-hüdâ ol şağal

gedâ:

1. **gedâ:**
Diğer 75
Mısra: 3
Dilenci, fakir, köle.

zâ'if ve naḥîf seyyid ki Hüseyin
Enîsi gedâ merḥûmuñ mevtine
bu kıt'a-ı tarîhi söyledi

gel:-

1. **gel:**
Diğer 66
Mısra: 17
"Gel" çağırma sözü.

Sa'di gel fırsatı fevt eyleme
'ilm-i bātınuñ üç günde tahşili
mümkün olduğı vakit düşdi didi
Sa'dullâh Çelebi 'ilm-i

2. **gel:**
Diğer 68
Mısra: 15
"Gel" çağırma sözü.

vardı bir gün eyitdi ya Evhad
filan gün aḥşam gel gice seni
Beḡbâzârına göndereyin didi
Evhad geldi ta'âm yendi

gel:

1. **geldi:-di**
Diğer 37
Mısra: 15
Gelmek.

zuhûr eylemişdür Hâk celle ve
'alâ emriyle ol diyardan
diyâr-ı Rûma rihlet itdi geldi
Amâsiyye sancağında Kavaḡ

2. **geldi:-di**
Diğer 37
Mısra: 18
Gelmek.

didükleri kurd geldi Kabr-i
şeriflerin açdı cism-i
mübârekin yemek istedi Şeyh
Hamza mübârek elin tâbütan

3. **geldi:-di**
Diğer 38
Mısra: 8
Gelmek.

ezberlemişdi babası Şeyh
Hamza ile Rûma bile geldi Şeyh
Hamza vefât eyledi
Akşemseddin tâlib-i 'ilm oldı
'Ulûm-ı

4. **geldi:-di**
Diğer 38
Mısra: 17
Gelmek.

arayup Farîsi 'iklîmini ve
Mâverâü'n-nehr vilâyetini
seyâhat
eyledi yine Rûma geldi ol
zemânda eş-şeyhü't-tahrîrî'l-
müdekkik

5. **gelicek:-icek**
Diğer 38
Mısra: 1
Gelmek.

İrtesi şabâh halk ziyârete gelecek
ol vech ile buldılar bu

6. **geldi:-di**
Diğer 39
Mısra: 7
Gelmek.

görür hemân bu vâkı'ı ki gördi
hâli tebdil oldı döndi Ankaraya
geldi ittifâk Hâcî

7. **geldi:-di**
Diğer 39
Mısra: 9
Gelmek.

Bayramuñ burçaḡ imecesi var
imiş şüfiler tarlada burçaḡ
yolarlar imiş Akşemseddin ol
eşnâda geldi Hâcî Bayram iltifât

8. **gelen:-en**
Diğer 39
Mısra: 16
Gelmek.

şofrasına da'vet eyleyüp zencir
ile cebren gelen konuğı bu
vech ile konuklarlar didi
Akşemseddin Hâzretlerine
irâdet-i

9. **gelüp:-üp**
Diğer 40
Mısra: 17
Gelmek.

olunur ki şeyhe hilâfet virilicek
geldi Begbâzârında mütemekkin
olup mescid ve değirmen yapıdı
Şeyhe tâlibler gelüp

10. **geldi:-di**
Diğer 41

Mısra: 12
Gelmek.

eylemişlerdi lākin hâtırından
gitmişti otuz yıldan sonra
Göynük
kaşabasında mütemekkin olıcağ
bir gün bir sipāhî geldi şeyhe

11. **gelüp:-üp**
Diğer 41
Mısra: 6
Gelmek.

Akşemseddin eva'ilde âlemi
seyâhat idüp gezerken her kanda
ki ahşâm ola anda yaturdı
Göynüke gelüp mütemekkin
olmazdan

12. **geldi:-di**
Diğer 46
Mısra: 18
Gelmek.

halîfesi Şeyh 'Abdurrahîm geldi
bir sa'at tamam
olmadın yetişmiş olaydum rûh-ı
şerîfleri falân makâma
varmamış

13. **gelüp:-üp**
Diğer 47
Mısra: 12
Gelmek.

hulefâ'-i râşîdinden ve
tâbi'inden niçe ulular gelüp
Kostantiniyye üzerine konup
harb idüp müyesser olmadığın

14. **geldi:-di**
Diğer 48
Mısra: 9
Gelmek.

büyük gemiler geldi çok 'asker
ve azuk geldi
kâfirler şenlik eylediler pes
'ulemâ ve 'ümerâ cem' oldu

15. **geldi:-di**
Diğer 48
Mısra: 9
Gelmek.

büyük gemiler geldi çok 'asker
ve azuk geldi
kâfirler şenlik eylediler pes
'ulemâ ve 'ümerâ cem' oldu

16. **geldiler:-di, -ler**
Diğer 48

Mısra: 11
Gelmek.

Pâdişâha geldiler bir şüfinün
söziyle bu kadar 'asker helâk
itdirdün ve bu deñlü hazine
telef eyledün hâlâ
Firengistândan

17. **geldi:-di**
Diğer 49
Mısra: 3
Gelmek.

şeyhün çadırına geldi çadır
berkinmiş hançerin çıkarup
çadırı
bir mikdâr şakk eyledi içerü
bakdı gördi çadırı içine
döşenmiş

18. **geldi:-di**
Diğer 49
Mısra: 10
Gelmek.

eyler Şeyhün bu hâlini ve bu
nâlišini görüp dehşetnâk
oldı döndi makâmına geldi
kal'aya nazar eyledi gördi

19. **gelmeyicek:-me, -y, -icek**
Diğer 49
Mısra: 2
Gelmek.

şeyh şüfilere ısmarlamışdı ki
benüm üzerüme hiç kimse
koymayasız Pâdişâh şeyhe
gelmeyicek gâzâb eyledi kalkdı

20. **geldi:-di**
Diğer 51
Mısra: 17
Gelmek.

dağı ta'yin eyleñ didiler şeyh
yine geldi 'aşâsın yine dikdi
pes kazdılar ol gizledükleri
nişânun râst üzerine dikmiş

21. **geldükden:-dük, -den**
Diğer 51
Mısra: 7
Gelmek.

'ısyânı Kostantiniyyeye
geldükden on yıl sonra oldu zîrâ
Mu'âviye sittin senesinde vefât
eyledükden sonra Yezîd

22. **geldi:-di**
Diğer 52

Mısra: 14
Gelmek.

Ensârınun mezar-ı şerîfi kazılıp
şeyhün didüğü 'âlâmetler
zâhir olduğı zemânda bir çoban
geldi ol kabır-i şerîf budur

23. **geldi:-di**
Diğer 52
Mısra: 27
Gelmek.

geçdi Göynüke geldi âhirü'l-
emr Sultân Muhammed
Göynüke niçe yük akçe ve
bennâ gönderdi Göynükde
câmi'

24. **geldiler:-di, -ler**
Diğer 52
Mısra: 7
Gelmek.

erkân-ı devlet kabır-i şerîfün
üzerine geldiler kazdılar Şeyhün
didüğü yapı ve taş ile yapılmış
kabır-i şerîf ve ayazma zâhir

25. **geldüğümde:-düg, -üm, -de**
Diğer 52
Mısra: 15
Gelmek.

zîrâ ben hayvanât güderdüm bu
araya geldüğümde koyun bu
mezâr-ı şerîfün üzerine
uğramazdı ol araya varıcağ iki
bölünürdi

26. **geldi:-di**
Diğer 54
Mısra: 25
Gelmek.

'akıbet mezkûr Sefer-şâh diyâr-ı
'Arabdan diyâr-ı Rûma
geldi Akşemseddin hâzretlerine
geldi imân-ı 'ilme'l-yakîn

27. **geldi:-di**
Diğer 54
Mısra: 25
Gelmek.

'akıbet mezkûr Sefer-şâh diyâr-ı
'Arabdan diyâr-ı Rûma
geldi Akşemseddin hâzretlerine
geldi imân-ı 'ilme'l-yakîn

28. **gelüp:-üp**
Diğer 54

Mısra: 10
Gelmek.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimât iderdi bir gün yine
meyhânede
‘İş iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında hamr

29. **geldi:-di**
Diğer 56
Mısra: 30
Gelmek.

cinnî karısı geldi şeyh ile
karındaş oldu ekşer evkâtda

30. **geldüğü:-düğ, -i**
Diğer 56
Mısra: 12
Gelmek.

dahî şeyhi da‘vet eyleñ geldüğü
zemânda kalkmañ didi pes
Sultân Muhammed Han

31. **gelicek:-icek**
Diğer 56
Mısra: 9
Gelmek.

Muhammed Hana tokunurmuş
Sultân Muhammed
tahtına gelicek Mahmûd Paşaya
eydür şeyh bize hâkâret

32. **gelüp:-üp**
Diğer 56
Mısra: 19
Gelmek.

Muhammed cevâb virdi ki ben
şeyhe ta‘zîm eylemekde bi-
ihtiyârın
Sâyir şeyhler gelüp benümle
muşâfâha eyledüklerinde

33. **gel:**
Diğer 57
Mısra: 4
Gelmek.

‘avrata dâyim gelme ahyânen
gel didi hikâyet olunur ki bir
cinnî şeyhe muhabbet eyledi
şeyh bi-haber iken cinnî kedi

34. **gel:**
Diğer 57
Mısra: 17
Gelmek.

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyh
eyitdi insân cinn-ile dâim bir

yerde olmak güçdür var git
ahyânen gel didi cinnî dahî

35. **geldi:-di**
Diğer 57
Mısra: 16
Gelmek.

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyh
eyitdi insân cinn-ile dâim bir
yerde olmak güçdür var git
ahyânen gel didi cinnî dahî

36. **geldi:-di**
Diğer 57
Mısra: 26
Gelmek.

toñmuş şeyh ol mañalden kalkdı
eve geldi bir şüfi ol mâcerâdan
şordı şeyh cevâb virdi ki ulu yol
evvel ol kabir şâhibinüñ

37. **gelme:-me**
Diğer 57
Mısra: 4
Gelmek.

‘avrata dâyim gelme ahyânen
gel didi hikâyet olunur ki bir
cinnî şeyhe muhabbet eyledi
şeyh bi-haber iken cinnî kedi

38. **gelür:-ür**
Diğer 57
Mısra: 18
Gelmek.

gitti ahyânen gelür şeyhi ziyâret
kılurdi rivâyet olunur ki
bir gün şeyh savmasından çıkdı
şüfilere bir kilim getürün

39. **gelürdi:-ür, -di**
Diğer 57
Mısra: 1
Gelmek.

gelürdi ol cinnî ‘avratuñ
oğlancukları vardı şeyh

40. **geldük:-dü, -k**
Diğer 59
Mısra: 17
Gelmek.

başış itdüm li-zarûretin geyerin
geldük ‘uryân gittük ‘uryân
mine‘l-eyn ile‘l-eyn ve mâ‘l-
hâşıl fi‘l-beyn

41. **geldi:-di**
Diğer 60

Mısra: 25
Gelmek.

Akşemseddin yigirmi tokuz
biñini ödedi biñ akçe kalmışdı
şâhibi geldi şeyhe takâzâ eyledi
şeyh dahî birkaç gün egledi

42. **geldi:-di**
Diğer 62
Mısra: 22
Gelmek.

birkaç def‘a va‘z eyledi
halâyıkuñ kendüye ziyâde
ikbâlin
görüp Bursadan gitti Akсарaya
geldi anda fukârâ‘-i tâlîbîn

43. **geldi:-di**
Diğer 64
Mısra: 3
Gelmek.

Göynüke gitmişdi gelince şabr
eyledi Akşemseddin geldi
halk etrâfdan gelüp emrâz-ı
bedeniyyeden şorarlardı Şeyh

44. **geldi:-di**
Diğer 64
Mısra: 28
Gelmek.

bir etmek ve bir desti şu virürdi
temâm yerdüm içerdüm
bir gün göñlüme bu geldi ki
senün tarîkatuñ hemân
hayvâniyetdür

45. **geldüm:-dü, -m**
Diğer 64
Mısra: 8
Gelmek.

benüm ahvâlümden şordı
eyitdüm Kayseriyyede müderris
idüm
derünümde bir derd peydâ oldu
dermân uma geldüm didüm

46. **gelince:-ince**
Diğer 64
Mısra: 3
Gelmek.

Göynüke gitmişdi gelince şabr
eyledi Akşemseddin geldi
halk etrâfdan gelüp emrâz-ı
bedeniyyeden şorarlardı Şeyh

47. **gelüp:-üp**
Diğer 64

Mısra: 4
Gelmek.

Göynüke gitmişdi gelince şabr
eyledi Akşemseddin geldi
halk etrafından gelüp emrâz-ı
bedeniyyeden sorarlardı Şeyh

48. **geldi:-di**
Diğer 65
Mısra: 7
Gelmek.

bu hâtırayı her ne kadar def
eylemek istedüm müyesser
olmadı
ahşâmdan sonra şeyhden bir
âdem geldi seni şeyh ister

49. **gelür:-ür**
Diğer 65
Mısra: 22
Gelmek.

Akşeyh gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tâci altında bir makreme
örtünmüş tennür eylemiş

50. **gelüp:-üp**
Diğer 67
Mısra: 11
Gelmek.

ğâhî ba'zı kabir görüp inderi biz
giderdük sonra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şâhibinün
adı filânmiş filân yirde

51. **geldi:-di**
Diğer 68
Mısra: 16
Gelmek.

vardı bir gün eyitdi ya Evhad
filan gün ahşam gel gice seni
Beğbâzarına göndereyin didi
Evhad geldi ta'âm yendi

52. **geldi:-di**
Diğer 68
Mısra: 21
Gelmek.

evine geldi yedi sekiz yaşında
bir oğlancuğı vardı gördi
oğlancuğ şād ve hurrem oynar
pes

53. **geldi:-di**
Diğer 69
Mısra: 3
Gelmek.

didi hikâyet olunur ki
merhûmuñ köyde evi kurbında
bârü
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhûm meger

54. **geldi:-di**
Diğer 69
Mısra: 20
Gelmek.

geldi hikâyet olunur ki bir a'mâ
karıcuğ 'Abdülkâdir Efendiye
vardı 'ilâc şordı merhûm eyitdi
bu gice bize konuğ ol

55. **geldi:-di**
Diğer 69
Mısra: 24
Gelmek.

geldi merhûmuñ menâkıbı
çokdur lâkin biz ihtisâr eyledük
Merhûm 'Abdülkâdir Çelebi
sekiz yüz altmış sekiz senesinün

56. **geldi:-di**
Diğer 71
Mısra: 11
Gelmek.

alayazdı gücile kurtuldu döndi
geldi Nûru'l-hüdâ bile alup
gitdi rivâyet olunur ki Kaṭṭaroğlı
dimekle ma'rûf bir beg vardı

57. **geldi:-di**
Diğer 71
Mısra: 13
Gelmek.

köse aslâ şakalı yoğ-ıdı bir gün
Nûru'l-hüdâya geldi
yalvardı himmet eyle şakalum
gelsün didi pes Nûru'l-hüdâ

58. **geldi:-di**
Diğer 71
Mısra: 19
Gelmek.

arkasına geydürdi nâ-gehân bir
kelb geldi Nûru'l-hüdâ kalkdı
ol kaftânı ol kelbün arkasına
kodı rivâyet olunur ki

59. **geldi:-di**
Diğer 72
Mısra: 20
Gelmek.

anlar hikâyet ider bir gün bir
nemed-püş derviş geldi
Ḥamdinün

evi bu mıdur didi budur didük
varuñ haber eyleñ didi haber

60. **geldi:-di**
Diğer 72
Mısra: 22
Gelmek.

kılduk merhûm Ḥamdî Çelebi
geldi bu dervişi gördi ağlaşdılar
muşâfaḥa kıldılar üç gün üç gice
muşâḥabet kıldılar

61. **geldi:-di**
Diğer 72
Mısra: 28
Gelmek.

dervîş-i seyyâḥ şeklinde geldi
beni Bursada buldı andan
İstanbula gitdi ben Göynüke
girdüm İstanbuldan Göynüke

62. **gelmedin:-me, -di, -n**
Diğer 72
Mısra: 26
Gelmek.

Diyâr-ı Rûma gelmedin
birbirümüze mektûbumuz varur
gelirdi
Diyâr-ı Rûmu görmek murâd
idinmiş tebdîl-i şüret idüp

63. **geldi:-di**
Diğer 73
Mısra: 1
Gelmek.

uğrasa gerek idi ol va'de üzere
geldi yine Ḥorasan
diyârına gitdi geldügin ve
gitedügin kimseye bildürmedi
zirâ

64. **geldügin:-düg, -in**
Diğer 73
Mısra: 2
Gelmek.

uğrasa gerek idi ol va'de üzere
geldi yine Ḥorasan
diyârına gitdi geldügin ve
gitedügin kimseye bildürmedi
zirâ

65. **gelmediler:-me, -di, -ler**
Diğer 73
Mısra: 6
Gelmek.

biñ akçe vireyin Rûma gelsün
didi anlar daḥı Ḥorasan
pâdişâhı Ḥüseyn Baykara

hazretlerin terk eylemediler
gelmediler

66. **gelmiş:-miş**
Diğer 73
Mısra: 10
Gelmek.

oğlı vardı ol 'aşrda belki a 'şār-ı
māzīye ve ātiyenūñ
ekşerinde nazīri belki şebīhi
gelmiş idi Cāmī kıddesa'llāhu

67. **gelsün:-sün**
Diğer 73
 Mısra: 5
Gelmek.

biñ akçe vireyin Rūma gelsün
didi anlar dañı H̱orasan
pādişāhı H̱üseyn Baykara
ẖazretlerin terk eylemediler
gelmediler

68. **geldi:-di**
Diğer 74
Mısra: 1
Gelmek.

şeyh İbrâhim Bursaya geldi
 Hamdiye eyitdi seni baña
 gönderen
 beni dañı saña gönderdi didi
 imdi sen benden evvel
 Kayseriyyeye

69. **gelsün:-sün**
Diğer 71
Mısra: 14
Tüyün görünecek kadar
büyümesi, çıkmaya başlaması.

köse aslā şakalı yoğ-ıdı bir gün
Nûru'l-hüdāya geldi
yalvardı himmet eyle şakalum
gelsün didi pes Nûru'l-hüdā

70. **geldi:-di**
Diğer 40
Mısra: 16
Zamanın gelmesi,
yaklaşması.

olunur ki şeyhe hilâfet virilcek
geldi Begbâzârında mütemekkin
olup mescid ve değirmen yaptı
Şeyhe tâlibler gelüp

71. **gelen:-en**
Diğer 54
Mısra: 13
Gelmek, ihsan olmak.

olıcağ aralarından birisi bu
mışra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu kırkafdan gelen
kırkaf
birisi dağı eyitdi

72. **gelicek:-icek**
Diğer 59
Mısra: 2
Gelmek. II Ayet gelmesi,
nazil olmak.

Ve ezvācūhū ummehātuhum
āyeti gelicek Peyğamber
'aleyhi's-selām

73. **geldi:-di**
Diğer 39
Mısra: 10
Zamanın gelmesi,
yaklaşması.

eylemedi Akşemseddin hizmete
başladı ta'ām vaḳtı geldi
tekneler ile yoğurd ve buğday
şorbası getürdiler bölük bölük

gelibolu:

1. geliboludan:-dan
Diğer 52
Mısra: 26
Çanakkale iline bağlı ilçe
merkezi.

götüre didi pādiṣāh mütesellī
 olmadı elbetde taḥṣīl-i ṭarīkat
 iderin didi ikdām eyleyicek şeyḥ
 kaçdı Geliboludan Anadoluya

gemi:

1. **gemiler:-ler**
Diğer 48
Mısra: 9
Gemi.

büyük gemiler geldi çok 'asker
ve azuk geldi
kāfirler şenlik eylediler pes
'ulemā ve 'ümerā cem' oldı

gerek:

1. **gerekdür:-dür**
Diğer 42
Mısra: 17
Elzem, lazım, olmalı.

marazdır Şeyh eyitdi buña
sersem 'ilâcî gerekdür tabibler
eyitdiler bunun marazı ol
degüldür 'âkibet tabibler
incinüp gittiler

2. **gerekmez:-mez**
Diğer 59
Mısra: 7
Elzem, lazım, olmalı.

degin harc gerekmez mi inkızâ'-
i 'iddetleri vefâtlarıdır didi
bu cevâba 'aşhâbdan kimse
inkâr eylemedi ve meşâyıh'dan

3. gerek:
Diğer 73
Mısra: 1
Elzem, lazım, olmalı.

uğrasa gerek idi ol va‘de üzere
geldi yine Hırasan
diyârına gitdi geldüğün ve
gittüğün kimseye bildürmedi
zirâ

4. gerek:
Diğer 43
Mısra: 7
Elzem, lazım, olmalı.

fethinde virdüğü mâlî ve mülkî
kabûl kılmadı beyân olunsa
gerek inşallâhü te'âlâ rivâyet
olunur ki şeyh sefer üzerinde

5. gerek:
Diğer 56
Mısra: 26
Elzem, lazım, olmalı.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurağda biter Kōstanṭīniyye
fethinde karındaşım

6. gerek:
Diğer 56
Mısra: 26
Elzem, lazım, olmalı.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurağda biter Kōstantīniyye
fethinde karındaşım

7. gerek:
Diğer 65
Mısra: 1
Elzem, lazım, olmalı.

senüñ fužülluḵ neñe gerek
 ‘igvā-yı seytāñla ‘amel

8. gerek:
Diğer 70

Mısra: 20
Elzem, lazım, olmalı.

olduğın zemānda ol altunı gerek
mi ola dırsın didi 'ākıbet
mezbūr Emru'llāh kötürüm oldu
ol hāl ile vefāt eyledi

germiyān ilinde:

1. **germiyān ilinde:-n, -de**
Diğer 44
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Germiyān şehri.

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyān ilinde
Şeyhī adlı bir şā'ir vardur bu
beyti ol söyledi Allāhu

germiyān türki:

1. **germiyān türki:**
Diğer 44
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Germiyān Türk'ü II Asıl adı
Yusuf Sinanüddin olan şair ve
hekim Şeyhī. Hekim Sinan
olarak da bilinir.

sülük idüp murākabe ve
müşāhedeye şuğl idüp otururken
nā-gāh şeyh āferīn Germiyān
Türki didi ve yine sükūt

2. **germiyān türki:**
Diğer 44
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Germiyān Türk'ü II Asıl adı
Yusuf Sinanüddin olan şair ve
hekim Şeyhī. Hekim Sinan
olarak da bilinir.

Germiyān Türki didüğinden
sü'āl eyledi Şeyh cevāb virüp
'ālem-i sülükda merātib-i
anaşırdan merātib-i eflāke 'urüc

getür:-

1. **getürüp:-üp**
Diğer 62
Mısra: 11
(Bir şeyi) getirmek.

ve Bursada çok tırmuşdur
arkasıyla ekmek getürüp
şatup şomun şomun mü'minler
dirmiş halk teberrüken

2. **getürüp:-üp**
Diğer 71
Mısra: 3
(Bir şeyi) getirmek.

dirdi Akşemseddin bāzār ta'āmı
getürüp yedürürdi ol
mükāşefeden
men' için hikāyet olunur ki
Evlük diyārında bir bınar

getür:

1. **getürün:-ün**
Diğer 57
Mısra: 19
(Bir şeyi) getirmek.

gitdi ahyānen gelür şeyhī ziyāret
kılurdi rivāyet olunur ki
bir gün şeyh şavmasından çıkdı
şüfilere bir kilim getürün

2. **getürdi:-di**
Diğer 43
Mısra: 12
(Bir şeyi) Getirmek.

şeyhe getürdi tazarru' eyleyüp
bağışladı şeyhün büyük oğlu
Sa'dullāh Çelebi bu ne
hikmetdür diyü sü'āl eyledi
Şeyh

3. **getürdi:-di**
Diğer 71
Mısra: 18
(Bir şeyi) Getirmek.

yirlerün şakalı bitmiş birkaç
günden sonra temām kara
şakallu kimesne oldu bir altunlu
kaftān getürdi Nūru'l-hüdānuñ

4. **getürüp:-üp**
Diğer 45
Mısra: 18
(Bir şeyi) getirmek.

kaşaba-i Göynükde kendülerine
eyledügi mescide girdi
Ehıbbāsın cem' idüp ebnāsın
vesā'ir evlādın getürüp vaşıyyet

5. **getürdiler:-di, -ler**
Diğer 42
Mısra: 22
(Bir şeyi) getirmek.

aḥvāline temām vākıf olmadı
şandum pes şeyh buyurdi divāt
ve kalem getürdiler yazdı edviye
getürdiler 'ilāc eyledi

6. **getürdiler:-di, -ler**
Diğer 42
Mısra: 22
(Bir şeyi) getirmek.

aḥvāline temām vākıf olmadı
şandum pes şeyh buyurdi divāt
ve kalem getürdiler yazdı edviye
getürdiler 'ilāc eyledi

7. **getürdün:-dü, -ñ**
Diğer 64
Mısra: 9
(Bir şeyi) getirmek.

Akşeyh eyitdi bize ne armağan
getürdün Şeyh İbrāhīm
eydür ben de kemāl-i fakr
olmağın utandum müteḥayyir

8. **getüricek:-icek**
Diğer 64
Mısra: 30
(Bir şeyi) getirmek.

bunuñla sülük mı olur şeyhün
hizmetkārı ta'ām
getüricek kabül eylemedüm alup
gitti ol gün ziyāde muḫtarib

9. **getürdiler:-di, -ler**
Diğer 70
Mısra: 10
(Birini) Getirmek.

eyledi meyyitin Bursadan
Göynüke getürdiler mezār-ı
şerif
içinde defn olundu ortadağı
mezār anlaruñdur

10. **getürdiler:-di, -ler**
Diğer 53
Mısra: 9
(Bir şeyi) getirmek.

harāba müteveccih olmuşdur
hikāyet olunur ki bir gün ḥazret-
i
şeyhün önine yemek için şahan
pilāv getürdiler pilāva

11. **getürdiler:-di, -ler**
Diğer 39
Mısra: 11
(Bir şeyi) getirmek.

eylemedi Akşemseddin hizmete
başladı ta'ām vakti geldi
tekneler ile yoğurd ve buğday
şorbası getürdiler bölük bölük

12. **getürdi:-di**
Diğer 53

Mısra: 18
(Birini) Getirmek.

istemeğe şeyhe getirdi bu
oğlancuklara şeyh nazar kıldı
mürakabeye vardı başın
kaldurdu büyüün ticarete iki

13. **getürdiler:-di, -ler**
Diğer 72
Mısra: 5
(Bir şeyi) getirmek.

helâk oldu filân tağda yatur didi
ol arada hâzır olanlar âdem
gönderdiler şağaluñ ölüsin
getürdiler Horus yeyen

gev:

1. **geydügi:-düg, -i**
Diğer 47
Mısra: 4
Giymek, giyinmek.

libâşlar geydügi ecelden
Akşemseddin didiler ism-i
şerifleri
Muhammeddür 'Arab Ahmede
Şemsüddin didügi gibi

2. **geymiş:-miş**
Diğer 49
Mısra: 11
Giymek, giyinmek.

'asker-i islâmuñ öñince ak
'abâlar geymiş bir tâ'ife hışâra
koyuldılar hemân ol sâ'at kal'a
fetih oldu hikâyet olunur ki

3. **geyerin:-er, -in**
Diğer 59
Mısra: 17
Giymek, giyinmek.

bağış itdüm li-zarûretin geyerin
geldük 'uryân gitdük 'uryân
mine'l-eyn ile'l-eyn ve mâ'l-
hâşıl fi'l-beyn

4. **geyer:-er**
Diğer 65
Mısra: 22
Giymek, giyinmek.

Akşeyh gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tâci altında bir makreme
örtünmüş tennür eylemiş

5. **geyirdi:-er, -di**
Diğer 68

Mısra: 7
Giymek, giyinmek.

ve kaftânı kışa geyirdi ve
dülbendi başında şarardı ve
bir yaña dağı döndürmezdi
çıkarup bakmazdı gice ve
gündüz

6. **geymezdi:-mez, -di**
Diğer 68
Mısra: 6
Giymek, giyinmek.

eyledi bu iki kitâb yanından
gitmezdi ve dağı iç
edük geymezdi amma iç edüğe
mesh idüp namâz kılana uyardı

7. **geydürdi:-dür, -di**
Diğer 71
Mısra: 19
Giymek, giyinmek.

arkasına geydürdi nâ-gehân bir
kelb geldi Nûru'l-hüdâ kalkdı
ol kaftânı ol kelbün arkasına
kodu rivâyet olunur ki

gez:-

1. **gezer:-er**
Diğer 72
Mısra: 3
Yaşamak.

eyitdi Hazret-i Allâhuñ nâzlısı
geçinürsin Horusuñı
yeyen şağal selâmetde gezer
didiler Nûru'l-hüdâ ol şağal

2. **gezdi:-di**
Diğer 54
Mısra: 21
Bir yerde dolaşmak,
yürümek.

Muhammed aradı bulmadı
Mezkûr Mevlânâ Sefer-şâh
diyâr-ı
'Araba çıkdı arâzi-i
muqaddesede gezdi enbiyâ ve
evliyâ mezâr-ı şeriflerinde sâkin
olup dergâh-ı Hakk'a tazarru'
eyledi

gez:

1. **gezerken:-er, -ken**
Diğer 41
Mısra: 5
Gezmek, dolaşmak.

Akşemseddin eva'ilde âlemi
seyâhat idüp gezerken her kanda
ki ahşâm ola anda yaturdı
Göynüke gelüp mütemekkin
olmazdan

2. **gezerken:-er, -ken**
Diğer 41
Mısra: 15
Gezmek, dolaşmak.

cevâb virüp otuz yıldan evvel
seyâhatda gezerken kalbimün
meyli vaqı' olan yir ancak didi
rivayet olunur ki Hâcî Bayrama

3. **gezdügi:-düg, -i**
Diğer 42
Mısra: 1
Gezmek, dolaşmak.

gezdügi yirlerde ağaçlar ve
taşlar ve otlar sâ'ir eşya ve

4. **gezerken:-er, -ken**
Diğer 61
Mısra: 7
Gezmek, dolaşmak.

dirneği vardı ol kızcağazı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışâr tağında oynayup
gezerken horus ötdi cinniler

gibi:

1. **gibi:**
Diğer 47
Mısra: 5
Gibi, benzetme edatı.

libâşlar geydügi ecelden
Akşemseddin didiler ism-i
şerifleri
Muhammeddür 'Arab Ahmede
Şemsüddin didügi gibi

2. **gibi:**
Diğer 41
Mısra: 23
Gibi, benzetme edatı.

olduğı gibi tıbb-ı zâhiri dağı
hâzık idi dirler ki

3. **gibi:**
Diğer 56
Mısra: 3
Gibi, benzetme edatı.

çadırına varalum eger kalkup
bize ta'zîm iderse biz i'tikâd

eyledüğümüz gibi degüldür eger
kalkmazsa muhakkaḳ velidür

4. gibi:

Diğer 62

Mısra: 26

Gibi, benzetme edatı.

ruhāniyyete erdiler Şeyḥ
Şücā'ddīn-i Karamanī ve
Muẓaffer
Lārendevī ve Hācı Bayram
Ankaravī gibi ve dimişlerdür ki

5. gibi:

Diğer 63

Mısra: 17

Gibi, benzetme edatı.

ve Selāhaddīn-i Boluvī ve
Muşlihiddīn ḫalife ve Akbıyık
el-Meczūb
ve Emīr Dede el-Göynükī gibi
rahīmehūmullāhi te'ālā

6. gibi:

Diğer 63

Mısra: 28

Gibi, benzetme edatı.

āteş peydā olurdu bir nesne
çatlar gibi içerusinden bir şadā
gelüp
kendüden giderdi Erdebile
gitmege niyet eylemişdi bu

7. gibi:

Diğer 36

Mısra: 10

Gibi, benzetme edatı.

Hüseyn Enīsī bendeñi bī-rütbe-i
eşḫāb-ı kehf gibi zümre-i
evliyāndan maḥcūb ve maḥcūr
ve cümle-i ehıbbāñdan maḥrūm
ve

8. gibi:

Diğer 49

Mısra: 7

Gibi, benzetme edatı.

şaçı nūr gibi şa'ş'a virmiş
mübārek saçın şaḳalın ve
toprağa
bulamış gözinden yaş akar sofrā
kadar yir yaş olmuş münācāt

9. gibi:

Diğer 53

Mısra: 12

O anda, tam o sırada.

niçün naşīb olmaya Bismillāh
diyüp hemān elin uzatduğı gibi
kapudan bir kimesne şey'en
'illāhi diyü

gice:

1. gice:

Diğer 51

Mısra: 21

Gece.

'askeri gitdi ol gice bir ehl-i
riyāzet ruhban
Peygamber 'aleyhi's-selāmı
düşinde gördi Peygamber
'aleyhi's-selām

2. gice:

Diğer 57

Mısra: 6

Gece.

şekline girdi dāyimā şeyḥūñ
evinden gitmedi bir gice şeyḥ
yatdı
kedi ocaḳ başında otururdu şeyḥ
uyumamışdı kapunun

3. gice:

Diğer 37

Mısra: 17

Gece.

kazāsında mütevatḫın oldı kabır-i
şerifleri andadur Rivāyet olunur
ki şeyḥ Ḥamza vefāt idüp defn
olunduğı gice şırtlan

4. gice:

Diğer 57

Mısra: 15

Gece.

eylediler şeyḥ bu ḫālī gördi
tınmadı yatdı uyudu şabāḥ
oldı şeyḥ nemāzdan fāriğ olıcak
gice işitdüğü ad ile ol kediye

5. gice:

Diğer 62

Mısra: 1

Gece.

evvel gice ḫalvetde vazife biñ
şalāvat ve biñ lā ilāhe
illallāh iki rek'at nemāz-ı ḫācet
şefā'at-ı nebī ikinci gice

6. gice:

Diğer 62

Mısra: 2

Gece.

evvel gice ḫalvetde vazife biñ
şalāvat ve biñ lā ilāhe
illallāh iki rek'at nemāz-ı ḫācet
şefā'at-ı nebī ikinci gice

7. gice:

Diğer 62

Mısra: 4

Gece.

vazife biñ kul hevallāhu ḫādet ve
biñ lā-ilāhe illallah ve iki rek'at
nemāz-ı ḫācet dīdār üçüncü gice
vazife biñ kul e'üzü bi-rabbī'l

8. gice:

Diğer 62

Mısra: 6

Gece.

felaḳ ve biñ lā-ilāhe illallah ve
iki rek'at nemāz-ı ḫācet
ref'u'l ḫicābdur dördüncü gice
vazife biñ kul e'üzü bi-rabbī'nās

9. gice:

Diğer 64

Mısra: 21

Gece.

yedinci gice leyle-i berātdı Şeyḥ
Şāmī ki adı Ḥamzadur
Rūma tābī' Keskin nām ḳaryede
yatur Mışırloğlu

10. gicede:-de

Diğer 64

Mısra: 15

Gece.

yoḳdur pes ḫalvet emr eyledi ve
ihyā buyurdu ol gicede dōrt
yüz vāḳı'a gördüm çün şabāḥ
nemāzına şalā didiler

11. gice:

Diğer 65

Mısra: 5

Gece.

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu ḫātıra oldı ki bir
şahān çerb pilāv olsa yesem

12. gice:

Diğer 65

Mısra: 12

Gece.

getüren dervişleri muḳaddemā
gündüz kullanur gice ihyā
itdürürdi aña dek ki feth
müyesser ola ba'de ḥalvete

13. **gice:**

Diğer 68

Mısra: 15

Gece.

vardı bir gün eyitdi ya Evḫad
filan gün aḥşam gel gice seni
Beḡbāzārına göndereyin didi
Evḫad geldi ta'ām yendi

14. **gice:**

Diğer 69

Mısra: 18

Gece.

yol azdı ḥilāf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldu
şabāḥ kalkdı gördi atnuñ ayağı
şişmiş yürimez döndi eve

gice ve gündüz:

1. **gice ve gündüz:**

Diğer 68

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

ve kaftanı kışa geyardi ve
dülbendi başında şarardı ve
bir yaña daḥı döndürmezdi
çıkarup bakmazdı gice ve
gündüz

gid:

1. **giderdük:-er, -dū, -k**

Diğer 67

Mısra: 10

Gitmek, ulaşmak.

ḡāḥi ba'zı kabir görüp inerdi biz
giderdük şoñra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şāḥibinüñ
adı filānmış filān yirde

2. **gider:-er**

Diğer 68

Mısra: 27

Gitmek, ulaşmak.

Efendiye vardı ta'ām yendi
nemāz kılındı içerü gider olıcak

3. **giderin:-er, -in**

Diğer 68

Mısra: 19

Gitmek, ulaşmak.

evine gitsün didi Evḫad 'inād
eyledi elbetde giderin didi
'ākıbet kendüler çıkdı yā Evḫad
'inād eyleme didi Evḫad

4. **gidelüm:-e, -lüm**

Diğer 57

Mısra: 20

Ayrılmak.

gidelüm didi Göynüküñ cānib-i
şarkisinde
Sarrāc maḡberesi dimekle
ma'rūf ve

5. **giderüp:-er, -üp**

Diğer 51

Mısra: 15

Çıkarmak, yok etmek,
kaldırmak.

kimesneler 'aşāyı giderüp
'aşānuñ yirine bir nişān idüp ve
ol
nişānı örtüp ḥazret-i şeyḫe varup
ol nişān belürsiz oldu bir

6. **giderdi:-er, -di**

Diğer 59

Mısra: 5

Ortadan kaldırmak, yok
etmek. II. Hükmü ortadan
kaldırmak.

āyetinüñ 'umūmin giderdi pes
Peyḡamberden ezvācınüñ
nafaḡalarına
ve kisvelerine ve sāyir
ḥavāyicilerine inkıẓā'-i
'iddetlerine

7. **giderin:-er, -in**

Diğer 71

Mısra: 7

Gitmek, ulaşmak.

oldı Nūru'l-hüdā bile giderin
didi şeyḫ alup gitmedi
Nūru'l-hüdā kapu öñine çıkdı
başın açdı babasından

8. **giderken:-er, -ken**

Diğer 43

Mısra: 8

Gitmek, ulaşmak.

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nāḡāḥ şeyḫüñ ol ata meylı oldu
lākin ol meyilden rücū' ve
istiḡfār

9. **giderken:-er, -ken**

Diğer 71

Mısra: 9

Gitmek, ulaşmak.

şekvā ve şikāyet kıldı pes şeyḫ
yolda giderken
ra'd ve berḡ ve zulumāt oldu
şeyḫ bir derede kaldı şeyḫi seyl

10. **giderken:-er, -ken**

Diğer 67

Mısra: 9

Gitmek, ulaşmak.

dirlerdi Akşemseddin ḥacca
gitdi Sa'dullāḥı bile alup
gitdi Mezbūr Sa'dullāḥ Çelebi
rivāyet kılar yolda giderken

gider idüm:

1. **gider idüm:-dū, -m**

Diğer 46

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Giderdim.

Dir idi olmasa bu oḡlum eger
Gider idüm bu dār-ı miñnetden

gider oldu:

1. **gider oldu:-dı**

Diğer 71

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gitmek, bir yöne doğru
ilerlemek.

oldı Nūru'l-hüdā bile giderin
didi şeyḫ alup gitmedi
Nūru'l-hüdā kapu öñine çıkdı
başın açdı babasından

gider olıcak:

1. **gider olıcak:-ıcaḡ**

Diğer 72

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

I. Gitmek, bir yere
yönelmek. II. Ölmek.

olunur ki Nūru'l-hüdā āḫirete
gider olıcak vaşıyyet eyledi kim
ḡabrümün üzerini örtmeyeler
diyü ḡabri açuḡ ḡomaḡ meşrū'

gir:

1. **girdi:-di**

Diğer 45

Mısra: 17

1. Girmek, dahil olmak.

kaşaba-i Göynükde kendülerine
eyledüğü mescide girdi
Ehîbbâsın cem' idüp ebnâsın
vesâ'ir evlâdın getürüp vaşiiyet

2. **girdiler:-di, -ler**

Diğer 49

Mısra: 17

1. *Girmek, dahil olmak.*

öñince hışâra girdiler kal'a feth
olundukdan soñra Hızır
karındaşumı gördüm kal'a
dīvârı üzerinde oturmuş
ayağların

3. **giricek:-icek**

Diğer 54

Mısra: 3

1. *Girmek, dahil olmak.*

halk anlara lakab kodılar cum'a
gün olup halk câmi'e giricek
anlar meyhâneye cem' olurlardı
hamr içerlerdi ser-hoş olurlardı

4. **gireyin:-e, -y, -in**

Diğer 57

Mısra: 10

1. *Girmek, dahil olmak.*

ziyâde acıkıdum ta'am vir
yiyeyin ve kapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyh kapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

5. **gir:**

Diğer 60

Mısra: 28

1. *Girmek, dahil olmak.*

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür
ammâ hâkkuñdan ziyâde
alma didi ol kimesne içerü girdi
gördi bağçe içinde bir

6. **girmek:-mek**

Diğer 65

Mısra: 24

1. *Girmek, dahil olmak.*

tennûra girmek üzerinde oturur
ve bunlara dañı def'-i kabz
içün sen dañı böyle eyle diyü
ta'lim eyler pes şeyh

7. **giren:-en**

Diğer 71

Mısra: 1

1. *Girmek, dahil olmak.*

Meczub idi mescide giren
halkuñ paşmağların ve
pabuçların

görüp şunuñ şâhibi cennetlik
şunuñ şâhibi cehennemlik

giriştâr oldu:

1. **giriştâr oldu:-dı**

Diğer 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

*Duçar olmak, maruz
kalmak.*

'azâbına giriştâr oldu 'afv
olunmak taleb eyledüm zârîlık
kıldum Hâk Te'âlâ du'âmı kabûl
eyledi var cehennemden

girü:

1. **girü:**

Diğer 73

Mısra: 23

Artık, bundan sonra.

babası Akşemseddini düşünde
gördi iy Hamdî şimdiden girü
âhîret yarağın eyle mürşidü's-
sâlikin Şeyh İbrâhîme

git:

1. **gitmedi:-me, -di**

Diğer 57

Mısra: 6

Gitmek, ulaşmak.

şekline girdi dâyimâ şeyhüñ
evinden gitmedi bir gice şeyh
yatdı
kedi ocağ başında otururdu şeyh
uyumamışdı kapunuñ

2. **gitdi:-di**

Diğer 72

Mısra: 29

Gitmek, ulaşmak.

dervîş-i seyyâh şeklinde geldi
beni Bursada buldı andan
İstanbula gitdi ben Göynüke
gittüm İstanbuldan Göynüke

3. **gittüm:-dü, -m**

Diğer 72

Mısra: 29

Gitmek, ulaşmak.

dervîş-i seyyâh şeklinde geldi
beni Bursada buldı andan
İstanbula gitdi ben Göynüke
gittüm İstanbuldan Göynüke

4. **gitdi:-di**

Diğer 73

Mısra: 2

Gitmek, ulaşmak.

uğrasa gerek idi ol va'de üzere
geldi yine Horasan
diyârına gitdi geldüğü ve
gittüğü kimseye bildürmedi
zirâ

5. **gittüğü:-düg, -in**

Diğer 73

Mısra: 2

Gitmek, ulaşmak.

uğrasa gerek idi ol va'de üzere
geldi yine Horasan
diyârına gitdi geldüğü ve
gittüğü kimseye bildürmedi
zirâ

6. **gitdi:-di**

Diğer 41

Mısra: 3

Gitmek, ulaşmak.

köyde dañı halk üşüp keşret
hâşıl oldu andan dañı gitdi
Göynüke
mescid yapıdı degirmen yapıdı
hikâyet olunur ki

7. **gitdi:-di**

Diğer 66

Mısra: 23

Gitmek, ulaşmak.

babasının diyâr-ı 'Acemde
işâret eyledüğü şeyhe gitdi
bu varınca ol dañı fevt olmuş
buldı merhûm

8. **gitdi:-di**

Diğer 68

Mısra: 17

Gitmek, ulaşmak.

yatsu nemâzı kılındı şeyh içerü
gitdi bir miqdâr zemândan
soñra içerüden haber geldi ol
huşûşdan ferâğat olundu Evhâd

9. **gitmege:-meg, -e**

Diğer 63

Mısra: 29

Gitmek, ulaşmak.

âteş peydâ olurdu bir nesne
çatlar gibi içerüsinden bir şadâ
gelüp
kendüden giderdi Erdebîle
gitmege niyet eylemişdi bu

10. **gitdi:-di****Diğer 69**

Mısra: 15

Gitmek, ulaşmak.

iline 'ammisi Şeyh Muḥammed
Ḳāzî yanına gitmek istedi
merhûm
izn virmedi eslemeyüp Sa'dî
gitdi pes şeyh üç kerre yâ

11. **gîtükdên:-dük, -den****Diğer 72**

Mısra: 24

Gitmek, ulaşmak.

dervîş gîtükdên soñra bu dervîş
kimdür diyü
şorduk qarındaşum Mevlânâ
'Abdu'r-raḥmân Câmîdür

12. **gîtmek:-mek****Diğer 69**

Mısra: 14

Gitmek, ulaşmak.

iline 'ammisi Şeyh Muḥammed
Ḳāzî yanına gitmek istedi
merhûm
izn virmedi eslemeyüp Sa'dî
gitdi pes şeyh üç kerre yâ

13. **gîtmek:-mek****Diğer 73**

Mısra: 26

Gitmek, ulaşmak.

teslîm ve irâdet getür didi
Ḥamdî uyandı yüregini yanar
buldı
Ḳayseriyyeye Şeyh İbrâhîme
gitmek tedârükünde iken nâ-gâh

14. **gîtmazdi:-mez, -di****Diğer 38**

Mısra: 13

Gitmek, ulaşmak.

Eğerçi zâhirâ 'ilm-i zâhire
müştâğil idi ammâ 'ilm-i bâṭın
arzûsı
ḳalbinden gîtmazdi günden güne
artardı 'Âḳıbet

15. **gîtükdên:-dük, -den****Diğer 56**

Mısra: 16

Gitmek, ulaşmak.

ḳarşu vardı ta'zîm eyledi şeyh
gîtükdên soñra Maḥmûd Paşa
Sultân Muḥammede niçün
ḳalkduñuz didi Sultân

16. **gitti:-ti****Diğer 53**

Mısra: 21

Gitmek, ulaşmak.

küçügin okumaga işâret eyledi
ol ticârete ta'yîn olunan maldâr
oldı Hindüstâna ticârete gitti
anda vefât eyledi ve ol

17. **gitti:-ti****Diğer 62**

Mısra: 22

Gitmek, ulaşmak.

birḳaç def'a va'z eyledi
ḥalâyıkuñ kendüye ziyâde
ıḳbâlin
görüḫ Bursadan gitti Aḳsaraya
geldi anda fuḳârâ' -i tâlîbîn

18. **gitti:-ti****Diğer 68**

Mısra: 23

Gitmek, ulaşmak.

Evḫad ḳalkdı tarlaya çift
sürmege gitti bir sa'at
geçmedin oḫlancuḳ füc'eten
vefât eyledi ḫikâyet olunur ki
yaz

19. **gîtüdk:-dü, -k****Diğer 59**

Mısra: 17

Gitmek, ulaşmak. II Ölmek.

baḫşîş itdüm li-zarûretin geyerin
geldük 'uryân gîtüdk 'uryân
mine'l-eyn ile'l-eyn ve mâ'l-
ḥâşıl fi'l-beyn

20. **gitdi:-di****Diğer 57**

Mısra: 18

Gitmek, ulaşmak.

gitdi ahyânê gelür şeyhi ziyâret
ḳılurdı rivâyet olunur ki
bir gün şeyh şavmasından çıkdı
şûfilere bir kilim getürün

21. **gitdi:-di****Diğer 51**

Mısra: 21

Gitmek, ulaşmak.

'askeri gitdi ol gice bir ehl-i
riyâzet ruhân
Peygamber 'aleyhi's-selâmı
düşinde gördi Peygamber
'aleyhi's-selâm

22. **gitsün:-sün****Diğer 68**

Mısra: 19

Gitmek, ulaşmak.

evine gitsün didi Evḫad 'inâd
eyledi elbetde giderin didi
'âḳıbet kendüler çıkdı yâ Evḫad
'inâd eyleme didi Evḫad

23. **gitdi:-di****Diğer 64**

Mısra: 2

Gitmek, ulaşmak.

eşnâda Aḳşemseddînün evşâfın
işitdi Şeyh İbrâhîm bir merkebe
bindi Begbâzârında
Aḳşemseddine gitdi meger
Aḳşeyḫ

24. **gîtmışdi:-miş, -di****Diğer 64**

Mısra: 3

Gitmek, ulaşmak.

Göynüke gîtmışdi gelince şabr
eyledi Aḳşemseddin geldi
ḫalk eṭrâfdan gelüp emrâz-ı
bedeniyyeden şorarlardı Şeyḫ

25. **gitdi:-di****Diğer 70**

Mısra: 26

Gitmek, ulaşmak.

Taḫşil-i 'ilm için diyâr-ı Fârise
gitdi anda vefât eyledi ḳabri
nâ-ma'lümdur Aḳşemseddînün
bir oḫlı daḫı Nuru'l-hüdâdur

26. **gittiler:-ti, -ler****Diğer 42**

Mısra: 18

Gitmek, ulaşmak.

marâzdur Şeyḫ eyitdi buña
sersem 'ilâcı gerekdür ṭabîbler
eyitdiler bunuñ marâzı ol
degüldür 'âḳıbet ṭabîbler
incinüp gittiler

gît:-1. **giderken:-er, -ken****Diğer 74**

Mısra: 26

Sürmek, devam etmek.

yazup giderken cem'-i
mesâyilini istiḫrâc iderlermiş
istiḫrâc
eylemedükleri mes'eleyi

yazmışlar tā istihrāc edince
tevaḳḳuf

gıtdükce:

1. gıtdükçe:

Diğer 43

Mısra: 11

*Gitgide, artarak, zaman
geçtikçe.*

eyledi pes at şāhibinüñ gönlünde
bir iktizā zāhir oldu ki bu atı
şeyḥe vire gıtdükçe bu iktizā
ziyāde oldu bî-ihtiyār döndi atı

gizle:

1. gizledükleri:-dük, -ler, -i

Diğer 51

Mısra: 18

Gizlemek, saklamak.

daḥı ta'yin eyleñ didiler şeyḥ
yine geldi 'aşāsın yine dikdi
pes kazdılar ol gizledükleri
nişānuñ rāst üzerine dikmiş

2. gizledi:-di

Diğer 70

Mısra: 17

Gizlemek, saklamak.

size hibe kıldum didi Mezbūr
Emru'llāh zıkr olunan
altunı taḳşım iderken bir
mıḳdārın dizi altına gizledi
niyeti

göbek:

1. göbegi:-i

Diğer 51

Mısra: 14

Göbek.

Şeyḥ daḥı ol kabır-i şerifi orman
arasında bulup 'aşāsın rast
Ebū Eyyūbuñ göbegi
berāberinde dikdi ta'yin eyledi
ba'zı

göç:

1. göçüp:-üp

Diğer 40

Mısra: 18

*Bulunduğu yerden ayrılıp
yerleşmek üzere başka yere
gitmek.*

çoğaldılar pes şeyḥ keşrete
düşdü diyü Begbāzārından
göçüp

İskilib kazāsında Küstağı
dimekle ma'rūf ḳaşabātdan

2. göçdi:-di

Diğer 53

Mısra: 23

*Bulunduğu yerden ayrılıp
yerleşmek üzere başka yere
gitmek.*

okumağa ta'yin olunanuñ birisi
'ālim ve kāmīl ve zāhid ve
fāzıl oldu Göynükden göçdi
Bursada Orḫan

3. göçerdüm:-er, -dū, -m

Diğer 45

Mısra: 14

Göçmek ll ölmek.

Muḥammed Hamdī yetim zā'if
ve zelil ḳalır yolḥsa bu
miḥneti çok dünyādan
göçerdüm bir gün mezkūr
Hamdī Çelebinüñ

4. göçerin:-er, -in

Diğer 45

Mısra: 15

Göçmek ll ölmek.

anası şeyḥe incinüp göçerin
dirsın yine göçmezsın
didi ta'n eyledi Şeyḥ hemān
göçeyim imdi diyüp

5. göçeyim:-e, -y, -im

Diğer 45

Mısra: 16

Göçmek ll ölmek.

anası şeyḥe incinüp göçerin
dirsın yine göçmezsın
didi ta'n eyledi Şeyḥ hemān
göçeyim imdi diyüp

6. göçmezsın:-mez, -sin

Diğer 45

Mısra: 15

Göçmek ll ölmek.

anası şeyḥe incinüp göçerin
dirsın yine göçmezsın
didi ta'n eyledi Şeyḥ hemān
göçeyim imdi diyüp

gölözi:

1. gölözi:

Diğer 41

Mısra: 7

*Bolu'nun Göynük ilçesine
bağlı Çamlıca köyünün bir
mahallesidir.*

otuz yıl muḳaddem Göynüke
uğramışlar Gölözi
nām mevzide aḥşām yetiḫdi bir
aḳarşu kenārında bir çemenzār

gönder:

1. gönderüp:-üp

Diğer 73

Mısra: 4

*Yollamak, ulaşmasını,
gitmesini sağlamak.*

Sultān Bāyezid Muḥammed Ḥan
Cāmīye nice def'a
mektüb gönderüp envā-ı ri'āyet
ideyin ve her ḳonağına

2. gönderdüğine:-düg, -i, -n, -e

Diğer 55

Mısra: 13

*Yollamak, ulaşmasını,
gitmesini sağlamak.*

Sefer-şāhı Aḳşemseddine irşād
içün gönderdüğine ol
kitābuñ evvelinde işāret eder ve
buyurur ki beyt

3. gönderdi:-di

Diğer 48

Mısra: 15

*Gitmesini sağlamak, bir
görevle yollamak.*

şeyḥe gönderdi ḳal'a feth olmaḳ
ve 'adūya zafer bulmaḳ
var mıdur didi Şeyḥ cevābı
virüp ümmet-i Muḥammedden

4. gönderdi:-di

Diğer 48

Mısra: 19

*Gitmesini sağlamak, bir
görevle yollamak.*

ḳanā'at eylemedi vezir-i

mezbūrı yine gönderdi ta'yin-i
vaḳt

eylesün didi Aḳşemseddin
murākabeye vardı mübārek

5. gönderdi:-di

Diğer 52

Mısra: 28

*Gitmesini sağlamak, bir
görevle yollamak.*

geçdi Göynüke geldi āḫirü'l-
emr Sultān Muḥammed
Göynüke niçe yük aḳçe ve
bennā gönderdi Göynükde
cāmī'

6. **göndereyin:-e, -y, -in**
Diğer 68
 Mısra: 16
Gitmesini sağlamak, bir görevle yollamak.

vardı bir gün eyitdi ya Evhad
 filan gün ahşam gel gice seni
 Beğbazarına göndereyin didi
 Evhad geldi ta 'am yendi

7. **gönderdi:-di**
Diğer 70
 Mısra: 15
Gitmesini sağlamak, bir görevle yollamak.

hikāyet olunur ki Akşeyhe
 Sulṭān Muḥammed bir miqdār
 hediyeye
 filori gönderdi şeyh oğulların
 ihzār eyledi işbu altunı

8. **gönderdiler:-di, -ler**
Diğer 72
 Mısra: 5
Gitmesini sağlamak, bir görevle yollamak.

helāk oldu filān tağda yatur didi
 ol arada hāzır olanlar ādem
 gönderdiler sağaluñ ölüsin
 getürdiler Hırus yeyen

9. **gönderdiler:-di, -ler**
Diğer 54
 Mısra: 12
Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

içmege başladılar ser-hoş olıcak
 bunlara bir kilindir şarāb
 gönderdiler bunlar daḥı ol şarābı
 hoş görüp içdiler mest

gönder-:

1. **gönderdi:-di**
Diğer 74
 Mısra: 2
Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

şeyh İbrāhīm Bursaya geldi
 Hāmdiye eyitdi seni baña
 gönderen
 beni daḥı saña gönderdi didi
 imdi sen benden evvel
 Kayseriyyeye

2. **gönderen:-en**
Diğer 74
 Mısra: 1
Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

şeyh İbrāhīm Bursaya geldi
 Hāmdiye eyitdi seni baña
 gönderen
 beni daḥı saña gönderdi didi
 imdi sen benden evvel
 Kayseriyyeye

gönl:

1. **gönlünde:-ün, -de**
Diğer 43
 Mısra: 10
Gönül, kalp, yürek.

eyledi pes at şāhibinüñ gönlünde
 bir iktizā zāhir oldu ki bu atı
 şeyhe vire gitdükçe bu iktizā
 ziyāde oldu bī-ihtiyār döndi atı

2. **gönlinden:-in, -den**
Diğer 55
 Mısra: 6
Gönül, kalp, yürek.

kitāb daḥı ḥāqīkī ve mecāzī iki
 vech ile yazılsun dimişdi
 Mevlānā Sefer-şāh gönlinden
 eyitdi eger Şeyh İbrāhīm şāhib-i

3. **gönlüm:-üm**
Diğer 64
 Mısra: 6
Gönül, kalp, yürek.

İbrāhīm eydür çünkü ḥālk tağıldı
 Akşemseddin eyitdi
 'acebdür hiç bir gönlüm ağırrı
 dir kimse yokdur pes döndi

4. **gönlüme:-üm, -e**
Diğer 64
 Mısra: 28
Gönül, kalp, yürek.

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
 temām yerdüm içerdüm
 bir gün gönlüme bu geldi ki
 senüñ tarikatun hemān
 ḥayvāniyetdür

göñlek:

1. **göñlek:**
Diğer 59
 Mısra: 16
Göñlek.

mülkümde nesnem kalmadı ta
 hattā sırtumdaḡı hırka ve
 kaftan ve göñlek ve tāt ve
 'imāme oğlum Pīr Muḥammede

gör-:

1. **gördi:-di**
Diğer 57
 Mısra: 14
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahade etmek.

eylediler şeyh bu hāli gördi
 tınmadı yatdı uyudı şabāḥ
 oldu şeyh nemāzdan fāriğ olıcak
 gice işitdügi ad ile ol kediye

2. **gördi:-di**
Diğer 72
 Mısra: 22
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahade etmek.

kılduk merḥūm Hāmdī Çelebi
 geldi bu derviş gördi ağlaştılar
 muşāfāḥa kıldılar üç gün üç gice
 muşāḥabet kıldılar

3. **gördüm:-dü, -m**
Diğer 49
 Mısra: 18
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahade etmek.

öñince ḥışāra girdiler kal' a fetḥ
 olundukdan soñra Hızır
 karındaşımı gördüm kal' a
 dīvārı üzerinde oturmuş
 ayakların

4. **görürler:-ür, -ler**
Diğer 65
 Mısra: 21
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahade etmek.

zemānda Karamanoğlu gavḡası
 vardı Şeyh İbrāhīm Tokatdan
 tolaştı bu menzillerde ittifāk
 vākı' aları olur görürler ki

5. **gördi:-di**
Diğer 73
 Mısra: 23
Rüya görmek, rüyada rastlaşmak.

babası Akşemseddini düşünde
 gördi iy Hāmdī şimdiden girü
 āḥiret yaraḡın eyle mürşidü's-
 sālikin Şeyh İbrāhime

6. **görmek:-mek**
Diğer 72
 Mısra: 27
Gezmek, gezip dolaşmak.

Diyâr-ı Rûma gelmedin
birbirimizde mektûbumuz varur
gelirdi
Diyâr-ı Rûmu görmek murâd
idinmiş tebdil-i şûret idüp

7. **görmek:-mek**

Diğer 45

Mısra: 7

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

kirâmdan ba'zı cesed-i şerîfin
görmek murâd itdüklerinde
'izâm ve
şerâ'itinden nişân ve eser
bulamayup cesed-i mübârekleri
vâz'

gör:-

1. **görüp:-üp**

Diğer 38

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

kerâmeti görüp kurdı götürüp
mübârek elini tâbût içine
koydılar yine çıkdı bir ehl-i
ferâset kimse kûrda yapışmağ
ile

2. **görüp:-üp**

Diğer 49

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

eyler Şeyhün bu hâlini ve bu
nâlišini görüp dehşetnâk
oldı döndi makâmına geldi
kal'aya nazar eyledi gördi

3. **görüp:-üp**

Diğer 67

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

dikḳâtin görüp meşreb-i 'âlilerin
İmâm-ı A'zam Ebû Hânîfe
meşrebine
teşbîh iderlerdi Sa'dullâh
zemânının İmâm-ı A'zamıdur

4. **görüp:-üp**

Diğer 67

Mısra: 10

(Bir şeyin oluşuna veya var

olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

ḡâhî ba'zı kabir görüp inerdi biz
giderdük sonra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şâhibinün
adı filânmiş filân yirde

5. **görüp:-üp**

Diğer 71

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

Meczub idi mescide giren
halkuñ paşmaḳların ve
pabuḳların
görüp şunuñ şâhibi cennetlik
şunuñ şâhibi cehennemlik

6. **gördi:-di**

Diğer 39

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

görüñ hemân bu vâḳı'ı ki gördi
hâli tebdil oldı döndi Anḳaraya
geldi ittifaḳ Hâcı

7. **gördi:-di**

Diğer 49

Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

şeyhün çadırına geldi çadır
berkinmiş ḡançerin çıkarup
çadırı
bir mîkdâr şaḳḳ eyledi içeri
bakdı gördi çadırıñ içine
döşenmiş

8. **gördi:-di**

Diğer 49

Mısra: 10

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

eyler Şeyhün bu hâlini ve bu
nâlišini görüp dehşetnâk
oldı döndi makâmına geldi
kal'aya nazar eyledi gördi

9. **gördi:-di**

Diğer 52

Mısra: 3

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

olunan semte nazar kıldı kabir-i
şerîfün üzerinde nûr gördi
şabâh olıcak vardı kabir-i şerîfi
buldı yüzün sürdi üzerine

10. **gördi:-di**

Diğer 57

Mısra: 25

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

kilimi örtün didi örttiler bir
sâ'atdan sonra ḳalkdı meger
havâ ḡâyetde issi idi şûfîler
gördi şeyhün şaḳalında buz

11. **gördi:-di**

Diğer 60

Mısra: 29

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür
ammâ ḡaḳḳuñdan ziyâde
alma didi ol kimesne içeri girdi
gördi bağçe içinde bir

12. **gördi:-di**

Diğer 61

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

bu hâli gördi ḡayrete düşdi taşra
çıkdı ol akçeyi
şeyhün önine ḳodı yine aluñ
diyü zârîlik eyledi 'öñr

13. **görüp:-üp**

Diğer 62

Mısra: 22

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

birḳaç def'a va'z eyledi
ḡalâyıḳuñ kendüye ziyâde
iḳbâlin
görüp Bursadan gitti Aḳsaraya
geldi anda fuḳârâ' -i tâlibîn

14. **gördi:-di**

Diğer 63

Mısra: 25

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

olunmuş ki müderris ve
müste'iddin cümle Ḥanîfiyyü'l-
mezheb

olalar pes bunı gördi
medreseden ferâgat eyledi şulh
üzere

15. **gördi:-di**

Diğer 68

Mısra: 21

(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

evine geldi yedi sekiz yaşında
bir oğlancuğı vardı gördi
oğlancuğ şād ve hürrem oynar
pes

16. **gördi:-di**

Diğer 69

Mısra: 19

(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

yol azdı hilâf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldu
şabâh kalkdı gördi atınun ayağı
şışmış yürimez döndi eve

17. **gördi:-di**

Diğer 71

Mısra: 16

(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Kaṭṭaroğlınuñ yüzine tükürdi
Kaṭṭaroğlı ol tükrügi şaḳal
bitecek
yire sürdi irtesi şabâh kalkdı
gördi ol tükrük degen

18. **göriccek:-icek**

Diğer 55

Mısra: 11

(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

virdi şeyhün bu kerâmetin
göriccek Sefer-şâh sıdık ile mürîd
oldı ve Şeyh İbrâhîm ol kitâba
Gülzâr diyü ad virdi Mevlânâ

19. **görmüş:-miş**

Diğer 61

Mısra: 15

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şahit olmak,
müşahede etmek.

anasına çağırdı gözüm gördi
şeyhün 'alemin ve şeyhi gördüm
didi halk kızuñ üstine üşdiler
gözleri görmüş buldılar

20. **görüp:-üp**

Diğer 38

Mısra: 22

Uygun bulmak.

evfağ görüp Akşemseddine Hâcî
Bayramı terğîb iderlerdi
lâkin Hâcî Bayram Hâzretleri
kes-i nefis için ba'zı mühimmât-
ı

21. **görülmez:-ül, -mez**

Diğer 52

Mısra: 21

Yapmak (iş görmek
anlamında).

meşâlih-i mü'minîn görölmez
ümme-i Muhammed
'aleyhi'sşalâtü
ve's-selâm mükedderü'l ahvâl
olurlar 'adâlete cehd

22. **gördi:-di**

Diğer 51

Mısra: 22

(rüyada) görmek, tanık
olmak.

'askeri gitdi ol gice bir ehl-i
riyâzet ruhân
Peygamber 'aleyhi's-selâmı
düşinde gördi Peygamber
'aleyhi's-selâm

23. **gördüğünleyn:-düg, -in, -
leyn**

Diğer 56

Mısra: 15

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şahit olmak,
müşahede etmek.

şeyhi da'vet eyledi şeyh sükûn
ile vardı diline ism-i
a'zam aldı Sultân Muhammed
Han şeyhi gördüğünleyn kalkdı

24. **görüldi:-ül, -di**

Diğer 58

Mısra: 7

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şahit olmak,
müşahede etmek.

ki eḥādîs-i şihâhda ve kütüb-i
neffahda şöyle görüldi ki
Hâzret-i Resûlullâh şallallâhü
'aleyhi ve sellem vefâtından
sonra

25. **görmez:-mez**

Diğer 45

Mısra: 5

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şahit olmak,
müşahede etmek.

olursın vefâtından sonra seni
kimse görmez bu sebebdendür
ki birkaç kere türbe-i şerîfeleri
açılmak lâzım geldükde ebnâ-i

26. **gördüm:-dü, -m**

Diğer 61

Mısra: 14

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şahit olmak,
müşahede etmek.

anasına çağırdı gözüm gördi
şeyhün 'alemin ve şeyhi gördüm
didi halk kızuñ üstine üşdiler
gözleri görmüş buldılar

27. **gördüm:-dü, -m**

Diğer 69

Mısra: 23

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şahit olmak,
müşahede etmek.

ol karınuñ oğlı rivâyet eyler
karınuñ gözi görmezdi
yetdüm iletdüm irtesi şabâh
gördüm karınuñ gözi görmüş
kendü

28. **görürsüz:-ür, -siz**

Diğer 50

Mısra: 10

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şahit olmak,
müşahede etmek.

Bu feraḥ ki bende görürsüz bu
kal'anuñ fethine
sevinür şanmañ Akşemseddin
benüm zemânumda olduğına

29. **görür:-ür**

Diğer 39

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şahit olmak,
müşahede etmek.

görür hemân bu vâkı'ı ki gördi
hâli tebdil oldu döndi Ankaraya
geldi ittifâk Hâcî

30. **görmezdi:-mez, -di**

Diğer 69

Mısra: 22

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şahit olmak,
müşahede etmek.

ol karınuñ oğlu rivāyet eyler
karınuñ gözi görmezdi
yetdüm iletdüm irtesi şabāh
gördüm karınuñ gözi görmiş
kendü

göricek:

1. göricek:

Diğer 41

Mısra: 14

*Gördüğü zaman, görünce,
müşahede ettiğinde.*

bir mîkdār yir bağışladı pes şeyh
ol yirüñ üzerine vardı
göricek tebessüm eyledi Niçün
tebessüm idersiz didiler

görmez olmsı:

1. görmez olmsı:-mış

Diğer 61

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Görmez olmak,
görememek, kör olmak.*

görmez olmış her devā ki
eylediler dermān olmadı
meger bir gün ol kızcağaz
pencerede otururdu

göster:-

1. gösterdi:-di

Diğer 42

Mısra: 4

*(Birin) Görmesini
sağlamak.*

etrāfında bir uvacık yapraklu ot
gösterdi işbu ot şeyhçe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddin ile Edirneye
varduk

göster:

1. göstermezdi:-mez, -di

Diğer 67

Mısra: 29

Göstermek.

ağlardı āh Allāh diyü inlerdi
farz nemāza ezān okurdu
imāmet iderdi nāfile nemāz
kılduğın kimesneye göstermezdi

2. gösterüp:-üp

Diğer 52

Mısra: 20

Eğitmek, öğretmek.

soñra tarīk-i taşavvufa sālīk oldu
hazret-i şeyhçe ahkām-ı tarīkat
her ne ise baña gösterüp irşād
eyle didi Şeyh cevap virdi ki

götür:

1. götürüp:-üp

Diğer 38

Mısra: 2

*(Bulunulan yerden daha
uzak bir yere) Taşımak,
ulaştırmak, iletmek.*

kerāmeti görüp kurdı götürüp
mübārek elini tābūt içine
koydılar yine çıktı bir ehl-i
ferāset kimse kurdı yapışmağ
ile

2. götüre:-e

Diğer 52

Mısra: 25

*(Bulunulan yerden daha
uzak bir yere) Taşımak,
ulaştırmak, iletmek.*

götüre didi pādīşāh mütesellī
olmadı elbetde tahşīl-i tarīkat
iderin didi ikdām eyleyicek şeyh
kaçdı Geliboludan Anadoluya

göynük:

1. göynük:-e

Diğer 41

Mısra: 3

Göynük şehri.

köyde dahı halk üşüp keşret
hāşıl oldu andan dahı gitdi
Göynüke
mescid yapıdı degirmen yapıdı
hikāyet olunur ki

2. göynük:-e

Diğer 41

Mısra: 6

Göynük şehri.

Akşemseddin eva'ilde ālemi
seyāhat idüp gezerken her kanda
ki ahşām ola anda yaturdı
Göynüke gelüp mütemekkin
olmazdan

3. göynük:-e

Diğer 41

Mısra: 7

Göynük şehri.

otuz yıl muqaddem Göynüke
uğramışlar Gölözi

nām mevzide ahşām yetişdi bir
aķarşu kenārında bir çemenzār

4. göynükde:-de

Diğer 52

Mısra: 28

Göynük şehri.

geçdi Göynüke geldi āhirü'l-
emr Sultān Muhammed
Göynüke niçe yük aķçe ve
bennā gönderdi Göynükde
cāmi'

5. göynük:-e

Diğer 52

Mısra: 27

Göynük şehri.

geçdi Göynüke geldi āhirü'l-
emr Sultān Muhammed
Göynüke niçe yük aķçe ve
bennā gönderdi Göynükde
cāmi'

6. göynük:-e

Diğer 52

Mısra: 28

Göynük şehri.

geçdi Göynüke geldi āhirü'l-
emr Sultān Muhammed
Göynüke niçe yük aķçe ve
bennā gönderdi Göynükde
cāmi'

7. göynükde:-de

Diğer 53

Mısra: 15

Göynük şehri.

çağurdu şeyh pilavı şāhibine
virüñ didi virdiler hikāyet
olunur
ki Göynükde Akşemseddinüñ
bir tacir koñşısı varıdı ol

8. göynükden:-den

Diğer 53

Mısra: 23

Göynük şehri.

okumağa ta'yin olunanuñ birisi
'ālīm ve kāmīl ve zāhid ve
fāzıl oldu Göynükden göçdi
Bursada Orhan

9. göynükün:-ün

Diğer 57

Mısra: 20

Göynük şehri.

gidelüm didi Göynükün cānib-i
şarkisinde

Sarrâc makberesi demekle
ma'rûf ve

10. göynük:

Diğer 61

Mısra: 6

Göynük şehri.

dirneği vardı ol kızcağazı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışâr tağında oynayup
gezerken horus ötdi cinniler

11. göynükde:-de

Diğer 61

Mısra: 4

Göynük şehri.

diledi şeyh kabûl eylemedi
hikâyet olunur ki Göynükde bir
nâ-bâlîğa kızcağaz geç vakit
evden taşra çıktı cinnilerün

12. göynükde:-de

Diğer 61

Mısra: 16

Göynük şehri.

ol kızuñ hâlâ Göynükde evlâdı
vardur Akşemseddîn bir
kitâb arkasına kendü hâtt-ı
şerifleriyle yazmışlar tarîk-i

13. göynüke:-e

Diğer 64

Mısra: 3

Göynük şehri.

Göynüke gitmişdi gelince şabr
eyledi Akşemseddîn geldi
halk etrâfdan gelüp emrâz-ı
bedeniyyeden sorarlardı Şeyh

14. göynükde:-de

Diğer 67

Mısra: 14

Göynük şehri.

vefât eyledi kabri Göynükde
mezâr-ı şerif içinde
kıble cânibindedür

15. göynüke:-e

Diğer 70

Mısra: 10

Göynük şehri.

eyledi meyyitin Bursadan
Göynüke getürdiler mezâr-ı
şerif
içinde defn olundu ortadağı
mezâr anlarındur

16. göynükde:-de

Diğer 72

Mısra: 17

Göynük şehri.

vefât eyledi ve Mevlânâ
'Abdu'r-rahmân-ı Câmî sekiz
yüz
toksan sekiz târîhinde vefât
eyledi Göynükde Sinan Hâlife

17. göynüke:-e

Diğer 72

Mısra: 29

Göynük şehri.

dervîş-i seyyâh şeklinde geldi
beni Bursada buldı andan
İstanbula gitdi ben Göynüke
gittüm İstanbuldan Göynüke

18. göynüke:-e

Diğer 72

Mısra: 29

Göynük şehri.

dervîş-i seyyâh şeklinde geldi
beni Bursada buldı andan
İstanbula gitdi ben Göynüke
gittüm İstanbuldan Göynüke

19. göynük:

Diğer 42

Mısra: 3

Bolu iline bağlı bir ilçe.

hayvanât aña söylerdi kaçaba-i
Göynükde bir mu'temeddün
'aleyh bir kimse câmi'ü'l-
menâkıb Emîr Hüseyyine
Göynük

göynük kasabasında:

1. göynük kasabasında:-n, -da

Diğer 41

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Göynük şehri.

eylemişlerdi lâkin hâtırından
gitmişdi otuz yıldan sonra
Göynük
kasabasında mütemekkin olıcağ
bir gün bir sipâhî geldi şeyhe

göz:

1. gözleri:-ler, -i

Diğer 61

Mısra: 9

Görme organı, göz.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabağ oldu kıızı babası
anda buldı vâkı' ayı kız hikâyet
eyledi lâkin kızcağazuñ iki
gözleri

2. gözleri:-ler, -i

Diğer 61

Mısra: 15

Görme organı, göz.

anasına çağırıldı gözüm gördi
şeyhüñ 'alemin ve şeyhi gördüm
didi halk kızuñ üstüne üşdiler
gözleri görmüş buldılar

3. gözinden:-i, -n, -den

Diğer 49

Mısra: 8

Görme organı, göz.

şaçı nûr gibi şa'sa'a virmiş
mübârek saçın şağalın ve
toprağa
bulamış gözünden yaş akar sofrâ
kadar yir yaş olmuş münâcât

4. gözetdi:-et, -di

Diğer 53

Mısra: 16

*Bir kişinin müsait olduğu
anı bulmak için bakmak,
gözetlemek.*

bâzırgânüñ üç oğlu ve bir kıızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-hâtır olduğu vakt
oğlancukları du'â ve himmet

5. gözi:-i

Diğer 69

Mısra: 22

Görme organı, göz.

ol karınuñ oğlu rivâyet eyler
karınuñ gözi görmezdi
yetdüm iletdüm irtesi şabâh
gördüm karınuñ gözi görmüş
kendü

gözet:

1. gözedüp:-üp

Diğer 43

Mısra: 22

Gözlemek, izlemek.

kalıkcağ yire dökülen etmek
pâreciklerin ve pirinç
dâneceklerin gözedüp deñşürüp
yerin didi hikâyet olunur ki

gözi görmüş:

1. gözi görmiş:-miş

Diğer 69

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Gözü görmek.

ol karının oğlu rivâyet eyler
 karının gözi görmezdi
 yetdüm iletdüm irtesi şabâh
 gördüm karının gözi görmiş
 kendü

gözine nür geldi:

1. gözine nür geldi:-di

Diğer 61

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gözün açılması, görmeyen
 gözün görür olması.*

Akşemseddin şüfiler ile öninde
 'alem ile ol araya uğradı
 şeyhün ruhaniyeti berekâtıyla
 kızın gözüne nür geldi babasına

gözünün nürü:

1. gözünün nürü:

Diğer 43

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Gözünün nuru, ışığı. II
 Görme yetisi.*

şeyh pîr-i za'if oldukça gözünün
 nûrı artardı gözlüğe
 muhtâc olmadı sebebinden sü'âl
 eylediler cevâb virüp sofa

gözle:

1. gözler:-r

Diğer 65

Mısra: 2

Korumak, kollamak.

eyledün senün tabîbün seni
 gözler ve senün tâbî'atun bilür
 senün meşrebün muktezâsı
 budur anların oldur pes

gözler görmedük:

1. gözler görmedük:

Diğer 74

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

*Daha önce hiç görülmemiş,
 eşi benzeri olmayan.*

bir risâle cem' eylemişdür ki
 gözler görmedük ve kulaqlar

işitmedük 'acâyib yazmışdur ve
 'ilm-i fıkıhda dağı bir kitâb

gözlük:

1. gözlük:-e

Diğer 43

Mısra: 19

*Görme bozukluğu olan
 gözlerin daha iyi görmesine
 veya gözleri korumaya yarayan,
 bir çerçeveye yerleştirilmiş çift
 camdan oluşan araç.*

şeyh pîr-i za'if oldukça gözünün
 nûrı artardı gözlüğe
 muhtâc olmadı sebebinden sü'âl
 eylediler cevâb virüp sofa

gözüm gördi:

1. gözüm gördi:-di

Diğer 61

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gözün görmesi, görmek.

anasına çağırdı gözüm gördi
 şeyhün 'alemin ve şeyhi gördüm
 didi halk kızın üstüne üşdiler
 gözleri görmiş buldılar

güc:

1. gücdür:-dür

Diğer 57

Mısra: 17

Zorluk, güçlük.

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyh
 eyitdi insan cinn-ile dâim bir
 yerde olmak gücdür var git
 ahyânen gel didi cinnî dağı

2. güçle:-le

Diğer 69

Mısra: 8

Zorluk, güçlük.

ağşam eve güçle vardı bugün
 şeyhün bir âdemin urdum
 irişün şeyhe şefâ'at eyleñ didi
 şeyhe âdem vardı merhûm

3. güç-ile:-ile

Diğer 56

Mısra: 11

Güçlülük, zorla.

eyledi bârî şol köhne kürklü
 şüfinün boynın urayın Mahmûd
 Paşa dağı dürlü te'vil eyledi
 güç-ile men' eyledi pâdişâhum
 siz

4. gücile:-ile

Diğer 71

Mısra: 11

Güçlülük, zorlukla.

alayazdı gücile kurtuldi döndi
 geldi Nûr'l-hüda bile alup
 gitdi rivâyet olunur ki Kağtaroğlu
 demekle ma'rûf bir beg vardı

güd:

1. güderdüm:-er, -dü, -m

Diğer 52

Mısra: 15

Otlamak, gütmek.

zîrâ ben hayvanât güderdüm bu
 araya geldüğümde koyun bu
 mezâr-ı şerîfün üzerine
 uğramazdı ol araya varıcak iki
 bölünürdi

gülmek şadâsı:

1. gülmek şadâsı:-sı, -

Diğer 68

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Gülme sesi. II Kahkaha
 atmak.*

ammâ tenhâsında kılurdi ve
 'abüsü'l-vech degüldi tebessüm
 iderdi amma gülmek şadâsı
 ağzından işitilmedi evâ'ilde

gülzâr:

1. gülzâr:

Diğer 55

Mısra: 12

*İbrahim Tennuri'nin Fatih
 Sultan Mehmed'e sunduğu
 ahlaki, dini, tasavvufi konulu
 mesnevisidir. Gülzar-ı Manevi.*

virdi şeyhün bu kerâmetin
 göricek Sefer-şâh şıdık ile mürîd
 oldı ve Şeyh İbrâhîm ol kitâba
 Gülzâr diyü ad virdi Mevlânâ

gün:

1. günde:-de

Diğer 39

Mısra: 20

*Gün, bir günlük zaman
 dilimi.*

itdürdi hattâ yidi günde bir
 kaşuk sirkeden gayrı nesne ekl
 ve

şürb eylemez oldu Ahlāk-ı
zemîmeden pāk olup ahlāk-ı

2. gün:

Diğer 44

Mısra: 19

*Gün, bir günlük zaman
dilimi.*

Şeyh cevāp virüp oruçda niyet
şartdur biz ol gün
şavma niyet eylemezüz 'umūm
āflet hāvfindan hayrete düşüp

3. gün:

Diğer 48

Mısra: 8

*Gün, bir günlük zaman
dilimi.*

i'tibār ve i'tikād eyleyüp yarak
gördi Koştantıniye üzerine
vardı elli dört gün ceng eyledi
āhîr Firengistāndan İstanbula

4. günde:-de

Diğer 74

Mısra: 23

*Gün, bir günlük zaman
dilimi.*

kābil degüldi ve ceyyidü'l-hātt-
ıdı ve bu cevdet-i hātt ile
temām hātım-ı kelāmu'llāhı on
dört günde min evvelihî ilā

5. gün:

Diğer 45

Mısra: 14

An, vakit, zaman.

Muhammed Hamdî yetim zā'if
ve zelil kalur yohsa bu
miñneti çok dünyādan
göçerdüm bir gün mezkūr
Hamdî Çelebînün

6. gün:

Diğer 48

Mısra: 23

An, vakit, zaman.

yürüyüş eylesünler ol gün feth
ola Koştantıniye içi
şadā-yı ezānla dola didi pes ol
gün ol sā'at oldu

7. gün:

Diğer 48

Mısra: 24

An, vakit, zaman.

yürüyüş eylesünler ol gün feth
ola Koştantıniye içi

şadā-yı ezānla dola didi pes ol
gün ol sā'at oldu

8. gün:

Diğer 49

Mısra: 16

An, vakit, zaman.

fethini istihrāc eylemişdük qal'a
feth olunduğı
gün karındaşum Hızır 'abā-püş
veliler ile 'askerün

9. gün:

Diğer 53

Mısra: 8

An, vakit, zaman.

harāba müteveccih olmışdur
hikāyet olunur ki bir gün hazret-
i
şeyhün öñine yemek için şahān
pilāv getürdiler pilāva

10. gün:

Diğer 53

Mısra: 17

An, vakit, zaman.

bāzırgānuñ üç oğı ve bir kızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-hātır olduğı vakt
oğlancukları du'ā ve himmet

11. gün:

Diğer 54

Mısra: 3

An, vakit, zaman.

halk anlara laķab kodılar cum'a
gün olup halk cāmî'e giricek
anlar meyhāneye cem' olurlardı
hamr içerlerdi ser-hoş olurlardı

12. gün:

Diğer 54

Mısra: 9

An, vakit, zaman.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimāt iderdi bir gün yine
meyhānede
'iys iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında hamr

13. gün:

Diğer 55

Mısra: 29

An, vakit, zaman.

vālidesinün babasıdur rivāyet
olunur ki bir gün Sultān

14. gün:

Diğer 64

Mısra: 30

An, vakit, zaman.

bunuñla sülük mı olur şeyhün
hizmetkārı ta'ām
getüricek kabül eylemedüm alup
gitti ol gün ziyāde mużtarib

15. gün:

Diğer 65

Mısra: 4

An, vakit, zaman.

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu hātıra oldu ki bir
şahān çerb pilāv olsa yesem

16. gün:

Diğer 68

Mısra: 15

An, vakit, zaman.

vardı bir gün eyitdi ya Evhād
filan gün aḥşam gel gice seni
Beğbāzārına göndereyin didi
Evhād geldi ta'ām yendi

günāh:

1. günāhumuzdan:-u, -muz, -
dan

Diğer 63

Mısra: 9

Günah, suç.

buyurdi kim hiç dünyāmuz
olduğı yok idi 'Aceb kağı
günāhumuzdan oldu Şeyh Hācī
Bayram rahmetullāhī 'aleyhi

günden güne:

1. günden güne:-e

Diğer 38

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Gün geçtikçe, git gide, her
gün biraz daha.*

Eğerçi zāhirā 'ilm-i zāhire
müştāğil idi ammā 'ilm-i bāṭın
arzūsi
kalbinden gitmezdi günden güne
artardı 'Ākıbet

gündüz:

1. gündüz:

Diğer 65

Mısra: 12

*Gündüz vaktinde,
gündüzleyin.*

getüren dervişleri muḳaddemā
gündüz kullanur gice ihyā
itdürürdi aña dek ki feth
müyesser ola ba'de ḫalvete

güz faşlında:

1. **güz faşlında:**-n, -da
Diğer 66
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Sonbahar mevsimi.

sekiz yüz seksen yedi senesinde
güz faşlında seh-şenbih
gicesinde vāḳi' oldı ḳabr-i
şerifleri Ḳayseriyyededür
Allāhu

güzel:

1. **güzel:**
Diğer 43
Mısra: 8
*İnsanda hoşa giden bir etki
ve estetik duygu uyandıran şeyin
niteliği.*

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nāgāh şeyhün ol ata meyli oldı
lākin ol meyilden rücu' ve
istiğfār

H

haber evleñ:

1. **haber eyleñ:**-ñ
Diğer 72
Mısra: 21
Kelime Tipi: **Deyim**
*Haber vermek, bildirmek,
haber ulaştırmak.*

anlar ḫikāyet ider bir gün bir
nemed-püş derviş geldi
Ḥamdünün
evi bu mıdır didi budur didük
varuñ haber eyleñ didi haber

haber geldi:

1. **haber geldi:**-di
Diğer 68
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Deyim**
*Bir olay, bir olguya ait
bilginin ulaşması.*

yatsu nemāzı kılındı şeyh içerü
gitdi bir miḳdār zemāndan

şoñra içertüden haber geldi ol
huşuşdan ferāğat olundu Evḫad

haber kılduk:

1. **haber kılduk:**-du, -k
Diğer 72
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Deyim**
*Haber vermek, bildirmek,
haber ulaştırmak.*

kılduk merḫüm Ḥamdī Çelebi
geldi bu derviş gördi ağlaşdılar
muşāfāha kıldılar üç gün üç gice
muşāḫabet kıldılar

haber virdi:

1. **haber virdi:**-di
Diğer 66
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Deyim**
*Haber vermek, bildirmek,
haber ulaştırmak.*

vāḳi' ayı haber virdi Akşeyḫ
buyurdı kim bu 'ādeti terk
eyleme
dervişlere daḫı itdür Şeyḫ
İbrāhīmün vefātı hicretün

haber virürdi:

1. **haber virürdi:**-ür, -di
Diğer 67
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Deyim**
*Haber vermek, bildirmek,
haber ulaştırmak.*

toğmış ḫayātde iken filān işde
imiş ḫālā rahmetde yā 'azābda
diyü haber virürdi Mezbūr
Sa'dullāh sekiz yüz toḳsan
tārīhinde

ḫabl-ı şerī' atı:

1. **ḫabl-ı şerī' atı:**-ı
Diğer 67
Mısra: 22
Kelime Tipi: -
Şeriat ipi. II İslam esasları.

virmiş erlerden idi fuḫūlāt-ı
dünyāyı tārık ve ḫabl-ı şerī' atı
mütemessik idi dāima ḫalkdan
'uzlet belki firār idüp şāmit ve

hacc eyledi:

1. **hacc eyledi:**-di
Diğer 43
Mısra: 18
Kelime Tipi: -
*Hac zamânında Mekke'ye
gidip Kâbe'yi ziyâret etmek,
hacı olmak.*

baña ḫizmet eyler didi rivāyet
olunur ki şeyḫ yidi def'a ḫacc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücāvır oldı ḫikāyet olunur ki

ḫacca gitdi:

1. **ḫacca gitdi:**-di
Diğer 67
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
*Hac ibadetini yerine
getirmek üzere Mekke'ye gitmek.*

dirlerdi Akşemseddin ḫacca
gitdi Sa'dullāhı bile alup
gitdi Mezbūr Sa'dullāh Çelebi
rivāyet ḫılır yolda giderken

ḫāce ahmed dedeve:

1. **ḫāce ahmed dedeve:**-y, -e
Diğer 65
Mısra: 26
Kelime Tipi: -
*Ahmed Dedebalı. İbrāhīm
Tennūrî'nin müridi ve öldükten
sonra ḫalīfesi.*

İbrāhīm hemān ol menzilde
ḫādimleri Ḥāce Ahmed Dedeye
bir
tennūr ḫazdurup içine od
yaḫdılar ol vech ile kim işāret

ḫāce 'alī erdebīlīye:

1. **ḫāce 'alī erdebīlīye:**-y, -e
Diğer 63
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
*Alâeddin Erdebīlī, Ebü'l-
Hasen Alâüddin Ḥāce Alī b.
Sadriddin Mūsā Erdebīlī (ö.
832/1429) Safeviyye tarikatı
şeyhlerinden. Safeviyye
tarikatının kurucusu Şeyḫ
Saḫiyyüddin-i Erdebīlī'nin
torunu ve Şeyḫ Sadreddin-i
Erdebīlī'nin oğludur.*

anuñ 'alāmetidür ba'de Ḥāce
'Alī Erdebīlīye varmışdur

ḫacı bavram:

1. hâcî bayram:

Diğer 38

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin pîri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Velî' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Velî, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

ve'l-bahrü'z-zâhirü'l-muḥakkık Hacı Bayram otururdu iştihâr bulmuşdı ve tarîk-i Bayramda olan ba'zı 'ârif

2. hâcî bayram:

Diğer 38

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin pîri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan

bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Velî' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Velî, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

-ḳaddesallāhu sırrahu'l- 'azîz- ḫâzretleri seccâde-i irşâdda dervişler Akşemseddin ṭab'ın Hâcî Bayram Ḥâzretleri ṭab'ına

3. hâcî bayram:

Diğer 38

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin pîri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Velî' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Velî, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

evfaḳ görüp Akşemseddine Ḥâcî Bayramı terḡib iderlerdi lâkin Ḥâcî Bayram Ḥâzretleri kes-i nefis için ba'zı mühimmât-ı

4. hâcî bayram:

Diğer 39

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin pîri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Velî' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Velî, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

taḳarlar cebren Anḳara şehrinde Ḥâcî Bayram işigine bıraḡurlar nazar eyler zencirü'n ucın Ḥâcî Bayram ḳaddese elinde

5. hâcî bayram:

Diğer 39

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin pîri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi

döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Veli' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Veli, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başladı. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

takarlar cebren Anka şehrinde Hacı Bayram işigine birağurlar nazar eyler zencirün ucın Hacı Bayram kaddese elinde

6. hâcî bayram:

Diğer 39

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin piri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Veli' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı

Bayram-ı Veli, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başladı. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

Bayramın burçak imcesi var imiş şüfiler tarlada burçak yolarlar imiş Akşemseddin ol esnâda geldi Hacı Bayram iltifât

7. hâcî bayram:

Diğer 39

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin piri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Veli' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Veli, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başladı. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

şadıka hâşıl oldu pes Hacı Bayram Akşemseddine enva'-ı 'ibâdât-ı şâkka ve riyâzât ve hâlvat ve mücâhede

8. hâcî bayram:

Diğer 39

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf

ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin piri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Veli' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Veli, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başladı. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

ol kelbcegilere virilen ta'âmın yanına oturdu yemeğe başladı Hacı Bayram bî-ihitiyâr yâ kösec beni yakduñ didi kendü

9. hâcî bayram:

Diğer 41

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin piri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de

hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Veli' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Veli, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

hılâfet virdüñ hikmeti nedür
dildiler Hacı Bayram cevâb virdi
ki
Hâzâ kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimâ yesme'u ve yerâ
şümme ye'rifuhü ve hüm
yes'elüne min hikmetihî mâ ra'â
ev

10. hâcî bayram:

Diğer 45

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin piri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Veli' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Veli, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

didi hikâyet olunur ki Hacı Bayram hazretleri şeyhe dimiş ki
ya Kösec niçe bir riyâzet
kılursın sen bu riyâzatla nûr-ı
mağz

11. hâcî bayram:

Diğer 59

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin piri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Veli' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Veli, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

12. hâcî bayram:

Diğer 60

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin piri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi,

Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Veli' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Veli, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

hikâyet olunur ki Hacı Bayram marâz-ı mevtinde
benüm nemâzumı Aşkemseddin
kılson ve beni ol yusun diyü

13. hâcî bayram:

Diğer 60

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin piri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Veli' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Veli, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine

başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

vaşiiyet eyledi pes Hacı
Bayram vefât eyledi
Akşemseddin
hâzır degüldi Hacı Bayramuñ
şüfleri ser-gerdân oldılar yol

14. hâcî bayram:

Diğer 40

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiye'nin piri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Velî onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Velî'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Velî' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Velî, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

Nûriyye ikincisi Def'-i Metâ'in üçüncüsü Risâle-i Zikrullâh dördüncü Şerh-i Akvâl-i Hâcî Başa ya'nî Hâcî Bayram beşinci

hâcî bayram ankaravî:

1. hâcî bayram ankaravî:

Diğer 62

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf

ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiye'nin piri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Velî onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Velî'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Velî' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Velî, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

ruhâniyyete erdiler Şeyh
Şücâ'ddin-i Karamanî ve
Muzafer
Lârendevî ve Hâcî Bayram
Ankaravî gibi ve dimişlerdür ki

hâcî bayrama:

1. hâcî bayrama:-a

Diğer 38

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiye'nin piri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Velî

onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Velî'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Velî' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Velî, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

şer'iyye için ba'zı dervişlere dervâh ve cerr itdürürdi ol sebebdan Akşemseddin ibâ idüp Hâcî Bayrama varmazdı

2. hâcî bayrama:-a

Diğer 41

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiye'nin piri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Velî onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Velî'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Velî' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Velî, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

cevâb virüp otuz yıldan evvel
seyâhatda gezerken kalbimün
meyli vaķi' olan yir ancak didi
rivayet olunur ki Hâcî Bayrama

hâcî bayramı:

1. hâcî bayramı:-ı

Diğer 38

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye
tarikatının kurucusu. Mutasavvıf
ve şairdir. Anadolu
topraklarında doğup büyüyen
bir Türk mutasavvıfı tarafından
kurulmuş ilk tarikat olan
Bayramiyye'nin piri Hacı
Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk
yarısında Orhan Gazi
döneminde Ankara'da doğdu.
Doğum tarihi, adı, ailesi ve
hayatının diğer safhaları
hakkında bilgi yoktur. Türbesi,
Ankara'da Hacı Bayram
Camii'nin bitişiğinde
bulunmaktadır. Asıl adı Numan
bin Ahmed'dir. Somuncu Baba
diye bilinen Hamideddin-i Velî
onu talebeliğe kabul etti. Din ve
fen ilimlerinde yüksek
derecelere kavuştu. Ona
Bayram lakabını veren de
hocası Hamideddin-i Velî'dir.
Bir süre sonra Şeyh ile hacca
gidince Hacı Bayram oldu.
Kendisine ermiş gözüyle
bakıldığı için de ' 'Hacı Bayram
Velî' ismiyle anılmaya
başladı. 1412 yılında Hacı
Bayram-ı Velî, hocası
Hamidiüddin'in Aksaray'da
ölümünden sonra Ankara'ya
dönüp irşad faaliyetlerine
başlar. Bu tarih, ilk Türk
tarikati olan Bayramiye
tarikâtının kuruluşu kabul edilir.

evfak görüp Akşemseddine Hâcî
Bayramı terğib iderlerdi
lâkin Hâcî Bayram Hazretleri
kes-i nefis için ba'zı mühimmât-
ı

hâcî bayramuñ:

1. hâcî bayramuñ:-uñ

Diğer 39

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye
tarikatının kurucusu. Mutasavvıf
ve şairdir. Anadolu
topraklarında doğup büyüyen
bir Türk mutasavvıfı tarafından

kurulmuş ilk tarikat olan
Bayramiyye'nin piri Hacı
Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk
yarısında Orhan Gazi
döneminde Ankara'da doğdu.
Doğum tarihi, adı, ailesi ve
hayatının diğer safhaları
hakkında bilgi yoktur. Türbesi,
Ankara'da Hacı Bayram
Camii'nin bitişiğinde
bulunmaktadır. Asıl adı Numan
bin Ahmed'dir. Somuncu Baba
diye bilinen Hamideddin-i Velî
onu talebeliğe kabul etti. Din ve
fen ilimlerinde yüksek
derecelere kavuştu. Ona
Bayram lakabını veren de
hocası Hamideddin-i Velî'dir.
Bir süre sonra Şeyh ile hacca
gidince Hacı Bayram oldu.
Kendisine ermiş gözüyle
bakıldığı için de ' 'Hacı Bayram
Velî' ismiyle anılmaya
başladı. 1412 yılında Hacı
Bayram-ı Velî, hocası
Hamidiüddin'in Aksaray'da
ölümünden sonra Ankara'ya
dönüp irşad faaliyetlerine
başlar. Bu tarih, ilk Türk
tarikati olan Bayramiye
tarikâtının kuruluşu kabul edilir.

Bayramuñ burçak imecesi var
imîş şüfiler tarlada burçak
yolarlar imîş Akşemseddin ol
eşnâda geldi Hâcî Bayram iltifât

2. hâcî bayramuñ:- 'uñ-uñ

Diğer 60

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye
tarikatının kurucusu. Mutasavvıf
ve şairdir. Anadolu
topraklarında doğup büyüyen
bir Türk mutasavvıfı tarafından
kurulmuş ilk tarikat olan
Bayramiyye'nin piri Hacı
Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk
yarısında Orhan Gazi
döneminde Ankara'da doğdu.
Doğum tarihi, adı, ailesi ve
hayatının diğer safhaları
hakkında bilgi yoktur. Türbesi,
Ankara'da Hacı Bayram
Camii'nin bitişiğinde
bulunmaktadır. Asıl adı Numan
bin Ahmed'dir. Somuncu Baba
diye bilinen Hamideddin-i Velî
onu talebeliğe kabul etti. Din ve
fen ilimlerinde yüksek
derecelere kavuştu. Ona
Bayram lakabını veren de
hocası Hamideddin-i Velî'dir.
Bir süre sonra Şeyh ile hacca
gidince Hacı Bayram oldu.

Kendisine ermiş gözüyle
bakıldığı için de ' 'Hacı Bayram
Velî' ismiyle anılmaya
başladı. 1412 yılında Hacı
Bayram-ı Velî, hocası
Hamidiüddin'in Aksaray'da
ölümünden sonra Ankara'ya
dönüp irşad faaliyetlerine
başlar. Bu tarih, ilk Türk
tarikati olan Bayramiye
tarikâtının kuruluşu kabul edilir.

vaşiyet eyledi pes Hâcî
Bayram vefât eyledi
Akşemseddin
hâzır degüldi Hâcî Bayramuñ
şüfileri ser-gerdân oldılar yol

3. hâcî bayramuñ:-uñ

Diğer 60

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye
tarikatının kurucusu. Mutasavvıf
ve şairdir. Anadolu
topraklarında doğup büyüyen
bir Türk mutasavvıfı tarafından
kurulmuş ilk tarikat olan
Bayramiyye'nin piri Hacı
Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk
yarısında Orhan Gazi
döneminde Ankara'da doğdu.
Doğum tarihi, adı, ailesi ve
hayatının diğer safhaları
hakkında bilgi yoktur. Türbesi,
Ankara'da Hacı Bayram
Camii'nin bitişiğinde
bulunmaktadır. Asıl adı Numan
bin Ahmed'dir. Somuncu Baba
diye bilinen Hamideddin-i Velî
onu talebeliğe kabul etti. Din ve
fen ilimlerinde yüksek
derecelere kavuştu. Ona
Bayram lakabını veren de
hocası Hamideddin-i Velî'dir.
Bir süre sonra Şeyh ile hacca
gidince Hacı Bayram oldu.
Kendisine ermiş gözüyle
bakıldığı için de ' 'Hacı Bayram
Velî' ismiyle anılmaya
başladı. 1412 yılında Hacı
Bayram-ı Velî, hocası
Hamidiüddin'in Aksaray'da
ölümünden sonra Ankara'ya
dönüp irşad faaliyetlerine
başlar. Bu tarih, ilk Türk
tarikati olan Bayramiye
tarikâtının kuruluşu kabul edilir.

gözedüp muntazırlar idi
Akşemseddin nâ-gâh çıka geldi
Hâcî
Bayramuñ borcından sü'âl
eyledi toksan biñ akçe borcı
çıkdi

4. **hâcî bayramuñ:-uñ**

Diğer 60

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

(ö. 833/1430) Bayramiyye tarikatının kurucusu. Mutasavvıf ve şairdir. Anadolu topraklarında doğup büyüyen bir Türk mutasavvıfı tarafından kurulmuş ilk tarikat olan Bayramiyye'nin pîri Hacı Bayrâm-ı Velî, XIV. yüzyılın ilk yarısında Orhan Gazi döneminde Ankara'da doğdu. Doğum tarihi, adı, ailesi ve hayatının diğer safhaları hakkında bilgi yoktur. Türbesi, Ankara'da Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır. Asıl adı Numan bin Ahmed'dir. Somuncu Baba diye bilinen Hamideddin-i Veli onu talebeliğe kabul etti. Din ve fen ilimlerinde yüksek derecelere kavuştu. Ona Bayram lakabını veren de hocası Hamideddin-i Veli'dir. Bir süre sonra Şeyh ile hacca gidince Hacı Bayram oldu. Kendisine ermiş gözüyle bakıldığı için de 'Hacı Bayram Veli' ismiyle anılmaya başladı. 1412 yılında Hacı Bayram-ı Velî, hocası Hamidüddin'in Aksaray'da ölümünden sonra Ankara'ya dönüp irşad faaliyetlerine başlar. Bu tarih, ilk Türk tarikatı olan Bayramiye tarikatının kuruluşu kabul edilir.

Akşemseddin ol borcuñ otuz biñini boynına aldı bakîsin Hâcî Bayramuñ sâyir ehibbâsı boyunlarına aldılar

hâcî paşadur:

1. **hâcî paşadur:-dur**

Diğer 63

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hacı Bayram-ı Velî'ye isnat edilen isim.

ism-i şerîfleri Hâcî Paşadur Anka ra şehrine karîb Çubuk şuyınuñ üzerinde dere içinde Şolfa zî nâm kıyaredendür evâ'ilde

hâdim:

1. **hâdimleri:-ler, -i**

Diğer 65

Mısra: 26

Hizmet eden.

İbrâhîm hemân ol menzilde hâdimleri Hâce Ahmed Dedeye bir tennûr kıazdurup içine od yakdılar ol vech ile kim işâret

hâdimü'l-fukarâ:

1. **hâdimü'l-fukarâ:**

Diğer 59

Mısra: 12

Fukara babası.

Naħnu mea 'şera'l-enbiyâ' lâ nûrişu bu zâ'if ve naħîf hâdimü'l-fukarâ Muhammed bin Hamza el-fakîr

hadis:

1. **hadis:**

Diğer 59

Mısra: 4

Hadis, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in sözleri.

Naħnu mea 'şera'l-enbiyâ' lâ nûrişu didi bu hadis meşhûrdur hadis-i meşhur Yûşikûmullâh

2. **hadisi:-i**

Diğer 67

Mısra: 2

Hadis, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in sözleri.

hadisi meşetti hatt ile yazdı Kâle'n-nebiyyü 'aleyhi's-selâm izâ taħayyertüm fi'l-umûr festa'inû min ehl'il-kubûr

hadis-i meşhur:

1. **hadis-i meşhur:**

Diğer 59

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Meşhur, herkesçe bilinen hadis.

Naħnu mea 'şera'l-enbiyâ' lâ nûrişu didi bu hadis meşhûrdur hadis-i meşhur Yûşikûmullâh

hadis-i şerif:

1. **hadis-i şerif:**

Diğer 47

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mübarek hadis.

beyân ve hadis-i şerif nakl idüp seb'a sinine feķile yâ resûlallâhi men imâmu'n-nâsi yevme' izin ķale min veledi ibnû erba'ine seneten keenne

hak:

1. **hakkuñdan:-ķ, -uñ, -dan**

Diğer 60

Mısra: 28

Hak, pay, hisse.

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür amma hakkuñdan ziyâde alma didi ol kimesne içeri girdi gördi bağçe içinde bir

hak celle ve 'alâ:

1. **hak celle ve 'alâ:**

Diğer 37

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kudreti ve şanı yüce Allah.

zuhûr eylemişdür Hak celle ve 'alâ emriyle ol diyardan diyâr-ı Rûma rihlet itdi geldi Amâsiyye sancağında Kıvâķ

hak te'alâ:

1. **hak te'alâ:**

Diğer 58

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüce Allah.

'azâbına giriftâr oldu 'afv olunmak taleb eyledüm zârîlık kıldum Hak Te'alâ du'amı kabûl eyledi var cehennemden

hakâret eyledi:

1. **hakâret eyledi:-di**

Diğer 56

Mısra: 10

Kelime Tipi: Deyim

Aşağılamak, hor ve hakir görmek.

eyledi bārī şol köhne kürklü
şüfinüñ boynın urayın Maḥmūd
Paşa daḥı dürlü te'vil eyledi
güç-ile men' eyledi pādīşāhum
siz

hakikî:

1. ḥakikî:

Diğer 55

Mısra: 5

Esas / gerçek / asıl.

kitāb daḥı ḥakikî ve mecāzî iki
vech ile yazılsun dimişdi
Mevlānā Sefer-şāh gönünden
eyitdi eger Şeyḫ İbrāhīm şāhib-i

hakir:

1. ḥakir:

Diğer 36

Mısra: 9

Değersiz, itibarsız, küçük.

ve kelbuhum bāsiṭun zirā'ayhi
bi'l-vaşid
Hudāvendā kerimā Eger bu faḳir
ve zelil ve ḥakir ve 'alil Emir

hakka'l-vakin:

1. ḥakka'l-yakin:

Diğer 54

Mısra: 26

Kalp ile sezilip bizzat

*duyulan ve basiretle müşahade
olunarak yaşamak suretiyle
hasıl olan bilgi mertebesidir.
Hakka'l-yakin mertebesine
ulaşan kimselere ehl-i marifet
(marifet sahibi) ve arif denir.*

'ayne'l-yakinisi belki ḥakka'l-
yakın olmak istedi şeyḫün āhir
'ömri idi gāyetde pîr-i za'if
olmuşdı şeyḫ aña eyitdi

hal:

1. ḥal:

Diğer 55

Mısra: 8

Vaziyet, hâl, durum.

velâyet ise şeyḫün buyurduḡı
kitābı bu kaftān işâretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyḫ İbrāhîme bu ḥal

2. ḥali:-i

Diğer 57

Mısra: 14

Vaziyet, hâl, durum.

eylediler şeyḫ bu ḥali gördi
tınmadı yatdı uyudı şabâḥ
oldı şeyḫ nemâzdan fâriğ olıcak
gice işitdüḡi ad ile ol kediye

3. ḥalini:-i, -n, -i

Diğer 49

Mısra: 9

Vaziyet, hâl, durum.

eyler Şeyḫün bu ḥalini ve bu
nâlišini görüp dehşetnâk
oldı döndi maḳāmına geldi
kal'aya nâzar eyledi gördi

4. ḥal:

Diğer 70

Mısra: 21

Vaziyet, hâl, durum.

olduḡım zemānda ol altunı gerek
mi ola dîrsin didi 'ākıbet
mezbûr Emru'llāh kötürüm oldı
ol ḥal ile vefât eyledi

5. ḥali:-i

Diğer 39

Mısra: 7

Vaziyet, hâl, durum.

görür hemân bu vâkı'ayı ki gördi
ḥali tebdil oldı döndi Anḳaraya
geldi ittifâk Hâcı

halâ:

1. ḥalâ:

Diğer 38

Mısra: 5

*"Bu zamana kadar, şimdi
bile, hâlen" anlamlarında zarf.*

yunmak lâzım geldi diyüp
yudılar tâbüt içine koydılar ol
zemāndan soñra Şeyḫ Ḥamzaya
Ḳurdboğan didiler Ḥalâ ol

2. ḥalâ:

Diğer 48

Mısra: 12

*"Bu zamana kadar, şimdi
bile, hâlen" anlamlarında zarf.*

Pādīşāha geldiler bir şüfinüñ
söziyle bu kadar 'asker helâk
itdördün ve bu deñlü ḥazine
telef eyledün ḥalâ
Firengistāndan

3. ḥalâ:

Diğer 61

Mısra: 16

*"Bu zamana kadar, şimdi
bile, hâlen" anlamlarında zarf.*

ol kızuñ ḥalâ Göynükde evlâdı
vardur Aḳşemseddin bir
kitāb arḳasına kendü ḥatt-ı
şerifleriyle yazmışlar ṭarîk-i

4. ḥalâ:

Diğer 67

Mısra: 12

*"Bu zamana kadar, şimdi
bile, hâlen" anlamlarında zarf.*

toḡmuş ḥayâtda iken filân işde
imış ḥalâ rahmetde yâ 'azâbda
diyü haber virürdi Mezbûr
Sa'dullāh sekiz yüz toḡsan
tārîhinde

halâyık:

1. ḥalâyıkuñ:-uñ

Diğer 62

Mısra: 21

Halk; ahali, insanlar.

birkaç def'a va'z eyledi
ḥalâyıkuñ kendüye ziyâde
iḳbâlin
görüḡ Bursadan gitti Aḳsaraya
geldi anda fuḳarâ' -i ṭalibin

haleb:

1. haleb:

Diğer 39

Mısra: 3

Suriye'de bir şehir, Halep.

tolmuşdı Aḳşemseddin diyâr-ı
'Araba müteveccih oldı Ḥalebe
vardı Ḥaleb etrâfında bir düş
gördi ki boynına bir zencir

2. ḥalebe:-e

Diğer 39

Mısra: 2

Suriye'de bir şehir, Halep.

tolmuşdı Aḳşemseddin diyâr-ı
'Araba müteveccih oldı Ḥalebe
vardı Ḥaleb etrâfında bir düş
gördi ki boynına bir zencir

halî:

1. ḥalî:

Diğer 67

Mısra: 27
(Ar.) Boş II. Tenha, ıssız.

yazmışlar dirdi kelâm-ı lağv
ağzından çıkmazdı benî âdem
yanında tınmazdı ammâ tenhâ
yirlerde ve hâlî tağlarda zâr zâr

halife:

1. **halifesidür:**-s, -i, -dür

Diğer 42

Mısra: 8

*Birinin yerine geçen kimse,
vekil.*

‘Abdurrahîm rahimehümullâh
halifesidür ‘Abdurrahîm
Merhûm Gâzî Murâd Hanuñ
kâdî- ‘askeri Süleymân Çelebi

2. **halifesi:**-s, -i

Diğer 46

Mısra: 18

*Birinin yerine geçen kimse,
vekil.*

halifesi Şeyh ‘Abdurrahîm geldi
bir sâ‘at tamam
olmadın yetişmiş olaydım rûh-ı
şerifleri falân makâma
varmamış

3. **halifemüz:**-müz

Diğer 54

Mısra: 28

*Birinin yerine geçen kimse,
vekil.*

Kayseriyyede halifemüz Şeyh
İbrâhîm seni irşâd eylesün
didi ve şu makûle bir kitâb te‘lif
eylesün didi pes Mevlânâ Sefer-
şâh

halk:

1. **halkı:**-ı

Diğer 70

Mısra: 4

Ahali, insanlar.

Oturup halkı tarîk-ı Hakkâ
da‘vet ve irşâd iden budur
Bunuñ
ahlâkı ve evşâfı ve kerâmâtı ve
hikâyâtı ayrı kitâb olmağa

2. **halkuñ:**-uñ

Diğer 71

Mısra: 1
Ahali, insanlar.

Meczub idi mescide giren
halkuñ paşmağların ve
pabuçların
görüp şunuñ şâhibi cennetlik
şunuñ şâhibi cehennemlik

3. **halk:**

Diğer 41

Mısra: 3

Ahali, insanlar.

köyde dahı halk üşüp keşret
hâşıl oldu andan dahı gitti
Göynüke
mescid yaptı degirmen yaptı
hikâyet olunur ki

4. **halk:**

Diğer 54

Mısra: 3

Ahali, insanlar.

halk anlara lakab kodılar cum‘a
gün olup halk câmi‘e girecek
anlar meyhânece cem‘ olurlardı
hamr içerlerdi ser-hoş olurlardı

5. **halk:**

Diğer 54

Mısra: 3

Ahali, insanlar.

halk anlara lakab kodılar cum‘a
gün olup halk câmi‘e girecek
anlar meyhânece cem‘ olurlardı
hamr içerlerdi ser-hoş olurlardı

6. **halk:**

Diğer 64

Mısra: 5

Ahali, insanlar.

İbrâhîm eydür çünkü halk tağıldı
Akşemseddîn eyitdi
‘acebdür hiç bir gönlüm ağrır
dir kimse yokdur pes döndi

7. **halk:**

Diğer 62

Mısra: 12

Ahali, insanlar.

ve Bursada çok tırılmışdur
arkasıyla ekmek getirüp
şatup şomun şomun mü‘minler
dirmiş halk teberrüken

8. **halkdan:**-dan

Diğer 67

Mısra: 23

Ahali, insanlar.

virmiş erlerden idi fuzûlât-ı
dünyâyı târik ve hâbl-ı şerî‘atı
mütemessik idi dâima halkdan
‘uzlet belki firâr idüp şâmit ve

9. **halk:**

Diğer 72

Mısra: 10

Ahali, insanlar.

degül diyü örttiler yine açıldı
pes artuk örtmediler halk
yağmura muhtâc olıcağ ol kabr-i
şerîfe bir miqdâr su seperler

halvet:

1. **halvet:**

Diğer 39

Mısra: 19

*Çevre ile her türlü ilişkiyi
kesip yalnız kalma, tenhâya
çekilme. II Tasavvufta halvet,
kulun Allah‘ın huzûrunda
onunla halleşmesi, mânen
sohbet etmesi durumu.*

şâdıkâ hâşıl oldu pes Hacı
Bayram Akşemseddine enva‘-ı
‘ibâdât-ı şâkka ve riyâzât ve
halvet ve mücâhede

2. **halvetde:-de**

Diğer 43

Mısra: 23

*Çevre ile her türlü ilişkiyi
kesip yalnız kalma, tenhâya
çekilme. II Tasavvufta halvet,
kulun Allah‘ın huzûrunda
onunla halleşmesi, mânen
sohbet etmesi durumu.*

şeyh birkaç şüfileriyle halvetde
İnnî e‘budullâhe fe-
tehdumunî‘d-dünyâ

3. **halvet:**

Diğer 44

Mısra: 15

*Çevre ile her türlü ilişkiyi
kesip yalnız kalma, tenhâya
çekilme. II Tasavvufta halvet,
kulun Allah‘ın huzûrunda
onunla halleşmesi, mânen
sohbet etmesi durumu.*

Şeyh karanlı halvet köşesinde
otururdu Zâr zâr
ağlardı yemezdi içmezdi ol
zemân ‘ulemâsından biri

4. **halvetde:-de**

Diğer 44

Mısra: 4

Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme. II Tasavvufta halvet, kulun Allah'ın huzûrunda onunla halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.

eyledi halvetden çıktuktan sonra şeyh hazretleri hoş-hâtır olduğu zemânda halvetde olanlardan biri şeyhün âferin

5. halvetden:-den

Diğer 44

Mısra: 3

Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme. II Tasavvufta halvet, kulun Allah'ın huzûrunda onunla halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.

eyledi halvetden çıktuktan sonra şeyh hazretleri hoş-hâtır olduğu zemânda halvetde olanlardan biri şeyhün âferin

6. halvetde:-de

Diğer 62

Mısra: 1

Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme. II Tasavvufta halvet, kulun Allah'ın huzûrunda onunla halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.

evvel gice halvetde vazîfe biñ şalâvat ve biñ lâ ilâhe illallâh iki rek'at nemâz-ı hâcet şefâ'at-ı nebî ikinci gice

7. halvet:

Diğer 64

Mısra: 15

Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme. II Tasavvufta halvet, kulun Allah'ın huzûrunda onunla halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.

yokdur pes halvet emr eyledi ve ihyâ buyurdu ol gicede dört yüz vâkı'a gördüm çün şabâh nemâzına şalâ didiler

8. halvetde:-de

Diğer 64

Mısra: 25

Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme. II Tasavvufta halvet, kulun Allah'ın huzûrunda

onunla halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.

İskilbde yatur cümle halvetde idiler bunlar riyâzetle me'mûrlar idi ammâ baña her gün kuşluk vaktinde bir çanak bulamaç ve

9. halvete:-e

Diğer 64

Mısra: 20

Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme. II Tasavvufta halvet, kulun Allah'ın huzûrunda onunla halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.

gâlibdi bildüm ki bu hıfz u huzûr cümle şeyhün berekâtındandır pes halvete ve ihyâya müdâvemet eyledüm seksen

10. halvetden:-den

Diğer 65

Mısra: 10

Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme. II Tasavvufta halvet, kulun Allah'ın huzûrunda onunla halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.

yedüm ba'de halvetden ferâgat eyle diyü baña destûr virdi sonra vakti gelecek hilâfet virdi Şeyh İbrâhîm kendüye irâdet

11. halvete:-e

Diğer 65

Mısra: 13

Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme. II Tasavvufta halvet, kulun Allah'ın huzûrunda onunla halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.

getüren dervîşleri muqaddemâ gündüz kullanur gice ihyâ itdürürdi aña dek ki fetih müyesser ola ba'de halvete

halvetde iken:

1. halvetde iken:-de, -iken

Diğer 65

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme. II Tasavvufta halvet, kulun Allah'ın huzûrunda

onunla halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.

iken izn-i şerîfleriyle irşâda meşgûl iken bir 'azîm kabza düşmüşler her ne kadar ki rif'ata mücâhede eyledi müyesser

hamd evlemezsiz:

1. hamd evlemezsiz:-mez, -siz

Diğer 71

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Hamdetmek, şükretmek.

hamd evlemezsiz belki yedi oğlundan birisin sevme-yüp Allâhı sevdüğüne hamd idersiz didi Akşeyh şadahte

hamd idersiz:

1. hamd idersiz:-er, -siz

Diğer 71

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Hamdetmek, şükretmek.

yirde ta'âm yerler aña hamd idersiz şeyh tınmadı Nûru'l-hüdâ eyitdi aña

2. hamd idersiz:-er, -siz

Diğer 71

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Hamdetmek, şükretmek.

hamd evlemezsiz belki yedi oğlundan birisin sevme-yüp Allâhı sevdüğüne hamd idersiz didi Akşeyh şadahte

hamdî:

1. hamdî:

Diğer 46

Mısra: 3

Hamdullah Hamdî (ö. 909/1503), Mesnevileriyle tanınan mutasavvıf şair. Anadolu sahasında hamse sahibi ilk şairdir. Akşemseddîn'in en küçük oğlu.

Olur ehl-i bekâya şüret-i 'ayn Hamdî ehl-i bekâ'ı yâd eyle

2. hamdî:

Diğer 73

Mısra: 23

Hamdullah Hamdi (ö. 909/1503), Mesnevileriyle tanınan mutasavvıf şair. Anadolu sahasında hamse sahibi ilk şairdir. Akşemseddin'in en küçük oğlu.

babası Akşemseddini düşünde gördi iy Hamdi şimdiden girü âhîret yarağın eyle mürşidü's-sâlikin Şeyh İbrâhîme

3. hamdî:

Diğer 73

Mısra: 25

Hamdullah Hamdi (ö. 909/1503), Mesnevileriyle tanınan mutasavvıf şair. Anadolu sahasında hamse sahibi ilk şairdir. Akşemseddin'in en küçük oğlu.

teslîm ve irâdet getür didi
Hamdi uyandı yüregini yanar buldı
Kayseriyyeye Şeyh İbrâhîme
gitmek tedârükünde iken nâ-gâh

4. hamdî:

Diğer 74

Mısra: 4

Hamdullah Hamdi (ö. 909/1503), Mesnevileriyle tanınan mutasavvıf şair. Anadolu sahasında hamse sahibi ilk şairdir. Akşemseddin'in en küçük oğlu.

vardı Hamdi mürid olup murâda
irdi Hamdi Çelebi tefâsîre
müte'allık iki cild kitâb cem'
eyledi Mecâlisü't-Tefâsîr

5. hamdî:

Diğer 74

Mısra: 29

Hamdullah Hamdi (ö. 909/1503), Mesnevileriyle tanınan mutasavvıf şair. Anadolu sahasında hamse sahibi ilk şairdir. Akşemseddin'in en küçük oğlu.

eylemişler ağıniyâyı begenmez
ve kâzıları sevmezdi fuşkâra
ile enîsi vardı bir kimesnenün
babası Hamdi ola ve ecdâdı

6. hamdînün:-n, -nî

Diğer 72

Mısra: 20

Hamdullah Hamdi (ö. 909/1503), Mesnevileriyle tanınan mutasavvıf şair. Anadolu sahasında hamse sahibi ilk şairdir. Akşemseddin'in en küçük oğlu.

anlar hikâyet ider bir gün bir
nemed-püş dervîş geldi
Hamdînün
evi bu mîdur didi budur didük
varuñ haber eyleñ didi haber

7. hamdiye:-y, -e

Diğer 74

Mısra: 1

Hamdullah Hamdi (ö. 909/1503), Mesnevileriyle tanınan mutasavvıf şair. Anadolu sahasında hamse sahibi ilk şairdir. Akşemseddin'in en küçük oğlu.

şeyh İbrâhîm Bursaya geldi
Hamdiye eyitdi seni baña
gönderen
beni dañ saña gönderdi didi
imdi sen benden evvel
Kayseriyyeye

hamdî çelebi:

1. hamdî çelebi:

Diğer 45

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Hamdullah Hamdi (ö. 909/1503), Mesnevileriyle tanınan mutasavvıf şair. Anadolu sahasında hamse sahibi ilk şairdir. Akşemseddin'in en küçük oğlu.

üzre yatup teslim-i cân-ı pāk
eyledi rahmetu'llâhi
'aleyhi rahmeten vâsi'ten
Şeyhün oğlu Hamdi Çelebi
sebeb-i

2. hamdî çelebi:

Diğer 72

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Hamdullah Hamdi (ö. 909/1503), Mesnevileriyle tanınan mutasavvıf şair. Anadolu sahasında hamse sahibi ilk şairdir. Akşemseddin'in en küçük oğlu.

Hamdi Çelebi dimekle
ma'rûfdur

sekiz yüz elli üç târihinde toğdı
toğuz yüz toğuzda

3. hamdî çelebi:

Diğer 72

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Hamdullah Hamdi (ö. 909/1503), Mesnevileriyle tanınan mutasavvıf şair. Anadolu sahasında hamse sahibi ilk şairdir. Akşemseddin'in en küçük oğlu.

kılduk merhûm Hamdi Çelebi
geldi bu dervîşi gördi ağlaşdılar
muşâfağa kıldılar üç gün üç gice
muşâhabet kıldılar

4. hamdî çelebi:

Diğer 73

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Hamdullah Hamdi (ö. 909/1503), Mesnevileriyle tanınan mutasavvıf şair. Anadolu sahasında hamse sahibi ilk şairdir. Akşemseddin'in en küçük oğlu.

Câmî hazretlerinin kemâlin
bilürler Hikâyet olunur ki
Hamdi

Çelebi anası karnında iken Şeyh
Akşemseddin mübârek elin

5. hamdî çelebi:

Diğer 73

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Hamdullah Hamdi (ö. 909/1503), Mesnevileriyle tanınan mutasavvıf şair. Anadolu sahasında hamse sahibi ilk şairdir. Akşemseddin'in en küçük oğlu.

üzerine koyup benüm şâ'ir
oğlum diyü ohşardı
Akşemseddin
vefât eyledüğü zemân Hamdi
Çelebi on yaşında kaldı envâ'-ı

6. hamdî çelebi:

Diğer 73

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Hamdullah Hamdi (ö. 909/1503), Mesnevileriyle tanınan mutasavvıf şair. Anadolu sahasında hamse sahibi ilk şairdir. Akşemseddin'in en küçük oğlu.

Yıldırım Han Medresesinde
Mevlânâ Hayâlî mu'îd idi ve
Hamdî Çelebi

7. hamdî çelebi:

Diğer 73

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

*Hamdullah Hamdi (ö.
909/1503), Mesnevileriyle
tanınan mutasavvıf şair.
Anadolu sahasında hamse
sahibi ilk şairdir.
Akşemseddin'in en küçük oğlu.*

dānişmend idi çok mübāhāse ve
mücādeleleri oldu
Hamdî Çelebi 'ilm-i zāhiri taḥşil
eyledükden sonra bir gice

8. hamdî çelebi:

Diğer 74

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Hamdullah Hamdi (ö.
909/1503), Mesnevileriyle
tanınan mutasavvıf şair.
Anadolu sahasında hamse
sahibi ilk şairdir.
Akşemseddin'in en küçük oğlu.*

vardı Hamdî mürid olup murāda
irdi Hamdî Çelebi tefāsire
müte'allık iki cild kitāb cem'
eyledi Mecālisü't-Tefāsir

hamdî çelebinün:

1. hamdî çelebinün:

Diğer 45

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Hamdullah Hamdi (ö.
909/1503), Mesnevileriyle
tanınan mutasavvıf şair.
Anadolu sahasında hamse
sahibi ilk şairdir.
Akşemseddin'in en küçük oğlu.*

2. hamdî çelebinün:-n, -ün

Diğer 45

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Hamdullah Hamdi (ö.
909/1503), Mesnevileriyle
tanınan mutasavvıf şair.
Anadolu sahasında hamse
sahibi ilk şairdir.
Akşemseddin'in en küçük oğlu.*

Muḥammed Hamdî yetim zā'if
ve zelil kalur yohsa bu
miḥneti çok dünyādan
göçerdüm bir gün mezkūr
Hamdî Çelebinün

3. hamdî çelebinün:-n, -ün

Diğer 72

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Hamdullah Hamdi (ö.
909/1503), Mesnevileriyle
tanınan mutasavvıf şair.
Anadolu sahasında hamse
sahibi ilk şairdir.
Akşemseddin'in en küçük oğlu.*

dirler bir pîr vardı takyācı idi
ehl-i Qur'an ve şāhib-i tecvîd
kimesne idi Hamdî Çelebinün
nice yıllar hizmetinde olmuş idi

4. hamdî çelebinün:-n, -ün

Diğer 74

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Hamdullah Hamdi (ö.
909/1503), Mesnevileriyle
tanınan mutasavvıf şair.
Anadolu sahasında hamse
sahibi ilk şairdir.
Akşemseddin'in en küçük oğlu.*

muhtācdur ve mezbūr Hamdî
Çelebinün oğlu Muḥammed
Zeynū'd-dîn
Çelebi sekiz yüz toḡsan altı
tārîhinde toḡdı ol 'ilim ki

hamdullāh:

1. hamdullāhdur:-dur

Diğer 72

Mısra: 13

*Hamdullah Hamdi (ö.
909/1503), Mesnevileriyle
tanınan mutasavvıf şair.
Anadolu sahasında hamse
sahibi ilk şairdir.
Akşemseddin'in en küçük oğlu.*

bi-iznillāh hemān yağmur zāhir
olur ve kabır-i şerîfleri Evlūk
karyesinde Akşemseddinün
bir oğlu daḥı Hamdullāhdur

hamid el-kayseri:

1. hamid el-kayseri:

Diğer 59

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

*Somuncu Baba (ö.
815/1412) Safevî şeyhi, Hacı
Bayrām-ı Velî'nin mürşidi, âlim.
Şeyh Hamidüddin Aksarâyî
adıyla da bilinir.*

2. hamid el-kayseri:

Diğer 59

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

*Somuncu Baba (ö.
815/1412) Safevî şeyhi, Hacı
Bayrām-ı Velî'nin mürşidi, âlim.
Şeyh Hamidüddin Aksarâyî
adıyla da bilinir.*

mine'l-hācı Bayram ve hüve
mineş-şeyh Hamid el-Kayseri
ve hüve mine's-şeyh

ha-mim:

1. ha-mim:

Diğer 61

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Ayet**

*Ha-Mim (40/Mümin 1,
41/Fussilet 1, 42/Şura 1,
43/Zuhruf 1, 44/Duhan 1,
45/Casiye 1, 46/Ahkaf 1).*

Ha-Mim ve İnnā fetāhnā ve İzā
vaḳa't ve Tebareke ve
'Amme zikr-i lā ilāhe illallāh
tefekkerü fî 'acāyibi'l-kudreti

hammāl-ı mevşili:

1. hammāl-ı mevşili:

Diğer 36

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Hammāl-ı Mevşili II
Kaynaklarda bu şahıs hakkında
herhangi bir bilgiye
rastlanılamamıştır.*

Kemā kâle'n-nebiyyü şallāllāhu
'aleyhi ve sellem ütütü
cevāmi'a'l-kelim ve uḡtuşira
liye'l-kelāmu ihtişāran
rivāyet olunur ki Hammāl-ı
Mevşili rahmetu'llāhi 'aleyhi
cidd

hamr:

1. hamrdur:-dur

Diğer 54

Mısra: 18

Şarap.

hamrdur pes bunların aḥvālī
beyne'n-nās münteşir oldu
Sultān
Muḥammed Ḥandan ḥavf idüp
her biri bir taraḫa kaçdı Sultān

2. hamr:

Diğer 54

Mısra: 4

Şarap.

halk anlara lakab kodılar cum'a
gün olup halk cāmi'e giricek
anlar meyḥāneye cem' olurlardı
hamr içerlerdi ser-ḥoş olurlardı

3. hamr:

Diğer 54

Mısra: 10

Şarap.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimāt iderdi bir gün yine
meyḥānede
'iys iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında hamr

hamse ve hamsine ve semâne mi'e:

1. hamse ve hamsine ve semâne mi'e:

Diğer 47

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

H. 855, M. 1451.

Muḥammede daḫı Şemsüddin
dir Feth-i Koşantıniyye sene
hamse ve hamsine ve semâne
mi'e tārīhinde merḥūm Sultān

hamse ve selāsine:

1. hamse ve selāsine:

Diğer 50

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Otuş beş.

tārīḫ-i hicretten hamse ve
selāsine senesinde Ḥazret-i
'Osmān
raziyallāhü te'ālā 'anhü şehid
oldı Mu'āviye icthād eyledi

hamza:

1. hamza:

Diğer 37

Mısra: 6

Fatih Sultan Mehmed'in

hocası Akşemseddin
Hazretleri'nin babası. Hz.
Ebubekir'in soyundan geldiği
rivayet edilir, Kurtboğan
lakabıyla tanınır.

eş-şeyḫ Muḥammed
Akşemseddin ibni eş-şeyḫ
Ḥamza ibni eş-şeyḫ

2. hamzadur:-dur

Diğer 64

Mısra: 21

Akşemseddin'in
halifelerinden ve Hamzavi
tarikatı mensubu, Şeyh Şamî.

yedinci gece leyle-i berâtdı Şeyḫ
Şamî ki adı Hamzadur
Rūma tâbi Keskin nām kıaryede
yatur Mışırıluoğlu

hançer:

1. hançerin:-in

Diğer 49

Mısra: 3

Hançer, kılıç.

şeyḫün çadırına geldi çadır
berkinmiş hançerin çıkarup
çadırı
bir miktâr şakk eyledi içerü
bakdı gördi çadırın içine
döşenmiş

hanıfiyyü'l-mezheb:

1. hanıfiyyü'l-mezheb:

Diğer 63

Mısra: 24

Hanefî mezhebine mensup.

olunmuş ki müderris ve
müste'iddin cümle Hanıfiyyü'l-
mezheb
olalar pes bunı gördi
medreseden ferāğat eyledi şulḫ
üzere

hân-kâh:

1. hân-kâh:

Diğer 52

Mısra: 10

Allah rızası için ve
misafirleri minnet altında
bırakmamak ihlâsı ile fakir ve
derişlere ve talebe-i uluma
yemek verilen ve misafir edilen
yer.

oldı pes Sultān Muḥammed Ḥan
mezâr-ı şerîfi yapıdı ve şeyḫ için
hân-kâh ve tekye yapıdı eyle olsa
ol tekyeyi şeyḫ kabûl eylemedi

hânkâh-ı bâyezîdiyyede:

1. hânkâh-ı bâyezîdiyyede:-de

Diğer 62

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Şam'da bulunan ilim ve
bilim merkezi.

naḫl olunır ki Şeyḫ Ḥamid niçe
yıl Dımışkda hânkâh-ı
Bâyezîdiyyede ol tarīkuñ
'azizlerinden birinün

hārâb:

1. hārâba:-a

Diğer 53

Mısra: 8

Bozulmuş, yıkılmış, viran.

hārâba müteveccih olmuşdur
hikâyet olunur ki bir gün ḥazret-
i
şeyḫün önine yemek için şahan
pilāv getürdiler pilāva

harâm:

1. harâmdur:-dur

Diğer 44

Mısra: 18

Din kurallarına aykırı
olan, dinî bakımdan yasak olan,
helal karşıtı; yasak.

sü'âl ider ki yılda beş gün

vardur anda oruç tutmak
harâmdur biri bayramdur niçün
bayram gün şayim olursız didi

harb idüp:

1. harb idüp:-üp

Diğer 47

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Savaşmak.

ḫulefâ'-i râşidinden ve
tâbi'inden niçe ulular gelüp
Koşantıniyye üzerine konup
harb idüp müyesser olmadığın

harc:

1. harc:

Diğer 59

Mısra: 7
Harcamak, sarf etmek,
uğruna feda etmek.

degin harc gerekmez mi inkızâ'-
i 'iddetleri vefâtıdır didi
bu cevâba 'aşhâbdan kimse
inkâr eylemedi ve meşâyıhdan

**harrârahû akşemseddin fî-
evâ'ili şa'bân senet-i semâne
ve hamsine ve semâni mi'etin:**

1. **harrârahû akşemseddin fî-
evâ'ili şa'bân senet-i semâne
ve hamsine ve semâni mi'etin:**

Diğer 59

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

"Akşemseddin bunu 858
senesinin Şaban ayının
başlarında kaydetti."

Harrârahû Akşemseddin fî-
evâ'ili şa'bân senet-i semâne ve
hamsine ve semâni mi'etin
ve dahı Akşemseddinün silsile-i
tarîkleri bu vech iledür

hasbiyallâh veni'mel-vekîl:

1. **hasbiyallâh veni'mel-vekîl:**

Diğer 68

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah bize yeter, o ne güzel
vekildir.

hasbiyallâh veni'mel-vekîl
dimege müdâvemet iderdi
hikâyet
olunur ki bir gün koñşılıyla
bayram cem'iyetine vardı

hâsıl oldu:

1. **hâsıl oldu:-dı**

Diğer 39

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Meydana gelmek, doğmak.

şadıka hâsıl oldu pes Hâcî
Bayram Akşemseddine enva'-ı
'ibādât-ı şakka ve riyazât ve
hâlvat ve mücâhede

2. **hâsıl oldu:-dı**

Diğer 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Meydana gelmek, doğmak.

köyde dahı halk üşüp keşret
hâsıl oldu andan dahı gitdi
Göynüke
mescid yapıdı degirmen yapıdı
hikâyet olunur ki

hâşive vazmıslardur:

1. **hâşive yazmıslardur:-mış, -
lar, -dur**

Diğer 66

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Haşive yazmak. II Haşive:

Bir metnin herhangi bir kısmıyla
ilgili olarak sayfanın altına veya
kenarlarına yazılan açıklama.

yazmıslardur tedkîk ve tahkîke
mâlik kimesne idi gâyetde eyü

hasta olmuş:

1. **hasta olmuş:-mış**

Diğer 42

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

Hastalanmak.

hasta olmuş Akşeyhün Edirneye
varduğın işitmişler da'vet
eylediler Şeyh ile bile vardum ol
hinde varduğ ki pâdişahuñ

hâtâ'en:

1. **hâtâ'en:**

Diğer 70

Mısra: 9

Yanlışlıkla.

oğlı dahı Nurullâhdur 'âlim ve
fâzıl idi Bursada okurdu
dânişmend idi hâtâ'en kendüye
kalemtrâş baturdı andan vefât

hâtîb:

1. **hâtîbe:-+e**

Diğer 54

Mısra: 5

Camide hutbe okuyan;
güzel, düzgün konuşan kimse.

birisi pîşhân tahtası üstüne
çıkarıdı istihzâ'en hâtîbe
taklîd iderdi ve kendüleri
tonadurdi

hâtîr:

1. **hâtîrumda:-um, -da**

Diğer 64

Mısra: 18

İnsanın düşünme ve hafıza
kuvveti, zihin, fikir, akıl.

vâkı 'alarumuñ evâ'iline işâret
eyledüm yazdum cümlesini
hâtîrumda 'ala't-tafşîl buldum
bundan evvel gâyetde nisyân

2. **hâtîruñ:-un**

Diğer 46

Mısra: 4

Gönül, duygu, his.

Hâtîruñ yâdı ile şâd eyle
Bülbül-i bostân fakr u fenâ

hâtıra:

1. **hâtırayı:-y, -ı**

Diğer 65

Mısra: 6

Düşünce, fikir.

bu hâtırayı her ne kadar def
eylemek istedüm müyesser
olmadı
ahşâmdan soñra şeyhden bir
âdem geldi seni şeyh ister

hâtıra oldu:

1. **hâtıra oldu:-dı**

Diğer 65

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Aklına gelmek.

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu hâtıra oldu ki bir
şahan çerb pilâv olsa yesem

hâtırından gitmişdi:

1. **hâtırından gitmişdi:-mış, -dı**

Diğer 41

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Unutmak, hatırlamamak.

eylemişlerdi lâkin hâtırından
gitmişdi otuz yıldan soñra
Göynük
kaşabasında mütemekkin olıcak
bir gün bir sipâhî geldi şeyhe

hatm-ı kelāmullâhı:

1. **hatm-ı kelāmullâhı:-ı**

Diğer 38

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Allah kelamı olan Kur'ân'tı
Kerîm'in tamamı.*

diyârda Qurdbogân mezârı
dimekle meşhûrdur rivâyet
olunur
ki Akşemseddîn yidi yaşındaydı
temâm hatm-ı kelâmullâhı

hatm-ı kelâmullâhı:

1. **hatm-ı kelâmullâhı:-ı**
Diğer 74
Mısra: 23
Kelime Tipi: -
*Allah kelamı olan Kur'ân'tı
Kerîm'in tamamı.*

kâbil degüldi ve ceyyidü'l-ḥatt-ı
ıdı ve bu cevdet-i ḥatt ile
temâm hatm-ı kelâmullâhı on
dört günde min evvelihî ilâ

hattâ:

1. **hattâ:**
Diğer 39
Mısra: 20
*Anlamı güçlendirmek
amacıyla kullanılan bir cümle
başı edatı, ta ki, üstelik.*

itdürdi hattâ yidi günde bir
kaşuk sirkeden ḡayrı nesne ekl
ve
şûrb eylemez oldı Ahlâk-ı
zemîmeden pâk olup ahlâk-ı

2. **hattâ:**
Diğer 59
Mısra: 15
*Anlamı güçlendirmek
amacıyla kullanılan bir cümle
başı edatı, ta ki, üstelik.*

mülkümde nesnem qalmadı ta
hattâ sırtumdaḡı hırka ve
kaftan ve gönlek ve tâc ve
'imâme oḡlum Pîr Muḡammede

3. **hattâ:**
Diğer 73
Mısra: 17
*Anlamı güçlendirmek
amacıyla kullanılan bir cümle
başı edatı, ta ki, üstelik.*

'ulûmı ve eşnâf-ı ma'ârifî taḡşîl
ve tekmi'l eyledi hattâ 'ilm-i
müşıkiyi daḡı kemâl-ile bilürdi
Bursada Murâd Ḥan ibn-i

hattâ yefteḡillâhu 'aleyhim

kostantınıyyete ve rümiyyete bi't-tesbîhi ve't-tehlîli:

1. **hattâ yefteḡillâhu 'aleyhim
koştantınıyyete ve rümiyyete
bi't-tesbîhi ve't-tehlîli:-a**
Diğer 47
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Hadis**
*Sonrasında Allah onlara
Konstantiniyye ve Rûm'un
fethini tesbîh ve lâ ilâhe illallah
nidalarıyla kolaylıkla ihsan
eder.*

bi-mevzi'in yukâlû lehû Bolan
hattâ yukâtilüne benî'l Aşfara
ilâ kavlihî hattâ yefteḡillâhu
'aleyhim Koştantınıyyete
ve rümiyyete bi't-tesbîhi ve't-
tehlîli

hatt-ı şerîfiyle:

1. **hatt-ı şerîfiyle:-i, -y, -le**
Diğer 58
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Mübarek el yazısı.

çıkar diyü buyruldı soḡuk
cehennemde buldum
elḡamdülillâh
'afv olundu didi Akşemseddîn
kendü hatt-ı şerîfiyle vakf-nâme

hatt-ı şerîfleriyle:

1. **hatt-ı şerîfleriyle:-ler, -i, -y, -le**
Diğer 61
Mısra: 17
Kelime Tipi: -
Mübarek el yazısı.

ol kızuñ hâlâ Göynükde evlâdı
vardur Akşemseddîn bir
kitâb arkasına kendü hatt-ı
şerîfleriyle yazmışlar tarîk-i

hatt-ı şerîfün:

1. **hatt-ı şerîfün:-üñ**
Diğer 58
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Mübarek el yazısı.

yazmışlar ol mübârek hatt-ı
şerîfün şûreti naḡl olundu

ki bu vech ile yazılmışdur
sebebi-taḡrîr ve bâ'is-i taḡrîr
oldur

havâ:

1. **havâ:**
Diğer 57
Mısra: 25
*Meteoroloji ile ilgili
olayların bütünü.*

kilimi örtün didi örttiler bir
sâ'atdan şoñra kalkdı meḡer
havâ ḡâyetde issi idi şûfiler
gördi şeyḡün şaḡalında buz

havâl:

1. **havâlin:-iñ**
Diğer 73
Mısra: 12
Durum, vaziyet, olay.

sırrahu'l-'azîz ḡazretlerinden
oḡurdı Câmî ḡazretlerinün
taşnîfâtın ve eş'ârın ve havâlin
oḡuyup bilen kâmiller

havf:

1. **havfindan:-ı, -n, -dan**
Diğer 44
Mısra: 20
Korku, endişe.

Şeyḡ cevâp virüp oruçda niyet
şartdur biz ol gün
şavma niyet eylemezüz 'umüm
gaḡlet ḡavfindan ḡayrete düşüp

havf idüp:

1. **havf idüp:-üp**
Diğer 54
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Deyim**
Korkmak.

ḡamrdur pes bunlaruñ aḡvâli
beyne'n-nâs münteşir oldı
Sultân
Muḡammed Ḥandan ḡavf idüp
her biri bir ḡarafa ḡaçdı Sultân

havâtda iken:

1. **havâtda iken:-iken**
Diğer 67
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Yaşadığı süre boyunca.

toğmuş hayâtda iken filân işde
imîş hâlâ rahmetde yâ 'azâbda
diyü haber virürdi Mezbûr
Sa'dullâh sekiz yüz toğsan
târîhinde

hayâtda olanlar:

1. **hayâtda olanlar:-an, -lar**
Diğer 50
Mısra: 20
Kelime Tipi: -
Yaşamak, diri olmak.

hîlâfete kendüyi 'Aliden ehaqq
zann eyledi hîlâfet da'vâsın
eyledi Aşhâbdan ol zemânda
hayâtda olanlar dahı ictihâd
eylediler

hayber:

1. **hayberdeki:-de, -ki**
Diğer 58
Mısra: 13
*Hicaz'da Medine-Suriye
yolu üzerinde bulunan eski bir
ticaret ve ziraat merkezi.*

katındağı bağçesinüñ ve
Hayberdeki iki bağçesinüñ ve
sâyir
metrükâtınüñ yüşükünullâh
âyet-i 'umûmiyle nişfu mâ terek

hayrete düşdi:

1. **hayrete düşdi:-di**
Diğer 61
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok şaşırmaq.

bu hâli gördi hayrete düşdi taşra
çıkdı ol aqçeyi
şeyhüñ öñine kodı yine aluñ
diyü zârîlik eyledi 'özü

hayrete düşüp:

1. **hayrete düşüp:-üp**
Diğer 44
Mısra: 20
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok şaşırmaq.

Şeyh cevâp virüp oruçda niyet
şartdur biz ol gün
şavma niyet eylemezüz 'umûm
ğaflet havfindan hayrete düşüp

havyânât:

1. **havyânât:**
Diğer 42
Mısra: 2
Hayvanlar.

hayvanât aña söylerdi kaşaba-i
Göynükde bir mu'temeddün
'aleyh bir kimse câmi'ü'l-
menâkıb Emîr Hüseynine
Göynük

2. **havyânât:**
Diğer 52
Mısra: 15
Hayvanlar.

zîrâ ben hayvanât güderdüm bu
araya geldüğümde koyun bu
mezâr-ı şerîfün üzerine
uğramazdı ol araya varıcak iki
bölünürdi

havyânîyet:

1. **havyânîyetdür:-dür**
Diğer 64
Mısra: 28
*Sadece yeme ve içmeyle
meşgul olan hayvani yaşayış.*

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
temâm yerdüm içerdüm
bir gün göñlüme bu geldi ki
senüñ tarîkatuñ hemân
havyânîyetdür

hâzâ:

1. **hâzâ:**
Diğer 41
Mısra: 20
Bu.

hîlâfet virdün hîkmeti nedür
didiler Hâcî Bayram cevâb virdi
ki
Hâzâ kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimâ yesme'u ve yerâ
gümme ye'rifuhü ve hüm
yes'elüne min hîkmetihî mâ ra'a
ev

hâzık:

1. **hâzık:**
Diğer 41
Mısra: 23
*Usta, maharetli bilhassa
hekimler için kullanılır.*

olduğı gibi tıbb-ı zâhiri dahı
hâzık idi dirler ki

hazîne:

1. **hazîne:**
Diğer 48
Mısra: 12
*Devlet malı, devlet parası
ve bunların saklandığı yer.*

Pâdişâha geldiler bir şüfinüñ
söziyle bu kadar 'asker helâk
itdurdün ve bu deñlü hazîne
telef eyledün hâlâ
Firengistândan

hazır degüldi:

1. **hazır degüldi:-di**
Diğer 60
Mısra: 19
Kelime Tipi: -
*Hazır değil, hazır olmama.
II Bir kimsenin bir şeyin,
yanında, huzurunda
bulunmaması.*

vaşîyyet eyledi pes Hâcî
Bayram vefât eyledi
Akşemseddin
hâzır degüldi Hâcî Bayramuñ
şüfileri ser-gerdân oldılar yol

hazır olanlar:

1. **hazır olanlar:-an, -lar**
Diğer 72
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
*Mevcut olmak, huzurda
bulunmak.*

helâk oldı filân tağda yatur didi
ol arada hâzır olanlar âdem
gönderdiler şağaluñ ölüsün
getürdiler Hûrus yeyen

hazır oldı:

1. **hazır oldı:-dı**
Diğer 58
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
*Mevcut olmak, huzurda
bulunmak.*

Fâtımatü'z-Zehrâ rażiyallâhü
te'âlâ 'anhâ Ebü Bekr
meclisine hazır oldı Resûl
Hâzretinüñ Mescid-i Kûba

hazîz-i nefsanîyveden:

1. **hazîz-i nefsanîyyeden:-den**

Diğer 62

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Nefsın kötü istekleri.

ile müşâhabet eyledi ve irşâd
üzerine oldu ve şeref-i
müşâhabetleriyle bî-hadd
tâlibler hazîz-i nefsanîyyeden
evc-i

hazret:

1. **hazretlerinün:-ler, -i, -n, -ü, -n**

Diğer 35

Mısra: 13

*Kutsal sayılan kimselerin
adlarının başına veya sonuna
getirilen unvan.*

hazretlerinün bavakzı menâkıb
ve ahvâlleri tahrîr ve ba'zı
kelimât

2. **hazretleri:-ler, -i**

Diğer 38

Mısra: 21

*Kutsal sayılan kimselerin
adlarının başına veya sonuna
getirilen unvan.*

-kaddesallâhu sırrahu'l- 'azîz-
hazretleri seccâde-i irşâdda
dervişler Akşemseddîn tab'ın
Hâcî Bayram Hazretleri tab'ına

3. **hazretleri:-ler, -i**

Diğer 38

Mısra: 23

*Kutsal sayılan kimselerin
adlarının başına veya sonuna
getirilen unvan.*

evfak görüp Akşemseddîne Hâcî
Bayramı terğib iderlerdi
lâkin Hâcî Bayram Hazretleri
kes-i nefis için ba'zı mühimmât-
ı

4. **hazretleri:-ler, -i**

Diğer 45

Mısra: 3

*Kutsal sayılan kimselerin
adlarının başına veya sonuna
getirilen unvan.*

didi hikâyet olunur ki Hâcî
Bayram hazretleri şeyhe dimiş
ki
ya Kösec niçe bir riyâzet

kılırsın sen bu riyâzatla nûr-ı
mahz

5. **hazretlerine:-ler, -i, -n, -e**

Diğer 54

Mısra: 25

*Kutsal sayılan kimselerin
adlarının başına veya sonuna
getirilen unvan.*

'akıbet mezkûr Sefer-şâh diyâr-ı
'Arabdan diyâr-ı Rûma
geldi Akşemseddîn hazretlerine
geldi imân-ı 'ilme'l-yakîn

6. **hazretlerin:-ler, -in**

Diğer 73

Mısra: 6

*Kutsal sayılan kimselerin
adlarının başına veya sonuna
getirilen unvan.*

biñ akçe vireyin Rûma gelsün
didi anlar dağı Horasan
pâdişâhı Hüseyin Baykara
hazretlerin terk eylemediler
gelmediler

7. **hazretlerinün:-ler, -i, -nün**

Diğer 37

Mısra: 1

*Kutsal sayılan kimselerin
adlarının başına veya sonuna
getirilen unvan.*

Mevlânâ Celâlî'd-dîn-i Rûmî
hazretlerinün cedd-i
a'lâsıdur ve 'Abdu'r-rahmân
Şakîk-i Belhî hazretlerinün

8. **hazretlerinün:-ler, -i, -nün**

Diğer 37

Mısra: 2

*Kutsal sayılan kimselerin
adlarının başına veya sonuna
getirilen unvan.*

Mevlânâ Celâlî'd-dîn-i Rûmî
hazretlerinün cedd-i
a'lâsıdur ve 'Abdu'r-rahmân
Şakîk-i Belhî hazretlerinün

9. **hazretlerinün:-ler, -i, -nün**

Diğer 73

Mısra: 11

*Kutsal sayılan kimselerin
adlarının başına veya sonuna
getirilen unvan.*

sırrahu'l- 'azîz hazretlerinden
okurdi Câmî hazretlerinün
taşnifâtın ve eş'ârın ve havâlin
okuyup bilen kâmiller

10. **hazretlerinden:-ler, -i, -n, -den**

Diğer 73

Mısra: 11

*Kutsal sayılan kimselerin
adlarının başına veya sonuna
getirilen unvan.*

sırrahu'l- 'azîz hazretlerinden
okurdi Câmî hazretlerinün
taşnifâtın ve eş'ârın ve havâlin
okuyup bilen kâmiller

11. **hazretlerinün:-ler, -i, -nün**

Diğer 73

Mısra: 13

*Kutsal sayılan kimselerin
adlarının başına veya sonuna
getirilen unvan.*

Câmî hazretlerinün kemâlin
bilürler Hikâyet olunur ki
Hamdî
Çelebi anası karnında iken Şeyh
Akşemseddîn mübârek elin

hazret-i akşemseddîn:

1. **hazret-i akşemseddîn:**

Diğer 67

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Akşemseddîn Hazretleri.

ve Hazret-i Akşemseddîn
mezbûr Sa'dullâhuñ züh'd ve
taqvâsın ve 'ilm-i fîrû' ve
uşûlde mahâretin ve sayir
'ulûmda

hazret-i allâhuñ:

1. **hazret-i allâhuñ:-uñ**

Diğer 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüce Allah.

eyitdi Hazret-i Allâhuñ nâzlısı
geçinürsün Horusuñ
yeyen şağal selâmetde gezer
didiler Nûru'l-hüdâ ol şağal

hazret-i ebû bekr-i şiddîk:

1. **hazret-i ebû bekr-i şiddîk:**

Diğer 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Doğru sözlü Ebu Bekir
Hazretleri.*

ve Hâzret-i Ebû Bekr-i Şiddîk
anı kim

hâzret-i ebû bekri's-sıddîka:

**1. hâzret-i ebû bekri's-
şiddîka:-a**

Diğer 36

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Doğru sözlü Ebu Bekir

Hazretleri.

eş-Şeyh Muhammed
Akşemseddin hazretlerinin
neseb-i
'âlileri Hâzret-i Ebû Bekri's-
Şiddîka erişür rażiyal-lâhü
'anhü ve menkûldür

hâzret-i ebû bekri's-sıddîkun:

**1. hâzret-i ebû bekri's-
şiddîkun:-un**

Diğer 36

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Doğru sözlü Ebu Bekir

Hazretleri.

ki Hâzret-i Ebû Bekri's-
Şiddîkun dört oğlu vardı
Naşrullâh 'Abdu'r-rahmân ve
Ca'fer ve Muhammed rażiyal-
lâhü

hâzret-i hıdırîla:

1. hâzret-i hıdırîla:-la

Diğer 62

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Âb-ı hayat içtiği için

*ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi
temsil ettiğine ve kul sıkıştığında
imdadına yetiştiğine inanılan
peygamber veya velî olan zat.*

terbiyet bulmuştur Hâzret-i
Hıdırîla
muşâhabet eylemiştir 'Âl-i
'Osmândan Yıldırım

hâzret-i hüseyinün:

1. hâzret-i hüseyinün:-ün

Diğer 51

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Peygamber efendimizin

torunu, Hz. Ali ile Hz.

Fatîma'nın oğlu.

Hâzret-i Hüseyinün rażiyallâhü
'anhü katline mübâşeret eyledi
La'netu'l-lâhi ale men katelehu
ve râziye bi-katlihi

hâzret-i 'osmân:

1. hâzret-i 'osmân:

Diğer 50

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Hz. Osman ,üçüncü halife.

tarîh-i hicretten hamse ve
selâşine senesinde Hâzret-i
'Osmân
rażiyallâhü te'âlâ 'anhü şehîd
oldı Mu'âviye ictihâd eyledi

hâzret-i pîr:

1. hâzret-i pîr:

Diğer 46

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Pir hazretleri II

Akşemseddin.

Olmuş idi za'îf hâzret-i pîr
Baña eylerdi şefkatiyle nazar

hâzret-i resûlullâh:

1. hâzret-i resûlullâh:

Diğer 50

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Allah'ın resulü, Hz.

Muhammed.

sevinürin didi hikâyet olunur ki
Sultân Muhammed şeyhe
eylemedi kütüb-i tevârihde
meştûrdur ki Hâzret-i
Resûlullâh

2. hâzret-i resûlullâh:

Diğer 58

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Allah'ın resulü, Hz.

Muhammed.

ki ehadîs-i şihâhda ve kütüb-i
neffahda şöyle görüldi ki
Hâzret-i Resûlullâh şallallâhü
'aleyhi ve sellem vefâtından
sonra

hâzret-i sevh:

1. hâzret-i şeyh:

Diğer 55

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Şeyh hazretleri. II

Akşemseddin.

ve himmet istemege iletmişdi ki
üç oğlunun ahvâli
zıkr olundu eyle olsa hâzret-i
şeyh ol kızcağaza evlâd-ıla
himmet

hâzret-i şeyhe:

1. hâzret-i şeyhe:-e

Diğer 51

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Şeyh hazretleri. II

Akşemseddin.

kimesneler 'aşâyı giderüp
'aşânun yirine bir nişân idüp ve
ol
nişânı örtüp hâzret-i şeyhe varup
ol nişân belürsiz oldı bir

2. hâzret-i şeyhe:-e

Diğer 52

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Şeyh hazretleri. II

Akşemseddin.

sonra tarîk-i taşavvufa sâlik oldı
hâzret-i şeyhe ahkâm-ı tarikat
her ne ise baña gösterüp irşâd
eyle didi Şeyh cevâp virdi ki

hâzret-i sevhün:

1. hâzret-i şeyhün:-ün

Diğer 53

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şeyh hazretleri. II

Akşemseddin.

harâba müteveccih olmuşdur
hikâyet olunur ki bir gün hâzret-
i
şeyhün önine yemek için şahan
pilâv getürdiler pilâva

hâzret-i zeynî efendinün:

**1. hâzret-i zeynî efendinün:-n,
-ün**

Diğer 75

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hazreti Zeyni Efendi. II

*Hamdullah Hamdi'nin oğlu
Muhammed Zeyneddin Çelebi.
Hattat ve âlim.*

Ḥazret-i Zeynî Efendinüñ Ḥudâ
Meskenin cennet enîsin ḥod ide

hazretleri:

1. hazretlerinin:-n, -üñ

Diğer 36

Mısra: 18

*Yücelik, ululuk ifade
ederken isimlerden önce veya
sonra kullanılan saygınlık
ifadesi.*

eş-Şeyh Muḥammed
Akşemseddin hazretlerinin
neseb-i
'âlileri Ḥazret-i Ebü Bekri's-
Şiddika erişür rażiyal-lâhü
'anhü ve menkülüdür

2. hazretlerinin:-n, -üñ

Diğer 73

Mısra: 8

*Yücelik, ululuk ifade
ederken isimlerden önce veya
sonra kullanılan saygınlık
ifadesi.*

zirâ Sultân Hüseyin Baykara
ğâyetde kâdir-şinâs ve ehl-i
ma'rifet kimesne idi Hüseyin
Baykara hazretlerinin bir
şâhibcemâl

hediye:

1. hediye:

Diğer 55

Mısra: 1

Armağan.

Sefer-sâh Anḳara şehrine uğradı
şeyhe hediye bir kaftân
dikdürdi bir yüzi şûf ve bir yüzi

2. hediye:

Diğer 70

Mısra: 14

Armağan.

hikâyet olunur ki Akşeyhe
Sultân Muḥammed bir mîkdâr
hediye
filori gönderdi şeyh oğulların
ihzâr eyledi işbu altını

3. hediye:

Diğer 37

Mısra: 7

*Akşemseddin'in Hz.
Ebubekir'e kadar uzanan
soyağacında yer alması dışında
hakkında kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

el-Ḥac 'Ali ibni eş-şeyh
Hediye ibni eş-şeyh Mūsâ ibni
eş-şeyh
Muḥammed bin Ebî Bekri's-
Şiddik rażiyallahü 'anhu

helâk eyledi:

1. helâk eyledi:-di

Diğer 69

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

*Mahvetmek, perişan etmek,
öldürmek.*

eyitdi ol çoban beni urdı egerçi
ben beddu'â eylemedüm
ammâ gayret-i Hâk anı helâk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

2. helâk eyledi:-di

Diğer 37

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

*Mahvetmek, perişan etmek,
öldürmek.*

çıkardı ol kurdı kavradı
boğazından tıtdı helâk eyledi

helâk itdüdüñ:

1. helâk itdüdüñ:-dür, -dü, -ñ

Diğer 48

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

*Mahvetmek, perişan etmek,
öldürmek.*

Pâdişâha geldiler bir şüfinüñ
söziyle bu kadar 'asker helâk
itdüdüñ ve bu deñlü hâzîne
telef eyledüñ hâlâ
Firengistândan

helâk oldu:

1. helâk oldu:-dı

Diğer 72

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

*Mahvetmek, perişan etmek,
öldürmek.*

helâk oldu filân tağda yatur didi
ol arada hâzır olanlar âdem
gönderdiler şağaluñ ölüsin
getürdiler Ḥorus yeyen

helâl:

1. helâlleşüp:-leş, -üp

Diğer 45

Mısra: 19

*Karşılıklı olarak haklarını
birbirine bağışlamak, helâl
etmek.*

eyledi ve vasiyet-nâme yazdırdı
helâlleşüp veda' idüp süre-i
Yâsin başladıp sünnet

hemân:

1. hemân:

Diğer 64

Mısra: 28

Aynı, aynı şekilde.

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
temâm yerdüm içerdüm
bir gün göñlüme bu geldi ki
senüñ tarikatun hemân
hayvâniyetdür

2. hemân:

Diğer 39

Mısra: 6

*"Derhal, çabucak, hiç vakit
geçirmeden" anlamlarında zarf.*

görür hemân bu vâkı'ı ki gördi
hâli tebdil oldu döndi Anḳaraya
geldi ittifâk Hâcî

3. hemân:

Diğer 42

Mısra: 23

*"Derhal, çabucak, hiç vakit
geçirmeden" anlamlarında zarf.*

hemân eglenmedi sıhhat
'alâmeti belürdi az zemânda
ifâkat
buldı hikâyet olunur ki merhûm
Sultân Muḥammed Ḥanuñ

4. hemân:

Diğer 45

Mısra: 16

*"Derhal, çabucak, hiç vakit
geçirmeden" anlamlarında zarf.*

anası şeyhe incinüp göçerin
dirsın yine göçmezsın
didi ta'n eyledi Şeyh hemân
göçeyim imdi diyüp

5. hemân:

Diğer 49

Mısra: 12

*"Derhal, çabucak, hiç vakit
geçirmeden" anlamlarında zarf.*

'asker-i islâmuñ öñince ak
'abâlar geymiş bir tâ'ife hışâra
koyuldılar hemân ol sâ'at ıl'â
feth oldu hikâyet olunur ki

6. **hemân:****Diğer 53**

Mısra: 12

"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

niçün naşib olmaya Bismillâh
diyüp hemân elin uzatduğı gibi
kapudan bir kimesne şey'en
'lillâhi diyü

7. **hemân:****Diğer 57**

Mısra: 9

"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
garîb âvâzla çağırdılar kedi
hemân kalkdı kapuya vardı
cevâb virdi ol taşradagı eyitdi

8. **hemân:****Diğer 65**

Mısra: 26

"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

İbrâhîm hemân ol menzilde
hâdimleri Hâce Ahmed Dedeye
bir
tennür kazdurup içine od
yağdılar ol vech ile kim işâret

9. **hemân:****Diğer 65**

Mısra: 28

"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

olmuşdı oturdı der dökdi hemân
ol sâ'at ol kabz def' oldı
yine baş' âlemleri feth' oldı
ba'de hużûr-ı şeyhe vardı ol

10. **hemân:****Diğer 68**

Mısra: 11

"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

a'vân tâ'ifesinden bir kimesne
yanına oturdı hemân kalkdı bir
yire dağı oturdı ya'nî

11. **hemân:****Diğer 69**

Mısra: 7

"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

çıkardı çoban yine koydı âhir ol
çoban merhûmı bilmeyüp

çevgânla urdı merhûm tınmadı
hemân döndi pes çoban

12. **hemân:****Diğer 72**

Mısra: 12

"Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

bi-iznillâh hemân yağmur zâhir
olur ve kabır-i şerîfleri Evlûk
karyesindeür Akşemseddinüñ
bir oğlu dağı Hamdullâhdur

hem-dem oldı:1. **hem-dem oldı:-dı****Diğer 53**

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek.

hem-dem oldı niçe zemân
i'tikâdiyyât ve felsefiyyâta
muvâzabet eylediler tahrîrat-ı
keşîre ve takrîrat-ı hâzîreleri

hemdem-i nesîm-i vişâl:1. **hemdem-i nesîm-i vişâl:****Diğer 35**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kavuşma rüzgarına yakın.

ve hikâyât-ı evliyâ merâyâ-yı
ezkiyâ olduğı için
li-tea' ileme fâzlehûm ve
iflâseke hemdem-i nesîm-i vişâl
mahrem-i harîm-i cemâl keşşâf-ı
müşkilât-ı

her:1. **her:****Diğer 52**

Mısra: 20

"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

şoñra tarîk-i taşavvufa sâlik oldı
hâzret-i şeyhe aḥkâm-ı tarîkat
her ne ise baña gösterüp irşâd
eyle didi Şeyh cevâp virdi ki

2. **her:****Diğer 60**

Mısra: 30

"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

yaşşı yapraklu ot bitmiş her
yaprağıñ üstinde bir akçe var
hisâbın Allâh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

3. **her:****Diğer 73**

Mısra: 4

"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Sultân Bâyezîd Muḥammed Ḥan
Câmîye nice def'a
mektûb gönderüp envâ-ı ri'âyet
ideyin ve her konağına

her biri:1. **her biri:****Diğer 54**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Her biri.

vardur ol kimesnenüñ her biri
ferîd-i 'aşr ve vaḥîd-i dehr iken
bi-iznillâh zalâlete düşdiler
'aşare-i muḥabbeşe diyü

2. **her biri:-i****Diğer 54**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Her bir.

hamrdur pes bunlaruñ aḥvâli
beyne'n-nâs münteşir oldı
Sultân
Muḥammed Ḥandan ḥavf idüp
her biri bir taraḫa kaçdı Sultân

her devâ:1. **her devâ:****Diğer 61**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Her türlü ilaç, tedavi.

görmez olmuş her devâ ki
eylediler dermân olmadı
meger bir gün ol kızcağaz
pencerde otururdu

her gün:1. **her gün:****Diğer 64**

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Her gün.

İskilibde yatur cümle ḫalvetde
idiler bunlar riyâzetle me'mûrlar

idi ammā baña her gün kuşluk
vahtinde bir çanak bulamaç ve

her kanda:

1. her kanda:

Diğer 41

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Her nerede.

Akşemseddin eva'ilde âlemi
seyâhat idüp gezerken her kanda
ki aḥşâm ola anda yaturdı
Göynüke gelüp mütemekkin
olmazdan

her ne kadar:

1. her ne kadar:

Diğer 65

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Her ne kadar.

bu hâtırayı her ne kadar def
eylemek istedüm müyesser
olmadı
aḥşâmdan sonra şeyhden bir
âdem geldi seni şeyh ister

her ne kadar ki:

1. her ne kadar ki:

Diğer 65

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Ne kadar, her ne kadar.

iken izn-i şerifleriyle irşâda
meşgûl iken bir 'azîm kabza
düşmüşler her ne kadar ki rif'ata
mücâhede eyledi müyesser

hibe kıldum:

1. hibe kıldum:-du, -m

Diğer 70

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Bağışlamak.

size hibe kıldum didi Mezbûr
Emru'llâh zıkr olunan
altunı takşîm iderken bir
mıkdârın dizi altına gizledi
niyeti

hiç:

1. hiç:

Diğer 45

Mısra: 9

Asla, hiç bir zaman.

olunan silinmiş süpürülmüş pāk
yir ke'ennehū ol mevzi'e hiç
meyyit defn olunmamış
bulunduğı nakl-i şāhîh ile
tevâtür

2. hiç:

Diğer 63

Mısra: 8

Asla, hiç bir zaman.

buyurdı kim hiç dünyâmuz
olduğı yok idi 'Aceb kaḡı
günâhumuzdan oldu Şeyh Hâcı
Bayram rahmetullâhi 'aleyhi

hiç bir:

1. hiç bir:

Diğer 64

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hiç kimse, hiçbir kimse.

İbrâhîm eydür çünkü halk tağıldı
Akşemseddin eyitdi
'acebdür hiç bir gönlüm ağırır
dir kimse yokdur pes döndi

hiç kimse:

1. hiç kimse:

Diğer 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hiç kimse, bir kişi bile.

şeyh şüfilere ısmarlamışdı ki
benüm üzerüme hiç kimse
koymayasız Pâdişâh şeyhe
gelmevicek gazâb eyledi kalkdı

hiç nesnem:

1. hiç nesnem:-m

Diğer 64

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Hiçbir şey.

vâkı'adan ve sāyir aḥvâldan neñ
var didi ben
eyitdüm Sultânım bir yüzi qara
kimesneyem hiç nesnem

hiçbir:

1. hiçbir:

Diğer 50

Mısra: 8

*"Herhangi bir" anlamında
kullanılan bir söz.*

Muḥammed gâyetde şâd oldu
hiçbir zemân daḡı böyle
sevinmemiş
idi pes Pâdişâh eyitdi

hicret:

1. hicretüñ:-üñ

Diğer 66

Mısra: 2

*Peygamberimizin Mekke-i
Mükerrreme'den Medine-i
Münevvere'ye teşrif
buyurdıkları zaman.*

vâkı'ayı haber virdi Akşeyh
buyurdı kim bu 'âdeti terk
eyleme
dervîşlere daḡı itdür Şeyh
İbrâhîmüñ vefâtı hicretüñ

hıfz eyledi:

1. hıfz eyledi:-di

Diğer 40

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Muhâfaza etme / koruma.
II Ezberleme.*

'azîmi evvelinden âhirine dek
temâm hıfz eyledi ve 'ilm-i
zâhirde
Akşemseddin Hâzretlerinüñ bi-
nazîr idüğü 'ilm-i taşavvufda

hıfz u huzûr:

1. hıfz u huzûr:

Diğer 64

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Huzur ve sağlam hafıza.

gâlibdi bildüm ki bu hıfz u
huzûr cümle şeyhüñ
berekâtındandır pes ḡalvete ve
ihyâya müdâvemet eyledüm
seksen

hikâyât:

1. hikâyâtı:-ı

Diğer 70

Mısra: 5

Hikâyeler.

Oturup halkı tarîk-ı Hakk'a
da'vet ve irşâd iden budur
Bunuñ
aḡlâkı ve evşâfı ve kerâmâtı ve
hikâyâtı ayru kitâb olmağa

hikāyāt-ı evliyā:**1. hikāyāt-ı evliyā:****Diğer 35**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Velilerin hikâyeleri.

ve hikāyāt-ı evliyā merāyā-yı
ezkiyā olduğu için
li-tea' lleme faẓlehüm ve
iflāseke hemdem-i neşim-i vişāl
maḥrem-i ḥarīm-i cemāl keşşāf-ı
müşkilāt-ı

hikāvet eyledi:**1. hikāvet eyledi:-di****Diğer 61**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Anlatmak.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabaḥı oldu kız babası
anda buldı vākı' ayı kız hikāvet
eyledi lākin kızcağazuñ iki
gözleri

hikāvet ider:**1. hikāvet ider:-er****Diğer 72**

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Anlatmak.

anlar hikāvet ider bir gün bir
nemed-püş derviş geldi
Ḥamdinüñ
evi bu midur didi budur didük
varuñ haber eyleñ didi haber

hikāvet olunur:**1. hikāvet olunur:-un, -ur****Diğer 42**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

söyleyüp zehīr marāzına bende
şifā vardır dimiş didi
hikāvet olunur ki
Akşemseddinüñ Mısrıluoğlu
Şeyḥ

2. hikāvet olunur:-un, -ur**Diğer 42**

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

hemān eglenmedi şihḥat
'alāmeti belürdi az zemānda
ifākat
buldı hikāvet olunur ki merḥūm
Sultān Muḥammed Ḥanuñ

3. hikāvet olunur:-un, -ur**Diğer 43**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

kalıkacak yire dökülen etmek
pāreciklerin ve pirinç
dāneciklerin gözedüp deñşürüp
yerin didi hikāvet olunur ki

4. hikāvet olunur:-un, -ur**Diğer 44**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

te'ālāya hoş geldi bize buyurdu
bu beyti tesbīḥ eyledük
hikāvet olunur ki bayram gün
olıcak ḥalk 'ıyşe meşğül
olduklarında

5. hikāvet olunur:-un, -ur**Diğer 45**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

didi hikāvet olunur ki Ḥacı
Bayram ḥazretleri şeyḥe dimiş
ki
ya Kösec niçe bir riyāzet
kılursın sen bu riyāzatla nūr-ı
maḥz

6. hikāvet olunur:-un, -ur**Diğer 45**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

bulmuşdur hikāvet olunur ki
Akşemseddin Ḥazretleri kutb-ı
şāḥib-i taşarruf olmuşdı dāimā
dirdi ki iş bu tıfl-ı şağır oğlum

7. hikāvet olunur:-un, -ur**Diğer 49**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

'asker-i islāmuñ önince ak
'abālar geymiş bir tā'ife ḥiṣāra
koyuldılar hemān ol sā'at ḫal'a
feth oldu hikāvet olunur ki

8. hikāyet olunur:-un, -ur**Diğer 49**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

salmışdı hikāyet olunur ki
Koşantınıyye feth olunduktan
soñra Akşemseddin nā-bedid
oldı Sultān Muḥammed Ḥan
aradı

9. hikāyet olunur:-un, -ur**Diğer 49**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

Maḥallesi diyü ad kodılar
hikāyet olunur ki ḫal'a feth
olunmadın
pādişāḥ şeyḥe baña bir du'ā
ögret ki okuyayın didi

10. hikāyet olunur:-un, -ur**Diğer 50**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

sevinürin didi hikāyet olunur ki
Sultān Muḥammed şeyḥe
eylemedi kütüb-i tevārīḫde
meşūrdur ki Ḥazret-i
Resūlullāḥ

11. hikāyet olunur:-un, -ur**Diğer 52**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

soñradan
medrese oldu hikāyet olunur ki
Ebū Eyyüb-ı

12. hikāyet olunur:-un, -ur**Diğer 53**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

ḥarāba müteveccih olmuşdur
hikāyet olunur ki bir gün ḥazret-
i
şeyḥün önine yemek için şaḥan
pilāv getürdiler pilāva

13. hikāyet olunur:-un, -ur**Diğer 53**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Anlatılmak.

çağurdu şeyh pilavı şahibine
virün didi virdiler hikâyet
olunur

ki Göynükde Akşemseddinün
bir tacir koñşısı varıdı ol

14. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 56

Mısra: 21

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

anlaruñ eli ditrer Akşemseddin-
ile muşâfâha eyleyicek benüm
elüm ditrer didi Hikâyet olunur
ki Akşemseddin ebegümeci

15. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 56

Mısra: 29

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

Hızıra şordum cevâb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiniz didi
anun için ol tuhmı dökdüm didi
hikâyet olunur ki Akşeyhe bir

16. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 57

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

'avrata dâyim gelme ahyânen
gel didi hikâyet olunur ki bir
cinnî şeyhe muhabbet eyledi
şeyh bî-haber iken cinnî kedi

17. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 60

Mısra: 16

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

hikâyet olunur ki Hâcî Bayram
maraż-ı mevteinde
benüm nemâzumı Akşemseddin
kılsun ve beni ol yusun diyü

18. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 61

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

diledi şeyh kabûl eylemedi
hikâyet olunur ki Göynükde bir
nâ-bâlîga kızcağaz geç vakit
evden taşra çıkdı cinnîlerün

19. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 68
Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

hasbiyallâh veni'mel-vekîl
dimege müdâvemet iderdi
hikâyet
olunur ki bir gün koñşılıyla
bayram cem'iyyetine vardı

20. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 68

Mısra: 24

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

Evhâd kalkdı tarlaya çift
sürmege gitti bir sâ'at
geçmedin oğlancuk füc'eten
vefât eyledi hikâyet olunur ki
yaz

21. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 69

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

didi hikâyet olunur ki
merhûmuñ köyde evi kurbında
bârû
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhûm meger

22. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 69

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

anlar varınca çoban vefât eyledi
hikâyet olunur ki
merhûm 'Abdülkâdir Efendinün
Sa'dî adlu bir oğlu vardı Rûm

23. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 69

Mısra: 20

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

geldi hikâyet olunur ki bir a'mâ
karıcuk 'Abdülkâdir Efendiye
vardı 'ilâc şordı merhûm eyitdi
bu gice bize konuk ol

24. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 70

Mısra: 14

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

hikâyet olunur ki Akşeyhe
Sultân Muhammed bir miqdâr
hediyeye

filori gönderdi şeyh oğulların
ihzâr eyledi işbu altını

25. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 71

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

dirdi Akşemseddin bâzâr ta'âmı
getürüp yedürürdi ol
mükâşefeden
men' için hikâyet olunur ki
Evlük diyârında bir bıñar

26. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 72

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

olunur ki Nûru'l-hudâ âhirete
gider olcağ vaşiiyet eyledi kim
kabrümün üzerini örtmeyeler
diyü kabri açuk komağ meşrû'

27. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 73

Mısra: 13

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

Câmî hazretlerinin kemâlin
bilürler Hikâyet olunur ki
Hamdî
Çelebi anası karnında iken Şeyh
Akşemseddin mübârek elin

28. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 40

Mısra: 16

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

olunur ki şeyhe hilâfet virilicek
geldi Begbâzârında mütemekkin
olup mescid ve degirmen yapıdı
Şeyhe tâlibler gelüp

29. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 41

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

köyde dahı halk üşüp keşret
hâşıl oldı andan dahı gitdi
Göynüke
mescid yapıdı degirmen yapıdı
hikâyet olunur ki

30. hikâyet olunur:-un, -ur
Diğer 43

Mısra: 18

Kelime Tipi: -
Anlatılmak.

baña hizmet eyler didi rivâyet
olunur ki şeyh yidi def'a hacc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücâvir oldı hikâyet olunur ki

hikmet:

1. hikmeti:-i

Diğer 41

Mısra: 19

*Bir şeyin oluşundaki akıl
erdirilemeyen sebep, gizli sebep.*

hılâfet virdün hikmeti nedür
didiler Hâcî Bayram cevâb virdi
ki
Hâzâ kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimâ yesme'u ve yerâ
şümme ye'rifuhü ve hüm
yes'elüne min hikmetihî mâ ra'â
ev

2. hikmetdür:-dür

Diğer 43

Mısra: 13

*Bir şeyin oluşundaki akıl
erdirilemeyen sebep, gizli sebep.*

şeyhe getürdi tazarru' eyleyüp
bağışladı şeyhün büyük oğlu
Sa'dullâh Çelebi bu ne
hikmetdür diyü sü'âl eyledi
Şeyh

hikmetihî:

1. hikmetihî:

Diğer 41

Mısra: 20

Onun hikmeti.

hılâfet virdün hikmeti nedür
didiler Hâcî Bayram cevâb virdi
ki
Hâzâ kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimâ yesme'u ve yerâ
şümme ye'rifuhü ve hüm
yes'elüne min hikmetihî mâ ra'â
ev

hılâfet:

1. hılâfet:

Diğer 50

Mısra: 19

Halîfelik.

hılâfete kendüyi 'Aliden ehaqq
zann eyledi hılâfet da'vâsın
eyledi Aşhâbdan ol zemânda

hayâtda olanlar dağı ictihâd
eylediler

2. hılâfete:-e

Diğer 50

Mısra: 19

Halîfelik.

hılâfete kendüyi 'Aliden ehaqq
zann eyledi hılâfet da'vâsın
eyledi Aşhâbdan ol zemânda
hayâtda olanlar dağı ictihâd
eylediler

3. hılâfeti:-i

Diğer 58

Mısra: 9

Halîfelik.

Ebü Bekr razıyallâhu 'anh
hılâfeti zemânında bi-mahzari'l-
aşhâb
rızvânullâhi 'aleyhim ecma'in
uhtü'l-mü'minîn

hılâfet eylediler:

1. hılâfet eylediler:-di, -ler

Diğer 50

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Hız. Muhammed'den sonra
onun vekîli, din ve dünya
işlerinde bütün müslümanların
önderi, aynı zamanda devletin
başlı olma.*

şallallâhü 'aleyhi ve sellem
intikâl eyledükden sonra Ebü
Bekr
ve 'Ömer ve 'Osmân razıyallâhü
'anhüm hılâfet eylediler

hılâfet virdi:

1. hılâfet virdi:-di

Diğer 65

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Bir şeyh) Yetişmiş bir
dervişe şeyhlik görevini yürütme
izni vermek.*

yedüm ba'de halvetden ferâğat
eyle diyü baña destür virdi
sonra vakti gelecek hılâfet virdi
Şeyh İbrâhîm kendüye irâdet

hılâfet virdün:

1. hılâfet virdün:-dü, -ñ

Diğer 41

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Bir şeyh) Yetişmiş bir
dervişe şeyhlik görevini yürütme
izni vermek.*

hılâfet virdün hikmeti nedür
didiler Hâcî Bayram cevâb virdi
ki
Hâzâ kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimâ yesme'u ve yerâ
şümme ye'rifuhü ve hüm
yes'elüne min hikmetihî mâ ra'â
ev

hılâfet virilicek:

1. hılâfet virilicek:-il, -icek

Diğer 40

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Bir şeyh) Yetişmiş bir
dervişe şeyhlik görevini yürütme
izni vermek.*

olunur ki şeyhe hılâfet virilicek
geldi Begbâzârında mütemekkin
olup mescid ve değirmen yapıdı
Şeyhe tâlibler gelüp

hılâfet virmedün:

1. hılâfet virmedün:-me, -dün

Diğer 41

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Bir şeyh) Yetişmiş bir
dervişe şeyhlik görevini yürütme
izni vermek.*

şorarlur ki ba'zı dervişler kırk
yıldur saña
hizmet iderler hılâfet virmedün
az müddette Akşeyhe

hılâf-ı semte:

1. hılâf-ı semte:-e

Diğer 69

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Yanlış semt, kentin zıt
tarafı.*

yol azdı hılâf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldı
şabâh kalkdı gördi atınuñ ayağı
şışmış yürimez döndi eve

himmet:

1. himmet:

Diğer 53

Mısra: 17

Lütuf, kerem, ihsan.

bāzırgānuñ üç oğlu ve bir kızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-hâtır olduğı vaqt
oğlançukları du‘ā ve himmet

himmet eyle:

1. himmet eyle:

Diğer 49

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

*Mānen büyük kimselerin
lutfetmesi, mânevî yönden
yardım etmesi.*

Şeyh ayıtdı Yā Faķih Aħmed
sen himmet eyle diyüp tazarru‘

2. himmet eyle:

Diğer 71

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

*Mānen büyük kimselerin
lutfetmesi, mânevî yönden
yardım etmesi.*

köse aslā şakalı yoğ-ıdı bir gün
Nūru‘l-hüdāya geldi
yalvardı himmet eyle şakalum
gelsün didi pes Nūru‘l-hüdā

himmet eyledi:

1. himmet eyledi:-di

Diğer 55

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

*Mānen büyük kimselerin
lutfetmesi, mânevî yönden
yardım etmesi.*

eyledi ‘ākıbet Allāh sübhānehū
ve te‘ālā aña dört oğul
rūzī kıldı kimi toksan ve kimi
yüz yaşında vefāt eyledi

himmet istemege:

1. himmet istemege:-meg, -e

Diğer 55

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

*Mānen büyük kimselerin
lutfetmesi, mânevî yönden
yardım etmesi.*

ve himmet istemege iletmişdi ki
üç oğlunuñ aħvālī
zıkr olundu eyle olsa ħazret-i
şeyh ol kızcağaza evlād-ıla
himmet

hın:

1. hinde:-de

Diğer 42

Mısra: 12

An, zaman, vakit.

ħasta olmuş Akşeyhūñ Edirneye
varduğın işitmişler da‘vet
eylediler Şeyh ile bile vardum ol
hinde varduğ ki pādīşāhuñ

2. hinde:-de

Diğer 50

Mısra: 7

An, zaman, vakit.

feth-i Ĥākānī beldetün
tayyibetün ĥurufi işāreti
muķtezāsınca
sekiz yüz elli yedi tārīhinde
vāķi‘ oldı ol hinde Sultān

hindüstān:

1. hindüstāna:-a

Diğer 53

Mısra: 21

Hindistan.

küçüğün okumaga işāret eyledi
ol ticārete ta‘yın olunan maldār
oldı Hindüstāna ticārete gitti
anda vefāt eyledi ve ol

hırka:

1. hırka:

Diğer 59

Mısra: 15

*Dervişlerin üstlerine
giydikleri, biçimi ve rengi
mensup oldukları tarıkata göre
değişen, kollu, yakasız, pamuklu
giyecek.*

mülkümde nesnem kalmadı ta
hattā sırtumdağı hırka ve
kaftan ve gönlek ve tāt ve
‘imāme oğlum Pır Muhammede

hisāb:

1. hisābın:-ın

Diğer 60

Mısra: 31

Sayı, hesap.

yaşşı yapraklu ot bitmiş her
yaprağıñ üstinde bir akçe var
hisābın Allāh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

hısār:

1. hısāra:-a

Diğer 48

Mısra: 25

*Kale; sığınılacak yer II
İstanbul.*

‘asker-i İslāma yürüyüş buyruldı
‘asker hısāra
hücüm eyledi Sultān
Muħammed şeyhi da‘vet eyledi
meger

2. hısāra:-a

Diğer 49

Mısra: 11

*Kale; sığınılacak yer II
İstanbul.*

‘asker-i islāmuñ öñince ak
‘abālār geymiş bir tā‘ife hısāra
koyuldılar hemān ol sā‘at ħal‘a
feth oldı ĥikāyet olunur ki

3. hısāra:-a

Diğer 49

Mısra: 17

*Kale; sığınılacak yer II
İstanbul.*

öñince hısāra girdiler ħal‘a feth
olunduğdan şoñra Hızır
ķarındaşımı gördüm ħal‘a
dīvārı üzerinde oturmuş
ayaqların

hısār tağında:

1. hısār tağında:-n, -da

Diğer 61

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Hisar Dağı. Göynük ile
Mudurnu arasında bulunan dağ.*

dirneğı vardı ol kızcağazı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hısār tağında oynayup
gezerken ĥorus ötdi cinniler

hıyn:

1. hıyn:-de

Diğer 69

Mısra: 4

Zaman, vakit.

ol hıynde çayırda idi ħalkdı
ķoyunuñ bir cānibin çayırda
çıkardı çoban ķoyunuñ bir
cānibin yine koydı ol cānibin
yine

hızır:

1. **hızır:**

Diğer 49
Mısra: 16

*Âb-ı hayat içtiği için
ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi
temsil ettiğine ve kul sıkıştığında
imdadına yetiştiğine inanılan
peygamber veya velî olan zat.*

fethini istihrac eylemişdik kal'a
feth olunduğu
gün karındaşum Hızır 'abâ-püş
veliler ile 'askerüñ

2. **hızır:**

Diğer 49
Mısra: 17

*Âb-ı hayat içtiği için
ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi
temsil ettiğine ve kul sıkıştığında
imdadına yetiştiğine inanılan
peygamber veya velî olan zat.*

öñince hışâra girdiler kal'a feth
olunduğdan sonra Hızır
karındaşumı gördüm kal'a
dîvârı üzerinde oturmuş
ayağların

3. **hızıra:-a**

Diğer 56
Mısra: 28

*Âb-ı hayat içtiği için
ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi
temsil ettiğine ve kul sıkıştığında
imdadına yetiştiğine inanılan
peygamber veya velî olan zat.*

Hızıra şordum cevâb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiz didi
anun için ol tuhumı dökdüm didi
hikâyet olunur ki Akşeyhe bir

hizmet:1. **hizmete:-e**

Diğer 39
Mısra: 10

*Bir kimsenin yapmakla
sorumlu tutulduğu iş, kendisine
verilen görev, vazife.*

eylemedi Akşemseddin hizmete
başladı ta'am vakti geldi
tekneler ile yoğurd ve buğday
şorbasi getürdiler bölük bölük

2. **hizmete:-e**

Diğer 56
Mısra: 7

*Bir kimsenin yapmakla
sorumlu tutulduğu iş, kendisine
verilen görev, vazife.*

Pâdişâhla Maḥmūd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şüfi
ba'zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükçe kürkünün yeñi Sultân

3. **hizmetinde:-i, -n, -de**

Diğer 62

Mısra: 31

*Bir kimsenin yapmakla
sorumlu tutulduğu iş, kendisine
verilen görev, vazife.*

hizmetinde tekmil-i tarîk eyledi
ve tâclarının depesindeki pul

4. **hizmetinde:-i, -n, -de**

Diğer 72

Mısra: 19

*Bir kimsenin yapmakla
sorumlu tutulduğu iş, kendisine
verilen görev, vazife.*

dirlir bir pîr vardı takyâci idi
ehl-i Kur'an ve şâhib-i tecvîd
kimesne idi Hamdî Çelebinün
nice yıllar hizmetinde olmuş idi

hizmet eyler:1. **hizmet eyler:-r**

Diğer 43

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

*Hizmet etmek, hizmetinde
bulunmak.*

baña hizmet eyler didi rivâyet
olunur ki şeyh yidi def'a hacc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücâvir oldu hikâyet olunur ki

hizmet iderler:1. **hizmet iderler:-er, -ler**

Diğer 41

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Hizmet etmek. II [tas.]
İntisab etmek / bağlanmak.*

şorarlar ki ba'zı dervişler kırk
yıldur saña
hizmet iderler hilâfet virmedün
az müddette Akşeyhe

hizmetkâr:1. **hizmetkârlarıyla:-lar, -ı, -y, -la**

Diğer 69

Mısra: 17

*Birinin hizmetinde
bulunan, hizmetçi.*

Rab yol virme didi Sa'dî Çelebi
evden çıkdı zulumât peydâ
oldı ra'd ve berķ yıl ve yağmur
oldı Sa'dî hizmetkârlarıyla

hızr:1. **hızr:**

Diğer 49

Mısra: 14

*Âb-ı hayat içtiği için
ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi
temsil ettiğine ve kul sıkıştığında
imdadına yetiştiğine inanılan
peygamber veya velî olan zat.*

şeyhün ta'yin-i vakt
eyledüğinden sü'âl eylediler
cevâb virüp
karındaşum Hızır ile 'ilm-i
ledünnide Koştantınıyyenün

hoca:1. **hoca:**

Diğer 70

Mısra: 24

Üstat, efendi, hoca.

Süleymân Hana şehzâde iken
hoca oldu Ka'betullah seferinde
vefât eyledi Akşemseddinün bir
oğlu daḥı Naşrullâhdur

honadî hatun medresesinde:1. **honadî hatun**

medresesinde:-n, -de

Diğer 63

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

*Huand Hatun Külliyesi,
Kayseri'de Selçuklular'a ait
külliye. I. Alâeddin Keykubad'ın
eşi ve II. Gıyâseddin
Keyhusrev'in annesi Mahperi
Huand Hatun tarafından şehrin
merkezinde yaptırılmış olan
külliye cami, medrese, hamam
ve türbe.*

Ya'küb yanında eyledi
Kayseriyede Honadî Hatun
Medresesinde
Mevlânâ Şaru Ya'küb vefât
eyledükden sonra müderris

horasan:1. **horasan:**

Diğer 73

Mısra: 5

Horasan şehri.

biñ akçe vireyin Rūma gelsün
didi anlar dağı Horasan
pādişāhı Hüseyn Baykara
hazretlerin terk eylemediler
gelmediler

horasan diyārına:

1. **horasan diyārına:-n, -a**
Diğer 73
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Horasan şehri.

uğrasa gerek idi ol va'de üzere
geldi yine Horasan
diyārına gitti geldügin ve
gittügin kimseye bildürmedi
zirā

horasanı:

1. **horasaninün:-n, -ün**
Diğer 39
Mısra: 1
*Horasanlı; Horasan
şehrine ait.*

Horasaninün ve Şeyh
Zeynüddin el-Hafinün iştiḥārı
'āleme

horus:

1. **horus:**
Diğer 61
Mısra: 7
Horo.

dirneği vardı ol kızcağazı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışār tağında oynayup
gezerken horus ötdi cinniler

2. **horusuñ:-u, -ñ, -ı**
Diğer 72
Mısra: 2
Horo.

eyitdi Hazret-i Allāhuñ nāzlısı
geçinürsin Horusuñı
yeyen şağal selāmetde gezer
didiler Nūru'l-hüdā ol şağāl

3. **horus:**
Diğer 72
Mısra: 5
Horo.

helāk oldu filān tağda yatur didi
ol arada hāzır olanlar ādem
gönderdiler şağaluñ ölüsin
getürdiler Horus yeyen

4. **horus:-ı**
Diğer 72
Mısra: 1
Horo.

bir horusu var idi bir gece ol
horusu şağāl aldı karındaşları

5. **horus:-ı**
Diğer 72
Mısra: 1
Horo.

bir horusu var idi bir gece ol
horusu şağāl aldı karındaşları

6. **horusuñ:-uñ**
Diğer 72
Mısra: 7
Horo.

şağāl bu olduğı neden ma'lūm
olur didiler Nūru'l-hüdā eyitdi
karnını yaruñ yardılar Horusuñ
bütün ayağı çıktı hikāyet

hoş geldi:

1. **hoş geldi:-di**
Diğer 44
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Deyim**
İyi, güzel gelmek.

te'ālāya hoş geldi bize buyurdi
bu beyti tesbīḥ eyledük
hikāyet olunur ki bayram gün
olıcak halk 'ıyşe meşğul
olduklarında

hoş görüp:

1. **hoş görüp:-üp**
Diğer 54
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Deyim**
Olumlu karşılamak.

içmege başladılar ser-hoş olıcak
bunlara bir kilindir şarāb
gönderdiler bunlar dağı ol şarābı
hoş görüp içdiler mest

hoş-hatır:

1. **hoş-hatır:**
Diğer 44
Mısra: 3
Hatırı hoş olmak.

eyledi ḥalvetden çıkdukdan
soñra şeyh hazretleri hoş-hatır
olduğı zemānda ḥalvetde
olanlardan biri şeyhün āferin

2. **hoş-hatır:**
Diğer 53
Mısra: 17
Hatırı hoş olmak.

bāzırgānuñ üç oğı ve bir kızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-hatır olduğı vakt
oğlancukları du'ā ve himmet

hubb-ı dünyā:

1. **hubb-ı dünyā:**
Diğer 50
Mısra: 25
Kelime Tipi: -
Dünya sevgisi.

Mu'āviyenün ef'ālī icitḥādıyla
degüldür hubb-ı dünyā ve
riyāset sebebiyle tuğyān ve
'ışyān eyledi sene ihdā ve
hamsin

hubb-ı dünyāyla:

1. **hubb-ı dünyāyla:-y, -ıla**
Diğer 50
Mısra: 24
Kelime Tipi: -
Dünya sevgisi.

resül arasında olan ihtilāf ve
muḥāşamāt icitḥād ile olmuştur
hubb-ı dünyāyla ve riyāset için
degüldür lākin Yezidin

hücüm:

1. **hücümından:-ın, -dan**
Diğer 54
Mısra: 16
Saldırış, saldırma.

Tağıldı 'asker-i ğussa
hücümından anuñ şaf şaf
bu beytde kırkafdan murād
yeñiçeridür ve kırkafdan murād

hücüm eyledi:

1. **hücüm eyledi:-di**
Diğer 48
Mısra: 26
Kelime Tipi: **Deyim**
Saldırmak.

'asker-i İslāma yürüyüş buyruldi
'asker hışāra
hücüm eyledi Sultān
Muḥammed şeyhi da'vet eyledi
meger

hudā:**1. hudā:****Diğer 75**

Mısra: 5

Allah, Tanrı, Cenâbîhak.

Hâzret-i Zeynî Efendî'nün Hudâ
Meskenin cennet enîsin hüd ide

hudâvendâ kerîmâ:**1. hudâvendâ kerîmâ:****Diğer 36**

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Ey kerem sahibi olan**Allah.*

ve kelbuhum bâsiṭun zirâ' ayhi
bi'l-vaşid
Hudâvendâ kerîmâ Eger bu fakîr
ve zelil ve ḥakîr ve 'alîl Emîr

hulefâ'-i râşidînden:**1. hulefâ'-i râşidînden:-den****Diğer 47**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*İslâm'ın ilk dört halîfesi:**Hz. Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali.*

hulefâ'-i râşidînden ve
tâbî'inden niçe ulular gelüp
Kostantîniyye üzerine konup
ḥarb idüp müyesser olmadığın

hüm:**1. hüm:****Diğer 41**

Mısra: 20

Onlar.

ḥilâfet virdün ḥikmeti nedür
didiler Hâcî Bayram cevâb virdi
ki
Hâzâ kevsecun keyyusun bime
yü' minü bimâ yesme'u ve yerâ
şümme ye'rifühü ve hüm
yes'elüne min ḥikmetihî mâ ra'â
ev

humâ:**1. humâ:****Diğer 54**

Mısra: 8

O ikisi.

Evveluhâ Ḳarabâlî ve âḥiruhâ
Masmas ve humâ medûdânî
'indallâhi ve'n-nâsi

hurûf:**1. ḥurûf:****Diğer 74**

Mısra: 14

Harfler.

vardur ve ḳasâ'idi ve eş'ârî
ḥurûf üzere müdevvendür
merḥûmuñ
menâḳıbı ve kerâmâtı çokdur
müstaḳil kitâb olmağa

2. ḥurûf:-ı**Diğer 50**

Mısra: 6

Harfler.

feth-i Ḥâkânî beldetün
tayyibetün ḥurûfî işâreti
muḳtezâsınca
sekiz yüz elli yedi târiḥinde
vâḳi' oldı ol ḥinde Sultân

hüsevin baykara:**1. ḥüsevin baykara:****Diğer 73**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mirzâ Sultan Hüseyin.

Timur soyundan Mirza
Mansur'un oğludur. Kendisi de
âlim ve âdil bir hükümdar olan
Baykara, âlimlerin dostu ve
destekçisi olmuştur. Zamanında
ilim ve sanat hayli ilerlemiş,
Herat âlimlerin ve sanatkârların
merkezi konumuna gelmiştir.

biñ aḳçe vireyin Rûma gelsün
didi anlar daḥı Ḥorasan
pâdişâhı Hüseyin Baykara
ḥâzretlerin terk eylemediler
gelmediler

2. ḥüsevin baykara:**Diğer 73**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mirzâ Sultan Hüseyin.

Timur soyundan Mirza
Mansur'un oğludur. Kendisi de
âlim ve âdil bir hükümdar olan
Baykara, âlimlerin dostu ve
destekçisi olmuştur. Zamanında
ilim ve sanat hayli ilerlemiş,
Herat âlimlerin ve sanatkârların
merkezi konumuna gelmiştir.

zirâ Sultân Hüseyin Baykara
ḡâyetde kâdir-şinâs ve ehl-i
ma'rifet kimesne idi Hüseyin
Baykara ḥâzretlerinin bir
şâhibcemâl

hüsevin enîsi:**1. ḥüsevin enîsi:****Diğer 75**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Göynüklüdür. Menâḳıb-ı**Aḳşemseddîn adlı eserin yazarı.*

zâ'if ve naḥîf seyyid ki Hüseyin
Enîsi gedâ merḥûmuñ mevtime
bu ḳıṭ'a-ı târiḥi söyledi

husûs:**1. ḥuşûşdan:-dan****Diğer 68**

Mısra: 18

Konu, mevzu.

yatsu nemâzı kılındı şeyḥ içerti
gıtdi bir miḳdâr zemândan
soñra içertiden ḥâber geldi ol
ḥuşûşdan ferâḡat olundu Evḫad

husûsâ:**1. ḥuşûşâ:****Diğer 74**

Mısra: 20

*Bilhassa, hasseten,
özellikle.*

vesâ'ir 'ulûmda bî-naḡîr idi
Ḥuşûşâ 'ilm-i lûḡatda mişli
yoḡıdı ve zebân-ı Fâriside olan
mahâretleri beyân olunmağa

hüve:**1. hüve:****Diğer 59**

Mısra: 22

"O" kişi zamiri.

mine'l-ḥâcî Bayram ve hüve
mineş-şeyḥ Hamid el-Ḳayseri
ve hüve mine'ş-şeyḥ

2. hüve:**Diğer 59**

Mısra: 22

"O" kişi zamiri.

mine'l-ḥâcî Bayram ve hüve
mineş-şeyḥ Hamid el-Ḳayseri
ve hüve mine'ş-şeyḥ

3. hüve:

Diğer 60

Mısra: 1

"O" kişi zamiri.

mine's-şeyh Şāzī Çelebi ve hüve
mine's-şeyh İbrāhīm el-Başrī

4. hüve:

Diğer 60

Mısra: 2

"O" kişi zamiri.

ve hüve mine's-şeyh Süleymān
el-İskenderānī ve hüve mine's-
şeyh
el-Hüseyn el-Ustürvābī ve hüve
mine's-şeyh Maḥmūd ve

5. hüve:

Diğer 60

Mısra: 2

"O" kişi zamiri.

ve hüve mine's-şeyh Süleymān
el-İskenderānī ve hüve mine's-
şeyh
el-Hüseyn el-Ustürvābī ve hüve
mine's-şeyh Maḥmūd ve

6. hüve:

Diğer 60

Mısra: 3

"O" kişi zamiri.

ve hüve mine's-şeyh Süleymān
el-İskenderānī ve hüve mine's-
şeyh
el-Hüseyn el-Ustürvābī ve hüve
mine's-şeyh Maḥmūd ve

7. hüve:

Diğer 60

Mısra: 4

"O" kişi zamiri.

hüve mine's-şeyh 'Osmān er-
Rūmī ve hüve mine's-şeyh
Muḥammedi el-Kūfī ve hüve
mine's-şeyh Sa'duddīn el-
Bağdādī

8. hüve:

Diğer 60

Mısra: 4

"O" kişi zamiri.

hüve mine's-şeyh 'Osmān er-
Rūmī ve hüve mine's-şeyh
Muḥammedi el-Kūfī ve hüve

mine's-şeyh Sa'duddīn el-
Bağdādī

9. hüve:

Diğer 60

Mısra: 5

"O" kişi zamiri.

hüve mine's-şeyh 'Osmān er-
Rūmī ve hüve mine's-şeyh
Muḥammedi el-Kūfī ve hüve
mine's-şeyh Sa'duddīn el-
Bağdādī

10. hüve:

Diğer 60

Mısra: 6

"O" kişi zamiri.

ve hüve mine's-şeyh Şemsüddīn
el-'Irākī ve hüve
mine's-şeyh İshāk el-Harezmī
ve hüve mine's-şeyh Ebī'l-
Hasan el-Harkānī

11. hüve:

Diğer 60

Mısra: 6

"O" kişi zamiri.

ve hüve mine's-şeyh Şemsüddīn
el-'Irākī ve hüve
mine's-şeyh İshāk el-Harezmī
ve hüve mine's-şeyh Ebī'l-
Hasan el-Harkānī

12. hüve:

Diğer 60

Mısra: 7

"O" kişi zamiri.

ve hüve mine's-şeyh Şemsüddīn
el-'Irākī ve hüve
mine's-şeyh İshāk el-Harezmī
ve hüve mine's-şeyh Ebī'l-
Hasan el-Harkānī

13. hüve:

Diğer 60

Mısra: 8

"O" kişi zamiri.

ve hüve mine's-şeyh Mūsā el-
Bestāmī ve hüve mine's-şeyh
İbrāhimi el-Hindüstānī ve hüve
mine's-şeyh Ebī

14. hüve:

Diğer 60

Mısra: 8

"O" kişi zamiri.

ve hüve mine's-şeyh Mūsā el-
Bestāmī ve hüve mine's-şeyh
İbrāhimi el-Hindüstānī ve hüve
mine's-şeyh Ebī

15. hüve:

Diğer 60

Mısra: 9

"O" kişi zamiri.

ve hüve mine's-şeyh Mūsā el-
Bestāmī ve hüve mine's-şeyh
İbrāhimi el-Hindüstānī ve hüve
mine's-şeyh Ebī

16. hüve:

Diğer 60

Mısra: 10

"O" kişi zamiri.

Yezīdī el-Bestāmī ve hüve
mine's-şeyh İmām Ca'feri's-
Şādık
ve hüve min ebīhi'l-İmām
Muḥammed el-Bākır ve hüve
min

hüve ahaze min:

1. hüve ahaze min:

Diğer 60

Mısra: 14

Kelime Tipi: -
Ondan da.

2. hüve ahaze min:

Diğer 60

Mısra: 14

Kelime Tipi: -
Ondan da.

Ṭālib kerremallāhu vecchēhū ve
hüve ahaze min Resūlillāhi
ṣallallāhu 'aleyhi ve sellem ve
'alā ālihi ve aṣḥābihī ve ecma'in

hüve min ebīhi'l-imām:

1. hüve min ebīhi'l-imām:

Diğer 60

Mısra: 13

Kelime Tipi: -
Onun imamlarından.

ebīhi'l-İmām Zeyne'l-ābidin ve
hüve min ebīhi'l-İmām el-
Hüseyn

eş-şehîd ve hüve min ebîhi'l-
İmâm 'Ali ibn-i Ebî

2. hüve min ebîhi'l-imâm:

Diğer 60

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Onun imamlarından.

ebîhi'l-İmâm Zeyne'l-âbidîn ve
hüve min ebîhi'l-İmâm el-
Hüseyn
eş-şehîd ve hüve min ebîhi'l-
İmâm 'Ali ibn-i Ebî

3. hüve min ebîhi'l-imâm:

Diğer 60

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Onun imamlarından.

Yezîdî el-Bestâmî ve hüve
mine's-şeyh İmâm Ca'ferî's-
Şâdık
ve hüve min ebîhi'l-İmâm
Muhammed el-Bâkır ve hüve
min

4. hüve min ebîhi'l-imâm:

Diğer 60

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Onun imamlarından.

Yezîdî el-Bestâmî ve hüve
mine's-şeyh İmâm Ca'ferî's-
Şâdık
ve hüve min ebîhi'l-İmâm
Muhammed el-Bâkır ve hüve
min

hüve mines-sevh:

1. hüve mines-sevh:

Diğer 59

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Onun şeyhlerinden.

huzûr-ı şeyhe:

1. huzûr-ı şeyhe:-e

Diğer 65

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Şeyhin huzuru, makamı.

olmuşdu oturdu der dökdi hemân
ol sâ'at ol kabz def' oldu
yine baş' âlemleri feth' oldu
ba'de huzûr-ı şeyhe vardı ol

huzûrına vardum:

1. huzûrına vardum:-du, -m

Diğer 65

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Huzuruna çıkmak.

dedi şeyh huzûrına vardum beni
yanına da'vet eyledi ve
elüme bir şahan çerb pilâv virdi
murâd geçe mi didi ben dahı

halk:

1. halk:

Diğer 38

Mısra: 1

Ahali İnsanlar.

İrtesi şabâh halk ziyârete gelicek
ol vech ile buldılar bu

2. halk:

Diğer 44

Mısra: 14

Ahali İnsanlar.

te'âlâya hoş geldi bize buyurdu
bu beyti tesbîh eyledük
hikâyet olunur ki bayram gün
olıcak halk 'îyşe meşgûl
olduklarında

3. halk:

Diğer 61

Mısra: 15

Ahali İnsanlar.

anasına çağırdu gözüm gördi
şeyhün 'alemin ve şeyhi gördüm
didi halk kızuñ üstüne üşdiler
gözleri görmüş buldılar

4. halk:

Diğer 64

Mısra: 4

Ahali İnsanlar.

Göynüke gitmişdi gelince şabr
eyledi Akşemseddîn geldi
halk etrâfdan gelüp emrâz-ı
bedeniyyeden şorarlardı Şeyh

I/İ

ihzâr eyledi:

1. ihzâr eyledi:-di

Diğer 70

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Hazırlamak. II Toplamak.

hikâyet olunur ki Akşeyhe
Sultân Muhammed bir miqdâr
hediye
filori gönderdi şeyh oğulların
ihzâr eyledi işbu altunı

ırak:

1. ırak:

Diğer 41

Mısra: 1

Uzak, uzaktan.

ırak tağûñ üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirler El'an şeyhün anda ebnâsı
ve evlâdı vardır ba'de ol

ışmarla:

1. ışmarlamışdı:-miş, -dı

Diğer 49

Mısra: 1

Buyurmak, tembih etmek.

şeyh süfilere ışmarlamışdı ki
benüm üzerüme hiç kimse
koymayasız Pâdişâh şeyhe
gelmecek gâzâb eyledi kâlkdı

'ısyân:

1. 'ısyânı:-ı

Diğer 51

Mısra: 7

*Emre uymama, itaat
etmeme, itaatsizlik etme,
başkaldırma.*

'ısyânı Kostañınıyyeye
geldükden on yıl sonra oldu zîrâ
Mu'âviye sittin senesinde vefât
eyledükden sonra Yezîd

'ızâm:

1. 'ızâm:

Diğer 45

Mısra: 7

Kemikler.

kirâmdan ba'zı cesed-i şerifin
görmek murâd itdüklerinde
'ızâm ve
şerâ'itinden nişân ve eşer
bulamayup cesed-i mübârekleri
vâz'

i:

1. **idi:-di****Diğer 41**

Mısra: 23

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

olduğu gibi tıbb-ı zāhiri dağı
hāzık idi dirler ki

2. **idüm:-dü, -m****Diğer 46**

Mısra: 9

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

Kutb-ı irşād Şeyh Şemsüddin
Tıfl-ı ferzend idüm aña bu fakır

3. **idi:-di****Diğer 50**

Mısra: 9

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

Muhammed gāyetde şād oldu
hiçbir zemān dağı böyle
sevinmemiş
idi pes Pādisāh eyitdi

4. **idi:-di****Diğer 55**

Mısra: 3

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

kuṭnī idi ber-vech ile dıkdürdi ki
iki yüzi dağı yoz idi
Akşemseddinün Şeyh İbrāhime
te'lif eylesün diyü buyurduğı

5. **idi:-di****Diğer 60**

Mısra: 20

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

gözedüp muntazırlar idi
Akşemseddin nā-gāh çıka geldi
Hācı
Bayramuñ borcından sü'āl
eyledi toḡsan biñ akçe borcu
çıkdı

6. **idi:-di****Diğer 61**

Mısra: 1

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

akçe eksilmedi ol bağçenün içi
tolu akçe idi pes ol kimesne

7. **idi:-di****Diğer 62**

Mısra: 10

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

ḳaddesallāhu sırrahū Ḳayşeriyye
şehrendür ve ḳabri
Aksaraydadur 'ilm-i zāhiri ve
bāṭını cāmī' idi ve kerāmeti bi-
haddür

8. **idi:-di****Diğer 63**

Mısra: 3

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

naḳl olunur ki Şeyh Hāmidün
dervişlerinden biri zīrā'at ehli
idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

9. **idi:-di****Diğer 63**

Mısra: 14

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

mü'essir idi anlardan çok kimse
zirve-i velāyete yetişdi İnce
Bedreddin ve Kızılca Bedreddin
ve Baba Nahhās-ı Ankaravī

10. **idi:-di****Diğer 63**

Mısra: 22

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

oldı Şāfi'yyü'l-mezheb idi
medreseden ferāğatlarına
sebeb bu oldu ki medresenün
vaḳfiyyesinde şart

11. **idi:-di****Diğer 64**

Mısra: 26

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

İskilibde yatur cümle ḫalvetde
idiler bunlar riyāzetle me'murlar
idi ammā baña her gün kuşluk
vaḳtinde bir çanaḳ bulamaç ve

12. **idüm:-dü, -m****Diğer 64**

Mısra: 7

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

benüm aḫvālümden şordı
eyitdüm Ḳayşeriyyede müderris
idüm
derünümde bir derd peydā oldu
dermān uma geldüm didüm

13. **idi:-di****Diğer 66**

Mısra: 25

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

Sa'dullāh Çelebi 'ālim-i taḫrīr
şāhib-i taḫrīr idi tefāsire
müte'allık çok taḫrīrātı vardur
ve Şerḫ-i Mevāḳıfa ḫāşiye

14. **idi:-di****Diğer 67**

Mısra: 17

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

ve mezbūr Sa'dullāhuñ oğlu
'Abdülkādır rahmetullāhi
'aleyhimā 'ilmine gāyet ve
fazlına nihāyet yok idi ne

15. **idi:-di****Diğer 67**

Mısra: 22

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

virmiş erlerden idi fuḫūlāt-ı
dünyāyı tārık ve ḫabl-ı şerī'atı
mütemessik idi dāima ḫalkdan
'uzlet belki firār idüp şāmit ve

16. **idi:-di****Diğer 69**

Mısra: 4

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

ol ḫynde çayırda idi ḳalkdı
koyunuñ bir cānibin çayırda
çıkdı çoban koyunuñ bir
cānibin yine koydı ol cānibin
yine

17. **idi:-di****Diğer 70**

Mısra: 8

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

oğlu dağı Nurullāhdur 'ālim ve
fāzıl idi Bursada okurdu
dānişmend idi ḫātā'en kendüye
kalemtırāş baturdı andan vefāt

18. **idi:-di****Diğer 70**

Mısra: 9

"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

oğlu dağı Nurullāhdur 'ālim ve fāzıl idi Bursada okurdu dānişmend idi hātā'en kendüye kalemtrāş baturdı andan vefāt

19. **idi:-di**

Diğer 70

Mısra: 19

"i-" *ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

şeyhūñ velāyetini tecrübe itmek idi şeyh eyitdi yā Emru'llāh kötürüm

20. **idi:-di**

Diğer 70

Mısra: 23

"i-" *ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

Mezbūr Emru'llāhuñ oğlu Ömerdür Ömerūñ oğlu Şemsüddin Efendidür 'ālim ve fāzıl kimesne idi Sultān Selim Han ibn-i

21. **idi:-di**

Diğer 71

Mısra: 1

"i-" *ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

Meczub idi mescide giren halkūñ paşmağların ve pabuçların görüp şunuñ şāhibi cennetlik şunuñ şāhibi cehennemlik

22. **idi:-di**

Diğer 72

Mısra: 1

"i-" *ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

bir horusu var idi bir gice ol horusu şağāl aldı karındaşları

23. **idi:-di**

Diğer 72

Mısra: 18

"i-" *ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

dirler bir pīr vardı taqyācı idi ehl-i Qur'an ve şāhib-i tecvīd kimesne idi Hamdī Çelebinūñ nice yıllar hizmetinde olmuş idi

24. **idi:-di**

Diğer 72

Mısra: 19

"i-" *ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

dirler bir pīr vardı taqyācı idi ehl-i Qur'an ve şāhib-i tecvīd kimesne idi Hamdī Çelebinūñ nice yıllar hizmetinde olmuş idi

25. **idi:-di**

Diğer 72

Mısra: 19

"i-" *ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

dirler bir pīr vardı taqyācı idi ehl-i Qur'an ve şāhib-i tecvīd kimesne idi Hamdī Çelebinūñ nice yıllar hizmetinde olmuş idi

26. **idi:-di**

Diğer 73

Mısra: 1

"i-" *ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

uğrasa gerek idi ol va'de üzere geldi yine Hırasan diyārına gitdi geldügin ve gitdügin kimseye bildürmedi zirā

27. **idi:-di**

Diğer 73

Mısra: 8

"i-" *ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

zirā Sultān Hüseyin Baykara gāyetde kâdir-şinās ve ehl-i ma'rifet kimesne idi Hüseyin Baykara hâzretlerinūñ bir şāhibcemāl

28. **idi:-di**

Diğer 73

Mısra: 10

"i-" *ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

oğlu vardı ol 'aşrda belki a'sār-ı māzīye ve ātiyenūñ ekşerinde nazīri belki şebīhi gelmiş idi Cāmī kaddesa'llāhu

29. **idi:-di**

Diğer 73

Mısra: 19

"i-" *ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

Yıldırım Han Medresesinde Mevlānā Hayālī mu'id idi ve Hamdī Çelebi

30. **idi:-di**

Diğer 73

Mısra: 21

"i-" *ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

dānişmend idi çok mübāhāse ve mücādeleleri oldı Hamdī Çelebi 'ilm-i zāhiri taḥşil eyledükden şofıra bir gice

31. **idi:-di**

Diğer 74

Mısra: 20

"i-" *ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).*

vesā'ir 'ulūmda bī-naẓīr idi Huşūşā 'ilm-i lūğatda misli yoğıdı ve zebān-ı Fāriside olan mahāretleri beyān olunmağa

32. **imiş:-miş**

Diğer 67

Mısra: 12

"i-" *ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).*

toğmış hayātda iken filān işde imiş hālā rahmetde yā 'azābda diyü haber virürdi Mezbūr Sa'dullāh sekiz yüz toğsan tārīhinde

33. **iken:-ken**

Diğer 54

Mısra: 1

"i-" *ek fiilinin zarf-fiil eki almış hâli (durumdayken).*

vardur ol kimesnenūñ her biri ferīd-i 'aşr ve vahīd-i dehr iken bi-iznillāh zālālete düşdiler 'aşare-i muḥabbeşe diyü

34. **iken:-ken**

Diğer 57

Mısra: 5

"i-" *ek fiilinin zarf-fiil eki almış hâli (durumdayken).*

'avrata dāyim gelme ahyānen gel didi hikāyet olunur ki bir cinnī şeyhe muḥabbet eyledi şeyh bī-haber iken cinnī kedi

35. **iken:-ken**

Diğer 70

Mısra: 24

"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki
almış hâli (durumdayken).

Süleymân Hana şehzâde iken
hoca oldu Ka'betullah seferinde
vefât eyledi Akşemseddînün bir
oğlu dağı Naşrullahdur

36. **iken:-ken**

Diğer 73

Mısra: 14

"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki
almış hâli (durumdayken).

Câmî hazretlerinin kemâlin
bilürler Hikâyet olunur ki
Hamdî
Çelebi anası karnında iken Şeyh
Akşemseddîn mübarek elin

37. **iken:-ken**

Diğer 74

Mısra: 24

"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki
almış hâli (durumdayken).

âhîrîhî yazmışlar ve merhûm
Kâdirî Efendi kâzî-asker iken
merhûma
Kitâb-ı Kâzî-han yazdırdı
evvelinden âhîrine dek

38. **idiler:-di, -ler**

Diğer 64

Mısra: 25

"i-" ek fiili (görülen geçmiş
zaman çekimi).

İskilibde yatur cümle hâlvette
idiler bunlar riyâzetle me'mûrlar
idi ammâ baña her gün kuşluk
vaqtinde bir çanak bulamaç ve

ibâ idüp:

1. **ibâ idüp:-ü**

Diğer 38

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Çekinme, kaçınma, râzı
olmama, içtinap ve imtinâ etme.

şer'iyye için ba'zı dervîşlere
dervâh ve cerr itdürürdi
ol sebebdan Akşemseddîn ibâ
idüp Hâcî Bayrama varmazdı

'ibâdet ider:

1. **'ibâdet ider:-er**

Diğer 49

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

Kulluk etmek; dinin
buyruklarını yerine getirmek.

bulımadı üç günden soñra
Edirnekapısı kırbında bir
vîrânede
'ibâdet ider buldılar ol
zemândan berü ol maħalleye
Akşeyh

ibâdet iderin:

1. **ibâdet iderin:-er, -in**

Diğer 43

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

Kulluk etmek; dinin
buyruklarını yerine getirmek.

cevâb virüb
ya'nî bir Allâha ibâdet iderin
ğayre meylim yok pes dünyâ

'ibâdet iderler:

1. **'ibâdet iderler:-er, -ler**

Diğer 41

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Kulluk etmek; dinin
buyruklarını yerine getirmek.

bulup şabâha dek 'ibâdet iderler
Kâziyü'l-hâcâta münâcât
eyledükleri zemânda ol mekâna
kalb-i şerîflerinin meylin 'arz

iblisü:

1. **iblisü:**

Diğer 40

Mısra: 9

Şeytan.

te'lif eyledüğü risâlelerden

ma'lumdur

velev irtebeṭa iblisü fi meclisihi

lenâbe

ibni:

1. **ibni:**

Diğer 37

Mısra: 6

Ar. Oğul, velet, zade,
ferzend. (İzafetsiz kullanılmaz).

eş-şeyh Muhammed

Akşemseddîn ibni eş-şeyh

Hamza ibni eş-şeyh

2. **ibni:**

Diğer 37

Mısra: 6

Ar. Oğul, velet, zade,
ferzend. (İzafetsiz kullanılmaz).

eş-şeyh Muhammed

Akşemseddîn ibni eş-şeyh

Hamza ibni eş-şeyh

3. **ibni:**

Diğer 37

Mısra: 7

Ar. Oğul, velet, zade,
ferzend. (İzafetsiz kullanılmaz).

el-Hâc 'Ali ibni eş-şeyh

Hediye ibni eş-şeyh Mūsâ ibni

eş-şeyh

Muhammed bin Ebî Bekri's-

Sıddîk raṣıyallahü 'anhu

4. **ibni:**

Diğer 37

Mısra: 7

Ar. Oğul, velet, zade,
ferzend. (İzafetsiz kullanılmaz).

el-Hâc 'Ali ibni eş-şeyh

Hediye ibni eş-şeyh Mūsâ ibni

eş-şeyh

Muhammed bin Ebî Bekri's-

Sıddîk raṣıyallahü 'anhu

5. **ibni:**

Diğer 37

Mısra: 7

Ar. Oğul, velet, zade,
ferzend. (İzafetsiz kullanılmaz).

el-Hâc 'Ali ibni eş-şeyh

Hediye ibni eş-şeyh Mūsâ ibni

eş-şeyh

Muhammed bin Ebî Bekri's-

Sıddîk raṣıyallahü 'anhu

6. **ibni:**

Diğer 37

Mısra: 8

Ar. Oğul, velet, zade,
ferzend. (İzafetsiz kullanılmaz).

Akşemseddîn Şeyh Şihâbüddîn

ebnâsındandır Bu tertîb ile

Muhammed ibni eş-şeyh Ebü

Hafz Ömerü'l-mulakkab

7. **ibni:**

Diğer 37

Mısra: 9

Ar. Oğul, velet, zade,
ferzend. (İzafetsiz kullanılmaz).

Şihâbüddîn es-Sühreverdî ibni

Muhammed bin 'Abdullâh bin

Mes'ud bin El-Hasan bin 'Aşım
bin Naşr bin Kâsım bin

ibrâhîm el-basrî:

1. ibrâhîm el-basrî:

Diğer 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ebû Abdillâh el-Hüseyn b.

Ali b. İbrâhîm el-Basrî el-

Kâğadî (ö. 369/979-80)

*Mu'tezile'nin önde gelen kelâm
âlimlerinden, Hanefî hukukçusu.*

mine's-şeyh Şâzî Çelebi ve hüve

mine's-şeyh İbrâhîm el-Basrî

ibrâhîm el-hindüstânî:

1. ibrâhîm el-hindüstânî:

Diğer 60

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İbrahim el-Hindistanî.

Akşemseddin'in, Hacı Bayram-ı

Veli'den Hz. Ali'ye kadar

uzanan tarikat silsilesinde yer

almaktadır. Hakkında

kaynaklarda bilgi

bulunmamıştır.

ve hüve mine's-şeyh Mūsā el-

Bestāmî ve hüve mine's-şeyh

İbrâhîm el-Hindüstânî ve hüve

mine's-şeyh Ebî

ic:

1. içdiler:-di, -ler

Diğer 54

Mısra: 12

Bir sıvıyı ağza alıp

yudumlamak.

içmege başladılar ser-hoş olıcak

bunlara bir kilindir şarâb

gönderdiler bunlar dağı ol şarâbı

hoş görüp içdiler mest

2. içderler:-er, -ler, -di

Diğer 54

Mısra: 4

Bir sıvıyı ağza alıp

yudumlamak.

halk anlara lakab kodılar cum'a

gün olup halk câmi'e giricek

anlar meyhâneye cem' olurlardı

hamr içderler ser-hoş olurlardı

3. içmege:-meg, -e

Diğer 54

Mısra: 11

Bir sıvıyı ağza alıp

yudumlamak.

içmege başladılar ser-hoş olıcak

bunlara bir kilindir şarâb

gönderdiler bunlar dağı ol şarâbı

hoş görüp içdiler mest

4. içerdüm:-er, -dü, -m

Diğer 64

Mısra: 27

Bir sıvıyı ağza alıp

yudumlamak.

bir ekmek ve bir desti şu virürdi

temâm yerdüm içerdüm

bir gün gönlüme bu geldi ki

senûn tarîkatuñ hemân

hayvâniyetdür

5. içine:-i, -n, -e

Diğer 38

Mısra: 2

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

kerâmeti görüp kurdı götürüp

mübârek elini tâbût içine

koydılar yine çıkdı bir ehl-i

ferâset kimse kurda yapışmağ

ile

6. içine:-i, -n, -e

Diğer 38

Mısra: 4

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

yunmak lâzım geldi diyüp

yudular tâbût içine koydılar ol

zemândan şofra Şeyh Hamzaya

Kurdboğan didiler Hâlâ ol

7. içine:-i, -n, -e

Diğer 49

Mısra: 4

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

şeyhüñ çadırına geldi çadır

berkinmiş hançerin çıkarup

çadırı

bir mîkdâr şakk eyledi içerü

bağdı gördi çadırıñ içine

döşenmiş

8. içinde:-in, -de

Diğer 60

Mısra: 29

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür

ammâ haqquñdan ziyâde

alma didi ol kimesne içerü girdi
gördi bağçe içinde bir

9. içinde:-in, -de

Diğer 63

Mısra: 11

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

ism-i şerifleri Hacı Paşadur

Ankara şehrine karîb Çubuk

suynuñ üzerinde dere içinde

Solfazl nâm kıyayedendür

evâ'ilde

10. içine:-i, -n, -e

Diğer 65

Mısra: 27

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

İbrâhîm hemân ol menzilde

hâdimleri Hâce Ahmed Dedeye

bir

tennür kazdurup içine od

yağdılar ol vech ile kim işâret

11. içinde:-in, -de

Diğer 67

Mısra: 14

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

vefât eyledi kabri Göynükde

mezâr-ı şerîf içinde

kıble cânibindedür

12. içinde:-in, -de

Diğer 70

Mısra: 11

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

eyledi meyyitin Bursadan

Göynüke getürdiler mezâr-ı

şerîf

içinde defn olundu ortadağı

mezâr anlaruñdur

13. içinde:-i, -n, -de

Diğer 74

Mısra: 6

Dahil, muhteva.

dimekle müte'ârefdür içinde çok

tahrîrleri ve tedkîkleri

vardur ve Ahmediye adlu kitâb

nazm eylemişdür ve

14. içi:-i

Diğer 48

Mısra: 23

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

yürüyüş eylesünler ol gün feth
ola Koştanınıye içi
şadâ-yı ezânla dola didi pes ol
gün ol sa'at oldu

15. **icî:-i**

Diğer 61

Mısra: 1

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

ağçe eksilmedi ol bağçenün içi
tolu ağçe idi pes ol kimesne

16. **içerü:-er, -ü**

Diğer 49

Mısra: 4

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

şeyhün çadırına geldi çadır
berkinmiş hançerin çıkarup
çadırı
bir mikdâr şakk eyledi içertü
bakdı gördü çadırın içine
döşenmiş

17. **içerü:-er, -ü**

Diğer 60

Mısra: 27

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

virmedi ol kişi bir gün ikdâm ile
istedi şeyh ol kimesneyi
içertü da'vet eyledi şeyhün evi
önünde bağçe vardı ol
kimesneye

18. **içerü:-er, -ü**

Diğer 68

Mısra: 17

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

yatsu nemâzı kılındı şeyh içertü
gitdi bir mikdâr zemândan
şoñra içertüden haber geldi ol
huşuşdan ferâgat olundu Evhâd

19. **içerü:-er, -ü**

Diğer 68

Mısra: 27

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

Efendiye vardı ta'âm yendi
nemâz kılındı içertü gider olıcak

20. **içerüden:-er, -ü, -den**

Diğer 68

Mısra: 18

(Bir şeyin iç kısmı, içi)

İçindeki, dâhil olan.

yatsu nemâzı kılındı şeyh içertü
gitdi bir mikdâr zemândan
şoñra içertüden haber geldi ol
huşuşdan ferâgat olundu Evhâd

ic:-

1. **içmezdi:-mez, -di**

Diğer 44

Mısra: 16

Bir sıvıyı ağza alıp

yudumlamak.

Şeyh karanlı halvet köşesinde
otururdu Zâr zâr
ağlardı yemezdi içmezdi ol
zemân 'ulemâsından biri

ic edüğe:

1. **iç edüğe:-e**

Diğer 68

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Koncu kısa çizme, konçlu

mest.

eyledi bu iki kitâb yanından
gitmezdi ve dahı iç
edük geymezdi amma iç edüğe
mesh idüp namâz kılana uyardı

ic edük:

1. **iç edük:**

Diğer 68

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Koncu kısa çizme, konçlu

mest.

eyledi bu iki kitâb yanından
gitmezdi ve dahı iç
edük geymezdi amma iç edüğe
mesh idüp namâz kılana uyardı

içerü:

1. **içerüsinden:-s, -i, -n, -den**

Diğer 63

Mısra: 28

Kalp, gönül, iç dünya.

âteş peydâ olurdu bir nesne
çatlar gibi içertüsinden bir şadâ
gelüp
kendüden giderdi Erdebile
gitmege niyet eylemişdi bu

içerü girdi:

1. **içerü girdi:-di**

Diğer 60

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

İçeri girmek, bir mekana
dahil olmak.

eyitdi bağçeye gir ağçeñi deñşür
ammâ hakkuñdan ziyâde
alma didi ol kimesne içertü girdi
gördi bağçe içinde bir

ictihâd:

1. **ictihâdıyla:-ı, -y, -la**

Diğer 50

Mısra: 25

Kanaat.

Mu'aviyenün ef'âli ictihâdıyla
degüldür hubb-ı dünyâ ve
riyâset sebebiyle tuğyân ve
'işyân eyledi sene ihdâ ve
hamsîn

2. **ictihâd:**

Diğer 50

Mısra: 23

Kanaat.

resül arasında olan ihtilâf ve
muḥâşamât ictihâd ile olmışdur
hubb-ı dünyâyıla ve riyâset için
degüldür lâkin Yezîdin

ictihâd eyledi:

1. **ictihâd eyledi:-di**

Diğer 50

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Bir iş hakkında şahsî görüş
açısına göre verilen hüküm II
İleri sürmek.

tarîḥ-i hicretten hamse ve
şelâşine senesinde Hâzret-i
'Osmân
raziyallâhü te'âlâ 'anhü şehîd
oldı Mu'aviye ictihâd eyledi

ictihâd eylediler:

1. **ictihâd eylediler:-di, -ler**

Diğer 50

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Dinen kesin olarak
belirtilmeyen bir konuda Kur'an
ve hadisten hüküm çıkarma.

hılâfete kendüyi 'Aliden eḥakk
zann eyledi hılâfet da'vâsın
eyledi Aşhâbdan ol zemânda
hayâtda olanlar dahı ictihâd
eylediler

içün:

1. için:

Diğer 50
Mısra: 24

"İçin, uğruna"
anlamlarında edat.

resul arasında olan ihtilaf ve muhasamat icthad ile olmuştur hubb-ı dünyâyıla ve riyaset için degüldür lakin Yezidin

2. için:

Diğer 52
Mısra: 9

"İçin, uğruna"
anlamlarında edat.

oldı pes Sultân Muhammed Han mezâr-ı şerifi yaptı ve şeyh için hân-kâh ve tekye yaptı eyle olsa ol tekyeyi şeyh kabül eylemedi

3. için:

Diğer 63
Mısra: 3

"İçin, uğruna"
anlamlarında edat.

naql olunur ki Şeyh Hâmidün dervişlerinden biri zîrâ'at ehli idi bir tarla şeyh için ve bir tarla kendü için ekdi şeyh için

4. için:

Diğer 63
Mısra: 3

"İçin, uğruna"
anlamlarında edat.

naql olunur ki Şeyh Hâmidün dervişlerinden biri zîrâ'at ehli idi bir tarla şeyh için ve bir tarla kendü için ekdi şeyh için

5. için:

Diğer 63
Mısra: 3

"İçin, uğruna"
anlamlarında edat.

naql olunur ki Şeyh Hâmidün dervişlerinden biri zîrâ'at ehli idi bir tarla şeyh için ve bir tarla kendü için ekdi şeyh için

6. için:

Diğer 38
Mısra: 24

"Amacıyla, maksadıyla"
anlamında edat.

şer'iyye için ba'zı dervişlere dervâh ve cerr itdürürdi

ol sebebdan Akşemseddin ibâ idüp Hacı Bayrama varmazdı

7. için:

Diğer 51
Mısra: 3

"Amacıyla, maksadıyla"
anlamında edat.

Eyyüb-ı Enşârî dahı ol 'askerile küffara gazâ için Koştanınıye üzerine geldi anda vefât eyledi Koştanınıye

8. için:

Diğer 53
Mısra: 9

"Amacıyla, maksadıyla"
anlamında edat.

harâba müteveccih olmuştur hikâyet olunur ki bir gün hazret-i şeyhün önüne yemek için şahân pilâv getürdiler pilâva

9. için:

Diğer 55
Mısra: 13

"Amacıyla, maksadıyla"
anlamında edat.

Sefer-şâhı Akşemseddine irşâd için gönderdüğüne ol kitâbuñ evvelinde işâret eder ve buyurur ki beyt

10. için:

Diğer 65
Mısra: 25

"Amacıyla, maksadıyla"
anlamında edat.

tennûra girmek üzerinde oturur ve bunlara dahı def'-i kabız için sen dahı böyle eyle diyü ta'lim eyler pes şeyh

11. için:

Diğer 71
Mısra: 4

"Amacıyla, maksadıyla"
anlamında edat.

dirdi Akşemseddin bazar ta'âmı getürüp yedürürdi ol mükâşefeden men' için hikâyet olunur ki Evlûk diyârında bir bînar

12. için:

Diğer 35
Mısra: 6

"-dan dolayı" anlamında kullanılan edat.

rahmete âlet olduğu için Kemâ kâle'n-nebiyyü şallâllâhu 'aleyhi ve sellem 'inde'z-zikri's-şulehâ'i tenzilü'r-rahmetü mine's-semâ'i

13. için:

Diğer 35
Mısra: 8

"-dan dolayı" anlamında kullanılan edat.

ve hikâyât-ı evliyâ merâyâ-yı ezkiyâ olduğu için li-tea'leme fazlehüm ve iflâseke hemdem-i nesim-i vişâl mahrem-i harim-i cemâl keşşâf-ı müşkilât-ı

14. için:

Diğer 70
Mısra: 26

"Amacıyla maksadıyla"
anlamında edat.

Tahşil-i 'ilm için diyâr-ı Fârise gitti anda vefât eyledi kabri nâ-ma'lumdur Akşemseddinün bir oğlu dahı Nuru'l-hüdâdur

15. için:

Diğer 38
Mısra: 23

"Amacıyla, maksadıyla"
anlamında edat.

evfağ görüp Akşemseddine Hacı Bayramı terğib iderlerdi lakin Hacı Bayram Hazretleri kes-i nefis için ba'zı mühimmât-ı

16. için:

Diğer 56
Mısra: 29

"Amacıyla, maksadıyla"
anlamında edat.

Hızıra şordum cevâb virdi ki ol kıtlığa siz irişmezsiz didi anuñ için ol tuhmı dökdüm didi hikâyet olunur ki Akşeyhe bir

17. için:

Diğer 52
Mısra: 29

"İçin, uğruna"
anlamlarında edat.

ve tekye yapılmag için şeyh razi olmadı bennalara re'is olan

id:1. **iderin:-er, -in****Diğer 52**

Mısra: 26

*"Etmek, eylemek yapmak"**anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

göttüre didi pādīshāh mütesellī
olmadı elbetde tahşil-i tarikat
iderin didi ikdām eyleyicek şeyh
kaçdı Geliboludan Anadoluya

2. **iderdi:-er, -di****Diğer 54**

Mısra: 9

*"Etmek, eylemek yapmak"**anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

dirdi ve buña beñzer çok
kelimāt iderdi bir gün yine
meyhānede
‘İyş iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında hamr

idügi:1. **idügi:****Diğer 40**

Mısra: 7

Olduğu.

‘azīmi evvelinden āhırine dek
temām hıfz eyledi ve ‘ilm-i
zāhirde
Akşemseddīn Hāzretlerinūñ bī-
nazīr idügi ‘ilm-i taşavvufda

ifākat buldı:1. **ifākat buldı:-dı****Diğer 42**

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

*Hastanın iyi olması,**hâlinin iyiye dönmesi.*

hemān eglenmedi şıhhat
‘alāmeti belürdi az zemānda
ifākat
buldı hikāyet olunur ki merhūm
Sultān Muḥammed Hānuñ

iflāseke:1. **iflāseke:****Diğer 35**

Mısra: 10

Kendi iflasın.

ve hikāyāt-ı evliyā merāyā-yı
ezkiyā olduğı için
li-tea ‘lleme fāzlehūm ve
iflāseke hemdem-i nesīm-i vişāl
maḥrem-i ḥarīm-i cemāl keşşāf-ı
müşkılāt-ı

‘iğvā-vı şeytāñla:1. **‘iğvā-yı şeytāñla:-la****Diğer 65**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şeytanın kışkırtması.

senūñ fuẓüllük neñe gerek

‘iğvā-yı şeytāñla ‘amel

ihāta eylemişdi:1. **ihāta eylemişdi:-miş, -di****Diğer 74**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Kuşatmak, sarmak, içine
almak II geniş bilgi ile anlamak,
tam kavramak.*

anlar ihāta eylemişdi kesble ve
cehdle tahşil olunmak kābil
degöldi anlara mechūlāt bi’t-
tab’ münkeşif olmuşdı
‘Arabiyetde

ihdā ve hamsīn:1. **ihdā ve hamsīn:****Diğer 50**

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

H. 51 II M. 671.

Mu‘āviyenūñ ef‘ālī ictihādıyla
degöldür ḥubb-ı dünyā ve
riyāset sebebiyle tuğyān ve
‘işyān eyledi sene ihdā ve
hamsīn

ihdās evledi:1. **ihdās eyledi:-di****Diğer 65**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Meydana getirmek. II
Kurmak, tesis etmek.*

koyardı tenevvür ile
mücāhedeyi Şeyḥ İbrāhīm ihdās
eyledi
rivāyet olunur ki Şeyḥ İbrāhīm
Akşemseddīn Hāzretleri
ḥalvetde

ihsān eyledüğinden:1. **ihsān eyledüğinden:-düg, -in, -den****Diğer 66**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Bağışlamak, armağan
etmek, vermek, bahşetmek.*

bātına ihsān eyledüğinden
mā‘adā ebnā’-i kirām daḥı
virmişdür oğullarınūñ esāmisi
bunlardur Muḥammed

ihtilāf:1. **ihtilāf:****Diğer 50**

Mısra: 23

Anlaşmazlık, uyumsuzluk.

resül arasında olan ihtilāf ve
muḥāşamāt ictihād ile olmuşdur
ḥubb-ı dünyâyıla ve riyāset için
degöldür lākin Yezīdin

ihtilāf oldu:1. **ihtilāf oldu:-dı****Diğer 50**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Anlaşmazlık, uyumsuzluk.

uluları ve ekşeri ‘Aliye bi’at
eylediler ve ba‘zıları daḥı
Mu‘āviyeye bi’at eylediler
mābeynide ihtilāf oldu aşḥāb-ı

ihtisār:1. **ihtisār:****Diğer 36**

Mısra: 1

*Kısaltma, anlama zarar
vermeden açıklama ve
ayrıntıları çıkararak maksadı
daha kısa ifade etme.*

zirā ihtisār mesnūndur

ihtisār evledük:1. **ihtisār eyledük:-dü, -k****Diğer 69**

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kısa kesmek, özetlemek,
sadeleştirmek.*

geldi merhūmuñ menākıbı
çokdur lākin biz ihtisār eyledük

Merhûm ‘ Abdülkâdir Çelebi
sekiz yüz altmış sekiz senesinûñ

iẖtiyâc:

1. iẖtiyâc:-ı

Diğer 53

Mısra: 6

Gereksinim.

iẖtiyâcı var didi pes vech-i
meşrûh üzere târîh yazdılar
mermere
kâzdılar el'an ol çeşme ol târîhle
mevcüddur lâkin

iẖtiyâr eyledi:

1. iẖtiyâr eyledi:-di

Diğer 68

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Seçmek, tercih etmek.

eyledi bu iki kitâb yanından
gitmezdi ve dahı iç
edük geymezdi amma iç edüğe
mesh idüp namâz kılana uyardı

iẖvân:

1. iẖvânına:-ı, -n, -a

Diğer 36

Mısra: 6

*Samimi arkadaşlar, candan
dostlar; aynı tarîkatten olan
arkadaşlar, yoldaşlar.*

kâbir yiri bulup iẖvânına
vaşiiyet eyledi ki kabrüm
üzerine bu
âyet-i kerîmeyi yazasız

iẖyâ:

1. iẖyâ:

Diğer 64

Mısra: 15

*Ölü kalpleri îman, aşk,
irfan vb. ile diriltme.*

yokdur pes ẖalvet emr eyledi ve
iẖyâ buyurdu ol gicede dört
yüz vâkı'a gördüm çün şabâh
nemâzına şalâ didiler

2. iẖyâya:-y, -a

Diğer 64

Mısra: 20

*Ölü kalpleri îman, aşk,
irfan vb. ile diriltme.*

gâlibdi bildüm ki bu ẖıfz u
ẖuzûr cümle şeyhûñ

berekâtındandır pes ẖalvete ve
iẖyâya müdâvemet eyledüm
seksen

iẖyâ itdürürdi:

1. iẖyâ itdürürdi:-dür, -ür, -di

Diğer 65

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

*Ölü kalpleri îman, aşk,
irfan vb. ile diriltme.*

getüren dervîşleri muqaddemâ
gündüz kullanur gice iẖyâ
itdürürdi aña dek ki feth
müyesser ola ba'de ẖalvete

ikbâl:

1. ikbâlin:-i, -n

Diğer 62

Mısra: 21

*Mutluluk, saadet; baht,
talih.*

birkaç def'a va'z eyledi
ẖalâyıkuñ kendüye ziyâde
ikbâlin
görüüp Bursadan gitti Akсарaya
geldi anda fukârâ' -i ṯalibîn

ikdâm:

1. ikdâm:

Diğer 60

Mısra: 26

*Gayret etme, çabalama,
devamlı çalışma.*

virmedi ol kişi bir gün ikdâm ile
istedi şeyh ol kimesneyi
içerü da'vet eyledi şeyhûñ evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

ikdâm eyleyicek:

1. ikdâm eyleyicek:-y, -icek

Diğer 52

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Gayret etmek, sebat etmek.

götüre didi pâdişâh mütesellî
olmadı elbetde tahşil-i tarîkat
iderin didi ikdâm eyleyicek şeyh
kaçdı Geliboludan Anadoluya

iken:

1. iken:

Diğer 40

Mısra: 5

*"İ-" ek fîlinin zarf-fîl eki
almış hâli. II ...durumdayken.*

ve enne'l-fazle bi-yedillâhi
yü'tîhi men yeşâ'u va'llâhü
zu'l-fazli'l 'azîm
rivâyet olunur ki Akşemseddîn
yidi yaşında iken Kur'an-ı

2. iken:

Diğer 73

Mısra: 26

*"İ-" ek fîlinin zarf-fîl eki
almış hâli. II ...durumdayken.*

teslîm ve irâdet getir didi
Hamdî uyandı yûregini yanar
buldı
Kayseriyyeye Şeyh İbrâhîme
gitmek tedârükünde iken nâ-gâh

iki:

1. iki:

Diğer 52

Mısra: 16

"İki" sayı sıfatı.

zîrâ ben hayvanât güderdüm bu
araya geldüğümde koyun bu
mezâr-ı şerîfûñ üzerine
uğramazdı ol araya varıcak iki
bölünürdi

2. iki:

Diğer 55

Mısra: 3

"İki" sayı sıfatı.

kuññı idi ber-vech ile dikedürdi ki
iki yüzi dahı yoz idi
Akşemseddînün Şeyh İbrâhîme
te'lif eylesün diyü buyurduğı

3. iki:

Diğer 61

Mısra: 9

"İki" sayı sıfatı.

tağıldı ol kızcağaz bir sarb yirde
kaldı şabağ oldu kızın babası
anda buldı vâkı'ayı kız hikâyet
eyledi lâkin kızcağazuñ iki
gözleri

4. iki:

Diğer 55

Mısra: 5

"İki" sayı sıfatı.

kitâb dahı ẖaķîķi ve mecâzî iki
vech ile yazılusun dimişdi

Mevlānā Sefer-şāh gönlünden
eyitdi eger Şeyh İbrāhīm şāhib-i

5. **iki:**

Diğer 62

Mısra: 2

"İki" sayı sıfatı.

evvel gice hālvette vazīfe biñ
şalāvat ve biñ lā ilāhe
illallāh iki rek'at nemāz-ı hācet
şefā'at-ı nebī ikinci gice

6. **iki:**

Diğer 62

Mısra: 3

"İki" sayı sıfatı.

vazīfe biñ kul hevallāhu ehad ve
biñ lā-ilāhe illallāh ve iki rek'at
nemāz-ı hācet didār üçüncü gice
vazīfe biñ kul e'üzü bi-rabbī'l

7. **iki:**

Diğer 62

Mısra: 5

"İki" sayı sıfatı.

felaḳ ve biñ lā-ilāhe illallāh ve
iki rek'at nemāz-ı hācet
ref'ü'l-hicāb dördüncü gice
vazīfe biñ kul e'üzü bi-
rabbī'nās

8. **iki:**

Diğer 62

Mısra: 7

"İki" sayı sıfatı.

ve biñ lā ilāhe illallāh ve iki
rek'at nemāz-ı hācet
ref'ü'l-hicāb Şeyh Hāmīd bin
Mūsā el-Kayserī

9. **iki:**

Diğer 65

Mısra: 4

"İki" sayı sıfatı.

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu hātıra oldı ki bir
şahan çerb pilāv olsa yesem

10. **iki:**

Diğer 53

Mısra: 19

"İki" sayı sıfatı.

istemege şeyhe getürdi bu
oğlancuklara şeyh nazar kıldı

mürākabeye vardı başın
kaldurdu büyüün ticārete iki

11. **iki:**

Diğer 58

Mısra: 13

"İki" sayı sıfatı.

katındaḡı bağçesinüñ ve
Hayberdeki iki bağçesinüñ ve
sāyır
metrükātınun yūsükünullāh
āyet-i 'umūmiyle nişfu mā terek

12. **iki:**

Diğer 68

Mısra: 5

"İki" sayı sıfatı.

eyledi bu iki kitāb yanından
gitmezdi ve daḡı iç
edük geymezdi amma iç edüğe
mesh idüp namāz kılanı uyardı

13. **iki:**

Diğer 74

Mısra: 5

"İki" sayı sıfatı.

vardı Hāmdī mürīd olup murāda
irdi Hāmdī Çelebi tefāsire
müte'allıḡ iki cild kitāb cem'
eyledi Mecālisü't-Tefāsir

ikinci:

1. **ikinci:**

Diğer 62

Mısra: 2

İki sayısının sıra sayı sıfatı.

evvel gice hālvette vazīfe biñ
şalāvat ve biñ lā ilāhe
illallāh iki rek'at nemāz-ı hācet
şefā'at-ı nebī ikinci gice

2. **ikincisi:-s, -i**

Diğer 40

Mısra: 12

İki sayısının sıra sayı sıfatı.

Nūriyye ikincisi Def'-i Meṭā'in
üçüncüsü Risāle-i Zıkrullāh
dördüncü Şerḡ-i Akvāl-i Hācı
Başa ya'nī Hācı Bayram beşinci

iktizā:

1. **iktizā:**

Diğer 43

Mısra: 10

Lüzum, gerek. II İstek.

eyledi pes at şāhibinüñ gönlünde
bir iktizā zāhir oldı ki bu atı
şeyhe vire gıtdükçe bu iktizā
ziyāde oldı bī-iḡtiyār döndi atı

2. **iktizā:**

Diğer 43

Mısra: 11

Lüzum, gerek. II İstek.

eyledi pes at şāhibinüñ gönlünde
bir iktizā zāhir oldı ki bu atı
şeyhe vire gıtdükçe bu iktizā
ziyāde oldı bī-iḡtiyār döndi atı

il:

1. **ilde:-de**

Diğer 68

Mısra: 25

Şehir, diyar, bölge.

zemānı oldı ilde alma kalmadı
Mezbūr Evḡaduñ bir oğlancuḡı
alma isteyüp ağladı ittifaḡ ol
esnāda Evḡad 'Abdülkādır

2. **ilde:-de**

Diğer 55

Mısra: 19

Şehir, diyar, bölge.

te'lif eylemişdi Mevlānā Sefer-
şāh o ilde kāzī ve müderris
olmuşdı ve kabır-i şerīfleri
Karaman diyārında Elmalu

ilā kavlihī:

1. **ilā kavlihī:-a**

Diğer 47

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Şöyle devam eder.

bi-mevzī'in yukālū lehū Bolan
hattā yukātilūne benī'l Aşfara
ilā kavlihī hattā yefteḡillāhu
'aleyhim Koşantıniyyete
ve rūmiyyete bi't-tesbīḡi ve't-
tehlilli

ilāc:

1. **ilācdan:-dan**

Diğer 42

Mısra: 25

Deva, şifa.

bir kıızı marziye oldı ṭabībler
'ilācdan 'āciz oldı 'ilācdan

ferāḡat eylediler 'ākibet şeyḡe
mūrācā'at eylediler Şeyḡ

2. 'ilācı:-ı

Diğer 42

Mısra: 17

Deva, şifa.

marāzıdır Şeyḡ eyitdi buña
sersem 'ilācı gerekdür tabībler
eyitdiler bunun marāzı ol
degüldür 'ākibet tabībler
incinüp gittiler

3. 'ilāc:

Diğer 69

Mısra: 21

Deva, şifa.

geldi hikāyet olunur ki bir a'mā
karıcuḡ 'Abdülkādır Efendiye
vardı 'ilāc şordı merḡum eyitdi
bu gice bize konuḡ ol

4. 'ilācın:-ın

Diğer 42

Mısra: 19

Deva, şifa.

imdi siz 'ilācın buyuruñ didiler
Şeyḡ 'Abdurrahīm eydür
Şeyḡuñ bu cür'etinden
müteḡayyir oldum Zırā emrāzuñ

5. 'ilācından:-ın, -dan

Diğer 42

Mısra: 25

Deva, şifa.

bir kıızı marziye oldı tabībler
'ilācından 'āciz oldı 'ilācdan
ferāḡat eylediler 'ākibet şeyḡe
mūrācā'at eylediler Şeyḡ

6. 'ilāca:-a

Diğer 42

Mısra: 14

Deva, şifa.

tabībleri Süleymān
Çelebinüñ etrāfında oturmuşlar
'ilāca mübaşeret

'ilāc eyledi:

1. 'ilāc eyledi:-di

Diğer 42

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

İlaç hazırlamak II deva

bulmak, şifa bulmak.

aḡvāline temām vākıf olmadı
şandum pes şeyḡ buyurdi divāt

ve kalem getürdiler yazdı edviye
getürdiler 'ilāc eyledi

ilāc eyledi:

1. ilāc eyledi:-le, -di

Diğer 42

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Çare bulmak, şifa vermek.

ilāc eyledi bi-iznillāḡ az
zemānda şıḡḡat buldı Sultān

ile:

1. ile:

Diğer 38

Mısra: 1

İsimlerin sonuna gelerek
beraberlik, refakat, vasıta, araç,
hâl, tarz, ilişki vb. anlamlarda
zarflar yapar.

İrtesi şabāḡ ḡalk ziyārete gelicek
ol vech ile buldılar bu

2. ile:

Diğer 38

Mısra: 3

İsimlerin sonuna gelerek
beraberlik, refakat, vasıta, araç,
hâl, tarz, ilişki vb. anlamlarda
zarflar yapar.

kerāmeti görüp kurdı götürüp
mübārek elini tābüṡ içine
koydılar yine çıḡdı bir ehl-i
ferāset kimse kurdı yapışmaḡ
ile

3. ile:

Diğer 37

Mısra: 5

"Birlikte, beraber"
anlamlarında edat.

Aḡşemseddin Şeyḡ Şihābüddin
ebnāsındandır Bu tertib ile
Muḡammed ibni eş-şeyḡ Ebū
ḡafz Ömerü'l-mulāḡḡab

4. ile:

Diğer 38

Mısra: 8

"Birlikte, beraber"
anlamlarında edat.

ezberlemişdi babası Şeyḡ
Hamza ile Rūma bile geldi Şeyḡ
Hamza vefāt eyledi
Aḡşemseddin tālib-i 'ilm oldı
'Ulūm-ı

5. ile:

Diğer 42

Mısra: 9

"Birlikte, beraber"
anlamlarında edat.

etrāfında bir uvacık yapraklı ot
gösterdi işbu ot şeyḡe
eydür İstanbul fetḡinden evvel
Aḡşemseddin ile Edirneye
varduḡ

6. ile:

Diğer 42

Mısra: 12

"Birlikte, beraber"
anlamlarında edat.

ḡasta olmuş Aḡşeyḡuñ Edirneye
varduḡın işitmişler da'vet
eylediler Şeyḡ ile bile vardum ol
ḡinde varduḡ ki pādışāḡuñ

7. ile:

Diğer 48

Mısra: 5

"Birlikte, beraber"
anlamlarında edat.

elinden Meḡdī yine fetḡ eyler
didi Mevālī ile çok
mübāḡase eyledi 'Akıbet Sultān
Muḡammed şeyḡuñ sözine

8. ile:

Diğer 49

Mısra: 14

"Birlikte, beraber"
anlamlarında edat.

şeyḡuñ ta'yin-i vakt
eyleduḡından sü'āl eylediler
cevāb virüp
ḡarındaşum ḡızır ile 'ilm-i
ledünnide Ḳoşṡantınıyyenüñ

9. ile:

Diğer 49

Mısra: 16

"Birlikte, beraber"
anlamlarında edat.

fetḡini istihṡac eylemişdük ḡal'a
fetḡ olunduḡı
ḡün ḡarındaşum ḡızır 'abā-puş
veliler ile 'askerüñ

10. ile:

Diğer 50

Mısra: 23

"Birlikte, beraber"
anlamlarında edat.

resül arasında olan ihtilâf ve muhâşamât ictihâd ile olmuşdur
hubb-ı dünyâyıla ve riyâset için
degüldür lâkin Yezîdin

11. ile:

Diğer 51

Mısra: 5

"Birlikte, beraber"

anlamlarında edat.

ķurbında defn eylediler Ebū
Eyyūbuñ Yezîd ile küffāra
ğazāya geldüğü ba'îd degüldür
zirā Yezîdüñ ziyāde tuğyānı ve

12. ile:

Diğer 55

Mısra: 5

"Birlikte, beraber"

anlamlarında edat.

kitāb dağı haķîķî ve mecāzî iki
vech ile yazılsun dimişdi
Mevlānā Sefer-şāh gönünden
eyitdi eger Şeyh İbrāhīm şāhib-i

13. ile:

Diğer 56

Mısra: 30

"Birlikte, beraber"

anlamlarında edat.

cinnî karısı geldi şeyh ile
ķarındaş oldu ekşer evķātda

14. ile:

Diğer 61

Mısra: 12

"Birlikte, beraber"

anlamlarında edat.

Aķşemseddīn şūfīler ile öñinde
'alem ile ol araya uğradı
şeyhūñ ruķāniyyeti bereķātıyla
ķızuñ gözine nūr geldi babasına

15. ile:

Diğer 61

Mısra: 12

"Birlikte, beraber"

anlamlarında edat.

Aķşemseddīn şūfīler ile öñinde
'alem ile ol araya uğradı
şeyhūñ ruķāniyyeti bereķātıyla
ķızuñ gözine nūr geldi babasına

16. ile:

Diğer 62

Mısra: 23

"Birlikte, beraber"

anlamlarında edat.

ile muşāhabet eyledi ve irşād
üzere oldu ve şeref-i
muşāhabetleriyle bî-ķadd
tālibler hāzîz-i nefsanıyyeden
evc-i

17. ile:

Diğer 65

Mısra: 27

"Birlikte, beraber"

anlamlarında edat.

İbrāhīm hemān ol menzilde
hādimleri Hāce Ahmed Dedeye
bir
tennūr ķazdurur içine od
yaķdılar ol vech ile kim işāret

18. ile:

Diğer 70

Mısra: 21

"Birlikte, beraber"

anlamlarında edat.

olduğın zemānda ol altunı gerek
mi ola dırsın didi 'ākıbet
mezbūr Emru'llāh kötürüm oldu
ol hāl ile vefāt eyledi

19. ile:

Diğer 71

Mısra: 21

"Birlikte, beraber"

anlamlarında edat.

bir gün Aķşeyhūñ yedi oğlı bir
arada şeyh ile ta'ām yerlerdi
şeyh
elķamdülillāh didi şeyhūñ
büyük oğlı eyitdi yedi oğul bir

20. ile:

Diğer 74

Mısra: 29

"Birlikte, beraber"

anlamlarında edat.

eylemişler ağıniyāyı begenmez
ve ķāzıları sevmezdi fuķāra
ile enīsi vardı bir kimesnenūñ
babası Hāmdī ola ve ecdādı

21. ile:

Diğer 39

Mısra: 11

"Araç, vasıta" anlamında

edat.

eylemedi Aķşemseddīn hıżmete
başladı ta'ām vakti geldi
tekneler ile yoğurd ve buğday
şorbası getürdiler bölük bölük

22. ile:

Diğer 39

Mısra: 16

"Araç, vasıta" anlamında

edat.

şofrasına da'vet eyleyüp zencir
ile cebren gelen konuğı bu
vech ile konuķlarlar didi
Aķşemseddīn Hāzretlerine
irādet-i

23. ile:

Diğer 45

Mısra: 10

"Araç, vasıta" anlamında

edat.

olunan silinmiş süpürülmüş pāk
yir ke'ennehū ol mevzî'e hiç
meyyit defn olunmamış
bulunduğı nakl-i şāhih ile
tevātür

24. ile:

Diğer 46

Mısra: 4

"Araç, vasıta" anlamında

edat.

Hātruñ yādı ile şād eyle
Bülbül-i bostān faķr u fenā

25. ile:

Diğer 52

Mısra: 8

"Araç, vasıta" anlamında

edat.

erkān-ı devlet ķabr-i şerīfūñ
üzere geldiler ķazdılar Şeyhūñ
didüğü yapu ve taş ile yapılmış
ķabr-i şerīf ve ayazma zāhir

26. ile:

Diğer 55

Mısra: 3

"Araç, vasıta" anlamında

edat.

ķutnī idi ber-vech ile dıkdürdi ki
iki yüzi dağı yoz idi
Aķşemseddīnūñ Şeyh İbrāhīme
te'lif eylesün diyü buyurduğı

27. ile:

Diğer 56

Mısra: 14

"Araç, vasıta" anlamında

edat.

şeyhi da'vet eyledi şeyh sūkūn
ile vardı diline ism-i

a'zam aldı Sultân Muḥammed
Ḥan şeyḫi gördüğünleyn kalkdı

28. ile:

Diğer 57

Mısra: 8

"Araç, vasıta" anlamında

edat.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
ğarib âvâzla çağırdılar kedi
hemân kalkdı kapuya vardı
cevâb virdi ol taşradagı eyitdi

29. ile:

Diğer 57

Mısra: 11

"Araç, vasıta" anlamında

edat.

ziyâde acıkıdum ta' am vir
yiyeyin ve kapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyḫ kapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

30. ile:

Diğer 57

Mısra: 15

"Araç, vasıta" anlamında

edat.

eylediler şeyḫ bu hâli gördi
tınmadı yatdı uyudu şabâh
oldı şeyḫ nemâzdan fâriğ olıcak
gice işitdği ad ile ol kediye

31. ile:

Diğer 60

Mısra: 26

"Araç, vasıta" anlamında

edat.

virmedi ol kişi bir gün ikdâm ile
istedi şeyḫ ol kimesneyi
içerü da'vet eyledi şeyḫüñ evi
öninde bağçe vardı ol
kimesneye

32. ile:

Diğer 67

Mısra: 2

"Araç, vasıta" anlamında

edat.

ḥadîşi meşettî ḥatt ile yazdı
Ḳâle'n-nebiyyü 'aleyhi's-selâm
izâ tahayyertüm fi'l-umûr
festa'inü min ehl'il-ḳubûr

33. ile:

Diğer 74

Mısra: 22

"Araç, vasıta" anlamında

edat.

ḳâbil degüldi ve ceyyidü'l-ḥatt-
ıdı ve bu cevdet-i ḥatt ile
temâm ḥatm-ı kelâmu'llâhı on
dört günde min evvelihî ilâ

ilet:

1. iletmişdi:-miş, -di

Diğer 55

Mısra: 23

Götürmek, ulaştırmak.

ve himmet istemege iletmişdi ki
üç oğlunuñ aḥvâli
zıkr olundu eyle olsa ḥazret-i
şeyḫ ol kızcagaza evlâd-ıla
himmet

2. ilettdüm:-dü, -m

Diğer 69

Mısra: 23

Götürmek, ulaştırmak.

ol ḳarınıñ oğlı rivâyet eyler
ḳarınıñ gözi görmezdi
yetdüm ilettdüm irtesi şabâh
gördüm ḳarınıñ gözi görmüş
kendü

ilhak eylemiş:

1. ilhak eylemiş:-miş

Diğer 57

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

İlave etmek, eklemek.

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yukarı cānib
çıkarup yolu bağçesine ilhak
eylemiş ol sebeb-ile ḳabir

'ilim:

1. 'ilim:

Diğer 74

Mısra: 17

İlim, bilgi.

muḥtâcdur ve mezbûr Ḥamdî
Çelebinüñ oğlı Muḥammed
Zeynü'd-dîn
Çelebi sekiz yüz toḳsan altı
târîhinde toḡdı ol 'ilim ki

2. 'ilmine:-i, -n, -e

Diğer 67

Mısra: 17

İlim, bilgi.

ve mezbûr Sa'dullâhuñ oğlı
'Abdülḳâdir rahmetullâhî
'aleyhimâ 'ilmine gâyet ve
fazlına nihâyet yok idi ne

illâ:

1. illâ:

Diğer 67

Mısra: 20

"-den başka" anlamında

istisna bildirir, ancak, sadece.

illâ meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend daḫı bulunca
bir ders fevt oldı Mezbûr
'Abdülḳâdir 'acüz dünyâya üç
talâk

'ilme'l-vakın:

1. 'ilme'l-yaḳîn:

Diğer 54

Mısra: 25

Bir şeyi bilmenin ilk

basamağı, akıl yoluyla bir şeyin
bilgisini kavramak.

'aḳıbet mezkûr Sefer-şâh diyâr-ı
'Arabdan diyâr-ı Rûma
geldi Akşemseddîn ḥazretlerine
geldi imân-ı 'ilme'l-yaḳîn

'ilm-i bâtn:

1. 'ilm-i bâtn:

Diğer 38

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gizli hakikatleri konu alan

ve bu yolla insanı mânevî
kurtuluşa ulaştırdığına inanılan
ilim.

Eğerçi zâhirâ 'ilm-i zâhire
müştâgil idi ammâ 'ilm-i bâtn
arzûsı
ḳalbinden gitmezdi günden güne
artardı 'Aḳıbet

'ilm-i bâtnı:

1. 'ilm-i bâtnı:-ı

Diğer 66

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gizli hakikatleri konu alan
ve bu yolla insanı mânevî
kurtuluşa ulaştırdığına inanılan
ilim.

okuduñ bildüñ ben âḫirete
gitmedin 'ilm-i bâtnı daḫı taḫşîl
eyle dirdi Sa'dullâh tûrmaz
'ilm-i zâhire çalışırdı bir gece

'ilm-i bâtnuñ:

1. 'ilm-i bâtinuñ:-uñ
Diğer 66
 Mısra: 17
 Kelime Tipi: **Deyim**
Gizli hakikatleri konu alan ve bu yolla insanı mânevî kurtuluşa ulaştırdığına inanılan ilim.

Sa'dî gel fırsatı fevt eyleme
 'ilm-i bâtinuñ üç günde taşşili
 mümkün olduğu vakit düşdi didi
 Sa'dullâh Çelebi 'ilm-i

'ilm-i fıkıhda:

1. 'ilm-i fıkıhda:-da
Diğer 74
 Mısra: 11
 Kelime Tipi: -
İslâmiyet'in içtimâî, medenî, hukukî, siyâsî bütün ameli hükümlerini şer'î delilleriyle birlikte açıklayan ilim.

bir risâle cem' eylemişdür ki
 gözler görmedük ve kulaqlar
 işitmedük 'acâyib yazmışdur ve
 'ilm-i fıkıhda dağı bir kitâb

'ilm-i fûrû' ve usûlde:

1. 'ilm-i fûrû' ve usûlde:
Diğer 67
 Mısra: 5
 Kelime Tipi: -
Semî delil olmaksızın ispatlanamayan ilim ve akli delillerle ispatlanan Allah'ın zatı, sıfatları, fiilleri ve peygamberlik gibi dört ana unsurun teşkil ettiği ilim.

ve Hâzret-i Akşemseddîn
 mezbûr Sa'dullâhuñ zühd ve takvâsın ve 'ilm-i fûrû' ve usûlde mahâretin ve sayir 'ulûmda

'ilm-i kelâma:

1. 'ilm-i kelâma:-a
Diğer 53
 Mısra: 27
 Kelime Tipi: -
Allah'ın varlığı, birliği, peygamberlik ve âhiret gibi îman esaslarından bahseden, bu esasları akli ve nakli delillerle İslâm inançlarına uygun olarak ispat etmeyi amaç edinen ilim.

dirleridi cemî' 'ulûm-ı zâhireyi
 tekmîl eyledi 'ilm-i
 kelâma felsefiyyâta tevağğul
 eyledi ve kendüye akrân tokuz
 kişiyle

'ilm-i ledünnî:

1. 'ilm-i ledünnî:
Diğer 55
 Mısra: 16
 Kelime Tipi: -
Allah'ın sırlarına âit mânevî bilgi, gayb ilmi.

Dimiş ol bir 'azîze burun aña
 var
 Saña 'ilm-i ledünnî kıla tekrâr

2. 'ilm-i ledünnî:
Diğer 40
 Mısra: 2
 Kelime Tipi: -
Allah'ın sırlarına âit mânevî bilgi, gayb ilmi.

müşâhade ve tecellî ve fenâ-
 fillâh ve bekâ-billâh ve 'ilm-i
 ledünnî
 ve ma'rifet-i Hâkkanî müyesser
 oldu

'ilm-i ledünnîde:

1. 'ilm-i ledünnîde:-de
Diğer 49
 Mısra: 14
 Kelime Tipi: -
Allah'ın sırlarına âit mânevî bilgi, gayb ilmi.

şeyhûn ta'yîn-i vakt
 eyledüğinden sü'âl eylediler
 cevâb vürüp
 karındaşum Hızır ile 'ilm-i
 ledünnîde Koştantınıyyenüñ

'ilm-i lûğatda:

1. 'ilm-i lûğatda:-da
Diğer 74
 Mısra: 20
 Kelime Tipi: -
Sözlük ilmi.

vesâ'ir 'ulûmda bî-naẓîr idi
 Hûşûşâ 'ilm-i lûğatda mişli
 yoğıdı ve zebân-ı Fâriside olan
 mahâretleri beyân olunmağa

'ilm-i müşikîyi:

1. 'ilm-i müşikîyi:-y, -i
Diğer 73
 Mısra: 18
 Kelime Tipi: -
Musiki ilmi.

'ulûmı ve eşnâf-ı ma'ârifî taşşil
 ve tekmîl eyledi hattâ 'ilm-i
 müşikîyi dağı kemâl-ile bilürdi
 Bursada Murâd Hân ibn-i

'ilm-i tasavvufda:

1. 'ilm-i taşavvufda:-da
Diğer 40
 Mısra: 11
 Kelime Tipi: -
Tasavvuf ilmi.

lev kara'a's-şahra bi-şavtı
 tahzîrihi le-zâbe
 'ilm-i taşavvufda pes 'Arabî
 risâle te'lîf eylemişdür birisi

2. 'ilm-i taşavvufda:-da
Diğer 40
 Mısra: 7
 Kelime Tipi: -
Tasavvuf ilmi.

'azîmi evvelinden âhirine dek
 temâm hıfz eyledi ve 'ilm-i
 zâhirde
 Akşemseddîn Hâzretlerinüñ bî-
 naẓîr idüğü 'ilm-i taşavvufda

3. 'ilm-i taşavvufda:-da
Diğer 55
 Mısra: 18
 Kelime Tipi: -
Tasavvuf ilmi.

pes Mevlânâ Sefer-şâh taşavvufi
 tekmîl eyledi 'İlm-i
 taşavvufda Ziyâfetü'l-İhvan bi-
 Maţâ'imî'l-'İrfân adlu kitâb

4. 'ilm-i taşavvufda:-da
Diğer 74
 Mısra: 9
 Kelime Tipi: -
Tasavvuf ilmi.

Kıssa-ı Yûsuf kitabını nazm
 eylemişdür ve manzûm
 Kıssâ-i Mecnûn ve Leylâsı
 meşhûrdur ve 'ilm-i taşavvufda

'ilm-i zâhirde:

1. 'ilm-i zâhirde:-de
Diğer 40

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bâtın ilmi olarak kabul edilen tasavvuf dışındaki din ve dünya ilimleri.

‘azîmi evvelinden âhîrine dek temâm hıfz eyledi ve ‘ilm-i zâhirde Akşemseddîn Hazretlerinin bî-nazîr idüğü ‘ilm-i tasavvufda

‘ilm-i zâhire:

1. ‘ilm-i zâhire:-e

Diğer 38

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bâtın ilmi olarak kabul edilen tasavvuf dışındaki din ve dünya ilimleri.

Eğerçi zâhirâ ‘ilm-i zâhire müştâgîl idi ammâ ‘ilm-i bâtın arzûsı kâlbinden gitmezdi günden güne artardı ‘Âkıbet

2. ‘ilm-i zâhire:-e

Diğer 66

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Bâtın ilmi olarak kabul edilen tasavvuf dışındaki din ve dünya ilimleri.

okuduñ bildüñ ben âhîrete gitmedin ‘ilm-i bâtını dañı tañşıl eyle dirdi Sa’dullâh tûrmaz ‘ilm-i zâhire çalışırdı bir gece

‘ilm-i zâhiri:

1. ‘ilm-i zâhiri:-i

Diğer 62

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bâtın ilmi olarak kabul edilen tasavvuf dışındaki din ve dünya ilimleri.

kaddesallâhu sırrahû Kayşeriyye şehrindendür ve kabri Aksaraydadur ‘ilm-i zâhiri ve bâtını câmi’ idi ve kerâmeti bi-haddür

2. ‘ilm-i zâhiri:-i

Diğer 73

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Bâtın ilmi olarak kabul edilen tasavvuf dışındaki din ve dünya ilimleri.

dânişmend idi çok mübâhâse ve mücâdeleleri oldı Hamdî Çelebi ‘ilm-i zâhiri tañşıl eyledükden soñra bir gice

‘ilm-i zâhirün:

1. ‘ilm-i zâhirün:-üñ

Diğer 66

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Bâtın ilmi olarak kabul edilen tasavvuf dışındaki din ve dünya ilimleri.

zâhirün ‘aşkıydı ferâğat eylemezdi didi fırsat fevt oldı ertesi şeyh eyitdi yâ Sa’di isteyüp bulmadıguñ

iltifât evlemedi:

1. iltifât evlemedi:-me, -di

Diğer 39

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İlgilenmek, alakadar olmak.

evlemedi Akşemseddîn hizmete başladı ta’âm vakti geldi tekneler ile yoğurd ve buğday şorbası getürdiler bölük bölük

iltifât evlemediler:

1. iltifât evlemediler:-me, -di, -ler

Diğer 39

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İlgilenmek, alakadar olmak.

üleşdürdiler ve ol cemâ’atun kelbecizlerine dañı aş ve etmek virdiler Akşemseddine iltifât evlemediler Akşemseddîn vardı

iltimâs eyledi:

1. iltimâs eyledi:-di

Diğer 51

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İstemek, talep etmek, rica etmek.

pes Kostantınıyye feth oldı Sultân Muhammed Akşemseddinden

Ebû Eyyûbuñ kabri-i şerifin ta’yin eylemek iltimâs eyledi

2. iltimâs eyledi:-di

Diğer 62

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

İstemek, talep etmek, rica etmek.

Bâyezîd Han Bursada Câmî’-i Kebîreyi binâ idüp Şeyh Hâmîd hazretlerinden anda olmağı iltimâs eyledi şeyh dañı anda

imâm ca’feri’s-sâdık:

1. imâm ca’feri’s-sâdık:

Diğer 60

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ebû Abdillâh Ca’fer b. Muhammed el-Bâkır b. Ali Zeynîl’âbidîn (ö. 148/765) İsnâaşeriyye’nin altıncı, İsmâiliyye’nin beşinci imâmı, Ca’feri fikhının kurucusu.

Yezîdi el-Bestâmî ve hüve mine’s-şeyh İmâm Ca’feri’s-Sâdık ve hüve min ebîhi’l-İmâm Muhammed el-Bâkır ve hüve min

imâm oldı:

1. imâm oldı:-dı

Diğer 53

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Cemâatle kılınan namazlarda en önde duran ve namaz kılınırken kendisine uyulan kimse.

Câmî’-i şerifinde imâm oldı kırk yıl imâmet eyledi Mevlânâ Muharrem Halife dirleridi ve küççük oğluna Mevlânâ Seferşâh

‘imâme:

1. ‘imâme:

Diğer 59

Mısra: 16

Sarık.

mülkümde nesnem kalmadı ta hattâ sırtumdağı hırka ve kaftan ve gönlek ve tâc ve ‘imâme oğlum Pîr Muhammede

imâmet:

1. **imāmet:****Diğer 53**

Mısra: 24

İmam olan kimsenin görevi, imamlık.

Cāmi‘-i şerifinde imām oldu kırk yıl imāmet eyledi Mevlānā
Muharrem Hālife dirleridi ve
küççük oğluna Mevlānā Seferşāh

imāmet iderdi:1. **imāmet iderdi:-er, -di****Diğer 67**

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Deyim***İmamlık yapmak.*

ağlardı āh Allāh diyü inlerdi
farz nemāza ezān okurdı
imāmet iderdi nāfile nemāz
kılduğun kimesneye göstermezdi

imām-ı a ‘zam ebū hanīfe:1. **imām-ı a ‘zam ebū hanīfe:****Diğer 67**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Asıl adı Ebu Hanīfe Numan
ibn-i Sābit’tir. İslam dininin
dört büyük mezhebinden olan
Hanefi mezhebinin kurucusu ve
Sünni fıkımın üstadı sayılan
İslam fıkıh ve hadis bilgini.*

dikkatin görüp meşreb-i ‘ālilerin
İmām-ı A ‘zam Ebū Hanīfe
meşrebine
teşbih iderlerdi Sa‘dullāh
zemānının İmām-ı A ‘zamıdır

imāmu’n-nās:1. **imāmu’n-nāsi:-i****Diğer 47**

Mısra: 16

İnsanların imamı.

beyān ve hādīs-i şerif nakl idüp
seb‘a sinine fekile yā resūlallāhi
men imāmu’n-nāsi yevme’izin
kāle min veledī ibnū erba’ine
seneten keenne

īmān:1. **īmān-ı:-ı****Diğer 54**

Mısra: 25

*Allah’a inanma, iman
etme.*

‘akıbet mezkūr Sefer-şāh diyār-ı
‘Arabdan diyār-ı Rūma
geldi Akşemseddin hāzretlerine
geldi īmān-ı ‘ilme’l-yakın

2. **īmān:****Diğer 52**

Mısra: 1

*Allah’a inanmak, iman
etme.*

Muhammeden ‘Abduhū ve
resūlühū didi īmān lezzetin tatdı
şevk ve sefāsından şabāh
olmadın kal’a burcına çıkdı ol
işāret

imdi:1. **imdi:****Diğer 45**

Mısra: 16

Şimdi.

anası şeyhe incinüp göçerin
dirstin yine göçmezsın
didi ta’n eyledi Şeyh hemān
göçeyim imdi diyüp

2. **imdi:****Diğer 42**

Mısra: 19

Şimdi, o hâlde, öyleyse.

imdi siz ‘ilācın buyuruñ didiler
Şeyh ‘Abdurrahīm eydür
Şeyhūñ bu cūr’etinden
mütehayyir oldum Zīrā emrāzuñ

3. **imdi:****Diğer 74**

Mısra: 2

Şimdi, o hâlde, öyleyse.

şeyh İbrāhīm Bursaya geldi
Hamdiye eyitdi seni baña
gönderen
beni dañı saña gönderdi didi
imdi sen benden evvel
Kayseriyyeye

imece:1. **imecesi:-s, -i****Diğer 39**

Mısra: 8

*Toplanıp el birliğiyle
birine veya birbirine yardım
ederek sıra ile herkesin işinin*

*görülmesi şeklindeki ortak
çalışma usûlü.*

Bayramuñ burçak imecesi var
imiş süfiler tarlada burçak
yolarlar imiş Akşemseddin ol
eşnāda geldi Hācı Bayram iltifāt

in-:1. **inerti:-er, -di****Diğer 67**

Mısra: 10

*Bir taşıt veya binek
hayvanından yere basmak.*

gāhī ba‘zı kabir görüp inerti biz
giderdük soñra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şāhibinūñ
adı filānmiş filān yirde

inād eyledi:1. **inād eyledi:-di****Diğer 68**

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

*Direnmek, inat etmek,
ısrarcı olmak.*

evine gitsün didi Evhād ‘inād
eyledi elbetde giderin didi
‘akıbet kendüler çıkdı yā Evhād
‘inād eyleme didi Evhād

inād eyleme:1. **inād eyleme:****Diğer 68**

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

*Direnmek, inat etmek,
ısrarcı olmak.*

evine gitsün didi Evhād ‘inād
eyledi elbetde giderin didi
‘akıbet kendüler çıkdı yā Evhād
‘inād eyleme didi Evhād

ince bedreddin:1. **ince bedreddin:****Diğer 63**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*İnce (Dakik) Bedreddin.
Hacı Bayram Velī’nin
halifelerinden.*

mü’essir idi anlardan çok kimse
zirve-i velāyete yetişdi İnce
Bedreddin ve Kızılca Bedreddin
ve Baba Nahhās-ı Ankaravī

incid:

1. **incidürlerdi:-ür, -ler, -di**
Diğer 57
 Mısra: 3
İncitmek, zarar vermek. II
Rahatsız etmek.

nemāza turıcağ şeyhe şarmaşup
 taşıduğum diyü şeyhi
 incidürlerdi şeyh ol cinnî

incin:

1. **incinüp:-üp**
Diğer 42
 Mısra: 18
Güçenmek, gönül koymak,
gücüne gitmek.

marazdur Şeyh eyitdi buña
 sersem 'ilâci gerekdür tabibler
 eyitdiler bunuñ maraşı ol
 degüldür 'âkıbet tabibler
 incinüp gittiler

2. **incinüp:-üp**
Diğer 45
 Mısra: 15
Güçenmek, gönül koymak,
gücüne gitmek.

anası şeyhe incinüp göçerin
 dırsın yine göçmezsın
 didi ta'n eyledi Şeyh hemân
 göçeyim imdi diyüp

'indallâhi:

1. **'indallâhi:**
Diğer 54
 Mısra: 8
Allah katında.

Evveluhâ Karabâli ve âhıruhâ
 Masmas ve humâ medūdâni
 'indallâhi ve'n-nâsi

'inde'l-aşhâb:

1. **'inde'l-aşhâb:**
Diğer 58
 Mısra: 15
Sahabelerin de içinde
bulunduğu meclis.

mîrâşı da'vâsın eyledi Ebü Bekr
 razıyallâhu anih 'inde'l-aşhâb
 cevâb virdi ki kimse
 peygamberden miras yemez zîrâ

'inde'z-zikri's-şulehâ'i**tenzilü'r-rahmetü mine's-semâ'i:**

1. **'inde'z-zikri's-şulehâ'i**
tenzilü'r-rahmetü mine's-
semâ'i:
Diğer 35
 Mısra: 7
 Kelime Tipi: **Hadis**
İyi insanların (velilerin)
özelliklerinden bahsedilirken
gökten rahmet iner.

rahmete âlet olduğu içün
 Kemâ kâle'n-nebiyyü şallâllâhu
 'aleyhi ve sellem 'inde'z-
 zikri's-şulehâ'i tenzilü'r-
 rahmetü mine's-semâ'i

inkâr eylemedi:

1. **inkâr eylemedi:-me, -di**
Diğer 59
 Mısra: 8
 Kelime Tipi: -
Reddetmek, kabul etmemek.

degin hâre gerekmez mi inkızâ'-
 i 'iddetleri vefâtıdır didi
 bu cevâba 'aşhâbdan kimse
 inkâr eylemedi ve meşâyıhdan

inkızâ'-i 'iddetleri:

1. **inkızâ'-i 'iddetleri:-ler, -i**
Diğer 59
 Mısra: 7
 Kelime Tipi: -
Boşanma veya ölüm
yoluyla kocasından ayrılan
kadının tekrar evlenebilmesi
için beklemesi gereken sürenin
sonu.

degin hâre gerekmez mi inkızâ'-
 i 'iddetleri vefâtıdır didi
 bu cevâba 'aşhâbdan kimse
 inkâr eylemedi ve meşâyıhdan

inkızâ'-i 'iddetlerine degin:

1. **inkızâ'-i 'iddetlerine degin:**
Diğer 59
 Mısra: 7
 Kelime Tipi: -
Boşanma veya ölüm
yoluyla kocasından ayrılan
kadının tekrar evlenebilmesi
için beklemesi gereken sürenin
sonuna kadar.

âyetinüñ 'umûmın giderdi pes
 Peygamberden ezvâcınıñ
 nafağalarına
 ve kisvelerine ve sayir

havâyiclerine inkızâ'-i
 'iddetlerine

inle:

1. **inlerdi:-r, -di**
Diğer 67
 Mısra: 28
Acı, üzüntü, keder
sebebiyle ağlamak, inilti sesler
çıkarmak.

ağlardı âh Allâh diyü inlerdi
 farz nemāza ezân okurdi
 imâmet iderdi nâfile nemâz
 kılduğın kimesneye göstermezdi

innâ fetahnâ:

1. **innâ fetahnâ:**
Diğer 61
 Mısra: 20
 Kelime Tipi: **Ayet**
"İnnâ fetahnâ (Muhakkak
biz fetih verdik)" ile başlayan
Kur'an-ı Kerim'in 48. suresi,
Fetih suresi.

Ha-Mim ve Innâ fetahnâ ve İzâ
 vağa't ve Tebareke ve
 'Amme zikr-i lâ ilâhe illallâh
 tefekkerü fî 'acâyibi'l-kudreti

inneke velivvü'l-icâbeti ve
ileyke't-tevbetü ve'l-inâbetü:

1. **inneke veliyyü'l-icâbeti ve**
ileyke't-tevbetü ve'l-inâbetü:
Diğer 36
 Mısra: 13
 Kelime Tipi: **Dua ifadesi**
Sen cevap sahibisin, tövbe
ve dönüş sanadır.

mehcür eyleme
 İnneke veliyyü'l-icâbeti ve
 ileyke't-tevbetü ve'l-inâbetü

innî e'budullâhe fe-
tehdumunî'd-dünyâ:

1. **innî e'budullâhe fe-**
tehdumunî'd-dünyâ:
Diğer 43
 Mısra: 15
 Kelime Tipi: -
Ben Allah'a kulluk
ediyorum, dünya da bana hizmet
ediyor.

şeyh birkaç şüfiliyle halvetde
 İnnî e'budullâhe fe-
 tehdumunî'd-dünyâ

innî i 'badüllâhe fetahdumenî ed-dünyâ:

1. innî i 'badüllâhe
fetahdumenî ed-dünyâ:

Diğer 43

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kelam-ı**

Kibar

*Ben Allah'a kulluk
ediyorum.*

inşâallah:

1. inşâallah:

Diğer 48

Mısra: 18

*Allah isterse, Allah nasip
etti ise.*

bu kadar müselmânlar ve gâziler
bir kâfir kal'asına müteveccih
olalar inşâallah feth olur didi
Pâdişâh bu kadar işârete

2. inşâallah:

Diğer 74

Mısra: 3

*Allah isterse, Allah nasip
etti ise.*

var inşâallah ben dağı varayın
didi pes şeyh dağı

inşallahü te'âlâ:

1. inşallahü te'âlâ:

Diğer 43

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Şanı yüce Allah'ın izniyle.

fethinde virdüğü mâli ve mülki
kabûl kılma beyân olursa
gerek inşallahü te'âlâ rivâyet
olunur ki şeyh sefer üzerinde

insân:

1. insân:

Diğer 57

Mısra: 16

*Ademoğlu, insanoglu,
beşer.*

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyh
eyitdi insân cinn-ile dâim bir
yerde olmak güçdür var git
ahyânen gel didi cinnî dağı

intikâl:

1. intikâl:-i

Diğer 46

Mısra: 22

*Dünyadan ahirete göçmek,
vefat etmek.*

Akşemseddinün dünyâdan
intikâlî sekiz yüz altmış üç
rebî'ül-âhîrinün
evâhîrinde vâkî' oldu
vefatlarından beş yıl sonra
üzerlerine

intikâl eyledükden:

1. intikâl eyledükden:-dük, -
den

Diğer 50

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

*Dünyadan ahirete göçmek,
vefat etmek.*

şallallahü 'aleyhi ve sellem
intikâl eyledükden sonra Ebû
Bekr
ve 'Ömer ve 'Osmân raziyallahü
'anhüm hilâfet eylediler

irâdet getür:

1. irâdet getür:

Diğer 73

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

*Bir mürşide bağlanmak,
intisap etmek.*

teslîm ve irâdet getür didi

Hamdî uyandı yüregini yanar
buldı

Kayseriyyeye Şeyh İbrâhîme
gitmek tedârükünde iken nâ-gâh

irâdet getüren:

1. irâdet getüren:-en

Diğer 65

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir mürşide bağlanmak,
intisap etmek.*

getüren dervişleri muqaddemâ
gündüz kullanur gice ihyâ
itdürürdi aña dek ki feth
müyesser ola ba'de hâlvete

irâdet getürmüşdi:

1. irâdet getürmüşdi:-miş, -di

Diğer 62

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Bir mürşide bağlanmak,
intisap etmek.*

kapuşurlarımız ve Mevlânâ
Şemsüddîn Muhammed el-

Fenârî

anlara irâdet getürmüşdi ve Şeyh
Hâmid zâhirde tarikâtı Şeyh

irâdet-i sâdıka:

1. irâdet-i sâdıka:

Diğer 39

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Derin bir bağlılık.

şadıka hâsıl oldu pes Hâcî
Bayram Akşemseddine enva'-ı
'ibâdât-ı şâkka ve riyâzât ve
hâlvet ve mücâhede

iris:

1. irismezsiz:-mez, -siz

Diğer 56

Mısra: 28

Kavuşmak, ulaşmak.

Hızıra şordum cevâb virdi ki ol
kıtlığa siz irismezsiniz didi
anuñ için ol tuhmı dökdüm didi
hikâyet olunur ki Akşeyh bir

2. irişün:-ün

Diğer 69

Mısra: 9

Kavuşmak, ulaşmak.

ağşam eve güçle vardı bugün
şeyhün bir âdemin urdum
irışün şeyhe şefa'at eyleñ didi
şeyhe âdem vardı merhûm

irşad:

1. irşada:-a

Diğer 65

Mısra: 16

*Doğru yolu gösterme;
mânen aydınlatma, hak yolunu
gösterme, gafletten uyandırma,
uyarma.*

iken izn-i şerifleriyle irşada
meşgûl iken bir 'azîm kabza
düşmüşler her ne kadar ki rif'ata
mücâhede eyledi müyesser

irşad eyle:

1. irşad eyle:

Diğer 52

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

*Doğru yolu gösterme;
mânen aydınlatma, hak yolunu
gösterme, gafletten uyandırma,
uyarma.*

şoñra tarîk-i taşavvufa sâlik oldı
hâzret-i şeyhe aḥkâm-ı tarîkat
her ne ise baña gösterüp irşād
eyle didi Şeyh cevâp virdi ki

irşād evlesün:

1. irşād evlesün:-sün

Diğer 54

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

*Doğru yolu gösterme;
mânen aydınlatma, hak yolunu
gösterme, gafletten uyandırma,
uyarma.*

Kayseriyyede ḥalifemüz Şeyh
İbrāhīm seni irşād evlesün
didi ve şu maḳûle bir kitâb te'lif
evlesün didi pes Mevlânâ Sefer-
şāh

irşād iden:

1. irşād iden:-en

Diğer 70

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Doğru yolu gösterme;
mânen aydınlatma, hak yolunu
gösterme, gafletten uyandırma,
uyarma.*

Oturup ḥalkı tarîk-ı Ḥaḳḳa
da'vet ve irşād iden budur
Bunuñ
aḥlâkı ve evşâfı ve kerâmâtı ve
ḥikâyetı ayrı kitâb olmağa

irşād üzerine oldu:

1. irşād üzerine oldu:-dı

Diğer 62

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

*Doğru yolu gösterme ||
Mânen aydınlatma, hak yolunu
gösterme, gafletten uyandırma
görevini yapma.*

ile muşāḥabet eyledi ve irşād
üzerine oldu ve şeref-i
muşāḥabetleriyle bî-hadd
ṭālibler ḥazîz-i nefsanıyyeden
evc-i

irşād:

1. irşād:

Diğer 55

Mısra: 13

*Doğru yolu gösterme;
mânen aydınlatma, hak yolunu
gösterme, gafletten uyandırma,
uyarma.*

Sefer-şāhı Akşemseddine irşād
içün gönderdüğine ol
kitābuñ evvelinde işāret eder ve
buyurur ki beyt

irte:

1. irtesi:-s, -i

Diğer 38

Mısra: 1

*(Sabah, gün, hafta, ay, yıl
kelimelerinden önce) Bir
sonraki.*

İrtesi şabāḥ ḥalk ziyārete gelicek
ol vech ile buldılar bu

2. irtesi:-s, -i

Diğer 69

Mısra: 23

*(Sabah, gün, hafta, ay, yıl
kelimelerinden önce) Bir
sonraki.*

ol karınuñ oğlu rivāyet eyler
karınuñ gözi görmezdi
yettüm iletdüm irtesi şabāḥ
gördüm karınuñ gözi görmüş
kendü

3. irtesi:-s, -i

Diğer 71

Mısra: 16

*(Sabah, gün, hafta, ay, yıl
kelimelerinden önce) Bir
sonraki.*

Ḳaṭṭaroğlınuñ yüzine tükürdi
Ḳaṭṭaroğlı ol tükürügi şaḳal
bitecek
yire sürdi irtesi şabāḥ ḳalkdı
gördi ol tükürük degen

irtebete:

1. irtebete:

Diğer 40

Mısra: 9

Oturmak.

te'lif eyledügi risālelerden
ma'lumdur

velev irtebete iblisü fî meclisihi
lenābe

is:

1. işde:-de

Diğer 67

Mısra: 12

*Bir maksatla yapılan
faaliyet, çalışma, amel, eylem.*

toğmış ḥayātda iken filān işde
imiş ḥālā rahmetde yā 'azābda
diyü ḥaber virürdi Mezbūr
Sa'dullāh sekiz yüz toḳsan
tārîhinde

iş bu:

1. iş bu:

Diğer 45

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İşte bu.

bulmuşdur ḥikāyet olunur ki
Akşemseddin Ḥazretleri ḳuṭb-ı
şāḥib-i taşarruf olmışdı dāimā
dirdi ki iş bu tıfl-ı şağır oğlum

işāret:

1. işārete:-e

Diğer 48

Mısra: 18

İz, alamet, emare.

bu kadar müselmānlar ve gāziler
bir kāfir ḳal'asına müteveccih
olalar inşāallah feth olur didi
Pādīşāh bu kadar işārete

2. işāreti:-i

Diğer 50

Mısra: 6

İz, alamet, emare.

feth-i Ḥākānī beldetün
tayyibetün ḥurūfı işāreti
muktezāsınca
sekiz yüz elli yedi tārîhinde
vāḳi' oldu ol ḥinde Sulṭān

3. işāretinden:-in, -den

Diğer 55

Mısra: 7

İz, alamet, emare.

velāyet ise şeyḥüñ buyurduğı
kitābı bu ḳaṭṭān işāretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyh İbrāhime bu ḥāl

işâret eder:**1. işâret eder:-er****Diğer 55****Mısra: 14****Kelime Tipi: -***İşâret etmek, göstermek.*

Sefer-şâhı Akşemseddine irşâd
içün gönderdiğine ol
kitâbuñ evvelinde işâret eder ve
buyurur ki beyt

işâret eyledi:**1. işâret eyledi:-di****Diğer 53****Mısra: 20****Kelime Tipi: -***İşâret etmek || Haber**vermek.*

küçüğün okumaga işâret eyledi
ol ticârete ta'yîn olunan maldâr
oldı Hindüstâna ticârete gitti
anda vefât eyledi ve ol

işâret eyledüğü:**1. işâret eyledüğü:-düg, -i****Diğer 66****Mısra: 23****Kelime Tipi: -***İşâret etmek, göstermek.*

babasının diyâr-ı 'Acemde
işâret eyledüğü şeyhe gitdi
bu varınca ol dahı fevt olmış
buldı merhûm

işâret eyledüm:**1. işâret eyledüm:-dü, -m****Diğer 64****Mısra: 17****Kelime Tipi: -***İşâret etmek || Haber**vermek.*

vâkı' alarumuñ evâ'iline işâret
eyledüm yazdum cümlesini
hâtırında 'ala't-tafşîl buldum
bundan evvel gâyetde nisyân

işâret olmuşdı:**1. işâret olmuşdı:-mış, -dı****Diğer 65****Mısra: 28****Kelime Tipi: -***İşâret etmek, göstermek.*

olmışdı oturdı der dökdi hemân
ol sâ'at ol kabz def' oldı
yine bast 'âlemleri feth' oldı
ba'de huzûr-ı şeyhe vardı ol

işâret olunan:**1. işâret olunan:-un, -an****Diğer 52****Mısra: 3****Kelime Tipi: -***İşâret etmek, göstermek.*

Muhammeden 'Abduhü ve
resûlühü didi imân lezzetin tatdı
şevk ve sefâsından şabâh
olmadın kal'a burcına çıkdı ol
işâret

işbu:**1. işbu:****Diğer 42****Mısra: 4***"Bu" işâret sıfatı.*

etrâfında bir uvacık yapraklı ot
gösterdi işbu ot şeyhe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddin ile Edirneye
varduk

2. işbu:**Diğer 70****Mısra: 15***"Bu" işâret sıfatı.*

hikâyet olunur ki Akşeyhe
Sultân Muhammed bir miqdâr
hediye
filori gönderdi şeyh oğulların
ihzâr eyledi işbu altunı

ise:**1. ise:****Diğer 55****Mısra: 7***"i" ek fîlinin şart eki (-sA)**almış şekli II. Koşul edatı.*

velâyet ise şeyhün buyurduğı
kitâbı bu kaftân işâretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyh İbrâhime bu hâl

ishâk el-harezmi:**1. ishâk el-harezmi:****Diğer 60****Mısra: 7****Kelime Tipi: -***İshak el-Harezmi.**Akşemseddin'in Hacı Bayram-ı*

*Veli'den Hz. Ali'ye kadar
uzanan tarikat silsilesinde yer
almaktadır. Hakkında
kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

ve hüve mine's-şeyh Şemsüddin
el-'Irâkî ve hüve
mine's-şeyh İshâk el-Harezmi
ve hüve mine's-şeyh Ebi'l-
Hasan el-Harkânî

isid:**1. isiden:-en****Diğer 51****Mısra: 2***İşitmek, duymak, haber**almak.*

Yezîdi bile koşdı Koştanınıyye
üzerine gazâyâ
gönderdi ol 'azîm gazâyı işiden
ulular cem' oldılar Ebû

isig:**1. işigine:-i, -n, -e****Diğer 39****Mısra: 4***Eşik II Huzur, makam.*

tahtarlar cebren Anka şehrinde
Hâcî Bayram işigine birağurlar
nazar eyler zencirün ucın Hâcî
Bayram kaddese elinde

isit:**1. işitse:-se****Diğer 63****Mısra: 27***İşitmek, duymak, haber**almak.*

oldı 'akıbet muhabbetullâh aña
şol kadar galebe eyledi ki
istimâ'-i Kur'an kılsa ya bir
sıvı-ı hasen işitse derününden
bir

2. işitdi:-di**Diğer 64****Mısra: 1***İşitmek, duymak, haber**almak.*

eşnâda Akşemseddinün evşâfın
işitdi Şeyh İbrâhîm bir merkebe
bindi Begbâzârında
Akşemseddine gitdi meger
Akşeyh

3. **ışitmişler:-miş, -ler**

Diğer 42

Mısra: 11

İşitmek, duymak, haber almak.

hasta olmuş Akşeyhün Edirneye varduğın ışıtmışler da 'vet eylediler Şeyh ile bile vardum ol hinde varduk ki pādīşāhuñ

4. **ışitilmedi:-il, -me, -di**

Diğer 68

Mısra: 2

İşitmek, duymak, haber almak.

ammā tenhāsında kılurdı ve 'abūsü'l-vech degüldi tebessüm iderdı amma gülmek şadāsı ağzından ışıtilmedi evā'ilde

5. **ışitdügi:-düg, -i**

Diğer 57

Mısra: 15

İşitmek, duymak, haber almak.

eylediler şeyh bu hāli gördi tınmadı yatdı uyudı şabāh oldı şeyh nemāzdan fāriğ olıcak gice ışıtdügi ad ile ol kediye

iskilib:

1. **iskilibde:-de**

Diğer 64

Mısra: 25

Çorum ilinin İskilip ilçesi.

İskilibde yatur cümle hālvette idiler bunlar riyāzetle me'mūrlar idi ammā baña her gün kuşluk vaktinde bir çanak bulamaç ve

iskilib kazāsında:

1. **iskilib kazāsında:-n, -da**

Diğer 40

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

İskilip kazası. Çorum ilinin İskilip ilçesi.

çoğaldılar pes şeyh keşrete düşdük diyü Begbāzārından göçüp İskilib kazāsında Küstağı dimekle ma'rūf kaşabātından

iskilip:

1. **iskilip:**

Diğer 65

Mısra: 19

Çorum ilinin İskilip ilçesi.

olmadı pes Akşeyhi ziyārete koşdı ol vakit Akşeyh Evlūk nām köyde sākin idi ki İskilip kurbındadır ol

islāmbol:

1. **islāmbol:**

Diğer 43

Mısra: 5

İstanbul şehri.

şeyhün ebnāsınuñ elindedür bu mezra'ayı kabül eyledi Sulṭān Muḥammed Ḥanuñ İslāmbol

ism-i a'zam:

1. **ism-i a'zam:**

Diğer 56

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

-En yüce isim; Allah'ın

bütün isimlerini kendinde toplayan ismi.

şeyhi da 'vet eyledi şeyh sūkūn ile vardı diline ism-i a'zam aldı Sulṭān Muḥammed Ḥan şeyhi gördüğünleyn kalkdı

ism-i şerīfleri:

1. **ism-i şerīfleri:-ler, -i**

Diğer 63

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şerefli, mübarek isim.

ism-i şerīfleri Hāci Paşadur Ankara şehrine karīb Çubuk suynuñ üzerinde dere içinde Şolfazl nām kıyaredendür evā'ilde

2. **ism-i şerīfleri:-ler, -i**

Diğer 47

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şerefli, mübarek isim.

libbaşlar geydügi ecelden Akşemseddin didiler ism-i şerīfleri Muḥammeddür 'Arab Aḥmede Şemsüddin didügi gibi

issi idi:

1. **issi idi:-i, -di**

Diğer 57

Mısra: 25

Kelime Tipi: -
Sıcak.

kilimi örtün didi örttiler bir sā'atdan sonra kalkdı meger havā gāyetde issi idi şüfīler gördi şeyhün şaḫalında buz

istanbul:

1. **istanbul:**

Diğer 42

Mısra: 9

İstanbul şehri.

etrāfında bir uvacık yapraklı ot gösterdi işbu ot şeyhe eydür İstanbul fethinden evvel Akşemseddin ile Edirneye varduk

2. **istanbula:-a**

Diğer 48

Mısra: 8

İstanbul şehri.

i'tibār ve i'tikād eyleyüp yarak gördi Koşantıniyye üzerine vardı elli dört gün ceng eyledi āhir Firengistāndan İstanbula

3. **istanbul:**

Diğer 56

Mısra: 22

İstanbul şehri.

didükleri otuñ tuḥmın şüfīlere bir niçe kile devşürdmişdi İstanbul feth olıcak ol tuḥmı dökdi pes bu sırrı sü'āl eylediler

4. **istanbula:-a**

Diğer 72

Mısra: 29

İstanbul şehri.

dervīş-i seyyāh şeklinde geldi beni Bursada buldı andan İstanbula gitdi ben Göynüke gitdüm İstanbuldan Göynüke

5. **istanbuldan:-dan**

Diğer 72

Mısra: 29

İstanbul şehri.

dervīş-i seyyāh şeklinde geldi beni Bursada buldı andan İstanbula gitdi ben Göynüke gitdüm İstanbuldan Göynüke

iste:**1. istemege:-meg, -e****Diğer 53****Mısra: 18***Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

istemege şeyhe getirdi bu
oğlancuklara şeyh nazar kıldı
mürâkabeye vardı başın
kaldurdu büyüğü ticarete iki

2. isteyüp:-y, -üp**Diğer 68****Mısra: 26***Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

zemânı oldu ilde alma kalmadı
Mezbûr Evhaduñ bir oğlancuğı
alma isteyüp ağladı ittifâk ol
eşnâda Evhad ' Abdülkâdir

3. istedi:-di**Diğer 37****Mısra: 19***Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

didükleri kurd geldi Kabr-i
şeriflerin açdı cism-i
mübârekin yemek istedi Şeyh
Hamza mübârek elin tâbütan

4. istedi:-di**Diğer 48****Mısra: 3***Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

ma'nâsını istedi cevâb virdi ki
evvelâ Kostantiniyyeyi
Sulţân Muḥammed Ḥan feth
eyler soñra benî-aşfar alur Beni-
aşfar

5. istedi:-di**Diğer 54****Mısra: 26***Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

'ayne'l-yakînisi belki ḥaḳḳa'l-
yakîn olmak istedi şeyhüñ âḥir
'ömri idi gâyetde pîr-i za'if
olmuşdı şeyh aña eyitdi

6. istedi:-di**Diğer 60****Mısra: 26***Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

virmedi ol kişi bir gün iḳdâm ile
istedi şeyh ol kimesneyi
içerü da'vet eyledi şeyhüñ evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

7. istemezüz:-mez, -üz**Diğer 64****Mısra: 12***Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

oldum şeyh eyitdi ey dervîş biz
senden dünyâ armağanı
istemezüz

8. istedüm:-dû, -m**Diğer 65****Mısra: 6***Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

bu ḥâtırayı her ne kadar def
eylemek istedüm müyesser
olmadı
aḥşâmdan soñra şeyhden bir
âdem geldi seni şeyh ister

9. ister:-r**Diğer 65****Mısra: 7***Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

bu ḥâtırayı her ne kadar def
eylemek istedüm müyesser
olmadı
aḥşâmdan soñra şeyhden bir
âdem geldi seni şeyh ister

10. isteyüp:-y, -üp**Diğer 66****Mısra: 20***Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

zâhirüñ 'aşıkıydı ferâgat
eylemez didi fırsat fevt
oldı ertesi şeyh eyitdi yâ Sa'di
isteyüp bulmadıḡuñ

11. istedi:-di**Diğer 69****Mısra: 14***Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

iline 'ammisi Şeyh Muḥammed
Ḳâzî yanına gitmek istedi
merḥûm
izn virmedi eslemeyüp Sa'di
gitti pes şeyh üç kerre yâ

istiğāl idüp:**1. istiğāl idüp:-üp****Diğer 38****Mısra: 10****Kelime Tipi: -***Uğraşmak, meşgul olmak.*

'Arabiyye ve fûnûn-ı edebiyye
iştiğāl idüp az müddetde
fâ'ikü'l-akrân oldı Osmancık
Medresesinde müderris oldı

istiğfâr eyledi:**1. istiğfâr eyledi:-di****Diğer 43****Mısra: 10****Kelime Tipi: -***Af ve bağış dileme, tövbe etme.*

eyledi pes at şâhibinüñ göñlünde
bir iḳtizâ zâhir oldı ki bu atı
şeyhe vire gitdükçe bu iḳtizâ
ziyâde oldı bî-iḥtiyâr döndi atı

istihâr:**1. istihârı:-ı****Diğer 39****Mısra: 1***Şöhret bulmak, meşhur olmak, nam salmak.*

Ḥorasaninüñ ve Şeyh
Zeynüddin el-Ḥafinüñ istihârı
'âleme

istihâr bulmuşdı:**1. istihâr bulmuşdı:-mı, -dı****Diğer 38****Mısra: 20****Kelime Tipi: -***Şöhret bulmak, meşhur olmak, nam salmak.*

ve'l-baḥrû'z-zâhirü'l-muḥaḳḳık
Ḥacı Bayram
otururdu istihâr bulmuşdı ve
tarîḳ-i Bayramda olan ba'zî 'ârif

istihrâc edince:**1. istihrâc edince:-ince****Diğer 74****Mısra: 27****Kelime Tipi: -***Bir şeyden başka bir şey çıkarmak, çıkarımda bulunmak, anlam çıkarmak.*

yazup giderken cem'-i
mesâyilini istihrâc iderlermiş
istihrâc

eylemedükleri mes'eleyi
yazmışlar tâ istihrâc edince
tevaḳḳuf

istihrâc eylemedükleri:

1. **istihrâc eylemedükleri:-me, -dük, -ler, -i**

Diğer 74

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

*Bir şeyden başka bir şey
çıkarmak, çıkarımda bulunmak,
anlam çıkarmak.*

yazup giderken cem'-i
mesâyilini istihrâc iderlermiş
istihrâc
eylemedükleri mes'eleyi
yazmışlar tâ istihrâc edince
tevaḳḳuf

istihrâc eylemişdük:

1. **istihrâc eylemişdük:-miş, -dü, -k**

Diğer 49

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Bir şeyden başka bir şey
çıkarmak, çıkarımda bulunmak,
anlam çıkarmak.*

fethini istihrâc eylemişdük ḳal'a
feth olunduğı
gün ḳarındaşum Hızır 'abâ-püş
velîler ile 'askerüñ

istihrâc iderlermiş:

1. **istihrâc iderlermiş:-er, -ler, -miş**

Diğer 74

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

*Bir şeyden başka bir şey
çıkarmak, çıkarımda bulunmak,
anlam çıkarmak.*

yazup giderken cem'-i
mesâyilini istihrâc iderlermiş
istihrâc
eylemedükleri mes'eleyi
yazmışlar tâ istihrâc edince
tevaḳḳuf

istihzâ'en:

1. **istihzâ'en:**

Diğer 54

Mısra: 5

*Biriyle ince ince alay etme,
eğlenme, birini eğlenceye,
maskaralığa alma.*

birisi pîşhân tahtası üstüne
çıkarı istiḫzâ'en ḥaṭibe
taḳlîd iderdi ve kendüleri
tonadurdu

istimâ'-i ḳur'an ḳılsa:

1. **istimâ'-i ḳur'an ḳılsa:-sa**

Diğer 63

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Ḳur'an dinlese.

oldı 'akıbet muḥabbetullâh aña
şol ḳadar ḡalebe eyledi ki
istimâ'-i Ḳur'an ḳılsa ya bir
şavt-ı ḥasen işitse derûnından
bir

'isvân eyledi:

1. **'isvân eyledi:-di**

Diğer 50

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Asi olmak, baş kaldırmak.

Mu'aviyenüñ ef'âli ictihâdıyla
degüldür ḥubb-ı dünyâ ve
riyâset sebebiyle ṭuḡyân ve
'isvân eyledi sene ihdâ ve
ḥamsîn

it:

1. **itdürdi:-dür, -di**

Diğer 39

Mısra: 20

Etmek, eylemek, yapmak.

itdürdi ḥattâ yidi günde bir
ḳaşuḳ sirkeden ḡayrı nesne ekl
ve
şürb eylemez oldu Ahlâḳ-ı
zemîmeden pâk olup ahlâḳ-ı

2. **itdür:-dür**

Diğer 66

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

vâḳı'ayı ḥaber virdi Akşeyḥ
buyurdu kim bu 'âdeti terk
eyleme
dervişlere daḡı itdür Şeyḥ
İbrâhîmüñ vefâtı hicretüñ

i'tibâr:

1. **i'tibâr:**

Diğer 58

Mısra: 7

*Değer verme, hürmet etme.
İl İtibar etme.*

i'tibâr ve i'tikâd eyleyüp yarak
gördi Ḳostantîniyye üzerine
vardı elli dört gün ceng eyledi
âḫır Firengistândan İstanbula

i'tikâd eyledüğümüz:

1. **i'tikâd eyledüğümüz:-düg, -ü, -müz**

Diğer 56

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*İnanma, gönülden tasdik
etme.*

ḳadırına varalum eger ḳalkup
bize ta'zîm iderse biz i'tikâd
eyledüğümüz gibi degüldür eger
ḳalkmazsa muḥaḳḳaḳ velîdür

i'tikâd evleyüp:

1. **i'tikâd eyleyüp:-y, -üp**

Diğer 48

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*İnanmak, gönülden tasdik
etmek.*

i'tibâr ve i'tikâd eyleyüp yarak
gördi Ḳostantîniyye üzerine
vardı elli dört gün ceng eyledi
âḫır Firengistândan İstanbula

i'tikâdivvât:

1. **i'tikâdiyyât:**

Diğer 53

Mısra: 28

*Bir dinin, bir mezhebin
ibâdet ve muâmelât dışındaki
inanç kısmı.*

hem-dem oldu niçe zemân
i'tikâdiyyât ve felsefiyyâta
muvâzabet eylediler taḫrîrat-ı
keşîre ve taḳrîrat-ı ḥazîreleri

'itra ervâhi'l-müşṭakîne bi- nesîmi meḥabbetihî:

1. **'itra ervâhi'l-müşṭakîne bi-
nesîmi meḥabbetihî:**

Diğer 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Aşıkların ruhlarına
muḥabbetinin esintisiyle hoş
kokular veren.*

El-ḥamdü lillāhillezī nevvera
kūlūbe'l- 'ārifine bi-nūri
āḥādiyyetiḥi ve 'iṭra ervāḥi'l-
müştākine bi-nesīmi
meḥabbetiḥi
ve beyyine li'l-mürseline ve'l-
enbiyā'i ve'l-evliyā'i menāhice
'ubūdiyyetiḥi ve be'aşe
ekrameküm ve efzalehüm
Muḥammeden

ittifak:

1. ittifak:

Diğer 39

Mısra: 7

*Tevafuk etmek, denk
gelmek.*

görür hemān bu vāḳı' aı ki gördi
ḥālī tebdil oldı döndi Ankaraya
geldi ittifak Ḥacı

2. ittifak:

Diğer 65

Mısra: 21

*Tevafuk etmek, denk
gelmek.*

zemānda Karamanoğlu ğavġası
vardı Şeyḫ İbrāhīm Tokatdan
tolaşdı bu menzillerde ittifak
vāḳı' aları olur görürler ki

3. ittifak:

Diğer 68

Mısra: 26

*Tevafuk etmek, denk
gelmek.*

zemānı oldı ilde alma kalmadı
Mezbūr Evḫaduñ bir oġlancuġı
alma isteyüp aġladı ittifak ol
eḡnāda Evḫad 'Abdülkādir

iv:

1. iv:

Diğer 44

Mısra: 9

Ey, seslenme ünlemi.

İy kemāl-i kudretüñ nefḥinde
'ālem bir nefes
V'ey celāl-i 'izzetüñ baḥrında
dünyā keff ü ḥes

2. iy:

Diğer 73

Mısra: 23

"Ey" seslenme edati.

babası Aḳşemseddini düşünde
gördi iy Ḥamdı şimdiden girü
āḥiret yaraġın eyle mürşidü's-
sālikin Şeyḫ İbrāhime

ıyş:

1. 'ıyşe:-e

Diğer 44

Mısra: 14

İşret, eğlence, yaşama.

te'ālāya hoş geldi bize buyurdu
bu beyti tesbīḥ eyledük
ḥikāyet olunur ki bayram gün
olıcak ḥalk 'ıyşe meşġül
olduklarında

'ıyş iderlerdi:

1. 'ıyş iderlerdi:-er, -ler, -di

Diğer 54

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Hayatın zevkini çıkarma,
yeyip içme, zevk u safa etmek,
eğlenmek.*

dirdi ve buña beñzer çok
kelimāt iderdi bir gün yine
meyḫānede
'ıyş iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında ḥamr

izā tahayvertüm fi'l-umūr

festa 'inū min ehl'il-kubūr:

1. izā taḥayyertüm fi'l-umūr

festa 'inū min ehl'il-kubūr:

Diğer 67

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Hadis**

*Eğer işlerinizde aklınız
karışır (kararsız kalırsanız)
kabir ehlinden yardım isteyin.*

ḥadīşi meşetti ḥatt ile yazdı
Kāle'n-nebiyyü 'aleyhi's-selām
izā taḥayyertüm fi'l-umūr
festa 'inū min ehl'il-kubūr

izā vaka't:

1. izā vaka't:

Diğer 61

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Ayet**

*Vakıa suresi. Kuran-ı
Kerim'in 56. suresi.*

Ha-Mim ve Innā fetāḥnā ve İzā
vaka't ve Tebāreke ve
'Amme zıkr-i lā ilāhe illallāh
tefekkerü fi 'acāyibi'l-kudreti

izn virmedi:

1. izn virmedi:-me, -di

Diğer 69

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Müsaade etmek.

iline 'ammisi Şeyḫ Muḥammed
Kāzī yanına gitmek istedi
merḥüm
izn virmedi eslemeyüp Sa'dı
gitti pes şeyḫ üç kerre yā

izn-i şerifleriyle:

1. izn-i şerifleriyle:-ler, -i, -y, -le-y, -le

Diğer 65

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Mübarek, kutsal izin.

iken izn-i şerifleriyle irşāda
meşġül iken bir 'azīm kabza
düşmişler her ne kadar ki rif'ata
mücāhede eyledi müyesser

K

ka'betullah seferinde:

1. ka'betullah seferinde:-n, -de

Diğer 70

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

*Kabe seferi. II Hac
yolculuġu.*

Süleymān Ḥana şehzāde iken
ḥōca oldı Ka'betullah seferinde
vefāt eyledi Aḳşemseddinüñ bir
oġlı daḥı Naşrullāhdur

kābil degüldi:

1. kābil degüldi:-di

Diğer 74

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Mümkün deġil.

anlar ihāta eylemişdi kesble ve
cehdle taḥşil olunmak kābil
degüldi anlara meḥulāt bi't-

tab' münkeşif olmuşdu
'Arabiyetde

2. kabir degüldi:-di

Diğer 74

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Mümkün değil.

kābil degüldi ve ceyyidü'l-ḥaṭṭ-
ıdı ve bu cevdet-i ḥaṭṭ ile
temām ḥatm-ı kelāmu'llāhı on
dört günde min evvelihī ilā

kabir:

1. kabir:

Diğer 57

Mısra: 29

Kabir, mezar.

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yukarı cānib
çıkarup yolu bağçesine ilḥaḳ
eylemiş ol sebeb-ile kabir

2. kabir:

Diğer 67

Mısra: 10

Kabir, mezar.

ḡāhī ba'zı kabir görüp inerci biz
giderdük soñra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şāhibinüñ
adı filānmış filān yirde

3. kabri:-i

Diğer 72

Mısra: 9

Mezar.

olunur ki Nūru'l-hüdā āhirete
gider olıcak vaşiyyet eyledi kim
kabrumün üzerini örtmeyeler
diyü kabri açuḳ ḳomaḳ meşrū'

kabir şāhibinüñ:

1. kabir şāhibinüñ:-n, -üñ

Diğer 57

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Mezar sahibi. II Mezarda

yatan kişi, ölü.

toñmış şeyḫ ol maḥalden ḳalkdı
eve geldi bir şüfi ol mācerādan
şordı şeyḫ cevāb virdi ki ulu yol
evvel ol kabir şāhibinüñ

2. kabir şāhibinüñ:-n, -üñ

Diğer 67

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mezar sahibi. II Mezarda
yatan kişi, ölü.

ḡāhī ba'zı kabir görüp inerci biz
giderdük soñra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şāhibinüñ
adı filānmış filān yirde

kabir yiri:

1. kabir yiri:

Diğer 36

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kabir, mezar yeri.

kabir yiri bulup iḥvānıma
vaşiyyet eyledi ki kabrum
üzerine bu
āyet-i kerimeyi yazasız

kabr:

1. kabrumün:-üm, -üñ

Diğer 72

Mısra: 9

Kabir, mezar.

olunur ki Nūru'l-hüdā āhirete
gider olıcak vaşiyyet eyledi kim
kabrumün üzerini örtmeyeler
diyü kabri açuḳ ḳomaḳ meşrū'

2. kabrum:-üm

Diğer 36

Mısra: 6

Kabir, mezar.

kabir yiri bulup iḥvānıma
vaşiyyet eyledi ki kabrum
üzerine bu
āyet-i kerimeyi yazasız

3. kabrinüñ:-i, -nün

Diğer 67

Mısra: 1

Kabir, mezar.

yazı yazardı babası Aḳşeyḫün
kabrinüñ şandugı üzerine bu

4. kabri:-i

Diğer 62

Mısra: 9

Kabir, mezar.

ḳaddesallāhu sırrahū Ḳayşeriyye
şehrendür ve kabri
Aksaraydadur 'ilm-i zāhiri ve
bātnı cāmi' idi ve kerāmeti bi-
haddür

5. kabri:-i

Diğer 67

Mısra: 14

Kabir, mezar.

vefāt eyledi kabri Göynükde
mezār-ı şerif içinde
ḳible cānibindedür

6. kabri:-i

Diğer 70

Mısra: 26

Kabir, mezar.

Taḫşil-i 'ilm için diyār-ı Fārise
gitdi anda vefāt eyledi kabri
nā-ma'lümdur Aḳşemseddinüñ
bir oğlu daḫı Nuru'l-hüdādur

7. kabrini:-i, -n, -i

Diğer 75

Mısra: 8

Kabir, mezar.

Bu du'ā tārīḫ düşdi mevte
Ḳabrini Allāh anuñ pür-nür ide

kabr-i şerif:

1. kabr-i şerif:

Diğer 52

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

erkān-ı devlet kabr-i şerifün
üzerine geldiler ḳazdılar Şeyḫün
didüğü yapu ve taş ile yapılmış
kabri-i şerif ve ayazma zāhir

2. kabr-i şerif:

Diğer 52

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

Ensārınüñ mezār-ı şerifi ḳazılup
şeyḫün didüğü 'alāmetler
zāhir olduğı zemānda bir çoban
geldi ol kabri-i şerif budur

kabr-i şerife:

1. kabr-i şerife:-e

Diğer 72

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

degül diyü ördiler yine açıldı
pes artuḳ örtmediler ḫaḳ
yağmura muḫtāc olıcak ol kabri-i
şerife bir miḳdār su seperler

kabr-i şerifi:**1. kabr-i şerifi:-i****Diğer 51**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

Şeyh dağı ol kabr-i şerifi orman
arasında bulup 'aşāsın rast
Ebū Eyyūbuñ göbegi
berāberinde dikdi ta'yīn eyledi
ba'zı

2. kabr-i şerifi:-i**Diğer 51**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

pes Akşemseddīn buyurdu kabr-i
şerifi budur
'alāmet-i zāhiri oldur ki Ebū
Eyyūb defn olundu 'Arab

3. kabr-i şerifi:-i**Diğer 52**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

olunan semte nazar kıldı kabr-i
şerifūñ üzerinde nūr gördi
şabāh olıcak vardı kabr-i şerifi
buldı yüzün sürdi üzerine

kabr-i şerifin:**1. kabr-i şerifin:-in****Diğer 51**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

pes Kostantınıye feth oldu
Sultān Muḥammed
Akşemseddīnden
Ebū Eyyūbuñ kabr-i şerifin
ta'yīn eylemek iltimās eyledi

kabr-i şerifleri:**1. kabr-i şerifleri:-ler, -i****Diğer 37**

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

kazāsında mütevaṭṭın oldı kabr-i
şerifleri andadur Rivāyet olunur
ki şeyh Ḥamza vefāt idüp defn
olunduğı gice şırtlan

2. kabr-i şerifleri:-ler, -i**Diğer 55**

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

te'lif eylemişdi Mevlānā Sefer-
şāh o ilde kâzī ve müderris
olmışdı ve kabr-i şerifleri
Karaman diyārında Elmalu

3. kabr-i şerifleri:-ler, -i**Diğer 66**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

sekiz yüz seksen yedi senesinde
güz faşında seh-şenbih
gicesinde vâkı' oldı kabr-i
şerifleri Kayseriyyededür
Allāhu

4. kabr-i şerifleri:-ler, -i**Diğer 70**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

rahmetu'llāhi 'aleyhi rahmetün
vasi'atün kabr-i şerifleri
Akşemseddin

5. kabr-i şerifleri:-ler, -i**Diğer 72**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

bi-iznillāh hemān yağmur zāhir
olur ve kabr-i şerifleri Evlūk
karyesindeür Akşemseddinün
bir oğlu dağı Ḥamdullāhdur

kabr-i şeriflerin:**1. kabr-i şeriflerin:-ler, -in****Diğer 37**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

didükleri kurd geldi Kabr-i
şeriflerin açdı cism-i
mübärekin yemek istedi Şeyh
Ḥamza mübärekin elin tabütan

kabr-i şerifün:**1. kabr-i şerifün:-ün****Diğer 52**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

olunan semte nazar kıldı kabr-i
şerifün üzerinde nūr gördi
şabāh olıcak vardı kabr-i şerifi
buldı yüzün sürdi üzerine

2. kabr-i şerifün:-ün**Diğer 52**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

mezār binā eyledi ve kazup
yaparken kabr-i şerifün
kurbında bir
ayazma çıkıdı eyle olsa Sultān
Muḥammed Ḥan ve sāyır

3. kabr-i şerifün:-ün**Diğer 52**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mübarek kabir.

erkān-ı devlet kabr-i şerifün
üzerine geldiler kazdılar Şeyhün
didüğü yapu ve taş ile yapılmış
kabr-i şerif ve ayazma zāhir

kabül eyledi:**1. kabül eyledi:-di****Diğer 43**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kabul etmek, razı olmak.

şeyhün ebnāsınun elindedür bu
mezra'ayı
kabül eyledi Sultān Muḥammed
Ḥanuñ İslāmbol

2. kabül eyledi:-di**Diğer 58**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kabul etmek, razı olmak.

'azābına giriftār oldı 'afv
olunmak taleb eyledüm zārılık
kıldum Ḥaḳ Te'ālā du'āmı kabül
eyledi var cehennemden

kabül eyledüm:

1. **kabul eyledüm:-dü, -m**
Diğer 53
 Mısra: 3
 Kelime Tipi: -
Kabul etmek, razı olmak.

çeşme yapuñ kabül
 eyledüm ve bu çeşmenüñ
 şevâbını Sultân

kabül eylemedi:

1. **kabül eylemedi:-me, -di**
Diğer 52
 Mısra: 10
 Kelime Tipi: -
Kabul etmek, razı olmak.

oldı pes Sultân Muhammed Han
 mezâr-ı şerîfi yapıdı ve şeyh içün
 hân-kâh ve tekye yapıdı eyle olsa
 ol tekyeyi şeyh kabül eylemedi

2. **kabül eylemedi:-me, -di**
Diğer 61
 Mısra: 4
 Kelime Tipi: -
Kabul etmek, razı olmak.

diledi şeyh kabül eylemedi
 hikâyet olunur ki Göynükde bir
 nâ-bâlîğa kızcağaz geç vakit
 evden taşra çıktı cinnîlerün

kabül eylemedüm:

1. **kabül eylemedüm:-me, -dü, -m**
Diğer 64
 Mısra: 30
 Kelime Tipi: -
Kabul etmek, razı olmak.

bunuñla sülûk mı olur şeyhün
 hizmetkârı ta'âm
 getiricek kabül eylemedüm alup
 gitti ol gün ziyâde muhtârib

kabül kılmağı:

1. **kabül kılmağı:-ma, -dı**
Diğer 50
 Mısra: 13
 Kelime Tipi: -
*Kabul etmek, onaylamak,
 razı olmak.*

2. **kabül kılmağı:-ma, -dı**
Diğer 43
 Mısra: 6
 Kelime Tipi: -
Kabul etmek, razı olmak.

fethinde virdüğü malı ve mülki
 kabül kılmağı beyân olunsa
 gerek inşallâhü te'âlâ rivâyet
 olunur ki şeyh sefer üzerinde

3. **kabül kılmağı:-ma, -dı**
Diğer 50
 Mısra: 14
 Kelime Tipi: -
Kabul etmek, razı olmak.

dürlü 'atâlar eyledi kabül
 kılmağı fakr u fâka üslubunu
 tebdil

kabz:

1. **kabz:**
Diğer 65
 Mısra: 28
*Dışkının katılığı yüzünden
 büyük abdest bozamama veya
 güçlükke bozma durumu, peklik,
 kabızlık, ishal karşıtı.*

olmuşdı oturdı der dökdi hemân
 ol sâ'at ol kabz def' oldı
 yine bast 'âlemleri feth oldı
 ba'de huzûr-ı şeyhe vardı ol

kabza düşmişler:

1. **kabza düşmişler:-miş, -ler**
Diğer 65
 Mısra: 17
 Kelime Tipi: -
*Dışkının katılığı yüzünden
 büyük abdest bozamama veya
 güçlükke bozma durumu, peklik,
 kabızlık, ishal karşıtı.*

iken ızın-i şerîfleriyle irşâda
 meşğul iken bir 'azîm kabza
 düşmişler her ne kadar ki rif'ata
 mücâhede eyledi müyesser

kaç:

1. **kaçdı:-dı**
Diğer 52
 Mısra: 26
Gitmek, uzaklaşmak.

götüre didi pâdişâh mütesellî
 olmadı elbetde tahşîl-i tarikat
 iderin didi ikdâm eyleyicek şeyh
 kaçdı Geliboludan Anadoluya

2. **kaçdı:-dı**
Diğer 54
 Mısra: 19
Gitmek, uzaklaşmak.

hamrdur pes bunların ahyâli
 beyne'n-nâs münteşir oldı
 Sultân
 Muhammed Handan havf idüp
 her biri bir tarafa kaçdı Sultân

kadar:

1. **kadar:**
Diğer 48
 Mısra: 11
*Bu kadar, çok fazla
 anlamında.*

Pâdişâha geldiler bir şüfînün
 söziyle bu kadar 'asker helâk
 itdürdün ve bu deñlü hazine
 telef eyledün hâlâ
 Firengistândan

kaddesa'llâhü esrârehüm:

1. **kaddesa'llâhü esrârehüm:**
Diğer 59
 Mısra: 9
 Kelime Tipi: -
*Allah sırlarını mübarek
 eylesin.*

kaddesa'llâhü esrârehüm Şeyh
 Ebû Sa'id Ebû'l-Hayr dimiş
 ki

kaddesallâhu sırrahü:

1. **kaddesallâhu sırrahü:**
Diğer 62
 Mısra: 9
 Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
*Allah sırrını mübarek
 kılsın.*

kaddesallâhu sırrahü Kayşeriyye
 şehrendendür ve kabri
 Aksaraydadur 'ilm-i zâhiri ve
 bâtını câmi' idi ve kerâmeti bi-
 haddür

-kaddesallâhu sırrahu'l-:

1. **-kaddesallâhu sırrahu'l-:**
Diğer 38
 Mısra: 19
 Kelime Tipi: -
*Yüce insanların sırlarını
 Allah kutsasın.*

-kaddesallâhu sırrahu'l- 'azîz-
 hazretleri seccâde-i irşâdda
 dervişler Akşemseddîn tab'ın
 Hâcî Bayram Hazretleri tab'ına

kaddesallâhü sırrahu'l-'azîz:

**1. addesallāhū sırrahu'l-
'aziz:**

Diğer 61

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Allah aziz ruhlarını takdis
etsin.*

irşād-ı Hācı Bayram
addesallāhū sırrahu'l- 'aziz
teheccüd
on rek'at nemāz vird-i Elif-Lam
Mim Secde ve Yāsın ve Duḥān

addesa'llāhū sırrahū'l- 'aziz:

**1. addesa'llāhū sırrahū'l-
'aziz:-nūñ**

Diğer 35

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Allah aziz ruhlarını takdis
etsin.*

ṭarīkat reh-nümāy-ı rāh-ı ḥaḳīkat
nur-i meşrik-i dīn e'nī
Şeyḫ Muḥammed Akşemseddīn
addesa'llāhū sırrahū'l- 'aziz

**2. addesa'llāhū sırrahu'l-
'aziz:**

Diğer 73

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Allah aziz ruhlarını takdis
etsin.*

sırrahu'l- 'aziz ḥazretlerinden
okurdu Cāmī ḥazretlerinin
taşnifātın ve eş'arın ve ḥavālin
okuyup bilen kāmiller

addese:

1. addese:

Diğer 39

Mısra: 5

*Allah aziz ruhlarını takdis
etsin.*

taḳarlar cebren Anḳara şehrinde
Hācı Bayram işigine biraḡurlar
naẓar eyler zencirūñ ucın Hācı
Bayram addese elinde

kādī- 'asker:

1. kādī- 'askeri:-i

Diğer 42

Mısra: 10

Kazasker; Osmanlı'da

*ilmiye sınıfının yüksek
derecesinde bulunan devlet
görevlisi.*

'Abdurrahīm raḥimeḥümullāh
ḫalīfesidür 'Abdurrahīm
Merḥūm Ğazī Murād Ḥanuñ
kādī- 'askeri Süleymān Çelebi

kādīr ola:

1. adır ola:-a

Diğer 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Gücü yetmek, muktedir
olmak.*

ta'rif eylemege adır ola türāb-ı
akdām-ı aḥbāb-ı evliyā e'nī

2. adır ola:

Diğer 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Gücü yetmek, muktedir
olmak.*

kādīr olmadum:

1. adır olmadum:-ma, -du, -m

Diğer 64

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

*Gücü yetmek, muktedir
olmak.*

oldum yarındası vāḳı'aya adır
olmadum şeyḫ eyitdi

kādīr olur:

1. adır olur:-ur

Diğer 45

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

*Gücü yetmek, muktedir
olmak.*

te'lif-i Kıssa-i Yūsuf 'aleyhi's-
selāmda dimişdür Şi'r
Ādem oldur ki mevte adır olur

kādirī efendi:

1. adırī efendi:

Diğer 74

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

*Osmanlı Kazasker'i Kadirī
Efendi.*

āḫirihī yazmışlar ve merḥūm
ādirī Efendi āzī- 'asker iken
merḥūma
Kitāb-ı āzī-ḥan yazdurdı
evvelinden āḫirine dek

adır-şinās:

1. adır-şinās:

Diğer 73

Mısra: 7

*Değerli kimselere lāyık
oldukları kıymeti veren,
kıymetlerini bilen, ona göre
muāmele eden, kadir bilir
(kimse).*

zirā Sultān Hüseyn Bayḳara
ḡāyetde adır-şinās ve ehl-i
ma'rifet kimesne idi Hüseyn
Bayḳara ḥazretlerinin bir
şāhibcemāl

kāfi:

1. kāfiyi:-y, -i

Diğer 68

Mısra: 4

*Hākim eş-Şehīd'in, İmam
Muḥammed b. Ḥasan eş-
Şeybānī'ye ait "zāḫirū'r-rivāye"
olarak bilinen kitaplarını
birleştirek tekrarları çıkarıp
konuları fıkıḥ bablarına göre
düzenlediği eseridir.*

envā'ı 'ulūmā mūtāla'a kılmışdı
soñra Tefsir-i Kebiri ve
fūrū'dan Kāfiyi ihtiyār

kāfir:

1. kāfir:

Diğer 48

Mısra: 17

*Allah'ın varlığını inkar
eden, inanmayan kişi.*

bu adar müselmānlar ve ḡaziler
bir kāfir ḳal'asına müteveccih
olalar inşaallah feth olur didi
Pādişāḥ bu adar işārete

2. kāfire:-e

Diğer 48

Mısra: 13

*Allah'ın varlığını inkār
eden, inanmayan kişi.*

kāfire yardım geldi feth olmak
ümidi ḳalmadı didiler Sultān
Muḥammed Ḥan veziri
Veliyyüddin oḒı Aḥmed Paşayı

3. **kâfirler:-ler****Diğer 48**

Mısra: 10

Allah'ın varlığını inkâr eden, inanmayan kişi.

büyük gemiler geldi çok 'asker ve azuk geldi
kâfirler şenlik eylediler pes 'ulemâ ve 'ümerâ cem' oldı

kâfir kal' alasına:1. **kâfir kal' alasına:****Diğer 48**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

*Müslüman olmayan, kafir II İstanbul.***kaftân:**1. **kaftân:****Diğer 55**

Mısra: 1

Ekserisi süslü ve kıymetli kumaştan, boyu diz kapağına veya topuklara kadar inen, önden açık, bazısının kolları yarıya kadar yırtmaçlı, astarsız hafif üst giyeceği.

Sefer-şâh Ankara şehrine uğradı şeyhe hediye bir kaftân dikdürdi bir yüzi şüf ve bir yüzi

2. **kaftân:****Diğer 55**

Mısra: 7

Ekserisi süslü ve kıymetli kumaştan, boyu diz kapağına veya topuklara kadar inen, önden açık, bazısının kolları yarıya kadar yırtmaçlı, astarsız hafif üst giyeceği.

velâyet ise şeyhün buyurduğu kitâbı bu kaftân işâretinden bilür didi Kayseriyyeye vardı meger Şeyh İbrâhime bu hâl

3. **kaftân:****Diğer 59**

Mısra: 16

Ekserisi süslü ve kıymetli kumaştan, boyu diz kapağına veya topuklara kadar inen, önden açık, bazısının kolları yarıya kadar yırtmaçlı, astarsız hafif üst giyeceği.

mülkümde nesnem kalmadı ta hattâ sırtumdağı hırka ve

kaftan ve gönlek ve tãc ve 'imãme oğlum Pîr Muḥammede

4. **kaftân:-ı****Diğer 68**

Mısra: 7

Ekserisi süslü ve kıymetli kumaştan, boyu diz kapağına veya topuklara kadar inen, önden açık, bazısının kolları yarıya kadar yırtmaçlı, astarsız hafif üst giyeceği.

ve kaftânı kışa geyerdi ve dülbendi başında şarardı ve bir yaña dahı döndürmezdi çıkarup bakmazdı gice ve gündüz

5. **kaftân:****Diğer 71**

Mısra: 18

Ekserisi süslü ve kıymetli kumaştan, boyu diz kapağına veya topuklara kadar inen, önden açık, bazısının kolları yarıya kadar yırtmaçlı, astarsız hafif üst giyeceği.

yirlerün şakalı bitmiş birkaç gündün sonra temâm kara şakallu kimesne oldı bir altunlu kaftân getürdi Nûru'l-hüdânuñ

6. **kaftân:-ı****Diğer 71**

Mısra: 20

Ekserisi süslü ve kıymetli kumaştan, boyu diz kapağına veya topuklara kadar inen, önden açık, bazısının kolları yarıya kadar yırtmaçlı, astarsız hafif üst giyeceği.

arkasına geydürdi nâ-gehân bir kelb geldi Nûru'l-hüdâ kalkdı ol kaftânı ol kelbün arkasına kodı rivâyet olunur ki

kaht olsa:1. **kaht olsa:-sa****Diğer 56**

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Kutlık olması.

cevâb virdi ki kıyâmate yakın melhame-i kübrâ vardır ol melhameden bir iki yıl evvel yağmur yağmayup kaht olsa

kal:1. **kahsardur:-ısar, -dur****Diğer 46**

Mısra: 16

Bir durum oluşmak, bir hale girmek.

Kahsardur cefâ-yı ihveti zâr Rivâyet olunur ki Akşemseddinün vefâtından bir sâ'at sonra

2. **kaıldı:-dı****Diğer 61**

Mısra: 8

Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde kaldı şabaḥ oldı kız babası anda buldı vâkı' ayı kız hikâyet eyledi lâkin kızcağazuñ iki gözleri

3. **kaıldı:-dı****Diğer 71**

Mısra: 10

Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.

şekvâ ve şikâyet kıldı pes şeyh yolda giderken ra'd ve berķ ve zulûmât oldı şeyh bir derede kaldı şeyhi seyl

4. **kaıldı:-dı****Diğer 73**

Mısra: 16

(Bir durum içerisinde) Olmak veya bulunmak.

üzerine koyup benüm şâ'ir oğlum diyü oḥşardı Akşemseddin

vefât eyledüğü zemân Ḥamdî Çelebi on yaşında kaldı envâ'-ı

5. **kaıladı:-ma, -dı****Diğer 68**

Mısra: 25

(Geriye) kalmak, mevcut olmak.

zemânı oldı ilde alma kaıladı Mezbûr Evḥaduñ bir oğlancuğı alma isteyüp ağladı ittifâķ ol eṣnâda Evḥad 'Abdülkâdir

6. **kaıladı:-ma, -dı****Diğer 59**

Mısra: 15

(Geriye) kalmak, mevcut olmak.

mülkümde nesnem kalmadı ta
hattâ sırtımdağı hırka ve
kaftan ve gönlek ve tãc ve
‘imâme oğlum Pîr Muḥammede

7. **kalmadı:-ma, -dı**

Diğer 37

Mısra: 3

*Hayatını sürdürmek,
yaşamak.*

cedd-i a’lâsıdır Ca’fer küffâr
elinde şehîd olup evladı kalmadı
ve Muḥammed Şihâbeddîn-i
Sühreverdînüñ cedd-i a’lâsıdır

8. **kalmışdı:-mış, -dı**

Diğer 60

Mısra: 24

*Zaman, uzaklık veya nicelik
belirtilen miktarda bulunmak.*

Akşemseddîn yigirmi tokuz
biñini ödedi biñ akçe kalmışdı
şâhibi geldi şeyḫe takâzâ eyledi
şeyḫ daḫı birkaç gün egledi

kal’a:

1. **kal’a:**

Diğer 49

Mısra: 12

Kale.

‘asker-i islâmuñ öñince ak
‘abâlar geymiş bir tã’ife hıṣâra
koyuldılar hemân ol sã’at kal’a
feth oldu ḫikâyet olunur ki

2. **kal’a:**

Diğer 49

Mısra: 15

Kale.

fethini istihrâc eylemişdük kal’a
feth olunduğı
gün karındaşum Hızır ‘abâ-püş
veliler ile ‘askerüñ

3. **kal’asına:-sı, -n, -a**

Diğer 48

Mısra: 17

Kale.

bu kadar müselmânlar ve gâziler
bir kâfir kal’asına müteveccih
olalar inşâallah feth olur didi
Pâdişâh bu kadar işârete

4. **kal’aya:-y, -a**

Diğer 49

Mısra: 10

Kale.

eyler Şeyḫüñ bu ḫâlini ve bu
nâlişini görüp dehşetnâk
oldı döñdi makâmına geldi
kal’aya nazar eyledi gördi

5. **kal’a:**

Diğer 52

Mısra: 2

Kale.

Muḥammeden ‘Abduḫü ve
resülühü didi imân lezzetin tatdı
şevk ve sefâsından şabâḫ
olmadın kal’a burcına çıkdı ol
işâret

6. **kal’a:**

Diğer 48

Mısra: 15

Kale II İstanbul.

şeyḫe gönderdi kal’a feth olmak
ve ‘adüya zafer bulmak
var mıdır didi Şeyḫ cevâbı
virüp ümmet-i Muḥammedden

7. **kal’a:**

Diğer 49

Mısra: 17

Kale II İstanbul.

öñince hıṣâra girdiler kal’a feth
olunduktan soñra Hızır
karındaşumı gördüm kal’a
dīvârı üzerinde oturmuş
ayağların

8. **kal’a:**

Diğer 49

Mısra: 23

Kale II İstanbul.

Maḫallesi diyü ad kôdılar
ḫikâyet olunur ki kal’a feth
olunmadın
pâdişâh şeyḫe baña bir du’â
öğret ki okuyayın didi

9. **kal’a:**

Diğer 50

Mısra: 1

Kale II İstanbul.

eyle didi Pâdişâh daḫı eyle didi
kal’a feth olunduktan soñra

10. **kal’anuñ:-n, -uñ**

Diğer 50

Mısra: 10

Kale II İstanbul.

Bu feraḫ ki bende görürsüz bu
kal’anuñ fethine
sevinür şanmañ Akşemseddîn
benüm zemânımda olduğına

kal’a dīvârı:

1. **kal’a dīvârı:-ı**

Diğer 49

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Kale duvarı.

öñince hıṣâra girdiler kal’a feth
olunduktan soñra Hızır
karındaşumı gördüm kal’a
dīvârı üzerinde oturmuş
ayağların

kalb:

1. **kalbinden:-i, -n, -den**

Diğer 38

Mısra: 13

Kalp, gönül.

Eğerçi zâhirâ ‘ilm-i zâhire
müştâğil idi ammâ ‘ilm-i bâtın
arzısı
kalbinden gitmezdi günden güne
artardı ‘Âkıbet

2. **kalbi:-i**

Diğer 51

Mısra: 25

Kalp, gönül.

ğurbetde anı bî-nişân eyleme
didi ol ruhân uyandı kalbi
nür-i imân-ıla töldi Eşhedü en
lâ-ilâhe illallâh ve eşhedü enne

kalb-i şerîflerinüñ:

1. **kalb-i şerîflerinüñ:-ler, -i, -n, -üñ**

Diğer 41

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şerefli gönül.

bulup şabâḫa dek ‘ibâdet iderler
Kâziyü’l-ḫacâta münâcât
eyledükleri zemânda ol mekâna
kalb-i şerîflerinüñ meylin ‘arz

kalbimüñ meyli:

1. **kalbimüñ meyli:**

Diğer 41

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gönlün ilgisi, isteği.

cevâb virüp otuz yıldan evvel
seyâhatda gezerken kalbimüñ

meyli va'ki' olan yir ancak didi
rivayet olunur ki Hâcî Bayrama

kaldur:-

1. **kaldurdu:-dı**

Diğer 53

Mısra: 19

*Yukarı doğru hareket
ettirmek.*

istemeğe şeyhe getirdi bu
oğlancuklara şeyh nazar kıldı
mürâkabeye vardı başın
kaldurdu büyüün ticârete iki

2. **kaldurup:-up**

Diğer 48

Mısra: 21

*Bulunduğu yerden yukarıya
doğru hareket ettirmek.*

yüzi derledi başın kaldurup bu
senenün rebîü'l-evvel ayınun
yigirminci gün seher vaktinde
şiddet ve himmetle fülân cānibden

kāle:

1. **kāle:**

Diğer 47

Mısra: 16

Dedi ki.

beyân ve hadîs-i şerîf nakl idüp
seb'a sinîne fe'île yâ resûlallâhi
men imâmu'n-nâsi yevme'izin
kāle min veledi ibnû erba'ine
seneten keenne

kalem:

1. **kalem:**

Diğer 42

Mısra: 22

Kalem.

ahvâline temâm vâkıf olmadı
şandum pes şeyh buyurdu divât
ve kalem getürdiler yazdı edviye
getürdiler 'ilâc eyledi

kalemtrâş:

1. **kalemtrâş:**

Diğer 70

Mısra: 9

*Eskiden kamış kalemleri
açmakta kullanılan uzun saplı,
15 – 20 santim boyunda küçük
bıçak.*

oğlu da'hi Nurullâhdur 'âlim ve
fâzıl idi Bursada okurdu

dānişmend idi hātā'en kendüye
kalemtrâş baturdı andan vefât

kāle'n-nebiyyü 'aleyhi's-selâm:

1. **kāle'n-nebiyyü 'aleyhi's-selâm:**

Diğer 67

Mısra: 3

*Kelime Tipi: -
Peygamber (sav) şöyle
buyurdu.*

hadîsi meşetti hatt ile yazdı
Kāle'n-nebiyyü 'aleyhi's-selâm
izâ taḥayyertüm fi'l-umûr
festa'inû min ehl'il-kubûr

kalk:

1. **kalkıcak:-ıcak**

Diğer 43

Mısra: 21

*Oturma durumundan dik
duruma gelmek, doğrulamak;
gitmek üzere yerinden ayrılmak.*

kalkıcak yire dökülen etmek
pāreciklerin ve pirinç
dāneciklerin gözedüp deñşürüp
yerin didi ḥikāyet olunur ki

2. **kalkdı:-dı**

Diğer 49

Mısra: 2

*Oturma durumundan dik
duruma gelmek, doğrulamak;
gitmek üzere yerinden ayrılmak.*

şeyh şüfilere ısmarlamışdı ki
benüm üzerüme hiç kimse
koymayasız Pâdişâh şeyhe
gelmeyecek gāzâb eyledi kalkdı

3. **kalkdı:-dı**

Diğer 56

Mısra: 15

*Oturma durumundan dik
duruma gelmek, doğrulamak;
gitmek üzere yerinden ayrılmak.*

şeyhi da'vet eyledi şeyh sükûn
ile vardı diline ism-i
a'zam aldı Sulṭân Muḥammed
Ḥan şeyhi gördüğünleyn kalkdı

4. **kalkdılar:-dı, -lar**

Diğer 56

Mısra: 4

*Oturma durumundan dik
duruma gelmek, doğrulamak;
gitmek üzere yerinden ayrılmak.*

didi kalkdılar şeyhün çadırına
vardılar selâm virdiler Şeyh
'aleyküm es-selâm didi lâkin
kalkmadı ta'zîm eylemedi

5. **kalkduñuz:-du, -ñuz**

Diğer 56

Mısra: 17

*Oturma durumundan dik
duruma gelmek, doğrulamak;
gitmek üzere yerinden ayrılmak.*

karşu vardı ta'zîm eyledi şeyh
gıtdükden şoñra Maḥmûd Paşa
Sulṭân Muḥammede niçün
kalkduñuz didi Sulṭân

6. **kalkmadı:-ma, -dı**

Diğer 56

Mısra: 5

*Oturma durumundan dik
duruma gelmek, doğrulamak;
gitmek üzere yerinden ayrılmak.*

didi kalkdılar şeyhün çadırına
vardılar selâm virdiler Şeyh
'aleyküm es-selâm didi lâkin
kalkmadı ta'zîm eylemedi

7. **kalkmañ:-ma, -ñ**

Diğer 56

Mısra: 12

*Oturma durumundan dik
duruma gelmek, doğrulamak;
gitmek üzere yerinden ayrılmak.*

da'hi şeyhi da'vet eyleñ geldügi
zemānda kalkmañ didi pes
Sulṭân Muḥammed Ḥan

8. **kalkmazsa:-maz, -sa**

Diğer 56

Mısra: 3

*Oturma durumundan dik
duruma gelmek, doğrulamak;
gitmek üzere yerinden ayrılmak.*

çadırına varalum eger kalkup
bize ta'zîm iderse biz i'tikād
eyledüğümüz gibi degüldür eger
kalkmazsa muḥakkak velidür

9. **kalkup:-up**

Diğer 56

Mısra: 2

*Oturma durumundan dik
duruma gelmek, doğrulamak;
gitmek üzere yerinden ayrılmak.*

çadırına varalum eger kalkup
bize ta'zîm iderse biz i'tikād
eyledüğümüz gibi degüldür eger
kalkmazsa muḥakkak velidür

10. **kalḳdı:-dı**
Diğer 57
Mısra: 9

Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak; gitmek üzere yerinden ayrılmak.

taşrasında bir ‘aceb ad ile bir ğarīb āvāzla çağırıldılar kedi hemān kalḳdı kapuya vardı cevāb virdi ol taşradagı eyitdi

11. **kalḳdı:-dı**
Diğer 57
Mısra: 26

Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak; gitmek üzere yerinden ayrılmak.

toñmış şeyḫ ol maḥalden kalḳdı eve geldi bir şūfī ol mācerādan şordı şeyḫ cevāb virdi ki ulu yol evvel ol ḳabir şāhibinūñ

12. **kalḳdı:-dı**
Diğer 68
Mısra: 11

Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak; gitmek üzere yerinden ayrılmak.

a ‘vān tā’ifesinden bir kimesne yanına oturdı hemān kalḳdı bir yire daḫı oturdı ya ‘nī

13. **kalḳdı:-dı**
Diğer 68
Mısra: 23

Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak; gitmek üzere yerinden ayrılmak.

Evḫad kalḳdı tarlaya çift sürmege gitti bir sâ ‘at geçmedin oğlancuḳ füc’eten vefāt eyledi ḫikāyet olunur ki yaz

14. **kalḳdı:-dı**
Diğer 69
Mısra: 4

Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak; gitmek üzere yerinden ayrılmak.

ol ḫiynde çayırdı idi kalḳdı koyunuñ bir cānibin çayırdan çıkardı çoban koyunuñ bir cānibin yine koydı ol cānibin yine

15. **kalḳdı:-dı**
Diğer 71
Mısra: 19

Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak; gitmek üzere yerinden ayrılmak.

arkasına geydürdi nā-gehān bir kelb geldi Nūru’l-ḫudā kalḳdı ol ḳaftānı ol kelbūñ arkasına ḳodı rivāyet olunur ki

16. **kalḳdı:-dı**
Diğer 57
Mısra: 24

Uyanarak yataktan ayrılmak.

kilimi örtūñ didi örttiler bir sâ ‘atdan soñra kalḳdı meger havā ğāyetde issi idi şūfiler gördi şeyḫūñ şaḳalında buz

17. **kalḳdı:-dı**
Diğer 69
Mısra: 19

Uyanarak yataktan ayrılmak.

yol azdı ḫilāf-ı semte düşdi ol gice bir köyde konuḳ oldu şabāḫ kalḳdı gördi atnuñ ayağı şişmiş yürimez döndi eve

18. **kalḳdı:-dı**
Diğer 71
Mısra: 16

Uyanarak yataktan ayrılmak.

Ḳatṭāroğlınuñ yüzine tükürdi Ḳatṭāroğlı ol tükruği şaḳal bitecek yire sürdi irtesi şabāḫ kalḳdı gördi ol tükruk degen

kāmil:

1. **kāmil:**

Diğer 53
Mısra: 22

Ilim, fazilet ve hünere sahibi kimse.

okumağa ta ‘yīn olunanuñ birisi ‘ālim ve kāmil ve zāhid ve fāzıl oldu Göynükden göçdi Bursada Orḫan

2. **kāmiller:-ler**

Diğer 73
Mısra: 12

Ilim, fazilet ve hünere sahibi kimse.

sırrahu’l-‘azīz ḫazretlerinden okurdi Cāmī ḫazretlerinūñ

taşnifātın ve eş ‘ārın ve ḫavālin okuyup bilen kāmiller

kanā ‘at evlemedi:

1. **kanā ‘at evlemedi:-me, -di**
Diğer 48

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

Yetinmek, ḳafī bulmak.II İkna olmak.

ḳanā ‘at evlemedi vezīr-i mezburı yine gönderdi ta ‘yīn-i vaḳt eylesün didi Aḳşemseddīn murāḳabeye vardı mübārek

kanda:

1. **kanda:**

Diğer 52
Mısra: 24

"Nerede, nasıl"

anlamalarına gelen soru zarfı.

evlemek saña kifāyet ider didi ve daḫı pādīşāhlıkda nice biñ perdeler vardur nice biñ değirmen taşını bir kimesne ḳanda

kaḅı:

1. **kaḅıdur:-dur**

Diğer 63

Mısra: 5

Hangi, soru zamiri.

ekdügi tarla oñmadı şeyḫ bir gün taşra çıkdı ol dervīşe bizüm tarlamuz kaḅıdur diyü şordı ol dervīş utandı

2. **kaḅı:**

Diğer 63

Mısra: 8

"Hangi" soru sıfatı.

buyurdı kim ḫiç dünyāmuz olduğı yok idi ‘Aceb kaḅı günāhumuzdan oldu Şeyḫ Ḥacı Bayram rahmetullāhi ‘aleyhi

kap:

1. **kaḅıurlarımıḫ:-uḫ, -ur, -lar, -ımıḫ**

Diğer 62

Mısra: 13

Bir şeyi birlikte kapmak suretiyle almak, bitirmek.

kapuşurlarımış ve Mevlânâ
Şemsüddîn Muhammed el-
Fenârî
anlara irâdet getürmüşdi ve Şeyh
Hâmid zâhirde tarikâtı Şeyh

kapu:

1. **kapudan:-dan**
Diğer 53
Mısra: 13
*Bir yere girilip çıkılırken
içinden geçilen yer.*

niçün naşib olmaya Bismillâh
diyüp hemân elin uzatduğı gibi
kapudan bir kimesne şey'en
'lillâhi diyü

2. **kapudan:-dan**
Diğer 66
Mısra: 16
*Bir yere girilip çıkılırken
içinden geçilen yer.*

nışfu'l-leylde Edirmede şeyhün
deryâ-yı himmeti taşdı
Sa'dullâhuñ mütâlâ'a hânesine
vardı kapudan çağırıldı yâ

3. **kapuyı:-y, -ı**
Diğer 57
Mısra: 10
*Bir yere girilip çıkılırken
içinden geçilen yer.*

ziyâde acıkdum ta'am vir
yiyeyin ve kapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyh kapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

4. **kapuyı:-y, -ı**
Diğer 57
Mısra: 11
*Bir yere girilip çıkılırken
içinden geçilen yer.*

ziyâde acıkdum ta'am vir
yiyeyin ve kapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyh kapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

5. **kapunuñ:-n, -uñ**
Diğer 57
Mısra: 7
*Bir yere girilip çıkılırken
içinden geçilen yer.*

şekline girdi dâyimâ şeyhün
evinden gitmedi bir gice şeyh
yatdı
kedi ocağ başında otururdu şeyh
uyumamışdı kapunuñ

6. **kapuya:-y, -a**
Diğer 57
Mısra: 9
*Bir yere girilip çıkılırken
içinden geçilen yer.*

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
ğarib âvâzla çağırdılar kedi
hemân kalkdı kapuya vardı
cevâb virdi ol taşradığı eyitdi

kapu öñine:

1. **kapu öñine:-n, -e**
Diğer 71
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Kapının önü, eşik.

oldı Nûru'l-hüdâ bile giderin
didi şeyh alup gitmedi
Nûru'l-hüdâ kapu öñine çıkıdı
başın açdı babasından

kapu varuğundan:

1. **kapu varuğundan:-ın, -dan**
Diğer 57
Mısra: 13
Kelime Tipi: -
*Kapı deliği. II Kapının
anahtar deliği.*

ta'am dağı yokdur meger şeyh
köfte kebâbı bişürdi kebâb
demürin kapu varuğundan
şokayın anuñla ta'amlan didi
eyle

kara:

1. **kara:**
Diğer 71
Mısra: 17
Kara, siyah renk.

yirlerüñ şakalı bitmiş birkaç
günden şöñra temâm kara
şakallu kimesne oldı bir altunlu
kaftân getürdi Nûru'l-hüdânuñ

kara'a's-sahra:

1. **kara'a's-sahra:**
Diğer 40
Mısra: 10
Kayaya vurursa.

lev kara'a's-sahra bi-şavti
tahzirihi le-zâbe
'ilm-i taşavvufda pes 'Arabî
risâle te'lif eylemişdür birisi

karabâlî:

1. **karabâlî:**
Diğer 54
Mısra: 8
Karabali. II Özel isim.

Evveluhâ Karabâlî ve âhriuhâ
Masmas ve humâ medüdüni
'indallâhi ve'n-nâsi

karaman:

1. **karaman:**
Diğer 55
Mısra: 20
Karaman şehri.

te'lif eylemişdi Mevlânâ Sefer-
şâh o ilde kâzî ve müderris
olmuşdı ve kabır-i şerîfleri
Karaman diyârında Elmalu

karamanoğlı:

1. **karamanoğlı:**
Diğer 65
Mısra: 20
Karamanoğulluları Beyliği.

zemânda Karamanoğlı gavğası
vardı Şeyh İbrâhim Tokatdan
tolaşdı bu menzillerde ittifâk
vâkı'aları olur görürler ki

karañulı:

1. **karañulı:**
Diğer 44
Mısra: 15
Karanlık.

Şeyh karañulı halvet köşesinde
otururdu Zâr zâr
ağlardı yemezdi içmezdi ol
zemân 'ulemâsından biri

karı:

1. **karısı:-s, -ı**
Diğer 56
Mısra: 30
Kadın.

cinnî karısı geldi şeyh ile
karındaş oldı ekşer evkâtta

2. **karıcuğ:-cuğ**
Diğer 69
Mısra: 20
Kadın.

geldi hikâyet olunur ki bir a'mâ
karıcuğ 'Abdülkâdir Efendiye
vardı 'ilâc şordı merhûm eyitdi
bu gice bize konuğ ol

3. **karınuñ:-nuñ**

Diğer 69

Mısra: 22

Kadın.

ol karınuñ oğlı rivâyet eyler
karınuñ gözi görmezdi
yetdüm iletdüm irtesi şabâh
gördüm karınuñ gözi görmiş
kendü

4. **karınuñ:-nuñ**

Diğer 69

Mısra: 22

Kadın.

ol karınuñ oğlı rivâyet eyler
karınuñ gözi görmezdi
yetdüm iletdüm irtesi şabâh
gördüm karınuñ gözi görmiş
kendü

5. **karınuñ:-nuñ**

Diğer 69

Mısra: 23

Kadın.

ol karınuñ oğlı rivâyet eyler
karınuñ gözi görmezdi
yetdüm iletdüm irtesi şabâh
gördüm karınuñ gözi görmiş
kendü

karîb:

1. **karîb:**

Diğer 63

Mısra: 10

(Zaman ve yer bakımından)

Yakın.

ism-i şerîfleri Hâcî Paşadur
Ankara şehrine karîb Çubuk
şuyınuñ üzerinde dere içinde
Şolfazl nâm karyedendür
evâ'ilde

karın:

1. **karını:-ı, -n, -ı**

Diğer 72

Mısra: 7

İnsan ve hayvanlarda

*gövdenin kaburga
kenarlarından kasıklara kadar
olan ön bölgesi.*

şâgal bu olduğı neden ma'lûm
olur didiler Nûru'l-hüdâ eyitdi

karını yaruñ yardılar Hırusuñ
bütün ayağı çıktı hikâyet

karındaş:

1. **karındaşum:-um**

Diğer 49

Mısra: 14

Kardeş.

şeyhüñ ta'yîn-i vakt
eyledüğinden sü'âl eylediler
cevâb virüp
karındaşum Hızır ile 'ilm-i
ledünnide Koştantınıyyenüñ

2. **karındaşum:-um**

Diğer 49

Mısra: 16

Kardeş.

fethini istihrâc eylemişdük kal'a
feth olunduğı
gün karındaşum Hızır 'abâ-püş
velîler ile 'askerüñ

3. **karındaşumı:-um, -ı**

Diğer 49

Mısra: 18

Kardeş.

öñince hışâra girdiler kal'a feth
olunduğdan soñra Hızır
karındaşumı gördüm kal'a
divârı üzerinde oturmuş
ayağların

4. **karındaşum:-um**

Diğer 56

Mısra: 27

Kardeş.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurakda biter Koştantınıyye
fethinde karındaşum

5. **karındaşları:-lar, -ı**

Diğer 72

Mısra: 1

Kardeş.

bir hırusı var idi bir gice ol
hırusı şâgal aldı karındaşları

6. **karındaşum:-um**

Diğer 72

Mısra: 25

Kardeş.

derviş gitdükden soñra bu derviş
kimdür diyü

şorduk karındaşum Mevlânâ
'Abdu'r-raḥmân Câmîdür

karındaş oldu:

1. **karındaş oldu:-dı**

Diğer 56

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Kardeş olmak.

cinnî karısı geldi şeyh ile
karındaş oldu ekşer evkâtda

karkaf:

1. **karkafdan:-dan**

Diğer 54

Mısra: 17

Şarap, hamr.

Tagıldı 'asker-i ğussa
hücümünden anuñ şaf şaf
bu beyde karkafdan murâd
yeñiçeridir ve karkafdan murâd

2. **karkaf:**

Diğer 54

Mısra: 13

Şarap, hamr. II Eserde

*Yeniçeriler'e verilen lakap
olarak not düşülmüş.*

olıcak aralarından birisi bu
mısra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu karkafdan gelen
karkaf
birisi dağı eyitdi

karşu vardı:

1. **karşu vardı:-dı**

Diğer 56

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Karşılamak, birini

*karşılamak amacıyla öne
çıkma.*

karşu vardı ta'zîm eyledi şeyh
gitdükden soñra Maḥmûd Paşa
Sultân Muḥammede niçün
kalğduñuz didi Sultân

karve:

1. **karyedendür:-den, -dür**

Diğer 63

Mısra: 11

Köy.

ism-i şerîfleri Hâcî Paşadur
Ankara şehrine karîb Çubuk
şuyınuñ üzerinde dere içinde

Şolfazl nām kıaryedendür
evā'ilde

2. **kıaryede:-de**
Diğer 64
Mısra: 22
Köy.

yedinci gice leyle-i berâtdı Şeyh
Şāmî ki adı Hāmzadur
Rūma tâbi' Keskin nām kıaryede
yatur Mısırluoğlu

3. **kıaryesindedür:-si, -n, -de, -dür**
Diğer 72
Mısra: 13
Köy.

bi-iznillāh hemān yağmur zāhir
olur ve kabır-i şerîfleri Evlūk
kıaryesindedür Akşemseddînün
bir oğlu dağı Hāmdullāhdur

kasaba-i göynükde:

1. **kaşaba-i göynükde:-de**
Diğer 42
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Göynük şehri.

hayvanât aña söylerdi kaşaba-i
Göynükde bir mu'temeddün
'aleyh bir kimse cāmî'ü'l-
menākıb Emîr Hüseyine
Göynük

2. **kaşaba-i göynükde:-de**
Diğer 45
Mısra: 17
Kelime Tipi: -
Göynük şehri.

kaşaba-i Göynükde kendülerine
eyledügi mescide girdi
Ehîbbâsın cem' idüp ebnâsın
vesâ'ir evlâdın getürüp vaşıyyet

kasabât:

1. **kaşabâtıdan:-dan**
Diğer 40
Mısra: 19
Kasabalar.

çoğaldılar pes şeyh keşrete
düşdük diyü Begbâzârından
göçüp
İskilib kazâsında Küstağı
dimekle ma'rûf kaşabâtıdan

kasâ'idi:

1. **kaşâ'idi:**
Diğer 74
Mısra: 14
Kasideler.

vardur ve kaşâ'idi ve eş'ârı
hurûf üzere müdevvendür
merhûmuñ
menākıbı ve kerâmâtı çokdur
müstakîl kitâb olmağa

kâsım:

1. **kâsım:**
Diğer 37
Mısra: 10
Kâsım bin Muhammed el-
Kûdeyd (653-721/725 civarı),
dört büyük halîfeden ilki olan
Hz. Ebubekir'in torunu.

Şihâbüddîn es-Sühreverdî ibni
Muhammed bin 'Abdullāh bin
Mes'ud bin El-Hâsan bin 'Âşım
bin Naşr bin Kâsım bin

kaşuk:

1. **kaşuk:**
Diğer 39
Mısra: 20
Kaşık.

itdürdi hattâ yidi günde bir
kaşuk sirkeden gayrı nesne ekl
ve
şûrb eylemez oldı Ahlāk-ı
zemîmeden pâk olup ahlāk-ı

kat:

1. **katındağı:-ın, -da, -ğı**
Diğer 58
Mısra: 13
Yan, yakın.

katındağı bağçesinün ve
Hayberdeki iki bağçesinün ve
sâyir
metrükâtınun yûşikûmullāh
âyet-i 'umûmiyle nışfu mâ terek

katl:

1. **katline:-i, -n, -e**
Diğer 51
Mısra: 9
(Ar.) Öldürme.

Hâzret-i Hüseyinün razıyallāhü
'anhü katline mübâşeret eyledi
La'netü'l-lāhi ale men katelehu
ve râziye bi-katlihi

kattâroğlu:

1. **kattâroğlu:**
Diğer 71
Mısra: 12
Özel isim. II
Akşemseddîn'in altıncı oğlu
Nurulhüda'dan himmet isteyen
kişi.

alayazdı gücile kıurtuldı döndi
geldi Nûru'l-hüda bile alup
gitdi rivâyet olunur ki Kattâroğlu
dimekle ma'rûf bir beg vardı

2. **kattâroğlu:**
Diğer 71
Mısra: 15
Özel isim. II
Akşemseddîn'in altıncı oğlu
Nurulhüda'dan himmet isteyen
kişi.

Kattâroğlının yüzine tükürdi
Kattâroğlu ol tükürüğü şakal
bitecek
yire sürdi irtesi şabâh kalkdı
gördi ol tükürük degen

3. **kattâroğlının:-n, -uñ**
Diğer 71
Mısra: 15
Özel isim. II
Akşemseddîn'in altıncı oğlu
Nurulhüda'dan himmet isteyen
kişi.

Kattâroğlının yüzine tükürdi
Kattâroğlu ol tükürüğü şakal
bitecek
yire sürdi irtesi şabâh kalkdı
gördi ol tükürük degen

kavak:

1. **kavak:**
Diğer 37
Mısra: 15
Samsun'un bir ilçesi.

zuhûr eylemişdür Hâk celle ve
'alâ emriyle ol diyardan
diyâr-ı Rûma rihlet itdi geldi
Amâsiyye sancağında Kavak

kavra:

1. **kavradı:-dı**
Diğer 37
Mısra: 20
Sarmak, bütününi
avucunun içine almak.

çıkkardı ol kurdı kavradı
boğazından tutdı helāk eyledi

kayseriyye:

1. kayseriyyede:-de

Diğer 54

Mısra: 28

Kayseri şehri.

Kayseriyyede halifemüz Şeyh
İbrāhīm seni irşād eylesün
didi ve şu maķūle bir kitāb te'lif
eylesün didi pes Mevlānā Sefer-
şāh

2. kayseriyyeye:-y, -e

Diğer 55

Mısra: 8

Kayseri şehri.

velāyet ise şeyhūn buyurduğı
kitābı bu kaftān işāretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyh İbrāhīme bu hāl

3. kayseriyyede:-de

Diğer 63

Mısra: 20

Kayseri şehri.

Ya 'kūb yanında eyledi
Kayseriyyede Hōnadī Hātun
Medresesinde
Mevlānā Şaru Ya 'kūb vefāt
eyledükden soñra müderris

4. kayseriyyede:-de

Diğer 64

Mısra: 7

Kayseri şehri.

benüm aḥvālūmden şordı
eyitdüm Kayseriyyede müderris
idüm
derūnumda bir derd peydā oldı
dermān uma geldüm didüm

5. kayseriyyededür:-de, -dür

Diğer 66

Mısra: 4

Kayseri şehri.

sekiz yüz seksen yedi senesinde
güz faşında seh-şenbih
gicesinde vāķi' oldı kabır-i
şerifleri Kayseriyyededür
Allāhu

6. kayseriyyeye:-y, -e

Diğer 73

Mısra: 26

Kayseri şehri.

teslīm ve irādet getür didi
Ḥamdı uyandı yüregini yanar
buldı
Kayseriyyeye Şeyh İbrāhīme
gitmek tedārükünde iken nā-gāh

7. kayseriyyeye:-y, -e

Diğer 74

Mısra: 2

Kayseri şehri.

şeyh İbrāhīm Bursaya geldi
Ḥamdiye eyitdi seni baña
gönderen
beni daḥı saña gönderdi didi
imdi sen benden evvel
Kayseriyyeye

kayseriyye sehrindendür:

1. kayseriyye sehrindendür:-n, -den, -dür

Diğer 62

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Kayseri şehri.

ḳaddesallāhu sırrahū Kayseriyye
sehrindendür ve kabri
Aksaraydadur 'ilm-i zāhiri ve
bāṭını cāmī' idi ve kerāmeti bi-
haddür

kaz:

1. kazdılar:-dı, -lar

Diğer 53

Mısra: 7

*Kazımak, işlemek, nakş
etmek.*

iḥtiyācı var didi pes vech-i

meşrūh üzere tārīḥ yazdılar

mermere

kazdılar el'an ol çeşme ol tārīḥle

mevcüddur lākin

2. kazılup:-ıl, -up

Diğer 52

Mısra: 13

*Herhangi bir araçla
toprağı açmak, oymak.*

Ensārınūn mezar-ı şerifi kazılup
şeyhūn didüğü 'alāmetler
zāhir olduğı zemānda bir çoban
geldi ol kabır-i şerif budur

3. kazup:-up

Diğer 52

Mısra: 5

*Herhangi bir araçla
toprağı açmak, oymak.*

mezār binā eyledi ve kazup
yaparken kabır-i şerifūn
ḳurbında bir
ayazma çıkdı eyle olsa Sultān
Muḥammed Ḥan ve sāyir

4. kazdılar:-dı, -lar

Diğer 51

Mısra: 18

*Herhangi bir araçla
toprağı açmak, oymak.*

daḥı ta'yin eyleñ didiler şeyh
yine geldi 'aşāsın yine dikdi
pes kazdılar ol gizledükleri
nişānuñ rāst üzerine dikmiş

5. kazdılar:-dı, -lar

Diğer 52

Mısra: 7

*Herhangi bir araçla
toprağı açmak, oymak.*

erkān-ı devlet kabır-i şerifūn
üzerine geldiler kazdılar Şeyhūn
didüğü yapu ve taş ile yapılmış
kabır-i şerif ve ayazma zāhir

6. kazdurup:-dur, -up

Diğer 65

Mısra: 27

*Herhangi bir araçla
toprağı açmak, oymak.*

İbrāhīm hemān ol menzilde
ḥādimleri Ḥāce Ahmed Dedeye
bir
tennūr kazdurup içine od
yaḳdılar ol vech ile kim işāret

kazā:

1. kazāsında:-s, -ın, -da

Diğer 37

Mısra: 16

*Eskiden memleketin idāri
taksimātında bir kadının hükmü
ve idāresi altında bulunan, daha
sonra bir kaymakam tarafından
yönetilen yer, kaymakamlık,
ilçe.*

kazāsında mütevaṭṭın oldı kabır-i
şerifleri andadur Rivāyet olunur
ki şeyh Ḥamza vefāt idüp defn
olunduğı gice şırtlan

2. kazāsında:-sı, -n, -da

Diğer 43

Mısra: 1

*Eskiden memleketin idāri
taksimātında bir kadının hükmü
ve idāresi altında bulunan, daha
sonra bir kaymakam tarafından*

yönetilen yer, kaymakamlık, ilçe.

Muhammed Han ol kızına
Begbâzârî kazâsında pirinç

3. **kazâsındadır**:-s, -ı, -n, -da, -dur

Diğer 55

Mısra: 21

Eskiden memleketin idârî taksîmâtında bir kadının hükmü ve idâresi altında bulunan, daha sonra bir kaymakam tarafından yönetilen yer, kaymakamlık, ilçe.

kazâsındadır ve dahı ol zikir olunan tâcir ki Akşemseddine üç oğlın ve bir kızın du'â

kâzî:

1. **kâzîları**:-lar, -ı

Diğer 74

Mısra: 28

İslâm hukûkıyla yönetilen devletlerde halk arasında çıkan anlaşmazlıkları, her türlü dâvâyı halletmek üzere devlet tarafından tâyin edilen memur, kadî.

eylemişler âgniyâyı begenmez ve kâzîları sevmezdi fuşkâra ile enîsi vardı bir kimesnenün babası Hamdî ola ve ecdâdı

2. **kâzî:**

Diğer 55

Mısra: 19

İslâm hukukıyla yönetilen devletlerde halk arasında çıkan anlaşmazlıkları, her türlü dâvâyı halletmek üzere devlet tarafından tâyin edilen memur, kadî.

te'lif eylemişdi Mevlânâ Sefer-şâh o ilde kâzî ve müderris olmuşdı ve kabır-i şerifleri Karaman diyârında Elmalu

kâzî-asker:

1. **kâzî-asker:**

Diğer 74

Mısra: 24

Osmanlı Devleti'nde şer'i davalara bakan hakim.

âhirihî yazmışlar ve merhûm Kâdirî Efendi kâzî-asker iken merhûma Kitâb-ı Kâzî-han yazdurdı evvelinden âhirine dek

kâziyü'l-hacât:

1. **kâziyü'l-hacât:-a**

Diğer 41

Mısra: 9

"Herkesin dileğini yerine getiren" anlamında Cenâbîhak için kullanılır.

bulup şabâha dek 'ibâdet iderler Kâziyü'l-hacât münâcât eyledükleri zemânda ol mekâna kalb-i şeriflerinün meylin 'arz

kebâb demürin:

1. **kebâb demürin:**

Diğer 57

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Kebap yapmak için kullanılan demir, şiş.

ta'am dahı yokdur meger şeyh köfte kebâbı bişürdi kebâb demürin kapu yaruğundan şokayın anuñla ta'amlan didi eyle

keci:

1. **keçiye:-y, -e**

Diğer 61

Mısra: 6

Geviş getirenlerden, eti, sütü, derisi ve kılı için yetiştirilen, küçükbaş memeli dişi hayvan.

dirneği vardı ol kızcağazı aldılar bir keçiye bindürdiler Göynük üstinde Hışâr tağında oynayup gezerken horus ötdi cinniler

keci:

1. **keci:**

Diğer 57

Mısra: 7

Kedigiller familyasının evcilleşmiş yegâne türü olan meşhur hayvan; kedi.

şekline girdi dâyimâ şeyhün evinden gitmedi bir gice şeyh yatdı kedi ocağ başında otururdu şeyh uyumamışdı kapunuñ

2. **keci:**

Diğer 57

Mısra: 8

Kedigiller familyasının evcilleşmiş yegâne türü olan meşhur hayvan; kedi.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir garîb âvâzla çağırdılar kedi hemân kalkdı kapuya vardı cevâb virdi ol taşradagı eyitdi

3. **keci:**

Diğer 57

Mısra: 10

Kedigiller familyasının evcilleşmiş yegâne türü olan meşhur hayvan; kedi.

ziyâde acıkdum ta'am vir yiyeyin ve kapuyı aç gireyin kedi eyitdi şeyh kapuyı bismillâh ile berkitti açılmaz ve saña yarar

4. **keci:**

Diğer 57

Mısra: 16

Kedigiller familyasının evcilleşmiş yegâne türü olan meşhur hayvan; kedi.

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyh eyitdi insân cinn-ile dâim bir yerde olmak güçdür var git ahyânen gel didi cinnî dahı

5. **keciye:-ye**

Diğer 57

Mısra: 15

Kedigiller familyasının evcilleşmiş yegâne türü olan meşhur hayvan; kedi.

eylediler şeyh bu hâli gördi tınmadı yatdı uyudu şabâh oldı şeyh nemâzdan fâriğ olıcak gice işitdüğü ad ile ol kediye

ke'ennehü:

1. **ke'ennehü:**

Diğer 45

Mısra: 9

Sanki, güya.

olunan silinmiş süpürülmüş pāk yir ke'ennehü ol mevzi'e hiç meyyit defn olunmamış bulunduğı nakl-i şâhîh ile tevâtür

kefen:

1. kefenin:-in

Diğer 69

Mısra: 11

Ölüye sarılan bez, kefen.

eyitdi ol çoban beni urdı egerçi
ben beddu'ā eylemedüm
ammā ğayret-i Hâk anı helâk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

keff ü hes:

1. keff ü hes:

Diğer 44

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Köpük ve çer çöp. II.

Değersiz, kıymetsiz.

İy kemâl-i kudretüñ nefhinde
'âlem bir nefes
V'ey celâl-i 'izzetüñ baħrında
dünyâ keff ü hes

kelâm-ı lağv:

1. kelâm-ı lağv:

Diğer 67

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Faydasız söz.

yazmışlar dirdi kelâm-ı lağv
ağzından çıkmazdı benî âdem
yanında tınmazdı ammâ tenhâ
yirlerde ve hâlî tağlarda zâr zâr

kelb:

1. kelb:

Diğer 71

Mısra: 19

Köpek.

arkasına geydüirdi nâ-gehân bir
kelb geldi Nûru'l-hüdâ kalkdı
ol kaftânı ol kelbün arkasına
kodı rivâyet olunur ki

2. kelbün:-üñ

Diğer 71

Mısra: 20

Köpek.

arkasına geydüirdi nâ-gehân bir
kelb geldi Nûru'l-hüdâ kalkdı
ol kaftânı ol kelbün arkasına
kodı rivâyet olunur ki

3. kelbcegilere:-cegiz, -ler, -e

Diğer 39

Mısra: 14

Köpek.

ol kelbcegilere virilen ta'âmuñ
yanına oturdu yemege başladı
Hâcî Bayram bî-ihtiyâr yâ kösec
beni yakduñ didi kendü

4. kelbcegilzlerine:-cegiz, -ler, -i, -n, -e

Diğer 39

Mısra: 12

Köpek.

üleşdüirdiler ve ol cemâ'atuñ
kelbcegilzlerine daħı aş ve etmek
virdiler Akşemseddine iltifât
eylemediler Akşemseddin vardı

kelimât:

1. kelimât:

Diğer 54

Mısra: 9

Kelimeler, lâkırdılar,
sözler.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimât iderdi bir gün yine
meyhânedede
'İyş iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında hamr

2. kelimât:

Diğer 35

Mısra: 13

Kelimeler, sözler.

hazretlerinin bavakzı menâkıb
ve aħvâlleri tahrîr ve ba'zı
kelimât

kemâ kâle'n-nebiyvüşallâllâhu 'aleyhi ve sellem:

1. kemâ kâle'n-nebiyyü

şallâllâhu 'aleyhi ve sellem:

Diğer 35

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Nebi (Hz. Peygamber),
Allah'ın selâmı onun üzerine
olsun, dediği gibi.

rahmete âlet olduğı içün
Kemâ kâle'n-nebiyyü şallâllâhu
'aleyhi ve sellem 'inde'z-
zikri's-şulehâ'i tenzilü'r-
rahmetü mine's-semâ'i

2. kemâ kâle'n-nebiyyü

şallâllâhu 'aleyhi ve sellem:

Diğer 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nebi (Hz. Peygamber),

Allah'ın selâmı onun üzerine
olsun, dediği gibi.

Kemâ kâle'n-nebiyyü şallâllâhu
'aleyhi ve sellem ütütü
cevâmî'a'l-kelim ve uhtuşıra
liye'l-kelâmu ihtişâran
rivâyet olunur ki Hammâl-ı
Mevsîlî rahmetü'llâhi 'aleyhi
cidd

kemâ kâle's şeyhü'l-mahfuz
rahmetullâhi 'aleyhi:

1. kemâ kâle's şeyhü'l-mahfuz

rahmetullâhi 'aleyhi:

Diğer 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şeyh el-Mahfuz (Allah'ın
rahmeti onun üzerine olsun)'un
dediği gibi.

kemâ kâle's şeyhü'l-Mahfuz
rahmetullâhi 'aleyhi lâ tezini'l-
halka bi-mizânike vezin nefseke
bi-mizânî'l-mürâkıbine
'alâ tarîkı'l-ihtişâr bel 'alâ
nehc'il-iktışâr

kemâl:

1. kemâl-ile:-ile

Diğer 73

Mısra: 18

Olgunluk, yetkinlik, tamlık.

'ulümü ve eşnâf-ı ma'arifî tahşil
ve tekmil eyledi hattâ 'ilm-i
müşikîyi daħı kemâl-ile bilürdi
Bursada Murâd Hân ibn-i

2. kemâlin:-in

Diğer 73

Mısra: 13

Bir kimsenin mânevî
meziyetler, ahlâk, ilim ve fazîlet
bakımından tam bir olgunluğa
erişmiş olması durumu.

Câmî hazretlerinin kemâlin
bilürler Hikâyet olunur ki
Hamdî
Çelebi anası karnında iken Şeyh
Akşemseddin mübarek elin

kemâl-i fakr:

1. kemâl-i fakr:

Diğer 64

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Çok fakir.

Akşeyh eyitdi bize ne armağan
getürdün Şeyh İbrâhîm
eydür ben de kemâl-i fakr
olmağın utandum mütehayyir

kemâl-i kudretüñ:

1. kemâl-i kudretüñ:-üñ

Diğer 44

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'ın kudretinin

büyüklüğü.

İy kemâl-i kudretüñ nefhinde
âlem bir nefes
V'ey celâl-i 'izzetüñ bağrında
dünyâ keff ü hes

kenar:

1. kenârında:-ı, -n, -da

Diğer 41

Mısra: 8

Bir şeyin, bir yerin bitiş

kısmı veya yakını, kıyı.

otuz yıl mukaddem Göynüke
uğramışlar Gölözi
nâm mevzide ahşâm yetişdi bir
açarşu kenârında bir çemenzâr

kendü:

1. kendülerine:-ler, -i, -n, -e

Diğer 45

Mısra: 17

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

kaşaba-i Göynükde kendülerine
eylediği mescide girdi
Ehîbbâsın cem' idüp ebnâsın
vesâ'ir evlâdın getirüp vaşiiyet

2. kendüye:-y, -e

Diğer 53

Mısra: 27

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

dirleridi cemî' 'ulûm-ı zâhireyi
tekmil eyledi 'ilm-i
kelâma felsefiyyâta tevağğul
eyledi ve kendüye akrân tokuz
kişiyle

3. kendüleri:-ler, -i

Diğer 54

Mısra: 6

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

birisi pîşhân tahtası üstüne
çıkarı istihzâ'en hañbe
taklîd iderdi ve kendüleri
tonadurdi

4. kendüye:-y, -e

Diğer 62

Mısra: 21

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

birkaç def'a va'z eyledi
halâyıkuñ kendüye ziyâde
iğbâlin
görüüp Bursadan gitti Akсарaya
geldi anda fuğârâ' -i tâlîbîn

5. kendüye:-y, -e

Diğer 65

Mısra: 11

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

yedüm ba'de hâlvetden ferâgat
eyle diyü baña destür virdi
soñra vakti gelicek hilâfet virdi
Şeyh İbrâhîm kendüye irâdet

6. kendüye:-y, -e

Diğer 70

Mısra: 9

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

oğlı dahı Nurullâhdur 'âlim ve
fâzıl idi Bursada okurdu
dânişmend idi hâtâ'en kendüye
kalemtırâş baturdı andan vefât

7. kendüler:-ler

Diğer 68

Mısra: 20

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

evine gitsün didi Evhâd 'inâd
eyledi elbetde giderin didi
'âkıbet kendüler çıkdı yâ Evhâd
'inâd eyleme didi Evhâd

8. kendü:

Diğer 39

Mısra: 15

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

ol kelbcegilzere virilen ta'âmuñ
yanına oturdi yemege başladı
Hâcî Bayram bî-ihtiyâr yâ kösec
beni yakduñ didi kendü

9. kendü:

Diğer 63

Mısra: 3

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

naql olunur ki Şeyh Hâmidüñ
dervişlerinden biri zirâ'at ehli

idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

10. kendü:

Diğer 63

Mısra: 6

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

kendü tarlasın şeyhe bu sizüñdür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleyicek melûl oldı ol derviş
eyitdi niçün melûl olursız

11. kendü:

Diğer 69

Mısra: 23

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

ol karınuñ oğlı rivâyet eyler
karınuñ gözi görmezdi
yettüm iletüm irtesi sabâh
gördüm karınuñ gözi görmüş
kendü

12. kendüye:-y, -i

Diğer 50

Mısra: 19

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

II Mu'aviye.

hilâfete kendüye 'Aliden çağk
zann eyledi hilâfet da'vâsın
eyledi Aşhâbdan ol zemânda
hayâtda olanlar dahı ictihâd
eylediler

13. kendü:

Diğer 58

Mısra: 4

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

II Akşemseddîn.

çıkar diyü buyruldi soğuk
cehennemde buldum
elhamdülillâh

'afv olundu didi Akşemseddîn

kendü hatt-ı şerîfiyle vakf-nâme

14. kendü:

Diğer 61

Mısra: 17

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

II Akşemseddîn.

ol kızuñ hâlâ Göynükde evlâdı
vardur Akşemseddîn bir
kitâb arkasına kendü hatt-ı
şerîfleriyle yazmışlar tarîk-i

kendüden giderdi:

1. kendüden giderdi:-er, -di

Diğer 63

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

*Kendinden geçmek; bilinci
işlemez olmak, kendini
kaybetmek.*

âteş peydâ olurdu bir nesne
çatlar gibi içertüsinden bir şadâ
gelüp
kendüden giderdi Erdebile
gitmege niyet eylemişdi bu

kerāmāt:

1. kerāmātı:-ı

Diğer 70

Mısra: 5

*Allah'ın sâlih, takvâ sahibi,
velî kullarından zuhur eden
olağanüstü hâl.*

Oturup halkı tarîk-ı Hakkâ
da'vet ve irşâd iden budur
Bunuñ
ahlâkı ve evşâfı ve kerāmâtı ve
hikâyâtı ayrı kitâb olmağa

2. kerāmâtı:-ı

Diğer 74

Mısra: 15

*Allah'ın sâlih, takvâ sahibi,
velî kullarından zuhur eden
olağanüstü hâl.*

vardur ve kasâ'idi ve eş'arı
hurûf üzere müdevvendür
merhûmuñ
menâkıbı ve kerāmâtı çokdur
müstakîl kitâb olmağa

kerāmāt-ı keşîresi:

1. kerāmāt-ı keşîresi:-s, -i

Diğer 37

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Çokça kerâmetler,
ermişlerden zuhur eden
olağanüstü hâller.*

Akşemseddin yidi yüz toksan iki
târîhinde diyâr-ı Şâmda
toğdı Babası Şeyh Hamzanuñ
Şâm diyârında kerāmât-ı
keşîresi

kerâmet:

1. kerâmeti:-i

Diğer 38

Mısra: 2

Allah'ın sâlih, takvâ sahibi,

*velî kullarından zuhur eden
olağanüstü hâl.*

kerâmeti görüp kurdı götürüp
mübârek elini tabût içine
koydılar yine çıkdı bir ehl-i
ferâset kimse kûrda yapışmağ
ile

2. kerâmeti:-i

Diğer 62

Mısra: 10

*Allah'ın sâlih, takvâ sahibi,
velî kullarından zuhur eden
olağanüstü hâl.*

kaddeşallâhu sırrahû Kayşeriyye
şehrendendür ve kabri
Aksaraydadur 'ilm-i zâhiri ve
bâtını câmi' idi ve kerâmeti bi-
haddür

3. kerâmetin:-in

Diğer 55

Mısra: 11

*Allah'ın sâlih, takvâ sahibi,
velî kullarından zuhur eden
olağanüstü hâl.*

virdi şeyhün bu kerâmetin
göricek Sefer-şâh sıdk ile mürîd
oldı ve Şeyh İbrâhîm ol kitâba
Gülzâr diyü ad virdi Mevlânâ

kere:

1. kere:

Diğer 45

Mısra: 6

Defa.

olursın vefâtından soñra seni
kimse görmez bu sebebdendür
ki birkaç kere türbe-i şerîfeleri
açılmağ lâzım geldükde ebnâ-i

kerîme:

1. kerîme:

Diğer 43

Mısra: 2

Kız evlat.

mezra'aları virmişdi ol kerîme
dahı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh dahı bir miğdar yir
aldı El 'ân ol mezra'alar

kerremallâhu vechehü:

1. kerremallâhu vechehü:

Diğer 60

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*"Allah onun zatını şerefli
kılın" manasında Hz. Ali'nin
ismi anıldıktan sonra söylenen
söz.*

Tâlib kerremallâhu vechehü ve
hüve aḥaze min Resûlillâhi
şallallâhu 'aleyhi ve sellem ve
'alâ âlihi ve aşâbihî ve ecma'in

kesb:

1. kesble:-le

Diğer 74

Mısra: 18

Çalışmakla kazanılan.

anlar ihâta eylemişdi kesble ve
cehdle tahşil olunmak kâbil
degöldi anlara mechûlât bi't-
tab' münkeşif olmuşdı
'Arabiyetde

keskin:

1. keskin:

Diğer 64

Mısra: 22

*Kırıkkale ilinin Keskin
ilçesi.*

yedinci gece leyle-i berâtdı Şeyh
Şâmî ki adı Hamzadur
Rûma tâbi' Keskin nâm çaryede
yatur Mısrıluoğlu

kesret:

1. kesret:

Diğer 41

Mısra: 3

Çokluk; insanlar, halk.

köyde dahı halk üşüp keşret
hâşıl oldu andan dahı gitdi
Göynüke
mescid yapıdı degirmen yapıdı
hikâyet olunur ki

kesrete düşdük:

1. kesrete düşdük:-dü, -k

Diğer 40

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Kesrete düşmek, çokluk
içinde kalmak.*

çoğaldılar pes şeyh keşrete
düşdük diyü Begbâzârından
göçüp
İskilib kazâsında Küştâğı
dimekle ma'rûf kaçabâtdan

kesret-i rivāzatdan:**1. keşret-i riyāzatdan:-dan****Diğer 47**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Aşırı derecede dünya**nimetlerinden elini eteğini çekerek, ölmeyecek kadar yiyip içme.*

riyāzatdan zā'if ve naḥif olup dā'imā mübârek yüzi ağarup mübârek şakalı ve başını şacı aḳ olup ve ekşer zemānda aḳ

kesr-i nefis:**1. kesr-i nefis:****Diğer 38**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Nefsini köreltme.

evfâk görüp Akşemseddine Hâcî Bayramı terḡib iderlerdi lâkin Hâcî Bayram Hâzretleri kes-i nefis için ba'zî mühimmât-ı

keşşâf-ı müşkilât-ı tarikat:**1. keşşâf-ı müşkilât-ı tarikat:****Diğer 35**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Tarikatın zorluklarını**gideren.*

ve hikâyât-ı evliyâ merâyâ-yı ezkiyâ olduğu için li-tea'lleme fazlehüm ve iflâseke hemdem-i nesim-i vişâl maḥrem-i ḥarim-i cemâl keşşâf-ı müşkilât-ı

kevsecun:**1. kevsecun:****Diğer 41**

Mısra: 20

*Bıyığı, sakalı çıkmayan**köse.*

ḫilâfet virdün ḫikmeti nedür didiler Hâcî Bayram cevâb virdi ki Hâzâ kevsecun keyyusun bime yû'minü bimâ yesme'u ve yerâ şümme ye'rifuhü ve hüm yes'elüne min ḫikmetihî mâ ra'â ev

keyyusun:**1. keyyusun:****Diğer 41**

Mısra: 20

Zeki, uyanık kişi.

ḫilâfet virdün ḫikmeti nedür didiler Hâcî Bayram cevâb virdi ki Hâzâ kevsecun keyyusun bime yû'minü bimâ yesme'u ve yerâ şümme ye'rifuhü ve hüm yes'elüne min ḫikmetihî mâ ra'â ev

ki:**1. ki:****Diğer 36**

Mısra: 3

"Ki bağlacı".

Kemâ kâle'n-nebiyyü şallâllâhu 'aleyhi ve sellem ütütü cevâmi'a'l-kelim ve uḫtuşira liye'l-kelâmu ihtişâran rivâyet olunur ki Ḥammâl-ı Mevşılî rahmetu'llâhi 'aleyhi cidd

2. ki:**Diğer 36**

Mısra: 6

"Ki bağlacı".

ḳabir yiri bulup ihvânına vaşiyet eyledi ki ḳabrüm üzerine bu âyet-i kerimeyi yazasız

3. ki:**Diğer 36**

Mısra: 20

"Ki bağlacı".

ki Hâzret-i Ebû Bekri's-Şiddîḳun dört oğlu vardı Naşrullâh 'Abdu'r-raḥmân ve Ca'fer ve Muḥammed rażiyal-lâhü

4. ki:**Diğer 37**

Mısra: 17

"Ki bağlacı".

ḳazâsında mütevaṭṭın oldı ḳabr-i şerîfleri andadur Rivâyet olunur ki şeyḫ Ḥamza vefât idüp defn olunduḡı gice şirtlan

5. ki:**Diğer 38**

Mısra: 7

"Ki bağlacı".

diyârda Ḳurdboğan mezârı dimekle meşhûrdur rivâyet olunur

ki Akşemseddin yidi yaşındaydı temâm ḫatm-ı kelâmullâhi

6. ki:**Diğer 39**

Mısra: 3

"Ki bağlacı".

tolmışdı Akşemseddin diyâr-ı 'Araba müteveccih oldı Ḥalebe vardı Ḥaleb etrafında bir düş gördi ki boynına bir zencir

7. ki:**Diğer 39**

Mısra: 6

"Ki bağlacı".

görür hemân bu vâkı'ı ki gördi ḫâli tebdil oldı döndi Anḳaraya geldi ittifâḳ Hâcî

8. ki:**Diğer 40**

Mısra: 5

"Ki bağlacı".

ve enne'l-fazle bi-yedillâhi yû'tihi men yeşâ'u va'llâhü zu'l-fazli'l 'azim rivâyet olunur ki Akşemseddin yidi yaşında iken Kur'an-ı

9. ki:**Diğer 40**

Mısra: 16

"Ki bağlacı".

olunur ki şeyḫ ḫilâfet virilicek geldi Begbâzârında mütemekkin olup mescid ve degirmen yaptı Şeyḫe tâlibler gelüp

10. ki:**Diğer 41**

Mısra: 4

"Ki bağlacı".

köyde daḡı ḫalk üşüp keşret ḫâşıl oldı andan daḡı gitdi Göynüke mescid yaptı degirmen yaptı ḫikâyet olunur ki

11. ki:

Diğer 41

Mısra: 6

"Ki bağlacı".

Akşemseddin eva'ilde âlemi
seyâhat idüp gezerken her kıanda
ki ahşâm ola anda yaturdı
Göynüke gelüp mütemekkin
olmazdan

12. ki:

Diğer 41

Mısra: 16

"Ki bağlacı".

cevâb virüp otuz yıldan evvel
seyâhatda gezerken kalbimün
meyli va'ki' olan yir ancak didi
rivayet olunur ki Hâcî Bayrama

13. ki:

Diğer 41

Mısra: 17

"Ki bağlacı".

şorarlar ki ba'zı dervişler kırk
yıldur saña
hizmet iderler hilâfet virmedün
az müddette Akşeyh'e

14. ki:

Diğer 41

Mısra: 19

"Ki bağlacı".

hilâfet virdün hikmeti nedür
didiler Hâcî Bayram cevâb virdi
ki
Hâzâ kevsecun keyyusun bime
yü' minü bimâ yesme'u ve yerâ
şümme ye'rifuhü ve hüm
yes'elüne min hikmetihî mâ ra'â
ev

15. ki:

Diğer 41

Mısra: 22

"Ki bağlacı".

semi'ü
Rivâyet olunur ki Akşemseddin
tabibu'l-kulüb 'anemrâzı'l-
'uyüb

16. ki:

Diğer 42

Mısra: 7

"Ki bağlacı".

söyleyüp zehîr marazına bende
şifâ vardur dimiş didi
hikâyet olunur ki

Akşemseddinün Mışırloğlu

Şeyh

17. ki:

Diğer 42

Mısra: 12

"Ki bağlacı".

hasta olmuş Akşeyhün Edirneye
varduğın işitmişler da'vet
eylediler Şeyh ile bile vardum ol
hinde varduk ki pâdişāhuñ

18. ki:

Diğer 42

Mısra: 16

"Ki bağlacı".

eylemişler Şerbetler ma'cünlar
turmuyup düzilür Şeyh
tabiblerden şordı ki bunun
marazı ne marazdur eyitdiler
falân

19. ki:

Diğer 42

Mısra: 24

"Ki bağlacı".

hemân eğlenmedi sıhhat
'alâmeti belürdi az zemânda
ifâkat
buldı hikâyet olunur ki merhûm
Sultân Muhammed Hanuñ

20. ki:

Diğer 43

Mısra: 7

"Ki bağlacı".

fethinde virdüğü malı ve mülki
kabûl kılmadı beyân olunsâ
gerek inşallahü te'âlâ rivâyet
olunur ki şeyh sefer üzerinde

21. ki:

Diğer 43

Mısra: 10

"Ki bağlacı".

eyledi pes at şāhibinün gönlünde
bir iktizā zāhir oldı ki bu atı
şeyhe vire gitdükçe bu iktizā
ziyâde oldı bi-ihtiyâr döndi atı

22. ki:

Diğer 43

Mısra: 17

"Ki bağlacı".

baña hizmet eyler didi rivâyet
olunur ki şeyh yidi def'a hacc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücâvir oldı hikâyet olunur ki

23. ki:

Diğer 43

Mısra: 18

"Ki bağlacı".

baña hizmet eyler didi rivâyet
olunur ki şeyh yidi def'a hacc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücâvir oldı hikâyet olunur ki

24. ki:

Diğer 43

Mısra: 22

"Ki bağlacı".

kalkıcağ yire dökülen etmek
pāreciklerin ve piring
dāneciklerin gözedüp deñşürüp
yerin didi hikâyet olunur ki

25. ki:

Diğer 44

Mısra: 14

"Ki bağlacı".

te'âlâya hoş geldi bize buyurdı
bu beyti tesbîh eyledük
hikâyet olunur ki bayram gün
olıcak halk 'iyeş meşgûl
olduklarında

26. ki:

Diğer 44

Mısra: 17

"Ki bağlacı".

sü'âl ider ki yılda beş gün
vardur anda oruç tutmak
harâmdur biri bayramdur niçün
bayram gün şayim olursız didi

27. ki:

Diğer 45

Mısra: 1

"Ki bağlacı".

yemek yemezüz didi rivâyet
olunur ki şeyh bulamaç şorbasın
severdi aña meybinden sü'âl
olundı bulamaç nür şorbasıdır

28. ki:

Diğer 45

Mısra: 3

"Ki bağlacı".

didi hikâyet olunur ki Hâcî
Bayram hazretleri şeyhe dimiş
ki
ya Kösec niçe bir riyâzet
kılursın sen bu riyâzatla nür-ı
mahz

29. ki:

Diğer 45

Mısra: 6

"Ki bağlacı".

olursın vefātuñdan soñra seni
kimse görmez bu sebebdendür
ki birkaç kere türbe-i şerifeleri
açılmağ lâzım geldükde ebnâ-i

30. ki:

Diğer 45

Mısra: 11

"Ki bağlacı".

bulmuşdur hikâyet olunur ki
Akşemseddin Hazretleri kûtb-ı
şâhib-i taşarruf olmuşdı dâimâ
dirdi ki iş bu tıfl-ı şağır oğlum

31. ki:

Diğer 45

Mısra: 12

"Ki bağlacı".

bulmuşdur hikâyet olunur ki
Akşemseddin Hazretleri kûtb-ı
şâhib-i taşarruf olmuşdı dâimâ
dirdi ki iş bu tıfl-ı şağır oğlum

32. ki:

Diğer 45

Mısra: 24

"Ki bağlacı".

te'lif-i Kıssa-i Yûsuf 'aleyhi's-
selâmda dimişdür Şi'r
Âdem oldur ki mevte kâdir olur

33. ki:

Diğer 46

Mısra: 17

"Ki bağlacı".

Kalısardur cefâ-yı ihveti zâr
Rivâyet olunur ki
Akşemseddinün vefâtından bir
sâ'at soñra

34. ki:

Diğer 47

Mısra: 1

"Ki bağlacı".

kubbe-i 'âliye bünyâd olundu
rivâyet olunur ki keşret-i

35. ki:

Diğer 48

Mısra: 3

"Ki bağlacı".

ma'nâsını istedi cevâb virdi ki
evvelâ Koştantıniyyeyi
Sultân Muhammed Han feth
eyler soñra benî-aşfar alur Beni-
aşfar

36. ki:

Diğer 49

Mısra: 1

"Ki bağlacı".

şeyh şüfilere ısmarlamışdı ki
benüm üzerüme hiç kimse
koymayasız Pâdişâh şeyhe
gelmeyecek gâzâb eyledi kâlkıdı

37. ki:

Diğer 49

Mısra: 12

"Ki bağlacı".

'asker-i islâmuñ önince ak
'abâlar geymiş bir tâ'ife hışâra
koyuldılar hemân ol sâ'at kal'a
feth oldu hikâyet olunur ki

38. ki:

Diğer 49

Mısra: 19

"Ki bağlacı".

salmışdı hikâyet olunur ki
Koştantıniyye feth olundukdan
soñra Akşemseddin nâ-bedid
oldı Sultân Muhammed Han
aradı

39. ki:

Diğer 49

Mısra: 23

"Ki bağlacı".

Mağallesi diyü ad kodılar
hikâyet olunur ki kal'a feth
olunmadın
pâdişâh şeyhe baña bir du'a
öğret ki okuyayın didi

40. ki:

Diğer 49

Mısra: 24

"Ki bağlacı".

Mağallesi diyü ad kodılar
hikâyet olunur ki kal'a feth
olunmadın
pâdişâh şeyhe baña bir du'a
öğret ki okuyayın didi

41. ki:

Diğer 50

Mısra: 2

"Ki bağlacı".

Sultân Muhammed şeyhe sü'âl
eyledi ki Fakîh Ahmed kimdür
aña tazarru' eyledüm Allâhu
te'âlâya yalvarsam evlâ degül

42. ki:

Diğer 50

Mısra: 4

"Ki bağlacı".

miydi didi şeyh cevâb virdi ki ol
zemânda Fakîh Ahmed
kûtb-ı Allâhu te'âlâ taşarrufu
aña virmiş idi ol

43. ki:

Diğer 50

Mısra: 10

"Ki bağlacı".

Bu ferağ ki bende görürsüz bu
kal'anuñ fethine
sevinür şanmañ Akşemseddin
benüm zemânumda olduğına

44. ki:

Diğer 50

Mısra: 12

"Ki bağlacı".

sevinürin didi hikâyet olunur ki
Sultân Muhammed şeyhe
eylemedi kütüb-i tevârihde
meştûrdur ki Hazret-i
Resûlullâh

45. ki:

Diğer 50

Mısra: 14

"Ki bağlacı".

sevinürin didi hikâyet olunur ki
Sultân Muhammed şeyhe
eylemedi kütüb-i tevârihde
meştûrdur ki Hazret-i
Resûlullâh

46. ki:

Diğer 51

Mısra: 20

"Ki bağlacı".

pes Akşemseddin buyurdi kabir-i
şerifi budur
'alâmet-i zâhiriyesi oldur ki Ebû
Eyyûb defn olundu 'Arab

47. ki:

Diğer 52

Mısra: 12

"Ki bağlacı".

şoñradan
medrese oldı hikāyet olunur ki
Ebū Eyyüb-ı

48. ki:
Diğer 52
Mısra: 17
"Ki bağlacı".

yine cem' olurdu didi rivāyet
olunur ki merhūm
Sultān Muḥammed Ḥan ġāzī
Kostantınıyye feth olunduğdan

49. ki:
Diğer 52
Mısra: 20
"Ki bağlacı".

şoñra tarīk-i taşavvufa sālīk oldı
ḥazret-i şeyḥe aḥkām-ı tarīkat
her ne ise baña gösterüp irşād
eyle didi Şeyḥ cevāp virdi ki

50. ki:
Diğer 53
Mısra: 8
"Ki bağlacı".

ḥarāba müteveccih olmışdur
hikāyet olunur ki bir gün ḥazret-
i
şeyḥün öñine yemek için şaḥan
pilāv getürdiler pilāva

51. ki:
Diğer 53
Mısra: 15
"Ki bağlacı".

çağurdı şeyḥ pilāvı şāhibine
virün didi virdiler hikāyet
olunur
ki Göynükde Akşemseddinün
bir tacir koñşısı varıdı ol

52. ki:
Diğer 55
Mısra: 3
"Ki bağlacı".

kuṭnı idi ber-vech ile dıkdürdi ki
iki yüzi daḥı yoz idi
Akşemseddinün Şeyḥ İbrāhime
te'lif eylesün diyü buyurduğı

53. ki:
Diğer 55
Mısra: 14
"Ki bağlacı".

Sefer-şāhı Akşemseddine irşād
içün gönderdüğine ol

kitābuñ evvelinde işāret eder ve
buyurur ki beyt

54. ki:
Diğer 55
Mısra: 21
"Ki bağlacı".

każāsındadır ve daḥı ol zıkr
olunan tācir ki Akşemseddine
üç oğlın ve bir kızın du'ā

55. ki:
Diğer 55
Mısra: 23
"Ki bağlacı".

ve himmet istemege iletmişdi ki
üç oğlunuñ aḥvāli
zıkr olundu eyle olsa ḥazret-i
şeyḥ ol kızcağaza evlād-ıla
himmet

56. ki:
Diğer 55
Mısra: 29
"Ki bağlacı".

vālidesinün babasıdur rivāyet
olunur ki bir gün Sultān

57. ki:
Diğer 56
Mısra: 1
"Ki bağlacı".

Muḥammed veziri Maḥmūd
Paşaya dimiş ki Akşemseddinün

58. ki:
Diğer 56
Mısra: 18
"Ki bağlacı".

Muḥammed cevāb virdi ki ben
şeyḥe ta'zīm eylemekde bi-
ihtiyārın
Sāyir şeyḥler gelüp benümle
muşāfaḥa eyledüklerinde

59. ki:
Diğer 56
Mısra: 21
"Ki bağlacı".

anlaruñ eli ditrer Akşemseddin-
ile muşāfaḥa eyleyicek benüm
elüm ditrer didi Hikāyet olunur
ki Akşemseddin ebegümeci

60. ki:
Diğer 56
Mısra: 24
"Ki bağlacı".

cevāb virdi ki kıyāmate yakın
melḥame-i kübrā vardur ol
melḥameden bir iki yıl evvel
yağmur yağmayup қаht olsa

61. ki:
Diğer 56
Mısra: 28
"Ki bağlacı".

Hızıra şordum cevāb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiz didi
anuñ içün ol tuḥmı dökdüm didi
hikāyet olunur ki Akşeyḥe bir

62. ki:
Diğer 56
Mısra: 29
"Ki bağlacı".

Hızıra şordum cevāb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiz didi
anuñ içün ol tuḥmı dökdüm didi
hikāyet olunur ki Akşeyḥe bir

63. ki:
Diğer 57
Mısra: 4
"Ki bağlacı".

'avrata dāyim gelme ahyānen
gel didi hikāyet olunur ki bir
cinnī şeyḥe muḥabbet eyledi
şeyḥ bī-ḥaber iken cinnī kedi

64. ki:
Diğer 57
Mısra: 18
"Ki bağlacı".

gitdi ahyānen gelür şeyḥi ziyāret
kılurdi rivāyet olunur ki
bir gün şeyḥ şavmasından çıkdı
şūfilere bir kilim getürün

65. ki:
Diğer 57
Mısra: 27
"Ki bağlacı".

toñmuş şeyḥ ol maḥalden kalkdı
eve geldi bir şūfı ol mācerādan
şordı şeyḥ cevāb virdi ki ulu yol
evvel ol kabir şāhibinün

66. ki:
Diğer 58
Mısra: 6
"Ki bağlacı".

yazmışlar ol mübārek ḥatt-ı
şerīfün şūreti naḥl olundu
ki bu vech ile yazılmışdur

sebeb-i tahrîr ve bâ'î-i takrîr
oldur

67. ki:

Diğer 58

Mısra: 7

"Ki bağlacı".

ki eḥādîs-i şîhâhda ve kütüb-i
neffaḥda şöyle görüldi ki
Ḥazret-i Resûlullâh şallallâhü
'aleyhi ve sellem vefâtından
şoñra

68. ki:

Diğer 58

Mısra: 7

"Ki bağlacı".

ki eḥādîs-i şîhâhda ve kütüb-i
neffaḥda şöyle görüldi ki
Ḥazret-i Resûlullâh şallallâhü
'aleyhi ve sellem vefâtından
şoñra

69. ki:

Diğer 58

Mısra: 16

"Ki bağlacı".

mîrâsı da 'vâsın eyledi Ebû Bekr
raziyallâhu anḥ 'inde'l-aşḥâb
cevâb virdi ki kimse
peygamberden miras yemez zîrâ

70. ki:

Diğer 58

Mısra: 17

"Ki bağlacı".

şol vakit ki

71. ki:

Diğer 60

Mısra: 16

"Ki bağlacı".

ḥikâyet olunur ki Hâcî Bayram
maraż-ı mevteinde
benüm nemâzumı Aḫşemseddîn
ḳılsun ve beni ol yusun diyü

72. ki:

Diğer 61

Mısra: 4

"Ki bağlacı".

diledi şeyḫ ḳabûl eylemedi
ḥikâyet olunur ki Göynükde bir
nâ-bâlîga kızcağaz geç vakit
evden taşra çıkdı cinnîlerüñ

73. ki:

Diğer 61

Mısra: 10

"Ki bağlacı".

görmez olmuş her devâ ki
eylediler dermân olmadı
meger bir gün ol kızcağaz
pencerde otururdu

74. ki:

Diğer 62

Mısra: 15

"Ki bağlacı".

Hâce 'Aliy-yi Erdebîliden
almışdur ammâ dimişlerdür ki
eşah
oldur ki Sultânü'l-'arîfin
Bâyezîd-i Bestâmîniñ rûhından

75. ki:

Diğer 62

Mısra: 16

"Ki bağlacı".

Hâce 'Aliy-yi Erdebîliden
almışdur ammâ dimişlerdür ki
eşah
oldur ki Sultânü'l-'arîfin
Bâyezîd-i Bestâmîniñ rûhından

76. ki:

Diğer 62

Mısra: 26

"Ki bağlacı".

ruhâniyyete erdiler Şeyḫ
Şücâ'ddîn-i Ḳaramanî ve
Muzaffer
Lârendevî ve Hâcî Bayram
Ankaravî gibi ve dimişlerdür ki

77. ki:

Diğer 62

Mısra: 29

"Ki bağlacı".

naḳl olunır ki Şeyḫ Hâmid niçe
yıl Dımışḳda ḥânḳâh-ı
Bâyezîdiyyede ol ṭarîḳuñ
'azizlerinden birinüñ

78. ki:

Diğer 63

Mısra: 2

"Ki bağlacı".

naḳl olunur ki Şeyḫ Hâmidüñ
dervîşlerinden biri zîrâ'at ehli
idi bir tarla şeyḫ içün ve bir tarla
kendü içün ekdi şeyḫ içün

79. ki:

Diğer 63

Mısra: 23

"Ki bağlacı".

oldı Şâfi'yyü'l-mezheb idi
medreseden ferâgatlarına
sebeb bu oldı ki medresenüñ
vakfiyyesinde şart

80. ki:

Diğer 63

Mısra: 24

"Ki bağlacı".

olunmuş ki müderris ve
müste'iddin cümle Ḥanîfiyyü'l-
mezheb
olalar pes bunı gördi
medreseden ferâgat eyledi şulḫ
üzere

81. ki:

Diğer 63

Mısra: 26

"Ki bağlacı".

oldı 'aḳîbet muḥabbetullâh aña
şol kadar galebe eyledi ki
istimâ'-i Ḳur'ân kılsa ya bir
şavt-ı ḥasen iştise derününden
bir

82. ki:

Diğer 64

Mısra: 19

"Ki bağlacı".

gâlibdi bildüm ki bu ḥıfz u
ḥuzûr cümle şeyḫüñ
berekâtındandır pes ḥalvete ve
ihyâya müdâvemet eyledüm
seksen

83. ki:

Diğer 64

Mısra: 21

"Ki bağlacı".

yedinci gice leyle-i berâtdı Şeyḫ
Şâmî ki adı Ḥamzadur
Rûma tâbi' Keskin nâm ḳaryede
yatur Mısrıluoğlu

84. ki:

Diğer 64

Mısra: 23

"Ki bağlacı".

'Abdurrahîm ki şâhibîn-i
Ḳaraḫîşârda yatur Vahdet-nâme
sâhibidür Şeyḫ Muşlihüddîn ki
Attâroğlu demekle ma'rûfdur

85. ki:

Diğer 64

Mısra: 24

"Ki bağlacı".

‘Abdurrahîm ki şâhibîn-i
 Kârahîşârda yatur Vahdet-nâme
 sâhibidür Şeyh Muşlihüddîn ki
 Attâroğlu dimekle ma‘rûfdur

86. ki:

Diğer 64

Mısra: 28

"Ki bağlacı".

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
 temâm yerdüm içerdüm
 bir gün gönlüme bu geldi ki
 senüñ tarîkatuñ hemân
 hayvâniyetdür

87. ki:

Diğer 65

Mısra: 5

"Ki bağlacı".

ol gün iki ekmekle bir çanak
 bulamaç virdiler zîkr olunan
 seksen
 yedinci gice bu hâtıra oldı ki bir
 şahân çerb pilâv olsa yesem

88. ki:

Diğer 65

Mısra: 13

"Ki bağlacı".

getüren dervîşleri muqaddemâ
 gündüz kullandır gice ihyâ
 itdürürdi aña dek ki fetih
 müyesser ola ba‘de hâlvete

89. ki:

Diğer 65

Mısra: 15

"Ki bağlacı".

koyardı tenevvür ile
 mücâhedeyi Şeyh İbrâhîm ihdâş
 eyledi
 rivâyet olunur ki Şeyh İbrâhîm
 Akşemseddîn Hazretleri
 hâlvette

90. ki:

Diğer 65

Mısra: 19

"Ki bağlacı".

olmadı pes Akşeyhî ziyârete
 koşdı ol vakit Akşeyh Evlûk

nâm köyde sâkin idi ki İskilip
 kurbındadır ol

91. ki:

Diğer 65

Mısra: 21

"Ki bağlacı".

zemânda Karamanoğlu gavgâsı
 vardı Şeyh İbrâhîm Tokatdan
 tolaştı bu menzillerde ittifâk
 vâkı‘aları olur görürler ki

92. ki:

Diğer 67

Mısra: 20

"Ki bağlacı".

illâ meger ki bir gice dülbendi
 yandı bir dülbend dahı bulunca
 bir ders fevt oldı Mezbûr
 ‘Abdülkâdir ‘acüz dünyâya üç
 talâk

93. ki:

Diğer 68

Mısra: 10

"Ki bağlacı".

hasbiyallâh veni‘mel-vekîl
 dimege müdâvemet iderdi
 hikâyet
 olunur ki bir gün koñşlarıyla
 bayram cem‘iyyetine vardı

94. ki:

Diğer 68

Mısra: 14

"Ki bağlacı".

Felâ tak‘ud ba‘de‘z-zikrâ
 me‘a‘l-kavmi‘z-zâlimîn
 rivâyet olunur ki merhûm
 Akşemseddînün Evhâd adlı bir
 dostı

95. ki:

Diğer 68

Mısra: 24

"Ki bağlacı".

Evhâd kalkdı tarlaya çift
 sürmege gitti bir sâ‘at
 geçmedin oğlancuk füt‘eten
 vefât eyledi hikâyet olunur ki
 yaz

96. ki:

Diğer 69

Mısra: 2

"Ki bağlacı".

didi hikâyet olunur ki
 merhûmuñ köyde evi kurbında

bârû

çekilmiş çayırına bir çoban geldi
 koyun saldı merhûm meger

97. ki:

Diğer 69

Mısra: 12

"Ki bağlacı".

anlar varınca çoban vefât eyledi
 hikâyet olunur ki
 merhûm ‘Abdülkâdir Efendîün
 Sa‘dî adlı bir oğlu vardı Rûm

98. ki:

Diğer 69

Mısra: 20

"Ki bağlacı".

geldi hikâyet olunur ki bir a‘mâ
 karıcuğ ‘Abdülkâdir Efendiye
 vardı ‘ilâç şordı merhûm eyitdi
 bu gice bize konuk ol

99. ki:

Diğer 70

Mısra: 14

"Ki bağlacı".

hikâyet olunur ki Akşeyh
 Sulţân Muhammed bir miqdâr
 hediye
 filori gönderdi şeyh oğulların
 ihzâr eyledi işbu altını

100. ki:

Diğer 71

Mısra: 4

"Ki bağlacı".

dirdi Akşemseddîn bâzâr ta‘âmı
 getirüp yedürürdi ol
 mükâşefeden
 men‘ içün hikâyet olunur ki
 Evlûk diyârında bir bıñar

101. ki:

Diğer 71

Mısra: 6

"Ki bağlacı".

vardur El‘ân Nûru‘l-hüdâ bıñarı
 dirler ol bıñarı ‘aşâsıyla
 çıkardı dirler nakl olunur ki bir
 gün Akşemseddîn köye gider

102. ki:

Diğer 71

Mısra: 12

"Ki bağlacı".

alayazdı gücile kurtuldu döndi
 geldi Nûru‘l-hüda bile alup
 gitti rivâyet olunur ki Kaţţâroğlu
 dimekle ma‘rûf bir beg vardı

103. ki:

Diğer 71

Mısra: 20

"Ki bağlacı".

arçasına geydürdi nâ-gehân bir
kelb geldi Nûru'l-hüdâ kalkdı
ol kaftânı ol kelbün arçasına
kodı rivâyet olunur ki

104. ki:

Diğer 71

Mısra: 27

"Ki bağlacı".

yâ veledî söz senündür didi
rivâyet olunur ki Nûru'l-
hüdânuñ

105. ki:

Diğer 72

Mısra: 8

"Ki bağlacı".

olunur ki Nûru'l-hüdâ âhirete
gider olıcak vaşiyet eyledi kim
kabrümün üzerini örtmeyeler
diyü kabri açık kırmak meşrû

106. ki:

Diğer 73

Mısra: 13

"Ki bağlacı".

Câmî hazretlerinin kemâlin
bilürler Hikâyet olunur ki
Hamdî
Çelebi anası karnında iken Şeyh
Akşemseddin mübarek elin

107. ki:

Diğer 74

Mısra: 10

"Ki bağlacı".

bir risâle cem' eylemişdür ki
gözler görmedük ve kulaqlar
işitmedük 'acâyib yazmışdur ve
'ilm-i fıkıhda dağı bir kitâb

108. ki:

Diğer 74

Mısra: 17

"Ki bağlacı".

muhtâcdur ve mezbûr Hamdî
Çelebinün oğlu Muhammed
Zeynü'd-din
Çelebi sekiz yüz toksan altı
tarihinde toğdı ol 'ilim ki

109. ki:

Diğer 75

Mısra: 3

"Ki bağlacı".

zâ'if ve na'if seyyid ki Hüseyin
Enisî gedâ merhûmuñ mevtine
bu kıt'a-ı tarîhi söyledi

kible cānibindedür:

1. **kible cānibindedür:**-n, -de, -
dür

Diğer 67

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Kible tarafı, yönü.

vefât eyledi kabri Göynükde
mezâr-ı şerif içinde
kible cānibindedür

2. **kible cānibindedür:**-n, -de, -
dür

Diğer 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kible tarafı, yönü.

mezârınuñ taşrasında kible
cānibindedür merhûm
Akşemseddinün bir oğlu dağı
Fazlullâhdur babasınuñ yerine

kifâvet ider:

1. **kifâyet ider:**-er

Diğer 52

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Yetmek, yeterli olmak.

eylemek saña kifâyet ider didi
ve dağı pâdişâhlıkda nice biñ
perdeler vardır nice biñ
degirmen taşını bir kimesne
kanda

kıl:

1. **kılduğın:**-duğ, -ın

Diğer 67

Mısra: 29

(Namaz) kılmak.

ağlardı âh Allâh diyü inlerdi
farz nemâza ezân okurdu
imâmet iderdi nâfile nemâz
kılduğın kimesneye göstermezdi

2. **kıldın:**-ın, -dı

Diğer 68

Mısra: 17

(Namaz) kılmak.

yatsu nemâzı kıldın şeyh içeri
gitti bir mikdâr zemândan
soñra içerden haber geldi ol
huşuşdan ferâğat olundu Evhâd

3. **kılana:**-an, -a

Diğer 68

Mısra: 6

(Namaz) kılmak.

eyledi bu iki kitâb yanından
gitmezdi ve dağı iç
edük geymesdi amma iç edüğe
mesh idüp namâz kılana uyardı

4. **kıldır:**-ur, -dı

Diğer 68

Mısra: 1

(Namaz) kılmak.

ammâ tenhâsında kıldır ve
'abüsü'l-vech degüldi tebessüm
iderdi amma gülmek şadâsı
ağzından işitilmedi evâ'ilde

kile:

1. **kile:**

Diğer 56

Mısra: 22

Ar. Ölçek, bir hububat
ölçeği.

didükleri otuñ tuhmın şüfilere
bir niçe kile devşürdmişdi
İstanbul
feth olıcak ol tuhmı dökdi pes
bu sırrı sü'âl eylediler

kilim:

1. **kilim:**

Diğer 57

Mısra: 19

Kilim.

gitti ahyânen gelür şeyhi ziyâret
kıldır rivâyet olunur ki
bir gün şeyh şavmasından çıkdı
şüfilere bir kilim getürün

2. **kilimi:**-i

Diğer 57

Mısra: 24

Kilim.

kilimi örtün didi ördiler bir
sâ'atdan soñra kalkdı meger
havâ gâyetde issi idi şüfiler
gördi şeyhün şağalında buz

kilindir:

1. kilindir:

Diğer 54

Mısra: 11

Küçük testi, emzikli su kabı.

içmeğe başladılar ser-hoş olıcak
bunlara bir kilindir şarab
gönderdiler bunlar dahı ol şarabı
hoş görüp içdiler mest

kim:

1. kimdür:-+dür

Diğer 50

Mısra: 2

"Kim" soru zamiri.

Sultân Muhammed şeyhe sü'âl
eyledi ki Fakîh Ahmed kimdür
aına tazarru' eyledüm Allâhu
te'âlâya yalvarsam evlâ degül

2. kim:

Diğer 46

Mısra: 15

"Ki" bağlacı.

Derd-i gâmdan belâ-yı
gurbetden
Âh kim bu yetim-i Yûsuf-vâr

3. kim:

Diğer 63

Mısra: 8

"Ki" bağlacı.

buyurdı kim hiç dünyâmuz
olduğu yok idi 'Aceb kangı
günâhumuzdan oldu Şeyh Hâcî
Bayram rahmetullâhi 'aleyhi

4. kim:

Diğer 65

Mısra: 27

"Ki" bağlacı.

İbrâhîm hemân ol menzilde
hâdimleri Hâce Ahmed Dedeye
bir
tennür kazdurup içine od
yaqdılar ol vech ile kim işâret

5. kim:

Diğer 72

Mısra: 8

"Ki" bağlacı.

olunur ki Nûru'l-hüdâ âhirete
gider olıcak vaşiyet eyledi kim
kabrümün üzerini örtmeyeler
diyü kabri açuk komağ meşrû'

6. kimdür:-dür

Diğer 72

Mısra: 24

"Kim" soru zamiri.

dervîş gitdükden soñra bu dervîş
kimdür diyü
şorduk qarındaşum Mevlânâ
'Abdu'r-rahmân Câmîdür

7. kim:

Diğer 75

Mısra: 1

"Kim" soru zamiri.

ve Hâzret-i Ebû Bekr-i Şiddîk
anı kim

kim yağmalandıysa**yağmalandı ol yağmalandı:**

1. kim yağmalandıysa

yağmalandı ol yağmalandı:-di-**landıysa****Diğer 62**

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Herkes (halkın malını)

haksız yere gasp etti o (Şeyh
Hamid-i Kayseri) haksız
kazanca razı olmadı.

Şeyh Hâmîd rahmetullâhi

'aleyhi müte'ahhîrîn meşâyihüñ
kibârından kim yağmalandıysa
yağmalandı ol yağmalandı ve

kimesne:

1. kimesne:

Diğer 45

Mısra: 25

Kimse, belgisiz zamir.

Ancılayın kimesne nâdir olur
Didi şanursın anı ölmüşdür

2. kimesne:

Diğer 52

Mısra: 24

Kimse, belgisiz zamir.

eylemek saña kifâyet ider didi
ve dahı pâdişâhlıkda nice biñ
perdeler vardur nice biñ
degirmen taşını bir kimesne
kanda

3. kimesne:

Diğer 53

Mısra: 13

Kimse, belgisiz zamir.

niçün naşîb olmaya Bismillâh
diyüp hemân elin uzatduğı gibi
kapudan bir kimesne şey'en
'lillâhi diyü

4. kimesne:

Diğer 57

Mısra: 28

Kimse, belgisiz zamir.

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yukaru cânib
çıkarup yolu bağçesine ilhak
eylemiş ol sebeb-ile kabir

5. kimesne:

Diğer 60

Mısra: 31

Kimse, belgisiz zamir.

yaşşı yapraklı ot bitmiş her
yaprağıñ üstinde bir akçe var
hısâbın Allâh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

6. kimesneyem:-y, -em

Diğer 64

Mısra: 14

Kimse, belgisiz zamir.

vâkı'adan ve sâyir ahvâldan neñ
var didi ben
eyitdüm Sultânüm bir yüzi qara
kimesneyem hiç nesnem

7. kimesneye:-y, -e

Diğer 67

Mısra: 29

Kimse, belgisiz zamir.

ağlardı âh Allâh diyü inlerdi
farz nemâza ezân okurdu
imâmet iderdi nâfile nemâz
kılduğın kimesneye göstermezdi

8. kimesnenüñ:-nüñ

Diğer 54

Mısra: 1

Kimse, belgisiz zamir.

vardur ol kimesnenüñ her biri
ferîd-i 'aşr ve vahîd-i dehr iken
bi-iznillâh zalâlete düşdiler
'aşare-i muhabbeşe diyü

9. kimesne:

Diğer 60

Mısra: 29

Kimse, belgisiz zamir.

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür
ammâ hakkuñdan ziyâde
alma didi ol kimesne içerü girdi
gördi bağçe içinde bir

10. kimesne:

Diğer 61

Mısra: 1

Kimse, belgisiz zamir.

ağçe eksilmedi ol bağçenün içi
tolu ağçe idi pes ol kimesne

11. kimesne:

Diğer 70

Mısra: 23

Kimse, belgisiz zamir.

Mezbür Emru'llāhuñ oğlu
Ömerdür Ömerün oğlu
Şemsüddin
Efendidür 'ālīm ve fāzıl
kimesne idi Sultān Selīm Han
ibn-i

12. kimesne:

Diğer 71

Mısra: 18

Kimse, belgisiz zamir.

yirlerün şakalı bitmiş birkaç
günden sonra temām kara
şakallu kimesne oldu bir altunlu
kaftān getürdi Nūru'l-hüdānuñ

13. kimesne:

Diğer 72

Mısra: 19

Kimse, belgisiz zamir.

dirler bir pīr vardı takyācı idi
ehl-i Qur'ān ve şāhib-i tecvīd
kimesne idi Hāmdī Çelebinün
nice yıllar hizmetinde olmuş idi

14. kimesne:

Diğer 73

Mısra: 8

Kimse, belgisiz zamir.

zirā Sultān Hüseyin Baykara
gāyetde kādīr-şinās ve ehl-i
ma'rifet kimesne idi Hüseyin
Baykara hāzretlerinin bir
şāhibcemāl

15. kimesnenün:-nüñ

Diğer 74

Mısra: 29

Kimse, belgisiz zamir.

eylemişler ağıniyāyı begenmez
ve kâzıları sevmezdi fuḳāra
ile enīsi vardı bir kimesnenün
babası Hāmdī ola ve ecdādı

16. kimesneye:-y, -e

Diğer 60

Mısra: 27

Kimse, belgisiz zamir.

virmedi ol kişi bir gün ikdām ile
istedi şeyh ol kimesneyi
içerü da 'vet eyledi şeyhün evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

17. kimesneyi:-y, -i

Diğer 60

Mısra: 26

Kimse, belgisiz zamir.

virmedi ol kişi bir gün ikdām ile
istedi şeyh ol kimesneyi
içerü da 'vet eyledi şeyhün evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

18. kimesneler:-ler

Diğer 51

Mısra: 15

Kimse, belgisiz zamir.

kimesneler 'aşāyı giderüp
'aşānuñ yirine bir nişān idüp ve
ol
nişānı örtüp hāzret-i şeyhe varup
ol nişān belürsüz oldu bir

kimesne idi:

1. kimesne idi:-di

Diğer 66

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Kimse idi.

yazmışlardur tedkik ve tahkike
mālik kimesne idi gāyetde eyü

kimi:

1. kimi:

Diğer 55

Mısra: 26

*"Bazıları" anlamında**belgisiz zamir.*

eyledi 'ākıbet Allāh sübhānehū
ve te'ālā aña dört oğul
rūzī kıldı kimi toḳsan ve kimi
yüz yaşında vefāt eyledi

2. kimi:

Diğer 55

Mısra: 26

*"Bazıları" anlamında**belgisiz zamir.*

eyledi 'ākıbet Allāh sübhānehū
ve te'ālā aña dört oğul

rūzī kıldı kimi toḳsan ve kimi
yüz yaşında vefāt eyledi

kimse:

1. kimse:

Diğer 58

Mısra: 16

*"Hiç kimse" anlamında**belgisiz sıfat.*

mīrāsı da 'vāsın eyledi Ebū Bekr
raziyallāhu anh 'inde'l-aşhāb
cevāb virdi ki kimse
peygamberden miras yemez zirā

2. kimse:

Diğer 59

Mısra: 8

*"Hiç kimse" anlamında**belgisiz sıfat.*

degin harc gerekmez mi inkıẓā'-
i 'iddetleri vefātlarıdır didi
bu cevāba 'aşhābdan kimse
inkār eylemedi ve meşāyihdan

3. kimseye:-y, -e

Diğer 73

Mısra: 2

*"Hiç kimse" anlamında**belgisiz zamir.*

uğrasa gerek idi ol va'de üzere
geldi yine Ḥorasan
diyārına gitti geldiğin ve
gittiğin kimseye bildürmedi
zirā

4. kimse:

Diğer 38

Mısra: 3

*"Herhangi biri" belgisiz**zamir.*

kerāmeti görüp kurdı götürüp
mübārek elini tābūt içine
koydılar yine çıkıdı bir ehl-i
ferāset kimse ḳurda yapışmağ
ile

5. kimse:

Diğer 42

Mısra: 3

*"Herhangi biri" belgisiz**zamir.*

hayvanāt aña söyledir kaşaba-i
Göynükde bir mu'temeddün
'aleyh bir kimse cāmi'ü'l-
menākıb Emīr Hüseyine
Göynük

6. kimse:

Diğer 45

Mısra: 5

"Herhangi biri" belgisiz zamir.

olursın vefātuñdan soñra seni kimse görmez bu sebebdendir ki birkaç kere türbe-i şerifeleri açılmak lâzım geldükde ebnâ-i

7. kimse:

Diğer 53

Mısra: 16

"Herhangi biri" belgisiz zamir.

bâzırgānuñ üç oğlu ve bir kızı vardı ol kimse gözetdi bir gün şeyh hoş-ḥatır olduğı vaqt oğlancukları du'ā ve himmet

8. kimse:

Diğer 64

Mısra: 6

"Herhangi biri" belgisiz zamir.

İbrāhīm eydür çünkü halk tağıldı Akşemseddin eyitdi 'acebdür hiç bir gönölüm ağırır dir kimse yokdur pes döndi

kırk:

1. kırk:

Diğer 53

Mısra: 24

"Kırk" sayı sıfatı.

Câmî'-i şerifinde imâm oldu kırk yıl imâmet eyledi Mevlânâ Muḥarrem Ḥalife dirleridi ve küççük oğluna Mevlânâ Sefersâh

kırk yıldur:

1. kırk yıldur:-dur

Diğer 41

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Kırk sene. II Uzun

zamandan beri, senelerdir.

şoralar ki ba'zı dervişler kırk yıldur saña hizmet iderler hilâfet virmedün az müddette Akşeyh

kısa:

1. kısa:

Diğer 68

Mısra: 7

Boyu, uzunluğu az olan, uzun karşıtı.

ve kaftânı kısa geyerdi ve dülbendi başında şarardı ve bir yaña daḥı döndürmezdi çıkarup bakmazdı gice ve gündüz

kişi:

1. kişiyle:-y, -le

Diğer 53

Mısra: 27

İnsan, şahıs, kimse.

dirleridi cemî' 'ulüm-ı zâhireyi tekmiñ eyledi 'ilm-i kelâma felsefiyyâta tevağğul eyledi ve kendüye akrân tokuz kişiyle

2. kişi:

Diğer 60

Mısra: 26

İnsan, şahıs, kimse.

virmedi ol kişi bir gün ikdâm ile istedi şeyh ol kimesneyi içerü da'vet eyledi şeyhün evi öninde bağçe vardı ol kimesneye

kıssa-i mecnûn ve leylâsı:

1. kıssa-i mecnûn ve leylâsı:-s, -i

Diğer 74

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Leyla ve Mecnun hikâyesi.

II Hamdullah Hamdi tarafından 1499-1500 yılında Molla Câmi'nin aynı konudaki eserinin etkisinde yazılan mesnevi.

Kıssa-ı Yûsuf kitabını nazım eylemişdür ve manzûm Kıssa-i Mecnûn ve Leylâsı meşhûrdur ve 'ilm-i taşavvufda

kıssa-ı yûsuf:

1. kıssa-ı yûsuf:

Diğer 74

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

"Ahsenü'l-Kasas" yani

"Kıssaların En Güzeli" olarak anılan Yusuf Peygamber'in kıssası. II Hamdullah Hamdi tarafından 1493 yılında Molla

Câmî'nin eserine nazire olarak yazdığı mesnevi.

Kıssa-ı Yûsuf kitabını nazım eylemişdür ve manzûm Kıssa-i Mecnûn ve Leylâsı meşhûrdur ve 'ilm-i taşavvufda

kisve:

1. kisvelerine:-ler, -i, -n, -e

Diğer 59

Mısra: 6

Elbise, kıyafet.

âyetinün 'umûmın giderdi pes Peyğamberden ezvâcınun nafağalarına ve kisvelerine ve sayir havâyiclerine inkızâ'-i 'iddetlerine

kitâb:

1. kitâba:-a

Diğer 55

Mısra: 12

Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün; herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser.

virdi şeyhün bu kerâmetin göricek Sefer-şâh şıdk ile mürîd oldu ve Şeyh İbrâhīm ol kitâba Güلزâr diyü ad virdi Mevlânâ

2. kitâbı:-ı

Diğer 55

Mısra: 7

Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün; herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser.

velâyet ise şeyhün buyurduğı kitâbı bu kaftân işâretinden bilür didi Kayseriyyeye vardı meger Şeyh İbrâhîme bu hâl

3. kitâbı:-ı

Diğer 74

Mısra: 13

Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün; herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser.

cem' eylemişdür Mesâi'l-i Mühimmeyi yazmışdur ve manzûm

Münisü'l-'Uşşak adlı kitabı ve
Kıyâfet-nâmesi

4. kitab:

Diğer 54

Mısra: 29

*Bir araya getirilmiş yazılı
veya basılı yapraklardan
meydana gelen bütün; herhangi
bir konuda yazılmış manzum
veya mensur eser.*

Kayseriyyede halifemiz Şeyh
İbrâhîm seni irşâd eylesün
didi ve şu makûle bir kitâb te'lif
eylesün didi pes Mevlânâ Sefer-
şâh

5. kitab:

Diğer 55

Mısra: 5

*Bir araya getirilmiş yazılı
veya basılı yapraklardan
meydana gelen bütün; herhangi
bir konuda yazılmış manzum
veya mensur eser.*

kitâb dağı hakîkî ve mecâzî iki
vech ile yazılsun dimişdi
Mevlânâ Sefer-şâh gönünden
eyitdi eger Şeyh İbrâhîm şâhib-i

6. kitab:

Diğer 55

Mısra: 18

*Bir araya getirilmiş yazılı
veya basılı yapraklardan
meydana gelen bütün; herhangi
bir konuda yazılmış manzum
veya mensur eser.*

pes Mevlânâ Sefer-şâh taşavvufi
tekmil eyledi 'İlm-i
taşavvufda Ziyâfetü'l-İhvân bi-
Maîfâ'imi'l-'İrfân adlı kitâb

7. kitabı: -uñ

Diğer 55

Mısra: 9

*Bir araya getirilmiş yazılı
veya basılı yapraklardan
meydana gelen bütün; herhangi
bir konuda yazılmış manzum
veya mensur eser.*

ma'lûm olmuşdu Sefer-şâh
varınca şeyhün buyurduğu üzere
kitabı

birkaç cüzden te'lif eylemişdi
Sefer-şâh varıcağ ol cüzleri

8. kitab:

Diğer 61

Mısra: 17

*Bir araya getirilmiş yazılı
veya basılı yapraklardan
meydana gelen bütün; herhangi
bir konuda yazılmış manzum
veya mensur eser.*

ol kızuñ hâlâ Göynükde evlâdı
vardur Akşemseddîn bir
kitâb arkasına kendü hatt-ı
şerifleriyle yazmışlar tarîk-i

9. kitab:

Diğer 68

Mısra: 5

*Bir araya getirilmiş yazılı
veya basılı yapraklardan
meydana gelen bütün; herhangi
bir konuda yazılmış manzum
veya mensur eser.*

eyledi bu iki kitâb yanından
gitmezdi ve dağı iç
edük geymezdi amma iç edüğe
mesh idüp namâz kılana uyardı

10. kitab:

Diğer 70

Mısra: 5

*Bir araya getirilmiş yazılı
veya basılı yapraklardan
meydana gelen bütün; herhangi
bir konuda yazılmış manzum
veya mensur eser.*

Oturup halkı tarîk-ı Hakkâ
da'vet ve irşâd iden budur
Bunuñ
ahlâkı ve evşâfı ve kerâmâtı ve
hikâyâtı ayrı kitâb olmağa

11. kitab:

Diğer 74

Mısra: 5

*Bir araya getirilmiş yazılı
veya basılı yapraklardan
meydana gelen bütün; herhangi
bir konuda yazılmış manzum
veya mensur eser.*

vardı Hamdî mürîd olup murâda
irdi Hamdî Çelebi tefâsire
müte'allık iki cild kitâb cem'
eyledi Mecâlisü't-Tefâsîr

12. kitab:

Diğer 74

Mısra: 7

*Bir araya getirilmiş yazılı
veya basılı yapraklardan
meydana gelen bütün; herhangi
bir konuda yazılmış manzum
veya mensur eser.*

dimekle müte'âfedür içinde çok
tahrîrleri ve tedkîkleri
vardur ve Ahmediye adlı kitâb
nazm eylemişdür ve

13. kitab:

Diğer 74

Mısra: 11

*Bir araya getirilmiş yazılı
veya basılı yapraklardan
meydana gelen bütün; herhangi
bir konuda yazılmış manzum
veya mensur eser.*

bir risâle cem' eylemişdür ki
gözler görmedük ve kulaklar
işitmedük 'acâyib yazmışdur ve
'ilm-i fıkıhda dağı bir kitâb

14. kitabını: -ı, -n, -i

Diğer 74

Mısra: 8

*Bir araya getirilmiş yazılı
veya basılı yapraklardan
meydana gelen bütün; herhangi
bir konuda yazılmış manzum
veya mensur eser.*

Kıssa-ı Yüsuf kitabını nazm
eylemişdür ve manzûm
Kıssa-i Mecnûn ve Leylâsı
meşhûrdur ve 'ilm-i taşavvufda

kitâb olmağa:

1. kitâb olmağa: -mağ, -a

Diğer 74

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Kitap olmak, bir kitap
oluşturacak kadar fazla
anlamında.*

vardur ve kasâ'idi ve eş'arı
hurûf üzere müdevvendür
merhûmuñ
menâkıbı ve kerâmâtı çokdur
müstakîl kitâb olmağa

kitâb-ı kâzî-han:

1. kitâb-ı kâzî-han:

Diğer 74

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

*Haneî hukukçusu
Kâdîhan'ın (ö. 592/1196) el-
Fetâva'l-Hâniye veya el-
Hâniyye diye de anılan fıkha
dair eseri.*

2. kitâb-ı kâzî-han:

Diğer 74

Mısra: 25
Kelime Tipi: -
Hanefî hukukçusu
Kādiḥan'ın (ö. 592/1196) el-
Fetāva'l-Hāniye veya el-
Hāniye diye de anılan fıkha
dair eseri.

āhirihi yazmışlar ve merhūm
Kādiri Efendi kâzî-’ asker iken
merhūma
Kitāb-ı Kāzî-ḥan yazdırdı
evvelinden āhiriine dek

kitābuñ:

1. **kitābuñ:**
Diğer 55
Mısra: 14
Bir araya getirilmiş yazılı
veya basılı yapraklardan
meydana gelen bütün; herhangi
bir konuda yazılmış manzum
veya mensur eser. II Gülzâr-ı
Manevi.

Sefer-şāhı Akşemseddine irşād
içün gönderdüğine ol
kitābuñ evvelinde işāret eder ve
buyurur ki beyt

kit' a-ı tarīhi:

1. **kit' a-ı tarīhi:-i**
Diğer 75
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Bir olayın meydana geldiği
tarihi belirten kit'a.

zā'if ve naḥif seyyid ki Hüseyin
Enisi gedā merhūmuñ mevtine
bu kit' a-ı tarīhi söyledi

kitlīg:

1. **kitlīg:-aa**
Diğer 56
Mısra: 28
Kuraklık vb. sebeplerle
ürün yetiştirmemesinden ve
yiyecek maddelerinin azlığından
ileri gelen sıkıntı ve açlık.

Hızıra şordum cevāb virdi ki ol
kitlīg siz irişmezsiz didi
anuñ içün ol tuḥmı dökdüm didi
hikāyet olunur ki Akşeyḥe bir

kıyāfet-nāme:

1. **kıyāfet-nāmesi:-s, -i**
Diğer 74

Mısra: 13
İnsanın giyimine veya dış
görünüşüne bakarak ve buna
dayanarak kişiliğini, ahlakını,
kişilik özelliklerini tahmin
bilgisini içeren kitap. II
Hamdullah Hamdi'nin mesnevi
tarzında yazdığı eseri.

cem' eylemişdür Mesāi'l-i
Mühimmeyi yazmışdur ve
manzūm
Münisü'l-'Uşşak adlı kitābı ve
Kıyāfet-nāmesi

kıyāmat:

1. **kıyāmate:-e**
Diğer 56
Mısra: 24
Kıyamet.

cevāb virdi ki kıyāmate yakın
melhame-i kübrā vardır ol
melhameden bir iki yıl evvel
yağmur yağmayup kaḥt olsa

kız:

1. **kızı:-ı**
Diğer 42
Mısra: 25
Kız çocuğu.

bir kızı marziye oldu tabībler
'ilācından 'āciz oldu 'ilācdan
ferāgat eylediler 'ākibet şeyḥe
mürācā'at eylediler Şeyḥ

2. **kızına:-ı, -n, -a**
Diğer 43
Mısra: 1
Kız çocuğu.

Muḥammed Ḥan ol kızına
Begbāzārı kazaasında pirinç

3. **kızı:-ı**
Diğer 53
Mısra: 16
Kız çocuğu.

bāzırgānuñ üç oğlu ve bir kızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyḥ hoş-hātur olduğu vakt
oğlancukları du'ā ve himmet

4. **kızcağaza:-cağaz, -a**
Diğer 55
Mısra: 24
Kız çocuğu.

ve himmet istemege ilettişdi ki
üç oğlunuñ aḥvālī
zıkr olundu eyle olsa ḥazret-i

şeyḥ ol kızcağaza evlād-ıla
himmet

5. **kızın:-ın**
Diğer 55
Mısra: 22
Kız çocuğu.

kazāsındadır ve daḥı ol zıkr
olunan tācir ki Akşemseddine
üç oğlın ve bir kızın du'ā

6. **kız:**
Diğer 61
Mısra: 9
Kız çocuğu.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabaḥ oldu kızı babası
anda buldı vākı'ayı kız hikāyet
eyledi lākin kızcağazuñ iki
gözleri

7. **kızcağaz:-cağaz**
Diğer 61
Mısra: 5
Kız çocuğu.

diledi şeyḥ kabūl eylemedi
hikāyet olunur ki Göynükde bir
nā-bālīga kızcağaz geç vakt
evden taşra çıktı cinnileruñ

8. **kızcağaz:-cağaz**
Diğer 61
Mısra: 8
Kız çocuğu.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabaḥ oldu kızı babası
anda buldı vākı'ayı kız hikāyet
eyledi lākin kızcağazuñ iki
gözleri

9. **kızcağaz:-cağaz**
Diğer 61
Mısra: 11
Kız çocuğu.

görmez olmuş her devā ki
eylediler dermān olmadı
meger bir gün ol kızcağaz
pencerde otururdu

10. **kızcağazı:-cağaz, -ı**
Diğer 61
Mısra: 6
Kız çocuğu.

dirneği vardı ol kızcağazı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışār tağında oynayup
gezerken ḥorus ötdi cinniler

11. **kızcağazuñ:-cağaz, -uñ****Diğer 61**

Mısra: 9

Kız çocuğu.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabağ oldu kızı babası
anda buldı vâkı'ayı kız hikâyet
eyledi lakin kızcağazuñ iki
gözleri

12. **kızı:-ı****Diğer 61**

Mısra: 8

Kız çocuğu.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabağ oldu kızı babası
anda buldı vâkı'ayı kız hikâyet
eyledi lakin kızcağazuñ iki
gözleri

13. **kızıñ:-uñ****Diğer 61**

Mısra: 13

Kız çocuğu.

Akşemseddin şüfiler ile öñinde
'alem ile ol araya uğradı
şeyhüñ ruhâniyyeti berekâtıyla
kızıñ gözüne nûr geldi babasına

14. **kızıñ:-uñ****Diğer 61**

Mısra: 15

Kız çocuğu.

anasına çağırdı gözüm gördi
şeyhüñ 'alemin ve şeyhi gördüm
didi halk kızuñ üstüne üşdiler
gözleri görmiş buldılar

15. **kızıñ:-uñ****Diğer 61**

Mısra: 16

Kız çocuğu.

ol kızuñ hâlâ Göynükde evlâdı
vardur Akşemseddin bir
kitâb arkasına kendü hatt-ı
şerifleriyle yazmışlar tarîk-i

kızılca bedreddin:1. **kızılca bedreddin:****Diğer 63**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Kızılca (Ahmer) Bedreddin.**Hacı Bayram Velî'nin**halîfelerinden. Bayramîlik'in**İstanbul'daki ilk temsilcileri**arasında yer alır.*

mü'essir idi anlardan çok kimse
zirve-i velâyete yetişdi İnce
Bedreddin ve Kızılca Bedreddin
ve Baba Nahhâs-ı Ankaravî

ko:1. **kodı:-dı****Diğer 71**

Mısra: 20

Bırakmak, koymak.

arkasına geydirdi nâ-gehân bir
kelb geldi Nûru'l-hüdâ kalkdı
ol kaftânı ol kelbün arkasına
kodı rivâyet olunur ki

2. **kodılar:-dı, -lar****Diğer 54**

Mısra: 3

(İsim) vermek, koymak.

halk anlara lakab kodılar cum'a
gün olup halk câmi'e giricek
anlar meyhânece cem' olurlardı
hamr içerdiler ser-hoş olurlardı

3. **koydılar:-y, -dı, -lar****Diğer 38**

Mısra: 3

Bırakmak, koymak.

kerâmeti görüp kurdı götürüp
mübârek elini tâbût içine
koydılar yine çıkıdı bir ehl-i
ferâset kimse kurdı yapışmağ
ile

4. **koydılar:-y, -dı, -lar****Diğer 38**

Mısra: 4

Bırakmak, koymak.

yunmak lâzım geldi diyüp
yudılar tâbût içine koydılar ol
zemândan soñra Şeyh Hamzaya
Kurdboğan didiler Hâlâ ol

5. **komak:-mak****Diğer 72**

Mısra: 9

Bırakmak, koymak.

olunur ki Nûru'l-hüdâ âhirete
gider olcağ vaşiyet eyledi kim
kabrumüñ üzerini örtmeyeler
diyu kabri açuk komak meşrû

köfte kebâbı:1. **köfte kebâbı:-ı****Diğer 57**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Köfte kebâbı.

ta'am dağı yokdur meger şeyh
köfte kebâbı bişürdi kebâb
demürin kapu yaruğundan
şokayın anuñla ta'amlan didi
eyle

köhne:1. **köhne:****Diğer 56**

Mısra: 10

Eski II değersiz, önemsiz.

eyledi bâri şol köhne kürklü
şüfinün boynın urayın Maḥmūd
Paşa dağı dürlü te'vil eyledi
güç-ile men' eyledi pâdişâhum
siz

kon:1. **konup:-up****Diğer 47**

Mısra: 13

*Konaklamak, bir yerde
kalmak.*

hulefâ'-i râşidinden ve
tâbi'inden niçe ulular gelüp
Kostantiniyye üzerine konup
harb idüp müyesser olmadığın

konağ:1. **konağına:-ı, -n, -a****Diğer 73**

Mısra: 4

Konuk, misafir.

Sultân Bâyezid Muḥammed Han
Câmîye nice def'a
mektûb gönderüp envâ-ı ri'âyet
ideyin ve her konağına

koñşı:1. **koñşısı:-s, -ı****Diğer 53**

Mısra: 15

Komşu.

çağurdu şeyh pilavı şâhibine
virün didi virdiler hikâyet
olunur
ki Göynükde Akşemseddinün
bir tacir koñşısı varıdı ol

2. **koñşılıyla:-lar, -ı, -y, -la****Diğer 68**

Mısra: 10

Komşu.

hasbiyallāh veni‘mel-vekil
dimege müdāvemem iderdi
hikāyet
olunur ki bir gün koñşılıyla
bayram cem‘iyyetine vardı

konuğ:

1. **konuğ:-ı**
Diğer 39
Mısra: 16
Konuk, misafir.

sofrasına da‘vet eyleyüp zencir
ile cebren gelen konuğ bu
vech ile konuğlarlar didi
Akşemseddin Hâzretlerine
irâdet-i

konuk:

1. **konuğlarlar:-la, -r, -lar**
Diğer 39
Mısra: 17
Misafir etmek, ağırlamak.

sofrasına da‘vet eyleyüp zencir
ile cebren gelen konuğ bu
vech ile konuğlarlar didi
Akşemseddin Hâzretlerine
irâdet-i

konuk ol:

1. **konuk ol:**
Diğer 69
Mısra: 21
Kelime Tipi: -
Bir yere, eve misafir olmak.

geldi hikāyet olunur ki bir a‘mā
karıcuğ ‘Abdülkâdir Efendiye
vardı ‘ilâc sordı merhûm eyitti
bu gice bize konuğ ol

konuk oldu:

1. **konuk oldu:-dı**
Diğer 69
Mısra: 18
Kelime Tipi: -
Bir yere, eve misafir olmak.

yol azdı hilâf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuğ oldu
şabâh kalkdı gördi atnuñ ayağı
şışmış yürimez döndi eve

konuya:

1. **konyada:-da**
Diğer 63
Mısra: 19
Konya şehri.

Şeyh İbrâhîm bin Sarrâf
Hüseyn rahmehullâh Sivasda
toğmuşdur tahşil-i ‘ilmi
Konyada Mevlânâ Şaru

koş:

1. **koşdı:-dı**
Diğer 51
Mısra: 1
*Eşlik etmek, beraberinde
bulunmak.*

Yezîdi bile koşdı Koştantınıyye
üzerine gazâyâ
gönderdi ol ‘azîm gazâyı işiden
ulular cem‘ oldılar Ebû

köse:

1. **köse:**
Diğer 71
Mısra: 13
*Biyyığı, sakalı çıkmayan
(erkek).*

köse aslâ şakalı yoğ-ıdı bir gün
Nûru‘l-hüdâya geldi
yalvardı himmet eyle şakalum
gelsün didi pes Nûru‘l-hüdâ

2. **köşesinde:-si, -n, -de**
Diğer 44
Mısra: 15
Far. Köşe.

Şeyh karañulı halvet köşesinde
otururdu Zâr zâr
ağlardı yemezdi içmezdi ol
zemân ‘ulemâsından biri

kösec:

1. **kösec:**
Diğer 39
Mısra: 15
*Biyyığı, sakalı çıkmayan
(erkek).*

ol kelbecizlere virilen ta‘āmuñ
yanına oturdu yemeğe başladı
Hâcî Bayram bî-ihtiyâr yâ kösec
beni yakduñ didi kendü

2. **kösec:**
Diğer 45
Mısra: 4
*Biyyığı, sakalı çıkmayan
(erkek).*

didi hikāyet olunur ki Hâcî
Bayram hâzretleri şeyhe dimiş
ki
ya Kösec niçe bir riyâzet

kılursın sen bu riyâzatla nûr-ı
maḥz

koştantınıyye:

1. **koştantınıyye:**
Diğer 48
Mısra: 7
İstanbul.

i‘tibâr ve i‘tikâd eyleyüp yarak
gördi Koştantınıyye üzerine
vardı elli dört gün ceng eyledi
âhîr Firengistândan İstanbula

2. **koştantınıyye:**
Diğer 48
Mısra: 23
İstanbul.

yürüyüş eylesünler ol gün feth
ola Koştantınıyye içi
şadâ-yı ezânla dola didi pes ol
gün ol sâ‘at oldu

3. **koştantınıyye:**
Diğer 49
Mısra: 19
İstanbul.

salmışdı hikāyet olunur ki
Koştantınıyye feth olundukdan
soñra Akşemseddin nâ-bedîd
oldı Sultân Muhammed Han
aradı

4. **koştantınıyye:**
Diğer 51
Mısra: 1
İstanbul.

Yezîdi bile koşdı Koştantınıyye
üzerine gazâyâ
gönderdi ol ‘azîm gazâyı işiden
ulular cem‘ oldılar Ebû

5. **koştantınıyye:**
Diğer 51
Mısra: 4
İstanbul.

Eyyüb-ı Enşârî dahı ol ‘askerile
küffâra gazâ için
Koştantınıyye üzerine geldi
anda vefât eyledi Koştantınıyye

6. **koştantınıyye:**
Diğer 51
Mısra: 4
İstanbul.

Eyyüb-ı Enşârî dahı ol ‘askerile
küffâra gazâ için

Koştantınıyye üzerine geldi
anda vefât eyledi Koştantınıyye

7. koştantınıyye:

Diğer 51

Mısra: 11

İstanbul.

pes Koştantınıyye feth oldu
Sultân Muḥammed
Akşemseddinden
Ebû Eyyûbün kabr-i şerîfin
ta'yîn eylemek iltimâs eyledi

8. koştantınıyye:

Diğer 52

Mısra: 18

İstanbul.

yine cem' olurdu didi rivâyet
olunur ki merhûm
Sultân Muḥammed Ḥan gâzî
Koştantınıyye feth olunduğdan

9. koştantınıyye:

Diğer 56

Mısra: 27

İstanbul.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurağda biter Koştantınıyye
fethinde ḳarındaşum

10. koştantınıyye:

Diğer 47

Mısra: 13

İstanbul.

ḥulefâ'-i râşîdinden ve
tâbi'inden niçe ulular gelüp
Koştantınıyye üzerine konup
ḥarb idüp müyesser olmadığın

11. koştantınıyyeyi:-y, -i

Diğer 48

Mısra: 3

İstanbul.

ma'nâsını istedi cevâb virdi ki
evvelâ Koştantınıyyeyi
Sultân Muḥammed Ḥan feth
eyler şoñra benî-aşfar alur Beni-
aşfar

12. koştantınıyyenüñ:-n, -üñ

Diğer 49

Mısra: 14

İstanbul.

şeyḥün ta'yîn-i vakt
eyledüğinden sü'âl eylediler

cevâb virüp
ḳarındaşum Hızır ile 'ilm-i
ledünnide Koştantınıyyenüñ

13. koştantınıyyeye:-y, -e

Diğer 51

Mısra: 7

İstanbul.

'ısyânı Koştantınıyyeye
geldükden on yıl şoñra oldu zîrâ
Mu'âviye sittin senesinde vefât
eyledükden şoñra Yezîd

kostantınıyye fethin:

1. koştantınıyye fethin:-n

Diğer 47

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İstanbul'un fethi.

Koştantınıyye fethin müşâvere
eyledi birisi mübâşerete râzî
olmadı Ashâb-ı Resûlullâhdan
şallallâhü 'aleyhi ve sellem ve

kötürüm oldu:

1. kötürüm oldu:-dı

Diğer 70

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

(Bacak için) Yürüyemeyen,
sakat olmak.

olduğın zemânda ol altunı gerek
mi ola dırsın didi 'âkıbet
mezbûr Emru'llâh kötürüm oldu
ol ḥâl ile vefât eyledi

kötürüm olduğın:

1. kötürüm olduğın:-duğ, -ın

Diğer 70

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

(Bacak için) Yürüyemeyen,
sakat olmak.

olduğın zemânda ol altunı gerek
mi ola dırsın didi 'âkıbet
mezbûr Emru'llâh kötürüm oldu
ol ḥâl ile vefât eyledi

köy:

1. koydı:-dı

Diğer 69

Mısra: 5

Koymak, bir şeyi bir yere
bırakmak, belli bir yere
yerleştirmek.

ol ḥıynde çayırdı idi kalkdı
koyunuñ bir cânibin çayırdan
çıkardı çoban koyunuñ bir
cânibin yine koydı ol cânibin
yine

2. koydı:-dı

Diğer 69

Mısra: 6

Koymak, bir şeyi bir yere
bırakmak, belli bir yere
yerleştirmek.

çıkardı çoban yine koydı âḥır ol
çoban merhûmı bilmeyüp
çevgânla urdı merhûm tınmadı
hemân döndi pes çoban

3. köyde:-de

Diğer 41

Mısra: 3

Köy, mahalli idare
teşkilatının en küçük yerleşim
yeri.

köyde daḥı ḥalk üşüp keşret
ḥaşıl oldu andan daḥı gitti
Göynüke
mescid yaptı degirmen yaptı
ḥikâyet olunur ki

4. köye:-e

Diğer 41

Mısra: 1

Köy, mahalli idare
teşkilatının en küçük yerleşim
yeri.

ırak taḡuñ üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirler El'an şeyḥün anda ebnâsı
ve evlâdı vardır ba'de ol

5. köyde:-de

Diğer 65

Mısra: 19

Köy, mahalli idare
teşkilatının en küçük yerleşim
yeri.

olmadı pes Akşeyḥi ziyârete
koşdı ol vakit Akşeyḥ Evlûk
nâm köyde sâkin idi ki İskilip
ḳurbındadır ol

6. köyde:-de

Diğer 69

Mısra: 2

Köy, mahalli idare
teşkilatının en küçük yerleşim
yeri.

didi ḥikâyet olunur ki
merhûmuñ köyde evi ḳurbında
bârü

çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhûm meger

7. köyde:-de

Diğer 69

Mısra: 18

*Köy, mahallî idare
teşkilatının en küçük yerleşim
yeri.*

yol azdı hîlâf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldu
şabâh kalkdı gördi atnuñ ayağı
şişmiş yürimez döndi eve

8. köye:-e

Diğer 71

Mısra: 6

*Köy, mahallî idare
teşkilatının en küçük yerleşim
yeri.*

vardur El'ân Nûru'l-hüdâ bınarı
dirler ol bınarı 'aşasıyla
çıkarıdır dirler nakl olunur ki bir
gün Akşemseddîn köye gider

9. koymayasız:-ma, -y, -a, -sız

Diğer 49

Mısra: 2

Almamak, kabul etmemek.

şeyh şüfilere ısmarlamışdı ki
benüm üzerüme hiç kimse
koymayasız Pâdişâh şeyhe
gelmecek gazâb eyledi kalkdı

10. koyuldılar:-ul, -dı, -lar

Diğer 49

Mısra: 12

*Koyulmak, girişmek. II Bir
amaç için bir yere doğru gitmek.*

'asker-i islâmuñ öñince ak
'abâlar geymiş bir tâ'ife hışâra
koyuldılar hemân ol sâ'at kal'a
fetih oldu hikâyet olunur ki

11. koyardı:-ar, -dı

Diğer 65

Mısra: 14

*Koymak, bir şeyi bir yere
bırakmak, belli bir yere
yerleştirmek.*

koyardı tenevvür ile
mücâhedeyi Şeyh İbrâhîm ihdâs
eyledi
rivâyet olunur ki Şeyh İbrâhîm
Akşemseddîn Hazretleri
halvetde

12. koyup:-up

Diğer 73

Mısra: 15

*Koymak, bir şeyi bir yere
bırakmak, belli bir yere
yerleştirmek.*

üzerine koyup benüm şâ'ir
oğlum diyü oşşardı
Akşemseddîn
vefât eyledüğü zemân Hamdî
Çelebi on yaşında kaldı envâ'-ı

koyun:

1. koyun:

Diğer 52

Mısra: 15

Koyun.

zîrâ ben hayvanât güderdüm bu
araya geldüğümde koyun bu
mezâr-ı şerîfün üzerine
uğramazdı ol araya varıcak iki
bölünürdi

2. koyun:

Diğer 69

Mısra: 3

Koyun.

didi hikâyet olunur ki
merhûmuñ köyde evi kurbında
bârû
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhûm meger

3. koyunuñ:-uñ

Diğer 69

Mısra: 4

Koyun.

ol hîynde çayırda idi kalkdı
koyunuñ bir cânibin çayırda
çıkarıdır çoban koyunuñ bir
cânibin yine koydı ol cânibin
yine

4. koyunuñ:-uñ

Diğer 69

Mısra: 5

Koyun.

ol hîynde çayırda idi kalkdı
koyunuñ bir cânibin çayırda
çıkarıdır çoban koyunuñ bir
cânibin yine koydı ol cânibin
yine

kubbe-i 'âliye:

1. kubbe-i 'âliye:

Diğer 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüksek kubbe.

kubbe-i 'âliye bünyâd olundu
rivâyet olunur ki keşret-i

küçük:

1. küçük:

Diğer 53

Mısra: 25

Küçük.

Câmi'-i şerîfinde imâm oldu kırk
yıl imâmet eyledi Mevlânâ
Muhammed Halife dirleridi ve
küçük oğluna Mevlânâ Seferşâh

küçük:

1. küçüğün:-in

Diğer 53

Mısra: 20

Küçük. II Küçük çocuk.

küçüğün okumaga işâret eyledi
ol ticârete ta'yîn olunan maldâr
oldı Hindüstâna ticârete gitti
anda vefât eyledi ve ol

küffâr:

1. küffâr:

Diğer 37

Mısra: 3

*Kâfirler, müslüman
olmayanlar.*

cedd-i a'lâsıdur Ca'fer küffâr
elinde şehîd olup evladı kalmadı
ve Muhammed Şihâbeddîn-i
Sühreverdînuñ cedd-i a'lâsıdur

2. küffâra:-a

Diğer 51

Mısra: 3

*Kâfirler, müslüman
olmayanlar.*

Eyyüb-ı Enşârî dahı ol 'askerile
küffâra gazâ için
Kostantınıyye üzerine geldi
anda vefât eyledi Kostantınıyye

3. küffâra:-a

Diğer 51

Mısra: 5

*Kâfirler, müslüman
olmayanlar.*

kurbında defn eylediler Ebû
Eyyübün Yezîd ile küffâra

ğazāya geldiği ba'îd degüldür
zîrâ Yezîdüñ ziyâde tuğyânı ve

kul e'üzü bi-rabbi'l felak:

1. kul e'üzü bi-rabbi'l felak:

Diğer 62

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Ayet**

*De ki: Sabahın Rabbine
sığınırım. Felak suresi 1. ayet.*

vazîfe biñ kul hevallâhu ehad ve
biñ lâ-ilâhe illallah ve iki rek'at
nemâz-ı hâcet didâr üçüncü gice
vazîfe biñ kul e'üzü bi-rabbi'l

kul e'üzü bi-rabbin'nâs:

1. kul e'üzü bi-rabbin'nâs:

Diğer 62

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Ayet**

*De ki: Sığınırım insanların
Rabbine. Nas suresinin 1. ayeti.*

felak ve biñ lâ-ilâhe illallah ve
iki rek'at nemâz-ı hâcet
ref'u'l hicâbdur dördüncü gice
vazîfe biñ kul e'üzü bi-
rabbin'nâs

kul hevallâhu ehad:

1. kul hevallâhu ehad:

Diğer 62

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Ayet**

*De ki: O Allah, birdir.
İhlas suresi 1. ayet.*

vazîfe biñ kul hevallâhu ehad ve
biñ lâ-ilâhe illallah ve iki rek'at
nemâz-ı hâcet didâr üçüncü gice
vazîfe biñ kul e'üzü bi-rabbi'l

kulaklar işitmedük:

1. kulaklar işitmedük:

Diğer 74

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

*Daha önce hiç
duyulmamış, eşi benzeri
olmayan.*

bir risâle cem' eylemişdür ki
gözler görmedük ve kulaklar
işitmedük 'acâyib yazmışdur ve
'ilm-i fıkıhda dahı bir kitâb

kullan:

1. kullanur:-ur

Diğer 65

Mısra: 12

*Bir kimseyi bir hizmette
çalıştırmak, bir hizmette
bulundurmak.*

getüren dervişleri muqaddemâ
gündüz kullanur gice ihyâ
itdürürdi aña dek ki feth
müyesser ola ba'de halvete

kurak:

1. kurakda:-da

Diğer 56

Mısra: 27

*Kurak olma, yağmur
yağmama durumu.*

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümece
otı kurakda biter Kostañtınıyye
fethinde karındaşum

kur'an-ı 'azîmi:

1. kur'an-ı 'azîmi:-i

Diğer 40

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yüce Kur'an-ı Kerim.

'azîmi evvelinden âhirine dek
temâm hıfz eyledi ve 'ilm-i
zâhirde
Akşemseddîn Hazretlerinüñ bî-
nazîr idüğü 'ilm-i taşavvufda

kurb:

1. kurbında:-ı, -n, -da

Diğer 49

Mısra: 21

Ar. Yakın, civar.

bulımadı üç günden soñra
Edirnekapısı kurbında bir
vîrânede
'ibâdet ider buldılar ol
zemândan berü ol maħalleye
Akşeyh

2. kurbında:-ı, -n, -da

Diğer 51

Mısra: 5

Ar. Yakın, civar.

kurbında defn eylediler Ebū
Eyyūbuñ Yezîd ile küffâra

ğazāya geldiği ba'îd degüldür
zîrâ Yezîdüñ ziyâde tuğyânı ve

3. kurbında:-ı, -n, -da

Diğer 52

Mısra: 5

Ar. Yakın, civar.

mezâr binâ eyledi ve kazup
yaparken kabır-i şerîfün
kurbında bir
ayazma çıkdı eyle olsa Sultân
Muħammed Ħan ve säyir

4. kurbındadır:-ı, -n, -da, -dur

Diğer 65

Mısra: 19

Ar. Yakın, civar.

olmadı pes Akşeyhî ziyârete
koşdı ol vakıt Akşeyh Evlûk
nâm köyde sâkin idi ki İskilip
kurbındadır ol

5. kurbında:-ı, -n, -da

Diğer 69

Mısra: 2

Ar. Yakın, civar.

didi hikâyet olunur ki
merhûmuñ köyde evi kurbında
bârū
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhûm meger

kurd:

1. kurd:

Diğer 37

Mısra: 18

*Köpekgillerden, gri sarı
renkli, yırtıcı, etçil memeli
hayvan.*

didükleri kurd geldi Kabr-i
şerîflerin açdı cism-i
mübârekin yemek istedi Şeyh
Ħamza mübârek elin tâbütdan

2. kurdı:-ı

Diğer 37

Mısra: 20

*Köpekgillerden, gri sarı
renkli, yırtıcı, etçil memeli
hayvan.*

çıkardı ol kurdı kavradı
boğazından tutdı helâk eyledi

3. kurd:-a

Diğer 38

Mısra: 3

Köpekgillerden, gri sarı

renkli, yırtıcı, etçil memeli
hayvan.

kerāmeti görüp kurdı götürüp
mübārek elini tābūt içine
koydılar yine çıkdı bir ehl-i
ferāset kimse kurdı yapışmağ
ile

4. kurdı:-ı

Diğer 38

Mısra: 2

*Köpekgillerden, gri sarı
renkli, yırtıcı, etçil memeli
hayvan.*

kerāmeti görüp kurdı götürüp
mübārek elini tābūt içine
koydılar yine çıkdı bir ehl-i
ferāset kimse kurdı yapışmağ
ile

kurdboğan:

1. kurdboğan:

Diğer 38

Mısra: 5

*Kurt boğan (öldüren) II
Akşemseddin Hazretleri'nin
babası Hamza'nın lakabı.*

yunmak lāzım geldi diyüp
yudılar tābūt içine koydılar ol
zemāndan sonra Şeyh Hamzaya
Kurdboğan didiler Hālā ol

2. kurdboğan:

Diğer 38

Mısra: 6

*Kurt boğan (öldüren) II
Akşemseddin Hazretleri'nin
babası Hamza'nın lakabı.*

diyārda Kurdboğan mezārı
dimekle meşhurdur rivāyet
olunur
ki Akşemseddin yidi yaşındaydı
temām hatm-ı kelāmullāhı

kürk:

1. kürklü:-lü

Diğer 56

Mısra: 6

*Hayvan postundan
yapılmış giyecek.*

Pādīşāhla Maḥmūd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şüfī
ba'zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükçe kürkünün yeñi Sultān

2. kürklü:-lü

Diğer 56

Mısra: 10

*Hayvan postundan
yapılmış giyecek.*

eyledi bārī şol köhne kürklü
şüfīnün boynın urayın Maḥmūd
Paşa daḥı dürlü te'vil eyledi
güç-ile men' eyledi pādīşāhum
siz

3. kürkünün:-ü, -n, -i

Diğer 56

Mısra: 7

*Hayvan postundan
yapılmış giyecek.*

Pādīşāhla Maḥmūd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şüfī
ba'zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükçe kürkünün yeñi Sultān

kurkaf:

1. kurkafdan:-dan

Diğer 54

Mısra: 13

*Kuru, zayıf, cılız, ve
çelimsiz II Yeniçeri.*

olıcak aralarından birisi bu
mışra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu kurkafdan gelen
karkaf
birisi daḥı eyitdi

2. kurkafdan:-dan

Diğer 54

Mısra: 17

*Kuru, zayıf, cılız, ve
çelimsiz II Yeniçeri.*

Tağıldı 'asker-i ğussa
hücümünden anuñ şaf şaf
bu beytde kurkafdan murād
yeñiçeridir ve karkafdan murād

kurtul:-

1. kurtuldu:-dı

Diğer 71

Mısra: 11

*(Bir tehlikeden, sıkıntılı bir
durumdan) Stırılmak,
uzaklaşmak, selamete çıkmak,
halas olmak.*

alayazdı gücile kurtuldu döndi
geldi Nūru'l-hüda bile alup
gitdi rivāyet olunur ki Kaṭṭāroğlı
dimekle ma'rūf bir beg vardı

kuşluk vaktinde:

1. kuşluk vaktinde:-n, -de

Diğer 64

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

*Günün sabahla öğle
arasındaki saatleri.*

İskilibde yatur cümle ḥalvetde
idiler bunlar riyāzetle me'murlar
idi ammā baña her gün kuşluk
vaktinde bir çanak bulamaç ve

küstağı:

1. küstağı:

Diğer 40

Mısra: 19

*Çorum'un Kargı ilçesinde
bulunan Köse Dağı.*

çoğaldılar pes şeyh keşrete
düşdük diyü Begbāzārından
göçüp
İskilib kazāsında Küstağı
dimekle ma'rūf kaşabātdan

kutb:

1. kutb-ı:-ı, -dı

Diğer 50

Mısra: 5

*Mānevī mertebelerin en
yükseğinde bulunan kimse;
zahir ve batın âlemlerinin
idarecisi, âlemin kalbi, âlemde
Hak'ın halifesi vaziyetindeki
insan-ı kamil.*

miydi didi şeyh cevāb virdi ki ol
zemānda Faḳīḥ Ahmed
kutb-ı Allāhü te'ālā taşarrufı
aña virmiş idi ol

kutb-ı irşād seyh semsüddin:

1. kutb-ı irşād seyh semsüddin:

Diğer 46

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Akşemseddin irşād edici
bir kutuptur.*

Kutb-ı irşād Şeyh Şemsüddin
Tıfl-ı ferzend idüm aña bu faḳīr

kutb-ı sāhib-i taşarruf:

1. kutb-ı sāhib-i taşarruf:

Diğer 45

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Allah'ın eşyāyı ve bütün
varlıkları velilerinin emri altına*

vermiş olması sebebiyle
velilerin olaylar ve eşyâ
üzerinde hüküm yürütmeleri ve
onları idâre etmeleri sıfatında
en üst seviyeye ulaşan.

bulmuşdur hikâyet olunur ki
Akşemseddîn Hazretleri kutb-ı
şâhib-i taşarruf olmuşdı dâimâ
dirdi ki iş bu tıfl-ı şâgîr oğlum

kutbi'l-‘arîfîn:

1. **ḳutbî'l-‘arîfîn:**
Diğer 36
Mısra: 17
*Âriflerin kutbu, en büyüğü,
en yücesi.*

Be-cüz muhabbet-i merdân-ı
müstakîm
Ahvâl-i ekmelü'l-müdaḳḳikîn
ḳutbî'l-‘arîfîn meslekü's-sâlikîn

kutnî:

1. **ḳutnî:**
Diğer 55
Mısra: 3
*Pamuktan dokunmuş kalın
kumaş.*

ḳutnî idi ber-vech ile dikkürdi ki
iki yüzi daḳı yoz idi
Akşemseddînün Şeyḫ İbrâhîme
te'lîf eylesün diyü buyurduḡı

kütüb-i neffahda:

1. **kütüb-i neffahda:-da**
Diğer 58
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
*Hayırlı kimselerin
kitapları.*

ki eḥâdiş-i şihâḥda ve kütüb-i
neffahda şöyle görüldi ki
Hazret-i Resûlullâh şallallâhü
‘aleyhi ve sellem vefâtından
sonra

kütüb-i tevâriḥde:

1. **kütüb-i tevâriḥde:-de**
Diğer 50
Mısra: 14
Kelime Tipi: -
Tarih kitapları.

sevinürin didi hikâyet olunur ki
Sultân Muḥammed şeyḫe
eylemedi kütüb-i tevâriḥde
meşṭürdür ki Hazret-i
Resûlullâh

L

lâ:

1. **lâ:**
Diğer 35
Mısra: 9
*"Hayır, yok, deḡil!" gibi
anamlara gelen olumsuzluk
edatı.*

kemâ ḳâle's şeyḫü'l-Maḥfûz
raḥmetullâhi 'aleyhi lâ tezîni'l-
ḥalka bi-mizânike vezin nefseke
bi-mizâni'l-mürâḳibîne
'alâ ṭarîḳi'l-iḥtişâr bel 'alâ
nehe'il-iḥtişâr

lâ ilâhe illâ ente:

1. **lâ ilâhe illâ ente:**
Diğer 61
Mısra: 24
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Senden başka ilah yoktur.

su'âlihî'l-haḳḳu lâ ilâhe illâ ente
sübḥâneke'l-lezî lâ yenâmu ve
lâ yemutu lâ ilâhe illallâhu'l-
'azîmu'l-ḥalîm

lâ ilâhe illallâh:

1. **lâ ilâhe illallâh:**
Diğer 62
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
*"Allah'tan başka ilah
yoktur" anlamında kelime-i
tevhid zikri.*

evvel gice ḥalvetde vazîfe biñ
şalâvat ve biñ lâ ilâhe
illallâh iki rek'at nemâz-ı ḥâcet
şefâ'at-ı nebî ikinci gice

2. **lâ ilâhe illallâh:**
Diğer 62
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
*"Allah'tan başka ilah
yoktur" anlamında kelime-i
tevhid zikri.*

ve biñ lâ ilâhe illallâh ve iki
rek'at nemâz-ı ḥâcet
ref'ü'l-ḥicâb Şeyḫ Hâmîd bin
Mūsâ el-Ḳayserî

lâ ilâhe illallâhu'l-'azîmu'l- ḥalîm:

1. **lâ ilâhe illallâhu'l-'azîmu'l-
ḥalîm:**
Diğer 61
Mısra: 25
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
*Büyük, ulu ve Halim olan
Allah'tan başka ilah yoktur.*

su'âlihî'l-haḳḳu lâ ilâhe illâ ente
sübḥâneke'l-lezî lâ yenâmu ve
lâ yemutu lâ ilâhe illallâhu'l-
'azîmu'l-ḥalîm

lâ tezhebü'd-dünyâ hattâ teküne râbitatun beyne'l- müslimîne bi-mevzî'in yukâlû lehü bolan hattâ vukâtilüne benî'l asfara:

1. **lâ tezhebü'd-dünyâ hattâ
teküne râbitatun beyne'l-
müslimîne bi-mevzî'in yukâlû
lehü bolan hattâ vukâtilüne
benî'l asfara:-a**
Diğer 47
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Hadis**
*Müslümanlar Bolan denen
yerde bir araya gelmedikçe ve
Benî Asfar ile savaşmadıkça
dünya yok olmaz.*

vechehu kevkebun dürrîyyün fî
ḥaddihi'l-eymeni ḥâlun esvede
'aleyhi 'abâ'etâni ḳuṭvanyâtani
yemlikü 'işrine seneten bi-fethi
medâ'ini's-şirki ve 'an 'Avf
İbn-i Mâlik lâ tezhebü'd-dünyâ
hattâ teküne râbitatun beyne'l-
müslimîne

lâ yenâmu ve lâ yemutu:

1. **lâ yenâmu ve lâ yemutu:**
Diğer 61
Mısra: 25
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Uyumaz ve ölmezsin.

su'âlihî'l-haḳḳu lâ ilâhe illâ ente
sübḥâneke'l-lezî lâ yenâmu ve

lā yemutu lā ilāhe illallāhu'l-
'azīmu'l-ḥalīm

lā-ilāhe illallah:

1. lā-ilāhe illallah:

Diğer 62

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

"Allah'tan başka ilah

yoktur" anlamında kelime-i
tevhid zikri.

vazīfe biñ kul hevallāhu eḥad ve
biñ lā-ilāhe illallah ve iki rek'at
nemāz-ı ḥācet didār üçüncü gice
vazīfe biñ kul e'üzü bi-rabbi'l

2. lā-ilāhe illallah:

Diğer 62

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

"Allah'tan başka ilah

yoktur" anlamında kelime-i
tevhid zikri.

felak ve biñ lā-ilāhe illallah ve
iki rek'at nemāz-ı ḥācet
ref'u'l ḥicābdur dördüncü gice
vazīfe biñ kul e'üzü bi-
rabbin'nās

lakab:

1. lakab:

Diğer 54

Mısra: 3

Bir adamın ism-i aslîsinden
başka sonradan münasebetle
müsemma olduğu isim.

halk anlara lakab kodılar cum'a
gün olup halk cāmi'e giricek
anlar meyhāneye cem' olurlardı
hamr içerlerdi ser-ḥoş olurlardı

lākin:

1. lākin:

Diğer 61

Mısra: 9

Ama, ancak, fakat

anlamlarında bağlaç.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabaḥ oldu kıızı babası
anda buldı vākı'ay kız ḥikāyet
eyledi lākin kızcağazın iki
gözleri

2. lākin:

Diğer 38

Mısra: 23

Ama, ancak, fakat
anlamlarında bağlaç.

evfaḳ görüp Akşemseddine Hācî
Bayramı terḡib iderlerdi
lākin Hācî Bayram Ḥazretleri
kes-i nefis için ba'zı mühimmāt-
ı

3. lākin:

Diğer 41

Mısra: 11

Ama, ancak, fakat

anlamlarında bağlaç.

eylemişlerdi lākin ḥātırından
gitişdi otuz yıldan sonra
Göynük
kaşabasında mütemekkin olıcaḳ
bir gün bir sipāhi geldi şeyḫe

4. lākin:

Diğer 43

Mısra: 9

Ama, ancak, fakat

anlamlarında bağlaç.

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nāḡāḥ şeyḫün ol ata meylî oldu
lākin ol meyliden rücū' ve
istiḡfār

5. lākin:

Diğer 50

Mısra: 24

Ama, ancak, fakat

anlamlarında bağlaç.

resul arasında olan ihtilāf ve
muḥāşamāt ictihād ile olmuşdur
ḥubb-ı dünyâyıla ve riyāset için
degüldür lākin Yezîdin

6. lākin:

Diğer 53

Mısra: 7

Ama, ancak, fakat

anlamlarında bağlaç.

iḥtiyācî var didi pes vech-i
meşrūḥ üzere tārīḥ yazdılar
mermere
kızdılar el'an ol çeşme ol tārīḥle
mevcüddür lākin

7. lākin:

Diğer 56

Mısra: 5

Ama, ancak, fakat

anlamlarında bağlaç.

didi kalkdılar şeyḫün çadırına
vardılar selām verdiler Şeyḫ

'aleyküm es-selām didi lākin
kalkmadı ta'zīm eylemedi

8. lākin:

Diğer 69

Mısra: 24

Ama, ancak, fakat

anlamlarında bağlaç.

geldi merḫūmuñ menākıbı
çokdur lākin biz iḥtişār eyledük
Merḫūm 'Abdülkâdir Çelebi
sekiz yüz altmış sekiz senesinin

la'netu'l-lāhi ale men katelehu ve rāziye bi-katlihi:

1. la'netu'l-lāhi ale men

ḳatelehu ve rāziye bi-katlihi:

Diğer 51

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'ın lâneti onu

öldürenin ve ölümüne razı
olanın üzerindedir.

Ḥazret-i Hüseyinün razıyallāhu
'anhū ḳatline mübāşeret eyledi
La'netu'l-lāhi ale men ḳatelehu
ve rāziye bi-katlihi

lāzım geldi:

1. lāzım geldi:-di

Diğer 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gerekmek, elzem olmak.

yunmak lāzım geldi diyüp
yudılar tābūt içine koydılar ol
zemāndan sonra Şeyḫ Ḥamzaya
Ḳurdboğan didiler Ḥalā ol

lāzım geldükde:

1. lāzım geldükde:-dük, -de- dükde

Diğer 45

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Lazım olmak, gerekmek.

olursın vefātuñdan sonra seni
kimse görmez bu sebebdendir
ki birkaç kere türbe-i şerifeleri
açılmak lāzım geldükde ebnā-i

le ilāhe illallahü'l-azīmu'l-

ḥalīm:

1. le ilāhe illallahü'l-azīmu'l-

ḥalīm:

Diğer 61

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Büyük, ulu ve Halim olan**Allah'tan başka ilah yoktur.***le venāmū ve le yemutū:****1. le yenāmū ve le yemutū:****Diğer 61**

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Uyumaz ve ölmezsin.***lenābe:****1. lenābe:****Diğer 40**

Mısra: 9

Tövbe etmek.

te'lif eylediği risālelerden
ma'lumdur
velev irtebe'ta iblisü fî meclisihi
lenābe

lev:**1. lev:****Diğer 40**

Mısra: 10

Eğer, şayet; şart edati.

lev kara'a's-şahra bi-şav'ti
taḥzīrihi le-zābe
'ilm-i taşavvufda pes 'Arabī
risāle te'lif eylemişdür birisi

leyle-i berātdı:**1. leyle-i berātdı:-dı****Diğer 64**

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Berat Gecesi.

yedinci gice leyle-i berātdı Şeyḥ
Şāmī ki adı Ḥamzadur
Rūma tābi' Keskin nām kıaryede
yatur Mısrıluoğlu

le-zābe:**1. le-zābe:****Diğer 40**

Mısra: 10

Erimek.

lev kara'a's-şahra bi-şav'ti
taḥzīrihi le-zābe

'ilm-i taşavvufda pes 'Arabī

risāle te'lif eylemişdür birisi

lezzet:**1. lezzetin:-i, -n****Diğer 52**

Mısra: 1

*Herhangi bir şeyden alınan
zevk, haz, safa.*

Muḥammeden 'Abduhū ve
resülühü didi imān lezzetin tatdı
şevk ve sefāsından şabāḥ
olmadın ḳal'a burcına çıkdı ol
işāret

li-tea'leme:**1. li-tea'leme:****Diğer 35**

Mısra: 10

Öğrenmek için.

ve hikāyāt-ı evliyā merāyā-yı
ezkiyā olduğı için
li-tea'leme fażlehüm ve
iflāseke hemdem-i nesīm-i vişāl
maḥrem-i ḥarīm-i cemāl keşşāf-ı
müşkılāt-ı

li-zarüretin:**1. li-zarüretin:****Diğer 59**

Mısra: 17

*Zaruri olduğu için,
zorunluluktan.*

baḥşış itdüm li-zarüretin geyerin
geldük 'uryān gıtdük 'uryān
mine'l-eyn ile'l-eyn ve mā'l-
ḥāşıl fi'l-beyn

M**mā:****1. mā:****Diğer 41**

Mısra: 20

O şey ki.

ḥilāfet virdün ḥikmeti nedür
didiler Ḥacı Bayram cevāb virdi
ki
Hāzā kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimā yesme'u ve yerā
şümme ye'rifuhū ve hüam
yes'elüne min ḥikmetihī mā ra'ā
ev

mā'adā:**1. mā'adā:****Diğer 66**

Mısra: 7

-den başka, gayri.

bātına ihsān eylediğinden
mā'adā ebnā'-i kirām daḥı
virmişdür oğullarınıñ esāmisi
bunlardur Muḥammed

2. mā'adā:**Diğer 40**

Mısra: 14

-den başka, gayri.

Telḥişü Def'u'l-Meṭā'ın ve
bunlardan mā'adā bir Türkī
risāleleri
daḥı vardır Maḳāmāt-ı Evliyā
diyü ad virmişlerdür Hikāyet

mābeyn:**1. mābeynide:-i, -de****Diğer 50**

Mısra: 22

Aralarında.

uluları ve ekşeri 'Aliye bī'at
eylediler ve ba'zıları daḥı
Mu'āviyeye bī'at eylediler
mābeynide ihtilāf oldu aşḥāb-ı

mācerā:**1. mācerādan:-dan****Diğer 57**

Mısra: 26

Macera, baştan geçen olay.

toñmış şeyḥ ol maḥalden ḳalkdı
eve geldi bir şūfi ol mācerādan
şordı şeyḥ cevāb virdi ki ulu yol
evvel ol ḳabir şāḥibinüñ

ma'cün:**1. ma'cünlar:-lar****Diğer 42**

Mısra: 15

Macun, ilaç.

eylemişler Şerbetler ma'cünlar
turmıyup düzilür Şeyḥ
ṭabīblerden şordı ki bunuñ
marażı ne maraḫdur eyitdiler
falān

mahal:

1. **maḥalden:-den****Diğer 57**

Mısra: 26

Yer, mekan.

toñmış şeyh ol maḥalden kalkdı
eve geldi bir şüfî ol mâcerâdan
şordı şeyh cevâb virdi ki ulu yol
evvel ol qabir şâhibinüñ

maḥalle:1. **maḥalleye:-y, -e****Diğer 49**

Mısra: 22

*Bir yerleşim biriminin
bölündüğü her bir kısım.*

bulımadı üç günden sonra
Edirnekapısı kırbında bir
vîrânede
‘ibâdet ider buldılar ol
zemândan berü ol maḥalleye
Akşeyh

maḥâret:1. **maḥâretin:-in****Diğer 67**

Mısra: 5

*Bir işteki ustalık,
beceriklilik, marifet, hüner.*

ve Ḥazret-i Akşemseddin
mezbûr Sa‘dullâhuñ zühed ve
taqvâsın ve ‘ilm-i fîrû‘ ve
uşûlde maḥâretin ve sâyir
‘ulûmda

2. **maḥâretleri:-ler, -i****Diğer 74**

Mısra: 21

*Bir işteki ustalık,
beceriklilik, marifet, hüner.*

vesâ‘ir ‘ulûmda bî-naẓîr idi
Ḥuşûşâ ‘ilm-i lûgatda misli
yoğıdı ve zebân-ı Fâriside olan
maḥâretleri beyân olunmağa

maḥcûb:1. **maḥcûb:****Diğer 36**

Mısra: 11

Utanmış, mahcup olmuş.

Hüseyin Enisî bendeñi bî-rûtbe-i
eşhâb-ı kehf gibi zümre-i
evliyânın maḥcûb ve maḥcûr
ve cümle-i ehıbbândan maḥrûm
ve

maḥcûr:1. **maḥcûr:****Diğer 36**

Mısra: 11

Utanmış.

Hüseyin Enisî bendeñi bî-rûtbe-i
eşhâb-ı kehf gibi zümre-i
evliyânın maḥcûb ve maḥcûr
ve cümle-i ehıbbândan maḥrûm
ve

maḥmûd:1. **maḥmûd:****Diğer 60**

Mısra: 3

Şeyh Maḥmûd.

*Akşemseddin'in Hacı Bayram-ı
Veli'den Hz. Ali'ye kadar
uzanan tarikat silsilesinde yer
almaktadır. Hakkında
kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

ve hüve mine‘ş-şeyh Süleymân
el-İskenderânî ve hüve mine‘ş-
şeyh
el-Hüseyin el-Ustürvâbî ve hüve
mine‘ş-şeyh Maḥmûd ve

maḥmûd paşa:1. **maḥmûd paşa:****Diğer 56**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Fatih Sultan Mehmed'in
sadrâzamlarından, "Mahmut
Paşa-yı Veli" lakabıyla bilinen
devlet adamı "Adni" mahlasıyla
şiiir de yazardı.*

Pâdişâhla Maḥmûd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şüfî
ba‘zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükcü kürkünün yeñi Sultân

2. **maḥmûd paşa:****Diğer 56**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Fatih Sultan Mehmed'in
sadrâzamlarından, "Mahmut
Paşa-yı Veli" lakabıyla bilinen
devlet adamı "Adni" mahlasıyla
şiiir de yazardı.*

eyledi bārî şol köhne kürklü
şüfinüñ boynın urayın Maḥmûd
Paşa daḥı dürlü te‘vil eyledi

güç-ile men ‘eyledi pâdişâhum
siz

3. **maḥmûd paşa:****Diğer 56**

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Fatih Sultan Mehmed'in
sadrâzamlarından, "Mahmut
Paşa-yı Veli" lakabıyla bilinen
devlet adamı "Adni" mahlasıyla
şiiir de yazardı.*

karşu vardı ta‘zîm eyledi şeyh
gıtdükden sonra Maḥmûd Paşa
Sultân Muḥammede niçün
kalkduñuz didi Sultân

maḥmûd paşaya:1. **maḥmûd paşaya:-y, -a****Diğer 56**

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Fatih Sultan Mehmed'in
sadrâzamlarından, "Mahmut
Paşa-yı Veli" lakabıyla bilinen
devlet adamı "Adni" mahlasıyla
şiiir de yazardı.*

Muḥammed vezîri Maḥmûd
Paşaya dimiş ki Akşemseddinüñ

2. **maḥmûd paşaya:-y, -a****Diğer 56**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Fatih Sultan Mehmed'in
sadrâzamlarından, "Mahmut
Paşa-yı Veli" lakabıyla bilinen
devlet adamı "Adni" mahlasıyla
şiiir de yazardı.*

Muḥammed Ḥana tokunurmuş
Sultân Muḥammed
tahtına gelicek Maḥmûd Paşaya
eydür şeyh bize ḥakâret

maḥrem-i ḥarîm-i cemâl:1. **maḥrem-i ḥarîm-i cemâl:****Diğer 35**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Güzellik haremine
mahrem.*

ve hikâyât-ı evliyâ merâyâ-yı
ezkiyâ olduğı içün
li-tea‘lleme faẓlehüm ve
iflâseke hemdem-i nesîm-i vişâl
maḥrem-i ḥarîm-i cemâl keşşâf-ı
müşkîlât-ı

mahrûm:**1. mahrûm:****Diğer 36****Mısra: 11**

*İyi ve güzel bir şeyden
hissesi, payı olmayan, yoksun
olan, istediğini elde edemeyen
(kimse), nasipsiz.*

Hüseyin Enîsî bendeñi bî-rûtbe-i
eşhâb-ı kehf gibi zümre-i
evliyândan maḥcûb ve maḥcûr
ve cümle-i ehıbbâñdan maḥrûm
ve

makâl:**1. makâlleri: -ler, -i****Diğer 35****Mısra: 14***Söz , kelim.*

ve makâlleri taştîr olundu

makâm:**1. makâma: -a****Diğer 46****Mısra: 19***Mertebe.*

ḫalîfesi Şeyḫ ‘Abdurrahîm geldi
bir sâ‘at tamam
olmadın yetişmiş olaydım rûh-ı
şerîfleri falân makâma
varmamış

2. makâmına: -ı, -n, -a**Diğer 49****Mısra: 10***Mertebe.*

eyler Şeyḫüñ bu ḫâlini ve bu
nâlišini görüp dehşetnâk
oldı döndi makâmına geldi
kal‘aya nazar eyledi gördi

makâmât-ı evliyâ:**1. makâmât-ı evliyâ:****Diğer 40****Mısra: 15****Kelime Tipi: -**

*Akşemseddin tarafından
yazılan ve “Mürşid kimdir
mürîd kimdir, makam-ı velâyet
nedir ve dereceleri nelerdir,
velâyet makâmı nedir, makâm-ı
hikmeti anlatır” gibi tasavvufî
konuları işleyen on sekiz başlıklı
Türkçe risâle.*

Telḫîşü Def‘u‘l-Metâ‘ın ve
bunlardan mâ‘adâ bir Türkî
risâleleri
dahı vardır Maḳâmât-ı Evliyâ
diyu ad vermişlerdür Hikâyet

makreme:**1. makreme:****Diğer 65****Mısra: 23**

*Kenarları işlemeli peşkir,
el bezi, havlu, destmal.*

Akşeyḫ gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tâci altında bir makreme
örtünmüş tennûr eylemiş

makûle:**1. makûle:****Diğer 54****Mısra: 29***Ar. Tür, çeşit.*

Kayseriyyede ḫalîfemüz Şeyḫ
İbrâhîm seni irşâd eylesün
didi ve şu makûle bir kitâb te‘lif
eylesün didi pes Mevlânâ Sefer-
şâh

maldâr:**1. maldâr:****Diğer 53****Mısra: 20***Zengin, mal sahibi.*

küçüğün okumaga işâret eyledi
ol ticârete ta‘yîn olunan maldâr
oldı Hindüstâna ticârete gitti
anda vefât eyledi ve ol

mâ‘l-hâsıl fi‘l-beyn:**1. mâ‘l-hâsıl fi‘l-beyn:****Diğer 59****Mısra: 18****Kelime Tipi: -**

*İnsanlar arasında meydana
gelen.*

baḫşîş itdüm li-zarûretin geyerin
geldük ‘uryân gittük ‘uryân
mine‘l-eyn ile‘l-eyn ve mâ‘l-
ḫâsıl fi‘l-beyn

mālî ve mülki:**1. mālî ve mülki:****Diğer 43****Mısra: 6**

Kelime Tipi: -
Malî ve mülkü.

fethinde virdüğü malî ve mülki
kabûl kılmadı beyân olunsâ
gerek inşallâhü te‘âlâ rivâyet
olunur ki şeyḫ sefer üzerinde

ma‘lûm:**1. ma‘lûmdur: -dur****Diğer 40****Mısra: 8**

*Bilinen, belli, herkes
tarafından görülmüş ve
tanınmış.*

te‘lif eylediği risâlelerden
ma‘lûmdur

velev irtebeṭa iblisü fî meclisiḫi
lenâbe

ma‘lûm olmuştı:**1. ma‘lûm olmuştı: -mış, -dı****Diğer 55****Mısra: 9****Kelime Tipi: Deyim***İçine doğmak. || Bilinmek.*

ma‘lûm olmuştı Sefer-şâh
varınca şeyḫüñ buyurduğu üzere
kitâbuñ
birkaç cüzden te‘lif eylemişdi
Sefer-şâh varınca ol cüzleri

ma‘lûm olur:**1. ma‘lûm olur: -ur****Diğer 72****Mısra: 6****Kelime Tipi: Deyim***İçine doğmak. || Bilinmek.*

şâgal bu olduğu neden ma‘lûm
olur didiler Nûru‘l-hüdâ eyitdi
karnını yaruñ yardılar Ḥorusuñ
bütün ayağı çıkdı ḫikâyet

ma‘nâ:**1. ma‘nâsını: -(s)ı, -(n)ı****Diğer 48****Mısra: 3***Anlam, içyüz, hakikat.*

ma‘nâsını istedi cevâb virdi ki
evvelâ Koşantıniyyeyi
Sultân Muhammed Ḥan feth
eyler soñra benî-aşfar alur Beni-
aşfar

manzûm:

1. manzûm:

Diğer 74

Mısra: 8

Şiir biçiminde, uyaklı, ölçülü olan.

Kıssa-ı Yûsuf kitabını nazm eylemişdür ve manzûm
Kıssâ-i Mecnûn ve Leylâsı meşhûrdur ve 'ilm-i tasavvufda

2. manzûm:

Diğer 74

Mısra: 12

Şiir biçiminde, uyaklı, ölçülü olan.

cem' eylemişdür Mesâi'l-i Mühimmeyi yazmışdur ve manzûm
Münisü'l-'Uşşak adlu kitabı ve Kıyâfet-nâmesi

marazı:

1. marazdur:-dur

Diğer 42

Mısra: 16

Hastalık.

eylemişler Şerbetler ma'cûnlar tırmayup düzilür Şeyh
tabîblerden şordı ki bunun marazı ne marazdur eyitdiler falân

2. marazdur:-dur

Diğer 42

Mısra: 17

Hastalık.

marazdur Şeyh eyitdi buña sersem 'ilâcî gerekdür tabîbler eyitdiler bunun marazı ol degüldür 'âkıbet tabîbler incinüp gittiler

3. marazı:-ı

Diğer 42

Mısra: 16

Hastalık.

eylemişler Şerbetler ma'cûnlar tırmayup düzilür Şeyh
tabîblerden şordı ki bunun marazı ne marazdur eyitdiler falân

4. marazı:-ı

Diğer 42

Mısra: 18

Hastalık.

marazdur Şeyh eyitdi buña sersem 'ilâcî gerekdür tabîbler eyitdiler bunun marazı ol degüldür 'âkıbet tabîbler incinüp gittiler

maraz-ı mevtinde:

1. maraz-ı mevtinde:-i, -n, -de

Diğer 60

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Ölüm anında çekilen**sıkıntı, sekerat.*

hikâyet olunur ki Hâcî Bayram maraz-ı mevtinde
benüm nemâzumı Akşemseddîn kılsun ve beni ol yusun diyü

ma'rifet-i hakkânî:

1. ma'rifet-i hakkânî:

Diğer 40

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim***Sufilerin varlıkların**hakikatini ve ilâhî sırları*

tefekkür, keşif ve ilham yoluyla kavrama, gerçeği bilme yoluyla Hakk'a dair elde ettikleri bilgi.

müşâhade ve tecellî ve fenâ-
fillâh ve bekâ-billâh ve 'ilm-i ledünnî

ve ma'rifet-i Hakkânî müyesser oldı

ma'rûf:

1. ma'rûf:

Diğer 40

Mısra: 19

Bilinen, tanınan, meşhur.

çoğaldılar pes şeyh keşrete
düşdük diyü Begbâzârından
göçüp
İskilib kazâsında Küstağı
dimekle ma'rûf kaçabâtdan

2. ma'rûf:

Diğer 71

Mısra: 12

Bilinen, tanınan, meşhur.

alayazdı gücile kurtuldu döndü
geldi Nûru'l-hüda bile alup
gitdi rivâyet olunur ki Kaṭṭârıoğlu
dimekle ma'rûf bir beg vardı

3. ma'rûfdur:-dur

Diğer 72

Mısra: 14

Bilinen, tanınan, meşhur.

Hamdî Çelebi dimekle
ma'rûfdur
sekiz yüz elli üç târihinde toğdı
toğuz yüz toğuzda

marziye oldu:

1. marziye oldu:-dı

Diğer 42

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Hastalanmak.

bir kızı marziye oldu tabîbler
'ilâcından 'âciz oldu 'ilâcdan
ferâğat eylediler 'âkıbet şeyhe
mürâcâ'at eylediler Şeyh

masmas:

1. masmas:

Diğer 54

Mısra: 8

Masmas. II Özel isim.

Evveluhâ Karabâlî ve âhîruhâ
Masmas ve humâ medûdânî
'indallâhî ve'n-nâsî

mâverâü'n-nehr:

1. mâverâü'n-nehr:

Diğer 38

Mısra: 16

Orta Asya'da, Ceyhun (Amu Derya) ve Seyhun (Siri Derya) nehirleri arasında kalan tarihi bölge.

arayup Farîsî 'iklîmini ve
Mâverâü'n-nehr vilâyetini
seyâhat
eyledi yine Rûma geldi ol
zemânda eş-şeyhü't-tahrîrû'l-
müdekkik

mecâlisü't-tefâsîr:

1. mecâlisü't-tefâsîr:

Diğer 74

Mısra: 5

Hamdullah Hamdî tarafından yazılan iki cilt satır-arası bir Kur'an tercümesidir.

vardı Hamdî mürîd olup murâda
irdi Hamdî Çelebi tefâsîre
müte'allık iki cild kitab cem'
eyledi Mecâlisü't-Tefâsîr

mecāzî:**1. mecāzî:****Diğer 55**

Mısra: 5

*Hakikat, gerçek dışı. II**Gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz.*

kitâb dahı hâkîkî ve mecāzî iki
vech ile yazılsun dimişdi
Mevlânâ Sefer-şâh gönünden
eyitdi eger Şeyh İbrâhîm şâhib-i

mechûlât:**1. mechûlât:****Diğer 74**

Mısra: 19

Mechul olan ve bilinmeyen şeyler.

anlar ihâta eylemişdi kesble ve
cehdle tahşil olunmak kâbil
degüldi anlara mechûlât bi't-
tab' münkeşif olmuşdı
'Arabiyetde

meclis:**1. meclisine:-i, -n, -e****Diğer 58**

Mısra: 12

Meclis, toplanılan yer.

Fâtımatü'z-Zehrâ razıyallahü
te'âlâ 'anhâ Ebû Bekr
meclisine hâzır oldu Resûl
Hâzretinüñ Mescid-i Kûba

meclisihi:**1. meclisihi:****Diğer 40**

Mısra: 9

Onun meclisi.

te'lif eyledügi risâlelerden
ma'lûmdur
velev irtebe'ta iblisü fi meclisihi
lenâbe

mecmû'ı kütübini:**1. mecmû'ı kütübini:-i, -n, -i****Diğer 59**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Bütün kitaplar, eserler.

el-mülâkka'b Akşemseddin el-
hâkîr cem'-i meşâhifni ve
mecnû'-ı kütübini ve sayir
emlakını vakfa binâ eyledi
benüm

meczub:**1. meczub:****Diğer 71**

Mısra: 1

Aklını yitirmiş, deli.

Meczub idi mescide giren
halkuñ paşmağların ve
pabuçların
görüüp şunuñ şâhibi cennetlik
şunuñ şâhibi cehennemlik

medrese:**1. medrese:****Diğer 52**

Mısra: 12

*İslam ülkelerinde,
genellikle İslam dini kurallarına
uygun bilimlerin okutulduğu
yer.*

şonradan
medrese oldu hikâyet olunur ki
Ebû Eyyüb-ı

2. medreseden:-den**Diğer 63**

Mısra: 22

*İslam ülkelerinde,
genellikle İslam dini kurallarına
uygun bilimlerin okutulduğu
yer.*

oldı Şâfi'yyü'l-mezheb idi
medreseden ferâğatlarına
sebeb bu oldu ki medresenüñ
vakfiyyesinde şart

3. medreseden:-den**Diğer 63**

Mısra: 25

*İslam ülkelerinde,
genellikle İslam dini kurallarına
uygun bilimlerin okutulduğu
yer.*

olunmuş ki müderris ve
müste'iddin cümle Hanîfiyyü'l-
mezheb
olalar pes bunı gördi
medreseden ferâğat eyledi şulh
üzere

medresenüñ vakfiyyesinde:**1. medresenüñ vakfiyyesinde:-n, -de****Diğer 63**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

*Medresenin vakfiyesi;**Vakıfname.*

oldı Şâfi'yyü'l-mezheb idi
medreseden ferâğatlarına
sebeb bu oldu ki medresenüñ
vakfiyyesinde şart

medüdâni:**1. medüdâni:****Diğer 54**

Mısra: 8

Kurtlu, kurtlanmış.

Evveluhâ Qarabâli ve âhîruhâ
Masmas ve humâ medüdâni
'indallâhi ve'n-nâsi

meger:**1. meger:****Diğer 48**

Mısra: 26

*"Meğerse, oysa, oysaki"**anlamlarında bağlaç.*

'asker-i İslâma yürüyüş buyruldı
'asker hışâra
hücüm eyledi Sulţan
Muhammed şeyhi da'vet eyledi
meger

2. meger:**Diğer 55**

Mısra: 8

*"Meğerse, oysa, oysaki"**anlamlarında bağlaç.*

velâyet ise şeyhüñ buyurduğu
kitâbı bu kaftân işâretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyh İbrâhîme bu hâl

3. meger:**Diğer 57**

Mısra: 12

*"Meğerse, oysa, oysaki"**anlamlarında bağlaç.*

ta'am dahı yokdur meger şeyh
köfte kebâbı bişürdi kebâb
demürin kapu yarugından
şokayın anuñla ta'amlarıñ didi
eyle

4. meger:**Diğer 57**

Mısra: 24

"Meğerse, oysa, oysaki"
anlamlarında bağlaç.

kilimi örtün didi ördiler bir
sâ'atdan sonra kalkdı meger
havâ gâyetde issi idi şüfiler
gördi şeyhün şakalında buz

5. meger:

Diğer 61

Mısra: 11

"Meğerse, oysa, oysaki"
anlamlarında bağlaç.

görmez olmuş her devâ ki
eylediler dermân olmadı
meger bir gün ol kızcağaz
pencerede otururdu

6. meger:

Diğer 64

Mısra: 2

"Meğerse, oysa, oysaki"
anlamlarında bağlaç.

esnâda Akşemseddînün evşâfın
işitdi Şeyh İbrâhîm bir merkebe
bindi Begbâzârında
Akşemseddîne gitdi meger
Akşeyh

7. meger:

Diğer 67

Mısra: 20

"Meğerse, oysa, oysaki"
anlamlarında bağlaç.

illâ meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend dahı bulunca
bir ders fevt oldu Mezbûr
'Abdülkâdir 'acüz dünyâya üç
talâk

8. meger:

Diğer 69

Mısra: 3

"Meğerse, oysa, oysaki"
anlamlarında bağlaç.

didi hikâyet olunur ki
merhûmün köyde evi kurbında
bârû
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhûm meger

mehcür eyleme:

1. mehcür eyleme:-me

Diğer 36

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ayrı düşmek, uzakta
kalmak.

mehcür eyleme
İnneke veliyyü'l-icâbeti ve
ileyke't-tevbetü ve'l-inâbetü

mehdî:

1. mehdî:

Diğer 48

Mısra: 5

Kiyamet gününden önce
gökten Allah'ın izni ve emriyle
inerek bütün insanları hidayete
kavuşturacağına, Süfyan'ı
öldürerek yeryüzünü sonsuz bir
barış ve sevinçle dolduracağına
inanılan ermiş.

elinden Mehdî yine feth eyler
didi Mevâlî ile çok
mübâhase eyledi 'Akıbet Sultân
Muhammed şeyhün sözine

2. mehdî'nü'dür:-n, -ün, -dür

Diğer 48

Mısra: 1

Kiyamet gününden önce
gökten Allah'ın izni ve emriyle
inerek bütün insanları hidayete
kavuşturacağına, Süfyan'ı
öldürerek yeryüzünü sonsuz bir
barış ve sevinçle dolduracağına
inanılan ermiş.

eyle olsa feth-i Kostañtınıyye
Mehdî'nü'dür didiler
Pâdişâhî gâzâdan men' eylediler
Akşemseddîn bunlaruñ

mekân:

1. mekâna:-a

Diğer 41

Mısra: 10

Yer, mahal, mesken.

bulup şabâha dek 'ibâdet iderler
Kâziyü'l-hâcâta münâcât
eyledükleri zemânda ol mekâna
kalb-i şerîflerinüñ meylin 'arz

mektûb:

1. mektûbumuz:-umuz

Diğer 72

Mısra: 26

Bir şey haber vermek,
sormak, istemek veya duyguları
bildirmek için birine çoğunlukla
posta yoluyla gönderilen, zarfa
konulmuş yazılı kağıt, name.

Diyâr-ı Rûma gelmedin
birbirimize mektûbumuz varur

gelirdi
Diyâr-ı Rûmu görmek murâd
idinmiş tebdîl-i şüret idüp

2. mektûb:

Diğer 73

Mısra: 4

Bir şey haber vermek,
sormak, istemek veya duyguları
bildirmek için birine çoğunlukla
posta yoluyla gönderilen, zarfa
konulmuş yazılı kağıt, name.

Sultân Bâyezîd Muhammed Han
Câmîye nice def'a
mektûb gönderüp envâ-ı ri'âyet
ideyin ve her konağına

melâ'ike:

1. melâ'ike:-y, -e

Diğer 44

Mısra: 7

Melekler.

eyledüm dördüncü kat göge
çıkdım Anda olan melâ'ikeye
emr
olunmuş bu beyti okurlar

melhame:

1. melhameden:-den

Diğer 56

Mısra: 25

Kanlı savaş, çok şiddetli
muhârebe.

cevâb virdi ki kıyâmate yakın
melhame-i kübrâ vardır ol
melhameden bir iki yıl evvel
yağmur yağmayup kaçıt olsa

melhame-i kübrâ:

1. melhame-i kübrâ:

Diğer 56

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Büyük kanlı bir savaş.

cevâb virdi ki kıyâmate yakın
melhame-i kübrâ vardır ol
melhameden bir iki yıl evvel
yağmur yağmayup kaçıt olsa

melûl oldu:

1. melûl oldu:-dı

Diğer 63

Mısra: 7

Kelime Tipi: Deyim

Boynu bükük olmak, üzgün
olmak, kederlenmek.

kendü tarlasın şeyhe bu sizündür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleyecek melûl oldu ol dervîş
eyitdi niçün melûl olursız

melûl olursız:

1. melûl olursız:-ur, -süz

Diğer 63

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

*Boynu bükük olmak, üzgün
olmak, kederlenmek.*

kendü tarlasın şeyhe bu sizündür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleyecek melûl oldu ol dervîş
eyitdi niçün melûl olursız

me'mûr:

1. me'mûrlar:-lar

Diğer 64

Mısra: 25

*Bir işi yapmakla
görevlendirilen kimse, görevli.*

İskilibe yatur cümle hâlvette
idiler bunlar riyâzetle me'mûrlar
idi ammâ baña her gün kuşluk
vaktinde bir çanak bulamaç ve

men:

1. men:

Diğer 47

Mısra: 16

Kim.

beyân ve hadîs-i şerîf nakl idüp
seb'a sinîne fekîle yâ resûlallâhi
men imâmu'n-nâsi yevme'izin
kâle min veledî ibnû erba'ine
seneten keenne

men':

1. men':

Diğer 71

Mısra: 4

Engelleme, önleme.

dirdi Akşemseddîn bâzâr ta'âmı
getürüp yedürürdi ol
mükâşefeden
men' için hikâyet olunur ki
Evlük diyârında bir bînar

men' eyledi:

1. men' eyledi:-di

Diğer 56

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Önlemek, engel olmak,
durdurmak.*

eyledi bârî şol köhne kürlü
şüfinûn boynın urayın Mahmûd
Paşa dağı dürlü te'vil eyledi
güç-ile men' eyledi pâdişâhum
siz

men' eylediler:

1. men' eylediler:-di, -ler

Diğer 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Önlemek, engel olmak,
durdurmak.*

eyle olsa fetî-i Kostañnîyye
Mehdînüddür didiler
Pâdişâhî gâzâdan men' eylediler
Akşemseddîn bunlaruñ

menâkıb:

1. menâkıb:

Diğer 35

Mısra: 13

*Menkıbeler, din büyükleri,
kahramanlar, târihî şahsiyetler
gibi kimselerin üstün
yaşayışlarıyla ilgili fıkralar,
hikâyeler.*

hazretlerinin bavakzı menâkıb
ve ahvâlleri tahrîr ve ba'zı
kelimât

2. menâkıbı:-ı

Diğer 69

Mısra: 24

*Menkıbeler, din büyükleri,
kahramanlar, târihî şahsiyetler
gibi kimselerin üstün
yaşayışlarıyla ilgili fıkralar,
hikâyeler.*

geldi merhûmuñ menâkıbı
çokdur lâkin biz ihtîşâr eyledük
Merhûm 'Abdülkâdir Çelebi
sekiz yüz altmış sekiz senesinüñ

3. menâkıbı:-ı

Diğer 74

Mısra: 15

*Menkıbeler, din büyükleri,
kahramanlar, târihî şahsiyetler
gibi kimselerin üstün
yaşayışlarıyla ilgili fıkralar,
hikâyeler.*

vardur ve kâsâ'idi ve eş'ârı
hurûf üzere müdevvendür

merhûmuñ
menâkıbı ve kerâmâtı çokdur
müstakîl kitâb olmağa

menkül:

1. menküldür:-dür

Diğer 36

Mısra: 19

Nakledilen, rivayet edilen.

eş-Şeyh Muhammed
Akşemseddîn hazretlerinin
neseb-i
'âlileri Hazret-i Ebû Bekri's-
Şiddîka erîşür razîyal-lâhü
'anhü ve menküldür

menzil:

1. menzilde:-de

Diğer 65

Mısra: 26

Yer, mekân.

İbrâhîm hemân ol menzilde
hâdimleri Hâce Ahmed Dedeye
bir
tennür kazdurup içine od
yaqdılar ol vech ile kim işâret

2. menzillerde:-ler, -de

Diğer 65

Mısra: 21

Yer, mekân.

zemânda Karamanoğlu gavğâsı
vardı Şeyh İbrâhîm Tokatdan
tolaşdı bu menzillerde ittîfâk
vâkı'aları olur görürler ki

merâtib-i anasîrdan:

1. merâtib-i anasîrdan:-dan

Diğer 44

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Unsurlar, parçalar âlemi II
Dünya.*

Germiyân Türki didüğinden
sü'âl eyledi Şeyh cevâb virüp
'âlem-i sülûkda merâtib-i
anasîrdan merâtib-i eflâke 'uruc

merâtib-i eflâke:

1. merâtib-i eflâke:-e

Diğer 44

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gökler âlemi.

Germiyân Türki didüğinden
sü'âl eyledi Şeyh cevâb virüp
'âlem-i sülûkda merâtib-i
anaşırdan merâtib-i eflâke 'urûc

merāvā-yı ezkiyā olduğu:

1. **merāyā-yı ezkiyā olduğu:-**
duğ, -i

Diğer 35
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Parlak bir ayna gibi olmak.

ve hikāyāt-ı evliyā merāyā-yı
ezkiyā olduğu için
li-tea'lleme fazlehüm ve
iflāseke hemdem-i nesim-i vişāl
mahrem-i harim-i cemāl keşşāf-ı
müşkilāt-ı

merhūm:

1. **merhūm:**
Diğer 42
Mısra: 10
Allah'ın rahmetine
kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

'Abdurrahīm rahimehūmullāh
hālifesidür 'Abdurrahīm
Merhūm Gāzī Murād Hanuñ
kādi-'askeri Süleymān Çelebi

2. **merhūm:**
Diğer 42
Mısra: 24
Allah'ın rahmetine
kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

hemān eglenmedi şihhāt
'alāmeti belürdi az zemānda
ifākat
buldı hikāyet olunur ki merhūm
Sulţān Muhammed Hanuñ

3. **merhūm:**
Diğer 46
Mısra: 21
Allah'ın rahmetine
kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

olaydı yine dilek idüp
döndürdüm didi -el-uğdetü
'alā'r-rāvi Merhūm

4. **merhūm:**
Diğer 47
Mısra: 7
Allah'ın rahmetine

kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

Muhammede dahı Şemsüddin
dir Feth-i Koştantiniyye sene
hamse ve hamsine ve şemāne
mi'e tārîhinde merhūm Sulţān

5. **merhūm:**
Diğer 52
Mısra: 17
Allah'ın rahmetine
kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

yine cem' olurdu didi rivāyet
olunur ki merhūm
Sulţān Muhammed Han gāzī
Koştantiniyye feth olunduğdan

6. **merhūm:**
Diğer 66
Mısra: 24
Allah'ın rahmetine
kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

babasının diyār-ı 'Acemde
işāret eylediği şeyhe gitdi
bu varınca ol dahı fevt olmuş
buldı merhūm

7. **merhūm:**
Diğer 68
Mısra: 14
Allah'ın rahmetine
kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

Felā tak'ud ba'de'z-zikrā
me'a'l-kavmi'z-zālimin
rivāyet olunur ki merhūm
Akşemseddinüñ Evhād adlu bir
dostı

8. **merhūm:**
Diğer 69
Mısra: 3
Allah'ın rahmetine
kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

didi hikāyet olunur ki
merhūmuñ köyde evi kurbında
bārū
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhūm meger

9. **merhūm:**
Diğer 69
Mısra: 7
Allah'ın rahmetine
kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

çıkardı çoban yine koydı āhir ol
çoban merhūmı bilmeyüp
çevgānla urdı merhūm tınmadı
hemān döndi pes çoban

10. **merhūm:**
Diğer 69
Mısra: 9
Allah'ın rahmetine
kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

ağşam eve güçle vardı bugün
şeyhūñ bir ādemin urdum
irişūñ şeyhe şefā'at eyleñ didi
şeyhe ādem vardı merhūm

11. **merhūm:**
Diğer 69
Mısra: 13
Allah'ın rahmetine
kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

anlar varınca çoban vefāt eyledi
hikāyet olunur ki
merhūm 'Abdülkādīr Efendinüñ
Sa'dī adlu bir oğlu vardı Rūm

12. **merhūm:**
Diğer 69
Mısra: 14
Allah'ın rahmetine
kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

iline 'ammisi Şeyh Muhammed
Kāzī yanına gitmek istedi
merhūm
izn virmedi eslemeyüp Sa'dī
gitdi pes şeyh üç kerre yā

13. **merhūm:**
Diğer 69
Mısra: 21
Allah'ın rahmetine
kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

geldi hikāyet olunur ki bir a'mā
karıcuk 'Abdülkādīr Efendiye
vardı 'ilāc şordı merhūm eyitdi
bu gice bize konuk ol

14. **merhūm:**
Diğer 69
Mısra: 25
Allah'ın rahmetine
kavuşmuş, rahmetli olmuş
kimse.

geldi merhūmuñ menākıbı
çokdur lākin biz ihtisār eyledük
Merhūm 'Abdülkādīr Çelebi
sekiz yüz altmış sekiz senesinüñ

15. **merhūmı:-ı****Diğer 69**

Mısra: 6

*Allah'ın rahmetine**kavuşmuş, rahmetli olmuş kimse.*

çıkardı çoban yine koydı âhir ol
çoban merhūmı bilmeyüp
çevgânla urdı merhūm tınmadı
hemân döndi pes çoban

16. **merhūmuñ:-uñ****Diğer 69**

Mısra: 2

*Allah'ın rahmetine**kavuşmuş, rahmetli olmuş kimse.*

didi hikāyet olunur ki
merhūmuñ köyde evi kurbında
bārū
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhūm meger

17. **merhūmuñ:-uñ****Diğer 69**

Mısra: 24

*Allah'ın rahmetine**kavuşmuş, rahmetli olmuş kimse.*

geldi merhūmuñ menākıbı
çokdur lâkin biz ihtisār eyledük
Merhūm 'Abdülkâdir Çelebi
sekiz yüz altmış sekiz senesinüñ

18. **merhūm:****Diğer 70**

Mısra: 2

*Allah'ın rahmetine**kavuşmuş, rahmetli olmuş kimse.*

mezârinuñ taşrasında kıble
cânibindedür merhūm
Akşemseddinüñ bir oğlu dağı
Fazlullâhdur babasının yerine

19. **merhūmuñ:-uñ****Diğer 70**

Mısra: 6

*Allah'ın rahmetine**kavuşmuş, rahmetli olmuş kimse.*

muhtâcdur merhūmuñ vefâtı
toğuz yüz altı târihinde vâk'ı
oldı
rahmetu'llâhi 'aleyhi rahmeten
vâsi'aten Akşemseddinüñ bir

20. **merhūm:****Diğer 72**

Mısra: 22

*Allah'ın rahmetine**kavuşmuş, rahmetli olmuş kimse.*

kılduk merhūm Hamdî Çelebi
geldi bu dervîşi gördi ağlaştılar
muşâfaha kıldılar üç gün üç gice
muşâhabet kıldılar

21. **merhūm:****Diğer 74**

Mısra: 24

*Allah'ın rahmetine**kavuşmuş, rahmetli olmuş kimse.*

âhirihî yazmışlar ve merhūm
Kâdirî Efendi kâzî-'asker iken
merhūma
Kitâb-ı Kâzî-han yazdurdı
evvelinden âhirine dek

22. **merhūma:-a****Diğer 74**

Mısra: 24

*Allah'ın rahmetine**kavuşmuş, rahmetli olmuş kimse.*

âhirihî yazmışlar ve merhūm
Kâdirî Efendi kâzî-'asker iken
merhūma
Kitâb-ı Kâzî-han yazdurdı
evvelinden âhirine dek

23. **merhūmuñ:-uñ****Diğer 74**

Mısra: 14

*Allah'ın rahmetine**kavuşmuş, rahmetli olmuş kimse.*

vardur ve kâsâ'idi ve eş'arı
hurûf üzere müdevvendür
merhūmuñ
menākıbı ve kerâmâtı çokdur
müstakîl kitâb olmağa

24. **merhūmuñ:-uñ****Diğer 75**

Mısra: 3

*Allah'ın rahmetine**kavuşmuş, rahmetli olmuş kimse.*

zâ'if ve nahîf seyyid ki Hüseyn
Enisî gedâ merhūmuñ mevtine
bu kıt'a-ı târihi söyledi

merkad olmuşdur:1. **merkad olmuşdur:-muş, -dur****Diğer 45**

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Mezar olmak.

Cânına cismi merkad olmuşdur

merkeb:1. **merkebe:-e****Diğer 64**

Mısra: 1

Eşek.

eşnâda Akşemseddinüñ evsâfin
işitdi Şeyh İbrâhîm bir merkebe
bindi Begbâzârında
Akşemseddine gitti meger
Akşeyh

mermer:1. **mermere:-e****Diğer 53**

Mısra: 6

Mermer.

ihtiyâcı var didi pes vech-i
meşrûh üzere târih yazdılar
mermere
kâzdılar el'an ol çeşme ol târihle
mevcüddur lâkin

mesâi'l-i mühimmevi:1. **mesâi'l-i mühimmevi:-y, -i****Diğer 74**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Önemli meseleler, konular.

cem' eylemişdür Mesâi'l-i
Mühimmeyi yazmışdur ve
manzûm
Münisü'l-'Uşşak adlı kitabı ve
Kıyâfet-nâmesi

mesâlih-i mü'minîn:1. **mesâlih-i mü'minîn:****Diğer 52**

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

*Müminlerin meseleleri,**işleri.*

mesâlih-i mü'minîn görülmez
ümme-i Muhammed
'aleyhi'ssalâtü
ve's-selâm mükedderü'l ahvâl
olurlar 'adâlete ceħd

meşâyih:**1. meşâyihdan:-dan****Diğer 59****Mısra: 8***Şeyhler, velîler, evliyâlar.*

degin harc gerekmez mi inkızâ'-
i 'iddetleri vefâtıdır didi
bu cevâba 'aşhâbdan kimse
inkâr eylemedi ve meşâyihdan

mescid:**1. mescid:****Diğer 40****Mısra: 17**

*Mescit, Müslümanların
vakit namazlarını kılmaları ve
ibâdetlerini yerine getirmeleri
için yapılan, içinde cuma ve
bayram namazları kılınmayan
minâresiz, minbersiz küçük
câmi.*

olunur ki şeyhe hilâfet virilicek
geldi Begbâzârında mütemekkin
olup mescid ve degirmen yaptı
Şeyhe tâlibler gelüp

2. mescid:**Diğer 41****Mısra: 4**

*Mescit, Müslümanların
vakit namazlarını kılmaları ve
ibâdetlerini yerine getirmeleri
için yapılan, içinde cuma ve
bayram namazları kılınmayan
minâresiz, minbersiz küçük
câmi.*

köyde dağı halk üşüp keşret
hâşıl oldu andan dağı gitdi
Göynüke
mescid yaptı degirmen yaptı
hikâyet olunur ki

3. mescide:-e**Diğer 45****Mısra: 17**

*Mescit, Müslümanların
vakit namazlarını kılmaları ve
ibâdetlerini yerine getirmeleri
için yapılan, içinde cuma ve
bayram namazları kılınmayan
minâresiz, minbersiz küçük
câmi.*

kaşaba-i Göynükde kendülerine
eylediği mescide girdi
Ehîbbâsın cem' idüp ebnâsın
vesâ'ir evlâdın getürüp vaşıyyet

4. mescide:-e**Diğer 71****Mısra: 1**

*Mescit, Müslümanların
vakit namazlarını kılmaları ve
ibâdetlerini yerine getirmeleri
için yapılan, içinde cuma ve
bayram namazları kılınmayan
minâresiz, minbersiz küçük
câmi.*

Meczub idi mescide giren
halıkun paşmağların ve
pabuçların
görüüp şunuñ şâhibi cennetlik
şunuñ şâhibi cehennemlik

mescid-i kuba:**1. mescid-i kuba:****Diğer 58****Mısra: 12****Kelime Tipi: -***Küba Mescidi.*

Fâtımatü'z-Zehrâ razıyallâhü
te'âlâ 'anhâ Ebû Bekr
meclisine hâzır oldu Resûl
Hâzretinüñ Mescid-i Kuba

mes'ele:**1. mes'eleyi:-y, -i****Diğer 74****Mısra: 27***Konu, mevzu, sorun.*

yazup giderken cem'-i
mesâyilini istihrâc iderlermiş
istihrâc
eylemedükleri mes'eleyi
yazmışlar tâ istihrâc edince
tevaşkuf

mes'e-i şer'iyye:**1. mes'e-i şer'iyye:****Diğer 67****Mısra: 25****Kelime Tipi: -***İslami konular.*

sâkit ve sâkin ve 'âlem-i
ferâgatda mütemekkin idi
söylemeye
söylemezdi bir mes'e-i
şer'iyye şorana cevâb virüp
şöyle

mesettî hatt:**1. meşettî hatt:****Diğer 67****Mısra: 2****Kelime Tipi: -***Meşetti hattı. Kabartma
harflerle yazılan yazı çeşidi.*

hadîsi meşetti hatt ile yazdı
Kâle'n-nebiyyü 'aleyhi's-selâm
izâ tahayyertüm fi'l-umûr
festa 'inû min ehl'il-kubûr

meşgûl iken:**1. meşgûl iken:****Diğer 65****Mısra: 16****Kelime Tipi: -***Meşgul durumdayken.*

iken izn-i şerifleriyle irşâda
meşgûl iken bir 'azîm kabza
düşmüşler her ne kadar ki rif'ata
mücâhede eyledi müyesser

meşgûl olduklarında:**1. meşgûl olduklarında:-duğ, -****lar, -m, -da****Diğer 44****Mısra: 14****Kelime Tipi: -***Bir işle uğraşmak.*

te'âlâya hoş geldi bize buyurdi
bu beyti tesbîh eyledük
hikâyet olunur ki bayram gün
olıcak halk 'işşe meşgûl
olduklarında

mesh idüp:**1. mesh idüp:-üp****Diğer 68****Mısra: 6****Kelime Tipi: Deyim**

*Abdest alırken ıslak eli
başına veya mest üzerine sürmek.*

eyledi bu iki kitâb yanından
gitmezdi ve dağı iç
edük geymezi amma iç edüğe
mesh idüp namâz kılana uyardı

meshûr:**1. meshûrdur:-dur****Diğer 38****Mısra: 6**

*Herkesçe bilinen bir şey,
bilindik.*

diyârda Kırdboğan mezârı
dimekle meshûrdur rivâyet
olunur

ki Akşemseddin yidi yaşındaydı
temām hatm-ı kelāmullāhı

2. meşhurdur:-dur

Diğer 59

Mısra: 4

*Herkesçe bilinen bir şey,
bilindik.*

Naḥnu mea 'şera'l-enbiyā' lā
nūrişu
didi bu ḥadīş meşhurdur ḥadīş-i
meşhur Yūşükūmullāh

3. meşhurdur:-dur

Diğer 74

Mısra: 9

*Herkesçe bilinen bir şey,
bilindik.*

Qıssa-ı Yūsuf kitābını nazm
eylemiştir ve manzūm
Qıssa-i Mecnūn ve Leylāsi
meşhurdur ve 'ilm-i taşavvufda

4. meşhūr:

Diğer 57

Mısra: 22

*Herkesçe bilinen bir şey,
bilindik.*

meşhūr bir yire vardı ulu yolun
üzerinde şeyh oturdu
münacāt başladı bir zemāndan
sonra şeyh yatdı üzerüme

mesken:

1. meskenin:-in

Diğer 75

Mısra: 6

*Oturulan, ikāmet edilen
yer, ev, konut, ikāmetgāh. II
Öbür dünya, ahiret.*

Ḥazret-i Zeynī Efendinün Ḥudā
Meskenin cennet enīsin ḥod ide

meslekü's-sālikin:

1. meslekü's-sālikin:

Diğer 36

Mısra: 17

*Tarıkata girenlerin
rehberi.*

Be-cüz muḥabbet-i merdān-ı
müstakīm
Aḥvāl-i ekmelü'l-müdaqqikīn
ḳutbi'l-'ārifin meslekü's-sālikin

mesnün:

1. mesnündür:-dur

Diğer 36

Mısra: 1

*Hız. Muhammed tarafından
söylenildiği, yapıldığı veya tasvip
edildiği için sünnet olmuş, onun
sünnetinin gereği olarak kabul
edilmiş; Adet hâline gelmiş.*

zirā ihtişār mesnündür

mesreb:

1. meşrebün:-ün

Diğer 65

Mısra: 3

Yaratılış, huy, tabiat.

eyledün senün ṭabībün seni
gözler ve senün ṭabī'atun bilür
senün meşrebün müktezāsı
budur anlarun oldur pes

2. meşrebine:-i, -n, -e

Diğer 67

Mısra: 6

Yaratılış, huy, tabiat.

diḳḳatın görüp meşreb-i 'ālilerin
İmām-ı A'zam Ebū Ḥanīfe
meşrebine
teşbīh iderlerdi Sa'dullāh
zemānının İmām-ı A'zamıdır

mesreb-i 'ālilerin:

1. meşreb-i 'ālilerin:-ler, -in

Diğer 67

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yüce yaratılış, ahlāk.

diḳḳatın görüp meşreb-i 'ālilerin
İmām-ı A'zam Ebū Ḥanīfe
meşrebine
teşbīh iderlerdi Sa'dullāh
zemānının İmām-ı A'zamıdır

mesrū' degül:

1. meşrū' degül:

Diğer 72

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Uygun değil, uygunsuz.

degül diyü ördiler yine açıldı
pes artuk örtmediler ḥalk
yağmura muhtāc olıcaḳ ol ḳabr-i
şerife bir miḳdār su seperler

mest eyledi:

1. mest eyledi:-di

Diğer 54

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Kendinden geçirmek, aklını
başından almak, sarhoş etmek.*

olıcaḳ aralarından birisi bu
mısra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu ḳurḳafdan gelen
ḳarkaf
birisi daḫı eyitdi

mest olıcaḳ:

1. mest olıcaḳ:-ıcaḳ

Diğer 54

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Kendinden geçmek, sarhoş
olmak.*

olıcaḳ aralarından birisi bu
mısra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu ḳurḳafdan gelen
ḳarkaf
birisi daḫı eyitdi

mestür:

1. meşürdur:-dur

Diğer 50

Mısra: 14

Yazılmış, çizilmiş II kayıtlı.

sevinürin didi ḥikāyet olunur ḳi
Sultān Muḥammed şeyhe
eylemedi kütüb-i tevāriḥde
meşürdur ki Ḥazret-i
Resūlullāh

mes'ud:

1. mes'ud:

Diğer 37

Mısra: 10

*Akşemseddin'in Hz.
Ebubekir'e kadar uzanan
soyağacında yer alması dışında
hakkında kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

Şihābüddin es-Sühreverdī ibni
Muḥammed bin 'Abdullāh bin
Mes'ud bin El-Ḥasan bin 'Āşım
bin Naşr bin Ḳasım bin

mevālī:

1. mevālī:

Diğer 48

Mısra: 5

*Osmanlı devlet teşkilâtında
mevleviyet pāyesine erişmiş üst*

seviyedeki ilim adamları,
mollalar, büyük kadılar.

elinden Mehdî yine feth eyler
didi Mevâlî ile çok
mübâhase eyledi 'Akıbet Sultân
Muhammed şeyhün sözine

mevcüd:

1. mevcüddur:-dur

Diğer 53

Mısra: 7

Var olan, bulunan.

ihtiyâcî var didi pes vech-i
meşrûh üzere târîh yazdılar
mermere
kâzıdılar el'an ol çeşme ol târîhle
mevcüddur lâkin

mevlânâ 'abdu'r-rahmân

câmîdür:

1. mevlânâ 'abdu'r-rahmân

câmîdür:-dür

Diğer 72

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Molla Câmî veya tam

adıyla Nureddin Abdurrahman
Câmî (ö.1492), Nakşibendî
tarikatına mensup İranlı âlim ve
şair. 15. yüzyılın en iyi Fars
şairlerindendir.

derviş gittükden sonra bu derviş
kimdür diyü
şorduk karındaşum Mevlânâ
'Abdu'r-rahmân Câmîdür

mevlânâ 'abdu'r-rahmân-ı

câmî:

1. mevlânâ 'abdu'r-rahmân-ı

câmî:

Diğer 72

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Molla Câmî veya tam

adıyla Nureddin Abdurrahman
Câmî (ö.1492), Nakşibendî
tarikatına mensup İranlı âlim ve
şair. 15. yüzyılın en iyi Fars
şairlerindendir.

vefât eyledi ve Mevlânâ
'Abdu'r-rahmân-ı Câmî sekiz
yüz
toğsan sekiz târîhinde vefât
eyledi Göynükde Sinan Halife

mevlânâ celâlî'd-dîn-i rûmî:

1. mevlânâ celâlî'd-dîn-i

rûmî:

Diğer 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(d. 1207-ö. 1273)

Mevlevîyye tarikatının
kurucusu, mutasavvıf, âlim ve
şair.

Mevlânâ Celâlî'd-dîn-i Rûmî
hazretlerinin cedd-i
a'lâsıdır ve 'Abdu'r-rahmân
Şakîk-i Belhî hazretlerinin

mevlânâ hayâlî:

1. mevlânâ hayâlî:

Diğer 73

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Hayâlî (ö. 875/1470 [?])

Asıl adı Şemseddin Ahmed.
Fâtih Sultan Mehmed devri
âlimlerinden.

Yıldırım Han Medresesinde
Mevlânâ Hayâlî mu'îd idi ve
Hamdî Çelebi

mevlânâ muharrem halife:

1. mevlânâ muharrem halife:

Diğer 53

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Özel isim II

Akşemseddin'in Göynük'te
bulunduğu sıradaki komşusunun
3 oğlundan biri. Bursa'da,
Orhânîyye Câmîi'nde kırk yıl
imâmlik yaptı, muhtelif yerlerde
bulunduktan sonra geldiği
Göynük'de vefât etti.

Câmî-i şerifinde imâm oldu kırk
yıl imâmet eyledi Mevlânâ
Muharrem Halife dirleridi ve
küççük oğluna Mevlânâ Seferşâh

mevlânâ şaru ya 'küb:

1. mevlânâ şaru ya 'küb:

Diğer 63

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Çelebi Mehmed devri

âlimlerinden Karamanlı Sarı
Yâkub.

Şeyh İbrâhîm bin Şarrâf
Hüseyn rahmehullâh Sivasda
toğmuşdur tahşil-i 'ilmi
Konyada Mevlânâ Şaru

2. mevlânâ şaru ya 'küb:

Diğer 63

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Çelebi Mehmed devri

âlimlerinden Karamanlı Sarı
Yâkub.

Ya 'küb yanında eyledi
Kayseriyede Honadî Hatun
Medresesinde
Mevlânâ Şaru Ya 'küb vefât
eyledükden sonra müderris

mevlânâ sefer-şâh:

1. mevlânâ sefer-şâh:

Diğer 54

Mısra: 29

Akşemseddin'in Göynük'te
bulunduğu sıradaki komşusunun
3 oğlundan en küçüğü.
İstanbul'da bulunduğu sırada
halk arasında "Aşere-i
Muhabbese" diye bilinen bir
grupta bulundu. Sonraları hak
yoluna girerek Kayseri'de Şeyh
İbrâhîm'in yanında tasavvuf
mertebelerini bir bir tamamladı
ve kemâle erdi. Kadı ve
müderris oldu. Antalya
Elmalı'da vefât etti.

Kayseriyede halîfemüz Şeyh
İbrâhîm seni irşâd eylesün
didi ve şu makûle bir kitâb te'lîf
eylesün didi pes Mevlânâ Sefer-
şâh

2. mevlânâ sefer-şâh:

Diğer 54

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Akşemseddin'in Göynük'te
bulunduğu sıradaki komşusunun
3 oğlundan en küçüğü.
İstanbul'da bulunduğu sırada
halk arasında "Aşere-i
Muhabbese" diye bilinen bir
grupta bulundu. Sonraları hak
yoluna girerek Kayseri'de Şeyh
İbrâhîm'in yanında tasavvuf
mertebelerini bir bir tamamladı
ve kemâle erdi. Kadı ve
müderris oldu. Antalya
Elmalı'da vefât etti.

Muhammed aradı bulamadı
Mezkûr Mevlânâ Sefer-şâh

diyâr-ı
‘Araba çıktı arâzî-i
muḳaddesede gezdi enbiyâ ve
evliyâ meẓâr-ı şeriflerinde sâkin
olup dergâh-ı Hâḳḳa tazarru’
eyledi

3. mevlânâ sefer-şâh:

Diğer 55

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Aḳşemseddîn'in Göynük'te
bulunduğu sıradaki komşusunun
3 oğlundan en küçüğü.
İstanbul'da bulunduğu sırada
halk arasında "Aşere-i
Muhabbese" diye bilinen bir
grupta bulundu. Sonraları hak
yoluna girerek Kayseri'de Şeyh
İbrâhîm'in yanında tasavvuf
mertebelerini bir bir tamamladı
ve kemâle erdi. Kadı ve
müderriş oldu. Antalya
Elmalı'da vefât etti.*

kitâb daḳı ḥâḳîḳî ve mecâzî iki
vech ile yazılsun dimişdi
Mevlânâ Sefer-şâh gönlinden
eyitdi eger Şeyh İbrâhîm şâhib-i

4. mevlânâ sefer-şâh:

Diğer 55

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

*Aḳşemseddîn'in Göynük'te
bulunduğu sıradaki komşusunun
3 oğlundan en küçüğü.
İstanbul'da bulunduğu sırada
halk arasında "Aşere-i
Muhabbese" diye bilinen bir
grupta bulundu. Sonraları hak
yoluna girerek Kayseri'de Şeyh
İbrâhîm'in yanında tasavvuf
mertebelerini bir bir tamamladı
ve kemâle erdi. Kadı ve
müderriş oldu. Antalya
Elmalı'da vefât etti.*

pes Mevlânâ Sefer-şâh taşavvufi
tekmil eyledi ‘İlm-i
taşavvufda Ziyâfetü'l-İḥvân bi-
Matâ‘imi'l-İrfân adlı kitâb

5. mevlânâ sefer-şâh:

Diğer 55

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Aḳşemseddîn'in Göynük'te
bulunduğu sıradaki komşusunun
3 oğlundan en küçüğü.
İstanbul'da bulunduğu sırada
halk arasında "Aşere-i
Muhabbese" diye bilinen bir
grupta bulundu. Sonraları hak
yoluna girerek Kayseri'de Şeyh*

*İbrâhîm'in yanında tasavvuf
mertebelerini bir bir tamamladı
ve kemâle erdi. Kadı ve
müderriş oldu. Antalya
Elmalı'da vefât etti.*

te'lif eylemişdi Mevlânâ Sefer-
şâh o ilde kâzî ve müderriş
olmuşdi ve kabr-i şerifleri
Karaman diyârında Elmalu

mevlânâ sefersâh:

1. mevlânâ sefersâh:

Diğer 53

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

*Aḳşemseddîn'in Göynük'te
bulunduğu sıradaki komşusunun
3 oğlundan en küçüğü.
İstanbul'da bulunduğu sırada
halk arasında "Aşere-i
Muhabbese" diye bilinen bir
grupta bulundu. Sonraları hak
yoluna girerek Kayseri'de Şeyh
İbrâhîm'in yanında tasavvuf
mertebelerini bir bir tamamladı
ve kemâle erdi. Kadı ve
müderriş oldu. Antalya
Elmalı'da vefât etti.*

Câmi‘-i şerifinde imâm oldı kırk
yıl imâmet eyledi Mevlânâ
Muḥarrem Ḥalife dirleridi ve
küççük oğluna Mevlânâ Sefersâh

mevlânâ sefer-şâhı:

1. mevlânâ sefer-şâhı:-ı

Diğer 55

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Aḳşemseddîn'in Göynük'te
bulunduğu sıradaki komşusunun
3 oğlundan en küçüğü.
İstanbul'da bulunduğu sırada
halk arasında "Aşere-i
Muhabbese" diye bilinen bir
grupta bulundu. Sonraları hak
yoluna girerek Kayseri'de Şeyh
İbrâhîm'in yanında tasavvuf
mertebelerini bir bir tamamladı
ve kemâle erdi. Kadı ve
müderriş oldu. Antalya
Elmalı'da vefât etti.*

Sefer-şâhı Aḳşemseddîne irşâd
içün gönderdiğine ol
kitâbuñ evvelinde işâret eder ve
buyurur ki beyt

mevlânâ şemsüddîn

muḥammed el-fenârî:

1. mevlânâ şemsüddîn

muḥammed el-fenârî:

Diğer 62

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Molla Fenârî (ö. 834/1431)
Osmanlı âlimi ve Osmanlı
Devleti'nin ilk şeyḫüslâmı.*

kapuşurlarımış ve Mevlânâ
Şemsüddîn Muḥammed el-
Fenârî

anlara irâdet getürmüşdi ve Şeyḫ
Ḥâmid zâhirde târiḳatı Şeyḫ

mevt:

1. mevt:-e

Diğer 45

Mısra: 24

*Ölüm, dünya hayatının
sonu.*

te'lif-i Kıssa-i Yûsuf ‘aleyhi’s-
selâmda dimişdür Şi‘r
Âdem oldur ki mevte kâdir olur

2. mevt:-e

Diğer 75

Mısra: 7

*Ölüm, dünya hayatının
sonu.*

Bu du‘â târiḳ düşdi mevte
Ḳabrini Allâh anuñ pür-nür ide

3. mevtine:-i, -n, -e

Diğer 75

Mısra: 3

*Ölüm, dünya hayatının
sonu.*

zâ‘îf ve naḫîf seyyid ki Ḥüseyn
Enîsî gedâ merḫûmuñ mevtine
bu kıt‘a-ı târiḳî söyledi

mevzi:

1. mevzi:-de

Diğer 41

Mısra: 8

Yer, mahal.

otuz yıl muḳaddem Göynüke
uğramışlar Gölözi
nâm mevzi-de aḥşâm yetişdi bir
aḳarşu kenârında bir çemenzâr

2. mevzi‘e:-e

Diğer 45

Mısra: 9

Yer, mahal.

olunan silinmiş süpürülmüş pāk
yir ke'ennehū ol mevzi'e hiç
meyyit defn olunmamış
bulunduğı naql-i şahih ile
tevātür

mevhāne:

1. meyhānede:-de

Diğer 54

Mısra: 9

*İçinde şarap vb. içkiler
içilen ve satılan yer.*

dirdi ve buña beñzer çok
kelimāt iderdi bir gün yine
meyhānede
'İyş iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında hamr

2. meyhāneye:-y, -e

Diğer 54

Mısra: 4

*İçinde şarap vb. içkiler
içilen ve satılan yer.*

halk anlara laķab kodılar cum'a
gün olup halk cāmi'e giricek
anlar meyhāneye cem' olurlardı
hamr içerlerdi ser-hoş olurlardı

mevil:

1. meyilden:-den

Diğer 43

Mısra: 9

*Meyil, yönelme, teveccüh
etme.*

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nāgāh şeyhūn ol ata meyli oldu
lākin ol meyilden rücu' ve
istiğfār

2. meylim:-im

Diğer 43

Mısra: 16

*Meyil, yönelme, teveccüh
etme.*

cevāb virüb
ya'nī bir Allāha ibādet iderin
ğayre meylim yok pes dünyā

mevl:

1. meylinden:-in, -den

Diğer 45

Mısra: 2

*Meyil, yönelme, teveccüh
etme.*

yemek yemezüz didi rivāyet
olunur ki şeyh bulamaç şorbasın
severdi aña meylinden sü'āl
olundı bulamaç nūr şorbasıdır

2. meylin:-in

Diğer 41

Mısra: 10

*Meyil, yönelme, teveccüh
etme.*

bulup şabāha dek 'ibādet iderler
Kāziyü'l-hācāta münācāt
eyledükleri zemānda ol mekāna
kalb-i şeriflerinūn meylin 'arz

mevli oldu:

1. meyli oldu:-dı

Diğer 43

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
*Beğenmek, sevmek, hoşuna
gitmek.*

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nāgāh şeyhūn ol ata meyli oldu
lākin ol meyilden rücu' ve
istiğfār

mevyit:

1. meyyit:

Diğer 45

Mısra: 10

Ölü, ölmüş insan, mürde.

olunan silinmiş süpürülmüş pāk
yir ke'ennehū ol mevzi'e hiç
meyyit defn olunmamış
bulunduğı naql-i şahih ile
tevātür

2. meyyitin:-in

Diğer 70

Mısra: 10

Ölü, ölmüş insan, mürde.

eyledi meyyitin Bursadan
Göynüke getürdiler mezār-ı
şerif
içinde defn olundu ortadağı
mezār anlaruñdur

mezār:

1. mezārı:-ı

Diğer 38

Mısra: 6

*Bir kimsenin öldükten
sonra gömüldüğü yer, kabir.*

diyārda Kurdboğan mezārı
dimekle meşhūrdur rivāyet
olunur
ki Akşemseddin yidi yaşıdaydı
temām hatm-ı kelāmullāhi

2. mezār:

Diğer 52

Mısra: 5

*Bir kimsenin öldükten
sonra gömüldüğü yer, kabir.*

mezār binā eyledi ve kazup
yaparken kabır-i şerifūn
kurbında bir
ayazma çıkıdı eyle olsa Sulṭān
Muḥammed Ḥan ve sāyir

3. mezār:

Diğer 70

Mısra: 11

*Bir kimsenin öldükten
sonra gömüldüğü yer, kabir.*

eyledi meyyitin Bursadan
Göynüke getürdiler mezār-ı
şerif
içinde defn olundu ortadağı
mezār anlaruñdur

4. mezārınuñ:-ı, -n, -uñ

Diğer 70

Mısra: 2

*Bir kimsenin öldükten
sonra gömüldüğü yer, kabir.*

mezārınuñ taşrasında kıble
cānibindedür merḥūm
Akşemseddinūn bir oğlu dağı
Faḫrullāhdur babasınuñ yerine

mezār-ı şerif:

1. mezār-ı şerif:

Diğer 67

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mübarek olan kabir.

vefāt eyledi kabri Göynükde
mezār-ı şerif içinde
kıble cānibindedür

2. mezār-ı şerif:

Diğer 70

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mübarek olan kabir.

eyledi meyyitin Bursadan
Göynüke getürdiler mezār-ı
şerif

içinde defn olundu ortadağı
mezâr anlarındur

mezâr-ı şerîfi:

1. mezâr-ı şerîfi:-i

Diğer 52

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mübarek olan kabir.

oldı pes Sultân Muḥammed Ḥan
mezâr-ı şerîfi yapıdı ve şeyḥ için
ḥân-kâh ve tekye yapıdı eyle olsa
ol tekyeyi şeyḥ kabûl eylemedi

2. mezâr-ı şerîfi:-i

Diğer 52

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Mübarek olan kabir.

Ensârinüñ mezâr-ı şerîfi kazılup
şeyḥün didüğü 'alâmetler
zâhir olduğı zemânda bir çoban
geldi ol kabir-i şerîf budur

mezâr-ı şerîflerinde:

1. mezâr-ı şerîflerinde:-ler, -in, -de

Diğer 54

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Mübarek olan kabir.

Muḥammed aradı bulımadı
Mezkûr Mevlânâ Sefer-şâh
diyâr-ı
'Araba çıktı arâzi-i
muḥaddesede gezdi enbiyâ ve
evliyâ mezâr-ı şerîflerinde sâkin
olup dergâh-ı Ḥaḳḳa tazarru'
eyledi

mezâr-ı şerîfün:

1. mezâr-ı şerîfün:-ün

Diğer 52

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Mübarek olan kabir.

zîrâ ben ḥayvanât güderdüm bu
araya geldüğümde koyun bu
mezâr-ı şerîfün üzerine
uğramazdı ol araya varıcak iki
bölünürdü

mezbûr:

1. mezbûr:

Diğer 67

Mısra: 4

Bahsedilen, anılan.

ve Ḥazret-i Akşemseddîn
mezbûr Sa'dullâhuñ zühed ve
taḳvâsın ve 'ilm-i fûrû' ve
uşûlde mahâretin ve sâyir
'ulümde

2. mezbûr:

Diğer 67

Mısra: 9

Bahsedilen, anılan.

dirlerdi Akşemseddîn ḥacca
gitdi Sa'dullâhı bile alup
gitdi Mezbûr Sa'dullah Çelebi
rivâyet ḳalır yolda giderken

3. mezbûr:

Diğer 67

Mısra: 13

Bahsedilen, anılan.

toğmış ḥayâtde iken filân işde
imış ḥâlâ rahmetde yâ 'azâbda
diyü ḥaber virürdi Mezbûr
Sa'dullâh sekiz yüz toğsan
târîhinde

4. mezbûr:

Diğer 67

Mısra: 16

Bahsedilen, anılan.

ve mezbûr Sa'dullâhuñ oğlu
'Abdülkâdir rahmetullâhi
'aleyhimâ 'ilmine gâyet ve
fazlına nihâyet yok idi ne

5. mezbûr:

Diğer 67

Mısra: 21

Bahsedilen, anılan.

illâ meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend dağı bulunca
bir ders fevt oldu Mezbûr
'Abdülkâdir 'acüz dünyâya üç
talâk

6. mezbûr:

Diğer 68

Mısra: 25

Bahsedilen, anılan.

zemânı oldu ilde alma ḳalmadı
Mezbûr Evḥaduñ bir oğlancuğı
alma isteyüp ağladı ittifaḳ ol
eşnâda Evḥad 'Abdülkâdir

7. mezbûr:

Diğer 70

Mısra: 16

Bahsedilen, anılan.

size hibe ḳıldum didi Mezbûr
Emru'llâh zıkr olunan
altunı taḳşim iderken bir
miḳdârın dizi altına gizledi
niyeti

8. mezbûr:

Diğer 70

Mısra: 21

Bahsedilen, anılan.

olduğın zemânda ol altunı gerek
mi ola dirsın didi 'âḳıbet
mezbûr Emru'llâh kötürüm oldu
ol ḥâl ile vefât eyledi

9. mezbûr:

Diğer 70

Mısra: 22

Bahsedilen, anılan.

Mezbûr Emru'llâhuñ oğlu
Ömerdür Ömerün oğlu
Şemsüddîn
Efendidir 'âlim ve fâzıl
kimesne idi Sultân Selim Ḥan
ibn-i

10. mezbûr:

Diğer 74

Mısra: 16

Bahsedilen, anılan.

muhtâcdur ve mezbûr Ḥamdî
Çelebinüñ oğlu Muḥammed
Zeynü'd-dîn
Çelebi sekiz yüz toğsan altı
târîhinde toğdı ol 'ilim ki

mezkûr:

1. mezkûr:

Diğer 45

Mısra: 14

Zikredilen, anılan.

Muḥammed Ḥamdî yetim zâ'if
ve zelîl ḳalır yoḥsa bu
mihneti çok dünyâdan
göçerdüm bir gün mezkûr
Ḥamdî Çelebinüñ

2. mezkûr:

Diğer 54

Mısra: 20

Zikredilen, anılan.

Muḥammed aradı bulımadı
Mezkûr Mevlânâ Sefer-şâh
diyâr-ı

'Araba çıktı arāzî-i
muḳaddesede gezdi enbiyâ ve
evliyâ mezâr-ı şerîflerinde sâkin
olup dergâh-ı Hâḳḳa tazarru'
eyledi

3. **mezkûr:**

Diğer 54

Mısra: 24

Zikredilen, anılan.

'aḳıbet mezkûr Sefer-şâh diyâr-ı
'Arabdan diyâr-ı Rûma
geldi Aḳşemseddîn ḥazretlerine
geldi îmân-ı 'ilme'l-yakîn

mezra'a:

1. **mezra'alar:-lar**

Diğer 43

Mısra: 3

*Tarıma elverişli, ekilip
dikilecek toprak, geniş tarım
arazisi.*

mezra'aları virmişdi ol kerîme
daḥı ol mezra'aları şeyḥe
virdi Şeyḥ daḥı bir miḳdar yir
aldı El'ân ol mezra'alar

2. **mezra'aları:-lar, -ı**

Diğer 43

Mısra: 2

*Tarıma elverişli, ekilip
dikilecek toprak, geniş tarım
arazisi.*

mezra'aları virmişdi ol kerîme
daḥı ol mezra'aları şeyḥe
virdi Şeyḥ daḥı bir miḳdar yir
aldı El'ân ol mezra'alar

3. **mezra'aları:-lar, -ı**

Diğer 43

Mısra: 2

*Tarıma elverişli, ekilip
dikilecek toprak, geniş tarım
arazisi.*

mezra'aları virmişdi ol kerîme
daḥı ol mezra'aları şeyḥe
virdi Şeyḥ daḥı bir miḳdar yir
aldı El'ân ol mezra'alar

4. **mezra'ayı:-y, -ı**

Diğer 43

Mısra: 4

*Tarıma elverişli, ekilip
dikilecek toprak, geniş tarım
arazisi.*

şeyḥün ebnâsınıñ elindedür bu
mezra'ayı

ḳabûl eyledi Sulṭân Muḥammed
Ḥanuñ İslâmbol

mi:

1. **mi:**

Diğer 59

Mısra: 7

"Mi" soru edatı.

degin ḥarc gerekmez mi inkıẓâ'-
ı 'iddetleri vefâtıdır didi
bu cevâba 'aşḥâbdan kimse
inkâr eylemedi ve meşâyıḥdan

2. **mi:**

Diğer 64

Mısra: 29

"Mi" soru edatı.

bunuñla sülûk mı olur şeyḥün
ḥizmetkârı ta'âm
getüricek ḳabûl eylemedüm alup
gitti ol gün ziyâde muẓtarib

3. **mıdur:-dur**

Diğer 72

Mısra: 21

"Mi" soru edatı.

anlar ḥikâyet ider bir gün bir
nemed-püş dervîş geldi
Ḥamdînün
evi bu mıdur didi budur didük
varuñ ḥaber eyleñ didi ḥaber

4. **mi:**

Diğer 65

Mısra: 9

"Mi" soru edatı.

dedi şeyḥ ḥuzûrına vardum beni
yanına da'vet eyledi ve
elüme bir şaḥan çerb pilâv virdi
murâd geçe mi didi ben daḥı

5. **mi:**

Diğer 70

Mısra: 20

"Mi" soru edatı.

olduğın zemânda ol altunı gerek
mi ola dırsın didi 'âḳıbet
mezbûr Emru'llâh kötürüm oldı
ol ḥâl ile vefât eyledi

miñnet:

1. **miñneti:-i**

Diğer 45

Mısra: 14

Acı, sıkıntı, bela.

Muḥammed Hamdî yetim zâ'if
ve zelîl ḳalır yoḥsa bu
miñneti çok dünyâdan
göçerdüm bir gün mezkûr
Ḥamdî Çelebînün

min:

1. **min:**

Diğer 41

Mısra: 20

(Ar.) "-den/-dan" ayrılma
ḥâl eki.

ḥilâfet virdün ḥikmeti nedür
didiler Ḥacı Bayram cevâb virdi
ki
Ḥazâ kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimâ yesme'u ve yerâ
şümme ye'rifuhû ve hüm
yes'elüne min ḥikmetihî mâ ra'â
ev

min evvelihî ilâ âhirihi:

1. **min evvelihî ilâ âhirihi:**

Diğer 74

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Evvelini ve sonrasını.

ḳâbil degüldi ve ceyyidü'l-ḥatt-
ı ve bu cevdet-i ḥatt ile
temâm ḥatm-ı kelâmu'llâhı on
dört günde min evvelihî ilâ

**min külli su'âlihi el-hakku
sübḥānekellezi:**

1. **min külli su'âlihi el-hakku
sübḥānekellezi:**

Diğer 61

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Dua ifadesi**

Ey her sorduğu hak ve

Subhan olan.

**min külli su'âlihî'l-hakku
sübḥāneke'l-lezi:**

1. **min külli su'âlihî'l-hakku
sübḥāneke'l-lezi:**

Diğer 61

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Dua ifadesi**

Ey her sorduğu hak ve

Sübḥan olan.

Allâhumme yâ nûra külli şey'in
ve hüdhâ entellezi ḥaleḳâ'z-

zulumāti ve nevveraḥu yā
ḳuddusu't-ṭāhiru min külli

min veledī ibnū erba'īne
seneten keenne vechehu
kevkibun dürrivvün fī
haddihi'l-eymeni ḥālun esvede
'alevhi 'abā'etāni
kuṭvanevātani vemlikü 'işrīne
seneten bi-fethi medā'ini's-
şirki:

1. min veledī ibnū erba'īne
seneten keenne vechehu
kevkibun dürrivvün fī
ḥaddihi'l-eymeni ḥālun esvede
'alevhi 'abā'etāni
kuṭvanevātani vemlikü 'işrīne
seneten bi-fethi medā'ini's-
şirki:-e-i-yin

Diğer 47

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Hadis**

*Benim evlatlarımdan kırk
yaşında, yüzü parlak bir yıldız
gibi olan, sağ yanağında siyah
bir beni bulunan, üzerinde iki
kutvanī abası olan biridir. O
yirmi sene boyunca, şirkin
hüküm sürdüğü şehirleri
fethedecek.*

beyān ve ḥadīs-i şerīf naḳl idüp
seb'a sinīne feḳīle yā resūlallāhi
men imāmu'n-nāsi yevme'izin
ḳāle min veledī ibnū erba'īne
seneten keenne

mine'l-eyn ile'l-eyn:

1. mine'l-eyn ile'l-eyn:
Diğer 59
Mısra: 18
Kelime Tipi: -
Nereden nereye.

baḥşīş itdüm li-żarūretin geyerin
geldük 'uryān gitdük 'uryān
mine'l-eyn ile'l-eyn ve mā'l-
ḥāşıl fī'l-beyn

mine'l-ḥacı bayram:

1. mine'l-ḥacı bayram:
Diğer 59
Mısra: 22
Kelime Tipi: -
Hacı Bayram'dan.

2. mine'l-ḥacı bayram:
Diğer 59

Mısra: 23
Kelime Tipi: -
Hacı Bayram'dan.

mine'l-ḥacı Bayram ve hüve
mineş-şeyḥ Hamid el-Ḳayseri
ve hüve mine's-şeyḥ

mine's-sevh:

1. mine's-şeyḥ:
Diğer 59
Mısra: 22
Şeyhlerinden.

mine'l-ḥacı Bayram ve hüve
mineş-şeyḥ Hamid el-Ḳayseri
ve hüve mine's-şeyḥ

2. mine's-şeyḥ:
Diğer 60
Mısra: 1
Şeyhlerinden.

mine's-şeyḥ Şāzī Çelebi ve hüve
mine's-şeyḥ İbrāhīm el-Başrī

3. mine's-şeyḥ:
Diğer 60
Mısra: 1
Şeyhlerinden.

mine's-şeyḥ Şāzī Çelebi ve hüve
mine's-şeyḥ İbrāhīm el-Başrī

4. mine's-şeyḥ:
Diğer 60
Mısra: 2
Şeyhlerinden.

ve hüve mine's-şeyḥ Süleymān
el-İskenderānī ve hüve mine's-
şeyḥ
el-Hüseyn el-Ustürvābī ve hüve
mine's-şeyḥ Maḥmūd ve

5. mine's-şeyḥ:
Diğer 60
Mısra: 2
Şeyhlerinden.

ve hüve mine's-şeyḥ Süleymān
el-İskenderānī ve hüve mine's-
şeyḥ
el-Hüseyn el-Ustürvābī ve hüve
mine's-şeyḥ Maḥmūd ve

6. mine's-şeyḥ:
Diğer 60
Mısra: 3
Şeyhlerinden.

ve hüve mine's-şeyḥ Süleymān
el-İskenderānī ve hüve mine's-
şeyḥ
el-Hüseyn el-Ustürvābī ve hüve
mine's-şeyḥ Maḥmūd ve

7. mine's-şeyḥ:
Diğer 60
Mısra: 4
Şeyhlerinden.

hüve mine's-şeyḥ 'Osmān er-
Rūmī ve hüve mine's-şeyḥ
Muḥammedi el-Kūfī ve hüve
mine's-şeyḥ Sa'duddīn el-
Bağdādī

8. mine's-şeyḥ:
Diğer 60
Mısra: 4
Şeyhlerinden.

hüve mine's-şeyḥ 'Osmān er-
Rūmī ve hüve mine's-şeyḥ
Muḥammedi el-Kūfī ve hüve
mine's-şeyḥ Sa'duddīn el-
Bağdādī

9. mine's-şeyḥ:
Diğer 60
Mısra: 5
Şeyhlerinden.

hüve mine's-şeyḥ 'Osmān er-
Rūmī ve hüve mine's-şeyḥ
Muḥammedi el-Kūfī ve hüve
mine's-şeyḥ Sa'duddīn el-
Bağdādī

10. mine's-şeyḥ:
Diğer 60
Mısra: 6
Şeyhlerinden.

ve hüve mine's-şeyḥ Şemsüddīn
el-'Irākī ve hüve
mine's-şeyḥ İshāk el-Harezmi
ve hüve mine's-şeyḥ Ebi'l-
Ḥasan el-Ḥarkānī

11. mine's-şeyḥ:
Diğer 60
Mısra: 7
Şeyhlerinden.

ve hüve mine's-şeyḥ Şemsüddīn
el-'Irākī ve hüve
mine's-şeyḥ İshāk el-Harezmi

ve hüve mine's-şeyh Ebi'l-
Hasan el-Ḥarkānī

12. mine's-şeyh:

Diğer 60

Mısra: 7

Şeyhlerinden.

ve hüve mine's-şeyh Şemsüddin
el-İrākī ve hüve
mine's-şeyh İshāk el-Ḥarezmī
ve hüve mine's-şeyh Ebi'l-
Hasan el-Ḥarkānī

13. mine's-şeyh:

Diğer 60

Mısra: 8

Şeyhlerinden.

ve hüve mine's-şeyh Mūsā el-
Bestāmī ve hüve mine's-şeyh
İbrāhīmī el-Hindüstānī ve hüve
mine's-şeyh Ebi

14. mine's-şeyh:

Diğer 60

Mısra: 8

Şeyhlerinden.

ve hüve mine's-şeyh Mūsā el-
Bestāmī ve hüve mine's-şeyh
İbrāhīmī el-Hindüstānī ve hüve
mine's-şeyh Ebi

15. mine's-şeyh:

Diğer 60

Mısra: 9

Şeyhlerinden.

ve hüve mine's-şeyh Mūsā el-
Bestāmī ve hüve mine's-şeyh
İbrāhīmī el-Hindüstānī ve hüve
mine's-şeyh Ebi

16. mine's-şeyh:

Diğer 60

Mısra: 10

Şeyhlerinden.

Yezīdī el-Bestāmī ve hüve
mine's-şeyh İmām Ca'feri's-
Şādık
ve hüve min ebīhi'l-İmām
Muḥammed el-Bākır ve hüve
min

17. mine's-şeyh:

Diğer 59

Mısra: 22

Şeyhlerinden.

mine'l-l-hācī Bayram ve hüve
mine's-şeyh Hamid el-Ḳayseri
ve hüve mine's-şeyh

mīrās:

1. mīrāsı:-ı

Diğer 58

Mısra: 15

*Birine, ölen bir yakınından
kalan mal mülk, para veya
servet, kalıt, bırakıt, tereke.*

mīrāsı da 'vāsın eyledi Ebū Bekr
raziyallāhu anh 'inde'l-aşhāb
cevāb virdi ki kimse
peygamberden miras yemez zīrā

miras yemez:

1. miras yemez:-mez

Diğer 58

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kendisine kalan mirası
tüketmek. II Peygamberlerin
nesillerine miras bırakmaması.*

mīrāsı da 'vāsın eyledi Ebū Bekr
raziyallāhu anh 'inde'l-aşhāb
cevāb virdi ki kimse
peygamberden miras yemez zīrā

mısrıluoğlu 'abdurrahīm:

1. mısrıluoğlu 'abdurrahīm:

Diğer 64

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

*Abdūrrahīm Karahisārī (ö.
888/1483'ten sonra), Türk
mutasavvıf ve şairi.*

'Abdurrahīm ki şāhibin-i
Ḳarahişārda yatur Vahdet-nāme
sāhibidür Şeyh Muşlihüddin ki
Attāroğlu demekle ma'rūfdur

mısrıluoğlu şeyh 'abdurrahīm:

1. mısrıluoğlu şeyh

'abdurrahīm:

Diğer 42

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Abdūrrahīm Karahisārī (ö.
888/1483'ten sonra), Türk
mutasavvıf ve şairi.*

söyleyüp zehīr marazına bende
şifā vardır dimiş didi

hikāyet olunur ki
Akşemseddīnuḥ Mısrıluoğlu
Şeyh

misli voğıdı:

1. mişli voğıdı:-ı, -dı

Diğer 74

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Eşi, benzeri olmaması.

vesā'ir 'ulūmda bī-naẓīr idi
Ḥuşūşā 'ilm-i lūgatda mişli
voğıdı ve zebān-ı Fāriside olan
mahāretleri beyān olunmağa

mısra :

1. mısra 'ı:-ı

Diğer 54

Mısra: 13

Mısra, dize.

olıcak aralarından birisi bu
mısra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu kırkafdan gelen
kırkaf
birisi daḥı eyitdi

mu 'āviye:

1. mu 'āviye:

Diğer 50

Mısra: 18

*İslam Devleti'nin Hz.
Ali'den sonraki halifesi ve
Emevi Hanedanı'nın kurucusu.*

tārīḥ-i hicretten ḥamse ve
şelāşine senesinde Ḥazret-i
'Osmān
raziyallāhü te'ālā 'anhū şehīd
oldı Mu 'āviye icthād eyledi

2. mu 'āviye:

Diğer 50

Mısra: 27

*İslam Devleti'nin Hz.
Ali'den sonraki halifesi ve
Emevi Hanedanı'nın kurucusu.*

tārīḥinde Mu 'āviye aşhābdan ve
gayrıdan 'asker cem'
eyledi oğlu

3. mu 'āviyenün:-n, -ün

Diğer 50

Mısra: 25

*İslam Devleti'nin Hz.
Ali'den sonraki halifesi ve
Emevi Hanedanı'nın kurucusu.*

Mu'aviyenün ef'âli ictihâdıyla
degüldür hübb-ı dünyâ ve
riyâset sebebiyle tuğyân ve
'işyân eyledi sene ihdâ ve
hamsîn

4. mu'aviyeye:-y, -e

Diğer 50

Mısra: 22

İslam Devleti'nin Hz.

*Ali'den sonraki halîfesi ve
Emevî Hanedanı'nın kurucusu.*

uluları ve ekşeri 'Aliye bî'at
eylediler ve ba'zıları dağı
Mu'aviyeye bî'at eylediler
mâbeynide ihtilâf oldu aşhâb-ı

5. mu'aviye:

Diğer 51

Mısra: 8

İslam Devleti'nin Hz.

*Ali'den sonraki halîfesi ve
Emevî Hanedanı'nın kurucusu.*

'işyânı Kostañtınıyyeye
geldükden on yıl sonra oldu zîrâ
Mu'aviye sittin senesinde vefât
eyledükden sonra Yezîd

mübâhâse:

1. mübâhâse:

Diğer 73

Mısra: 21

Karşılıklı konuşma.

dânişmend idi çok mübâhâse ve
mücâdeleleri oldu
Hamdî Çelebi 'ilm-i zâhiri taşşîl
eyledükden sonra bir gice

mübâhase eyledi:

1. mübâhase eyledi:-di

Diğer 48

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Karşılıklı konuşmak, fikir
tartışması yapmak.*

elinden Mehdî yine feth eyler
didi Mevâlî ile çok
mübâhase eyledi 'Akıbet Sultân
Muhammed şeyhün sözine

mübârek:

1. mübârek:

Diğer 37

Mısra: 19

*Hayırlı, uğurlu, kutlu,
mukaddes.*

didükleri kurd geldi Kabr-i
şeriflerin açdı cism-i
mübârekin yemek istedi Şeyh
Hamza mübârek elin tâbütdan

2. mübârek:

Diğer 38

Mısra: 2

*Hayırlı, uğurlu, kutlu,
mukaddes.*

kerâmeti görüp kurdı götürüp
mübârek elini tâbütdan içine
koydılar yine çıkdı bir ehl-i
ferâset kimse kurd yapışmağ
ile

3. mübârek:

Diğer 47

Mısra: 3

*Hayırlı, uğurlu, kutlu,
mukaddes.*

riyâzatdan zâ'îf ve nañîf olup
dâ'imâ mübârek yüzi ağarup
mübârek şakalı ve başınuñ şacı
ağ olup ve ekşer zemânda ağ

4. mübârek:

Diğer 49

Mısra: 7

*Hayırlı, uğurlu, kutlu,
mukaddes.*

şacı nûr gibi şa'sa'a virmiş
mübârek saçın şakalın ve
toprağa
bulamış gözinden yaş akar sofrâ
kadar yir yaş olmuş münâcât

5. mübârek:

Diğer 58

Mısra: 5

*Hayırlı, uğurlu, kutlu,
mukaddes.*

yazmışlar ol mübârek hatt-ı
şerîfün şüreti nakl olundu
ki bu vech ile yazılmışdur
sebeb-i tahrîr ve bâ'is-i takrîr
oldur

6. mübârek:

Diğer 73

Mısra: 14

*Hayırlı, uğurlu, kutlu,
mukaddes.*

Câmî hâzretlerinün kemâlin
bilürler Hikâyet olunur ki
Hamdî
Çelebi anası karnında iken Şeyh
Akşemseddîn mübârek elin

mübârek başından:

1. mübârek başından:-ın, -dan

Diğer 49

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mübârek, uğurlu kafa, baş.

yok şâfi toprak ol toprak üzere
şeyh nemâza durup
secdeye varmış tâcî mübârek
başından yuvalanmış başınuñ ağ

mübârek yüzi:

1. mübârek yüzi:-i

Diğer 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mübârek yüz.

riyâzatdan zâ'îf ve nañîf olup
dâ'imâ mübârek yüzi ağarup
mübârek şakalı ve başınuñ şacı
ağ olup ve ekşer zemânda ağ

2. mübârek yüzi:-i

Diğer 48

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Mübârek yüz.

yüzi derledi başın kaldurup bu
senenün rebîü'l-evvel ayınuñ
yigirminci gün seher vaktinde
şıdğ ve himmetle fülân cânibden

mübâşeret:

1. mübâşerete:-e

Diğer 47

Mısra: 10

Bir işe başlamak, girişmek.

Kostañtınıyye fethin müşâvere
eyledi birisi mübâşerete râzî
olmadı Ashâb-ı Resûlullâhdan
şallallahü 'aleyhi ve sellem ve

mübâşeret eyledi:

1. mübâşeret eyledi:-di

Diğer 51

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bir işe başlamak, girişmek.

*II Bir kimsenin birini kasten
veya hatâ ile bizzat öldürmesi.*

Hâzret-i Hüseyinün razıyallahü
'anhü katline mübâşeret eyledi
La'netu'l-lâhi ale men katelehu
ve râziye bi-katlihi

mübaseret evlemişler:

1. **mübaseret eylemişler:-miş, -ler**

Diğer 42

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Bir işe başlama, girişme.

eylemişler Şerbetler ma'cünlar
turmayup düzilür Şeyh
tabiblerden şordı ki bunun
maraşı ne marazdur eyitdiler
falân

mücâdele:

1. **mücâdeleleri:-ler, -i**

Diğer 73

Mısra: 21

*Bir şeyin üstesinden
gelmek için yılmadan, bıkmadan
uğraşma, çalışma, didinme.*

dânişmend idi çok mübâhâse ve
mücâdeleleri oldı
Hamdi Çelebi 'ilm-i zâhiri tahşil
eyledükden sonra bir gice

mücâhede:

1. **mücâhede:**

Diğer 39

Mısra: 19

*Benlik ve bencillikten
kurtulmak ve nefsi yenmek için
çalışma, uğraşma, mücâdele
etme.*

şâdıka hâşıl oldı pes Hacı
Bayram Akşemseddine enva'-ı
'ibâdât-ı şâkka ve riyazât ve
halvet ve mücâhede

mücâhede eyledi:

1. **mücâhede eyledi:-di**

Diğer 65

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

*Uğraşmak, mücâdele
etmek. II Tedavi olma.*

iken izn-i şerifleriyle irşâda
meşgûl iken bir 'azîm kabza
düşmüşler her ne kadar ki rif'ata
mücâhede eyledi müyesser

mücâvir oldı:

1. **mücâvir oldı:-dı**

Diğer 43

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Komşu olmak || Hz.

*Muhammed'e daha yakın olma
düşüncesiyle yerini yurdunu
terkedip Mekke veya Medine'ye
yerleşen kimse.*

baña hizmet eyler didi rivâyet
olunur ki şeyh yidi def'a hacc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücâvir oldı hikâyet olunur ki

müdâvemet eyledüm:

1. **müdâvemet eyledüm:-dü, -m**

Diğer 64

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Devam etmek.

ğâlibdi bildüm ki bu hıfz u
huzûr cümle şeyhün
berekâtındandır pes halvete ve
ihyâya müdâvemet eyledüm
seksen

müdâvemet iderdi:

1. **müdâvemet iderdi:-er, -di**

Diğer 68

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Devam etmek.

hasbiyallâh veni'mel-vekîl
dimege müdâvemet iderdi
hikâyet
olunur ki bir gün koşîlılarıyla
bayram cem'iyetine vardı

müderris:

1. **müderrislikden:-lik, -den**

Diğer 38

Mısra: 15

*Medrese ve büyük
câmlerde yüksek seviyede ders
okutan icâzetli âlim, medrese
hocası.*

muhabbetu'llâh galebe
eyledi müderrislikden ferâğat
kıldı mürşid-i kâmil

2. **müderris:**

Diğer 63

Mısra: 24

*Medrese ve büyük
câmlerde yüksek seviyede ders
okutan icâzetli âlim, medrese
hocası.*

olunmuş ki müderris ve
müste'iddin cümle Hanîfiyyü'l-

mezheb

olalar pes bunı gördi
medreseden ferâğat eyledi şulh
üzere

3. **müderris:**

Diğer 64

Mısra: 7

*Medrese ve büyük
câmlerde yüksek seviyede ders
okutan icâzetli âlim, medrese
hocası.*

benüm ahvâlümünden şordı
eyitdüm Kayseriyyede müderris
idüm
derünümde bir derd peydâ oldı
dermân uma geldüm didüm

4. **müderris:**

Diğer 38

Mısra: 11

*Medrese ve büyük
câmlerde yüksek seviyede ders
okutan icâzetli âlim, medrese
hocası.*

'Arabiyye ve fûnûn-ı edebiyye
iştiğâl idüp az müddetde
fâ'ikü'l-akrân oldı Osmancık
Medresesinde müderris oldı

5. **müderris:**

Diğer 55

Mısra: 19

*Medrese ve büyük
câmlerde yüksek seviyede ders
okutan icâzetli âlim, medrese
hocası.*

te'lif eylemişdi Mevlânâ Sefer-
şâh o ilde kâzî ve müderris
olmuşdı ve kabir-i şerifleri
Karaman diyârında Elmalu

müderris oldı:

1. **müderris oldı:-dı**

Diğer 63

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Medrese hocası olmak.

oldı Şâfi'yyü'l-mezheb idi
medreseden ferâğatlarına
sebeb bu oldı ki medresenün
vaqfiyyesinde şart

müderrislik itmişdür:

1. **müderrislik itmişdür:-miş, -dür**

Diğer 63

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Medrese ve büyük
câmilelerde yüksek seviyede ders
okutan icâzetli âlim olma,
medrese hocalığı yapma.*

müderreslik itmiştir sonra Şeyh
Hâmidüñ şeref-i şöhbetiyle
taḥşil-i tarikat ve tekmil-i
ḥaḳikat eyledi şöhbeti gâyetde

müdevven:

1. müdevvendür:-dür

Diğer 74

Mısra: 14

*Bir araya toplanmış,
düzenlenmiş.*

vardur ve ḳasâ'idi ve eş'arı
ḥurûf üzere müdevvendür
merḥûmuñ
menâkıbı ve kerâmâtı çokdur
müstakîl kitâb olmağa

mu'essir:

1. mü'essir:

Diğer 63

Mısra: 14

Tesirli, etkili.

mü'essir idi anlardan çok kimse
zirve-i velâyete yetişdi İnce
Bedreddin ve Kızılca Bedreddin
ve Baba Nahhâs-ı Ankaravî

muhabbet eyledi:

1. muhabbet eyledi:-di

Diğer 57

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgi ve saygısını

göstermek.

'avrata dâyim gelme ahyânen
gel didi hikâyet olunur ki bir
cinnî şeyhe muhabbet eyledi
şeyh bî-ḥaber iken cinnî kedi

muhabbet-i merdân-ı

müstakîm:

1. muhabbet-i merdân-ı

müstakîm:

Diğer 36

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Doğru yolda olan yiğitlerin
(erenlerin) sevgisi.*

Be-cüz muhabbet-i merdân-ı
müstakîm

Aḥvâl-i ekmelü'l-müdaḳḳikîn
ḳutbi'l-'ârifin meslekü's-sâlikîn

muhabbetullâh:

1. muhabbetullâh:

Diğer 63

Mısra: 26

Allah sevgisi, Allah aşkı.

oldı 'akıbet muhabbetullâh aña
şol ḳadar galebe eyledi ki
istimâ'-i Ḳur'ân kılsa ya bir
savt-ı ḥasen iştir derûnından
bir

muhabbetu'llâh:

1. muhabbetu'llâh:

Diğer 38

Mısra: 14

Allah sevgisi, Allah aşkı.

muhabbetu'llâh galebe
eyledi müderreslikden ferâğat
kıldı mürşid-i kâmil

muhakkak:

1. muhakḳak:

Diğer 56

Mısra: 3

*Doğruluğu, gerçekliği
kesin olarak bilinen, gerçekliği
kesinleşmiş.*

ḳadırına varalum eger ḳalkup
bize ta'zîm iderse biz i'tikâd
eyledüğümüz gibi degüldür eger
ḳalkmazsa muhakḳak velîdür

muhammed:

1. muhammed:

Diğer 36

Mısra: 21

*Muhammed b. Ebî Bekr es-
Siddîk (ö. 38/658), Hz. Ebû
Bekir'in Esmâ bint Umey's'ten
olan oğlu, Mısır valisi.*

ki Hâzret-i Ebû Bekri's-
Şiddîkun dört oğlu vardı
Naşrullâh 'Abdu'r-raḥmân ve
Ca'fer ve Muḥammed raḳıyal-
lâhü

2. muhammed:

Diğer 37

Mısra: 11

Muhammed b. Ebî Bekr es-

*Siddîk (ö. 38/658), Hz. Ebû
Bekir'in Esmâ bint Umey's'ten
olan oğlu, Mısır valisi.*

el-Hâc 'Ali ibni eş-şeyh
Hediyye ibni eş-şeyh Mūsâ ibni
eş-şeyh
Muḥammed bin Ebî Bekri's-
Şiddîk raḳıyallahü 'anhu

3. muhammed:

Diğer 37

Mısra: 8

*Aḳşemseddîn'in Hz.
Ebubekir'e kadar uzanan
soyağacında yer alması dışında
hakkında kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

Aḳşemseddîn Şeyh Şihâbüddîn
ebnâsındandır Bu tertîb ile
Muḥammed ibni eş-şeyh Ebû
Hafz Ömerü'l-mulakḳab

4. muhammed:

Diğer 37

Mısra: 9

*Aḳşemseddîn'in Hz.
Ebubekir'e kadar uzanan
soyağacında yer alması dışında
hakkında kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

Şihâbüddîn es-Sühreverdî ibni
Muḥammed bin 'Abdullâh bin
Mes'ud bin El-Ḥasan bin 'Aşım
bin Naşr bin Ḳâsım bin

5. muhammed:

Diğer 56

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Osmanlı Devleti Padişahı,
Fatih Sultan Mehmed Han.*

Muḥammed vezîri Maḥmûd
Paşaya dimiş ki Aḳşemseddînüñ

6. muhammeddür:-dür

Diğer 47

Mısra: 5

Muhammed. II

Aḳşemseddîn'in asıl adı.

libâşlar geydügi ecelden
Aḳşemseddîn didiler ism-i
şerîfleri
Muḥammeddür 'Arab Aḥmede
Şemsüddîn didügi gibi

7. muhammede:-e

Diğer 47

Mısra: 6

Muhammed. II
Akşemseddin'in asıl adı.

Muhammede dahı Şemsüddin
dir Feth-i Kōştantīniyye sene
hamse ve hamşine ve şemāne
mi'e tārīhinde merhūm Sultān

muhammed akşemseddin:

1. muhammed akşemseddin:

Diğer 35

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddin'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M. 1458 Göynük'te vefat
etmiştir.*

tarikat reh-nümây-ı rāh-ı hāqīkat
nur-i meşrik-i dīn e' nī
Şeyh Muhammed Akşemseddin
kaddesa'llāhü sırrahū'l-'azīz

2. muhammed akşemseddin:

Diğer 37

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Hacı Bayram-ı Veli'nin
öğrencisi, Fatih Sultan
Mehmed'in hocası, mutasavvıf,
âlim, tabip ve şairdir. Devrinin
en önemli şahsiyetlerinden olan,
Hz. Ebubekir'in soyundan
geldiği rivayet edilen,
Kurtboğan lakabıyla tanınan,
Hamza Efendi'nin oğlu olarak
H. 792/ M. 1389 Şam
(Dımışk)'da doğmuştur. Asıl adı
Şemseddin Muhammed olan
Akşemseddin'in adı,
kaynaklarda Muhammed bin
Hamza ve Akşeyh olarak da
geçmektedir. Cemâziyülâhir H.
863/ M. 1458 Göynük'te vefat
etmiştir.*

eş-şeyh Muhammed
Akşemseddin ibni eş-şeyh
Hamza ibni eş-şeyh

**muhammed bin el-hüseyn el-
mülakkab bi-şadri'l:**

**1. muhammed bin el-hüseyn
el-mülakkab bi-şadri'l:**

Diğer 38

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

*Horasanlı sûfi, müfessir ve
muhaddis.*

sene tis'a ve erba'ine ve şemāne
mi'e tārīhinde ve diyar-ı
'Arabda Muhammed bin el-
Hüseyn el-mülakkab bi-Şadri'l

**muhammed bin hamza el-
fakir el-mülakkab**

akşemseddin:

**1. muhammed bin hamza el-
fakir el-mülakkab**

akşemseddin:

Diğer 59

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Akşemseddin lakaplı
Muhammed bin Hamza.*

Naḥnu mea 'şera'l-enbiyā' lā
nūriḡu
bu zā'if ve naḥif ḥādīmü'l-
fuḡarā Muhammed bin Hamza
el-fakir

muhammed el-bakir:

1. muhammed el-bakir:

Diğer 60

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Ebû Ca'fer Muhammed b.
Alî b. Hüseyin b. Alî b. Ebî Tâlib
(ö. 114/733 [?])
İsnâaşeriyye'nin beşinci ve
İsmâiliyye'nin dördüncü imamı.*

Yezîdi el-Bestâmî ve hüve
mine's-şeyh İmâm Ca'feri's-
Şâdık
ve hüve min ebîhi'l-İmâm
Muhammed el-Bakir ve hüve
min

muhammed emrullah:

1. muhammed emrullah:

Diğer 66

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Akşemseddin'in dördüncü
oğlu. Bursa ve Göynük'te vakıf
mütevellisi ve Sultan Murat'ın
imaretinde idareci olarak görev
yapmıştır. Fatih Sultan Mehmed
devri âlimlerinden Molla
Hayalî'nin öğrencisidir.*

Sa'dullāh Muhammed Fazlullāh
Muhammed Nürullāh
Muhammed Emrullāh
Muhammed Naşrullāh
Muhammed

muhammed fazlullah:

1. muhammed fazlullah:

Diğer 66

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Akşemseddin'in yedi
oğlundan ikincisi.
Akşemseddin'in kurduğu
Bayramiyye'nin Şemsiyye
kolunu kendisinden sonra
Göynük'te devam ettirmiştir.*

Sa'dullāh Muhammed Fazlullāh
Muhammed Nürullāh
Muhammed Emrullāh
Muhammed Naşrullāh
Muhammed

muhammed hamdi:

1. muhammed hamdi:

Diğer 45

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Hamdullah Hamdi (ö.
909/1503), Mesnevileriyle
tanınan mutasavvıf şair.
Anadolu sahasında hamse
sahibi ilk şairdir.
Akşemseddin'in en küçük oğlu.*

Muhammed Hamdi yetim zā'if
ve zelil kalur yoḡsa bu
miḡneti çok dünyādan
göçerdüm bir gün mezkūr
Hamdi Çelebünū

muhammed hamdullah:

1. muhammed hamdullah:

Diğer 66

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Hamdullah Hamdi (ö.
909/1503), Mesnevileriyle
tanınan mutasavvıf şair.
Anadolu sahasında hamse*

*sahibi ilk şairdir.
Akşemseddin'in en küçük oğlu.*

Nürulhüdâ Muhammed
Hamdullah Akşeyhün büyük
oğlu
Sa'dullah Çelebidür şeyh aña
eydürdi 'ulüm-ı zâhiri

muhammed han:

1. muhammed han:

Diğer 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

Muhammed Han ol kızına
Begbâzârî kazâsında piriñç

muhammed nasrullah:

1. muhammed nasrullah:

Diğer 66

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Muhammed Nasrullah.

*Akşemseddin'in beşinci oğlu.
Tebriz'de vefat etmiştir.*

Sa'dullah Muhammed Fazlullah
Muhammed Nürullah
Muhammed Emrullah
Muhammed Nasrullah
Muhammed

muhammed nürulhüdâ:

1. muhammed nürulhüdâ:

Diğer 66

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Akşemseddin'in altıncı oğlu

Nurulhüda. Meczuptur.

Nürulhüdâ Muhammed
Hamdullah Akşeyhün büyük
oğlu
Sa'dullah Çelebidür şeyh aña
eydürdi 'ulüm-ı zâhiri

muhammed nürullah:

1. muhammed nürullah:

Diğer 66

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Muhammed Nurullah.

*Akşemseddin'in yedi oğlundan
biri.*

Sa'dullah Muhammed Fazlullah
Muhammed Nürullah
Muhammed Emrullah

Muhammed Nasrullah
Muhammed

muhammed sa'dullah:

1. muhammed sa'dullah:

Diğer 66

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Muhammed Sadullah

*Çelebi. Akşemseddin'in en
büyük oğlu. Hattatlığı vardır.
Eserleri olduğu söylense de
günümüzde ulaşılamamaktadır.*

Sa'dullah Muhammed Fazlullah
Muhammed Nürullah
Muhammed Emrullah
Muhammed Nasrullah
Muhammed

muhammed şihâbeddin-i

sühreverdinün:

1. muhammed şihâbeddin-i

sühreverdinün:-n, -ün

Diğer 37

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şehâbeddin Sühverdi (ö.

*632/1234) Sühverdiyye
tarikatının kurucusu, müfessir
ve muhaddis.*

cedd-i a'lâsıdır Ca'fer küffâr
elinde şehid olup evladı kalmadı
ve Muhammed Şihâbeddin-i
Sühreverdinün cedd-i a'lâsıdır

muhammed zeynû'd-dîn

celebi:

1. muhammed zeynû'd-dîn

celebi:

Diğer 74

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Hamdullah Hamdi'nin oğlu

*Muhammed Zeyneddin Çelebi.
Hattat ve âlim.*

muhtâcdur ve mezbûr Hamdî

Çelebinün oğlu Muhammed

Zeynû'd-dîn

Çelebi sekiz yüz toksan altı

târîhinde toğdı ol 'ilim ki

muhammeden 'abduhü ve

resûlühü:

1. muhammeden 'abduhü ve

resûlühü:

Diğer 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Kelime-i Şehadet: "Şahitlik
ederim ki, Allah'tan başka
hiçbir İlah yoktur, ve yine
şahitlik ederim ki Muhammed,
O'nun kulu ve elçisidir".*

Muhammeden 'Abduhü ve
resûlühü didi imân lezzetin tatdı
şevk ve sefâsından şabâh
olmadın kal'a burcına çıkdı ol
işâret

muhammedi el-küfi:

1. muhammedi el-küfi:

Diğer 60

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Muhammed el-Küfi.

*Akşemseddin'in Hacı Bayram-ı
Veli'den Hz. Ali'ye kadar
uzanan tarikat silsilesinde yer
almaktadır. Hakkında
kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

hüve mine's-şeyh 'Osmân er-
Rûmî ve hüve mine's-şeyh
Muhammedi el-Küfi ve hüve
mine's-şeyh Sa'duddin el-
Bağdâdî

muhâşamât:

1. muhâşamât:

Diğer 50

Mısra: 23

*Kavgalar, düşmanlıklar: II
Husumetler.*

resûl arasında olan ihtilâf ve
muhâşamât ictihâd ile olmuşdur
hubb-ı dünyâyıla ve riyâset için
degüldür lakin Yezîdin

mühimmât-ı şer'iyeye:

1. mühimmât-ı şer'iyeye:

Diğer 38

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

*Şeriatla ilgili ehemmiyetli
ve gerekli işler.*

şer'iyeye için ba'zı dervişlere
dervâh ve cerr itdürürdi
ol sebebdan Akşemseddin ibâ
idüp Hâcî Bayrama varmazdı

muhtâc:**1. muhtâcdur:-dur****Diğer 70****Mısra: 6***Bir şeye gereksinim duyma.*

muhtâcdur merhûmuñ vefâtı
 toköz yüz altı târîhinde vâk'î
 oldu
 rahmetu'llâhi 'aleyhi rahmeten
 vâsi'aten Akşemseddînün bir

2. muhtâcdur:-dur**Diğer 74****Mısra: 16***Bir şeye gereksinim duyma.*

muhtâcdur ve mezbûr Hamdî
 Çelebinüñ oğlu Muhammed
 Zeynü'd-dîn
 Çelebi sekiz yüz toksan altı
 târîhinde toğdı ol 'ilim ki

muhtâc olıcak:**1. muhtâc olıcak:-ıcağ****Diğer 72****Mısra: 11****Kelime Tipi: -***Bir şeye gereksinim**duymak.*

degül diyü ördtiler yine açıldı
 pes artuğ örtmediler halk
 yağmura muhtâc olıcak ol kabr-i
 şerîfe bir miqdâr su seperler

muhtâc olmadı:**1. muhtâc olmadı:-ma, -dı****Diğer 43****Mısra: 20****Kelime Tipi: -***Bir şeye gereksinim**duymak.*

şeyh pîr-i za'îf oldukça gözinüñ
 nûrı artardı gözlüğe
 muhtâc olmadı sebebinden sü'âl
 eylediler cevâb virüp sofra

mu'îd:**1. mu'îd:****Diğer 73****Mısra: 19***Yardımcı. yardım eden.*

Yıldırım Han Medresesinde
 Mevlânâ Hayâlî mu'îd idi ve
 Hamdî Çelebi

mukaddem:**1. mukaddem:****Diğer 41****Mısra: 7***Önce.*

otuz yıl mukaddem Göynüğe
 uğramışlar Gölözi
 nâm mevzide aḥşâm yetişdi bir
 aḥarşu kenârında bir çemenzâr

mukaddemâ:**1. mukaddemâ:****Diğer 65****Mısra: 12***Önceleri.*

getüren dervişleri mukaddemâ
 gündüz kullanur gice ihyâ
 itdürürdi aña dek ki feth
 müyesser ola ba'de ḥalvete

mükâsefe:**1. mükâsefe:****Diğer 40****Mısra: 1**

*Akıl ve duygular yoluyla
 erişilmesi mümkün olmayan
 maddî, mânevî ve ilâhî bilgileri
 kalp gözüyle keşfetme, bilme.*

tezkiye-i nefis ve taşıfiye-i bâtın
 idüp mükâsefe ve

2. mükâsefeden:-den**Diğer 71****Mısra: 3**

*Akıl ve duygular yoluyla
 erişilmesi mümkün olmayan
 maddî, mânevî ve ilâhî bilgileri
 kalp gözüyle keşfetme, bilme.*

dirdi Akşemseddîn bâzâr ta'âmı
 getirüp yedürürdi ol
 mükâsefeden
 men' için ḥikâyet olunur ki
 Evlûk diyârında bir bînar

mükedderü'l ahvâl:**1. mükedderü'l ahvâl:****Diğer 52****Mısra: 22**

*Kederli, üzüntülü bir hâl
 içinde olma.*

meşâlih-i mü'minin görülmez
 ümmet-i Muhammed
 'aleyhi'sşalâtü
 ve's-selâm mükedderü'l ahvâl
 olurlar 'adâlete cehd

muktezâ:**1. muktezâsı:-sı****Diğer 65****Mısra: 3**

*Gerektirdiği biçimde,
 gereğince.*

eyledün senün ṭabibün seni
 gözler ve senün ṭabî'atun bilür
 senün meşrebün muktezâsı
 budur anlarun oldur pes

muktezâsınca:**1. muktezâsınca:****Diğer 50****Mısra: 6**

*Gerektirdiği biçimde,
 gereğince.*

feth-i Hâkânî beldetün
 tayyibetün ḥurufi işâreti
 muktezâsınca
 sekiz yüz elli yedi târîhinde
 vâkî' oldı ol ḥinde Sulṭân

mülk:**1. mülkümde:-üm, -de****Diğer 59****Mısra: 15**

*Dükkân, ev, arsa vb.
 taşınmaz mal.*

mülkümde nesnem kalmadı ta
 hattâ sırtumdağı hırka ve
 kaftan ve gönlek ve tâc ve
 'imâme oğlum Pîr Muhammede

mü'min:**1. mü'minler:-+ler****Diğer 62****Mısra: 12**

*İnanmış, iman etmiş,
 mü'min, Müslüman.*

ve Bursada çok tırmışdur
 arkasıyla ekmek getirüp
 şatup şomun şomun mü'minler
 dirmiş halk teberrüken

mümkün olduğu:**1. mümkün olduğu:-duğ, -ı****Diğer 66**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Olabilmek, yapılabilmek, gerçekleşebilmek.

Sa'dî gel fırsatı fevt eyleme
‘ilm-i bâtinuñ üç günde taḥşîli
mümkün olduğı vaḳit düşdi didi
Sa’dullâh Çelebi ‘ilm-i

münâcât:

1. münâcât:

Diğer 61

Mısra: 22

Allah'a yalvarıp yakarma, duâ ve niyazda bulunma.

Münâcât

münâcât başladı:

1. münâcât başladı:-dı

Diğer 57

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarıp yakarma, duâ ve niyazda bulunma.

meşhûr bir yire vardı ulu yoluñ
üzerinde şeyḫ oturdı
münâcât başladı bir zemândan
şoñra şeyḫ yatdı üzerüme

münâcât eyledükleri:

1. münâcât eyledükleri:-dük, -ler, -i

Diğer 41

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarıp yakarma, duâ ve niyazda bulunma.

bulup şabâha dek ‘ibâdet iderler
Ḳâziyü’l-hâcâta münâcât
eyledükleri zemânda ol mekâna
ḳalb-i şeriflerinüñ meylin ‘arz

münâcât eyler:

1. münâcât eyler:-r

Diğer 49

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarıp yakarma, duâ ve niyazda bulunma.

eyler Şeyḫüñ bu ḥâlini ve bu
nâlişini görüp dehşetnâk
oldı döndi maḳâmına geldi
ḳal‘aya nâzar eyledi gördi

münisü’l-‘uşşak:

1. münisü’l-‘uşşak:

Diğer 74

Mısra: 13

Hamdullah Hamdi tarafından yazılan sembolik ve tasavvufî aşk mesnevisi. Diğer kaynaklarda ismi Tuhfetü'l-uşşâk olarak geçmektedir.

cem‘ eylemişdür Mesâi’l-i
Mühimmeyi yazmışdur ve
manzûm
Münisü’l-‘Uşşak adlı kitâbı ve
Ḳıyâfet-nâmesi

münkeşif olmuşdı:

1. münkeşif olmuşdı:-muş, -dı

Diğer 74

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

Görünür, bilinir duruma gelmek.

anlar ihâta eylemişdi kesble ve
cehdle taḥşîl olunmak ḳâbil
degüldi anlara meḥûlât bi’t-
ṭab‘ münkeşif olmuşdı
‘Arabiyetde

muntazır:

1. muntazırlar:-lar

Diğer 60

Mısra: 20

Bekleyen, gözleyen, intizar eden.

gözedüp muntazırlar idi
Aḳşemseddîn nâ-gâḫ çıḳa geldi
Hâcı
Bayramuñ borcından sü’âl
eyledi ṭoḳsan biñ aḳçe borcı
çıḳdı

müntehir oldu:

1. münteşir oldu:-dı

Diğer 54

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

Yayılmış, duyulmuş olmak.

ḥamrdur pes bunlaruñ aḥvâli
beyne’n-nâs münteşir oldu
Sultân
Muḥammed Ḥandan ḥavf idüp
her biri bir tarafa ḳaçdı Sultân

müracâ‘at eylediler:

1. müracâ‘at eylediler:-di, -ler

Diğer 42

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Müracaatta bulunmak, başvurmak.

bir kıızı marziye oldı ṭabîbler
‘ilâcından ‘âciz oldı ‘ilâcdan
ferâgat eylediler ‘âḳibet şeyḫe
müracâ‘at eylediler Şeyḫ

murâd:

1. murâd:

Diğer 65

Mısra: 9

Arzu, istek, dilek.

dedi şeyḫ ḥuzûrına vardum beni
yanına da‘vet eyledi ve
elüme bir şaḥan çerb pilâv virdi
murâd geçe mi didi ben daḫı

murâd ḥan ibn-i yıldırım ḥan medresesinde:

1. murâd ḥan ibn-i yıldırım ḥan medresesinde:-n, -de

Diğer 73

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Bursa’da Yıldırım Bayezid tarafından yaptırılan Yıldırım Külliyesi’ndeki medrese.

‘ulûmı ve eṣnâf-ı ma‘ârifî taḥşîl
ve tekmîl eyledi ḥattâ ‘ilm-i
müşıḳîyi daḫı kemâl-ile bilürdi
Bursada Murâd Ḥan ibn-i

murâd idinmiş:

1. murâd idinmiş:-in, -miş

Diğer 72

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Istemek, arzulamak.

Diyâr-ı Rûma gelmedin
birbirümüze mektûbumuz varur
gelirdi
Diyâr-ı Rûmu görmek murâd
idinmiş tebdîl-i şüret idüp

murâd itdüklerinde:

1. murâd itdüklerinde:-dük, -ler, -in, -de

Diğer 45

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Istemek, arzulamak.

kirâmdan ba‘zı cesed-i şerifin
görmek murâd itdüklerinde

‘izām ve
şerā’itinden nişān ve eğer
bulamayup cesed-i mübârekleri
vaz’

murāda irdi:

1. murāda irdi:

Diğer 74

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

*Arzusuna kavuşmak,
istediği şeyi elde etmek.*

2. murāda irdi:-dı

Diğer 74

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

*İsteğine, dileğine veya
amacına ulaşmak.*

vardı Hamdī mürīd olup murāda
irdi Hamdī Çelebi tefāsīre
müte‘allık iki cild kitāb cem’
eyledi Mecālisü’t-Tefāsīr

murākabe:

1. murākabe:

Diğer 44

Mısra: 1

*Bir dervişin dış dünya ile
ilişkisini kesip iç âlemine
dalarak özünde hissettiği
Allah’a yönelmesi ve O’nun
huzûrunda kendini denetlemesi
durumu.*

sülûk idüp murākabe ve
müşāhedeye şügl idüp otururken
nā-gāh şeyh āferīn Germiyan
Türki didi ve yine sükût

murākabeve vardı:

1. murākabeve vardı:-dı

Diğer 48

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

*Bir dervişin dış dünya ile
ilişkisini kesip iç âlemine
dalarak özünde hissettiği
Allah’a yönelmesi ve O’nun
huzûrunda kendini denetlemesi
durumu.*

kanā‘at eylemedi vezīr-i
mezburi yine gönderdi ta‘yīn-i
vakt
eylesün didi Akşemseddīn
murākabeve vardı mübârek

2. murākabeve vardı:-dı

Diğer 53

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Bir dervişin dış dünya ile
ilişkisini kesip iç âlemine
dalarak özünde hissettiği
Allah’a yönelmesi ve O’nun
huzûrunda kendini denetlemesi
durumu.*

istemege şeyhe getürdi bu
oğlancuklara şeyh nazar kıldı
murākabeve vardı başın
kaldurdu büyüğü ticārete iki

murād:

1. murād:

Diğer 54

Mısra: 17

Amaç, maksat.

Tagıldı ‘asker-i gussa
hücûmından anuñ şaf şaf
bu beytde kırkafdan murād
yeñiçeridir ve kırkafdan murād

2. murād:

Diğer 54

Mısra: 17

Amaç, maksat.

Tagıldı ‘asker-i gussa
hücûmından anuñ şaf şaf
bu beytde kırkafdan murād
yeñiçeridir ve kırkafdan murād

mürīd:

1. mürīd:

Diğer 74

Mısra: 4

*Bir tarikat şeyhine
bağlanarak ondan tasavvufun
yollarını öğrenen, onun
doğrultusunda ilerleyen kimse.*

vardı Hamdī mürīd olup murāda
irdi Hamdī Çelebi tefāsīre
müte‘allık iki cild kitāb cem’
eyledi Mecālisü’t-Tefāsīr

mürīd oldı:

1. mürīd oldı:-dı

Diğer 55

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İntisap etmek, bağlanmak.

virdi şeyhüñ bu kerāmetin
göricek Sefer-şāh şıdk ile mürīd

oldı ve Şeyh İbrāhīm ol kitāba
Gülzār diyü ad virdi Mevlānā

mürşid-i kâmil:

1. mürşid-i kâmil:

Diğer 38

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Tasavvufta seyr-i sülûkunu
tamamlayıp irşad görevinde
bulunan kişi, mânevî terbiye
edici. Şeyh ile aynı manaya
gelir.*

muhabbetu’llāh galebe
eyledi müderrislikden ferāgat
kıldı mürşid-i kâmil

mürşidü’s-sâlikin:

1. mürşidü’s-sâlikin:

Diğer 73

Mısra: 24

*Sülûk ehli olan sufilerin
mürşidi.*

babası Akşemseddini düşünde
gördi iy Hamdī şimdiden girü
âhîret yarağın eyle mürşidü’s-
sâlikin Şeyh İbrāhime

müsā:

1. müsā:

Diğer 37

Mısra: 7

*Akşemseddin’in Hz.
Ebubekir’e kadar uzanan
soyağacında yer alması dışında
hakkında kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

el-Hāc ‘Ali ibni eş-şeyh
Hediyye ibni eş-şeyh Mūsā ibni
eş-şeyh
Muhammed bin Ebī Bekri’s-
Şiddik razıyallahü ‘anhu

müsā el-bestāmī:

1. müsā el-bestāmī:

Diğer 60

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Müsā el-Bestāmī.
Akşemseddin’in, Hacı Bayram-ı
Veli’den Hz. Ali’ye kadar
uzanan tarikat silsilesinde yer
almaktadır. Hakkında
kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

ve hüve mine's-şeyh Mūsā el-Bestāmī ve hüve mine's-şeyh İbrāhīmī el-Hindüstānī ve hüve mine's-şeyh Ebī

muşāfaha eyledüklerinde:

1. **muşāfaha eyledüklerinde:-**
dük, -ler, -in, -de

Diğer 56

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Selâmlaşma, tebrikleşme, dostluk gösterme vb. bir amaçla el sıkışma, tokalaşma.

Muhammed cevâb virdi ki ben şeyhe ta'zīm eylemekde bi-iẖtiyārın Sāyir şeyhler gelüp benümle muşāfaha eyledüklerinde

muşāfaha evleyecek:

1. **muşāfaha evleyecek:-y, -icek**

Diğer 56

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Selâmlaşma, tebrikleşme, dostluk gösterme vb. bir amaçla el sıkışma, tokalaşma.

anlaruñ eli ditrer Akşemseddin-ile muşāfaha eyleyicek benüm elüm ditrer didi Hikāyet olunur ki Akşemseddin ebegümeçi

muşāfaha kıldılar:

1. **muşāfaha kıldılar:-dı, -lar**

Diğer 72

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

Selâmlaşma, tebrikleşme, dostluk gösterme vb. bir amaçla el sıkışma, tokalaşma.

kılduk merhūm Hāmdī Çelebi geldi bu dervişi gördi ağlaştılar muşāfaha kıldılar üç gün üç gice muşāhabet kıldılar

muşāhabet eyledi:

1. **muşāhabet eyledi:-di**

Diğer 62

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

Sohbet etmek.

ile muşāhabet eyledi ve irşād üzerine oldı ve şeref-i muşāhabetleriyle bī-hadd

tālībler hāziz-i nefsāniyyeden evc-i

muşāhabet evlemişdür:

1. **muşāhabet evlemişdür:-miş, -dür**

Diğer 62

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Sohbet etmek.

terbiyet bulmuşdır Hāzret-i Hızır la muşāhabet evlemişdür 'Āl-i 'Osmāndan Yıldırım

muşāhabet kıldılar:

1. **muşāhabet kıldılar:-dı, -lar**

Diğer 72

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

Sohbet etmek, karşılıklı konuşmak.

kılduk merhūm Hāmdī Çelebi geldi bu dervişi gördi ağlaştılar muşāfaha kıldılar üç gün üç gice muşāhabet kıldılar

müşāhade:

1. **müşāhade:**

Diğer 40

Mısra: 2

Yaratani yaratılmışta, Hakk'ı halkta görme, her zerrede Cenābıhakk'ın varlığına şahit olma.

müşāhade ve tecellī ve fenā-fillāh ve bekā-billāh ve 'ilm-i ledünnī

ve ma'rifet-i Hāḳḳanī müyesser oldı

müşāhede:

1. **müşāhede:-y, -e**

Diğer 44

Mısra: 1

Yaratani yaratılmışta, Hakk'ı halkta görme, her zerrede Cenābıhakk'ın varlığına şahit olma.

sülük idüp murākabe ve müşāhede ye şuğl idüp otururken nā-gāh şeyh āferin Germiyān Türki didi ve yine sükūt

müşāvere eyledi:

1. **müşāvere eyledi:-di**

Diğer 47

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Önemli bir konu üzerinde iki veya daha çok kimse arasında yapılan fikir alış veriş, danışma, istişāre.

Ḳostantıniye fethin müşāvere eyledi birisi mübāşerete rāzī olmadı Ashāb-ı Resūlullāhdan şallallāhü 'aleyhi ve sellem ve

müselmān:

1. **müselmānlar:-lar**

Diğer 48

Mısra: 17

İslam dininden olan kimse, müslüman.

bu kadar müselmānlar ve gāziler bir kāfir ḳal'asına müteveccih olalar inşaallah feth olur didi Pādīşāh bu kadar işārete

müselmān olmak:

1. **müselmān olmak:-maḳ**

Diğer 51

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Müslüman olmak, İslam dinini kabul etmek; imana gelmek.

ol ruhbāna Müselmān olmak emr eyledi ve benüm ashābumdan Ebū Eyyūb-ı Enşārī falān yirde defn olundu diyār-ı

müslıhıddın halife:

1. **müslıhıddın halife:**

Diğer 63

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Hacı Bayram Velī'nin halıfelerindendir, Attaroğlu adıyla tanınmış olup İskilip'te gömüldür.

ve Selāhıddın-i Boluvī ve Müslıhıddın halife ve Akbıyık el-Meczūb ve Emīr Dede el-Göynükü gibi rahimehūmullāhi te'ālā

müstaḳıl idi:

1. müştâğil idi:-idi

Diğer 38

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bir şeyle uğraşan, bir iş veya kimse ile meşgul olan.

Eğerçi zâhirâ 'ilm-i zâhire müştâğil idi ammâ 'ilm-i bâtın arzûsı
kalbinden gitmezdi günden güne artardı 'Âkıbet

müstakil:

1. müstakil:

Diğer 74

Mısra: 15

Başlı başına olarak, bir yere bağlı olmayarak, müstakil olarak.

vardur ve kâsâ'idi ve eş'ârı
hûrûf üzere müdevvendür
merhûmuñ
menâkıbı ve kerâmâtı çokdur
müstakil kitâb olmağa

müste'id:

1. müste'iddin:-dîn

Diğer 63

Mısra: 24

Öğrenmeye, anlamaya yeteneği olan, zeki, akıllı, istîdatlı. II Medresede eğitim alan öğrenciler.

olunmuş ki müderris ve
müste'iddin cümle Hanîfiyyü'l-
mezheb
olalar pes bunı gördi
medreseden ferâğat eyledi şulh
üzere

mütâlâ'a hânesine:

1. mütâlâ'a hânesine:-n, -e

Diğer 66

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Mütâlaa yeri, okuma salonu.

nışfu'l-leylde Edirmede şeyhüñ
deryâ-yı himmeti taşdı
Sa'dullâhuñ mütâlâ'a hânesine
vardı kapudan çağırdı yâ

mütâlâ'a kılınırdı:

1. mütâlâ'a kılınırdı:-mı, -dı

Diğer 68

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İncelemek.

envâ'ı 'ulümâ mütâlâ'a kılınırdı
soñra Tefsir-i Kebîri ve
fürû'dan Kâfiyi ihtiyâr

**müte'ahhirin meşâvihüñ
kibârından:**

1. müte'ahhirin meşâvihüñ

kibârından:-ı, -n, -dan

Diğer 62

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Daha sonra gelen tasavvuf büyüklere.

Şeyh Hâmîd rahmetullâhi
'aleyhi müte'ahhirin meşâvihüñ
kibârından kim yağmalandıysa
yağmalandı ol yağmalandı ve

müte'allık:

1. müte'allık:

Diğer 66

Mısra: 26

İlgili, alakalı.

Sa'dullâh Çelebi 'âlim-i tahrîr
şâhib-i tahrîr idi tefâsîre
müte'allık çok tahrîrâtı vardur
ve Şerh-i Mevâkıfa hâşiye

2. müte'allık:

Diğer 74

Mısra: 5

İlgili, alakalı.

vardı Hamdî mürîd olup murâda
irdi Hamdî Çelebi tefâsîre
müte'allık iki cild kitâb cem'
eyledi Mecâlisü't-Tefâsîr

müte'âref:

1. müte'ârefdür:-dür

Diğer 74

Mısra: 6

Herkesin bildiği, meşhur.

dimekle müte'ârefdür içinde çok
tahrîrleri ve tedkikleri
vardur ve Ahmediye adlı kitâb
nazm eylemişdür ve

mütehayyir oldum:

1. mütehayyir oldum:-du, -m

Diğer 42

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Hayrette kalmak, şaşırarak.

imdi siz 'ilâcın buyuruñ didiler
Şeyh 'Abdurrahîm eydür
Şeyhüñ bu cür'etinden
mütehayyir oldum Zîrâ emrâzuñ

2. mütehayyir oldum:-du, -m

Diğer 64

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Hayrette kalmak, şaşırarak.

oldum şeyh eyitdi ey dervîş biz
senden dünyâ armağanı
istemezüz

mu'temeddün 'alevh:

1. mu'temeddün 'aleyh:

Diğer 42

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Medenileşmiş, şehirleşmiş
II Yerleşmiş.*

hayvanât aña söylerdi kaşaba-i
Göynükde bir mu'temeddün
'aleyh bir kimse câmi'ü'l-
menâkıb Emîr Hüseyni
Göynük

mütemekkin idi:

1. mütemekkin idi:-i, -di

Diğer 67

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

*Bir yerde yerleşik hâlde
bulunmak, ikamet etmek.*

sâkit ve sâkin ve 'âlem-i
ferâğatda mütemekkin idi
söylemeyene
söylemezdi bir mes'ele-i
şer'iyye şorana cevâb virüp
şöyle

mütemekkin oldı:

1. mütemekkin oldı:-dı

Diğer 41

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim***Bir yerde yerleşik halde
bulunmak, ikamet etmek.*

ırak tağüñ üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirler El'an şeyhüñ anda ebnâsı
ve evlâdı vardur ba'de ol

2. **mütemekkin oldu:-dı**

Diğer 70
Mısra: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir yerde yerleşik hâlde bulunmak, ikamet etmek.

Akşemseddînün bir oğlu dağı
Emru'llâhdur Bursada
mütemekkin
oldı Sultân Murâd Hân
'imâretine mütevellî oldu

mütemekkin olıcak:1. **mütemekkin olıcak:-ıcağ**

Diğer 41
Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir yerde yerleşik hâlde bulunmak, ikamet etmek.

eylemişlerdi lâkin hâtırından
gitmişti otuz yıldan sonra
Göynük
kaşabasında mütemekkin olıcak
bir gün bir sipâhî geldi şeyhe

mütemekkin olmazdan:1. **mütemekkin olmazdan:-maz, -dan**

Diğer 41
Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bir yerde yerleşik hâlde bulunmak, ikamet etmek.

Akşemseddîn eva'ilde âlemi
seyâhat idüp gezerken her kında
ki ahşâm ola anda yaturdı
Göynüğe gelüp mütemekkin
olmazdan

mütemekkin olup:1. **mütemekkin olup:-up**

Diğer 40
Mısra: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir yerde yerleşik hâlde bulunmak, ikamet etmek.

olunur ki şeyhe hilâfet virilicek
geldi Begbâzârında mütemekkin
olup mescid ve degirmen yapıdı
Şeyhe tâlibler gelüp

mütemessik idi:1. **mütemessik idi:-i, -di**

Diğer 67
Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Sımsıkı tutan, yapışan, dört elle sarılan.

virmiş erlerden idi fuzûlât-ı
dünyâyı târik ve hâbl-ı şerî' atı
mütemessik idi dâima halkdan
'uzlet belki firâr idüp şâmit ve

mütesellî olmadı:1. **mütesellî olmadı:-ma, -dı**

Diğer 52

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Teselli bulmak.

götüre didi pâdişâh mütesellî
olmadı elbetde tahşil-i tarikat
iderin didi ikdâm eyleyicek şeyh
kaçdı Geliboludan Anadolu'ya

mütevattın oldu:1. **mütevattın oldu:-dı**

Diğer 37

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Bir yere yerleşip orayı vatan, yurt edinmek.

kazâsında mütevattın oldu kabır-i
şerifleri andadır Rivâyet olunur
ki şeyh Hamza vefât idüp defn
olunduğı gice şırtlan

müteveccih olalar:1. **müteveccih olalar:-a, -lar**

Diğer 48

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

Yönelmek.

bu kadar müselmânlar ve gâziler
bir kâfir kal'asına müteveccih
olalar inşaallah feth olur didi
Pâdişâh bu kadar işarete

müteveccih oldu:1. **müteveccih oldu:-dı**

Diğer 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Yönelmek.

tolmuşdı Akşemseddîn diyâr-ı
'Araba müteveccih oldu Halebe
vardı Haleb etrâfında bir düş
gördi ki boynına bir zencîr

müteveccih olmuşdur:1. **müteveccih olmuşdur:-mış, -dur**

Diğer 53

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Yönelmek.

harâba müteveccih olmuşdur
hikâyet olunur ki bir gün hâzret-i
seyhün önüne yemek için şahan
pilâv getürdiler pilâva

mütevellî oldu:1. **mütevellî oldu:-dı**

Diğer 70

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Bir vakfı vakfedenin koyduğu şartlara göre yöneten kimse olmak.

Akşemseddînün bir oğlu dağı
Emru'llâhdur Bursada
mütemekkin
oldı Sultân Murâd Hân
'imâretine mütevellî oldu

muvâzabet eylediler:1. **muwâzabet eylediler:-di, -ler**

Diğer 53

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Bir işi ara vermeden, aksatmadan yapma II Uğraşmak, ilgilenmek.

hem-dem oldu niçe zemân
i'tikâdiyyât ve felsefiyyâta
muwâzabet eylediler tahrîrat-ı
keşîre ve takrîrat-ı hâzîreleri

müvesser ola:1. **müvesser ola:-a**

Diğer 65

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Nasip olmak; kavuşmak.

getüren dervîşleri muqaddemâ
gündüz kullanur gice ihyâ
itdürürdi aña dek ki feth
müvesser ola ba'de hâlvete

müvesser oldu:1. **müvesser oldu:-dı**

Diğer 40

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**
Kolaylıkla elde etmek.

müşâhade ve tecellî ve fenâ-
fillâh ve bekâ-billâh ve 'ilm-i
ledünnî
ve ma'rifet-i Hâkkanî müyesser
oldı

müyesser olmadı:

1. **müyesser olmadı:-ma, -dı**
Diğer 65
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Deyim**
Nasip olma.

bu hâtırayı her ne kadar def
eylemek istedüm müyesser
olmadı
ahşâmdan sonra şeyhden bir
âdem geldi seni şeyh ister

2. **müyesser olmadı:-ma, -dı**
Diğer 65
Mısra: 18
Kelime Tipi: -
Nasip olmak.

olmadı pes Akşeyhî ziyârete
koşdı ol vakit Akşeyh Evlûk
nâm köyde sâkin idi ki İskilip
kurbındadır ol

müyesser olmadığın:

1. **müyesser olmadığın:-ma, -
dığ, -ın**
Diğer 47
Mısra: 13
Kelime Tipi: -
Nasip olmak.

hulefâ'-i râşîdinden ve
tâbi'inden niçe ulular gelüp
Koştantiniyye üzerine konup
harb idüp müyesser olmadığın

muzaffer lârendevî:

1. **muzaffer lârendevî:**
Diğer 62
Mısra: 26
Kelime Tipi: -
Şeyh Hamid-i Veli'nin
(Somuncu Baba) talebelerinden.
Mutasavvıf ve bilgin.

ruhâniyyete erdiler Şeyh
Şücâ'ddîn-i Karamanî ve
Muzaffer

Lârendevî ve Hâcî Bayram
Ankaravî gibi ve dimişlerdür ki

muẓtarib oldum:

1. **muẓtarib oldum:-du, -m**
Diğer 64
Mısra: 31
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzûlmek, ıztırâp çekmek.

oldum yarındası vâkı'aya kâdir
olmadum şeyh eyitdi

N

nâ-bâlîğa:

1. **nâ-bâlîğa:**
Diğer 61
Mısra: 5
Erginlik çağına girmemiş,
bâlîğ olmaması.

diledi şeyh kabûl eylemedi
hikâyet olunur ki Göynükde bir
nâ-bâlîğa kızcağaz geç vakit
evden taşra çıktı cinnîlerün

nâ-bedîd oldu:

1. **nâ-bedîd oldu:-dı**
Diğer 49
Mısra: 20
Kelime Tipi: -
Görünmez olmak, yok
olmak, kaybolmak.

salmışdı hikâyet olunur ki
Koştantiniyye feth olunduktan
sonra Akşemseddîn nâ-bedîd
oldı Sultân Muhammed Han
aradı

nâdir olur:

1. **nâdir olur:-ur**
Diğer 45
Mısra: 25
Kelime Tipi: -
Az bulunmak, az görûlmek,
ender olmak.

Ancılayın kimesne nâdir olur
Didi şanursın anı ölmüşdür

nafaka:

1. **nafağalarına:-lar, -ı, -n, -a**
Diğer 59
Mısra: 5

Geçimlik, nafaka, yardım,
harcama.

âyetinün 'umûmın giderdi pes
Peygamberden ezvâcınun
nafağalarına
ve kisvelerine ve sayır
havâyicilerine inkıẓâ'-i
'iddetlerine

nâfile nemâz:

1. **nâfile nemâz:**
Diğer 67
Mısra: 29
Kelime Tipi: -
Allah rızâsını kazanmak
maksadıyla farz dışında kılınan
namaz.

ağlardı âh Allâh diyü inlerdi
farz nemâza ezân okurdi
imâmet iderdi nâfile nemâz
kılduğın kimesneye göstermezdi

nâgâh:

1. **nâgâh:**
Diğer 43
Mısra: 9
Ansızın, aniden.

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nâgâh şeyhün ol ata meyli oldu
lâkin ol meyilden rücû' ve
istiğfâr

nâ-gâh:

1. **nâ-gâh:**
Diğer 44
Mısra: 2
Ansızın, aniden.

sülûk idüp murâkabe ve
müşâhedeye şuğl idüp otururken
nâ-gâh şeyh âferin Germiyan
Türki didi ve yine sükût

2. **nâ-gâh:**
Diğer 60
Mısra: 20
Ansızın, aniden.

gözedüp muntazırlar idi
Akşemseddîn nâ-gâh çıka geldi
Hâcî
Bayramun borcından sü'âl
eyledi toksan biñ akçe borcu
çıkdı

3. **nâ-gâh:**
Diğer 73

Mısra: 26
Ansızın, aniden.

teslīm ve irādet getür didi
Ḥamdī uyandı yüregini yanar
buldı
Ḳayseriyyeye Şeyḫ İbrāhīme
gitmek tedārükünde iken nā-gāh

nā-gehān:

1. nā-gehān:
Diğer 71
Mısra: 19
Ansızın, aniden.

arkasına geydürdi nā-gehān bir
kelb geldi Nūru'l-hüdā kalkdı
ol kaftanı ol kelbün arkasına
kodı rivāyet olunur ki

naḥīf:

1. naḥīf:
Diğer 59
Mısra: 12
Zayıf, çelimsiz, arık.

Naḥnu mea'şera'l-enbiyā' lā
nūrişu
bu zā'if ve naḥīf ḥādīmü'l-
fuḳarā Muḥammed bin Ḥamza
el-faḳīr

naḥnu mea'şera'l-enbiyā' lā nūrisu:

1. naḥnu mea'şera'l-enbiyā' lā
nūrişu:
Diğer 59
Mısra: 11
Kelime Tipi: Hadis
"Biz peygamberler
topluluğu, miras bırakmayız."

Naḥnu mea'şera'l-enbiyā' lā
nūrişu
bu zā'if ve naḥīf ḥādīmü'l-
fuḳarā Muḥammed bin Ḥamza
el-faḳīr

2. naḥnu mea'şera'l-enbiyā' lā
nūrişu:
Diğer 59
Mısra: 3
Kelime Tipi: Hadis
"Biz peygamberler
topluluğu, miras bırakmayız."

Naḥnu mea'şera'l-enbiyā' lā
nūrişu

didi bu ḥadīş meşhūrdur ḥadīş-i
meşhur Yūsükümmüllāh

nakl idüp:

1. nakl idüp:-üþ
Diğer 47
Mısra: 14
Kelime Tipi: -
Anlatmak, söylemek.

beyān ve ḥadīş-i şerīf nakl idüp
seb'a sinīne feḳīle yā resūlallāhi
men imāmu'n-nāsi yevme'izin
ḳāle min veledi ibnū erba'ine
seneten keenne

nakl olundu:

1. nakl olundu:-un, -dı
Diğer 58
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Anlatılmak, söylenilmek.

yazmışlar ol mübārek ḥatt-ı
şerīfün şüreti nakl olundu
ki bu vech ile yazılmışdur
sebeb-i taḥrīr ve bā'is-i taḥrīr
oldur

nakl olunur:

1. nakl olunur:-un, -ır
Diğer 62
Mısra: 29
Kelime Tipi: -
Anlatılmak, söylenilmek.

nakl olunur ki Şeyḫ Ḥāmid niçe
yıl Dımışḳda ḥānḳāh-ı
Bāyezīdiyyede ol ṭarīḳuñ
'azizlerinden birinüñ

nakl olunur:

1. nakl olunur:-un, -ur
Diğer 63
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Anlatılmak, söylenilmek.

nakl olunur ki Şeyḫ Ḥāmidüñ
dervişlerinden biri zīrā'at ehli
idi bir tarla şeyḫ için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyḫ için

2. nakl olunur:-un, -ur
Diğer 71
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Anlatılmak, söylenilmek.

vardur El'ān Nūru'l-hüdā bñarı
dirler ol bñarı 'aşasıyla
çıkarı dirler nakl olunur ki bir
gün Akşemseddin köye gider

nakl-i şahih:

1. nakl-i şahih:
Diğer 45
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Doğru nakiller.

olunan silinmiş süpürilmiş pāk
yir ke'ennehū ol mevzi'e hiç
meyyit defin olunmamış
bulunduğı nakl-i şahih ile
tevātür

nālis:

1. nālišini:-i, -n, -i
Diğer 49
Mısra: 9
Feryat, inleme.

eyler Şeyḫün bu ḥālini ve bu
nālišini görüp dehşetnāk
oldı döndi maḳāmına geldi
ḳal'aya naḳar eyledi gördi

nām:

1. nām:
Diğer 65
Mısra: 19
Ad, san, şöhet.

olmadı pes Akşeyḫi ziyārete
koşdı ol vaḳit Akşeyḫ Evlūk
nām köyde sakin idi ki İskilip
ḳurbındadır ol

2. nām:
Diğer 41
Mısra: 8
Ad, san, şöhet.

otuz yıl muḳaddem Göynüke
uğramışlar Gölözi
nām mevzide aḥşām yetişdi bir
aḳarşu kenārında bir çemenzār

3. nām:
Diğer 63
Mısra: 11
Ad, san, şöhet.

ism-i şerīfleri Ḥacı Paşadur
Anḳara şehrine ḳarīb Çubuk
şuyınuñ üzerinde dere içinde
Şolfazl nām ḳaryedendür
evā'ilde

4. nām:

Diğer 64

Mısra: 22

Ad, san, şöhet.

yedinci gice leyle-i berâtdı Şeyh
Şâmî ki adı Hamzadur
Rûma tâbi Keskin nām karyede
yatur Mısrıluoğlu

nā-ma'lûm:

1. nā-ma'lûmdur:-dur

Diğer 70

Mısra: 27

Bilinmez.

Taḥsil-i 'ilm için diyâr-ı Fārise
gitdi anda vefât eyledi kabri
nā-ma'lûmdur Akşemseddînüñ
bir oğlu daḥı Nuru'l-hüdâdur

namâz:

1. namâz:

Diğer 68

Mısra: 6

*Beş vakitte icrası müminine
farz olan kıyâm ve kuûd ve rûkû
ve sücut ile tesbihten ibaret olan
ibadet, salât.*

eyledi bu iki kitâb yanından
gitmezdi ve daḥı iç
edük geymezdi amma iç edüğe
mesh idüp namâz kılanı uyardı

naşib:

1. naşibi:-i

Diğer 53

Mısra: 11

*Bir kimsenin payına düşen
şey, hisse; kismette olan şey.*

şunmadı şunuñ buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanların naşibi
degül oturanlardan birisi

naşib olmaya:

1. naşib olmaya:-ma, -y, -a

Diğer 53

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kismet olmak, nasip olmak.

niçün naşib olmaya Bismillâh
diyüp hemân elin uzatduğı gibi
kapudan bir kimesne şey'en
'lillâhi diyü

nasr:

1. nasr:

Diğer 37

Mısra: 10

Akşemseddîn'in Hz.

*Ebubekir'e kadar uzanan
soyağacında yer alması dışında
hakkında kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

Şihâbüddin es-Sühreverdî ibni
Muḥammed bin 'Abdullâh bin
Mes'ud bin El-Ḥasan bin 'Āşım
bin Naşr bin Qâsım bin

naşrullâh:

1. naşrullâh:

Diğer 36

Mısra: 21

Hz. Ebu Bekir'in 4

*oğlundan biri. Mevlânâ
Celâleddîn-İ Rûmî'nin büyük
atalarındandır.*

ki Hâzret-i Ebû Bekri's-
Şiddîkûn dört oğlu vardı
Naşrullâh 'Abdu'r-raḥmân ve
Ca'fer ve Muḥammed razıyal-
lâhü

2. nasrullâh:

Diğer 36

Mısra: 22

Hz. Ebu Bekir'in 4

*oğlundan biri. Mevlânâ
Celâleddîn-İ Rûmî'nin büyük
atalarındandır.*

'anhüm Nasrullâh

3. naşrullâhdur:-dur

Diğer 70

Mısra: 25

Muḥammed Nasrullah.

*Akşemseddîn'in beşinci oğlu.
Tebriz'de vefat etmiştir.*

Süleymân Ḥana şehzâde iken
hoca oldu Ka'betullah seferinde
vefât eyledi Akşemseddînüñ bir
oğlu daḥı Naşrullâhdur

nazar eyledi:

1. nazar eyledi:-di

Diğer 49

Mısra: 10

Kelime Tipi: Deyim

Bakmak.

eyler Şeyhüñ bu hâlini ve bu
nâlišini görüp dehşetnâk
oldı döndi maḳâmına geldi
kal'aya nazar eyledi gördi

nazar eyler:

1. nazar eyler:-r

Diğer 39

Mısra: 5

Kelime Tipi: Deyim

Bakmak.

taḳarlar cebren Anḳara şehrinde
Ḥacı Bayram işigine birağurlar
nazar eyler zencirüñ ucın Ḥacı
Bayram kaddese elinde

nazar evleyecek:

1. nazar evleyecek:-y, -icek

Diğer 63

Mısra: 7

Kelime Tipi: Deyim

Bakmak.

kendü tarlasın şeyhe bu sizündür
didi şeyh tarlaya nazar
evleyecek melûl oldu ol derviş
eyitdi niçün melûl olursız

nazar kıldı:

1. nazar kıldı:-dı

Diğer 52

Mısra: 3

Kelime Tipi: Deyim

Bakmak.

olunan semte nazar kıldı kabri-
şerîfün üzerinde nûr gördi
şabâh olıcaḳ vardı kabri-şerîfi
buldı yüzün sürdi üzerine

2. nazar kıldı:-dı

Diğer 53

Mısra: 18

Kelime Tipi: Deyim

Bakmak.

istemege şeyhe getürdi bu
oğlancuḳlara şeyh nazar kıldı
mürâkabeye vardı başın
kaldırdı büyüñ ticârete iki

nazîr:

1. nazîri:-i

Diğer 73

Mısra: 10

Eş, benzer, denk.

oğlu vardı ol 'aşrda belki a 'şār-ı
māzīye ve ātiyenūn
ekşerinde nazīri belki şebīhi
gelmiş idi Cāmī ḳaddesa'llāhu

nāzlı:

1. **nāzlısı:**-s, -t

Diğer 72

Mısra: 2

İtinâ isteyen, nâzik.

eyitdi Ḥazret-i Allāhu'n nāzlısı
geçinürsün Ḥorusu'nı
yeyen şağal selâmetde gezer
didiler Nūru'l-hüdâ ol şağal

nazm eylemişdür:

1. **nazm eylemişdür:**-miş, -dür

Diğer 74

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Nazmetmek, vezin ve kâfiye
ile manzum olarak yazmak veya
söylemek. İl Düzenlemek, tanzim
etmek.*

dimekle müte'ârefdür içinde çok
tahrirleri ve tedkikleri
vardur ve Aḥmediye adlu kitâb
nazm eylemişdür ve

2. **nazm eylemişdür:**-miş, -dür

Diğer 74

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Nazmetmek, vezin ve kâfiye
ile manzum olarak yazmak veya
söylemek. İl Düzenlemek, tanzim
etmek.*

Ḳıssa-ı Yūsuf kitabını nazm
eylemişdür ve manzûm
Ḳıssa-i Mecnûn ve Leylâsı
meşhûrdur ve 'ilm-i taşavvufda

ne:

1. **nedür:**-dür

Diğer 41

Mısra: 19

"Nedir, nasıl bir şeydir"

anlamlarında soru zamiri.

hılâfet virdün hikmeti nedür
didiler Ḥacı Bayram cevâb virdi
ki
Hâzâ kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimâ yesme'u ve yerâ
şümme ye'rifuhü ve hüm
yes'elüne min hikmetihî mâ ra'â
ev

2. **ne:**

Diğer 43

Mısra: 13

"Nasıl bir" anlamında sıfat.

şeyhe getürdi tazarru' eyleyüp
bağışladı şeyhün büyük oğlu
Sa'dullāh Çelebi bu ne
hikmetdür diyü sü'al eyledi
Şeyh

3. **ne:**

Diğer 42

Mısra: 16

"Nasıl bir" anlamında sıfat.

eylemişler Şerbetler ma'cünlar
turmayup düzilür Şeyh
tabiblerden şordı ki bunu
marażı ne maraždur eyitdiler
falân

4. **ne:**

Diğer 64

Mısra: 9

"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Aḳşeyh eyitdi bize ne armağan
getürdün Şeyh İbrāhīm
eydür ben de kemâl-i fakr
olmağın utandım müteḥayyir

ne ise:

1. **ne ise:**

Diğer 52

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Ne varsa.

şoñra ṭarīḳ-i taşavvufa sâlik oldı
ḥazret-i şeyhe aḥkâm-ı ṭarīḳat
her ne ise baña gösterüp irşâd
eyle didi Şeyh cevâp virdi ki

ne kadar:

1. **ne kadar:**

Diğer 67

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Her ne kadar, ne kadar

çok.

kadar ta'rif ve tavşif olunsa
andan artukdur Evâ'ilde Şeyh
Bedreddinden tamam beş yıl
ders okudı bir ders fevt
eylemedi

neden:

1. **neden:**

Diğer 72

Mısra: 6

"Nereden, nasıl" soru zarfı.

şagal bu olduğı neden ma'lûm
olur didiler Nūru'l-hüdâ eyitdi
ḳarnını yaruñ yardılar Ḥorusu'nı
bütün ayağı çıkdı ḥikâyet

nefes:

1. **nefes:**

Diğer 44

Mısra: 9

*Akciğerlere hava alıp
verme ve bu yolla alınıp verilen
hava, soluk.*

İy kemâl-i ḳudretün nefhinde
'âlem bir nefes
V'ey celâl-i 'izzetün baḥrında
dünyâ keff ü ḥes

nefi:

1. **nefi:**-i, -n, -de

Diğer 44

Mısra: 9

Soluk, nefes.

İy kemâl-i ḳudretün nefhinde
'âlem bir nefes
V'ey celâl-i 'izzetün baḥrında
dünyâ keff ü ḥes

nemâz:

1. **nemâza:**-a

Diğer 57

Mısra: 2

*Beş vakitte icrası müminine
farz olan kıyâm ve kuûd ve rükû
ve sücut ile tesbihten ibaret olan
ibadet, salât.*

nemâza ṭurıcaḳ şeyhe şarmaşup
ṭayıcuğum diyü şeyhi
incidürlerdi şeyh ol cinnî

2. **nemâzdan:**-dan

Diğer 57

Mısra: 15

*Beş vakitte icrası müminine
farz olan kıyâm ve kuûd ve rükû
ve sücut ile tesbihten ibaret olan
ibadet, salât.*

eylediler şeyh bu hâli gördi
tınmadı yatdı uyudı şabâh
oldı şeyh nemâzdan fâriğ olıcak
gice işitdöğı ad ile ol kediye

nemâz kılındı:

1. nemâz kılındı:-ın, -dı

Diğer 68

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Deyim**

Namaz kılmak.

Efendiye vardı ta'âm yendi
nemâz kılındı içerü gider olıcak

nemâza durup:

1. nemâza durup:-up

Diğer 49

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Namaz durmak II Namaz
kılmak.

yok şâfi toprak ol toprak üzere
şeyh nemâza durup
secdeye varmış tâci mübârek
başından yuvalanmış başınıñ aq

nemâz-ı hâcet:

1. nemâz-ı hâcet:

Diğer 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın, dilekleri kabul
etmesi için kılınan namaz.

evvel gice halvetde vazîfe biñ
şalâvat ve biñ lâ ilâhe
illallâh iki rek'at nemâz-ı hâcet
şefâ'at-ı nebî ikinci gice

2. nemâz-ı hâcet:

Diğer 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah'ın, dilekleri kabul
etmesi için kılınan namaz.

vazîfe biñ kul hevallâhu ehad ve
biñ lâ-ilâhe illallah ve iki rek'at
nemâz-ı hâcet didâr üçüncü gice
vazîfe biñ kul e'üzü bi-rabbi'l

3. nemâz-ı hâcet:

Diğer 62

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın, dilekleri kabul
etmesi için kılınan namaz.

felâk ve biñ lâ-ilâhe illallah ve
iki rek'at nemâz-ı hâcet
ref'ü'l hicâbdur dördüncü gice
vazîfe biñ kul e'üzü bi-
rabbin'nâs

4. nemâz-ı hâcet:

Diğer 62

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'ın, dilekleri kabul
etmesi için kılınan namaz.

ve biñ lâ ilâhe illallah ve iki
rek'at nemâz-ı hâcet
ref'ü'l-hicâb Şeyh Hâmîd bin
Mūsā el-Ḳayşerî

nemâzumı kılsun:

1. nemâzumı kılsun:-sun

Diğer 60

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

Namaz kılmak. II Cenaze
namazını kılmak.

hikâyet olunur ki Hâcî Bayram
marâz-ı mevtime
benüm nemâzumı Akşemseddîn
kılsun ve beni ol yusun diyü

nemed-püş:

1. nemed-püş:

Diğer 72

Mısra: 20

Keçe veya kebe giyen,
derviş.

anlar hikâyet ider bir gün bir
nemed-püş derviş geldi
Hamdînün
evî bu mıdur didi budur didük
varuñ haber eyleñ didi haber

nemî:

1. nemî:

Diğer 36

Mısra: 15

F. Herhangi bir anlamında
belgisiz sıfat.

Şi'r

Rehî nemî borem u çäre nemî
yânem

2. nemî:

Diğer 36

Mısra: 15

F. Herhangi bir anlamında
belgisiz sıfat.

Şi'r

Rehî nemî borem u çäre nemî
yânem

neñ var:

1. neñ var:

Diğer 64

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Neyin var, nelere
sahipsin?

vākı'adan ve sāyir ahvâldan neñ
var didi ben
eyitdüm Sultânüm bir yüzi qara
kimesneyem hiç nesnem

neñe:

1. neñe:

Diğer 65

Mısra: 1

Neyine?.

senün fuzüllük neñe gerek
'igvâ-yı şeytânla 'amel

neseb-i 'âfîleri:

1. neseb-i 'âfîleri:-ler, -i

Diğer 36

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Yüce, yüksek soy.

eş-Şeyh Muhammed
Akşemseddîn hazretlerinin
neseb-i
'âfîleri Hazret-i Ebû Bekri's-
Şiddîka erişür razıyal-lâhü
'anhü ve menkûldür

nesne:

1. nesne:

Diğer 63

Mısra: 28

Belli bir ağırlığı, maddesi
ve hacmi olan her türlü cansız
varlık, şey, obje.

âteş peydâ olurdu bir nesne
çatlar gibi içerüsinden bir şadâ
gelüp
kendüden giderdi Erdebîle
gitmege niyet eylemişdi bu

2. nesnem:-m

Diğer 59

Mısra: 15

Belli bir ağırlığı, maddesi
ve hacmi olan her türlü cansız
varlık, şey, obje.

mülkümde nesnem kalmadı ta
hattâ sırtumdaki hırka ve
kaftan ve gönlek ve tãc ve
imãme oğlum Pîr Muḥammede

3. nesne:

Diğer 39

Mısra: 20

Unsur, şey. II Yiyecek.

İtdürdi hattâ yidi günde bir
kaşuk sirkeden gayrı nesne ekl
ve
şürb eylemez oldu Ahlâk-ı
zemîmeden pâk olup ahlâk-ı

nevvera kulûbe'l-ârifine bi-nûri âhâdiyyetihî:

1. nevvera kulûbe'l-ârifine bi-nûri âhâdiyyetihî:

Diğer 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Ariflerin kalplerini birlik
(vahdet) nuruyla aydınlatan.*

El-ḥamdü lillâhillezî nevvera
kulûbe'l-ârifine bi-nûri
âhâdiyyetihî ve 'itra ervâhi'l-
müştâkine bi-nesîmi
meḥabbetihî
ve beyyine li'l-mürseline ve'l-
enbiyâ'i ve'l-evliyâ'i menâhice
'ubûdiyyetihî ve be'âşe
ekrameküm ve efzalehüm
Muḥammeden

nice:

1. nice:

Diğer 47

Mısra: 12

"Birçok, hayli"

anlamlarında sıfat.

ḥulefâ'-i râşîdinden ve
tâbi'inden nice ulular gelüp
Kostantiniyye üzerine konup
harb idüp müyesser olmadığın

2. nice:

Diğer 52

Mısra: 28

"Birçok, hayli"

anlamlarında sıfat.

geçdi Göynüke geldi âhirü'l-
emr Sultân Muḥammed
Göynüke nice yük akçe ve

bennâ gönderdi Göynükde
câmi'

3. nice:

Diğer 53

Mısra: 28

"Birçok, hayli"

anlamlarında sıfat.

hem-dem oldu nice zemân
i'tikâdiyyât ve felsefiyyâta
muvâzabet eylediler tahrîrat-ı
keşîre ve takrîrat-ı ḥazîreleri

4. nice:

Diğer 56

Mısra: 22

"Birçok, hayli"

anlamlarında sıfat.

didükleri otuñ tuḥmın şûfilere
bir nice kile devşürdmişdi
İstanbul
feth olıcak ol tuḥmı dökdi pes
bu sırrı şû'âl eylediler

5. nice:

Diğer 45

Mısra: 4

"Pek çok, çok, bir hayli"

anlamında zarf.

didî ḥikâyet olunur ki Hâcı
Bayram ḥazretleri şeyḥe dimiş
ki
ya Kösec nice bir riyâzet
kılursın sen bu riyâzatla nûr-ı
maḥz

6. nice:

Diğer 52

Mısra: 23

"Pek çok, çok, bir hayli"

anlamında zarf.

eylemek saña kifâyet ider didi
ve daḥı pâdişâhlıkda nice biñ
perdeler vardır nice biñ
degirmen taşını bir kimesne
kanda

7. nice:

Diğer 52

Mısra: 24

"Pek çok, çok, bir hayli"

anlamında zarf.

eylemek saña kifâyet ider didi
ve daḥı pâdişâhlıkda nice biñ
perdeler vardır nice biñ
degirmen taşını bir kimesne
kanda

nice def'a:

1. nice def'a:

Diğer 73

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Pek çok defa.

Sultân Bâyezîd Muḥammed Ḥan
Câmîye nice def'a
mektûb gönderüp envâ-ı ri'âyet
ideyin ve her konağına

nice yıl:

1. nice yıl:

Diğer 62

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Birçok sene, yıl, uzun

yıllar.

naql olunır ki Şeyḥ Hâmid nice
yıl Dımışkda ḥankâh-ı
Bâyezîdiyyede ol tārîkuñ
'azîzlerinden birinüñ

nice yıllar:

1. nice yıllar:-lar

Diğer 72

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Yıllardan beri, uzun

zamandır.

dirler bir pîr vardı takyâcı idi
ehl-i Qur'an ve şâhib-i tecvîd
kimesne idi Ḥamdî Çelebinüñ
nice yıllar hizmetinde olmuş idi

niçün:

1. niçün:

Diğer 41

Mısra: 14

"Ne için, neden, hangi

sebepten?" anlamlarında soru
zarfı.

bir miqdâr yir bağışladı pes şeyḥ
ol yirüñ üzerine vardı
göricek tebessüm eyledi Niçün
tebessüm idersiz didiler

2. niçün:

Diğer 44

Mısra: 11

"Ne için, neden, hangi

sebepten?" anlamlarında soru
zarfı.

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyân ilinde

Şeyhî adlı bir şâ'ir vardır bu
beyti ol söyledi Allâhu

3. niçün:

Diğer 44
Mısra: 18

"Ne için, neden, hangi
sebepten?" anlamlarında soru
zarfı.

sü'âl ider ki yılda beş gün
vardur anda oruç tutmak
harâmdur biri bayramdur niçün
bayram gün şâyim olursız didi

4. niçün:

Diğer 53
Mısra: 12

"Ne için, neden, hangi
sebepten?" anlamlarında soru
zarfı.

niçün naşîb olmaya Bismillâh
diyüp hemân elin uzatduğı gibi
kapudan bir kimesne şey'en
'lillâhi diyü

5. niçün:

Diğer 56
Mısra: 17

"Ne için, neden, hangi
sebepten?" anlamlarında soru
zarfı.

karşu vardı ta'zîm eyledi şeyh
gittükden sonra Maḥmūd Paşa
Sultân Muḥammede niçün
kalkduñuz didi Sultân

6. niçün:

Diğer 63
Mısra: 7

"Ne için, neden, hangi
sebepten?" anlamlarında soru
zarfı.

kendü tarlasın şeyhe bu sizündür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleyicek melûl oldu ol dervîş
eyitdi niçün melûl olursız

nihâyet vok:

1. nihâyet yok:

Diğer 67
Mısra: 17
Kelime Tipi: -
Sonu, nihayeti olmamak.

ve mezbûr Sa'dullâhuñ oğlı
'Abdülkâdir rahmetullâhi
'aleyhimâ 'ilmine gâyet ve
fazlına nihâyet yok idi ne

nişân:

1. nişân:

Diğer 51
Mısra: 16
Belirti, işaret, iz.

kimesneler 'aşâyı giderüp
'aşânıñ yirine bir nişân idüp ve
ol
nişânı örtüp ḥazret-i şeyhe varup
ol nişân belürsiz oldu bir

2. nişânı:-ı

Diğer 51
Mısra: 16
Belirti, işaret, iz.

kimesneler 'aşâyı giderüp
'aşânıñ yirine bir nişân idüp ve
ol
nişânı örtüp ḥazret-i şeyhe varup
ol nişân belürsiz oldu bir

3. nişânıñ:-uñ

Diğer 51
Mısra: 18
Belirti, işaret, iz.

daḥı ta'yîn eyleñ didiler şeyh
yine geldi 'aşâsın yine dikdi
pes kazdılar ol gizledükleri
nişânıñ râst üzerine dikmiş

nişân idüp:

1. nişân idüp:-üñ

Diğer 51
Mısra: 15
Kelime Tipi: -
İşaret koymak l nişân
dikmek, işaret bırakmak.

kimesneler 'aşâyı giderüp
'aşânıñ yirine bir nişân idüp ve
ol
nişânı örtüp ḥazret-i şeyhe varup
ol nişân belürsiz oldu bir

nişân ve eser:

1. nişân ve eser:

Diğer 45
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
İşaret ve belirti.

kirâmdan ba'zı cesed-i şerîfin
görmek murâd itdüklerinde
'izâm ve
şerâ'itinden nişân ve eser
bulamayup cesed-i mübârekleri
vâz'

nısfu mâ terek:

1. nısfu mâ terek:

Diğer 58
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Ayet**
Mirasın yarısı.

katındağı bağçesinüñ ve
Ḥayberdeki iki bağçesinüñ ve
sâyir
metrûkâtıñuñ yûşikûmullâh
âyet-i 'umûmiyle nısfu mâ terek

nısfu'l-leyl:

1. nısfu'l-leylde:-de

Diğer 66
Mısra: 15
Gece yarısı.

nısfu'l-leylde Edirne'de şeyhüñ
deryâ-yı himmeti taşıdı
Sa'dullâhuñ mütâlâ'a ḥânesine
vardı kapudan çağırıldı yâ

nısvân:

1. nısvân:

Diğer 64
Mısra: 18
Unutma, unutkanlık.

vâkı'alarumun evâ'iline işâret
eyledüm yazdum cümlesini
ḥâtırımda 'ala't-tafşîl buldum
bundan evvel gâyetde nısvân

nıyet:

1. nıyet:

Diğer 44
Mısra: 19
Nıyet, kurma, kasıt, meram.

Şeyh cevâp virüp oruçda nıyet
şartdur biz ol gün
şavma nıyet eylemezüz 'umûm
gâflet ḥavfından ḥayrete düşüp

2. nıyeti:-i

Diğer 70
Mısra: 17
Gaye, maksat, amaç.

size hibe kıldum didi Mezbûr
Emru'llâh zıkr olunan
altını takşîm iderken bir
mıkdârın dizi altına gizledi
nıyeti

nıyet evlemezüz:

1. **niyet eylemezüz:-mez, -üz**

Diğer 44

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir şeyi yapmayı zihinde tasarlamak, düşünmek, niyetlenmek.

Şeyh cevâp virüp oruçda niyet şartdır biz ol gün şavma niyet eylemezüz 'umüm gaflet havfından hayrete düşüp

nivet eylemişdi:

1. **niyet eylemişdi:-miş, -di**

Diğer 63

Mısra: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir şeyi yapmayı zihinde tasarlamak, düşünmek, niyetlenmek.

âteş peydâ olurdu bir nesne çatlar gibi içertüsinden bir şadâ gelüp kendüden giderdi Erdebile gitmege niyet eylemişdi bu

nūr:

1. **nūr:**

Diğer 52

Mısra: 3

Işık, nur, aydınlık.

olunan semte nazar kıldı kabır-i şerifün üzerinde nūr gördi şabâh olıcak vardı kabır-i şerifi buldı yüzün sürdi üzerine

2. **nūr:**

Diğer 45

Mısra: 2

Işık, nur, aydınlık.

yemek yemezüz didi rivâyet olunur ki şeyh bulamaç şorbasın severdi aña meybinden sü'âl olundu bulamaç nūr şorbasıdır

3. **nūr:**

Diğer 49

Mısra: 7

Işık, nur, aydınlık.

saçı nūr gibi şa'sa'a virmiş mübârek saçın şakalın ve toprağa bulamış gözinden yaş akar sofrâ kadar yir yaş olmuş münâcât

nūr-ı beyâz maşrık-ı dîn:

1. **nūr-ı beyâz maşrık-ı dîn:**

Diğer 46

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Doğan dîn güneşinin beyaz nuru.

Şâh-bâz-ı şikârgâh-ı bekā

A'nî nūr-ı beyâz maşrık-ı dîn

nūr-ı îmân-ıla:

1. **nūr-ı îmân-ıla:-ıla**

Diğer 51

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

İman nuru.

gurbetde anı bî-nişân eyleme didi ol ruhbân uyandı kalbi nūr-ı îmân-ıla töldi Eşhedü en lâ-ilâhe illallâh ve eşhedü enne

nūr-ı mahz:

1. **nūr-ı mahz:**

Diğer 45

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Halis, saf nur.

didi hikâyet olunur ki Hâcî Bayram hâzretleri şeyhe dimiş ki ya Kösec niçe bir riyâzet kılursın sen bu riyâzatla nūr-ı mahz

nur-i meşrik-i dîn:

1. **nur-i meşrik-i dîn:**

Diğer 35

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dinin doğuşunun nuru, ışığı.

tarikat reh-nümây-ı râh-ı hakikat nur-i meşrik-i dîn e'nî Şeyh Muhammed Akşemseddîn kâddesa'llâhü sırrahü'l-'azîz

nûriyye:

1. **nûriyye:**

Diğer 40

Mısra: 12

Risâletü'n-nûriyye.

Akşemseddîn'in Hacı Bayrâm-ı Velî ve dervişlerini savunma maksadıyla yazdığı Arapça eser.

Nûriyye ikincisi Def'-i Metâ'in üçüncüsü Risâle-i Zikrullâh dördüncü Şerh-i Akvâl-i Hâcî Başa ya'nî Hâcî Bayram beşinci

nuru'l-hüdâ:

1. **nuru'l-hüdâ:**

Diğer 71

Mısra: 5

Akşemseddîn'in altıncı oğlu Nurulhüda. Meczuptur.

vardur El'ân Nûru'l-hüdâ bınarı dirler ol bınarı 'aşasıyla çıkardı dirler nakl olunur ki bir gün Akşemseddîn köye gider

2. **nuru'l-hüdâ:**

Diğer 71

Mısra: 7

Akşemseddîn'in altıncı oğlu Nurulhüda. Meczuptur.

oldı Nûru'l-hüdâ bile giderin didi şeyh alup gitmedi Nûru'l-hüdâ kapu önüne çıkdı başın açdı babasından

3. **nuru'l-hüdâ:**

Diğer 71

Mısra: 8

Akşemseddîn'in altıncı oğlu Nurulhüda. Meczuptur.

oldı Nûru'l-hüdâ bile giderin didi şeyh alup gitmedi Nûru'l-hüdâ kapu önüne çıkdı başın açdı babasından

4. **nuru'l-hüdâ:**

Diğer 71

Mısra: 11

Akşemseddîn'in altıncı oğlu Nurulhüda. Meczuptur.

alayazdı gücile kırtuldu döndi geldi Nûru'l-hüdâ bile alup gitdi rivâyet olunur ki Kaṭṭâroğlı dimekle ma'rûf bir beg vardı

5. **nuru'l-hüdâ:**

Diğer 71

Mısra: 14

Akşemseddîn'in altıncı oğlu Nurulhüda. Meczuptur.

köse aslâ şakalı yoğ-ıd bir gün Nûru'l-hüdâya geldi yalvardı himmet eyle şakalum gelsün didi pes Nûru'l-hüdâ

6. **nuru'l-hüdâ:**

Diğer 71

Mısra: 19

*Akşemseddin'in altıncı oğlu
Nurulhüda. Meczuptur.*

arkasına geydirdi nâ-gehân bir
kelb geldi Nûru'l-hüdâ kalkdı
ol kaftânı ol kelbün arkasına
kodu rivâyet olunur ki

7. nûru'l-hüdâ:

Diğer 71

Mısra: 23

*Akşemseddin'in altıncı oğlu
Nurulhüda. Meczuptur.*

yirde ta'âm yerler aña hâmd
idersiz şeyh tınmadı Nûru'l-
hüdâ
eyitdi aña

8. nûru'l-hüdâ:

Diğer 72

Mısra: 3

*Akşemseddin'in altıncı oğlu
Nurulhüda. Meczuptur.*

eyitdi Hâzret-i Allâhuñ nâzlısı
geçinürsün Hürusuñı
yeyen şağal selâmetde gezer
didiler Nûru'l-hüdâ ol şağal

9. nûru'l-hüdâ:

Diğer 72

Mısra: 6

*Akşemseddin'in altıncı oğlu
Nurulhüda. Meczuptur.*

şağal bu olduğı neden ma'lûm
olur didiler Nûru'l-hüdâ eyitdi
karmını yaruñ yardılar Hürusuñ
bütün ayağı çıktı hikâyet

10. nûru'l-hüdâ:

Diğer 72

Mısra: 8

*Akşemseddin'in altıncı oğlu
Nurulhüda. Meczuptur.*

olunur ki Nûru'l-hüdâ âhirete
gider olıcak vaşiyet eyledi kim
kabrümün üzerini örtmeyeler
diyü kabri açık komağ meşrû

11. nûru'l-hüdâdur:-dur

Diğer 70

Mısra: 27

*Akşemseddin'in altıncı oğlu
Nurulhüda. Meczuptur.*

Taḥşil-i 'ilm için diyâr-ı Fârise
gitdi anda vefât eyledi kabri
nâ-ma'lûmdur Akşemseddinün
bir oğlu daḥı Nuru'l-hüdâdur

12. nûru'l-hüdânuñ:-n, -uñ

Diğer 71

Mısra: 18

*Akşemseddin'in altıncı oğlu
Nurulhüda. Meczuptur.*

yirlerün şakalı bitmiş birkaç
günden sonra temâm kara
şakallu kimesne oldu bir altunlu
kaftân getürdi Nûru'l-hüdânuñ

13. nûru'l-hüdânuñ:-n, -uñ

Diğer 71

Mısra: 27

*Akşemseddin'in altıncı oğlu
Nurulhüda. Meczuptur.*

yâ veledi söz senüñdür didi
rivâyet olunur ki Nûru'l-
hüdânuñ

14. nûru'l-hüdâya:-y, -a

Diğer 71

Mısra: 13

*Akşemseddin'in altıncı oğlu
Nurulhüda. Meczuptur.*

köse aslâ şakalı yoğ-ıdı bir gün
Nûru'l-hüdâya geldi
yalvardı himmet eyle şakalum
gelsün didi pes Nûru'l-hüdâ

nurullâh:

1. nurullâhdur:-dur

Diğer 70

Mısra: 8

*Muhammed Nurullah.
Akşemseddin'in yedi oğlundan
biri.*

oğlu daḥı Nurullâhdur 'âlim ve
fâzıl idi Bursada okurdu
dânişmend idi ḥatâ'en kendüye
kalemtrâş baturdı andan vefât

O

o:

1. o:

Diğer 55

Mısra: 19

"O" işaret sıfatı.

te'lif eylemişdi Mevlânâ Sefer-
şâh o ilde kâzî ve müderris
olmışdı ve kabri-i şerifleri
Karaman diyârında Elmalu

2. o:

Diğer 56

Mısra: 7

"O" işaret sıfatı.

Pâdişâhla Maḥmûd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şüfi
ba'zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükçe kürkünün yeni Sultân

ocak başında:

1. ocak başında:-n, -da

Diğer 57

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Ocakbaşı, ateş kenarı,
ateşin yanı.*

şekline girdi dâyimâ şeyhün
evinden gitmedi bir gice şeyh
yatdı
kedi ocak başında otururdu şeyh
uyumamışdı kapunuñ

od vakdılar:

1. od vakdılar:-dı, -lar

Diğer 65

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Ateş yakmak.

İbrâhîm hemân ol menzilde
hâdimleri Hâce Ahmed Dedeye
bir
tennür kazdurup içine od
vakdılar ol vech ile kim işaret

oğl:

1. oğl:-ı

Diğer 36

Mısra: 20

Cinsiyeti erkek olan evlât.

ki Hâzret-i Ebû Bekri's-
Şiddîkun dört oğlu vardı
Naşrullâh 'Abdu'r-raḥmân ve
Ca'fer ve Muḥammed raḥiyal-
lâhü

2. oğl:-ı

Diğer 45

Mısra: 22

Cinsiyeti erkek olan evlât.

üzre yatup teslîm-i cân-ı pāk
eyledi rahmetu'llâhi
'aleyhi rahmeten vâsi'ten
Şeyhün oğlu Ḥamdî Çelebi
sebeb-i

3. oğlum:-um

Diğer 45

Mısra: 12

Cinsiyeti erkek olan evlât.

bulmuşdur hikâyet olunur ki
Akşemseddin Hazretleri kutb-ı
şâhib-i taşarruf olmuşdı dâimâ
dirdi ki iş bu tıfl-ı şâgîr oğlum

4. oğlum:-um
Diğer 46
Mısra: 12
Cinsiyeti erkek olan evlât.

Dir idi olmasa bu oğlum eger
Gider idüm bu dâr-ı miñnetden

5. oğlı:-ı
Diğer 50
Mısra: 28
Cinsiyeti erkek olan evlât.

târîhinde Mu'âviye aşhâbdan ve
gayrıdan 'asker cem'
eyledi oğlı

6. oğlancuklara:-an, -cuk, -lar, -a
Diğer 53
Mısra: 18
Cinsiyeti erkek olan evlât.

istemege şeyhe getürdi bu
oğlancuklara şeyh nazar kıldı
mürâkabeye vardı başın
kaldurdu büyüğün ticârete iki

7. oğlancukları:-an, -cuk, -lar, -ı
Diğer 53
Mısra: 17
Cinsiyeti erkek olan evlât.

bâzîrgânun üç oğlı ve bir kızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-hâtır olduğu vakt
oğlancukları du'â ve himmet

8. oğlı:-ı
Diğer 53
Mısra: 16
Cinsiyeti erkek olan evlât.

bâzîrgânun üç oğlı ve bir kızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-hâtır olduğu vakt
oğlancukları du'â ve himmet

9. oğluna:-ı, -n, -a
Diğer 53
Mısra: 25
Cinsiyeti erkek olan evlât.

Câmi'-i şerifinde imâm oldu kırk
yıl imâmet eyledi Mevlânâ
Muharrem Halife dirleridi ve
küççük oğluna Mevlânâ Seferşâh

10. oğlın:-ın
Diğer 55
Mısra: 22
Cinsiyeti erkek olan evlât.

kazâsındadır ve dahı ol zıkr
olunan tâcir ki Akşemseddine
üç oğlın ve bir kızın du'â

11. oğluna:-ı, -n, -a
Diğer 55
Mısra: 27
Cinsiyeti erkek olan evlât.

ortancı oğluna Pîr Ahmed Çelebi
diyü ad konulmuşdur bu
fağîr câmi'ü hâzihi'l-menâkıb
Emir Hüseyin Enisünün

12. oğlunu:-ı, -n, -uñ
Diğer 55
Mısra: 23
Cinsiyeti erkek olan evlât.

ve himmet istemege iletmişdi ki
üç oğlunuñ ahvâli
zıkr olundu eyle olsa hazret-i
şeyh ol kızcağaza evlâd-ıla
himmet

13. oğlancukları:-an, -cuk, -lar, -ı
Diğer 57
Mısra: 1
Cinsiyeti erkek olan evlât.

gelürdi ol cinnî 'avratun
oğlancukları vardı şeyh

14. oğlum:-um
Diğer 59
Mısra: 16
Cinsiyeti erkek olan evlât.

mülkümde nesnem kalmadı ta
hattâ sırtumdağı hırka ve
kaftan ve gönlek ve tãc ve
'imâme oğlum Pîr Muhammede

15. oğlı:-ı
Diğer 67
Mısra: 16
Cinsiyeti erkek olan evlât.

ve mezbûr Sa'dullâhuñ oğlı
'Abdülkâdir rahmetullâhi
'aleyhimâ 'ilmine gâyet ve
fazlına nihâyet yok idi ne

16. oğlancuğı:-an, -cuğ, -ı
Diğer 68
Mısra: 21
Cinsiyeti erkek olan evlât.

evine geldi yedi sekiz yaşında
bir oğlancuğı vardı gördi
oğlancuk şâd ve hürrem oynar
pes

17. oğlancuğı:-an, -cuğ, -ı
Diğer 68
Mısra: 25
Cinsiyeti erkek olan evlât.

zemânı oldu ilde alma kalmadı
Mezbûr Evhadun bir oğlancuğı
alma isteyüp ağladı ittifâk ol
esnâda Evhad 'Abdülkâdir

18. oğlancuk:-an, -cuk
Diğer 68
Mısra: 22
Cinsiyeti erkek olan evlât.

evine geldi yedi sekiz yaşında
bir oğlancuğı vardı gördi
oğlancuk şâd ve hürrem oynar
pes

19. oğlancuk:-an, -cuk
Diğer 68
Mısra: 24
Cinsiyeti erkek olan evlât.

Evhad kalkdı tarlaya çift
sürmege gitti bir sâ'at
geçmedin oğlancuk füc'eten
vefât eyledi hikâyet olunur ki
yaz

20. oğlancuğa:-an, -cuğ, -a
Diğer 69
Mısra: 1
Cinsiyeti erkek olan evlât.

yâ Evhad dest-mâluñı vir
oğlancuğa alma vireyin

21. oğlı:-ı
Diğer 69
Mısra: 13
Cinsiyeti erkek olan evlât.

anlar varınca çoban vefât eyledi
hikâyet olunur ki
merhûm 'Abdülkâdir Efendinun
Sa'dı adlı bir oğlı vardı Rûm

22. oğlı:-ı
Diğer 69
Mısra: 22
Cinsiyeti erkek olan evlât.

ol karınuñ oğlı rivâyet eyler
karınuñ gözi görmezdi
yetdüm iletüm irtesi şabâh
gördüm karınuñ gözi görmüş
kendü

23. oğlu:-ı

Diğer 70

Mısra: 22

Cinsiyeti erkek olan evlât.

Mezbûr Emru'llâhu'n oğlu

Ömerdür Ömerü'n oğlu

Şemsüddîn

Efendidür 'âlim ve fâzıl

kimesne idi Sultân Selim Hân

ibn-i

24. oğlu:-ı

Diğer 70

Mısra: 22

Cinsiyeti erkek olan evlât.

Mezbûr Emru'llâhu'n oğlu

Ömerdür Ömerü'n oğlu

Şemsüddîn

Efendidür 'âlim ve fâzıl

kimesne idi Sultân Selim Hân

ibn-i

25. oğlu:-ı

Diğer 71

Mısra: 21

Cinsiyeti erkek olan evlât.

bir gün Akşeyhü'n yedi oğlu bir

arada şeyh ile ta'âm yerlerdi

şeyh

elhamdülillâh didi şeyhü'n

büyük oğlu eyitdi yedi oğul bir

26. oğlundan:-u, -nî, -dan

Diğer 71

Mısra: 25

Cinsiyeti erkek olan evlât.

hâmd eylemezsiz belki yedi

oğlundan birisin sevme-yüp

Allâhı sevdiğüne hâmd idersiz

didi Akşeyh şadaekte

27. oğlu:-ı

Diğer 73

Mısra: 9

Cinsiyeti erkek olan evlât.

oğlu vardı ol 'aşrda belki a'sâr-ı

mâziye ve âtiyenü'n

ekşerinde nazîri belki şebîhi

gelmiş idi Câmî kâddesa'llâhu

28. oğlum:-um

Diğer 73

Mısra: 15

Cinsiyeti erkek olan evlât.

üzerine koyup benüm şâ'ir

oğlum diyü oğşardı

Akşemseddîn

vefât eyledüğü zemân Hâmdî

Çelebi on yaşında kaldı envâ'-ı

29. oğlu:-ı

Diğer 74

Mısra: 16

Cinsiyeti erkek olan evlât.

muhtâcdur ve mezbûr Hâmdî

Çelebinü'n oğlu Muḥammed

Zeynü'd-dîn

Çelebi sekiz yüz toḫsan altı

târihinde toḫdı ol 'ilim ki

oğul:

1. oğul:

Diğer 55

Mısra: 25

Cinsiyeti erkek olan evlât.

eyledi 'âkıbet Allâh sübhânehû

ve te'âlâ aña dört oğul

rûzî kıldı kimi toḫsan ve kimi

yüz yaşında vefât eyledi

2. oğulların:-lar, -ı, -nuñ

Diğer 66

Mısra: 8

Cinsiyeti erkek olan evlât.

bâtına ihsân eyledüğinden

mâ'adâ ebnâ'-ı kirâm dahı

virmişdür oğulların esâmisi

bunlardur Muḥammed

3. oğulların:-lar, -ın

Diğer 70

Mısra: 15

Cinsiyeti erkek olan evlât.

hikâyet olunur ki Akşeyhe

Sultân Muḥammed bir miḫdâr

hediyye

filori gönderdi şeyh oğulların

ıhḫâr eyledi işbu altunı

4. oğul:

Diğer 71

Mısra: 22

Cinsiyeti erkek olan evlât.

bir gün Akşeyhü'n yedi oğlu bir

arada şeyh ile ta'âm yerlerdi

şeyh

elhamdülillâh didi şeyhü'n

büyük oğlu eyitdi yedi oğul bir

ohşa:

1. oğşardı:-r, -dı

Diğer 73

Mısra: 15

Sevgi, şefkat belirtisi

olarak elini bir şeyin üzerinde
yavaş yavaş gezdirmek,
okşamak.

üzerine koyup benüm şâ'ir

oğlum diyü oğşardı

Akşemseddîn

vefât eyledüğü zemân Hâmdî

Çelebi on yaşında kaldı envâ'-ı

oku:

1. okuduñ:-du, -nî

Diğer 66

Mısra: 13

Okumak, talim etmek.

okuduñ bildüñ ben âhirete

gitmedin 'ilm-i bâtını dahı taḫşîl

eyle dirdi Sa'dullâh tırmaz

'ilm-i zâhire çalışırdı bir gece

2. okurdu:-r, -du

Diğer 70

Mısra: 8

Okumak, talim etmek.

oğlu dahı Nurullâhdur 'âlim ve

fâzıl idi Bursada okurdu

dânişmend idi ḫatâ'en kendüye

kalemtrâş baturdı andan vefât

3. okurlar:-r, -lar

Diğer 44

Mısra: 8

Okumak.

eyledüm dördünci kat göge

çıkdım Anda olan melâ'ikeye

emr

olunmuş bu beyti okurlar

4. okursız:-r, -sîz

Diğer 44

Mısra: 11

Okumak.

Bu beyti niçün okursız didüm

eyitdiler Germiyân ilinde

Şeyhî adlu bir şâ'ir vardır bu

beyti ol söyledi Allâhu

5. okuyayın:-y, -a, -y, -ın

Diğer 49

Mısra: 24

Okumak.

Maḫallesi diyü ad ḳodılar

hikâyet olunur ki ḳal'a feth

olunmadın

pâdişâh şeyhe baña bir du'â

öğret ki okuyayın didi

6. okurdu:-r, -dı

Diğer 73

Mısra: 11

Okumak.

sırrahu'l- 'aziz hâzretlerinden
okurdu Câmî hâzretlerinin
taşnifâtın ve eş'arın ve havâlin
okuyup bilen kâmiller

7. okuyup:-y, -up

Diğer 73

Mısra: 12

Okumak.

sırrahu'l- 'aziz hâzretlerinden
okurdu Câmî hâzretlerinin
taşnifâtın ve eş'arın ve havâlin
okuyup bilen kâmiller

8. okumaga:-mak, -a

Diğer 53

Mısra: 20

Okumak, talim etmek.

küçüğün okumaga işâret eyledi
ol ticârete ta'yin olunan maldâr
oldı Hindüstâna ticârete gitti
anda vefât eyledi ve ol

9. okumaga:-mak, -a

Diğer 53

Mısra: 22

Okumak, talim etmek.

okumaga ta'yin olunanuñ birisi
'âlim ve kâmil ve zâhid ve
fâzıl oldı Göynükden göçdi
Bursada Orhan

ol:-

1. ola:-a

Diğer 74

Mısra: 29

Bir vasfa, özelliğe sahip
bulunmak.

eylemişler ağıniyâyı begenmez
ve kâzıları sevmezdi fuşkâra
ile enîsi vardı bir kimesnenüñ
babası Hamdî ola ve ecdâdı

ol:

1. olmağı:-mağ, -ı

Diğer 62

Mısra: 20

Mevcut olmak, bulunmak.

Bâyezîd Han Bursada Câmî-i
Kebireyi binâ idüp Şeyh Hâmîd

hâzretlerinden anda olmağı
iltimâs eyledi şeyh dağı anda

2. ölmüşdür:-miş, -dür

Diğer 45

Mısra: 26

Can vermek, hayatını
kaybetmek.

Ancılayın kimesne nâdir olur
Didi şanursın anı ölmüşdür

3. oldı:-dı

Diğer 38

Mısra: 9

"Ol-" yardımcı fiil.

ezberlemişdi babası Şeyh
Hamza ile Rûma bile geldi Şeyh
Hamza vefât eyledi
Akşemseddin tâlîb-i 'ilm oldı
'Ulûm-ı

4. oldı:-dı

Diğer 38

Mısra: 11

"Ol-" yardımcı fiil.

'Arabiyye ve fûnûn-ı edebiyye
iştiğâl idüp az müddetde
fâ'ikü'l-akrân oldı Osmancık
Medresesinde müderris oldı

5. oldı:-dı

Diğer 39

Mısra: 21

"Ol-" yardımcı fiil.

itdürdi hattâ yidi günde bir
kaşuk sirkeden gayrı nesne ekl
ve
şûrb eylemez oldı Ahlâk-ı
zemîmeden pâk olup ahlâk-ı

6. olup:-up

Diğer 39

Mısra: 21

"Ol-" yardımcı fiil.

itdürdi hattâ yidi günde bir
kaşuk sirkeden gayrı nesne ekl
ve
şûrb eylemez oldı Ahlâk-ı
zemîmeden pâk olup ahlâk-ı

7. ola:-a

Diğer 41

Mısra: 6

"Ol-" yardımcı fiil.

Akşemseddin eva'ilde âlemi
seyâhat idüp gezerken her kıanda
ki aştâm ola anda yaturdı

Göynüke gelüp mütemekkin
olmazdan

8. olduğı:-duğ, -ı

Diğer 41

Mısra: 23

"Ol-" yardımcı fiil.

olduğı gibi tıbb-ı zâhiri dağı
hâzık idi dirler ki

9. oldı:-dı

Diğer 43

Mısra: 10

"Ol-" yardımcı fiil.

eyledi pes at şâhibinüñ gönlünde
bir iktizâ zâhir oldı ki bu atı
şeyhe vire gitdükçe bu iktizâ
ziyâde oldı bi-ihtiyâr döndi atı

10. oldı:-dı

Diğer 43

Mısra: 11

"Ol-" yardımcı fiil.

eyledi pes at şâhibinüñ gönlünde
bir iktizâ zâhir oldı ki bu atı
şeyhe vire gitdükçe bu iktizâ
ziyâde oldı bi-ihtiyâr döndi atı

11. olduğı:-duğ, -ı

Diğer 44

Mısra: 4

"Ol-" yardımcı fiil.

eyledi halvetden çıkdıktan
soñra şeyh hâzretleri hoş-hâtır
olduğı zemânda halvetde
olanlardan biri şeyhün âferin

12. olcağ:-ıcağ

Diğer 44

Mısra: 14

"Ol-" yardımcı fiil.

te'âlâya hoş geldi bize buyurdı
bu beyti tesbîh eyledük
hikâyet olunur ki bayram gün
olcağ halk 'iye meşgûl
olduklarında

13. olmuşdu:-mış, -dı

Diğer 45

Mısra: 12

"Ol-" yardımcı fiil.

bulmuşdur hikâyet olunur ki
Akşemseddin Hâzretleri kutb-ı
şâhib-i taşarruf olmuşdı dâimâ
dirdi ki iş bu tıfl-ı şağır oğlum

14. **oldı:-dı**

Diğer 48

Mısra: 24

"Ol-" yardımcı fiil.

yürüyüş eylesünler ol gün feth
ola Koştantıniyye içi
şadā-yı ezānla dola didi pes ol
gün ol sā'at oldu

15. **olsa:-sa**

Diğer 48

Mısra: 1

"Ol-" yardımcı fiil.

eyle olsa feth-i Koştantıniyye
Mehdünüdü didiler
Pādişāhi gāzādan men' eylediler
Akşemseddin bunların

16. **oldı:-dı**

Diğer 50

Mısra: 8

"Ol-" yardımcı fiil.

Muhammed gāyetde şād oldu
hiçbir zemān dağı böyle
sevinmemiş
idi pes Pādişāh eyitdi

17. **olmışdur:-mış, -dur**

Diğer 50

Mısra: 23

"Ol-" yardımcı fiil.

resül arasında olan ihtilāf ve
muḥāşamāt icthād ile olmuşdur
ḥubb-ı dünyāyla ve riyāset için
degüldür lākin Yezidin

18. **oldı:-dı**

Diğer 51

Mısra: 7

"Ol-" yardımcı fiil.

'ısyāni Koştantıniyyeye
geldükden on yıl soñra oldu zīrā
Mu'āviye sittin senesinde vefāt
eyledükden soñra Yezid

19. **oldı:-dı**

Diğer 52

Mısra: 9

"Ol-" yardımcı fiil.

oldı pes Sultān Muhammed Han
mezār-ı şerifi yaptı ve şeyḥ için
ḥān-kāh ve tekye yaptı eyle olsa
ol tekyeyi şeyḥ kabül eylemedi

20. **oldı:-dı**

Diğer 52

Mısra: 12

"Ol-" yardımcı fiil.

soñradan
medrese oldu ḥikāyet olunur ki
Ebū Eyyüb-ı

21. **olduğu:-duğ, -ı**

Diğer 52

Mısra: 14

"Ol-" yardımcı fiil.

Ensārınun mezār-ı şerifi kazılup
şeyḥün didüğü 'alāmetler
zāhir olduğı zemānda bir çoban
geldi ol kabır-i şerif budur

22. **olıcak:-ıcağ**

Diğer 52

Mısra: 4

"Ol-" yardımcı fiil.

olunan semte nazar kıldı kabır-i
şerifün üzerinde nūr gördi
şabāḥ olıcak vardı kabır-i şerifi
buldı yüzün sürdi üzerine

23. **oldı:-dı**

Diğer 53

Mısra: 21

"Ol-" yardımcı fiil.

küçüğün okumaga işāret eyledi
ol ticārete ta'yin olunan maldār
oldı Hindüstāna ticārete gitti
anda vefāt eyledi ve ol

24. **olduğu:-duğ, -ı**

Diğer 53

Mısra: 17

"Ol-" yardımcı fiil.

bāzırgānuñ üç oğlu ve bir kızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyḥ hoş-ḥātır olduğı vakt
oğlancuqları du'ā ve himmet

25. **olmak:-mağ**

Diğer 54

Mısra: 26

"Ol-" yardımcı fiil.

'ayne'l-yakīnisi belki ḥaḳḳa'l-
yakīn olmak istedi şeyḥün āḥir
'ömri idi gāyetde pīr-i za'if
olmuşdı şeyḥ aña eyitdi

26. **olmışdı:-mış, -dı**

Diğer 54

Mısra: 27

"Ol-" yardımcı fiil.

'ayne'l-yakīnisi belki ḥaḳḳa'l-
yakīn olmak istedi şeyḥün āḥir
'ömri idi gāyetde pīr-i za'if
olmuşdı şeyḥ aña eyitdi

27. **olup:-up**

Diğer 54

Mısra: 3

"Ol-" yardımcı fiil.

ḥalk anlara laḳab ḳodılar cum'a
gün olup ḥalk cāmī'e giricek
anlar meyhāneye cem' olurlardı
ḥamr içerlerdi ser-ḥoş olurlardı

28. **olmışdı:-mış, -dı**

Diğer 55

Mısra: 20

"Ol-" yardımcı fiil.

te'lif eylemişdi Mevlānā Sefer-
şāh o ilde kāzī ve müderris
olmuşdı ve kabır-i şerifleri
Karaman diyārında Elmalu

29. **oldı:-dı**

Diğer 57

Mısra: 15

"Ol-" yardımcı fiil.

eylediler şeyḥ bu ḥālī gördi
tınmadı yatdı uyudı şabāḥ
oldı şeyḥ nemāzdan fāriğ olıcak
gice işitdüğü ad ile ol kediye

30. **olmak:-mağ**

Diğer 57

Mısra: 17

"Ol-" yardımcı fiil.

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyḥ
eyitdi insān cinn-ile dāim bir
yerde olmak gücdür var git
aḥyānen gel didi cinnī dağı

31. **olalar:-a, -lar**

Diğer 63

Mısra: 25

"Ol-" yardımcı fiil.

olunmuş ki müderris ve
müste'iddin cümle Ḥanīfiyyü'l-
mezheb
olalar pes bunı gördi
medreseden ferāğat eyledi şulḥ
üzere

32. **oldı:-dı**

Diğer 63

Mısra: 9

"Ol-" yardımcı fiil.

buyurdi kim hiç dünyāmuz
olduğı yok idi 'Aceb kağı
günāhumuzdan oldu Şeyh Hācī
Bayram rahmetullāhi 'aleyhi

33. **oldı:-dı**

Diğer 63

Mısra: 26

"Ol-" yardımcı fiil.

oldı 'akıbet muḥabbetullāh aña
şol kadar galebe eyledi ki
istimā'-i Qur'an kılssa ya bir
şavt-ı ḥasen işitse derūnından
bir

34. **olduğı:-duğ, -ı**

Diğer 63

Mısra: 8

"Ol-" yardımcı fiil.

buyurdi kim hiç dünyāmuz
olduğı yok idi 'Aceb kağı
günāhumuzdan oldu Şeyh Hācī
Bayram rahmetullāhi 'aleyhi

35. **olur:-ur**

Diğer 64

Mısra: 29

"Ol-" yardımcı fiil.

bunuñla sülūk mı olur şeyhūñ
ḥizmetkārı ta'am
getüricek kabūl eylemedüm alup
gitti ol gün ziyāde muḥtarib

36. **olsa:-sa**

Diğer 65

Mısra: 5

"Ol-" yardımcı fiil.

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu ḥātırā oldu ki bir
şāḥan çerb pilāv olsa yesem

37. **olur:-ur**

Diğer 65

Mısra: 21

"Ol-" yardımcı fiil.

zemānda Karamanoğlu gavgāşı
vardı Şeyh İbrāhīm Tokatdan
tolaşdı bu menzillerde ittifāk
vākı' aları olur görürler ki

38. **oldı:-dı**

Diğer 68

Mısra: 25

"Ol-" yardımcı fiil.

zemānı oldu ilde alma kalmadı
Mezbūr Evḥaduñ bir oğlancuğı

alma isteyüp ağladı ittifāk ol
eşnāda Evḥad 'Abdülkādır

39. **olcağ:-ıcağ**

Diğer 68

Mısra: 27

"Ol-" yardımcı fiil.

Efendiye vardı ta'am yendi
nemāz kılındı içerü gider olcağ

40. **oldı:-dı**

Diğer 69

Mısra: 17

"Ol-" yardımcı fiil.

Rab yol virme didi Sa'di Çelebi
evden çıkdı zulumāt peydā
oldı ra'd ve berķ yil ve yağmur
oldı Sa'di ḥizmetkārlarıyla

41. **ola:-a**

Diğer 70

Mısra: 20

"Ol-" yardımcı fiil.

olduğın zemānda ol altunı gerek
mi ola dırsın didi 'akıbet
mezbūr Emru'llāh kötürüm oldı
ol ḥāl ile vefāt eyledi

42. **oldı:-dı**

Diğer 70

Mısra: 24

"Ol-" yardımcı fiil.

Süleymān Ḥana şehzāde iken
ḥōca oldı Ka'betullah seferinde
vefāt eyledi Akşemseddinūñ bir
oğlu daḥı Naşrullāhdur

43. **olmağ:-mağ, -a**

Diğer 70

Mısra: 5

"Ol-" yardımcı fiil.

Oturup ḥalkı tarık-ı Ḥakka
da'vet ve irşād iden budur
Bunuñ
aḥlākı ve evşāfı ve kerāmātı ve
ḥikāyātı ayru kitāb olmağa

44. **oldı:-dı**

Diğer 71

Mısra: 10

"Ol-" yardımcı fiil.

şekvā ve şikāyet kıldı pes şeyh
yolda giderken
ra'd ve berķ ve zulumāt oldı
şeyh bir derede kıldı şeyhi seyl

45. **oldı:-dı**

Diğer 71

Mısra: 18

"Ol-" yardımcı fiil.

yirlerūñ şakalı bitmiş birkaç
günden soñra temām kara
şakallu kimesne oldı bir altunlu
kaftān getürdi Nūru'l-ḥudānuñ

46. **olmuş:-muş**

Diğer 72

Mısra: 19

"Ol-" yardımcı fiil.

dirler bir pır vardı takyācı idi
ehl-i Qur'an ve şāhib-i tecvīd
kimesne idi Ḥamdī Çelebinūñ
nice yıllar ḥizmetinde olmuş idi

47. **olur:-ur**

Diğer 72

Mısra: 12

"Ol-" yardımcı fiil.

bi-iznillāh hemān yağmur zāhir
olur ve kabır-i şerīfleri Evlūk
karyesindeür Akşemseddinūñ
bir oğlu daḥı Ḥamdullāhdur

48. **oldı:-dı**

Diğer 73

Mısra: 21

"Ol-" yardımcı fiil.

dānişmend idi çok mübāḥāse ve
mücādeleleri oldı
Ḥamdī Çelebi 'ilm-i zāhiri taḥşil
eyledükden soñra bir gice

49. **olup:-up**

Diğer 74

Mısra: 4

"Ol-" yardımcı fiil.

vardı Ḥamdī mürīd olup murāda
irdi Ḥamdī Çelebi tefāsire
müte'allık iki cild kitāb cem'
eyledi Mecālisü't-Tefāsir

50. **ol:**

Diğer 37

Mısra: 14

"O" işaret sıfatı.

zuhūr eylemişdür Ḥak celle ve
'alā emriyle ol diyardan
diyār-ı Rūma rihlet itdi geldi
Amāsiyye sancağında Kavağ

51. **ol:**

Diğer 37

Mısra: 20

"O" işaret sıfatı.

çıkarı ol kurdı kavradı
boğazından tutdı helâk eyledi

52. ol:

Diğer 38

Mısra: 1

"O" işaret sıfatı.

İrtesi şabâh halk ziyârete gelicek
ol vech ile buldılar bu

53. ol:

Diğer 38

Mısra: 4

"O" işaret sıfatı.

yunmak lâzım geldi diyüp
yudılar tâbüt içine koydılar ol
zemândan sonra Şeyh Hamzaya
Kurdboğan didiler Hâlâ ol

54. ol:

Diğer 38

Mısra: 5

"O" işaret sıfatı.

yunmak lâzım geldi diyüp
yudılar tâbüt içine koydılar ol
zemândan sonra Şeyh Hamzaya
Kurdboğan didiler Hâlâ ol

55. ol:

Diğer 38

Mısra: 17

"O" işaret sıfatı.

arayup Farîsî 'iklîmini ve
Mâverâü'n-nehr vilâyetini
seyâhat
eyledi yine Rûma geldi ol
zemânda eş-şeyhü't-tahrîrû'l-
müdekkik

56. ol:

Diğer 38

Mısra: 25

"O" işaret sıfatı.

şer'iyye için ba'zı dervîslere
dervâh ve cerr itdürürdi
ol sebebdan Akşemseddin ibâ
idüp Hâcî Bayrama varmazdı

57. ol:

Diğer 39

Mısra: 9

"O" işaret sıfatı.

Bayramuñ burçak imecesi var
imiş şüfiler tarlada burçak
yolarlar imiş Akşemseddin ol
eşnâda geldi Hâcî Bayram iltifât

58. ol:

Diğer 39

Mısra: 12

"O" işaret sıfatı.

üleştürdiler ve ol cemâ'atun
kelbcegizlerine daşı aş ve etmek
virdiler Akşemseddine iltifât
eylemediler Akşemseddin vardı

59. ol:

Diğer 39

Mısra: 14

"O" işaret sıfatı.

ol kelbcegizlere virilen ta'amuñ
yanına oturdu yemeğe başladı
Hâcî Bayram bî-ihtiyâr yâ kösec
beni yakduñ didi kendü

60. ol:

Diğer 41

Mısra: 2

"O" işaret sıfatı.

ırak tağun üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirler El'an şeyhün anda ebnâsı
ve evlâdı vardur ba'de ol

61. ol:

Diğer 41

Mısra: 10

"O" işaret sıfatı.

bulup şabâha dek 'ibâdet iderler
Kâziyü'l-hacâta münâcât
eyledükleri zemânda ol mekâna
kalb-i şeriflerinün meylin 'arz

62. ol:

Diğer 42

Mısra: 12

"O" işaret sıfatı.

hasta olmuş Akşeyhün Edirneye
varduğın iştmişler da'vet
eylediler Şeyh ile bile vardum ol
hinde varduk ki pâdişahuñ

63. ol:

Diğer 43

Mısra: 1

"O" işaret sıfatı.

Muhammed Han ol kızına
Begbâzârî kazâsında pirinç

64. ol:

Diğer 43

Mısra: 2

"O" işaret sıfatı.

mezra'aları virmişdi ol kerîme
daşı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh daşı bir miğdar yir
aldı El'an ol mezra'alar

65. ol:

Diğer 43

Mısra: 2

"O" işaret sıfatı.

mezra'aları virmişdi ol kerîme
daşı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh daşı bir miğdar yir
aldı El'an ol mezra'alar

66. ol:

Diğer 43

Mısra: 3

"O" işaret sıfatı.

mezra'aları virmişdi ol kerîme
daşı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh daşı bir miğdar yir
aldı El'an ol mezra'alar

67. ol:

Diğer 43

Mısra: 9

"O" işaret sıfatı.

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nâgâh şeyhün ol ata meylî oldu
lâkin ol meyilden rücû' ve
istigfâr

68. ol:

Diğer 43

Mısra: 9

"O" işaret sıfatı.

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nâgâh şeyhün ol ata meylî oldu
lâkin ol meyilden rücû' ve
istigfâr

69. ol:

Diğer 44

Mısra: 16

"O" işaret sıfatı.

Şeyh karañulı halvet köşesinde
otururdu Zâr zâr
ağlardı yemezdi içmezdi ol
zemân 'ulemâsından biri

70. ol:

Diğer 44

Mısra: 19

"O" işaret sıfatı.

Şeyh cevâp virüp oruçda niyet
şartdur biz ol gün

şavma niyet eylemezüz 'umüm
ğaflet havfından hayrete düşüp

71. ol:

Diğer 45

Mısra: 9

"O" işaret sıfatı.

olunan silinmiş süpürülmüş pāk
yir ke'ennehū ol mevzi'e hiç
meyyit defn olunmamış
bulunduğu nakl-i şahih ile
tevātür

72. ol:

Diğer 48

Mısra: 23

"O" işaret sıfatı.

yürtüyüş eylesünler ol gün feth
ola Koştantıniyye içi
şadā-yı ezānla dola didi pes ol
gün ol sā'at oldu

73. ol:

Diğer 49

Mısra: 5

"O" işaret sıfatı.

yok şāfi toprak ol toprak üzere
şeyh nemāza durup
secdeye varmış tācı mübārek
başından yuvalanmış başının aq

74. ol:

Diğer 49

Mısra: 22

"O" işaret sıfatı.

bulımadı üç günden soñra
Edirnekapısı kırbında bir
vīrānede
'ibādet ider buldılar ol
zemāndan berü ol maħalleye
Akşeyh

75. ol:

Diğer 49

Mısra: 22

"O" işaret sıfatı.

bulımadı üç günden soñra
Edirnekapısı kırbında bir
vīrānede
'ibādet ider buldılar ol
zemāndan berü ol maħalleye
Akşeyh

76. ol:

Diğer 50

Mısra: 5

"O" işaret sıfatı.

miydi didi şeyh cevāb virdi ki ol
zemānda Faķih Ahmed
kıtb-ıd Allāhü te'ālā taşarrufı
aña virmiş idi ol

77. ol:

Diğer 50

Mısra: 7

"O" işaret sıfatı.

feth-i Hākānī beldetün
tayyibetün hurufi işāreti
muķtezāsınca
sekiz yüz elli yedi tārīhinde
vāķi' oldu ol hinde Sultān

78. ol:

Diğer 50

Mısra: 20

"O" işaret sıfatı.

hīlāfete kendüi 'Aliden ehāķķ
zann eyledi hīlāfet da' vāsın
eyledi Aşhābdan ol zemānda
hayātda olanlar daħı ictihād
eylediler

79. ol:

Diğer 51

Mısra: 2

"O" işaret sıfatı.

Yezīdi bile koşdı Koştantıniyye
üzerine gāzāya
gönderdi ol 'azīm gāzāyı işiden
ulular cem' oldılar Ebū

80. ol:

Diğer 51

Mısra: 3

"O" işaret sıfatı.

Eyyüb-ı Enşārī daħı ol 'askerile
küffāra gāzā içün
Koştantıniyye üzerine geldi
anda vefāt eyledi Koştantıniyye

81. ol:

Diğer 51

Mısra: 13

"O" işaret sıfatı.

Şeyh daħı ol kabır-i şerifi orman
arasında bulup 'aşāsın rast
Ebū Eyyübün göbegi
berāberinde dikdi ta'yīn eyledi
ba'zı

82. ol:

Diğer 51

Mısra: 15

"O" işaret sıfatı.

kimesneler 'aşāyı giderüp
'aşānuñ yirine bir nişān idüp ve
ol
nişānı örtüp hāzret-i şeyhe varup
ol nişān belürsiz oldu bir

83. ol:

Diğer 51

Mısra: 16

"O" işaret sıfatı.

kimesneler 'aşāyı giderüp
'aşānuñ yirine bir nişān idüp ve
ol
nişānı örtüp hāzret-i şeyhe varup
ol nişān belürsiz oldu bir

84. ol:

Diğer 51

Mısra: 18

"O" işaret sıfatı.

daħı ta'yīn eyleñ didiler şeyh
yine geldi 'aşāsın yine dikdi
pes kızdılar ol gizledükleri
nişānuñ rāst üzerine dikmiş

85. ol:

Diğer 51

Mısra: 21

"O" işaret sıfatı.

'askeri gitdi ol gice bir ehl-i
riyāzet ruhbān
Peygamber 'aleyhi's-selāmı
düşinde gördi Peygamber
'aleyhi's-selām

86. ol:

Diğer 51

Mısra: 23

"O" işaret sıfatı.

ol ruhbāna Müselmān olmak
emr eyledi ve benüm
aşhābumdan Ebū Eyyüb-ı
Enşārī falān yirde defn olundu
diyār-ı

87. ol:

Diğer 51

Mısra: 25

"O" işaret sıfatı.

ğurbetde anı bī-nişān eyleme
didi ol ruhbān uyandı qalbi
nūr-ı imān-ıla tōldi Eşhedü en
lā-ilāhe illallāh ve eşhedü enne

88. ol:

Diğer 52

Mısra: 2

"O" işaret sıfatı.

Muhammeden ‘Abduhü ve
resülühü didi imân lezzetin tatdı
şevk ve sefasından şabâh
olmadın kal’a burcına çıkdı ol
işâret

89. ol:
Diğer 52
Mısra: 10
"O" işaret sıfatı.

oldı pes Sultân Muhammed Han
mezâr-ı şerîfi yapıdı ve şeyh için
hân-kâh ve tekve yapıdı eyle olsa
ol tekyeyi şeyh kabûl eylemedi

90. ol:
Diğer 52
Mısra: 14
"O" işaret sıfatı.

Ensârinün mezâr-ı şerîfi kazılup
şeyhün didüğü ‘alâmetler
zâhir olduğı zemânda bir çoban
geldi ol kabr-i şerîf budur

91. ol:
Diğer 53
Mısra: 7
"O" işaret sıfatı.

ihtiyacı var didi pes vech-i
meşrûh üzere târîh yazdılar
mermere
kazdılar el’an ol çeşme ol târîhle
mevcüddur lâkin

92. ol:
Diğer 53
Mısra: 7
"O" işaret sıfatı.

ihtiyacı var didi pes vech-i
meşrûh üzere târîh yazdılar
mermere
kazdılar el’an ol çeşme ol târîhle
mevcüddur lâkin

93. ol:
Diğer 53
Mısra: 15
"O" işaret sıfatı.

çağurdı şeyh pilavı sâhibine
virün didi virdiler hikâyet
olunur
ki Göynükde Akşemseddînün
bir tacir koñısı varıdı ol

94. ol:
Diğer 53
Mısra: 16
"O" işaret sıfatı.

bâzırgânun üç oğlu ve bir kızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-hâtır olduğı vakt
oğlancukları du‘â ve himmet

95. ol:
Diğer 54
Mısra: 1
"O" işaret sıfatı.

vardur ol kimesnenün her biri
ferîd-i ‘aşır ve vahîd-i dehr iken
bi-iznillâh zalâlete düşdiler
‘aşare-i muhabbeşe diyü

96. ol:
Diğer 54
Mısra: 12
"O" işaret sıfatı.

içmege başladılar ser-hoş olıcak
bunlara bir kilindir şarâb
gönderdiler bunlar dahı ol şarâbı
hoş görüp içdiler mest

97. ol:
Diğer 55
Mısra: 13
"O" işaret sıfatı.

Sefer-şâhı Akşemseddîne irşâd
içün gönderdüğüne ol
kitâbuñ evvelinde işâret eder ve
buyurur ki beyt

98. ol:
Diğer 55
Mısra: 21
"O" işaret sıfatı.

kazâsındadır ve dahı ol zıkr
olunan tâcir ki Akşemseddîne
üç oğlın ve bir kızın du‘â

99. ol:
Diğer 55
Mısra: 24
"O" işaret sıfatı.

ve himmet istemege iletmişdi ki
üç oğlunuñ ahvâli
zıkr olundu eyle olsa hâzret-i
şeyh ol kızcağaza evlâd-ıla
himmet

100. ol:
Diğer 56
Mısra: 23
"O" işaret sıfatı.

didükleri otuñ tuhmın şûfîlere
bir niçe kile devşürdmişdi
İstanbul

feth olıcak ol tuhmı dökdi pes
bu sırrı sü’âl eylediler

101. ol:
Diğer 56
Mısra: 24
"O" işaret sıfatı.

cevâb virdi ki kıyâmate yakın
melhame-i kübrâ vardur ol
melhameden bir iki yıl evvel
yağmur yağmayup kaht olsa

102. ol:
Diğer 56
Mısra: 26
"O" işaret sıfatı.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurakda biter Kostañınıyye
fethinde kârındaşum

103. ol:
Diğer 56
Mısra: 28
"O" işaret sıfatı.

Hızıra şordum cevâb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiniz didi
anuñ için ol tuhmı döküdüm didi
hikâyet olunur ki Akşeyhe bir

104. ol:
Diğer 56
Mısra: 29
"O" işaret sıfatı.

Hızıra şordum cevâb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiniz didi
anuñ için ol tuhmı döküdüm didi
hikâyet olunur ki Akşeyhe bir

105. ol:
Diğer 57
Mısra: 1
"O" işaret sıfatı.

gelürdi ol cinnî ‘avratuñ
oğlancukları vardı şeyh

106. ol:
Diğer 57
Mısra: 3
"O" işaret sıfatı.

nemâza turıcak şeyhe şarmaşup
tayıcuğum diyü şeyhi
incidürlerdi şeyh ol cinnî

107. ol:
Diğer 57
Mısra: 9
"O" işaret sıfatı.

taşrasında bir ‘aceb ad ile bir
garîb âvâzla çağırdılar kedi
hemân kalkdı kapuya vardı
cevâb virdi ol taşradagı eyitdi

108. ol:
Diğer 57
Mısra: 15
"O" işaret sıfatı.

eylediler şeyh bu hâli gördi
tınmadı yatdı uyudu şabâh
oldı şeyh nemâzdan fâriğ olıcak
gice işitdüğü ad ile ol kediye

109. ol:
Diğer 57
Mısra: 26
"O" işaret sıfatı.

toñmış şeyh ol mağalden kalkdı
eve geldi bir şüfi ol mâcerâdan
şordı şeyh cevâb virdi ki ulu yol
evvel ol kabir şâhibinüñ

110. ol:
Diğer 57
Mısra: 27
"O" işaret sıfatı.

toñmış şeyh ol mağalden kalkdı
eve geldi bir şüfi ol mâcerâdan
şordı şeyh cevâb virdi ki ulu yol
evvel ol kabir şâhibinüñ

111. ol:
Diğer 57
Mısra: 28
"O" işaret sıfatı.

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yukarı cânib
çıkarup yolu bağçesine ilhâk
eylemiş ol sebeb-ile kabir

112. ol:
Diğer 57
Mısra: 28
"O" işaret sıfatı.

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yukarı cânib
çıkarup yolu bağçesine ilhâk
eylemiş ol sebeb-ile kabir

113. ol:
Diğer 57
Mısra: 29
"O" işaret sıfatı.

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yukarı cânib
çıkarup yolu bağçesine ilhâk
eylemiş ol sebeb-ile kabir

114. ol:
Diğer 58
Mısra: 5
"O" işaret sıfatı.

yazmışlar ol mübârek hatt-ı
şerîfün şüreti nakl olundu
ki bu vech ile yazılmışdur
sebeb-i tahrîr ve bâ'is-i takrîr
oldur

115. ol:
Diğer 60
Mısra: 22
"O" işaret sıfatı.

Akşemseddîn ol borcuñ otuz
biñini boynına aldı bakîsin
Hâcî Bayramuñ säyir ehîbbâsı
boyunlarına aldılar

116. ol:
Diğer 61
Mısra: 1
"O" işaret sıfatı.

akçe eksilmedi ol bağçenüñ içi
tolu akçe idi pes ol kimesne

117. ol:
Diğer 61
Mısra: 2
"O" işaret sıfatı.

bu hâli gördi hayrete düşdi taşra
çıkıdı ol akçeyi
şeyhün öñine kodı yine aluñ
diyü zârilik eyledi 'ögr

118. ol:
Diğer 61
Mısra: 6
"O" işaret sıfatı.

dirneği vardı ol kızcağazı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışâr tağında oynayup
gezerken horus ötdi cinniler

119. ol:
Diğer 61
Mısra: 8
"O" işaret sıfatı.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabâh oldı kıızı babası
anda buldı vâkı' ayı kız hikâyet
eyledi lâkin kızcağazuñ iki
gözleri

120. ol:
Diğer 61
Mısra: 11
"O" işaret sıfatı.

görmez olmuş her devâ ki
eylediler dermân olmadı
meger bir gün ol kızcağaz
pencerede otururdu

121. ol:
Diğer 61
Mısra: 16
"O" işaret sıfatı.

ol kızuñ hâlâ Göynükde evlâdı
vardur Akşemseddîn bir
kitâb arkasına kendü hatt-ı
şerîfleriyle yazmışlar tarîk-i

122. ol:
Diğer 62
Mısra: 30
"O" işaret sıfatı.

nakl olunır ki Şeyh Hâmid niçe
yıl Dımışkıda hânkâh-ı
Bâyezidiyyede ol tarîkuñ
'azizlerinden birinüñ

123. ol:
Diğer 63
Mısra: 4
"O" işaret sıfatı.

ekdüğü tarla oñmadı şeyh bir
gün taşra çıkıdı ol dervîşe bizüm
tarlamuz kangıdur diyü şordı ol
dervîş utandı

124. ol:
Diğer 63
Mısra: 5
"O" işaret sıfatı.

ekdüğü tarla oñmadı şeyh bir
gün taşra çıkıdı ol dervîşe bizüm
tarlamuz kangıdur diyü şordı ol
dervîş utandı

125. ol:
Diğer 63
Mısra: 7
"O" işaret sıfatı.

kendü tarlasın şeyhe bu sizüñdür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleycek melûl oldı ol dervîş
eyitdi niçün melûl olursız

126. ol:
Diğer 65
Mısra: 28
"O" işaret sıfatı.

olmuşdı oturdu der dökdi hemân
ol sâ'at ol kabz def' oldı

yine baş 'âlemleri feth oldu
ba'de huzûr-ı şeyhe vardı ol

127. ol:

Diğer 65

Mısra: 29

"O" işaret sıfatı.

olmuşdu oturdu der dökdi hemân
ol sâ'at ol kabz def' oldu
yine baş 'âlemleri feth oldu
ba'de huzûr-ı şeyhe vardı ol

128. ol:

Diğer 67

Mısra: 11

"O" işaret sıfatı.

ğâhî ba'zî kabir görüp inerci biz
giderdük şöña ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şâhibinüñ
adı filânmiş filân yirde

129. ol:

Diğer 68

Mısra: 18

"O" işaret sıfatı.

yatsu nemâzı kılındı şeyh içerü
gitti bir miqdâr zemândan
şöña içerüden haber geldi ol
huşuşdan ferâgat olundu Evhad

130. ol:

Diğer 69

Mısra: 4

"O" işaret sıfatı.

ol hîynde çayırda idi kalkdı
koyunuñ bir cânibin çayırdan
çıkarıdı çoban koyunuñ bir
cânibin yine koydı ol cânibin
yine

131. ol:

Diğer 69

Mısra: 5

"O" işaret sıfatı.

ol hîynde çayırda idi kalkdı
koyunuñ bir cânibin çayırdan
çıkarıdı çoban koyunuñ bir
cânibin yine koydı ol cânibin
yine

132. ol:

Diğer 69

Mısra: 22

"O" işaret sıfatı.

ol karınuñ oğlu rivâyet eyler
karınuñ gözi görmezdi
yetdüm iletdüm irtesi şabâh

gördüm karınuñ gözi görmüş
kendü

133. ol:

Diğer 70

Mısra: 20

"O" işaret sıfatı.

olduğın zemânda ol altunı gerek
mi ola dırsın didi 'ākıbet
mezbûr Emru'llāh kötürüm oldu
ol hâl ile vefât eyledi

134. ol:

Diğer 70

Mısra: 21

"O" işaret sıfatı.

olduğın zemânda ol altunı gerek
mi ola dırsın didi 'ākıbet
mezbûr Emru'llāh kötürüm oldu
ol hâl ile vefât eyledi

135. ol:

Diğer 71

Mısra: 3

"O" işaret sıfatı.

dirdi Akşemseddin bâzâr ta'âmı
getürüp yedürürdi ol
mükâşefeden
men' için hikâyet olunur ki
Evlük diyârında bir bınar

136. ol:

Diğer 71

Mısra: 5

"O" işaret sıfatı.

vardur El'ân Nûru'l-hüdâ bınarı
dirler ol bınarı 'aşasıyla
çıkarıdı dirler nakl olunur ki bir
gün Akşemseddin köye gider

137. ol:

Diğer 71

Mısra: 15

"O" işaret sıfatı.

Kaṭṭaroğlınuñ yüzine tükürdi
Kaṭṭaroğlı ol tükürügi şaḳal
bitecek
yire sürdi irtesi şabâh kalkdı
gördi ol tükürük degen

138. ol:

Diğer 71

Mısra: 16

"O" işaret sıfatı.

Kaṭṭaroğlınuñ yüzine tükürdi
Kaṭṭaroğlı ol tükürügi şaḳal
bitecek
yire sürdi irtesi şabâh kalkdı
gördi ol tükürük degen

139. ol:

Diğer 71

Mısra: 20

"O" işaret sıfatı.

arkasına geydürdi nâ-gehân bir
kelb geldi Nûru'l-hüdâ kalkdı
ol kaftânı ol kelbün arkasına
kodı rivâyet olunur ki

140. ol:

Diğer 71

Mısra: 20

"O" işaret sıfatı.

arkasına geydürdi nâ-gehân bir
kelb geldi Nûru'l-hüdâ kalkdı
ol kaftânı ol kelbün arkasına
kodı rivâyet olunur ki

141. ol:

Diğer 72

Mısra: 3

"O" işaret sıfatı.

eyitdi Hâzret-i Allâhuñ nâzlısı
geçinürsün Hırusuñı
yeyen şaḡal selâmetde gezer
didiler Nûru'l-hüdâ ol şaḡal

142. ol:

Diğer 72

Mısra: 11

"O" işaret sıfatı.

degül diyü örtidiler yine açıldı
pes artuḳ örtmediler halk
yaḡmura muhtâc olıcaḳ ol kabr-i
şerîfe bir miqdâr su seperler

143. ol:

Diğer 73

Mısra: 1

"O" işaret sıfatı.

uğrasa gerek idi ol va'de üzere
geldi yine Hırasan
diyârına gitti geldüñin ve
gittüñin kimseye bildürmedi
zirâ

144. ol:

Diğer 74

Mısra: 17

"O" işaret sıfatı.

muhtâcdur ve mezbûr Hâmdî
Çelebinüñ oğlu Muḥammed
Zeynü'd-dîn
Çelebi sekiz yüz toḳsan altı
târîhinde toḡdı ol 'ilim ki

145. **oldur:-dur**

Diğer 51

Mısra: 20

"O" işaret zamiri.

pes Akşemseddin buyurdu kabri-i
şerifi budur
‘alâmet-i zâhiriye oldur ki Ebû
Eyyüb defin olundu ‘Arab

146. **oldur:-dur**

Diğer 58

Mısra: 6

"O" işaret zamiri.

yazmışlar ol mübârek hatt-ı
şerifün şüreti nakl olundu
ki bu vech ile yazılmışdur
sebeb-i tahrîr ve bâ‘iş-i takrîr
oldur

147. **oldur:-dur**

Diğer 65

Mısra: 3

"O" işaret zamiri.

eyledün senün tabîbün seni
gözler ve senün tâbi‘atun bilür
senün meşrebün muktezâsı
budur anların oldur pes

148. **ol:**

Diğer 44

Mısra: 12

"O" 3. teklik kişi zamiri.

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyân ilinde
Şeyhî adlu bir şâ‘ir vardır bu
beyti ol söyledi Allâhu

149. **ol:**

Diğer 53

Mısra: 20

"O" 3. teklik kişi zamiri.

küçüğün okumaga işaret eyledi
ol ticârete ta‘yîn olunan maldâr
oldı Hindüstâna ticârete gitti
anda vefât eyledi ve ol

150. **ol:**

Diğer 53

Mısra: 21

"O" 3. teklik kişi zamiri.

küçüğün okumaga işaret eyledi
ol ticârete ta‘yîn olunan maldâr
oldı Hindüstâna ticârete gitti
anda vefât eyledi ve ol

151. **ol:**

Diğer 55

Mısra: 10

"O" 3. teklik kişi zamiri.

ma‘lûm olmuşdu Sefer-şâh
varınca şeyhün buyurduğı üzere
kitâbuñ
birkaç cüzden te‘lif eylemişdi
Sefer-şâh varınca ol cüzleri

152. **ol:**

Diğer 55

Mısra: 15

"O" 3. teklik kişi zamiri.

Dimiş ol bir ‘azîze burun aña
var
Saña ‘ilm-i ledünni kıla tekrâr

153. **ol:**

Diğer 42

Mısra: 18

"O" işaret zamiri.

marazdur Şeyh eyitdi buña
sersem ‘ilâcı gerekdür tabîbler
eyitdiler bunun marazı ol
degöldür ‘âkibet tabîbler
incinüp gittiler

154. **ol:**

Diğer 55

Mısra: 12

"O" işaret sıfatı.

virdi şeyhün bu kerâmetin
göricek Sefer-şâh şıdk ile mürîd
oldı ve Şeyh İbrâhîm ol kitâba
Gülzâr diyü ad virdi Mevlânâ

155. **ol:**

Diğer 72

Mısra: 1

"O" işaret sıfatı.

bir horusu var idi bir gece ol
horusu şağâl aldı karındaşları

156. **oldur:-dur**

Diğer 45

Mısra: 24

"O" 3. teklik kişi zamiri.

te‘lif-i Kıssa-i Yûsuf ‘aleyhi’s-
selâmda dimişdür Şi‘r
Âdem oldur ki mevte kâdir olur

157. **ol:**

Diğer 41

Mısra: 1

"O" işaret sıfatı.

ırak tağun üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk

dirler El‘an şeyhün anda ebnâsı
ve evlâdı vardır ba‘de ol

158. **olduğma:-duğ, -ı, -n, -a**

Diğer 50

Mısra: 11

Mevcut olmak, bulunmak.

Bu ferağ ki bende görürsüz bu
kal‘anuñ fethine
sevinür şanmañ Akşemseddin
benüm zemânumda olduğına

159. **olduğ:-duğ, -ı**

Diğer 72

Mısra: 6

Mevcut olmak, bulunmak.

şagâl bu olduğı neden ma‘lûm
olur didiler Nûru‘l-hüdâ eyitdi
karnını yaruñ yardılar Hürusuñ
bütün ayağı çıkdı hikâyet

160. **olmasa:-ma, -sa**

Diğer 46

Mısra: 12

Mevcut olmak, bulunmak.

Dir idi olmasa bu oğlum eger
Gider idüm bu dâr-ı miñnetden

161. **olan:-an**

Diğer 44

Mısra: 7

Mevcut olmak, bulunmak.

eyledüm dördüncü kat göge
çıkdım Anda olan melâ‘ikeye
emr
olunmuş bu beyti okurlar

162. **olan:-an**

Diğer 52

Mısra: 29

Mevcut olmak, bulunmak.

ve tekye yapılmag için şeyh
râzı olmadı bennâlara re‘is olan

163. **ol:**

Diğer 60

Mısra: 17

"O" 3. teklik kişi zamiri.

hikâyet olunur ki Hâcî Bayram
maraz-ı mevte
benüm nemâzumı Akşemseddin
kılın ve beni ol yusun diyü

164. **olan:-an**

Diğer 38

Mısra: 20

Mevcut olmak, bulunmak.

ve'l-baḥrū'z-zāhirū'l-muḥakkık
Hacı Bayram
otururdu iştihār bulmuşdı ve
tarîḳ-i Bayramda olan ba'zı 'ārif

165. **olan:-an**
Diğer 50
Mısra: 23
Mevcut olmak, bulunmak.

resûl arasında olan ihtilâf ve
muḥāşamât ictihād ile olmuşdur
ḥubb-ı dünyâyıla ve riyâset için
degüldür lâkin Yezîdin

166. **olursın:-ur, -sın**
Diğer 45
Mısra: 5
"Ol-" yardımcı fiil.

olursın vefâtından sonra seni
kimse görmez bu sebebdendür
ki birkaç kere türbe-i şerîfeleri
açılmak lâzım geldükde ebnâ-i

167. **olmadın:-ma, -dın**
Diğer 46
Mısra: 19
"Ol-" yardımcı fiil.

ḫalîfesi Şeyḫ 'Abdurrahîm geldi
bir sâ'at tamam
olmadın yetişmiş olaydum rûh-ı
şerîfleri falân makâma
varmamış

168. **olmadın:-ma, -dın**
Diğer 52
Mısra: 2
"Ol-" yardımcı fiil.

Muḥammeden 'Abduhū ve
resûlühü didi îman lezzetin tatdı
şevk ve sefâsından şabâḥ
olmadın ḳal'a burcına çıkdı ol
işâret

169. **olanlardan:-an, -lar, -dan**
Diğer 44
Mısra: 4
Mevcut olmak, bulunmak.

eyledi ḫalvetden çıkdıktan
sonra şeyḫ hazretleri hoş-ḫâtır
olduğı zemânda ḫalvetde
olanlardan biri şeyḫün âferîn

170. **olmağın:-mağ, -ın**
Diğer 64
Mısra: 10
"Ol-" yardımcı fiil.

Aḳşeyḫ eyitdi bize ne armağan
getürdüñ Şeyḫ İbrâhîm
eydür ben de kemâl-i fakr
olmağın utandum müteḫayyir

171. **olduğça:-duğça**
Diğer 43
Mısra: 19
"Ol-" yardımcı fiil.

şeyḫ pîr-i za'îf olduğça gözünüñ
nûrı artardı gözlüğe
muḥtâc olmadı sebebinden sü'âl
eylediler cevâb virüp sofrâ

172. **olurlar:-ur, -lar**
Diğer 52
Mısra: 22
"Ol-" yardımcı fiil.

meşâlih-i mü'minin görölmez
ümmet-i Muḥammed
'aleyhi'ssalâtü
ve's-selâm mükedderü'l aḫvâl
olurlar 'adâlete cehd

173. **ol:**
Diğer 73
Mısra: 9
"O" işaret sıfatı.

oğlı vardı ol 'aşrda belki a'sâr-ı
mâziye ve âtiyenün
ekşerinde nazîri belki şebîhi
gelmiş idi Câmî ḳaddesa'llâhu

174. **ol:**
Diğer 69
Mısra: 6
"O" işaret sıfatı.

çıkdı çoban yine koydı âḫir ol
çoban merḫûmı bilmeyüp
çevgânla urdı merḫûm tınmadı
hemân döndi pes çoban

175. **ol:**
Diğer 69
Mısra: 10
"O" işaret sıfatı.

eyitdi ol çoban beni urdı egerçi
ben beddu'a eylemedüm
ammâ gayret-i Ḥaḳ anı helâk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

176. **ol:**
Diğer 66
Mısra: 24
"O" 3. teklik kişi zamiri.

babasınun diyâr-ı 'Acemde
işâret eyledüğü şeyḫe gitdi

bu varınca ol daḫı fevt olmuş
buldı merḫûm

177. **ol:**
Diğer 68
Mısra: 26
"O" işaret sıfatı.

zemânı oldu ilde alma ḳalmadı
Mezbûr Evḫaduñ bir oğlancuğı
alma isteyüp ağladı ittifaḳ ol
eşnâda Evḫad 'Abdülḳâdir

178. **ol:**
Diğer 69
Mısra: 18
"O" işaret sıfatı.

yol azdı ḫilâf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldu
şabâḥ ḳalkdı gördi atınuñ ayağı
şışmış yürimez döndi eve

179. **ol:**
Diğer 64
Mısra: 15
"O" işaret sıfatı.

yoḳdur pes ḫalvet emr eyledi ve
ihyâ buyurdu ol gicede dört
yüz vâḳı'a gördüm çün şabâḥ
nemâzına şalâ didiler

180. **ol:**
Diğer 64
Mısra: 30
"O" işaret sıfatı.

bunuñla sülûk mı olur şeyḫün
ḫizmetkârı ta'âm
getüriceḳ ḳabûl eylemedüm alup
gitti ol gün ziyâde muḫtarib

181. **ol:**
Diğer 48
Mısra: 24
"O" işaret sıfatı.

yürüyüş eylesünler ol gün feth
ola Ḳoştantıniyye içi
şadâ-yı ezânla dola didi pes ol
gün ol sâ'at oldu

182. **ol:**
Diğer 65
Mısra: 4
"O" işaret sıfatı.

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu ḫâtıra oldu ki bir
şahân çerb pilâv olsa yesem

183. **ol:**

Diğer 60

Mısra: 29

"O" işaret sıfatı.

eyitdi bağçeye gir akçeñi deñşür
ammā hāḳḳuñdan ziyāde
alma didi ol kimesne içerü girdi
gördi bağçe içinde bir

184. **ol:**

Diğer 60

Mısra: 31

"O" işaret sıfatı.

yaşşı yapraklı ot bitmiş her
yaprağın üstinde bir akçe var
hısābın Allāh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

185. **ol:**

Diğer 60

Mısra: 26

"O" işaret sıfatı.

virmedi ol kişi bir gün iḳdām ile
istedi şeyḥ ol kimesneyi
içerü da'vet eyledi şeyḥuñ evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

186. **ol:**

Diğer 60

Mısra: 27

"O" işaret sıfatı.

virmedi ol kişi bir gün iḳdām ile
istedi şeyḥ ol kimesneyi
içerü da'vet eyledi şeyḥuñ evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

187. **ol:**

Diğer 60

Mısra: 26

"O" işaret sıfatı.

virmedi ol kişi bir gün iḳdām ile
istedi şeyḥ ol kimesneyi
içerü da'vet eyledi şeyḥuñ evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

188. **ol:**

Diğer 61

Mısra: 1

"O" işaret sıfatı.

akçe eksilmedi ol bağçenün içi
tolu akçe idi pes ol kimesne

189. **ol:**

Diğer 57

Mısra: 26

"O" işaret sıfatı.

toñmış şeyḥ ol maḥalden kalkdı
eve geldi bir şūfi ol mācerādan
şordı şeyḥ cevāb virdi ki ulu yol
evvel ol ḳabir şāhibinüñ

190. **ol:**

Diğer 65

Mısra: 26

"O" işaret sıfatı.

İbrāhīm hemān ol menzilde
ḥādimleri Ḥāce Aḥmed Dedeye
bir
tennūr ḳazdurup içine od
yaḳdılar ol vech ile kim işāret

191. **ol:**

Diğer 65

Mısra: 27

"O" işaret sıfatı.

İbrāhīm hemān ol menzilde
ḥādimleri Ḥāce Aḥmed Dedeye
bir
tennūr ḳazdurup içine od
yaḳdılar ol vech ile kim işāret

192. **ol:**

Diğer 65

Mısra: 28

"O" işaret sıfatı.

olmışdı oturdu der dökdi hemān
ol sā'at ol ḳabz def' oldı
yine bast 'ālemleri feth oldı
ba'de ḥuzūr-ı şeyḥe vardı ol

193. **ol:**

Diğer 65

Mısra: 18

"O" işaret sıfatı.

olmadı pes Akşeyḥi ziyārete
ḳoşdı ol vaḳit Akşeyḥ Evlūk
nām köyde sākin idi ki İskilip
ḳurbındadur ol

194. **ol:**

Diğer 65

Mısra: 19

"O" işaret sıfatı.

olmadı pes Akşeyḥi ziyārete
ḳoşdı ol vaḳit Akşeyḥ Evlūk
nām köyde sākin idi ki İskilip
ḳurbındadur ol

195. **ol:**

Diğer 48

Mısra: 24

"O" işaret sıfatı.

yürüyüş eylesünler ol gün feth
ola Ḳoştañniyye içi

şadā-yı ezānla dola didi pes ol
gün ol sā'at oldı

196. **ol:**

Diğer 49

Mısra: 12

"O" işaret sıfatı.

'asker-i islāmuñ öñince ak
'abālar geymiş bir tā'ife hıṣāra
ḳoyuldılar hemān ol sā'at ḳal'a
feth oldı ḥikāyet olunur ki

197. **ol:**

Diğer 41

Mısra: 13

"O" işaret sıfatı.

bir miḳdār yir bağışladı pes şeyḥ
ol yirün üzerine vardı
göricek tebeşşüm eyledi Niçün
tebeşşüm idersiz didiler

198. **ol:**

Diğer 50

Mısra: 4

"O" işaret sıfatı.

miydi didi şeyḥ cevāb virdi ki ol
zemānda Faḳīḥ Aḥmed
ḳuṭb-ıdı Allāhü te'ālā taşarrufı
aña virmiş idi ol

199. **olan:-an**

Diğer 74

Mısra: 21

Mevcut olmak, bulunmak.

vesā'ir 'ulūmda bī-nazīr idi
Ḥuşūşā 'ilm-i lūḡatda mişli
yoḡıdı ve zebān-ı Fāriside olan
mahāretleri beyān olunmağa

ol arada:

1. **ol arada:-da**

Diğer 72

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Orada.

helāk oldı filān taḡda yatur didi
ol arada ḥāzır olanlar ādem
gönderdiler şaḡaluñ ölüsin
getürdiler Ḥorus yeyen

ol araya:

1. **ol araya:-y, -a**

Diğer 52

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Oraya.

zîrâ ben hayvanât güderdüm bu
araya geldüğümde koyun bu
mezâr-ı şerîfün üzerine
uğramazdı ol araya varacak iki
bölünürdü

2. **ol araya**:-y, -a
Diğer 61
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Oraya.

Akşemseddin şüfiler ile öninde
‘alem ile ol araya uğradı
şeyhün ruḥāniyyeti berekâtıyla
kızuñ gözine nûr geldi babasına

on dört:

1. **on dört:**
Diğer 74
Mısra: 23
Kelime Tipi: -
On dört sayı sıfatı.

kâbil degüldi ve ceyyidü’l-ḥaṭṭ-
ıdı ve bu cevdet-i ḥaṭṭ ile
temâm ḥatm-ı kelâmu’llâhı on
dört günde min evvelihî ilâ

on rek‘at nemâz:

1. **on rek‘at nemâz:**
Diğer 61
Mısra: 19
Kelime Tipi: -
On rekat namaz.

irşâd-ı Hâcî Bayram
ḳaddesallâhü sırrahu’l-‘azîz
teheccüd
on rek‘at nemâz vird-i Elif-Lam
Mim Secde ve Yâsîn ve Duḥân

orhan câmi‘-i şerîfinde:

1. **orhan câmi‘-i şerîfinde**:-in, -
de
Diğer 53
Mısra: 24
Kelime Tipi: -
*Şerefli, yüce Orhan
Camisi.*

Câmi‘-i şerîfinde imâm oldı kırk
yıl imâmet eyledi Mevlânâ
Muḥarrem Ḥalîfe dirleridi ve
küççük oğluna Mevlânâ Sefersâh

orman:

1. **orman:**
Diğer 51
Mısra: 13
Ormanlık, ağaçlık alan.

Şeyh dahı ol kabr-i şerifi orman
arasında bulup ‘aşâsın rast
Ebü Eyyûbuñ göbegi
berâberinde dikdi ta‘yîn eyledi
ba‘zı

orta:

1. **ortadağı**:-da, -ğı
Diğer 70
Mısra: 11
*Orta; iki şeyin ya da iki
kişinin arası.*

eyledi meyyitin Bursadan
Göynüke getürdiler mezâr-ı
şerif
içinde defn olundu ortadağı
mezâr anlaruñdur

ortancı:

1. **ortancı:**
Diğer 55
Mısra: 27
*Yaş bakımından ortada
olan.*

ortancı oğluna Pîr Ahmed Çelebi
diyu ad konulmuşdur bu
faḳîr câmi‘ü hâzihi’l-menâkıb
Emir Hüseynin Enîsinüñ

oruç:

1. **oruçda**:-da
Diğer 44
Mısra: 19
*İslâmın beş şartlarından
biri, oruç.*

Şeyh cevâp virüp oruçda niyet
şartdur biz ol gün
şavma niyet eylemezüz ‘umûm
ḡaflet ḥavfindan ḥayrete düşüp

oruç tutmak:

1. **oruç tutmak**:-mak
Diğer 44
Mısra: 17
Kelime Tipi: -
*Oruç ibadetini yerine
getirmek.*

sü‘âl ider ki yılda beş gün
vardur anda oruç tutmak

ḥarâmdur biri bayramdur niçün
bayram gün şâyim olursız didi

‘osmân:

1. **‘osmân:**
Diğer 50
Mısra: 16
*Hız. Osman. Üçüncü İslam
halîfesi.*

şallallâhü ‘aleyhi ve sellem
intikâl eyledükden şofra Ebü
Bekr
ve ‘Ömer ve ‘Osmân razıyallâhü
‘anhüm ḥilâfet eylediler

‘osmân er-rûmî:

1. **‘osmân er-rûmî:**
Diğer 60
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Osman er-Rûmî.

Akşemseddin’in Hacı Bayram-ı
Veli’den Hız. Ali’ye kadar
uzanan tarikat silsilesinde yer
almaktadır. Hakkında
kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.

hüve mine’ş-şeyh ‘Osmân er-
Rûmî ve hüve mine’ş-şeyh
Muḥammedi el-Küfi ve hüve
mine’ş-şeyh Sa‘duddîn el-
Baḡdâdî

osmancık medresesinde:

1. **osmancık medresesinde**:-n, -
de

Diğer 38
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
*Çorum’un Osmancık
ilçesinde bulunan bir medrese.
Günümüzde Akşemseddin Cami
olarak varlığını devam
ettirmekte.*

‘Arabıyye ve fûnûn-ı edebiyye
iştiḡâl idüp az müddetde
fâ’ikü’l-akrân oldı Osmancık
Medresesinde müderris oldı

ot:

1. **ötdi**:-di
Diğer 61
Mısra: 7
Ötmek.

dirneği vardı ol kızcağazı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışār tağında oynayup
gezerken horus ötdi cinniler

2. ot:

Diğer 42

Mısra: 4

Ot, bitki.

etrâfında bir uvacık yapraklu ot
gösterdi işbu ot şeyhe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddin ile Edirneye
varduk

3. ot:

Diğer 42

Mısra: 4

Ot, bitki.

etrâfında bir uvacık yapraklu ot
gösterdi işbu ot şeyhe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddin ile Edirneye
varduk

4. otuñ:-uñ

Diğer 56

Mısra: 22

Ot, bitki.

didükleri otuñ tuhmın şüfilere
bir niçe kile devşürdmişdi
İstanbul
feth olıcak ol tuhmı dökdi pes
bu sırrı sü'al eylediler

5. ot:

Diğer 60

Mısra: 30

Ot, bitki.

yaşşı yapraklu ot bitmiş her
yaprağı üstinde bir akçe var
hışabın Allāh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

6. otlar:-lar

Diğer 42

Mısra: 1

Ot, bitki.

gezdügi yirlerde ağaçlar ve
taşlar ve otlar sâ'ir eşya ve

7. otı:-ı

Diğer 56

Mısra: 27

Ot, bitki.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci

otı kurağda bitir Kostañtınıyye
fethinde qarındaşum

otur:

1. oturdı:-dı

Diğer 39

Mısra: 14

Oturmak.

ol kelbcegilzere virilen ta'amuñ
yanına oturdı yemeğe başladı
Hâcî Bayram bî-ihtiyâr yâ kösec
beni yakduñ didi kendü

2. otururdu:-ur, -dı

Diğer 44

Mısra: 15

Oturmak.

Şeyh karañulu halvet köşesinde
otururdu Zâr zâr
ağlardı yemezdi içmezdi ol
zemân 'ulemâsından biri

3. oturmuş:-muş

Diğer 49

Mısra: 18

Oturmak.

öñince hışāra girdiler kal'a feth
olundukdan soñra Hızır
qarındaşımı gördüm kal'a
divāri üzerinde oturmuş
ayağların

4. oturmuşlar:-muş, -lar

Diğer 42

Mısra: 14

Oturmak.

tabibleri Süleymān
Çelebinüñ etrâfında oturmuşlar
'ilāca mübaşeret

5. otururken:-ur, -ken

Diğer 44

Mısra: 1

Oturmak.

sülük idüp murākabe ve
müşāhedeye şuğl idüp otururken
nā-gāh şeyh āferin Germiyān
Türki didi ve yine sükût

6. oturanlardan:-an, -lar, -dan

Diğer 53

Mısra: 11

Oturmak.

şunmadı şunuñ buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanların naşibi
degül oturanlardan birisi

7. oturanların:-an, -lar, -uñ

Diğer 53

Mısra: 11

Oturmak.

şunmadı şunuñ buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanların naşibi
degül oturanlardan birisi

8. oturdılar:-dı, -lar

Diğer 56

Mısra: 6

Oturmak.

Pādişāhla Maḥmūd Paşa

oturdılar bir eski kürklü şüfi

ba'zı

hizmete o yaña bu yaña

geçdükçe kürkünün yeñi Sultān

9. otururdu:-ur, -dı

Diğer 57

Mısra: 7

Oturmak.

şekline girdi dāyimā şeyhüñ
evinden gitmedi bir gice şeyh
yatdı

kedi ocak başında otururdu şeyh
uyumamışdı kapunuñ

10. otururdu:-ur, -dı

Diğer 61

Mısra: 11

Oturmak.

görmez olmuş her devā ki
eylediler dermān olmadı
meger bir gün ol kızcağaz
pencerde otururdu

11. oturur:-ur

Diğer 65

Mısra: 24

Oturmak.

tennūra girmek üzerinde oturur
ve bunlara daḥı def'-i kabz
içün sen daḥı böyle eyle diyü
ta'lim eyler pes şeyh

12. oturdı:-dı

Diğer 68

Mısra: 11

Oturmak.

a'vān tā'ifesinden bir kimesne
yanına oturdı hemān kalkdı bir
yire daḥı oturdu ya'nı

13. oturdı:-dı

Diğer 68

Mısra: 12
Oturmak.

a'vân tã'ifesinden bir kimesne
yanına oturdu hemân kalkdı bir
yire dağı oturdu ya'nî

14. **oturdı:-dı**
Diğer 57
Mısra: 22
Oturmak.

meşhûr bir yire vardı ulu yoluñ
üzerinde şeyh oturdu
münâcât başladı bir zemândan
soñra şeyh yatdı üzerüme

15. **oturdı:-dı**
Diğer 65
Mısra: 28
Oturmak.

olmuşdı oturdu der dökdi hemân
ol sâ'at ol kabz def' oldu
yine baş' âlemleri feth' oldu
ba'de huzûr-ı şeyhe vardı ol

16. **otururdu:-ur, -dı**
Diğer 38
Mısra: 20
Oturmak, bir makamda
bulunmak, bir makama geçmek.

ve'l-bahrü'z-zâhirü'l-muḥakkık
Hacı Bayram
otururdu iştihâr bulmuşdı ve
tarîk-i Bayramda olan ba'zî 'ârif

otuz biñini:

1. **otuz biñini:-i, -n, -i**
Diğer 60
Mısra: 22
Kelime Tipi: -
Otuz bin.

Akşemseddîn ol borcuñ otuz
biñini boynına aldı bakîsin
Hacı Bayramuñ sâyir eḥibbâsı
boyunlarına aldılar

otuz yıl:

1. **otuz yıl:**
Diğer 41
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Otuz sene.

otuz yıl muḳaddem Göynüke
uğramışlar Gölözi
nâm mevzide aḥşâm yetişdi bir
aḳarşu kenârında bir çemenzâr

otuz yıldan:

1. **otuz yıldan:-dan**
Diğer 41
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Otuz sene.

eylemişlerdi lâkin ḥâtırından
gitmişdi otuz yıldan soñra
Göynük
kaşabasında mütemekkin olıcak
bir gün bir sipâhî geldi şeyhe

2. **otuz yıldan:-dan**
Diğer 41
Mısra: 15
Kelime Tipi: -
Otuz sene.

cevâb virüp otuz yıldan evvel
seyâhatda gezerken kalbimüñ
meyli vaḳî' olan yir ancak didi
rivayet olunur ki Hâcî Bayrama

oyna:

1. **oynayup:-y, -up**
Diğer 61
Mısra: 7
Oynamak.

dirneği vardı ol kızcağazı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışâr tağında oynayup
gezerken ḥorus ötdi cinniler

2. **oynar:-r**
Diğer 68
Mısra: 22
Oynamak.

evine geldi yedi sekiz yaşında
bir oğlancuğı vardı gördi
oğlancuk şâd ve ḥurrem oynar
pes

Ö

öde:

1. **ödedi:-di**
Diğer 60
Mısra: 24
Vermek, ödemek.

Akşemseddîn yigirmi tokuz
biñini ödedi biñ aḳçe kalmışdı
şâhibi geldi şeyhe takâzâ eyledi
şeyh dağı birkaç gün egledi

öğret:

1. **öğret:**
Diğer 49
Mısra: 24
Öğretmek, kavratmak.

Maḥallesi diyü ad ḳodılar
ḥikâyet olunur ki ḳal'a feth'
olunmadın
pâdişâh şeyhe baña bir du'â
öğret ki okuyayın didi

ölü:

1. **ölüsin:-si, -n**
Diğer 72
Mısra: 5
Ölü, cansız beden.

helâk oldu filân tağda yatur didi
ol arada ḥâzır olanlar âdem
gönderdiler şağaluñ ölüsin
getürdiler Ḥorus yeyen

ömer:

1. **ömer:**
Diğer 50
Mısra: 16
İlk müslümanlardan ve Hz.
Peygamberin ikinci halîfesi; Hz.
Ömer.

şallallahü 'aleyhi ve sellem
intikâl eyledükden soñra Ebü
Bekr
ve 'Ömer ve 'Osmân razıyallahü
'anhüm ḥilâfet eylediler

ömer:

1. **ömerdür:-dür**
Diğer 70
Mısra: 22
Akşemseddîn'in dördüncü
oğlu Emrullah'ın oğlu.
Akşemseddîn'in torunu.

Mezbûr Emru'llâhuñ oğlu
Ömerdür Ömerüñ oğlu
Şemsüddîn
Efendidir 'âlim ve fâzıl
kimesne idi Sultân Selim Ḥan
ibn-i

2. **ömerüñ:-üñ**
Diğer 70
Mısra: 22
Akşemseddîn'in dördüncü
oğlu Emrullah'ın oğlu.
Akşemseddîn'in torunu.

Mezbûr Emru'llâhuñ oğlu
Ömerdür Ömerüñ oğlu
Şemsüddîn

Efendidür 'âlim ve fâzıl
kimesne idi Sultân Selîm Hân
ibn-i

ön:

1. **öñine:-i, -n, -e**

Diğer 53

Mısra: 9

Ön, huzur.

harâba müteveccih olmışdur
hikâyet olunur ki bir gün hâzret-i
şeyhüñ öñine yemek için şahân
pilâv getürdiler pilâva

2. **öñince:-ince**

Diğer 49

Mısra: 11

Ön, ön taraf.

'asker-i islâmüñ öñince ak
'abâlar geymiş bir tâ'ife hışâra
koyuldılar hemân ol sâ'at kal'a
feth oldu hikâyet olunur ki

3. **öñince:-ince**

Diğer 49

Mısra: 17

Ön, ön taraf.

öñince hışâra girdiler kal'a feth
olundukdan sonra Hızır
karındaşımı gördüm kal'a
dîvârî üzerinde oturmuş
ayağların

4. **öñinde:-i, -n, -de**

Diğer 61

Mısra: 12

Ön, ön taraf.

Akşemseddîn şüfîler ile öñinde
'alem ile ol araya uğradı
şeyhüñ ruhâniyyeti berekâtıyla
kızuñ gözüne nûr geldi babasına

5. **öñi:-i**

Diğer 65

Mısra: 22

Ön, ön taraf.

Akşeyh gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tâci altında bir makreme
örtünmüş tennûr eylemiş

6. **öñinde:-i, -n, -de**

Diğer 60

Mısra: 27

Ön, ön taraf.

virmedi ol kişi bir gün ikdâm ile
istedi şeyh ol kimesneyi
içerü da 'vet eyledi şeyhüñ evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

7. **on:**

Diğer 51

Mısra: 7

"on" sayısı.

'ışyânî Kostantınıyyeye
geldükden on yıl sonra oldu zîrâ
Mu'âviye sittin senesinde vefât
eyledükden sonra Yezîd

8. **onmadı:-ma, -dı**

Diğer 63

Mısra: 4

*İyileştirmek, şifa, salah
bulmak, uygun olmak, uygun
gelmek, iflah olmak, feyiz ve
berekat bulmak, düzelmek. II
Tarlanın ürün vermemesi.*

ekdügi tarla onmadı şeyh bir
gün taşra çıktı ol dervîşe bizüm
tarlamuz kangıdur diyü şordı ol
dervîş utandı

9. **on:**

Diğer 73

Mısra: 16

"On" sayı sıfatı.

üzerine koyup benüm şâ'ir
oğlum diyü oğşardı
Akşemseddîn
vefât eyledüğü zemân Hamdî
Çelebi on yaşında kaldı envâ'-ı

öñine kodı:

1. **öñine kodı:-dı**

Diğer 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Önüme bırakmak, vermek,
ikram etmek.*

bu hâli gördi hayrete düşdi taşra
çıkdı ol akşeyi
şeyhüñ öñine kodı yine aluñ
diyü zârilik eyledi 'özü

ört:

1. **örtünmüş:-ün, -miş**

Diğer 65

Mısra: 23

Örtmek, üzerini kapatmak.

Akşeyh gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tâci altında bir makreme
örtünmüş tennûr eylemiş

2. **örtüp:-üp**

Diğer 51

Mısra: 16

Örtmek, üzerini kapatmak.

kimesneler 'aşâyı giderüp
'aşânüñ yirine bir nişân idüp ve
ol
nişânı örtüp hâzret-i şeyhe varup
ol nişân belüzsiz oldu bir

3. **örtmeyeler:-me, -y, -e, -ler**

Diğer 72

Mısra: 9

Örtmek, üzerini kapatmak.

olunur ki Nûru'l-hüdâ âhirete
gider olcâk vaşıyyet eyledi kim
kabrümün üzerini örtmeyeler
diyü kabri açık komaç meşrû'

4. **örttiler:-di, -ler**

Diğer 57

Mısra: 24

Örtmek, üzerini kapatmak.

kilimi örtün didi örttiler bir
sâ'atdan sonra kalkdı meger
havâ gâyetde issi idi şüfîler
gördi şeyhüñ şakalında buz

5. **örttiler:-di, -ler**

Diğer 72

Mısra: 10

Örtmek, üzerini kapatmak.

degül diyü örttiler yine açıldı
pes artuk örtmediler halk
yağmura muhtâc olcâk ol kabri-i
şerîfe bir miqdâr su seperler

6. **örtmediler:-me, -di, -ler**

Diğer 72

Mısra: 10

Örtmek, üzerini kapatmak.

degül diyü örttiler yine açıldı
pes artuk örtmediler halk
yağmura muhtâc olcâk ol kabri-i
şerîfe bir miqdâr su seperler

7. **örtün:-ün**

Diğer 57

Mısra: 24

Örtmek, üzerini kapatmak.

kilimi örtün didi örttiler bir
sâ'atdan sonra kalkdı meger

havā gāyetde issi idi şüfiler
gördi şeyhün şağalında buz

‘özü diledi:

1. **‘özü diledi:-di**
Diğer 61
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
*Yaptığı bir yanlıştan ötürü
bağışlanmasını istemek.*

diledi şeyh kabül eylemedi
hikāyet olunur ki Göynükde bir
nā-bālīga kızcağaz geç vakit
evden taşra çıktı cinnîlerün

P

pabuç:

1. **pabuçların:-lar, -ın**
Diğer 71
Mısra: 1
Ayakkabı.

Meczub idi mescide giren
halkuñ paşmakların ve
pabuçların
görüp şunuñ şāhibi cennetlik
şunuñ şāhibi cehennemlik

pādīşāh:

1. **pādīşāhı:-ı**
Diğer 73
Mısra: 6
*Bir devletin başkanı olan
ve hükmetme, emretme hakkını
elinde bulunduran kimse;
hükümdar, sultan.*

biñ akçe vireyin Rūma gelsün
didi anlar dağı Hırasan
pādīşāhı Hüseyin Baykara
hazretlerin terk eylemediler
gelmediler

2. **pādīşāh:**
Diğer 48
Mısra: 18
*Padişah II Fatih Sultan
Mehmet.*

bu kadar müselmānlar ve gāziler
bir kāfir kal’asına müteveccih
olalar inşāallah feth olur didi
Pādīşāh bu kadar işārete

3. **pādīşāh:**
Diğer 49
Mısra: 2

*Padişah II Fatih Sultan
Mehmet.*

şeyh şüfilere ısmarlamışdı ki
benüm üzerüme hiç kimse
koymayasız Pādīşāh şeyhe
gelmeyecek gāzāb eyledi kalkdı

4. **pādīşāh:**
Diğer 49
Mısra: 24
*Padişah II Fatih Sultan
Mehmet.*

Mağallesi diyü ad kodılar
hikāyet olunur ki kal’a feth
olunmadın
pādīşāh şeyhe baña bir du’ā
öğret ki okuyayın didi

5. **pādīşāh:**
Diğer 50
Mısra: 1
*Padişah II Fatih Sultan
Mehmet.*

eyle didi Pādīşāh dağı eyle didi
kal’a feth olunduğdan sonra

6. **pādīşāh:**
Diğer 50
Mısra: 9
*Padişah II Fatih Sultan
Mehmet.*

Muhammed gāyetde şād oldu
hiçbir zemān dağı böyle
sevinmemiş
idi pes Pādīşāh eyitdi

7. **pādīşāh:**
Diğer 52
Mısra: 25
*Padişah II Fatih Sultan
Mehmet.*

götüre didi pādīşāh mütesellî
olmadı elbetde taşşil-i tarikat
iderin didi ikdām eyleyicek şeyh
kaçdı Geliboludan Anadoluya

8. **pādīşāha:-a**
Diğer 48
Mısra: 11
*Padişah II Fatih Sultan
Mehmet.*

Pādīşāha geldiler bir şüfinün
söziyle bu kadar ‘asker helāk
itdördün ve bu deñlü hāzine
telef eyledün hālā
Firengistāndan

9. **pādīşāhı:-ı**
Diğer 48
Mısra: 2
*Padişah II Fatih Sultan
Mehmet.*

eyle olsa feth-i Kōstantiniyye
Mehdīnündür didiler
Pādīşāhı gāzādan men’ eylediler
Akşemseddin bunlaruñ

10. **pādīşāhla:-la**
Diğer 56
Mısra: 6
*Padişah II Fatih Sultan
Mehmet.*

Pādīşāhla Maḥmūd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şüfî
ba’zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükçe kürkünün yeñi Sultān

11. **pādīşāhum:-um**
Diğer 56
Mısra: 11
*Padişah II Fatih Sultan
Mehmet.*

eyledi bārī şol köhne kürklü
şüfinün boynın urayın Maḥmūd
Paşa dağı dürlü te’vil eyledi
güç-ile men’ eyledi pādīşāhum
siz

12. **pādīşāhuñ:-uñ**
Diğer 42
Mısra: 12
Padişah II II. Murad.

hasta olmuş Akşeyhün Edirneye
varduğın işitmişler da’vet
eylediler Şeyh ile bile vardum ol
hinde varduğ ki pādīşāhuñ

pādīşāh oldu:

1. **pādīşāh oldu:-dı**
Diğer 47
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Hükümdar, padişah olmak.

Muhammed Han yigirmi bir
yaşında pādīşāh oldu bir yıldan
sonra Edirne’de ‘ulemā ve
ümerāyı cem’ eyledi

pādīşāhlık:

1. **pādīşāhlıkda:-da**
Diğer 52
Mısra: 23
Hükümdarlık.

eylemek saña kifâyet ider didi
ve dahı pâdişâhlıkda nice biñ
perdeler vardur nice biñ
degirmen taşını bir kimesne
kanda

pâk:

1. pāk:

Diğer 39

Mısra: 21

Arınmış, temiz.

İtdürdi hattâ yidi günde bir
kaşuk sirkeden gayrı nesne ekl
ve
şürb eylemez oldu Ahlâk-ı
zemîmeden pāk olup ahlâk-ı

2. pāk:

Diğer 45

Mısra: 9

Arınmış, temiz.

olunan silinmiş süpürülmüş pāk
yir ke'ennehü ol mevzi'e hiç
meyyit defn olunmamış
bulunduğı nakl-i şahih ile
tevâtür

pâre:

1. pâreciklerin:-cik, -ler, -in

Diğer 43

Mısra: 21

Parça, tane.

kalkıcağ yire dökülen etmek
pâreciklerin ve pirinç
dâneceklerin gözedüp deñşürüp
yerin didi hikâyet olunur ki

paşmak:

1. paşmakların:-lar, -ın

Diğer 71

Mısra: 1

Bir çeşit ayakkabı, pabuç.

Meczub idi mescide giren
halkuñ paşmakların ve
pabuçların
görüp şunuñ şahibi cennetlik
şunuñ şahibi cehennemlik

pencere:

1. pencerede:-de

Diğer 61

Mısra: 11

*Bina duvarlarında hava ve
ıstığın içeriye girmesi ve
içeridekilerin dışarıyı görmesi
için bırakılan açıklık.*

görmez olmuş her devâ ki
eylediler dermân olmadı
meger bir gün ol kızcağaz
pencerede otururdu

perde:

1. perdeler:-ler

Diğer 52

Mısra: 24

Hicap, örtü. II Hikmet, sır.

eylemek saña kifâyet ider didi
ve dahı pâdişâhlıkda nice biñ
perdeler vardur nice biñ
degirmen taşını bir kimesne
kanda

pes:

1. pes:

Diğer 39

Mısra: 18

"İmdi, o hâlde, öyle ise"
anlamlarında edat.

şadıka hâşıl oldu pes Hacı
Bayram Akşemseddine enva'-ı
'ibādât-ı şākka ve riyazât ve
halvet ve mücâhede

2. pes:

Diğer 40

Mısra: 11

"İmdi, o hâlde, öyle ise"
anlamlarında edat.

lev kara'a's-şahra bi-şavti
tahzirihî le-zâbe
'ilm-i tasavvufda pes 'Arabî
risâle te'lif eylemişdür birisi

3. pes:

Diğer 40

Mısra: 18

"İmdi, o hâlde, öyle ise"
anlamlarında edat.

çoğaldılar pes şeyh keşrete
düşdük diyü Begbâzârından
göçüp
İskilîb kazâsında Küstağı
dimekle ma'rûf kaşabâtdan

4. pes:

Diğer 41

Mısra: 13

"İmdi, o hâlde, öyle ise"
anlamlarında edat.

bir mîkdâr yir bağısladı pes şeyh
ol yirüñ üzerine vardı
göricek tebessüm eyledi Niçün
tebessüm idersiz didiler

5. pes:

Diğer 42

Mısra: 21

"İmdi, o hâlde, öyle ise"
anlamlarında edat.

ahvâline temâm vâkıf olmadı
şandum pes şeyh buyurdu divât
ve kalem getürdiler yazdı edviye
getürdiler 'ilâc eyledi

6. pes:

Diğer 43

Mısra: 10

"İmdi, o hâlde, öyle ise"
anlamlarında edat.

eyledi pes at şahibinüñ gönlünde
bir iktizâ zâhir oldu ki bu atı
şeyhe vire gitdükçe bu iktizâ
ziyâde oldu bî-ihtiyâr döndi atı

7. pes:

Diğer 43

Mısra: 16

"İmdi, o hâlde, öyle ise"
anlamlarında edat.

cevâb virüb
ya'nî bir Allâha ibâdet iderin
gayre meylim yok pes dünyâ

8. pes:

Diğer 48

Mısra: 10

"İmdi, o hâlde, öyle ise"
anlamlarında edat.

büyük gemiler geldi çok 'asker
ve azuk geldi
kâfirler şenlik eylediler pes
'ulemâ ve 'ümerâ cem' oldu

9. pes:

Diğer 48

Mısra: 24

"İmdi, o hâlde, öyle ise"
anlamlarında edat.

yürüyüş eylesünler ol gün feth
ola Koştantıniyye içi
şadâ-yı ezânla dâdi didi pes ol
gün ol sâ'at oldu

10. pes:

Diğer 50

Mısra: 9

"İmdi, o hâlde, öyle ise"
anlamlarında edat.

Muhammed gâyetde şâd oldu
hiçbir zemân dahı böyle
sevinmemiş
idi pes Pâdişâh eyitdi

11. **pes:**
Diğer 51
 Mısra: 11
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

pes Kostañınıyye feth oldu
 Sultân Muhammed
 Akşemseddinden
 Ebû Eyyübün kabır-i şerifin
 ta'yin eylemek iltimâs eyledi

12. **pes:**
Diğer 51
 Mısra: 18
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

dağı ta'yin eyleñ didiler şeyh
 yine geldi 'aşâsın yine dikdi
 pes kazdılar ol gizledükleri
 nişânun râst üzerine dikmiş

13. **pes:**
Diğer 51
 Mısra: 19
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

pes Akşemseddin buyurdi kabır-i
 şerifi budur
 'alâmet-i zâhiriyesi oldur ki Ebû
 Eyyüb defn olundu 'Arab

14. **pes:**
Diğer 52
 Mısra: 9
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

oldı pes Sultân Muhammed Han
 mezâr-ı şerifi yapıdı ve şeyh için
 hân-kâh ve tekve yapıdı eyle olsa
 ol tekyeyi şeyh kabûl eylemedi

15. **pes:**
Diğer 53
 Mısra: 6
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

ihtiyâcı var didi pes vech-i
 meşrûh üzere târîh yazdılar
 mermere
 kazdılar el'an ol çeşme ol târîhle
 mevcûddur lâkin

16. **pes:**
Diğer 54
 Mısra: 18
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

hamrdur pes bunların ahvâli
 beyne'n-nâs münteşir oldu
 Sultân
 Muhammed Handan havf idüp
 her biri bir tarafa kaçdı Sultân

17. **pes:**
Diğer 54
 Mısra: 29
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

Kayseriyyede halifemüz Şeyh
 İbrâhîm seni irşâd eylesün
 didi ve şu ma'ûle bir kitâb te'lîf
 eylesün didi pes Mevlânâ Sefer-
 şâh

18. **pes:**
Diğer 55
 Mısra: 17
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

pes Mevlânâ Sefer-şâh taşavvufi
 tekmi eyleydi 'İlm-i
 taşavvufda Ziyâfetü'l-İhvân bi-
 Matâ'imi'l-İrfân adlı kitâb

19. **pes:**
Diğer 56
 Mısra: 12
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

dağı şeyhi da'vet eyleñ geldüğü
 zemânda kalkmañ didi pes
 Sultân Muhammed Han

20. **pes:**
Diğer 56
 Mısra: 23
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

didükleri otuñ tuhmın şûfîlere
 bir niçe kile devşürdmişdi
 İstanbul
 feth olıcak ol tuhmı dökdi pes
 bu sırrı sü'âl eylediler

21. **pes:**
Diğer 59
 Mısra: 5
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

âyetinün 'umûmın giderdi pes
 Peygamberden evzâcınun
 nafağalarına
 ve kisvelerine ve sayir
 havâyiclerine inkızâ'-i
 'iddetlerine

22. **pes:**
Diğer 60
 Mısra: 18
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

vaşiiyet eyledi pes Hacı
 Bayram vefât eyledi
 Akşemseddin
 hazır degüldi Hacı Bayramun
 şûfîleri ser-gerdân oldılar yol

23. **pes:**
Diğer 61
 Mısra: 1
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

akçe eksilmedi ol bağçenün içi
 tolu akçe idi pes ol kimesne

24. **pes:**
Diğer 63
 Mısra: 25
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

olunmuş ki müderris ve
 müste'iddin cümle Hanîfiyyü'l-
 mezheb
 olalar pes bunı gördi
 medreseden ferâğat eyledi şulh
 üzere

25. **pes:**
Diğer 64
 Mısra: 6
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

İbrâhîm eydür çünkü halk tağıldı
 Akşemseddin eyitdi
 'acebdür hiç bir gönülüm ağırır
 dir kimse yokdur pes döndi

26. **pes:**
Diğer 64
 Mısra: 15
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

yokdur pes halvet emr eyledi ve
 ihyâ buyurdi ol gicede dört
 yüz vâkı'a gördüm çün şabâh
 nemâzına şalâ didiler

27. **pes:**
Diğer 64
 Mısra: 20
"İmdi, o hâlde, öyle ise"
 anlamlarında edat.

gâlibdi bildüm ki bu hıfz u
 huzûr cümle şeyhün

berekâtındandır pes hâlvete ve
ihyâya müdâvemet eyledüm
seksen

28. **pes:**

Diğer 65

Mısra: 3

"İmdi, o hâlde, öyle ise"

anlamlarında edat.

eyledün senün tabībün seni
gözler ve senün tâbî'atun bilür
senün meşrebün muhteżası
budur anlarun oldur pes

29. **pes:**

Diğer 65

Mısra: 18

"İmdi, o hâlde, öyle ise"

anlamlarında edat.

olmadı pes Akşeyhî ziyârete
koşdı ol vakit Akşeyh Evlûk
nâm köyde sâkin idi ki İskilip
kurbındadır ol

30. **pes:**

Diğer 65

Mısra: 25

"İmdi, o hâlde, öyle ise"

anlamlarında edat.

tennûra girmek üzerinde oturur
ve bunlara dahı def'-i kabz
içün sen dahı böyle eyle diyü
ta'lim eyler pes şeyh

31. **pes:**

Diğer 66

Mısra: 21

"İmdi, o hâlde, öyle ise"

anlamlarında edat.

vakitte Tebriz vilâyetinde filân
şeyhe varasın didi pes
Akşeyh vefât eyledi Sa'dullâh
Çelebi uyandı tâlib-i Hâkk oldu

32. **pes:**

Diğer 68

Mısra: 22

"İmdi, o hâlde, öyle ise"

anlamlarında edat.

evine geldi yedi sekiz yaşında
bir oğlancuğı vardı gördi
oğlancuk şâd ve hurrem oynar
pes

33. **pes:**

Diğer 69

Mısra: 7

"İmdi, o hâlde, öyle ise"

anlamlarında edat.

çıkardı çoban yine koydı âhir ol
çoban merhûmı bilmeyüp
çevgânla urdı merhûm tınmadı
hemân döndi pes çoban

34. **pes:**

Diğer 69

Mısra: 15

"İmdi, o hâlde, öyle ise"

anlamlarında edat.

iline 'ammisi Şeyh Muhammed
Kâzî yanına gitmek istedi
merhûm
izn virmedi eslemeyüp Sa'di
gitdi pes şeyh üç kerre yâ

35. **pes:**

Diğer 71

Mısra: 9

"İmdi, o hâlde, öyle ise"

anlamlarında edat.

şekvâ ve şikâyet kıldı pes şeyh
yolda giderken
ra'd ve berķ ve zulumât oldu
şeyh bir derece kaldı şeyhi seyl

36. **pes:**

Diğer 71

Mısra: 14

"İmdi, o hâlde, öyle ise"

anlamlarında edat.

köse aslâ şakalı yoğ-ı bir gün
Nûru'l-hüdâya geldi
yalvardı himmet eyle şakalum
gelsün didi pes Nûru'l-hüdâ

37. **pes:**

Diğer 72

Mısra: 10

"İmdi, o hâlde, öyle ise"

anlamlarında edat.

degül diyü ördiler yine açıldı
pes artuk örtmediler halk
yağmura muhtâc olıcaķ ol kabr-i
şerife bir miķdâr su seperler

38. **pes:**

Diğer 74

Mısra: 3

"İmdi, o hâlde, öyle ise"

anlamlarında edat.

var inşaallâh ben dahı varayın
didi pes şeyh dahı

peydâ oldu:

1. **peydâ oldu:-dı**

Diğer 69

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

*Ortaya çıkmak, meydana
gelmek.*

Rab yol virme didi Sa'di Çelebi
evden çıkdı zulumât peydâ
oldı ra'd ve berķ yıl ve yağmur
oldı Sa'di hizmetkârlarıyla

2. **peydâ oldu:-dı**

Diğer 64

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

*Ortaya çıkmak, meydana
gelmek.*

benüm ahvâlümünden şordı
eyitdüm Kayseriyyede müderris
idüm
derünümde bir derd peydâ oldu
dermân uma geldüm didüm

peydâ olurdu:

1. **peydâ olurdu:-ur, -dı**

Diğer 63

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Deyim**

*Ortaya çıkmak, meydana
gelmek.*

âteş peydâ olurdu bir nesne
çatlar gibi iķerüsinden bir şadâ
gelüp
kendüden giderdi Erdebile
gitmege niyet eylemişdi bu

peygamber:

1. **peygamber:**

Diğer 51

Mısra: 22

Peygamber, Allah

*tarafından insanları doğruya
yöneltmek için gönderilen elçi ||
Hz. Muhammed.*

'askeri gitdi ol gice bir ehl-i
riyâzet ruhbân
Peygamber 'aleyhi's-selâmı
düşinde gördi Peygamber
'aleyhi's-selâm

2. **peygamber:**

Diğer 51

Mısra: 22

Peygamber, Allah

*tarafından insanları doğruya
yöneltmek için gönderilen elçi ||
Hz. Muhammed.*

'askeri gitdi ol gice bir ehl-i
riyâzet ruhbân
Peygamber 'aleyhi's-selâmı

düşinde gördi Peygamber
'aleyhi's-selām

3. peygamberden:-den
Diğer 58

Mısra: 16
Peygamber, Allah
tarafından insanları doğruya
yönelmek için gönderilen elçi ||
Hz. Muhammed.

mîrâsı da'vâsın eyledi Ebû Bekr
raziyallâhu anh 'inde'l-aşhâb
cevâb virdi ki kimse
peygamberden miras yemez zîrâ

4. peygamber:
Diğer 59

Mısra: 2
Peygamber, Allah
tarafından insanları doğruya
yönelmek için gönderilen elçi ||
Hz. Muhammed.

Ve ezvâcühû ummehâtuhum
âyeti gelicek Peygamber
'aleyhi's-selām

5. peygamberden:-den
Diğer 59

Mısra: 5
Peygamber, Allah
tarafından insanları doğruya
yönelmek için gönderilen elçi ||
Hz. Muhammed.

âyetinüñ 'umûmın giderdi pes
Peygamberden ezvâcinüñ
nafakalarına
ve kisvelerine ve sâyir
havâyicilerine inkîzâ'-i
'iddetlerine

pilāv:

1. pilāv:
Diğer 53
Mısra: 9

Pilav; pirinçten, bulgurdan
veya kuskustan yapılan bir
yemek.

harāba müteveccih olmışdur
hikāyet olunur ki bir gün hâzret-
i
şeyhüñ öñine yemek için şahān
pilāv getürdiler pilāva

2. pilav:

Diğer 53
Mısra: 11
Pilav; pirinçten, bulgurdan
veya kuskustan yapılan bir
yemek.

şunmadı şunuñ buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanlaruñ naşibi
degül oturanlardan birisi

3. pilāva:-a
Diğer 53

Mısra: 9
Pilav; pirinçten, bulgurdan
veya kuskustan yapılan bir
yemek.

harāba müteveccih olmışdur
hikāyet olunur ki bir gün hâzret-
i
şeyhüñ öñine yemek için şahān
pilāv getürdiler pilāva

4. pilavı:-ı

Diğer 53
Mısra: 14
Pilav; pirinçten, bulgurdan
veya kuskustan yapılan bir
yemek.

çağurdı şeyh pilavı şāhibine
virüñ didi virdiler hikāyet
olunur
ki Göynükde Akşemseddinüñ
bir tacir çoñşısı varıdı ol

pîr:

1. pîr:
Diğer 72
Mısra: 18

Bir tarikatın kurucusu;
kamil kişi.

dirler bir pîr vardı takyâcı idi
ehl-i Qur'ân ve şāhib-i tecvîd
kimesne idi Hâmdî Çelebinüñ
nice yıllar hizmetinde olmuş idi

pîr ahmed çelebi:

1. pîr ahmed çelebi:

Diğer 55
Mısra: 27
Kelime Tipi: -
Menākıb-ı Akşemseddin
yazarı Emir Hüseyin Enîsinüñ
annesinin babasıdır.

ortancı oğluna Pîr Ahmed Çelebi
diyü ad konulmuşdur bu
fakîr câmi'ü hâzihi'l-menākıb
Emir Hüseyin Enîsinüñ

pîr muhammede:

1. pîr muhammede:-e

Diğer 59
Mısra: 16
Kelime Tipi: -
Akşemseddin'in yedi
oğlundan ikincisi.
Akşemseddin'in kurduğu
Bayramiyye'nin Şemsiyye
kolunu kendisinden sonra
Göynük'te devam ettirmiştir.

mülkümde nesnem kalmadı ta
hattâ sırtumdağı hırka ve
kaftan ve gönlek ve tãc ve
'imāme oğlum Pîr Muhammede

pîr-i za'if:

1. pîr-i za'if:
Diğer 43
Mısra: 19
Kelime Tipi: -
Kuvvetsiz ihtiyar.

şeyh pîr-i za'if olduķça gözinüñ
nûrı artardı gözölüge
muhtâc olmadı sebebinden sü'âl
eylediler cevâb virüp sofrā

2. pîr-i za'if:
Diğer 54
Mısra: 27
Kelime Tipi: -
Kuvvetsiz ihtiyar.

'ayne'l-yakînisı belki hâķķa'l-
yakîn olmaķ istedi şeyhüñ âhir
'ömri idi gâyetde pîr-i za'if
olmuşdı şeyh aña eyitdi

pirinc:

1. pirinc:
Diğer 43
Mısra: 1
Buğdaygillerden, kökleri
bol su içinde yetişen bir bitki.
Bu bitkinin besin olarak
kullanılan taneleri.

Muhammed Han ol kızına
Begbâzârı kazâsında pirinç

2. pirinç:
Diğer 43
Mısra: 21
Buğdaygillerden, kökleri
bol su içinde yetişen bir bitki.
Bu bitkinin besin olarak
kullanılan taneleri.

kalkıcaķ yire dökülen etmek
pāreciklerin ve pirinç

dāneciklerin gözedüp deñşürüp yerin didi hikāyet olunur ki

pīṣhān tahtası:

1. pīṣhān tahtası:-s, -t

Diğer 54

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sofrabaşı tahtası II Sofra tahtası, masa.

birisi pīṣhān tahtası üstine çıkardı istihzā'en ḥaṭibe taklīd iderdi ve kendüleri tonadurdi

pul:

1. pul:

Diğer 62

Mısra: 31

Bazı giysilerde süs olarak kullanılan parlak, incecik, genellikle metal levhacık.

ḥizmetinde tekmil-i ṭarīk eyledi ve tāclarınuñ depesindeki pul

pür-nür ide:

1. pür-nür ide:-e

Diğer 75

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Nurlandırmak.

Bu du'ā tārīḥ düşdi mevte Ḳabrini Allāh anuñ pür-nür ide

R

ra'ā ev:

1. ra'ā ev:

Diğer 41

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Gördükleri.

ḥilāfet virdüñ hikmeti nedür didiler Ḥacı Bayram cevāb virdi ki Hāzā kevsecun keyyusun bime yū'minü bimā yesme'u ve yerā şümme ye'rifuhü ve hüm yes'elüne min hikmetihī mā ra'ā ev

ra'd ve berķ:

1. ra'd ve berķ:

Diğer 69

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Gök gürlemesi ve şimşek.

Rab yol virme didi Sa'dī Çelebi evden çıkdı zulumāt peydā oldı ra'd ve berķ yıl ve yağmur oldı Sa'dī ḥizmetkārlarıyla

2. ra'd ve berķ:

Diğer 71

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gök gürlemesi ve şimşek.

şekvā ve şikāyet kıldı pes şeyḫ yolda giderken ra'd ve berķ ve zulumāt oldı şeyḫ bir derece kaldı şeyḫi seyl

rahimehümullāh:

1. rahimehümullāh:

Diğer 42

Mısra: 8

"Allah onlara rahmet eyleye" meālinde duadır.

'Abdurrahīm rahimehümullāh ḥalifesidür 'Abdurrahīm Merḥūm Ğazī Murād Ḥanuñ kādī-'askeri Süleymān Çelebi

rahimehümullāhi te'ālā:

1. rahimehümullāhi te'ālā:

Diğer 63

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'ın rahmeti hepsinin üzerine olsun.

ve Selāḥaddīn-i Boluvī ve Muşlihiddīn ḥalīfe ve Akbıyık el-Meczūb

ve Emīr Dede el-Göynükī gibi rahimehümullāhi te'ālā

rahmehullāh:

1. rahmehullāh:

Diğer 63

Mısra: 18

Allah ona merhamet eylesin, Allah rahmet eylesin.

Şeyḫ İbrāhīm bin Şarrāf Ḥüseyn rahmehullāh Sivasda toğmuşdur taḥşil-i 'ilmi Ḳonyada Mevlānā Şaru

rahmet:

1. rahmetde:-de

Diğer 67

Mısra: 12

Allah'ın acıyarak kulun günahlarını bağışlaması; esirgeme, bağışlama.

toğmuş ḥayātda iken filān işde imiş ḥālā rahmetde yā 'azābda diyü haber virürdi Mezbūr Sa'dullāh sekiz yüz toğsan tārīhinde

rahmetu'llāhi:

1. rahmetu'llāhi:

Diğer 69

Mısra: 28

Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.

eyledi rahmetu'llāhi

rahmetu'llāhi 'aleyhi:

1. rahmetu'llāhi 'aleyhi:

Diğer 36

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.

Kemā kâle'n-nebiyyü şallāllāhu 'aleyhi ve sellem ütütü cevāmi'a'l-kelime ve uḥṭuşıra līye'l-kelāmu ihtişāran rivāyet olunur ki Ḥammāl-ı Mevşilī rahmetu'llāhi 'aleyhi cidd

rahmetullāhi 'aleyhi:

1. rahmetullāhi 'aleyhi:-i

Diğer 62

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.

Şeyḫ Ḥāmīd rahmetullāhi 'aleyhi müte'aḥḥirīn meşāyihūñ kibārından kim yağmalandıysa yağmalandı ol yağmalandı ve

2. rahmetullāhi 'aleyhi:

Diğer 63

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.

buyurdu kim hiç dünyamız
olduğu yok idi 'Aceb kağı
günahumuzdan oldu Şeyh Hacı
Bayram rahmetullāhi 'aleyhi

rahmetu'llāhi 'aleyhi
rahmeten vāsi'aten:

1. **rahmetu'llāhi 'aleyhi**
rahmeten vāsi'aten:
Diğer 70
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah bol bol rahmet etsin.

muhtācdur merhūmuñ vefātu
toğuz yüz altı tārīhinde vāk'i
oldı
rahmetu'llāhi 'aleyhi rahmeten
vāsi'aten Akşemseddinün bir

rahmetu'llāhi 'aleyhi
rahmeten vāsi'ten:

1. **rahmetu'llāhi 'aleyhi**
rahmeten vāsi'ten:
Diğer 45
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah bol bol rahmet etsin.

üzre yatup teslim-i cān-ı pāk
eyledi rahmetu'llāhi
'aleyhi rahmeten vāsi'ten
Şeyhün oğlu Hamdī Çelebi
sebeb-i

rahmetu'llāhi 'aleyhi
rahmetün vasi'atün:

1. **rahmetu'llāhi 'aleyhi**
rahmetün vasi'atün:-ün
Diğer 70
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah bol bol rahmet etsin.

rahmetu'llāhi 'aleyhi rahmetün
vasi'atün kabir-i şerifleri
Akşemseddin

rahmetullāhi 'aleyhimā:

1. **rahmetullāhi 'aleyhimā:-ā**
Diğer 67
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
*Allah'ın rahmeti onların
hepsinin üzerine olsun.*

ve mezbūr Sa'dullāhuñ oğlu
'Abdülkādīr rahmetullāhi

'aleyhimā 'ilmine gāyet ve
fazlına nihāyet yok idi ne

rāst:

1. **rast:**
Diğer 51
Mısra: 13
*Hakka ve hakikate uygun,
doğru, gerçek.*

Şeyh dağı ol kabir-i şerifi orman
arasında bulup 'aşāsın rast
Ebü Eyyūbuñ göbeği
berāberinde dikdi ta'yin eyledi
ba'zı

2. **rāst:**
Diğer 51
Mısra: 18
*Hakka ve hakikate uygun,
doğru, gerçek.*

dağı ta'yin eyleñ didiler şeyh
yine geldi 'aşāsın yine dikdi
pes kazdılar ol gizledükleri
nişānuñ rāst üzerine dikmiş

rāzī oldı:

1. **rāzī oldı:-dı**
Diğer 53
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Kabul etmek, razı olmak.

Ebü Bekr-i Merzenī bārī çeşme
yapalum didi şeyh rāzī oldı

rāzī olmadı:

1. **rāzī olmadı:-ma, -dı**
Diğer 52
Mısra: 29
Kelime Tipi: -
Kabul etmek, razı olmak.

ve tekye yapılmış için şeyh
rāzı olmadı bennālara re'is olan

2. **rāzī olmadı:-ma, -dı**

Diğer 47
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Kabul etmek, razı olmak.

Koşantıniyye fethin müşāvere
eyledi birisi mübāşerete rāzī
olmadı Aşhāb-i Resūlullāhdan
şallallāhu 'aleyhi ve sellem ve

raziyallahü 'anh:

1. **raziyallahü 'anh:**
Diğer 58
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah ondan razı olsun.

Ebü Bekr raziyallahü 'anh
hilāfeti zemānında bi-mağzari'l-
aşhāb
rızvānullāhi 'aleyhim ecma'in
uhtü'l-mü'minin

raziyallahü anh:

1. **raziyallahü anh:**
Diğer 58
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah ondan razı olsun.

mīrāsı da'vāsın eyledi Ebü Bekr
raziyallahü anh 'inde'l-aşhāb
cevāb virdi ki kimse
peygamberden miras yemez zirā

raziyallahü 'anhü:

1. **raziyallahü 'anhü:**
Diğer 51
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
"Allah ondan razı olsun."

Hzret-i Hüseyinün raziyallahü
'anhü katline mübāşeret eyledi
La'netu'l-lāhi ale men katelehu
ve rāziye bi-katlihi

2. **raziyallahü 'anhü:**
Diğer 37
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah ondan razı olsun.

el-Hāc 'Ali ibni eş-şeyh
Hediye ibni eş-şeyh Mūsā ibni
eş-şeyh
Muhammed bin Ebü Bekri's-
Şiddik raziyallahü 'anhü

raziyal-lāhü 'anhü:

1. **raziyal-lāhü 'anhü:**
Diğer 36
Mısra: 19
Allah ondan razı olsun.

eş-Şeyh Muhammed
Akşemseddin hāzretlerinin
neseb-i
'ālileri Hzret-i Ebü Bekri's-
Şiddika erişür raziyal-lāhü
'anhü ve menküldür

raziyal-lähü 'anhüm:**1. raziyal-lähü 'anhüm:****Diğer 36**

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah ondan razı olsun.*

'anhüm Nasrullāh

raziyallähü 'anhüm:**1. raziyallähü 'anhüm:****Diğer 50**

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah ondan razı olsun.*

şallallähü 'aleyhi ve sellem
intiḳāl eyledükden sonra Ebū
Bekr
ve 'Ömer ve 'Osmān raziyallähü
'anhüm ḫilāfet eylediler

raziyallähü te'ālā 'anhā:**1. raziyallähü te'ālā 'anhā:****Diğer 58**

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah Teālā ondan razı**olsun.*

Fāṭimatü'z-Zehrā raziyallähü
te'ālā 'anhā Ebū Bekr
meclisine ḥāzır oldu Resül
Ḥazretinün Mescid-i Ḳuba

raziyallähü te'ālā 'anhü:**1. raziyallähü te'ālā 'anhü:****Diğer 50**

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah Teālā ondan razı**olsun.*

tariḫ-i hicretten hamse ve
şelāşine senesinde Ḥazret-i
'Osmān
raziyallähü te'ālā 'anhü şehid
oldı Mu'aviye ictihād eyledi

rebī'ül-āḫirinün evāhirinde:**1. rebī'ül-āḫirinün****evāhirinde:-in, -de****Diğer 46**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

*Arabī ayların**dördüncüsünün son**zamanlarında.*

Aḳşemseddinün dünyādan
intiḳālī sekiz yüz altmış üç
rebī'ül-āḫirinün
evāhirinde vāḳı'ı oldı
vefātlarından beş yıl sonra
üzerlerine

rebü'l-evvel ayınun:**1. rebü'l-evvel ayınun:-ı, -n, -uñ****Diğer 48**

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

*Arabī ayların üçüncüsü. II**Rebū'l-evvel ayı.*

yüzi derledi başın kaldurup bu
senenün rebü'l-evvel ayınun
yigirminci gün seher vaktinde
şidḳ ve himmetle fülān cānibden

ref'u'l hicābdur:**1. ref'u'l hicābdur:-dur****Diğer 62**

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim***Perdenin kalkması.**Tasavvuf mertebelerinde**yükselme.*

felaḳ ve biñ lā-ilāhe illallāh ve
iki rek'at nemāz-ı ḥācet
ref'u'l hicābdur dördüncü gice
vazife biñ ḳul e'üzü bi-
rabbın'nās

ref'ü'l-hicāb:**1. ref'ü'l-hicāb:****Diğer 62**

Mısra: 8

*Perdenin kalkması.**Tasavvuf mertebelerinde**yükselme.*

ve biñ lā ilāhe illallāh ve iki
rek'at nemāz-ı ḥācet
ref'ü'l-hicāb Şeyḫ Ḥāmīd bin
Mūsā el-Ḳayşerī

reh:**1. reh:-i****Diğer 36**

Mısra: 15

Bir amaç uğruna aşmak
istenilen mesafe, güzergāh,
istikamet, yol.

Şi'r

Rehī nemī bore m u çāre nemī
yānem

reh-nümāy-ı rāh-ı ḥaḳīkat:**1. reh-nümāy-ı rāh-ı ḥaḳīkat:****Diğer 35**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Doğruluk yolunu gösteren.

tarīkat reh-nümāy-ı rāh-ı ḥaḳīkat
nur-i meşriḳ-i dīn e'nī
Şeyḫ Muḥammed Aḳşemseddin
ḳaddesa'llāhü sırrahü'l-'aziz

re'is:**1. re'is:****Diğer 52**

Mısra: 29

Reis, amir, başkan.

ve tekiye yapılmış içün şeyḫ
rāzı olmadı bennālara re'is olan

rek'at:**1. rek'at:****Diğer 62**

Mısra: 2

Namazda ayakta durmak,
ayakta iken eğilmek ve iki kez
secdeye varmaktan oluşan
namaz kılma birimi.

evvel gice ḫalvetde vazife biñ
şalāvat ve biñ lā ilāhe
illallāh iki rek'at nemāz-ı ḥācet
şefā'at-ı nebī ikinci gice

2. rek'at:**Diğer 62**

Mısra: 3

Namazda ayakta durmak,
ayakta iken eğilmek ve iki kez
secdeye varmaktan oluşan
namaz kılma birimi.

vazife biñ ḳul hevallāhu eḫād ve
biñ lā-ilāhe illallāh ve iki rek'at
nemāz-ı ḥācet didār üçüncü gice
vazife biñ ḳul e'üzü bi-rabbī'l

3. rek'at:**Diğer 62**

Mısra: 5

Namazda ayakta durmak,
ayakta iken eğilmek ve iki kez

secdeye varmaktan oluşan
namaz kılma birimi.

felâk ve biñ lâ-ilahe illallâh ve
iki rek'at nemâz-ı hâcet
ref'u'l-ı hicâbdur dördüncü gıce
vazîfe biñ kıl e'ûzu bi-
rabbin'nâs

4. rek'at:

Diğer 62

Mısra: 7

Namazda ayakta durmak,
ayakta iken eğilmek ve iki kez
secdeye varmaktan oluşan
namaz kılma birimi.

ve biñ lâ ilâhe illallâh ve iki
rek'at nemâz-ı hâcet
ref'u'l-ı hicâb Şeyh Hâmîd bin
Mūsā el-Kayşerî

resül hazretinüñ:

1. resül hazretinüñ:-n, -üñ

Diğer 58

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yüce elçi, yüce resul. II Hz.
Muhammed.

Fâtımatü'z-Zehrâ razıyallâhü
te'âlâ 'anhâ Ebû Bekr
meclisine hâzır oldu Resül
Hazretinüñ Mescid-i Kûba

resülillâhi şallallâhu 'aleyhi ve sellem ve 'alâ âlihî ve ashâbihî ve ecma'in:

1. resülillâhi şallallâhu 'aleyhi ve sellem ve 'alâ âlihî ve ashâbihî ve ecma'in:

Diğer 60

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

"Allah'ın elçisi" Hz.
Muhammed (sav) Allah'ın salatu
ve selamı onun ehlinin ve
ashabının üzerine olsun.

Tâlib kerremallâhu vecchühü ve
hüve aḥaze min Resülillâhi
şallallâhu 'aleyhi ve sellem ve
'alâ âlihî ve ashâbihî ve ecma'in

resülullâh hazretlerinüñ ravza-i mübarekelerinüñ:

1. resülullâh hazretlerinüñ ravza-i mübarekelerinüñ:-n, - üñ

Diğer 36

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Resulullah Hazretlerinin
mübarek bahçeleri. II Hz.
Muhammed'in Medine'deki
kabri.

ü cehd ile bezl-i māl ü cāh idüp
resülullâh şallallâhü 'aleyhi ve
sellem hazretlerinüñ ravza-i
mübarekelerinüñ civârında bir

rif'at:

1. rif'ata:-a

Diğer 65

Mısra: 17

Yücelik, yükseklik.

iken izn-i şerifleriyle irşâda
meşgûl iken bir 'azîm kabza
düşmüşler her ne kadar ki rif'ata
mücâhede eyledi müyesser

rıhlet itdi:

1. rıhlet itdi:-di

Diğer 37

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Göçmek, göç etmek.

zuhûr eylemişdür Hâk celle ve
'alâ emriyle ol diyardan
diyâr-ı Rûma rıhlet itdi geldi
Amâsiyye sancağında Kavaḳ

risâle:

1. risâlelerden:-ler, -den

Diğer 40

Mısra: 8

Genellikle belli bir konuda
yazılmış küçük kitap.

te'lîf eyledüğü risâlelerden

ma'lûmdur

velev irtebeṭa iblisü fî meclisihi
lenâbe

2. risâle:

Diğer 74

Mısra: 10

Genellikle belli bir konuda
yazılmış küçük kitap. II
Hamdullah Hamdi'nin
tasavvufa dair yazdığı risâle.

bir risâle cem' eylemişdür ki
gözler görmedük ve kulaḳlar
işitmedük 'acâyib yazmışdur ve
'ilm-i fıkıḳda daḳı bir kitâb

risâle-i zıkrullâh:

1. risâle-i zıkrullâh:

Diğer 40

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Akşemseddin'in Allah'ı
zikretmenin adabı ve faziletleri,
cehrî zikir ve hafî zikir
konusundaki görüşler, semâ' ve
vecd gibi konuları içeren eseri.

Nuriyye ikincisi Def'-i Meṭâ'in
üçüncüsü Risâle-i Zıkrullâh
dördüncü Şerḫ-i Aḳvâl-i Hâcî
Başa ya'nî Hâcî Bayram beşinci

rivâyet eyler:

1. rivâyet eyler:-r

Diğer 69

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Anlatmak, söylemek.

ol ḳarınüñ oḳlı rivâyet eyler
ḳarınüñ gözi görmezdi
yetdüm iletdüm irtesi şabâḳ
gördüm ḳarınüñ gözi görmüş
kendü

rivâyet kılar:

1. rivâyet kılar:-ur

Diğer 67

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nakletme, anlatma.

dirlerdi Akşemseddin hacca
gitti Sa'dullâhı bile alup
gitti Mezbûr Sa'dullah Çelebi
rivâyet kılar yolda giderken

rivâyet olunur:

1. rivâyet olunur:-un, -ur

Diğer 36

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

Kemâ kâle'n-nebiyyü şallâllâhu
'aleyhi ve sellem ütütü
cevâmi'a'l-kelim ve uḫṫuşıra
liye'l-kelâmu ihtişâran
rivâyet olunur ki Hammâl-ı
Mevsîlî rahmetu'llâhi 'aleyhi
cidd

2. rivâyet olunur:-un, -ur

Diğer 37

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

kazasında mütevaṭṭın oldu kabır-i şerifleri andadır Rivāyet olunur ki şeyḥ Ḥamza vefāt idüp defn olunduğı gice şırtlan

3. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 38

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

diyārda Qırdboğan mezārı demekle meşhūrdur rivāyet olunur

ki Akşemseddin yidi yaşındaydı temām ḥatm-ı kelāmullāhi

4. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 40

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

ve enne'l-fazle bi-yedillāhi yū'tihī men yeṣā'u va'llāhū

zu'l-fazli'l 'aẓim

rivāyet olunur ki Akşemseddin yidi yaşında iken Kur'ān-ı

5. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 41

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

cevāb virüp otuz yıldan evvel seyāḥatda gezerken kalbimūn meylī vaḳi' olan yir ancak didi rivāyet olunur ki Ḥacı Bayrama

6. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 41

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

semi'ū

Rivāyet olunur ki Akşemseddin ṭābibu'l-kulūb 'anemrāzi'l-'uyūb

7. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 43

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

fethinde virdüğü mālī ve mülki kabūl kılmadı beyān olunsa gerek inşallāhū te'ālā rivāyet olunur ki şeyḥ sefer üzerinde

8. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 43

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

baña ḥizmet eyler didi rivāyet olunur ki şeyḥ yidi def'a ḥacc eyledi yidinci def'ada dört yıl mücāvır oldu ḥikāyet olunur ki

9. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 45

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

yemek yemezüz didi rivāyet olunur ki şeyḥ bulamaç şorbasın severdi aña meyinden sü'āl olundu bulamaç nūr şorbasıdır

10. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 46

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

Ḳalısardur cefā-yı iḥveti zār

Rivāyet olunur ki

Akşemseddinūn vefātından bir sā'at şöıra

11. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

kubbe-i 'āliye bünyād olundu rivāyet olunur ki keşret-i

12. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 52

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

yine cem' olurdu didi rivāyet olunur ki merḥūm

Sultān Muḥammed Ḥan ġāzī

Ḳostantiniyye feth olunduğdan

13. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 55

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

vālidesinūn babasıdır rivāyet olunur ki bir gün Sultān

14. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 57

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

gitdi aḥyānen gelür şeyḥi ziyāret kıldı rivāyet olunur ki bir gün şeyḥ şavmasından çıkdı şūfilere bir kilim getürün

15. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 65

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

ḳoyardı tenevvür ile mücāhedeyi Şeyḥ İbrāhīm iḥdās eyledi

rivāyet olunur ki Şeyḥ İbrāhīm Akşemseddin Ḥāzretleri ḥalvetde

16. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 68

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

Felā taḳ'ud ba'de'z-zikrā

me'a'l-ḳavmi'z-zālimin

rivāyet olunur ki merḥūm

Akşemseddinūn Evḫad adlu bir dostı

17. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 71

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

alayazdı gücile ḳurtuldu döndi geldi Nūru'l-hüda bile alup gitdi rivāyet olunur ki Ḳaṭṭāroğlı demekle ma'rūf bir beg vardı

18. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 71

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

arḳasına geydürdi nā-gehān bir kelb geldi Nūru'l-hüda ḳalkdı ol ḳaṭṭānı ol kelbūn arḳasına ḳodı rivāyet olunur ki

19. rivāyet olunur:-un, -ur

Diğer 71

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

yā veledī söz senūndür didi rivāyet olunur ki Nūru'l-hüdānūn

rivāset:

1. **riyâset:****Diğer 50**

Mısra: 24

Reislik, önderlik, başkanlık.

resûl arasında olan ihtilâf ve muhâşamât icthâd ile olmuşdur hubb-ı dünyâyıla ve riyâset için degüldür lâkin Yezîdin

2. **riyâset:****Diğer 50**

Mısra: 26

Reislik, önderlik, başkanlık.

Mu ‘âviyenüñ ef‘âli icthâdıyla degüldür hubb-ı dünyâ ve riyâset sebebiyle tuğyân ve ‘işyân eyledi sene ihdâ ve hamsîn

rivâzât:1. **riyâzât:****Diğer 39**

Mısra: 19

Az yiyip içme, az uyuma, çok ibâdet etme, nefsin arzuladığı şeylerin aksini yapma, dünya lezzetlerinden sakınmak sûretiyle nefsi terbiye etme, ahlâkı güzelleştirme.

şâdıkâ hâsıl oldu pes Hâcî Bayram Akşemseddîne enva’-ı ‘ibâdât-ı şâkka ve riyâzât ve hâlvat ve mücâhede

2. **riyâzâtla:-la****Diğer 45**

Mısra: 4

Az yiyip içme, az uyuma, çok ibâdet etme, nefsin arzuladığı şeylerin aksini yapma, dünya lezzetlerinden sakınmak sûretiyle nefsi terbiye etme, ahlâkı güzelleştirme.

didi hikâyet olunur ki Hâcî Bayram hazretleri şeyhe demiş ki ya Kösec niçe bir riyâzet kılursın sen bu riyâzâtla nûr-ı mahz

rivâzet:1. **riyâzetle:-le****Diğer 64**

Mısra: 25

Az yiyip içme, az uyuma, çok ibâdet etme, nefsin arzuladığı şeylerin aksini

yapma, dünya lezzetlerinden sakınmak sûretiyle nefsi terbiye etme, ahlâkı güzelleştirme.

İskilimde yatur cümle hâlvette idiler bunlar riyâzetle me’mûrlar idi ammâ baña her gün kuşluk vaktinde bir çanak bulamaç ve

riyâzet kılursın:1. **riyâzet kılursın:-ur, -s, -in-ur, -sin****Diğer 45**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Az yiyip içme, az uyuma, çok ibâdet etme, nefsin arzuladığı şeylerin aksini yapma, dünya lezzetlerinden sakınmak sûretiyle nefsi terbiye etme, ahlâkı güzelleştirme.

didi hikâyet olunur ki Hâcî Bayram hazretleri şeyhe demiş ki ya Kösec niçe bir riyâzet kılursın sen bu riyâzâtla nûr-ı mahz

riyvânullâhi ‘aleyhim ecma’in:1. **riyvânullâhi ‘aleyhim****ecma’in:****Diğer 58**

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah’ın rızası onların üzerine olsun.*

Ebü Bekr razıyallâhu ‘anh hilâfeti zemânında bi-mahzari’l-aşhâb

riyvânullâhi ‘aleyhim ecma’in uhtü’l-mü’minîn

rücü’:1. **rücü’:****Diğer 43**

Mısra: 9

Vazgeçmek.

yolda giderken bir kimesneyle şataşdı bir güzel ata biner nâgâh şeyhüñ ol ata meyli oldu lâkin ol meyilden rücü’ ve istigfâr

rüh:1. **rüh:****Diğer 46**

Mısra: 1

Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mâhiyeti tam olarak bilinmeyen ilâhî ve mânevî cevher.

Cesed ü cism ü rüh u vuşlat-ı beyn

2. **rühundan:-ı, -n, -dan****Diğer 62**

Mısra: 16

Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mâhiyeti tam olarak bilinmeyen ilâhî ve mânevî cevher.

Hâce ‘Aliy-yi Erdebiliden almışdur ammâ dimişlerdür ki eşah oldur ki Sultânü’l-‘arîfin Bâyezîd-i Bestâmînüñ rühundan

ruhâniyyeti berekâtıyla:1. **ruhâniyyeti berekâtıyla:-y, -la****Diğer 61**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ruhani bereketler.

Akşemseddin şüfiler ile öninde ‘alem ile ol araya uğradı şeyhüñ ruhâniyyeti berekâtıyla kızuñ gözüne nûr geldi babasına

ruhbân:1. **ruhbân:****Diğer 51**

Mısra: 21

Rahip, din görevlisi.

‘askeri gitdi ol gice bir ehl-i riyâzet ruhbân Peyğamber ‘aleyhi’s-selâmı düşünde gördi Peyğamber ‘aleyhi’s-selâm

2. **ruhbân:****Diğer 51**

Mısra: 25

Rahip, din görevlisi.

ğurbette anı bî-nişân eyleme didi ol ruhbân uyandı kalbi nûr-ı imân-ıla taldı Eşhedü en lâ-ilâhe illallâh ve eşhedü enne

3. **ruhbāna:-a****Diğer 51**

Mısra: 23

Rahip, din görevlisi.

ol ruhbāna Müselmān olmak
emr eyledi ve benüm
aşhābumdan Ebū Eyyüb-ı
Enşārī falān yirde defn olundu
diyār-ı

rüh-ı şerifleri:1. **rüh-ı şerifleri:-ler, -i****Diğer 46**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Şereflî, mübarek ruh.

halîfesi Şeyh 'Abdurrahîm geldi
bir sâ'at tamam
olmadın yetişmiş olaydum rüh-ı
şerifleri falān makāma
varmamış

rûm:1. **rûma:-a****Diğer 38**

Mısra: 8

Ar. Anadolu bölgesi.

ezberlemişdi babası Şeyh
Hamza ile Rûma bile geldi Şeyh
Hamza vefât eyledi
Akşemseddîn tâlib-i 'ilm oldu
'Ulûm-ı

2. **rûma:-a****Diğer 38**

Mısra: 17

Ar. Anadolu bölgesi.

arayup Farisî 'iklimini ve
Mâverâü'n-nehr vilâyetini
seyâhat
eyledi yine Rûma geldi ol
zemânda eş-şeyhü't-tahrîrü'l-
müdekkik

3. **rûma:-a****Diğer 64**

Mısra: 22

Ar. Anadolu bölgesi.

yedinci gice leyle-i berâtı Şeyh
Şâmi ki adı Hamzadur
Rûma tâbi' Keskin nâm karyede
yatur Mısırluoğlı

4. **rûma:-a****Diğer 73**

Mısra: 5

Ar. Anadolu bölgesi.

biñ akçe vireyin Rûma gelsün
didi anlar dağı Hırasan
pâdişâhı Hüseyn Baykara
hazretlerin terk eylemediler
gelmediler

rûm iline:1. **rûm iline:-n, -e****Diğer 69**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Rumeli.

iline 'ammisi Şeyh Muhammed
Kâzî yanına gitmek istedi
merhûm
izn virmedi eslemeyüp Sa'dî
gitdi pes şeyh üç kerre yâ

rûzî kıldı:1. **rûzî kıldı:-dı****Diğer 55**

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Kısmet etmek.

eyledi 'âkıbet Allâh sübhânehû
ve te'âlâ aña dört oğul
rûzî kıldı kimi tokşan ve kimi
yüz yaşında vefât eyledi

S

sa'âdete düşdi:1. **sa'âdete düşdi:-di****Diğer 54**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

*Muthuluk, bahtiyarlık,
huzura kavuşmak.*

dâire-i zalâletden dâire-i hayrete
ve dâire-i hayretten bi-luţfihî
Te'âlâ ve keremihî dâire-i
hidâyet ve sa'âdete düşdi

sâ'at:1. **sâ'at:****Diğer 46**

Mısra: 17

*Altmış dakikalık zaman
dilimi.*

Kalısardur cefâ-yı ihveti zâr
Rivâyet olunur ki
Akşemseddînün vefâtından bir
sâ'at sonra

2. **sâ'at:****Diğer 46**

Mısra: 18

*Altmış dakikalık zaman
dilimi.*

halîfesi Şeyh 'Abdurrahîm geldi
bir sâ'at tamam
olmadın yetişmiş olaydum rüh-ı
şerifleri falān makāma
varmamış

3. **sâ'at:****Diğer 48**

Mısra: 24

*Altmış dakikalık zaman
dilimi.*

yürüyüş eylesünler ol gün feth
ola Koştantıniye içi
şadâ-yı ezânla dola didi pes ol
gün ol sâ'at oldu

4. **sâ'at:****Diğer 49**

Mısra: 12

*Altmış dakikalık zaman
dilimi.*

'asker-i islâmuñ önince ak
'abâlar geymiş bir tâ'ife hışâra
koyuldılar hemân ol sâ'at kal'a
feth oldu hikâyet olunur ki

5. **sâ'at:****Diğer 65**

Mısra: 28

*Altmış dakikalık zaman
dilimi.*

olmuşdı oturdu der dökdi hemân
ol sâ'at ol kabz def' oldu
yine baş 'âlemleri feth oldu
ba'de huzûr-ı şeyhe vardı ol

sabah:1. **şabâh:****Diğer 52**

Mısra: 2

*Güneşin doğduğu andan
öğleye kadar geçen zaman.*

Muhammeden 'Abduhû ve
resûlühü didi imân lezzetin tatdı
şevk ve sefasından şabâh
olmadın kal'a burcına çıkdı ol
işâret

2. **şabâh:****Diğer 52**

Mısra: 4

*Güneşin doğduğu andan
öğleye kadar geçen zaman.*

olunan semte nazar kıldı kabir-i
şerîfün üzerinde nûr gördi
şabâh olıcak vardı kabir-i şerîfi
buldı yüzün sürdi üzerine

3. **şabâh:****Diğer 57**

Mısra: 14

*Güneşin doğduğu andan
öğleye kadar geçen zaman.*

eylediler şeyh bu hâli gördi
tınmadı yatdı uyudu şabâh
oldı şeyh nemâzdan fâriğ olıcak
gice iştidüğü ad ile ol kediye

4. **şabâh:****Diğer 69**

Mısra: 19

*Güneşin doğduğu andan
öğleye kadar geçen zaman.*

yol azdı hilâf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldu
şabâh kalkdı gördi atının ayağı
şışmış yürimez döndi eve

5. **şabâh:****Diğer 69**

Mısra: 23

*Güneşin doğduğu andan
öğleye kadar geçen zaman.*

ol karının oğlu rivâyet eyler
karının gözi görmezdi
yettüm iletdüm irtesi şabâh
gördüm karının gözi görmüş
kendü

6. **şabâh:****Diğer 71**

Mısra: 16

*Güneşin doğduğu andan
öğleye kadar geçen zaman.*

Kaṭṭâroğlının yüzine tükürdi
Kaṭṭâroğlı ol tükürüğü şakal
bitecek
yire sürdi irtesi şabâh kalkdı
gördi ol tükürük degen

7. **şabâh:****Diğer 38**

Mısra: 1

*Güneşin doğduğu andan
öğleye kadar geçen zaman.*

İrtesi şabâh halk ziyârete gelicek
ol vech ile buldılar bu

sabâh nemâzına:1. **şabâh nemâzına:-n, -a****Diğer 64**

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Sabah namazı.

yokdur pes hâlvat emr eyledi ve
ihyâ buyurdi ol gicede dört
yüz vâkı'a gördüm çün şabâh
nemâzına şalâ didiler

sabah oldu:1. **şabâh oldu:-dı****Diğer 61**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Güneş doğup ortalığın
aydınlanması.*

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabâh oldu kıızı babası
anda buldı vâkı'ay kız hikâyet
eyledi lakin kızcağazuñ iki
gözleri

sabâha dek:1. **şabâha dek:****Diğer 41**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sabaha kadar.

bulup şabâha dek 'ibâdet iderler
Kâziyü'l-hâcâta münâcât
eyledükleri zemânda ol mekâna
kalb-i şerîflerinin meylin 'arz

sabr eyledi:1. **şabr eyledi:-di****Diğer 64**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sabretmek, dayanmak.

Göynüke gitmişdi gelince şabr
eyledi Akşemseddin geldi
halk eṭrâfdan gelüp emrâz-ı
bedeniyyeden şorarlardı Şeyh

sac:1. **şacın:-ın****Diğer 49**

Mısra: 7

*Baş derisini kaplayan
kollar.*

şacı nûr gibi şa'ş'a virmiş
mübârek saçın şakalın ve
toprağa
bulamış gözinden yaş akar sofrâ
kadar yir yaş olmuş münâcât

2. **şacı:-ı****Diğer 47**

Mısra: 3

*Baş derisini kaplayan
kollar.*

riyâzatdan zâ'if ve naḥîf olup
dâ'imâ mübârek yüzi ağarup
mübârek şakalı ve başının şacı
ak olup ve ekşer zemânda ak

sadakte:1. **şadakte:****Diğer 71**

Mısra: 26

Doğru söyledin, sadıksın.

hamd eylemezsiz belki yedi
oğlundan birisin sevme-yüp
Allâhı sevdiğüne hamd idersiz
didi Akşeyh şadakte

sadâ-yı ezânla:1. **şadâ-yı ezânla:-la****Diğer 48**

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Ezan sesi.

yürüyüş eylesünler ol gün feth
ola Koştantiniye içi
şadâ-yı ezânla dola didi pes ol
gün ol sâ'at oldu

sa'dî:1. **sa'dî:****Diğer 69**

Mısra: 13

*Akşemseddin'in en büyük
oğlu Muhammed Sadullah'ın
torunu. Abdülkadir Efendi'nin
oğlu.*

anlar varınca çoban vefât eyledi
hikâyet olunur ki
merhûm 'Abdülkâdir Efendinin
Sa'dî adlı bir oğlu vardı Rûm

2. **sa'dî:****Diğer 69**

Mısra: 15

*Akşemseddin'in en büyük
oğlu Muhammed Sadullah'ın
torunu. Abdülkadir Efendi'nin
oğlu.*

iline 'ammisi Şeyh Muhammed
Kāzî yanına gitmek istedi
merhûm
izn virmedi eslemeyüp Sa'dî
gitdi pes şeyh üç kerre yâ

3. sa'dî:

Diğer 69

Mısra: 17

*Akşemseddin'in en büyük
oğlu Muhammed Sadullah'ın
torunu. Abdülkadir Efendi'nin
oğlu.*

Rab yol virme didi Sa'dî Çelebi
evden çıkıdı zulumât peydâ
oldı ra'd ve berķ yil ve yağmur
oldı Sa'dî hizmetkârlarıyla

4. sa'dî:

Diğer 66

Mısra: 17

*Muhammed Sadullah
Çelebi. Akşemseddin'in en
büyük oğlu. Hattatlığı vardır.
Eserleri olduğu söylense de
günümüzde ulaşılamamaktadır.*

Sa'dî gel fırsatı fevt eyleme
'ilm-i bâtnuñ üç günde taḥşîli
mümkün olduğu vakit düşdi didi
Sa'dullāh Çelebi 'ilm-i

5. sa'dî:

Diğer 66

Mısra: 20

*Muhammed Sadullah
Çelebi. Akşemseddin'in en
büyük oğlu. Hattatlığı vardır.
Eserleri olduğu söylense de
günümüzde ulaşılamamaktadır.*

zâhirüñ 'aşkıydı ferâğat
eylemez didi fırsat fevt
oldı ertesi şeyh eyitdi yâ Sa'dî
isteyüp bulmadıguñ

sa'dî celebi:

1. sa'dî celebi:

Diğer 69

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Akşemseddin'in en büyük
oğlu Muhammed Sadullah'ın
torunu. Abdülkadir Efendi'nin
oğlu.*

Rab yol virme didi Sa'dî Çelebi
evden çıkıdı zulumât peydâ
oldı ra'd ve berķ yil ve yağmur
oldı Sa'dî hizmetkârlarıyla

sa'duddin el-bağdâdî:

1. sa'duddin el-bağdâdî:

Diğer 60

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Sadeddin el-Bağdâdî.
Akşemseddin'in Hacı Bayram-ı
Veli'den Hz. Ali'ye kadar
uzanan tarikat silsilesinde yer
almaktadır. Hakkında
kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

hüve mine's-şeyh 'Osmân er-
Rûmî ve hüve mine's-şeyh
Muhammed el-Kûfî ve hüve
mine's-şeyh Sa'duddin el-
Bağdâdî

sa'dullāh:

1. sa'dullāh:

Diğer 66

Mısra: 14

*Muhammed Sadullah
Çelebi. Akşemseddin'in en
büyük oğlu. Hattatlığı vardır.
Eserleri olduğu söylense de
günümüzde ulaşılamamaktadır.*

okuduñ bildüñ ben âhirete
gitmedin 'ilm-i bâtnı daḥî taḥşîl
eyle dirdi Sa'dullāh tırmaz
'ilm-i zâhire çalışırdı bir gece

2. sa'dullāhuñ:-uñ

Diğer 66

Mısra: 16

*Muhammed Sadullah
Çelebi. Akşemseddin'in en
büyük oğlu. Hattatlığı vardır.
Eserleri olduğu söylense de
günümüzde ulaşılamamaktadır.*

nıṣfu'l-leylde Edirne'de şeyhüñ
deryâ-yı himmeti taşıdı
Sa'dullāhuñ mütālâ'a hânesine
vardı kapudan çağırıldı yâ

3. sa'dullāh:

Diğer 67

Mısra: 7

*Muhammed Sadullah
Çelebi. Akşemseddin'in en
büyük oğlu. Hattatlığı vardır.
Eserleri olduğu söylense de
günümüzde ulaşılamamaktadır.*

diḳkatin görüp meşreb-i 'âlilerin
İmâm-ı A'zam Ebû Hanîfe
meşrebine

teşbîh iderlerdi Sa'dullāh
zemânının İmâm-ı A'zamıdır

4. sa'dullāh:

Diğer 67

Mısra: 13

*Muhammed Sadullah
Çelebi. Akşemseddin'in en
büyük oğlu. Hattatlığı vardır.
Eserleri olduğu söylense de
günümüzde ulaşılamamaktadır.*

toğmuş hayâtda iken filân işde
imiş hâlâ rahmetde yâ 'azâbda
diyü haber virürdi Mezbûr
Sa'dullāh sekiz yüz toḳsan
târîhinde

5. sa'dullāhı:-ı

Diğer 67

Mısra: 8

*Muhammed Sadullah
Çelebi. Akşemseddin'in en
büyük oğlu. Hattatlığı vardır.
Eserleri olduğu söylense de
günümüzde ulaşılamamaktadır.*

dirlerdi Akşemseddin hacca
gitdi Sa'dullāhı bile alup
gitdi Mezbûr Sa'dullāh Çelebi
rivâyet kılar yolda giderken

6. sa'dullāhuñ:-uñ

Diğer 67

Mısra: 4

*Muhammed Sadullah
Çelebi. Akşemseddin'in en
büyük oğlu. Hattatlığı vardır.
Eserleri olduğu söylense de
günümüzde ulaşılamamaktadır.*

ve Hazret-i Akşemseddin
mezbûr Sa'dullāhuñ zühud ve
taḳvâsın ve 'ilm-i fîrû' ve
uşûlde mahâretin ve sayır
'ulûmda

7. sa'dullāhuñ:-uñ

Diğer 67

Mısra: 16

*Muhammed Sadullah
Çelebi. Akşemseddin'in en
büyük oğlu. Hattatlığı vardır.
Eserleri olduğu söylense de
günümüzde ulaşılamamaktadır.*

ve mezbûr Sa'dullāhuñ oğlu
'Abdülkâdir rahmetullâhî
'aleyhimâ 'ilmine gâyet ve
fazlına nihâyet yok idi ne

sa'dullāh celebi:

1. sa'dullāh çebebi:

Diğer 43

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Akşemseddin'in en büyük oğlu. Muhammed Sadullah.

2. sa'dullāh çebebi:

Diğer 43

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Muhammed Sadullah Çelebi. Akşemseddin'in en büyük oğlu. Hattatlığı vardır. Eserleri olduğu söylense de günümüzde ulaşılamamaktadır.

şeyhe getürdi tazarru' eyleyüp
bağışladı şeyhün büyük oğlu
Sa'dullāh Çelebi bu ne
hikmetdür diyü sü'âl eyledi
Şeyh

3. sa'dullāh çebebi:

Diğer 66

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Muhammed Sadullah Çelebi. Akşemseddin'in en büyük oğlu. Hattatlığı vardır. Eserleri olduğu söylense de günümüzde ulaşılamamaktadır.

Sa'di gel fırsatı fevt eyleme
'ilm-i bātinuñ üç günde tahşili
mümkün olduğu vakit düşdi didi
Sa'dullāh Çelebi 'ilm-i

4. sa'dullāh çebebi:

Diğer 66

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Muhammed Sadullah Çelebi. Akşemseddin'in en büyük oğlu. Hattatlığı vardır. Eserleri olduğu söylense de günümüzde ulaşılamamaktadır.

vakitte Tebriz vilâyetinde filân
şeyhe varasın didi pes
Akşeyh vefât eyledi Sa'dullāh
Çelebi uyandı tâlib-i Hakk oldu

5. sa'dullāh çebebi:

Diğer 66

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Muhammed Sadullah Çelebi. Akşemseddin'in en büyük oğlu. Hattatlığı vardır. Eserleri olduğu söylense de günümüzde ulaşılamamaktadır.

Sa'dullāh Çelebi 'âlim-i tahrîr
şâhib-i tahrîr idi tefâsire
müte'allık çok tahrîrâtı vardur
ve Şerh-i Mevâkıfa hâşiye

6. sa'dullāh çebebi:

Diğer 67

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Muhammed Sadullah Çelebi. Akşemseddin'in en büyük oğlu. Hattatlığı vardır. Eserleri olduğu söylense de günümüzde ulaşılamamaktadır.

dirlerdi Akşemseddin hacca
gitdi Sa'dullāhı bile alup
gitdi Mezbûr Sa'dullāh Çelebi
rivâyet kılar yolda giderken

sa'dullāh çebebidür:

1. sa'dullāh çebebidür:-dür

Diğer 66

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Muhammed Sadullah Çelebi. Akşemseddin'in en büyük oğlu. Hattatlığı vardır. Eserleri olduğu söylense de günümüzde ulaşılamamaktadır.

Nürulhüdâ Muhammed
Hamdullāh Akşeyhün büyük
oğlu
Sa'dullāh Çelebidür şeyh aña
eydûrdı 'ulûm-ı zâhiri

saf saf:

1. saf saf:

Diğer 54

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Yan yana, sıra sıra.

Tağıldı 'asker-i gussa
hücûmından anuñ saf saf
bu beytde kırkafdan murād
yeñiçeridir ve kırkafdan murād

sâfi:

1. şâfi:

Diğer 49

Mısra: 5

Sadece, yalnız.

yok şâfi toprak ol toprak üzere
şeyh nemâza durup
secdeye varmış tâci mübârek
başından yuvalanmış başınun aq

sahan:

1. şahan:

Diğer 53

Mısra: 9

Derinliği az olan kap.

harāba müteveccih olmışdur
hikāyet olunur ki bir gün hâzret-
i
şeyhün önine yemek için şahan
pilāv getürdiler pilāva

2. şahan:

Diğer 65

Mısra: 5

Derinliği az olan kap.

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu hâtıra oldu ki bir
şahan çerb pilāv olsa yesem

3. şahan:

Diğer 65

Mısra: 9

Derinliği az olan kap.

dedi şeyh huzûrına vardum beni
yanına da 'vet eyledi ve
elüme bir şahan çerb pilāv virdi
murād geçe mi didi ben dağı

şâhib:

1. şâhibinüñ:-i, -n, -üñ

Diğer 43

Mısra: 10

*Bir şeyin mülkiyetini ve o
şeyi istediği gibi kullanabilme
hakkını elinde bulunduran
kimse, mâlik.*

eyledi pes at şâhibinüñ gönlünde
bir iktizâ zâhir oldu ki bu atı
şeyhe vire gitdükçe bu iktizâ
ziyâde oldu bî-ihtiyâr döndi atı

2. şâhibine:-i, -n, -e

Diğer 53

Mısra: 14

*Bir şeyin mülkiyetini ve o
şeyi istediği gibi kullanabilme
hakkını elinde bulunduran
kimse, mâlik.*

çağurdu şeyh pilavı şâhibine
virün didi virdiler hikāyet
olunur
ki Göynükde Akşemseddinün
bir tacir koñşısı varıdı ol

3. **şāhibi:-i****Diğer 60**

Mısra: 25

Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mālīk.

Akşemseddin yigirmi tokuz binini ödedi bin akçe kalmışdı şāhibi geldi şeyhe takāzā eyledi şeyh dağı birkaç gün egledi

4. **şāhibidür:-i, -dür****Diğer 64**

Mısra: 24

Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mālīk.

‘Abdurrahīm ki şāhibin-i
Karaşişarda yatur Vahdet-nāme
şāhibidür Şeyh Muşlihüddin ki
Attāroğlu dimekle ma’rūfdur

5. **şāhibi:-i****Diğer 71**

Mısra: 2

Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mālīk.

Meczub idi mescide giren
halkuñ paşmağların ve
pabuçların
görüp şunuñ şāhibi cennetlik
şunuñ şāhibi cehennemlik

6. **şāhibi:-i****Diğer 71**

Mısra: 2

Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mālīk.

Meczub idi mescide giren
halkuñ paşmağların ve
pabuçların
görüp şunuñ şāhibi cennetlik
şunuñ şāhibi cehennemlik

şāhibcemāl:1. **şāhibcemāl:****Diğer 73**

Mısra: 8

*Güzel yüzlü. II Güzel
özelliklere sahip.*

zirā Sultān Hüseyin Baykara
ğāyetde kādīr-şinās ve ehl-i
ma’rifet kimesne idi Hüseyin

Baykara hazretlerinin bir
şāhibcemāl

şāhib-i tahrīr:1. **şāhib-i tahrīr:****Diğer 66**

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Yazılmış eser sahibi.

Sa’dullāh Çelebi ‘ālim-i tahrīr
şāhib-i tahrīr idi tefāsire
müte‘allık çok tahrīrātı vardır
ve Şerh-i Mevākıfa hāşiye

şāhib-i tecvīd:1. **şāhib-i tecvīd:****Diğer 72**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Kur’an’ı usulünce okuyan.

dirler bir pīr vardı takyācı idi
ehl-i Kur’ān ve şāhib-i tecvīd
kimesne idi Hamdī Çelebinün
nice yıllar hizmetinde olmuş idi

şāhib-i velāyet:1. **şāhib-i velāyet:****Diğer 55**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Kulun Hakk’a yakınlığı ve
Hakk’ın kulu, kulun Hakk’ı dost
edinmesi durumu, velī olma,
velīlik, ermişlik sahibi olma.*

velāyet ise şeyhün buyurduğu
kitābı bu kaftān işāretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyh İbrāhime bu hāl

şāhibin-i karahişarda:1. **şāhibin-i karahişarda:-da****Diğer 64**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

(Afyon) Karahisar sancağı.

‘Abdurrahīm ki şāhibin-i
Karaşişarda yatur Vahdet-nāme
şāhibidür Şeyh Muşlihüddin ki
Attāroğlu dimekle ma’rūfdur

sā’ir:1. **sā’ir:****Diğer 42**

Mısra: 1

Başka, gayri.

gezdüğü yirlerde ağaçlar ve
taşlar ve otlar sā’ir eşya ve

sakal:1. **şakalı:-ı****Diğer 47**

Mısra: 3

*Yetişkin erkeklerde yanak
ve alt çenede çıkan kılların
tümü.*

riyāzatdan zā’if ve naḥif olup
dā’imā mübārek yüzi ağarup
mübārek şakalı ve başınıñ şacı
ak olup ve ekşer zemānda ak

2. **şakalın:-ı, -n****Diğer 49**

Mısra: 7

*Yetişkin erkeklerde yanak
ve alt çenede çıkan kılların
tümü.*

şacı nūr gibi şa’şa’a virmiş
mübārek saçın şakalın ve
toprağa
bulamış gözinden yaş akar sofrā
kadar yir yaş olmuş münācāt

3. **şakalında:-ı, -n, -da****Diğer 57**

Mısra: 25

*Yetişkin erkeklerde yanak
ve alt çenede çıkan kılların
tümü.*

kilimi örtün didi örttiler bir
sā’atdan soñra kalkdı meger
havā ğāyetde issi idi şūfīler
gördi şeyhün şakalında buz

4. **şakal:****Diğer 71**

Mısra: 15

*Yetişkin erkeklerde yanak
ve alt çenede çıkan kılların
tümü.*

Kaṭṭāroğlunuñ yüzine tükürdi
Kaṭṭāroğlı ol tükürüğü şakal
bitecek
yire sürdi irtesi şabāh kalkdı
gördi ol tükürük degen

5. **şakalı:-ı****Diğer 71**

Mısra: 13

Yetişkin erkeklerde yanak

ve alt çenede çıkan kılların
tümü.

köse aslâ şakalı yoğ-ıdı bir gün
Nûru'l-hüdâya geldi
yalvardı himmet eyle şakalum
gelsün didi pes Nûru'l-hüdâ

6. şakalı:-ı

Diğer 71

Mısra: 17

Yetişkin erkeklerde yanak
ve alt çenede çıkan kılların
tümü.

yirlerüñ şakalı bitmiş birkaç
günden sonra temâm kara
şakallu kimesne oldu bir altunlu
kaftân getürdi Nûru'l-hüdânuñ

7. şakallu:-lu

Diğer 71

Mısra: 18

Yetişkin erkeklerde yanak
ve alt çenede çıkan kılların
tümü.

yirlerüñ şakalı bitmiş birkaç
günden sonra temâm kara
şakallu kimesne oldu bir altunlu
kaftân getürdi Nûru'l-hüdânuñ

8. şakalum:-um

Diğer 71

Mısra: 14

Yetişkin erkeklerde yanak
ve alt çenede çıkan kılların
tümü.

köse aslâ şakalı yoğ-ıdı bir gün
Nûru'l-hüdâya geldi
yalvardı himmet eyle şakalum
gelsün didi pes Nûru'l-hüdâ

sâkin:

1. sâkin:

Diğer 67

Mısra: 24

Hareketsiz olan, hâli üzre
duran II Kendi hâlinde olan,
uslu, halim.

sâkit ve sâkin ve 'âlem-i
ferâğatda mütemekkin idi
söylemeye
söylemezdi bir mes'ele-i
şer'iyye şorana cevâb virüp
şöyle

sâkin idi:

1. sâkin idi:-i, -di

Diğer 65

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

İkamet etmek, oturmak.

olmadı pes Akşeyhî ziyârete
koşdı ol vakit Akşeyhî Evlûk
nâm köyde sâkin idi ki İskilip
kurbındadır ol

sâkin olup:

1. sâkin olup:-up

Diğer 54

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Sükunete ermek, huzura
kavuşmak.

Muhammed aradı bulmadı
Mezkûr Mevlânâ Sefer-şâh
diyâr-ı

'Araba çıkdı arâzî-i
mukaddesede gezdi enbiyâ ve
evliyâ mezâr-ı şeriflerinde sâkin
olup dergâh-ı Hâkka tazarru'
eyledi

sâkit:

1. sâkit:

Diğer 67

Mısra: 24

Susmuş, sessiz.

sâkit ve sâkin ve 'âlem-i
ferâğatda mütemekkin idi
söylemeye
söylemezdi bir mes'ele-i
şer'iyye şorana cevâb virüp
şöyle

sal:

1. saldı:-dı

Diğer 69

Mısra: 3

Bırakmak, göndermek,
salmak.

didi hikâyet olunur ki
merhûmuñ köyde evi kurbında
bârû
çekilmiş çayırına bir çoban geldi
koyun saldı merhûm meger

2. salmışdı:-mış, -di

Diğer 49

Mısra: 19

Aşağı yöne doğru salmak II
Ayak sallamak.

salmışdı hikâyet olunur ki
Koştantınıye feth olundukdan
sonra Akşemseddin nâ-bedid

oldı Sultân Muhammed Han
aradı

salâ didiler:

1. şalâ didiler:-di, -ler

Diğer 64

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Salâ demek, çağırmak,
çağrıda bulunmak, davet etmek.

yoğdur pes halvet emr eyledi ve
ihyâ buyurdu ol gicede dört
yüz vâkı'a gördüm çün şabâh
nemâzına şalâ didiler

salâvat:

1. şalâvat:

Diğer 62

Mısra: 1

Hız. Muhammed'e saygı ve
sevgi bildirmek için okunan
dualar. II Allâhümme salli alâ
(seyyidinâ) Muhammedin ve alâ
âli (seyyidinâ) Muhammed"
cümlesi veya aynı anlama
gelebilen duâlardan her biri.

evvel gice halvetde vazîfe biñ
şalâvat ve biñ lâ ilâhe
illallâh iki rek'at nemâz-ı hâcet
şefâ'at-ı nebî ikinci gice

sâlik oldu:

1. sâlik oldu:-dı

Diğer 52

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Bir tarikat yolunda gitmek.

sonra tarîk-i taşavvufa sâlik oldu
hazret-i şeyhe ahlâm-ı tarîkat
her ne ise baña gösterüp irşâd
eyle didi Şeyh cevâp virdi ki

sallallahü 'aleyhi ve sellem:

1. şallallahü 'aleyhi ve sellem:

Diğer 36

Mısra: 5

Kelime Tipi: Dua İfadesi

"Allah'ın salâtı ve selâmı
onun üzerine olsun." anlamında
Hz. Muhammed'in adı anılınca
söylenen bir dua.

ü cehd ile bezl-i mâl ü câh idüp
resûlullah şallallahü 'aleyhi ve
sellem hazretlerinin ravza-i
mübârekelerinin civârında bir

2. **şallallahü 'aleyhi ve sellem:**

Diğer 47

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

"Allah'ın salâtı ve selamı onun üzerine olsun." anlamında Hz. Muhammed'in adı anılınca söylenen bir dua.

Koştantınıyye fethin müşâvere eyledi birisi mübâşerete râzî olmadı Aşhâb-ı Resûlullahdan şallallahü 'aleyhi ve sellem ve

3. **şallallahü 'aleyhi ve sellem:**

Diğer 50

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

"Allah'ın salâtı ve selamı onun üzerine olsun." anlamında Hz. Muhammed'in adı anılınca söylenen bir dua.

şallallahü 'aleyhi ve sellem intikâl eyledükden sonra Ebû Bekr ve 'Ömer ve 'Osman razıyallahü 'anhüm hilâfet eylediler

4. **şallallahü 'aleyhi ve sellem:**

Diğer 58

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

"Allah'ın salâtı ve selamı onun üzerine olsun." anlamında Hz. Muhammed'in adı anılınca söylenen bir dua.

ki ehadîs-i şîhâhda ve kütüb-i neffahta şöyle görüldi ki Hazret-i Resûlullah şallallahü 'aleyhi ve sellem vefâtından sonra

şâmit:

1. **şâmit:**

Diğer 67

Mısra: 23

Sükût eden, susan.

virmiş erlerden idi fuzûlât-ı dünyâyı târik ve hâbl-ı şerî'atı mütemessik idi dâima halkdan 'uzlet belki firâr idüp şâmit ve

san:

1. **şanursın:-ur, -sın**

Diğer 45

Mısra: 26

Sanmak, zannetmek.

Ancılayın kimesne nâdir olur Didi şanursın anı ölmüşdür

2. **şanmañ:-ma, -ñ**

Diğer 50

Mısra: 11

Sanmak, zannetmek.

Bu ferağ ki bende görürsüz bu kal'anuñ fethine sevinür şanmañ Akşemseddin benüm zemânumda olduğına

3. **şandum:-du, -m**

Diğer 42

Mısra: 21

Sanmak, zannetmek.

añvâline temâm vâkıf olmadı şandum pes şeyh buyurdi divât ve kalem getürdiler yazdı edviye getürdiler 'ilâc eyledi

saña:

1. **saña:**

Diğer 74

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri .

şeyh İbrâhîm Bursaya geldi Hamdiye eyitdi seni baña gönderen beni dañı saña gönderdi didi imdi sen benden evvel Kayseriyyeye

2. **saña:**

Diğer 41

Mısra: 17

"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.

şoralar ki ba'zı dervişler kırk yıldur saña hizmet iderler hilâfet virmedün az müddette Akşeyh'e

3. **saña:**

Diğer 55

Mısra: 16

"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.

Dimiş ol bir 'azîze burun aña var Saña 'ilm-i ledünni kıla tekrâr

4. **saña:**

Diğer 57

Mısra: 11

"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.

ziyâde acıkdum ta'am vir yiyeyin ve kapuyı aç gireyin kedi eyitdi şeyh kapuyı bismillâh ile berkitti açılmaz ve saña yarar

5. **saña:**

Diğer 52

Mısra: 23

"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.

eylemek saña kifâyet ider didi ve dañı pâdişâhlıkda nice biñ perdeler vardır nice biñ degirmen taşını bir kimesne kanda

sancag:

1. **sancağında:-ın, -da**

Diğer 37

Mısra: 15

Osmanlı mülkî teşkilâtında vilâyet ile kazâ arasında yer alan ve bir mutasarrıf tarafından yönetilen idârî bölüm, livâ.

zuhûr eylemişdür Hâk celle ve 'alâ emriyle ol diyardan diyâr-ı Rûma rihlet itdi geldi Amâsiyye sancağında Kavağ

sandug:

1. **sandug:-ı**

Diğer 67

Mısra: 1

İçine çeşitli şeyler koyulan, genellikle tahtadan yapılmış kutu. Sandık.

yazı yazardı babası Akşeyhün kabrinün sanduğı üzerine bu

sar:

1. **şarardı:-ar, -dı**

Diğer 68

Mısra: 7

Çepeçevre çevirmek, dolamak.

ve kaftanı kışa geyerdi ve dülbendi başında şarardı ve bir yaña dañı döndürmezdi çıkarup bakmazdı gice ve gündüz

sarb:**1. şarb:****Diğer 61**

Mısra: 8

Çetin, zor, güç, sarp.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabağ oldu kız babası
anda buldı vâkı' ayı kız hikâyet
eyledi lakin kızcağazuñ iki
gözleri

sarmaş:**1. şarmaşup:-up****Diğer 57**

Mısra: 2

Dolanmak, sarılmak.

nemâza turacak şeyhe şarmaşup
tayıcuğum diyü şeyhi
incidürlerdi şeyh ol cinnî

sarrâc makberesi:**1. sarrâc makberesi:****Diğer 57**

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

*Sarrac makberesi. II**Göynük'te bulunan Sarrac Mezarlığı.*

gidelüm didi Göynükün cânib-i
şarkisinde
Sarrâc makberesi dimekle
ma'rûf ve

sat:**1. şatup:-up****Diğer 62**

Mısra: 12

Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak, satmak.

ve Bursada çok turmuşdur
arkasıyla ekmek getirüp
şatup şomun şomun mü'minler
dirmiş halk teberrüken

sataş:**1. şataşdı:-dt****Diğer 43**

Mısra: 8

Rastlamak, karşılaşmak.

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nâgâh şeyhüñ ol ata meyli oldu

lâkin ol meyilden rücû' ve
istigfâr

savm:**1. şavma:-a****Diğer 44**

Mısra: 20

Oruç.

Şeyh cevâp virüp oruçda niyet
şartdur biz ol gün
şavma niyet eylemezüz 'umûm
gafllet havfından hayrete düşüp

savma:**1. şavmasından:-sı, -n, -dan****Diğer 57**

Mısra: 19

İbadet yeri, zaviye, dervişlerin ibadet yeri.

gitdi ahyânen gelür şeyhi ziyâret
kılurdi rivâyet olunur ki
bir gün şeyh şavmasından çıkdı
şüfilere bir kilim getirün

savt-ı hasen:**1. şavt-ı hasen:****Diğer 63**

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Güzel ses.

oldı 'akıbet muhabbetullâh aña
şol kadar galebe eyledi ki
istimâ'-i Qur'an kılsa ya bir
şavt-ı hasen işitse derûnından
bir

sâvim olursız:**1. şâyim olursız:-ur, -sız****Diğer 44**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Oruçlu olmak.

sü'al ider ki yılda beş gün
vardur anda oruç tutmak
harâmdur biri bayramdur niçün
bayram gün şâyim olursız didi

sâvir:**1. sâyir:****Diğer 52**

Mısra: 6

Başka, öteki, diğer.

mezâr binâ eyledi ve kazup
yaparken kabır-i şerîfün

kurbında bir
ayazma çıkdı eyle olsa Sultân
Muhammed Han ve sâyir

2. sâyir:**Diğer 56**

Mısra: 19

Başka, öteki, diğer.

Muhammed cevâb virdi ki ben
şeyhe ta'zîm eylemekde bi-
ihtiyârın
Sâyir şeyhler gelüp benümle
muşâfâha eyledüklerinde

3. sâyir:**Diğer 59**

Mısra: 14

Başka, öteki, diğer.

el-mülakkağ Akşemseddin el-
hakîr cem'-i meşâhifni ve
mecnû'-ı kütübini ve sâyir
emlakını vakfa binâ eyledi
benüm

sâvir ahvâldan:**1. sâyir ahvâldan:-dan****Diğer 64**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Diğer hâller. II Mana âlemindeki durum.

vâkı'adan ve sâyir ahvâldan neñ
var didi ben
eyitdüm Sultânım bir yüzi qara
kimesneyem hiç nesnem

sâvir ehıbbâsı:**1. sâyir ehıbbâsı:-s, -ı****Diğer 60**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Diğer sevenler.

Akşemseddin ol borcuñ otuz
biñini boynına aldı bakışın
Hâcî Bayramuñ sâyir ehıbbâsı
boyunlarına aldılar

sâvir havâviclerine:**1. sâyir havâviclerine:-ler, -i, -n, -e****Diğer 59**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Diğer ihtiyaçlar, gerekli şeyler.

āyetinūn 'umūmın giderdi pes
Peygamberden ezvācınūn
nafakalarına
ve kisvelerine ve sāyir
havāyicilerine inkizā'-i
'iddetlerine

sāvir metrukātınūn:

1. sāyir metrukātınūn: -i, -n, -
uñ

Diğer 58

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Miras yoluyla kalan çeşitli
eşyâ ve mallar.*

katındağı bağçesinūn ve
Hayberdeki iki bağçesinūn ve
sāyir
metrukātınūn yūşikūmullāh
āyet-i 'umūmiyle nişfu mā terek

sāvir 'ulūmda:

1. sāyir 'ulūmda: -da

Diğer 67

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Çeşitli bilimler.

ve Hāzret-i Akşemseddin
mezbūr Sa'dullāhuñ zūhd ve
taqvāsın ve 'ilm-i fūrū' ve
uşūlde mahāretin ve sāyir
'ulūmda

sebeb:

1. sebebden: -den

Diğer 38

Mısra: 25

Sebeb, neden, gerekçe.

şer'iyye için ba'zı dervişlere
dervāh ve cerr itdürürdi
ol sebebden Akşemseddin ibā
idüp Hācı Bayrama varmazdı

2. sebebinden: -i, -n, -den

Diğer 43

Mısra: 20

Sebeb, neden, gerekçe.

şeyh pīr-i za'if olduğca gözinūn
nūrı artardı gözlüğe
muhtāc olmadı sebebinden sü'āl
eylediler cevāb virüp sofrā

3. sebebiyle: -i, -y, -le

Diğer 50

Mısra: 26

Sebeb, neden, gerekçe.

Mu'āviyenūn ef'ālī ictihādıyla
degüldür hubb-ı dünyā ve
riyāset sebebiyle tuğyān ve
'işyān eyledi sene ihdā ve
hāmsin

4. sebeb-ile: -ile

Diğer 57

Mısra: 29

Sebeb, neden, gerekçe.

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yukarı cānib
çıkarup yolu bağçesine ilhāk
eylemiş ol sebeb-ile kabir

5. sebebden: -den, -dür

Diğer 45

Mısra: 5

Sebeb, neden, gerekçe.

olursın vefātuñdan sonra seni
kimse görmez bu sebebden
ki birkaç kere türbe-i şerifeleri
açılmak lāzım geldükde ebnā-i

sebeb oldı:

1. sebeb oldı: -dı

Diğer 63

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Neden olmak, yol açmak.

oldı Şāfi'yyū'l-mezheb idi
medreseden ferāğatlarına
sebeb bu oldı ki medresenūn
vakfiyyesinde şart

sebeb-i nüzül-i rahmete:

1. sebeb-i nüzül-i rahmete: -e

Diğer 35

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Rahmetin inme sebebi.

rahmeten ilā kāffeti beriiyyetihī
şallāllāhu te'alā 'aleyhi ve
sellem ve'alā 'ālihi ve aşhābihī
ve 'itratihī
Ammā ba'de zikr-i menākıb-ı
evliyā'ullāh sebeb-i nüzül-i

sebeb-i tahrir:

1. sebeb-i tahrir:

Diğer 58

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kitabın Yazılış Sebebi.

yazmışlar ol mübārek hatt-ı
şerifūn şūreti nakl olundu
ki bu vech ile yazılmışdur
sebeb-i tahrir ve bā'is-i takrir
oldur

sebeb-i te'lif-i kıssa-i yūsuf

'aleyhi's-selāmda:

1. sebeb-i te'lif-i kıssa-i yūsuf

'aleyhi's-selāmda: -da

Diğer 45

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

*Hız. Yuzuf (Allah'ın selamı
üzerine olsun) kıssasının sebeb-i
telif (yazılış sebebi) bölümü.*

te'lif-i Kıssa-i Yūsuf 'aleyhi's-
selāmda dimişdür Şi'r
Ādem oldur ki mevte kâdir olur

seccāde-i irşādda:

1. seccāde-i irşādda: -da

Diğer 38

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Doğru yolu göstermek için
oturulan seccade II Tarikat
makamı, irşad eden, takva
sahibi.*

-kaddesallāhu sırrahu'l- 'aziz-
hāzretleri seccāde-i irşādda
dervişler Akşemseddin tab'ın
Hācı Bayram Hāzretleri tab'ına

secde:

1. secde:

Diğer 61

Mısra: 19

*Secde suresi. Kuran-ı
Kerim'in 32. suresi.*

irşād-ı Hācı Bayram
kaddesallāhu sırrahu'l- 'aziz
teheccüd
on rek'at nemāz vird-i Elif-Lam
Mim Secde ve Yāsın ve Duḥān

secdeye varmış:

1. secdeye varmış: -mış

Diğer 49

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Alın, eli, ayakları, dizleri,
ayak parmaklarını yere
getirmek. Allah'ın büyüklüğü,
yüceliği önünde hiçliğini
göstermek ve O'nu ululamak*

maksadıyla vücudu alın, burun, el ayakları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirmek, bu durumda yere kapanmak.

yok şâfi toprak ol toprak üzere şeyh nemâza durup secdeye varmış tâcî mübârek başından yuvalanmış başını ağız

sefâ:

1. sefâsından: -s, -in, -dan

Diğer 52

Mısra: 2

Eğlence, gönül şenliği, gönül rahatlığı ve sevinç II Mutluluk.

Muhammeden ‘Abdühü ve resûlühü didi imân lezzetin tatdı şevk ve sefâsından şabâh olmadın çal’a burcına çıktık ol işâret

sefer:

1. sefer:

Diğer 43

Mısra: 7

Seyahat, yolculuk.

fethinde virdüğü mâlî ve mülkî kabûl kılmadı beyân olursa gerek inşallâhü te’âlâ rivâyet olunur ki şeyh sefer üzerinde

sefer-şâh:

1. sefer-şâh:

Diğer 54

Mısra: 24

Akşemseddin'in Göynük'te bulunduğu sıradaki komşusunun 3 oğlundan en küçüğü. İstanbul'da bulunduğu sırada halk arasında "Aşere-i Muhabbese" diye bilinen bir grupta bulundu. Sonraları hak yoluna girerek Kayseri'de Şeyh İbrâhim'in yanında tasavvuf mertebelerini bir bir tamamladı ve kemâle erdi. Kadı ve müderris oldu. Antalya Elmalı'da vefât etti.

‘akıbet mezkûr Sefer-şâh diyâr-ı ‘Arabdan diyâr-ı Rûma geldi Akşemseddin hâzretlerine geldi imân-ı ‘ilme’l-yakîn

2. sefer-şâh:

Diğer 55

Mısra: 1

Akşemseddin'in Göynük'te bulunduğu sıradaki komşusunun 3 oğlundan en küçüğü. İstanbul'da bulunduğu sırada halk arasında "Aşere-i Muhabbese" diye bilinen bir grupta bulundu. Sonraları hak yoluna girerek Kayseri'de Şeyh İbrâhim'in yanında tasavvuf mertebelerini bir bir tamamladı ve kemâle erdi. Kadı ve müderris oldu. Antalya Elmalı'da vefât etti.

Sefer-şâh Ankara şehrine uğradı şeyhe hediye bir kaftân dikdirdi bir yüzi şûf ve bir yüzi

3. sefer-şâh:

Diğer 55

Mısra: 9

Akşemseddin'in Göynük'te bulunduğu sıradaki komşusunun 3 oğlundan en küçüğü. İstanbul'da bulunduğu sırada halk arasında "Aşere-i Muhabbese" diye bilinen bir grupta bulundu. Sonraları hak yoluna girerek Kayseri'de Şeyh İbrâhim'in yanında tasavvuf mertebelerini bir bir tamamladı ve kemâle erdi. Kadı ve müderris oldu. Antalya Elmalı'da vefât etti.

ma'lûm olmuştu Sefer-şâh varınca şeyhün buyurduğu üzere kitâbuñ

birkaç cüzden te'lif eylemişdi Sefer-şâh varınca ol cüzleri

4. sefer-şâh:

Diğer 55

Mısra: 10

Akşemseddin'in Göynük'te bulunduğu sıradaki komşusunun 3 oğlundan en küçüğü. İstanbul'da bulunduğu sırada halk arasında "Aşere-i Muhabbese" diye bilinen bir grupta bulundu. Sonraları hak yoluna girerek Kayseri'de Şeyh İbrâhim'in yanında tasavvuf mertebelerini bir bir tamamladı ve kemâle erdi. Kadı ve müderris oldu. Antalya Elmalı'da vefât etti.

ma'lûm olmuştu Sefer-şâh varınca şeyhün buyurduğu üzere kitâbuñ

birkaç cüzden te'lif eylemişdi Sefer-şâh varınca ol cüzleri

5. sefer-şâh:

Diğer 55

Mısra: 11

Akşemseddin'in Göynük'te bulunduğu sıradaki komşusunun 3 oğlundan en küçüğü. İstanbul'da bulunduğu sırada halk arasında "Aşere-i Muhabbese" diye bilinen bir grupta bulundu. Sonraları hak yoluna girerek Kayseri'de Şeyh İbrâhim'in yanında tasavvuf mertebelerini bir bir tamamladı ve kemâle erdi. Kadı ve müderris oldu. Antalya Elmalı'da vefât etti.

virdi şeyhün bu kerâmetin göricek Sefer-şâh şıdk ile mürîd oldu ve Şeyh İbrâhim ol kitâba Gülzâr diyü ad virdi Mevlânâ

segird:

1. segirdüp:-üp

Diğer 57

Mısra: 16

Hızlı hızlı yürümek, koşmak.

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyh eyitdi insân cinn-ile dâim bir yerde olmak güçdür var git ahyânen gel didi cinnî dahı

seher vaktinde:

1. seher vaktinde:-in, -de

Diğer 48

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

yüzi derledi başın kaldırup bu senenün rebü'l-evvel ayınıñ yigirminci gün seher vaktinde şıdk ve himmetle fülân cânibden

seh-şenbih gicesinde:

1. seh-şenbih gicesinde:-n, -de

Diğer 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Salı gecesi.

sekiz yüz seksen yedi senesinde güz faşında seh-şenbih gicesinde vâkı' oldu kabir-i şerifleri Kayseriyyededür Allâhu

sekiz yüz altmış sekiz

**senesininüñ şehri-i zi'l-
hiccesininüñ on yedinci gün
cum'a gün:**

1. sekiz yüz altmış sekiz
senesininüñ şehri-i zi'l-
hiccesininüñ on yedinci gün
cum'a gün:

Diğer 69

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

*H. 868 senesinin zilhicce
ayının 17. Cuma günü. II M. 21
Ağustos 1464.*

geldi merhûmun menâkıbı
çokdur lâkin biz ihtisâr eyledük
Merhûm ' Abdülkâdir Çelebi
sekiz yüz altmış sekiz senesininüñ

sekiz yüz altmış üç:

1. sekiz yüz altmış üç:

Diğer 46

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

H. 863, M. 1459.

Akşemseddînün dünyâdan
intikâli sekiz yüz altmış üç
rebî'ül-âhîrinüñ
evâhîrinde vâkı' oldu
vefâtlarından beş yıl sonra
üzerlerine

sekiz yüz elli üç:

1. sekiz yüz elli üç:

Diğer 72

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

H. 853 M. 1449 (Yıl).

Hamdî Çelebi demekle
ma'rûfdur
sekiz yüz elli üç târîhinde toğdı
toğuz yüz toğuzda

sekiz yüz elli vedi:

1. sekiz yüz elli vedi:

Diğer 50

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*H. 857 II Ebced hesabıyla
İstanbul'un fetih tarihi.*

feth-i Hâkânî beldetün
tayyibetün hurûfı işâreti
muhtezâsınca
sekiz yüz elli yedi târîhinde
vâkı' oldu ol hinde Sultân

sekiz yüz seksen vedi:

1. sekiz yüz seksen vedi:

Diğer 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Sekiz yüz seksen yedi (Sayı
sıfatı).*

sekiz yüz seksen yedi senesinde
güz faşlında seh-şenbih
gicesinde vâkı' oldu kabir-i
şerîfleri Kayseriyyededür
Allâhu

sekiz yüz toksan:

1. sekiz yüz toksan:

Diğer 67

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hicri 890 (M. 1485).

sekiz yüz toksan altı:

1. sekiz yüz toksan altı:

Diğer 74

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

H. 896 M. 1490 (Yıl).

muhtâcdur ve mezbûr Hamdî
Çelebinüñ oğlu Muhammed
Zeynû'd-dîn
Çelebi sekiz yüz toksan altı
târîhinde toğdı ol 'ilim ki

sekiz yüz toksan sekiz:

1. sekiz yüz toksan sekiz:

Diğer 72

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

H. 898 M. 1492 (Yıl).

vefât eyledi ve Mevlânâ
'Abdu'r-rahmân-ı Câmî sekiz
yüz
toğsan sekiz târîhinde vefât
eyledi Göynükde Sinan Hâlife

seksen yedinci:

1. seksen yedinci:

Diğer 64

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

*Seksen yedinci. (sayı
sıfatı).*

yedinci gice leyle-i berâtdı Şeyh
Şâmî ki adı Hamzadur
Rûma tâbi' Keskin nâm kıryede
yatur Mısrıluoğlu

2. seksen yedinci:

Diğer 65

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Seksen yedinci. (sayı
sıfatı).*

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu hâtıra oldu ki bir
şahan çerb pilâv olsa yesem

selâhaddîn-i boluvî:

1. selâhaddîn-i boluvî:

Diğer 63

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Selahaddin-i Bolevi. Hacı
Bayram Velî'nin halifelerinden.*

ve Selâhaddîn-i Boluvî ve
Muşlihiddîn hâlife ve Akbıyık
el-Meczûb
ve Emîr Dede el-Göynükî gibi
rahimehümullâhi te'âlâ

selâm virdiler:

1. selâm virdiler:-di, -ler

Diğer 56

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

*Selamlamak; birine
esenleme sözü söylemek.*

didî kâldılar şeyhün çadırına
vardılar selâm virdiler Şeyh
'aleyküm es-selâm didî lâkin
kâlkmadı ta'zîm eylemedi

selâmet:

1. selâmetde:-de

Diğer 72

Mısra: 3

Sağ salim bir şekilde.

eyitdi Hâzret-i Allâhuñ nâzlısı
geçinürsin Hırusuñı
yeyen şağal selâmetde gezer
didiler Nûru'l-hüdâ ol şağal

semi'ü:

1. semi'ü:

Diğer 41

Mısra: 21
Onun işittikleri.

semi'ü
Rivâyet olunur ki Akşemseddîn
tabîbu'l-kulüb 'anemrâzî'l-
'uyûb

semt:

1. **semt:-e**
Diğer 52
Mısra: 3
Taraf, cihet, yön.

olunan semte nazar kıldı kabır-i
şerîfün üzerinde nûr gördi
şabâh olıcağ vardı kabır-i şerîfi
buldı yüzün sürdi üzerine

sen:

1. **senüñdür:-üñ, -dür**
Diğer 71
Mısra: 27
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

yâ veledî söz senüñdür didi
rivâyet olunur ki Nûru'l-
hüdânun

2. **sen:**
Diğer 45
Mısra: 4
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

didi hikâyet olunur ki Hacı
Bayram hâzretleri şeyhe dimiş
ki
ya Kösec niçe bir riyâzet
kılursın sen bu riyâzatla nûr-ı
mahz

3. **seni:-i**
Diğer 45
Mısra: 5
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

olursın vefâtundan sonra seni
kimse görmez bu sebebdendür
ki birkaç kere türbe-i şerîfeleri
açılmağ lâzım geldükde ebnâ-i

4. **seni:-i**
Diğer 54
Mısra: 28
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

Kayseriyyede halîfemüz Şeyh
İbrâhîm seni irşâd eylesün
didi ve şu makülê bir kitâb te'lîf
eylesün didi pes Mevlânâ Sefer-
şâh

5. **sen:**
Diğer 49
Mısra: 25
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

Şeyh ayıtdı Yâ Fakîh Ahmed
sen himmet eyle diyüp tazarru'

6. **sen:**
Diğer 65
Mısra: 25
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

tennûra girmek üzerinde oturur
ve bunlara dahî def'-i kabz
içün sen dahî böyle eyle diyü
ta'lim eyler pes şeyh

7. **sen:**
Diğer 74
Mısra: 2
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

şeyh İbrâhîm Bursaya geldi
Hamdiye eyitdi seni baña
gönderen
beni dahî saña gönderdi didi
imdi sen benden evvel
Kayseriyyeye

8. **senüñ:-üñ**
Diğer 65
Mısra: 1
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

senüñ fuzüllük neñe gerek
'igvâ-yı şeytânla 'amel

9. **senüñ:-üñ**
Diğer 65
Mısra: 2
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

eyledün senüñ tabîbün seni
gözler ve senüñ tâbî'atun bilür
senüñ meşrebün muktezâsı
budur anlarun oldur pes

10. **senüñ:-üñ**
Diğer 65
Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

eyledün senüñ tabîbün seni
gözler ve senüñ tâbî'atun bilür
senüñ meşrebün muktezâsı
budur anlarun oldur pes

11. **senüñ:-üñ**
Diğer 65
Mısra: 3
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

eyledün senüñ tabîbün seni
gözler ve senüñ tâbî'atun bilür
senüñ meşrebün muktezâsı
budur anlarun oldur pes

12. **seni:-i**
Diğer 65
Mısra: 2
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

eyledün senüñ tabîbün seni
gözler ve senüñ tâbî'atun bilür
senüñ meşrebün muktezâsı
budur anlarun oldur pes

13. **seni:-i**
Diğer 65
Mısra: 7
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

bu hâtırayı her ne kadar def'
eylemek istedüm müyesser
olmadı
ahşâmdan sonra şeyhden bir
âdem geldi seni şeyh ister

14. **seni:-i**
Diğer 68
Mısra: 15
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

vardı bir gün eyitdi ya Evhad
filan gün ahşam gel gice seni
Beğbâzarına göndereyin didi
Evhad geldi ta'âm yendi

15. **seni:-i**
Diğer 74
Mısra: 1
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

şeyh İbrâhîm Bursaya geldi
Hamdiye eyitdi seni baña
gönderen
beni dahî saña gönderdi didi

imdi sen benden evvel
Kayseriyyeye

senden:

1. senden:

Diğer 64

Mısra: 11

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri.

oldum şeyh eyitdi ey derviş biz
senden dünyā armağanı
istemezüz

sene:

1. sene:

Diğer 38

Mısra: 26

Yıl, sene.

sene tis'a ve erba'ine ve şemāne
mi'e tārīhinde ve diyar-ı
'Arabda Muḥammed bin el-
Hüseyn el-mülakḳab bi-Şadri'l

2. sene:

Diğer 47

Mısra: 6

Yıl, sene.

Muḥammede daḥı Şemsüddin
dir Feth-i Koşantınıyye sene
ḥamse ve ḥamsine ve şemāne
mi'e tārīhinde merḥūm Sultān

3. senenün:-n, -ün

Diğer 48

Mısra: 21

Yıl, sene.

yüzi derledi başın kaldurup bu
senenün rebü'l-evvel ayınuñ
yigirminci gün seher vaktinde
şıdḳ ve himmetle fülān cānibden

4. sene:

Diğer 50

Mısra: 26

Yıl, sene.

Mu'aviyenün ef'ālī ictihādıyla
degüldür ḥubb-ı dünyā ve
riyāset sebebiyle tuḡyān ve
'işyān eyledi sene ihdā ve
ḥamsin

5. senesinde:-s, -i, -n, -de

Diğer 50

Mısra: 17

Yıl, sene.

tārīh-i hicretten ḥamse ve
selāşine senesinde Ḥazret-i
'Osmān
raziyallāhü te'ālā 'anhü şehid
oldı Mu'aviye ictihād eyledi

6. senesinde:-s, -i, -n, -de

Diğer 51

Mısra: 8

Yıl, sene.

'işyānı Koşantınıyyeye
geldükden on yıl şoñra oldı zīrā
Mu'aviye sittin senesinde vefāt
eyledükden şoñra Yezid

7. senelerde:-ler, -de

Diğer 56

Mısra: 26

Yıl, sene.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kuraḳda biter Koşantınıyye
fethinde ḳarındaşum

8. senesinde:-s, -i, -n, -de

Diğer 66

Mısra: 3

Yıl, sene.

sekiz yüz seksen yedi senesinde
güz faşında seh-şenbih
gicesinde vāḳi' oldı ḳabr-i
şerifleri Ḳayseriyyededür
Allāhu

senün tarīkatuñ:

1. senün tarīkatuñ:-uñ

Diğer 64

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Senin tasavvuf yolun.

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
temām yerdüm içerdüm
bir gün göñlüme bu geldi ki
senün tarīkatuñ hemān
ḥayvāniyetdür

seper:

1. seperler:-ler

Diğer 72

Mısra: 11

Serpemek.

degül diyü örttiler yine açıldı
pes artuḳ örtmediler ḥalk

yaḡmura muḥtāc olıcaḳ ol ḳabr-i
şerife bir miḳdār su seperler

ser-gerdān oldılar:

1. ser-gerdān oldılar:-dı, -lar

Diğer 60

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

Perişan, sersem hāle
gelmek.

vaşiyyet eyledi pes Ḥacı
Bayram vefāt eyledi
Akşemseddin
ḥāzır degüldü Ḥacı Bayramuñ
şüfileri ser-gerdān oldılar yol

ser-ḥoş olıcak:

1. ser-ḥoş olıcak:-ıcaḳ

Diğer 54

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sarhoş olmak, kendinden
geçmek.

içmege başladılar ser-ḥoş olıcak
bunlara bir kilindir şarāb
gönderdiler bunlar daḥı ol şarābı
ḥoş görüp içdiler mest

ser-ḥoş olurlardı:

1. ser-ḥoş olurlardı:-ur, -lar, -dı

Diğer 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sarhoş olmak, kendinden
geçmek.

ḥalk anlara laḳab ḳodılar cum'a
gün olup ḥalk cāmi'e giricek
anlar meyhāneye cem' olurlardı
ḥamr içterlerdi ser-ḥoş olurlardı

sersem:

1. sersem:

Diğer 42

Mısra: 17

Sersem.

marazdur Şeyh eyitdi buña
sersem 'ilacı gerekdür ṭabibler
eyitdiler bunuñ marazı ol
degüldür 'ākibet ṭabibler
incinüp gittiler

sev:

1. severdi:-er, -di

Diğer 45

Mısra: 2
Sevgi beslemek, dostluk
göstermek.

yemek yemezüz didi rivāyet
olunur ki şeyh bulamaç şorbasın
severdi aña meylinden sü'āl
olundu bulamaç nūr şorbasıdır

2. **sevdüğüne**:-düg, -ü, -ñ, -e
Diğer 71
Mısra: 26
Sevgi beslemek, dostluk
göstermek.

hamd eylemezsiz belki yedi
oğlundan birisin sevmey-yüp
Allāhı sevdüğüne hamd idersiz
didi Akşeyh şadağte

3. **sevmezdi**:-mez, -di
Diğer 74
Mısra: 28
Sevgi beslemek, dostluk
göstermek.

eylemişler ağıniyāyı begenmez
ve kâzıları sevmezdi fuķāra
ile enīsi vardı bir kimesnenün
babası Hamdī ola ve ecdādı

4. **sevinürin**:-in, -ür, -in
Diğer 50
Mısra: 12
Mutluluk duymak, o an
hoşnut olmak.

sevinürin didi hikāyet olunur ki
Sultān Muḥammed şeyhe
eylemedi kütüb-i tevārīhde
meşūrdur ki Hāzret-i
Resūlullāh

5. **sevinmemiş**:-in, -me, -miş
Diğer 50
Mısra: 8
Mutluluk duymak, hoşnut
olmak.

Muḥammed gāyetde şād oldı
hiçbir zemān daḡı böyle
sevinmemiş
idi pes Pādişāh eyitdi

sevāb:

1. **sevābını**:-ı, -n, -ı
Diğer 53
Mısra: 3
Allah (c.c.) tarafından
mükafatlandırılacak doğruluk ve
iyilik karşılığı.

çeşme yapuñ kabūl
eyledüm ve bu çeşmenün
sevābını Sultān

sevin:

1. **sevinür**:-ür
Diğer 50
Mısra: 11
Sevinç duymak, memnun ve
hoşnut olmak.

Bu feraḡ ki bende görürsüz bu
kal'anun fethine
sevinür şanmañ Akşemseddin
benüm zemānumda olduğın

sevme-yüp:

1. **sevme-yüp**:
Diğer 71
Mısra: 25
Sevmemek, muhabbet
duymamak, dostluk
göstermemek.

hamd eylemezsiz belki yedi
oğlundan birisin sevmey-yüp
Allāhı sevdüğüne hamd idersiz
didi Akşeyh şadağte

seyāhat:

1. **seyāhatda**:-da
Diğer 41
Mısra: 15
Gezi, yolculuk.

cevāb virüp otuz yıldan evvel
seyāhatda gezerken kalbimün
meyli vaḡı olan yir ancak didi
rivayet olunur ki Hācī Bayrama

sevāhat evledi:

1. **seyāhat eyledi**:-di
Diğer 38
Mısra: 17
Kelime Tipi: -
Yolculuk yapmak.

arayup Farīsī 'iklīmını ve
Māverāü'n-nehr vilāyetini
seyāhat
eyledi yine Rūma geldi ol
zemānda eṣ-şeyḡü't-tahrirü'l-
müdekkik

sevāhat idüp:

1. **seyāhat idüp**:-üp
Diğer 41
Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Yolculuk yapmak.

Akşemseddin eva'ilde ālemi
seyāhat idüp gezerken her kanda
ki aḡşām ola anda yaturdı
Göynüke gelüp mütemekkin
olmazdan

**sevekünü beynüküm ve
beyne'r-rūmi erba'uhedni'r-
er'rābi'atü 'alā yedi racūlin
min āli herakle tedümü seb'a
sinīne:**

1. **sevekünü beyneküm ve
beyne'r-rūmi erba'uhedni'r-
er'rābi'atü 'alā yedi racūlin
min āli herakle tedümü seb'a
sinīne:**

Diğer 47
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Hadis**
Sizinle ve Rumlar arasında
dört barış antlaşması olacak,
dördüncüsü Āl-i Herakles'ten
bir adamla gerçekleşir ve yedi
yıl sürecektir.

beyān ve ḡadī-i şerif naḡl idüp
seb'a sinīne feḡile yā resūlallāhi
men imāmu'n-nāsi yevme'izin
ḡale min veledī ibnū erba'ine
seneten keenne

sevl:

1. **seyl**:
Diğer 71
Mısra: 10
Taşkın su, sel.

şekvā ve şikāyet kıldı pes şeyh
yolda giderken
ra'd ve berḡ ve zulumāt oldı
şeyh bir derede ḡaldı şeyḡi seyl

seyyid:

1. **seyyid**:
Diğer 75
Mısra: 3
Efendi, önder, reis.

zā'if ve naḡif seyyid ki Hüseyn
Enīsī gedā merḡūmuñ mevtine
bu ḡıf'a-ı tarīḡi söyledi

sıdk ile:

1. **sıdk ile**:
Diğer 55
Mısra: 11

Kelime Tipi: -
Sadakat ve samimiyetle.

virdi şeyhün bu kerâmetin
göricek Sefer-şâh şıdk ile mürîd
oldı ve Şeyh İbrâhîm ol kitâba
Gülzâr diyü ad virdi Mevlânâ

şıdk ve himmetle:

1. şıdk ve himmetle:-le

Diğer 48

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

*En içten duygularla ve
mana âleminin yardımlarını da
hissederek.*

yüzi derledi başın kaldurup bu
senenün rebîü'l-evvel ayınun
yigirminci gün seher vaktinde
şıdk ve himmetle fülân cânibden

şihhat:

1. şihhat:

Diğer 42

Mısra: 23

Ar. Sağlık.

hemân eglenmedi şihhat
'alâmeti belürdi az zemânda
ifâkat
buldı hikâyet olunur ki merhûm
Sultân Muhammed Hanun

şihhat buldı:

1. şihhat buldı:-dı

Diğer 42

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

*Sağlıklı olmak,afiyette
olmak.*

ilâc eyledi bi-iznillâh az
zemânda şihhat buldı Sultân

sil:

1. silinmiş:-in, -miş

Diğer 45

Mısra: 9

Silmek, temizlemek.

olunan silinmiş süpürülmüş pāk
yir ke'ennehü ol mevzi'e hiç
meyyit defn olunmamış
bulunduğı nakl-i şahîh ile
tevâtür

silsile-i tarikler:

1. silsile-i tarikler:-ler, -i

Diğer 59

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Tarikat dizisi.

Ḥarrārahū Akşemseddin fi-
evā'ili şa'bân senet-i şemâne ve
hamsine ve şemâni mi'etin
ve dahı Akşemseddinün silsile-i
tarikleri bu vech iledür

sinan halife:

1. sinan halife:

Diğer 72

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

*Sinan Halife. Hamdullah
Hamdi'nin hizmetinde bulunan
ve takkecilik yapan bir derviş.*

vefât eyledi ve Mevlânâ

'Abdu'r-raḥmân-ı Câmî sekiz
yüz

toksan sekiz târihinde vefât
eyledi Göynükde Sinan Halife

sipâhî:

1. sipâhî:

Diğer 41

Mısra: 12

Atlı asker.

eylemişlerdi lâkin hâtırından
gıtmişdi otuz yıldan sonra
Göynük
kaşabasında mütemekkin olıcağ
bir gün bir sipâhî geldi şeyhe

sirke:

1. sirkeden:-den

Diğer 39

Mısra: 20

Sirke, üzüm suyu.

itdürdi hattâ yidi günde bir
kaşuk sirkeden gayrı nesne ekl
ve
şürb eylemez oldu Ahlâk-ı
zemîmeden pāk olup ahlâk-ı

sırrı:

1. sırrı:-ı

Diğer 56

Mısra: 23

*(Ar.) Bilinmesi, duyulması,
açığa vurulması istenmeyen,
gizli tutulan şey.*

didükleri otun tuhumın şüfilere
bir niçe kile devşürmüşdi
İstanbul
feth olıcağ ol tuhumı dökdi pes
bu sırrı sü'âl eylediler

sırt:

1. sırtumdağı:-um, -da, -ğı

Diğer 59

Mısra: 15

*Bir şeyin üstü, üst bölümü;
insanın üstü.*

mülkümde nesnem kalmadı ta
hattâ sırtumdağı hırka ve
kaftan ve gönlek ve tâc ve
'imâme oğlum Pîr Muhammede

sırtlan:

1. sırtlan:

Diğer 37

Mısra: 17

*Sırtlangillerden, ana yurdu
Afrika olan, iri bir kurt
büyüklüğünde, postu benekli,
sert ve kalın yelesi, dişleri,
tırnakları çok güçlü, leş ve
topraktan çıkardığı cesetlerle
beslenen, memeli vahşî hayvan.*

kazâsında mütevatırın oldu kabr-i
şerifleri andadır Rivâyet olunur
ki şeyh Hamza vefât idüp defn
olunduğı gice sırtlan

sittin:

1. sittin:

Diğer 51

Mısra: 8

H. 60 II M. 680.

'ısyânı Kōstantınıyyeye
geldükden on yıl sonra oldu zîrâ
Mu'âviye sittin senesinde vefât
eyledükden sonra Yezîd

sivas:

1. sivasda:-da

Diğer 63

Mısra: 18

Sivas şehri.

Şeyh İbrâhîm bin Şarrâf
Hüseyn rahmehullâh Sivasda
toğmuşdur taḥşîl-i 'ilmi
Konyada Mevlânâ Şaru

siz:

1. **sizüñdür:-üñ, -dür****Diğer 63**

Mısra: 6

"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.

kendü tarlasın şeyhe bu sizüñdür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleyicek melûl oldu ol dervîş
eyitdi niçün melûl olursız

2. **siz:****Diğer 42**

Mısra: 19

"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.

imdi siz 'ilâcın buyuruñ didiler
Şeyh 'Abdurrahîm eydür
Şeyhüñ bu cür'etinden
mütehayyir oldum Zirâ emrâzuñ

3. **siz:****Diğer 56**

Mısra: 11

"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.

eyledi bârî şol köhne kürklü
şüfinüñ boynın urayın Maḥmūd
Paşa daḥı dürlü te'vil eyledi
güç-ile men' eyledi pâdişâhum
siz

4. **siz:****Diğer 56**

Mısra: 28

"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.

Hızıra şordum cevâb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiniz didi
anuñ içün ol tuḥmı dökdüm didi
hikâyet olunur ki Akşeyhe bir

5. **size:-e****Diğer 70**

Mısra: 16

"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.

size hibe kıldum didi Mezbûr
Emru'llâh zikr olunan
altını takşîm iderken bir
mikdârın dizi altına gizledi
niyeti

sofra:1. **şofrasına:-s, -i, -n, -a****Diğer 39**

Mısra: 16

Masa, sini vb. şeylerin,

yemek yemek üzere hazırlanmış durumu.

şofrasına da'vet eyleyüp zencîr
ile cebren gelen konuğı bu
vech ile konuqlarlar didi
Akşemseddîn Ḥazretlerine
irâdet-i

2. **sofra:****Diğer 43**

Mısra: 20

Masa, sini vb. şeylerin,
yemek yemek üzere hazırlanmış durumu.

şeyh pîr-i za'îf oldukça gözinüñ
nûrı artardı gözlüğe
muhtâc olmadı sebebinden sü'âl
eylediler cevâb virüp sofrâ

sofra kadar:1. **sofra kadar:****Diğer 49**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sofranın bulunduğu yer kadar.

şaçı nûr gibi şa'sa'a virmiş
mübârek saçın şakalın ve
toprağa
bulamış gözinden yaş akar sofrâ
kadar yir yaş olmuş münâcât

soğuk:1. **şoğuk:****Diğer 58**

Mısra: 3

Sıcak olmayan, ısısı düşük olan.

çıkar diyü buyruldı şoğuk
cehennemde buldum
elḥamdülillâh
'afv olundu didi Akşemseddîn
kendü ḥaṭṭ-ı şerîfiyle vakf-nâme

sohbet:1. **şohbeti:-i****Diğer 63**

Mısra: 13

Allah'a gönül veren
insanların bir araya gelip her
an O'nunla berâber olduklarını
bilmenin edebi ve huzûru içinde,
şeyhlerinin veya aralarından
ehil birinin yönlendirmesiyle
yaptıkları ârifâne söyleşme ve
hâlleşme.

müderreslik itmişdür soñra Şeyh
Ḥamidüñ şeref-i şohbetiyle
taḥşîl-i tarîkat ve tekmi'l-i
ḥaḳîkat eyledi şohbeti gâyetde

sok:1. **şokayın:-a, -y, -in****Diğer 57**

Mısra: 13

İçine veya arasına
girmesini sağlamak.

ta'âm daḥı yokdur meger şeyh
köfte kebâbı bişürdi kebâb
demürin kapu yaruğundan
şokayın anuñla ta'âmlan didi
eyle

solfazl:1. **şolfazl:****Diğer 63**

Mısra: 11

Solfasol. Ankara'nın
Altındağ ilçesine bağlı bir
mahalle.

ism-i şerîfleri Ḥacı Paşadur
Ankara şehrine karîb Çubuk
şuyunuñ üzerinde dere içinde
Solfazl nâm kıyredendür
evâ'ilde

şomun:1. **şomun:****Diğer 62**

Mısra: 12

Yuvarlak ve şişkin ekmek.

ve Bursada çok ṭırmışdur
arkasıyla ekmek getirüp
şatup şomun şomun mü'minler
dirmiş ḥalk teberriken

2. **şomun:****Diğer 62**

Mısra: 12

Yuvarlak ve şişkin ekmek.

ve Bursada çok ṭırmışdur
arkasıyla ekmek getirüp
şatup şomun şomun mü'minler
dirmiş ḥalk teberriken

soñra:1. **şoñra:****Diğer 41**

Mısra: 11

"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

eylemişlerdi lakin hâtırından
gitmişti otuz yıldan sonra
Göynük
kaşabasında mütemekkin olacak
bir gün bir sipâhî geldi şeyhe

2. **şoñra:**
Diğer 44
Mısra: 3
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

eyledi halvetden çıktuktan
şoñra şeyh hazretleri hoş-hâtır
olduğu zemânda halvetde
olanlardan biri şeyhün âferîn

3. **şoñra:**
Diğer 45
Mısra: 5
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

olursın vefâtından şoñra seni
kimse görmez bu sebebdendür
ki birkaç kere türbe-i şerifeleri
açılmak lâzım geldükde ebnâ-i

4. **şoñra:**
Diğer 46
Mısra: 17
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

Kalırsardur cefâ-yı ihvetî zâr
Rivâyet olunur ki
Akşemseddinün vefâtından bir
sâ'at şoñra

5. **şoñra:**
Diğer 46
Mısra: 23
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

Akşemseddinün dünyâdan
intikâli sekiz yüz altmış üç
rebî'ül-âhîrinün
evâhîrinde vâkî' oldu
vefâtlarından beş yıl şoñra
üzerlerine

6. **şoñra:**
Diğer 47
Mısra: 9
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

Muhammed Han yigirmi bir
yaşında pâdişâh oldu bir yıldan
şoñra Edirne'de 'ulemâ ve
ümerâyı cem' eyledi

7. **şoñra:**
Diğer 48
Mısra: 4
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

ma'nâsını istedi cevâb virdi ki
evvelâ Kostantiniyyeyi
Sultân Muhammed Han feth
eyler şoñra benî-aşfar alur Beni-
aşfar

8. **şoñra:**
Diğer 49
Mısra: 17
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

öñince hışâra girdiler kal'a feth
olunduktan şoñra Hızır
karındaşımı gördüm kal'a
divârî üzerinde oturmuş
ayağların

9. **şoñra:**
Diğer 50
Mısra: 1
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

eyle didi Pâdişâh dahî eyle didi
kal'a feth olunduktan şoñra

10. **şoñra:**
Diğer 52
Mısra: 19
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

şoñra tarîk-i taşavvufa sâlik oldu
hazret-i şeyhe ahkâm-ı tarîkat
her ne ise baña gösterüp irşâd
eyle didi Şeyh cevâp virdi ki

11. **şoñra:**
Diğer 56
Mısra: 16
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

karşu vardı ta'zîm eyledi şeyh
gitdükden şoñra Maḥmūd Paşa
Sultân Muhammede niçün
kalkduñuz didi Sultân

12. **şoñra:**
Diğer 57
Mısra: 23
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

meşhûr bir yire vardı ulu yoluñ
üzerinde şeyh oturdu

münâcât başladı bir zemândan
şoñra şeyh yatdı üzerüme

13. **şoñra:**
Diğer 57
Mısra: 24
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

kilimi örtün didi ördiler bir
sâ'atdan şoñra kalkdı meger
havâ gâyetde issi idi şüfîler
gördi şeyhün şaḳalında buz

14. **şoñra:**
Diğer 58
Mısra: 8
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

ki eḥâdiş-i şihâhda ve kütüb-i
neffahda şöyle görüldi ki
Hazret-i Resûlullâh sallallâhü
'aleyhi ve sellem vefâtından
şoñra

15. **şoñra:**
Diğer 63
Mısra: 21
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

Ya'kûb yanında eyledi
Kayseriyyede Honadî Hatun
Medresesinde
Mevlânâ Şaru Ya'kûb vefât
eyledükden şoñra müderris

16. **şoñra:**
Diğer 65
Mısra: 7
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

bu hâtırayı her ne kadar def
eylemek istedüm müyesser
olmadı
ahşâmdan şoñra şeyhden bir
âdem geldi seni şeyh ister

17. **şoñra:**
Diğer 65
Mısra: 11
"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

yedüm ba'de halvetden ferâgat
eyle diyü baña destûr virdi
şoñra vakti gelecek hilâfet virdi
Şeyh İbrâhîm kendüye irâdet

18. **şoñra:**
Diğer 67
Mısra: 10

"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.

gâhî ba'zı kabir görüp inerci biz
giderdük sonra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şâhibinüñ
adı filânmiş filân yirde

19. sonra:

Diğer 71

Mısra: 17

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

yirlerüñ şakalı bitmiş birkaç
günden sonra temâm kara
şakallu kimesne oldı bir altunlu
kaftân getürdi Nûr'l-hüdânüñ

20. sonra:

Diğer 72

Mısra: 24

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

derviş gitdükden sonra bu derviş
kimdür diyü
şorduk karındaşum Mevlânâ
'Abdu'r-rahmân Cämîdür

21. sonra:

Diğer 73

Mısra: 22

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

dânişmend idi çok mübâhâse ve
mücâdeleleri oldı
Hamdî Çelebi 'ilm-i zâhiri taşşil
eyledükden sonra bir gice

22. sonra:

Diğer 38

Mısra: 5

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

yunmak lâzım geldi diyüp
yudılar tâbüt içine koydılar ol
zemândan sonra Şeyh Hamzaya
Kurdboğan didiler Hâlâ ol

23. sonra:

Diğer 49

Mısra: 20

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

salmışdı hikâyet olunur ki
Koştantınıyye feth olundukdan
sonra Akşemseddin nâ-bedîd
oldı Sultân Muhammed Han
aradı

24. sonra:

Diğer 49

Mısra: 21

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

bulımadı üç günden sonra
Edirnekapısı kurbında bir
vîrânede
'ibâdet ider buldılar ol
zemândan berü ol maḥalleye
Akşeyh

25. sonra:

Diğer 50

Mısra: 15

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

şallallahü 'aleyhi ve sellem
intikâl eyledükden sonra Ebü
Bekr
ve 'Ömer ve 'Osmân razıyallahü
'anhüm hilâfet eylediler

26. sonra:

Diğer 51

Mısra: 7

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

'ısyânı Koştantınıyyeye
geldükden on yıl sonra oldı zîrâ
Mu'âviye sittin senesinde vefât
eyledükden sonra Yezîd

27. sonra:

Diğer 51

Mısra: 8

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

'ısyânı Koştantınıyyeye
geldükden on yıl sonra oldı zîrâ
Mu'âviye sittin senesinde vefât
eyledükden sonra Yezîd

28. sonra:

Diğer 63

Mısra: 12

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

müderreslik itmişdür sonra Şeyh
Hâmidüñ şeref-i şöḥbetiyle
taşşil-i tarrîkat ve tekmi'l-i
ḥakîkat eyledi şöḥbeti gâyetde

29. sonra:

Diğer 68

Mısra: 3

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

envâ'ı 'ulümâ mütâlâ'a kılmışdı
sonra Tefsir-i Kebîri ve
fü'rü'dan Kâfiyi ihtiyâr

30. sonra:

Diğer 68

Mısra: 18

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

yatsu nemâzı kılındı şeyh içeri
gitti bir miqdâr zemândan
sonra içeri den haber geldi ol
huşuşdan ferâgat olundı Evḥad

31. sonradan:-dan

Diğer 52

Mısra: 11

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

sonradan
medrese oldı hikâyet olunur ki
Ebü Eyyüb-ı

sor:

1. sorarlar:-ar, -lar

Diğer 41

Mısra: 17

Soru yönelterek bilgi
istemek, sual etmek.

sorarlar ki ba'zı dervişler kırk
yıldur saña
hizmet iderler hilâfet virmedüñ
az müddette Akşeyhe

2. şordı:-dı

Diğer 42

Mısra: 16

Soru yönelterek bilgi
istemek, sual etmek.

eylemişler Şerbetler ma'cûnlar
turmıyup düzilür Şeyh
tabiblerden şordı ki bunuñ
marazı ne marazdur eytidiler
falân

3. şordum:-du, -m

Diğer 56

Mısra: 28

Soru yönelterek bilgi
istemek, sual etmek.

Hızıra şordum cevâb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiz didi
anuñ içün ol tuḥmı dökdüm didi
hikâyet olunur ki Akşeyhe bir

4. şordı:-dı

Diğer 57

Mısra: 27

Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

toñmış şeyh ol maħalden ƙalkdı
eve geldi bir şüfi ol mācerādan
şordı şeyh cevāb virdi ki ulu yol
evvel ol ƙabir şāhibinüñ

5. **şordı:-dı**

Diğer 63

Mısra: 5

Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

ekdügi tarla oñmadı şeyh bir
gün taşra çıƙdı ol dervişe bizüm
tarlamuz ƙangıdur diyü şordı ol
derviş utandı

6. **şorarlardı:-ar, -lar, -dı**

Diğer 64

Mısra: 4

Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

Göynüke gitmişdi gelince şabr
eyledi Akşemseddin geldi
halk etrāfdan gelüp emrāz-ı
bedeniyyeden şorarlardı Şeyh

7. **şordı:-dı**

Diğer 64

Mısra: 7

Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

benüm ahvālümden şordı
eyitdüm Ƙayşeriyede müderris
idüm
derünümde bir derd peydā oldu
dermān uma geldüm didüm

8. **şordı:-dı**

Diğer 69

Mısra: 21

Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

geldi hikāyet olunur ki bir a'mā
ƙarıcuƙ 'Abdülƙādir Efendiye
vardı 'ilāc şordı merhūm eyitdi
bu gice bize ƙonuk ol

9. **şorduk:-du, -k**

Diğer 72

Mısra: 25

Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.

derviş gıtdükden soñra bu derviş
kimdür diyü
şorduk ƙarındaşum Mevlānā
'Abdu'r-raħmān Cāmīdür

soran:

1. **şorana:-a**

Diğer 67

Mısra: 25

Soran ƙişi/kimse.

sākit ve sākin ve 'ālem-i
ferāğatda mütemekkin idi
söylemeyene
söylemezdi bir mes'ele-i
şer'iyye şorana cevāb virüp
şöyle

söyle:

1. **söyledi:-di**

Diğer 44

Mısra: 12

*Demek, konuşmak,
söylemek.*

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyān ilinde
Şeyhī adlı bir şā'ir vardır bu
beyti ol söyledi Allāhu

2. **söyledi:-di**

Diğer 54

Mısra: 13

*Demek, konuşmak,
söylemek.*

olıcak aralarından birisi bu
mışra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu ƙurƙafdan gelen
ƙarƙaf
birisi daħı eyitdi

3. **söyledi:-di**

Diğer 75

Mısra: 4

*Demek, konuşmak,
söylemek.*

zā'if ve naħif seyyid ki Hüseyin
Enīsī gedā merhūmuñ mevtine
bu ƙıtt'a-ı tarīhi söyledi

4. **şöyle:**

Diğer 58

Mısra: 7

*"Şu şekilde, şöyle"
anlamında belgisiz sıfat.*

ki eħādīs-i şihāħda ve kütüb-i
neffahda şöyle görüldi ki
Hāzret-i Resūlullāh şallallāhü
'aleyhi ve sellem vefātından
soñra

5. **söylerdi:-r, -di**

Diğer 42

Mısra: 2

*Demek, konuşmak,
söylemek.*

hayvanāt aña söylerdi ƙaşaba-i
Göynükde bir mu'temeddün
'aleyh bir kimse cāmī'ü'l-
menāƙıb Emīr Hüseyine
Göynük

6. **söyleyüp:-y, -üp**

Diğer 42

Mısra: 6

*Demek, konuşmak,
söylemek.*

söyleyüp zehīr marāzına bende
şifā vardır dimiş didi
hikāyet olunur ki
Akşemseddinüñ Mısırluoğlı
Şeyh

7. **söylemezdi:-mez, -di**

Diğer 67

Mısra: 25

*Demek, konuşmak,
söylemek.*

sākit ve sākin ve 'ālem-i
ferāğatda mütemekkin idi
söylemeyene
söylemezdi bir mes'ele-i
şer'iyye şorana cevāb virüp
şöyle

8. **söylemeyene:-me, -y, -e, -n, -e**

Diğer 67

Mısra: 24

*Demek, konuşmak,
söylemek.*

sākit ve sākin ve 'ālem-i
ferāğatda mütemekkin idi
söylemeyene
söylemezdi bir mes'ele-i
şer'iyye şorana cevāb virüp
şöyle

söz:

1. **sözine:-in, -e**

Diğer 48

Mısra: 6

Söz, kelam.

elinden Mehdī yine feth eyler
didi Mevālī ile ƙoƙ
mübāħase eyledi 'Aƙıbet Sultān
Muħammed şeyhūñ sözine

2. **söz:**

Diğer 71

Mısra: 27
Söz, kelim.

yâ veledî söz senündür didi
rivâyet olunur ki Nûru'l-
hüdânuñ

3. **söziyle:-i, -y, -le**
Diğer 48
Mısra: 11
Söz, kelim.

Pâdişâha geldiler bir şüfinün
söziyle bu kadar 'asker helâk
itdördün ve bu deñlü hâzîne
telef eyledün hâlâ
Firengistândan

sü'âl eyledi:

1. **sü'âl eyledi:-di**
Diğer 43
Mısra: 13
Kelime Tipi: -
Soru sormak.

şeyhe getürdi tazarru' eyleyüp
bağışladı şeyhün büyük oğlu
Sa'dullâh Çelebi bu ne
hikmetdür diyü sü'âl eyledi
Şeyh

2. **sü'âl eyledi:-di**
Diğer 44
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Soru sormak.

Germiyân Türki didüğinden
sü'âl eyledi Şeyh cevâb virüp
'âlem-i sülûkda merâtib-i
anaşırda merâtib-i eflâke 'urûc

3. **sü'âl eyledi:-di**
Diğer 50
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Soru sormak.

Sultân Muhammed şeyhe sü'âl
eyledi ki Fakîh Ahmed kimdür
aña tazarru' eyledüm Allâhu
te'âlâya yalvarsam evlâ degül

4. **sü'âl eyledi:-di**
Diğer 60
Mısra: 21
Kelime Tipi: -
Soru sormak.

gözedüp muntazırlar idi
Akşemseddin nâ-gâh çıka geldi
Hâcî
Bayramuñ borcından sü'âl

eyledi toksan biñ akçe borcî
çıkdı

sü'âl eylediler:

1. **sü'âl eylediler:-di, -ler**
Diğer 43
Mısra: 20
Kelime Tipi: -
Soru sormak.

şeyh pîr-i za'if oldukça gözinün
nûrî artardı gözlüğe
muhtâc olmadı sebebinden sü'âl
eylediler cevâb virüp sofrâ

2. **sü'âl eylediler:-di, -ler**
Diğer 49
Mısra: 13
Kelime Tipi: -
Soru sormak.

şeyhün ta'yîn-i vakt
eyledüğinden sü'âl eylediler
cevâb virüp
karındaşum Hızır ile 'ilm-i
ledünnide Koştantınıyyenün

3. **sü'âl eylediler:-di, -ler**
Diğer 56
Mısra: 23
Kelime Tipi: -
Soru sormak.

didükleri otuñ tuhmın şüfilere
bir niçe kile devşürdmişdi
İstanbul
feth olıcak ol tuhmı dökdi pes
bu sırrı sü'âl eylediler

sü'âl ider:

1. **sü'âl ider:-er**
Diğer 44
Mısra: 17
Kelime Tipi: -
Soru sormak.

sü'âl ider ki yılda beş gün
vardur anda oruç tutmak
harâmdur biri bayramdur niçün
bayram gün şâyim olursız didi

sü'âl olundu:

1. **sü'âl olundu:-un, -dı**
Diğer 45
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Soru sormak.

yemek yemezüz didi rivâyet
olunur ki şeyh bulamaç şorbâsın

severdi aña meylinden sü'âl
olundu bulamaç nûr şorbâsıdır

şüf:

1. **şüf:**
Diğer 55
Mısra: 2
Yün, yünden mamul bir
nevi kumaş.

Sefer-şâh Ankara şehrine uğradı
şeyhe hediye bir kaftân
dikdürdi bir yüzi şüf ve bir yüzi

şüfi:

1. **şüfiler:-ler**
Diğer 39
Mısra: 8
Tasavvuf ehli, eren, ermiş,
gönlü saf kişi.

Bayramuñ burçak imecesi var
imiş şüfiler tarlada burçak
yolarlar imiş Akşemseddin ol
esnâda geldi Hâcî Bayram iltifât

2. **şüfileriyle:-ler, -i, -y, -le**
Diğer 43
Mısra: 23
Tasavvuf ehli, eren, ermiş,
gönlü saf kişi.

şeyh birkaç şüfileriyle hâlvetde
İnnî e'budullâhe fe-
tehdumunî'd-dünyâ

3. **şüfinün:-n, -ün**
Diğer 48
Mısra: 11
Tasavvuf ehli, eren, ermiş,
gönlü saf kişi.

Pâdişâha geldiler bir şüfinün
söziyle bu kadar 'asker helâk
itdördün ve bu deñlü hâzîne
telef eyledün hâlâ
Firengistândan

4. **şüfilere:-ler, -e**
Diğer 49
Mısra: 1
Tasavvuf ehli, eren, ermiş,
gönlü saf kişi.

şeyh şüfilere ısmarlamışdı ki
benüm üzerüme hiç kimse
koymayasız Pâdişâh şeyhe
gelmeyecek gâzâb eyledi kalkdı

5. **şüfi:****Diğer 56**

Mısra: 6

*Tasavvuf ehli, eren, ermiş,
gönlü saf kişi.*

Pâdişâhla Maḥmūd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şüfi
ba'zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükkçe kürkünün yeñi Sultân

6. **şüfilere:-ler, -e****Diğer 56**

Mısra: 22

*Tasavvuf ehli, eren, ermiş,
gönlü saf kişi.*

didükleri otuñ tuḥmın şüfilere
bir niçe kile devşürmişdi
İstanbul
feth olıcak ol tuḥmı dökdi pes
bu sırrı sü'âl eylediler

7. **şüfinün:-n, -ün****Diğer 56**

Mısra: 10

*Tasavvuf ehli, eren, ermiş,
gönlü saf kişi.*

eyledi bārī şol köhne kürklü
şüfinün boynın urayın Maḥmūd
Paşa daḥı dürlü te'vil eyledi
güç-ile men' eyledi pâdişâhum
siz

8. **şüfiler:-ler****Diğer 57**

Mısra: 25

*Tasavvuf ehli, eren, ermiş,
gönlü saf kişi.*

kilimi örtüñ didi örtdiler bir
sâ'atdan soñra kalkdı meger
havâ gâyetde issi idi şüfiler
gördi şeyhün şaḫalında buz

9. **şüfilere:-ler, -e****Diğer 57**

Mısra: 19

*Tasavvuf ehli, eren, ermiş,
gönlü saf kişi.*

gitdi ahyânen gelür şeyhi ziyâret
kılurdi rivâyet olunur ki
bir gün şeyh şavmasından çıkıdı
şüfilere bir kilim getirün

10. **şüfileri:-ler, -i****Diğer 60**

Mısra: 19

*Tasavvuf ehli, eren, ermiş,
gönlü saf kişi.*

vaşiyyet eyledi pes Hâcı
Bayram vefât eyledi
Akşemseddin
hâzır degüldi Hâcı Bayramuñ
şüfileri ser-gerdân oldılar yol

11. **şüfiler:-ler****Diğer 61**

Mısra: 12

*Tasavvuf ehli, eren, ermiş,
gönlü saf kişi.*

Akşemseddin şüfiler ile öninde
'alem ile ol araya uğradı
şeyhün ruḫâniyyeti berekâtıyla
kızuñ gözine nür geldi babasına

12. **şüfi:****Diğer 57**

Mısra: 26

*Tasavvuf ehli, eren, ermiş,
gönlü saf kişi.*

toñmış şeyh ol maḥalden kalkdı
eve geldi bir şüfi ol mâcerâdan
şordı şeyh cevâb virdi ki ulu yol
evvel ol kabir şâhibinün

sükün:1. **sükün:****Diğer 56**

Mısra: 14

Sakinlik, huzur.

şeyhi da'vet eyledi şeyh sükün
ile vardı diline ism-i
a'zam aldı Sultân Muḥammed
Han şeyhi gördüğünleyn kalkdı

sükût eyledi:1. **sükût eyledi:-le, -di****Diğer 44**

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Susmak.

eyledi ḫalvetden çıkduḫdan
soñra şeyh hazretleri hoş-ḫâtır
olduḫı zemânda ḫalvetde
olanlardan biri şeyhün âferin

sülevmân celebi:1. **sülevmân celebi:****Diğer 42**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sultan II. Murat'a kazasker

*olan Mahmut Paşa'nın oğlu
Süleyman Çelebi.*

'Abdurrahîm raḫimeḫumullâh
ḫalîfesidür 'Abdurrahîm
Merḫûm Ğâzî Murâd Hanuñ
kâdî- 'askeri Süleymân Çelebi

sülevmân celebinün:1. **sülevmân celebinün:-n, -ün****Diğer 42**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Sultan II. Murat'a kazasker
olan Mahmut Paşa'nın oğlu
Süleyman Çelebi.*

tabîbleri Süleymân
Çelebinün etrâfında oturmuşlar
'ilâca mübaşeret

sülevmân el-iskenderânî:1. **sülevmân el-iskenderânî:****Diğer 60**

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Şeyh Süleyman el-
İskenderânî. Akşemseddin'in
Hacı Bayram-ı Veli'den Hz.
Ali'ye kadar uzanan tarikat
silsilesinde yer almaktadır.
Hakkında kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

ve hüve mine's-şeyh Süleymân
el-İskenderânî ve hüve mine's-
şeyh
el-Hüseyn el-Ustürvâbî ve hüve
mine's-şeyh Maḥmūd ve

şulh:1. **şulh:****Diğer 63**

Mısra: 25

Uyuşma, uzlaşma, barış.

olunmuş ki müderris ve
müste'iddin cümle Ḥanîfiyyü'l-
mezheb
olalar pes bunı gördi
medreseden ferâgat eyledi şulḫ
üzere

sultân:1. **sultânnum:-um****Diğer 64**

Mısra: 14

*Buyruğu geçen,mânevî
yüceliği olan kişi.*

vâkı'adan ve sayır ahvâldan neñ
var didi ben
eyitdüm Sultânüm bir yüzi qara
kimesneyem hiç nesnem

2. sultân:

Diğer 42

Mısra: 27

Hükümdar, padişah ||

Fatih Sultan Mehmet.

ilâc eyledi bi-iznillâh az
zemânda şihhat buldı Sultân

3. sultân:

Diğer 55

Mısra: 29

Hükümdar, padişah ||

Fatih Sultan Mehmet.

vâledesinün babasıdur rivâyet
olunur ki bir gün Sultân

sultân bâyezîd muhammed

han:

**1. sultân bâyezîd muhammed
han:**

Diğer 73

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sultan Beyazîd Mehmed

Han. II II. Beyazîd (ö.

918/1512) Fatih Sultan

Mehmed'in oğlu ve Osmanlı

Devleti'nin sekizinci

hükümdarıdır. 1481-1512 yılları

arasında saltanatıta kalmıştır.

Sultân Bâyezîd Muhammed Han
Câmîye nice def'a
mektûb gönderüp envâ-ı ri'âyet
ideyin ve her konağına

sultân hüseyin baykara:

1. sultân hüseyin baykara:

Diğer 73

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mirzâ Sultan Hüseyin.

Timur soyundan Mirza

Mansur'un oğludur. Kendisi de

âlim ve âdil bir hükümdar olan

Baykara, âlimlerin dostu ve

destekçisi olmuştur. Zamanında

ilim ve sanat hayli ilerlemiş,

Herat âlimlerin ve sanatkârların

merkezi konumuna gelmiştir.

zirâ Sultân Hüseyin Baykara
gâyetde kâdir-şinâs ve ehl-i
ma'rifet kimesne idi Hüseyin
Baykara hazretlerinün bir
şâhibcemâl

sultân muhammed:

1. sultân muhammed:

Diğer 48

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

elinden Mehdî yine feth eyler
didi Mevâlî ile çok
mübâhase eyledi 'Akıbet Sultân
Muhammed şeyhün sözine

2. sultân muhammed:

Diğer 48

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

'asker-i İslâma yürüyüş buyruldı
'asker hışâra
hücüm eyledi Sultân
Muhammed şeyhi da'vet eyledi
meger

3. sultân muhammed:

Diğer 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

Sultân Muhammed şeyhe sü'âl
eyledi ki Faķîh Ahmed kimdür
aňa tazarru' eyledüm Allâhu
te'âlâya yalvarsam evlâ degül

4. sultân muhammed:

Diğer 50

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

Muhammed gâyetde şâd oldu
hiçbir zemân dahı böyle
sevinmemiş
idi pes Pâdişâh eyitdi

5. sultân muhammed:

Diğer 50

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

sevinürin didi hikâyet olunur ki
Sultân Muhammed şeyhe
eylemedi kütüb-i tevârihde
mesşûrdur ki Hazret-i
Resûlullâh

6. sultân muhammed:

Diğer 51

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

pes Kostantınıyye feth oldu
Sultân Muhammed
Akşemseddinden
Ebû Eyyûbün kabr-i şerîfin
ta'yin eylemek iltimâs eyledi

7. sultân muhammed:

Diğer 52

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

geçdi Göynüke geldi âhirü'l-
emr Sultân Muhammed
Göynüke niçe yük akçe ve
bennâ gönderdi Göynükde
câmi'

8. sultân muhammed:

Diğer 54

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

Muhammed aradı bulmadı
Mezkûr Mevlânâ Sefer-şâh
diyâr-ı

'Araba çıkıdı arâzî-i

muḳaddesede gezdi enbiyâ ve
evliyâ mezâr-ı şerîflerinde sâkin
olup dergâh-ı Hâķķa tazarru'
eyledi

9. sultân muhammed:

Diğer 56

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

Muhammed Hana tokunurmuş
Sultân Muhammed
tahtına gelicek Maḥmûd Paşaya
eydür şeyh bize ḥakâret

10. sultân muhammed:

Diğer 56

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

Muhammed cevâb virdi ki ben
şeyhe ta'zîm eylemekde bi-
iẖtiyârın
Sâyir şeyhler gelüp benümle
muşâfaḥa eyledüklerinde

11. **sultān muḥammed:****Diğer 70**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

hikāyet olunur ki Akşeyḥe
Sultān Muḥammed bir miqdār
hediye
filori gönderdi şeyḥ oğulların
ıhṣār eyledi işbu altını

sultān muḥammed han:1. **sultān muḥammed han:****Diğer 47**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

Muḥammed Ḥan yigirmi bir
yaşında pādīşāh oldu bir yıldan
sonra Edirne'de 'ulemā ve
ümerāyī cem' eyledi

2. **sultān muḥammed han:****Diğer 48**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

ma'nāsını istedi cevāb virdi ki
evvelā Koştantiniyyeyi
Sultān Muḥammed Ḥan feth
eyler sonra benī-aşfar alır Beni-
aşfar

3. **sultān muḥammed han:****Diğer 48**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

kāfire yardım geldi feth olmak
ümidi kalmadı didiler Sultān
Muḥammed Ḥan veziri
Veliyyüddin oğlu Aḥmed Paşayı

4. **sultān muḥammed han:****Diğer 49**

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

salmışdı hikāyet olunur ki
Koştantiniyye feth olunduktan
sonra Akşemseddin nā-bedid
oldı Sultān Muḥammed Ḥan
aradı

5. **sultān muḥammed han:****Diğer 52**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

mezār binā eyledi ve kazup
yaparken kabir-i şerifün
kurbında bir
ayazma çıkıdı eyle olsa Sultān
Muḥammed Ḥan ve sāyir

6. **sultān muḥammed han:****Diğer 52**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

oldı pes Sultān Muḥammed Ḥan
mezār-ı şerifi yaptı ve şeyḥ için
ḥān-kāh ve tekke yaptı eyle olsa
ol tekyeyi şeyḥ kabül etmedi

7. **sultān muḥammed han:****Diğer 56**

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

daḥı şeyḥi da'vet eyleñ geldügi
zemānda kalkmañ didi pes
Sultān Muḥammed Ḥan

8. **sultān muḥammed han:****Diğer 56**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

şeyḥi da'vet eyledi şeyḥ sükün
ile vardı diline ism-i
a'zam aldı Sultān Muḥammed
Ḥan şeyḥi gördüğünleyn kalkdı

sultān muḥammed han gāzī:1. **sultān muḥammed han****gāzī:****Diğer 52**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

yine cem' olurdu didi rivāyet
olunur ki merḥūm
Sultān Muḥammed Ḥan gāzī
Koştantiniyye feth olunduktan

sultān muḥammed hana:1. **sultān muḥammed hana:-a****Diğer 56**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

Muḥammed Ḥana tokunurmuş
Sultān Muḥammed
tahtına gelecek Maḥmūd Paşaya
eydür şeyḥ bize ḥakāret

sultān muḥammed handan:1. **sultān muḥammed handan:-dan****Diğer 54**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

ḥamrdur pes bunların aḥvālī
beyne'n-nās münteşir oldu
Sultān
Muḥammed Ḥandan ḥavf idüp
her biri bir tarafa kaçdı Sultān

sultān muḥammed hanuñ:1. **sultān muḥammed hanuñ:-uñ****Diğer 42**

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

hemān eğlenmedi şihḥat
'alāmeti belürdi az zemānda
ifākat
buldı hikāyet olunur ki merḥūm
Sultān Muḥammed Ḥanuñ

2. **sultān muḥammed hanuñ:-uñ****Diğer 43**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

şeyḥün ebnāsınıñ elindedür bu
mezra'ayı
kabül eyledi Sultān Muḥammed
Ḥanuñ İslāmbol

3. **sultān muḥammed hanuñ:-uñ****Diğer 53**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmet.

Muḥammed Ḥanuñ 'ammisi
Şehzāde Ḥatun binti Sultān
Muḥammed bin Yıldırım
Bāyezid Ḥana bağışladım zirā
gāyetde

sultān muḥammed:1. **sultān muḥammed:-e****Diğer 56**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -
Fatih Sultan Mehmet.

karşu vardı ta'zîm eyledi şeyh
gıtdükden şöîra Maḥmūd Paşa
Sultān Muḥammede niçün
kalkduñuz didi Sultān

sultān murād han 'imāretine:

1. **sultān murād han**
'imāretine: -i, -n, -e-n, -e
Diğer 70
Mısra: 13
Kelime Tipi: -
Bursa'da XV. yüzyılın ilk
yarısında Sultan II. Murad
tarafından inşa ettirilen imaret.
Murādiye Külliyesi.

Akşemseddinüñ bir oğlu daḥı
Emru'llāhdur Bursada
mütemekkin
oldı Sultān Murād Han
'imāretine mütevellî oldı

sultān selīm han ibn-i süleymān hana:

1. **sultān selīm han ibn-i**
süleymān hana:-a
Diğer 70
Mısra: 24
Kelime Tipi: -
Kanuni Sultan Süleyman
oğlu Sultan Selim Han. (II.
Selim).

Mezbūr Emru'llāhuñ oğlu
Ömerdür Ömerüñ oğlu
Şemsüddin
Efendidür 'ālim ve fāzıl
kimesne idi Sultān Selīm Han
ibn-i

sultānū'l-'ārifin bāyezîd-i bestāmīnūñ:

1. **sultānū'l-'ārifin bāyezîd-i**
bestāmīnūñ:- 'nüñ-n, -üñ
Diğer 62
Mısra: 16
Kelime Tipi: -
Ebû Yezîd Tayfûr b. İsâ b.
Sürüşân (Bāyezîd-İ Bistâmî) (ö.
234/848 [?]) İlk büyük
mutasavvıflardan. İran'ın
Horasan eyaletine bağlı Bestâm
kasabasında dünyaya gelmiştir.
"Sultānū'l-'Ārifin" lakabıyla
meşhurdur.

Hâce 'Aliy-yi Erdebiliden
almışdur ammā dimişlerdür ki
eşah
oldur ki Sultānū'l-'ārifin
Bāyezîd-i Bestāmīnūñ rûhından

sülük:

1. **sülük:**
Diğer 64
Mısra: 29
Bir tarikata girme, intisap
etme ve o tarikatın gereklerini
yerine getirerek mânevî
bakımdan yol alma.

bunuñla sülük mı olur şeyhüñ
hizmetkârı ta'âm
getüricek kabûl eylemedüm alup
gitti ol gün ziyâde muḫtarib

sülük idüp:

1. **sülük idüp:-üñ**
Diğer 44
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Yola girmek II tarikata
girmek.

sülük idüp murākabe ve
müshāhedeğe şuğl idüp otururken
nâ-gāh şeyh āferin Germiyān
Türki didi ve yine sükût

sümme:

1. **sümme:**
Diğer 41
Mısra: 20
Sonra.

hılāfet virdüñ hıkmēti nedür
didiler Hācî Bayram cevāb virdi
ki
Hāzā kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimā yesme'u ve yerā
sümme ye'rifuhū ve hüm
yes'elüne min hıkmētiḥi mā ra'ā
ev

sun:

1. **şunuñ:-uñ**
Diğer 53
Mısra: 10
El uzatmak. II Yemeğe
başlamak.

şunmadı şunuñ buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanlaruñ naşibi
degül oturanlardan birisi

2. **şunmadı:-ma, -dı**

Diğer 53
Mısra: 10
El uzatmak. II Yemeğe
başlamak.

şunmadı şunuñ buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanlaruñ naşibi
degül oturanlardan birisi

sünnet:

1. **sünnet:**
Diğer 45
Mısra: 20
Hz. Muhammed'in
Müslümanlarca uyulması
gerekten sözleriyle örnek iş ve
davranışlarının tamâmı.

eyledi ve vasiyet-nāme yazdırdı
helâlleşüp veda' idüp süre-i
Yāsîn başladup sünnet

süpür:

1. **süpürülmüş:-ül, -miş**
Diğer 45
Mısra: 9
Süpürmek, temizlemek.

olunan silinmiş süpürülmüş pāk
yir ke'ennehū ol mevzi'e hiç
meyyit defn olunmamış
bulunduğı naql-i şaḥiḥ ile
tevātür

sür:

1. **sürdi:-di**
Diğer 71
Mısra: 16
Bir maddeyi bir yüzey
üzerine ince bir tabaka olarak
yaymak, dökmek, serpmek.

Kaṭṭāroğlınuñ yüzine tükürdi
Kaṭṭāroğl ol tükürüğü şaḫal
bitecek
yire sürdi irtesi şabāḥ kalkdı
gördi ol tükürük degen

süre-i yāsîn:

1. **süre-i yāsîn:**
Diğer 45
Mısra: 20
Kelime Tipi: -
Yasin suresi.

eyledi ve vasiyet-nâme yazdurdı
helâlleşüp veda' idüp süre-i
Yâsîn başladup sünnet

sûret:

1. **şûreti:-i**
Diğer 58
Mısra: 5
Görüntü.

yazmışlar ol mübarek hatt-ı
şerîfün şûreti nakl olundu
ki bu vech ile yazılmışdur
sebeb-i tahrîr ve bâ'îs-i takrîr
oldur

şûret-i 'ayn olur:

1. **şûret-i 'ayn olur:-ur**
Diğer 46
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
*Bir şeyin asıl, kendi sureti
olması. İl Birbirinden ayrılmaz
bir bütün hâline gelmek.*

Olur ehl-i bekâya şûret-i 'ayn
Hamdî ehl-i bekâ'ı yâd eyle

Ş

şâd:

1. **şâd:**
Diğer 46
Mısra: 4
Sevinçli, mutlu.

Hatıruñ yâdı ile şâd eyle
Bülbül-i bostân fâkr u fenâ

2. **şâd:**
Diğer 50
Mısra: 8
Sevinçli, mutlu.

Muhammed gâyetde şâd oldu
hiçbir zemân dahı böyle
sevinmemiş
idi pes Pâdişâh eyitdi

şâd ve hurrem:

1. **şâd ve hurrem:**
Diğer 68
Mısra: 22
Kelime Tipi: -
Mutlu ve sevinçli.

evine geldi yedi sekiz yaşında
bir oğlanuğı vardı gördi

oğlancuk şâd ve hurrem oynar
pes

şâfi 'yyü'l-mezheb:

1. **şâfi 'yyü'l-mezheb:**
Diğer 63
Mısra: 22
Şâfiî mezhebine mensup.

oldı Şâfi 'yyü'l-mezheb idi
medreseden ferâğatlarına
sebeb bu oldu ki medresenün
vakfiyyesinde şart

şagâl:

1. **şagâl:**
Diğer 72
Mısra: 1
Çakal.

bir horusu var idi bir gice ol
horusu şagâl aldı karındaşları

2. **şagâl:**
Diğer 72
Mısra: 3
Çakal.

eyitdi Hâzret-i Allâhuñ nâzlısı
geçinürsin Hırusuñı
yeyen şagâl selâmetde gezer
didiler Nûru'l-hüdâ ol şagâl

3. **şagâl:**
Diğer 72
Mısra: 3
Çakal.

eyitdi Hâzret-i Allâhuñ nâzlısı
geçinürsin Hırusuñı
yeyen şagâl selâmetde gezer
didiler Nûru'l-hüdâ ol şagâl

4. **şagâl:**
Diğer 72
Mısra: 6
Çakal.

şagâl bu olduğı neden ma'lûm
olur didiler Nûru'l-hüdâ eyitdi
karnını yaruñ yardılar Hırusuñ
bütün ayağı çıkdı hikâyet

5. **şagáluñ:-uñ**
Diğer 72
Mısra: 5
Çakal.

helâk oldu filân tağda yatur didi
ol arada hâzır olanlar âdem
gönderdiler şagáluñ ölüsün
getürdiler Hırus yeyen

şâh-bâz-ı şikârgâh-ı bekâ:

1. **şâh-bâz-ı şikârgâh-ı bekâ:**
Diğer 46
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
*Bekâ/sonsuzluk mülküne
doğru uçan yiğit, doğan.*

Şâh-bâz-ı şikârgâh-ı bekâ
A'nî nûr-ı beyâz maşrıq-ı dîn

şâ'ir:

1. **şâ'ir:**
Diğer 44
Mısra: 12
*Şiir söyleyen veya şiir
yazan kimse.*

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyan ilinde
Şeyhî adlı bir şâ'ir vardır bu
beyti ol söyledi Allâhu

2. **şâ'ir:**
Diğer 73
Mısra: 15
*Şiir söyleyen veya şiir
yazan kimse.*

üzerine koyup benüm şâ'ir
oğlum diyü oğşardı
Akşemseddin
vefât eyledüğü zemân Hamdî
Çelebi on yaşında kaldı envâ'-ı

şakîk-i belhî:

1. **şakîk-i belhî:**
Diğer 37
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
*Evliyanın büyüklerinden
olan Şakîk-i Belhî hazretleri
İbrahim Edhem'in talebesi,
Hâtîm-i Esâm'ın hocasıdır.*

Mevlânâ Celâlü'd-dîn-i Rûmî
hazretlerinin cedd-i
a'lâsıdır ve 'Abdu'r-rahmân
Şakîk-i Belhî hazretlerinin

sakk evledi:

1. **şakîk eyledi:-di**
Diğer 49
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Deyim**
Yarmak, yarık oluşturmak.

şeyhün çadırına geldi çadır
berkinmiş hançerin çıkarup
çadırı
bir mikdâr şakḳ eyledi içerti
bakdı gördi çadırın içine
döşenmiş

şām diyārında:

1. şām diyārında:-n, -da

Diğer 37

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şam ülkesi.

Akşemseddin yidi yüz toḳsan iki
tārīhinde diyār-ı Şāmda
toḡdı Babası Şeyh Hamzanun
Şām diyārında kerāmāt-ı
keşîresi

şarāb:

1. şarāb:

Diğer 54

Mısra: 11

*Bade, mey, sarhoşluk veren
içecek.*

içmege başladılar ser-ḥoş olıcak
bunlara bir kilindir şarāb
gönderdiler bunlar dahı ol şarābı
ḥoş görüp içdiler mest

2. şarābı:-ı

Diğer 54

Mısra: 12

*Bade, mey, sarhoşluk veren
içecek.*

içmege başladılar ser-ḥoş olıcak
bunlara bir kilindir şarāb
gönderdiler bunlar dahı ol şarābı
ḥoş görüp içdiler mest

sart:

1. şartdur:-dur

Diğer 44

Mısra: 19

*Olmadı başka durumların
gerçekleşmesini gerektiren şey,
koşul.*

Şeyh cevāp virüp oruçda niyet
şartdur biz ol gün
şavma niyet eylemezüz 'umūm
gafler havfindan ḥayrete düşüp

sart olunmış:

1. şart olunmış:-un, -mış

Diğer 63

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Şart olmak, kural olmak.

olunmuş ki müderris ve
müste'iddin cümle Hanīfiyyü'l-
mezheb
olalar pes bunı gördi
medreseden ferāḡat eyledi şulḥ
üzere

sa'sa'a virmiş:

1. sa'sa'a virmiş:-miş

Diğer 49

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Parlaklık, gösteriş vermek.

saçı nūr gibi sa'sa'a virmiş
mübārek saçın şakalın ve
toprağa
bulamış gözinden yaş akar sofrā
kadar yir yaş olmuş münācāt

şāzī celebi:

1. şāzī celebi:

Diğer 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Şāzī Celebi: Sadrüddin
Mūsā b. Safiyyiddin İshāk b.
Emīniddin Cebrāil Erdebīlī
(Sadreddin-İ Erdebīlī) (ö.
794/1392) Safeviyye tarikatı
şeyhi. Safeviyye tarikatının
kurucusu Safiyyüddin-i
Erdebīlī'nin çocuğu,
Hamidüddin Aksarāyī'nin
(Somuncu Baba) şeyhi.*

mine's-şeyh Şāzī Celebi ve hüve
mine's-şeyh İbrāhīm el-Başı

sebīh:

1. sebīhi:-i

Diğer 73

Mısra: 10

Benzer, denk.

oğlu vardı ol 'aşrda belki a'sār-ı
māzīye ve ātiyenün
ekşerinde nazīri belki sebīhi
gelmiş idi Cāmī ḳaddesa'llāhu

sefā'at eyleñ:

1. sefā'at eyleñ:-ñ

Diğer 69

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Birinin suçunun
bağışlanması veya dileğinin
yerine getirilmesi için aracılık
etmek.*

aḥşām eve güçle vardı bugün
şeyhün bir ādemin urdum
irişün şeyhe sefā'at eyleñ didi
şeyhe ādem vardı merhūm

sefā'at-ı nebī:

1. sefā'at-ı nebī:

Diğer 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Peygamber'den şefa'at
talebi.*

evvel gice ḥalvetde vazīfe biñ
şalāvat ve biñ lā ilāhe
illallāh iki rek'at nemāz-ı ḥācet
sefā'at-ı nebī ikinci gice

sefkatiyle nazar eylerdi:

1. sefkatiyle nazar eylerdi:-r, -di

Diğer 46

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Koruma, acıma ve
esirgeme duygusu ile karışık
olan sevgi ile bakmak.*

Olmış idi za'if ḥāzret-i pīr
Baña eylerdi sefkatiyle nazar

sehīd oldu:

1. sehīd oldu:-dı

Diğer 50

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

*Allah yolunda ve din
uğrunda savaşırken ölmek.*

tārīḥ-i hicretten ḥamse ve
şelāşine senesinde Ḥāzret-i
'Osmān

raziyallāhü te'ālā 'anhü sehīd
oldı Mu'āviye itihād eyledi

sehīd olup:

1. sehīd olup:-up

Diğer 37

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

*Allah yolunda ve din
uğrunda savaşırken ölmek.*

cedd-i a'lāsıdur Ca'fer küffār
elinde şehid olup evladı kalmadı
ve Muhammed Şihābeddīn-i
Sühreverdinün cedd-i a'lāsıdur

şehzāde:

1. şehzāde:

Diğer 70

Mısra: 24

*Padişah, hükümdar oğlu,
saltanat varisi.*

Süleymān Hana şehzāde iken
hōca oldu Ka'betullah seferinde
vefāt eyledi Akşemseddīnün bir
oğlu dahı Naşrullāhdur

şehzāde hatun binti sultān muhammed bin yıldırım

bāyezīd hana:

1. şehzāde hatun binti sultān muhammed bin yıldırım

bāyezīd hana:-a

Diğer 53

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmed

*Han'ın amcası Yıldırım Beyazıt
Han.*

Muhammed Hanuñ 'ammisi
Şehzāde Hatun binti Sultān
Muhammed bin Yıldırım
Bāyezīd Hana bağışladım zīrā
ğāyetde

şekil:

1. şeklide:-i, -n, -de

Diğer 72

Mısra: 28

Kılık, kıyafet, dış görünüş.

derviş-i seyyāh şeklide geldi
beni Bursada buldı andan
İstanbula gitdi ben Göynüke
gıtdüm İstanbuldan Göynüke

şekline girdi:

1. şekline girdi:-di

Diğer 57

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kılığına girmek;

bürünmek, ... gibi olmak.

şekline girdi dāyimā şeyhün
evinden gitmedi bir gice şeyh
yatdı

kedi ocağ başında otururdu şeyh
uyumamışdı kapunuñ

sekvā ve şikāyet kıldı:

1. sekvā ve şikāyet kıldı:-dı

Diğer 71

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yakınma ve şikāyet etmek.

sekvā ve şikāyet kıldı pes şeyh
yolda giderken
ra'd ve berğ ve zulumāt oldu
şeyh bir derede kıldı şeyhi seyl

şemsüddīn:

1. şemsüddīn:

Diğer 47

Mısra: 5

*Dinin güneşi anlamında
kişi adı.*

libāşlar geydügi ecelden
Akşemseddīn didiler ism-i
şerifleri
Muhammeddür 'Arab Ahmede
Şemsüddīn didügi gibi

2. şemsüddīn:

Diğer 47

Mısra: 6

*Dinin güneşi anlamında
kişi adı.*

Muhammede dahı Şemsüddīn
dir Feth-i Koştanınıye sene
hamse ve hamsine ve şemāne
mi'e tārīhinde merhūm Sultān

şemsüddīn efendidür:

1. şemsüddīn efendidür:-dür

Diğer 70

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Akşemseddīnzāde

*Şemseddīn Çelebi (ö. 957/1550)
Osmanlı padişahlarından II.
Selim'in hocası. Kadın divan
şairlerinin önde gelenlerinden
Hubbi (Ayşe) Hatun'un eşi.
Akşemseddīn'in dördüncü oğlu
Emrullah'ın torunu.*

Mezbūr Emru'llāhuñ oğlu
Ömerdür Ömerün oğlu
Şemsüddīn
Efendidür 'ālim ve fāzıl
kimesne idi Sultān Selīm Han
ibn-i

şemsüddīn el-'irākī:

1. şemsüddīn el-'irākī:

Diğer 60

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şemseddūn el-Irakī.

*Akşemseddīn'in Hacı Bayram-ı
Veli'den Hz. Ali'ye kadar
uzanan tarikat silsilesinde yer
almaktadır. Hakkında
kaynaklarda bilgi
bulunamamıştır.*

ve hüve mine's-şeyh Şemsüddīn
el-'Irākī ve hüve
mine's-şeyh İshāk el-Harezmī
ve hüve mine's-şeyh Ebi'l-
Hasan el-Harkānī

şenlik evlediler:

1. şenlik eylediler:-di, -ler

Diğer 48

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şenlik yapmak, eğlenmek.

büyük gemiler geldi çok 'asker
ve azuğ geldi
kâfirler şenlik eylediler pes
'ulemā ve 'ümerā cem' oldu

serā'it:

1. serā'itinden:-i, -n, -den

Diğer 45

Mısra: 8

Şartlar.

kirāmdan ba'zı cesed-i şerifin
görmek murād itdüklerinde
'ızmā ve
serā'itinden nişān ve eşer
bulamayup cesed-i mübārekleri
vaz'

şerbet:

1. şerbetler:-ler

Diğer 42

Mısra: 15

1. ilaç 2. şerbet.

eylemişler Şerbetler ma'cünlar
turmıyup düzilür Şeyh
tabīblerden şordı ki bunuñ
marażı ne marāzdur eytidiler
falān

şeref-i haseb ve neseb:

1. şeref-i haseb ve neseb:

Diğer 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Asil, şerefli soy ve sop.

te'ālā Akşemseddine

şeref-i haseb ve neseb ve envā'ı
'ulūm-ı zāhire ve

şeref-i muşāhabetleriyle:

1. şeref-i muşāhabetleriyle:-
ler, -i, -y, -le

Diğer 62

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Sohbetlerinin kıymeti.

ile muşāhabet eyledi ve irşād
üzerine oldı ve şeref-i
muşāhabetleriyle bî-hadd
tālibler hāzîz-i nefsanıyyeden
evc-i

şeref-i şöhetivle:

1. şeref-i şöhetivle:-i, -y, -le

Diğer 63

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Şerefli sohbet, mânevîyatı
büyük sohbet.*

müderislik itmişdür sonra Şeyh
Hāmidūn şeref-i şöhetivle
taḥşîl-i tarikat ve tekmi'l-i
ḥaḳîkat eyledi şöhet-i gāyetde

şerh-i akvāl-i hācî başa:

1. şerh-i akvāl-i hācî başa:

Diğer 40

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Risale-i Şerhi Akvāl-i Hacı
Bayram-ı Velî. Akşemseddin'in
mürşidi Hacı Bayram Velî'nin
tasavvufla ilgili sözlerinin şerh
edildiği Arapça bir risaledir.*

Nüriyye ikincisi Def'-i Metâ'in
üçüncüsü Risâle-i Zikrullāh
dördüncü Şerh-i Akvāl-i Hācî
Başa ya'nî Hācî Bayram beşinci

**şerh-i akvāl-i hācî başa va'nî
hācî bayram:**

1. şerh-i akvāl-i hācî başa

ya'nî hācî bayram:

Diğer 40

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Risale-i Şerhi Akvāl-i Hacı
Bayram-ı Velî. Akşemseddin'in
mürşidi Hacı Bayram Velî'nin
tasavvufla ilgili sözlerinin şerh
edildiği Arapça bir risaledir.*

şerh-i mevākıfa:

1. şerh-i mevākıfa:-a

Diğer 66

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

*Seyyid Şerif Cürçani'nin,
Adudiddin el-İcî'nin el-Mevākıf
adlı eserine yazmış olduğu şerh.*

Sa'dullāh Çelebi 'ālim-i taḥrîr
şāhib-i taḥrîr idi tefāsire
müte'allık çok taḥrîrâtı vardur
ve Şerh-i Mevākıfa ḥāşiyeye

şevk:

1. şevk:

Diğer 52

Mısra: 2

Arzu, istek, heves, neşe.

Muḥammeden 'Abduhū ve
resûlühü didi İmān lezzetin tatdı
şevk ve sefasından şabāḥ
olmadın kal'a burcına çıkdı ol
işāret

şey'en 'illāhi:

1. şey'en 'illāhi:

Diğer 53

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Allah için bir şey.

niçün naşib olmaya Bismillāh
diyüp hemān elin uzatduğı gibi
kapudan bir kimesne şey'en
'illāhi diyü

şevh:

1. şeyhler:-ler

Diğer 56

Mısra: 19

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse.*

Muḥammed cevāb virdi ki ben
şeyhe ta'zîm eylemekde bi-
ihtiyārın
Sâyir şeyhler gelüp benümle
muşāfaha eyledüklerinde

2. şeyhe:-e

Diğer 66

Mısra: 21

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse.*

vaḳitde Tebrîz vilāyetinde filān
şeyhe varasın didi pes
Akşeyh vefāt eyledi Sa'dullāh
Çelebi uyandı tālib-i Ḥaḳḳ oldı

3. şeyhe:-e

Diğer 66

Mısra: 23

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse.*

babasının diyār-ı 'Acemde
işāret eyledüğü şeyhe gitdi
bu varınca ol daḥı fevt olmuş
buldı merhūm

4. şeyhe:-e

Diğer 69

Mısra: 9

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse.*

aḥşam eve güçle vardı bugün
şeyhün bir âdemin urdum
irişün şeyhe şefâ'at eyleñ didi
şeyhe âdem vardı merhūm

5. şeyhe:-e

Diğer 69

Mısra: 9

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse.*

aḥşam eve güçle vardı bugün
şeyhün bir âdemin urdum
irişün şeyhe şefâ'at eyleñ didi
şeyhe âdem vardı merhūm

6. şeyh:

Diğer 69

Mısra: 15

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse.*

iline 'ammisi Şeyh Muḥammed
Kāzî yanına gitmek istedi
merhūm
iğn virmeydi eslemeyüp Sa'dı
gitdi pes şeyh üç kerre yâ

7. şeyhe:-e

Diğer 55

Mısra: 1

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse II İbrâhim Tennûrî.*

Sefer-şâh Ankara şehrine uğradı
şeyhe hediye bir kaftân
dikdürdi bir yüzi şûf ve bir yüzi

8. şeyhûn:-üñ

Diğer 55

Mısra: 11

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse II İbrâhim Tennûrî.*

virdi şeyhûñ bu kerâmetin
göricek Sefer-şâh şıdk ile mürid
oldı ve Şeyh İbrâhîm ol kitâba
Gülzâr diyü ad virdi Mevlânâ

9. şeyh:

Diğer 74

Mısra: 3

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse II İbrâhim Tennûrî.*

var inşaallah ben dahı varayın
didi pes şeyh dahı

10. şeyh:

Diğer 62

Mısra: 20

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse II Şeyh Hamîdüddin
Aksarayî.*

Bâyezîd Han Bursada Câmî'-i
Kebîreyi binâ idüp Şeyh Hâmîd
hazretlerinden anda olmağı
iltimâs eyledi şeyh dahı anda

11. şeyhe:-e

Diğer 40

Mısra: 16

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

olunur ki şeyhe hilâfet virilicek
geldi Begbâzârında mütemekkin
olup mescid ve degirmen yapıdı
Şeyhe tâlibler gelüp

12. şeyhe:-e

Diğer 40

Mısra: 17

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

olunur ki şeyhe hilâfet virilicek
geldi Begbâzârında mütemekkin

olup mescid ve degirmen yapıdı
Şeyhe tâlibler gelüp

13. şeyhe:-e

Diğer 41

Mısra: 12

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

eylemişlerdi lâkin hâtırından
gıtmişdi otuz yıldan soñra
Göynük
kaşabasında mütemekkin olıcağ
bir gün bir sipâhî geldi şeyhe

14. şeyhûn:-üñ

Diğer 41

Mısra: 2

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

ırak tağun üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirler El'an şeyhûñ anda ebnâsı
ve evlâdı vardur ba'de ol

15. şeyhe:-e

Diğer 42

Mısra: 4

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

etrâfında bir uvacık yapraklı ot
gösterdi işbu ot şeyhe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddîn ile Edirneye
varduk

16. şeyhe:-e

Diğer 42

Mısra: 26

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

bir kıızı marziye oldı tabibler
'ilâcından 'âciz oldı 'ilâcdan
ferâğat eylediler 'âkıbet şeyhe
mürâcâ'at eylediler Şeyh

17. şeyhûn:-üñ

Diğer 42

Mısra: 20

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

imdi siz 'ilâcın buyuruñ didiler
Şeyh 'Abdurrahîm eydür
Şeyhûñ bu cür'etinden
mütehayyir oldum Zîrâ emrâzuñ

18. şeyhe:-e

Diğer 43

Mısra: 2

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

mezra'aları virmişdi ol kerîme
dahı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh dahı bir miğdar yir
aldı El'an ol mezra'alar

19. şeyhe:-e

Diğer 43

Mısra: 11

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

eyledi pes at sâhibinüñ gönlünde
bir iktizâ zâhir oldı ki bu atı
şeyhe vire gitdükçe bu iktizâ
ziyâde oldı bî-ihtiyâr döndi atı

20. şeyhe:-e

Diğer 43

Mısra: 12

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyhe getürdi tazarru' eyleyüp
bağışladı şeyhûñ büyük oğlı
Sa'dullâh Çelebi bu ne
hikmetdür diyü sü'âl eyledi
Şeyh

21. şeyhûn:-üñ

Diğer 43

Mısra: 4

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyhûñ ebnâsınuñ elindedür bu
mezra'ayı
kabûl eyledi Sultân Muhammed
Hanûñ İslâmbol

22. şeyhûn:-üñ

Diğer 43

Mısra: 9

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nâgâh şeyhûñ ol ata meyli oldı
lâkin ol meyilden rücû' ve
istiğfâr

23. şeyhûn:-üñ

Diğer 43

Mısra: 12

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyhe getürdi tazarru' eyleyüp
bağışladı şeyhün büyük oğlu
Sa'dullâh Çelebi bu ne
hikmetdür diyü sü'âl eyledi
Şeyh

24. şeyhün:-üñ

Diğer 44

Mısra: 4

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

eyledi hâlvetten çıkdıktan
sonra şeyh hazretleri hoş-hâtır
olduğu zemânda hâlvette
olanlardan biri şeyhün âferîn

25. şeyhe:-e

Diğer 45

Mısra: 3

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

didi hikâyet olunur ki Hâcî
Bayram hazretleri şeyhe dimiş
ki
ya Kösec niçe bir riyâzet
kılursın sen bu riyâzatla nür-ı
mağz

26. şeyhe:-e

Diğer 45

Mısra: 15

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

anası şeyhe incinüp göçerin
dîrsin yine göçmezsın
didi ta'n eyledi Şeyh hemân
göçeyim imdi diyüp

27. şeyhün:-üñ

Diğer 45

Mısra: 22

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

üzre yatup teslîm-i cân-ı pāk
eyledi rahmetu'llāhi
'aleyhi rahmeten vâsi'ten
Şeyhün oğlu Hâmdî Çelebi
sebeb-i

28. şeyhe:-e

Diğer 48

Mısra: 15

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyhe gönderdi kal'a feth olmak
ve 'adüya zafer bulmak
var mıdır didi Şeyh cevâbı
virüp ümmet-i Muhammedden

29. şeyhi:-i

Diğer 48

Mısra: 26

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

'asker-i İslâma yürüyüş buyruldı
'asker hışâra
hücüm eyledi Sultân
Muhammed şeyhi da'vet eyledi
meger

30. şeyhün:-üñ

Diğer 48

Mısra: 6

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

elinden Mehdî yine feth eyler
didi Mevâlî ile çok
mübâhase eyledi 'Akıbet Sultân
Muhammed şeyhün sözine

31. şeyhe:-e

Diğer 49

Mısra: 2

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyh şüfilere ısmarlamışdı ki
benüm üzerüme hiç kimse
koymayasız Pâdişâh şeyhe
gelmevicek gâzâb eyledi kalkdı

32. şeyhe:-e

Diğer 49

Mısra: 24

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

Mağallesi diyü ad kodılar
hikâyet olunur ki kal'a feth
olunmadın
pâdişâh şeyhe baña bir du'a
öğret ki okuyayın didi

33. şeyhün:-üñ

Diğer 49

Mısra: 3

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyhün çadırına geldi çadır
berkinmiş hançerin çıkarup
çadırı
bir mikdâr şakk eyledi içerü
bakdı gördi çadırın içine
döşenmiş

34. şeyhün:-üñ

Diğer 49

Mısra: 9

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

eyler Şeyhün bu hâlini ve bu
nâlişini görüp dehşetnâk
oldı döndi makâmına geldi
kal'aya nazar eyledi gördi

35. şeyhün:-üñ

Diğer 49

Mısra: 13

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyhün ta'yin-i vakt
eyledüğünden sü'âl eylediler
cevâb virüp
karındaşum Hızır ile 'ilm-i
ledünnide Koştantınıyyenün

36. şeyhe:-e

Diğer 50

Mısra: 2

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

Sultân Muhammed şeyhe sü'âl
eyledi ki Fakîh Ahmed kimdür
aña tazarru' eyledüm Allâhu
te'âlâya yalvarsam evlâ degül

37. şeyhe:-e

Diğer 50

Mısra: 12

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

sevinürin didi hikâyet olunur ki
Sultân Muhammed şeyhe
eylemedi kütüb-i tevârihde
meştûrdur ki Hâzret-i
Resûlullâh

38. şeyhün:-üñ

Diğer 52

Mısra: 7

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

erkân-ı devlet kabir-i şerifün
üzerine geldiler kazdılar Şeyhün
didügi yapu ve taş ile yapılmış
kabir-i şerif ve ayazma zâhir

39. şeyhün:-üñ

Diğer 52

Mısra: 13

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

Ensârınun mezâr-ı şerifi kazılup
şeyhün didügi 'alâmetler
zâhir olduğu zemânda bir çoban
geldi ol kabir-i şerif budur

40. şeyhe:-e

Diğer 53

Mısra: 18

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

istemege şeyhe getürdi bu
oğlancuklara şeyh nazar kıldı
mürâkabeye vardı başın
kaldurdu büyügin ticârete iki

41. şeyhün:-üñ

Diğer 54

Mısra: 26

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

'ayne'l-yakînisı belki hâkka'l-
yakîn olmak istedi şeyhün âhir
'ömri idi gâyetde pîr-i za'îf
olmuşdı şeyh aña eyitdi

42. şeyhün:-üñ

Diğer 55

Mısra: 7

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

velâyet ise şeyhün buyurduğu
kitâbı bu kaftân işâretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyh İbrâhime bu hâl

43. şeyhün:-üñ

Diğer 55

Mısra: 9

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

ma'lûm olmuşdı Sefer-şâh
varınca şeyhün buyurduğu üzere
kitâbuñ

birkaç cüzden te'lif eylemişdi
Sefer-şâh varınca ol cüzleri

44. şeyhe:-e

Diğer 56

Mısra: 18

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

Muhammed cevâb virdi ki ben
şeyhe ta'zîm eylemekde bi-
ihtiyârın
Sâyir şeyhler gelüp benümle
muşâfağa eyledüklerinde

45. şeyhi:-i

Diğer 56

Mısra: 12

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

dağı şeyhi da'vet eyleñ geldügi
zemânda kalkmañ didi pes
Sultân Muhammed Han

46. şeyhi:-i

Diğer 56

Mısra: 14

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyhi da'vet eyledi şeyh sükûn
ile vardı diline ism-i
a'zam aldı Sultân Muhammed
Han şeyhi gördüğünleyn kalkdı

47. şeyhi:-i

Diğer 56

Mısra: 15

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyhi da'vet eyledi şeyh sükûn
ile vardı diline ism-i
a'zam aldı Sultân Muhammed
Han şeyhi gördüğünleyn kalkdı

48. şeyhün:-üñ

Diğer 56

Mısra: 4

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

didi kalkdılar şeyhün çadırına
vardılar selâm verdiler Şeyh
'aleyküm es-selâm didi lâkin
kalkmadı ta'zîm eylemedi

49. şeyhe:-e

Diğer 57

Mısra: 2

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

nemâza tırıcak şeyhe şarmaşup
tayıcuğum diyü şeyhi
incidürlerdi şeyh ol cinnî

50. şeyhe:-e

Diğer 57

Mısra: 5

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

'avrata dâyim gelme ahyânen
gel didi hikâyet olunur ki bir
cinnî şeyhe muhabbet eyledi
şeyh bi-haber iken cinnî kedi

51. şeyhi:-i

Diğer 57

Mısra: 3

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

nemâza tırıcak şeyhe şarmaşup
tayıcuğum diyü şeyhi
incidürlerdi şeyh ol cinnî

52. şeyhi:-i

Diğer 57

Mısra: 18

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

gitdi ahyânen gelür şeyhi ziyâret
kılurdi rivâyet olunur ki
bir gün şeyh şavmasından çıkıdı
şüfilere bir kilim getürün

53. şeyhün:-üñ

Diğer 57

Mısra: 6

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şekline girdi dâyimâ şeyhün
evinden gitmedi bir gice şeyh
yatdı
kedi ocağ başında otururdu şeyh
uyumamışdı kapunıñ

54. şeyhün:-üñ

Diğer 57

Mısra: 25

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

kilimi örtün didi ördiler bir
sâ'atdan sonra kalkdı meger
havâ gâyetde issi idi şüfiler
gördi şeyhün şağalında buz

55. şeyhe:-e

Diğer 60

Mısra: 25

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

Akşemseddîn yigirmi tokuz
biñini ödedi biñ akçe kalmışdı
şâhibi geldi şeyhe takâzâ eyledi
şeyh dañı birkaç gün egledi

56. şeyhün:-üñ

Diğer 60

Mısra: 27

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

virmedi ol kişi bir gün ikdâm ile
istedi şeyh ol kimesneyi
içerü da'vet eyledi şeyhün evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

57. şeyhi:-i

Diğer 61

Mısra: 14

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

anasına çağırdı gözüm gördi
şeyhün 'alemin ve şeyhi gördüm
didi halk kızuñ üstine üşdiler
gözleri görmüş buldılar

58. şeyhün:-üñ

Diğer 61

Mısra: 3

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

bu hâli gördi hayrete düşdi taşra
çıkdı ol akceyi
şeyhün öñine kodı yine aluñ
diyü zârilik eyledi 'özü

59. şeyhün:-üñ

Diğer 61

Mısra: 13

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

Akşemseddîn şüfiler ile öñinde
'alem ile ol araya uğradı

şeyhün ruñaniyyeti berekâtıyla
kızuñ gözine nûr geldi babasına

60. şeyhün:-üñ

Diğer 61

Mısra: 14

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

anasına çağırdı gözüm gördi
şeyhün 'alemin ve şeyhi gördüm
didi halk kızuñ üstine üşdiler
gözleri görmüş buldılar

61. şeyhe:-e

Diğer 63

Mısra: 6

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

kendü tarlasın şeyhe bu sizündür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleyecek melûl oldu ol derviş
eyitdi niçün melûl olursız

62. şeyhün:-üñ

Diğer 64

Mısra: 19

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

ğâlibdi bildüm ki bu hıfz u
huzûr cümle şeyhün
berekâtındandır pes halvete ve
ihyâya müdâvemet eyledüm
seksen

63. şeyhün:-üñ

Diğer 66

Mısra: 15

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

nışfu'l-leylde Edirmede şeyhün
deryâ-yı himmeti taşıdı
Sa'dullâhuñ mütâlâ'a hânesine
vardı kapudan çağırdı yâ

64. şeyhün:-üñ

Diğer 69

Mısra: 8

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

ağşam eve güçle vardı bugün
şeyhün bir âdemin urdum
irişün şeyhe şefâ'at eyleñ didi
şeyhe âdem vardı merhûm

65. şeyhün:-üñ

Diğer 70

Mısra: 18

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyhün velâyetini
tecrûbe itmek idi şeyh eyitdi yâ
Emru'llâh kötürüm

66. şeyhi:-i

Diğer 71

Mısra: 10

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şekvâ ve şikâyet kıldı pes şeyh
yolda giderken
ra'd ve berķ ve zulumât oldu
şeyh bir derede kaldı şeyhi seyl

67. şeyhün:-üñ

Diğer 71

Mısra: 22

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

bir gün Akşeyhün yedi oğlu bir
arada şeyh ile ta'âm yerlerdi
şeyh
elhamdülillâh didi şeyhün
büyük oğlu eyitdi yedi oğul bir

68. şeyh:

Diğer 35

Mısra: 12

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

tarikat reh-nümây-ı râh-ı hâkikat
nur-i meşriķ-i dîn e'nî
Şeyh Muhammed Akşemseddîn
kaddesa'llâhu sırrahü'l-'azîz

69. şeyh:

Diğer 40

Mısra: 18

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

çoğaldılar pes şeyh keşrete
düşdük diyü Begbâzârından
göçüp
İskilib kazâsında Küstağı
dimekle ma'rûf kaşabâtdan

70. şeyh:

Diğer 41

Mısra: 13

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

bir mîkdâr yir bağışladı pes şeyh
ol yirüñ üzerine vardı
göricek tebessüm eyledi Niçün
tebessüm idersiz didiler

71. şeyh:

Diğer 42

Mısra: 12

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

hısta olmuş Akşeyhüñ Edirneye
varduğın işitmişler da'vet
eylediler Şeyh ile bile vardum ol
hinde varduğ ki pâdişahuñ

72. şeyh:

Diğer 42

Mısra: 15

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

eylemişler Şerbetler ma'cûnlar
turmayup düzilür Şeyh
tabiblerden şordı ki bunuñ
marażı ne maraždur eyitdiler
falân

73. şeyh:

Diğer 42

Mısra: 17

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

marazdır Şeyh eyitdi buña
sersem 'ilacı gerekdür tabibler
eyitdiler bunuñ marażı ol
degüldür 'âkıbet tabibler
incinüp gittiler

74. şeyh:

Diğer 42

Mısra: 21

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

ahvâline temâm vâkıf olmadı
şandum pes şeyh buyurdı divât
ve kalem getürdiler yazdı edviye
getürdiler 'ilac eyledi

75. şeyh:

Diğer 42

Mısra: 26

Bir tekke veya zaviyede

*reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

bir kıızı marziye oldı tabibler
'ilâcından 'âciz oldı 'ilâcdan
ferâgat eylediler 'âkıbet şeyhe
mürâcâ'at eylediler Şeyh

76. şeyh:

Diğer 43

Mısra: 3

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

mezra'aları virmişdi ol kerime
dahı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh dahı bir mîkdâr yir
aldı El 'ân ol mezra'alar

77. şeyh:

Diğer 43

Mısra: 7

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

fethinde virdüğü mâlı ve mülki
kabûl kılmadı beyân olunsa
gerek inşallâhü te'âlâ rivâyet
olunur ki şeyh sefer üzerinde

78. şeyh:

Diğer 43

Mısra: 13

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyhe getürdi tazarru' eyleyüp
bağışladı şeyhüñ büyük oğlu
Sa'dullâh Çelebi bu ne
hikmetdür diyü sü'âl eyledi
Şeyh

79. şeyh:

Diğer 43

Mısra: 17

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

baña hizmet eyler didi rivâyet
olunur ki şeyh yidi def'a hacc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücâvir oldı hikâyet olunur ki

80. şeyh:

Diğer 43

Mısra: 19

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyh pîr-i za'îf oldukça gözinüñ
nûrı artardı gözlüğe
muhtâc olmadı sebebinden sü'âl
eylediler cevâb virüp sofra

81. şeyh:

Diğer 43

Mısra: 23

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyh birkaç şüfileriyle hâlvette
İnnî e'budullâhe fe-
tehdumunî'd-dünyâ

82. şeyh:

Diğer 44

Mısra: 2

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

sülûk idüp murâkabe ve
müşâhedeye şuğl idüp otururken
nâ-gâh şeyh âferin Germiyân
Türki didi ve yine sükût

83. şeyh:

Diğer 44

Mısra: 5

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

Germiyân Türki didüğinden
sü'âl eyledi Şeyh cevâb virüp
'âlem-i sülûkda merâtib-i
anaşırda merâtib-i eflâke 'urüc

84. şeyh:

Diğer 44

Mısra: 15

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

Şeyh karañulı hâlvet köşesinde
otururdu Zâr zâr
ağlardı yemezdi içmezdi ol
zemân 'ulemâsından biri

85. şeyh:

Diğer 44

Mısra: 19

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

Şeyh cevâb virüp oruçda niyet
şartdur biz ol gün
şavma niyet eylemezüz 'umûm
gafllet havfindan hayrete düşüp

86. şeyh:

Diğer 45

Mısra: 1

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

yemek yemezüz didi rivâyet
olunur ki şeyh bulamaç şorbasın
severdi aña meybinden sü'âl
olundu bulamaç nûr şorbasıdır

87. şeyh:

Diğer 45

Mısra: 16

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

anası şeyhe incinüp göçerin
dirsın yine göçmezsın
didi ta'n eyledi Şeyh hemân
göçeyim imdi diyüp

88. şeyh:

Diğer 48

Mısra: 16

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyhe gönderdi kal'a feth olmak
ve 'adûya zafer bulmak
var mıdır didi Şeyh cevâbı
virüp ümmet-i Muhammedden

89. şeyh:

Diğer 49

Mısra: 1

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şeyh şüfilere ısmarlamışdı ki
benüm üzerüme hiç kimse
koymayasız Pâdişâh şeyhe
gelmeyecek gâzâb eyledi kâlkıdı

90. şeyh:

Diğer 49

Mısra: 5

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

yok şâfi toprak ol toprak üzere
şeyh nemâza durup
secdeye varmış tâcı mübârek
başından yuvalanmış başınıñ aq

91. şeyh:

Diğer 49

Mısra: 25

Bir tekke veya zaviyede

*reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

Şeyh ayıtdı Yâ Fakîh Ahmed
sen himmet eyle diyüp tazarru'

92. şeyh:

Diğer 50

Mısra: 4

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

miydi didi şeyh cevâb virdi ki ol
zemânda Fakîh Ahmed
kuṭb-ıdî Allâhü te'âlâ taşarrufı
aña virmiş idi ol

93. şeyh:

Diğer 51

Mısra: 13

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

Şeyh daḥı ol kabır-i şerifi orman
arasında bulup 'aşâsın rast
Ebü Eyyûbuñ göbegi
berâberinde dikdi ta'yîn eyledi
ba'zı

94. şeyh:

Diğer 51

Mısra: 17

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

daḥı ta'yîn eyleñ didiler şeyh
yine geldi 'aşâsın yine dikdi
pes kazdılar ol gizledükleri
nişânuñ râst üzerine dikmiş

95. şeyh:

Diğer 52

Mısra: 9

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

oldı pes Sultân Muhammed Han
mezâr-ı şerifi yaptı ve şeyh için
hân-kâh ve tekke yaptı eyle olsa
ol tekyeyi şeyh kabûl eylemedi

96. şeyh:

Diğer 52

Mısra: 10

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

oldı pes Sultân Muhammed Han
mezâr-ı şerifi yaptı ve şeyh için
hân-kâh ve tekke yaptı eyle olsa
ol tekyeyi şeyh kabûl eylemedi

97. şeyh:

Diğer 52

Mısra: 20

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

soñra tarîk-i taşavvufa sâlik oldı
hazret-i şeyhe aḥkâm-ı tarîkat
her ne ise baña gösterüp irşâd
eyle didi Şeyh cevâp virdi ki

98. şeyh:

Diğer 52

Mısra: 26

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

götüre didi pâdişâh müteselli
olmadı elbetde taḥşil-i tarîkat
iderin didi ikdâm eyleyicek şeyh
kaçdı Geliboludan Anadoluya

99. şeyh:

Diğer 52

Mısra: 29

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

ve tekke yapılmag için şeyh
râzı olmadı bennâlara re'is olan

100. şeyh:

Diğer 53

Mısra: 1

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

Ebü Bekr-i Merzenî bârî çeşme
yapalum didi şeyh râzı oldı

101. şeyh:

Diğer 53

Mısra: 10

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

şunmadı şunuñ buyuruñ
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanların naşibi
degül oturanlardan birisi

102. şeyh:

Diğer 53

Mısra: 14
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

çağurdu şeyh pilavı şahibine
virûn didi virdiler hikâyet
olunur

ki Göynükde Akşemseddînün
bir tacir koşısı varıdı ol

103. şeyh:
Diğer 53
Mısra: 17
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

bâzırgânun üç oğlu ve bir kızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-hâtır olduğı vakt
oğlancukları du‘â ve himmet

104. şeyh:
Diğer 53
Mısra: 18
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

istemege şeyhe getürdi bu
oğlancuklara şeyh nazar kıldı
mürâkabeye vardı başın
kaldurdu büyügin ticârete iki

105. şeyh:
Diğer 54
Mısra: 27
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

‘ayne’l-yakînisi belki hakka’l-
yakîn olmak istedi şeyhün âhir
‘ömri idi gâyetde pîr-i za‘îf
olmuşdı şeyh aña eyitdi

106. şeyh:
Diğer 56
Mısra: 4
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

didi kalkdılar şeyhün çadırına
vardılar selâm virdiler Şeyh
‘aleyküm es-selâm didi lâkin
kalkmadı ta‘zîm eylemedi

107. şeyh:
Diğer 56
Mısra: 9
Bir tekke veya zaviyede

reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

Muhammed Hana tokunurmuş
Sultân Muhammed
tahtına gelecek Maḥmūd Paşaya
eydür şeyh bize hakâret

108. şeyh:
Diğer 56
Mısra: 14
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

şeyhi da‘vet eyledi şeyh sükûn
ile vardı diline ism-i
a‘zam aldı Sultân Muhammed
Han şeyhi gördüğünleyn kalkdı

109. şeyh:
Diğer 56
Mısra: 16
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

karşu vardı ta‘zîm eyledi şeyh
gitdükden soñra Maḥmūd Paşa
Sultân Muhammede niçün
kalkduñuz didi Sultân

110. şeyh:
Diğer 56
Mısra: 30
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

cinnî karısı geldi şeyh ile
karındaş oldu ekşer evkâtda

111. şeyh:
Diğer 57
Mısra: 1
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

gelürdi ol cinnî ‘avratun
oğlancukları vardı şeyh

112. şeyh:
Diğer 57
Mısra: 3
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

nemâza turıcağ şeyhe şarmaşup
tayıcuğum diyü şeyhi
incidürlerdi şeyh ol cinnî

113. şeyh:
Diğer 57
Mısra: 5
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

‘avrata dâyim gelme ahyânen
gel didi hikâyet olunur ki bir
cinnî şeyhe muhabbet eyledi
şeyh bî-haber iken cinnî kedi

114. şeyh:
Diğer 57
Mısra: 6
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

şekline girdi dâyimâ şeyhün
evinden gitmedi bir gice şeyh
yatdı
kedi ocağ başında otururdu şeyh
uyumamışdı kapunuñ

115. şeyh:
Diğer 57
Mısra: 7
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

şekline girdi dâyimâ şeyhün
evinden gitmedi bir gice şeyh
yatdı
kedi ocağ başında otururdu şeyh
uyumamışdı kapunuñ

116. şeyh:
Diğer 57
Mısra: 11
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

ziyâde acıkdum ta‘am vir
yiyeyin ve kapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyh kapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

117. şeyh:
Diğer 57
Mısra: 12
Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.

ta‘am dahı yokdur meger şeyh
köfte kebâbı bişürdi kebâb
demürin kapu yaruğundan
şokayın anuñla ta‘amlan didi
eyle

118. şeyh:

Diğer 57

Mısra: 14

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

eylediler şeyh bu hâli gördi
tınmadı yatdı uyudu şabâh
oldı şeyh nemâzdan fâriğ olıcak
gice işitdüğü ad ile ol kediye

119. şeyh:

Diğer 57

Mısra: 15

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

eylediler şeyh bu hâli gördi
tınmadı yatdı uyudu şabâh
oldı şeyh nemâzdan fâriğ olıcak
gice işitdüğü ad ile ol kediye

120. şeyh:

Diğer 57

Mısra: 16

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyh
eyitdi insan cinn-ile dâim bir
yerde olmak güçdür var git
ahyânen gel didi cinnî dahı

121. şeyh:

Diğer 57

Mısra: 19

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

gitdi ahyânen gelür şeyhi ziyaret
kılurdi rivâyet olunur ki
bir gün şeyh şavmasından çıktı
şüfilere bir kilim getirün

122. şeyh:

Diğer 57

Mısra: 22

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

meşhûr bir yire vardı ulu yoluñ
üzerinde şeyh oturdı
münâcât başladı bir zemândan
soñra şeyh yatdı üzerüme

123. şeyh:

Diğer 57

Mısra: 23

Bir tekke veya zaviyede

*reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

meşhûr bir yire vardı ulu yoluñ
üzerinde şeyh oturdı
münâcât başladı bir zemândan
soñra şeyh yatdı üzerüme

124. şeyh:

Diğer 57

Mısra: 26

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

toñmış şeyh ol mañalden kalkdı
eve geldi bir şüfi ol mâcerâdan
şordı şeyh cevâb virdi ki ulu yol
evvel ol kabir şâhibinüñ

125. şeyh:

Diğer 57

Mısra: 27

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

toñmış şeyh ol mañalden kalkdı
eve geldi bir şüfi ol mâcerâdan
şordı şeyh cevâb virdi ki ulu yol
evvel ol kabir şâhibinüñ

126. şeyh:

Diğer 60

Mısra: 25

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

Akşemseddin yigirmi tokuz
biñini ödedi biñ akçe kalmışdı
şâhibi geldi şeyhe takâzâ eyledi
şeyh dahı birkaç gün egledi

127. şeyh:

Diğer 60

Mısra: 26

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

virmedi ol kişi bir gün ikdâm ile
istedi şeyh ol kimesneyi
içerü da vet eyledi şeyhüñ evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

128. şeyh:

Diğer 61

Mısra: 4

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

diledi şeyh kabûl eylemedi
hikâyet olunur ki Göynükde bir
nâ-bâliğa kızcağaz geç vakit
evden taşra çıktı cinnilerün

129. şeyh:

Diğer 63

Mısra: 3

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

naql olunur ki Şeyh Hâmidüñ
dervişlerinden biri zirâ'at ehli
idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

130. şeyh:

Diğer 63

Mısra: 3

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

naql olunur ki Şeyh Hâmidüñ
dervişlerinden biri zirâ'at ehli
idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

131. şeyh:

Diğer 63

Mısra: 4

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

ekdüğü tarla oñmadı şeyh bir
gün taşra çıktı ol dervîşe bizüm
tarlamuz kangıdur diyü şordı ol
dervîş utandı

132. şeyh:

Diğer 63

Mısra: 6

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

kendü tarlasın şeyhe bu sizüñdür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleyicek melûl oldı ol dervîş
eyitdi niçün melûl olursız

133. şeyh:

Diğer 64

Mısra: 11

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

oldum şeyh eyitdi ey dervîş biz
senden dünyâ armağanı
istememiz

134. şeyh:

Diğer 64

Mısra: 31

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

oldum yarındası vâkı‘aya kâdir
olmadum şeyh eyitdi

135. şeyh:

Diğer 65

Mısra: 7

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

bu hâtırayı her ne kadar def
eylemek istedüm müyesser
olmadı
ahşâmdan sonra şeyhden bir
âdem geldi seni şeyh ister

136. şeyh:

Diğer 65

Mısra: 8

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

dedi şeyh huzûrına vardum beni
yanına da‘vet eyledi ve
elûme bir şahan çerb pilâv virdi
murâd geçe mi didi ben dağı

137. şeyh:

Diğer 66

Mısra: 12

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

Nürulhüdâ Muhammed
Hamdullah Akşeyhün büyük
oğlu
Sa‘dullah Çelebidür şeyh aña
eydürdi ‘ulûm-ı zâhiri

138. şeyh:

Diğer 66

Mısra: 20

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

zâhirün ‘aşkıydı ferâgat
eylemez didi fırsat fevt
oldı ertesi şeyh eyitdi yâ Sa‘dî
isteyüp bulmadıguñ

139. şeyh:

Diğer 68

Mısra: 17

Bir tekke veya zaviyede

*reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

yatsu nemâzı kılındı şeyh içeri
gitdi bir miqdâr zemândan
sonra içerüden haber geldi ol
huşûşdan ferâgat olundı Evhâd

140. şeyh:

Diğer 70

Mısra: 15

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

hikâyet olunur ki Akşeyh
Sultân Muhammed bir miqdâr
hediye
filori gönderdi şeyh oğulların
ihzâr eyledi işbu altunı

141. şeyh:

Diğer 70

Mısra: 19

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

şeyhün velâyetini
tecrûbe itmek idi şeyh eyitdi yâ
Emru‘llâh kötürüm

142. şeyh:

Diğer 71

Mısra: 7

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

oldı Nûru‘l-hüdâ bile giderin
didi şeyh alup gitmedi
Nûru‘l-hüdâ kapu önine çıkdı
başın açdı babasından

143. şeyh:

Diğer 71

Mısra: 9

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

şekvâ ve şikâyet kıldı pes şeyh
yolda giderken
ra‘d ve berğ ve zulumât oldı
şeyh bir dere de kaldı şeyhi seyl

144. şeyh:

Diğer 71

Mısra: 10

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

şekvâ ve şikâyet kıldı pes şeyh
yolda giderken

ra‘d ve berğ ve zulumât oldı
şeyh bir dere de kaldı şeyhi seyl

145. şeyh:

Diğer 71

Mısra: 21

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

bir gün Akşeyhün yedi oğlu bir
arada şeyh ile ta‘âm yerlerdi
şeyh
elhamdülillâh didi şeyhün
büyük oğlu eyitdi yedi oğul bir

146. şeyh:

Diğer 71

Mısra: 21

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

bir gün Akşeyhün yedi oğlu bir
arada şeyh ile ta‘âm yerlerdi
şeyh
elhamdülillâh didi şeyhün
büyük oğlu eyitdi yedi oğul bir

147. şeyh:

Diğer 71

Mısra: 23

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

yirde ta‘âm yerler aña hamd
idersiz şeyh tınmadı Nûru‘l-
hüdâ
eyitdi aña

148. şeyhden:-den

Diğer 65

Mısra: 7

*Bir tekke veya zaviyede
reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddin.*

bu hâtırayı her ne kadar def
eylemek istedüm müyesser
olmadı
ahşâmdan sonra şeyhden bir
âdem geldi seni şeyh ister

sevh ‘abdurrahim:

1. şeyh ‘abdurrahim:

Diğer 42

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Abdürrahim Karahisârî (ö.
888/1483’ten sonra), Türk
mutasavvıf ve şairi.*

imdi siz 'ilâcın buyuruñ didiler
Şeyh 'Abdurrahîm eydür
Şeyhün bu cür'etinden
mütehayyir oldum Zîrâ emrâzuñ

2. şeyh 'abdurrahîm:

Diğer 46

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Abdürrahim Karahisârî (ö.
888/1483'ten sonra), Türk
mutasavvîf ve şairi.*

halîfesi Şeyh 'Abdurrahîm geldi
bir sâ'at tamam
olmadın yetişmiş olaydum rûh-ı
şerifleri falân maķâma
varmamış

sevîh akşemseddîn:

1. şeyh akşemseddîn:

Diğer 73

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Şeyh Akşemseddîn.

Câmî hazretlerinin kemâlin
bilürler Hikâyet olunur ki
Hamdî
Çelebi anası karnında iken Şeyh
Akşemseddîn mübarek elin

sevîh bedreddinden:

1. şeyh bedreddinden:-den

Diğer 67

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Şeyh Bahâüddîn'in (ö. ?).
İsfendiyaroğulları soyundan ve
Bayramîye şeyhlerinde.
Edirne'de gömülüdür.*

kadar ta'rif ve tavşîf olunsa
andan artıktır Evâ'ilde Şeyh
Bedreddinden tamam beş yıl
ders okudı bir ders fevt
eylemedi

sevîh ebû sa'îd ebû'l-hayr:

1. şeyh ebû sa'îd ebû'l-hayr:

Diğer 59

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Ebû Saîd Fazlullâh b.
Ebi'l-Hayr Ahmed b.
Muhammed el-Meyhenî (ö.
440/1049) Tekke âdâbını tesbit
eden ve düzenlediği semâ*

*meclislerinde okuduğu âşıkane
rubâîlerle tanınan Horasanlı
mutasavvîf.*

kaddesa'llâhü esrârehüm Şeyh
Ebû Sa'îd Ebû'l-Hayr dimiş
ki

sevîh hâce 'aliy-yi erdebîliden:

1. şeyh hâce 'aliy-yi

erdebîliden:-den

Diğer 62

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Alâeddin Erdebîlî, Ebû'l-
Hasen Alâüddîn Hâce Ali b.
Sadriddin Mûsâ Erdebîlî (ö.
832/1429) Safeviyye tarikatı
şeyhlerinden. Safeviyye
tarikatının kurucusu Şeyh
Safiyüddîn-i Erdebîlî'nin
torunu ve Şeyh Sadreddîn-i
Erdebîlî'nin oğludur.*

Hâce 'Aliy-yi Erdebîliden
almışdır ammâ dimişlerdür ki
eşah
oldur ki Sultânü'l-'ârifin
Bâyezîd-i Bestâmî'nin rûhından

sevîh hâcî bayram:

1. şeyh hâcî bayram:

Diğer 63

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Hacı Bayrâm-ı Velî.
Bayramîyye tarikatının
kurucusu.*

buyurdı kim hiç dünyâmuz
olduğu yok idi 'Aceb kanğı
günâhumuzdan oldı Şeyh Hâcî
Bayram rahmetullâhi 'aleyhi

sevîh hâmid:

1. şeyh hâmid:

Diğer 62

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Somuncu Baba (ö.
815/1412) Safevî şeyhi, Hacı
Bayrâm-ı Velî'nin müşşidi, âlim.
Şeyh Hamîdüddin Aksarâyî
adıyla da bilinir.*

kapuşurlarımış ve Mevlânâ
Şemsüddîn Muhammed el-
Fenârî
anlara irâdet getürmüşdi ve Şeyh
Hâmid zâhirde tarikatı Şeyh

2. şeyh hâmid:

Diğer 62

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

*Somuncu Baba (ö.
815/1412) Safevî şeyhi, Hacı
Bayrâm-ı Velî'nin müşşidi, âlim.
Şeyh Hamîdüddin Aksarâyî
adıyla da bilinir.*

Şeyh Hâmid rahmetullâhi
'aleyhi müte'ahhîrîn meşâyihün
kibârından kim yağmalandıysa
yağmalandı ol yağmalandı ve

3. şeyh hâmid:

Diğer 62

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

*Somuncu Baba (ö.
815/1412) Safevî şeyhi, Hacı
Bayrâm-ı Velî'nin müşşidi, âlim.
Şeyh Hamîdüddin Aksarâyî
adıyla da bilinir.*

naql olunır ki Şeyh Hâmid niçe
yıl Dımışkda hânķâh-ı
Bâyezîdiyyede ol tarîķuñ
'azizlerinden birinün

sevîh hâmid bin mûsâ el-

kayserî:

1. şeyh hâmid bin mûsâ el-

kayserî:

Diğer 62

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Somuncu Baba (ö.
815/1412) Safevî şeyhi, Hacı
Bayrâm-ı Velî'nin müşşidi, âlim.
Şeyh Hamîdüddin Aksarâyî
adıyla da bilinir.*

ve biñ lâ ilâhe illallâh ve iki
rek'at nemâz-ı hâcet
ref'û'l-hicâb Şeyh Hâmid bin
Mûsâ el-Kayserî

sevîh hâmid hazretlerinden:

1. şeyh hâmid

**hazretlerinden:-ler, -ü, -n, -
den**

Diğer 62

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

*Somuncu Baba (ö.
815/1412) Safevî şeyhi, Hacı
Bayrâm-ı Velî'nin müşşidi, âlim.*

*Şeyh Hamîdüddin Aksarâyî
adıyla da bilinir.*

Bâyezîd Hân Bursada Câmî'-i
Kebîreyi binâ idüp Şeyh Hâmîd
hazretlerinden anda olmağı
iltimâs eyledi şeyh dağı anda

sevî hâmidüñ:

1. şeyh hâmidüñ:-üñ

Diğer 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Somuncu Baba (ö.

*815/1412) Safevî şeyhi, Hacı
Bayrâm-ı Velî'nin müşşidi, âlim.
Şeyh Hamîdüddin Aksarâyî
adıyla da bilinir.*

naql olunur ki Şeyh Hâmîdün
dervîşlerinden biri zîrâ'at ehli
idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

2. şeyh hâmidüñ:-üñ

Diğer 63

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Somuncu Baba (ö.

*815/1412) Safevî şeyhi, Hacı
Bayrâm-ı Velî'nin müşşidi, âlim.
Şeyh Hamîdüddin Aksarâyî
adıyla da bilinir.*

müderislik itmişdür soñra Şeyh
Hâmîdün şeref-i şöhetbiyle
taşıl-i tarikat ve tekmi-i
hakikat eyledi şöhetbi gâyetde

sevî hamza:

1. şeyh hamza:

Diğer 37

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmed'in

*hocası Akşemseddîn
Hazretleri'nin babası. Hz.
Ebubekir'in soyundan geldiği
rivayet edilir, Kurtboğan
lakabıyla tanınır.*

kazâsında mütevatır oldu kabir-i
şerîfleri andadır Rivâyet olunur
ki şeyh Hamza vefât idüp defn
olunduğı gice sırtlan

2. şeyh hamza:

Diğer 37

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmed'in

hocası Akşemseddîn

*Hazretleri'nin babası. Hz.
Ebubekir'in soyundan geldiği
rivayet edilir, Kurtboğan
lakabıyla tanınır.*

didükleri kurd geldi Kabir-i
şerîflerin açdı cism-i
mübârekin yemek istedi Şeyh
Hamza mübârek elin tâbütüdan

3. şeyh hamza:

Diğer 38

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmed'in

*hocası Akşemseddîn
Hazretleri'nin babası. Hz.
Ebubekir'in soyundan geldiği
rivayet edilir, Kurtboğan
lakabıyla tanınır.*

ezberlemişdi babası Şeyh
Hamza ile Rûma bile geldi Şeyh
Hamza vefât eyledi
Akşemseddîn tâlib-i 'ilm oldu
'Ulûm-ı

4. şeyh hamza:

Diğer 38

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmed'in

*hocası Akşemseddîn
Hazretleri'nin babası. Hz.
Ebubekir'in soyundan geldiği
rivayet edilir, Kurtboğan
lakabıyla tanınır.*

ezberlemişdi babası Şeyh
Hamza ile Rûma bile geldi Şeyh
Hamza vefât eyledi
Akşemseddîn tâlib-i 'ilm oldu
'Ulûm-ı

sevî hamzanuñ:

1. şeyh hamzanuñ:-n, -uñ

Diğer 37

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmed'in

*hocası Akşemseddîn
Hazretleri'nin babası. Hz.
Ebubekir'in soyundan geldiği
rivayet edilir, Kurtboğan
lakabıyla tanınır.*

Akşemseddîn yidi yüz toqsan iki
târihinde diyâr-ı Şâmda
toğdı Babası Şeyh Hamzanuñ
Şâm diyârında kerâmât-ı
keşîresi

sevî hamzava:

1. şeyh hamzaya:-y, -a

Diğer 38

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Fatih Sultan Mehmed'in

*hocası Akşemseddîn
Hazretleri'nin babası. Hz.
Ebubekir'in soyundan geldiği
rivayet edilir, Kurtboğan
lakabıyla tanınır.*

yunmak lâzım geldi diyüp
yudılar tâbüt içine koydılar ol
zemândan soñra Şeyh Hamzaya
Kurdboğan didiler Hâlâ ol

sevî hazretleri:

1. şeyh hazretleri:-ler, -i

Diğer 44

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir tekke veya zaviyede

*reislik eden ve müritleri bulunan
kimse. II Akşemseddîn.*

eyledi halvetden çıkdıktan
soñra şeyh hazretleri hoş-hâtır
olduğı zemânda halvetde
olanlardan biri şeyhün âferîn

sevî ibrahîm:

1. şeyh ibrahîm:

Diğer 54

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

*Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvif-şair.*

Kayseriyyede halîfemüz Şeyh

İbrâhîm seni irşâd eylesün

didi ve şu makûle bir kitâb te'lîf
eylesün didi pes Mevlânâ Sefer-
şâh

2. şeyh ibrahîm:

Diğer 55

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

*Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvif-şair.*

kitâb dağı hakîkî ve mecâzî iki
vech ile yazılsun dimişdi
Mevlânâ Sefer-şâh gönlinden
eyitdi eger Şeyh İbrâhîm şâhib-i

3. şeyh ibrahîm:

Diğer 55

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvıf-şair.

virdi şeyhüñ bu kerâmetin
göricek Sefer-şâh şıdk ile mürid
oldı ve Şeyh İbrâhîm ol kitâba
Gülzâr diyü ad virdi Mevlânâ

4. şeyh ibrahîm:

Diğer 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvıf-şair.

eşnâda Akşemseddinüñ evşâfın
işitdi Şeyh İbrâhîm bir merkebe
bindi Begbâzârında
Akşemseddine gitdi meger
Akşeyh

5. şeyh ibrahîm:

Diğer 64

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvıf-şair.

İbrâhîm eydür çünki halk tağıldı
Akşemseddin eyitdi
'acebdür hiç bir gönüm ağırır
dir kimse yokdur pes döndi

6. şeyh ibrahîm:

Diğer 64

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvıf-şair.

Akşeyh eyitdi bize ne armağan
getürdüñ Şeyh İbrâhîm
eydür ben de kemâl-i fakır
olmağın utandum mütehayyir

7. şeyh ibrahîm:

Diğer 65

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvıf-şair.

yedüm ba 'de hâlvetten ferâgat
eyle diyü baña destür virdi
soñra vakti gelicek hilâfet virdi
Şeyh İbrâhîm kendüye irâdet

8. şeyh ibrahîm:

Diğer 65

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvıf-şair.

koyardı tenevvür ile
mücâhedeyi Şeyh İbrâhîm ihdâs
eyledi
rivâyet olunur ki Şeyh İbrâhîm
Akşemseddin Hâzretleri
hâlvette

9. şeyh ibrahîm:

Diğer 65

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvıf-şair.

koyardı tenevvür ile
mücâhedeyi Şeyh İbrâhîm ihdâs
eyledi
rivâyet olunur ki Şeyh İbrâhîm
Akşemseddin Hâzretleri
hâlvette

10. şeyh ibrahîm:

Diğer 65

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvıf-şair.

zemânda Karamanoğlu gâvgâsı
vardı Şeyh İbrâhîm Tokatdan
tolaşdı bu menzillerde ittifâk
vâkı' aları olur görürler ki

11. şeyh ibrahîm:

Diğer 65

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye

tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvıf-şair.

İbrâhîm hemân ol menzilde
hâdimleri Hâce Ahmed Dedeye
bir
tennür kazdurup içine od
yağdılar ol vech ile kim işâret

12. şeyh ibrahîm:

Diğer 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvıf-şair.

şeyh İbrâhîm Bursaya geldi
Hamdiye eyitdi seni baña
gönderen
beni dañı saña gönderdi didi
imdi sen benden evvel
Kayseriyyeye

**sevîh ibrahîm bin şarrâf
hüsevin:****1. şeyh ibrahîm bin şarrâf
hüsevin:****Diğer 63**

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvıf-şair.

Şeyh İbrâhîm bin Şarrâf
Hüsevin rahmehullâh Sivasda
toğmışdur taşşil-i 'ilmi
Konyada Mevlânâ Şaru

sevîh ibrahîme:**1. şeyh ibrahîme:-e****Diğer 55**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvıf-şair.

kuñnî idi ber-vech ile dikkürdi ki
iki yüzi dañı yoz idi
Akşemseddinüñ Şeyh İbrâhîme
te'lif eylesün diyü buyurduğı

2. şeyh ibrahîme:-e**Diğer 55**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvîf-şair.

velâyet ise şeyhün buyurduğu
kitabı bu kaftân işaretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyh İbrâhîme bu hâl

3. şeyh ibrahîme:-e

Diğer 73
Mısra: 24
Kelime Tipi: -
İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvîf-şair.

babası Akşemseddini düşünde
gördi iy Hamdî şimdiden girü
âhiret yarağın eyle mürşidü's-
sâlikîn Şeyh İbrâhîme

4. şeyh ibrahîme:-e

Diğer 73
Mısra: 26
Kelime Tipi: -
İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvîf-şair.

teslîm ve irâdet getür didi
Hamdî uyandı yüregini yanar
buldı
Kayseriyyeye Şeyh İbrâhîme
gitmek tedârükünde iken nâ-gâh

şeyh ibrahîmün:

1. şeyh ibrahîmün:-üñ

Diğer 66
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
İBRÂHİM TENNÜRÎ.

Bayramiyye-Şemsiyye
tarikatının Tennûriyye kolunun
kurucusu, mutasavvîf-şair.

vâkı'ayı haber virdi Akşeyh
buyurdu kim bu 'âdeti terk
eyleme
derişlere dahı itdür Şeyh
İbrâhîmün vefâtı hicretün

şeyh muhammed akşemseddîn hazretlerinin:

1. şeyh muhammed akşemseddîn hazretlerinin:

Diğer 35
Mısra: 13
Kelime Tipi: -

Şeyh Muhammed
Akşemseddîn hazretleri.

şeyh muhammed kâzî:

1. şeyh muhammed kâzî:

Diğer 69
Mısra: 14
Kelime Tipi: -
Akşemseddîn'in torunu.

iline 'ammisi Şeyh Muhammed
Kâzî yanına gitmek istedi
merhûm
izn virmedi eslemeyüp Sa'dî
gitdi pes şeyh üç kerre yâ

şeyh muslihüddîn:

1. şeyh muslihüddîn:

Diğer 64
Mısra: 24
Kelime Tipi: -
Bayrarniyye tarikatının
Şernsiyye kolunu kuran
Akşemseddîn'in İskilip'teki
halîfesi.

'Abdurrahîm ki şâhibîn-i
Karaşîşârda yatur Vahdet-nâme
sâhibidür Şeyh Muşlihüddîn ki
Attâroğlu dimekle ma'rûfdur

şeyh sâmi:

1. şeyh sâmi:

Diğer 64
Mısra: 21
Kelime Tipi: -
Asıl adı Hamza'dır.
Hamzavi Tarikatı mensubudur.
Akşemseddîn'in halîfeleri
arasında yer almaktadır.

yedinci gice leyle-i berâtdı Şeyh
Şâmî ki adı Hamzadur
Rûma tâbi' Keskin nâm karyede
yatur Mışırloğlu

şeyh şihâbüddîn:

1. şeyh şihâbüddîn:

Diğer 37
Mısra: 5
Kelime Tipi: -

Şehâbeddin Sühreverdi (ö.
632/1234) Sühreverdiyye
tarikatının kurucusu, müfessir
ve muhaddis.

Akşemseddîn Şeyh Şihâbüddîn
ebnâsındandır Bu tertîb ile
Muhammed ibni eş-şeyh Ebû
Hafz Ömerü'l-mulâkkağ

şeyh şihâbü'd-dîn sühreverdi:

1. şeyh şihâbü'd-dîn

sühreverdi:

Diğer 74
Mısra: 30
Kelime Tipi: -
Şehâbeddin Sühreverdi (ö.
632/1234) Sühreverdiyye
tarikatının kurucusu, müfessir
ve muhaddis.

Akşemseddîn ve Şeyh Şihâbü'd-
dîn Sühreverdi

şeyh sücâ'ddîn-i karamanî:

1. şeyh sücâ'ddîn-i karamanî:

Diğer 62
Mısra: 25
Kelime Tipi: -
Şücâeddîn-i Karamanî

Hazretleri. Aslen Aksaraylı
olup, Karamânî nisbetiyle
meşhûr olmuştur. Doğum ve
vefât târihleri bilinmemekle
birlikte, Çelebi Sultan Mehmed
Han ve İkinci Murâd Han
zamanlarında yaşadığı
bilinmektedir.

ruhâniyyete erdiler Şeyh
Şücâ'ddîn-i Karamanî ve
Muzaffer
Lârendevî ve Hâcî Bayram
Ankaravî gibi ve dimişlerdür ki

şeyh zeynüddîn el-hafînün:

1. şeyh zeynüddîn el-hafînün:- n, -üñ

Diğer 39
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Ebû Bekr Zeynüddîn

Muhammed b. Muhammed b.
Muhammed el-Hâfî (ö.
838/1435) Sühreverdiyye
tarikatının Zeyniyye kolunun
kurucusu.

Horasanî'nün ve Şeyh
Zeynüddîn el-Hafî'nün işti'hârî
'âleme

sevhi:

1. şeyhî:

Diğer 44

Mısra: 12

*Şeyhi : Hekim Yusuf Sinan
olarakta bilinir. 14. yüzyılın
sonları ile 15. yüzyılın
başlarında yaşamış şair, II.
Yakup döneminde Germiyan
sarayında bulunmuştur.
Eserleri: Dîvân, Harnâme,
Hüsrev ü Şîrin.*

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyan ilinde
Şeyhî adlı bir şâ'ir vardır bu
beyti ol söyledi Allâhu

şeyhün hizmetkârı:

1. şeyhün hizmetkârı:

Diğer 64

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

*Dergâhta, tekkede çeşitli
görevlerde bulunan hizmetçiler.*

bunuñla sülûk mı olur şeyhün
hizmetkârı ta'âm
getüricek kabûl eylemedüm alup
gitti ol gün ziyâde muhtarib

sifâ:

1. şifâ:

Diğer 42

Mısra: 6

*Hastalıktan kurtulma, iyi
olma, eski sağlığına tekrar
kavuşma; ilaç, deva.*

söyleyüp zehîr marazına bende
şifâ vardır dimiş didi
hikâyet olunur ki
Akşemseddî'nün Mışırloğlu
Şeyh

şimdiden:

1. şimdiden:

Diğer 73

Mısra: 23

*İçinde bulunduğumuz
zamandan başlayarak.*

babası Akşemseddîni düşünde
gördi iy Hamdî şimdiden girtü

âhîret yarağın eyle mürşidü's-
sâlikin Şeyh İbrâhîme

şi'r:

1. şi'r:

Diğer 36

Mısra: 14

Şiir, manzume.

Şi'r

Rehî nemî borem u çäre nemî
yânem

2. şi'r:

Diğer 45

Mısra: 23

Şiir, manzume.

te'lîf-i Kıssa-i Yûsuf 'aleyhi's-
selâmda dimişdür Şi'r
Âdem oldur ki mevte kâdir olur

sis:

1. şişmiş:-miş

Diğer 69

Mısra: 19

Şişmek.

yol azdı hilâf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldı
şabâh kalkdı gördi atınuñ ayağı
şişmiş yürümez döndi eve

şol:

1. şol:

Diğer 56

Mısra: 10

"Şu" işaret sıfatı.

eyledi bârî şol köhne kürklü
şüfinüñ boynın urayın Mahmûd
Paşa dağı dürlü te'vil eyledi
güç-ile men' eyledi pâdişâhum
siz

2. şol:

Diğer 58

Mısra: 17

"Şu" işaret sıfatı.

şol vakit ki

şol kadar:

1. şol kadar:

Diğer 63

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

O kadar, o denli, öyle.

oldı 'akîbet muhabbetullâh aña
şol kadar galebe eyledi ki
istimâ'-i Kur'an kılsa ya bir
şavt-ı hasen işitse derününden
bir

sorba:

1. şorbasıdur:-s, -ı, -dur

Diğer 45

Mısra: 2

Çorba.

yemek yemezüz didi rivâyet
olunur ki şeyh bulamaç şorbasın
severdi aña meylinden sü'âl
olundu bulamaç nûr şorbasıdur

söyle yazmışlar:

1. şöyle yazmışlar:-lar

Diğer 67

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Şöyle yazmışlar.

yazmışlar dirdi kelâm-ı lağv
ağzından çıkmazdı benî âdem
yanında tınmazdı ammâ tenhâ
yirlerde ve hâlî tağlarda zâr zâr

şu:

1. şunuñ:-n, -uñ

Diğer 71

Mısra: 2

"Şu" işaret zamiri.

Meczub idi mescide giren
halkuñ paşmağların ve
pabuçların
görüp şunuñ şâhibi cennetlik
şunuñ şâhibi cehennemlik

2. şunuñ:-n, -uñ

Diğer 71

Mısra: 2

"Şu" işaret zamiri.

Meczub idi mescide giren
halkuñ paşmağların ve
pabuçların
görüp şunuñ şâhibi cennetlik
şunuñ şâhibi cehennemlik

3. şu:

Diğer 54

Mısra: 13

"Şu" işaret sıfatı.

olıcak aralarından birisi bu
mısra'ı söyledi 'Aceb mest
eyledi bizi şu kurkâfdan gelen

ķarkaf
birisi dağı eyitdi

4. şu:

Diğer 64
Mısra: 27
Su, āb.

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
temām yerdüm içerdüm
bir gün göñlüme bu geldi ki
senüñ tarīķatüñ hemān
ĥayvāniyetdür

5. su:

Diğer 72
Mısra: 11
Su, āb.

degül diyü ördtiler yine açıldı
pes artuķ örtmediler ĥalk
yağmura muhtāc olıcaķ ol ķabr-i
şerife bir miķdār su seperler

6. şu:

Diğer 54
Mısra: 29
"Şu" işaret sıfatı.

Ķayseriyyede ĥalifemüz Şeyĥ
İbrāĥīm seni irşād eylesün
didi ve şu maķüle bir kitāb te'lif
eylesün didi pes Mevlānā Sefer-
şāĥ

suğl idüp:

1. suğl idüp:-üp

Diğer 44
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Meşğūliyet || Amel, ibādāt.

sülük idüp murākabe ve
müşāhedeye suğl idüp otururken
nā-gāĥ şeyĥ āferin Germiyān
Türki didi ve yine sükūt

şürb:

1. şürb:

Diğer 39
Mısra: 21
İçecek.

itdürdi ĥattā yidi günde bir
ķaşuķ sirkeden ĥayrı nesne ekl
ve
şürb eylemez oldu Aĥlāk-ı
zemīmeden pāk olup aĥlāk-ı

T

ta:

1. ta:

Diğer 59
Mısra: 15
"Böylece, bu vesileyle"
anlamı katan zarf.

mülkümdes nesnem kalmadı ta
ĥattā sırtumdağı ĥırķa ve
ķaftan ve göñlek ve tāt ve
'imāme oğlum Pīr Muĥammede

2. tā:

Diğer 74
Mısra: 27
"Böylece, bu vesileyle"
anlamı katan zarf.

yazup giderken cem'-i
mesāyilini istiĥrāc iderlermiş
istiĥrāc
eylemedükleri mes'eleyi
yazmışlar tā istiĥrāc edince
tevaķķuf

ta'am:

1. ta'am:

Diğer 39
Mısra: 10
Yemek, aş.

eylemedi Aķşemseddīn ĥizmete
başladı ta'am vakti geldi
tekneler ile yoğurd ve buğday
şorbası getürdiler bölük bölük

2. ta'am:

Diğer 57
Mısra: 12
Yemek, aş.

ta'am dağı yoķdur meger şeyĥ
ķöfte kebābı bişürdi kebāb
demürin ķapu yaruğundan
şoķayın anuñla ta'amlan didi
eyle

3. ta'am:

Diğer 64
Mısra: 29
Yemek, aş.

bunuñla sülük mı olur şeyĥüñ
ĥizmetķarı ta'am
getüriceķ ķabül eylemedüm alup
gitti ol gün ziyāde muţtarib

4. ta'am:

Diğer 68
Mısra: 16
Yemek, aş.

vardı bir gün eyitdi ya Evĥad
filan gün aĥşam gel gice seni
Beğbāzārına göndereyin didi
Evĥad geldi ta'am yendi

5. ta'am:

Diğer 68
Mısra: 27
Yemek, aş.

Efendiye vardı ta'am yendi
nemāz ķılındı içerti gider olıcaķ

6. ta'amuñ:-uñ

Diğer 39
Mısra: 14
Yemek, aş.

ol kelbecizlere virilen ta'amuñ
yanına oturdi yemege başladı
Ĥacı Bayram bī-iĥtiyār yā kösec
beni yaķduñ didi kendü

7. ta'am:

Diğer 57
Mısra: 10
Yemek, aş.

ziyāde acıķdum ta'am vir
yiyeyin ve ķapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyĥ ķapuyı bismillāĥ ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

8. ta'amlan:-lan

Diğer 57
Mısra: 13
Yemek, aş.

ta'am dağı yoķdur meger şeyĥ
ķöfte kebābı bişürdi kebāb
demürin ķapu yaruğundan
şoķayın anuñla ta'amlan didi
eyle

9. ta'ami:-ı

Diğer 71
Mısra: 3
Yemek, aş.

dirdi Aķşemseddīn bāzār ta'amı
getürüp yedürürdi ol
mükāşefeden
men' için ĥikāyet olunur ki
Evlük diyārında bir bñnar

ta'am yerler:

1. ta'am yerler:-r, -ler

Diğer 71
Mısra: 23
Kelime Tipi: -
Yemek yemek.

yirde ta'ām yerler aña hāmd
idersiz şeyh tınmadı Nūru'l-
hūdā
eyitdi aña

ta'ām yerlerdi:

1. ta'ām yerlerdi:-r, -ler, -di

Diğer 71

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Yemek yemek.

bir gün Akşeyhün yedi oğlu bir
arada şeyh ile ta'ām yerlerdi
şeyh
elḥamdülillāh didi şeyhün
büyük oğlu eyitdi yedi oğul bir

tab':

1. tab'ina:-l, -n, -a

Diğer 38

Mısra: 21

*Huy, mizaç, karakter,
yaratılış.*

-ḳaddesallāhu sırrahu'l- 'azīz-
ḥazretleri seccāde-i irşādda
dervişler Akşemseddin tab'ın
Hācī Bayram Ḥazretleri tab'ına

2. tab'in:-in

Diğer 38

Mısra: 21

*Huy, mizaç, karakter,
yaratılış.*

-ḳaddesallāhu sırrahu'l- 'azīz-
ḥazretleri seccāde-i irşādda
dervişler Akşemseddin tab'ın
Hācī Bayram Ḥazretleri tab'ına

tābi':

1. tābi':

Diğer 64

Mısra: 22

Bağlı.

yedinci gece leyle-i berātdı Şeyh
Şāmī ki adı Ḥamzadur
Rūma tābi' Keskin nām ḳaryede
yatur Mısrıluoğlu

tabi'at:

1. tabi'atun:-ün

Diğer 65

Mısra: 2

Mizaç, huy, yaradılış.

eyledün senün tabibün seni
gözler ve senün tābi'atun bilür
senün meşrebün muḳtezāsı
budur anlarun oldur pes

tabīb:

1. tabībler:-ler

Diğer 42

Mısra: 17

Hekim, doktor.

marazdur Şeyh eyitdi buña
sersem 'ilācī gerekdür tabībler
eyitdiler bunun marazı ol
degüldür 'ākibet tabībler
incinüp gittiler

2. tabībler:-ler

Diğer 42

Mısra: 25

Hekim, doktor.

bir kıızı marziye oldı tabībler
'ilācından 'āciz oldı 'ilācdan
ferāgat eylediler 'ākibet şeyhe
mürācā'at eylediler Şeyh

3. tabīblerden:-ler, -den

Diğer 42

Mısra: 16

Hekim, doktor.

eylemişler Şerbetler ma'cūnlar
turmıyup düzilür Şeyh
tabīblerden şordı ki bunun
marazı ne marazdur eyitdiler
falān

4. tabībleri:-ler, -i

Diğer 42

Mısra: 13

Hekim, doktor.

tabībleri Süleymān
Çelebinün etrafında oturmuşlar
'ilāca mübaşeret

5. tabībün:-ün

Diğer 65

Mısra: 2

Hekim, doktor.

eyledün senün tabibün seni
gözler ve senün tābi'atun bilür
senün meşrebün muḳtezāsı
budur anlarun oldur pes

6. tabībler:-ler

Diğer 42

Mısra: 18

Hekim, doktor.

marazdur Şeyh eyitdi buña
sersem 'ilācī gerekdür tabībler
eyitdiler bunun marazı ol
degüldür 'ākibet tabībler
incinüp gittiler

tabību'l-kulüb:

1. tabību'l-kulüb:

Diğer 41

Mısra: 22

Kalplerin hekimi.

semi'ū
Rivāyet olunur ki Akşemseddin
tabību'l-kulüb 'anemrāzī'l-
'uyüb

tābi'in:

1. tābi'inden:-den

Diğer 47

Mısra: 12

*Hazret-i Peygamber'i
görenleri görüp, onlardan hadis
dinleyen kişiler.*

ḥulefā'-i rāşidinden ve
tābi'inden niçe ulular gelüp
Ḳostantınıye üzerine konup
ḥarb idüp müyesser olmadığın

tābūt:

1. tābütan:-dan

Diğer 37

Mısra: 19

*Ölü taşınan insan bedeni
boyutundaki sandık.*

didükleri ḳurd geldi Ḳabr-i
şeriflerin açdı cism-i
mübārekin yemek istedi Şeyh
Ḥamza mübārek elin tābütan

2. tābūt:

Diğer 38

Mısra: 2

*Ölü taşınan insan bedeni
boyutundaki sandık.*

kerāmeti görüp ḳurdı götürüp
mübārek elini tābūt içine
ḳoydılar yine ḳıkdı bir ehl-i
ferāset kimse ḳurda yapışmağ
ile

3. tābūt:

Diğer 38

Mısra: 4
Ölü taşınan insan bedeni
boyutundaki sandık.

yunmak lāzım geldi diyüp
yudılar tábüt içine koydılar ol
zemāndan sonra Şeyh Hamzaya
Kurdboğan didiler Hālā ol

tāc:

1. **tāc:-ı**
Diğer 49
Mısra: 6
*Tarikatlarda şeyhlerin
giydikleri başlık.*

yok sāfi toprak ol toprak üzere
şeyh nemāza durup
secdeye varmış tācı mübārek
başından yuvalanmış başının aq

2. **tāc:-ı**
Diğer 65
Mısra: 23
*Tarikatlarda şeyhlerin
giydikleri başlık.*

Akşeyh gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tācı altında bir makreme
örtünmüş tennür eylemiş

3. **tāc:**
Diğer 59
Mısra: 16
*Tarikatlarda şeyhlerin
giydikleri başlık.*

mülkümde nesnem kalmadı ta
hattā sırtumdağı hırka ve
kaftan ve gönlek ve tāc ve
‘imāme oğlum Pîr Muhammede

4. **tāclarınınuñ:-lar, -ı, -n, -uñ**
Diğer 62
Mısra: 31
*Tarikatlarda şeyhlerin
giydikleri başlık.*

hizmetinde tekmiñ-i tārīk eyledi
ve tāclarınınuñ depesindeki pul

tācir:

1. **tācir:**
Diğer 53
Mısra: 15
*Ticaretle uğraşan kimse,
tüccar.*

çağurdu şeyh pilavı sāhibine
virüñ didi virdiler hikāyet

olunur
ki Göynükde Akşemseddinüñ
bir tacir kōñsısı varıdı ol

2. **tācir:**
Diğer 55
Mısra: 21
*Ticaretle uğraşan kimse,
tüccar.*

kazāsındadır ve dağı ol zikr
olunan tācir ki Akşemseddine
üç oğlın ve bir kızın du ‘ā

tağ:

1. **tağun:-uñ**
Diğer 41
Mısra: 1
*Çevresindeki araziye göre
büyük bir çıkıntı teşkil edecek
şekilde yükselen toprak veya
kaya kütlesi, dağ.*

ırak tağun üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlük
dirler El ‘an şeyhün anda ebnası
ve evlādı vardur ba ‘de ol

2. **tağlarda:-lar, -da**
Diğer 67
Mısra: 27
*Çevresindeki araziye göre
büyük bir çıkıntı teşkil edecek
şekilde yükselen toprak veya
kaya kütlesi, dağ.*

yazmışlar dirdi kelām-ı lağv
ağzından çıkmazdı benī ādem
yanında tınmazdı ammā tenhā
yirlerde ve hālī tağlarda zār zār

3. **tağda:-da**
Diğer 72
Mısra: 4
*Çevresindeki araziye göre
büyük bir çıkıntı teşkil edecek
şekilde yükselen toprak veya
kaya kütlesi, dağ.*

helāk oldı filān tağda yatur didi
ol arada hāzır olanlar ādem
gönderdiler şağaluñ ölüsin
getürdiler Hırus yeyen

tağıl:

1. **tağıldı:-dı**
Diğer 64
Mısra: 5
Dağılmak II Savrulmak.

İbrāhım eydür çünkü halk tağıldı
Akşemseddin eyitdi

‘acebdür hiç bir gönüm ağırır
dir kimse yokdur pes döndi

2. **tağıldı:-dı**
Diğer 54
Mısra: 16
Dağılmak.

Tağıldı ‘asker-i ğussa
hücümünden anuñ şaf şaf
bu beytde kırkafdan murād
yeñiçeridür ve kırkafdan murād

3. **tağıldı:-dı**
Diğer 61
Mısra: 8
Dağılmak.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabağ oldı kız babası
anda buldı vākı ‘ay kız hikāyet
eyledi lākin kızcağazuñ iki
gözleri

tahrir:

1. **tahrir:**
Diğer 35
Mısra: 13
Yazma, kaleme alma.

hazretlerinüñ bavakzı menākıb
ve aḥvālleri tahrir ve ba ‘zı
kelimāt

2. **tahrirātı:-āt, -ı**
Diğer 66
Mısra: 26
Yazma, kaleme alma.

Sa ‘dullāh Çelebi ‘ālim-i tahrir
şāhib-i tahrir idi tefāsire
müte‘allık çok tahrirātı vardur
ve Şerh-i Mevākıfā hāşiyeye

3. **tahrirleri:-ler, -ı**
Diğer 74
Mısra: 6
Yazma, kaleme alma.

dimekle müte‘ārefdür içinde çok
tahrirleri ve tedkikleri
vardur ve Aḥmediye adlı kitāb
nazm eylemişdür ve

tahrirat-ı keşire:

1. **tahrirat-ı keşire:**
Diğer 53
Mısra: 29
Kelime Tipi: -

Çok sayıda, fazlaca yazma eser.

hem-dem oldu niçe zemân
i' tîkâdiyyât ve felsefiyyâta
muvâzabet eylediler tahrîrat-ı
keşîre ve takrîrat-ı hâzîreleri

tahrîren:

1. tahrîren:

Diğer 75

Mısra: 9

Yazılı olarak, yazı ile.

Tahrîren fî evâhir-i şehri
rebî'ü'l-evvel
Sene işeyn ve seb'în ve elf

tahsîl:

1. tahsîl:

Diğer 66

Mısra: 13

İlim edinmek, ilim öğrenmek.

okuduñ bildüñ ben âhirete
gitmedin 'ilm-i bâtını dañı tahsîl
eyle dirdi Sa'dullâh tûrmaz
'ilm-i zâhire çalışırdı bir gece

2. tahsîli:-i

Diğer 66

Mısra: 17

İlim edinmek, ilim öğrenmek.

Sa'dî gel fırsatı fevt eyleme
'ilm-i bâtınıñ üç günde tahsîli
mümkün olduğı vakit düşdi didi
Sa'dullâh Çelebi 'ilm-i

tahsîl eyledükden:

1. tahsîl eyledükden:-dük, -den

Diğer 73

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Öğrenim görmek, bir konu hakkında bilgi sahibi olmak.

dānişmend idi çok mübâhâse ve
mücâdeleleri oldı
Hamdi Çelebi 'ilm-i zâhiri tahsîl
eyledükden sonra bir gice

tahsîl evleyüp:

1. tahsîl evleyüp:-y, -üp

Diğer 39

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Öğrenim görmek, bir konu hakkında bilgi sahibi olmak.

hamîde tahsîl evleyüp

tahsîl olunmak:

1. tahsîl olunmak:-un, -mak

Diğer 74

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

Elde etmek, kazanmak.

anlar ihâta eylemişdi kesble ve
cehdle tahsîl olunmak kâbil
degüldi anlara mechûlât bi't-
tab' münkeşif olmuşdı
'Arabiyetde

tahsîl ve tekmîl eyledi:

1. tahsîl ve tekmîl eyledi:-di

Diğer 73

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Öğrenip, olgunlaştırarak tamamlamak.

'ulümü ve eşnâf-ı ma'ârifî tahsîl
ve tekmîl eyledi hattâ 'ilm-i
mûşikiyi dañı kemâl-ile bilürdi
Bursada Murâd Han ibn-i

tahsîl-i 'ilm:

1. tahsîl-i 'ilm:

Diğer 70

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

İlim öğrenmek.

Tahsîl-i 'ilm için diyâr-ı Fârise
gitdi anda vefât eyledi kabri
nâ-ma'lümdür Akşemseddînüñ
bir oğlu dañı Nuru'l-hüdâdur

tahsîl-i 'ilmi:

1. tahsîl-i 'ilmi:

Diğer 63

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

İlim öğrenmek.

Şeyh İbrâhîm bin Şarrâf
Hüseyn rahmehullâh Sivasda

toğmışdur tahsîl-i 'ilmi
Konyada Mevlânâ Şaru

tahsîl-i tarîkat:

1. tahsîl-i tarîkat:

Diğer 52

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Tarîkat eğitimi.

götüre didi pâdisâh mütesellî
olmadı elbetde tahsîl-i tarîkat
iderin didi ikdâm eyleyicek şeyh
kaçdı Geliboludan Anadoluya

2. tahsîl-i tarîkat:

Diğer 63

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Tarîkat eğitimi.

müderislik itmişdür sonra Şeyh
Hâmidüñ şeref-i şöhetbiyle
tahsîl-i tarîkat ve tekmîl-i
hakîkat eyledi şöhetî gâyetde

taht:

1. tahtına:-ı, -n, -a

Diğer 56

Mısra: 9

*Hükümdarların üzerine
oturdukları koltuk. Hükümdarlık
makâmı, hükümdarlık.*

Muhammed Hana tokunurmuş
Sultân Muhammed
tahtına gelicek Mahmûd Paşaya
eydür şeyh bize hakâret

tahzîrihi:

1. tahzîrihi:

Diğer 40

Mısra: 10

Onun uyarısı.

lev kara'a's-şahra bi-savtî
tahzîrihi le-zâbe

'ilm-i tasavvufda pes 'Arabî
risâle te'lîf eylemişdür birisi

tâ'ife:

1. tâ'ife:

Diğer 49

Mısra: 11

Tayfa, grup.

'asker-i islâmuñ öñince ak
'abâlar geymiş bir tâ'ife hışâra
koyuldılar hemân ol sâ'at kal'a
feth oldu hikâyet olunur ki

tak:

1. **taķarlar:-ar, -lar**

Diğer 39

Mısra: 4

Ṭakmak.

taķarlar cebren Anķara şehrinde
Ḥacı Bayram işigine birağurlar
nażar eyler zencirüñ ucın Ḥacı
Bayram kıddese elinde

taķāzā eyledi:

1. **taķāzā eyledi:-di**

Diğer 60

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

*(Borcunu) ödemek veya
ödetmek için birini sıkıştırma;
serzenişte bulunma, sitem.*

Aķşemseddin yigirmi tokuz
biñini ödedi biñ aķçe kalmışdı
şāhibi geldi şeyhe taķāzā eyledi
şeyh dağı birkaç gün egledi

taklîd iderdi:

1. **taķlîd iderdi:-er, -di**

Diğer 54

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Taklit etmek, öykünmek.

birisi pişhāñ tahtası üstine
çıķardı istihzā'en ḥaṭibe
taķlîd iderdi ve kendüleri
tonadurdi

takrîrat-ı hazîreleri:

1. **taķrîrat-ı ḥazîreleri:-ileri-
ler, -i**

Diğer 53

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Sakıncalı beyanlar.

hem-dem oldu niçe zemān
i'tikādiyyāt ve felsefiyyāta
muwāzabet eylediler taķrîrat-ı
keşîre ve taķrîrat-ı ḥazîreleri

takşîm iderken:

1. **taķşîm iderken:-er, -ken**

Diğer 70

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

*Bölmek, bölüştürmek,
paylaştırmak.*

size hibe kıldum didi Mezbûr
Emru'llāh zikr olunan
altını taķşîm iderken bir
mikdārın dizi altına gizledi
niyeti

takvacı:

1. **taķyacı:**

Diğer 72

Mısra: 18

Takkeci, takke yapan kişi.

dirler bir pîr vardı taķyacı idi
ehl-i Qur'ān ve şāhib-i tecvîd
kimesne idi Ḥamdî Çelebinüñ
nice yıllar hizmetinde olmuş idi

taleb eyledüm:

1. **taķeb eyledüm:-dû, -m**

Diğer 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Talep etmek, istemek.

'azābına giriftār oldu 'afv
olunmak taķeb eyledüm zārılık
kıldum Ḥaķ Te'ālā du'āmı kabûl
eyledi var cehennemden

ṭālib:

1. **ṭālibler:-ler**

Diğer 40

Mısra: 17

*İsteyen, arayan, talep ve
arzu eden (kimse); mürit.*

olunur ki şeyhe ḥilāfet virilicek
geldi Begbāzārında mütemekkin
olup mescid ve degirmen yaptı
Şeyhe ṭālibler gelüp

ṭālib-i hakk oldu:

1. **ṭālib-i ḥaķķ oldu:-dı**

Diğer 66

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

*Allah'ı isteyen, arzulayan
olmak.*

vaķitte Tebrîz vilāyetinde filān
şeyhe varasın didi pes

Aķşeyh vefāt eyledi Sa'dullāh
Çelebi uyandı ṭālib-i Ḥaķķ oldu

ṭālib-i 'ilm:

1. **ṭālib-i 'ilm:**

Diğer 38

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İlim talep eden, isteyen.

ezberlemişdi babası Şeyh
Ḥamza ile Rūma bile geldi Şeyh
Ḥamza vefāt eyledi
Aķşemseddin ṭālib-i 'ilm oldu
'Ulūm-ı

tā'lim eyler:

1. **tā'lim eyler:-r**

Diğer 65

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Öğretmek.

tennūra girmek üzerinde oturur
ve bunlara dađı def'-i kabż
içün sen dağı böyle eyle diyü
tā'lim eyler pes şeyh

ta'n eyledi:

1. **ta'n eyledi:-di**

Diğer 45

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Kınamak, ayıplamak.

anası şeyhe incinüp göçerin
dîrsin yine göçmezsın
didi ta'n eyledi Şeyh hemān
göçeyim imdi diyüp

taşaf:

1. **taşafa:-a**

Diğer 54

Mısra: 19

Ar. Taraf, yön.

ḥamrdur pes bunlaruñ aḥvāli
beyne'n-nās münteşir oldu
Sulṭān
Muḥammed Ḥandan ḥavf idüp
her biri bir taşafa kaçdı Sulṭān

ta'rif eylemege:

1. **ta'rif eylemege:**

Diğer 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tarif etmek, anlatmak, tanımlamak.

2. ta'rif eylemege:-meg, -e

Diğer 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tarif etmek, anlatmak, tanımlamak.

ta'rif eylemege kâdir ola tûrâb-ı
akdâm-ı aḥbâb-ı evliyâ e'nî

ta'rif ve tavsîf olunsâ:

1. ta'rif ve tavsîf olunsâ:

Diğer 67

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Tanımlamak, tarif edilmek ve vasıfları anlatılmak.

ḳadar ta'rif ve tavsîf olunsâ
andan artuḳdur Evâ'ilde Şeyḥ
Bedreddinden tamam beş yıl
ders okudı bir ders fevt
eylemedi

târih:

1. târihinde:-i, -n, -de

Diğer 37

Mısra: 12

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

Aḳşemseddin yidi yüz ṭoḳsan iki
târihinde diyâr-ı Şâmda
ṭoḳdı Babası Şeyḥ Ḥamzanuñ
Şâm diyârında kerâmât-ı
keşîresi

2. târihinde:-i, -n, -de

Diğer 38

Mısra: 26

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

sene tis'a ve erba'îne ve şemâne
mi'e târihinde ve diyâr-ı
'Arabda Muhammed bin el-
Ḥuseyin el-mûlakḳab bi-Şadri'l

3. târihinde:-i, -n, -de

Diğer 47

Mısra: 7

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

Muḥammede daḥı Şemsüddin
dir Feth-i Ḳoştanṭiniyye sene
ḥamse ve ḥamsîne ve şemâne
mi'e târihinde merḥûm Sultân

4. târihinde:-i, -n, -de

Diğer 50

Mısra: 7

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

feth-i Ḥâḳânî beldetün
tayyibetün ḥurûfî işâreti
muḳteżâsınca
sekiz yüz elli yedi târihinde
vâḳi' oldı ol ḥinde Sultân

5. târihinde:-i, -n, -de

Diğer 50

Mısra: 27

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

târihinde Mu'âviye aşḥâbdan ve
ḡayridan 'asker cem'
eyledi oḒı

6. târihle:-le

Diğer 53

Mısra: 7

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

iḥtiyâcî var didi pes vech-i
meşrûḥ üzere târiḥ yazdılar
mermere
ḳazdılar el'an ol çeşme ol târiḥle
mevcûddur lâkin

7. târihinde:-i, -n, -de

Diğer 67

Mısra: 13

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

ṭoḒmış ḥayâtda iken filân işde
imiş ḥâlâ rahmetde yâ 'azâbda
diyü ḥaber virürdi Mezbûr
Sa'dullâḥ sekiz yüz ṭoḳsan
târihinde

8. târihinde:-î, -n, -de

Diğer 70

Mısra: 6

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

muḥtâcdur merḥûmuñ vefâtı
ṭoḳuz yüz altı târihinde vâḳ'i
oldı

rahmetu'llâhi 'aleyhi rahmeten
vâşî'aten Aḳşemseddinüñ bir

9. târihinde:-i, -n, -de

Diğer 72

Mısra: 15

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

Hamdî Çelebi dimekle
ma'rûfdur
sekiz yüz elli üç târihinde ṭoḒdı
ṭoḳuz yüz ṭoḳuzda

10. târihinde:-i, -n, -de

Diğer 72

Mısra: 17

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

vefât eyledi ve Mevlânâ
'Abdu'r-raḥmân-ı Câmî sekiz
yüz
ṭoḳsan sekiz târihinde vefât
eyledi Göynükde Sinan Ḥalife

11. târihinde:-i, -n, -de

Diğer 74

Mısra: 17

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

muḥtâcdur ve mezbûr Hamdî
Çelebinüñ oḒı Muḥammed
Zeynü'd-din
Çelebi sekiz yüz ṭoḳsan altı
târihinde ṭoḒdı ol 'ilim ki

târiḥ düşdi:

1. târiḥ düşdi:-di

Diğer 75

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

*Tarih düşürmek. Önemli
sayılan bir olayın, çoğunlukla
nazım biçiminde söylenen
sözlerle, ebcet hesabına göre
tarihini belirtmek.*

Bu du'â târiḥ düşdi mevte
Ḳabrini Allâḥ anuñ pür-nûr ide

târiḥ yazdılar:

1. târiḥ yazdılar:-dı, -lar

Diğer 53

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Bir şeyin üzerine yapıldığı,
inşa edildiği tarihi yazmak.*

ihtiyacı var didi pes vech-i
meşrûh üzere târîh yazdılar
mermere
kâzdılar el'an ol çeşme ol târîhle
mevcûddur lâkin

târîh-i hicretten:

1. târîh-i hicretten:-den

Diğer 50

Mısra: 17

Kelime Tipi: -
Hicret tarihi.

târîh-i hicretten hamse ve
şelâşine senesinde Hâzret-i
'Osmân
raziyallâhü te'âlâ 'anhü şehîd
oldı Mu'âviye ictihâd eyledi

tarîk:

1. tarîk:

Diğer 67

Mısra: 22

Allah'a ulaşmak amacıyla
tutulan yol, İlâhî yol.

virmiş erlerden idi fuzûlât-ı
dünyâyı târik ve hâbl-ı şerî'atı
mütemessik idi dâima halkdan
'uzlet belki firâr idüp şâmit ve

2. tarîkuñ:-uñ

Diğer 62

Mısra: 30

Allah'a ulaşmak amacıyla
tutulan yol, İlâhî yol.

naql olunır ki Şeyh Hâmid niçe
yıl Dımışkda hânkâh-ı
Bâyezidiyyede ol tarîkuñ
'azîzlerinden birinñ

tarîkat:

1. tarîkatı:-ı

Diğer 62

Mısra: 14

Allah'a ulaşmak amacıyla
tutulan yol, İlâhî yol.

kapuşurlarımış ve Mevlânâ
Şemsüddin Muhammed el-
Fenârî
anlara irâdet getürmişdi ve Şeyh
Hâmid zâhirde tarîkatı Şeyh

tarîk-i bayramda:

1. tarîk-i bayramda:-da

Diğer 38

Mısra: 20

Kelime Tipi: -
Hacı Bayram Velî
tarafından XIV. yüzyıl sonu ile
XV. yüzyıl başlarında kurulan
tarîkat.

ve'l-bahrü'z-zâhirü'l-muḥakkık
Hacı Bayram
otururdu iştihâr bulmuşdı ve
tarîk-i Bayramda olan ba'zı 'ârif

tarîk-i hakka:

1. tarîk-ı hakka:-a

Diğer 70

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Hak yolu; Allah'ın emir ve
yasaklarına uymak.

Oturup halkı tarîk-ı Hakka
da'vet ve irşâd iden budur
Bunun
ahlâkı ve evşâfî ve kerâmâtı ve
hikâyâtı ayrı kitâb olmağa

tarîk-i irşâd-ı hâcî bayram:

1. tarîk-i irşâd-ı hâcî bayram:

Diğer 61

Mısra: 18

Kelime Tipi: -
Hacı Bayram yolunun
irşadı.

irşâd-ı Hâcî Bayram
kâdessa'llâhü sırrahu'l-'azîz
teheccüd
on rek'at nemâz vird-i Elif-Lam
Mim Secde ve Yâsîn ve Duḥân

tarîk-i tasavvufa:

1. tarîk-i tasavvufa:-a

Diğer 52

Mısra: 19

Kelime Tipi: -
Tasavvuf yolu.

şoñra tarîk-i tasavvufa sâlik oldı
hâzret-i şeyhe aḥkâm-ı tarîkat
her ne ise baña gösterüp irşâd
eyle didi Şeyh cevâp virdi ki

tarla:

1. tarlada:-da

Diğer 39

Mısra: 8

Tarima elverişli olan,
sınırlı ve belirli toprak parçası.

Bayramuñ burçaḳ imecesi var
imiş şüfiler tarlada burçaḳ
yolarlar imiş Akşemseddin ol
eşnâda geldi Hâcî Bayram iltifât

2. tarla:

Diğer 63

Mısra: 3

Tarima elverişli olan,
sınırlı ve belirli toprak parçası.

naql olunur ki Şeyh Hâmidüñ
dervişlerinden biri zirâ'at ehli
idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

3. tarla:

Diğer 63

Mısra: 3

Tarima elverişli olan,
sınırlı ve belirli toprak parçası.

naql olunur ki Şeyh Hâmidüñ
dervişlerinden biri zirâ'at ehli
idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

4. tarla:

Diğer 63

Mısra: 4

Tarima elverişli olan,
sınırlı ve belirli toprak parçası.

ekdügi tarla oñmadı şeyh bir
gün taşra çıkdı ol dervîşe bizüm
tarlamuz kangıdur diyü şordı ol
dervîş utandı

5. tarlamuz:-muz

Diğer 63

Mısra: 5

Tarima elverişli olan,
sınırlı ve belirli toprak parçası.

ekdügi tarla oñmadı şeyh bir
gün taşra çıkdı ol dervîşe bizüm
tarlamuz kangıdur diyü şordı ol
dervîş utandı

6. tarlasın:-sı, -n

Diğer 63

Mısra: 6

Tarima elverişli olan,
sınırlı ve belirli toprak parçası.

kendü tarlasın şeyhe bu sizüñdür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleyicek melûl oldı ol dervîş
eyitdi niçün melûl olursız

7. **tarlaya**:-y, -a

Diğer 63

Mısra: 6

*Tarıma elverişli olan,
sınırlı ve belirli toprak parçası.*

kendü tarlasın şeyhe bu sizündür
didi şeyh tarlaya nazar
eyleyecek melûl oldu ol dervîş
eyitdi niçün melûl olursız

8. **tarlaya**:-y, -a

Diğer 68

Mısra: 23

*Tarıma elverişli olan,
sınırlı ve belirli toprak parçası.*

Evhad kalkdı tarlaya çift
sürmege gitti bir sâ'at
geçmedin oğlancuk füc'eten
vefât eyledi hikâyet olunur ki
yaz

taş:-

1. **taşdı**:-dı

Diğer 66

Mısra: 15

*Artık kendini tutamamak,
kabına sığamayıp coşmak.*

nışfu'l-leylde Edirmede şeyhün
deryâ-yı himmeti taşdı
Sa'dullâhuñ mütâlâ'a hânesine
vardı kapudan çağırdı yâ

taş:

1. **taşlar**:-lar

Diğer 42

Mısra: 1

Taş, kaya.

gezdüğü yirlerde ağaçlar ve
taşlar ve otlar sâ'ir eşya ve

2. **taş:**

Diğer 52

Mısra: 8

Taş, kaya.

erkân-ı devlet kabr-i şerîfün
üzerine geldiler kazdılar Şeyhün
didüğü yapu ve taş ile yapılmış
kabr-i şerîf ve ayazma zâhir

taşarruf:

1. **taşarrufı**:-ı

Diğer 50

Mısra: 5

*Allah'ın eşyâyı ve bütün
varlıkları velilerinin emri altına*

*vermiş olması sebebiyle
velilerin olaylar ve eşyâ
üzerinde hüküm yürütmeleri ve
onları idâre etmeleri.*

miydi didi şeyh cevâb virdi ki ol
zemânda Fakîh Ahmed
kuṭb-ıdî Allâhü te'âlâ taşarrufı
aña virmiş idi ol

taşavvuf:

1. **taşavvufı**:-ı

Diğer 55

Mısra: 17

*İnsanın, Allah'ın birliğinin
zevkini bütün benliğinde
hissederek kendi iç âleminin
derinliklerine ve dış âlemin
sırlarına ermek için tâkip ettiği
düşünce ve amel sistemi.*

pes Mevlânâ Sefer-şâh taşavvufı
tekmil eyledi 'İlm-i
taşavvufda Ziyâfetü'l-İhvân bi-
Matâ'imî'l-'İrfân adlu kitâb

taşfiye-i bâtın idüp:

1. **taşfiye-i bâtın idüp**:-üp

Diğer 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Saklı olanı, içerdekini
temiz hâle getirme. II İç dünya,
ruh temizliği.*

tezkiye-i nefis ve taşfiye-i bâtın
idüp mükâşefe ve

taşnifat:

1. **taşnifatın**:-ın

Diğer 73

Mısra: 12

Eserler.

sırrahu'l-'azîz hazretlerinden
okurdu Câmî hazretlerinin
taşnifatın ve eş'ârın ve havâlin
okuyup bilen kâmiller

taşra:

1. **taşradagı**:-da, -gı

Diğer 57

Mısra: 9

Dış, dışarı, hariç yer.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
ğarîb âvâzla çağırdılar kedi
hemân kalkdı kapuya vardı
cevâb virdi ol taşradagı eyitdi

2. **taşrasında**:-s, -ın, -da

Diğer 57

Mısra: 8

Dış, dışarı, hariç yer.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
ğarîb âvâzla çağırdılar kedi
hemân kalkdı kapuya vardı
cevâb virdi ol taşradagı eyitdi

3. **taşrasında**:-s, -ın, -da

Diğer 70

Mısra: 2

Dış, dışarı, hariç yer.

mezârının taşrasında kıble
cânibindedür merhûm
Akşemseddinün bir oğlu dağı
Fazlullâhdur babasının yerine

taşra çıkdı:

1. **taşra çıkdı**:-dı

Diğer 63

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dışarı çıkmak.

ekdüğü tarla oñmadı şeyh bir
gün taşra çıkdı ol dervîşe bizüm
tarlamuz kangıdur diyü şordı ol
dervîş utandı

2. **taşra çıkdı**:-dı

Diğer 61

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dışarı çıkmak.

diledi şeyh kabûl eylemedi
hikâyet olunur ki Göynükde bir
nâ-bâlîğa kızcağaz geç vakıt
evden taşra çıkdı cinnilerün

3. **taşra çıkdı**:-dı

Diğer 61

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dışarı çıkmak.

bu hâli gördi hayrete düşdi taşra
çıkdı ol akçeyi
şeyhün öñine kodı yine aluñ
diyü zârîlik eyledi 'özü

taştîr olundu:

1. **taştîr olundu:**

Diğer 35

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Satır hâlinde yazma.

2. **taştır olundu:-un, -dı**

Diğer 35

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Satır hâlinde yazma.

ve makâlleri taştır olundu

tat:

1. **tatdı:-dı**

Diğer 52

Mısra: 1

Hoşa giden durum, lezzet, zevk.

Muhammeden ‘Abduhü ve resûlühü didi imân lezzetin tatdı şevk ve sefâsından şabâh olmadın kal’a burcına çıkdı ol işâret

tavı:

1. **taýıcuğum:-cuğ, -um**

Diğer 57

Mısra: 3

Dayı.

nemâza tırıcak şeyhe şarmaşup taýıcuğum diyü şeyhi incidürlerdi şeyh ol cinnî

ta’yîn eyledi:

1. **ta’yîn eyledi:-di**

Diğer 51

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Belirlemek.

Şeyh dağı ol kabır-i şerîfi orman arasında bulup ‘aşâsın rast Ebü Eyyûbuñ göbegi berâberinde dikdi ta’yîn eyledi ba’zı

ta’yîn eylemek:

1. **ta’yîn eylemek:-mek**

Diğer 51

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Belirlemek.

pes Koştantınıyye feth oldu Sulţân Muhammed Akşemseddinden Ebü Eyyûbuñ kabır-i şerîfin ta’yîn eylemek iltimâs eyledi

ta’yîn eyleñ:

1. **ta’yîn eyleñ:-ñ**

Diğer 51

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Belirlemek.

dağı ta’yîn eyleñ didiler şeyh yine geldi ‘aşâsın yine dikdi pes kazdılar ol gizledükleri nişânun râst üzerine dikmiş

ta’yîn olunan:

1. **ta’yîn olunan:-un, -an**

Diğer 53

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Görevlendirilmek, atanmak.

küçüğün okumaga işâret eyledi ol ticârete ta’yîn olunan maldâr oldu Hindüstâna ticârete gitti anda vefât eyledi ve ol

ta’yîn olunanun:

1. **ta’yîn olunanun:-un, -an, -unñ**

Diğer 53

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Görevlendirilmek, atanmak.

okumaga ta’yîn olunanun birisi ‘âlim ve kâmil ve zâhid ve fâzıl oldu Göynükden göçdi Bursada Orhan

ta’yîn-i vakt eyledüğinden:

1. **ta’yîn-i vakt eyledüğinden:-**

düğ, -in, -den

Diğer 49

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Vakti, zamanı belirleme II Fetih zamanını belirtmek.

şeyhün ta’yîn-i vakt eyledüğinden sü’âl eylediler cevâb virüp karındaşum Hızır ile ‘ilm-i ledünnide Koştantınıyyenün

ta’yîn-i vakt eylesün:

1. **ta’yîn-i vakt eylesün:-s, -ün**

Diğer 48

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Vakti, zamanı belirleme II Fetih zamanını belirtmek.

kanâ‘at eylemedi vezîr-i mezburı yine gönderdi ta’yîn-i vakt eylesün didi Akşemseddin murâkabeye vardı mübârek

tażarru’:

1. **tażarru’:**

Diğer 49

Mısra: 25

Yalvarıp yakarma.

Şeyh ayıtdı Yâ Fakîh Ahmed sen himmet eyle diyüp tażarru’

tażarru’ eyledi:

1. **tażarru’ eyledi:-di**

Diğer 54

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Yalvarıp yakarmak.

Muhammed aradı bulmadı Mezkûr Mevlânâ Sefer-şâh diyâr-ı ‘Araba çıkdı arâzî-i muqaddesede gezdi enbiyâ ve evliyâ mezâr-ı şerîflerinde sâkin olup dergâh-ı Hakkâ tażarru’ eyledi

tażarru’ eyledüm:

1. **tażarru’ eyledüm:-dû, -m**

Diğer 50

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yalvarıp yakarmak.

Sulţân Muhammed şeyhe sü’âl eyledi ki Fakîh Ahmed kimdür aña tażarru’ eyledüm Allâhu te’âlâya yalvarsam evlâ degül

tażarru’ eyleyüp:

1. **tażarru’ eyleyüp:-y, -üp**

Diğer 43

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yalvarıp yakarmak.

şeyhe getürdi tażarru’ eyleyüp bağışladı şeyhün büyük oğlu

Sa‘dullāh Çelebi bu ne
hikmetdür diyü sü‘āl eyledi
Şeyh

ta‘zīm eyledi:

1. ta‘zīm eyledi:-di

Diğer 56

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

Saygı göstermek, hürmet etmek.

karşu vardı ta‘zīm eyledi şeyh
gittükden sonra Maḥmūd Paşa
Sultān Muḥammede niçün
kalkduñuz didi Sultān

ta‘zīm eylemedi:

1. ta‘zīm eylemedi:-me, -di

Diğer 56

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Saygı göstermek, hürmet etmek.

didi kalkdılar şeyhün çadırına
vardılar selām verdiler Şeyh
‘aleyküm es-selām didi lākin
kalkmadı ta‘zīm eylemedi

ta‘zīm eylemekde:

1. ta‘zīm eylemekde:-mek, -de

Diğer 56

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

Saygı göstermek, hürmet etmek.

Muḥammed cevāb virdi ki ben
şeyhe ta‘zīm eylemekde bi-
ihtiyārın
Sāyir şeyhler gelüp benümle
muşāfaḥa eyledüklerinde

ta‘zīm iderse:

1. ta‘zīm iderse:-er, -se

Diğer 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Saygı göstermek, hürmet etmek.

çadırına varalum eger kalkup
bize ta‘zīm iderse biz i‘tikād
eyledüğümüz gibi degüldür eger
kalkmazsa muḥakkak velidür

tebāreke:

1. tebāreke:

Diğer 61

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Ayet**

Mülk Suresi. Kur'an-ı

Kerim'in 67. suresi.

Ha-Mim ve İnnā fetahnā ve İzā
vaḳa‘t ve Tebāreke ve
‘Amme zikr-i lā ilāhe illallāh
tefekkerü fī ‘acāyibi‘l-ḳudreti

tebdil eylemedi:

1. tebdil eylemedi:-me, -di

Diğer 50

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Değiştirmek.

sevinürin didi hikāyet olunur ki
Sultān Muḥammed şeyhe
eylemedi kütüb-i tevārīḥde
meştürdür ki Ḥazret-i
Resülullāh

tebdil oldı:

1. tebdil oldı:-di

Diğer 39

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Değiştirmek.

görür hemān bu vāḳı‘a ki gördi
ḥālī tebdil oldı döndi Ankaraya
geldi ittifaḳ Ḥacı

tebdil-i şüret idüp:

1. tebdil-i şüret idüp:-üp

Diğer 72

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Deyim**

Elbise, kılık değiştirmek.

Diyār-ı Rūma gelmedin
birbirimize mektubumuz varur
gelirdi
Diyār-ı Rūmu görmek murād
idinmiş tebdil-i şüret idüp

teberrük:

1. teberrük:-en

Diğer 62

Mısra: 12

*Mübarek görme, bereketli
addetme, uğurlu sayma.*

ve Bursada çok tırmışdur
arkasıyla ekmek getürüp
şatup şomun şomun mü‘minler
dirmiş ḥalk teberrükten

tebessüm eyledi:

1. tebessüm eyledi:-di

Diğer 41

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gülümsemek.

bir miḳdār yir bağışladı pes şeyh
ol yirün üzerine vardı
göricek tebessüm eyledi Niçün
tebessüm idersiz didiler

tebessüm iderdi:

1. tebessüm iderdi:-er, -di

Diğer 68

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gülümsemek.

ammā tenhāsında kılurdı ve
‘abüsü‘l-vech degüldi tebessüm
iderdi amma gülmeḳ şadāsı
ağzından işitilmedi evā‘ilde

tebessüm idersiz:

1. tebessüm idersiz:-er, -siz

Diğer 41

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gülümsemek.

bir miḳdār yir bağışladı pes şeyh
ol yirün üzerine vardı
göricek tebessüm eyledi Niçün
tebessüm idersiz didiler

tebriz vilāyetinde:

1. tebriz vilāyetinde:-inde-n, -de

Diğer 66

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Tebriz vilayeti.

vaḳitde Tebriz vilāyetinde filān
şeyhe varasın didi pes
Akşeyh vefāt eyledi Sa‘dullāh
Çelebi uyandı tālīb-i Ḥaḳḳ oldı

tecellı:

1. tecellı:

Diğer 40

Mısra: 2

1.Hakk'ın varlığının çeşitli

mertebelerde zuhur etmesi,
sâlikin keşf yoluyla bu zuhuru
idrak etmesi anlamında tasavvuf
terimi. 2.Sâlikin kalbine doğan
ledünnî bilgiler ve nurlar.

müşâhade ve tecellî ve fenâ-
fillâh ve bekâ-billâh ve 'ilm-i
ledünnî
ve ma'rifet-i Hâkkanî müyesser
oldı

tecrübe itmek:

1. tecrübe itmek:-mek

Diğer 70

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Denemek, yaşamak.

şeyhüñ velâyetini
tecrübe itmek idi şeyh eyitdi yâ
Emru'llâh kötürüm

tedârük:

1. tedârükünde:-i, -n, -de

Diğer 73

Mısra: 26

Tedarik, hazırlık.

teslîm ve irâdet getür didi
Hamdî uyandı yüregini yanar
buldı
Kayseriyyeye Şeyh İbrâhîme
gitmek tedârükünde iken nâ-gâh

tedkîk:

1. tedkîkleri:-ler, -i

Diğer 74

Mısra: 6

İnceleme, araştırma.

dimekle müte'ârefdür içinde çok
tahrîrleri ve tedkîkleri
vardur ve Ahmediye adlı kitâb
nazm eylemişdür ve

tedkîk ve tahkîke mâlik:

1. tedkîk ve tahkîke mâlik:

Diğer 66

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Araştırma, inceleme ve

sorgulama ruhuna sahip.

yazmışlardur tedkîk ve tahkîke
mâlik kimesne idi gâyetde eyü

tefâsîr:

1. tefâsîre:-e

Diğer 66

Mısra: 25

Kur'an tefsirleri.

Sa'dullâh Çelebi 'âlim-i tahrîr
şâhib-i tahrîr idi tefâsîre
müte'allık çok tahrîrâtı vardur
ve Şerh-i Mevâkıfa hâşiye

2. tefâsîre:-e

Diğer 74

Mısra: 4

Kur'an tefsirleri.

vardı Hamdî mürîd olup murâda
irdi Hamdî Çelebi tefâsîre
müte'allık iki cild kitâb cem'
eyledi Mecâlisü't-Tefâsîr

tefekkerü fi 'acâyibi'l-kudreti:

1. tefekkerü fi 'acâyibi'l-kudreti:

Diğer 61

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Yüce yaratıcının varlık

âlemindeki hayret verici

fiillerini tefekkür etme.

Ha-Mim ve İnnâ fetahnâ ve İzâ
vaқа't ve Tebareke ve
'Amme zikr-i lâ ilâhe illallâh
tefekkerü fi 'acâyibi'l-kudreti

tefsir-i kebîri:

1. tefsir-i kebîri:-i

Diğer 68

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İmam Fahri Razi

*tarafından kaleme alınan, asıl
adı Mefatih'ul Gayb olan büyük
Kuran tefsiridir.*

envâ'ı 'ulümâ mütâla'a kılmışdı
sonra Tefsir-i Kebîri ve
fûrû'dan Kâfiyi ihtiyâr

teheccüd:

1. teheccüd:

Diğer 61

Mısra: 18

Geceleyin kılınan nâfile

namazı.

irşâd-ı Hâcî Bayram
kâddesallâhü sırrahu'l-'azîz
teheccüd
on rek'at nemâz vird-i Elif-Lam
Mim Secde ve Yâsîn ve Duḥân

tekmîl eyledi:

1. tekmîl eyledi:-di

Diğer 53

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Öğrenmek, tamamlamak.

dirleridi cemî' 'ulüm-ı zâhireyi
tekmîl eyledi 'ilm-i
kelâma felsefiyyâta tevaḡḡul
eyledi ve kendüye akrân tokuz
kişiyle

2. tekmîl eyledi:-di

Diğer 55

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Öğrenmek, tamamlamak.

pes Mevlânâ Sefer-şâh taşavvufi
tekmîl eyledi 'İlm-i
taşavvufda Ziyâfetü'l-İhvân bi-
Maṭâ'imi'l-İrfân adlı kitâb

tekmîl-i hakîkat eyledi:

1. tekmîl-i hakîkat eyledi:-di

Diğer 63

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Allah'a erişme yolundaki
dört makamdan (şeriat, tarikat,
hakikat, mârifet) üçüncüsü olan
hakikat makamını tamamlamak.*

müderreslik itmişdür sonra Şeyh
Hâmidüñ şeref-i şohbetiyle
tahşil-i tarikat ve tekmîl-i
hakikat eyledi şohbeti gâyetde

tekmîl-i tarîk eyledi:

1. tekmîl-i tarîk eyledi:-di

Diğer 62

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

*Tasavvuf terbiyesi, eğitimi
almak.*

hizmetinde tekmîl-i tarîk eyledi
ve tâclarınuñ depesindeki pul

tekne:

1. **tekneler:-ler****Diğer 39**

Mısra: 11

Tekne; türlü işlerde kullanılmak için çoğu ağaçtan veya taştan yapılan, uzun ve geniş kap.

eylemedi Akşemseddin hizmete başladı ta'âm vakti geldi tekneler ile yoğurd ve buğday şorbası getürdiler bölük bölük

tekrār kıla:1. **tekrār kıla:-a****Diğer 55**

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Tekrar etmek, tekrarlamak.

Dimiş ol bir 'azîze burun aña var
Saña 'ilm-i ledünni kıla tekrār

tekye:1. **tekye:****Diğer 52**

Mısra: 10

Bir şeyhin liderliğinde ve idaresinde derviş grubunun bağlandığı dergâh, tekke.

oldı pes Sultân Muhammed Han mezar-ı şerifi yaptı ve şeyh için hân-kâh ve tekye yaptı eyle olsa ol tekyeyi şeyh kabûl eylemedi

2. **tekye:****Diğer 52**

Mısra: 29

Bir şeyhin liderliğinde ve idaresinde derviş grubunun bağlandığı dergâh, tekke.

ve tekye yapılmış için şeyh rāzı olmadı bennâlara re'is olan

3. **tekyeyi:-(y), -i****Diğer 52**

Mısra: 10

Bir şeyhin liderliğinde ve idaresinde derviş grubunun bağlandığı dergâh, tekke.

oldı pes Sultân Muhammed Han mezar-ı şerifi yaptı ve şeyh için hân-kâh ve tekye yaptı eyle olsa ol tekyeyi şeyh kabûl eylemedi

telef evledün:1. **telef evledün:-dü, -ñ****Diğer 48**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yok etmek, zayi etmek, telef etmek.

Pâdişâha geldiler bir şüfinün söziyle bu kadar 'asker helâk itdüdüñ ve bu deñlü hazine telef evledün hâlâ Firengistândan

telhîsü def'u'l-metâ'in:1. **telhîsü def'u'l-metâ'in:****Diğer 40**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Akşemseddin'in şeyhlik iddiasında bulunan Fâhrü'd-din'in oğlunun saldırgan sözlerine karşı yazdığı bir risaledir.

Telhîsü Def'u'l-Metâ'in ve bunlardan mâ'adâ bir Türkî risâleleri dahı vardır Maķâmât-ı Evliyâ diyü ad virmişlerdür Hikâyet

te'lif evledügi:1. **te'lif evledügi:-düg, -i****Diğer 40**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bir eser kaleme almak.

te'lif evledügi risâlelerden ma'lumdur

velev irtebe'ta iblisü fi meclisihi lenâbe

te'lif evlemişdi:1. **te'lif evlemişdi:-miş, -di****Diğer 55**

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bir eser kaleme almak.

ma'lüm olmuşdi Sefer-şâh varınca şeyhün buyurduğı üzere kitâbuñ

birkaç cüzden te'lif evlemişdi Sefer-şâh varınca ol cüzleri

2. **te'lif evlemişdi:-miş, -di****Diğer 55**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Bir eser kaleme almak.

te'lif evlemişdi Mevlânâ Sefer-şâh o ilde kâzî ve müderris olmuşdi ve kabir-i şerifleri Karaman diyârında Elmalu

te'lif evlemişdür:1. **te'lif evlemişdür:-miş, -dür****Diğer 40**

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bir eser kaleme almak.

lev kara'a's-şâhra bi-şavtı tahzîrihi le-zâbe
'ilm-i taşavvufda pes 'Arabî risâle te'lif evlemişdür birisi

te'lif evlesün:1. **te'lif evlesün:-sün****Diğer 54**

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Bir eser kaleme almak.

Kayseriyyede halîfemüz Şeyh İbrâhîm seni irşâd evlesün didi ve şu makûle bir kitâb te'lif evlesün didi pes Mevlânâ Sefer-şâh

2. **te'lif evlesün:-sün****Diğer 55**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bir eser kaleme almak.

kuţnî idi ber-vech ile dikkürdi ki iki yüzi dahı yoz idi Akşemseddinün Şeyh İbrâhîme te'lif evlesün diyü buyurduğı

temâm:1. **temâm:****Diğer 40**

Mısra: 6

Eksiksiz, tam olarak, tamamen.

'azîmi evvelinden âhîrine dek temâm hıfz eyledi ve 'ilm-i zâhirde

Akşemseddin Hazretlerinin bî-naẓîr idügi 'ilm-i taşavvufda

2. **temām:****Diğer 42**

Mısra: 21

Eksiksiz, tam olarak, tamamen.

aḥvāline temām vākıf olmadı
şandım pes şeyḥ buyurdu divāt
ve qalem getürdiler yazdı edviye
getürdiler 'ilāc eyledi

3. **temām:****Diğer 46**

Mısra: 18

Eksiksiz, tam olarak, tamamen.

ḫalīfesi Şeyḥ 'Abdurrahīm geldi
bir sā'at temām
olmadın yetişmiş olaydım rūḥ-ı
şerīfleri falān maḳāma
varmamış

4. **temām:****Diğer 64**

Mısra: 27

Eksiksiz, tam olarak, tamamen.

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
temām yerdüm içerdüm
bir gün gönlüme bu geldi ki
senüñ tarīḳatüñ hemān
ḫayvāniyetdür

5. **temām:****Diğer 67**

Mısra: 19

Eksiksiz, tam olarak, tamamen.

ḳadar ta'rīf ve tavşīf olunsa
andan artuḳdur Evā'ilde Şeyḥ
Bedreddinden temām beş yıl
ders okudu bir ders fevt
eylemedi

6. **temām:****Diğer 71**

Mısra: 17

Eksiksiz, tam olarak, tamamen.

yirlerüñ şakalı bitmiş birkaç
günden sonra temām kara
şakallu kimesne oldu bir altunlu
ḳaftān getürdi Nūru'l-ḫudānuñ

7. **temām:****Diğer 74**

Mısra: 23

Eksiksiz, tam olarak, tamamen.

ḳābil degüldi ve ceyyidü'l-ḫātt-
ıdı ve bu cevdet-i ḫātt ile
temām ḫatm-ı kelāmu'llāhı on
dört günde min evvelihī ilā

8. **temām:****Diğer 38**

Mısra: 7

Eksiksiz, tam olarak, tamamen. II Hatime, eserin bittiğini gösteren söz.

diyārda Ḳurdboğan mezārı
dimekle meşhūrdur rivāyet
olunur
ki Akşemseddin yidi yaşındaydı
temām ḫatm-ı kelāmullāhı

tenevvür ile mücāhede:1. **tenevvür ile mücāhede:**-y, -i-yi**Diğer 65**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gündüz çalışarak nefis mücadelesi yapma adap ve erkânı. (Şeyḥ İbrāhīm Tennûrî tarafından ortaya konan tarikat adabı).

ḳoyardı tenevvür ile
mücāhede Şeyḥ İbrāhīm iḥdās
eyledi
rivāyet olunur ki Şeyḥ İbrāhīm
Akşemseddin Ḥazretleri
ḫalvetde

tenhā:1. **tenhāsında:**-sı, -n, -da**Diğer 68**

Mısra: 1

Yalnız, tek başına.

ammā tenhāsında kılurdu ve
'abūsü'l-veḫ degüldi tebessüm
iderdi amma gülmek şadāsı
ağzından işitilmedi evā'ilde

tenhā virlerde:1. **tenhā yirlerde:**-de**Diğer 67**

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Kimse bulunmadığı tenha yerler.

yazmışlar dirdi kelām-ı lağv
ağzından çıkmazdı benī ādem
yanında tınmazdı ammā tenhā
yirlerde ve ḫālī ṭağlarda zār zār

tennür:1. **tennür:****Diğer 65**

Mısra: 23

Fırın, ocak, tandır.

Akşeyḥ gelür arḳasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tācı altında bir maḳreme
örtünmüş tennür eylemiş

2. **tennür:****Diğer 65**

Mısra: 27

Fırın, ocak, tandır.

İbrāhīm hemān ol menzilde
ḫādimleri Ḥāce Ahmed Dedeye
bir
tennür kazdurup içine od
yaḳdılar ol vech ile kim işāret

3. **tennūra:-a****Diğer 65**

Mısra: 24

Fırın, ocak, tandır.

tennūra girmek üzerinde oturur
ve bunlara daḫı def'-i ḳabz
içün sen daḫı böyle eyle diyü
ta'lim eyler pes şeyḥ

terbiyet bulmuşdır:1. **terbiyet bulmuşdır:**-mış, -dır**Diğer 62**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Eğitilmek.

terbiyet bulmuşdır Ḥazret-i
Hızır
muşāḫabet eylemişdür 'Āl-i
'Osmāndan Yıldırım

tergīb iderlerdi:1. **tergīb iderlerdi:**-er, -ler, -di**Diğer 38**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

İsteklendirmek.

evfāḳ görüp Akşemseddine Ḥacı
Bayramı tergīb iderlerdi
lākin Ḥacı Bayram Ḥazretleri
kes-i nefis içün ba'zı mühimmāt-
1

terk eyleme:

1. terk eyleme:-me

Diğer 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bırakmak, vazgeçmek.

vâkı' ayı haber virdi Akşeyh
buyurdu kim bu 'âdeti terk
eyleme

dervişlere dağı itdür Şeyh

İbrâhîmüñ vefâtı hicretüñ

terk evlemediler:

1. terk evlemediler:-me, -di, -ler

Diğer 73

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bırakmak, ayrılmak.

biñ akçe vireyin Rûma gelsün
didi anlar dağı Hırasan
pâdişâhı Hüseyin Baykara
hazretlerin terk evlemediler
gelmediler

tertîb:

1. tertîb:

Diğer 37

Mısra: 5

*Uygun bir sıraya, düzene
koyma, sıralama.*

Akşemseddin Şeyh Şihâbüddin
ebnâsındandır Bu tertîb ile
Muhammed ibni eş-şeyh Ebû
Hafz Ömerü'l-mulakkab

tesbîh evledük:

1. tesbîh evledük:-dü, -k

Diğer 44

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Zikretmek, anmak.

te'âlâya hoş geldi bize buyurdu
bu beyti tesbîh evledük
hikâyet olunur ki bayram gün
olıcak halk 'îyşe meşgûl
olduklarında

tesbîh iderlerdi:

1. tesbîh iderlerdi:-er, -ler, -di

Diğer 67

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Benzetmek.

diğkatin görüp meşreb-i 'âlilerin
İmâm-ı A'zam Ebû Hânîfe
meşrebine
teşbîh iderlerdi Sa'dullâh
zemânının İmâm-ı A'zamıdır

teslîm:

1. teslîm:

Diğer 73

Mısra: 25

*Teslim. II Sâlikin Hakk'ın
bütün tecellilerini gönül
rızasıyla kabul etmesi
anlamında tasavvuf terimi.*

teslîm ve irâdet getür didi

Hamdî uyandı yüregini yanar
buldu

Kayseriyyeye Şeyh İbrâhîme
gitmek tedârükünde iken nâ-gâh

teslîm-i cân-ı pâk evledi:

1. teslîm-i cân-ı pâk evledi:-di

Diğer 45

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

*Mübârek, kusursuz,
günahsız canı teslim etmek.*

üzre yatup teslîm-i cân-ı pâk
evledi rahmetu'llâhi
'aleyhi rahmeten vâsi'ten
Şeyhüñ oğlu Hamdî Çelebi
sebeb-i

tevağgûl evledi:

1. tevağgûl evledi:-di

Diğer 53

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

*Bir işle devamlı uğraşmak,
çok meşgul olmak.*

dirleridi cemî' 'ulûm-ı zâhireyi
tekmil evledi 'ilm-i
kelâma felsefiyyâta tevağgûl
evledi ve kendüye akrân tokuz
kişiyle

tevakkuף evlemişler:

1. tevakkuף evlemişler:-miş, -ler

Diğer 74

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

*Beklemek, durmak. II
Bitirmek, sona erdirmek.*

eylemişler ağıniyâyı begenmez
ve kâzıları sevmezdi fukâra
ile enîsi vardı bir kimesnenüñ
babası Hamdî ola ve ecdâdî

tevâtür bulmuşdur:

1. tevâtür bulmuşdur:-muş, -dur

Diğer 45

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Bir haberin ağızdan ağıza
geçerek yayılması, söylenti.*

bulmuşdur hikâyet olunur ki
Akşemseddin Hazretleri kutb-ı
şâhib-i taşarruf olmışdı dâimâ
dirdi ki iş bu tıfl-ı şağır oğlum

te'vil evledi:

1. te'vil evledi:-di

Diğer 56

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Yorumlamak. II Olumlu
değerlendirmek.*

evledi bârî şol köhne kürklü
şüfinüñ boynın urayın Maḥmūd
Paşa dağı dürlü te'vil evledi
güç-ile men' evledi pâdişâhum
siz

tezini'l-halka:

1. tezini'l-halka:

Diğer 35

Mısra: 9

Yaratılmışları tartmak.

kemâ kâle's şeyhü'l-Maḥfûz
rahmetullâhi 'aleyhi lâ tezini'l-
halka bi-mizânike vezin nefseke
bi-mizâni'l-mürâkibîne
'alâ tarîki'l-iḥtişâr bel 'alâ
nehc'il-iḥtişâr

tezkiye-i nefis:

1. tezkiye-i nefis:

Diğer 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Nefsi mânevî kirlerden
arındırma, emmâre
mertebesinden mutmainne
mertebesine çıkarma.*

tezkiye-i nefis ve taşfiye-i bâtın
idüp mükâşefe ve

tıbb-ı zāhiri:**1. tıbb-ı zāhiri:****Diğer 41**

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Bedensel rahatsızlıklar.

olduğu gibi tıbb-ı zāhiri dağı
hāzık idi dirler ki

ticāret:**1. ticārete:-e****Diğer 53**

Mısra: 19

*Kazanç amacıyla yürütülen
alım satım etkinliği.*

istemeğe şeyhe getirdi bu
oğlancuklara şeyh nazar kıldı
mürākabeye vardı başın
kaldurdu büyügin ticārete iki

2. ticārete:-e**Diğer 53**

Mısra: 20

*Kazanç amacıyla yürütülen
alım satım etkinliği.*

küçüğün okumaga işāret eyledi
ol ticārete ta'yin olunan maldār
oldı Hindüstāna ticārete gitti
anda vefāt eyledi ve ol

3. ticārete:-e**Diğer 53**

Mısra: 21

*Kazanç amacıyla yürütülen
alım satım etkinliği.*

küçüğün okumaga işāret eyledi
ol ticārete ta'yin olunan maldār
oldı Hindüstāna ticārete gitti
anda vefāt eyledi ve ol

tıfl-ı ferzend:**1. tıfl-ı ferzend:****Diğer 46**

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çocukların küçüğü.

Kutb-ı irşād Şeyh Şemsüddin
Tıfl-ı ferzend idüm aña bu fakır

tıfl-ı şağır:**1. tıfl-ı şağır:****Diğer 45**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Küçük çocuk.

bulmuşdur hikāyet olunur ki
Akşemseddin Hāzretleri kutb-ı
şāhib-i taşarruf olmuşdı dāimā
dirdi ki iş bu tıfl-ı şağır oğlum

tın:**1. tınmadı:-ma, -dı****Diğer 57**

Mısra: 14

*Aldırış etmek, önem
vermek, değer vermek, oralı
olmak, tepki vermek.*

eylediler şeyh bu hālī gördi
tınmadı yatdı uyudı şabāh
oldı şeyh nemāzdan fāriğ olıcak
gice işittüğü ad ile ol kediye

2. tınmadı:-ma, -dı**Diğer 69**

Mısra: 7

*Aldırış etmek, önem
vermek, değer vermek, oralı
olmak, tepki vermek.*

çıkardı çoban yine koydı āhır ol
çoban merhūmı bilmeyüp
çevgānla urdı merhūm tınmadı
hemān döndi pes çoban

3. tınmadı:-ma, -dı**Diğer 71**

Mısra: 23

*Ses çıkarmak, bir şey
söylemek.*

yirde ta'ām yerler aña hāmd
idersiz şeyh tınmadı Nūru'l-
hūdā
eyitdi aña

4. tınmazdı:-maz, -dı**Diğer 67**

Mısra: 27

*Aldırış etmek, önem
vermek, değer vermek, oralı
olmak, tepki vermek.*

yazmışlar dirdi kelām-ı lağv
ağzından çıkmazdı benī ādem
yanında tınmazdı ammā tenhā
yirlerde ve hālī tağlarda zār zār

tis'a ve erba'ine ve semāne**mi'e:****1. tis'a ve erba'ine ve semāne****Diğer 38**

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

*H. Sekiz yüz kırk (840), M.
1436.*

sene tis'a ve erba'ine ve semāne
mi'e tārīhinde ve diyar-ı
'Arabda Muḥammed bin el-
Hüseyn el-mūlakḫab bi-Şadri'l

toğ:**1. toğdı:-dı****Diğer 37**

Mısra: 13

Doğmak, dünyaya gelmek.

Akşemseddin yidi yüz toḫsan iki
tārīhinde diyār-ı Şāmda
toğdı Babası Şeyh Hānzānuñ
Şām diyārında kerāmāt-ı
keşiresi

2. toğdı:-dı**Diğer 69**

Mısra: 26

Doğmak, dünyaya gelmek.

şehr-i zi'l-hiccesinūñ on yedinci
gün cum'a gün toğdı ve
toḫuz yüz kırk beş recebinūñ on
yedinci gün işneyn günü vefāt

3. toğdı:-dı**Diğer 74**

Mısra: 17

Doğmak, dünyaya gelmek.

muhtācdur ve mezbūr Hāmdī
Çelebinūñ oğlu Muḥammed
Zeynū'd-din
Çelebi sekiz yüz toḫsan altı
tārīhinde toğdı ol 'ilim ki

4. toğdı:-dı**Diğer 72**

Mısra: 15

Doğmak, dünyaya gelmek.

Hamdī Çelebi dimekle
ma'rūfdur
sekiz yüz elli üç tārīhinde toğdı
toḫuz yüz toḫuzda

5. toğmış:-mış**Diğer 67**

Mısra: 12

Doğmak, dünyaya gelmek.

toğmış hayātda iken filān işde
imiş hālā rahmetde yā 'azābda
diyü haber virürdi Mezbūr

Sa‘dullāh sekiz yüz toḡsan
tārīhinde

6. **toḡmıřdur**:-mış, -dur
Diğer 63
Mısra: 19
Doḡmak, dünyaya gelmek.

Şeyḫ İbrāhīm bin Şarrāf
Hüseyn rahmehullāh Sivasda
toḡmıřdur taḡşil-i ‘ilmi
Konyada Mevlānā Şaru

tokat:

1. **toḡatdan**:-dan
Diğer 65
Mısra: 20
Tokat şehri.

zemānda Karamanoḡlı ḡavḡası
vardı Şeyḫ İbrāhīm Toḡatdan
toḡařdı bu menzillerde ittifāk
vākı‘aları olur görürler ki

toksan:

1. **toḡsan:**
Diğer 55
Mısra: 26
Doksan.

eyledi ‘ākābet Allāh sübhānehū
ve te‘ālā aña dört oḡul
rūzī kıldı kimi toḡsan ve kimi
yüz yaşında vefāt eyledi

toksan biñ:

1. **toḡsan biñ:**
Diğer 60
Mısra: 21
Kelime Tipi: -
Doksan Bin (90000) sayısı.

gözedüp muntazırlar idi
Akşemseddin nā-gāh çıka geldi
Hācı
Bayramuñ borcından sü‘āl
eyledi toḡsan biñ akçe borcu
çıkdı

tokun:

1. **toḡkunurmıř**:-ur, -mış
Diğer 56
Mısra: 8
Dokunmak, değmek.

Muḡammed Hana toḡkunurmıř
Sultān Muḡammed
taḡtına gelicek Maḡmūd Pařaya
eydür şeyḫ bize ḡakāret

tokuz:

1. **toḡuz:**
Diğer 53
Mısra: 27
Dokuz sayı sıfatı.

dirleridi cemī‘ ‘ulūm-ı zāhireyi
tekmil eyledi ‘ilm-i
kelāma felsefiyyāta tevaḡḡul
eyledi ve kendüye akrān toḡuz
kişiyle

tokuz yüz altı:

1. **toḡuz yüz altı:**
Diğer 70
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
*H. 906; M. 1500/1501
senesi.*

muḡtācdur merḡumuñ vefātı
toḡuz yüz altı tārīhinde vāk‘i
oldı
rahmetu‘llāhi ‘aleyhi rahmeten
vāři‘aten Akşemseddinüñ bir

tokuz yüz kırk beş recebinüñ on yedinci gün isneyn günü:

1. **toḡuz yüz kırk beş
recebinüñ on yedinci gün
isneyn günü:**
Diğer 69
Mısra: 27
Kelime Tipi: -
*H. 945 Recebinin 17. günü
Pazartesi. II M. 7 Aralık 1538.*

şehr-i zi‘l-hiccesinüñ on yedinci
gün cum‘a gün toḡdı ve
toḡuz yüz kırk beş recebinüñ on
yedinci gün isneyn günü vefāt

tokuz yüz toḡuzda:

1. **toḡuz yüz toḡuzda:-da**
Diğer 72
Mısra: 15
Kelime Tipi: -
H. 909 M. 1503 (Yıl).

Hamdī Çelebi dimekle
ma‘rūfdur
sekiz yüz elli üç tārīhinde toḡdı
toḡuz yüz toḡuzda

tol-:

1. **toḡdı:-dı**
Diğer 51

Mısra: 26
*(Bir duygu insanın içini,
gönlünü...) Kaplamak, sarmak.*

ḡurbetde anı bī-niřān eyleme
didi ol ruḡbān uyandı ḡalbi
nūr-ı imān-ıla toḡdı Eřhedü en
lā-ilāhe illallāh ve eşhedü enne

tolas:

1. **toḡařdı:-dı**
Diğer 65
Mısra: 21
*Dolaşmak, gezinmek,
dolanmak.*

zemānda Karamanoḡlı ḡavḡası
vardı Şeyḫ İbrāhīm Toḡatdan
toḡařdı bu menzillerde ittifāk
vākı‘aları olur görürler ki

tolu:

1. **toḡlu:**
Diğer 61
Mısra: 1
Bir şey ile dolmuş olan.

akçe eksilmedi ol bağçenüñ içi
tolu akçe idi pes ol kimesne

ton:

1. **toñmıř:-mış**
Diğer 57
Mısra: 26
Donmak, kaskatı kesilmek.

toñmıř şeyḫ ol maḡalden kalkdı
eve geldi bir şūfī ol mācerādan
şordı şeyḫ cevāb virdi ki ulu yol
evvel ol ḡabir şāḡibinüñ

2. **tonadurdu:-a, -dur, -dı**
Diğer 54
Mısra: 6
*Süslenmek, bezenmek. II
Taklit etme amaçlı süslü, boş
sözler söyleme.*

birisi pīřḡāñ taḡtası üstine
çıkdı istihzā‘en ḡaḡibe
taḡlīd iderdi ve kendüleri
tonadurdu

topraḡa bulamış:

1. **topraḡa bulamış:-mış**
Diğer 49
Mısra: 8
Kelime Tipi: -

Toprak olması, toprak bulaşması.

şacı nūr gibi şa'ş'a virmiş
mübârek saçın şakalın ve
toprağa
bulamış gözinden yaş akar sofrâ
kadar yir yaş olmuş münâcât

toprak:

1. toprak:

Diğer 49

Mısra: 5

Toprak, zemin, yer.

yok şâfî toprak ol toprak üzere
şeyh nemâza durup
secdeye varmış tâci mübârek
başından yuvalanmış başının aq

2. toprak:

Diğer 49

Mısra: 5

Toprak, zemin, yer.

yok şâfî toprak ol toprak üzere
şeyh nemâza durup
secdeye varmış tâci mübârek
başından yuvalanmış başının aq

tuğvân:

1. tuğvân:

Diğer 50

Mısra: 26

Baş kaldırma, isyan etme.

Mu 'âviyenün ef'âli ictihâdıyla
degüldür hubb-ı dünyâ ve
riyâset sebebiyle tuğvân ve
'işyân eyledi sene ihdâ ve
hamsîn

2. tuğvânı:-ı

Diğer 51

Mısra: 6

Baş kaldırma, isyan etme.

kurbında defn eylediler Ebû
Eyyübuñ Yezîd ile küffâra
ğazâya geldiği ba'îd degüldür
zirâ Yezîdüñ ziyâde tuğvânı ve

tuhm:

1. tuhmı:-ı

Diğer 56

Mısra: 23

Tohum.

didükleri otuñ tuhmın şüfilere
bir niçe kile devşürdmişdi

İstanbul
feth olıcak ol tuhmı dökdi pes
bu sırrı sü'âl eylediler

2. tuhmı:-ı

Diğer 56

Mısra: 29

Tohum.

Hızıra şordum cevâb virdi ki ol
kıtlığa siz irişmezsiz didi
anuñ içün ol tuhmı döküdüm didi
hikâyet olunur ki Akşeyh bir

3. tuhmın:-ın

Diğer 56

Mısra: 22

Tohum.

didükleri otuñ tuhmın şüfilere
bir niçe kile devşürdmişdi
İstanbul
feth olıcak ol tuhmı dökdi pes
bu sırrı sü'âl eylediler

tükrüg:

1. tükrügi:-i

Diğer 71

Mısra: 15

*Tükürük bezlerinden ağıza
akan ve yutmayı kolaylaştıran
salgı.*

Kaṭṭaroğlınuñ yüzine tükürdi
Kaṭṭaroğlı ol tükrügi şakal
bitecek
yire sürdi irtesi şabâh kalkdı
gördi ol tükrük degen

tükrük:

1. tükrük:

Diğer 71

Mısra: 16

*Tükürük bezlerinden ağıza
akan ve yutmayı kolaylaştıran
salgı.*

Kaṭṭaroğlınuñ yüzine tükürdi
Kaṭṭaroğlı ol tükrügi şakal
bitecek
yire sürdi irtesi şabâh kalkdı
gördi ol tükrük degen

tükür:

1. tükürdi:-di

Diğer 71

Mısra: 15

*Tükürüğü ağız içinden
dışarıya atmak.*

Kaṭṭaroğlınuñ yüzine tükürdi
Kaṭṭaroğlı ol tükrügi şakal

bitecek
yire sürdi irtesi şabâh kalkdı
gördi ol tükrük degen

tur:

1. turıcak:-ıcağ

Diğer 57

Mısra: 2

*Namaza durmak, namaz
kılmak anlamında.*

nemâza turıcak şeyhe şarmaşup
tayıcuğum diyü şeyhi
incidürlerdi şeyh ol cinnî

2. turmaz:-maz

Diğer 66

Mısra: 14

Ara vermek / beklemek.

oḡuduñ bildüñ ben âhirete
gitmedin 'ilm-i bâṭını daḡı taḡşıl
eyle dirdi Sa'dullâh turmaz
'ilm-i zâhire çalışurdi bir gece

3. turmışdur:-mış, -dur

Diğer 62

Mısra: 11

*Yaşamak; hayatını
sürdürmek.*

ve Bursada çok turmışdur
arkasıyla ekmek getirüp
şatup şomun şomun mü'minler
dirmiş ḡalḡ teberriken

türâb-ı akdâm-ı aḡbâb-ı evliyâ:

1. türâb-ı akdâm-ı aḡbâb-ı evliyâ:

Diğer 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Evliyanın ayağının tozu.

ta'rif eylemege kâdir ola türâb-ı
akdâm-ı aḡbâb-ı evliyâ e'nî

türbe-i şerîfeleri:

1. türbe-i şerîfeleri:-ler, -i

Diğer 45

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kutsal, şerefli türbe.

olursın vefâtuñdan soñra seni
kimse görmez bu sebebdendür
ki birkaç kere türbe-i şerîfeleri
açılmak lâzım geldükde ebnâ-i

türkî risâleleri:**1. türkî risâleleri:-ler, -i****Diğer 40**

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Türkçe risale.

Telhîşü Def' u'l-Metâ'in ve
bunlardan mâ'adâ bir Türkî
risâleleri
dahı vardır Maķâmât-ı Evliyâ
diyü ad vermişlerdür Hikâyet

turmayup:**1. turmayup:****Diğer 42**

Mısra: 15

Devamlı, durmaksızın.

eylemişler Şerbetler ma'cünlar
turmayup düzilür Şeyh
tabîblerden şordı ki bunuñ
marañı ne marâzdur eyitdiler
falân

tut:**1. tutdı:-dı****Diğer 37**

Mısra: 20

*Elde bulundurmak, ele
almak, kavrayarak eline almak.*

çıkkardı ol kurdı kavradı
boğazından tutdı helâk eyledi

U/Ü

u:**1. u:****Diğer 36**

Mısra: 15

"Ve" bağlacı.

Şi'r
Rehî nemî boreu u çâre nemî
yânem

2. ü:**Diğer 46**

Mısra: 1

"Ve" bağlacı.

Cesed ü cism ü rûh u vuşlat-ı
beyn

3. ü:**Diğer 46**

Mısra: 1

"Ve" bağlacı.

Cesed ü cism ü rûh u vuşlat-ı
beyn

4. u:**Diğer 46**

Mısra: 1

"Ve" bağlacı.

Cesed ü cism ü rûh u vuşlat-ı
beyn

uc:**1. ucın:-ı, -n****Diğer 39**

Mısra: 5

*Bir nesnenin incelererek
biten son kısmı.*

taķarlar cebren Anķara şehrinde
Hâcî Bayram işigine birağurlar
nazar eyler zencirüñ ucın Hâcî
Bayram kâddese elinde

2. üç:**Diğer 53**

Mısra: 16

"Üç" sayı sıfatı.

bâzîrgānuñ üç oğlı ve bir kıızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-hâtır olduğı vaķt
oğlancukları du'ā ve himmet

3. üç:**Diğer 55**

Mısra: 22

"Üç" sayı sıfatı.

ķazāsındadır ve dahı ol zikr
olunan tâcir ki Akşemseddine
üç oğlın ve bir kıızın du'ā

4. üç:**Diğer 55**

Mısra: 23

"Üç" sayı sıfatı.

ve himmet istemege iletmışdi ki
üç oğlınuñ aķvālî
zikr olundu eyle olsa hâzret-i
şeyh ol kızcağaza evlād-ıla
himmet

5. üçünci:-ünci**Diğer 62**

Mısra: 4

*Üç sayısının sıra sayı
sıfatı.*

vazîfe biñ ķul hevallāhu eķad ve
biñ lâ-ilāhe illallah ve iki rek'at
nemāz-ı hâcet dîdār üçünci gice
vazîfe biñ ķul e'üzü bi-rabbî'l

uğra:**1. uğradı:-dı****Diğer 61**

Mısra: 12

*Bir yerin yanından,
yakınından, içinden geçmek;
yaklaşmak.*

Aķşemseddin şüfîler ile öñinde
'alem ile ol araya uğradı
şeyhüñ ruķāniyyeti berekātıyla
ķızuñ gözine nûr geldi babasına

2. uğramazdı:-maz, -dı**Diğer 52**

Mısra: 16

*Bir yerin yanından,
yakınından geçmek, ziyaret
etmek // yaklaşmak.*

zîrā ben hayvanāt güderdüm bu
araya geldüğümde koyun bu
mezār-ı şerîfüñ üzerine
uğramazdı ol araya varıcaķ iki
bölünürdi

3. uğramışlar:-mış, -lar**Diğer 41**

Mısra: 7

*Bir yere kısa bir süre
kalmak üzere gitmek, gidip kısa
süre kalmak.*

otuz yıl muķaddem Göynüke
uğramışlar Gölözi
nām mevzide aķşām yetişdi bir
aķarşu kenārında bir ķemenzār

4. uğrasa:-sa**Diğer 73**

Mısra: 1

*Bir yere kısa bir süre
kalmak üzere gitmek, gidip kısa
süre kalmak.*

uğrasa gerek idi ol va'de üzere
geldi yine Hırasan
diyārına gitdi geldüğün ve
gittüğün kimseye bildürmedi
zîrā

5. uğradı:-dı**Diğer 55**

Mısra: 1

*Bir yere kısa bir süre
kalmak üzere gitmek, gidip kısa
süre kalmak.*

Sefer-şāh Ankara şehrine uğradı
şeyhe hediye bir kaftān
dikdürdi bir yüzi şūf ve bir yüzi

uhtü'l-mü'minîn fâtumatü'z-zehrâ:

1. **uhtü'l-mü'minîn**
fâtumatü'z-zehrâ:

Diğer 58

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Müminlerin annesi
Fatimatüzzehra.

Fâtumatü'z-Zehrâ rażiyallāhü
te'ālā 'anhā Ebū Bekr
meclisine hâzır oldu Resûl
Hâzretinüñ Mescid-i Kûba

ulemâ:

1. **ulemâsından:-s, -in, -dan**
Diğer 44
Mısra: 16
Âlimler, bilginler.

Şeyh karanlılı halvet köşesinde
otururdu Zâr zâr
ağlardı yemezdi içmezdi ol
zemân 'ulemâsından biri

2. **'ulemâ:**

Diğer 47

Mısra: 9

Âlimler, bilginler.

Muhammed Han yigirmi bir
yaşında pâdişāh oldu bir yıldan
sonra Edirne'de 'ulemâ ve
ümerâyı cem' eyledi

3. **'ulemâ:**

Diğer 48

Mısra: 10

Âlimler, bilginler.

büyük gemiler geldi çok 'asker
ve azuk geldi
kâfirler şenlik eylediler pes
'ulemâ ve 'ümerâ cem' oldu

ulu:

1. **ulular:-lar**

Diğer 47

Mısra: 12

Bir topluluğun maddî veya
mânevî büyüğü, saygı duyulacak
niteliklere sâhip kimse.

hulefâ'-i râşidinden ve
tâbi'inden niçe ulular gelüp

Koştantıniyye üzerine konup
harb idüp müyesser olmadığın

2. **ulular:-lar**

Diğer 51

Mısra: 2

Bir topluluğun maddî veya
mânevî büyüğü, saygı duyulacak
niteliklere sâhip kimse.

Yezîdi bile koşdı Koştantıniyye
üzerine gazâyâ
gönderdi ol 'azîm gazâyı işiden
ulular cem' oldılar Ebû

3. **uluları:-lar, -ı**

Diğer 50

Mısra: 21

Bir topluluğun maddî veya
mânevî büyüğü, saygı duyulacak
niteliklere sâhip kimse.

uluları ve ekşeri 'Aliye bî'at
eylediler ve ba'zıları dağı
Mu'âviyeye bî'at eylediler
mâbeynide ihtilâf oldu aşhâb-ı

ulu yol:

1. **ulu yol:**

Diğer 57

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Büyük yol. II Anayol.

toñmış şeyh ol mağalden kalkdı
eve geldi bir şūfî ol mâcerâdan
şordı şeyh cevâb virdi ki ulu yol
evvel ol kabir şâhibinüñ

ulu yoluñ:

1. **ulu yoluñ:-uñ**

Diğer 57

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Büyük yol. II Anayol.

meşhûr bir yire vardı ulu yoluñ
üzerinde şeyh oturdu
münâcât başladı bir zemândan
sonra şeyh yatdı üzerüme

'ulüm-ı 'arabiyye:

1. **'ulüm-ı 'arabiyye:**

Diğer 38

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Arapça ilimleri (Nahv,
sarf, arûz, kâfiye, lûgat, garaz,
inşâ, hatt, beyân, meânî,
muhâdara, iştikâk).

'Arabiyye ve fûnûn-ı edebiyye
iştiğâl idüp az müddetde
fâ'ikü'l-akrân oldu Oğmancık
Medresesinde müderris oldu

'ulüm-ı zâhirevi:

1. **'ulüm-ı zâhirevi:-y, -i**

Diğer 53

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Bâtın ilmi olarak kabul
edilen tasavvuf dışındaki din ve
dünya ilimleri.

dirleridi cemî' 'ulüm-ı zâhireyi
tekmil eyledi 'ilm-i
kelâma felsefiyyâta tevağğul
eyledi ve kendüye akrân tokuz
kişiyle

'ulüm-ı zâhiri:

1. **'ulüm-ı zâhiri:-i**

Diğer 66

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bâtın ilmi olarak kabul
edilen tasavvuf dışındaki din ve
dünya ilimleri.

Nûrulhüdâ Muhammed
Hamdullâh Akşeyhün büyük
oğlu
Sa'dullâh Çelebidür şeyh aña
eydürdü 'ulüm-ı zâhiri

'umûm:

1. **'umûmın:-ın**

Diğer 59

Mısra: 5

Bütün, tüm.

âyetinüñ 'umûmın giderdi pes
Peyğamberden ezvâcınüñ
nafağalarına
ve kisvelerine ve sâyir
havâyicilerine inkrâz'-i
'iddetlerine

2. **'umûm:**

Diğer 44

Mısra: 20

Herkes, bütün insanlar.

Şeyh cevâp virüp oruçda niyet
şartdur biz ol gün
şavma niyet eylemezüz 'umûm
gafllet havfından hayrete düşüp

un:

1. **un:****Diğer 56**

Mısra: 26

Buğdayın toz hâli.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurağda biter Kostañınıyye
fethinde qarındaşum

ur:1. **urdu:-dı****Diğer 69**

Mısra: 7

Vurmak.

çıkardı çoban yine koydı āhir ol
çoban merhūmı bilmeyüp
çevgānla urdı merhūm tınmadı
hemān döndi pes çoban

2. **urdu:-dı****Diğer 69**

Mısra: 10

Vurmak.

eyitdi ol çoban beni urdı egerçi
ben beddu'ā eylemedüm
ammā ğayret-i Hāk anı helāk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

3. **urdum:-du, -m****Diğer 69**

Mısra: 8

Vurmak.

aḥşam eve güçle vardı bugün
şeyhūñ bir ādem'in urdum
irişūñ şeyhe şefā'at eyleñ didi
şeyhe ādem vardı merhūm

urüc eyledüm:1. **urüc eyledüm:-dü, -m****Diğer 44**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yukarı çıkmak, yükselmek.

eyledüm dördünci kat göge
çıkdum Anda olan melā'ikeye
emr
olunmuş bu beyti okurlar

urvān:1. **uryān:****Diğer 59**

Mısra: 17

Çıplak || Üzerinde

*herhangi bir maddi varlığın
bulunmaması.*

baḥşış itdüm li-zarūretin geyerin
geldük 'uryān gitdük 'uryān
mine'l-eyn ile'l-eyn ve mā'l-
ḥāşıl fi'l-beyn

2. **'uryān:****Diğer 59**

Mısra: 17

Çıplak || Üzerinde

*herhangi bir maddi varlığın
bulunmaması.*

baḥşış itdüm li-zarūretin geyerin
geldük 'uryān gitdük 'uryān
mine'l-eyn ile'l-eyn ve mā'l-
ḥāşıl fi'l-beyn

utan:1. **utandı:-dı****Diğer 63**

Mısra: 5

Çekinmek, mahçup olmak.

ekdügi tarla oñmadı şeyh bir
gün taşra çıkdı ol dervīse bizüm
tarlamuz kañıdur diyü şordı ol
dervīş utandı

2. **utandum:-du, -m****Diğer 64**

Mısra: 10

Çekinmek, mahçup olmak.

Akşeyh eyitdi bize ne armağan
getürdün Şeyh İbrāhīm
eydür ben de kemāl-i fakr
olmağın utandum müteḥayyir

ütütü cevāmi'a'l-kelim ve**uhtuşıra līye'l-kelāmu****ihtisāran:**1. **ütütü cevāmi'a'l-kelim ve****uhtuşıra līye'l-kelāmu****ihtisāran:****Diğer 36**

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Hadis**

*Ben, az sözle çok şey
anlatan olarak gönderildim,
bana sözünü kısa söyle.*

Kemā kāle'n-nebiyyü şallāllāhu
'aleyhi ve sellem ütütü
cevāmi'a'l-kelim ve uhtuşıra
līye'l-kelāmu ihtisāran
rivāyet olunur ki Hammāl-ı
Mevşılı rahmetü'llāhi 'aleyhi
cidd

uvacık:1. **uvacık:****Diğer 42**

Mısra: 4

Ufacık.

etrāfında bir uvacık yapraklı ot
gösterdi işbu ot şeyhe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddin ile Edirneye
varduk

uy:1. **uyardı:-ar, -dı****Diğer 68**

Mısra: 6

*Davranışlarını, hareket,
fikir vb.ni karşısında mevcut
kimse veya şeye göre
ayarlamak, ona tâbi olmak,
ittibâ etmek, ayak uydurmak.*

eyledi bu iki kitāb yanından
gitmezdi ve daḥı iç
edük geymesdi amma iç edüğe
mesh idüp namāz kılane uyardı

uyan:1. **uyandı:-dı****Diğer 66**

Mısra: 22

*Gaflet içinde ve olup
bitenden habersiz durumda iken
gerçeklerin farkına varmaya
başlamak, hakikati görmek,
gözü açılmak.*

vaḳitde Tebriz vilāyetinde filān
şeyhe varasın didi pes
Akşeyh vefāt eyledi Sa'dullāh
Çelebi uyandı tālib-i Hāk oldu

2. **uyandı:-dı****Diğer 51**

Mısra: 25

*Uyku durumundan çıkmak,
uyanmak.*

ğurbetde anı bī-nişān eyleme
didi ol ruhbān uyandı kalbi
nūr-ı imān-ıla tıldı Eşhedü en
lā-ilāhe illallāh ve eşhedü enne

3. **uyandı:-dı****Diğer 73**

Mısra: 25

*Uyku durumundan çıkmak,
uyanmak.*

teslīm ve irādet getür didi
Hamdī uyandı yüregini yanar
buldı

Kayseriyyeye Şeyh İbrâhîme
gitmek tedârükünde iken nâ-gâh

uvu:

1. **uyumamışdı:-ma, -mı, -dı**
Diğer 57

Mısra: 7

Uyumak, uyku hâlini

almak.

şekline girdi dâyimâ şeyhün
evinden gitmedi bir gice şeyh
yatdı
kedi ocağ başında otururdu şeyh
uyumamışdı kâpunuñ

2. **uyudı:-dı**

Diğer 57

Mısra: 14

Uyumak, uyku hâlini

almak.

eylediler şeyh bu hâli gördi
tınmadı yatdı uyudı şabâh
oldı şeyh nemâzdan fâriğ olıcak
gice iştüğü ad ile ol kediye

uzat:

1. **uzatduğı:-duğı**

Diğer 53

Mısra: 12

Teşebbüs etmek, bir

harekette bulunmak.

niçün naşib olmaya Bismillâh
diyüp hemân elin uzatduğı gibi
kâpudan bir kimesne şey'en
'lillâhi diyü

uzlet:

1. **'uzlet:**

Diğer 67

Mısra: 23

Bir köşeye çekilip

toplumdan, insanlardan uzak,
yalnız başına yaşamak.

virmiş erlerden idi fuzûlât-ı
dünyâyı târik ve hâbl-ı şerî'atı
mütemessik idi dâima halkdan
'uzlet belki firâr idüp şâmit ve

üç gün üç gice:

1. **üç gün üç gice:**

Diğer 72

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Üç günlük zaman dilimi.

kılduk merhûm Hamdî Çelebi
geldi bu dervişi gördi ağlaştılar
muşâfâha kıldılar üç gün üç gice
muşâhabet kıldılar

üç günde:

1. **üç günde:-de**

Diğer 66

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Üç günlük zaman dilimi.

Sa'dî gel fırsatı fevt eyleme
'ilm-i bâtinuñ üç günde tahşili
mümkün olduğı vakit düşdi didi
Sa'dullâh Çelebi 'ilm-i

üç günden:

1. **üç günden:-den**

Diğer 49

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Üç günlük zaman dilimi.

bulımadı üç günden soñra
Edirnekapısı kurbında bir
vîrânede
'ibâdet ider buldılar ol
zemândan berü ol mañhalleye
Akşeyh

üç kerre:

1. **üç kerre:**

Diğer 69

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Üç defa.

iline 'ammisi Şeyh Muhammed
Kâzî yanına gitmek istedi
merhûm
izn virmeydi eslemeyüp Sa'dî
gitdi pes şeyh üç kerre yâ

üç talâk virmiş:

1. **üç talâk virmiş:-mı**

Diğer 67

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

Boşamak, nikâhından

düşürmek. II Vazgeçmek, terk
etmek.

illâ meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend dañı bulunca
bir ders fevt oldu Mezbûr
'Abdülkâdir 'acüz dünyâya üç
talâk

üçüncisi:

1. **üçüncisi:**

Diğer 40

Mısra: 12

Üç sayısının sıra sayı

sıfatı.

Nûriyye ikincisi Def' -i Me'tâ'in
üçüncisi Risâle-i Zikrullâh
dördüncü Şerh-i Akvâl-i Hâcî
Başa ya'ni Hâcî Bayram beşinci

üleşdür:

1. **üleşdürdiler:-di, -ler**

Diğer 39

Mısra: 12

Paylaştırmak.

üleşdürdiler ve ol cemâ'atuñ
kelbceğizlerine dañı aş ve etmek
virdiler Akşemseddine iltifât
eylemediler Akşemseddin vardı

ümerâ:

1. **ümerâyı:-y, -t**

Diğer 47

Mısra: 9

Emirler, beyler; büyük

subaylar.

Muhammed Han yigirmi bir
yaşında pâdişâh oldu bir yıldan
soñra Edirne'de 'ulemâ ve
ümerâyı cem' eyledi

'ümerâ:

1. **'ümerâ:**

Diğer 48

Mısra: 10

Emirler, beyler; büyük

subaylar.

büyük gemiler geldi çok 'asker
ve azuk geldi
kâfirler şenlik eylediler pes
'ulemâ ve 'ümerâ cem' oldu

ümîdi kalmadı:

1. **ümîdi kalmadı:-ma, -dı**

Diğer 48

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Umudu kalmamak,

umudunu kesmek.

kâfire yardım geldi feth olmak
ümîdi kalmadı didiler Sultân

Muhammed Han veziri
Veliyyüddin oğlu Ahmed Paşayı

ümme-i muhammed:

1. ümme-i muhammed:

Diğer 52

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

*Hız. Muhammed'e inanan
topluluk, müslümanlar.*

meşâlih-i mü'minin görülmez
ümme-i Muhammed
'aleyhi'ssalâtü
ve's-selâm mükedderü'l ahvâl
olurlar 'adâlete cehd

ümme-i muhammedden:

**1. ümme-i muhammedden:-
den**

Diğer 48

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Hız. Muhammed'e inanan
topluluk, müslümanlar.*

şeyhe gönderdi kal'a feth olmak
ve 'adûya zafer bulmak
var mıdır didi Şeyh cevâbı
virüp ümme-i Muhammedden

üş:-

1. üşüp:-ü

Diğer 41

Mısra: 3

*Her yandan çokça bir
araya gelmek, toplanmak,
üşüşmek.*

köyde dağı halk üşüp keşret
hâşıl oldu andan dağı gitdi
Göynüke
mescid yaptı degirmen yaptı
hikâyet olunur ki

üslûb:

1. üslûbunu:-u, -n, -ı

Diğer 50

Mısra: 13

*Üşlup, tarz. II Yaşam
biçimi.*

dürlü 'atâlar eyledi kabûl
kılmağı fakr u fâka üslûbunu
tebdil

üst:

1. üstinde:-i, -n, -de

Diğer 41

Mısra: 1

Bir şeyin üzeri, üstü.

ırak tağıuñ üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirler El'an şeyhüñ anda ebnâsı
ve evlâdı vardır ba'de ol

2. üstinde:-i, -n, -de

Diğer 60

Mısra: 30

Bir şeyin üzeri, üstü.

yaşşı yapraklı ot bitmiş her
yaprağıuñ üstinde bir akçe var
hısâbın Allâh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

3. üstinde:-i, -n, -de

Diğer 61

Mısra: 7

*Bir şeyin dış kısmı, tarafı.
II Şehrin dışı.*

dirneğı vardı ol kızcağızı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışâr tağında oynayup
gezerken horus ötdi cinniler

4. üstine:-i, -n, -e

Diğer 54

Mısra: 5

Bir şeyin üzeri, üstü.

birisi pîşhân tahtası üstine
çıkarı istihzâ'en hâfibe
taklîd iderdi ve kendüleri
tonadurdu

üstine üşdiler:

1. üstine üşdiler:-di, -ler

Diğer 61

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

*Üstüne üşüşmek, etrafına
toplanmak.*

anasına çağırdı gözüm gördi
şeyhüñ 'alemin ve şeyhi gördüm
didi halk kızuñ üstine üşdiler
gözleri görmiş buldılar

üzer:

1. üzerüme:-üm, -e

Diğer 49

Mısra: 1

Kişini kendi zâtı.

şeyh şüfilere ısmarlamışdı ki
benüm üzerüme hiç kimse
koymayasız Pâdişâh şeyhe
gelmeyecek gâzâb eyledi kalkdı

2. üzerlerine:-ler, -i, -n, -e

Diğer 46

Mısra: 23

Üzeri, üstü.

Akşemseddinüñ dünyâdan
intikâli sekiz yüz altmış üç
rebî'ül-âhîrinüñ
evâhîrinde vâkî' oldı
vefâtlarından beş yıl soñra
üzerlerine

3. üzerüme:-üm, -e

Diğer 57

Mısra: 23

Üzeri, üstü.

meşhûr bir yire vardı ulu yoluñ
üzerinde şeyh oturdu
münâcât başladı bir zemândan
soñra şeyh yatdı üzerüme

4. üzere:-e

Diğer 49

Mısra: 5

Üzeri, üstü.

yok şâfî toprak ol toprak üzere
şeyh nemâza durup
secdeye varmış tâcı mübârek
başından yuvalanmış başınuñ ağı

üzere:

1. üzere:

Diğer 53

Mısra: 6

*"Gereğince,
doğrultusunda, şartıyla"
anlamlarında kullanılan edat.*

ihtiyâcı var didi pes vech-i
meşrûh üzere târih yazdılar
mermere
kâzdılar el'an ol çeşme ol târihle
mevcüddur lâkin

2. üzere:

Diğer 55

Mısra: 9

*"Gereğince,
doğrultusunda, şartıyla"
anlamlarında kullanılan edat.*

ma'lûm olmuşdı Sefer-şâh
varınca şeyhüñ buyurduğı üzere
kitâbuñ
birkaç cüzden te'lif eylemişdi
Sefer-şâh varınca ol cüzleri

3. üzere:

Diğer 63

Mısra: 25
*"Gereğince,
 doğrultusunda, şartıyla"
 anlamlarında kullanılan edat.*

olunmuş ki müderris ve
 müste'iddin cümle Hanîfiyyü'l-
 mezheb
 olalar pes bunı gördi
 medreseden ferâgat eyledi şulh
 üzere

4. üzere:
Diğer 73
 Mısra: 1
*"Gereğince,
 doğrultusunda, şartıyla"
 anlamlarında kullanılan edat.*

uğrasa gerek idi ol va'de üzere
 geldi yine Horasan
 diyârına gitti geldüğün ve
 gittüğün kimseye bildürmedi
 zirâ

5. üzere:
Diğer 74
 Mısra: 14
*"Gereğince,
 doğrultusunda, şartıyla"
 anlamlarında kullanılan edat.*

vardur ve kâsâ'idi ve eş'ârı
 hüruf üzere müdevvendür
 merhûmuñ
 menâkıbı ve kerâmâtı çokdur
 müstakîl kitâb olmağa

üzeri:

1. üzerine:-n, -e
Diğer 36
 Mısra: 6
Üzeri, üstü.

qabir yiri bulup ihvânına
 vaşiyet eyledi ki qabrüm
 üzerine bu
 âyet-i kerîmeyi yazasız

2. üzerine:-n, -de
Diğer 43
 Mısra: 7
Üzeri, üstü.

fethinde virdüğü mâlî ve mülki
 qabûl kılmadı beyân olunsa
 gerek inşallahü te'âlâ rivâyet
 olunur ki şeyh sefer üzerinde

3. üzerine:-n, -e
Diğer 47
 Mısra: 13
Üzeri, üstü.

hulefâ'-i râşîdinden ve
 tâbi'inden niçe ulular gelüp
 Kostañtiniyye üzerine konup
 harb idüp müyesser olmadığın

4. üzerine:-n, -de
Diğer 49
 Mısra: 18
Üzeri, üstü.

öñince hışâra girdiler kal'a feth
 olundukdan soñra Hızır
 karındaşumı gördüm kal'a
 dîvârı üzerinde oturmuş
 ayakların

5. üzerine:-n, -e
Diğer 51
 Mısra: 1
Üzeri, üstü.

Yezîdi bile koşdı Kostañtiniyye
 üzerine gazâyâ
 gönderdi ol 'azîm gazâyı işiden
 ulular cem' oldılar Ebû

6. üzerine:-n, -e
Diğer 51
 Mısra: 18
Üzeri, üstü.

dağı ta'yîn eyleñ didiler şeyh
 yine geldi 'aşâsın yine dikdi
 pes kazdılar ol gizledükleri
 nişânun râst üzerine dikmiş

7. üzerine:-n, -de
Diğer 52
 Mısra: 3
Üzeri, üstü.

olunan semte nazar kıldı qabr-i
 şerîfün üzerinde nûr gördi
 şabâh olıcak vardı qabr-i şerîfi
 buldı yüzün sürdi üzerine

8. üzerine:-n, -e
Diğer 52
 Mısra: 4
Üzeri, üstü.

olunan semte nazar kıldı qabr-i
 şerîfün üzerinde nûr gördi
 şabâh olıcak vardı qabr-i şerîfi
 buldı yüzün sürdi üzerine

9. üzerine:-n, -e
Diğer 52
 Mısra: 7
Üzeri, üstü.

erkân-ı devlet qabr-i şerîfün
 üzerine geldiler kazdılar Şeyhün
 didüğü yapu ve taş ile yapılmış
 qabr-i şerîf ve ayazma zâhir

10. üzerine:-n, -e
Diğer 52
 Mısra: 16
Üzeri, üstü.

zirâ ben hayvanât güderdüm bu
 araya geldüğümde koyun bu
 mezâr-ı şerîfün üzerine
 uğramazdı ol araya varıcak iki
 bölünürdi

11. üzerine:-n, -de
Diğer 57
 Mısra: 22
Üzeri, üstü.

meşhûr bir yire vardı ulu yoluñ
 üzerinde şeyh oturdu
 münâcât başladı bir zemândan
 soñra şeyh yatdı üzerüme

12. üzerine:-n, -de
Diğer 63
 Mısra: 11
Üzeri, üstü.

ism-i şerîfleri Hâcî Paşadur
 Anqara şehrine qarîb Çubuk
 suyunuñ üzerinde dere içinde
 Solfağl nâm qaryedendür
 evâ'ilde

13. üzerine:-n, -de
Diğer 65
 Mısra: 24
Üzeri, üstü.

tennûra girmek üzerinde oturur
 ve bunlara dağı def'-i qabz
 için sen dağı böyle eyle diyü
 ta'lim eyler pes şeyh

14. üzerine:-n, -e
Diğer 67
 Mısra: 1
Üzeri, üstü.

yazı yazardı babası Akşeyhün
 qabrinün şandüğü üzerine bu

15. üzerine:-n, -i
Diğer 72
 Mısra: 9
Üzeri, üstü.

olunur ki Nûru'l-hüdâ âhirete
 gider olıcak vaşiyet eyledi kim

ķabrũmũn üzerini örtmeyeler
diyũ ķabri aēuk ķomak meŗũ'

16. zerine:-n, -e

DiĒer 73

Mısra: 15

zeri, stũ.

zerine koyup benũm řā'ir
oĒlum diyũ oĒşardı
Akşemseddĩn
vefāt eyledũĒũ zemān Ħamdĩ
ēelebi on yaşında ķaldı envā'-ı

zerine geldi:

1. zerine geldi:-dı

DiĒer 51

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

stũne Ēitmek; bir şeyin
stũne doĒru yrũmek II Sefere
ēıkmak.

Eyyũb-ı Enşārĩ daĒı ol 'askerile
kũffāra Ēazā iēũn
Ħoştantĩniyye zerine geldi
anda vefāt eyledi Ħoştantĩniyye

zerine vardı:

1. zerine vardı:-dı

DiĒer 41

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

zerine Ēitmek, erişmek.

bir mĩķdār yir baĒışladı pes řeyĒ
ol yirũn üzerine vardı
Ēricek tebensũm eyledi Niēũn
tebensũm idersiz didiler

2. zerine vardı:-dı

DiĒer 48

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

zerine Ēitmek, erişmek II
Fetih iēin Ēitmek.

i'tibār ve i'tikād eyleyũp yarak
Ērdi Ħoştantĩniyye zerine
vardı elli dört gũn ceng eyledi
āĒir Firengistāndan Īstanbula

zre:

1. zre:

DiĒer 45

Mısra: 21

"doĒrultusunda"

anlamında kullanılan edat.

zre yatup teslĩm-i cān-ı pāk
eyledi rahmetu'llāhi

'aleyhi rahmeten vāsĩ'ten
ēeyĒũn oĒĒ Ħamdĩ ēelebi
sebeb-i

V

va'de:

1. va'de:

DiĒer 73

Mısra: 1

Ahid, sz.

uĒrasa gerek idi ol va'de üzere
geldi yine Ħorasan
diyārına gitdi geldũĒin ve
ĒitdũĒin kimseye bildürmedi
zirā

vahdet-nāme:

1. vahdet-nāme:

DiĒer 64

Mısra: 23

Abdũrrahim

Karahisārĩ'nin (. 888/1483'ten
sonra) tasavvufi-ahlākĩ
mesnevisi. Veziriāzam Mahmud
Paşā'ya ithaf etmiştir.

'Abdurrahĩm ki řāĒibĩn-i
Ħarahiřārda yatur Vahdet-nāme
sāĒibidr řeyĒ MuşliĒhddĩn ki
AttārĒlu dimekle ma'rũfdur

vahĩd-i dehr:

1. vahĩd-i dehr:

DiĒer 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zamanının biriciĒi.

vardur ol kimesnenũn her biri
ferĩd-i 'aşr ve vahĩd-i dehr iken
bi-iẓnillāh żalālete düşdiler
'aşare-i muĒabbese diyũ

vakfa binā eyledi:

1. vakfa binā eyledi:-dı

DiĒer 59

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Vakfa baĒışlama,
vakfetme. II Bir malı, menfaati
ammeye āit olmak üzere
herkesin faydasına sunma.

el-mũlakķab Akşemseddĩn el-
Ēākĩr cem'-i meşāĒifni ve

mecmũ'-ı kütübini ve sāyir
emlākını vakfa binā eyledi
benũm

vakf-nāme:

1. vakf-nāme:

DiĒer 58

Mısra: 4

Vakfedilen bir malın hangi
hayır işine tahsis edileceĒini, ne
şekilde ve hangi şartlarla
ynetileceĒini gösteren
mahkemece onaylanmış senet,
vakfiyye.

ēıkar diyũ buyruldı soĒuķ
cehennemde buldum
elĒamdlillāh
'afv olundu didi Akşemseddĩn
kendü Ēatt-ı şerifiyle vakf-nāme

vaki' olan:

1. vaki' olan:-an

DiĒer 41

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gerēekleşme, vuku bulma,
meydana gelme.

cevāb virũp otuz yıldan evvel
seyāhatda gezerken ķalbimũn
meyli vaki' olan yir ancak didi
rivayet olunur ki Ħācĩ Bayrama

vākĩ' oldu:

1. vākĩ' oldu:-dı

DiĒer 46

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Gerēekleşme, vuku bulma,
meydana gelme.

Akşemseddĩnũn dünyādan
intikālĩ sekiz yüz altmış ē
rebĩ'l-āĒirinũn
evāĒirinde vākĩ' oldu
vefātlarından beş yıl şira
Üzerlerine

2. vākĩ' oldu:-dı

DiĒer 50

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gerēekleşme, vuku bulma,
meydana gelme.

feth-i Ħākānĩ beldetün
tayıbetn Ēurufi işāreti
muķtezāsınca

sekiz yüz elli yedi tārîhinde
vākî' oldı ol hinde Sultān

3. **vākî' oldı:-dı**

Diğer 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gerçekleşme, vuku bulma, meydana gelme.

sekiz yüz seksen yedi senesinde
güz faşında seh-şenbih
gicesinde vākî' oldı kabır-i
şerifleri Kayseriyededür
Allāhu

vākî' i oldı:

1. **vākî' i oldı:-dı**

Diğer 70

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gerçekleşme, vuku bulma, meydana gelme.

muhtâcdur merhûmuñ vefâtı
toğuz yüz altı tārîhinde vākî' i
oldı
rahmetu'llāhi 'aleyhi rahmeten
vāşî'aten Akşemseddînüñ bir

vākî' a:

1. **vākî' alarumuñ:-lar, -um, -uñ**

Diğer 64

Mısra: 17

Rüya, düş.

vākî' alarumuñ evâ'iline işâret
eyledüm yazdum cümlesini
hâtırımda 'ala't-tafşîl buldum
bundan evvel gâyetde nisyân

2. **vākî' ar:-ı**

Diğer 39

Mısra: 6

Rüya, düş.

görür hemân bu vākî' aı ki gördi
hâli tebdîl oldı döndi Ankaraya
geldi ittifâk Hâcı

3. **vākî' adan:-dan**

Diğer 64

Mısra: 13

Rüya, düş.

vākî' adan ve sâyir ahvâldan neñ
var didi ben
eyitdüm Sultānum bir yüzi kara
kimesneyem hiç nesnem

4. **vākî' aya:-y, -a**

Diğer 64

Mısra: 31

Rüya, düş.

oldum yarındası vākî' aya kâdir
olmadum şeyh eyitdi

5. **vākî' aları:-lar, -ı**

Diğer 65

Mısra: 21

Rüya, düş.

zemânda Karamanoğlu gavgâsı
vardı Şeyh İbrâhîm Tokatdan
tolaşdı bu menzillerde ittifâk
vākî' aları olur görürler ki

6. **vākî' ayı:-y, -ı**

Diğer 66

Mısra: 1

Rüya, düş.

vākî' ayı haber virdi Akşeyh
buyurdı kim bu 'âdeti terk
eyleme
dervişlere dahı itdür Şeyh
İbrâhîmuñ vefâtı hicretüñ

7. **vākî' ayı:-y, -ı**

Diğer 61

Mısra: 9

Vakıa, hadise, olay.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabağ oldı kıızı babası
anda buldı vākî' ayı kız hikâyet
eyledi lâkin kızcağazuñ iki
gözleri

vākî' a gördüm:

1. **vākî' a gördüm:-dü, -m**

Diğer 64

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

Rüya görme, düş görme.

yokdur pes halvet emr eyledi ve
ihyâ buyurdı ol gicede dört
yüz vākî' a gördüm çün şabâh
nemâzına şalâ didiler

vākıf olmadı:

1. **vākıf olmadı:-ma, -dı**

Diğer 42

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

*Bilmek, öğrenmek,
haberdar olmak.*

ahvâline temâm vākıf olmadı
şandum pes şeyh buyurdı divât

ve kalem getürdiler yazdı edviye
getürdiler 'ilâc eyledi

vakit:

1. **vakit:**

Diğer 58

Mısra: 17

Vakit, zaman.

sol vakit ki

2. **vakit:**

Diğer 61

Mısra: 5

Vakit, zaman.

diledi şeyh kabûl eylemedi
hikâyet olunur ki Göynükde bir
nâ-bâlîğa kızcağaz geç vakit
evden taşra çıktı cinnilerün

3. **vakit:**

Diğer 65

Mısra: 18

Vakit, zaman.

olmadı pes Akşeyhi ziyârete
koşdı ol vakit Akşeyh Evlûk
nâm köyde sâkin idi ki İskilip
kurbındadır ol

4. **vakitte:-de**

Diğer 66

Mısra: 21

Vakit, zaman.

vakitte Tebrîz vilâyetinde filân
şeyhe varasın didi pes
Akşeyh vefât eyledi Sa'dullâh
Çelebi uyandı tâlib-i Hâkık oldı

vakit düşdi:

1. **vakit düşdi:-dı**

Diğer 66

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Vakit olmak, vakti gelmek.

Sa'dî gel fırsatı fevt eyleme
'ilm-i bâtınun üç günde tahşîli
mümkün olduğı vakit düşdi didi
Sa'dullâh Çelebi 'ilm-i

vakt:

1. **vakt:**

Diğer 53

Mısra: 17

Vakit, zaman.

bâzîrgānuñ üç oğlu ve bir kıızı
varıdı ol kimse gözetdi bir

gün şeyh hoş-hâtır olduğu vakt
oğlancukları du‘â ve himmet

2. vakti:-i

Diğer 39

Mısra: 10

Vakit, zaman.

eylemedi Akşemseddin hizmete
başladı ta‘âm vakti geldi
tekneler ile yoğurd ve buğday
şorbası getirdiler bölük bölük

vakti gelecek:

1. vakti gelecek:-icek

Diğer 65

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Zamanı gelmek, süresi
dolmak.*

yedüm ba‘de halvetden ferâgat
eyle diyü baña destür virdi
şoñra vakti gelecek hilâfet virdi
Şeyh İbrâhîm kendüye irâdet

vâlîde:

1. vâldesinüñ:-sî, -nü, -ñ

Diğer 55

Mısra: 29

Anne.

vâldesinüñ babasıdır rivâyet
olunur ki bir gün Sultân

var:-

1. vardılar:-dı, -lar

Diğer 56

Mısra: 4

Gitmek, ulaşmak.

didi kalkdılar şeyhün çadırına
vardılar selâm virdiler Şeyh
‘aleyküm es-selâm didi lâkin
kalkmadı ta‘zîm eylemedi

2. varayın:-a, -y, -ın

Diğer 74

Mısra: 3

*(Bir yere) ulaşmak,
erişmek; gitmek.*

var inşaallah ben dahı varayın
didi pes şeyh dahı

var:

1. varmazdı:-maz, -dı

Diğer 38

Mısra: 25

Gitmek, ulaşmak.

şer‘iyye için ba‘zı dervişlere
dervâh ve cerr itdürürdi
ol sebebden Akşemseddin ibâ
idüp Hacı Bayrama varmazdı

2. vardı:-dı

Diğer 39

Mısra: 3

Gitmek, ulaşmak.

tolmuşdı Akşemseddin diyâr-ı
‘Araba müteveccih oldı Halebe
vardı Haleb etrafında bir düş
gördi ki boynına bir zencir

3. vardı:-dı

Diğer 39

Mısra: 13

Gitmek, ulaşmak.

üleştürdiler ve ol cemâ‘atun
kelbecizlerine dahı aş ve etmek
virdiler Akşemseddine iltifât
eylemediler Akşemseddin vardı

4. varduğın:-duğ, -ın

Diğer 42

Mısra: 11

Gitmek, ulaşmak.

hasta olmuş Akşeyhün Edirneye
varduğın iştmişler da‘vet
eylediler Şeyh ile bile vardum ol
hinde varduk ki pâdişahuñ

5. varduk:-du, -k

Diğer 42

Mısra: 9

Gitmek, ulaşmak.

etrafında bir uvacık yapraklı ot
gösterdi işbu ot şeyhe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddin ile Edirneye
varduk

6. vardum:-du, -m

Diğer 42

Mısra: 12

Gitmek, ulaşmak.

hasta olmuş Akşeyhün Edirneye
varduğın iştmişler da‘vet
eylediler Şeyh ile bile vardum ol
hinde varduk ki pâdişahuñ

7. vardı:-dı

Diğer 52

Mısra: 4

Gitmek, ulaşmak.

olunan semte nazar kıldı kabr-i
şerifün üzerinde nür gördi

şabâh olıcağ vardı kabr-i şerifi
buldı yüzün sürdi üzerine

8. var:

Diğer 55

Mısra: 15

Gitmek, ulaşmak.

Dimiş ol bir ‘azîze burun aña
var
Saña ‘ilm-i ledünni kıla tekrâr

9. vardı:-dı

Diğer 55

Mısra: 8

Gitmek, ulaşmak.

velâyet ise şeyhün buyurduğu
kitabı bu kaftân işaretinden bilür
didi Kayseriyyeye vardı meger
Şeyh İbrâhîme bu hâl

10. varıcağ:-ıcağ

Diğer 55

Mısra: 10

Gitmek, ulaşmak.

ma‘lûm olmuşdı Sefer-şâh
varınca şeyhün buyurduğu üzere
kitabun

birkaç cüzden te‘lif eylemişdi
Sefer-şâh varıcağ ol cüzleri

11. varınca:-ınca

Diğer 55

Mısra: 9

Gitmek, ulaşmak.

ma‘lûm olmuşdı Sefer-şâh
varınca şeyhün buyurduğu üzere
kitabun

birkaç cüzden te‘lif eylemişdi
Sefer-şâh varıcağ ol cüzleri

12. varalum:-a, -l, -um

Diğer 56

Mısra: 2

Gitmek, ulaşmak.

çadırına varalum eger kalkup
bize ta‘zîm iderse biz i‘tikâd
eyledüğümüz gibi degüldür eger
kalkmazsa muhakkağ velidür

13. vardı:-dı

Diğer 56

Mısra: 14

Gitmek, ulaşmak.

şeyhi da‘vet eyledi şeyh sükûn
ile vardı diline ism-i
a‘zam aldı Sultân Muhammed
Han şeyhi gördüğünleyn kalkdı

14. var:

Diğer 58

Mısra: 2

Gitmek, ulaşmak.

‘azābına giriftār oldu ‘afv
olunmak taleb eyledüm zārılık
kıldum Hāk Te‘ālā du‘āmı kabūl
eyledi var cehennemden

15. varmışdur:-mış, -dur

Diğer 63

Mısra: 1

Gitmek, ulaşmak.

anuñ ‘alāmetidür ba‘de Hāce
‘Alī Erdebīliye varmışdur

16. vardi:-dı

Diğer 65

Mısra: 29

Gitmek, ulaşmak.

olmuşdı oturdı der dökdi hemān
ol sâ‘at ol kabz def‘ oldı
yine baş‘ālemleri feth oldı
ba‘de hużūr-ı şeyhe vardi ol

17. vardi:-dı

Diğer 66

Mısra: 16

Gitmek, ulaşmak.

nışfu‘l-leylde Edirne de şeyhūñ
deryā-yı himmeti taşdı
Sa‘dullāhuñ mütālā‘a hānesine
vardı kapudan çağırdı yā

18. varınca:-ınca

Diğer 66

Mısra: 24

Gitmek, ulaşmak.

babasınūñ diyār-ı ‘Acemde
işāret eyledüğü şeyhe gitdi
bu varınca ol dağı fevt olmuş
buldı merhūm

19. vardi:-dı

Diğer 68

Mısra: 10

Gitmek, ulaşmak.

hasbiyallāh veni‘mel-vekīl
dimege müdāvet iderdı
hikāyet
olunur ki bir gün koşılılarıyla
bayram cem‘iyyetine vardi

20. vardi:-dı

Diğer 68

Mısra: 27

Gitmek, ulaşmak.

Efendiye vardi ta‘ām yendi
nemāz kılındı içeri gider olıcağ

21. vardi:-dı

Diğer 69

Mısra: 8

Gitmek, ulaşmak.

ağşam eve güçle vardi bugün
şeyhūñ bir ādemin urdum
irişūñ şeyhe şefā‘at eyleñ didi
şeyhe ādem vardi merhūm

22. vardi:-dı

Diğer 69

Mısra: 9

Gitmek, ulaşmak.

ağşam eve güçle vardi bugün
şeyhūñ bir ādemin urdum
irişūñ şeyhe şefā‘at eyleñ didi
şeyhe ādem vardi merhūm

23. vardi:-dı

Diğer 69

Mısra: 21

Gitmek, ulaşmak.

geldi hikāyet olunur ki bir a‘mā
karıcuğ ‘Abdülkādīr Efendiye
vardı ‘ilāc şordı merhūm eyitdi
bu gece bize konuğ ol

24. varınca:-ınca

Diğer 69

Mısra: 12

Gitmek, ulaşmak.

anlar varınca çoban vefāt eyledi
hikāyet olunur ki
merhūm ‘Abdülkādīr Efendinūñ
Sa‘dī adlı bir oğlu vardi Rūm

25. var:

Diğer 74

Mısra: 3

Gitmek, ulaşmak.

var inşaallāh ben dağı varayın
didi pes şeyh dağı

26. vardi:-dı

Diğer 74

Mısra: 4

Gitmek, ulaşmak.

vardı Hāmdī mürīd olup murāda
irdi Hāmdī Çelebi tefāsire
müte‘allık iki cild kitāb cem‘
eyledi Mecālisü‘t-Tefāsir

27. varup:-up

Diğer 51

Mısra: 16

Gitmek, ulaşmak.

kimesneler ‘aşāyı giderüp
‘aşānuñ yirine bir nişān idüp ve
ol
nişānı örtüp hāzret-i şeyhe varup
ol nişān belürsüz oldı bir

28. varıcağ:-ıcağ

Diğer 52

Mısra: 16

Gitmek, ulaşmak.

zīrā ben hayvanāt güderdüm bu
araya geldüğümde koyun bu
mezār-ı şerīfūñ üzerine
uğramazdı ol araya varıcağ iki
bölünürdi

29. vardi:-dı

Diğer 57

Mısra: 22

Gitmek, ulaşmak.

meşhūr bir yire vardi ulu yoluñ
üzerinde şeyh oturdu
münācāt başladı bir zemāndan
soñra şeyh yatdı üzerüme

30. varasın:-a, -sın

Diğer 66

Mısra: 21

Gitmek, ulaşmak.

vaķitde Tebrīz vilāyetinde filān
şeyhe varasın didi pes
Akşeyh vefāt eyledi Sa‘dullāh
Çelebi uyandı tālīb-i Hākķ oldı

31. varuñ:-uñ

Diğer 69

Mısra: 11

Gitmek, ulaşmak.

eyitdi ol çoban beni urdı egerçi
ben beddu‘ā eylemedüm
ammā gayret-i Hāk anı helāk
eyledi varuñ kefenin aluñ didi

32. varuñ:-uñ

Diğer 72

Mısra: 21

Gitmek, ulaşmak.

anlar hikāyet ider bir gün bir
nemed-püş dervīş geldi
Hāmdīnūñ
evi bu mıdur didi budur didük
varuñ haber eyleñ didi haber

33. vardi:-+dı

Diğer 57

Mısra: 9

(Bir yere) ulaşmak,
erişmek; gitmek.

taşrasında bir 'aceb ad ile bir
ğarib avāzla çağırıldılar kedi
hemān kalkdı kapuya vardı
cevāb virdi ol taşradagı eyitdi

34. **vardur:-dur, -k**

Diğer 42

Mısra: 12

Gitmek, ulaşmak.

hasta olmuş Akşeyhün Edirneye
varduğın işitmişler da'vet
eylediler Şeyh ile bile vardum ol
hinde varduğ ki pādīşāhuñ

35. **vardur:-dur**

Diğer 41

Mısra: 2

Bulunma durumu, mevcut.

irak tağun üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlük
dirler El'an şeyhün anda ebnāsı
ve evlādı vardur ba'de ol

36. **vardur:-dur**

Diğer 44

Mısra: 12

Bulunma durumu, mevcut.

Bu beyti niçün okursız didüm
eyitdiler Germiyān ilinde
Şeyhī adlu bir şā'ir vardur bu
beyti ol söyledi Allāhu

37. **vardur:-dur**

Diğer 44

Mısra: 17

Bulunma durumu, mevcut.

sü'āl ider ki yılda beş gün
vardur anda oruç tutmak
haramdur biri bayramdur niçün
bayram gün şāyim olursız didi

38. **vardur:-dur**

Diğer 54

Mısra: 1

Bulunma durumu, mevcut.

vardur ol kimesnenün her biri
ferid-i 'aşr ve vahid-i dehr iken
bi-iznillāh zalālete düşdiler
'aşare-i muḥabbeşe diyü

39. **vardur:-dur**

Diğer 56

Mısra: 24

Bulunma durumu, mevcut.

cevāb virdi ki kıyāmate yakın
melhame-i kübrā vardur ol
melhameden bir iki yıl evvel
yağmur yağmayup kaht olsa

40. **vardur:-dur**

Diğer 74

Mısra: 7

Bulunma durumu, mevcut.

dimekle müte'āfedür içinde çok
tahrirleri ve tedkikleri
vardur ve Aḥmediyē adlu kitāb
nazm eylemişdür ve

41. **vardı:-dı**

Diğer 36

Mısra: 20

Bulunma durumu, mevcut.

ki Hāzret-i Ebū Bekri'ş-

Şiddikun dört oğlu vardı
Naşrullāh 'Abdu'r-raḥmān ve
Ca'fer ve Muḥammed rāziyal-
lāhū

42. **vardur:-dur**

Diğer 40

Mısra: 15

Bulunma durumu, mevcut.

Telhışü Def'u'l-Metā'in ve
bunlardan mā'adā bir Türkī
risāleleri
dahı vardur Maḳāmāt-ı Evliyā
diyü ad virmişlerdür Hikāyet

43. **vardur:-dur**

Diğer 42

Mısra: 6

Bulunma durumu, mevcut.

söyleyüp zehir marazına bende
şifā vardur dimiş didi
hikāyet olunur ki
Akşemseddinūñ Mışırloğlı
Şeyh

44. **vardur:-dur**

Diğer 52

Mısra: 24

Bulunma durumu, mevcut.

eylemek saña kifāyet ider didi
ve dahı pādīşāhlıkda nice biñ
perdeler vardur nice biñ
degirmen taşını bir kimesne
kanda

45. **vardı:-dı**

Diğer 57

Mısra: 1

Bulunma durumu, mevcut.

gelürdi ol cinnī 'avratuñ
oğlancukları vardı şeyh

46. **vardı:-dı**

Diğer 60

Mısra: 27

Bulunma durumu, mevcut.

virmedi ol kişi bir gün ikdām ile
istedi şeyh ol kimesneyi
içerü da'vet eyledi şeyhün evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

47. **vardı:-dı**

Diğer 61

Mısra: 6

Bulunma durumu, mevcut.

dirneği vardı ol kızcağazı aldılar
bir keçiye bindürdiler Göynük
üstinde Hışār tağında oynayup
gezerken ḥorus ötdi cinniler

48. **vardur:-dur**

Diğer 61

Mısra: 16

Bulunma durumu, mevcut.

ol kızuñ hālā Göynükde evlādı
vardur Akşemseddin bir
kitāb arkasına kendü ḥaṭṭ-ı
şerifleriyle yazmışlar ṭarīk-i

49. **vardı:-dı**

Diğer 65

Mısra: 20

Bulunma durumu, mevcut.

zemānda Karamanoğlı gavğası
vardı Şeyh İbrāhīm Tokatdan
tolaşdı bu menzillerde ittifaḳ
vākı'aları olur görürler ki

50. **vardur:-dur**

Diğer 66

Mısra: 26

Bulunma durumu, mevcut.

Sa'dullāh Çelebi 'ālim-i taḥrīr
şāḥib-i taḥrīr idi tefāsire
müte'allık çok taḥrīrātı vardur
ve Şerḥ-i Mevākıfā ḥāşiyē

51. **vardı:-dı**

Diğer 68

Mısra: 15

Bulunma durumu, mevcut.

vardı bir gün eyitdi ya Evḥad
filan gün aḥşam gel gice seni
Beğbāzārına göndereyin didi
Evḥad geldi ta'ām yendi

52. **vardı:-dı**

Diğer 68

Mısra: 21

Bulunma durumu, mevcut.

evine geldi yedi sekiz yaşında
bir oğlancuğı vardı gördi
oğlancuğ şād ve hurrem oynar
pes

53. **vardı:-dı**

Diğer 69

Mısra: 13

Bulunma durumu, mevcut.

anlar varınca çoban vefāt eyledi
hikāyet olunur ki
merhūm ‘Abdülkādīr Efendīnūn
Sa’dī adlı bir oğlu vardı Rūm

54. **vardı:-dı**

Diğer 71

Mısra: 12

Bulunma durumu, mevcut.

alayazdı gücile kurtuldu döndi
geldi Nūru’l-hüdā bile alup
gitdi rivāyet olunur ki Kaṭṭāroğlı
dimekle ma’rūf bir beg vardı

55. **vardur:-dur**

Diğer 71

Mısra: 5

Bulunma durumu, mevcut.

vardur El’ān Nūru’l-hüdā bīnārī
dirler ol bīnārī ‘aşāsıyla
çıkarıdır dirler nakl olunur ki bir
gün Akşemseddīn köye gider

56. **vardı:-dı**

Diğer 72

Mısra: 18

Bulunma durumu, mevcut.

dirler bir pīr vardı taqyācı idi
ehl-i Qur’ān ve şāhib-i tecvīd
kimesne idi Hāmdī Çelebinūn
nice yıllar hizmetinde olmuş idi

57. **vardı:-dı**

Diğer 73

Mısra: 9

Bulunma durumu, mevcut.

oğlu vardı ol ‘aşrda belki a‘şār-ı
māzīye ve ātiyenūn
ekşerinde nazīri belki şebīhi
gelmiş idi Cāmī kaddesa’llāhu

58. **vardı:-dı**

Diğer 74

Mısra: 29

Bulunma durumu, mevcut.

eylemişler aḡniyāyı begenmez
ve kâzıları sevmezdi fuḳāra
ile enīsi vardı bir kimesnenūn
babası Hāmdī ola ve ecdādı

59. **vardur:-dur**

Diğer 74

Mısra: 14

Bulunma durumu, mevcut.

vardur ve ḳasā’idi ve eṣ’ārı
hurūf üzere müdevvendür
merhūmuñ
menākıbı ve kerāmātı çokdur
müstakīl kitāb olmağa

60. **varıdı:-ıdı**

Diğer 53

Mısra: 15

Bulunma durumu, mevcut.

çağurdu şeyḫ pilavı şāhibine
virūn didi virdiler hikāyet
olunur
ki Göynükde Akşemseddīnūn
bir tacir ḳoñsısı varıdı ol

61. **var:**

Diğer 53

Mısra: 6

Bulunma durumu, mevcut.

ihtiyācı var didi pes vech-i
meşrūh üzere tārīḫ yazdılar
mermere
kazdılar el’an ol çeşme ol tārīḫle
mevcūddur lākin

62. **var:**

Diğer 60

Mısra: 30

Bulunma durumu, mevcut.

yaşşı yapraklı ot bitmiş her
yaprağın üstinde bir akçe var
hisābın Allāh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

63. **var:**

Diğer 72

Mısra: 1

Bulunma durumu, mevcut.

bir ḫorusı var idi bir gice ol
ḫorusı şaḡāl aldı ḳarındaşları

var git:

1. **var git:**

Diğer 57

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Var git, uzaklaş.

çağırdı kedi segirdüp geldi şeyḫ
eyitdi insān cinn-ile dāim bir
yerde olmak gücdür var git
ahyānen gel didi cinnī daḡı

var imiş:

1. **var imiş:-miş**

Diğer 39

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bulunma durumu, mevcut.

Bayramuñ burçaḳ imecesi var
emiş şüfiler tarlada burçaḳ
yolarlar imiş Akşemseddīn ol
eṣnāda geldi Hācı Bayram iltifāt

var mıdur:

1. **var mıdur:-mı, -dur**

Diğer 48

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Bulunma durumu, mevcut.

şeyḫe gönderdi ḳal’a feth olmak
ve ‘adūya zafer bulmak
var mıdur didi Şeyḫ cevābı
virüp ümmet-i Muḫammedden

varıdı:

1. **varıdı:**

Diğer 53

Mısra: 16

Bulunma durumu, mevcut.

bāzırgānuñ üç oğlu ve bir kızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyḫ hoş-ḫāṭır olduḡı vaḳt
oğlancuḳları du’ā ve himmet

varmamış olaydı:

1. **varmamış olaydı:-a, -y, -dı**

Diğer 46

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Gitmek, ulaşmak.

olaydı yine dilek idüp
döndürürdüm didi -el-uḫdetü
‘alā’r-rāvī Merhūm

varur gelirdi:

1. **varur gelirdi:-ir, -dı**

Diğer 72

Mısra: 26

Kelime Tipi: -
Gider geri gelir.

Diyâr-ı Rûma gelmedin
birbirimûze mektûbumuz varur
gelirdi
Diyâr-ı Rûmu görmek murâd
idinmiş tebdil-i şûret idüp

vasiyet-nâme:

1. **vasiyet-nâme:**
Diğer 45
Mısra: 19
Yazılı vasiyet, vasiyet
belgesi.

eyledi ve vasiyet-nâme yazdırdı
helâlleşüp veda' idüp süre-i
Yâsîn başladup sünnet

vasiyyet eyledi:

1. **vasiyyet eyledi:-di**
Diğer 36
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldükten sonra ne
yapılmasını istediğini bildirmek.

qabir yiri bulup ihvânına
vasiyyet eyledi ki kabrüm
üzerine bu
âyet-i kerîmeyi yazasız

2. **vasiyyet eyledi:-le, -di**
Diğer 45
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldükten sonra ne
yapılmasını istediğini bildirmek.

eyledi ve vasiyet-nâme yazdırdı
helâlleşüp veda' idüp süre-i
Yâsîn başladup sünnet

3. **vasiyyet eyledi:-di**
Diğer 60
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldükten sonra ne
yapılmasını istediğini bildirmek.

vasiyyet eyledi pes Hâcî
Bayram vefât eyledi
Akşemseddin
hâzır degüldi Hâcî Bayramuñ
şûfileri ser-gerdân oldılar yol

4. **vasiyyet eyledi:-di**
Diğer 72
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Deyim**

Öldükten sonra ne
yapılmasını istediğini bildirmek.

olunur ki Nûru'l-hüdâ âhirete
gider olıcak vasiyyet eyledi kim
kabrümün üzerini örtmeyeler
diyü qabri açuk komaq meşrû'

va'z eyledi:

1. **va'z eyledi:-di**
Diğer 62
Mısra: 21
Kelime Tipi: -
Dînî öğütte bulunmak, vaaz
vermek.

birkaç def'a va'z eyledi
halâyıkuñ kendüye ziyâde
ikbâlin
görüüp Bursadan gitti Akşaraya
geldi anda fuqârâ' -i tâlîbîn

vaz' olunan:

1. **vaz' olunan:-un, -an**
Diğer 45
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Koyulmak, konulmak.

olunan silinmiş süpürülmüş pāk
yir ke'ennehü ol mevzi' e hiç
meyyit defn olunmamış
bulunduğı naql-i şahîh ile
tevâtür

vazîfe:

1. **vazîfe:**
Diğer 62
Mısra: 1
Bir kimsenin yapmak
zorunda olduğu iş.

evvel gice halvetde vazîfe biñ
şalâvat ve biñ lâ ilâhe
illallah iki rek'at nemâz-ı hâcet
şefa'at-ı nebî ikinci gice

2. **vazîfe:**
Diğer 62
Mısra: 3
Bir kimsenin yapmak
zorunda olduğu iş.

vazîfe biñ kul hevallâhu ehad ve
biñ lâ-ilâhe illallah ve iki rek'at
nemâz-ı hâcet didâr üçüncü gice
vazîfe biñ kul e'üzü bi-rabbi'l

3. **vazîfe:**

Diğer 62
Mısra: 4
Bir kimsenin yapmak
zorunda olduğu iş.

vazîfe biñ kul hevallâhu ehad ve
biñ lâ-ilâhe illallah ve iki rek'at
nemâz-ı hâcet didâr üçüncü gice
vazîfe biñ kul e'üzü bi-rabbi'l

4. **vazîfe:**

Diğer 62
Mısra: 6
Bir kimsenin yapmak
zorunda olduğu iş.

felaq ve biñ lâ-ilâhe illallah ve
iki rek'at nemâz-ı hâcet
ref'u'l hicâbdur dördüncü gice
vazîfe biñ kul e'üzü bi-
rabbîn'nâs

ve:

1. **ve:**
Diğer 35
Mısra: 2
"Ve" bağlacı.

El-ğamdü lillâhillezî nevvera
kulûbe'l-ârifîne bi-nûri
âhâdiyyetihî ve 'itra ervâhi'l-
müştâkîne bi-nesîmi
meħabbetihî
ve beyyine li'l-mürselîne ve'l-
enbiyâ'i ve'l-evliyâ'i menâhice
'ubûdiyyetihî ve be'aşe
ekrameküm ve efzalehüm
Muħammeden

2. **ve:**
Diğer 35
Mısra: 3
"Ve" bağlacı.

El-ğamdü lillâhillezî nevvera
kulûbe'l-ârifîne bi-nûri
âhâdiyyetihî ve 'itra ervâhi'l-
müştâkîne bi-nesîmi
meħabbetihî
ve beyyine li'l-mürselîne ve'l-
enbiyâ'i ve'l-evliyâ'i menâhice
'ubûdiyyetihî ve be'aşe
ekrameküm ve efzalehüm
Muħammeden

3. **ve:**
Diğer 35

Mısra: 8

"Ve" bağlacı.

ve hikâyât-ı evliyâ merâyâ-yı
ezkiyâ olduğu için
li-tea'leme fazlehüm ve
iflâseke hemdem-i nesim-i vişâl
maḥrem-i ḥarim-i cemâl keşşâf-ı
müşkîlât-ı

4. ve:

Diğer 35

Mısra: 10

"Ve" bağlacı.

ve hikâyât-ı evliyâ merâyâ-yı
ezkiyâ olduğu için
li-tea'leme fazlehüm ve
iflâseke hemdem-i nesim-i vişâl
maḥrem-i ḥarim-i cemâl keşşâf-ı
müşkîlât-ı

5. ve:

Diğer 35

Mısra: 13

"Ve" bağlacı.

ḥazretlerinüñ bavakzı menâkıb
ve aḥvâlleri taḥrîr ve ba'zı
kelimât

6. ve:

Diğer 35

Mısra: 13

"Ve" bağlacı.

ḥazretlerinüñ bavakzı menâkıb
ve aḥvâlleri taḥrîr ve ba'zı
kelimât

7. ve:

Diğer 35

Mısra: 14

"Ve" bağlacı.

ve makâlleri taştîr olundu

8. ve:

Diğer 36

Mısra: 9

"Ve" bağlacı.

ve kelbuhum bâsiṭun zirâ'ayhi
bi'l-vaşîd
Hudâvendâ kerimâ Eger bu fakîr
ve zelil ve ḥakîr ve 'alîl Emîr

9. ve:

Diğer 36

Mısra: 9

"Ve" bağlacı.

ve kelbuhum bâsiṭun zirâ'ayhi
bi'l-vaşîd

Hudâvendâ kerimâ Eger bu fakîr
ve zelil ve ḥakîr ve 'alîl Emîr

10. ve:

Diğer 36

Mısra: 9

"Ve" bağlacı.

ve kelbuhum bâsiṭun zirâ'ayhi
bi'l-vaşîd

Hudâvendâ kerimâ Eger bu fakîr
ve zelil ve ḥakîr ve 'alîl Emîr

11. ve:

Diğer 36

Mısra: 11

"Ve" bağlacı.

Hüseyn Enisî bendeñi bî-rütbe-i
eşḥâb-ı kehf gibi zümre-i
evliyânndan maḥcûb ve maḥcûr
ve cümle-i chıbbânndan maḥrûm
ve

12. ve:

Diğer 36

Mısra: 11

"Ve" bağlacı.

Hüseyn Enisî bendeñi bî-rütbe-i
eşḥâb-ı kehf gibi zümre-i
evliyânndan maḥcûb ve maḥcûr
ve cümle-i chıbbânndan maḥrûm
ve

13. ve:

Diğer 36

Mısra: 11

"Ve" bağlacı.

Hüseyn Enisî bendeñi bî-rütbe-i
eşḥâb-ı kehf gibi zümre-i
evliyânndan maḥcûb ve maḥcûr
ve cümle-i chıbbânndan maḥrûm
ve

14. ve:

Diğer 36

Mısra: 19

"Ve" bağlacı.

eş-Şeyḥ Muḥammed
Akşemseddin ḥazretlerinüñ
neseb-i
'âlîleri Ḥazret-i Ebû Bekri's-
Şiddîka erişür razîyal-lâhü
'anhü ve menküldür

15. ve:

Diğer 36

Mısra: 21

"Ve" bağlacı.

ki Ḥazret-i Ebû Bekri's-
Şiddîkun dört oğlu vardı
Naşrullâh 'Abdu'r-raḥmân ve
Ca'fer ve Muḥammed razîyal-
lâhü

16. ve:

Diğer 36

Mısra: 21

"Ve" bağlacı.

ki Ḥazret-i Ebû Bekri's-
Şiddîkun dört oğlu vardı
Naşrullâh 'Abdu'r-raḥmân ve
Ca'fer ve Muḥammed razîyal-
lâhü

17. ve:

Diğer 37

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

Mevlânâ Celâlü'd-din-i Rûmî
ḥazretlerinüñ cedd-i
a'lâsıdur ve 'Abdu'r-raḥmân
Şakîk-i Belḥî ḥazretlerinüñ

18. ve:

Diğer 37

Mısra: 4

"Ve" bağlacı.

cedd-i a'lâsıdur Ca'fer küffâr
elinde şehîd olup evladı kalmadı
ve Muḥammed Şihâbeddin-i
Sühreverdîñ cedd-i a'lâsıdur

19. ve:

Diğer 38

Mısra: 10

"Ve" bağlacı.

'Arabîyye ve fûnûn-ı edebîyye
iştiğâl idüp az müddetde
fâ'ikü'l-akrân oldu Oşmancık
Medresesinde müderris oldu

20. ve:

Diğer 38

Mısra: 16

"Ve" bağlacı.

arayup Farisî 'iklîmini ve
Mâverâü'n-nehr vilâyetini
seyâhat
eyledi yine Rûma geldi ol
zemânda eş-şeyḥü't-taḥrîrî'l-
müdekkik

21. **ve:**

Diğer 38

Mısra: 20

"Ve" bağlacı.

ve'l-bahrü'z-zâhirü'l-muḥakkık
Hacı Bayram
otururdu iştihâr bulmuşdı ve
tarîk-i Bayramda olan ba'zı 'ârif

22. **ve:**

Diğer 38

Mısra: 24

"Ve" bağlacı.

şer'iyye için ba'zı dervîşlere
dervâh ve cerr itdürürdi
ol sebebden Akşemseddîn ibâ
idüp Hacı Bayrama varmazdı

23. **ve:**

Diğer 38

Mısra: 26

"Ve" bağlacı.

sene tis'a ve erba'îne ve şemâne
mi'e târihinde ve diyar-ı
'Arabda Muḥammed bin el-
Hüseyn el-mülakḳab bi-Şadri'l

24. **ve:**

Diğer 39

Mısra: 1

"Ve" bağlacı.

Ḥorasanînüñ ve Şeyḥ
Zeynüddîn el-Ḥafînüñ iştihârı
'âleme

25. **ve:**

Diğer 39

Mısra: 11

"Ve" bağlacı.

eylemedi Akşemseddîn hizmete
başladı ta'âm vakti geldi
tekneler ile yoğurd ve buğday
şorbası getürdiler bölük bölük

26. **ve:**

Diğer 39

Mısra: 12

"Ve" bağlacı.

üleştürdiler ve ol cemâ'atun
kelbceğizlerine daḥı aş ve etmek
virdiler Akşemseddîne iltifât
eylemediler Akşemseddîn vardı

27. **ve:**

Diğer 39

Mısra: 12

"Ve" bağlacı.

üleştürdiler ve ol cemâ'atun
kelbceğizlerine daḥı aş ve etmek
virdiler Akşemseddîne iltifât
eylemediler Akşemseddîn vardı

28. **ve:**

Diğer 39

Mısra: 19

"Ve" bağlacı.

şadıka ḥâşıl oldu pes Hacı
Bayram Akşemseddîne enva'-ı
'ibādât-ı şakka ve riyazât ve
ḥalvet ve mücâhede

29. **ve:**

Diğer 39

Mısra: 19

"Ve" bağlacı.

şadıka ḥâşıl oldu pes Hacı
Bayram Akşemseddîne enva'-ı
'ibādât-ı şakka ve riyazât ve
ḥalvet ve mücâhede

30. **ve:**

Diğer 39

Mısra: 19

"Ve" bağlacı.

şadıka ḥâşıl oldu pes Hacı
Bayram Akşemseddîne enva'-ı
'ibādât-ı şakka ve riyazât ve
ḥalvet ve mücâhede

31. **ve:**

Diğer 39

Mısra: 20

"Ve" bağlacı.

itdürdi hattâ yidi günde bir
kaşuk sirkeden gayrı nesne ekl
ve
şûrb eylemez oldu Ahlâk-ı
zemîmeden pâk olup ahlâk-ı

32. **ve:**

Diğer 40

Mısra: 1

"Ve" bağlacı.

tezkiye-i nefis ve taşfiye-i bâtın
idüp mükâşefe ve

33. **ve:**

Diğer 40

Mısra: 1

"Ve" bağlacı.

tezkiye-i nefis ve taşfiye-i bâtın
idüp mükâşefe ve

34. **ve:**

Diğer 40

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

müşâhade ve tecellî ve fenâ-
fillâh ve bekâ-billâh ve 'ilm-i
ledünnî
ve ma'rifet-i Ḥaḳḳanî müyesser
oldı

35. **ve:**

Diğer 40

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

müşâhade ve tecellî ve fenâ-
fillâh ve bekâ-billâh ve 'ilm-i
ledünnî
ve ma'rifet-i Ḥaḳḳanî müyesser
oldı

36. **ve:**

Diğer 40

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

müşâhade ve tecellî ve fenâ-
fillâh ve bekâ-billâh ve 'ilm-i
ledünnî
ve ma'rifet-i Ḥaḳḳanî müyesser
oldı

37. **ve:**

Diğer 40

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

müşâhade ve tecellî ve fenâ-
fillâh ve bekâ-billâh ve 'ilm-i
ledünnî
ve ma'rifet-i Ḥaḳḳanî müyesser
oldı

38. **ve:**

Diğer 40

Mısra: 3

"Ve" bağlacı.

müşâhade ve tecellî ve fenâ-
fillâh ve bekâ-billâh ve 'ilm-i
ledünnî
ve ma'rifet-i Ḥaḳḳanî müyesser
oldı

39. **ve:**

Diğer 40

Mısra: 6

"Ve" bağlacı.

'azîmi evvelinden âhirine dek
temâm hıfz eyledi ve 'ilm-i

zâhirde
Akşemseddîn Hazretlerinin bî-
nazîr idüğü 'ilm-i taşavvufda

40. **ve:**
Diğer 40
Mısra: 14
"Ve" bağlacı.

Telhîşü Def'u'l-Metâ'in ve
bunlardan mâ'adâ bir Türkî
risâleleri
dahı vardır Maḳâmât-ı Evliyâ
diyü ad virmişlerdür Hikâyet

41. **ve:**
Diğer 40
Mısra: 17
"Ve" bağlacı.

olunur ki şeyhe hilâfet virilicek
geldi Begbâzârında mütemekkin
olup mescid ve değirmen yaptı
Şeyhe tâlibler gelüp

42. **ve:**
Diğer 41
Mısra: 2
"Ve" bağlacı.

ırak taḡuñ üstinde mütemekkin
oldı ol köye Evlûk
dirler El'an şeyhün anda ebnâsı
ve evlâdı vardır ba'de ol

43. **ve:**
Diğer 41
Mısra: 20
"Ve" bağlacı.

hilâfet virdün hikmeti nedür
didiler Hâcî Bayram cevâb virdi
ki
Hâzâ kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimâ yesme'u ve yerâ
şümme ye'rifuhü ve hüm
yes'elüne min hikmetihî mâ ra'â
ev

44. **ve:**
Diğer 41
Mısra: 20
"Ve" bağlacı.

hilâfet virdün hikmeti nedür
didiler Hâcî Bayram cevâb virdi
ki
Hâzâ kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimâ yesme'u ve yerâ
şümme ye'rifuhü ve hüm
yes'elüne min hikmetihî mâ ra'â
ev

45. **ve:**
Diğer 42
Mısra: 1
"Ve" bağlacı.

gezdüğü yirlerde ağaçlar ve
taşlar ve otlar sâ'ir eşya ve

46. **ve:**
Diğer 42
Mısra: 1
"Ve" bağlacı.

gezdüğü yirlerde ağaçlar ve
taşlar ve otlar sâ'ir eşya ve

47. **ve:**
Diğer 42
Mısra: 1
"Ve" bağlacı.

gezdüğü yirlerde ağaçlar ve
taşlar ve otlar sâ'ir eşya ve

48. **ve:**
Diğer 42
Mısra: 22
"Ve" bağlacı.

aḫvâline temâm vâkıf olmadı
şandum pes şeyh buyurdi divât
ve kalem getürdiler yazdı edviye
getürdiler 'ilâc eyledi

49. **ve:**
Diğer 43
Mısra: 9
"Ve" bağlacı.

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nâgâh şeyhün ol ata meyli oldu
lâkin ol meyilden rücü' ve
istiğfâr

50. **ve:**
Diğer 43
Mısra: 21
"Ve" bağlacı.

kalkıcak yire dökülen etmek
pâreciklerin ve pirinç
dâneceklerin gözedüp deñşürtüp
yerin didi hikâyet olunur ki

51. **ve:**
Diğer 44
Mısra: 1
"Ve" bağlacı.

sülûk idüp murâkabe ve
müşâhedeye şügl idüp otururken
nâ-gâh şeyh âferin Germiyân
Türki didi ve yine sükût

52. **ve:**
Diğer 44
Mısra: 2
"Ve" bağlacı.

sülûk idüp murâkabe ve
müşâhedeye şügl idüp otururken
nâ-gâh şeyh âferin Germiyân
Türki didi ve yine sükût

53. **ve:**
Diğer 45
Mısra: 7
"Ve" bağlacı.

kirâmdan ba'zı cesed-i şerîfin
görmek murâd itdüklerinde
'ızâm ve
şerâ'itinden nişân ve eser
bulamayup cesed-i mübârekleri
vaz'

54. **ve:**
Diğer 45
Mısra: 13
"Ve" bağlacı.

Muḥammed Hamdî yetim zâ'if
ve zelîl kalur yohsa bu
miḫneti çok dünyâdan
göçerdüm bir gün mezkûr
Hamdî Çelebinün

55. **ve:**
Diğer 45
Mısra: 19
"Ve" bağlacı.

eyledi ve vasiyet-nâme yazdırdı
helâlleşüp veda' idüp süre-i
Yâsîn başladup sünnet

56. **ve:**
Diğer 47
Mısra: 3
"Ve" bağlacı.

riyâzatdan zâ'if ve naḫîf olup
dâ'imâ mübârek yüzi ağarup
mübârek şakalı ve başınuñ şacı
ak olup ve ekşer zemânda ak

57. **ve:**
Diğer 47
Mısra: 3
"Ve" bağlacı.

riyâzatdan zâ'if ve naḫîf olup
dâ'imâ mübârek yüzi ağarup
mübârek şakalı ve başınuñ şacı
ak olup ve ekşer zemânda ak

58. ve:

Diğer 47

Mısra: 9

"Ve" bağlacı.

Muhammed Han yigirmi bir yaşında padişah oldu bir yıldan sonra Edirne'de 'ulemā ve ümerā'yı cem' eyledi

59. ve:

Diğer 47

Mısra: 11

"Ve" bağlacı.

Koştantıniyye fethin müşavere eyledi birisi mübâşerete râzî olmadı Aşhâb-ı Resûlullâhdan şallallâhü 'aleyhi ve sellem ve

60. ve:

Diğer 47

Mısra: 12

"Ve" bağlacı.

hulefâ'-i râşîdinden ve tâbi'inden niçe ulular gelüp Koştantıniyye üzerine konup harb idüp müyesser olmadığın

61. ve:

Diğer 47

Mısra: 14

"Ve" bağlacı.

beyân ve hadîs-i şerîf nakl idüp seb'a sinîne fekilâ yâ resûlallâhi men imâmu'n-nâsi yevme'izin kâle min veledi ibnû erba'ine seneten keenne

62. ve:

Diğer 47

Mısra: 18

"Ve" bağlacı.

vechehu kevkebun dürrıyyün fi haddihi'l-eymeni hâlin esvede 'aleyhi 'abâ'etâni kutvaneyâtani yemlikü 'işrine seneten bi-fethi medâ'ini's-şirki ve 'an 'Avf İbn-i Mâlik lâ tezhebü'd-dünyâ hattâ teküne râbiâtun beyne'l-müslimîne

63. ve:

Diğer 48

Mısra: 7

"Ve" bağlacı.

i'tibâr ve i'tikâd eyleyüp yarak gördi Koştantıniyye üzerine

vardı elli dört gün ceng eyledi âhir Firengistândan İstanbula

64. ve:

Diğer 48

Mısra: 9

"Ve" bağlacı.

büyük gemiler geldi çok 'asker ve azuk geldi kâfirler şenlik eylediler pes 'ulemā ve 'ümerā cem' oldu

65. ve:

Diğer 48

Mısra: 10

"Ve" bağlacı.

büyük gemiler geldi çok 'asker ve azuk geldi kâfirler şenlik eylediler pes 'ulemā ve 'ümerā cem' oldu

66. ve:

Diğer 48

Mısra: 12

"Ve" bağlacı.

Pâdişâha geldiler bir şüfinün söziyle bu kadar 'asker helâk itdürdün ve bu deñlü hazine telef eyledün hâlâ Firengistândan

67. ve:

Diğer 48

Mısra: 15

"Ve" bağlacı.

şeyhe gönderdi kal'a feth olmak ve 'adüya zafer bulmak var mıdır didi Şeyh cevâbı virüp ümmet-i Muhammedden

68. ve:

Diğer 48

Mısra: 17

"Ve" bağlacı.

bu kadar müselmânlar ve gâziler bir kâfir kal'asına müteveccih olalar inşaallah feth olur didi Pâdişâh bu kadar işarete

69. ve:

Diğer 49

Mısra: 7

"Ve" bağlacı.

şacı nûr gibi şa'sa'a virmiş mübarek saçın şakalın ve toprağa bulamış gözinden yaş akar sofraya kadar yir yaş olmuş münâcât

70. ve:

Diğer 49

Mısra: 9

"Ve" bağlacı.

eyler Şeyhün bu hâlini ve bu nâlišini görüp dehşetnâk oldu döndi maķâmına geldi kal'aya nazar eyledi gördi

71. ve:

Diğer 50

Mısra: 16

"Ve" bağlacı.

şallallâhü 'aleyhi ve sellem intikâl eyledükden sonra Ebû Bekr ve 'Ömer ve 'Osman razıyallâhü 'anhüm hilâfet eylediler

72. ve:

Diğer 50

Mısra: 16

"Ve" bağlacı.

şallallâhü 'aleyhi ve sellem intikâl eyledükden sonra Ebû Bekr ve 'Ömer ve 'Osman razıyallâhü 'anhüm hilâfet eylediler

73. ve:

Diğer 50

Mısra: 21

"Ve" bağlacı.

uluları ve ekşeri 'Aliye bî'at eylediler ve ba'zıları dağı Mu'aviyeye bî'at eylediler mâbeynide ihtilâf oldu aşhâb-ı

74. ve:

Diğer 50

Mısra: 21

"Ve" bağlacı.

uluları ve ekşeri 'Aliye bî'at eylediler ve ba'zıları dağı Mu'aviyeye bî'at eylediler mâbeynide ihtilâf oldu aşhâb-ı

75. ve:

Diğer 50

Mısra: 23

"Ve" bağlacı.

resûl arasında olan ihtilâf ve muhâşamât ictihâd ile olmuşdur hubb-ı dünyâyıla ve riyâset için degüldür lakin Yezîdin

76. ve:

Diğer 50

Mısra: 24

"Ve" bağlacı.

resûl arasında olan ihtilâf ve muhâşamât ictihâd ile olmuştur hubb-ı dünyâyıla ve riyâset için degüldür lâkin Yezîdin

77. ve:

Diğer 50

Mısra: 25

"Ve" bağlacı.

Mu 'âviyenûn ef'âli ictihâdıyla degüldür hubb-ı dünyâ ve riyâset sebebiyle tuğyân ve 'işyân eyledi sene ihdâ ve hamsîn

78. ve:

Diğer 50

Mısra: 26

"Ve" bağlacı.

Mu 'âviyenûn ef'âli ictihâdıyla degüldür hubb-ı dünyâ ve riyâset sebebiyle tuğyân ve 'işyân eyledi sene ihdâ ve hamsîn

79. ve:

Diğer 50

Mısra: 27

"Ve" bağlacı.

târîhinde Mu 'âviye aşhâbdan ve gayrıdan 'asker cem' eyledi oğlu

80. ve:

Diğer 51

Mısra: 6

"Ve" bağlacı.

kırbında defn eylediler Ebû Eyyûbuñ Yezîd ile küffâra ğazâya geldiği ba'îd degüldür zirâ Yezîdüñ ziyâde tuğyânı ve

81. ve:

Diğer 51

Mısra: 15

"Ve" bağlacı.

kimesneler 'aşâyı giderüp 'aşânun yirine bir nişân idüp ve ol nişânı örtüp hâzret-i şeyhe varup ol nişân belürsüz oldı bir

82. ve:

Diğer 51

Mısra: 23

"Ve" bağlacı.

ol ruhbâna Müselmân olmak emr eyledi ve benüm aşhâbumdan Ebû Eyyûb-ı Enşârî falân yirde defn olundu diyâr-ı

83. ve:

Diğer 52

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

Muhammeden 'Abduhü ve resûlühü didi imân lezzetin tatdı şevk ve sefâsından şabâh olmadın kal'a burcına çıkdı ol işâret

84. ve:

Diğer 52

Mısra: 5

"Ve" bağlacı.

mezâr binâ eyledi ve kazup yaparken kabır-i şerîfün kırbında bir ayazma çıkdı eyle olsa Sultân Muhammed Han ve sâyir

85. ve:

Diğer 52

Mısra: 6

"Ve" bağlacı.

mezâr binâ eyledi ve kazup yaparken kabır-i şerîfün kırbında bir ayazma çıkdı eyle olsa Sultân Muhammed Han ve sâyir

86. ve:

Diğer 52

Mısra: 8

"Ve" bağlacı.

erkân-ı devlet kabır-i şerîfün üzerine geldiler kazdılar Şeyhün didüğü yapu ve taş ile yapılmış kabır-i şerîf ve ayazma zâhir

87. ve:

Diğer 52

Mısra: 8

"Ve" bağlacı.

erkân-ı devlet kabır-i şerîfün üzerine geldiler kazdılar Şeyhün didüğü yapu ve taş ile yapılmış kabır-i şerîf ve ayazma zâhir

88. ve:

Diğer 52

Mısra: 9

"Ve" bağlacı.

oldı pes Sultân Muhammed Han mezâr-ı şerîfî yapıdı ve şeyh için hân-kâh ve tekye yapıdı eyle olsa ol tekyeyi şeyh kabûl eylemedi

89. ve:

Diğer 52

Mısra: 10

"Ve" bağlacı.

oldı pes Sultân Muhammed Han mezâr-ı şerîfî yapıdı ve şeyh için hân-kâh ve tekye yapıdı eyle olsa ol tekyeyi şeyh kabûl eylemedi

90. ve:

Diğer 52

Mısra: 23

"Ve" bağlacı.

eylemek saña kifâyet ider didi ve dağı pâdişâhlıkda nice biñ perdeler vardur nice biñ degirmen taşını bir kimesne kanda

91. ve:

Diğer 52

Mısra: 28

"Ve" bağlacı.

geçdi Göynüke geldi âhîrû'l-emr Sultân Muhammed Göynüke niçe yük akçe ve bennâ gönderdi Göynükde câmi'

92. ve:

Diğer 52

Mısra: 29

"Ve" bağlacı.

ve tekye yapılmış için şeyh râzı olmadı bennâlara re'is olan

93. ve:

Diğer 53

Mısra: 3

"Ve" bağlacı.

çeşme yapuñ kabûl eyledüm ve bu çeşmenün şevâbını Sultân

94. ve:

Diğer 53

Mısra: 16

"Ve" bağlacı.

bāzırgānuñ üç oğlu ve bir kızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-ḥatır olduğı vaqt
oğlancuqları du‘ā ve himmet

95. **ve:**

Diğer 53

Mısra: 17

"Ve" bağlacı.

bāzırgānuñ üç oğlu ve bir kızı
varıdı ol kimse gözetdi bir
gün şeyh hoş-ḥatır olduğı vaqt
oğlancuqları du‘ā ve himmet

96. **ve:**

Diğer 53

Mısra: 21

"Ve" bağlacı.

küçügin okumaga işaret eyledi
ol ticārete ta‘yīn olunan maldār
oldı Hindüstāna ticārete gitti
anda vefāt eyledi ve ol

97. **ve:**

Diğer 53

Mısra: 22

"Ve" bağlacı.

okumağa ta‘yīn olunanuñ birisi
‘ālim ve kāmīl ve zāhid ve
fāzıl oldı Göynükden göçdi
Bursada Orhan

98. **ve:**

Diğer 53

Mısra: 22

"Ve" bağlacı.

okumağa ta‘yīn olunanuñ birisi
‘ālim ve kāmīl ve zāhid ve
fāzıl oldı Göynükden göçdi
Bursada Orhan

99. **ve:**

Diğer 53

Mısra: 22

"Ve" bağlacı.

okumağa ta‘yīn olunanuñ birisi
‘ālim ve kāmīl ve zāhid ve
fāzıl oldı Göynükden göçdi
Bursada Orhan

100. **ve:**

Diğer 53

Mısra: 25

"Ve" bağlacı.

Cāmi‘-i şerifinde imām oldı kırk
yıl imāmet eyledi Mevlānā
Muḥarrem Ḥalife dirleridi ve
küçük oğluna Mevlānā Seferşāh

101. **ve:**

Diğer 53

Mısra: 27

"Ve" bağlacı.

dirleridi cemī‘ ‘ulūm-ı zāhireyi
tekmil eyledi ‘ilm-i
kelāma felsefiyyāta tevağğul
eyledi ve kendüye akrān tokuz
kişiyle

102. **ve:**

Diğer 53

Mısra: 28

"Ve" bağlacı.

hem-dem oldı niçe zemān
i‘tikādiyyāt ve felsefiyyāta
muvāzabet eylediler tahrīrat-ı
keşire ve takrīrat-ı ḥazīreleri

103. **ve:**

Diğer 53

Mısra: 29

"Ve" bağlacı.

hem-dem oldı niçe zemān
i‘tikādiyyāt ve felsefiyyāta
muvāzabet eylediler tahrīrat-ı
keşire ve takrīrat-ı ḥazīreleri

104. **ve:**

Diğer 54

Mısra: 1

"Ve" bağlacı.

vardur ol kimesnenüñ her biri
ferīd-i ‘aşr ve vahīd-i dehr iken
bi-iznillāh zālālete düşdiler
‘aşare-i muḥabbe diyü

105. **ve:**

Diğer 54

Mısra: 6

"Ve" bağlacı.

birisi pīşhān tahtası üstine
çıkarıdı istihzā‘en ḥaṭībe
taklīd iderdi ve kendüleri
tonadurdi

106. **ve:**

Diğer 54

Mısra: 8

"Ve" bağlacı.

Evveluhā Qarabālī ve āḫiruhā
Masmas ve humā medūdāni
‘indallāhi ve'n-nāsi

107. **ve:**

Diğer 54

Mısra: 8

"Ve" bağlacı.

Evveluhā Qarabālī ve āḫiruhā
Masmas ve humā medūdāni
‘indallāhi ve'n-nāsi

108. **ve:**

Diğer 54

Mısra: 9

"Ve" bağlacı.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimāt iderdi bir gün yine
meyhānede
‘iyy iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında ḥamr

109. **ve:**

Diğer 54

Mısra: 17

"Ve" bağlacı.

Ṭağıldı ‘asker-i gussa
hücūmindan anuñ şaf şaf
bu beytde kurkafdan murād
yeñiçeridür ve karkafdan murād

110. **ve:**

Diğer 54

Mısra: 21

"Ve" bağlacı.

Muḥammed aradı bulımadı
Mezkūr Mevlānā Sefer-şāh
diyār-ı
‘Araba çıkdı arāzī-i
muḥaddesede gezdi enbiyā ve
evliyā mezār-ı şerīflerinde sākin
olup dergāh-ı Ḥaḳka tazarru‘
eyledi

111. **ve:**

Diğer 54

Mısra: 22

"Ve" bağlacı.

dāire-i zālāletden dāire-i ḥayrete
ve dāire-i ḥayretiden bi-luṭfihī
Te‘ālā ve keremihī dāire-i
hidāyet ve sa‘ādetde düşdi

112. **ve:**

Diğer 54

Mısra: 23

"Ve" bağlacı.

dāire-i zālāletden dāire-i ḥayrete
ve dāire-i ḥayretiden bi-luṭfihī
Te‘ālā ve keremihī dāire-i
hidāyet ve sa‘ādetde düşdi

113. **ve:**

Diğer 54

Mısra: 29

"Ve" bağlacı.

Kayseriyyede halîfemüz Şeyh
İbrâhîm seni irşâd eylesün
didi ve şu ma'ûle bir kitâb te'lif
eylesün didi pes Mevlânâ Sefer-
şâh

114. **ve:**

Diğer 55

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

Sefer-şâh Ankara şehrine uğradı
şeyhe hediye bir kaftân
dikdürdi bir yüzi şûf ve bir yüzi

115. **ve:**

Diğer 55

Mısra: 5

"Ve" bağlacı.

kitâb dahı hâkîkî ve mecâzî iki
vech ile yazılsun dimişdi
Mevlânâ Sefer-şâh gönîlinden
eyitdi eger Şeyh İbrâhîm şâhib-i

116. **ve:**

Diğer 55

Mısra: 12

"Ve" bağlacı.

virdi şeyhün bu kerâmetin
göricek Sefer-şâh şıdk ile mürîd
oldı ve Şeyh İbrâhîm ol kitâba
Gülzâr diyü ad virdi Mevlânâ

117. **ve:**

Diğer 55

Mısra: 14

"Ve" bağlacı.

Sefer-şâhı Akşemseddine irşâd
içün gönderdüğine ol
kitâbuñ evvelinde işâret eder ve
buyurur ki beyt

118. **ve:**

Diğer 55

Mısra: 19

"Ve" bağlacı.

te'lif eylemişdi Mevlânâ Sefer-
şâh o ilde kâzî ve müderris
olmışdı ve kabır-i şerîfleri
Karaman diyârında Elmalu

119. **ve:**

Diğer 55

Mısra: 20

"Ve" bağlacı.

te'lif eylemişdi Mevlânâ Sefer-
şâh o ilde kâzî ve müderris
olmışdı ve kabır-i şerîfleri
Karaman diyârında Elmalu

120. **ve:**

Diğer 55

Mısra: 21

"Ve" bağlacı.

kazâsındadır ve dahı ol zıkr
olunan tâcir ki Akşemseddine
üç oğlın ve bir kızın du'â

121. **ve:**

Diğer 55

Mısra: 22

"Ve" bağlacı.

kazâsındadır ve dahı ol zıkr
olunan tâcir ki Akşemseddine
üç oğlın ve bir kızın du'â

122. **ve:**

Diğer 55

Mısra: 23

"Ve" bağlacı.

ve himmet istemeğe iletmışdi ki
üç oğlunuñ ahvâli
zıkr olundı eyle olsa hâzret-i
şeyh ol kızcağaza evlâd-ıla
himmet

123. **ve:**

Diğer 55

Mısra: 26

"Ve" bağlacı.

eyledi 'âkıbet Allâh sübhânehü
ve te'âlâ aña dört oğul
rûzî kıldı kimi toksan ve kimi
yüz yaşında vefât eyledi

124. **ve:**

Diğer 56

Mısra: 26

"Ve" bağlacı.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurağda biter Kostañınıyye
fethinde qarındaşum

125. **ve:**

Diğer 56

Mısra: 26

"Ve" bağlacı.

gerek ol senelerde un ve buğday
ve arpa bitmese gerek
ebegümeci
otı kurağda biter Kostañınıyye
fethinde qarındaşum

126. **ve:**

Diğer 57

Mısra: 10

"Ve" bağlacı.

ziyâde acıkdum ta'am vir
yiyeyin ve kapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyh kapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

127. **ve:**

Diğer 57

Mısra: 11

"Ve" bağlacı.

ziyâde acıkdum ta'am vir
yiyeyin ve kapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyh kapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

128. **ve:**

Diğer 57

Mısra: 21

"Ve" bağlacı.

gidelüm didi Göynükün cânib-i
şarkisinde
Sarrâc makberesi dimekle
ma'rûf ve

129. **ve:**

Diğer 58

Mısra: 6

"Ve" bağlacı.

yazmışlar ol mübârek hatt-ı
şerîfün şüreti nakl olundı
ki bu vech ile yazılmışdur
sebeb-i tahrîr ve bâ'is-i tahrîr
oldur

130. **ve:**

Diğer 58

Mısra: 7

"Ve" bağlacı.

ki ehadîs-i şihâhda ve kütüb-i
neffahda şöyle görüldi ki
Hâzret-i Resûlullâh şallallâhü
'aleyhi ve sellem vefâtından
soñra

131. **ve:**

Diğer 58

Mısra: 13

"Ve" bağlacı.

katındağı bağçesinüñ ve
Hayberdeki iki bağçesinüñ ve
sâyir
metrükâtınun yüşikünullâh
âyet-i 'umûmiyle nişfu mâ terek

132. **ve:**

Diğer 58

Mısra: 13

"Ve" bağlacı.

katındağı bağçesinüñ ve
Hayberdeki iki bağçesinüñ ve
sâyir
metrükâtınun yüşikünullâh
âyet-i 'umûmiyle nişfu mâ terek

133. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 6

"Ve" bağlacı.

âyetinüñ 'umûmın giderdi pes
Peyğamberden ezvâcınun
nafağalarına
ve kisvelerine ve sâyir
havâyiclerine inkızâ'-i
'iddetlerine

134. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 6

"Ve" bağlacı.

âyetinüñ 'umûmın giderdi pes
Peyğamberden ezvâcınun
nafağalarına
ve kisvelerine ve sâyir
havâyiclerine inkızâ'-i
'iddetlerine

135. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 8

"Ve" bağlacı.

degin harc gerekmez mi inkızâ'-
i 'iddetleri vefâtıdır didi
bu cevâba 'aşhâbdan kimse
inkâr eylemedi ve meşâyıhdan

136. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 12

"Ve" bağlacı.

Naḥnu mea'şera'l-enbiyâ' lâ
nûrişu
bu zâ'if ve naḥîf ḥâdimü'l-
fuḳarâ Muḥammed bin Ḥamza
el-fakîr

137. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 13

"Ve" bağlacı.

el-mülakḳab Akşemseddin el-
ḥakîr cem'-i meşâhifni ve
mecmû'-ı kütübini ve sâyir
emlâkını vakfa binâ eyledi
benüm

138. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 14

"Ve" bağlacı.

el-mülakḳab Akşemseddin el-
ḥakîr cem'-i meşâhifni ve
mecmû'-ı kütübini ve sâyir
emlâkını vakfa binâ eyledi
benüm

139. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 15

"Ve" bağlacı.

mülkümde nesnem kalmadı ta
hattâ sırtumdağı hırka ve
kaftan ve gönlek ve tâc ve
'imâme oğlum Pîr Muḥammede

140. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 16

"Ve" bağlacı.

mülkümde nesnem kalmadı ta
hattâ sırtumdağı hırka ve
kaftan ve gönlek ve tâc ve
'imâme oğlum Pîr Muḥammede

141. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 16

"Ve" bağlacı.

mülkümde nesnem kalmadı ta
hattâ sırtumdağı hırka ve
kaftan ve gönlek ve tâc ve
'imâme oğlum Pîr Muḥammede

142. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 16

"Ve" bağlacı.

mülkümde nesnem kalmadı ta
hattâ sırtumdağı hırka ve
kaftan ve gönlek ve tâc ve
'imâme oğlum Pîr Muḥammede

143. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 18

"Ve" bağlacı.

baḫşîş itdüm li-zarûretin geyerin
geldük 'uryân gıtdük 'uryân
mine'l-eyn ile'l-eyn ve mâ'l-
ḥaşıl fi'l-beyn

144. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 20

"Ve" bağlacı.

Ḥarrârahû Akşemseddin fî-
evâ'ili şa'bân senet-i şemâne ve
ḥamsine ve şemâni mi'etin
ve daḫı Akşemseddinün silsile-i
tarîḳleri bu vech iledür

145. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 22

"Ve" bağlacı.

mine'l-ḥacı Bayram ve hüve
mineş-şeyḫ Hamid el-Ḳayseri
ve hüve mine's-şeyḫ

146. **ve:**

Diğer 59

Mısra: 22

"Ve" bağlacı.

mine'l-ḥacı Bayram ve hüve
mineş-şeyḫ Hamid el-Ḳayseri
ve hüve mine's-şeyḫ

147. **ve:**

Diğer 60

Mısra: 1

"Ve" bağlacı.

mine's-şeyḫ Şâzî Çelebi ve hüve
mine's-şeyḫ İbrâhîm el-Başrî

148. **ve:**

Diğer 60

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

ve hüve mine's-şeyḫ Süleymân
el-İskenderânî ve hüve mine's-
şeyḫ
el-Ḥüseyn el-Ustürvâbî ve hüve
mine's-şeyḫ Maḥmûd ve

149. **ve:**

Diğer 60

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

ve hüve mine's-şeyḫ Süleymân
el-İskenderânî ve hüve mine's-

şeyh
el-Hüseyn el-Ustürvâbî ve hüve
mine's-şeyh Maḥmūd ve

150. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 3
"Ve" bağlacı.

ve hüve mine's-şeyh Süleymān
el-İskenderānî ve hüve mine's-
şeyh
el-Hüseyn el-Ustürvâbî ve hüve
mine's-şeyh Maḥmūd ve

151. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 3
"Ve" bağlacı.

ve hüve mine's-şeyh Süleymān
el-İskenderānî ve hüve mine's-
şeyh
el-Hüseyn el-Ustürvâbî ve hüve
mine's-şeyh Maḥmūd ve

152. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 4
"Ve" bağlacı.

hüve mine's-şeyh 'Osmān er-
Rūmî ve hüve mine's-şeyh
Muḥammedi el-Kūfî ve hüve
mine's-şeyh Sa'duddîn el-
Bağdādî

153. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 5
"Ve" bağlacı.

hüve mine's-şeyh 'Osmān er-
Rūmî ve hüve mine's-şeyh
Muḥammedi el-Kūfî ve hüve
mine's-şeyh Sa'duddîn el-
Bağdādî

154. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 6
"Ve" bağlacı.

ve hüve mine's-şeyh Şemsüddîn
el-'Irākî ve hüve
mine's-şeyh İshāk el-Harezmi
ve hüve mine's-şeyh Ebi'l-
Hasan el-Harkānî

155. **ve:**
Diğer 60

Mısra: 6
"Ve" bağlacı.

ve hüve mine's-şeyh Şemsüddîn
el-'Irākî ve hüve
mine's-şeyh İshāk el-Harezmi
ve hüve mine's-şeyh Ebi'l-
Hasan el-Harkānî

156. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 7
"Ve" bağlacı.

ve hüve mine's-şeyh Şemsüddîn
el-'Irākî ve hüve
mine's-şeyh İshāk el-Harezmi
ve hüve mine's-şeyh Ebi'l-
Hasan el-Harkānî

157. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 8
"Ve" bağlacı.

ve hüve mine's-şeyh Mūsā el-
Bestāmî ve hüve mine's-şeyh
İbrāhîmi el-Hindüstānî ve hüve
mine's-şeyh Ebî

158. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 8
"Ve" bağlacı.

ve hüve mine's-şeyh Mūsā el-
Bestāmî ve hüve mine's-şeyh
İbrāhîmi el-Hindüstānî ve hüve
mine's-şeyh Ebî

159. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 9
"Ve" bağlacı.

ve hüve mine's-şeyh Mūsā el-
Bestāmî ve hüve mine's-şeyh
İbrāhîmi el-Hindüstānî ve hüve
mine's-şeyh Ebî

160. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 10
"Ve" bağlacı.

Yezîdi el-Bestāmî ve hüve
mine's-şeyh İmām Ca'feri's-
Şâdık
ve hüve min ebîhi'l-İmām

Muḥammed el-Bākır ve hüve
min

161. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 11
"Ve" bağlacı.

Yezîdi el-Bestāmî ve hüve
mine's-şeyh İmām Ca'feri's-
Şâdık
ve hüve min ebîhi'l-İmām
Muḥammed el-Bākır ve hüve
min

162. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 11
"Ve" bağlacı.

Yezîdi el-Bestāmî ve hüve
mine's-şeyh İmām Ca'feri's-
Şâdık
ve hüve min ebîhi'l-İmām
Muḥammed el-Bākır ve hüve
min

163. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 12
"Ve" bağlacı.

ebîhi'l-İmām Zeyne'l-âbidîn ve
hüve min ebîhi'l-İmām el-
Hüseyn
eş-şehîd ve hüve min ebîhi'l-
İmām 'Alî ibn-i Ebî

164. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 13
"Ve" bağlacı.

ebîhi'l-İmām Zeyne'l-âbidîn ve
hüve min ebîhi'l-İmām el-
Hüseyn
eş-şehîd ve hüve min ebîhi'l-
İmām 'Alî ibn-i Ebî

165. **ve:**
Diğer 60
Mısra: 14
"Ve" bağlacı.

Tâlib kerremallāhu vecchühü ve
hüve aḥaze min Resûlillāhi
şallallāhu 'aleyhi ve sellem ve
'alā âlihi ve aşâbihi ve ecma'in

166. **ve:**
Diğer 60

Mısra: 17
"Ve" bağlacı.

hikâyet olunur ki Hâcî Bayram
maraż-ı mevtinde
benüm nemâzumı Akşemseddîn
kılusun ve beni ol yusun diyü

167. ve:
Diğer 61
Mısra: 14
"Ve" bağlacı.

anasına çağırdı gözüm gördi
şeyhüñ 'alemin ve şeyhî gördüm
didi halk kızuñ üstine üşdiler
gözleri görmiş buldılar

168. ve:
Diğer 61
Mısra: 19
"Ve" bağlacı.

irşâd-ı Hâcî Bayram
kâddesallâhü sırrahü'l-'azîz
teheccüd
on rek'at nemâz vird-i Elif-Lam
Mim Secde ve Yâsîn ve Duḡân

169. ve:
Diğer 61
Mısra: 19
"Ve" bağlacı.

irşâd-ı Hâcî Bayram
kâddesallâhü sırrahü'l-'azîz
teheccüd
on rek'at nemâz vird-i Elif-Lam
Mim Secde ve Yâsîn ve Duḡân

170. ve:
Diğer 61
Mısra: 20
"Ve" bağlacı.

Ha-Mim ve İnnâ fetahnâ ve İzâ
vaḡa't ve Tebâreke ve
'Amme zıkr-i lâ ilâhe illallâh
tefekkerü fi 'acâyibi'l-ḡudreti

171. ve:
Diğer 61
Mısra: 20
"Ve" bağlacı.

Ha-Mim ve İnnâ fetahnâ ve İzâ
vaḡa't ve Tebâreke ve
'Amme zıkr-i lâ ilâhe illallâh
tefekkerü fi 'acâyibi'l-ḡudreti

172. ve:
Diğer 61

Mısra: 20
"Ve" bağlacı.

Ha-Mim ve İnnâ fetahnâ ve İzâ
vaḡa't ve Tebâreke ve
'Amme zıkr-i lâ ilâhe illallâh
tefekkerü fi 'acâyibi'l-ḡudreti

173. ve:
Diğer 61
Mısra: 20
"Ve" bağlacı.

Ha-Mim ve İnnâ fetahnâ ve İzâ
vaḡa't ve Tebâreke ve
'Amme zıkr-i lâ ilâhe illallâh
tefekkerü fi 'acâyibi'l-ḡudreti

174. ve:
Diğer 62
Mısra: 1
"Ve" bağlacı.

evvel gice ḡalvetde vazîfe biñ
şalâvat ve biñ lâ ilâhe
illallâh iki rek'at nemâz-ı ḡacet
şefâ'at-ı nebî ikinci gice

175. ve:
Diğer 62
Mısra: 3
"Ve" bağlacı.

vazîfe biñ ḡul hevallâhu eḡad ve
biñ lâ-ilâhe illallah ve iki rek'at
nemâz-ı ḡacet didâr üçüncü gice
vazîfe biñ ḡul e'üzü bi-rabbî'l

176. ve:
Diğer 62
Mısra: 3
"Ve" bağlacı.

vazîfe biñ ḡul hevallâhu eḡad ve
biñ lâ-ilâhe illallah ve iki rek'at
nemâz-ı ḡacet didâr üçüncü gice
vazîfe biñ ḡul e'üzü bi-rabbî'l

177. ve:
Diğer 62
Mısra: 5
"Ve" bağlacı.

felâḡ ve biñ lâ-ilâhe illallâh ve
iki rek'at nemâz-ı ḡacet
ref'u'l ḡicâbdur dördüncü gice
vazîfe biñ ḡul e'üzü bi-
rabbîn'nâs

178. ve:
Diğer 62

Mısra: 5
"Ve" bağlacı.

felâḡ ve biñ lâ-ilâhe illallâh ve
iki rek'at nemâz-ı ḡacet
ref'u'l ḡicâbdur dördüncü gice
vazîfe biñ ḡul e'üzü bi-
rabbîn'nâs

179. ve:
Diğer 62
Mısra: 7
"Ve" bağlacı.

ve biñ lâ ilâhe illallâh ve iki
rek'at nemâz-ı ḡacet
ref'u'l-ḡicâb Şeyḡ Ḥâmîd bin
Müsâ el-Ḳayşerî

180. ve:
Diğer 62
Mısra: 7
"Ve" bağlacı.

ve biñ lâ ilâhe illallâh ve iki
rek'at nemâz-ı ḡacet
ref'u'l-ḡicâb Şeyḡ Ḥâmîd bin
Müsâ el-Ḳayşerî

181. ve:
Diğer 62
Mısra: 9
"Ve" bağlacı.

kâddesallâhu sırrahü Ḳayşeriyye
şehrindendür ve ḡabri
Aksaraydadur 'ilm-i zâhiri ve
bâtını câmi' idi ve kerâmeti bi-
haddür

182. ve:
Diğer 62
Mısra: 10
"Ve" bağlacı.

kâddesallâhu sırrahü Ḳayşeriyye
şehrindendür ve ḡabri
Aksaraydadur 'ilm-i zâhiri ve
bâtını câmi' idi ve kerâmeti bi-
haddür

183. ve:
Diğer 62
Mısra: 10
"Ve" bağlacı.

kâddesallâhu sırrahü Ḳayşeriyye
şehrindendür ve ḡabri
Aksaraydadur 'ilm-i zâhiri ve
bâtını câmi' idi ve kerâmeti bi-
haddür

184. ve:
Diğer 62

Mısra: 11

"Ve" bağlacı.

ve Bursada çok turmuşdur
arkasıyla ekmek getürüp
şatup şomun şomun mü'minler
dirmiş halk teberrüken

185. ve:

Diğer 62

Mısra: 13

"Ve" bağlacı.

kapuşurlarımış ve Mevlânâ
Şemsüddîn Muhammed el-
Fenârî
anlara irâdet getürmüşdi ve Şeyh
Hâmid zâhirde tarikatı Şeyh

186. ve:

Diğer 62

Mısra: 14

"Ve" bağlacı.

kapuşurlarımış ve Mevlânâ
Şemsüddîn Muhammed el-
Fenârî
anlara irâdet getürmüşdi ve Şeyh
Hâmid zâhirde tarikatı Şeyh

187. ve:

Diğer 62

Mısra: 23

"Ve" bağlacı.

ile muşâhabet eyledi ve irşâd
üzerine oldu ve şeref-i
muşâhabetleriyle bî-hadd
tâlibler hâzîz-i nefsanîyyeden
evc-i

188. ve:

Diğer 62

Mısra: 23

"Ve" bağlacı.

ile muşâhabet eyledi ve irşâd
üzerine oldu ve şeref-i
muşâhabetleriyle bî-hadd
tâlibler hâzîz-i nefsanîyyeden
evc-i

189. ve:

Diğer 62

Mısra: 25

"Ve" bağlacı.

ruhâniyyete erdiler Şeyh
Şücâ'ddîn-i Karamanî ve
Muzaffer
Lârendevî ve Hâcî Bayram
Ankaravî gibi ve dimişlerdür ki

190. ve:

Diğer 62

Mısra: 26

"Ve" bağlacı.

ruhâniyyete erdiler Şeyh
Şücâ'ddîn-i Karamanî ve
Muzaffer
Lârendevî ve Hâcî Bayram
Ankaravî gibi ve dimişlerdür ki

191. ve:

Diğer 62

Mısra: 26

"Ve" bağlacı.

ruhâniyyete erdiler Şeyh
Şücâ'ddîn-i Karamanî ve
Muzaffer
Lârendevî ve Hâcî Bayram
Ankaravî gibi ve dimişlerdür ki

192. ve:

Diğer 62

Mısra: 28

"Ve" bağlacı.

Şeyh Hâmid rahmetullâhi
'aleyhi müte'ahhîrîn meşâyihûn
kibârından kim yağmalandıysa
yağmalandı ol yağmalandı ve

193. ve:

Diğer 62

Mısra: 31

"Ve" bağlacı.

hizmetinde tekmil-i tarîk eyledi
ve tâclarınuñ depesindeki pul

194. ve:

Diğer 63

Mısra: 3

"Ve" bağlacı.

naql olunur ki Şeyh Hâmidüñ
dervişlerinden biri zîrâ'at ehli
idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

195. ve:

Diğer 63

Mısra: 13

"Ve" bağlacı.

müderislik itmişdür sonra Şeyh
Hâmidüñ şeref-i şöhbetiyle
tahşil-i tarîkat ve tekmil-i
hakikat eyledi şöhbeti gâyetde

196. ve:

Diğer 63

Mısra: 15

"Ve" bağlacı.

mü'essir idi anlardan çok kimse
zirve-i velâyete yetişdi İnce
Bedreddin ve Kızılca Bedreddin
ve Baba Nahhâs-ı Ankaravî

197. ve:

Diğer 63

Mısra: 15

"Ve" bağlacı.

mü'essir idi anlardan çok kimse
zirve-i velâyete yetişdi İnce
Bedreddin ve Kızılca Bedreddin
ve Baba Nahhâs-ı Ankaravî

198. ve:

Diğer 63

Mısra: 16

"Ve" bağlacı.

ve Selâhaddîn-i Boluvî ve
Muşlihiddin halife ve Akbıyık
el-Meczûb
ve Emîr Dede el-Göynükî gibi
rahimehümullâhi te'âlâ

199. ve:

Diğer 63

Mısra: 16

"Ve" bağlacı.

ve Selâhaddîn-i Boluvî ve
Muşlihiddin halife ve Akbıyık
el-Meczûb
ve Emîr Dede el-Göynükî gibi
rahimehümullâhi te'âlâ

200. ve:

Diğer 63

Mısra: 16

"Ve" bağlacı.

ve Selâhaddîn-i Boluvî ve
Muşlihiddin halife ve Akbıyık
el-Meczûb
ve Emîr Dede el-Göynükî gibi
rahimehümullâhi te'âlâ

201. ve:

Diğer 63

Mısra: 17

"Ve" bağlacı.

ve Selâhaddîn-i Boluvî ve
Muşlihiddin halife ve Akbıyık
el-Meczûb

ve Emîr Dede el-Göynükî gibi
rahîmehümlâhî te'âlâ

202. **ve:**

Diğer 63

Mısra: 24

"Ve" bağlacı.

olunmuş ki müderris ve
müste'iddîn cümle Hanîfiyyü'l-
mezheb
olalar pes bunı gördi
medreseden ferâgat eyledi şulh
üzere

203. **ve:**

Diğer 64

Mısra: 13

"Ve" bağlacı.

vâkı'adan ve sâyir ahvâldan neñ
var didi ben
eyitdüm Sultânüm bir yüzi kara
kimesneyem hiç nesnem

204. **ve:**

Diğer 64

Mısra: 15

"Ve" bağlacı.

yokdur pes halvet emr eyledi ve
ihyâ buyurdi ol gicede dört
yüz vâkı'a gördüm çün şabâh
nemâzına şalâ didiler

205. **ve:**

Diğer 64

Mısra: 20

"Ve" bağlacı.

gâlibdi bildüm ki bu hıfz u
huzûr cümle şeyhüñ
berekâtındandır pes halvete ve
ihyâya müdâvemem eyledüm
seksen

206. **ve:**

Diğer 64

Mısra: 26

"Ve" bağlacı.

İskilibde yatur cümle halvetde
idiler bunlar riyâzetle me'mûrlar
idi ammâ baña her gün kuşluk
vaktinde bir çanak bulamaç ve

207. **ve:**

Diğer 64

Mısra: 27

"Ve" bağlacı.

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
temâm yerdüm içerdüm
bir gün göñlüme bu geldi ki

senüñ tarîkatuñ hemân
hayvâniyetdür

208. **ve:**

Diğer 65

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

eyledüñ senüñ tabîbüñ seni
gözler ve senüñ tâbî'atuñ bilür
senüñ meşrebüñ muktezâsı
budur anlaruñ oldur pes

209. **ve:**

Diğer 65

Mısra: 8

"Ve" bağlacı.

dedi şeyh huzûrına vardum beni
yanına da'vet eyledi ve
elüme bir şaħan çerb pilâv virdi
murâd geçe mi didi ben daħı

210. **ve:**

Diğer 65

Mısra: 22

"Ve" bağlacı.

Akşeyh gelür arkasında öñi
dikilmiş bir cübbe geyer ve
başında
tâci altında bir makreme
örtünmüş tennür eylemiş

211. **ve:**

Diğer 65

Mısra: 24

"Ve" bağlacı.

tennûra girmek üzerinde oturur
ve bunlara daħı def'-i kabz
içün sen daħı böyle eyle diyü
ta'lîm eyler pes şeyh

212. **ve:**

Diğer 66

Mısra: 6

"Ve" bağlacı.

te'âlâ Akşemseddine
şeref-i hesab ve neseb ve envâ'ı
'ulüm-ı zâhire ve

213. **ve:**

Diğer 66

Mısra: 6

"Ve" bağlacı.

te'âlâ Akşemseddine
şeref-i hesab ve neseb ve envâ'ı
'ulüm-ı zâhire ve

214. **ve:**

Diğer 66

Mısra: 26

"Ve" bağlacı.

Sa'dullâh Çelebi 'âlim-i tahrîr
şâhib-i tahrîr idi tefâsîre
müte'allık çok tahrîrâtı vardur
ve Şerh-i Mevâkıfa hâşiye

215. **ve:**

Diğer 67

Mısra: 4

"Ve" bağlacı.

ve Hâzret-i Akşemseddin
mezbûr Sa'dullâhuñ zühd ve
taqvâsın ve 'ilm-i fûrû' ve
uşûlde mahâretin ve sâyir
'ulümde

216. **ve:**

Diğer 67

Mısra: 5

"Ve" bağlacı.

ve Hâzret-i Akşemseddin
mezbûr Sa'dullâhuñ zühd ve
taqvâsın ve 'ilm-i fûrû' ve
uşûlde mahâretin ve sâyir
'ulümde

217. **ve:**

Diğer 67

Mısra: 16

"Ve" bağlacı.

ve mezbûr Sa'dullâhuñ oğlu
'Abdülkâdir rahmetullâhî
'aleyhimâ 'ilmine gâyet ve
fazlına nihâyet yok idi ne

218. **ve:**

Diğer 67

Mısra: 17

"Ve" bağlacı.

ve mezbûr Sa'dullâhuñ oğlu
'Abdülkâdir rahmetullâhî
'aleyhimâ 'ilmine gâyet ve
fazlına nihâyet yok idi ne

219. **ve:**

Diğer 67

Mısra: 22

"Ve" bağlacı.

virmiş erlerden idi fuzûlât-ı
dünyâyı târik ve hâbl-ı şerî'atı
mütemessik idi dâima hâlkdan
'uzlet belki firâr idüp şâmit ve

220. **ve:**

Diğer 67

Mısra: 23

"Ve" bağlacı.

virmiş erlerden idi fuzûlât-ı
dünyâyı tārîk ve ḥabl-ı şerî'atı
mütemessik idi dâima ḥalkdan
'uzlet belki firâr idüp şâmit ve

221. **ve:**

Diğer 67

Mısra: 24

"Ve" bağlacı.

sâkit ve sâkin ve 'âlem-i
ferâğatda mütemekkin idi
söylemeye
söylemezdi bir mes'ele-i
şer'iyye şorana cevâb virüp
şöyle

222. **ve:**

Diğer 67

Mısra: 24

"Ve" bağlacı.

sâkit ve sâkin ve 'âlem-i
ferâğatda mütemekkin idi
söylemeye
söylemezdi bir mes'ele-i
şer'iyye şorana cevâb virüp
şöyle

223. **ve:**

Diğer 67

Mısra: 27

"Ve" bağlacı.

yazmışlar dirdi kelâm-ı lağv
ağzından çıkmazdı benî âdem
yanında tınmazdı ammâ tenhâ
yirlerde ve ḥâlî tağlarda zâr zâr

224. **ve:**

Diğer 68

Mısra: 1

"Ve" bağlacı.

ammâ tenhâsında kılurdı ve
'abûsü'l-vech degüldi tebessüm
iderdi amma gülmek şadâsı
ağzından işitilmedi evâ'ilde

225. **ve:**

Diğer 68

Mısra: 3

"Ve" bağlacı.

envâ'ı 'ulümâ mütâla'a kılmışdı
şoñra Tefsir-i Kebîri ve
fü'rû'dan Kâfiyi ihtiyâr

226. **ve:**

Diğer 68

Mısra: 5

"Ve" bağlacı.

eyledi bu iki kitâb yanından
gitmezdi ve dahı iç
edük geymezdi amma iç edüğe
mesh idüp namâz kılana uyardı

227. **ve:**

Diğer 68

Mısra: 7

"Ve" bağlacı.

ve kaftânı kışa geyerdi ve
dülbendi başında şarardı ve
bir yaña dahı döndürmezdi
çıkarup bakmazdı gice ve
gündüz

228. **ve:**

Diğer 68

Mısra: 7

"Ve" bağlacı.

ve kaftânı kışa geyerdi ve
dülbendi başında şarardı ve
bir yaña dahı döndürmezdi
çıkarup bakmazdı gice ve
gündüz

229. **ve:**

Diğer 68

Mısra: 7

"Ve" bağlacı.

ve kaftânı kışa geyerdi ve
dülbendi başında şarardı ve
bir yaña dahı döndürmezdi
çıkarup bakmazdı gice ve
gündüz

230. **ve:**

Diğer 69

Mısra: 26

"Ve" bağlacı.

şehr-i zi'l-hiccesinüñ on yedinci
gün cum'a gün toğdı ve
toğuz yüz kırk beş recebinüñ on
yedinci gün işneyn günü vefât

231. **ve:**

Diğer 70

Mısra: 4

"Ve" bağlacı.

Oturup ḥalkı tārîk-ı Ḥakka
da'vet ve irşâd iden budur
Bunuñ
aḥlâkı ve evşâfı ve kerâmâtı ve
ḥikâyâtı ayru kitâb olmağa

232. **ve:**

Diğer 70

Mısra: 5

"Ve" bağlacı.

Oturup ḥalkı tārîk-ı Ḥakka
da'vet ve irşâd iden budur
Bunuñ
aḥlâkı ve evşâfı ve kerâmâtı ve
ḥikâyâtı ayru kitâb olmağa

233. **ve:**

Diğer 70

Mısra: 5

"Ve" bağlacı.

Oturup ḥalkı tārîk-ı Ḥakka
da'vet ve irşâd iden budur
Bunuñ
aḥlâkı ve evşâfı ve kerâmâtı ve
ḥikâyâtı ayru kitâb olmağa

234. **ve:**

Diğer 70

Mısra: 5

"Ve" bağlacı.

Oturup ḥalkı tārîk-ı Ḥakka
da'vet ve irşâd iden budur
Bunuñ
aḥlâkı ve evşâfı ve kerâmâtı ve
ḥikâyâtı ayru kitâb olmağa

235. **ve:**

Diğer 71

Mısra: 1

"Ve" bağlacı.

Meczub idi mescide giren
ḥalkuñ paşmakların ve
pabuçların
görüp şunuñ şâhibi cennetlik
şunuñ şâhibi cehennemlik

236. **ve:**

Diğer 71

Mısra: 10

"Ve" bağlacı.

şekvâ ve şikâyet kıldı pes şeyḥ
yolda giderken
ra'd ve berk ve zulumât oldu
şeyḥ bir derecede kaldı şeyḥi seyl

237. **ve:**

Diğer 72

Mısra: 12

"Ve" bağlacı.

bi-iznillâh hemân yağmur zâhir
olur ve kabr-i şerifleri Evlûk
karyesindeür Akşemseddinüñ
bir oğlu dahı Ḥamdullâhdur

238. **ve:**

Diğer 72

Mısra: 16

"Ve" bağlacı.

vefât eyledi ve Mevlânâ
‘Abdu’r-rahmân-ı Câmî sekiz
yüz
toğsan sekiz târîhinde vefât
eyledi Göynükde Sinan Hâlife

239. **ve:**
Diğer 72
Mısra: 18
"Ve" bağlacı.

dirler bir pîr vardı taqyâcı idi
ehl-i Qur’ân ve şâhib-i tecvîd
kimesne idi Hamdî Çelebinün
nice yıllar hizmetinde olmuş idi

240. **ve:**
Diğer 73
Mısra: 2
"Ve" bağlacı.

uğrasa gerek idi ol va’de üzere
geldi yine Horasan
diyârına gitti geldüğün ve
gittüğün kimseye bildürmedi
zirâ

241. **ve:**
Diğer 73
Mısra: 4
"Ve" bağlacı.

Sultân Bâyezîd Muhammed Han
Câmîye nice def’a
mektûb gönderüp envâ-ı ri’âyet
ideyin ve her konağına

242. **ve:**
Diğer 73
Mısra: 7
"Ve" bağlacı.

zirâ Sultân Hüseyin Baykara
gâyetde kâdir-şinâs ve ehl-i
ma’rifet kimesne idi Hüseyin
Baykara hazretlerinin bir
şâhibcemâl

243. **ve:**
Diğer 73
Mısra: 9
"Ve" bağlacı.

oğlu vardı ol ‘aşrda belki a’şâr-ı
mâziye ve âtiyenün
ekşerinde nazîri belki şebîhi
gelmiş idi Câmî kâddesa’llâhu

244. **ve:**
Diğer 73
Mısra: 12
"Ve" bağlacı.

sırrahu’l-‘azîz hazretlerinden
okurdu Câmî hazretlerinin
taşnîfâtın ve eş’ârın ve havâlin
okuyup bilen kâmiller

245. **ve:**
Diğer 73
Mısra: 12
"Ve" bağlacı.

sırrahu’l-‘azîz hazretlerinden
okurdu Câmî hazretlerinin
taşnîfâtın ve eş’ârın ve havâlin
okuyup bilen kâmiller

246. **ve:**
Diğer 73
Mısra: 17
"Ve" bağlacı.

‘ulûmı ve eşnâf-ı ma’ârifî taşşîl
ve tekmiil eyledi hattâ ‘ilm-i
mûşikiyi dahı kemâl-ile bilürdi
Bursada Murâd Han ibn-i

247. **ve:**
Diğer 73
Mısra: 19
"Ve" bağlacı.

Yıldırım Han Medresesinde
Mevlânâ Hayâlî mu’îd idi ve
Hamdî Çelebi

248. **ve:**
Diğer 73
Mısra: 21
"Ve" bağlacı.

dânişmend idi çok mübâhâse ve
mücâdeleleri oldı
Hamdî Çelebi ‘ilm-i zâhiri taşşîl
eyledükden sonra bir gice

249. **ve:**
Diğer 73
Mısra: 25
"Ve" bağlacı.

teslîm ve irâdet getür didi
Hamdî uyandı yüregini yanar
buldı
Kayseriyyeye Şeyh İbrâhîme
gitmek tedârükünde iken nâ-gâh

250. **ve:**
Diğer 74
Mısra: 6
"Ve" bağlacı.

dimekle müte‘ârefdür içinde çok
tahrîrleri ve tedkîkleri

vardur ve Ahmediye adlı kitâb
nazm eylemişdür ve

251. **ve:**
Diğer 74
Mısra: 7
"Ve" bağlacı.

dimekle müte‘ârefdür içinde çok
tahrîrleri ve tedkîkleri
vardur ve Ahmediye adlı kitâb
nazm eylemişdür ve

252. **ve:**
Diğer 74
Mısra: 7
"Ve" bağlacı.

dimekle müte‘ârefdür içinde çok
tahrîrleri ve tedkîkleri
vardur ve Ahmediye adlı kitâb
nazm eylemişdür ve

253. **ve:**
Diğer 74
Mısra: 8
"Ve" bağlacı.

Kıssa-ı Yûsuf kitâbını nazm
eylemişdür ve manzûm
Kıssa-i Mecnûn ve Leylâsı
meşhûrdur ve ‘ilm-i taşavvufda

254. **ve:**
Diğer 74
Mısra: 9
"Ve" bağlacı.

Kıssa-ı Yûsuf kitâbını nazm
eylemişdür ve manzûm
Kıssa-i Mecnûn ve Leylâsı
meşhûrdur ve ‘ilm-i taşavvufda

255. **ve:**
Diğer 74
Mısra: 10
"Ve" bağlacı.

bir risâle cem’ eylemişdür ki
gözler görmedük ve kulaqlar
işitmedük ‘acâyib yazmışdur ve
‘ilm-i fıkıhda dahı bir kitâb

256. **ve:**
Diğer 74
Mısra: 11
"Ve" bağlacı.

bir risâle cem’ eylemişdür ki
gözler görmedük ve kulaqlar
işitmedük ‘acâyib yazmışdur ve
‘ilm-i fıkıhda dahı bir kitâb

257. **ve:**
Diğer 74

Mısra: 12

"Ve" bağlacı.

cem' eylemişdür Mesâi'l-i
Mühimmeyi yazmışdur ve
manzûm
Münisü'l-'Uşşak adlu kitâbı ve
Kıyâfet-nâmesi

258. ve:

Diğer 74

Mısra: 13

"Ve" bağlacı.

cem' eylemişdür Mesâi'l-i
Mühimmeyi yazmışdur ve
manzûm
Münisü'l-'Uşşak adlu kitâbı ve
Kıyâfet-nâmesi

259. ve:

Diğer 74

Mısra: 14

"Ve" bağlacı.

vardur ve kasâ'idi ve eş'ârı
hurûf üzere müdevvendür
merhûmuñ
menâkıbı ve kerâmâtı çokdur
müstakıl kitâb olmağa

260. ve:

Diğer 74

Mısra: 14

"Ve" bağlacı.

vardur ve kasâ'idi ve eş'ârı
hurûf üzere müdevvendür
merhûmuñ
menâkıbı ve kerâmâtı çokdur
müstakıl kitâb olmağa

261. ve:

Diğer 74

Mısra: 15

"Ve" bağlacı.

vardur ve kasâ'idi ve eş'ârı
hurûf üzere müdevvendür
merhûmuñ
menâkıbı ve kerâmâtı çokdur
müstakıl kitâb olmağa

262. ve:

Diğer 74

Mısra: 16

"Ve" bağlacı.

muhtâcdur ve mezbûr Hamdî
Çelebinüñ oğlu Muhammed
Zeynü'd-dîn
Çelebi sekiz yüz toksan altı
târîhinde toğdı ol 'ilim ki

263. ve:

Diğer 74

Mısra: 18

"Ve" bağlacı.

anlar ihâta eylemişdi kesble ve
cehdle tahşil olunmak kâbil
degüldi anlara mechûlât bi't-
tab' münkeşif olmuşdı
'Arabiyetde

264. ve:

Diğer 74

Mısra: 21

"Ve" bağlacı.

vesâ'ir 'ulûmda bî-naẓir idi
Huşûsâ 'ilm-i lûgatda mişli
yoğıdı ve zebân-ı Fâriside olan
mahâretleri beyân olunmağa

265. ve:

Diğer 74

Mısra: 22

"Ve" bağlacı.

kâbil degüldi ve ceyyidü'l-hâtt-
ıdı ve bu cevdet-i hatt ile
temâm hatm-ı kelâmu'llâhı on
dört günde min evvelihî ilâ

266. ve:

Diğer 74

Mısra: 22

"Ve" bağlacı.

kâbil degüldi ve ceyyidü'l-hâtt-
ıdı ve bu cevdet-i hatt ile
temâm hatm-ı kelâmu'llâhı on
dört günde min evvelihî ilâ

267. ve:

Diğer 74

Mısra: 24

"Ve" bağlacı.

âhirihî yazmışlar ve merhûm
Kâdirî Efendi kâzî-'asker iken
merhûma
Kitâb-ı Kâzî-ğan yazdurdı
evvelinden âhirine dek

268. ve:

Diğer 74

Mısra: 28

"Ve" bağlacı.

eylemişler ağniyâyı begenmez
ve kâzîları sevmezdi fukâra
ile enîsi vardı bir kimesnenüñ
babası Hamdî ola ve ecdâdı

269. ve:

Diğer 74

Mısra: 29

"Ve" bağlacı.

eylemişler ağniyâyı begenmez
ve kâzîları sevmezdi fukâra
ile enîsi vardı bir kimesnenüñ
babası Hamdî ola ve ecdâdı

270. ve:

Diğer 74

Mısra: 30

"Ve" bağlacı.

Akşemseddin ve Şeyh Şihâbü'd-
dîn Sühreverdî

271. ve:

Diğer 75

Mısra: 1

"Ve" bağlacı.

ve Hazret-i Ebû Bekr-i Şiddik
anı kim

272. ve:

Diğer 67

Mısra: 5

*"Ve, hem, ayrıca"**anlamında bağlaç.*

ve Hazret-i Akşemseddin
mezbûr Sa'dullâhuñ zühud ve
takvâsın ve 'ilm-i fûrû' ve
uşûlde mahâretin ve sayir
'ulûmda

ve enne'l-fazle bi-yedillâhi**yü'tîhi men yeşâ'u va'llâhü****zu'l-fazli'l 'azîm:****1. ve enne'l-fazle bi-yedillâhi****yü'tîhi men yeşâ'u va'llâhü****zu'l-fazli'l 'azîm:****Diğer 40**

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Ayet**

*Lütuf bütünüyle Allah'ın
elindedir, onu dilediğine
bahşeder. Allah, büyük lütuf
sahibidir. (Kur'an, 57. Hadid
29.).*

ve enne'l-fazle bi-yedillâhi

yü'tîhi men yeşâ'u va'llâhü

zu'l-fazli'l 'azîm

rivâyet olunur ki Akşemseddin
yidi yaşında iken Kur'an-ı

ve ezvâcühü ummehâtuhum:

1. ve ezvâcühü**ummehâtuhum:****Diğer 59**

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Ayet**

Ve onun (Hz. Peygamber)

eşleri onların anneleridir. II Ahzab suresinin 6. âyet-i kerimesine işaret edilmektedir. "O peygamber, mü'minlere öz nefislerinden evladır. Zevceleri (mü'minlerin) analarıdır. Akriba da Allah'ın kitabında diğer mü'minlerden ve muhacirlerden daha yakındırlar. Şu kadar ki dostlarınızı için her hangi bir iyilikte bulunmanız müstesna. Bu, kitabta yazılıdır."

Ve ezvâcühü ummehâtuhum âyeti gelecek Peygamber 'aleyhi's-selâm

ve fi hadîsi ebî ümâme:**1. ve fi hadîsi ebî ümâme:****Diğer 47**

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Ebû Ümâme'nin hadisinde geçiyor.

ve fi hadîsi ebî ümâme seyekünü beyneküm ve beyne'r-rûmi erba'uhedni'r-er'râbi'atü 'alâ yedi racûlin min âli Heraikle tedümü

ve kelbuhum bâsitun zirâ'ayhi bi'l-vaşid:**1. ve kelbuhum bâsitun zirâ'ayhi bi'l-vaşid:****Diğer 36**

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Ayet**

Köpekleri, dirseklerini eşiğe uzatmıştı. II Kehf suresi 18. ayete işaret etmektedir. "Mağara ehli uykuda iken sen onları uyanık sanırdın. Biz onları sağa ve sola döndürdük. Köpekleri, dirseklerini eşiğe uzatmıştı. Onları görsen için korkuyla dolar, geri dönüp kaçardın.

ve kelbuhum bâsitun zirâ'ayhi bi'l-vaşid
Hudâvendâ kerimâ Eger bu fakîr
ve zelil ve hakîr ve 'alîl Emîr

vech:**1. vech:****Diğer 38**

Mısra: 1

Biçim, yol, yöntem.

İrtesi şabâh halk ziyârete gelicek
ol vech ile buldılar bu

2. vech:**Diğer 65**

Mısra: 27

Biçim, yol, yöntem.

İbrâhîm hemân ol menzilde
hâdimleri Hâce Ahmed Dedeye
bir
tennûr kazdurup içine od
yaqdılar ol vech ile kim işaret

3. vech:**Diğer 55**

Mısra: 5

Çehre, yüz. II Anlam,

Mana.

kitâb dağı hakîkî ve mecâzî iki
vech ile yazılsun dimişdi
Mevlânâ Sefer-şâh gönünden
eyitdi eger Şeyh İbrâhîm şâhib-i

vech ile:**1. vech ile:****Diğer 39**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Şekilde.

sofrasına da'vet eyleyüp zencîr
ile cebren gelen konuğu bu
vech ile konuklarlar didi
Akşemseddîn Hazretlerine
irâdet-i

vech iledür:**1. vech iledür:-dür****Diğer 59**

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Şekilde.

Harrârahû Akşemseddin fi-
evâ'ili şa'bân senet-i şemâne ve
hamsine ve şemâni mi'etin
ve dağı Akşemseddîn silsile-i
tarîkleri bu vech iledür

vech-i meşrûh:**1. vech-i meşrûh:****Diğer 53**

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Anlatıldığı gibi.

ihtiyacı var didi pes vech-i
meşrûh üzere târîh yazdılar
mermere
kazdılar el'an ol çeşme ol târîhle
mevcüddur lâkin

veda' idüp:**1. veda' idüp:-üp****Diğer 45**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Veda etmek.

eyledi ve vasiyet-nâme yazdırdı
helâlleşüp veda' idüp süre-i
Yâsîn başladup sünnet

vefât:**1. vefâtından:-ı, -n, -dan****Diğer 46**

Mısra: 17

Ölüm.

Kalısardur cefâ-yı ihveti zâr
Rivâyet olunur ki
Akşemseddîn vefâtından bir
sâ'at sonra

2. vefâtından:-ı, -n, -dan**Diğer 58**

Mısra: 8

Ölüm.

ki ehâdis-i şihâhda ve kütüb-i
neffahda şöyle görüldi ki
Hazret-i Resûlullâh şallallahü
'aleyhi ve sellem vefâtından
sonra

3. vefâtı:-ı**Diğer 66**

Mısra: 2

Ölüm.

vâkı'ayı haber virdi Akşeyh
buyurdu kim bu 'âdeti terk
eyleme
dervîşlere dağı itdür Şeyh
İbrâhîm vefâtı hicretün

4. vefâtı:-ı**Diğer 70**

Mısra: 6

Ölüm.

muhtâcdur merhûmuñ vefâtı
 toköz yüz altı târîhinde vâk'î
 oldu
 rahmetu'llâhi 'aleyhi rahmeten
 vâsi'aten Akşemseddînün bir

5. **vefâtından:-uñ, -dan**
Diğer 45
 Mısra: 5
Ölüm.

olursın vefâtından sonra seni
 kimse görmez bu sebebdendir
 ki birkaç kere türbe-i şerifeleri
 açılmağ lâzım geldükde ebnâ-i

6. **vefâtlarından:-lar, -ın, -dan**
Diğer 46
 Mısra: 23
Ölüm.

Akşemseddînün dünyâdan
 intikâli sekiz yüz altmış üç
 rebî'ül-âhîrinün
 evâhîrinde vâkî' oldu
 vefâtlarından beş yıl sonra
 üzerlerine

7. **vefâtlarıdır:-lar, -ı, -dur**
Diğer 59
 Mısra: 7
Ölüm.

değin harc gerekmez mi inkızâ'-
 i 'iddetleri vefâtlarıdır didi
 bu cevâba 'aşhâbdan kimse
 inkâr eylemedi ve meşâyıldan

vefât eyledi:

1. **vefât eyledi:-di**
Diğer 38
 Mısra: 9
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

ezberlemişdi babası Şeyh
 Hamza ile Rûma bile geldi Şeyh
 Hamza vefât eyledi
 Akşemseddîn tâlib-i 'ilm oldu
 'Ulûm-ı

2. **vefât eyledi:-di**
Diğer 51
 Mısra: 4
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

Eyyüb-ı Enşârî dahı ol 'askerile
 küffâra gazâ için
 Koştantınıye üzerine geldi
 anda vefât eyledi Koştantınıye

3. **vefât eyledi:-le, -di**
Diğer 53
 Mısra: 21
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

küçüğün okumaga işâret eyledi
 ol ticârete ta'yîn olunan maldâr
 oldu Hindüstâna ticârete gitti
 anda vefât eyledi ve ol

4. **vefât eyledi:-di**
Diğer 55
 Mısra: 26
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

eyledi 'âkıbet Allâh sübhânehü
 ve te'âlâ aña dört oğul
 rûzî kıldı kimi toksan ve kimi
 yüz yaşında vefât eyledi

5. **vefât eyledi:-di**
Diğer 60
 Mısra: 18
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

vaşıyet eyledi pes Hâcî
 Bayram vefât eyledi
 Akşemseddîn
 hâzır degüldi Hâcî Bayramuñ
 şüfileri ser-gerdân oldılar yol

6. **vefât eyledi:-di**
Diğer 66
 Mısra: 22
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

vakitde Tebriz vilâyetinde filân
 şeyhe varasın didi pes
 Akşeyh vefât eyledi Sa'dullâh
 Çelebi uyandı tâlib-i Hâkk oldu

7. **vefât eyledi:-di**
Diğer 67
 Mısra: 14
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

vefât eyledi kabri Göynükde
 mezâr-ı şerif içinde
 kıble cânibindedür

8. **vefât eyledi:-di**
Diğer 68
 Mısra: 24
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

Evhad kalkdı tarlaya çift
 sürmege gitti bir sâ'at
 geçmedin oğlancuk füc'eten

vefât eyledi hikâyet olunur ki
 yaz

9. **vefât eyledi:-di**
Diğer 69
 Mısra: 12
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

anlar varınca çoban vefât eyledi
 hikâyet olunur ki
 merhûm 'Abdülkâdir Efendî'nün
 Sa'dı adlı bir oğlu vardı Rûm

10. **vefât eyledi:-di**
Diğer 69
 Mısra: 28
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

eyledi rahmetu'llâhi

11. **vefât eyledi:-di**
Diğer 70
 Mısra: 10
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

eyledi meyyitin Bursadan
 Göynüke getürdiler mezâr-ı
 şerif
 içinde defn olundu ortadağı
 mezâr anlarındur

12. **vefât eyledi:-di**
Diğer 70
 Mısra: 21
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

olduğın zemânda ol altunı gerek
 mi ola dîrsin didi 'âkıbet
 mezbûr Emrû'llâh kötürüm oldu
 ol hâl ile vefât eyledi

13. **vefât eyledi:-di**
Diğer 70
 Mısra: 25
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

Süleymân Hana şehzâde iken
 hoca oldu Ka'betullah seferinde
 vefât eyledi Akşemseddînün bir
 oğlu dahı Naşrullâhdur

14. **vefât eyledi:-di**
Diğer 70
 Mısra: 26
 Kelime Tipi: -
Ölmek.

Tahşil-i 'ilm için diyâr-ı Fârise
 gitti anda vefât eyledi kabri

nā-ma'lūmdur Akşemseddinūn
bir oğlu daḥı Nuru'l-hüdādur

15. vefāt eyledi:-di

Diğer 72

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ölmek.

vefāt eyledi ve Mevlānā
'Abdu'r-raḥmān-ı Cāmī sekiz
yüz

toḳsan sekiz tārīhinde vefāt
eyledi Göynükde Sinan Ḥalife

16. vefāt eyledi:-di

Diğer 72

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Ölmek.

vefāt eyledi ve Mevlānā
'Abdu'r-raḥmān-ı Cāmī sekiz
yüz

toḳsan sekiz tārīhinde vefāt
eyledi Göynükde Sinan Ḥalife

vefāt eyledüğü:

1. vefāt eyledüğü:-düg, -ü

Diğer 73

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ölmek.

üzerine koyup benüm şā'ir
oğlum diyü oḫşardı
Akşemseddin
vefāt eyledüğü zemān Ḥamdī
Çelebi on yaşında ḳaldı envā'-ı

vefāt eyledükden:

1. vefāt eyledükden:-dük, -den

Diğer 51

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ölmek.

'işıyānı Koşantınıyyeye
geldükden on yıl sonra oldu zirā
Mu'āviye sittin senesinde vefāt
eyledükden sonra Yezid

2. vefāt eyledükden:-dük, -den

Diğer 63

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Ölmek.

Ya'kūb yanında eyledi
Kayseriyyede Ḥonadī Ḥatun

Medresesinde
Mevlānā Şaru Ya'kūb vefāt
eyledükden sonra müderris

vefāt idüp:

1. vefāt idüp:-üüp

Diğer 37

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Ölmek.

ḳazāsında mütevatṫın oldu ḳabr-i
şerifleri andadır Rivāyet olunur
ki şeyḫ Ḥamza vefāt idüp defn
olunduğı gice şırtlan

velāyet:

1. velāyetini:-i, -n, -i

Diğer 70

Mısra: 18

*Kulun Hakk'a yakınlığı ve
Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost
edinmesi durumu, veli olma,
velilik, ermişlik.*

şeyḫūn velāyetini
tecrübe itmek idi şeyḫ eyitdi yā
Emru'llāh kötürüm

**ve'l-bahrü'z-zāhirü'l-
muḥakkık:**

**1. ve'l-bahrü'z-zāhirü'l-
muḥakkık:**

Diğer 38

Mısra: 18

*Marifet ve keşif yoluyla
varlıkların, meselelerin
hakikatini bilme seviyesine
deryalar kadar erişen kimse.*

ve'l-bahrü'z-zāhirü'l-muḥakkık
Ḥacı Bayram
otururdu iştihār bulmuşdı ve
tarīḳ-i Bayramda olan ba'zı 'ārif

veled:

1. veledi:-i

Diğer 71

Mısra: 27

Çocuk, oğul, yavru.

yā veledi söz senüñdür didi
rivāyet olunur ki Nūru'l-
hüdānuñ

velev:

1. velev:

Diğer 40

Mısra: 9

*Olsa da, bile, hatta, ister,
isterse.*

te'lif eyledüğü risālelerden
ma'lūmdur
velev irtebeṫa iblisü fī meclisiḫi
lenābe

veli:

1. velidür:-dür

Diğer 56

Mısra: 3

*Allah'a yakınlık
mertebesini kazanmış olan
seçkin kul, Allah'ın dostu ve
sevgili kulu.*

çadırına varalum eger ḳalkup
bize ta'zīm iderse biz i'tikād
eyledüğümüz gibi degüldür eger
ḳalkmazsa muḫakkık velidür

**velivüddin oğlu ahmed
paşayı:**

1. velivüddin oğlu ahmed

paşayı:-'yı-y, -ı

Diğer 48

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Ahmed Paşa, 15. yüzyılda
Sultan II. Mehmed ve Sultan II.
Beyazid dönemlerinde
kazaskerlik, vezirlik, sancak
beyliği ve kadılık gibi yüksek
görevleri yüklenmiş bir ulema
sınıfı mensubu ve Divan
Edebiyatı şairi.*

ḳāfire yardım geldi feth olmak
ümidi ḳalmadı didiler Sultān
Muḫammed Ḥan veziri
Veliyyüddin oğlu Ahmed Paşayı

ve'n-nāsi:

1. ve'n-nāsi:

Diğer 54

Mısra: 8

Ve insanlardan.

Evveluhā Ḳarabālī ve āḫiruhā
Masmas ve humā medūdāni
'indallāhi ve'n-nāsi

vesā'ir:

1. vesā'ir:

Diğer 45

Mısra: 18

*Sayılan birkaç şeyden
sonra "bunun gibi olanlar ve*

benzerleri de" anlamında kullanılır.

kaşaba-i Göynükde kendülerine eylediği mescide girdi
Ehîbbâsın cem' idüp ebnâsın
vesâ'ir evlâdın götürüp vaşîyyet

vesâ'ir 'ulûmda:

1. vesâ'ir 'ulûmda:-da

Diğer 74

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Çeşitli, türlü ilimler.

vesâ'ir 'ulûmda bî-naẓîr idi
Huşûşâ 'ilm-i lûğatda misli
yoğıdı ve zebân-ı Fâriside olan
mahâretleri beyân olunmağa

v'ey:

1. v'ey:

Diğer 44

Mısra: 10

Bir varlığa seslenme

ünlemi, ve ey.

İy kemâl-i kudretün nefhinde
'âlem bir nefes
V'ey celâl-i 'izzetün bahrında
dünyâ keff ü hes

vezin nefseke:

1. vezin nefseke:

Diğer 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kendi terazin.

2. vezin nefseke:

Diğer 35

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kendi terazin.

kemâ kâle's şeyhü'l-Mahfûz
rahmetullâhi 'aleyhi lâ tezini'l-
halka bi-mîzânike vezin nefseke
bi-mîzânî'l-mürâkibine
'alâ tārîkî'l-ihtîşâr bel 'alâ
nehc'il-ihtîşâr

vezir:

1. vezir:-i

Diğer 48

Mısra: 14

Askeri ve idari yetkisi olan

en yüksek rütbedeki devlet

memuru, vezirlik rütbesine sahip kimse.

kâfire yardım geldi feth olmak
ümidî kalmadı didiler Sultân
Muhammed Hân vezîri
Veliyyüddin oğlu Ahmed Paşayı

2. vezir:-i

Diğer 56

Mısra: 1

*Askeri ve idari yetkisi olan
en yüksek rütbedeki devlet
memuru, vezirlik rütbesine sahip
kimse.*

Muhammed vezîri Mahmûd
Paşaya dimiş ki Akşemseddinün

vezir-i mezburi:

1. vezir-i mezburi:-i

Diğer 48

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Adı geçen, zikredilen vezir
II Ahmed Paşa.*

kanâ'at eylemedi vezir-i
mezburi yine gönderdi ta'yîn-i
vaqt
eylesün didi Akşemseddin
murâkabeye vardı mübârek

vilâyet:

1. vilâyetini:-i, -n, -i

Diğer 38

Mısra: 16

İl, diyar, ülke, memleket.

arayup Fârisî 'iklimini ve
Mâverâü'n-nehr vilâyetini
seyâhat
eyledi yine Rûma geldi ol
zemânda eş-şeyhü't-tahrîrû'l-
müdekkik

vir:

1. virdiler:-di, -ler

Diğer 39

Mısra: 13

Vermek.

üleştürdiler ve ol cemâ'atun
kelbcegizlerine dahı aş ve etmek
virdiler Akşemseddine iltifât
eylemediler Akşemseddin vardı

2. virilen:-il, -en

Diğer 39

Mısra: 14

Vermek.

ol kelbcegizlere virilen ta'âmuñ
yanına oturdı yemeğe başladı
Hâcî Bayram bî-ihtiyâr yâ kösec
beni yakduñ didi kendü

3. virdi:-di

Diğer 43

Mısra: 3

Vermek.

mezra'aları virmişdi ol kerime
dahı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh dahı bir mikdar yir
aldı El'ân ol mezra'alar

4. virdüğü:-düg, -i

Diğer 43

Mısra: 6

Vermek.

fethinde virdüğü mâlî ve mülki
kabûl kılmadı beyân olunsa
gerek inşallâhu te'âlâ rivâyet
olunur ki şeyh sefer üzerinde

5. vire:-e

Diğer 43

Mısra: 11

Vermek.

eyledi pes at şâhibinün gönlünde
bir iktizâ zâhir oldu ki bu atı
şeyhe vire gitdükçe bu iktizâ
ziyâde oldu bî-ihtiyâr döndü atı

6. virmişdi:-miş, -di

Diğer 43

Mısra: 2

Vermek.

mezra'aları virmişdi ol kerime
dahı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh dahı bir mikdar yir
aldı El'ân ol mezra'alar

7. virdiler:-di, -ler

Diğer 53

Mısra: 14

Vermek.

çağurdu şeyh pilavı şâhibine
virün didi virdiler hikâyet
olunur
ki Göynükde Akşemseddinün
bir tacir koñşısı varıdı ol

8. virün:-ün

Diğer 53

Mısra: 14
Vermek.

çağurdu şeyh pilavı şahibine
virûn didi virdiler hikâyet
olunur
ki Göynükde Akşemseddînün
bir tacir koñşısı varıdı ol

9. **virdi:-di**
Diğer 55
Mısra: 11
Vermek.

virdi şeyhün bu kerâmetin
göricek Sefer-şâh şıdk ile mürîd
oldı ve Şeyh İbrâhîm ol kitâba
Gülzâr diyü ad virdi Mevlânâ

10. **vir:**
Diğer 57
Mısra: 10
Vermek.

ziyâde acıkdum ta'am vir
yiyeyin ve kapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyh kapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

11. **virmedi:-me, -di**
Diğer 60
Mısra: 26
Vermek.

virmedi ol kişi bir gün ikdâm ile
istedi şeyh ol kimesneyi
içerü da'vet eyledi şeyhün evi
öñinde bağçe vardı ol
kimesneye

12. **virürdi:-ür, -di**
Diğer 64
Mısra: 27
Vermek.

bir ekme ve bir desti şu virürdi
temâm yerdüm içerdüm
bir gün göñlüme bu geldi ki
senün tarîkatuñ hemân
hayvâniyetdür

13. **virdi:-di**
Diğer 65
Mısra: 9
Vermek.

dedi şeyh huzûrına vardum beni
yanına da'vet eyledi ve
elüme bir şahan çerb pilâv virdi
murâd geçe mi didi ben dañı

14. **virdiler:-di, -ler**
Diğer 65

Mısra: 4
Vermek.

ol gün iki ekmele bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu hâtıra oldı ki bir
şahan çerb pilâv olsa yesem

15. **virmişdür:-miş, -dür**
Diğer 66
Mısra: 8
Vermek.

bâtına ihsân eyledüğinden
mâ'adâ ebnâ'-i kirâm dañı
virmişdür oğullarınun esâmîsi
bunlardur Muhammed

16. **vir:**
Diğer 69
Mısra: 1
Vermek.

yâ Evhad dest-mâluñı vir
oğlancuğa alma vireyin

17. **vireyin:-e, -y, -in**
Diğer 73
Mısra: 5
Vermek.

biñ akçe vireyin Rûma gelsün
didi anlar dañı Horasan
pâdişâhı Hüseyin Baykara
hazretlerin terk eylemediler
gelmediler

18. **vireyin:-e, -yin**
Diğer 69
Mısra: 1
Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

yâ Evhad dest-mâluñı vir
oğlancuğa alma vireyin

vîrâne:

1. **vîrânede:-de**
Diğer 49
Mısra: 21
Harap, harap olmuş mahal.

bulımadı üç günden soñra
Edirnekapısı kurbında bir
vîrânede
'ibâdet ider buldılar ol
zemândan bertü ol maħalleye
Akşeyh

vird-i elif-lam mim:

1. **vird-i elif-lam mim:**
Diğer 61

Mısra: 19
Kelime Tipi: -
Kuran-ı Kerim'in en uzun
suresi Bakara Suresi'nin ilk 5
ayeti "Elif Lam Mim" in
zikredilmesi.

irşad-ı Hâcî Bayram
kaddesallâhü sırrahu'l-'azîz
teheccüd
on rek'at nemâz vird-i Elif-Lam
Mim Secde ve Yâsîn ve Duħân

virmiş idi:

1. **virmiş idi:-i, -di**
Diğer 50
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, ihsan etmek.

miydi didi şeyh cevâb virdi ki ol
zemânda Fakîh Ahmed
kuṭb-ıdî Allâhü te'âlâ taşarrufı
aña virmiş idi ol

vuşlat-ı beyn:

1. **vuşlat-ı beyn:**
Diğer 46
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Ortada, arada buluşma.

Cesed ü cism ü ruh u vuşlat-ı
beyn

Y

yâ:

1. **yâ:**
Diğer 67
Mısra: 12
"Ya da, yahut, veya"
bağlaci.

toğmış hayâtda iken filân işde
imiş hâlâ rahmetde yâ 'azâbda
diyü haber virürdi Mezbûr
Sa'dullâh sekiz yüz toksan
târîhinde

2. **yâ:**
Diğer 39
Mısra: 15
"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü.

ol kelbcegilzere virilen ta'āmuñ
yanına oturdu yemeğe başladı
Hâcî Bayram bî-ihtiyâr yâ kösec
beni yakduñ didi kendü

3. yâ:

Diğer 45

Mısra: 4

"Ey!" anlamında bir

seslenme sözü.

didi hikâyet olunur ki Hâcî
Bayram hazretleri şeyhe dimiş
ki

ya Kösec niçe bir riyâzet
kılursın sen bu riyâzatla nûr-ı
maḥẓ

4. yâ:

Diğer 49

Mısra: 25

"Ey!" anlamında bir

seslenme sözü.

Şeyh ayıtdı Yâ Fakîh Ahmed
sen himmet eyle diyüp tazarru'

5. yâ:

Diğer 66

Mısra: 16

"Ey!" anlamında bir

seslenme sözü.

nişfu'l-leylde Edirmede şeyhüñ
deryâ-yı himmeti taşdı
Sa'dullâhuñ mütâlâ'a ḥânesine
vardı kapudan çağırdı yâ

6. yâ:

Diğer 66

Mısra: 20

"Ey!" anlamında bir

seslenme sözü.

zâhirüñ 'aşıkıydı ferâgat
eylemezsin didi fırsat fevt
oldı ertesi şeyh eyitdi yâ Sa'dî
isteyüp bulımaduğñ

7. yâ:

Diğer 68

Mısra: 15

"Ey!" anlamında bir

seslenme sözü.

vardı bir gün eyitdi ya Evḥad
filan gün aḥşam gel gice seni
Beḡbâzârına göndereyin didi
Evḥad geldi ta'ām yendi

8. yâ:

Diğer 68

Mısra: 20

"Ey!" anlamında bir

seslenme sözü.

evine gitsün didi Evḥad 'inād
eyledi elbetde giderin didi
'akıbet kendüler çıkdı yâ Evḥad
'inād eyleme didi Evḥad

9. yâ:

Diğer 69

Mısra: 1

"Ey!" anlamında bir

seslenme sözü.

yâ Evḥad dest-mâlûñı vir
oğlançuğa alma vireyin

10. yâ:

Diğer 70

Mısra: 19

"Ey!" anlamında bir

seslenme sözü.

şeyhüñ velâyetini
tecrübe itmek idi şeyh eyitdi yâ
Emru'llâh kötürüm

11. yâ:

Diğer 71

Mısra: 27

"Ey!" anlamında bir

seslenme sözü.

yâ veledî söz senüñdür didi
rivâyet olunur ki Nûru'l-
hüdânuñ

12. ya:

Diğer 63

Mısra: 27

"Ya da, yahut, veya"

bağlacı.

oldı 'akıbet muḥabbetullâh aña
şol kadar galebe eyledi ki
istimâ'-i Qur'ân kılsa ya bir
şavt-ı ḥasen işitse derününden
bir

yâ kuddusü't-tahiru:

1. yâ kuddusü't-tahiru:

Diğer 61

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ey düşünölebilecek bütün

noksan sıfatlarından münezzeḥ
ve temiz, arı olan.

yâ kuddusu't-tahiru:

1. yâ kuddusu't-tahiru:

Diğer 61

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ey düşünölebilecek bütün

noksan sıfatlarından münezzeḥ
ve temiz, arı olan.

Allâhumme yâ nûra külli şey'in
ve hüdâhu entellezî ḥaleḳa'z-
zulumâtı ve nevverâhu yâ
kuddusu't-tahiru min külli

yâ rab yol virme:

1. yâ rab yol virme:

Diğer 69

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ya Rabbi! Ona yol verme.

Rab yol virme didi Sa'dî Çelebi
evden çıkdı zulumât peydâ
oldı ra'd ve berḳ yıl ve yağmur
oldı Sa'dî hizmetkârlarıyla

yâ resûlallâhi:

1. yâ resûlallâhi:-i

Diğer 47

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Resulü!.

beyân ve ḥadîs-i şerîf nakl idüp
seb'a sinîne feḳîle yâ resûlallâhi
men imâmu'n-nâsi yevme'izin
ḳâle min veledî ibnû erba'ine
seneten keenne

yâd eyle:

1. yâd eyle:

Diğer 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, anmak.

Olur ehl-i beḳâyâ şüret-i 'ayn
Ḥamdî ehl-i beḳâ'ı yâd eyle

yâdı:

1. yâdı:

Diğer 46

Mısra: 4

Hatıra, bir kimseyi veya bir
olayı hatırlatan şey.

Ḥatıruñ yâdı ile şâd eyle
Bûlbûl-i bostân faḳr u fenâ

yağ:

1. yağmayup:-ma, -y, -up

Diğer 56

Mısra: 25

Yağmak, gökten düşmek.

cevāb virdi ki kıyāmate yakın
melhame-i kübrā vardur ol
melhameden bir iki yıl evvel
yağmur yağmayup kaht olsa

yağmur:

1. yağmur:

Diğer 56

Mısra: 25

*Atmosferdeki su buharının
yoğunlaşması sonucu yeryüzüne
damlalar hâlinde düşen su.*

cevāb virdi ki kıyāmate yakın
melhame-i kübrā vardur ol
melhameden bir iki yıl evvel
yağmur yağmayup kaht olsa

2. yağmur:

Diğer 72

Mısra: 12

*Atmosferdeki su buharının
yoğunlaşması sonucu yeryüzüne
damlalar hâlinde düşen su.*

bi-iznillāh hemān yağmur zāhir
olur ve kabir-i şerifleri Evlūk
karyesinde dūr Akşemseddinūn
bir oğlu dahı Hamdullāhdur

3. yağmura:-a

Diğer 72

Mısra: 11

*Atmosferdeki su buharının
yoğunlaşması sonucu yeryüzüne
damlalar hâlinde düşen su.*

degül diyü örttiler yine açıldı
pes artuk örtmediler halk
yağmura muhtāc olıcağ ol kabir-i
şerife bir miqdār su seperler

yak:

1. yakduñ:-du, -ñ

Diğer 39

Mısra: 15

*Ateşe vermek, tutuşturmak
II Acı, keder vermek.*

ol kelbcegilzere virilen ta'āmuñ
yanına oturdu yemege başladı
Hācī Bayram bī-ihtiyār yā kösec
beni yakduñ didi kendü

yakın:

1. yakın:

Diğer 56

Mısra: 24

Yakın.

cevāb virdi ki kıyāmate yakın
melhame-i kübrā vardur ol
melhameden bir iki yıl evvel
yağmur yağmayup kaht olsa

yalvar:

1. yalvardı:-dı

Diğer 71

Mısra: 14

Yalvarmak, yakarmak.

köse aslā şakalı yoğ-ıdı bir gün
Nūru'l-hüdāya geldi
yalvardı himmet eyle şakalum
gelsün didi pes Nūru'l-hüdā

2. yalvarsam:-sa, -m

Diğer 50

Mısra: 3

*Yalvarmak, yakarmak. II
Cenabı Allah'a dua etmek.*

Sultān Muhammed şeyhe sü'āl
eyledi ki Fakīh Ahmed kimdür
aña tazarru' eyledüm Allāhu
te'ālāya yalvarsam evlā degül

yan:

1. yanına:-ı, -n, -a

Diğer 39

Mısra: 14

Yan, yakın.

ol kelbcegilzere virilen ta'āmuñ
yanına oturdu yemege başladı
Hācī Bayram bī-ihtiyār yā kösec
beni yakduñ didi kendü

2. yanlarında:-lar, -ı, -n, -da

Diğer 54

Mısra: 10

Yan, yakın.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimāt iderdi bir gün yine
meyhānede
'ıyş iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında hamr

3. yanında:-ı, -n, -da

Diğer 63

Mısra: 20

Yan, yakın.

Ya'küb yanında eyledi
Kayşeriyyede Honadī Hatun
Medresesinde
Mevlānā Şaru Ya'küb vefāt
eyledükden soñra müderris

4. yanına:-ı, -n, -a

Diğer 65

Mısra: 8

Yan, yakın.

dedi şeyh huzūrına vardum beni
yanına da'vet eyledi ve
elūme bir şahan çerb pilāv virdi
murād geçe mi didi ben dahı

5. yanında:-ı, -n, -da

Diğer 67

Mısra: 27

Yan, yakın.

yazmışlar dirdi kelām-ı lağv
ağzından çıkmazdı benī ādem
yanında tınmazdı ammā tenhā
yirlerde ve hālī tağlarda zār zār

6. yanına:-ı, -n, -a

Diğer 68

Mısra: 11

Yan, yakın.

a'vān tā'ifesinden bir kimesne
yanına oturdu hemān kalkdı bir
yire dahı oturdu ya'nī

7. yanına:-ı, -n, -a

Diğer 69

Mısra: 14

Yan, yakın.

iline 'ammisi Şeyh Muhammed
Kāzī yanına gitmek istedi
merhūm
izn virmedi eslemeyüp Sa'dī
girdi pes şeyh üç kerre yā

8. yandı:-dı

Diğer 67

Mısra: 20

Yanmak.

illā meger ki bir gice dülbendi
yandı bir dülbend dahı bulunca
bir ders fevt oldı Mezbur
'Abdülkādīr 'acüz dünyāya üç
talāk

9. yaña:-a

Diğer 56

Mısra: 7

Taraf, cihet, yön.

Pādişāhla Maḥmūd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şūfī
ba'zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükcē kürkünün yeñi Sultān

10. yaña:-a

Diğer 56

Mısra: 7

Taraf, cihet, yön.

Pādişāhla Maḥmūd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şūfi
ba'zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükçe kürkünün yeñi Sultān

11. **yanar:-ar**
Diğer 73
Mısra: 25
*İlahi aşkın ateşi ile
yanmak.*

teslīm ve irādet getür didi
Ḥamdī uyandı yüregini yanar
buldı
Ḳayseriyyeye Şeyḫ İbrāhime
gitmek tedārükünde iken nā-gāh

yaña döndürmezdi:

1. **yaña döndürmezdi:-dür, -
mez, -di**
Diğer 68
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Sağa sola döndürmek.

ve kaftanı kışa geyerdi ve
dülbendi başında şarardı ve
bir yaña daḫı döndürmezdi
çıkarup bakmazdı gice ve
gündüz

yānem:

1. **yānem:**
Diğer 36
Mısra: 15
F. Bilmiyorum.

Şi'r
Rehī nemī boreu u çāre nemī
yānem

yā'ni:

1. **ya'ni:**
Diğer 40
Mısra: 13
"Demek oluyor ki"
anlamında bir bağlaç.

Nūriyye ikincisi Def'-i Metā'in
üçüncüsü Risāle-i Zikrullāh
dördüncü Şerḫ-i Aḳvāl-i Hācī
Başa ya'ni Hācī Bayram beşinci

2. **ya'ni:**
Diğer 43
Mısra: 16
"Demek oluyor ki"
anlamında bir bağlaç.

cevāb virüb
ya'ni bir Allāha ibādet iderin
ğayre meylim yok pes dünyā

3. **ya'ni:**
Diğer 68
Mısra: 12
"Demek oluyor ki"
anlamında bir bağlaç.

a'vān tā'ifesinden bir kimesne
yanına oturdı hemān kalkdı bir
yire daḫı oturdı ya'ni

yanına uğrarmış:

1. **yanına uğrarmış:-r, -mı**
Diğer 57
Mısra: 28
Kelime Tipi: -
*Bir kimsenin veya bir şeyin
yanına gitmek.*

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yuḳaru cānib
çıkarup yolu bağçesine ilḫaḳ
eylemiş ol sebeb-ile ḳabir

yanından gitmezdi:

1. **yanından gitmezdi:-mez, -di**
Diğer 68
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Yanında bulundurmak.

eyledi bu iki kitāb yanından
gitmezdi ve daḫı iç
edük geymezdi amma iç edüğe
meşḫ idüp namāz kılana uyardı

yap:

1. **yaparken:-ar, -ken**
Diğer 52
Mısra: 5
İnşa etmek.

mezār binā eyledi ve ḳazup
yaparken ḳabr-i şerīfün
ḳurbında bir
ayazma çıkıdı eyle olsa Sultān
Muḥammed Ḥan ve sāyir

2. **yapdı:-dı**
Diğer 52
Mısra: 9
İnşa etmek.

oldı pes Sultān Muḥammed Ḥan
mezār-ı şerīfi yapdı ve şeyḫ için
ḫān-kāh ve tekye yapdı eyle olsa
ol tekyeyi şeyḫ ḳabül eylemedi

3. **yapılmağ:-ıl, -mağ**
Diğer 52
Mısra: 29
İnşa etmek.

ve tekye yapılmağ için şeyḫ
rāzı olmadı bennālara re'is olan

4. **yapılmış:-ıl, -mı**
Diğer 52
Mısra: 8
İnşa etmek.

erkān-ı devlet ḳabr-i şerīfün
üzerine geldiler ḳazdılar Şeyḫün
didügi yapu ve taş ile yapılmış
ḳabr-i şerīf ve ayazma zāhir

5. **yapalum:-alum**
Diğer 53
Mısra: 1
İnşa etmek.

Ebū Bekr-i Merzenī bārī çeşme
yapalum didi şeyḫ rāzı oldı

6. **yapuñ:-uñ**
Diğer 53
Mısra: 2
İnşa etmek.

çeşme yapuñ ḳabül
eyledüm ve bu çeşmenün
sevābını Sultān

7. **yapdı:-dı**
Diğer 40
Mısra: 17
İnşa etmek.

olunur ki şeyḫe ḫilāfet virilicek
geldi Begbāzārında mütemekkin
olup mescid ve degirmen yapdı
Şeyḫe tālibler gelüp

8. **yapdı:-dı**
Diğer 41
Mısra: 4
İnşa etmek.

köyde daḫı ḫaḳ ḫüşüp keşret
ḫāşıl oldı andan daḫı gitdi
Göynüke
mescid yapdı degirmen yapdı
ḫikāyet olunur ki

9. **yapdı:-dı**
Diğer 41
Mısra: 4
İnşa etmek.

köyde daḫı ḫaḳ ḫüşüp keşret
ḫāşıl oldı andan daḫı gitdi
Göynüke

mescid yaptı degirmen yaptı
hikâyet olunur ki

10. **yapdı:-dı**
Diğer 52
Mısra: 10
İnşa etmek.

oldı pes Sultân Muhammed Han
mezâr-ı şerifi yaptı ve şeyh için
hân-kâh ve tekve yaptı eyle olsa
ol tekyeyi şeyh kabûl eylemedi

yapış:

1. **yapışmağ:-mağ**
Diğer 38
Mısra: 3
*Sıkı sıkı tutmak,
bırakmamak üzere yakalamak,
sarılmak.*

kerâmeti görüp kurdı götürüp
mübârek elini tâbût içine
koydılar yine çıkdı bir ehl-i
ferâset kimse kurda yapışmağ
ile

yaprağ:

1. **yaprağın:-uñ**
Diğer 60
Mısra: 30
Yaprak.

yaşşı yapraklı ot bitmiş her
yaprağın üstinde bir akçe var
hısâbın Allâh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

yaprak:

1. **yapraklı:-lu**
Diğer 42
Mısra: 4
Yaprak.

etrâfında bir uvacık yapraklı ot
gösterdi işbu ot şeyhe
eydür İstanbul fethinden evvel
Akşemseddîn ile Edirneye
varduk

2. **yapraklı:-lu**
Diğer 60
Mısra: 30
Yaprak.

yaşşı yapraklı ot bitmiş her
yaprağın üstinde bir akçe var
hısâbın Allâh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

yapu:

1. **yapu:**
Diğer 52
Mısra: 8
Yapı, Bina.

erkân-ı devlet kabr-i şerifün
üzerine geldiler kazdılar Şeyhün
didügi yapu ve taş ile yapılmış
kabr-i şerif ve ayazma zâhir

var:-

1. **yardılar:-dı, -lar**
Diğer 72
Mısra: 7
Kesmek, parçalamak.

şagal bu olduğı neden ma'lûm
olur didiler Nûru'l-hüdâ eyitdi
karnını yaruñ yardılar Hırusuñ
bütün ayağı çıkdı hikâyet

2. **yaruñ:-uñ**
Diğer 72
Mısra: 7
Kesmek, parçalamak.

şagal bu olduğı neden ma'lûm
olur didiler Nûru'l-hüdâ eyitdi
karnını yaruñ yardılar Hırusuñ
bütün ayağı çıkdı hikâyet

vara:

1. **yarar:-r**
Diğer 57
Mısra: 11
*Bir şey yararlı olmak,
yarar sağlamak.*

ziyâde acıkıdum ta'am vir
yiyeyin ve kapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyh kapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

varağın eyle:

1. **varağın eyle:**
Diğer 73
Mısra: 24
Kelime Tipi: -
Hazırlık yapmak.

babası Akşemseddîni düşünde
gördi iy Hamdı şimdiden girü
âhîret varağın eyle mürşidü's-
sâlikin Şeyh İbrâhime

varak gördi:

1. **varak gördi:-di**
Diğer 48
Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Hazırlık yapmak.

i'tibâr ve i'tikâd eyleyüp varak
gördi Kostantiniyye üzerine
vardı elli dört gün ceng eyledi
âhîr Firengistândan İstanbula

yardım geldi:

1. **yardım geldi:-di**
Diğer 48
Mısra: 13
Kelime Tipi: -
*Yardım gelmesi II Savaşta
asker, malzeme ve teçhizat
gelmesi.*

kâfire yardım geldi feth olmak
ümîdi kalmadı didiler Sultân
Muhammed Han vezîri
Veliyyüddin oğlu Ahmed Paşayı

yarındası:

1. **yarındası:**
Diğer 64
Mısra: 31
Yarın, ertesi gün.

oldum yarındası vâkı'aya kâdir
olmadum şeyh eyitdi

yas:

1. **yaşında:-ı, -n, -da**
Diğer 40
Mısra: 5
*Doğuştan beri geçen ve yıl
birimi ile ölçülen zaman.*

ve enne'l-fazle bi-yedillâhi
yü'tîhi men yeşâ'u va'llâhü
zu'l-fazli'l 'azîm
rivâyet olunur ki Akşemseddîn
yidi yaşında iken Kur'ân-ı

2. **yaşında:-ı, -n, -da**
Diğer 47
Mısra: 8
*Doğuştan beri geçen ve yıl
birimi ile ölçülen zaman.*

Muhammed Han yigirmi bir
yaşında pâdişâh oldu bir yıldan
soñra Edirne'de 'ulemâ ve
ümerâyı cem' eyledi

3. **yaşında:-ı, -n, -da**
Diğer 68
Mısra: 21
*Doğuştan beri geçen ve yıl
birimi ile ölçülen zaman.*

evine geldi yedi sekiz yaşında
bir oğlancuğı vardı gördi
oğlancuk şād ve hurrem oynar
pes

4. yaşında:-ı, -n, -da

Diğer 73

Mısra: 16

*Doğuştan beri geçen ve yıl
birimi ile ölçülen zaman.*

üzerine koyup benim şā'ir
oğlum diyü oğşardı
Akşemseddin
vefāt eylediği zemān Hamdī
Çelebi on yaşında kaldı envā'-ı

5. yaşında:-ı, -n, -da

Diğer 55

Mısra: 26

*Doğuştan beri geçen ve yıl
birimi ile ölçülen zaman.*

eyledi 'ākıbet Allāh sübhānehū
ve te'ālā aña dört oğul
rūzī kıldı kimi tokşan ve kimi
yüz yaşında vefāt eyledi

6. yaşındaydı:-ı, -n, -da, -y, -dı

Diğer 38

Mısra: 7

*Doğuştan beri geçen ve yıl
birimi ile ölçülen zaman.*

diyārda Kırdboğan mezārı
dimekle meşhürdür rivāyet
olunur
ki Akşemseddin yidi yaşındaydı
temām hātın-ı kelāmullāhı

yaş akar:

1. yaş akar:-ar

Diğer 49

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gözyaşı dökmek, ağlamak.

şacı nūr gibi şa'sa'a virmiş
mübārek saçın şakalın ve
toprağa
bulamış gözinden yaş akar sofrā
kadar yir yaş olmuş münācāt

yaş olmuş:

1. yaş olmuş:-muş

Diğer 49

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Islanmak.

şacı nūr gibi şa'sa'a virmiş
mübārek saçın şakalın ve

toprağa
bulamış gözinden yaş akar sofrā
kadar yir yaş olmuş münācāt

yāsın:

1. yāsın:

Diğer 61

Mısra: 19

*Kur'an-ı Kerim'in 36.
suresinin adı ve ilk kelimesidir.*

irşād-ı Hācī Bayram
kaddesallāhü sırāhu'l-'azīz
teheccüd
on rek'at nemāz vird-i Elif-Lam
Mim Secde ve Yāsın ve Duḥān

yassı:

1. yassı:

Diğer 60

Mısra: 30

Yayvan ve düz.

yaşşı yapraklı ot bitmiş her
yaprağın üstinde bir akçe var
hısābın Allāh bile ol kimesne
eydür biñ akçe deñşürdüm bir

yat:

1. yatup:-up

Diğer 45

Mısra: 21

*Yatmak, boylu boyunca
uzanmak.*

üzre yatup teslim-i cān-ı pāk
eyledi rahmetu'llāhī
'aleyhi rahmeten vāsi'ten
Şeyhün oğlu Hamdī Çelebi
sebeb-i

2. yatdı:-dı

Diğer 57

Mısra: 6

*Yatmak, boylu boyunca
uzanmak.*

şekline girdi dāyimā şeyhün
evinden gitmedi bir gice şeyh
yatdı
kedi ocağ başında otururdu şeyh
uyumamışdı kapunun

3. yatdı:-dı

Diğer 57

Mısra: 14

*Yatmak, boylu boyunca
uzanmak.*

eylediler şeyh bu hālī gördi
tınmadı yatdı uyudu şabāh

oldı şeyh nemāzdan fāriğ olıcak
gice işitdiği ad ile ol kediye

4. yatdı:-dı

Diğer 57

Mısra: 23

*Yatmak, boylu boyunca
uzanmak.*

meşhūr bir yire vardı ulu yoluñ
üzerinde şeyh oturdu
münācāt başladı bir zemāndan
soñra şeyh yatdı üzerüme

5. yatur:-ur

Diğer 64

Mısra: 22

*Yatmak, boylu boyunca
uzanmak. II Ölülerin mezarda
yatması.*

yedinci gice leyle-i berātdı Şeyh
Şāmī ki adı Hamzadur
Rūma tābi' Keskin nām kıyede
yatur Mıñırluoğlu

6. yatur:-ur

Diğer 64

Mısra: 23

*Yatmak, boylu boyunca
uzanmak. II Ölülerin mezarda
yatması.*

'Abdurrahīm ki şāhibin-i
Karahışārda yatur Vahdet-nāme
sāhibidür Şeyh Muşlıhüddin ki
Attāroğlu dimekle ma'rūfdur

7. yatur:-ur

Diğer 64

Mısra: 25

*Yatmak, boylu boyunca
uzanmak. II Ölülerin mezarda
yatması.*

İskilibde yatur cümle hālvette
idiler bunlar riyāzetle me'mūrlar
idi ammā baña her gün kuşluk
vaktinde bir çanak bulamaç ve

8. yatur:-ur

Diğer 72

Mısra: 4

*Yatmak, boylu boyunca
uzanmak. II Ölülerin mezarda
yatması.*

helāk oldı filān tağda yatur didi
ol arada hāzır olanlar ādem
gönderdiler şağaluñ ölüsün
getürdiler Ḥorus yeyen

yat:-

1. **yaturdı:-ur, -dı****Diğer 41**
Mısra: 6*Geceyi geçirmek için bir yerde kalmak.*

Akşemseddin eva'ilde âlemi seyahat idüp gezerken her kında ki ahşam ola anda yaturdı Göynüke gelüp mütemekkin olmazdan

yatsu nemâzi:1. **yatsu nemâzi:****Diğer 68**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Beş vakit namazdan yatsu vaktinde kılınan.

yatsu nemâzi kılındı şeyh içerü gitdi bir miqdâr zemândan şöıra içerüden haber geldi ol huşuşdan ferâgat olundu Evhad

yaz:1. **yazup:-up****Diğer 74**

Mısra: 26

Yazmak, kaleme almak.

yazup giderken cem'-i mesâyilini istihrâc iderlermiş istihrâc eylemedükleri mes'eleyi yazmışlar tâ istihrâc edince tevaşkuf

2. **yazdı:-dı****Diğer 42**

Mısra: 22

Yazmak, kaleme almak.

ahvâline temâm vâkıf olmadı şandum pes şeyh buyurdi divât ve kalem getürdiler yazdı edviye getürdiler 'ilâc eyledi

3. **yazdurdı:-dur, -dı****Diğer 45**

Mısra: 19

Yazmak, kaleme almak.

eyledi ve vasiyet-nâme yazdurdı helâlleşüp veda' idüp süre-i Yâsin başladup sünnet

4. **yazılun:-ıl, -sun****Diğer 55**

Mısra: 5

Yazmak, kaleme almak.

kitâb dahı hâkîkî ve mecâzî iki vech ile yazılun dimişdi Mevlânâ Sefer-şâh gönîlinden eyitdi eger Şeyh İbrâhîm şâhib-i

5. **yazılmışdur:-ıl, -mış, -dur****Diğer 58**

Mısra: 6

Yazmak, kaleme almak.

yazmışlar ol mübârek hatt-ı şerîfün şüreti nakl olundu ki bu vech ile yazılmışdur sebab-i tahrîr ve bâ'is-i takrîr oldur

6. **yazmışlar:-mış, -lar****Diğer 58**

Mısra: 5

Yazmak, kaleme almak.

yazmışlar ol mübârek hatt-ı şerîfün şüreti nakl olundu ki bu vech ile yazılmışdur sebab-i tahrîr ve bâ'is-i takrîr oldur

7. **yazdum:-du, -m****Diğer 64**

Mısra: 17

Yazmak, kaleme almak.

vâkı'alarumuñ evâ'iline işâret eyledüm yazdum cümlesini hâtırımda 'ala't-ta'fîl buldum bundan evvel gâyetde nisyân

8. **yazdurdı:-dur, -dı****Diğer 74**

Mısra: 25

Yazmak, kaleme almak.

âhîrihî yazmışlar ve merhûm Kâdirî Efendi kâzî-'asker iken merhûma Kitâb-ı Kâzî-ğan yazdurdı evvelinden âhîrine dek

9. **yazmışlar:-mış, -lar****Diğer 61**

Mısra: 17

Yazmak, kaleme almak.

ol kızuñ hâlâ Göynükde evlâdı vardur Akşemseddin bir kitâb arkasına kendü hatt-ı şerîfleriyle yazmışlar tarîk-i

10. **yazmışdur:-mış, -dur****Diğer 74**

Mısra: 11

Yazmak, kaleme almak.

bir risâle cem' eylemişdür ki gözler görmedük ve kulaklar işitmedük 'acâyib yazmışdur ve 'ilm-i fıkıhda dahı bir kitâb

11. **yazmışdur:-mış, -dur****Diğer 74**

Mısra: 12

Yazmak, kaleme almak.

cem' eylemişdür Mesâi'l-i Mühimmeyi yazmışdur ve manzûm Münisü'l-'Uşşâk adlı kitâbı ve Kıyâfet-nâmesi

12. **yazmışlar:-mış, -lar****Diğer 74**

Mısra: 24

Yazmak, kaleme almak.

âhîrihî yazmışlar ve merhûm Kâdirî Efendi kâzî-'asker iken merhûma Kitâb-ı Kâzî-ğan yazdurdı evvelinden âhîrine dek

13. **yazmışlar:-mış, -lar****Diğer 74**

Mısra: 27

Yazmak, kaleme almak.

yazup giderken cem'-i mesâyilini istihrâc iderlermiş istihrâc eylemedükleri mes'eleyi yazmışlar tâ istihrâc edince tevaşkuf

14. **yazdı:-dı****Diğer 67**

Mısra: 2

Çizmek, nakşetmek, işlemek.

hadîsi meşetti hatt ile yazdı Kâle'n-nebiyyü 'aleyhi's-selâm izâ taḥayyertüm fi'l-umûr festa'inû min ehl'il-kubûr

15. **yaz:****Diğer 68**

Mısra: 24

21 Haziran'da başlayıp 23 Eylül'de sona eren, ilkbaharla sonbahar arasındaki yılın en sıcak mevsimi.

Evhad kalkdı tarlaya çift sürmege gitti bir sâ'at geçmedin oğlancuk füc'eten vefât eyledi hikâyet olunur ki yaz

16. **yazasız:-a, -sız**

Diğer 36

Mısra: 7

Çizmek, nakşetmek, işlemek.

ķabir yiri bulup ihvânına
vaşıyyet eyledi ki ķabrüm
üzerine bu
āyet-i kerîmeyi yazasız

yazı yazardı:

1. **yazı yazardı:-ar, -dı**

Diğer 67

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yazı yazmak, çizmek.

yazı yazardı babası Akşeyhün
ķabrinün şandığı üzerine bu

ve:

1. **yemek:-mek**

Diğer 37

Mısra: 19

Ağızda çiğneyerek yutmak.

didükleri ķurd geldi Kābr-i
şeriflerin açdı cism-i
mübârekin yemek istedi Şeyh
Ĥamza mübârek elin tâbütan

2. **yemege:-meg, -e**

Diğer 39

Mısra: 14

Ağızda çiğneyerek yutmak.

ol kelbcegilzire virilen ta'āmuñ
yanına oturdu yemege başladı
Ĥacı Bayram bî-ihtiyâr yâ kösec
beni yakduñ didi kendü

3. **yerin:-rin**

Diğer 43

Mısra: 22

Ağızda çiğneyerek yutmak.

ķalkıcaķ yire dökülen etmek
pāreciklerin ve pirinç
dāneciklerin gözedüp deñşürüp
yerin didi hikāyet olunur ki

4. **yemezdi:-mez, -di**

Diğer 44

Mısra: 16

Ağızda çiğneyerek yutmak.

Şeyh ķarañulı ĥalvet ķöşesinde
otururdu Zār zār
ağlardı yemezdi içmezdi ol
zemān 'ulemāsından biri

5. **yemezüz:-mez, -üz**

Diğer 45

Mısra: 1

Ağızda çiğneyerek yutmak.

yemek yemezüz didi rivāyet
olunur ki şeyh bulamaç şorbasın
severdi aña meybinden sü'āl
olundı bulamaç nūr şorbasıdır

6. **yerdüm:-r, -dü, -m**

Diğer 64

Mısra: 27

Ağızda çiğneyerek yutmak.

bir ekmek ve bir desti şu virürdi
temām yerdüm içerdüm
bir gün göñlüme bu geldi ki
senün tārīkatuñ hemān
ĥayvāniyetdür

7. **yedüm:-dü, -m**

Diğer 65

Mısra: 10

Ağızda çiğneyerek yutmak.

yedüm ba'de ĥalvetden ferāġat
eyle diyü baña destür virdi
soñra vaķtı gelicek ĥilāfet virdi
Şeyh İbrāhīm kendüye irādet

8. **yeseñ:-se, -m**

Diğer 65

Mısra: 5

Ağızda çiğneyerek yutmak.

ol gün iki ekmekle bir çanaķ
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu ĥātıra oldu ki bir
şahan çerb pilāv olsa yeseñ

9. **yendi:-n, -di**

Diğer 68

Mısra: 16

Ağızda çiğneyerek yutmak.

vardı bir gün eyitdi ya Evĥad
filan gün aķşam gel gice seni
Beġbāzārına göndereyin didi
Evĥad geldi ta'ām yendi

10. **yendi:-n, -di**

Diğer 68

Mısra: 27

Ağızda çiğneyerek yutmak.

Efendiye vardı ta'ām yendi
nemāz kıldı içerü gider olıcaķ

11. **yeyen:-y, -en**

Diğer 72

Mısra: 3

Ağızda çiğneyerek yutmak.

eyitdi Ĥazret-i Allāhuñ nāzlısı
geçinürsin Ĥorusuñı
yeyen şaġal selāmetde gezer
didiler Nūru'l-ĥudā ol şaġal

12. **yeyen:-y, -en**

Diğer 72

Mısra: 5

Ağızda çiğneyerek yutmak.

helāk oldu filān taġda yatur didi
ol arada ĥāzır olanlar ādem
gönderdiler şaġaluñ ölüsin
getürdiler Ĥorus yeyen

13. **yeyelüm:-y, -e, -lüm**

Diğer 53

Mısra: 10

Ağızda çiğneyerek yutmak.

şunmadı şunuñ buyuruñı
yeyelüm didiler şeyh eyitdi
bu pilav bu oturanlaruñ naşibi
degül oturanlardan birisi

yedi:

1. **yedi:**

Diğer 71

Mısra: 21

"Yedi" sayı sıfatı.

bir gün Akşeyhün yedi oġlı bir
arada şeyh ile ta'ām yerlerdi
şeyh
elĥamdülillāh didi şeyhün
büyük oġlı eyitdi yedi oġul bir

2. **yedi:**

Diğer 71

Mısra: 22

"Yedi" sayı sıfatı.

bir gün Akşeyhün yedi oġlı bir
arada şeyh ile ta'ām yerlerdi
şeyh
elĥamdülillāh didi şeyhün
büyük oġlı eyitdi yedi oġul bir

3. **yedi:**

Diğer 71

Mısra: 25

"Yedi" sayı sıfatı.

ĥamd eylemezsiz belki yedi
oġluñdan birisin sevme-yüp
Allāhı sevdüğüne ĥamd idersiz
didi Akşeyh şadaķte

yedi sekiz:

1. **yedi sekiz:**

Diğer 68

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Yaklaşık "yedi veya sekiz" sayı sıfatı.

evine geldi yedi sekiz yaşında
bir oğlançığı vardı gördü
oğlançuk şād ve hurrem oynar
pes

vedür:

1. **yedürürdi:-ür, -di**
Diğer 71
Mısra: 3
Yedirmek.

dirdi Akşemseddin bāzār ta'āmı
getürüp yedürürdi ol
mükāşefeden
men' için hikāyet olunur ki
Evlük diyārında bir bñar

yemek:

1. **yemek:**
Diğer 45
Mısra: 1
Yemek, aş.

yemek yemezüz didi rivāyet
olunur ki şeyh bulamaç şorbasın
severdi aña meylinde sü'āl
olundu bulamaç nūr şorbasıdır

2. **yemek:**
Diğer 53
Mısra: 9
Yemek, aş.

harāba müteveccih olmuşdur
hikāyet olunur ki bir gün hāzret-
i
şeyhün öñine yemek için şahān
pilāv getürdiler pilāva

veñ:

1. **veñi:-i**
Diğer 56
Mısra: 7
*Elbise kolunun el üzerine
gelen kısmı.*

Pādişāhla Maḥmūd Paşa
oturdılar bir eski kürklü şūfi
ba'zı
hizmete o yaña bu yaña
geçdükçe kürkünün veñi Sultān

veñiçeri:

1. **veñiçeri:**
Diğer 54
Mısra: 10
Osmanlı Devleti'nde Orhan

*Bey zamanında kurulup II.
Mahmut zamanında kaldırılan
Osmanlının bir askeri sınıfı.*

dirdi ve buña beñzer çok
kelimāt iderdi bir gün yine
meyhānede
'iyy iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında ḥamr

2. **yeñiçeridür:-dür**
Diğer 54
Mısra: 17
*Osmanlı Devleti'nde Orhan
Bey zamanında kurulup II.
Mahmut zamanında kaldırılan
Osmanlının bir askeri sınıfı.*

Ṭağıldı 'asker-i ḡussa
hücümünden anuñ saf saf
bu beytde kırkafdan murād
yeñiçeridür ve kırkafdan murād

ver:

1. **verde:-de**
Diğer 57
Mısra: 17
Yer, mekan.

çağırdı kedi seğırdüp geldi şeyh
eyitdi insān cinn-ile dāim bir
yerde olmak güçdür var git
ahyānen gel didi cinnī daḡı

verā:

1. **yerā:**
Diğer 41
Mısra: 20
Görmek.

hilāfet virdün hikmeti nedür
didiler Hācī Bayram cevāb virdi
ki
Hāzā kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimā yesme'u ve yerā
şümme ye'rifuhū ve ḥüm
yes'elüne min hikmetihī mā ra'ā
ev

ye'rifuhū:

1. **ye'rifuhū:**
Diğer 41
Mısra: 20
Onu tanım, bilir.

hilāfet virdün hikmeti nedür
didiler Hācī Bayram cevāb virdi
ki
Hāzā kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimā yesme'u ve yerā
şümme ye'rifuhū ve ḥüm

yes'elüne min hikmetihī mā ra'ā
ev

verine oturup:

1. **verine oturup:-up**
Diğer 70
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
*Yerine oturmak. II Boşalan
makama geçmek.*

Oturup ḥalkı ṭarīk-ı Hākka
da'vet ve irşād iden budur
Bunuñ
ahlākı ve evşāfı ve kerāmātı ve
hikāyatı ayru kitāb olmağa

yes'elüne:

1. **yes'elüne:**
Diğer 41
Mısra: 20
Sorarlar.

hilāfet virdün hikmeti nedür
didiler Hācī Bayram cevāb virdi
ki
Hāzā kevsecun keyyusun bime
yü'minü bimā yesme'u ve yerā
şümme ye'rifuhū ve ḥüm
yes'elüne min hikmetihī mā ra'ā
ev

yet:

1. **yeterdi:-er, -di**
Diğer 67
Mısra: 11
*Ulaşmak, erişmek, vâsıl
olmak.*

gāhī ba'zı kabir görüp inderdi biz
giderdük soñra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şahibinüñ
adı filānmış filān yirde

2. **yetdüm:-dü, -m**
Diğer 69
Mısra: 23
Yetişmek, ulaşmak, gelmek.

ol karınuñ oğlu rivāyet eyler
karınuñ gözi görmezdi
yetdüm iletdüm irtesi şabāh
gördüm karınuñ gözi görmüş
kendü

yetim:

1. **yetim:**
Diğer 45
Mısra: 13

*Babası ölmüş olan,
babasız.*

Muhammed Hamdî yetim zâ'if
ve zelîl kalur yoḥsa bu
miḥneti çok dünyâdan
göçerdüm bir gün mezkûr
Ḥamdî Çelebînün

yetim-i yûsuf-vâr:

1. yetim-i yûsuf-vâr:

Diğer 46

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Hız. Yusuf gibi yetim.

2. yetim-i yûsuf-vâr:

Diğer 46

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Hız. Yusuf gibi yetim.

Derd-i ḡamdan belâ-yı
ḡurbetden
Âh kim bu yetim-i Yûsuf-vâr

vetişmiş olaydum:

1. yetişmiş olaydum:-a, -y, -d, -um

Diğer 46

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

*Yetişmek, gelmek II Vakit
dolmadan yetişmek.*

ḫalîfesi Şeyḫ 'Abdurrahîm geldi
bir sâ'at tamam
olmadın yetişmiş olaydum rûh-ı
şerîfleri falân maḳâma
varmamış

yevme'izin:

1. yevme'izin:

Diğer 47

Mısra: 16

O günde.

beyân ve ḫadîs-i şerîf nakl idüp
seb'a sinîne feḳîle yâ resûlallâhi
men imâmu'n-nâsi yevme'izin
ḳâle min veledî ibnû erba'îne
seneten keenne

yezîd:

1. yezîdin:-in

Diğer 50

Mısra: 24

*Hız. Muhammed'in (s.a.s.)
vahiy kâtibi Hız. Muaviye'nin
oğlu ve Emevi devletinin ikinci
halifesidir.*

resûl arasında olan ihtilâf ve
muḫâşamât icthâd ile olmuşdur
ḫubb-ı dünyâyıla ve riyâset içün
degüldür lâkin Yezîdin

2. yezîd:

Diğer 51

Mısra: 5

*Hız. Muhammed'in (s.a.s.)
vahiy kâtibi Hız. Muaviye'nin
oğlu ve Emevi devletinin ikinci
halifesidir.*

ḳurbında defn eylediler Ebû
Eyyûbuñ Yezîd ile küffâra
ḡazâyâ geldüḡi ba'id degüldür
zîrâ Yezîdüñ ziyâde tuḡyânı ve

3. yezîd:

Diğer 51

Mısra: 8

*Hız. Muhammed'in (s.a.s.)
vahiy kâtibi Hız. Muaviye'nin
oğlu ve Emevi devletinin ikinci
halifesidir.*

'ısyânı Ḳostantınıyyeye
geldükden on yıl soñra oldı zîrâ
Mu'âviye sittin senesinde vefât
eyledükden soñra Yezîd

4. yezîdi:-i

Diğer 51

Mısra: 1

*Hız. Muhammed'in (s.a.s.)
vahiy kâtibi Hız. Muaviye'nin
oğlu ve Emevi devletinin ikinci
halifesidir.*

Yezîdi bile ḳoşdı Ḳostantınıyye
üzerine ḡazâyâ
gönderdi ol 'azîm ḡazâyı işiden
ulular cem' oldılar Ebû

5. yezîdüñ:-iñ

Diğer 51

Mısra: 6

*Hız. Muhammed'in (s.a.s.)
vahiy kâtibi Hız. Muaviye'nin
oğlu ve Emevi devletinin ikinci
halifesidir.*

ḳurbında defn eylediler Ebû
Eyyûbuñ Yezîd ile küffâra

ḡazâyâ geldüḡi ba'id degüldür
zîrâ Yezîdüñ ziyâde tuḡyânı ve

yî:

1. yîyeyin:-y, -e, -y, -in

Diğer 57

Mısra: 10

*Aḡzında çiğneyerek
yutmak.*

ziyâde acıkdum ta'am vir
yîyeyin ve ḳapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyḫ ḳapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

yidi:

1. yidi:

Diğer 38

Mısra: 7

"Yedi" sayı sıfatı.

diyârda Ḳurdboḡan mezârı
dimekle meşhûrdur rivâyet
olunur
ki Akşemseddîn yidi yaşıdaydı
temâm ḫatm-ı kelâmullâhi

2. yidi:

Diğer 39

Mısra: 20

"Yedi" sayı sıfatı.

itdürdi ḫattâ yidi günde bir
ḳaşuḳ sirkeden ḡayrı nesne ekl
ve
şûrb eylemez oldı Ahlâḳ-ı
zemîmeden pâk olup ahlâḳ-ı

3. yidi:

Diğer 40

Mısra: 5

"Yedi" sayı sıfatı.

ve enne'l-fazle bi-yedillâhi
yü'tîhi men yeşâ'u va'llâhü
zu'l-fazlî'l 'azîm
rivâyet olunur ki Akşemseddîn
yidi yaşında iken Kur'an-ı

4. yidi:

Diğer 43

Mısra: 17

"Yedi" sayı sıfatı.

baña ḫizmet eyler didi rivâyet
olunur ki şeyḫ yidi def'a ḫacc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücâvir oldı ḫikâyet olunur ki

yidi yüz toḳsan iki:

1. yidi yüz toksan iki:**Diğer 37**

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

H. 792, M. 1389 - 1390.

Akşemseddin yidi yüz toksan iki
tarihinde diyâr-ı Şâmda
toğdı Babası Şeyh Hamzanuñ
Şâm diyârında kerâmât-ı
keşiresi

vidinci:**1. yidinci:****Diğer 43**

Mısra: 18

Yedi sayısının sıra sıfatı.

baña hizmet eyler didi rivâyet
olunur ki şeyh yidi def'a hacc
eyledi yidinci def'ada dört yıl
mücâvir oldu hikâyet olunur ki

yigirmi bir:**1. yigirmi bir:****Diğer 47**

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

"Yirmi bir" sayı sıfatı.

Muhammed Han yigirmi bir
yaşında pâdişâh oldu bir yıldan
şoñra Edirne'de 'ulemâ ve
ümerâyı cem' eyledi

yigirmi tokuz biñini:**1. yigirmi toksuz biñini:-i, -n, -i****Diğer 60**

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Yirmi dokuz bin. II Yirmi

dokuz bin akçe.

Akşemseddin yigirmi toksuz
biñini ödedi biñ akçe kalmışdı
şâhibi geldi şeyhe takâzâ eyledi
şeyh dahı birkaç gün egledi

yigirminci gün:**1. yigirminci gün:****Diğer 48**

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Yirminci gün.

yüzi derledi başın kaldurup bu
senenüñ rebü'l-evvel ayınuñ
yigirminci gün seher vaktinde
sıdk ve himmetle fülân cānibden

yıl:**1. yılda:-da****Diğer 44**

Mısra: 17

Sene, yıl.

sü'âl ider ki yılda beş gün
vardur anda oruç tutmak
harâmdur biri bayramdur niçün
bayram gün şâyim olursız didi

2. yıldan:-dan**Diğer 47**

Mısra: 8

Sene, yıl.

Muhammed Han yigirmi bir
yaşında pâdişâh oldu bir yıldan
şoñra Edirne'de 'ulemâ ve
ümerâyı cem' eyledi

3. yıl:**Diğer 51**

Mısra: 7

Sene, yıl.

'ısyânı Kostantınıyyeye
geldükden on yıl şoñra oldu zîrâ
Mu'âviye sittin senesinde vefât
eyledükden şoñra Yezîd

4. yıl:**Diğer 53**

Mısra: 24

Sene, yıl.

Câmi'-i şerifinde imâm oldu kırk
yıl imâmet eyledi Mevlânâ
Muharrem Halife dirleridi ve
küççük oğluna Mevlânâ Seferşâh

5. yıl:**Diğer 56**

Mısra: 25

Sene, yıl.

cevâb virdi ki kıyâmate yakın
melhame-i kübrâ vardur ol
melhameden bir iki yıl evvel
yağmur yağmayup kaht olsa

yıl ve yağmur:**1. yıl ve yağmur:****Diğer 69**

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Fırtına ve yağmur.

Rab yol virme didi Sa'dî Çelebi
evden çıkdı zulumât peydâ

oldı ra'd ve berķ yıl ve yağmur
oldı Sa'dî hizmetkârlarıyla

yıldırım bavezîd han:**1. yıldırım bavezîd han:****Diğer 62**

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Yıldırım lakabıyla tanınan
Osmanlı padişahı (1389-1403).
Dördüncü Osmanlı padişahı.
1389'dan 1402 yılına kadar
hükümdarlık yapmıştır.

Bavezîd Han Bursada Cāmi'-i
Kebireyi binâ idüp Şeyh Hāmîd
hazretlerinden anda olmağı
iltimâs eyledi şeyh dahı anda

yine:**1. yine:****Diğer 45**

Mısra: 15

Ancak, fakat.

anası şeyhe incinüp göçerin
dîrsin yine göçmezsın
didi ta'n eyledi Şeyh hemân
göçeyim imdi diyüp

2. yine:**Diğer 38**

Mısra: 3

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

kerâmeti görüp kurdı götürüp
mübârek elini tâbût içine
koydılar yine çıkdı bir ehl-i
ferâset kimse kûrda yapışmağ
ile

3. yine:**Diğer 38**

Mısra: 17

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

arayup Farisî 'iklîmini ve
Mâverâü'n-nehr vilâyetini
seyâhat
eyledi yine Rûma geldi ol
zemânda eş-şeyhü't-tahrîrû'l-
müdekkik

4. yine:**Diğer 44**

Mısra: 2

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

sülük idüp murākabe ve
müşāhedeye şuğl idüp otururken
nā-gāh şeyh āferīn Germiyān
Türki didi ve yine sükût

5. yine:

Diğer 46

Mısra: 20

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

olaydı yine dilek idüp
döndürdüm didi -el-uḥdetü
'alā'r-rāvi Merḥūm

6. yine:

Diğer 48

Mısra: 5

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

elinden Mehdī yine feth eyler
didi Mevālī ile çok
mübāhase eyledi 'Akıbet Sultān
Muḥammed şeyḥūn sözine

7. yine:

Diğer 48

Mısra: 19

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

kanā'at eylemedi vezīr-i
mezburi yine gönderdi ta'yīn-i
vaḳt
eylesün didi Aḳşemseddīn
murākabeye vardı mübārek

8. yine:

Diğer 51

Mısra: 17

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

daḥı ta'yīn eyleñ didiler şeyḥ
yine geldi 'aşāsın yine dikdi
pes kazdılar ol gizledükleri
nişānuñ rāst üzerine dikmiş

9. yine:

Diğer 51

Mısra: 17

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

daḥı ta'yīn eyleñ didiler şeyḥ
yine geldi 'aşāsın yine dikdi
pes kazdılar ol gizledükleri
nişānuñ rāst üzerine dikmiş

10. yine:

Diğer 52

Mısra: 17

"Bir daha, tekrar"
anlamlarında zarf.

yine cem' olurdu didi rivāyet
olunur ki merḥūm
Sultān Muḥammed Ḥan ḡazī
Ḳoştanṭınıyye feth olunduḳdan

11. yine:

Diğer 54

Mısra: 9

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

dirdi ve buña beñzer çok
kelimāt iderdi bir gün yine
meyḥānede
'iṣ iderlerdi bir bölük yeñiçeri
gelüp yanlarında ḥamr

12. yine:

Diğer 69

Mısra: 5

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

ol ḥiyynde çayırda idi kalkdı
koyunuñ bir cānibin çayırdan
çıkarđı çoban koyunuñ bir
cānibin yine koydı ol cānibin
yine

13. yine:

Diğer 69

Mısra: 5

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

ol ḥiyynde çayırda idi kalkdı
koyunuñ bir cānibin çayırdan
çıkarđı çoban koyunuñ bir
cānibin yine koydı ol cānibin
yine

14. yine:

Diğer 69

Mısra: 6

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

çıkarđı çoban yine koydı āḥir ol
çoban merḥūmı bilmeyüp
çevgānla urdı merḥūm tınmadı
hemān döndi pes çoban

15. yine:

Diğer 72

Mısra: 10

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

degül diyü ördtiler yine açıldı
pes artuḳ örtmediler ḥalk

yağmura muḥtāc olıcaḳ ol ḳabr-i
şerīfe bir miḳdār su seperler

16. yine:

Diğer 73

Mısra: 1

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

uğrasa gerek idi ol va'de üzere
geldi yine Ḥorasan
diyārına gitti geldüḡin ve
gittüḡin kimseye bildürmedi
zirā

17. yine:

Diğer 65

Mısra: 29

"Bir daha, tekrar"

anlamlarında zarf.

olmışdı oturdu der dökdi hemān
ol sā'at ol ḳabz def' oldı
yine baş'ālemleri feth oldı
ba'de ḥuzūr-ı şeyḥe vardı ol

yine aluñ:

1. yine aluñ:-uñ

Diğer 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tekrar almak. II Geri

almak.

bu ḥālī gördi ḥayrete düşdi taşra
çıkdı ol aḳçeyi
şeyḥūñ önine kodı yine aluñ
diyü zāriliḳ eyledi 'özer

yir:

1. yir:

Diğer 41

Mısra: 13

Yer, mekan.

bir miḳdār yir bağışladı pes şeyḥ
ol yirüñ üzerine vardı
göricek tebessüm eyledi Niçün
tebessüm idersiz didiler

2. yir:

Diğer 41

Mısra: 16

Yer, mekan.

cevāb virüp otuz yıldan evvel
seyāḥatda gezerken ḳalbimüñ
meyli vaḳi' olan yir ancak didi
rivayet olunur ki Ḥacı Bayrama

3. yirlerde:-ler, -de

Diğer 42

Mısra: 1
Yer, mekan.

gezdüğü yirlerde ağaçlar ve taşlar ve otlar sâ'ir eşya ve

4. yir:
Diğer 43
Mısra: 3
Yer, mekan.

mezra'aları virmişdi ol kerîme
dahı ol mezra'aları şeyhe
virdi Şeyh dahı bir mîkdar yir
aldı El'ân ol mezra'alar

5. yire:-e
Diğer 43
Mısra: 21
Yer, mekan.

kalıkacak yire dökülen etmek
pâreciklerin ve pirinç
dâneçiklerin gözedüp deñşürüp
yerin didi hikâyet olunur ki

6. yir:
Diğer 45
Mısra: 9
Yer, mekan.

olunan silinmiş süpürülmüş pāk
yir ke'ennehū ol mevzi'e hiç
meyyit defn olunmamış
bulunduğı naql-i şahih ile
tevātür

7. yir:
Diğer 49
Mısra: 8
Yer, mekan.

şacı nūr gibi şa'sa'a virmiş
mübârek saçın şakalın ve
toprağa
bulamış gözinden yaş akar sofrâ
kadar yir yaş olmuş münâcât

8. yirde:-de
Diğer 51
Mısra: 24
Yer, mekan.

ol ruhbâna Müselmân olmak
emr eyledi ve benüm
aşhâbımdan Ebü Eyyüb-ı
Enşârî falân yirde defn olundu
diyâr-ı

9. yire:-e
Diğer 57
Mısra: 22
Yer, mekan.

meşhûr bir yire vardı ulu yoluñ
üzerinde şeyh oturdu
münâcât başladı bir zemândan
soñra şeyh yatdı üzerüme

10. yirde:-de
Diğer 61
Mısra: 8
Yer, mekan.

tağıldı ol kızcağaz bir şarb yirde
kaldı şabağ oldu kızı babası
anda buldı vâkı'ayı kız hikâyet
eyledi lâkin kızcağazuñ iki
gözleri

11. yirde:-de
Diğer 67
Mısra: 11
Yer, mekan.

ğâhî ba'zı kabir görüp inerdi biz
giderdük soñra ardumuzdan
gelüp yeterdi ol kabir şahibinüñ
adı filânmiş filân yirde

12. yire:-e
Diğer 71
Mısra: 16
Yer, nokta.

Kaṭṭârıoğlunuñ yüzine tükürdi
Kaṭṭârıoğlu ol tükürüğü şakal
bitecek
yire sürdi irtesi şabâh kalkdı
gördi ol tükürük degen

13. yirlerüñ:-ler, -üñ
Diğer 71
Mısra: 17
Yer, nokta.

yirlerüñ şakalı bitmiş birkaç
günden soñra temâm kara
şakallu kimesne oldu bir altunlu
kaftân getürdi Nûru'l-hüdânuñ

14. yirüñ:-üñ
Diğer 41
Mısra: 15
Mevki, mekân, mahal.

bir mîkdâr yir bağışladı pes şeyh
ol yirüñ üzerine vardı
göriccek tebessüm eyledi Niçün
tebessüm idersiz didiler

15. yirine:-i, -n, -e
Diğer 51
Mısra: 15
Başka bir şeyin yerini
almak üzere.

kimesneler 'aşâyı giderüp
'aşânüñ yirine bir nişân idüp ve

ol
nişânı örtüp ḥazret-i şeyhe varup
ol nişân belürsüz oldu bir

yoğ:

1. yoğ-ıdı:-ı, -dı
Diğer 71
Mısra: 13
Bulunmama durumu,
mevcut olmama.

köse aslâ şakalı yoğ-ıdı bir gün
Nûru'l-hüdâya geldi
yalvardı himmet eyle şakalum
gelsün didi pes Nûru'l-hüdâ

yoğurd:

1. yoğurd:
Diğer 39
Mısra: 11
Maya katılarak
koyulaştırılmış beyaz, kıvamlı
bir süt ürünü.

eylemedi Akşemseddin hizmete
başladı ta'am vakti geldi
tekneler ile yoğurd ve buğday
şorbasi getürdiler bölük bölük

yoḥsa:

1. yoḥsa:
Diğer 45
Mısra: 13
"Yoksa, aksi hâlde"
anlamında bağlaç.

Muḥammed Hamdî yetim zâ'if
ve zelîl kalur yoḥsa bu
miḥneti çok dünyâdan
göçerdüm bir gün mezkûr
Hamdî Çelebinüñ

yok:

1. yok:
Diğer 43
Mısra: 16
Bulunmama durumu,
mevcut olmama.

cevâb virüb
ya'nî bir Allâha ibâdet iderin
gayre meylim yok pes dünyâ

2. yokdur:-dur
Diğer 57
Mısra: 12
Bulunmama durumu,
mevcut olmama.

ta'âm dahı yokdur meger şeyh
köfte kebâbı bişürdi kebâb
demürin kapu yaruğundan
şokayın anuñla ta'âmları didi
eyle

3. **yokdur:-dur**

Diğer 64

Mısra: 6

*Bulunmama durumu,
mevcut olmama.*

İbrâhîm eydür çünki halk tağıldı

Akşemseddin eyitdi

'acebdür hiç bir gönülüm ağrır

dir kimse yokdur pes döndi

4. **yokdur:-dur**

Diğer 64

Mısra: 15

*Bulunmama durumu,
mevcut olmama.*

yokdur pes halvet emr eyledi ve
ihyâ buyurdi ol gicede dört
yüz vâkı'a gördüm çün şabâh
nemâzına şalâ didiler

yok idi:

1. **yok idi:**

Diğer 63

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Yoktu II "Var"ın karışıt
anlamlısı. Mevcut olmayan.*

buyurdi kim hiç dünyâmuz
olduğı yok idi 'Aceb kağı
günâhumuzdan oldı Şeyh Hâcî
Bayram rahmetullâhi 'aleyhi

vol:

1. **yol:-ı**

Diğer 57

Mısra: 28

Güzergah, yol.

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yukarı cânib
çıkarp yolu bağçesine ilhak
eylemiş ol sebeb-ile kabir

2. **yol:-ı**

Diğer 57

Mısra: 29

Güzergah, yol.

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yukarı cânib
çıkarp yolu bağçesine ilhak
eylemiş ol sebeb-ile kabir

3. **yolda:-da**

Diğer 71

Mısra: 9

Güzergah, yol.

şekvâ ve şikâyet kıldı pes şeyh
yolda giderken
ra'd ve berk ve zulumât oldı
şeyh bir derece kaldı şeyhi seyl

4. **yolda:-da**

Diğer 43

Mısra: 8

Güzergah, yol.

yolda giderken bir kimesneyle
şataşdı bir güzel ata biner
nâgâh şeyhün ol ata meyli oldı
lâkin ol meyilden rücû' ve
istiğfâr

5. **yolda:-da**

Diğer 67

Mısra: 9

Güzergah, yol.

dirlerdi Akşemseddin hacca
gitdi Sa'dullâhi bile alup
gitdi Mezbûr Sa'dullah Çelebi
rivâyet kılur yolda giderken

vol azdı:

1. **yol azdı:-dı**

Diğer 69

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Yolu şaşırmak.

yol azdı hilâf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldı
şabâh kalkdı gördi atınun ayağı
şişmiş yürimez döndi eve

vol gözedüp:

1. **yol gözedüp:-üp**

Diğer 60

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

*Büyük bir hevesle birinin
yollarını gözlemek, gelmesini
beklemek.*

gözedüp muntazırlar idi
Akşemseddin nâ-gâh çıka geldi
Hâcî
Bayramun borcından sü'âl
eyledi tokşan biñ akçe borcu
çıkıdı

yolarlar imiş:

1. **yolarlar imiş:-ar, -lar, -imiş**

Diğer 39

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Bitkiyi çekerek yerinden
çıkarmak, çekip koparmak.*

Bayramun burçak imecesi var
imiş şüfiler tarlada burçak
yolarlar imiş Akşemseddin ol
eşnâda geldi Hâcî Bayram iltifât

voz idi:

1. **voz idi:-i, -di**

Diğer 55

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Bir şeyin üstü, üst tarafı II
Kullanılabilecek şekilde.*

kuñnı idi ber-vech ile dikkürdi ki
iki yüzi dahı voz idi
Akşemseddinun Şeyh İbrâhîme
te'lif eylesün diyü buyurduğı

yu:

1. **yudılar:-dı, -lar**

Diğer 38

Mısra: 4

(ölü) yıkamak.

yunmak lâzım geldi diyüp
yudılar tâbüt içine koydılar ol
zemândan sonra Şeyh Hamzaya
Kurdboğan didiler Hâlâ ol

2. **yunmak:-n, -mak**

Diğer 38

Mısra: 4

(ölü) yıkamak.

yunmak lâzım geldi diyüp
yudılar tâbüt içine koydılar ol
zemândan sonra Şeyh Hamzaya
Kurdboğan didiler Hâlâ ol

3. **yusun:-sun**

Diğer 60

Mısra: 17

(ölü) yıkamak.

hikâyet olunur ki Hâcî Bayram
maraz-ı mevtinde
benüm nemâzumı Akşemseddin
kılşun ve beni ol yusun diyü

yük:

1. **yük:**

Diğer 52

Mısra: 28

Ağır şey, ağırlık.

geçdi Göynüke geldi âhirü'l-
emr Sultân Muḥammed
Göynüke niçe yük akçe ve
bennâ gönderdi Göynükde
câmi'

vukaru:

1. yuḳaru:

Diğer 57

Mısra: 28

Üst taraf, yukarısı.

bağçesi yanına uğrarmış ol
kimesne ol yolu yuḳaru cānib
çıkarup yolu bağçesine ilḥāk
eylemiş ol sebeb-ile ḳabir

yüreg:

1. yüregini:-i, -n, -i

Diğer 73

Mısra: 25

Gönül, yürek.

teslīm ve irādet getir didi
Ḥamdī uyandı yüregini yanar
buldı
Ḳayseriyyeye Şeyḫ İbrāhime
gitmek tedārükünde iken nā-gāḥ

yüri:

1. yürimez:-mez

Diğer 69

Mısra: 19

Adım atarak ilerlemek,
gitmek.

yol azdı ḥilāf-ı semte düşdi ol
gice bir köyde konuk oldu
şabāḥ kalkdı gördi atının ayağı
şişmiş yürimez döndi eve

yürüyüş buyruldu:

1. yürüyüş buyruldu:-ul, -dı

Diğer 48

Mısra: 25

Kelime Tipi: -

Yürüyüş, yürüme emri II
Saldırma emri.

'asker-i İslāma yürüyüş buyruldu
'asker ḥışāra
hücum eyledi Sultân
Muḥammed şeyḫi da 'vet eyledi
meger

yürüyüş evlesünler:

1. yürüyüş evlesünler:-sün, -ler

Diğer 48

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

Yürüme, yürüyüş yapmak
II Fetih için saldırmak.

yürüyüş evlesünler ol gün feth
ola Ḳoştantiniyye içi
şadā-yı ezānla dola didi pes ol
gün ol sā'at oldu

yüşükünullāh:

1. yüşükünullāh:

Diğer 58

Mısra: 14

Allah size tavsiye eder. II
Nisa suresinin 11. ayet-i
kerimesine işaret edilmektedir.
(Allah size (miras hükümlerini
şöylece) tavsiye (ve emr) eder:
Evlâdlarınız hakkında (ki
hüküm) erkeğe, iki dişinin payı
miktardır. Fakat onlar (o
evlâdlar) ikiden fazla kadınlar
ise (ölünün) bıraktığının
(terikenin) üçde ikisi onlarındır.
(Dişi evlâd) bir tek ise o zaman
(bunun) yarısı onundur.
(Ölenin) çocuğu varsa ana ve
babadan her birine terikenin
altıda biri (verilir). Çocuğu
olmayıp da ona ana ve babası
mirasçı olduysa üçde biri
anasınındır. (Erkek, dişi)
kardeşleri varsa o vakit altıda
biri anasınındır. (Fakat bütün
bu hükümler ölenin) edeceği
vasıyyet (in tenfizin) den veya
borç (unun ödenmesin) den
sonradır. Siz babalarınızdan ve
oğullarınızdan hangisinin, fâide
cihetinden, size daha yakın
olduğunu bilmezsiniz. (Bu
hükümler ve hisseler) Allahdan
bire ferizadur. Şübhesiz ki Allah
hakkıyla bilicidir, yegâne hüküm
ve hikmet sahibidir.).

katındağı bağçesinin ve
Ḥayberdeki iki bağçesinin ve
sāyir
metrükâtının yüşükünullāh
āyet-i 'umūmiyle nişfu mā terek

2. yüşükünullāh:

Diğer 59

Mısra: 4

Allah size tavsiye eder. II
Nisa suresinin 11. ayet-i
kerimesine işaret edilmektedir.
(Allah size (miras hükümlerini
şöylece) tavsiye (ve emr) eder:
Evlâdlarınız hakkında (ki
hüküm) erkeğe, iki dişinin payı
miktardır. Fakat onlar (o
evlâdlar) ikiden fazla kadınlar

ise (ölünün) bıraktığının
(terikenin) üçde ikisi onlarındır.
(Dişi evlâd) bir tek ise o zaman
(bunun) yarısı onundur.
(Ölenin) çocuğu varsa ana ve
babadan her birine terikenin
altıda biri (verilir). Çocuğu
olmayıp da ona ana ve babası
mirasçı olduysa üçde biri
anasınındır. (Erkek, dişi)
kardeşleri varsa o vakit altıda
biri anasınındır. (Fakat bütün
bu hükümler ölenin) edeceği
vasıyyet (in tenfizin) den veya
borç (unun ödenmesin) den
sonradır. Siz babalarınızdan ve
oğullarınızdan hangisinin, fâide
cihetinden, size daha yakın
olduğunu bilmezsiniz. (Bu
hükümler ve hisseler) Allahdan
bire ferizadur. Şübhesiz ki Allah
hakkıyla bilicidir, yegâne hüküm
ve hikmet sahibidir.).

Naḥnu mea 'şera'l-enbiyā' lā
nürüḡu

didi bu ḥadīṡ meşhürdür ḥadīṡ-i
meşhur Yüşükünullāh

yuvalan:

1. yuvalanmış:-mış

Diğer 49

Mısra: 6

Yuvarlanmak.

yok şāfi toprak ol toprak üzere
şeyḫ nemāza durup
secdeye varmış tāci mübārek
başından yuvalanmış başının ak

yüz:

1. yüzi:-i

Diğer 55

Mısra: 2

Taraf, yön, kısım.

Sefer-şāḥ Ankara şehrine uğradı
şeyḫe hediye bir ḳaftān
dikdürdi bir yüzi şūf ve bir yüzi

2. yüzi:-i

Diğer 55

Mısra: 2

Taraf, yön, kısım.

Sefer-şāḥ Ankara şehrine uğradı
şeyḫe hediye bir ḳaftān
dikdürdi bir yüzi şūf ve bir yüzi

3. yüzi:-i

Diğer 55

Mısra: 3

Taraf, yön, kısım.

kuṭnı idi ber-vech ile dıkdürdi ki
iki yüzi daḥı yoz idi
Akşemseddinüñ Şeyḥ İbrāhime
te'lif eylesün diyü buyurduḡı

4. **yüzine:-i, -n, -e**

Diğer 71

Mısra: 15

Çehre, surat, sima.

Ḳaṭṭāroḡlınuñ yüzine tükürdi
Ḳaṭṭāroḡlı ol tükürüḡi şaḳal
bitecek
yire sürdi irtesi şabāḥ ḳalḳdı
gördi ol tükürük degen

5. **yüz:**

Diğer 55

Mısra: 26

"Yüz" sayı sıfatı.

eyledi 'ākıbet Allāḥ sübhānehū
ve te'ālā aña dört oḡul
rūzı kıldı kimi ṭoksan ve kimi
yüz yaşında vefāt eyledi

yüzi kara:

1. **yüzi kara:**

Diğer 64

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Utanılacak bir durumu

olan, günahkar.

vāḳı 'adan ve sāyır aḥvāldan neñ
var didi ben
eyitdüm Sultānum bir yüzi ḳara
kimesneyem hiç nesnem

yüzün sürdi:

1. **yüzün sürdi:-di**

Diğer 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Aşırı sevgi göstermek için

yere eğilmek.

olunan semte naẓar kıldı ḳabr-i
şerifüñ üzerinde nūr gördi
şabāḥ olıcak vardı ḳabr-i şerifi
buldı yüzün sürdi üzerine

Z

zafer bulmak:

1. **zafer bulmak:-mak**

Diğer 48

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Kazanmak, galip gelmek,
yenmek.*

şeyḥe gönderdi ḳal'a feth olmak
ve 'adūya zafer bulmak
var mıdır didi Şeyḥ cevābı
virüp ümmet-i Muḥammedden

zāhid:

1. **zāhid:**

Diğer 53

Mısra: 22

*Allah korkusuyla dünyevi
şeylerden el çekmiş kimse.*

okumaḡa ta'yin olunanuñ birisi
'ālim ve kāmil ve zāhid ve
fāzıl oldı Göynükden göçdi
Bursada Orḡan

zāhir:

1. **zāhirā:-ā**

Diğer 38

Mısra: 12

Açık, aşikâr, görünen.

Eḡerçi zāhirā 'ilm-i zāhire
müştāḡil idi ammā 'ilm-i bāṭın
arzūsi
ḳalbinden gitmezdi günden güne
artardı 'Ākıbet

2. **zāhir:**

Diğer 43

Mısra: 10

Açık, aşikâr, görünen.

eyledi pes at şāḥibinüñ gönlünde
bir iḳtiżā zāhir oldı ki bu atı
şeyḥe vire gitdükçe bu iḳtiżā
ziyāde oldı bî-iḥtiyār döndi atı

3. **zāhir:**

Diğer 52

Mısra: 8

Açık, aşikâr, görünen.

erkān-ı devlet ḳabr-i şerifüñ
üzerine geldiler kazdılar Şeyḥüñ
didüḡi yapu ve taş ile yapılmış
ḳabr-i şerif ve ayazma zāhir

4. **zāhir:**

Diğer 52

Mısra: 14

Açık, aşikâr, görünen.

Ensārınüñ mezār-ı şerifi ḳazılup
şeyḥüñ didüḡi 'alāmetler
zāhir olduḡı zemānda bir çoban
geldi ol ḳabr-i şerif budur

5. **zāhirde:-de**

Diğer 62

Mısra: 14

Açık, aşikâr, görünen.

ḳapuşurlarımış ve Mevlānā
Şemsüddin Muḥammed el-
Fenārī
anlara irādet getürmüşdi ve Şeyḥ
Ḥāmid zāhirde ṭariḳatı Şeyḥ

6. **zāhir:**

Diğer 72

Mısra: 12

Açık, aşikâr, görünen.

bi-iznillāḥ hemān yağmur zāhir
olur ve ḳabr-i şerifleri Evlūk
ḳaryesindeür Akşemseddinüñ
bir oḡlı daḥı Ḥamdullāhdur

za'if:

1. **zā'if:**

Diğer 45

Mısra: 13

Zayıf, güçsüz.

Muḥammed Hamdī yetim zā'if
ve zelil ḳalır yoḥsa bu
mihneti çok dünyādan
göçerdüm bir gün mezkūr
Ḥamdī Çelebinüñ

2. **zā'if:**

Diğer 59

Mısra: 12

Zayıf, güçsüz.

Naḥnu mea 'şera'l-enbiyā' lā
nūrişu
bu zā'if ve naḥif ḥādīmü'l-
fuḳarā Muḥammed bin Ḥamza
el-faḳir

za'if olmuş idi:

1. **za'if olmuş idi:**

Diğer 46

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Yeterli fiziki gücü olmayan,
güçsüz olmak.*

Olmış idi za'if ḥazret-i pîr
Baña eylerdi şefḳatiyle naẓar

zā'if ve nahif:

1. zā'if ve nahîf:

Diğer 75

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zayıf ve güçsüz.

zā'if ve nahîf seyyid ki Hüseyin
Enisi gedā merhūmuñ mevtine
bu kıt'a-ı tarîhi söyledi

zā'if ve nahîf olup:

1. zā'if ve nahîf olup:-up

Diğer 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Zayıf ve çelimsiz olma. II**Zayıf ve güçsüz düşme.*

riyâzatdan zā'if ve nahîf olup
dā'imā mübârek yüzi ağarup
mübârek şakalı ve başınuñ saçı
ak olup ve ekşer zemânda ak

zâlâlet:

1. zâlâlete:-e

Diğer 54

Mısra: 2

*Doğru yoldan ayrılma,
yoldan çıkma, sapıtma, sapıklık.*

vardur ol kimesnenüñ her biri
ferîd-i 'aşr ve vahîd-i dehr iken
bi-iznillâh zâlâlete düşdiler
'aşare-i muhâbbeşe diyü

zann eyledi:

1. zann eyledi:-di

Diğer 50

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Zannetmek, sanmak.

hîlâfete kendüyi 'Aliden eħakk
zann eyledi hîlâfet da'vâsın
eyledi Aşhâbdan ol zemânda
hayâtda olanlar dahı ictihâd
eylediler

zâr:

1. zâr:

Diğer 46

Mısra: 16

*1. Ağlama, 2. inleme,
şikâyet 3) feryat, figan.*

Kalısardur cefâ-yı ihvetî zâr
Rivâyet olunur ki

Akşemseddinüñ vefâtından bir
sâ'at sonra

zâr zâr ağlardı:

1. zâr zâr ağlardı:-r, -dı

Diğer 44

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Deyim***İnleyerek, iç çekerek
ağlamak.*

Şeyh karanlılı halvet köşesinde
otururdu Zâr zâr
ağlardı yemezdi içmezdi ol
zemân 'ulemâsından biri

2. zâr zâr ağlardı:-r, -dı

Diğer 67

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Deyim***İnleyerek, iç çekerek
ağlamak.*

ağlardı âh Allâh diyü inlerdi
farz nemâza ezân okurdu
imâmet iderdi nâfile nemâz
kılduğın kimesneye göstermezdi

zârîlik eyledi:

1. zârîlik eyledi:-di

Diğer 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim***Ağlamak, yalvarmak.*

bu hâli gördi hayrete düşdi taşra
çıkdı ol akçeyi
şeyhüñ öñine kodı yine aluñ
diyü zârîlik eyledi 'özü

zârîlik kıldum:

1. zârîlik kıldum:-du, -m

Diğer 58

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ağlamak, yalvarmak.

'azâbına giriftâr oldı 'afv
olunmak taleb eyledüm zârîlik
kıldum Hâk Te'âlâ du'âmı kabûl
eyledi var cehennemden

zebân-ı fârisîde:

1. zebân-ı fârisîde:-de

Diğer 74

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Farsça.

vesâ'ir 'ulûmda bî-naẓîr idi
Huşûşâ 'ilm-i lûğatda mişli
yoğıdı ve zebân-ı Fârisîde olan
mahâretleri beyân olunmağa

zehîr marâzına:

1. zehîr marâzına:-ı, -n, -a

Diğer 42

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Zehir hastalığı, illeti II
Zehirlenen kişi, insan.*

söyleyüp zehîr marâzına bende
şifâ vardur dimiş didi
hikâyet olunur ki
Akşemseddinüñ Mısırluoğlı
Şeyh

zelil:

1. zelil:

Diğer 36

Mısra: 9

Hor, hakir.

ve kelbuhum bâsîṭun zirâ'ayhi
bi'l-vaşîd
Hudâvendâ kerîmâ Eger bu fakîr
ve zelil ve hâkîr ve 'alîl Emîr

zelîl kalur:

1. zelîl kalur:-ur

Diğer 45

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Hor görülen, aşağı tutulan,
aşağılanan olmak.*

Muhammed Hamdî yetim zâ'if
ve zelîl kalur yoħsa bu
miħneti çok dünyâdan
göçerdüm bir gün mezkûr
Hamdî Çelebînüñ

zemân:

1. zemânda:-da

Diğer 38

Mısra: 17

Devir, zaman, vakit.

arayup Fârisî 'iklîmini ve
Mâverâü'n-nehr vilâyetini
seyâhat
eyledi yine Rûma geldi ol
zemânda eş-şeyhü't-taħrîrî'l-
müdekkik

2. zemāndan:-dan

Diğer 38

Mısra: 5

Devir, zaman, vakit.

yunmak lāzım geldi diyüp
yudılar tātūt içine koydılar ol
zemāndan sonra Şeyh Hamzaya
Kurdboğan didiler Hālā ol

3. zemānda:-da

Diğer 42

Mısra: 23

Devir, zaman, vakit.

hemān eglenmedi şihhat
‘alāmeti belürdi az zemānda
ifākat
buldı hikāyet olunur ki merhūm
Sultān Muḥammed Hanuñ

4. zemānda:-da

Diğer 42

Mısra: 27

Devir, zaman, vakit.

ilāc eyledi bi-iznillāh az
zemānda şihhat buldı Sultān

5. zemānda:-da

Diğer 44

Mısra: 4

Devir, zaman, vakit.

eyledi ḥalvetden çıkuḡdan
sonra şeyh hazretleri hoş-ḥatır
olduḡı zemānda ḥalvetde
olanlardan biri şeyhün āferin

6. zemāndan:-dan

Diğer 49

Mısra: 22

Devir, zaman, vakit.

bulımadı üç günden sonra
Edirnekapısı kırbında bir
vırānede
‘ibādet ider buldılar ol
zemāndan berü ol maḥalleye
Akşeyh

7. zemānda:-da

Diğer 50

Mısra: 4

Devir, zaman, vakit.

miydi didi şeyh cevāb virdi ki ol
zemānda Fakih Ahmed
kuṭb-ıdı Allāhü te‘ālā taşarrufı
aña virmiş idi ol

8. zemānda:-da

Diğer 50

Mısra: 20

Devir, zaman, vakit.

ḫilāfete kendüyi ‘Aliden ḥaḡḡ
zann eyledi ḫilāfet da‘vāsın
eyledi Aşḡābdan ol zemānda
ḡayātda olanlar daḡı ictihād
eylediler

9. zemānda:-da

Diğer 52

Mısra: 14

Devir, zaman, vakit.

Ensārınün mezār-ı şerifi kazılup
şeyhün didüḡi ‘alāmetler
zāhir olduḡı zemānda bir çoban
geldi ol kabır-i şerif budur

10. zemāndan:-dan

Diğer 57

Mısra: 23

Devir, zaman, vakit.

meşhūr bir yire vardı ulu yoluñ
üzerinde şeyh oturdı
münācāt başladı bir zemāndan
sonra şeyh yatdı üzerüme

11. zemānda:-da

Diğer 65

Mısra: 20

Devir, zaman, vakit.

zemānda Karamanoḡlı ḡavḡası
vardı Şeyh İbrāhīm Tokatdan
tolaşdı bu menzillerde ittifaḡ
vāḡı ‘aları olur görürler ki

12. zemānda:-da

Diğer 70

Mısra: 20

Devir, zaman, vakit.

olduḡın zemānda ol altunı gerek
mi ola dırsın didi ‘ākıbet
mezbūr Emru’llāh kötürüm oldu
ol ḡāl ile vefāt eyledi

13. zemānda:-da

Diğer 41

Mısra: 10

Devir, zaman, vakit.

bulup şabāḡa dek ‘ibādet iderler
Kāziyü’l-ḡacāta münācāt
eyledükleri zemānda ol mekāna
kalb-i şeriflerinün meylin ‘arz

14. zemān:

Diğer 44

Mısra: 16

Devir, zaman, vakit.

Şeyh karañulı ḡalvet köşesinde
otururdu Zār zār

aḡlardı yemezdi içmezdi ol
zemān ‘ulemāsından biri

15. zemānda:-da

Diğer 47

Mısra: 3

Devir, zaman, vakit.

riyāzatdan zā‘if ve naḡif olup
dā‘imā mübārek yüzi aḡarup
mübārek şakalı ve başınun şaḡı
aḡ olup ve ekşer zemānda aḡ

16. zemān:

Diğer 50

Mısra: 8

Devir, zaman, vakit.

Muḡammed ḡāyetde şād oldu
hiçbir zemān daḡı böyle
sevinmemiş
idi pes Pādişāḡ eyitdi

17. zemānumda:-um, -da

Diğer 50

Mısra: 11

Devir, zaman, vakit.

Bu feraḡ ki bende görürsüz bu
kal’ anuñ fethine
sevinür şanmañ Akşemseddin
benüm zemānumda olduḡına

18. zemān:

Diğer 53

Mısra: 28

Devir, zaman, vakit.

hem-dem oldu niçe zemān
i ‘tikādiyyāt ve felsefiyyāta
muvāzabet eylediler taḡrirat-ı
keşire ve taḡrirat-ı ḡazireleri

19. zemānda:-da

Diğer 56

Mısra: 12

Devir, zaman, vakit.

daḡı şeyhi da‘vet eyleñ geldiḡı
zemānda ḡalkmañ didi pes
Sultān Muḡammed Han

20. zemānında:-ı, -n, -da

Diğer 58

Mısra: 9

Devir, zaman, vakit.

Ebü Bekr razıyallāhu ‘anh
ḡilāfeti zemānında bi-maḡḡari’l-
aşḡāb
rızvānullāhi ‘aleyhim ecma‘in
uḡtü’l-mü’minin

21. **zemāndan:-dan****Diğer 68**

Mısra: 17

Devir, zaman, vakit.

yatsu nemāzı kılındı şeyh içerü
gitdi bir miqdār zemāndan
şoñra içerüden haber geldi ol
huşuşdan ferāğat olundu Evhad

22. **zemānı:-ı****Diğer 68**

Mısra: 25

Devir, zaman, vakit.

zemānı oldu ilde alma kalmadı
Mezbūr Evhaduñ bir oğlancuğı
alma isteyüp ağladı ittifağ ol
eşnāda Evhad 'Abdülkādır

23. **zemān:****Diğer 73**

Mısra: 16

Devir, zaman, vakit.

üzerine koyup benüm şā'ir
oğlum diyü oşardı
Akşemseddin
vefāt eyledüğü zemān Hamdī
Çelebi on yaşında kaldı envā'-ı

zemānının imām-ı a'zamıdur:1. **zemānının imām-ı****a'zamıdur:-dur****Diğer 67**

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Devrinin, zamanının İmam-
ı Azam'ı.

dikkatin görüp meşreb-i 'ālilerin
İmām-ı A'zam Ebū Hanife
meşrebine
teşbih iderlerdi Sa'dullāh
zemānının İmām-ı A'zamıdur

zencir:1. **zencirüñ:-üñ****Diğer 39**

Mısra: 5

Birbirine geçmiş mâdenî
halkalardan meydana gelen
bağ.

takarlar cebren Ankara şehrinde
Hâcî Bayram işigine birağurlar
nazar eyler zencirüñ ucın Hâcî
Bayram kıddese elinde

2. **zencir:****Diğer 39**

Mısra: 3

Birbirine geçmiş mâdenî
halkalardan meydana gelen
bağ.

tolmışdı Akşemseddin diyâr-ı
'Araba müteveccih oldu Halebe
vardı Haleb etrafında bir düş
gördi ki boynına bir zencir

3. **zencir:****Diğer 39**

Mısra: 16

Birbirine geçmiş mâdenî
halkalardan meydana gelen
bağ.

sofrasına da'vet eyleyüp zencir
ile cebren gelen konuğı bu
vech ile konuklarlar didi
Akşemseddin Hâzretlerine
irâdet-i

zeyne'l-âbidin:1. **zeyne'l-âbidin:****Diğer 60**

Mısra: 12

Hz. Ali'nin torunlarından,
on iki imamdan dördüncüsü.

ebîhi'l-İmām Zeyne'l-âbidin ve
hüve min ebîhi'l-İmām el-
Hüseyn
eş-şehid ve hüve min ebîhi'l-
İmām 'Ali ibn-i Ebî

zıkr olunan:1. **zıkr olunan:-un, -an****Diğer 55**

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Anılan, bahsedilen.

kazâsındadır ve dahı ol zıkr
olunan tâcir ki Akşemseddine
üç oğlın ve bir kızın du'â

2. **zıkr olunan:-un, -an****Diğer 65**

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Anılan, bahsedilen.

ol gün iki ekmekle bir çanak
bulamaç virdiler zıkr olunan
seksen
yedinci gice bu hâtıra oldu ki bir
şahan çerb pilāv olsa yesem

3. **zıkr olunan:-un, -an****Diğer 70**

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Anılan, bahsedilen.

size hibe kıldum didi Mezbūr
Emru'llāh zıkr olunan
altını takşim iderken bir
miqdārın dizi altına gizledi
niyeti

zıkr olundu:1. **zıkr olundu:-un, -dı****Diğer 55**

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Anılan, bahsedilen.

ve himmet istemege iletmışdi ki
üç oğlunuñ ahvālî
zıkr olundu eyle olsa hâzret-i
şeyh ol kızcağaza evlād-ıla
himmet

zıkr-i lâ ilāhe illallāh:1. **zıkr-i lâ ilāhe illallāh:****Diğer 61**

Mısra: 21

Kelime Tipi: Dua İfadesi

"Allah'tan başka ilah

yoktur" anlamında kelime-i
tevhid zikri.

Ha-Mim ve İnnā fetahnā ve İzā
vaқа't ve Tebareke ve
'Amme zıkr-i lâ ilāhe illallāh
tefekkerü fî 'acāyibi'l-ğudreti

zıkr-i menākıb-ı evliyā'ullāh:1. **zıkr-i menākıb-ı****evliyā'ullāh:****Diğer 35**

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah dostlarının
menkıbelerini zikretmek.

rahmeten ilā kâffeti beriyyetihî
şallāllāhu te'ālā 'aleyhi ve
sellem ve'alā 'ālihi ve aşhābihî
ve 'itratihî
Ammā ba'de zıkr-i menākıb-ı
evliyā'ullāh sebep-i nüzül-i

zırā:1. **zırā:****Diğer 42**

Mısra: 20

"Çünkü, şu sebepten,
bundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.

imdi siz 'ilâcın buyuruñ didiler
Şeyh 'Abdurrahîm eydür
Şeyhüñ bu cür'etinden
mütehayyir oldum Zîrâ emrâzuñ

2. zîrâ:

Diğer 58

Mısra: 16

"Çünkü, şu sebepten,
bundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.

mîrâşı da'vâsın eyledi Ebû Bekr
raziyallâhu anh 'inde'l-aşhâb
cevâb virdi ki kimse
peygamberden mirâş yemez zîrâ

3. zirâ:

Diğer 36

Mısra: 1

"Çünkü, şu sebepten,
bundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.

zirâ ihtîşâr mesnûndur

4. zîrâ:

Diğer 51

Mısra: 6

"Çünkü, şu sebepten,
bundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.

ķurbında defn eylediler Ebû
Eyyûbuñ Yezîd ile küffâra
ğazâya geldüğü ba'id degüldür
zîrâ Yezîdüñ ziyâde tuğyânı ve

5. zîrâ:

Diğer 51

Mısra: 7

"Çünkü, şu sebepten,
bundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.

'işyânı Koştantınıyyeye
geldükden on yıl soñra oldu zîrâ
Mu'âviye sittin senesinde vefât
eyledükden soñra Yezîd

6. zîrâ:

Diğer 52

Mısra: 15

"Çünkü, şu sebepten,
bundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.

zîrâ ben hayvanât güderdüm bu
araya geldüğümde koyun bu
mezâr-ı şerîfüñ üzerine
uğramazdı ol araya varıcak iki
bölünürdü

7. zîrâ:

Diğer 53

Mısra: 5

"Çünkü, şu sebepten,
bundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.

Muhammed Hanuñ 'ammisi
Şehzâde Hatun binti Sultân
Muhammed bin Yıldırım
Bâyezîd Hana bağışladum zîrâ
ğâyetde

8. zirâ:

Diğer 73

Mısra: 2

"Çünkü, şu sebepten,
bundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.

uğrasa gerek idi ol va'de üzere
geldi yine Hırasan
diyârına gitdi geldüğün ve
gütdüğün kimseye bildürmedi
zîrâ

9. zirâ:

Diğer 73

Mısra: 7

"Çünkü, şu sebepten,
bundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.

zirâ Sultân Hüseyin Baykara
ğâyetde kâdir-şinâs ve ehl-i
ma'rifet kimesne idi Hüseyin
Baykara hâzretlerinin bir
şâhibcemâl

zîrâ'at:

1. zîrâ'at:

Diğer 63

Mısra: 2

Bitki yetiştirmek amacıyla
toprak üzerinde yapılan
çalışmaların bütünü, çiftçilik,
tarım.

naķl olunur ki Şeyh Hâmidüñ
dervişlerinden biri zîrâ'at ehli
idi bir tarla şeyh için ve bir tarla
kendü için ekdi şeyh için

zirve-i velâyete vetişdi:

1. zirve-i velâyete yetişdi:-di

Diğer 63

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Velilik makamının zirve
noktalarına ulaşma.

mü'essir idi anlardan çok kimse
zirve-i velâyete yetişdi İnce
Bedreddin ve Kızılca Bedreddin
ve Baba Nahhâs-ı Ankaravî

ziyâde:

1. ziyâde:

Diğer 51

Mısra: 6

Çok, fazla.

ķurbında defn eylediler Ebû
Eyyûbuñ Yezîd ile küffâra
ğazâya geldüğü ba'id degüldür
zîrâ Yezîdüñ ziyâde tuğyânı ve

2. ziyâde:

Diğer 64

Mısra: 30

Çok, fazla.

bunuñla sülûk mı olur şeyhüñ
hizmetkârı ta'âm
getüricek kabûl eylemedüm alup
gitti ol gün ziyâde muhtarib

3. ziyâde:

Diğer 43

Mısra: 11

Çok, fazla.

eyledi pes at şâhibinüñ göñlünde
bir iktizâ zâhir oldu ki bu atı
şeyhe vire gütdükçe bu iktizâ
ziyâde oldu bî-ihtiyâr döndi atı

4. ziyâde:

Diğer 57

Mısra: 10

Çok, fazla.

ziyâde acıkdum ta'âm vir
yiyeyin ve kapuyı aç gireyin
kedi
eyitdi şeyh kapuyı bismillâh ile
berkitti açılmaz ve saña yarar

5. ziyâde:

Diğer 60

Mısra: 28

Çok, fazla.

eyitdi bāğçeye gir akçeñi deñşür
ammâ hâķķuñdan ziyâde
alma didi ol kimesne içeri girdi
gördi bāğçe içinde bir

6. ziyāde:

Diğer 62

Mısra: 21

Çok, fazla.

birkaç def'a va'z eyledi
 halâyıkuñ kendüye ziyāde
 ikbālın
 görüp Bursadan gitti Aksaraya
 geldi anda fuḳārā' -i ṭālibin

ziyāfetü'l-ihvān bi-matā'imi'l-irfān:

1. ziyāfetü'l-ihvān bi-matā'imi'l-irfān:

Diğer 55

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Mevlānā Sefer-şāh
 tarafından kaleme alınan
 tasavvufi, didaktik eser.

pes Mevlānā Sefer-şāh tasavvufi
 tekmil eyledi 'İlm-i
 tasavvufda Ziyāfetü'l-İhvān bi-
 Matā'imi'l-İrfān adlı kitāb

ziyāret:

1. ziyārete:-e

Diğer 38

Mısra: 1

Bir kimseyi veya bir yeri
 görmeye gitme.

İrtesi şabāh halk ziyārete gelicek
 ol vech ile buldılar bu

ziyāret kılurdu:

1. ziyāret kılurdu:-ur, -dı

Diğer 57

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ziyaret etmek.

gitdi ahyānen gelür şeyhi ziyāret
 kılurdi rivāyet olunur ki
 bir gün şeyh şavmasından çıkdi
 şüfilere bir kilim getürün

ziyārete koşdı:

1. ziyārete koşdı:-dı

Diğer 65

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ziyaret etmek.

olmadı pes Akşeyhi ziyārete
 koşdı ol vakit Akşeyh Evlūk
 nām köyde sakin idi ki İskilip
 kurbındadur ol

zühd ve takvāsın:

1. zühd ve takvāsın:-s, -ın-sın

Diğer 67

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Züht ve takva, dünyevî
 isteklerini dizginleyip kendini
 ibadete verme.

ve Hazret-i Akşemseddin
 mezbür Sa' dullāhuñ zühd ve
 takvāsın ve 'ilm-i fūrū' ve
 uşulde mahāretin ve sāyir
 'ulūmda

zuhür eylemişdür:

1. zuhür eylemişdür:-miş, -dür

Diğer 37

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Meydana çıkarmak, baş
göstermek, görünmek.

zuhür eylemişdür Hāk celle ve
 'alā emriyle ol diyardan
 diyār-ı Rūma rihlet itdi geldi
 Amāsiyye sancağında Kavaḳ

zulumāt:

1. zulumāt:

Diğer 69

Mısra: 16

Karanlık.

Rab yol virme didi Sa'di Çelebi
 evden çıkdi zulumāt peydā
 oldu ra'd ve berḳ yıl ve yağmur
 oldu Sa'di hizmetkârlarıyla

2. zulumāt:

Diğer 71

Mısra: 10

Karanlık.

şekvā ve şikāyet kıldı pes şeyh
 yolda giderken
 ra'd ve berḳ ve zulumāt oldu
 şeyh bir derede kaldı şeyhi seyl

zümre-i evliyāñdan:

1. zümre-i evliyāñdan:-dan

Diğer 36

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Veliler topluluğu.

Hüseyn Enisi bendeñi bî-rütbe-i
 eşhāb-ı kehf gibi zümre-i
 evliyāñdan maḥcüb ve maḥcūr
 ve cümle-i ehıbbāñdan maḥrūm
 ve

KAYNAKÇA

- Aça, M., Gökalp, H., Kocakaplan, İ. (2011). *Başlangıçtan Günümüze Türk Edebiyatında Tür ve Şekil Bilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Aktan, B., Güneş, M. (2011). *Menâkıb-ı Akşemseddin*. İstanbul: H Yayınları.
- Aktepe, M. M. (1993), *Çandarlı*, (C.8). *DİA*.: 209-211.
- Algar, H., Alparslan, H. (1998). *Hüseyin Baykara*. (C.18). *DİA*.: 530.
- Algül, H. (1994). *Ebu Eyyüb el-Ensari* (C.10). *DİA*.: 123-125.
- ANA BRİTANNİCA, (1988). *Kerâmet Mad.*, (C.13). s. 202., İstanbul: Ana Yayınları.
- Aydın, H. (2015). İslam İnançları Açısından Mucize, Kerâmet, Sihir ve İstidrac Kavramları Üzerine Bir İnceleme. *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 17 (32), 105-137.
- Ayverdi, E. H. (1989). *Osmanlı Mimarisinde Fatih Devri III*. s. 537 İstanbul: Kubbealtı Yayınları.
- Azamat, N. (1995), *Alâeddin Erdebîlî*, (C. 11). *DİA*.: 279.
- Azamat, N. (1996). *Hacı Bayram-ı Velî* (C.14). *DİA*.: 442-447.
- Bahadıroğlu, Y. (2007). *Resimli Osmanlı tarihi*. İstanbul: Nesil Yayınları.
- Barkan, Ö. L. (1942). Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler I: İstilâ Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zâviyeler, *Vakıflar Dergisi*, 2, (279-304).
- Bebek, A. (1998). *Hayâlî* (C.17). *DİA*.: 3-5.
- Beydilli, K. (2013). *Yeniçeri*, (C.43). *DİA*.: 450
- Bilgin, A. A. (1999). "*Hamdi Hamdullah, Akşemseddinzade*" Yaşamları ve Yapıtlarıyla *Osmanlılar Ansiklopedisi* (C.1). İstanbul. Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, s. 689-690
- Bilmen, Ö. N. (2015). *Muvazzah İlm-i Kelâm*, İstanbul. Bilmen Yayınevi, s. 5.
- Bulut, H. İ. (2001). Hârikulâde Olması Açısından Kerâmet ve Mucize İlişkisi. *Sakarya Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi* 3, (329-350).
- Canım, R. (2013). *Klasik Türk Edebiyatında Menâkıb-nâmeler*. T.C. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Avrasya Etüdleri 43/1: 139-158.

- Cebeci, L. (2003). *Mefâtihu'l-Gayb* (C.28). *DİA*.: 348.
- Cebecioğlu, E. (1989) *Hacı Bayrâm-ı Velî ve Tasavvuf Felsefesi*. Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Cebecioğlu, E. (1995). *Akşemseddin, Sahabeden Günümüze Allah Dostları*, (C.VII). s. 401, İstanbul: Şule Yay.
- Cebecioğlu, E. (2001). Akşemseddin’de Bazı Tasavvufî Kavramlar-I, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 42. Ankara: Ankara Üniv. Basımevi.
- Cebecioğlu, E. (2014). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimler Sözlüğü*. Ankara: Otto Yayınları.
- Çelik, M. (2011). *Her Yönüyle Akşemseddin Hazretleri*, s. 94. İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Çelik, M. (2011). *Akşemseddin Hazretleri ve Yakın Çevresi*, İstanbul: Özgü Yay.
- Çelebi, İ. (1998). *Hızır* (C.17) *DİA*.: 406-409.
- Cumbur, M. (1993). *Akşemseddin ve Göynük, Türk Kültürü Araştırmaları, Şükrü Elçin’e Armağan*, s. 79. Ankara.
- Demircan, A. (2016). *Râşid Halifler*, İstanbul: Beyan Yayınları.
- Devellioğlu, F. (2002). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitapevi.
- Demirci, M. (2011). *Tarihî-Tasavvufî Menkıbeler ve Yorumları*, İstanbul: Nefes Yayınları.
- Doğan, D. M. (1996). *Büyük Türkçe Sözlük*, s. 757. İstanbul.
- Erünsal İ. E. (1971). Tasavvuf Edebiyatımızdan Örnekler: Abdurrahîm Karahisârî’nin Vahdetnâmesi, *Diyanet Dergisi*, 10, (114-115). Ankara.
- Erünsal, İ. E. (2003) *XV-XVI. Asır Bayrâmî-Melâmîliği’nin Kaynaklarından Abdurrahman el-Askerî’nin Mir’âtü’l-Işk’ı*, s. 201-202, Ankara.
- Emecen, F., (2010), *Süleyman I*, (C.38) *DİA*.: 74-75
- Fırlı, E. R. (1982). Mesih ve Mehdi İnancı Üzerine (Mezhepler Tarihi Açısından Bir Bakış). *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 25(1), 197.
- Gökçe, A. (1987). *Akşemseddin Mehmed Bin Hamza’nın Hayatı, Tasavvufî Yönü ve Eserleri*, AÜİF, (Mezuniyet Tezi), Ankara.
- Gölpınarlı, A. (1967). *Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin Menâkıbı*, İstanbul.
- Gölpınarlı, A. (1977). *Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*, İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitabevleri.

- Gözübenli, B. (1997). *Hâkim eş-Şehîd*, (C.15), *DİA.*: 195-196
- Güneş, M. (2011). Klasik Türk Edebiyatında Menâkıbnâmeler ve Menâkıb-ı Akşemseddin, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(16), 165-171.
- Hatiboğlu, İ. (2008). *Hz. Muhammed ve İslâmiyet'in Doğuşu, İslâm'a Giriş – Temel Esaslar*, s. 54-58. İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Işın, E. (1993). Bayramîlik, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*. (C.II). 104-105.
- İnalcık H. (1954). *Fatih Devri Üzerinde Tetkikler ve Vesikalar*. s. 131 217-219. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- İnalcık, H. (2003). *MEHMED II*, (C.28), *DİA.*: 395
- Kaçalin, M. (1994). *Akşemseddin'in Hayatı ve Eserleri*, İstanbul: M.Ü. İ.F. Yay.
- Kandemir, M. Y. (1991). *Mevzû Hadisler*, s. 185-186. Ankara.
- Köprülü, F. (1943). Anadolu Selçuklu Devletinin Yerli Kaynakları. *Belleten* 7, (27), Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Köprülü, O. F. Uzun, M. (1989). *Akşemseddin* (C.2). *DİA.*: 299-302.
- Kut, G. (1989), *Ahmed Paşa, Bursalı*, (C.2) *DİA.*: 111-112.
- MACDONALD, D. B. (1993) *Keramet Maddesi* (C.6). s. 577.
- Mecdî E. (1852). *Tercüme-i Şekâiku'n-Nu'mâniyye*, s. 95. İstanbul: Matbaa-i Âmire.
- Ocak, A. Y. (1983). *Türk Halk İnançlarında ve Edebiyatında Evliya Menkabeleri*, Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Okumuş, Ö. (1993). *Abdurrahman Câmî*, (C.7). *DİA.*: 94-99.
- Öngören, R. (2013). *Zeynüddin el-Hâfî*, (C.44). *DİA.*: 375-377.
- Özel, A. (2001) *Kādîhan*, (C.24). *DİA.*: 121.
- Öztürk Z. (1997). *Hamdullah Hamdi*, (C.5). *DİA.*: 452-454.
- Pala, İ. (2012). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Sami, Ş. (1998). *Kamus-ı Türki*, İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Sarıkcıoğlu E. (2003). *Mehdî*, (C.28) *DİA.*: 369.
- Taşköprü-zâde, A. E. (1985) *Eş-şakâiku'n-nu'mâniyye fî Ulemâi'd-devleti'l-Osmâniyye* s.226, haz. Fırat, A. S. İstanbul

- Taştan H. (2009). *Leylâ ve Mecnûn Mesnevîlerinde Allah Korkusu*, Selçuk Üniversitesi, Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi), Konya.
- Tatçı, M. (1990). *Yunus Emre Dîvanı İnceleme*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Tekindağ. Ş. (2003). *Mahmud Paşa*, (C.27), *DİA*.: 376
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe Sözlük*, Ankara.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. (1977). (C.VI). s. 253. İstanbul.
- Uçman, A. Akıncı, Ö. (1976). *Eşrefoğlu Rûmî Hayatı ve Menkıbeleri*. İstanbul: Bedir Yayınevi.
- Uludağ, S. (1991). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Marifet Yayınları.
- Uludağ, S. (1992) *Bâyezîd-i Bistâmî*, (C.5) *DİA*.: 238-241
- Uzun, M. (1995). Akşemseddin Hayatı, Eserleri Hakkında Bazı Meseleler, *Akşemseddin Sempozyumu Bildirileri*, s. 8. Ankara: Akşemseddin Hazretleri Vakfı.
- Uzun, M. İ. (2000). *İbrahim-i Tennurî* (C.21). *DİA*.: 356
- Yardım, A. (1995). Akşemseddin Türbesi ve Haziresindeki Tarihî Kitabeler, *Akşemseddin Sempozyumu Bildirileri*. s. 136. Ankara: Akşemseddin Hazretleri V.
- Yardım, E. S. (1999). *Menkıbe ve Menâkıbnâmelerle ilgili Eserler İçin Açıklamalı Bir Bibliyografya Denemesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuz, Y. Ş. (1997). *Hakka 'l-Yakîn* (C.15) *DİA*.: 203-204.
- Yavuz, Y. Ş. (2017). *İslam Düşünce ve Geleneğinde Kudsiyet, Velâyet, Kerâmet*. İstanbul: Kuramer Yayınları.
- Yazıcı, T. (1994). *Ebû Saîd-i Ebü 'l-Hayr* (C.10). *DİA*.: 220-222
- Yeğin, A. (1995). *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*, İstanbul: TÜRDAV Yay.
- Yıldız, M. A. (2008). *Akşemseddin Mehmet bin Hamza'nın Hayatı, Eserleri, Risâletü'n-Nuriyye ve Makâmâtü'l Evliyâ Adlı Eserlerinin İçeriğinin İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi Yüksek Lisans Bitirme Tezi, Ankara.
- Yılmaz, H. K. (1989). *Akbıyık Sultan*, (C.2) *DİA*.: 225
- Yurd, A. İ. (1994). *Fatihin Hocası Akşemseddin Hayatı ve Eserleri*, İstanbul: M.Ü.İ.F. Vakfı Yay.

Yücel, A. (1994) *Akşemseddin'in Eserlerinin Dinî-Tasavvufî Açısından Tahlili*, Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, (Doktora Tezi). Ankara.

Elektronik Kaynaklar:

<http://www.ehlisunnetbuyukleri.com/Islam-Alimleri-Ansiklopedisi/Detay/SAKIK-I-BELHI/1085> (e.t. 18.06.2021)

<http://www.ehlisunnetbuyukleri.com/Islam-Tarihi-Ansiklopedisi/Detay/YEZID/710> (e.t. 18.06.2021)

<http://www.ehlisunnetbuyukleri.com/Islam-Alimleri-Ansiklopedisi/Detay/MOLLA-FENARI-Mevlana-Semseddin-Fenari/3093> (e.t. 15.09.2021).

<http://www.ehlisunnetbuyukleri.com/Evliyalar-Ansiklopedisi/Detay/Turkiye-Kutahya-SEYHI/516> (e.t. 20.09.2021)

Başar, A. (2006) <https://sorularlailamiyet.com/muhabbetullah-nedir-insan-kime-ne-olcude-muhabbet-edecektir> (e.t. 15.09.2021)

Kubbealtı Lugati, <http://lugatim.com> (e.t. 04.05.2020)

TEBDİZ, <http://www.tebdiz.com> (e.t. 01.02.2020)

DİZİN

A

Abdurrahman, viii, ix, 18, 24, 27, 40, 165, 339, 503, 504
 Abdurrahman Câmî, ix, 40, 165, 339, 504
 Abdülkadir, 41, 99, 395
 Ahmed Paşa, ix, 47, 69, 480, 481, 504
 Ahmediyye, x, 79
 Akbıyık el-Meczub, ix, 35, 36
 Akşemseddîn, 4, v, vi, vii, viii, x, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 81, 82, 83, 84, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 97, 99, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 126, 127, 132, 135, 136, 163, 180, 198, 199, 203, 205, 208, 209, 210, 215, 216, 251, 252, 253, 258, 259, 274, 289, 303, 304, 325, 326, 330, 339, 340, 348, 349, 350, 353, 359, 364, 365, 379, 381, 386, 390, 395, 396, 402, 413, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 445, 502, 503, 504, 505, 506
 Akşeyh, 10, 15, 28, 44, 47, 48, 67, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 349
 Alâeddin Erdebîlî, ix, 39, 242, 429, 502
 Alem, 53, 118
 Anadolu, 5, 6, 14, 15, 26, 34, 38, 39, 40, 64, 72, 123, 173, 193, 194, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 251, 252, 253, 350, 393, 504
 Ankara, 12, 14, 34, 48, 61, 123, 175, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 408, 503, 504, 505, 506
 Ashab, 81, 153
 Attaroğlu, 36, 354

B

Baba Nahhas-ı Ankaravî, ix, 35, 36
 Bayezid I, ix, 48
 Bâyezîd-i Bistâmî, ix, 37, 505
 Beypazarı, 15, 92, 134
 Bursa, 30, 31, 39, 40, 41, 45, 51, 76, 162, 163, 165, 205, 340, 349, 352, 415

C

Cafer, 18, 19
 Cin, 170

D

Derviş, 54

E

Ebu Bekir-i Merzendi, ix, 48
 Ebû Eyyûb el-Ensârî, viii, 25
 Ebû Ümâme, viii, 25, 477
 Edirne, 29, 36, 38, 41, 44, 45, 69, 85, 429
 el-Kâfî, x, 80

F

Fakîh Ahmed, ix, 38
 Fâtih Sultan Mehmed, ix, 11, 15, 16, 28, 38, 40, 44, 46, 47, 69, 71, 73, 93, 94, 205, 339, 349
 Fetâvâ Kādîhân, x, 80

G

Germiyan, 66, 228, 433
 Gölözü, 65
 Göynük, vi, 15, 16, 28, 29, 30, 36, 40, 45, 48, 50, 51, 65, 68, 69, 71, 73, 74, 75, 98, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 117, 125, 142, 143, 144, 146, 150, 165, 170, 193, 199, 204, 205, 216, 224, 229, 234,

238, 239, 255, 256, 266, 267, 303,
305, 317, 320, 328, 340, 349, 355,
356, 374, 379, 380, 386, 400, 402,
407, 408, 411, 420, 454, 461, 503
Gülzâr-ı Ma'nevî, x, 79

H

Hacı Bayrâm-ı Velî, ix, 8, 11, 14, 15,
28, 34, 35, 36, 37, 39, 46, 52, 61, 77,
92, 93, 136, 242, 243, 244, 245, 246,
247, 253, 364, 429, 430, 503
Hammâl-ı Mevsilî, ix, 37
Hoca Ahmed Dede, ix, 34
Hüseyin Enîsî, v, vii, 8, 10, 11, 12, 13,
26, 51, 65, 81, 83
Hz. Ali, viii, 18, 24, 25, 26, 27, 56, 119,
198, 203, 204, 258, 274, 289, 308,
330, 346, 350, 353, 379, 395, 413,
419, 499
Hz. Ebubekir, v, viii, 11, 18, 23, 27, 28,
99, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112,
113, 114, 115, 126, 203, 253, 259,
303, 339, 348, 349, 353, 359, 430
Hz. Fâtıma, viii, 26, 204
Hz. Muhammed (sav), viii, 1, 22, 24,
126, 390
Hz. Osmân, viii, 4, 24, 56, 258, 379
Hz. Ömer, viii, 24, 56, 381
Hz. Yusuf, viii, 22, 45, 490

İ

İbrahim el-Basrî, 19
İbrâhîm Tennûrî, 32, 33
İnce Bedreddin, ix, 35
İskilipli Attâroğlu Muslihu'd-din, 17
İstanbul, 2, 7, 11, 12, 13, 15, 25, 28, 35,
40, 43, 44, 47, 49, 69, 70, 72, 73, 77,
80, 109, 116, 135, 144, 145, 158, 184,
191, 195, 200, 208, 211, 212, 217,
218, 219, 238, 265, 266, 280, 289,
290, 297, 298, 315, 321, 322, 323,
340, 341, 362, 373, 379, 384, 402,
403, 407, 412, 420, 449, 453, 458,
485, 502, 503, 504, 505, 506

K

Karaman, 302
Kattaroğlu, x, 52
Kavak, 14
Kazasker Kadiri Efendi, x, 50
Kerâmet, 62, 63, 502, 505
Kıssa-i Yûsuf, x, 23, 78, 82
Kıyâfetnâme, x, 79
Kızılca Bedreddin, ix, 35
Kösec, 68, 143, 157, 185, 192, 245,
257, 262, 311, 322, 362, 364, 392,
404, 421, 482
Kurtboğan, 11, 14, 17, 28, 106, 107,
108, 109, 110, 111, 112, 113, 114,
115, 203, 253, 349, 430

L

Leylâ vü Mecnûn, x, 79

M

Mahmud Paşa, ix, 47, 80, 456, 505
Makâmât-ı Evliyâ, x, 17, 78
Medîne, 25, 73, 199, 256, 262, 347
Mehdi, ix, 43, 503
Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, viii, 6, 26,
27
Mevlâna Sarı Yakub, ix, 32
Mevlâna Seferşah, ix, 43, 51, 83
Mısırhoğlu Abdürrahim Karahisârî, ix,
33
Molla Fenârî, ix, 32, 39, 341
Muâviye, viii, 25, 27, 28
Muhammed Emrullâh, viii, 30
Muhammed Fazlullah, viii, 17, 30
Muhammed Nasrullah, ix, 31, 350, 359
Muhammed Nurulhüda, ix, 32
Muhammed Nurullâh, viii, 30
Muhammed Sadullah, viii, 29, 52, 99,
163, 350, 395, 396
Muhammed Zeynüddin Çelebi, ix, 32,
50
Muslihiddin Halife, ix, 35, 36
Muzaffer Lârendevî, ix, 39

Ö

Ömer, ix, 8, 14, 17, 24, 31, 35, 36, 37, 49, 204, 268
 Ömer Dede Sikkînî, ix, 35, 36, 37, 204

P

Pîr Ahmed Çelebi, x, 10, 51

R

Risale-î Şerhi Akval-î Hacı Bayram-ı Velî, x, 78
 Risale-i Zikrullah, x, 77

S

Sadi Çelebi, viii, 29, 52
 Sadri Horâsânî, ix, 42
 Selahaddin Boluevi, ix, 35, 36
 Sinân Halife, ix, 40
 Somuncu Baba, ix, 34, 35, 93, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 253, 357, 418, 429, 430
 Sultan Selim Han, ix, 49, 415
 Süleyman Çelebi, ix, 33, 45, 413

Ş

Şehâbeddin Sühreverdî, ix, 14, 42, 199, 350, 432
 Şemseddin, v, vi, ix, 1, 14, 28, 31, 36, 38, 40, 49, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 339, 349, 419
 Şerh-i Mevâkıf, x, 80

Şeyh, ix, x, 7, 8, 10, 14, 16, 17, 19, 29, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 46, 52, 60, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 93, 99, 127, 208, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 253, 258, 259, 306, 316, 330, 337, 340, 341, 353, 357, 402, 413, 420, 429, 430, 432, 446, 503

Şeyh Bedreddîn, ix, 41
 Şeyh İbrahim-i Tennurî, ix, 17, 33
 Şeyh Muhammed Kadı, x, 52
 Şeyhî, ix, 14, 46, 47, 67, 81, 228
 Şücâeddîn Karamânî, ix, 38

T

Tarikat, 8, 61, 103, 401, 407, 437
 Tasavvuf, viii, 1, 18, 37, 53, 54, 57, 60, 283, 389, 412, 413, 440, 444, 503, 505
 TEBDÎZ, v, vi, vii, xii, 94, 506
 Tefsir-i Kebir, x, 80
 Telhisu Def'î Metain, x, 78

V

Vahdetnâme, x, 80

Y

Yeniçeri, ix, 48, 326, 502
 Yezîd, viii, 28, 37, 198, 415

Z

Zeynüddin El-Hâfî, ix, 42